

AVOCATUL POPORULUI

RAPORT
de activitate pentru anul 2016

București
2017

Raportul a fost transmis
președintelui Camerei Deputaților și
președintelui Senatului
pentru a fi discutat în ședința Parlamentului,
conform art. 60 din Constituția României

ROMÂNIA
Avocatul Poporului
Ombudsman

Sr. Egeriu Carada nr. 3, Sector 3, București

Telefon: +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avpoporului.ro> E-mail: avp@avp.ro

**Domnului Nicolae-Liviu Dragnea,
Președintele Camerei Deputaților
Parlamentul României**

AVOCATUL POPORULUI
REGISTRATURA GENERALĂ
BESISE Nr. 2329 31 IAN 2017

Stimate Doamnă Președinte,

*În conformitate cu prevederile art. 60 din Constituție și ale art. 5 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, vă înaintăm alăturat, **Raportul de activitate pentru anul 2016**, cu rugămintea de a fi prezentat celor două Camere ale Parlamentului.*

Vă rog să primiți, Stimate Doamnă Președinte, asigurarea înaltei mele considerații.

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

București, 31 ianuarie 2017

ROMÂNIA
Avocatul Poporului
Ombudsman

Str. Eugeniu Cioba nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avpoporului.ro> E-mail: avp@avp.ro

*Domnului Călin Constantin Anton Popescu-Tăriceanu,
Președintele Senatului
Parlamentul României*

AVOCATUL POPORULUI
REGISTRUL GENERALĂ
LEȘTELE NR. 2328 31 IAN. 2017

Stimate Doamnă Președinte,

*În conformitate cu prevederile art. 60 din Constituție și ale art. 5 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, vă înaintăm alăturat, **Raportul de activitate pentru anul 2016**, cu rugămintea de a fi prezentat celor două Camere ale Parlamentului.*

Vă rog să primiți, Stimate Doamnă Președinte, asigurarea înaltei mele considerații.

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

București, 31 ianuarie 2017

CUPRINS

Cuvânt introductiv.....	1
CAPITOLUL I. Cadrul juridic de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului.....	24
<i>Secțiunea 1.</i> Cadrul constituțional și legal existent.....	24
<i>SECȚIUNEA a 2-a.</i> Preocupări privind modificarea cadrului legal de funcționare a Instituției Avocatul Poporului.....	26
CAPITOLUL II. Volumul general de activitate.....	29
CAPITOLUL III. Anchete, recomandări, rapoarte speciale și sesizări din oficiu – mijloace specifice instituției Avocatul Poporului.....	33
<i>Secțiunea 1.</i> Anchete.....	33
<i>Secțiunea a 2-a.</i> Recomandări.....	36
<i>Secțiunea a 3-a.</i> Rapoarte speciale.....	40
<i>Secțiunea a 4-a.</i> Sesizări din oficiu.....	42
CAPITOLUL IV. Serviciul contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare. Precizări preliminare privind înființarea și funcționarea Serviciului contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare.....	48
<i>Secțiunea 1.</i> Prezentarea activității Biroului contencios constituțional și recurs în interesul legii.....	48
<i>Secțiunea a 2-a</i> Implicarea Avocatului Poporului în activitatea de interpretare și aplicare unitară a legii de către instanțele de judecată.....	115
<i>Secțiunea a 3-a</i> Propuneri de modificare a legislației reținute din examinarea petițiilor soluționate.....	125
<i>Secțiunea a 4-a</i> Implicarea Avocatului Poporului în domeniul contencios administrativ și juridic.....	126
Capitolul V. Prezentarea activității Biroului analiză acte normative, relații externe și comunicare - Raporturile cu ombudsmanii și instituțiile similare.....	146
<i>Secțiunea 1.</i> Participări la întruniri, seminarii, dezbateri, primiri, vizite și alte evenimente oficiale pe plan intern.....	147
<i>Secțiunea a 2-a.</i> Participări la ceremonii.....	167
<i>Secțiunea a 3-a.</i> Participări la întruniri, conferințe, simpozioane și reuniuni pe plan extern.....	169
<i>Secțiunea a 4-a.</i> Colaborarea cu Ombudsmanul European.....	181
<i>Secțiunea a 5-a.</i> Practica studenților.....	181
<i>Secțiunea a 6-a.</i> Încheierea unor protocoale de colaborare.....	182
CAPITOLUL VI. Comunicarea și relațiile instituției Avocatul Poporului cu mass-media.....	185
<i>Secțiunea 1.</i> Buletinul informativ al instituției Avocatul Poporului.....	187
<i>Secțiunea a 2-a.</i> Avocatul Poporului și adjuncții Avocatului Poporului în mass-media...	187
<i>Secțiunea a 3-a.</i> Comunicarea și relațiile birourilor teritoriale ale Avocatului Poporului cu mass-media.....	202
CAPITOLUL VII. Domeniul drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale.....	215
<i>Secțiunea 1.</i> Drepturile omului.....	216

<i>Secțiunea a 2-a. Egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale.....</i>	251
CAPITOLUL VIII. Domeniul drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap.....	257
<i>Secțiunea 1. Drepturile copilului.....</i>	257
<i>Secțiunea a 2-a. Drepturile tinerilor și familiei.....</i>	260
<i>Secțiunea a 3-a. Drepturile pensionarilor.....</i>	262
<i>Secțiunea a 4-a. Drepturile persoanelor cu handicap.....</i>	266
CAPITOLUL XI. Domeniul armată, justiție, poliție, penitenciare.....	270
<i>Secțiunea 1. Armată.....</i>	271
<i>Secțiunea a 2-a. Justiție.....</i>	274
<i>Secțiunea a 3-a. Poliție.....</i>	285
<i>Secțiunea a 4-a. Penitenciare.....</i>	292
CAPITOLUL X. Domeniul proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe.....	305
<i>Secțiunea 1. Proprietate.....</i>	305
<i>Secțiunea a 2-a. Muncă.....</i>	337
<i>Secțiunea a 3-a. Protecție socială.....</i>	346
<i>Secțiunea a 4-a. Impozite și taxe.....</i>	349
CAPITOLUL XI. Domeniul privind prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție.....	370
CAPITOLUL XII. Activitatea birourilor teritoriale ale instituției Avocatul Poporului.....	544
<i>Secțiunea 1. Activitatea birourilor teritoriale.....</i>	544
<i>Secțiunea a 2-a. Instruirea personalului birourilor teritoriale ale instituției Avocatul Poporului.....</i>	556
<i>Secțiunea a 3-a. Colaborări cu alte autorități și O.N.G.-uri.....</i>	557
<i>Secțiunea a 4-a. Participări la seminarii, conferințe, mese rotunde și dezbateri publice.....</i>	565
Capitolul XIII. Resurse umane, materiale și bugetare.....	571
<i>Secțiunea 1. Resurse umane.....</i>	571
<i>Secțiunea a 2-a. Resurse materiale și bugetare consumate.....</i>	572
Capitolul XIV. Audit și managementul riscurilor.....	575
<i>Secțiunea 1. Activitatea de audit public intern.....</i>	575
<i>Secțiunea a 2-a. Controlul managerial intern.....</i>	578
<i>Secțiunea a 3-a. Managementul riscurilor.....</i>	579
Anexe	
<i>ANEXA nr. 1 Tabel privind volumul general de activitate și indicatorii înregistrați.....</i>	581
<i>ANEXA nr. 2 Statistica petițiilor înregistrate în raport cu drepturile și libertățile încălcate.....</i>	582
<i>ANEXA nr. 3 Statistica petițiilor primite din străinătate.....</i>	584
<i>ANEXA nr. 4 Activitatea birourilor teritoriale ale instituției Avocatul Poporului.....</i>	585
<i>ANEXA nr. 5 Activitatea centrelor zonale ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.....</i>	589
<i>ANEXA nr. 6 Grafice privind indicatorii înregistrați în activitatea instituției Avocatul Poporului.....</i>	590

Cuvânt introductiv

*Domnule Nicolae-Liviu Dragnea, Președinte al Camerei Deputaților,
Domnule Călin Constantin Anton Popescu-Tăriceanu, Președinte al Senatului,
Doamnelor și domnilor deputați și senatori,*

Raportul pe care îl prezentăm Camerelor reunite ale Parlamentului României evidențiază activitatea desfășurată în anul 2016 și este realizat în îndeplinirea obligației constituționale și legale rezultate din prevederile art. 60 din Constituția României, precum și ale art. 5 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

*Folosesc acest prilej pentru a supune atenției dumneavoastră contextul socio-politic european, internațional și intern ce a stat la temelia evoluției instituției Avocatul Poporului, aceasta demonstrând în cei 20 de ani de activitate pe care îi celebrează în acest an (2017), că își merită pe deplin consacrarea în Constituție, ca una dintre instituțiile fundamentale menite să garanteze echilibrul dintre autoritățile statului și cetățenii săi și protecția drepturilor și libertăților cetățenilor. Pentru realizarea rolului său esențial, de apărător al drepturilor omului, Avocatul Poporului are la dispoziție cele mai variate **mijloace legale**: de la soluționarea sesizărilor privind încălcarea unor drepturi ale persoanelor fizice, prin intermediul anchetelor, vizitelor, recomandărilor, rapoartelor speciale, la îndeplinirea rolului de Mecanism național pentru prevenirea torturii în locurile de detenție, la implicarea în controlul de constituționalitate al legilor și ordonanțelor, la formularea de puncte de vedere privind proiecte de legi care vizează drepturile și libertățile persoanelor fizice, mergând până la sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu recursuri în interesul legii, în vederea asigurării unei practici judiciare unitare la nivelul întregii țări, precum și a instanțelor de contencios administrative, atunci când în urma controlului realizat, apreciază că ilegalitatea actului sau excesul de putere al autorității administrative nu poate fi înlăturat decât prin justiție.*

Faptul că activitatea instituției Avocatul Poporului a născut atâtea controverse în ultimii ani, din partea tuturor părților implicate în procesul legislativ, politic, social al țării, indiferent că au fost reprezentanți ai autorităților statului, ai clasei politice sau ai societății civile, este o dovadă că Avocatul Poporului și-a exercitat întotdeauna activitatea cu imparțialitate și profesionalism în ciuda tuturor dificultăților întâmpinate, legate de insuficiența resurselor umane, a celor financiare, de lipsa unui sediu adecvat desfășurării activității sale. Trebuie să aveți în vedere că aceste atribuții extrem de variate au fost exercitate de o instituție în cadrul căreia funcționează 6 demnitari, un număr de 107 personal de specialitate juridică sau alte specialități, care sunt sprijiniți de un număr de 23 de persoane din cadrul compartimentelor financiar-administrative.

Istoricul apariției instituției Ombudsman și prezentarea evoluției atribuțiilor acesteia

Instituția ombudsman-ului a apărut în **Suedia**, ca rezultat al necesității exercitării unui control, de către stat, asupra modului în care autoritatea judecătorească și autoritățile publice, în general, își îndeplineau sarcinile conferite prin lege. În acest scop, Regele Carol

al XII-lea al Suediei a desemnat, în anul 1713, un **Ombudsman Suprem al Majestății Sale, al cărui rol era acela de a veghea la respectarea legilor**. Ombudsmanul era abilitat să inițieze procedurile legale, aflate la dispoziția sa, împotriva acelor judecători sau funcționari ai statului care nu și-ar fi adus la îndeplinire îndatoririle. În anul 1719, denumirea de Ombudsman Suprem a fost înlocuită cu cea de *Cancelar de Justiție*. Ulterior, prin adoptarea „*Instrumentului de Guvernare*”, Regele era cel care numea Cancelarul de Justiție, care continua să fie astfel un reprezentant al regelui, iar **Parlamentul își desemna un reprezentant propriu, denumit Ombudsman Parlamentar** și ale cărui atribuții erau, în mare parte, similare cu cele ale Cancelarului de Justiție. Scopul creării acestei noi instituții, care își desfășura activitatea în paralel cu reprezentantul regelui, **era acela de a crea o autoritate cu rol de supraveghere, care să fie independentă de executiv**.

Ideea creării unei instituții cu rolul de a proteja drepturile cetățenilor în raporturile acestora cu autoritățile publice a fost preluată de statele aflate în vecinătatea Suediei care, pornind de la modelul suedez, și-au creat propriile structuri. Astfel, în Finlanda funcționează din anul 1919 Ombudsman-ul Parlamentar, în Norvegia instituția a fost preluată în 1952, iar în Danemarca, în 1953. Treptat, atât statele europene cât și de pe celelalte continente au adoptat, sub diverse denumiri, această instituție.

Există state care au preluat de la suedezi denumirea de Ombudsman (Olanda, Grecia, Marea Britanie), precum și state care au adoptat alte denumiri în funcție de modul în care fiecare dintre ele a dorit particularizarea instituției raportat la rolul pe care urma să-l exercite instituția clasică a Ombudsmanului: de exemplu, în Portugalia, acesta poartă denumirea de *Provedor da la Justiça*; în Spania, Argentina, Peru și Columbia este denumit *Defensor del Pueblo (Apărătorul Poporului)*; Apărător Public în Africa de Sud; Investigator General în Zambia; Wafaqi Mohtasib în Pakistan, Lok Ayukta în India, Comisarul pentru Drepturile Politice în Polonia, Comisarul Parlamentar pentru Administrație în Sri Lanka și Marea Britanie. O altă denumire care s-a impus la nivel internațional, pornindu-se de la modelul francez, este cea de *Mediator*, folosită pentru ombudsman-ii din Gabon, Mauritania, Senegal. În Franța, ombudsmanul se numește *Defenseur des droits* (astfel cum îl consacră Constituția din 2008).

În majoritatea statelor lumii, instrumentul principal al ombudsmanului îl constituie autoritatea lui, puterea de a admonesta și critica, suportul major al opiniei publice, receptivitatea și sprijinul tuturor autorităților publice.

Instituția Ombudsmanului poate fi unipersonală sau pluripersonală. Instituția clasică a ombudsmanului este unipersonală, așa cum a fost concepută inițial în Suedia și adoptată și în alte state, și este consacrată și în România. Fie că legea îi oferă ombudsmanului ajutorul unuia sau a mai multor adjuncți, colaboratori sau delegați, fie că nu, instituția ombudsmanului, sub această formă, rămâne unipersonală.

Indiferent de modul și denumirea sub care instituția ombudsman-ului a fost reglementată de către fiecare stat în parte, rolul ombudsmanului este, în accepțiunea clasică, **acela de apărător al drepturilor persoanelor în raporturile acestora cu autoritățile publice, iar mijloacele de exercitare ale acestui mandat general variază de la stat la stat**.

După anul 1960 conceptul de ombudsman s-a răspândit rapid, astfel că la începutul anilor 1990 existau, în întreaga lume, 48 de ombudsmeni naționali. Inițial, instituțiile de tip „ombudsman” au fost înființate în state cu o îndelungată tradiție parlamentară.

În timp, *conceptul clasic* de Ombudsman, ca organ de control al Parlamentului asupra autorităților publice, a fost completat cu atribuții dintre cele mai variate, așa cum vom arăta în cele ce urmează.

În *Cuvântul înainte* de față ne vom referi la atât la atribuțiile Avocatului Poporului în accepțiunea sa „clasică” desfășurate prin intermediul celor 4 Domenii de activitate reglementate inițial, cât și la atribuțiile instituției Avocatul Poporului, care au generat în ultimii ani un interes deosebit în spațiul public, și care se regăsesc și în legislațiile altor state:

a) rolul de Mecanism pentru Prevenirea Torturii. În acest domeniu, precizăm că, în America de Sud, Europa și Asia, există un număr de 27 de instituții de tip Ombudsman care au în subordine Mecanismul pentru prevenirea torturii: în **America de Sud** (*Costa Rica, Ecuador, Mexic, Nicaragua, Peru*) **Europa și Asia Centrală** (*Albania, Austria, Azerbaidjan, Croația, Cipru, Republica Cehă, Estonia, Finlanda, Georgia, Grecia, Ungaria, Lituania, Luxemburg, Macedonia, Norvegia, Polonia, Portugalia, România, Spania și Suedia*);

b) atribuțiile în materia controlului de constituționalitate ale instituțiilor de tip Ombudsman se regăsesc, în anumite state, pe care le vom enunța, cu titlu de exemplu, chiar în cuprinsul legilor fundamentale ale acestora: în **Austria**: „*Curtea Constituțională se pronunță asupra nelegalității ordonanțelor: în măsura în care legea constituțională a unui land a declarat Avocatul Poporului ca fiind competent în sfera teritorială a administrației landului respectiv, la solicitarea Avocatului Poporului*”, în **Republica Bulgaria**: „*Avocatul Poporului poate cere Curții Constituționale să se pronunțe asupra neconstituționalității unei legi care încalcă drepturile și libertățile omului*”; în **Polonia**: *Comisarul pentru protecția drepturilor civile poate sesiza Tribunalul Constituțional*; în **Portugalia**: Avocatul Poporului poate solicita instanței de contencios constituțional, *emiterea unei declarații de neconstituționalitate sau nelegalitate cu valoare obligatorie generală și poate sesiza orice încălcare a Constituției prin omiterea măsurilor legislative necesare pentru ca normele constituționale să poată fi aplicate, așa-numita „Neconstituționalitate prin omisiune*”; în **Slovacia**: *Curtea Constituțională se pronunță la sesizarea Avocatului Poporului, care are denumirea de Apărător public al drepturilor*.

Există state ale căror instituții Ombudsman au **rol și atribuții chiar mai extinse**: fie că este vorba despre **implicarea în procedura disciplinară a magistraților** (Cehia, Finlanda, Suedia), de **atragerea răspunderii penale a Președintelui pentru trădare sau înaltă trădare** (Finlanda), fie că avem în vedere **implicarea în soluționarea unor conflicte militare, politice** (în Burkina Faso, Ombudsmanul s-a implicat în războiul civil dintre grupările susținătoare ale președintelui și cele ale premierului), sau **îndeplinesc rolul de instituție națională pentru apărarea drepturilor omului organizată potrivit Principiilor de la Paris** (*Albania, Armenia, Austria, Bulgaria, Croația, Finlanda, Grecia, Ungaria, Moldova, Polonia, Serbia, Slovenia*).

Legile anumitor state prevăd, în plus, faptul că, la cerere, ombudsmanul trebuie să fie primit **la orice oră** de anumite autorități (de exemplu, de către toți funcționarii publici, șefii organelor administrative, organele supreme de stat). În *Macedonia*, **Președintele, Primul-ministru, precum și purtătorul de cuvânt al Parlamentului sunt obligați, la cerere, să se întâlnească cu ombudsmanul, fără nicio întârziere**. În *Muntelegru*, acest lucru se aplică **Președintelui, Primului-ministru și celorlalți membri ai Guvernului, primarilor, precum și Președintelui Adunării**. În *Slovenia*, **Primul-ministru are stipulat timpul în care trebuie să se întâlnească cu ombudsmanul, acesta neputând depăși 48 de ore**. În *Lituania*, **ombudsmanul poate participa la ședințele Guvernului atunci când problemele dezbătute sunt legate de activitățile sale, sau vizează un aspect aflat în atenția sa**. În schimb, în *Ucraina*, **ombudsmanul are drepturi depline pentru a participa la ședințele guvernului**.

Istoricul apariției instituției Avocatul Poporului și prezentarea evoluției atribuțiilor acesteia

Din dorința de a face mai eficient controlul aplicării legilor, Constituția din 1991 introduce o nouă instituție: „*Avocatul Poporului*”. Aceasta, deși nu are tradiție în legislația României fiind o creație a noii Constituții, a fost acceptată de legiuitorul constituant datorită extraordinarei eficiențe dovedite în țările în care funcționa.

În apariția instituției Avocatul Poporului în România există **două etape distincte**: prima este legată de consacrarea sa în textul Constituției, iar cea de a doua de adoptarea, după 6 ani de la consacrarea sa prin Constituție, a Legii privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului.

Prima etapă, prevederea în Constituție a instituției, este legată, în general, de activitatea Adunării Constituante.

Textul constituțional, adoptat la 8 decembrie 1991, stabilește, într-o formă concisă, **principiile fundamentale referitoare la organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului**, precizând rolul, procedura de numire, atribuțiile Avocatului Poporului și modalitățile de exercitare a acestora, relația cu autoritățile publice și cu Parlamentul. De asemenea, Constituția stabilește că **instituția Avocatul Poporului se organizează și funcționează pe baza unei legi organice**.

Cea de a doua etapă în crearea instituției este legată de adoptarea, de către Parlament, a legii organice privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului. Această etapă a durat din decembrie 1991 până în martie 1997. În acest interval au fost redactate, de către diferiți parlamentari, 4 propuneri legislative diferite privind organizarea și funcționarea instituției.

La 13 martie 1997, a fost adoptată **Legea nr. 35 din privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului**, iar la 29 octombrie 1997 a fost aprobat de către Biroul Permanent al Senatului **Regulamentul de organizare și funcționare a instituției**.

De la adoptarea legii sale, Avocatul Poporului este organizat și funcționează în România exercitând un mandat general de ***apărător al drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora în special cu autoritățile administrației publice***, valorificând tradiția și experiența clasicului ombudsman vest-european.

Numit în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, pe o durată de 5 ani, pentru apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice, Avocatul Poporului, pe durata mandatului său, nu poate îndeplini nici o altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

Avocatul Poporului este ***asistat de adjuncți***, numiți de către birourile permanente ale Camerei Deputaților și Senatului, specializați pe domeniile de activitate stabilite prin Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Aceste dispoziții legale creează premisele creșterii eficienței activității instituției Avocatul Poporului și sunt în concordanță cu reglementările din alte țări unde este organizat și funcționează ombudsmanul.

Avocatul Poporului își exercită atribuțiile fie ***din oficiu, fie la cererea persoanelor*** lezate în drepturile și libertățile lor, în limitele stabilite de lege. ***Constituția obligă autoritățile publice să asigure Avocatului Poporului sprijinul necesar în exercitarea atribuțiilor sale***.

În ședința comună a celor două Camere ale Parlamentului, Avocatul Poporului ***prezintă, anual sau la cererea acestora, rapoarte care cuprind informații cu privire la***

activitatea instituției Avocatul Poporului. Ele pot conține recomandări privind modificarea legislației sau măsuri de altă natură pentru ocrotirea drepturilor și libertăților persoanelor. Avocatul Poporului primește, examinează și soluționează, în condițiile legii, petițiile adresate de orice persoană fizică, fără deosebire de cetățenie, vârstă, sex, apartenență politică sau convingeri religioase.

Avocatul Poporului este ***o autoritate publică autonomă și independentă față de orice altă autoritate publică; nu se substituie autorităților publice, nu poate fi supus niciunui mandat imperativ sau reprezentativ.***

Avocatul Poporului și adjuncții săi ***nu răspund juridic pentru opiniile exprimate sau pentru actele pe care le îndeplinesc, cu respectarea legii, în exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege.***

Pentru soluționarea problemelor cu care este sesizat, Avocatul Poporului are ***dreptul de a solicita autorității administrației publice în cauză, luarea măsurilor ce se cuvin pentru apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice, precum și de a sesiza autoritățile publice ierarhic superioare în legătură cu lipsa de reacție a celor somați să dispună măsurile necesare.***

Avocatul Poporului are dreptul să facă ***anchete proprii***, să ceară autorităților administrației publice orice informații sau documente necesare anchetei, să audieze și să ia declarații de la conducătorii autorităților administrației publice și de la orice funcționar care poate da informațiile necesare soluționării petiției. De asemenea, în exercitarea atribuțiilor sale, Avocatul Poporului ***emite recomandări.*** Prin recomandările emise, ***Avocatul Poporului sesizează autoritățile administrației publice asupra ilegalității actelor sau faptelor administrative.***

În cazul în care Avocatul Poporului constată cu prilejul cercetărilor întreprinse, ***lacune în legislație sau cazuri grave de corupție ori de nerespectare a legilor țării***, va prezenta un ***raport (special n.n.) conținând cele constatate, președinților celor două Camere ale Parlamentului sau după caz, primului-ministru.***

Competența Avocatului Poporului în soluționarea unor petiții care privesc autoritatea judecătorească se concretizează în posibilitatea sa legală ***de a se adresa, după caz, ministrului justiției, Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Public sau președintelui instanței de judecată, care sunt obligați să comunice măsurile luate.***

Anul 2002 marchează ***o nouă etapă*** în evoluția instituției Avocatul Poporului, prin adăugarea la competențele *clasice* amintite mai sus, a posibilității de ***implicare în mecanismul justiției constituționale.*** Astfel, prin Legea nr. 181/2002, Avocatul Poporului dobândește ***dreptul de a formula puncte de vedere la excepțiile de neconstituționalitate, la solicitarea Curții Constituționale.*** În plus, prin același act normativ, se introduce posibilitatea ca Avocatul Poporului să fie ***consultat de inițiatorii proiectelor de legi și ordonanțe, care, prin conținutul lor privesc drepturi și libertăți ale cetățenilor*** prevăzute de Constituție, de Pactele și celelalte instrumente internaționale la care România este parte în condițiile art. 11 și art. 20 din Constituție.

Revizuirea Constituției din anul 2003 definitivează procesul început în anul anterior, prin modificarea legii organice, competențele în materia controlului de constituționalitate fiind extinse de la formularea punctelor de vedere, la posibilitatea de a sesiza direct Curtea Constituțională cu ***obiecția de neconstituționalitate a legilor înainte de promulgarea acestora***, precum și cu ***excepția de neconstituționalitate a legilor și ordonanțelor.***

Activitatea în domeniul analizei de constituționalitate a legilor și ordonanțelor a fost desfășurată în timp, fie de către un colectiv restrâns de juriști, special creat în acest sens, fie

de întreg personalul de specialitate juridică, în funcție de necesitățile instituției la un moment dat, astfel cum au fost apreciate de fiecare Avocat al Poporului în parte.

Cu privire la actele normative adoptate în materie politică și electorală, instituția Avocatul Poporului a avut o poziție constantă în a nu interveni în sensul sesizării Curții Constituționale cu o excepție de neconstituționalitate directă a acestora, dat fiind faptul că Avocatul Poporului trebuie să fie imparțial și obiectiv, fără a se angaja ca arbitru în diferendele cu nuanță politică dintre instituțiile statului. La vremea respectivă, această „neutralitate” nu a fost de natură să dea naștere unor atitudini exprimate mai mult sau mai puțin pătimate în spațiul public de către autorități publice și societatea civilă.

Ca o recunoaștere a importanței instituției Avocatul Poporului și a activității sale desfășurate în domeniul protecției drepturilor omului și a libertăților fundamentale, **în anul 2004**, sunt adăugate noi competențe în legătură cu **sesizarea instanței de contencios administrativ**. Astfel, în aplicarea Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, **Avocatul Poporului, ca urmare a controlului realizat, potrivit legii sale organice, în baza unei sesizări a unei persoane fizice, dacă apreciază că ilegalitatea actului sau excesul de putere al autorității administrative nu poate fi înlăturat decât prin justiție, poate sesiza instanța competentă de contencios administrativ de la domiciliul petentului**. Petiționarul dobândește, de drept, calitatea de reclamant, urmând a fi citat în această calitate.

O altă etapă importantă în evoluția instituției este marcată de adoptarea Legii nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, prin care au fost atribuite instituției Avocatul Poporului obligații privind **exercitarea recursului în interesul legii atât în materie civilă, cât și în materie penală**, o activitate de mare tehnicitate juridică și strict specializată în domeniul unificării practicii judiciare.

Interesul autorităților statului pentru reconfigurarea continuă a instituției Avocatul Poporului determină debutul **unei etape de tranziție** în istoria instituției când, în perioada dintre aprilie 2010 – decembrie 2013, au avut loc o serie de dezbateri pe marginea unui proiect de lege privind preluarea de către Avocatul Poporului a rolului de Mecanism pentru prevenirea torturii, având ca punct de plecare obligația asumată de statul român prin ratificarea Protocolului opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, ratificat de România prin Legea nr. 109/2009.

În ceea ce privește **activitatea continuă în domeniul protecției persoanelor aflate în locuri de detenție** (fie că avem în vedere persoane aflate în executarea unor pedepse privative de libertate, fie că a fost vorba de copii instituționalizați sau persoane cu dizabilități), aceasta a fost desfășurată de către domeniile de activitate coordonate de adjuncții Avocatului Poporului. Amintesc în acest sens, o serie de rapoarte speciale prin care instituția a semnalat Parlamentului și Guvernului aspecte privind anumite încălcări ale drepturilor și libertăților acestor categorii de persoane vulnerabile:

- *Raport special privind drepturile copilului (2000),*
- *Raport special privind respectarea drepturilor și libertăților persoanelor supuse măsurilor privative de libertate (2000);*
- *Raport special privind nerespectarea unor drepturi ale copiilor și tinerilor handicapați (2002);*
- *Raport special privind executarea pedepselor în penitenciare (2003);*

- *Raport special privind reglementările emise de ministrul justiției și de către directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor în materia executării pedepselor și a măsurii educative a internării minorilor în centre de reeducare (2008);*

- *Raport special privind respectarea și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap (2009);*

- *Raport special privind plata drepturilor salariale ale asistenților personali, prevăzute de Legea nr.448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap (2011);*

- *Raport special privind protecția persoanelor cu handicap (mai 2013).*

Așa cum se poate observa, și predecesorii mei au fost preocupați de soarta persoanelor aflate în locuri de detenție, însă nu au „beneficiat” de o asemenea „atenție” din partea unor autorități, care nu întotdeauna este propice activității instituției Avocatul Poporului, în condițiile în care instrumentul principal al ombudsmanului îl constituie autoritatea lui, puterea de a admonesta și critica, suportul major al opiniei publice, receptivitatea și sprijinul tuturor autorităților publice. Or, dacă demersurile Avocatului Poporului sunt supuse atenției publice în mod conjunctural, aceasta se răsfânge în mod negativ asupra încrederii pe care trebuie să o aibă atât autoritățile statului, cât și cetățenii în Avocatul Poporului, astfel încât munca sa și a echipei sale să fie oglindite în îmbunătățirea relației dintre stat și cetățenii săi.

Finalul *etapei de tranziție* este cel care marchează trecerea într-o *nouă etapă*, în anul 2014 când, din primele luni ale mandatului meu, am pus capăt acestui șir de controverse, contribuind decisiv la *îndeplinirea obligației asumate de statul român încă din anul 2009, prin colaborarea cu ministerul justiției la elaborarea proiectului de lege având ca obiect desemnarea instituției Avocatul Poporului ca singura structură națională care exercită atribuțiile specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție, prin Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție.*

Instituția Avocatul Poporului în prezent

În pofida afirmațiilor propagate în spațiul public, potrivit cărora nu mi-aș îndeplini menirea de apărător al drepturilor omului, amintesc că, în mandatul meu, început în mai 2014, instituția Avocatul Poporului a înregistrat o **creștere calitativă și cantitativă a activității** în domeniul protecției drepturilor omului, dusă la **îndeplinire prin intermediul celor patru domenii de activitate „clasice”:**

a) *drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale;*

b) *drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap;*

c) *armată, justiție, poliție, penitenciare;*

d) *proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe, precum și al celor 14 birouri teritoriale ale instituției.*

Elocvente în acest sens sunt datele statistice realizate ca bilanț al celor aproape 3 ani de mandat. **Datele statistice pentru perioada 2014-2016** indică o **creștere importantă** (raportat la anii anteriori) în ceea ce privește numărul de **anchete** efectuate, de **sesizări din oficiu** privind cazuri de încălcare a drepturilor omului, **numărul de petiții soluționate și de recomandări**. Astfel:

- **numărul de petiții înregistrate la instituția Avocatul Poporului, la birourile teritoriale și la centrele zonale**, referitoare la încălcarea unor drepturi și libertăți cetățenești

a crescut treptat de la **10346** în anul 2014, la **12164** – în anul 2015, până la **12519** în anul 2016 (creșterea este înregistrată gradual, dacă avem în vedere că în anii anteriori mandatului meu numărul de petiții nu depășise 9500);

- **statistica privind numărul de anchete efectuate de instituția Avocatul Poporului se prezintă astfel: 137** de anchete efectuate în anul **2014**, **240** de anchete în anul **2015** și **194** de anchete corespunzător anului **2016** (și în acest caz se constată o creștere semnificativă a numărului de anchete, dacă avem în vedere că în anii anteriori numărul anchetelor nu a depășit cifra de 100);

- a crescut, de asemenea, și **numărul de sesizări din oficiu: 56** corespunzător anului **2014**, **117 în anul 2015** și **200 în anul 2016** (în contextul în care statistica pentru anii anterior arată că numărul sesizărilor din oficiu a variat între 20 și 91 de autosesizări);

- numărul de **recomandări emise** a cunoscut o creștere accentuată în anul 2016 când s-au înregistrat 44 de recomandări, în anul 2014 au fost emise 33 de recomandări, iar în anul 2015 , un număr de 28 de recomandări (fără a lua în calcul recomandările care însoțesc fiecare raport de vizită întocmit de Domeniul pentru prevenirea torturii în locurile de detenție).

În perioada **2014-2016** am întocmit un număr **de 5 rapoarte speciale**, două dintre ele de mare anvergură întrucât s-a urmărit o abordare sistemică asupra domeniilor analizate: copii privați de libertate și persoanele aflate în penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă.

Raport special privind dreptul consumatorului de a fi informat asupra sursei de proveniență a apei de masă;

Raport special privind respectarea drepturilor copiilor privați de libertate în România;

Raport special privind problemele identificate în legislația specifică plasamentului în regim de urgență al minorilor în cazul abuzului, neglijării, exploatării și a oricărei forme de violență;

Raport special privind condițiile de detenție din penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă, factori determinanți în respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate;

Raport special privind reglementările legale în materia deconectărilor individuale de la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică ale apartamentelor situate în imobile de locuit tip bloc-condominii.

Puteam vorbi despre o **scădere a activității în domeniul acordării audiențelor**, în anul **2014** fiind acordate un număr de **16841**, în **2015** – **15428**, iar în anul **2016** un număr de **13699** audiențe acordate.

În ceea ce privește **dispeceratul**, numărul de apeluri telefonice s-a situat în jurul acelorași valori: în **2014** – **8194 apeluri**, în **2015- 7968 apeluri**, iar în anul **2016** un număr de **7770 apeluri telefonice**.

a) Referitor la activitatea *Domeniului drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale*

În anii 2014- 2016, sfera de competență a Domeniului drepturile omului, egalitate de șanse între femei și bărbați, culte religioase și minorități naționale a fost una importantă, acoperind un număr însemnat din drepturile și libertățile prevăzute în Constituția României.

Cu titlu de exemplu, menționăm faptul că în **anul 2014** instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, urmare unei informații apărute pe un portal de știri, potrivit căreia „Profesorii de Religie din județul Gorj au fost puși de Inspectoratul școlar județean să

adune date despre situația cultelor neoprotestante în școală și să comunice numărul familiilor de altă credință decât cea creștină ortodoxă din școlile în care predau". Totodată, pe site-ul Inspectoratului Școlar Județean Gorj a fost publicat anunțul privind obligația profesorilor de religie din școli, de a prelucra anumite date cu caracter personal referitoare la convingerile religioase ale persoanelor, altele decât cele de credință ortodoxă. Apreciind că dispozițiile transmise de către reprezentantul Inspectoratului Școlar Județean Gorj reprezintă un **caz de discriminare** pe criterii de apartenență religioasă, am solicitat Ministerului Educației Naționale un punct de vedere referitor la situația prezentată.

Ministerul Educației Naționale a comunicat instituției Avocatul Poporului că inspectorul de religie în cauză **și-a asumat responsabilitatea pentru consecințele faptelor sale, depunându-și demisia în acest sens**. Am fost informați, de asemenea, că **Ministerul Educației Naționale nu a solicitat date cu caracter personal inspectoratelor din subordine și prin politicile educaționale se asigură egalitatea de șanse și accesul la educație pentru toți copiii și profesorii din România, fără discriminare privind etnia, apartenența religioasă sau socială**.

În anul **2015**, o petentă ne-a solicitat ajutorul pentru fiul său, diagnosticat cu leucemie acută limfoplasmică, fiindu-i absolut necesar un transplant de celule stem, fratele acestuia, singura persoană compatibilă, aflându-se în acel moment într-un penitenciar în Republica Irlanda.

Față de aspectele prezentate, ne-am adresat Ministerului Justiției, Ministerului Sănătății, Direcției Consulare din cadrul Ministerului Afacerilor Externe, precum și Registrului Național de Celule Stem pentru a obține clarificări în ceea ce privește aspectele invocate de petentă.

Direcția Relații Consulare a comunicat instrucțiunile necesare Ambasadei României la Dublin pentru contactarea autorităților irlandeze competente, în vederea identificării unei soluții vizând facilitarea transplantului de celule stem de la potențialul donator, aflat în Irlanda, către beneficiarul din România. Reprezentantul ambasadei a obținut **acordul autorităților penitenciare irlandeze din acea localitate, pentru a i se recolta celule stem fratelui petentului care se afla încă închis în Irlanda**.

Registrul Național de Celule Stem a confirmat că poate asigura transportul de celule stem hematopoietice care urmau să fie prelevate la Spitalul Universitar Saint James din Dublin, cel care coordonează evaluarea medicală a donatorului și prelevarea celulelor stem hematopoietice.

Nu în ultimul rând, petenta ne-a informat că o persoană privată a achitat costurile transplantului propriu-zis și transportului, respectiv suma de 25.000 de Euro.

În anul **2016**, activitatea domeniului a inclus, cu titlu relevant, urmare recentelor incidente și evenimente tragice referitoare la funcționarea sistemului sanitar, chestiuni legate de încălcarea art. 34 din Constituție, principiul ce consacră și garantează dreptul complex la ocrotirea sănătății, coroborat cu art. 22 din Constituție, privind dreptul la viață și integritate fizică și psihică.

Cu titlu exemplificativ, vă aducem în atenție demersurile întreprinse de instituția Avocatul Poporului pentru ca programul „*interferon free*” - privind tratarea hepatitei C, să poată fi aplicat și în România (În prezent tratamentul „*interferon free*” se aplică doar pentru anumite categorii de patologii, respectiv pacienții cu fibroză hepatică severă F4; pacienți «experimentați» cu fibroză severă - F4; coinfecția VHC 4 VHB (virusul hepatitei B); pacienți cu recurență postransplant hepatic; pacienții Genotipul 1 cu fibroză avansată (F3) și contraindicații la interferon).

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu și s-a adresat Ministerului Sănătății și C.N.A.S. solicitând precizări în sensul celor mai sus prezentate, ocazie cu care s-a primit răspunsul din care rezultă că „*în cursul acestui an se va relua procedura de negociere pentru a beneficia de tratamentul infecției cronice cu virusul hepatitei C și la alte categorii de bolnavi (...) toți bolnavii cu stadiul fibroză hepatică F3*”.

Din analiza făcută de departamentul de specialitate și din petițiile primite ulterior demersului inițial, a rezultat necesitatea existenței unei strategii – cel puțin pentru anul 2017, de extindere a programului „interferon free” de tratare a hepatitei C și pentru bolnavii cu stadiul de fibroză hepatică F2 și F1 (cu atât mai mult cu cât, conform afirmațiilor unor petenți, tratarea pacienților prin programul „interferon free” cu stadiul de fibroză hepatică F2 și F1 a fost introdus deja în state ca Olanda, Marea Britanie etc.).

Față de toate aceste împrejurări, instituția Avocatul Poporului a transmis o comunicare Ministerului Sănătății prin care a solicitat noi precizări, respectiv dacă ministerul are în vedere elaborarea unei strategii pentru anul 2017, privind extinderea programului „interferon free” de tratare a hepatitei C și pentru bolnavii aflați în stadiul de fibroză hepatică F1 și F2.

Ministerul Sănătății ne-a transmis că, în funcție de numărul pacienților eligibili și fondurilor disponibile la nivelul C.N.A.S. **se vor dispune măsurile necesare pentru elaborarea unui plan/strategie de asigurare a tratamentului pentru pacienții cu hepatita C.**

În a doua jumătate a anului 2016, s-a efectuat activitatea de documentare în vederea întocmirii **Raportului special cu scopul de a evidenția problemele cu care se confruntă o categorie specială de persoane, și anume cea a foștilor deținuți politici și urmașilor acestora și de a determina, prin recomandările propuse, crearea unui cadru legislativ și administrativ coerent menit să asigure, în principal, respectarea dreptului la un nivel de trai decent prevăzut de art. 47 din Constituția României sau a dreptului la ocrotirea sănătății, astfel cum este acesta prevăzut în art. 34 din Legea fundamentală.**

b) Domeniul Drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap a înregistrat în 2016 o creștere a numărului petițiilor rezolvate favorabil.

Urmărind permanent cazurile prezentate în mass-media, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, fiind efectuate anchete în situații care reclamau intervenția instituției noastre pentru restabilirea respectării drepturilor constituționale vizate de domeniu.

Tinerii ne-au semnalat, în special, aspecte legate de acordarea unor **forme de ajutor din partea statului și a autorităților locale.**

În petițiile privind protecția drepturilor familiei ni s-au solicitat informații despre acordarea indemnizației pentru creșterea copiilor și obligația părinților de a contribui la întreținerea minorului ori au fost exprimate nemulțumiri referitor la legislația în materia acordării tichetelor cadou și a tichetelor de creșă.

Cât privește **drepturile pensionarilor**, petiționarii au solicitat explicații referitoare la modul de calcul al pensiilor, semnalând deficiențe în activitatea caselor de pensii. S-a remarcat creșterea numărului de petiții ce au ca obiect probleme de natură legislativă și o accentuare a atitudinii critice a asiguraților și pensionarilor față de reglementările în vigoare.

Referitor la petițiile vizând drepturile persoanelor cu handicap, Avocatul Poporului s-a preocupat ca acestor persoane să le fie respectate toate drepturile astfel încât să li se asigure participarea efectivă la viața comunității, conform legii. Depășirea termenului de realizare a accesibilităților pentru persoanele cu handicap, lipsa fondurilor pentru plata

asistenților personali, neîncadrarea corespunzătoare în gradele de handicap ori tergiversarea emiterii certificatelor de încadrare într-un grad de handicap au fost principalele aspecte semnalate în aceste petiții.

Pe lângă rezolvarea punctuală a cazurilor care necesitau medierea Avocatului Poporului, ne-am continuat implicarea activă în monitorizarea respectării drepturilor fundamentale ale copiilor aflați în instituții de tip rezidențial, în parteneriat cu UNICEF și cu sprijinul Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, urmând ca în cursul anului 2017, datele cercetării să fie prelucrate și rezultatul consemnat într-un Raport special.

Începutul mandatului Avocatului Poporului, în anul 2014, a fost marcat de lansarea, în luna iulie, a **Raportului special privind respectarea drepturilor copiilor privați de libertate în România**, elaborat de instituția Avocatul Poporului, cu sprijinul tehnic al UNICEF România.

Studiul prezentat în acest raport special își propune să determine dacă și în ce măsură sunt respectate drepturile copiilor privați de libertate în România, prin analiza percepțiilor acestora în legătură cu cele mai importante aspecte ale drepturilor la siguranță, demnitate umană, acces la asistență juridică, separarea de adulți, asistență medicală și servicii pentru promovarea sănătății, educație și menținerea legăturii cu familia și comunitatea pe perioada detenției. Obiectul acestui studiu este respectarea drepturilor copiilor privați de libertate prin arestarea preventive, executarea pedepsei închisorii sau executarea măsurii educative a internării într-un centru de reeducare.

Totodată, studiul pune la dispoziția instituțiilor responsabile date și recomandări care pot susține creșterea calității muncii pe care o depun și a eficienței în atingerea obiectivelor nu doar instituționale, ci și ale societății, în ansamblu

De asemenea, menționăm că instituția Avocatul Poporului, prin domeniul de activitate Drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap, în parteneriat cu UNICEF și cu sprijinul Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, desfășoară un studiu privind monitorizarea drepturilor copiilor în instituții de tip rezidențial, în vederea realizării unui raport special.

Documentarea se va realiza pe toate palierele respectării drepturilor copiilor privind nediscriminarea, protecția față de abuz și violență, educație și sănătate, demnitate și dezvoltare personală, menținerea relațiilor cu persoane față de care au dezvoltat legături de atașament și reintegrarea în familie.

Pentru realizarea studiului, au fost aplicate instrumente de lucru (fișe, grile de evaluare, interviuri) într-un număr de 200 de instituții de tip rezidențial și au fost intervievați 1000 de copii.

După prelucrarea datelor colectate, rezultatele studiului se vor concretiza într-un **Raport special privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale**, care va fi lansat în anul 2017

c) Privitor la activitatea desfășurată de Domeniul armată justiție poliție, penitenciare

Activitatea Domeniului armată, justiție, poliție, penitenciare a cunoscut o creștere constantă în ceea ce privește volumul de activitate.

Astfel, în anul 2014 au fost soluționate 2210 petiții, în anul 2015 numărul acestora a fost de 2601, iar în anul 2016, 3063 petiții.

Unul dintre cazurile soluționate de Domeniul armată, justiție, poliție, penitenciare a fost cel referitor la o **alertă media potrivit căreia polițiștii și jandarmii români, care se**

aflau de la începutul anului în Afganistan, amenință că se vor întoarce în țară, potrivit postului Digi 24.

Motivul nemulțumirii jandarmilor și a polițiștilor români care activau în cadrul misiunii Resolute Support Mission din Afganistan era faptul că nu și-au primit banii de mai bine de nouă luni, de când misiunea lor a început.

Conform sursei citate, aceștia ar fi avut dreptul la o diurnă de 100 de dolari pe zi. Sumele ar fi trebuit să fie achitate, potrivit înțelegerilor existente, de Departamentul de Stat al SUA.

În condițiile în care zona în care se aflau este una foarte periculoasă, iar salariile pentru care au mers acolo nu mai erau plătite, cei 30 de angajați ai Ministerului au declarat că doresc să revină în țară.

Față de aspectele sesizate, am solicitat Inspectoratului General al Jandarmeriei Române examinarea situației prezentate, luarea măsurilor legale ce se impun și informarea Avocatului Poporului.

Urmare demersurilor efectuate de instituția Avocatul Poporului, ni s-a comunicat faptul că cea mai mare parte a contingentului de jandarmi dislocați **a primit sumele solicitate, până la 30 septembrie, urmând ca, de îndată, să fie achitate și restul de sume restante.**

În anul 2015 instituția Avocatul Poporului s-a **sesizat din oficiu** cu privire la situația unei persoane private de libertate aflată în Penitenciarul Spital București Jilava.

Față de aspectele care au format obiectul sesizării din oficiu, la data de 6 martie 2015, a fost efectuată o anchetă la Penitenciarul Spital București Jilava, în urma căreia conducerea locului de deținere a aprobat cererea petentei de a **se încuviința exercitarea dreptului de a primi vizita unor membri ai familiei (soțul și copiii) fără dispozitive de separare.**

În anul 2016, instituția Avocatul Poporului și-a propus întocmirea unui **Raport special privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război**, la care lucrează o echipă formată din reprezentanți ai domeniului Armată, justiție, poliție, penitenciare, ai domeniului Proprietate, muncă protecție socială, impozite și taxe, precum și din consilieri de la Cabinetul Avocatului Poporului. Acest raport special va fi finalizat în începutul anului 2017.

Scopul acestui raport este:

- *îmbunătățirea și actualizarea legislației privind veteranii de război și victimele războiului;*
- *securitate socială, asistență medicală și alte beneficii relevante;*
- *atenuarea consecințelor psihosociale ale războiului și integrarea veteranilor de război și a victimelor războiului în societate;*
- *asistență adecvată pentru foștii membri ai personalului de menținere a păcii și cei care au luat parte la operațiuni similare, înainte, în timpul și după misiune.*

d) În ceea ce privește activitatea Domeniului proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe,

În cadrul Rapoartelor anuale de activitate pentru perioada 2014-2015, Domeniul Proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe a evidențiat principalele probleme cu care cetățenii s-au confruntat:

* lipsa Ordinului directorului general al Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară pentru aprobarea procedurii de îndreptare a erorilor materiale și de rectificarea titlurilor de proprietate, după cum prevedea art. 59¹ alin. (3) din Legea nr. 18/1991 privind

fondul funciar, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia: *„procedura de îndreptare a erorilor materiale și de rectificare a titlurilor de proprietate va fi aprobată prin ordin cu caracter normativ al directorului general al Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară”*.

Urmare a demersului efectuat, Agenția Națională Cadastru și Publicitate Imobiliară ne-a informat că prin Ordinul directorului general al Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară nr. 700/2014 a fost aprobat Regulamentul de avizare, recepție și înscriere în evidențele de cadastru și carte funciară, ce reglementează procedura de îndreptare a erorilor materiale și de rectificare a titlurilor de proprietate și a fost publicat în Monitorul Oficial al României nr. 571 bis din data de 31 iulie 2014.

* neconstituirea Subcomisiei de Fond Funciar Sector 5 București. Aceasta a fost constituită în luna septembrie 2015 și numai în urma repetatelor demersuri ale instituției Avocatul Poporului, în perioada 2014-2015, la Primăria Sectorului 5, la Instituția Prefectului Municipiului București și la Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, în condițiile în care, Primăria Sectorului 5 București a menționat, în mod expres, că Subcomisia Locală de Fond Funciar Sector 5 nu exista și nu desfășura activitate din data de 18.09.2008, fapt cunoscut de către toate autoritățile implicate în aplicarea legilor fondului funciar.

* refuzul Ministerului Justiției de a organiza interviu pentru dobândirea calității de expert tehnic judiciar și de a pune, astfel, în aplicare dispozițiile art. 12 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 2/2000 privind organizarea activității de expertiză tehnică judiciară și extrajudiciară, aprobată prin Legea nr. 156/2002, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia *„la cerere, poate dobândi calitatea de expert tehnic judiciar într-o anumită specialitate: c) persoana care are titlul de academician, profesor universitar sau conferențiar universitar, doctor docent ori doctor în specialitatea respectivă.”*

În urma sesizării ministrului justiției, am fost informați că s-a stabilit organizarea unui interviu pentru dobândirea calității de expert tehnic judiciar de către persoanele care au titlul de academician, profesor universitar sau conferențiar universitar, doctor docent ori doctor într-o anumită specializare în perioada 22-26 iunie 2015, toate informațiile fiind aduse la cunoștință celor interesați prin publicare pe pagina de internet a Ministerului Justiției.

* radierea din Clasificarea Ocupațiilor din România a ocupației de psiholog cod COR 263411 prin Ordinul ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice și președintelui Institutului Național de Statistică nr. 123 din 27 februarie 2015 privind modificarea și completarea Clasificării ocupațiilor din România - nivel de ocupație (șase caractere), aprobată prin Ordinul ministrului muncii, familiei și protecției sociale și al președintelui Institutului Național de Statistică nr. 1.832/856/2011.

În urma demersului întreprins, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice ne-a comunicat faptul că, prin Ordinul ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice și al președintelui Institutului Național de Statistică nr. 747 din 25 martie 2015 pentru modificarea anexei la Ordinul ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice și al președintelui Institutului Național de Statistică nr. 123 din 27 februarie 2015 privind modificarea și completarea Clasificării ocupațiilor din România - nivel de ocupație (șase caractere), aprobată prin Ordinul ministrului muncii, familiei și protecției sociale și al președintelui Institutului Național de Statistică nr. 1.832/856/2011, a fost reintrodusă în COR ocupația de psiholog în gupa de bază 2634 Psihologi, la codul COR 263411.

* soluționarea de către Casa de Asigurări de Sănătate a Municipiului București cu foarte mare întârziere a unei cereri privind decontarea unui dispozitiv medical, respectiv după 3 ani și 5 luni de la înregistrarea acesteia.

Pentru clarificarea situației, s-a efectuat o anchetă la sediul Casei de Asigurări de Sănătate a Municipiului București, ocazie cu care s-a constatat faptul că problema supusă atenției Avocatul Poporului nu era una singulară, cererile pentru dispozitive medicale nefiind soluționate în ordinea înregistrării, astfel că, deciziile erau emise după o perioadă variind între 1-2 zile și aproape 6 ani.

În urma celor constatate, a fost emisă Recomandarea din 8 octombrie 2015 adresată Președintelui Casei de Asigurări de Sănătate a Municipiului București, prin care s-a solicitat, în primul rând, respectarea termenului de cel mult 3 zile lucrătoare de la data înregistrării cererii, în care C.A.S.M.B. să ia o hotărâre privind acceptarea sau respingerea cererii, iar respingerea cererii să se facă în acest termen, în scris și motivat, cu indicarea temeiului legal. Președintele – director general al C.A.S.M.B. nu și-a însușit în totalitate recomandarea, motiv pentru care a fost emisă Recomandarea din 4 februarie 2016 adresată președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate, aceasta fiind însușită în totalitate.

* Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în data de 9 noiembrie 2015 și a solicitat informații Agenției Domeniilor Statului despre motivele tergiversării publicării listei imobilelor din Fondul național, precum și dacă a demarat, împreună cu Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, procedurile legale necesare în vederea schimbării regimului juridic al terenurilor ce fac obiectul situației centralizatoare, aflate în proprietatea publică a statului, și trecerii acestora, în condițiile legii, în proprietatea privată a statului, pentru a fi afectate restituirii în natură sau, după caz, valorificării punctelor acordate, potrivit art. 6 alin. (5) din Legea nr. 165/2013.

Neprimind răspuns, demersurile au fost continuate și în anul 2016 dar, la sfârșitul lunii decembrie 2015 termenul a fost prorogată.

În cursul anului 2016, dintre problemele sesizate cu impact asupra unui număr mare de cetățeni, menționez:

- tergiversarea de către comisiile locale și județene sau, după caz, de către Comisia de Fond Funciar a Municipiului București a soluționării cererilor de restituire, a efectuării punerilor în posesie și a eliberării titlurilor de proprietate, obligații ce trebuiau îndeplinite până la data de 1 ianuarie 2017. Acest termen a fost, în forma inițială a legii, 1 ianuarie 2016, prorogată succesiv la 1 ianuarie 2017, iar în prezent, la 1 ianuarie 2018.

În ceea ce privește prelungirea repetată a termenelor prevăzute de Legea nr. 165/2013, apreciem că o asemenea practică este de natură să conducă la întârzierea finalizării procedurii de restituire afectând în mod grav dreptul de proprietate privată al cetățenilor.

- neadoptarea, în termen, a soluțiilor în dosarele constituite în temeiul Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare, de către entitățile responsabile cu soluționarea notificărilor;

- neaprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a ajutorului de stat pentru compensații reprezentând contravaloarea masei lemnoase pe care proprietarii nu o recoltează datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice, necesare acoperirii costurilor reclamate de gestionarea durabilă a pădurilor situate în siturile de importanță comunitară Natura 2000;

- neasigurarea integrală de la bugetul de stat a costurilor administrării, precum și a serviciilor silvice pentru fondul forestier proprietate privată a persoanelor fizice și juridice,

dacă suprafața proprietății forestiere este mai mică sau egală cu 30 ha, indiferent dacă aceasta este sau nu este cuprinsă într-o asociație.

Urmare a demersurilor efectuate de către Avocatul Poporului, începând cu anul 2015 și pe tot parcursul anului 2016, atât către Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, Ministerul Finanțelor Publice cât și către Prim-Ministrul Guvernului României, **a fost adoptată de către Guvernul României Hotărârea nr. 864/2016 privind aprobarea schemei „Ajutor de minimis pentru asigurarea serviciilor silvice pentru fondul forestier proprietate privată a persoanelor juridice și fizice care desfășoară activități economice, dacă suprafața proprietății forestiere este mai mică sau egală cu 30 ha”** și a Procedurii de acordare de la bugetul de stat a costurilor serviciilor silvice pentru fondul forestier proprietate privată a persoanelor juridice și fizice care nu desfășoară activități economice, dacă suprafața proprietății forestiere este mai mică sau egală cu 30 ha.

- lipsa procedurii de efectuare a plății sumelor reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule sau taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule, precum și dobânzile calculate până la data plății integrale. În urma intervenției instituției Avocatul Poporului, **prin Ordinul comun al ministrului mediului, apelor și pădurilor și al președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală, a fost aprobată respectiva procedură, în aprilie 2016.**

Anul 2014 (primul an de mandat) a adus provocări importante cărora Avocatul Poporului a trebuit să le facă față, ținând seama de faptul că **luna august a anului 2014 reprezenta termenul limită de înființare a Mecanismului Național de Prevenire a Torturii, obligație asumată de România ca urmare a ratificării Protocolului opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.**

Subliniez că încă de la preluarea funcției de Avocat al Poporului, în luna mai 2014, am dorit să pun capăt unor dezbateri contradictorii desfășurate în perioada 2010-2013 cu privire la instituțiile sau organizațiile ce vor îndeplini atribuțiile specifice Mecanismului Național de Prevenire a Torturii și, respectând modelul multor state vest- și est- europene, am acționat în vederea preluării acestui rol de către Avocatul Poporului, **ca singura instituție, autonomă și independentă, cu experiența necesară pentru preluarea unui domeniu atât de sensibil precum este cel al protecției persoanelor private de libertate în locurile de detenție** (circa 2300 de instituții în care se regăsesc, de la copii instituționalizați la persoane cu dizabilități, vârstnici și respectiv, de la cei aflați în arest preventiv la cei care execută pedepse privative de libertate).

Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, a fost creat Domeniul privind prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție ca un nou domeniu alături de cele patru existente în cadrul instituției Avocatul Poporului. Astfel, a fost adoptată, printre altele, o **măsură de natură a ajuta statul român să evite eventualele critici sau recomandări cuprinse în rapoartele Subcomitetului ONU pentru prevenirea torturii și a altor pedepse sau tratamente crude (SPT) și ale Comitetului european pentru prevenirea torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane sau degradante (CTP).**

Primele obiective ale activității **Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție au vizat organizarea acestuia.** Primii pași au fost cei de natură a organiza structura domeniului prin **delimitarea centrelor zonale, de a reglementa colaborarea cu asociațiile profesionale și organizațiile neguvernamentale, de a organiza concursurile pentru ocuparea posturilor alocate Domeniului.**

În ceea ce privește *circumstanțele întocmirii Raportului special privind condițiile de detenție din penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă, factori determinanți în respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate*, întocmit în anul 2015, subliniez faptul că încă din anul 2014 (anterior preluării Mecanismului Național de Prevenire a Torturii), Domeniul armată, justiție, poliție, penitenciare, din cadrul instituției Avocatul Poporului, în exercitarea atribuțiilor sale, a efectuat o serie de anchete la penitenciare (declanșate fie ca urmare a unor sesizări din oficiu, fie pentru soluționarea plângerilor formulate de persoanele private de libertate), concluziile acestora relevând lipsa unor condiții adecvate de detenție.

Scopul raportului special a fost acela de a contribui la respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate, prin identificarea deficiențelor existente în sistemul penitenciar și în centrele de reținere și arestare preventivă constatate cu ocazia anchetelor efectuate de reprezentanții instituției Avocatul Poporului și prin propunerea unor măsuri de natură a contribui la respectarea dispozițiilor constituționale, reglementărilor internaționale și legale aplicabile în materie, în special sub aspectul combaterii supraaglomerării și asigurării unor condiții decente de detenție. În acest sens, **Raportul special a conținut un set de măsuri legislative, măsuri judiciare și administrative și măsuri financiare.**

Subliniez faptul că în Raportul special, care are peste 400 de pagini, am făcut precizarea că propunerile de natură legislativă menite să contribuie la reducerea populației carcerale **exclud infracțiunile și pedepsele aplicate pentru infracțiunile de corupție și violență.**

În ceea ce privește *activitatea Domeniului pentru prevenirea torturii, pentru anul 2016*, importante sunt următoarele aspecte:

- colaborarea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție cu asociațiile profesionale (Colegiul Medicilor din România, Colegiul Psihologilor din România, Colegiul Național al Asistenților Sociali din România);

- vizita în România a delegației Subcomitetului ONU de prevenire a torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante (SPT), ce a avut loc în perioada 3-12 mai 2016, ocazie cu care s-a întâlnit cu Avocatul Poporului și Adjunctul Avocatului Poporului, precum și cu experți/consilieri din cadrul MNP;

- aderarea MNP-ului din România la Rețeaua MNP-urilor din Sud Estul Europei, astfel că din acest moment MNP-ul din România va beneficia de sprijin, pregătire și schimb de experiență cu MNP-urile din alte țări;

- au fost adoptate o serie de acte normative (Hotărâri de Guvern, ordine și decizii ale Directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor) urmare a întocmirii *Raportului special privind condițiile de detenție din penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă, factori determinanți în respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate*, dintre care menționăm, în special, **Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal;**

- organizarea Conferinței cu tema „*OPCAT 10 ani de prevenire a torturii. Activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție în primii ani de exercitare a atribuțiilor de Mecanism Național de Prevenire*”, eveniment ce s-a desfășurat în București, la data de 9 noiembrie 2016;

- în materia persoanelor cu **tulburări psihice** de remarcat elaborarea și publicarea Ordinului Ministrului Sănătății nr. 488 din 15 aprilie 2016 pentru aprobarea Normelor de aplicare a Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002;

- referitor la condițiile în care sunt îngrijite **persoanele vârstnice**, precizăm că în urma vizitei membrilor echipei Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție într-un cămin pentru persoane vârstnice, au fost constatate deficiențe grave referitoare la condițiile de cazare și la celelalte servicii acordate persoanelor vârstnice, fapt ce a generat demersuri din partea Agenției Județene pentru Plăți și Inspecție Socială Gorj. Aceasta a efectuat acțiuni de control și a constatat că în centru se desfășurau activități care puteau prezenta risc pentru starea de sănătate a beneficiarilor și a solicitat a se efectua verificări și a se lua măsurile legale ce se impun în astfel de situații atât de Direcția de Sănătate Publică a Județului Gorj, cât și de Direcția Sanitar Veterinară și Pentru Siguranța Alimentelor Gorj. Direcția Sanitar Veterinară și Pentru Siguranța Alimentelor Gorj a efectuat control la căminul pentru persoane vârstnice și a aplicat amenzi în valoare de 4000 lei, iar Direcția de Sănătate Publică Gorj urmare a controlului efectuat, **a desființat căminul**, iar beneficiarii fiind mutați în două locații din Târgu Jiu.

- referitor la **situația migranților**, în cadrul conferințelor la care au participat membrii Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție s-a discutat despre: gestionarea situației migranților în țările de tranzit, țările de origine și țările de destinație; rolul Ombudsmanului în situația migranților având în vedere rolul acestuia în apărarea drepturilor omului și atitudinea sa proactivă; despre colaborarea dintre state pentru rezolvarea crizei migranților; despre situația copiilor lipsiți de orice formă de protecție;

- un alt aspect constatat cu ocazia vizitelor desfășurate în locurile de detenție îl reprezintă **lipsa personalului specializat** (medici, psihologi, asistenți sociali) în centre pentru migranți, cămine pentru persoane vârstnice, penitenciare, spitale de psihiatrie;

- în cazul **centrelor de reținere și arestare preventive**, în urma vizitelor efectuate în unele dintre aceste centre s-au îmbunătățit condițiile de detenție (CRAP Vaslui, CRAP Timiș);

- au fost formulate propuneri de modificare a Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului privind:

- constituirea MNP-ului ca structură distinctă de celelalte domenii de activitate ale instituției Avocatului Poporului având autonomie funcțională, operațională, financiară și de personal;

- soluționarea petițiilor referitoare la actele de tortură de către domeniile de activitate ale instituției Avocatul Poporului care îndeplinesc rol reactiv, astfel ca Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție să îndeplinească rol preventiv;

- întocmirea Raportului anual de activitate al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție separat de Raportul anual al instituției Avocatul Poporului;

- valorificarea de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a rapoartelor transmise de organizațiile neguvernamentale cu prilejul monitorizării condițiilor din centrele regionale de cazare și proceduri pentru solicitanții de azil, precum și în cazul monitorizării respectării drepturilor migranților cu ședere ilegală pe timpul desfășurării activității de returnare forțată sub escortă de pe teritoriul României;

- asigurarea de către instituția Avocatul Poporului a plății cheltuielilor de transport și cazare a reprezentanților organizațiilor neguvernamentale efectuate cu ocazia vizitelor desfășurate în locurile de detenție de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție;

- remunerarea și acordarea sporurilor membrilor echipei de vizită din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție în condițiile legii;

- asigurarea garanțiilor și sprijinul autorităților pentru desfășurarea activității Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție și altele.

Datele statistice ale Domeniului pentru prevenirea torturii în ceea ce privește vizitele în locurile de detenție efectuate de Domeniul privind prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție corespunzătoare celor 2 ani de activitate ai acestui nou domeniu **indică o creștere de la 54 de vizite efectuate în anul 2015, la 85 în anul 2016.**

O altă prioritate a mandatului meu a fost crearea și funcționarea **Serviciului contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare**, având în vedere importanța acestui domeniu în ansamblul atribuțiilor Avocatului Poporului, ca o garanție suplimentară a asigurării respectării drepturilor omului prin intermediul unei legislații care să țină seama de litera și spiritul Constituției.

În ceea ce privește **activitatea în domeniul constituționalității legilor și ordonanțelor**, trebuie înțeles faptul că **nu orice act normativ, apreciat din prisma diverselor interese ca fiind imoral, inoportun sau inadecvat social și economic, cuprinde elemente care să atragă neconstituționalitatea acestuia.**

Prin posibilitatea sesizării directe a Curții Constituționale de către Avocatul Poporului nu s-a urmărit ca acesta să fie transformat într-un arbitru între instituțiile statului și nici să se substituie Curții Constituționale sau Parlamentului. Tocmai din acest motiv, Avocatul Poporului nu trebuie să fie obligat să sesizeze direct Curtea Constituțională, ci **trebuie să aibă posibilitatea de a analiza îndeplinirea condițiilor de admisibilitate stabilite de lege, precum și de a aprecia asupra neconcordanței dispozițiilor legale criticate față de prevederile Legii fundamentale.**

Iată de ce, în cuprinsul rapoartelor noastre anuale, am prezentat o serie de elemente definitorii ale excepțiilor de neconstituționalitate directe, care se pot constitui într-un ghid pentru persoanele interesate în domeniul controlului de constituționalitate al actelor normative.

Aceste exigențe impuse în activitatea de analiză a aspectelor de constituționalitate care sunt semnalate instituției Avocatului Poporului au determinat un procent bun de admisibilitate a excepțiilor de neconstituționalitate ridicate direct, astfel încât din totalul de **15 excepții de neconstituționalitate** directe, doar **3** au fost respinse de către Curtea Constituțională (dintre care una a fost respinsă ca devenită inadmisibilă motivat de faptul că, ulterior sesizării de neconstituționalitate, actul normativ a fost modificat, iar în noua redactare, textul legal nu mai cuprindea una dintre soluțiile legislative criticate).

Este adevărat că la începutul mandatului meu, am urmat linia directoare trasată de predecesorii mei, în sensul de a nu sesiza Curtea Constituțională în privința actelor normative cu un pronunțat caracter politic sau electoral, însă, am renunțat la această abordare preexistentă mandatului meu, însușindu-mi criticile reținute în Raportul pentru anul 2014 (publicat în ianuarie 2015) al Mecanismului de Cooperare și Verificare (deși activitatea Avocatului Poporului nu face obiectul MCV), în care s-a atras atenția asupra faptului că nu am contestat la Curtea Constituțională Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 45/2014 privind modificarea și completarea Legii nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României și Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 55/2014 pentru reglementarea unor măsuri privind administrația publică locală, denumită de presă „Ordonanța privind migrația primarilor”. O dovadă în acest sens, este și contestarea la Curtea Constituțională a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 15/2016 pentru modificarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, iar Curtea

Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate și a constatat că prevederile criticate sunt neconstituționale.

Pe de altă parte, nu am contestat la Curtea Constituțională Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară și nici Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 76/2016 privind înființarea, organizarea și funcționarea Direcției Generale de Protecție Internă a Ministerului Afacerilor Interne.

În anul 2016, fiind an electoral, am fost sesizați cu o serie de solicitări venite din partea unor persoane fizice și juridice (inclusiv două partide politice) având ca obiect critica de neconstituționalitate a unor prevederi din **Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali**. Din examinarea argumentelor invocate, nu au rezultat temeiuri pentru sesizarea directă a Curții Constituționale. La solicitarea Curții Constituționale, am transmis punctul nostru de vedere formulat în sensul constituționalității prevederilor legale criticate, instanța de contencios constituțional respingând excepțiile de neconstituționalitate având acest obiect.

Tot în anul care s-a încheiat ni s-a solicitat sesizarea Curții Constituționale în privința prevederilor art. 2, în integralitatea sa, și a art. 2 alin. (6), în special, **din Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente**. Și cu privire la aceste dispoziții legale, am apreciat că **nu există argumente pentru sesizarea Curții Constituționale**. Însă, trebuie precizat că analiza cadrului legislativ în materia incompatibilităților și interdicțiilor la exercitarea unei funcții publice a reliefat faptul că legislația permite ca o persoană sancționată pentru *conflict de interese de natură administrativă* să nu poată exercita o funcție publică timp de 3 ani, iar în cazul persoanei care se află în prezența unui *conflict de interese de natură penală*, judecătorul are posibilitatea de a nu reține în sarcina autorului pedeapsa complementară a interzicerii exercitării dreptului de a fi ales în autoritățile publice sau în orice alte funcții publice ori a dreptului de a ocupa o funcție care implică exercițiul autorității de stat.

În legătură cu **legislația în materie electorală**, Avocatul Poporului a avut în vedere inclusiv faptul că pachetul de legi privind alegerile locale și parlamentare a fost elaborat în urma lucrărilor Comisiei comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru elaborarea propunerilor legislative privind legile electorale, modificarea legii partidelor politice și a legii privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale și a fost votat cu largă majoritate în ambele camere ale Parlamentului.

În ceea ce privește **excepția de neconstituționalitate a Legii nr. 90/2001 referitoare la art. 2 din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, modificată și completată**, evidențiez faptul că argumentele de neconstituționalitate au vizat **lipsa de coerență legislativă în stabilirea unor criterii de integritate clare, obiective și general valabile pentru ocuparea funcțiilor din cadrul celor trei puteri organizate în cadrul democrației constituționale și lipsa de previzibilitate a sintagmei „nu au suferit condamnări penale”**.

Sesizarea Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a art. 2 din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, modificată și completată, s-a făcut cu bună credință și cu **respectarea prevederilor legale**

și constituționale în materia controlului de constituționalitate, precum și a celor care **reglementează rolul Avocatului Poporului**.

În context, amintesc faptul că, deși intens criticat pentru demersul întreprins la Curtea Constituțională, una dintre organizațiile neguvernamentale de referință (APADOR CH), a depus la Curtea Constituțională un *amicus curiae* în sprijinul demersului de clarificare a prevederilor Legii 90/2001. Asociația consideră că sunt neîntemeiate argumentele folosite de Avocatul Poporului, pentru a motiva excepția de neconstituționalitate ridicată la Curtea Constituțională pe această temă, dar în același timp apreciază că sintagma „*condamnări penale*” din cuprinsul legii amintite ridică probleme de constituționalitate, întrucât este prea vagă și lasă loc la interpretări arbitrare. APADOR-CH apreciază că, prin ambiguitatea sa, sintagma „*condamnări penale*” din amintita lege încalcă art. 1 alin. (5), art. 23 alin. (11) și art. 53 alin. (2) din Constituție (ce vizează respectarea prezumției de nevinovăție și restrângerea exercițiului unor drepturi).

În aceste condiții, este de necontestat faptul că demersul Avocatului Poporului este constituțional și legal.

În anul 2016, **activitatea Biroului contencios constituțional** poate fi sintetizată astfel:

- **ridicarea directă a 5 excepții de neconstituționalitate**, din care 3 excepții de neconstituționalitate au criticat prevederi din ordonanțe ale Guvernului (din acestea una a fost admisă de Curtea Constituțională, celelalte două aflându-se în curs de soluționare), iar 2 excepții au fost formulate cu privire la dispoziții din unele legi: **Codul fiscal** – (Avocatul Poporului a apreciat că dispozițiile criticate contravin textelor constituționale, în măsura în care impun persoanelor care nu mai au calitatea de proprietar al bunului impozitat obligația de a plăti impozitul de clădire, teren, respectiv pe mijlocul de transport) și **Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății** (întrucât prevederile criticate permit restrângerea exercițiului dreptului la viață intimă, familială și privată prin acte normative de nivel inferior legii, ce nu întrunesc cerințele de previzibilitate, certitudine și transparență care caracterizează o lege adoptată de către Parlament, în calitatea sa de unică autoritate legiuitoare, sau de către Guvern, ca legiuitor delegat);

- **creșterea cu un procent de 107% a activității privind formularea punctelor de vedere** la solicitarea Curții Constituționale, procent rezultat prin raportarea la datele statistice ale anului anterior. Astfel, în anul 2016, Curtea Constituțională a transmis Avocatului Poporului, în vederea formulării unui punct de vedere, un **număr de 2347 de excepții de neconstituționalitate**. Dintre acestea într-un număr de **41 de dosare** ale Curții Constituționale au fost formulate puncte de vedere **fie în sensul neconstituționalității textelor legale criticate, fie sub rezervă de interpretare a dispozițiilor legale invocate de autorii excepțiilor de neconstituționalitate**.

- **creșterea cu un procent de 52% a activității de soluționare a petițiilor având ca obiect solicitarea de sesizare a Curții Constituționale;**

- **formularea a 3 recursuri în interesul legii**, dintre care unul a fost **admis de Înalta Curte de Casație și Justiție**, în sensul opiniei exprimate de Avocatul Poporului, celelalte 2 solicitări de recurs în interesul legii având termene stabilite în lunile martie și aprilie ale anului 2017.

- **datele statistice** referitoare la atribuția privind formularea punctelor de vedere la solicitarea Curții Constituționale, indică o creștere de la an la an a acestei activități, astfel încât în **anul 2014** au fost trimise Curții Constituționale **909 puncte de vedere**, în **anul 2015** un număr de **1132 puncte de vedere**, iar în **cursul acestui an un număr de 1493** de puncte

de vedere au fost trimise Curții Constituționale. Fac precizarea că într-un număr de **854** de excepții de neconstituționalitate Avocatul Poporului a constatat, în aplicarea prevederilor art. 19 din Legea nr. 35/1997, republicată cu modificările ulterioare, că nu se impune trimiterea unui punct de vedere la Curtea Constituțională.

În ceea ce privește competența *Avocatului Poporului în domeniul contenciosului administrativ*, evidențiez faptul că, deși această atribuție a revenit instituției încă din anul 2010, **prima acțiune în contencios administrativ a fost formulată în timpul mandatului meu, în anul 2015** și a apărut ca o consecință firească a creării Biroului contencios administrativ și juridic în cadrul Serviciului contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare Acțiunea din 2015 a avut ca obiect anularea unei hotărâri de consiliu local și repararea pagubei cauzate de măsura dispusă prin hotărârea menționată. Acțiunea în contencios administrativ a **fost admisă definitiv de instanțele de judecată**.

În anul 2016, numărul solicitărilor înregistrate la Biroul contencios administrativ și juridic, a fost semnificativ mai mare față de anul trecut. Dintre acestea, două au făcut obiectul unor acțiuni în contencios administrativ. Una dintre acestea privește anularea actului administrativ reprezentat de înștiințarea referitoare la obligația fiscală de plată, reprezentând taxă rezervare loc parcare, stabilită în sarcina unui contribuabil, precum și a tuturor actelor subsecvente, pentru nerespectarea dispozițiilor legale în vigoare și repararea pagubei cauzate de măsura dispusă prin actul administrativ contestat. Cea de-a doua privește anularea mai multor hotărâri ale unui consiliu local. Ambele acțiuni sunt pe rolul instanțelor de judecată.

La data întocmirii prezentului raport, sunt în lucru trei dosare, cazuri în care sunt efectuate demersuri la autoritățile administrative reclamate de cetățenii care s-au adresat instituției Avocatul Poporului.

În contextul celor arătate, precizez că numărul redus de acțiuni în acest domeniu este determinat de faptul că în unele cazuri, s-a constatat că anumite acte/fapte ale instituțiilor publice implicate au fost îndeplinite ca urmare a intervenției Avocatului Poporului; iar în alte situații, s-a constatat că pe rolul instanțelor de judecată se aflau deja înregistrate acțiuni în contencios administrativ formulate de către petenți, cazuri în care o nouă acțiune formulată de Avocatul Poporului nu mai era oportună. În plus, puțini cetățeni cunosc faptul că Avocatul Poporului are și o asemenea competență, dar de la an la an numărul acestora crește.

Cu acest prilej, precizez, că prin raportul pe anul 2016, propunem includerea rovinietei pentru o zi și în cazul autoturismelor, art. 1 alin. (71) din Ordonanța Guvernului nr. 15/2002 privind aplicarea tarifului de utilizare și a tarifului de trecere pe rețeaua de drumuri naționale din România, excluzând autoturismele (alături de vehiculele de transport marfă cu masa totală maximă autorizată mai mică sau egală cu 3,5 tone) de la plata rovinietei pentru o zi.

Apreciez ca oportună luarea acestei măsuri, întrucât în opinia Avocatului Poporului, plata tarifului de utilizare a rețelei de drumuri naționale trebuie să reflecte durata efectivă a folosinței, în funcție de opțiunea utilizatorului, fără a fi impusă o perioadă minimă de 7 zile. Ca urmare, este utilă reintroducerea rovinietei pentru o zi și în cazul autoturismelor, având în vedere că statul are dreptul de a colecta veniturile publice, dar și obligația de a proteja drepturile cetățenilor, inclusiv cele patrimoniale, astfel încât să se realizeze un just echilibru.

Pe plan extern, instituția Avocatul Poporului și-a intensificat activitatea, atât în ceea ce privește consolidarea relațiilor bilaterale cu instituții similare, cât și implicarea crescândă pe plan multilateral în cadrul întâlnirilor la care au participat Avocatul Poporului, adjuncții

acestui și alți reprezentanți ai instituției, având în vedere calitatea Avocatului Poporului de membru al Institutului European al Ombudsmanului, Institutului Internațional al Ombudsmanului și Asociației Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni, precum și la mesele rotunde și conferințele organizate de Uniunea Europeană, Consiliul Europei și Instituțiile Naționale pentru Protecția Drepturilor Omului din statele membre ale Uniunii Europene, și nu în ultimul rând, de Ombudsmanul European.

În septembrie 2015, am participat la Mainz, Germania, la lucrările *Adunării Generale a Institutului European al Ombudsmanului – EOI*, în cadrul cărora am fost ales în Consiliul de Administrație al Institutului European al Ombudsmanului (E.O.I.) Totodată, a fost acceptată propunerea mea ca lucrările următoarei Adunări Generale a E.O.I. să se desfășoare la București, în luna septembrie 2017, când va avea loc un simpozion internațional și se vor aniversa și 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului.

În octombrie 2015, am luat parte la *al-IX-lea Congres al Asociației Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni - AOMF*, organizat de Protectorul Cetățenilor din Québec. La acest congres, am fost ales membru al Consiliului de Administrație al AOMF. Congresul Asociației Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni a adoptat câteva rezoluții, între care cea pentru modificarea Statutului AOMF, în sensul organizării Adunării Generale a AOMF din 3 în 3 ani. A fost aprobată și propunerea mea ca viitorul Consiliu de Administrație al Asociației Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni din primăvara anului 2018 să aibă loc în România.

Anul 2017 este cel în care celebrăm împlinirea a 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului. Pentru a marca acest eveniment important, în perioada 20-23 septembrie 2017, preconizăm organizarea următoarelor evenimente:

I. Întrunirea Consiliului de administrație al EOI (doar pentru membrii Consiliului de administrație)

a) *Comitetul executiv*

b) *Comitetul lărgit*

II. Adunarea generală a EOI;

III. Evenimentul aniversar 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului: la care au fost invitați să participe: ombudsmani, reprezentanți ai altor organisme internaționale și, în mod firesc, personalități ale vieții politice și academice din România;

IV. Conferința internațională privind drepturile omului.

În cursul anului 2016, reprezentanții instituției Avocatul Poporului la Comisiile de specialitate ale celor două camere ale Parlamentului, pentru susținerea punctului de vedere al instituției, în ceea ce privește *Propunerea legislativă privind modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, cu modificările și completările ulterioare, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative* (Pl-x nr. 257/2016 - Camera Deputaților, L566/2016 - Senat), precum și *Propunerea legislativă pentru completarea art. 1 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 80/2001 privind stabilirea unor normative de cheltuieli pentru autoritățile administrației publice și instituțiile publice, cu modificările și completările ulterioare*, (L524/2016, Bp.316/2016- Senat; Pl-x nr. 521/2016- Camera Deputaților).

De asemenea, am susținut respingerea proiectului de lege privind înființarea Avocatului Copilului, întrucât o asemenea instituție ar fi neconstituțională, aspect reținut și în avizul nefavorabil al Consiliului Legislativ.

În anul 2017, vom sprijini Parlamentul pentru adoptarea proiectelor de lege atât de necesare îmbunătățirii activității instituției Avocatul Poporului, în special în calitatea sa de Mecanism pentru Prevenirea Torturii.

Totodată, în anul 2017, instituția Avocatul Poporului va continua să soluționeze cu deosebit profesionalism petițiile primite de la persoanele fizice, dar voi insista, așa cum am făcut-o încă de la începutul mandatului meu, pe o atitudine *pro-activă* a instituției, acordând o atenție deosebită autosesizărilor, anchetelor proprii, rapoartelor speciale, recomandărilor, sesizărilor Curții Constituționale, a instanțelor de contencios administrativ și a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Este îngrijorător faptul că, într-o societate democratică, după o existență de 20 de ani a instituției și timp în care s-au făcut eforturi susținute în domeniul protecției efective a drepturilor omului, Avocatul Poporului este nevoit să dea explicații cu privire la activitatea sa, în condițiile în care asigurarea imparțialității și a independenței sale reprezintă însăși esența instituției de tip Ombudsman, iar demersurile sale, întotdeauna constituționale și legale, sunt la latitudinea sa exclusivă-parte integrantă a independenței instituționale și funcționale de care acesta se bucură. Faptul că numai anumite cazuri sunt prezentate în mod selectiv nu este un aspect care să fie imputabil instituției Avocatul Poporului, în condițiile în care pentru fiecare demers important al Avocatului Poporului (indiferent de „rangul” titularului dreptului a cărui protecție se realizează prin acest demers) este emis un comunicat de presă publicat pe site-ul instituției.

Necesitatea unor garanții suplimentare de independență a fost subliniată în Avizul nr. 685/2012 al Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția), care a precizat că **„pentru a fi eficient în protecția drepturilor omului, Avocatul Poporului trebuie să fie independent, inclusiv față de Parlament, care alege Avocatul Poporului”**. Desigur, în ce ne privește, nu avem în vedere o „independență” lipsită de responsabilitate și sperăm să beneficiem de o susținere cât mai consistentă din partea autorităților, mass-media și opiniei publice.

În încheiere, aș dori să mulțumesc tuturor autorităților publice care ne-au acordat sprijinul în desfășurarea activității și îmi exprim încrederea că Parlamentul și Guvernul vor rezolva problemele evidențiate în cuprinsul prezentului Raport, astfel încât să se asigure, pe de o parte, respectarea drepturilor și a libertăților persoanelor fizice, iar, pe de altă parte, cadrul legislativ și financiar necesar funcționării eficiente a instituției Avocatul Poporului, prin modificarea Legii de organizare și funcționare, prin asigurarea sediilor corespunzătoare desfășurării activității instituției centrale și respectiv a birourilor sale teritoriale și a centrelor zonale, precum și alocarea resurselor financiare necesare organizării celor patru evenimente internaționale din luna septembrie 2017.

Avocatul Poporului,

Victor Ciorbea

București, ianuarie 2017

CAPITOLUL I

CADRUL JURIDIC DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE AL INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

SECȚIUNEA I

CADRUL CONSTITUȚIONAL ȘI LEGAL EXISTENT

Instituția Avocatul Poporului este organizată și funcționează în România cu rolul de a apăra drepturile și libertățile persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile administrației publice, valorificând tradiția și experiența clasicului Ombudsman vest-european.

Principalele reglementări privind Avocatul Poporului se regăsesc în:

- Constituția României, art. 58-60, art. 65 alin. 2), art. 146 lit. a) și lit. d), republicată în Monitorul Oficial al României Partea I, nr. 767 din 31 octombrie 2003;
- Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată în Monitorul Oficial al României Partea I, nr. 844 din 15 septembrie 2004, modificată și completată prin Legea nr. 383/2007 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 900 din 28 decembrie 2007;
- Regulamentul de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 27 octombrie 2011, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 206/1998 pentru aprobarea afilierii instituției Avocatul Poporului la Institutul Internațional al Ombudsmanului și la Institutul European al Ombudsmanului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 445 din 23 noiembrie 1998;
- Legea nr. 170/1999 pentru aprobarea afilierii instituției Avocatul Poporului la Asociația Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 584 din 30 noiembrie 1999;
- Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1154 din 7 decembrie 2004, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 714 din 26 octombrie 2010;
- Legea nr. 258/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 847 din 17 decembrie 2010;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 485 din 30 iunie 2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 6 din 6 ianuarie 2015.

Avocatul Poporului este numit în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru o durată de 5 ani. Pe durata mandatului său, nu poate îndeplini nici o altă funcție

publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.

Birourile permanente ale Camerei Deputaților și Senatului numesc adjuncții Avocatului Poporului, specializați pe domeniile de activitate stabilite prin Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare:

- drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale;
- drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap;
- armată, justiție, poliție, penitenciare;
- proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe;
- prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție.

Avocatul Poporului își exercită atribuțiile fie *din oficiu*, fie *la cererea persoanelor lezate* în drepturile și libertățile lor, în limitele stabilite de lege. Constituția obligă autoritățile publice să asigure Avocatului Poporului sprijinul necesar în exercitarea atribuțiilor sale.

În ședința comună a celor două Camere ale Parlamentului, Avocatul Poporului prezintă, anual sau la cererea acestora, rapoarte care cuprind informații cu privire la activitatea instituției Avocatului Poporului. Ele pot conține recomandări privind modificarea legislației sau măsuri de altă natură pentru ocrotirea drepturilor și libertăților persoanelor fizice.

Trăsăturile juridice particulare ale Avocatului Poporului sunt date de prevederile legale care detaliază dispozițiile constituționale. Astfel, Avocatul Poporului este o *autoritate publică autonomă și independentă față de orice altă autoritate publică; nu se substituie autorităților publice, nu poate fi supus niciunui mandat imperativ sau reprezentativ, iar activitatea sa are caracter public*; are buget propriu care face parte integrantă din bugetul de stat; Avocatul Poporului și adjuncții săi nu răspund juridic pentru opiniile exprimate sau pentru actele pe care le îndeplinesc, cu respectarea legii, în exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege.

Pentru realizarea rolului său constituțional și legal, Avocatul Poporului, primește, examinează și soluționează, în condițiile legii, petițiile adresate de orice persoană fizică, fără deosebire de cetățenie, vârstă, sex, apartenență politică sau convingeri religioase. Petițiile adresate Avocatului Poporului trebuie formulate în scris și transmise prin poștă, inclusiv cea electronică, prin telefon, fax, sau direct, prin intermediul *audiințelor*. Practica a demonstrat că *audiințele reprezintă principalul mijloc de dialog* cu cetățenii, utilizat în majoritatea cazurilor, dar și modalitatea cea mai rapidă prin care se pot identifica clar problemele petiționarilor, lacunele legislative sau reglementările agresive la adresa drepturilor și libertăților cetățenilor. Petiționarul trebuie să dovedească refuzul administrației publice de a soluționa legal cererea. Petițiile adresate Avocatului Poporului sunt *scutite de taxa de timbru*.

Pentru soluționarea problemelor cu care este sesizat, Avocatul Poporului are dreptul de a solicita autorității administrației publice în cauză, luarea măsurilor ce se cuvin pentru apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice, precum și de a sesiza autoritățile publice, ierarhic superioare, în legătură cu lipsa de reacție a celor somați să dispună măsurile necesare.

Avocatul Poporului are dreptul să facă anchete proprii, să ceară autorităților administrației publice orice informații sau documente necesare anchetei, să audieze și să ia declarații de la conducătorii autorităților administrației publice și de la orice funcționar care poate da informațiile necesare soluționării petiției.

De asemenea, în exercitarea atribuțiilor sale, Avocatul Poporului emite recomandări. Prin recomandările emise, Avocatul Poporului sesizează autoritățile administrației publice asupra ilegalității actelor sau faptelor administrative.

Competența Avocatului Poporului în soluționarea unor petiții care privesc autoritatea judecătorească se concretizează în posibilitatea sa legală de a se adresa, după caz, ministrului justiției, Ministerului Public sau președintelui instanței de judecată, care sunt obligați să comunice măsurile luate. Este o modalitate legală prin care Avocatul Poporului poate interveni în situațiile de birocrație generate de neaplicarea art. 21 din Constituție, care a valorificat prevederile art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale privind dreptul părților la un proces echitabil și la soluționarea cauzei într-un termen rezonabil.

Avocatul Poporului se poate implica în *controlul de constituționalitate a legilor și ordonanțelor*, realizat de către Curtea Constituțională. Astfel, Avocatul Poporului poate sesiza Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea legilor adoptate de Parlament, înaintea promulgării acestora de către Președintele României; poate ridica în fața Curții Constituționale, excepții de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele în vigoare; formulează, la solicitarea Curții Constituționale, puncte de vedere la excepțiile de neconstituționalitate a legilor și ordonanțelor, care se referă la drepturile și libertățile cetățenilor.

De asemenea, Avocatul Poporului, poate sesiza *instanța competentă de contencios administrativ* în temeiul art. 3 din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, cu modificările și completările ulterioare, precum și Înalta Curte de Casație și Justiție cu *recursuri în interesul legii*, în condițiile art. 514 din Codul de procedură civilă sau art. 471 din Codul de procedură penală, pentru a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești.

Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, instituția Avocatul Poporului, ca autoritate publică autonomă și independentă față de orice altă autoritate publică, a fost desemnată ca singura structură națională care exercită atribuțiile specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție, prin Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

În lumina noilor modificări ale Legii nr. 35/1997, prin preluarea atribuțiilor specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție, *Avocatul Poporului are obligația de a sesiza de îndată organele judiciare atunci când, în exercitarea atribuțiilor sale, constată existența unor indicii privind săvârșirea unor fapte prevăzute de legea penală (art. 29¹⁵).*

SECȚIUNEA a 2-a

PREOCUPĂRI PRIVIND MODIFICAREA CADRULUI LEGAL DE FUNCȚIONARE

A INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

Activitatea instituției Avocatul Poporului se află permanent în atenția legiuitorului. În cursul anului 2016, s-au aflat în dezbateri parlamentară mai multe inițiative legislative privind modificarea cadrului legal al instituției Avocatului Poporului:

Pl-x nr. 521/2016 - Propunere legislativă pentru completarea art. 1 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 80/2001, privind stabilirea unor normative de cheltuieli pentru autoritățile administrației publice și instituțiile publice.

Modificarea vizează includerea Avocatului Poporului alături de Administrația Prezidențială, Parlament, Cancelaria Primului-Ministru, Secretariatul General al Guvernului și instituțiile din domeniul apărării țării, instituții care își stabilesc prin normative proprii cheltuielile de natura celor reglementate de Ordonanța de Guvern nr. 80/2001 privind stabilirea unor normative de cheltuieli pentru autoritățile administrației publice și instituțiile publice, cu modificările și completările ulterioare. În opinia Avocatului Poporului, completarea art. 1 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 80/2001, în sensul arătat mai sus, *pe de o parte*, este în concordanță cu cerințele instituției Avocatul Poporului, *iar pe de altă parte*, se ia în considerare și statutul său de autoritate publică autonomă și independentă.

Prin inserarea în alineatul 3 al articolului 1, a Avocatului Poporului, alături de celelalte instituții care au posibilitatea/dreptul de a prevedea prin normative proprii cheltuielile ce privesc acțiunile de protocol, dotarea cu autoturisme, precum și costurile pentru convorbiri telefonice, **se stabilește, în mod clar, cadrul legislativ pentru efectuarea unor astfel de cheltuieli.**

Propunerea legislativă a fost adoptată de Senat la 1 noiembrie 2016. În prezent, se află înregistrată pentru dezbateră la Camera Deputaților (**Pl-x nr. 521/2016**);

- **Pl-x nr. 139/2016** - Propunere legislativă privind înființarea instituției Avocatul Copilului.

În opinia exprimată în sensul *respingerii inițiativei legislative*, transmisă Departamentului pentru Relația cu Parlamentul, Avocatul Poporului a subliniat faptul că intenția de a înființa o instituție nouă, având aceleași competențe cu ale unei alte instituții recunoscute și consacrate la nivel constituțional, cum este instituția Avocatul Poporului, cu o experiență de 19 ani, cu personal specializat, cu o bază materială corespunzătoare, nu face altceva decât să:

→ submineze prerogativele și funcționarea unei instituții de rang constituțional, ignorând Rezoluția nr. 1959 (2013) a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, care invită la abținerea de la înființarea a numeroase instituții de tip Ombudsman în cazul în care acestea nu sunt strict necesare pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale; o proliferare a acestor organisme ar putea confunda înțelegerea de către cetățeni a mijloacelor de atac de care dispun;

→ exercite presiune asupra Statului Român pentru alocarea unor sume considerabile în scopul de a face funcțională o entitate ale cărei competențe se suprapun cu cele ale instituției Avocatul Poporului.

Propunerea legislativă a fost adoptată de Camera Deputaților ca urmare a depășirii termenului de 45 de zile, potrivit art. 75 alin. (2) teza a III-a din Constituția României. În prezent, se află înregistrată pentru dezbateră la Senat B373/2016 (L465/2016);

- **Pl-x nr. 257/2016** - Propunere legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare și modificarea unor acte normative.

Propunerea legislativă a vizat modificări substanțiale ale Legii nr. 35/1997, printre care:

- garanții suplimentare de independență, autonomie financiară și operațională pentru Mecanismul de Prevenire a Torturii, ca răspuns la recomandările formulate de Subcomitetul pentru Prevenirea Torturii cu ocazia vizitei în România în perioada 3 -12 mai 2016;

- o serie de mijloace suplimentare pentru apărarea drepturilor unor categorii vulnerabile;

- reglementarea obligației instituțiilor rezidențiale de drept privat de a comunica, sau după caz, de a pune de îndată la dispoziția instituției Avocatul Poporului, în condițiile legii, informațiile, documentele sau actele pe care le dețin, atunci când instituția Avocatul Poporului investighează posibile încălcări ale drepturilor copilului, persoanelor vârstnice, persoanelor cu handicap, precum și ale altor categorii vulnerabile. Aceeași obligație revine instituțiilor menționate și în cazul în care instituția Avocatul Poporului acționează ca Mecanism Național de Prevenire;

- recunoașterea calității procesuale active a Avocatului Poporului, în cererile adresate instanței de contencios administrativ și însușite de petiționar;

- abrogarea sintagmei „precum și Avocatul Poporului” din cuprinsul alineatului (3) al articolului 16 din Legea nr. 8/2016 privind înființarea mecanismelor prevăzute de Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități, motivat de faptul că prevederea legală respectivă schimbă natura relației Avocatului Poporului cu celelalte instituții, în sensul că din poziția de instituție autonomă și independentă, care monitorizează respectarea drepturilor persoanelor fizice de către autoritățile administrației publice, devine o instituție subordonată unor instituții administrative sau chiar unor entități private;

Totodată, se urmărește consolidarea și recunoașterea/consacrarea importanței activității Avocatului Poporului în domeniul controlului de constituționalitate și al unificării practicii judiciare.

Propunerea legislativă a fost respinsă de Camera Deputaților. În prezent, se află înregistrată pentru dezbateri la Senat L566/2016.

Avocatului Poporului i s-a solicitat punctul de vedere cu privire la **propunerea legislativă de revizuire a Constituției României (L569/2016, Bp293/2016)**. Opinia instituției a fost **în sensul susținerii inițiativei legislative**, opinie formulată în considerarea argumentelor reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 580/2016 asupra inițiativei legislative a cetățenilor intitulată „*Lege de revizuire a Constituției României*”, precum și a prevederilor Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Potrivit Avocatului Poporului, inițiativa legislativă asigură respectarea obligației constituționale asumate prin art. 20 din Constituție, potrivit căruia „*Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte*”.

În esență, această inițiativă legislativă dă expresie dreptului statului român de a proteja căsătoria și familia în conformitate cu realitățile sociale specifice și cu valorile sociale fundamentale care reclamă protecție juridică, fiind îndeobște cunoscut că dreptul de a se căsători și a întemeia o familie înglobează conceptul tradițional de căsătorie dintre un bărbat și o femeie.

CAPITOLUL II

VOLUMUL GENERAL DE ACTIVITATE

SECȚIUNEA I

PREZENTAREA GENERALĂ A ACTIVITĂȚII INSTITUȚIEI ÎN ANUL 2016

Prezentarea generală a activității în anul 2016 poate fi sintetizată în următoarele date statistice:

- **13699** de **audiențe**, în cadrul cărora au fost invocate încălcări ale drepturilor persoanelor fizice, dintre care **1603** la sediul central și **12096** la birourile teritoriale;
Pentru instituția Avocatul Poporului, este important ca cetățenii să fie informați și familiarizați cu privire la drepturile și libertățile garantate de lege și să se creeze condițiile necesare pentru cunoașterea și exercitarea lor. O bună cunoaștere a acestor drepturi și libertăți permite realizarea lor optimă. Din acest considerent, cu prilejul audiențelor, petiționarilor li se dau explicații asupra problemelor pe care le invocă, li se acordă îndrumări de specialitate privind posibilele căi de urmat pentru soluționarea problemelor și li se indică instituțiile sau autoritățile competente.

- **12519** de **petiții**, înregistrate la instituția Avocatul Poporului, dintre care **9222** la sediul central, **3230** la birourile teritoriale și **67** la centrele zonale ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție;
Din totalul acestora, un număr de **10681** de petiții a fost transmis instituției Avocatul Poporului pe suport de hârtie, **1804** prin poșta electronică, dintre acestea **34** fiind primite din străinătate.

- **7770** de **apeluri telefonice**, înregistrate prin serviciul de dispecerat, dintre care **2451** la sediul central și **5319** la birourile teritoriale;
Persoanele fizice care s-au adresat telefonic instituției Avocatul Poporului, au fost în special cele aflate la mari distanțe, precum și cele cu dificultăți de deplasare. Prin serviciul dispecerat, persoanele fizice solicită, prin telefon, informații instituției Avocatul Poporului. În urma unor asemenea discuții acestora li se poate recomanda să depună o petiție scrisă.

- **194** de **anchete**, efectuate de instituția Avocatul Poporului, dintre care **63** anchete la sediul central, **97** la birourile teritoriale și **34** la centrele zonale ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție;
Anchetele constituie mijloace puse la dispoziția Avocatului Poporului pentru examinarea petițiilor cu care a fost sesizat și reprezintă sursele perceperii celor mai concrete informații ce pot fi valorificate pentru soluționarea petițiilor.

- **200** de **sesizări din oficiu**;
Avocatul Poporului se poate sesiza din oficiu atunci când află, prin orice mijloace, că au fost încălcate drepturi sau libertăți ale persoanelor fizice.

- **44 de recomandări**, emise de Avocatul Poporului;

Avocatul Poporului poate emite recomandări adresate autorității administrației publice, dacă constată ilegalitatea actului administrativ. Recomandarea poate fi considerată atât ca o stăruință pe lângă autoritățile administrației publice, cât și ca un avertisment, destul de serios, adresat acestora. Recomandările emise de Avocatul Poporului nu produc efecte juridice garantate prin sancțiuni.

- **1493 de puncte de vedere**, exprimate la solicitarea Curții Constituționale;

În cauzele în care se solicită punctul de vedere al Avocatului Poporului este pusă în discuție posibila contrarietate a unor dispoziții legale față de prevederile legii fundamentale. Prevederile constituționale cel mai frecvent invocate sunt cele referitoare la: principiul separației puterilor în stat, principiul egalității în drepturi, accesul liber la justiție, inclusiv dreptul la un proces echitabil, dreptul la apărare, dreptul la informație, libertatea individuală, prezumția de nevinovăție, dreptul la viață, integritate fizică și psihică, dreptul de proprietate, restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, principiul neretroactivității legii, inclusiv aplicarea legii penale mai favorabile, dreptul la muncă, protecția socială a muncii, nivelul de trai, dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, dreptul internațional și dreptul intern, tratate internaționale privind drepturile omului, delegarea legislativă, dreptul la vot, dreptul de a fi ales, dreptul la educație.

Avocatul Poporului și-a exprimat punctul de vedere în sensul constituționalității sau neconstituționalității prevederilor legale criticate, ori al inadmisibilității excepției de neconstituționalitate invocate.

- **5 excepții de neconstituționalitate**, ridicate direct de Avocatul Poporului:

- excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 17/2010 pentru completarea titlului XI „Renta viageră agricolă” din Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente*, publicată în Monitorul Oficial nr. 147 din data de 5 martie 2010;

- excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 15/2016 pentru modificarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului*;

- excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile *art. 17 alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 privind regimul drumurilor*, republicată în Monitorul Oficial nr. 327 din 29 iunie 1998;

- excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile *art. 30 alin. (2) și (3) și art. 280 alin. (2) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății*, republicată în Monitorul Oficial al României cu numărul 652 din data de 28 august 2015;

- excepția de neconstituționalitate a prevederilor *art. 461 alin. (1), alin. (5), alin. (7) teza a doua, art. 466 alin. (1), alin. (3), art. 471 alin. (1), alin. (4) teza a doua din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal*.

În ceea ce privește sesizarea directă a Curții Constituționale cu excepții de neconstituționalitate, în anul 2016 s-au înregistrat **978** de solicitări de ridicare de excepții de neconstituționalitate din partea unor petenți.

- **2 acțiuni în contencios administrativ;**

În temeiul art. 3 din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului poate sesiza *instanța competentă de contencios administrativ*.

În anul 2016, au fost formulate *două acțiuni în contencios administrativ*, una la Tribunalul Constanța, Secția de contencios administrativ și fiscal, având ca obiect anularea unui act administrativ emis de Primăria Municipiului Constanța, iar cea de a doua la Tribunalul Dâmbovița, Secția a-II-a civilă de contencios administrativ și fiscal, având ca obiect anularea unor acte administrative emise de Consiliul Local al Municipiului Moreni, județul Dâmbovița.

- **3 recursuri în interesul legii:**

Din cuprinsul art. 514 din Codul de procedură civilă și art. 471 din Codul de procedură penală reiese că pentru a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, din oficiu sau la cererea ministrului justiției, colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, colegiile de conducere ale curților de apel, precum și Avocatul Poporului au îndatorirea să ceară Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe asupra problemelor de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești.

În cursul anului 2016, au fost promovate trei recursuri în interesul legii, după cum urmează:

- Recursul în interesul legii privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor: 30 alin. (6) și art. 48 alin. (1) pct. 7 din Legea cadru nr. 330/2009 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, art. 4 alin. (1), art. 6 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2010 privind unele măsuri de reîncadrare în funcții a unor categorii de personal din sectorul bugetar și stabilirea salariilor acestora, precum și alte măsuri în domeniul bugetar, cu modificările și completările ulterioare, art. 1 alin. (5) din Legea nr. 285/2010 privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice, art. 8 din Anexa nr. 5 a Legii nr. 63/2011;

- Recursul în interesul legii privind problema de drept referitoare la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 7 alin. (4) din Ordonanța Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, cu modificările și completările ulterioare;

- Recursul în interesul legii privind problema de drept referitoare la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 147 din vechiul Cod penal, raportate la cele ale art. 145 din vechiul Cod penal.

În cursul anului 2016, au fost primite **74** de cereri privind promovarea unui recurs în interesul legii, în diferite domenii: litigii de muncă, proprietate, drepturi patrimoniale, drepturi pentru anumite categorii de persoane - nevătători etc.

- **1 raport special;**

Avocatul Poporului poate prezenta un raport special președinților celor două Camere ale Parlamentului sau, după caz, primului-ministru, dacă constată, cu prilejul cercetărilor întreprinse, lacune în legislație sau cazuri grave de corupție ori de nerespectare a legilor țării. Cercetările trebuie să fie legate de cazuri concrete cu care Avocatul Poporului a fost sesizat.

A fost elaborat *Raportul special privind reglementările legale în materia deconectărilor individuale de la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică ale apartamentelor situate în imobile de locuit tip bloc – condominii*, înaintat Primului-ministru și președinților celor două Camere ale Parlamentului:

- 85 de vizite efectuate de Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție

Avocatul Poporului monitorizează, împreună cu reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale și ai asociațiilor profesionale (medici, psihologi, asistenți sociali, sociologi), în mod regulat, tratamentul aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție, în vederea consolidării protecției acestora împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante și a exercitării fără discriminare a drepturilor și libertăților fundamentale ale acestora, prin vizite desfășurate din oficiu, pe baza unui plan anual de vizitare, ori inopinat sau pe baza sesizării oricărei persoane sau a luării la cunoștință pe orice cale despre existența unei situații de tortură ori tratamente aplicate cu cruzime, inumane sau degradante în cadrul unui loc de detenție.

CAPITOLUL III

ANCHETE, RECOMANDĂRI, RAPOARTE SPECIALE ȘI SESIZĂRI DIN OFICIU - MIJLOACE DE INTERVENȚIE SPECIFICE INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

Pentru realizarea scopului său legal, acela al respectării drepturilor și libertăților persoanelor fizice, instituția Avocatul Poporului are la dispoziție ca procedee și mijloace de intervenție specifice: anchetele, recomandările, rapoartele speciale și sesizările din oficiu.

Prin intermediul **anchetelor** efectuate se solicită autorităților administrației publice informațiile sau documentele necesare soluționării petițiilor, se audiază și se iau declarații de la conducătorii autorităților administrației publice sau funcționarii care au încălcat drepturile sau libertățile persoanelor fizice.

În cazurile în care Avocatul Poporului constată încălcări ale drepturilor și ale libertăților prin acte administrative, solicită reformarea sau revocarea actului administrativ în cauză, repararea prejudiciilor produse și repunerea persoanei fizice lezate în situația anterioară. Pe cale de consecință, autoritățile implicate sunt obligate să ia toate măsurile pentru înlăturarea ilegalităților constatate, repararea prejudiciilor și înlăturarea cauzelor care au generat sau au favorizat încălcarea respectivă, informându-l despre aceasta pe Avocatul Poporului.

Avocatul Poporului are posibilitatea legală să se adreseze autorităților publice ierarhic superioare, în legătură cu lipsa de reacție a celor îndrituiți să dispună măsurile legale, în situația în care autoritatea administrației publice sesizată nu se conformează solicitării adresate de acesta. Totodată, în cazul unor încălcări grave ale drepturilor sau libertăților, precum și în cazul ilegalității unui act administrativ, Avocatul Poporului **poate emite recomandări** adresate autorităților administrației publice care au încălcat drepturile fundamentale sau au emis acte ilegale.

De asemenea, în cazul în care Avocatul Poporului constată lacune în legislație sau cazuri grave de corupție ori de nerespectare a legilor țării, va prezenta președinților celor două Camere ale Parlamentului, la cererea acestora sau din proprie inițiativă, sau, după caz, primului-ministru, **un raport**, care trebuie să conțină cele constatate.

SECȚIUNEA 1

ANCHETE

Pentru clarificarea aspectelor semnalate prin petiții, au fost efectuate un număr de **194** anchete.

Vom enumera anchetele efectuate, urmând ca analiza tematică, constatările anchetelor efectuate și deficiențele identificate în activitatea administrației publice să fie făcute la domeniile de activitate.

Au fost efectuate anchete privind:

- ***protecția copiilor și a tinerilor și protecția persoanelor cu handicap***, la: Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Hunedoara, Primăria Corabia, județul Olt, Primăria Municipiului Târgu-Mureș, Casa de tip familial „Aripi de Serafimi” din cadrul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, Centrul Social din cadrul Serviciului Public de Asistență Socială al Primăriei Municipiului Târgu-Mureș, Centrul de Reabilitare și Recuperare Neuropsihiatrică Costâna, județul Suceava, Primăria comunei Cornu Luncii, județul Suceava, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Suceava, Casa de tip familial „Noricel” din cadrul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj;

- ***dreptul la viață și la integritate fizică și psihică și protecția copiilor și a tinerilor***, la: Școala Gimnazială cu clasele I-VIII din comuna Vața de Jos, județul Hunedoara, Școala „Carmen Sylva” din comuna Horia, județul Neamț, Primăria Orașului Broșteni, județul Suceava, Fundația „Bread of Life” - Centrul Broșteni, județul Suceava, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Suceava, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Suceava, Inspectoratul Școlar al Județului Suceava, Școala „Ion Luca” Bacău, Primăria comunei Frunțișeni, județul Vaslui, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Vaslui, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Harghita și Consiliul Județean Harghita – Comisia pentru protecția copilului, Centrul de Plasament „Mihail și Gavril” Solca, județul Suceava, Casa de tip familial Carpați, și Casa de tip familial Cerbu din Vișeu de Sus, județul Maramureș, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Suceava, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, Centrul de Rețineră și Arestare Preventivă nr. 1 București, Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Hârlău, județul Iași, Centrul de plasament Fair Play Constanța, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Constanța, Primăria comunei Prejmer, județul Brașov, Spitalul Municipal de Urgență „Elena Beldiman” Bârlad și Complexul de servicii comunitare Bârlad;

- ***dreptul de proprietate privată, dreptul de petiționare și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică***, la: Primăria comunei Găneasa, județul Ilfov, Primăria orașului Buftea, județul Ilfov, Primăria orașului Popești Leordeni, județul Ilfov, Primăria Sectorului 5 București, Primăria comunei Pîrjol, județul Bacău și Primăria Sectorului 4 București, Instituția Prefectului Județul Constanța, Comisia județeană de aplicare a dreptului de proprietate asupra terenurilor Constanța, și Comisia locală pentru stabilirea dreptului de proprietate asupra terenurilor Constanța, Primăria comunei Bradu, județul Argeș, Primăria Comunei Găiseni, județul Giurgiu, Primăria comunei Corbeanca, județul Ilfov, Primăria Orașului Otopeni, Primăria Municipiului București, Primăria comunei Bocșa, județul Caraș-Severin, Primăria Horea, județul Constanța, Instituția Prefectului Județul Constanța, Primăria comunei Budila, județul Brașov, Primăria orașului Popești-Leordeni, județul Ilfov, Instituția Prefectului Județului Argeș, Instituția Prefectului Județului Ilfov, Primăria comunei Letca, județul Sălaj, Primăria comunei Mirșid, județul Zalău, Primăria comunei Lunca Bradului, județul Mureș, Instituția Prefectului Județului Mureș, Primăria comunei Grecești, județul Dolj, Primăria comunei Dumbrăvița, județul Brașov, Primăria comunei Recea, județul Brașov Primăria Municipiului Sfântu Gheorghe, Primăria Feldru, județul Bistrița-Năsăud, Primăria Sectorului 5 București, Primăria comunei Cosmești, județul Teleorman, Primăria Municipiului Constanța, Ministerul Culturii și Primăria comunei Belcești, județul Iași;

- ***dreptul la viață și la integritate fizică și psihică***, la Penitenciarul Craiova, Direcția Publică Comunitară de Evidență Persoanelor Târgu Jiu, Școala Specială „Sf. Mina” din Craiova,

Penitenciarul Arad, Centrul de reținere și Arestare Preventivă Mureș, Penitenciarul Găești, Spitalul județean de Urgență Vaslui, Penitenciarul Aiud, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Brașov, Penitenciarul Satu Mare și Penitenciarul Arad;

- ***accesul liber la justiție***, la: Regionala CFR București și Casa Națională de Pensii Publice;
- ***dreptul la un nivel de trai decent și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică***, la Primăria Municipiului Codlea, județul Brașov, Primăria Orașului Predeal și Casa Județeană de Pensii Constanța;

- ***accesul liber la justiție și dreptul de proprietate privată***, la Primăria Comunei Zagon, județul Covasna și Primăria Municipiului Pașcani, județul Iași;

- ***dreptul la învățătură și protecția copiilor și a tinerilor***, la: Liceul Emil Racoviță Brașov, Centrul de plasament Bârlad, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Vaslui, Școala Gimnazială nr. 27 „Principesa Ileana”, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 2, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Arad, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Buzău, Primăria Municipiului Brașov și Școala Gimnazială nr. 7 din Municipiul Piatra Neamț;

- ***dreptul la viață și la integritate fizică și psihică și dreptul la ocrotirea sănătății***, la: Penitenciarul Iași, Penitenciarul Mărgineni, Direcția de Sănătate Publică Argeș, Penitenciarul Timișoara, Penitenciarul Colibași, Penitenciarul Arad, Penitenciarul Craiova, Penitenciarul Drobeta Turnu Severin, Penitenciarul Spital Colibași, Penitenciarul București-Jilava, Penitenciarul Bârcea Mare, Penitenciarul Codlea, Penitenciarul București Rahova, Agenția Națională a Locuinței, Instituția Prefectului Județul Bacău, Penitenciarul Spital Poarta Albă, Penitenciarul Poarta Albă, Secția exterioară Valu lui Traian, Spitalul Clinic de Urgență de Chirurgie Plastică, Reparatrice și de Arsuri București, Penitenciarul București-Rahova, Penitenciarul Suceava, Spitalul Județean de Urgență „Sf. Ioan cel Nou” Suceava, Direcția de Sănătate Publică Suceava, Spitalul Clinic Județean de Urgență „Sf. Spiridon” Iași, Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Hârlău, județul Iași, Penitenciarul Botoșani, Spitalul Municipal Fălticeni, Spitalul Municipal Suceava, Penitenciarul Oradea și Primăria Târgu Bujor, județul Galați;

- ***dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, dreptul la informație și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică***, la: Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale Române – CNADNR și Sanatoriul Balnear Mangalia;

- ***dreptul la un mediu sănătos și dreptul la ocrotirea sănătății*** la: Comisariatul Municipiului București al Gărzii Naționale de Mediu, Direcția de Sănătate Publică a Municipiului București, Garda Națională de Mediu – Comisariatul General, Direcția de Sănătate Publică Argeș și Spitalul de Pediatrie Pitești;

- ***dreptul de petiționare***, la: Direcția Venituri, Buget Local Sector 2 București, Penitenciarul Giurgiu, Ministerul Sănătății, UM 01877 Pantelimon, Primăria Municipiului Suceava, Primăria Municipiului Pitești și Poliția locală Pitești, Primăria Municipiului Câmpulung și Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Iași;

- ***munca și protecția socială a muncii și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică***, la: Primăria comunei Crevenicu, județul Teleorman, Primăria comunei Gherăseni, județul Buzău și Universitatea Transilvania din Brașov.

- ***dreptul la ocrotirea sănătății***, la: Spitalul Județean de Urgență Constanța, Spitalul Județean de Urgență „Sf. Ioan cel Nou” Suceava, Penitenciarul Brăila, Penitenciarul Iași, Penitenciarul Bacău, Penitenciarul Craiova, Penitenciarul Bârcea Mare, Penitenciarul Mărgineni, Penitenciarul Giurgiu, Penitenciarul Tulcea, Penitenciarul Găești, Penitenciarul Spital București-Rahova, Casa Națională de Asigurări de Sănătate, Penitenciarul București-Rahova, Penitenciarul Mărgineni, Penitenciarul Ploiești, Penitenciarul Târgșor,

Penitenciarul Slobozia, Penitenciarul Giurgiu, Penitenciarul București-Jilava, Penitenciarul Colibași, Penitenciarul-Spital Colibași, Direcția de Sănătate Publică Satu-Mare, Penitenciarul Drobeta Turnu Severin, Primăria comunei Ziduri, județul Buzău Spitalul Județean de Urgență Ploiești, Penitenciarul Craiova, Spitalul Județean de Urgență Sfântu Gheorghe, județul Covasna, și Penitenciarul Tulcea;

- *dreptul la viață și la integritate fizică și psihică și viața intimă, familială și privată*, la Penitenciarul Aiud.
- *contribuțiile financiare*, la Administrația Finanțelor Publice Timiș;
- *dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică*, la: Primăria Sectorului 1 București, Penitenciarul Arad, Primăria Municipiului Moreni și Primăria Municipiului Ploiești;
- *protestele persoanelor private de libertate*, la Penitenciarul Iași;
- *egalitatea în drepturi*, la Primăria Municipiului Sfântu Gheorghe;
- *dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică și protecția persoanelor cu handicap*, la Primăria comunei Ungureni.

SECȚIUNEA a 2-a

RECOMANDĂRI

În exercitarea atribuțiilor sale, Avocatul Poporului emite **recomandări**, prin care sesizează autoritățile administrației publice asupra ilegalității actelor sau faptelor administrative.

În cazul în care Avocatul Poporului identifică, cu ocazia soluționării unei petiții, sau în cursul unei anchete, cazuri de administrare defectuoasă, acesta emite recomandări, autorităților administrației publice în cauză, în care solicită reformarea sau revocarea actului administrativ, repararea prejudiciilor produse, repunerea persoanei fizice lezate în situația anterioară. De asemenea, prin recomandările emise, Avocatul Poporului poate solicita conducătorilor autorităților administrației publice modificarea sau completarea normelor, ordinelor, instrucțiunilor emise în exercitarea atribuțiilor legale.

Recomandările nu au efectul juridic al sancțiunilor, însă ele constituie o atenționare adresată autorității administrației publice asupra necesității reevaluării actului sau faptului administrativ ilegal și îndreptării acestuia.

În situația în care autoritatea administrației publice nu își însușește recomandarea emisă de Avocatul Poporului, se procedează la sesizarea autorităților ierarhic superioare.

În cursul anului 2016, Avocatul Poporului a emis **44 recomandări**, dintre care, **27 recomandări au fost însușite** de către autoritățile sesizate, **6 recomandări au fost însușite în parte**, **9 recomandări nu au fost însușite**, iar **2 recomandări sunt în termen**.

În cele ce urmează, vom enumera recomandările emise de Avocatul Poporului în anul 2016, urmând ca analiza tematică, constatările și deficiențele identificate în activitatea administrației publice să fie făcute la domeniile de activitate:

- Recomandarea nr. 1 din 3 februarie 2016, adresată directorului executiv al Direcției de Sănătate Publică Prahova și inspectorul general al Inspectoratului Școlar Județean Prahova, referitoare la respectarea dispozițiilor constituționale privind dreptul la ocrotirea sănătății, prevăzut de art. 34 din Constituție;

- Recomandarea nr. 2 din 3 februarie 2016, adresată primarului comunei Gherăseni, județul Buzău, privind respectarea prevederilor art. 146 alin. (2) și art. 148 alin. (1) din Codul muncii, republicat, cu modificările și completările ulterioare;
- Recomandarea nr. 3 din 3 februarie 2016, adresată directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, privind desemnarea, de către fiecare penitenciar, a unui lucrător specializat în vederea ridicării actelor emise de către instanța judecătorească;
- Recomandarea nr. 4 din 4 februarie 2016, adresată președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate, privind respectarea dreptului la informație și a dreptului la o bună administrare.
- Recomandarea nr. 5 din 10 februarie 2016, adresată primarului comunei Pîrjol, privind respectarea dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică, prevăzut de art. 52 din Constituție;
- Recomandarea nr. 6 din 18 februarie 2016, adresată șefului Inspectoratului de Poliție al Județului Sibiu, referitoare la dispunerea măsurilor legale pentru prevenirea actelor de suicid ale persoanelor private de libertate;
- Recomandarea nr.7 din 24 februarie 2016, adresată primarului municipiului Târgu-Mureș, referitoare la încălcarea prevederilor constituționale privind egalitatea în drepturi, dreptul la viață și la integritatea fizică și psihică, dreptul la informație, protecția copiilor și a tinerilor, protecția persoanelor cu handicap și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, prevăzute de art. 16, art. 22, art.31, art.49, art. 50 și art. 52 din Constituție;
- Recomandarea nr. 8 din 14 martie 2016, adresată directorului, Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, referitoare la dispunerea măsurilor legale în vederea respectării dreptului la viață și la integritate fizică și psihică, prevăzut de art. 22 din Constituție;
- Recomandarea nr. 9 din 14 martie 2016, adresată directorului Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, referitoare la dispunerea măsurilor legale cu privire la situația locativă a unui student, aflat sub măsură de plasament;
- Recomandarea nr.10 din 30 martie 2016, adresată directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, referitoare la dispunerea măsurilor legale pentru reducerea supraaglomerării în Penitenciarul Galați, asigurarea unor condiții decente de cazare și de servire a hranei;
- Recomandarea nr. 11 din 5 aprilie 2016, adresată directorului Școlii „Carmen Sylva”, comuna Horia, județul Neamț, referitoare respectarea drepturilor copilului în cadrul procesului instructiv- educativ, cât și în afara acestuia;
- Recomandarea nr. 12 din 5 aprilie 2016, adresată directorului Colegiului Tehnic „Dumitru Mangeron” - Școala „Ion Luca”, referitoare la respectarea drepturilor copilului;
- Recomandarea nr. 13 din 8 aprilie 2016, adresată primarului Municipiului Sfântul Gheorghe, privind respectarea art. 16 din Constituția României, privind egalitatea în drepturi, precum și a prevederilor art. 2 alin (1) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, care sancționează diferența de tratament pe bază de categorie socială și apartenență la o categorie defavorizată;
- Recomandarea nr. 14 din 11 aprilie 2016, adresată ministrului educației naționale și cercetării științifice, referitoare la încălcarea prevederilor constituționale privind protecția copiilor și a tinerilor, prevăzute de art. 49 din Constituția României;
- Recomandarea nr. 15 din 14 aprilie 2016, adresată primarului Municipiului Piatra Neamț, referitoare la încălcarea dreptului la un mediu sănătos și a dreptului la ocrotirea sănătății, prevăzute de art. 35 și art. 34 din Constituție;

- Recomandarea nr. 16 din 18 aprilie 2016, adresată directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, referitoare la respectarea dreptului la ocrotirea sănătății în cazul unui deținut care necesită efectuarea unei intervenții chirurgicale;
- Recomandarea nr. 17 din 23 mai 2016, adresată președintelui Consiliului Județean Mehedinți, referitoare la dreptul persoanei vătămate într-un drept al său ori într-un interes legitim, de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termen legal al unei cereri, prevăzut de art. 52 din Constituția României;
- Recomandarea nr. 18 din 26 mai 2016, adresată prefectului județului Constanța, referitoare la respectarea dreptului la ocrotirea sănătății și a dreptului la protecție al copiilor și al tinerilor, prevăzute de art. 34 și art. 49 din Constituție;
- Recomandarea nr. 19 din 30 mai 2016, adresată prefectului județului Suceava și primarului comunei Cornul Luncii, județul Suceava, referitoare la respectarea dreptului la protecția persoanelor cu handicap, a dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică și a dreptului la integritate fizică și psihică, garantate de art. 50, art. 52 și art. 22 din Constituție;
- Recomandarea nr. 20 din 30 mai 2016, adresată primarului comunei Corlăteni, județul Botoșani, referitoare la respectarea dreptului de petiționare și a dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică, garantate de art. 51 și art. 52 din Constituție;
- Recomandarea nr. 21 din 13 iunie 2016, adresată inspectorului școlar general al Inspectoratului Școlar Județean Dolj, referitoare la dreptul la ocrotirea sănătății, la dreptul la protecție a copiilor și tinerilor și la dreptul la un nivel de trai decent, prevăzute de art. 34, art. 49 și art. 47 din Constituție;
- Recomandarea nr. 22 din 14 iunie 2016, adresată directorului executiv al Direcției de Sănătate Publică Buzău, referitoare la respectarea dispozițiilor constituționale privind dreptul la ocrotirea sănătății, prevăzut de art. 34 din Constituție;
- Recomandarea nr. 23 din 24 iunie 2016, adresată primarului orașului Corabia, județul Olt, referitoare la respectarea drepturilor persoanelor cu handicap;
- Recomandarea nr. 24 din 13 iulie 2016, adresată primarului Municipiului Constanța, referitoare la respectarea dispozițiilor constituționale privind protecția persoanelor cu handicap, prevăzute de art. 50 din Constituție (neplata asistențelor persoanelor cu handicap);
- Recomandarea nr. 25 din 13 iulie 2016, adresată președintelui Consiliului Județean Harghita și directorului general al Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Harghita, referitoare la încălcarea prevederilor constituționale privind dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, protecția copiilor și a tinerilor și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, prevăzute de art. 22, art. 49 și art. 52 din Constituție;
- Recomandarea nr. 26 din 18 iulie 2016, adresată primarului Municipiului Constanța, referitoare la respectarea dispozițiilor constituționale privind protecția persoanelor cu handicap, prevăzute de art. 50 din Constituție (lipsa rampelor pentru persoanele cu dizabilități în dreptul trecerilor de pietoni și la intersecții);
- Recomandarea nr. 27 din 22 iulie 2016, adresată primarului comunei Zagon, județul Covasna, referitoare la încălcarea prevederilor constituționale privind accesul liber la justiție și dreptul de proprietate privată, prevăzute de art. 21 și art. 44 din Constituție;
- Recomandarea nr. 28 din 3 august 2016, adresată directorului Școlii Gimnaziale nr. 23 „Constantin Brâncoveanu”, Constanța, referitoare la respectarea dreptului privind protecția copiilor și a tinerilor, prevăzut de art. 49 din Constituție;
- Recomandarea nr. 29 din 3 august 2016, adresată prefectului județului Constanța, Comisiei Județene de Aplicare a Dreptului de Proprietate, primarului Municipiului

Constanța și Comisiei Locale pentru aplicarea Legii nr. 18/1991 Constanța, privind respectarea dreptului de proprietate privată și a dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică, prevăzute de art. 44 și art. 52 din Constituție;

- Recomandarea nr. 30 din 3 august 2016, adresată inspectorului șef al Inspectoratului de Poliție Județean Mureș, ministrului afacerilor interne și ministrului justiției, referitoare la încălcarea prevederilor constituționale privind dreptul la viață și la integritate fizică și psihică, dreptul la informație și dreptul la ocrotirea sănătății, prevăzute de art. 22, art. 31 și art. 34 din Constituție;

- Recomandarea nr. 31 din 3 august 2016, adresată ministrului sănătății și inspectorului general al Poliției Române, privind punerea în practică a dispozițiilor art. 22 alin. (1) din Constituția României privind dreptul la viață și la integritate fizică și psihică;

- Recomandarea nr. 32 din 8 august 2016, adresată Inspectoratului Școlar Județean Dolj, referitoare la dreptul la protecție al copiilor și tinerilor, prevăzut de art. 49 alin. (1) din Constituție;

- Recomandarea nr. 33 din 25 august 2016, adresată directorului Penitenciarului Arad, privind respectarea dreptului la viață și la integritate fizică și psihică și dreptul de petiționare, prevăzute de art. 22 și art. 51 din Constituție;

- Recomandarea nr. 34 din 25 august 2016, adresată primarului comunei Grumăzești, județul Neamț, referitoare la respectarea dreptului de proprietate privată;

- Recomandarea nr. 35 din 30 august 2016, adresată directorului executiv al Direcției de Sănătate Publică Argeș și managerului interimar al Spitalului de Pediatrie Pitești, referitoare la respectarea dispozițiilor privind art. 34 și art. 35 din Constituția României care garantează dreptul la ocrotirea sănătății și dreptul la un mediu sănătos;

- Recomandarea nr. 36 din 2 septembrie 2016, adresată directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor și directorului Penitenciarului Iași, referitoare la dispunerea măsurilor legale pentru supravegherea corespunzătoare a deținuților, reducerea supraaglomerării, asigurarea condițiilor de detenție, de servire a mesei și a asistenței medicale, precum și a condițiilor de muncă decente agenților de pază;

- Recomandarea nr. 37 din 9 septembrie 2016, adresată directorului general al Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Iași, referitoare la încălcarea prevederilor constituționale privind protecția persoanelor cu handicap, prevăzute de art. 50 din Constituție;

- Recomandarea nr. 38 din 22 septembrie 2016, adresată Comisariatului Județean al Gărzii Naționale de Mediu Galați și Direcției de Sănătate Publică Galați, privind respectarea prevederilor art. 34 alin. (2) și ale art. 35 din Constituția României, privind dreptul la ocrotirea sănătății, respectiv dreptul la mediu sănătos;

- Recomandarea nr. 39 din 29 septembrie 2016, adresată managerului interimar al Spitalului Clinic de Urgență „Bagdasar-Arsenie”, referitoare la respectarea dreptului la viață și la integritate fizică și psihică, precum și a dreptului la ocrotirea sănătății, prevăzute de art. 22 și art. 34 din Constituție;

- Recomandarea nr. 40 din 10 octombrie 2016, adresată președintelui Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor;

- Recomandarea nr. 41 din 12 octombrie 2016, adresată primarului Municipiului Ploiești, referitoare la respectarea dispozițiilor constituționale privind dreptul de petiționare și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică;

- Recomandarea nr. 42 din 19 octombrie 2016, adresată primarului orașului Târgu Bujor, județul Galați, referitoare la înființarea unor servicii specializate de gestionare a câinilor fără stăpân;

- Recomandarea nr. 43 din 8 decembrie 2016, adresată primarului Municipiului Câmpulung Muscel, referitoare la respectarea dispozițiilor privind art. 51 și art. 52 din Constituția României, care garantează dreptul de petiționare și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică;

- Recomandarea nr. 44 din 12 decembrie 2016, adresată președintelui Consiliului Județean Mureș și directorului Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Mureș, referitoare la încălcarea prevederilor constituționale privind dreptul la ocrotirea sănătății, protecția copiilor și a tinerilor și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică.

SECȚIUNEA a 3-a

RAPOARTE SPECIALE

În cursul anului 2016, Avocatul Poporului a întocmit **1 raport special**. Rapoartele se regăsesc (integral) și pe site-ul instituției Avocatul Poporului – www.avpoporului.ro - *Secțiunea Rapoarte speciale*. În cele ce urmează, vom menționa aspectele care au condus la întocmirea rapoartelor speciale și propunerile instituției Avocatul Poporului.

1. Raportul special privind reglementările legale în materia deconectărilor individuale de la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică ale apartamentelor situate în imobile de locuit tip bloc – condominii

Instituția Avocatul Poporului a fost sesizată în numeroase rânduri cu privire la condițiile pentru realizarea debransării consumatorilor individuali, pentru care furnizorii impun condiții suplimentare pe lângă cele prevăzute în mod expres și limitativ prin lege, și anume de art. 30 din Legea nr. 325/2006 a serviciului public de alimentare cu energie termică, cu modificările și completările ulterioare.

Din examinarea legislației în materie, a rezultat că în pofida principiului constituțional al supremației legii și a principiului ierarhiei actelor normative, prin acte normative cu putere inferioară legii, sunt adăugate condiții suplimentare față de cele legale:

- art. 246 și art. 249-251 din Regulamentul-cadru al serviciului public de alimentare cu energie termică, aprobat prin Ordinul nr. 91/2007, emis de președintele Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Publice de Gospodărie Comunală și

- art. 12 din pct. B) lit. h) din Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 230/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea asociațiilor de proprietari, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1588/2007.

De asemenea, sunt afectate principiile accesibilității și previzibilității legii, precum și cel al proporționalității.

Ca urmare a celor constatate, prin raportul special s-au făcut recomandări de modificare a cadrului legislativ existent în domeniul debransării individuale de la sistemul centralizat de energie termică, având în vedere:

1. Respectarea în adoptarea actelor normative a principiului fundamental al supremației legilor, consfințit constituțional prin art. 1 alin. (5), precum și a principiului ierarhiei actelor juridice.

2. Realizarea unei reglementări unitare în domeniul debransării de la sistemul centralizat de energie termică, în concordanță cu regulile privind:

- a) unicitatea actului normativ de același nivel și același obiect;

b) corelarea actelor normative de nivel superior, prin norme de trimitere, ținând cont de faptul că ”actul normativ întocmit pe baza unui act de nivel superior nu poate depăși limitele competenței instituite prin acel act și nici nu poate contraveni principiilor și dispozițiilor acestuia”;

c) eliminarea paralelismelor existente.

3. Pe lângă caracterul unitar al legiferării într-o materie, este necesară îndeplinirea standardelor de calitate a normelor juridice, astfel cum au fost edictate de jurisprudența curții de contencios constituțional și a celei europene de drepturilor omului, și anume normele să fie clare și precise, predictibile și coerente, astfel încât utilizatorii să fie informați și să înțeleagă în avans regulile, cât și consecințele actelor și faptelor lor.

4. Condițiile privind debransarea utilizatorilor de la sistemul centralizat de energie termică să fie conforme cu principiul proporționalității, și anume să nu fie de natură a afecta însăși substanța dreptului utilizatorului de a-și alege furnizorul și să se asigure un just echilibru între obiectivul urmărit și mijloacele utilizate pentru atingerea acestuia.

5. Introducerea în mod expres și limitativ a condițiilor pentru debransarea individuală de la sistemul centralizat de energie termică în norma legală primară. La condițiile deja existente în art. 30 din Legea nr. 325/2006, se pot adăuga, la latitudinea legiuitorului, cele privind:

- întocmirea documentației tehnice de către furnizor, pe cheltuiala solicitantului;
- condiționarea debransării de la instalația de energie termică de racordarea la rețeaua de distribuție a gazelor naturale.

6. Eliminarea condițiilor prohibitive prin care se interzice deconectarea individuală de la sistemul centralizat de energie termică în blocurile în care nu s-au produs deconectări până la data de 23 mai 2007.

SECȚIUNEA a 4-a

SESIZĂRI DIN OFICIU

Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în 200 de cazuri, prezentate atât prin intermediul mijloacelor de informare în masă, cât și din activitatea desfășurată de experții și consilierii instituției.

Cu titlu de exemplu, amintim câteva sesizări din oficiu, mai importante, restul fiind detaliate în cadrul prezentării domeniilor de activitate:

- **Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu privind problematica tratamentului hepatitei C prin programul „interferon free”**

Instituția Avocatul Poporului a întreprins demersuri (într-un interval de timp de aproximativ un an de zile) pentru ca programul „*interferon free*” - privind tratarea hepatitei C, să poată fi aplicat și în România (În prezent, conform Ordinului comun nr. 1379/2015 pentru aprobarea protocoalelor terapeutice semnat de ministrul sănătății publice și de președinte Casei Naționale de Asigurări de Sănătate) tratamentul „interferon free” se aplică doar pentru (pct. 11): „*Pacienții cu fibroză hepatică severă F4; Pacienți «experimentați» cu fibroză severă - F4; Coinfecția VHC 4 VHB (virusul hepatitei B); Pacienți cu recurență postransplant hepatic; Pacienții Genotipul 1 cu fibroză avansată (F3) și contraindicații la interferon.*”.)

În ultima perioadă, s-au primit mai multe petiții, invocându-se încălcarea dreptului la ocrotirea sănătății - prevăzut de art. 34 din Constituție (și, de asemenea, combaterea discriminării prin aplicarea principiului egalității de șanse), privind refuzul sau tăcerea autorităților în drept referitor la posibilitatea de a se aplica pe viitor tratarea hepatitei C prin metoda „*interferon free*” și la fibroză hepatică în fază incipientă sau mediu avansată, respectiv: F1, F2 și F3.

Drept urmare, instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu și s-a adresat Ministerului Sănătății și C.N.A.S. solicitând precizări în sensul celor mai sus prezentate.

Urmare comunicării instituției Avocatul Poporului nr. 5805 din 23 martie 2016, s-a primit răspunsul nr. 20.949 din 18.04.2016 din care rezulta faptul că „*în cursul acestui an se va relua procedura de negociere pentru a beneficia de tratamentul infecției cronice cu virusul hepatitei C și la alte categorii de bolnavi....toți bolnavii cu stadiul fibroză hepatică F3*”.

Din analiza făcută de departamentul nostru și din petițiile primite ulterior demersului inițial, a rezultat necesitatea existenței unei strategii – cel puțin pentru anul 2017, de extindere a programului „*interferon free*” de tratare a hepatitei C și pentru bolnavii cu stadiul de fibroză hepatică F2 și F1 (cu atât mai mult cu cât, conform afirmațiilor unor petenți, tratarea pacienților prin programul „*interferon free*” cu stadiul de fibroză hepatică F2 și F1 a fost introdus deja în state ca Olanda, Marea Britanie etc.).

Drept urmare, instituția Avocatul Poporului a transmis o comunicare Ministerului Sănătății prin care s-au solicitat noi precizări, respectiv dacă ministerul are, sau va avea în vedere elaborarea unei strategii pentru anul 2017, privind extinderea programului „*interferon free*” de tratare a hepatitei C și pentru bolnavii aflați în stadiul de fibroză hepatică F1 și F2.

Ministerul Sănătății – prin Direcția Generală de Asistență Medicală și Sănătate Publică - DGAMSP ne-a transmis următoarele precizări, cităm:

„În funcție de numărul pacienților eligibili și fondurile disponibile la nivelul CNAS se vor dispune măsurile necesare pentru elaborarea unui plan/strategie de asigurare a tratamentului pentru pacienții cu hepatita C. Totodată, subliniem că în cursul acestui an, în limita creditelor de angajament aprobate în bugetul FNUASS, se va relua procedura de negociere pentru a beneficia de tratamentul infecției cronice cu virusul hepatitei C și la alte categorii de bolnavi.”

Față de aspectele prezentate, s-a dispus continuarea monitorizării problematicei privind extinderea programului „*interferon free*” de tratare a hepatitei C și pentru bolnavii aflați în stadiul de fibroză hepatică F1 și F2.

- Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu ca urmare a unui articol publicat în cotidianul local Observatorul de Covasna din 19 ianuarie 2016, care prezenta faptul că un adult cu tulburări psihice locuiește pe stradă, în ciuda încercărilor jurnaliștilor de la același cotidian de a găsi o soluție de protecție a acestei persoane, cu ajutorul autorităților locale, al Poliției sau al organizației nonguvernamentale Serviciul de Ajutor Maltez din Sfântu Gheorghe, care administrează un Adăpost de Noapte în municipiul Sfântu Gheorghe.

Echipa Observatorul de Covasna a încercat să-l ajute pe omul fără adăpost care își improvizase pe malul Oltului din Sfântu Gheorghe un cort din celofan, locuind în condiții precare și fiind expus riscului de a deceda în timpul nopții din cauza frigului.

Adultul avea un comportament specific unei persoane fără discernământ, motiv pentru care acesta a fost condus la Adăpostul de Noapte din cadrul Serviciului de Ajutor Maltez din Sfântu Gheorghe, la care acesta nu s-a mai întors. Ulterior, jurnaliștii cotidianului

Observatorul de Covasna au sesizat Poliția Municipiului Sfântu Gheorghe, care însă a precizat că acesta „nu a putut fi audiat ca urmare a stării de sănătate”.

Persoana în cauză a pierdut actele de identitate, iar dreptul la pensie i-ar fi fost sistat, conform articolului menționat. În concluzie, se aprecia că „ar avea nevoie de ajutor de specialitate, de evaluarea unui psihiatru și de un adăpost constant, însă este condamnat să rămână pe străzi neavând nici acte, nici un aparținător legal, nici alt sprijin (...)”.

Față de aspectele prezentate, ne-am adresat Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna, Poliției Municipiului Sfântu Gheorghe și Primăriei Municipiului Sfântu Gheorghe, solicitând informații cu privire la cele reclamate de petentă.

Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna ne-a comunicat următoarele:

- a fost contactat Serviciul de Ajutor Maltez Sfântu Gheorghe, în a cărui evidență apare persoana în cauză, din data de 21.10.2015;

- reprezentantul Serviciului de Ajutor Maltez Sfântu Gheorghe a depus toate diligențele pentru obținerea de către persoana în cauză a cărții de identitate provizorie, a cardului național de asigurări de sănătate, precum și plata retroactivă a pensiei de invaliditate neridicate de persoana în cauză de mai bine de 1 an de zile, prin depunerea unei cereri la Casa Județeană de Pensii Covasna. De asemenea, a fost deschis un cont la CEC Bank, unde urmează să-i fie virate sumele restante, cu titlu de pensie de invaliditate;

- persoana în cauză a primit adăpost la Azilul de noapte pentru persoane fără adăpost din cadrul Serviciului de Ajutor Maltez Sfântu Gheorghe, de unde a dispărut de nenumărate ori, ultima dată fiind înregistrat prezent în data de 18.01.2016;

- persoana în cauză necesită îngrijiri medicale, având probleme de sănătate. Conform reprezentanților Spitalului Județean de Urgență „Dr. Fogolyan Kristof” din Sfântu Gheorghe, persoanei în cauză i-a fost amputat o parte din membrul inferior, intervenție absolut necesară pentru salvarea vieții acestuia, fiind internat în spital, în afara oricărui pericol.

După externare, vor fi luate următoarele măsuri de protecție socială din partea DGASPC Covasna: consiliere și suport din partea DGASPC Covasna pentru încadrarea și obținerea unui certificat de încadrare în grad de handicap, emis de către Comisia de evaluare complexă a persoanelor adulte cu handicap Covasna; îndrumare și ajutor din partea Serviciului de Ajutor Maltez Sfântu Gheorghe, în vederea internării și supravegherii permanente într-un azil destinat persoanelor vârstnice cu probleme psihice; realizarea tuturor demersurilor necesare pentru ca sumele de bani la care persoana în cauză are dreptul, să acopere întreținerea acestuia.

Poliția Municipiului Sfântu Gheorghe ne-a comunicat următoarele:

- persoanei în cauză i-a fost eliberată o carte de identitate provizorie și a fost deschis un cont bancar la CEC Bank unde acesta își poate primi din nou pensia de invaliditate;

- persoana în cauză era internată la Spitalul Județean de Urgență „Dr. Fogolyan Kristof” din Sfântu Gheorghe, la secția Chirurgie, urmând a fi supusă unui consult psihiatric de specialitate;

- persoana în cauză și-a dat acordul verbal, ca, după externare, să fie internat la Azilul pentru persoane vârstnice cu probleme psihice din localitatea Curtici, județul Arad.

Primăria Municipiului Sfântu Gheorghe ne-a comunicat faptul că persoana în cauză a suferit o intervenție chirurgicală, întrucât un picior îi înghețase și trebuia tăiat, motiv pentru care a fost internat la Spitalul Județean de Urgență Covasna. Persoana în cauză a fost ajutată pentru a obține un act de identitate provizoriu cu ajutorul căruia s-a obținut Cardul de Asigurare de Sănătate prin care reiese că petentul este asigurat și poate fi operat fără

probleme. De asemenea, Serviciul Maltez a întreprins formalitățile necesare ca persoana în cauză să își reia în plată pensia de invaliditate și a fost deschis un cont la CEC Bank unde vor fi virăți banii pe care acesta nu i-a ridicat (nu mai ridicase pensia de mai mult de un an).

De asemenea, s-au făcut demersuri și s-a luat legătura cu un azil de persoane vârstnice cu dizabilități din județul Arad, comuna Dorobanți, pentru internarea și supravegherea acestuia, Serviciul Maltez din Sfântu Gheorghe luându-și angajamentul de a conduce persoana în cauză la acest azil după externarea din spital.

- Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în legătură cu informațiile difuzate de postul de televiziune ProTV, cu privire la situația a patru minori pe care mama i-a lăsat în sediul Primăriei orașului Podu Iloaiei, județul Iași, împreună cu certificatele de naștere ale acestora, menționând funcționarilor publici din cadrul acestei instituții că este o situație temporară, întrucât nu are unde locui pentru că a fost dată afară din casă de rude, dar, după ce își va găsi un loc de muncă se va ocupa de îngrijirea copiilor.

Potrivit reportajului prezentat, minorii nu au fost abuzați de mamă, dar, au fost internați la Spitalul Clinic de Boli Infecțioase „Sfânta Parascheva” Iași, întrucât prezintau unele afecțiuni la nivelul pielii, cauzate de mizerie.

Avocatul Poporului a solicitat informații în acest sens Primăriei Podu Iloaiei, Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Iași, precum și Spitalului Clinic de Boli Infecțioase „Sfânta Parascheva” Iași.

În urma acestor demersuri, Primăria Podu Iloaiei ne-a informat cu privire la prestațiile sociale de care a beneficiat mama minorilor, precum și că, în vederea depășirii situației de risc în care aceasta se află, s-a analizat alocarea de către primărie a unui teren pe care s-ar putea construi o casă din buget acordat de Fundația HHC România.

De asemenea, D.G.A.S.P.C. Iași ne-a comunicat că atât mama, cât și cei patru copii beneficiază de servicii de găzduire și psihosociale în cadrul Centrului Maternal Maternus Iași.

Spitalul Clinic de Boli Infecțioase „Sfânta Parascheva” Iași ne-a adus la cunoștință că minorii au fost internați cu afecțiuni dermatologice minore, însă au fost externați și duși în Centrul Maternal Maternus Iași.

- Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în legătură cu informațiile apărute în articolul: „*Mucegai într-o școală modernizată*”, publicat în cotidianul Gazeta de Sud în care se relatează faptul că elevii din comuna Șimnicu de Sus, județul Dolj, sunt obligați să învețe într-o școală modernizată, dar plină de mucegai și care miroase înfiorător.

Potrivit articolului din presă, era vorba despre 26 de copii, elevi din Șimnicu de Sus, care sunt nevoiți să stea zi de zi în condiții greu de descris. Se mai menționa faptul că, în loc să caute soluții și căi de rezolvare a problemei, directoarea școlii și primarul comunei Șimnicu de Sus se ceartă, învinuind-se reciproc.

Față de aspectele prezentate, Biroul Teritorial Craiova s-a adresat prin demersuri scrise, Primăriei comunei Șimnicu de Sus, județul Dolj, Inspectoratului Școlar Județean Dolj și Ministerului Educației Naționale.

Din conținutul actelor prin care autoritățile sesizate au dat curs demersurilor noastre, au fost obținute următoarele informații:

I. Inspectoratul Școlar Județean Dolj ne-a comunicat că a fost dispus și efectuat un control de către echipa de control a ISJ Dolj, la școala din Șimnicu de Sus, constatându-se că această unitate școlară are probleme cu canalizarea și acoperișul, fiind infiltrații din apa pluvială.

- structura școlară din Șimnicu de Sus a fost reabilitată prin Programul Băncii Mondiale;
- recepția nu a fost semnată de directorul unității școlare, deoarece acesta ar fi constatat că lucrarea este prost executată;
- documentația tehnică și de achiziție este în posesia Primăriei Șimnicu de Sus, în calitate sa de ordonator principal de credite și beneficiar al lucrării respective, având și calitatea de a solicita constructorului remedierea deficiențelor apărute în perioada de garanție a lucrării;
- mirosul neplăcut care persistă în grupurile sanitare și pe holuri provine de la sistemul de canalizare care este realizat defectuos. La subsolul clădirii se află un adăpost antiaerian, care nu are sistem de ventilație, fiind astfel condiții pentru existența umidității care se transmite la pereții grupurilor sanitare;
- inspectorul școlar general al ISJ Dolj a recomandat directorului unității școlare respective ca, în situația în care nu se găsește altă rezolvare a problemelor, să ia în considerare varianta mutării copiilor în altă locație;
- Consiliul de administrație al școlii, întrunit în data de 23.03.2016, nu a fost de acord cu mutarea copiilor în alt local, stabilind ca în termen de cinci zile de la data ședinței să se efectueze lucrări care, să diminueze mirosul persistent din clase și mucegaiul de la grupurile sanitare;
- la data efectuării controlului, echipa ISJ Dolj nu a observat existența mucegaiului și nici a mirosului persistent în sălile de clasă.

II. Primăria comunei Șimnicu de Sus, județul Dolj ne-a comunicat următoarele informații:

- Școala din Șimnicu de Sus a fost reabilitată și modernizată cu fonduri de la Banca Mondială, în cadrul unui proiect național licitat la Ministerul Educației și Cercetării, proiect finalizat în cursul anului 2011, recepția lucrării făcându-se de către reprezentanții Ministerului Educației și autoritatea locală;
- cursurile școlare au început la Școala din Șimnicu de Sus în septembrie 2011, unitatea de învățământ fiind predată în stare de funcționare, la cheie, de Consiliul local;
- grupurile sanitare sunt pline de mizerie, sala de sport nu este curățată și igienizată, sălile de clasă sunt pline de praf, elevii sunt nevoiți să măture singuri sălile de clasă;
- deși unitatea de învățământ are angajat personal auxiliar de întreținere acesta nu își îndeplinește atribuțiile de serviciu localul școlii fiind insalubru;
- primarul comunei Șimnicu de Sus a sesizat Inspectoratul Școlar Județean Dolj, atât cu privire la situația școlii din Șimnicu de Sus, cât și cu privire la faptul că, între autoritatea locală și conducerea școlii în cauză nu există dialog și comunicare pentru soluționarea problemelor existente;
- anual, în școlile din comuna Șimnic se efectuează lucrări de reparații și igienizare.

III. Ministerul Educației Naționale ne-a comunicat că a solicitat Inspectoratului Școlar Județean Dolj să formuleze un punct de vedere detaliat asupra aspectelor sesizate de Biroul Teritorial Craiova.

Inspectoratul Școlar Județean Dolj ne-a informat că a fost dispus și s-a efectuat un control de către echipa de control a ISJ Dolj, la Școala Șimnicu de Sus.

Având în vedere faptul că informațiile comunicate de instituțiile sesizate, respectiv Inspectoratul Școlar Județean Dolj, Ministerul Educației Naționale și Primăria comunei Șimnicu de Sus, au fost contradictorii și nu au putut conduce la o concluzie și nici la

remediarea problemelor existente, ne-am adresat Direcției de Sănătate Publică Dolj, pentru o analiză imparțială și un răspuns pertinent și fundamentat, din punct de vedere al stării de igienă, curățenie și dezinfecție al unităților de învățământ în cauză.

IV. Direcția de Sănătate Publică Dolj a dat curs demersului efectuat și ne-a comunicat următoarele informații:

- în data de 12.04.2016 reprezentanții DSP Dolj – Serviciul de Control în Sănătate Publică, au procedat la verificarea stării de igienă, cu accent pe efectuarea curățeniei și dezinfecției în unitățile de învățământ în cauză, respectiv Școala Gimnazială și Grădinița Leșile, precum și structurile reprezentate de Școala Primară și Grădinița din satul Șimnicu de Sus;

- verificarea a fost efectuată prin prelevarea de teste de aeromicrofloră din 3 săli de clasă aferente unităților de învățământ menționate, precum și prelevarea de teste de salubritate de pe suprafața a 5 pupitre școlare din aceleași incinte;

- Laboratorul de Diagnostic și Investigare în Sănătate Publică de pe lângă DSP Dolj a emis buletinele de analiză nr.492-500/12.04.2016 și nr.487-491/12.04.2016, conform cărora s-au depistat mucegaiuri pe două dintre cele cinci pupitre supuse analizei, precum și încărcătură microbiană nepatogenă peste concentrațiile maxim admise în aerul din încăperi;

- rezultatele respective au condus la concluzia că, cel puțin în punctele supuse verificării, curățenia și dezinfecția nu se practică în mod corect și nu se procedează la ventilarea naturală eficientă a sălilor de clasă;

- drept urmare a celor constatate s-a procedat la sancționarea cu AVERTISMENT SCRIS, conform prevederilor O.G nr.2/2001, a doamnei director Manda Nadia, pentru nesupravegherea operațiunilor de curățenie și dezinfecție în Școala Gimnazială Leșile și în structurile aferente acesteia;

- din evidențele medicilor de familie care supraveghează aceste colectivități reiese că în rândul elevilor nu au fost depistate boli alergice respiratorii și cutanate, bronșite, astm, urticarie;

- Direcția de Sănătate Publică Dolj - Serviciul de Control în Sănătate Publică va monitoriza intrarea în legalitate, din perspectiva neconformităților depistate, conform prevederilor legislației sanitare în vigoare, respectiv Ordinul Ministrului Sănătății nr.1955/1995.

Concluzii:

1. Direcția de Sănătate Publică Dolj – Serviciul de Control în Sănătate Publică, a procedat la verificarea stării de igienă, cu accent pe efectuarea curățeniei și dezinfecției în unitățile de învățământ în cauză, respectiv Școala Gimnazială și Grădinița Leșile, precum și structurile reprezentate de Școala Primară și Grădinița din satul Șimnicu de Sus.

2. Laboratorul de Diagnostic și Investigare în Sănătate Publică de pe lângă DSP Dolj a emis buletinele de analiză nr. 492-500/12.04.2016 și nr.487-491/12.04.2016, conform cărora s-au depistat mucegaiuri pe două dintre cele cinci pupitre supuse analizei, precum și încărcătură microbiană nepatogenă peste concentrațiile maxim admise în aerul din încăperi.

3. Rezultatele respective au condus la concluzia că, curățenia și dezinfecția nu se practică în mod corect și nu se procedează la ventilarea naturală eficientă a sălilor de clasă.

4. Pe cale de consecință, s-a procedat la sancționarea cu Avertisment Scris a doamnei director Manda Nadia, pentru nesupravegherea operațiunilor de curățenie și dezinfecție în Școala Gimnazială Leșile și în structurile reprezentate de Școala Primară și Grădinița din satul Șimnicu de Sus.

În acest context, în temeiul prevederilor art. 59 din Constituția României și ale art. 13, lit. c), art. 21 și art. 23 din Legea nr.35/1997 privind organizarea și funcționarea Instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a fost emisă **Recomandarea nr. 21/13.06.2016**, adresată inspectorului școlar general, care urma:

- ca în exercitarea atribuțiilor conferite de legislația în vigoare, să dispună măsurile legale pentru respectarea dreptului școlarilor din Școala Gimnazială și Grădinița Leșile, precum și structurile rereprezentate de Școala Primară și Grădinița din satul Șimnicu de Sus, județul Dolj, la ocrotirea sănătății, la protecție și un nivel de trai decent, prin desfășurarea procesului de studiu în condiții de igienă și curățenie, astfel cum a dispus Direcția de Sănătate Publică Dolj - Serviciul de Control în Sănătate Publică;

- să dispună monitorizarea intrării în legalitate, din perspectiva neconformităților depistate de Direcția de Sănătate Publică Dolj - Serviciul de Control în Sănătate Publică și evidențiate în buletinele de analiză nr. 492-500/12.04.2016 și nr. 487-491/12.04.2016, emise de Laboratorul de Diagnostic și Investigare în Sănătate Publică de pe lângă DSP Dolj;

- să informeze Avocatul Poporului-Biroul Teritorial Craiova, cu privire la măsurile dispuse.

Inspectoratul Școlar Județean Dolj ne-a comunicat faptul că *și-a însușit recomandările emise și a procedat la remedierea aspectelor semnalate.*

CAPITOLUL IV

SERVICIUL CONTENCIOS CONSTITUȚIONAL, RECURS ÎN INTERESUL LEGII, CONTENCIOS ADMINISTRATIV ȘI JURIDIC, ANALIZĂ ACTE NORMATIVE, RELAȚII EXTERNE ȘI COMUNICARE

Precizări preliminare privind funcționarea și competența Serviciului contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare

În cadrul instituției Avocatul Poporului funcționează, în subordinea directă a Avocatului Poporului, **Serviciul contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare**, condus de un **șef serviciu**, care coordonează **trei structuri**, având competențe bine delimitate: **Biroul contencios constituțional și recurs în interesul legii, Biroul contencios administrativ și juridic și Biroul analiză acte normative, relații externe și comunicare**. Birourile menționate sunt conduse de câte un șef de birou.

SECȚIUNEA 1

PREZENTAREA ACTIVITĂȚII BIROULUI CONTENCIOS CONSTITUȚIONAL ȘI RECURS ÎN INTERESUL LEGII

Avocatul Poporului se poate implica, prin mijloacele constituționale și legale proprii, în controlul de constituționalitate a legilor și ordonanțelor, realizat în România de către Curtea Constituțională, astfel:

- *poate sesiza Curtea Constituțională cu obiecții de neconstituționalitate privind legile adoptate de Parlament, înaintea promulgării acestora de către Președintele României;*

- *poate ridica în fața Curții Constituționale, excepții de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele în vigoare;*

- *formulează, la solicitarea Curții Constituționale, puncte de vedere la excepțiile de neconstituționalitate a legilor și ordonanțelor, care se referă la drepturile și libertățile cetățenilor.*

Reglementările constituționale și legale actuale ce consacră o serie de raporturi între Avocatul Poporului și Curtea Constituțională au meritul de a pune la îndemâna instituției Avocatul Poporului modalități suplimentare pentru a putea acționa eficient în domeniul protecției drepturilor omului, componenta esențială a activității acestuia, rațiunea de a exista a Avocatului Poporului, în ultimă instanță. În raport cu semnificația acestor două autorități publice cu atribuții de control în evoluția democratică a oricărei societăți, în procesul de consolidare a statului de drept apreciem că această competență amplifică modalitățile de garantare a drepturilor și libertăților cetățenești, instituind pârgii de control al excesului de putere al autorităților publice care exercită clasicele funcții ale statului.

Cercetarea jurisprudenței Curții Constituționale dezvoltată ca urmare a sesizării sale de către Avocatul Poporului, fie în cadrul controlului anterior promulgării, în temeiul art. 146 lit. a), fie mai ales, în cadrul controlului ulterior, prin intermediul excepției de neconstituționalitate demonstrează utilitatea consacării în Legea fundamentală a unor dispoziții care, prin stabilirea unor forme de conlucrare a celor două autorități publice cu atribuții de control contribuie la întărirea democrației constituționale.

Transpusă în **date statistice**, activitatea instituției Avocatul Poporului în domeniul controlului de constituționalitate a legilor și ordonanțelor, în anul 2016, s-a concretizat prin formularea a **1493 puncte de vedere**, prin ridicarea directă a **5 excepții de neconstituționalitate**, precum și prin analizarea unui număr de **507 de legi**, în vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale, înainte de promulgare.

Totodată, au fost soluționate **978 petiții** prin care petenții au solicitat Avocatului Poporului sesizarea directă a Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a unor dispoziții din acte normative.

1.1. Obiecții de neconstituționalitate

Potrivit art. 146 lit. a) din Constituția României, republicată: *„Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori, precum și, din oficiu, asupra inițiativelor de revizuire a Constituției”*. Dispozițiile constituționale au fost transpuse la nivelul legislației ce reglementează instituția Avocatul Poporului, în cuprinsul art. 13 alin. (1) lit. e) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, conform căroră *„Avocatul Poporului poate sesiza Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea legilor, înainte de promulgarea acestora.”*

Suntem în sfera controlului de constituționalitate *a priori*, iar introducerea Avocatului Poporului printre subiectele de sezină se justifică pe capacitatea instituției de a identifica, în baza raporturilor instituționale cu Parlamentul și a contactului permanent cu societatea civilă, situațiile legale care ar contraveni, din perspectiva legiferării, dispozițiilor constituționale. În această situație sunt aplicabile regulile procedurale atât parlamentare, cât și cele ale jurisdicției constituționale. Acestea se regăsesc în Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată. Potrivit acestei legi, sesizările trebuie făcute în formă scrisă și motivate.

În vederea exercitării acestui drept, **cu 5 zile înainte de a fi trimisă spre promulgare la Președintele României**, legea se comunică Avocatului Poporului (sau **2 zile în cazul legilor adoptate prin procedură de urgență**).

În aplicarea dispozițiilor constituționale, Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată și Legea nr. 47/1992, republicată, conțin prevederi privind **posibilitatea Avocatului Poporului de a formula obiecții de neconstituționalitate**. În vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale, în anul 2016, au fost analizate **507 proiecte de legi**.

În întreaga sa activitate în domeniul controlului de constituționalitate *a priori*, Avocatul Poporului a formulat **3 obiecții de neconstituționalitate**, dintre acestea 2 fiind admise de către Curtea Constituțională. Examinând activitatea în această materie, se poate concluziona că numărul redus de obiecții de neconstituționalitate este determinat de termenul

scurt prevăzut de Legea nr. 47/1992 pe care Avocatul Poporului îl are la dispoziție pentru analizarea actului normativ transmis de Parlament.

În context, reiterăm propunerea legislativă reținută în Raportul anual pentru anul 2015 **în sensul majorării termenelor** în interiorul cărora poate fi sesizată Curtea Constituțională în privința constituționalității unei legi înainte de promulgare, precum și reglementarea naturii juridice a acestor termene.

1.2. Excepții de neconstituționalitate directe

Precizări

Potrivit art. 146 lit. d) din Constituția României, republicată: „Curtea Constituțională hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului”, iar în conformitate cu art. 13 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, „Avocatul Poporului poate sesiza direct Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a legilor și ordonanțelor”.

În această situație, în care Avocatul Poporului se adresează direct Curții, printr-o excepție, nefiind necesară parcurgerea unei etape prealabile în fața instanțelor judecătorești, suntem în domeniul controlului de constituționalitate *a posteriori*. În ceea ce privește procedura aplicabilă, observăm că excepția nu se ridică în fața instanței judecătorești, ci **direct în fața Curții Constituționale**.

Deși în literatura de specialitate s-a apreciat că, în lumina dispozițiilor constituționale și legale privind rolul instituției Avocatul Poporului, *excepția poate fi ridicată numai atunci când legile și ordonanțele încalcă drepturile și libertățile persoanelor fizice*, devenind o garanție a exercitării acestora, Curtea Constituțională a constatat, prin Decizia nr. 336/2013, că Avocatul Poporului **poate declanșa controlul de constituționalitate pe calea excepției de neconstituționalitate indiferent de problemele vizate prin aceasta, însă ridicarea directă a excepției de neconstituționalitate este și rămâne la aprecierea exclusivă a Avocatului Poporului, acesta neputând fi obligat sau împiedicat de nicio autoritate publică să ridice o atare excepție.**

În ceea ce privește activitatea concretă desfășurată în materia excepțiilor ridicate direct, menționăm că în anul 2016, Avocatul Poporului a ridicat un număr de **5 excepții de neconstituționalitate directe**, după cum urmează:

a) *Excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 17/2010 pentru completarea titlului XI „Renta viageră agricolă” din Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente;*

b) *Excepția de neconstituționalitate referitoare la dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 15/2016 pentru modificarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului;*

c) *Excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile art. 17 alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 privind regimul drumurilor, republicată;*

d) *Excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile art.30 alin. (2) și (3) și art. 280 alin. (2) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată.*

e) *Excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 461 alin. (1), alin. (5), alin. (7) teza a doua, art. 466 alin. (1), alin. (3), art. 471 alin. (1), alin. (4) teza a doua din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal.*

Din totalul de **5 excepții de neconstituționalitate ridicate direct** de Avocatul Poporului în anul 2016, **1 excepție de neconstituționalitate a fost admisă**, iar restul de **4 excepții se aflau în curs de soluționare** la data întocmirii prezentului raport.

Tot în cursul acestui an, **au fost admise de către Curtea Constituțională alte două excepții de neconstituționalitate**, ridicate de Avocatul Poporului în anul anterior, și anume:

✓ **excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 436 alin. (2), art. 439 alin. (41) teza întâi și art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală**, cu referire la mențiunile care decurg din obligativitatea formulării cererii de recurs prin avocat, acestea fiind reținute ca neconstituționale (*Decizia nr. 432/2016 a Curții Constituționale*), precum și

✓ **excepția de neconstituționalitate a prevederilor din Anexa nr. 3.30 la Legea nr. 45/2009 privind organizarea și funcționarea Academiei de Științe Agricole și Silvicultură "Gheorghe Ionescu-Șișești" și a sistemului de cercetare-dezvoltare din domeniile agriculturii, silviculturii și industriei alimentare, Curtea Constituțională constatând că aceste prevederi sunt constituționale în măsura în care suprafețele de teren cuprinse în această anexă nu se suprapun cu cele asupra cărora a fost reconstituit dreptul de proprietate prin Hotărârea nr. 825 din 9 noiembrie 2007 a Comisiei județene pentru stabilirea dreptului de proprietate asupra terenurilor Bistrița-Năsăud, confirmată prin Decizia civilă nr. 153/R/2010, irevocabilă, pronunțată de Tribunalul Bistrița-Năsăud - Secția civilă, în Dosarul nr. 3.980/190/2009 (*Decizia nr. 541/2016 a Curții Constituționale*).**

Prezentarea obiectului excepțiilor de neconstituționalitate directe

a) ***Excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 17/2010 pentru completarea titlului XI „Renta viageră agricolă” din Legea nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente;***

În argumentele de neconstituționalitate, Avocatul Poporului a arătat că, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 17/2010, adoptată în data de 3 martie 2010, publicată în Monitorul Oficial nr. 147 din data de 5 martie 2010, după articolul 18 din titlul XI „Renta viageră agricolă” din Legea nr. 247/2005, cu modificările și completările ulterioare, a fost introdus un nou articol, articolul 19, cu următorul cuprins: „Prevederile prezentului titlu se aplică persoanelor care au solicitat obținerea calității de rentier până la data de 31 decembrie 2009 inclusiv”.

Textul legal indicat mai sus **contravine principiului neretroactivității legii, prevăzut de dispozițiile art. 15 alin. (2) din Constituție**, care impune ca un act normativ nou să nu se aplice actelor îndeplinite conform dispozițiilor legii anterioare, ci doar acțiunilor care se efectuează după intrarea în vigoare a acesteia, rămânând valabile cele efectuate în perioada activității legii vechi.

Însă, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 17/2010 a fost adoptată în data de 3 martie 2010, fiind publicată în Monitorul Oficial în data de 5 martie 2010, reglementând situația juridică a unor persoane la nivelul anului 2009, mai exact 31 decembrie 2009 inclusiv.

Printr-o asemenea abordare, subiectului de drept i se solicită, practic, la data de 5 martie 2010, să aibă o anumită conduită, încă dinainte de intrarea în vigoare a ordonanței de urgență, care nu era prevăzută de norma existentă la acea dată, și anume să fi depus cererea pentru obținerea rentei viagere agricole până la data de 31 decembrie 2009 inclusiv.

În temeiul Legii nr. 247/2005 renta viageră agricolă se putea dobândi în condiții relativ restrictive și numai de către anumite persoane prevăzute de ipoteza normei. Plata

acestei rente viagere agricole se realizează de către un subiect de drept public, intenția principală a statului în acest sens este de a-i răsplăti pe cei care înțeleg să acționeze în sensul sprijinirii politicilor sale de creare a exploatațiilor agricole eficiente.

Ulterior, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 17/2010 au fost inserate normele legale criticate, în cuprinsul Titlului XI din Legea nr. 247/2005, în martie 2010, pentru a reglementa, după cum am menționat, o situație anterioară, și anume de la data de 31 decembrie 2009.

Or, în virtutea principiului neretroactivității legii, noul act normativ nu poate afecta cererile depuse de persoanele îndreptățite, în condiții de deplină legalitate, înainte de intrarea în vigoare a acestuia, întrucât o astfel de modificare nu face decât să creeze confuzii în înțelegerea și aplicarea corectă a legii.

Mai mult, după cum am menționat, inițiatorul Legii nr. 247/2005, pe lângă faptul că **nu a prevăzut un anumit termen în interiorul căruia persoanele îndreptățite să depună cerere pentru obținerea rentei viagere agricole, pentru a da legii un caracter temporar, nici nu a precizat, în mod expres, faptul că sursa din care provine plata sumelor este limitată.** În opinia noastră, în condițiile în care potrivit art. 2 al Titlului XI din Legea nr. 247/2005 „*Renta viageră agricolă reprezintă suma de bani plătită rentierului agricol (...), având siguranța unei surse viagere de venituri garantate de stat*” s-a conturat ideea că măsura instituită va avea un caracter permanent.

Însă în determinarea câmpului de aplicare a legilor în timp trebuie să se țină seama atât de prioritatea noii legi față de cea veche, dar și de siguranța raporturilor sociale, care presupune ca acestea să nu fie desființate sau modificate, fără un motiv deosebit de ordine socială. În plus, **principiul aplicării imediate a legii presupune intrarea în vigoare a noilor dispoziții pentru toate situațiile ale căror efecte nu erau susceptibile să se producă sub imperiul legii vechi.**

În acest sens, în jurisprudența sa (Deciziile nr. 201/2007 și nr. 13/2015), Curtea Constituțională a statuat că, ori de câte ori o lege nouă modifică starea legală anterioară cu privire la anumite raporturi, toate efectele susceptibile a se produce din raportul anterior, dacă s-au realizat înainte de intrarea în vigoare a legii celei noi, nu mai pot fi modificate ca urmare a adoptării acestei legi, care trebuie să respecte suveranitatea legii anterioare. Legea nouă este aplicabilă de îndată tuturor situațiilor care se vor constitui, se vor modifica sau se vor stinge după intrarea ei în vigoare, precum și tuturor efectelor produse de situațiile juridice formate după abrogarea legii vechi.

De asemenea, „*o lege nu este retroactivă atunci când modifică pentru viitor o stare de drept născută anterior și nici atunci când suprimă producerea în viitor a efectelor unei situații juridice constituite sub imperiul legii vechi, pentru că în aceste cazuri legea nouă nu face altceva decât să refuze supraviețuirea legii vechi și să reglementeze modul de acțiune în timpul următor intrării ei în vigoare, adică în domeniul ei propriu de aplicare*” (în acest sens este Decizia nr. 458/2003 și Decizia nr. 294/2004).

În atare condiții, Avocatul Poporului a considerat că dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 17/2010 sunt neconstituționale din prisma exigențelor impuse de prevederile art. 15 alin. (2) din Constituție.

Soluția Curtii Constituționale:

Până la data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu a pronunțat o soluție în acest dosar.

b) Excepția de neconstituționalitate referitoare la dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 15/2016 pentru modificarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului

Prin **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 15/2016**, adoptată în data de 11 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial nr. 367 din data de 12 mai 2016, după articolul 16 din Legea nr. 3/2000, cu modificările și completările ulterioare, a fost introdus un nou articol, **articolul 16¹**. Acest act normativ avea ca obiect completarea prevederilor Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului, cu modificările și completările ulterioare, în sensul de a permite organizarea și desfășurarea referendumului local la aceeași dată cu alegerile locale, cu utilizarea aceluiași secții de votare, birouri electorale de circumscripție și ștampile electorale.

Avocatul Poporului a apreciat că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 15/2016, în integralitatea ei, contravine, **pe de-o parte**, dispozițiilor constituționale ale **art. 115 alin. (4) privind regimul ordonanțelor de urgență**, iar, **pe de altă parte**, prevederilor art. 147 alin. (4) din Constituție privind obligativitatea deciziilor Curții Constituționale.

Astfel, s-a reținut că reglementarea precitată este de natură să aducă atingere prevederilor art. 115 alin. (4) din Constituție, potrivit căroră Guvernul poate adopta ordonanțe de urgență numai în situații extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată, având obligația de a motiva urgența în cuprinsul acestora. În legătură cu motivele invocate de Guvern în *Nota de fundamentare* și *Expunerea de motive*, Avocatul Poporului a remarcat faptul că, în realitate, două autorități publice locale au stabilit prin hotărâri emise de consilii locale (acte administrative) ca desfășurarea unor referendumuri locale să aibă loc în aceeași zi cu data stabilită pentru desfășurarea alegerilor locale, și anume, 5 iunie 2016, în condițiile în care Legea nr. 3/2000 nu conținea prevederi care să permită organizarea concomitentă a două tipuri distincte de scrutinuri.

În fapt, s-a apreciat că justificarea adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 15/2016 ține de oportunitate, or, oportunitatea nu satisface exigențele art. 115 alin. (4) din Constituție, întrucât aceasta este, prin definiție de natură subiectivă, și nu are, în mod necesar și univoc, caracter obiectiv, ci poate da expresie și unor factori subiectivi.

Totodată, dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 15/2016 încalcă prevederile art. 147 alin. (4) din Constituție, în condițiile în care legiuitorul delegat a nesocotit considerentele **Deciziei nr. 334/2013 a Curții Constituționale**, aspect de natură să pună în discuție respectarea principiului loialității constituționale care impune ca adoptarea actelor normative să aibă loc cu respectarea rolului Curții Constituționale și a deciziilor pronunțate de aceasta.

Prin decizia menționată, instanța de contencios constituțional a constatat că **dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului sunt constituționale în măsura în care nu se aplică referendumurilor organizate în decurs de un an de la data intrării în vigoare a legii**.

Or, în situația de față, Guvernul a adoptat un act normativ în materie referendară fără a ține cont de cele statuate de instanța de contencios constituțional în considerentele Deciziei nr. 334/2013, Ordonanța de urgență nr. 15/2016 fiind adoptată chiar în timpul campaniei electorale pentru alegerile locale.

Soluția Curții Constituționale:

Prin Decizia nr. 361/2016 Curtea Constituțională **a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 15/2016 pentru**

completarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului și a constatat că acestea sunt **neconstituționale**.

c) Excepția de neconstituționalitate referitoare la prevederile art. 17 alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 privind regimul drumurilor, republicată

Potrivit prevederilor art. 17 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997 privind regimul drumurilor, republicată în Monitorul Oficial nr. 327 din data de 29 iunie 1998, **zonele de protecție** sunt suprafețele de teren situate de o parte și de alta a zonelor de siguranță, necesare protecției și dezvoltării viitoare a drumului. În mod firesc, aceste zone sunt create după realizarea unui drum, fiind cuprinse între marginile exterioare ale zonelor de siguranță și marginile zonei drumului delimitată conform tabelului din anexa nr. 1 la Ordonanța Guvernului nr. 43/1997, republicată. Zonele de protecție rămân în gospodărirea persoanelor juridice sau fizice care le au în administrare sau în proprietate, cu obligația ca acestea, prin activitatea lor, să nu aducă prejudicii drumului sau derulării în siguranță a traficului, impunându-li-se proprietarilor acestui teren restricțiile enumerate în art. 17 alin. (2) lit. a) - d) din același act normativ. Prin urmare, **aceste restricții impuse de textul legal se circumscriu sferei obligațiilor pe care le are orice proprietar al cărui teren a fost amenajat, în mod ireversibil, în zonă de protecție a unui drum.**

Întrucât zonele de protecție nu fac parte din elementele infrastructurii autostrăzilor și drumurilor naționale care aparțin domeniului public al statului, aceste elemente fiind individualizate limitativ, legiuitorul nu le-a supus exproprierii, motiv pentru care, de cele mai multe ori, instanțele naționale nu acordă despăgubiri pentru lipsa folosinței acestor parcele de teren. În aceste condiții, proprietarii vor continua să plătească impozit în procent de 100% pe terenul ce le rămâne în proprietate, deși nu-l vor putea folosi mai deloc, ba mai mult, au o serie de restricții în acest sens, cu mari obligații impuse în sarcina lor ca proprietari ai terenului, care pot deveni oneroase.

Din acest context al analizei, rezultă în mod indubitabil faptul că statul culege beneficii evidente în urma instituirii unor obligații în sarcina proprietarilor, în timp ce aceștia din urmă suferă o pierdere patrimonială semnificativă, nu doar prin indisponibilizarea parcelei – devenită zonă de protecție, ci și prin obligațiile legale impuse de prevederile art. 17 alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997, republicată, ceea ce echivalează cu nesocotirea dreptului de proprietate.

Aspecte similare au fost reținute și în *Cauza Vergu împotriva României* (Hotărârea din 11 ianuarie 2011 - cererea nr. 8209/06), incidente fiind tot dispozițiile art. 17 din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997, republicată. În cauza precitată, reclamantul a pretins o atingere adusă dreptului său de proprietate pentru realizarea construcțiilor de infrastructură rutieră pe terenul său.

Cu ocazia judecății, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că, *„în speță, reclamantul a pierdut în totalitate și definitiv dispoziția asupra parcelei în litigiu din cauza ocupării de către Administrația Națională a Drumurilor, care a transformat-o iremediabil, construind o rețea de evacuare a apelor. Deși nu a existat un act de expropriere formală și deși reclamantul păstrează posibilitatea teoretică de a vinde acest teren, Curtea a considerat că limitările aduse dreptului său de proprietate au fost atât de grave încât pot fi asimilate unei exproprieri de fapt, care reiese din a doua frază a primului paragraf al art. 1 din Protocolul nr. 1 (a se vedea, mutatis mutandis, Belvedere Alberghiera S.R.L. împotriva Italiei, nr. 31524/96, paragraful 54, CEDO 2000-VI)”* (paragraful 42 din Cauza Vergu împotriva României). Prin urmare, a existat o ingerință în dreptul reclamantului la respectarea bunurilor sale, iar Curtea a mai precizat că *„pentru a fi compatibilă cu art. 1 din*

*Protocolul nr. 1, o asemenea ingerință trebuie să fi avut loc **pentru o cauză de utilitate publică**, în condițiile prevăzute de legea și de principiile generale de drept internațional. Ingerința trebuie să păstreze un **just echilibru** între exigențele interesului general al comunității și imperativele apărării drepturilor fundamentale ale omului (Sporrong și Lönnroth, precitată, paragraful 69)” (paragraful 44 din Cauza Vergu împotriva României).*

Este adevărat că interesul social poate conduce, în anumite condiții, nu numai la limitarea exercițiului unor atribute ale dreptului de proprietate, dar chiar la pierderea dreptului de proprietate privată cu privire la imobile – terenuri și construcții – care pot fi însă expropriate și trecute astfel în proprietatea publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, **însă doar cu plata de despăgubiri către proprietar**. Or, prin dispozițiile art. 17 alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 43/1997, republicată, Guvernul a stabilit cadrul juridic pentru exercitarea atributelor dreptului de proprietate, în așa fel încât să nu vină în coliziune cu interesele generale, însă de natură a leza interesele particulare legitime ale subiecților de drept, proprietari ai terenurilor asupra cărora se constituie zonele de protecție ale drumurilor, instituind astfel limitări nerezonabile în valorificarea acestuia.

În atare condiții, dacă legiuitorul intenționa să creeze un mediu sigur derulării traficului prin existența unor zone de protecție corespunzătoare, avea la dispoziție procedura exproprierii, care ar fi permis autorităților competente să se preocupe de starea corespunzătoare a acestor zone, fără a institui sarcini oneroase titularului dreptului de proprietate, de natură să nesocotească dispozițiile art. 44 din Constituție.

Soluția Curtii Constituționale:

Până la data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu a pronunțat nicio decizie în dosar.

d) În ceea ce privește dispozițiile art. 30 alin. (2) și (3) și art. 280 alin. (2) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată, Avocatul Poporului a apreciat că acestea sunt neconstituționale prin raportare la prevederile **art. 1 alin. (5), art. 26 și art. 53 din Constituție, precum și ale art. 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților fundamentale**, întrucât permit restrângerea exercițiului dreptului la viață intimă, familială și privată prin acte normative de nivel inferior legii, ce nu întrunesc cerințele de previzibilitate, certitudine și transparență care caracterizează o lege adoptată de către Parlament, în calitatea sa de unică autoritate legiuitoare, sau de către Guvern, ca legiuitor delegat.

Examinând cadrul normativ de reglementare al dosarului electronic de sănătate al pacientului, Avocatul Poporului a observat că dispozițiile legale incidente prezintă un grad mare de generalitate, deși legiferează într-un domeniu atât de sensibil precum datele personale de natură medicală cuprinse în dosarul electronic al pacienților.

Legiuitorul s-a limitat la a enunța în mod generic, în cuprinsul art. 30 alin. (2) și alin. (3) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată, **obligativitatea utilizării dosarului electronic de sănătate al pacientului, fără a stabili în concret garanții adecvate menite să asigure protecția datelor cu caracter personal cuprinse în dosarul electronic al pacienților**. Totodată, s-a rezumat la a reglementa faptul că **modalitatea de utilizare și completare a dosarului electronic de sănătate al pacientului va fi stabilită prin norme metodologice de aplicare a prevederilor referitoare la dosarul electronic de sănătate al pacientului**, care se aprobă prin hotărâre a Guvernului. Astfel, dispozițiile Legii nr. 95/2006 fac trimitere la acte normative cu forță juridică inferioară legii, modalitatea de utilizare și completare a dosarului electronic de sănătate al pacientului fiind stabilită prin

norme metodologice, în baza unei proceduri neprevăzute de lege, și deci, susceptibilă de a fi calificată arbitrară.

Cu privire la aceste aspecte, s-a apreciat că simpla trimitere la o legislație infralegală, respectiv hotărâri de Guvern care la rândul lor trimit la ordine, acte normative caracterizate printr-un grad sporit de instabilitate, pentru reglementarea condițiilor de utilizare și completare a datelor cu caracter personal cuprinse în dosarul electronic de sănătate al pacientului încalcă principiul constituțional al legalității, consacrat de art. 1 alin. (5) din Constituție. Or, așa cum a stabilit Curtea Constituțională în considerentele Deciziei nr. 17/2015, „o limitare a exercițiului dreptului la viață intimă, familială și privată trebuie să aibă loc într-o manieră clară, previzibilă și lipsită de echivoc, astfel încât să fie îndepărtată, pe cât posibil, eventualitatea arbitrarului sau a abuzului autorităților în acest domeniu” (paragraful 60).

Sub acest aspect, Avocatul Poporului a subliniat caracterul lacunar al normelor care reglementează dosarul electronic de sănătate, de vreme ce reguli substanțiale, esențiale în materia protecției vieții intime, familiale și private, precum și a protecției datelor cu caracter personal nu sunt reglementate prin lege. Chiar dacă ipoteza dată poate fi considerată, aparent, o omisiune legislativă, Avocatul Poporului a considerat că nu poate fi ignorat viciul de neconstituționalitate existent, deoarece tocmai această omisiune este cea care generează încălcarea Constituției.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut în jurisprudența sa că protecția datelor personale, inclusiv a datelor medicale, are o importanță fundamentală pentru exercitarea deplină a dreptului persoanei la viață intimă și privată astfel cum este garantată de art. 8 din Convenție. Respectarea confidențialității datelor medicale este un principiu esențial în sistemele legale ale Statelor-părți la Convenție. Dezvăluirea acestor date poate afecta în mod dramatic viața privată și de familie a persoanei, precum și situația sa socială și profesională, prin expunerea persoanei respective la oprobriul și riscul de excludere din viața publică. (a se vedea *Cauza Varapnickaitė-Mažylienė c. Lituaniei din 2012* și *Cauza Z contra Finlandei din 1997*). De aceea, este necesar ca legislația primară internă să cuprindă reglementări clare, previzibile care să nu permită încălcarea art. 26 din Constituție.

Cadrul legislativ european cu incidență în materia asistenței medicale transfrontaliere, în speță Directiva 2011/24/UE din 9 martie 2011 privind aplicarea drepturilor pacienților în cadrul asistenței medicale transfrontaliere, stabilește cu titlu de principiu în cuprinsul Considerentului nr. 25, faptul că dreptul la protecția datelor cu caracter personal reprezintă un drept fundamental recunoscut prin articolul 8 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, în condițiile în care asigurarea continuității asistenței medicale transfrontaliere depinde de transferul de date cu caracter personal privind starea de sănătate a pacienților. Prin urmare, se reține că aceste date cu caracter personal ar trebui să poată circula între statele membre, dar în același timp ar trebui respectate drepturile fundamentale ale persoanelor.

Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date stabilește dreptul persoanelor fizice de a avea acces la propriile date cu caracter personal privind starea lor de sănătate, de exemplu datele din dosarele lor medicale care conțin informații precum diagnostice, rezultate ale examinărilor, evaluări realizate de medicii curanți și orice alt tratament sau alte intervenții realizate.

Totodată, art. 4 alin. (2) lit. e) și f) din Directiva 2011/24/UE din 9 martie 2011 stabilește ca fiind în responsabilitatea statului membru respectarea dreptului fundamental la protecția vieții private în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal, precum și

respectarea dreptului pacienților care au beneficiat de tratament într-un alt stat membru de a avea un dosar medical al tratamentului respectiv, în format pe hârtie sau electronic, și acces la cel puțin o copie a acestui dosar, în conformitate cu și sub rezerva măsurilor naționale de punere în aplicare a dispozițiilor Uniunii privind protecția datelor cu caracter personal, în special Directivele 95/46/CE și 2002/58/CE.

În aceste condiții, s-a observat că documentele internaționale stabilesc ca principiu necesitatea existenței unui echilibru între asigurarea continuității asistenței medicale, posibilă prin intermediul dosarului electronic de sănătate al pacienților, și protecția drepturilor acestora, implicit al dreptului la viață intimă, familială și privată.

Prin urmare, în vederea transpunerii corecte în legislația internă a documentelor internaționale incidente, se impune reglementarea unor garanții adecvate pentru utilizarea datelor medicale existente în dosarul electronic de sănătate la nivelul legislației primare, care să preîntâmpine orice abuz în utilizarea acestora și orice accesare sau utilizare ilicită.

Dezvoltând pe cale jurisprudențială conținutul art. 8 privind dreptul la respectarea vieții private și de familie din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform căruia *”1.Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului sau și a corespondenței sale.*

Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora”, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit semnificația sintagmei *„în conformitate cu legea”* arătând că această exigență presupune, pe de o parte ca măsurile intruzive să aibă o bază legală în dreptul intern, precum și ca acestea să fie compatibile cu principiul supremației legii. Desigur, prevederile Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau ale Constituției României nu interzic consacrarea legislativă a ingerinței autorităților statului în exercitarea drepturilor menționate, însă intervenția statală trebuie să respecte reguli stricte, expres menționate atât în art. 8 din Convenție, cât și, respectiv, în art. 53 din Legea fundamentală. Astfel, măsurile legislative de natură să afecteze exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale trebuie să fie prevăzute numai prin lege, să îndeplinească un scop legitim, constând în cazul de față în apărarea sănătății publice, să fie necesare într-o societate democratică, să fie proporționale cu situația care le-a determinat, să fie aplicate în mod nediscriminatoriu și să nu aducă atingere existenței dreptului sau a libertății.

În ceea ce privește incidența art. 53 din Legea fundamentală, s-a arătat că textul constituțional stabilește condițiile care trebuie îndeplinite pentru restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți, respectiv: domeniul să vizeze doar drepturile fundamentale, și nu orice drepturi subiective de natură legală sau convențională; restrângerea exercițiului acestor drepturi să poată fi îndeplinită **numai prin lege**; restrângerea să poată opera numai dacă se impune și doar dacă este necesară într-o societate democratică, restrângerea să se refere numai la una dintre ipotezele limitativ enumerate de art. 53 din Constituție; restrângerea să fie proporțională cu cauza, restrângerea să fie nediscriminatorie; restrângerea să nu afecteze substanța dreptului (a se vedea Deciziile nr. 872/2010 și nr. 874/2010).

Raportând condițiile arătate la textele legale criticate, s-a reținut că ingerința în dreptul la viață intimă, familială și privată generată de utilizarea și completarea dosarului electronic de sănătate nu este reglementată prin lege, contravenind astfel exigențelor art. 53 din Constituție.

În aplicarea principiului constituțional potrivit căruia Parlamentul este unica autoritate legiuitoare a țării, se poate deduce că, ori de câte ori este implicată **exercitarea unor drepturi fundamentale pentru a căror restrângere Constituția prevede necesitatea unei legi, aceasta nu se va putea realiza prin acte administrative.** Soluția aleasă de constituentul român privind reglementarea restrângerii exercițiului unor drepturi libertăți publice pentru apărarea unor valori sociale incontestabile numai prin lege, reprezintă una dintre cele mai importante garanții constituționale a legalității restrângerii. Ea permite controlul de constituționalitate a legii sau ordonanței prin care s-ar depăși cazurile limitativ prevăzute în art. 53 alin. (1) din Constituție. Din aceste considerente, în legătură cu aplicarea în practică a regulii constituționale „*numai prin lege*”, se desprinde ideea potrivit căreia Constituția exclude în mod expres intervenția normativă a altor autorități ale administrației publice, cu excepția Guvernului, în calitate de legiuitor delegat, în materia restrângerii exercițiului unor drepturi sau libertăți fundamentale.

Expresia „*numai prin lege*” semnifică interdicția stabilirii unor restrângeri privind exercițiul unor drepturi sau libertăți fundamentale prin acte juridice inferioare ca forță juridică legii.

Opinia exprimată este în acord cu jurisprudența Curții Constituționale care a stabilit, prin Decizia nr. 134/2011, că prevederile art. 53 din Constituție recunosc legitimitatea unor restrângeri ale exercițiului unor drepturi sau libertăți, inclusiv ale exercițiului dreptului la respectarea și ocrotirea de către autoritățile publice a vieții intime, familiale și private, dacă acestea se fac prin lege și în vederea apărării unor valori sociale importante.

Totodată, **Avocatul Poporului a considerat că, în cadrul procedurii de legiferare în această materie, legiuitorul ar trebui să aibă în vedere următoarele aspecte menite să garanteze apărarea dreptului la viață intimă, familială și privată și a dreptului de proprietate asupra datelor personale:**

- modalitatea de utilizare a datelor personale având caracter medical;
- precizarea limitativă a categoriilor de persoane fizice și juridice care au acces la informațiile înscrise în dosarul electronic de sănătate;
- garanțiile adecvate pentru protecția acestor date față de orice accesare și utilizare ilicită;
- necesitatea consimțământului pacienților atât pentru constituirea dosarului electronic de sănătate, cât și pentru utilizarea acestuia (în această ultimă ipoteză urmează a se avea eventual în vedere și reprezentanții legali sau aparținătorii pacientului);
- posibilitatea pacienților de a refuza includerea în dosar a anumitor informații despre starea lor de sănătate ce îi pot prejudicia, precum și
- dreptul de a decide asupra retragerii unor informații din propriul dosar electronic, în aplicarea prevederilor care în prezent se regăsesc în art. 1 alin. (2) din Normele metodologice, care proclamă dreptul exclusiv de proprietate al pacientului față de informațiile din propriul dosar. Aceasta în condițiile în care, în situația admiterii prezentei excepții de neconstituționalitate, actele normative secundare (Hotărârea Guvern nr. 34/2015 și Ordinul ministrului Sănătății nr. 1123/2016) emise în executarea prevederilor art. 30 alin. (2) și (3) și art. 280 alin. (2) din Legea nr. 95/2006 vor înceta la rândul lor să producă efecte juridice.

Soluția Curții Constituționale:

Până la data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu a pronunțat nicio decizie în acest dosar.

e) *Excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 461 alin. (1), alin. (5), alin. (7) teza a doua, art. 466 alin. (1), alin. (3), art. 471 alin. (1), alin. (4) teza a doua din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal.*

Avocatul Poporului a apreciat că dispozițiile menționate contravin prevederilor art. 16 alin. (1), art. 44 și art. 56 alin. (2) din Constituție, în măsura în care impun **persoanelor care nu mai au calitatea de proprietar al bunului impozitat obligația de a plăti impozitul de clădire, teren, respectiv pe mijlocul de transport.**

Având în vedere că pentru plata impozitelor pe proprietate nu se aplică regimul plăților anticipate, ci impozitul se plătește pentru anul fiscal în curs, fiind stabilite două termene de plată, 31 martie și 30 septembrie inclusiv, măsura instituită - care obligă la plata impozitului proprietarul de la 31 decembrie din anul fiscal anterior, **apare ca neadecvată și disproporționată față de scopul urmărit, prin aceea că afectează patrimoniul personal al unor cetățeni obligați să plătească impozit pentru bunuri care nu mai sunt în proprietatea acestora la data efectuării plății, în cadrul termenelor de scadență.**

Avocatul Poporului a susținut că măsura reprezintă o veritabilă ingerință - nenecesară, neadecvată și neproporțională în patrimoniul unor persoane considerate, prin efectul legii, contribuabili, pentru impozite aplicate unor bunuri ieșite din proprietatea lor la data impunerii. Este adevărat că dreptul de proprietate nu este un drept absolut, ci poate fi supus anumitor limitări, potrivit art. 44 alin. (1) din Constituție, însă afectarea dreptului de proprietate/patrimoniului unei persoane trebuie să aibă legătură directă sau indirectă cu bunurile aflate în proprietatea acesteia la data aplicării măsurii (impozitului). În speță, ingerința în patrimoniul cetățeanului prin obligarea acestuia la plata unor impozite pentru bunuri care nu mai sunt în proprietatea sa la data aplicării impozitului, **nu poate fi inclusă în categoria limitelor legale la care face referire art. 44 din Constituție, ci depășește sfera acestora.** Practic, proprietarul bunului de la 31 decembrie anul fiscal anterior, care a pierdut proprietatea până la data plății impozitului pentru anul fiscal respectiv este introdus forțat într-un raport de drept fiscal, față de care este terț.

În aceste condiții, Avocatul Poporului a arătat că măsura instituită de legiuitor prin dispozițiile legale criticate apare ca nerezonabilă, având în vedere faptul că, de principiu, legiuitorul este ținut de o condiție de rezonabilitate - *est modus in rebus* - respectiv să fie preocupat ca exigențele instituite să fie îndeajuns de rezonabile încât să nu pună sub semnul întrebării însăși existența dreptului (Deciziile nr. 39/2004 și nr. 462/2014 ale Curții Constituționale). În cazul de față, legiuitorul a încălcat această condiție de rezonabilitate și a afectat în mod direct patrimoniul personal al celui care a pierdut proprietatea bunurilor supuse impozitării directe, având ca efect înfrângerea justului echilibru care trebuie să existe între interesele generale și cele individuale. Statul are dreptul de a colecta impozite și taxe de la cetățeni, dar are, în același timp, obligația de a asigura/garanta dreptul de proprietate privată. În prezenta cauză, Avocatul Poporului a constatat că legiuitorul, luând măsuri de asigurare a veniturilor din impozite reale personale, nu și-a îndeplinit obligația negativă de a nu interveni în dreptul de proprietate privată. În consecință, Avocatul Poporului a atras atenția asupra nerespectării principiului proporționalității, atât în ceea ce privește caracterul necesar al măsurii criticate, cât și cel al adecvării. Opțiunea legiuitorului pentru această măsură, prin prisma finalității sale, nu este indispensabilă pentru îndeplinirea scopului urmărit și nu apare ca păstrând un just echilibru cu scopul legitim urmărit din perspectiva relației existente între interesul general invocat și cel individual.

Soluția Curții Constituționale:

Până la data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu a pronunțat nicio decizie în acest dosar.

1.3 Formularea punctelor de vedere asupra neconstituționalității legilor și ordonanțelor care se referă la drepturile omului

Precizări

Potrivit prevederilor art. 19 din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, *“În cazul sesizării privind excepția de neconstituționalitate a legilor și ordonanțelor care se referă la drepturile omului, Curtea Constituțională va solicita și punctul de vedere al instituției Avocatul Poporului.”*

O prevedere similară se regăsește și în art. 30 din Legea nr. 47/1992, republicată, potrivit căreia *„președintele Curții Constituționale, primind încheierea de sesizare de la instanța judecătorească, o va comunica și Avocatului Poporului, indicând data până la care poate să trimită punctul său de vedere asupra excepției de neconstituționalitate invocată într-un proces concret.”*

Legea nr. 47/1992, republicată, stabilește și posibilitatea Avocatului Poporului de a prezenta, la solicitarea instanței de contencios constituțional, puncte de vedere cu privire la sesizările de neconstituționalitate formulate de președintele uneia dintre Camerele Parlamentului sau Guvern.

În anul 2016, Curtea Constituțională a transmis Avocatului Poporului, în vederea formulării unui punct de vedere, un număr de **2347** de excepții de neconstituționalitate. Raportând acest număr de excepții de neconstituționalitate la numărul de excepții de neconstituționalitate soluționate în anul 2015 (**1132**), se observă o **intensificare** a activității Biroului contencios constituțional cu un **procent de 107%**.

Dintre acestea într-un număr de **41 de dosare ale Curții Constituționale au fost formulate puncte de vedere fie în sensul neconstituționalității textelor legale criticate, fie sub rezervă de interpretare a dispozițiilor legale** invocate de autorii excepțiilor de neconstituționalitate.

Prezentarea punctelor de vedere formulate de Avocatul Poporului la solicitarea Curții Constituționale

În cele ce urmează vom prezenta, pentru exemplificare, obiectul unora dintre excepțiile de neconstituționalitate în privința cărora Avocatul Poporului a formulat punctul său de vedere în sensul neconstituționalității dispozițiilor legale invocate, fie punctul de vedere a fost exprimat sub rezervă de interpretare a textelor legale criticate.

a) Examinând excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 70 alin. (1) din Codul de procedură penală, potrivit căreia “în tot cursul procesului penal, asupra abținerii sau recuzării procurorului se pronunță procurorul ierarhic superior” Avocatul Poporului a apreciat că acestea sunt neconstituționale, în raport de art. 21 alin. (3), art. 124 și art. 126 alin. (1) din Constituție, întrucât **nu permit persoanei nemulțumite de soluția procurorului ierarhic superior asupra abținerii sau recuzării procurorului, să se adreseze justiției.**

Liberul acces la justiție presupune accesul la mijloacele procedurale prin care se înfăptuiește actul de justiție. Instituirea unei căi de atac ca modalitate de acces la justiție

implică în mod necesar asigurarea posibilității de a o utiliza pentru toți cei care au un drept, un interes legitim, capacitate și calitate procesuală. Or, art. 70 din Codul de procedură penală lipsește de posibilitatea atacării ordonanței prin care procurorul ierarhic superior se pronunță asupra abținerii sau recuzării procurorului, în fața unei instanțe de judecată.

Sub aspectul dreptului de acces la justiție, Curtea de la Strasbourg a statuat că art. 6 paragraful 1 din Convenție consacră "*dreptul la un tribunal*" în raport cu care dreptul de acces, și anume dreptul de a sesiza instanța judecătorească competentă, nu constituie decât un aspect, la care se adaugă garanțiile referitoare la organizarea și la compunerea instanței, respectiv la procedura de judecată, toate aceste aspecte formând dreptul la un proces echitabil (*Hotărârea din 21 februarie 1975, pronunțată în Cauza Golder împotriva Regatului Unit, paragraful 36*). Convenția are ca scop să protejeze drepturi concrete și electiv, nu drepturi teoretice sau iluzorii, afirmație ce vizează în mod special dreptul de acces la o instanță judecătorească, având în vedere locul deosebit pe care dreptul la un proces echitabil îl ocupă într-o societate democratică (*Hotărârea din 9 octombrie 1979, pronunțată în Cauza Airey împotriva Irlandei, paragraful 24, Hotărârea din 15 februarie 2005, pronunțată în Cauza Steel și Morris împotriva Regatului Unit, paragraful 59*).

În această privință, Curtea de la Strasbourg a reținut că faptul de a putea folosi căile de atac interne nu respectă în mod necesar imperativele art. 6 paragraful 1 din Convenție, ci mai trebuie constatat faptul că nivelul de acces asigurat de legislația națională este suficient pentru a asigura persoanelor interesate „*dreptul la o instanță*”, ținând cont de principiul preeminenței dreptului într-o societate democratică (*Hotărârea din 21 februarie 1975, pronunțată în Cauza Golder împotriva Regatului Unit, paragrafele 34-35, Hotărârea din 6 decembrie 2001, pronunțată în Cauza Yagtzilar și alții împotriva Greciei, paragraful 26, Hotărârea din 26 ianuarie 2006, pronunțată în Cauza Lungoci împotriva României, paragraful 35, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 588 din 7 iulie 2006*).

Or, fiind vorba de acte și măsuri luate de procuror în cursul procesului penal, acestea trebuie să fie supuse nu numai controlului ierarhic, în cadrul Ministerului Public, dar și controlului din partea instanțelor judecătorești. De aceea, persoana nemulțumită de soluția dată plângerii sale în cadrul Ministerului Public are dreptul, potrivit art. 21 din Constituție, de a se adresa justiției, pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime, iar dispoziția alin. (2) al aceluiași articol din legea fundamentală precizează că "*nici o lege nu poate îngădi exercitarea acestui drept*".

Prin Decizia nr. 486/1997, Curtea Constituțională a statuat: "*fiind vorba de acte prin care se înfăptuiește justiția, este firesc ca acestea să fie verificate și confirmate ori infirmate de instanțele judecătorești, singurele autorități prin a căror activitate se realizează justiția*".

Soluția Curții Constituționale

La data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința textului de lege criticat.

b) Avocatul Poporului a formulat punctul său de vedere în sensul neconstituționalității dispozițiilor art. 25 alin. (5) din Codul de procedură penală (cu referire la art. 16 lit. f) din Codul de procedură penală), precum și ale art. 3 din Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, care stabilesc că în caz de achitare a inculpatului sau de încetare a procesului penal, în baza art. 16 alin. (1) lit. f), instanța lasă nesoluționată acțiunea civilă

și, de asemenea, că legea nouă se aplică de la data intrării ei în vigoare tuturor cauzelor aflate pe rolul organelor judiciare, cu excepțiile prevăzute în cuprinsul prezentei legi.

Avocatul Poporului a apreciat că în cauza supusă judecării (timp de 22 ani), pronunțarea unei soluții de achitare a inculpatului sau de încetare a procesului penal, ca urmare a intervenției prescripției răspunderii penale, cu consecința „sanționării” părților civile prin lăsarea ca nesoluționată a acțiunii civile, fără a se putea reține vreo culpă a acestora în desfășurarea fără celeritate a procedurilor judiciare, încalcă dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzei într-un termen rezonabil.

Conceptul de proces echitabil, consacrat de art. 21 din Constituție și de art. 6 par. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, presupune judecarea cauzei în fața unei instanțe independente și imparțiale, singura în măsură să decidă, **într-un termen rezonabil**, cu privire la necesitatea tuturor aspectelor menite să slujească actului de înlăptuire a justiției prin aflarea adevărului.

Una dintre garanțiile desfășurării unui proces echitabil este reprezentată de **principiul celerității procedurilor judiciare**. Prin impunerea respectării unui „*termen rezonabil*” pentru înlăptuirea actului de justiție, atât Constituția, cât și Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale consacră importanța administrării justiției fără întârzieri de natură a-i compromite eficacitatea și credibilitatea, statul fiind responsabil pentru activitatea ansamblului serviciilor sale, nu numai pentru cea a organelor judiciare.

Totodată, o componentă a garanțiilor unui proces echitabil este **principiul egalității armelor**, ce semnifică tratarea egală a părților pe toată durata desfășurării procedurii în fața unei instanțe de judecată, fără ca una să fie dezavantajată în raport cu cealaltă. Apreciem că persoana vătămată constituită parte civilă, fiind obligată ca, după trecerea unui termen îndelungat în care judecarea procesului penal nu a avut loc în condiții de celeritate, să promoveze o nouă acțiune în fața unei instanțe civile, nu dispune de posibilitatea rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație dezavantajoasă față de adversarul sau adversarii săi și de a-și exercita drepturile procesuale.

În aceste condiții, raportat la drepturile și interesele legitime ale părții civile, textele de lege criticate **nu asigură caracterul echitabil al procesului penal reglementat de art. 21 din Constituție**, precum și de art. 8 din Codul de procedură penală care obligă organele judiciare să desfășoare urmărirea penală și judecata cu respectarea garanțiilor procesuale și a drepturilor părților și ale subiecților procesuali, astfel încât să fie constatate la timp și în mod complet faptele care constituie infracțiuni, nicio persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală, iar orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit legii, într-un termen rezonabil.

De asemenea, Avocatul Poporului a considerat că **se încalcă și dispozițiile art. 16 din Constituție**, prin deturnarea reglementărilor legale de la scopul lor legitim fiind încălcată și egalitatea cetățenilor în fața legii, în ceea ce privește drepturile procesuale ale părții civile.

Solutia Curtii Constitutionale:

Curtea Constituțională a **admis o excepție de neconstituționalitate având ca obiect prevederile art. 25 alin. (5) din Codul de procedură penală (cu referire la art. 16 lit. f) din Codul de procedură penală), precum și ale art. 3 din Legea nr. 255/2013**, soluție pronunțată într-un alt dosar, în care Avocatul Poporului a apreciat că, astfel cum fusese formulată, excepția era inadmisibilă.

c) Dispozițiile articolului unic din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 2/2016 pentru suspendarea art. 96 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, au fost analizate în raport de art. 15 alin. (2), art. 20, art. 21 alin. (3), art. 23 și art. 115 alin. (6) din Constituție, precum și de prevederile art. 5 și art. 7 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Potrivit textului legal criticat, era suspendată, până la data de 1 septembrie 2016, aplicarea art. 96 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, prin care se stabilea că, în cazul elaborării de lucrări științifice publicate sau invenții și inovații brevetate, se consideră 30 de zile executate, pentru fiecare lucrare științifică sau invenție și inovație brevetate.

Punctul de vedere al Avocatului Poporului a fost exprimat în sensul că dispozițiile articolului unic din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 2/2016 sunt neconstituționale în raport de art. 15 alin. (2) și art. 21 alin. (3) din Constituție, în măsura în care suspendarea dispozițiilor art. 96 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 254/2013 este aplicabilă și situațiilor juridice deja finalizate la data intrării în vigoare a legii.

Astfel, liberarea condiționată este o măsură de politică penală, un mijloc de individualizare judiciară a pedepsei, instanța de judecată fiind liberă să aprecieze asupra temeiniciei și necesității acordării liberării condiționate, cu luarea în considerare a procesul-verbal încheiat de comisia de propuneri de liberare condiționată din penitenciar.

Însă, chiar dacă pentru condamnat constituie o vocație, iar nu un drept, legiuitorul fiind liber să stabilească cadrul general al pedepselor, precum și mijloacele legale de realizare a individualizării judiciare și a individualizării administrative a pedepsei, totuși, nu trebuie omis faptul că liberarea condiționată este un stimulent pentru condamnații care dau dovezi de îndreptare și constă în reducerea perioadei de privare de libertate, fiind destinată să accelereze procesul de reeducare și de reinsertie socială a condamnatului.

Având în vedere rațiunea și finalitatea acestei instituții juridice, doctrina de specialitate a subliniat faptul că *„îndeplinirea de către condamnat a numeroase condiții pe timpul deținerii, precum și parcurgerea tuturor condițiilor de trecere dintr-un regim de maximă siguranță sau închis în regim semideschis sau deschis, creează condamnatului, din prima zi de detenție, un program progresiv de asumare a responsabilităților, ce îl determină să conștientizeze că numai acumularea de rezultate pozitive poate duce la convingerea instanței de judecată că astfel de condiții pot fi îndeplinite fără lipsire de libertate”*.

Or, în acest context, intervenția legiuitorului în sensul suspendării aplicării dispozițiilor care stimulau persoanele condamnate la reeducare prin posibilitatea elaborării de lucrări științifice publicate sau invenții și inovații brevetate, în contextul în care acele lucrări științifice erau poate deja finalizate, iar procedurile necesare obținerii liberării condiționate erau începute ori chiar parcurse în parte la momentul intervenției suspendării, lipsește actul normativ criticat de claritate și previzibilitate, calități esențiale constituționalității legii.

Mai mult, schimbarea cadrului legal în materia liberării condiționate, fără a distinge după cum suspendarea este aplicabilă ori nu raporturilor juridice deja născute sub imperiul legii vechi și fără a institui anumite criterii de fond care să privească conținutul științific al respectivelor lucrări, a fost apreciată ca fiind de natură să încalce și prevederile art. 15 alin. (2) din Constituție.

Ca atare, dispozițiile legale criticate nu îndeplinesc cerințele privitoare la previzibilitate, contravenind astfel și art. 1 alin. (5) din Constituție. Astfel, accesul liber la

justiție implică, între altele, adoptarea de către legiuitor a unor reguli de procedură clare, în care să se prescrie cu precizie condițiile și termenele în care justițiabilii își pot exercita drepturile lor procesuale, inclusiv cele referitoare la exercitarea căilor de atac.

În cazul de față, Avocatul Poporului a apreciat că, pentru condamnatul care își prefigurase conduita în acord cu cerințele legii în vigoare la acea dată, asumându-și sarcina elaborării unei lucrări științifice în considerarea faptului că aceasta îi va aduce anumite beneficii pe tărâmul executării pedepsei, legea retroactivează și este lipsită de previzibilitate.

Referitor la criticile de neconstituționalitate aduse dispozițiilor articolului unic din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 2/2016, față de art. 20, art. 23 și art. 115 alin. (6) din Constituție, raportate la prevederile art. 5 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Avocatul Poporului a apreciat că acestea nu pot fi reținute, având în vedere faptul că liberarea condiționată nu este un drept fundamental, ci o simplă vocație, acordarea liberării fiind la aprecierea instanței de judecată.

Soluția Curții Constituționale

Până la data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința textului de lege criticat.

d) Avocatul Poporului a formulat punctul său de vedere în sensul neconstituționalității dispozițiilor art. 69 alin. (4) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, prin raportare la art. 4 alin. (2), art. 26 și art. 53 din Constituție. Potrivit textului legal criticat, dovada existenței relației de parteneriat se face prin declarație pe propria răspundere, autentificată de notar.

Avocatul Poporului a apreciat că textul legal invocat este de natură să aducă atingere egalității între cetățeni și dreptului la viață intimă, familială și privată, prin **restrângerea nejustificată și disproporționată a exercitării dreptului la vizită intimă, drept de care persoanele condamnate pot beneficia numai în cazul în care fac dovada existenței relației de parteneriat printr-o declarație pe propria răspundere, autentificată de notar.**

Este adevărat că executarea unei pedepse cu închisoarea presupune, prin însăși natura ei, o restricție a vieții private și de familie și exercitarea unui control al contactelor deținutului cu lumea exterioară, însă acesta trebuie să fie proporțional cu gravitatea situației care a determinat măsura restrângerii exercițiului dreptului. Nefiind un drept absolut, dreptul la viață intimă poate fi supus unor limitări sau condiționări, potrivit finalității avute în vedere de legiuitor, însă acestea trebuie să aibă un caracter rezonabil. Însă, condiționarea acordării dreptului la vizită intimă de dovedirea relației de parteneriat prin declarație pe propria răspundere, autentificată de notar, nu apare ca necesară într-o societate democratică și nici nu este aplicată în mod nediscriminatoriu, nefiind justificată de necesitatea realizării scopului educativ al pedepselor.

Prin urmare, condiționarea criticată nu este proporțională cu scopul legitim urmărit, acela al asigurării efectului educativ al aplicării pedepselor penale, fiind de natură a încălca dreptul la viață intimă, familială și privată, prevăzut la art. 26 din Constituție, precum și prevederile constituționale ale art. 4 alin. (2), care garantează egalitatea între cetățeni.

În acest sens, prin Hotărârea din 9 octombrie 2008, pronunțată în *Cauza Moiseyev c. Rusia*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut încălcarea art. 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale motivat de restrângerea nejustificată a vizitelor familiei. Într-o altă speță, fosta Comisie Europeană a Drepturilor

Omului a apreciat că este deosebit de important pentru deținuți să mențină și să dezvolte legături de familie pentru a suporta mai bine viața în închisoare și a fi pregătiți în vederea reinsertiei sociale (*Cauza E.L.H et P.B.H c. Royaume-Uni*).

Respectarea dreptului la viață intimă, familială și privată impune atât obligații negative din partea autorităților statului, urmărind apărarea individului împotriva oricăror ingerințe arbitrare a puterii publice în exercitarea prerogativelor ce asigură însuși conținutul acestui drept, cât și obligații pozitive inerente asigurării respectului efectiv al vieții de familie, care pot implica și necesitatea adoptării de măsuri de protecție a vieții private, chiar cu privire la relațiile dintre indivizi. Așa fiind, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat, în *Cauza Ignaccolo-Zenide c. Romania*, că autoritățile statului trebuie să se doteze cu un arsenal juridic adecvat și suficient care să aibă ca scop îndeplinirea acestor obligații pozitive care le incumbă în temeiul art. 8 din Convenție.

Solutia Curtii Constitutionale:

Până la data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu a pronunțat o soluție în acest dosar.

e) În ceea ce privește prevederile art. 77¹ alin. (6) teza a doua din Codul fiscal, prin raportare la art. 44 din Legea fundamentală, Avocatul Poporului a apreciat că acestea sunt constituționale în măsura în care legea nu îl obligă pe dobânditorul dreptului de proprietate prin hotărâre judecătorească să facă dovada plății impozitului datorat de înstrăinătorul debitor pentru a-și putea înscrie în cartea funciară dreptul său de proprietate.

Argumentele Avocatului Poporului au avut în vedere considerentele Deciziei nr. 662/2014, Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art. 77¹ alin. (6) teza finală din Codul fiscal sunt constituționale în măsura în care legea nu îl obligă pe cumpărătorul adjudecatar să facă dovada plății impozitului datorat de înstrăinătorul debitor pentru a-și putea înscrie în cartea funciară dreptul său de proprietate. Totodată, în considerentele deciziei - paragraful 42 - Curtea, având în vedere ansamblul reglementării normative a art. 77¹ alin. (6) din Codul fiscal din care face parte și norma legală criticată, a reținut că, *”pentru identitate de rațiune, cele statuate în prezenta decizie se aplică mutatis mutandis și în cazul în care transferul dreptului de proprietate sau al dezmembrămintelor acestuia se realizează prin hotărâre judecătorească.”*

În speță, se invocă neconstituționalitatea dispozițiilor din textul criticat referitoare la transferul dreptului de proprietate prin hotărâre judecătorească. Având în vedere că, în temeiul art. 11 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, atât dispozitivul, cât și considerentele deciziilor Curții Constituționale sunt obligatorii, rezultă că Decizia nr. 662/2014 se aplică mutatis mutandis și în cazul transferului de proprietate prin hotărâre judecătorească.

Ca urmare a acestei decizii, textul criticat a fost modificat în sensul eliminării tezei ultime prin care înscrierea dreptului de proprietate era condiționată de achitarea impozitului pe venitul din transferul proprietăților imobiliare din patrimoniul personal. În forma modificată, teza ultimă reglementează numai calcularea și încasarea impozitului, fără a se preciza o soluție pentru înscrierea dreptului în cartea funciară. În lipsa unei dispoziții în acest sens în Codul fiscal, sunt aplicabile dispozițiile pct. 1517 alin. (10) din Normele metodologice de aplicare ale art. 77¹ alin. (6) din Codul fiscal – nemodificate ca urmare a Deciziei nr. 662/2014 a Curții Constituționale, potrivit cărora „În cazul în care se solicită intabularea dreptului de proprietate sau a dezmembrămintelor acestuia, în temeiul hotărârii

judecătorești, registratorii de carte funciară vor verifica existența deciziei de impunere emise de organul fiscal competent și dovada achitării impozitului.”

Pe cale de consecință, față de paragraful 42 din decizia precitată și modificarea adusă art. 77¹ alin. (6) din Codul fiscal prin Ordonanța de urgență nr. 6/2014, care nu conține prevederi exprese cu privire la intabularea dreptului de proprietate în baza hotărârilor judecătorești, fiind astfel aplicabile dispozițiile corelative din normele metodologice, Avocatul Poporului a observat că soluția legislativă constatată ca neconstituțională prin Decizia nr. 662/2014, continuă să-și producă efectele juridice în situațiile în care transferul dreptului de proprietate se realizează prin hotărâre judecătorească, decizia instanței de contencios constituțional aplicându-se mutatis mutandis în speță, cu motivarea reținută în considerentele acesteia.

Soluția Curții Constituționale:

Până la data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu a pronunțat o soluție în acest dosar.

f) În punctul de vedere formulat de Avocatul Poporului, prevederile art. 471 alin. (4) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, au fost apreciate ca fiind neconstituționale prin raportare la art. 16 alin. (1) și art. 56 din Constituție, întrucât legiuitorul impune un tratament fiscal egal între două categorii de persoane aflate în situații juridice distincte, forțând persoane care nu au proprietatea bunurilor la data impunerii să plătescă un impozit.

Plata integrală a impozitului pe mijlocul de transport de către proprietarul acestuia este o obligație firească în sarcina celui care se bucură de beneficiile proprietății sale, spre deosebire de cel care, în cursul anului fiscal, pierde proprietatea sa, prin scoaterea definitivă din circulație a vehiculului. În acest sens, Avocatul Poporului a subliniat că principiul constituțional al egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție, este respectat doar atunci când părțile se găsesc în situații identice sau egale, care impun și justifică același tratament juridic. *Per a contrario*, când acestea se află în situații diferite, regimul juridic aplicabil fiecăreia nu poate fi decât diferit, soluție legislativă care nu contravine, ci, dimpotrivă, decurge logic din chiar principiul enunțat (Decizia nr. 192/2005 a Curții Constituționale).

În aceeași ordine de idei, ar fi contrar principiului egalității în fața legii să se pretindă uniformitate acolo unde există diferențe clare și obiective de situație sau, după caz, de regim juridic aplicabil (Decizia nr. 782/2009). Atât jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr. 545/2011), cât și cea a Curții Europene a Drepturilor Omului (*Hotărârea din 28 octombrie 1987, pronunțată în cauza Inze c. Austriei*), au statuat că dreptul de a nu fi discriminat, garantat de Constituție, respectiv de Convenție, este încălcat nu numai atunci când statele tratează în mod diferit persoane aflate în situații analoge, fără a exista justificări obiective și rezonabile, ci și atunci când statele omit să trateze diferit, tot fără a exista justificări obiective și rezonabile, persoane aflate în situații diferite.

Soluția Curții Constituționale:

Până la data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu a pronunțat o soluție în acest dosar.

g) Avocatul Poporului a apreciat că prevederile art. 319 din Codul de procedură penală („În caz de clasare ca urmare a constatării că a intervenit amnistia, prescripția, retragerea plângerii prealabile sau a existenței unei cauze de nepedepsire, suspectul sau inculpatul poate cere, în termen de 20 de zile de la primirea copieii de pe ordonanța de

*soluționare a cauzei, continuarea urmăririi penale; (2) Dacă după introducerea cererii în termenul legal se constată un alt caz de netrimiteră în judecată decât cele prevăzute la alin. (1), procurorul va dispune clasarea cauzei în raport cu acesta; (3) Dacă nu se constată situația prevăzută la alin. (2), se va adopta prima soluție de netrimiteră în judecată”) **sunt neconstituționale, prin raportare la art. 21 alin. (1) și alin. (2) și art. 24 alin. (1) din Constituție, pentru următoarele considerente:***

Potrivit art. 32 alin. (2) din Codul de procedură penală, **părțile** din procesul penal sunt *inculpatul*, partea civilă și partea responsabilă civilmente, iar în conformitate cu art. 33 alin. (1) din același act normativ, **subiecții procesuali principali** sunt *suspectul* și persoana vătămată. Art. 77 din Codul de procedură penală definește **suspectul** ca fiind *persoana cu privire la care, din datele și probele existente în cauză, rezultă bănuiala rezonabilă că a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală*.

Prin urmare, Avocatul Poporului a arătat că, spre deosebire de inculpat, suspectul nu este parte în procesul penal, ci doar un subiect procesual principal, iar făptuitorul nu se mai regăsește în enumerarea participanților în procesul penal.

Referitor la noțiunile utilizate în vechiul și în noul Cod de procedură penală, literatura de specialitate a sesizat următoarele: „*deși intenția legiuitorului noului Cod de procedură penală a fost aceea de a elimina etapa procesuală a actelor premergătoare începerii urmăririi penale, fapt ce ar fi condus în mod inerent și la eliminarea noțiunii de făptuitor, se pare că nu s-a reușit acest lucru. Făptuitorul este menționat în continuare în literatura de specialitate (și în multe dispoziții din noul Cod de procedură penală), ca fiind persoana care a săvârșit o faptă prevăzută de legea penală, cu privire la care nu a fost încă începută urmărirea penală*”¹.

Astfel, deși legiuitorul precizează că subiect procesual penal este suspectul, numeroase dispoziții ale Codului de procedură penală (precum și ale Codului penal) fac trimitere la făptuitor sau utilizează, în aceeași enumerare ambele noțiuni. Menționăm, cu titlu de exemplu, următoarele prevederi ale noului Cod de procedură penală: *în caz de reunire, dacă, în raport cu **diferenții făptuitori** ori diferitele fapte, competența aparține, potrivit legii, mai multor instanțe de grad egal, competența de a judeca toate faptele și pe toți făptuitorii revine instanței mai întâi sesizate, iar dacă, după natura faptelor sau după calitatea persoanelor, competența aparține unor instanțe de grad diferit, competența de a judeca toate cauzele reunite revine instanței superioare în grad (art. 44 alin. (1); reținerea, predarea și percheziționarea trimiterilor poștale se poate dispune de judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care a întocmit propunerea, cu privire la scrisorile, trimiterile poștale sau obiectele trimise ori primite **de făptuitor, suspect, inculpat** sau de orice persoană care este bănuită că primește ori trimite prin orice mijloc aceste bunuri de la făptuitor, suspect sau inculpat ori bunuri destinate acestuia (art. 147 alin. (1); dacă există o suspiciune rezonabilă cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni, în scopul strângerii de probe ori **identificării făptuitorului, suspectului sau a inculpatului**, procurorul care supraveghează sau efectuează urmărirea penală poate dispune conservarea imediată a anumitor date informatice (art. 154 alin. (1); plângerea trebuie să cuprindă: (...) descrierea faptei care formează obiectul plângerii, precum și **indicarea făptuitorului** și a*

¹ VOLONCIU Nicolae, MOROȘANU Raluca, VĂDUVA Victor, GHIGHECI Cristinel, GEORGIANA Tudor, ATASIEI Daniel, VOICU Corina, UZLĂU Andreea Simona, GHEORGHE Teodor-Viorel, CHIRIȚA Cătălin Mihai. *Noul Cod de procedură penală comentat*, Editura Hamangiu, 2015, pag. 103

mijloacelor de probă, dacă sunt cunoscute (art. 289 alin. (2); când o hotărâre privește mai multe infracțiuni sau mai multe persoane, revizuirea se poate cere pentru oricare dintre fapte sau dintre făptuitori (art. 452 alin. (2) și altele.

Analizând textele legale criticate, Avocatul Poporului a constatat că numai suspectul sau inculpatul pot să ceară continuarea procesului penal sau a urmăririi penale, după caz. Practica socială scoate, însă, la iveală situații în care o persoană, cu privire la care au fost sesizate anumite fapte penale, fără a se începe urmărirea penală în cauză astfel încât persoana respectivă să dobândească calitatea de subiect procesual, nu are calitatea procesuală cerută pentru a putea solicita continuarea procesului penal sau a urmăririi penale și, în acest context, nu își poate dovedi nevinovăția.

Din examinarea jurisprudenței Curții Constituționale, s-a observat că o soluție legislativă similară (reglementată de art. 13 din vechiul Cod de procedură penală) a făcut obiectul controlului de constituționalitate din perspectiva unor critici similare, iar Curtea Constituțională a respins ca inadmisibile excepțiile de neconstituționalitate, întrucât autorii excepției de neconstituționalitate urmăreau completarea textului criticat în sensul reglementării posibilității făptuitorului de a cere continuarea procesului penal (Deciziile nr. 20/2005 și nr. 170/2009).

Cu toate acestea, **din perspectiva situației expuse de autorul excepției și a consecințelor pe care le are în plan concret lipsa de previzibilitate a prevederilor referitoare la noțiunea de „făptuitor”, s-a apreciat că excepția de neconstituționalitate este întemeiată, textele legale criticate aducând atingere art. 21 alin. (1) și alin. (2) și art. 24 alin. (1) din Constituție.**

Astfel, în generalitatea sa, **art. 21 din Constituție** permite oricărei persoane accesul la justiție, pentru apărarea oricărui drept sau libertate și a oricărui interes legitim, indiferent dacă acestea rezultă din Constituție sau din alte legi. Liberul acces la justiție presupune accesul la mijloacele procedurale prin care se înfăptuiește actul de justiție. Or, art. 18 și a art. 319 alin. (1) din Codul de procedură penală, conferind posibilitatea de a cere continuarea procesului penal sau a urmăririi penale numai suspectului ori inculpatului, lipsesc de acces la acest mijloc procedural persoana aflată într-o situație similară cu cea a suspectului („făptuitorul”) și care justifică un interes legal, persoană a cărei nevinovăție rămâne sub semnul îndoielii din motive ce nu-i sunt imputabile (neefectuarea urmăririi penale și incidența prescripției răspunderii penale).

Totodată, Avocatul Poporului a arătat că limitarea dreptului persoanei cu privire la care a fost sesizată săvârșirea unei fapte penale, de a cere continuarea procesului penal sau a urmăririi penale și, în acest cadru procesual, de a-și dovedi nevinovăția, este contrară principiului egalității în drepturi, consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituție, precum și dreptului la apărare, garantat de **art. 24 din Legea fundamentală**. Astfel, a apreciat că este inechitabil ca suspectul să poată uza de această posibilitate, iar o persoană cu privire la care a fost sesizată săvârșirea unei fapte penale, fără a se efectua urmărirea penală din motive care țin de autoritățile competente, iar nu de făptuitor, să nu aibă acest drept. În acest sens, a fost invocată jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului care a statuat că o deosebire de tratament juridic este discriminatorie atunci când nu este justificată în mod obiectiv și rezonabil, aceasta însemnând că nu urmărește un scop legitim sau nu păstrează un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și obiectivul avut în vedere (în acest sens, a se vedea hotărârile pronunțate în cauzele „Aspecte privind regimul lingvistic în școli le belgiene” c. Belgiei, 1968, Marckx c. Belgiei, 1979, Rasmussen c. Danemarcei, 1984, Abdulaziz, Cabales și Balkandali c. Regatului Unit, 1985, Gaygusuz c. Austriei, 1996, Larkos c. Ciprului, 1999, Bocancea și alții c. Moldovei, 2004).

În plus, din examinarea Codului de procedură penală, constatăm că nu există o unitate terminologică sub aspectul utilizării consecvente a noțiunilor de „suspect” și „făptuitor”. Ca atare, apreciem că dispozițiile legale criticate nu sunt suficient de clare, predictibile și neechivoce, aducând atingere și prevederilor art. 1 alin. (5) din Constituție, care consacră principiul respectării obligatorii a legilor.

Soluția Curții Constituționale:

La data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința textului de lege criticat.

h) Analizând excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 231 alin (7) din Codul de procedură penală, Avocatul Poporului a apreciat că textul legal criticat este constituțional prin raportare la art. 21 din Constituție numai în măsura în care, în procedura de executare a mandatului de arestare preventivă emis în lipsa inculpatului, asigură o posibilitate reală și concretă de audiere a inculpatului în condiții de asistență juridică.

Potrivit art. 231 alin. (7) din Codul de procedură penală, judecătorul de drepturi și libertăți procedează la audierea inculpatului conform art. 225 alin. (7) și (8), în prezența avocatului acestuia și, evaluând declarația inculpatului în contextul probelor administrate și al motivelor avute în vedere la luarea măsurii, dispune prin încheiere, după audierea concluziilor procurorului, confirmarea arestării preventive și a executării mandatului ori, după caz, în condițiile prevăzute de lege, revocarea arestării preventive sau înlocuirea acesteia cu una dintre măsurile preventive prevăzute la art. 202 alin. (4) lit. b)-d) și punerea în libertate a inculpatului, dacă nu este arestat în altă cauză.

Art. 231 alin. (7) din Codul de procedură penală, reglementând executarea mandatului de arestare preventivă emis în lipsa inculpatului, cuprinde dispoziții al căror conținut nu permite desprinderea cu claritate a unor aspecte de ordin procedural. Astfel, judecătorul de drepturi și libertăți procedează la audierea inculpatului, în prezența avocatului acestuia, apoi audiază concluziile procurorului și ulterior, evaluând declarația inculpatului în contextul probelor administrate și al motivelor avute în vedere la luarea măsurii, dispune prin încheiere confirmarea arestării preventive și a executării mandatului ori, după caz, revocarea arestării preventive sau înlocuirea acesteia cu o altă măsură preventivă.

În procedura de luare a măsurilor preventive sunt analizate aspecte de fond ale cauzei, constând în aprecierea unor probe din care rezultă existența faptei de care este acuzat inculpatul. Prin instituirea obligației ascultării inculpatului împotriva căruia s-a formulat propunerea de arestare preventivă, s-a instituit o garanție a dreptului la apărare, oferindu-i acestuia posibilitatea de a da explicații în legătură cu faptele reținute în sarcina sa. Având în vedere importanța consecințelor ce decurg din adoptarea acestei măsuri preventive, apreciem că se impune existența unui cadru legislativ riguros și nesusceptibil de interpretări. Or, sintagma pentru care a optat legiuitorul, și anume „*în prezența avocatului*” nu clarifică dacă este vorba despre o veritabilă asistență juridică a inculpatului sau doar o prezență care nu ar asigura exigențele dreptului la apărare, drept garantat constituțional.

Referitor la pretinsa încălcare a art. 16 din Legea fundamentală, Avocatul Poporului a apreciat că textul legal criticat nu aduce atingere principiului egalității în fața legii. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că violarea principiului egalității și nediscriminării există atunci când se aplică tratament diferențiat unor cazuri egale, fără să existe o motivare obiectivă și rezonabilă, sau dacă există o disproporție între scopul urmărit prin tratamentul inegal și mijloacele folosite (Decizia nr. 107/1995).

În cadrul aceluiași dosar, *Avocatul Poporului a examinat și critica de neconstituționalitate adusă dispozițiilor art. 238 alin. (1) din Codul de procedură penală, prin raportare la art. 21 Constituție și a apreciat că acestea sunt neconstituționale în măsura în care din interpretarea lor rezultă că judecătorul de cameră preliminară ori instanța de judecată nu pot face și aplicarea art. 227 din Codul de procedură penală.*

Art. 238 alin. (1) din Codul de procedură penală prevede că „arestarea preventivă a inculpatului poate fi dispusă în procedura de cameră preliminară și în cursul judecății, de către judecătorul de cameră preliminară sau de către instanța de judecată în fața căreia se află cauza, din oficiu ori la propunerea motivată a procurorului, pentru o perioadă de cel mult 30 de zile, pentru aceleași temeuri și în aceleași condiții ca și arestarea preventivă dispusă de către judecătorul de drepturi și libertăți în cursul urmăririi penale. **Dispozițiile art. 225, 226 și 228-232 se aplică în mod corespunzător**”.

În ceea ce privește **critica adusă art. 238 alin. (1) din Codul de procedură penală, prin raportare la art. 21 din Constituție**, apreciem că aceasta poate fi reținută. Astfel, textul de lege criticat, stabilind organele judiciare îndrituite să dispună arestarea preventivă a inculpatului, în procedura de cameră preliminară și în cursul judecății, fac trimitere la **dispozițiile art. 225, 226 și 228-232, care se aplică în mod corespunzător**. Aceste dispoziții legale reglementează următoarele aspecte: soluționarea propunerii de arestare preventivă în cursul urmăririi penale; *admiterea propunerii de arestare preventivă în cursul urmăririi penale*; încunoștințarea despre arestarea preventivă și locul de deținere a inculpatului arestat preventiv; luarea măsurilor de ocrotire în caz de arestare preventivă în cursul urmăririi penale; mandatul de arestare preventivă; executarea mandatului de arestare preventivă emis în lipsa inculpatului; negăsirea persoanei prevăzute în mandatul de arestare preventivă.

Din examinarea textelor criticate, Avocatul Poporului a constatat că singurul text legal neinclus în enumerarea dispozițiilor care se aplică în mod corespunzător este art. 227 din Codul de procedură penală, reglementând *respingerea propunerii de arestare preventivă în cursul urmăririi penale*. Potrivit acestui text legal, judecătorul de drepturi și libertăți, dacă apreciază că nu sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru arestarea preventivă a inculpatului, respinge, prin încheiere motivată, propunerea procurorului, dispunând punerea în libertate a inculpatului reținut.

În acest context, Avocatul Poporului a arătat că art. 238 alin. (1) din Codul de procedură penală **încalcă prevederile art. 21 din Constituție** întrucât din interpretarea sistematică a acestor dispoziții rezultă că legiuitorul nu acordă judecătorului de cameră preliminară ori instanței de judecată și posibilitatea prevăzută de art. 227, de a respinge propunerea de arestare preventivă, în situația în care apreciază că nu sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru arestarea preventivă a inculpatului.

Soluția Curții Constituționale:

Prin Decizia nr. 704/2016, Curtea Constituțională, a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 238 alin. (1) teza finală din Codul de procedură penală, în varianta anterioară modificării prin art. II pct. 54 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2016 și a constatat că soluția legislativă care exclude aplicarea dispozițiilor art. 227 din Codul de procedură penală este neconstituțională.

Prin aceeași decizie, Curtea a respins, **ca neîntemeiată**, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 231 alin. (7) din Codul de procedură penală și a constatat că acestea sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

În argumentarea soluției de admitere pronunțate, Curtea a constatat că prevederile art. 238 alin. (1) teza finală din Codul de procedură penală, în varianta anterioară modificării

prin art. II pct. 54 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2016, contravin dispozițiilor art. 23 din Legea fundamentală coroborat cu art. 5 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și art. 21 alin. (3) din Constituție, deoarece în procedura arestării preventive a inculpatului în faza de cameră preliminară și în cursul judecății, legiuitorul a exceptat *in terminis* posibilitatea respingerii propunerii de arestare preventivă, prin faptul că dispozițiile criticate – aplicabile însă în cauză – nu fac trimitere și la prevederile art. 227 din Codul de procedură penală referitoare la „Respingerea propunerii de arestare preventivă în cursul urmăririi penale”.

i) În punctul de vedere formulat, prevederile art. 4 din Legea nr. 407/2006 a vânătorii și a protecției fondului cinegetic, cu modificările și completările ulterioare, au fost apreciate de Avocatul Poporului ca fiind neconstituționale, prin raportare la art. 44 din Constituție pentru argumentele prezentate în continuare:

Odată cu apariția Legii nr. 149/2015 privind modificarea și completarea Legii vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006, dispozițiile art. 4 din Legea nr. 407/2006 a vânătorii și a protecției fondului cinegetic, cu modificările și completările ulterioare, au suferit modificări în sensul „(1) Nimeni nu are dreptul de a vâna pe terenul proprietatea altuia fără a avea asupra sa autorizația de vânatoare. (2) Deținătorii cu orice titlu ai terenurilor incluse în fondurile de vânatoare au obligația de a permite desfășurarea acțiunilor de vânatoare autorizate pe terenurile ce le dețin sau aparțin, în condițiile alin. (1)”. În formularea anterioară acestor modificări, **art. 4 alin. (1) din Legea nr. 407/2006** avea următorul cuprins: „Nimeni nu are dreptul de a vâna pe terenul proprietatea altuia fără a avea asupra sa autorizația de vânatoare, care dovedește, în condițiile prezentei legi, consimțământul proprietarului, al asociației de proprietari sau al celui mandatat de aceștia în acest scop”. În prezent, după cum se desprinde din forma modificată, textul de lege nu mai prevede consimțământul proprietarului, ci stabilește că nimeni nu are dreptul de a vâna pe terenul proprietatea altuia fără a avea asupra sa autorizația de vânatoare. Probabil, prin noul act normativ, legiuitorul a urmărit să elimine contradicția existentă între prevederea anterioară, care dispunea că nimeni nu are dreptul de a vâna pe terenul proprietatea altuia fără consimțământul proprietarului, cu obligația cuprinsă în art. 4 alin. (2) din Legea nr. 407/2006, introdusă în anul 2010.

Referitor la obligația impusă proprietarilor de terenuri care fac parte din fondul cinegetic de a suporta desfășurarea activităților de vânatoare pe proprietatea lor, menționăm că instanța de contencios constituțional s-a pronunțat prin **Decizia nr. 345/2003 și Decizia nr. 1055/2010**. În acest sens, în principal, s-a statuat că „titularul dreptului de proprietate suferă o îngrădire în exercitarea atributelor dreptului său, având în vedere că, pe această cale, se asigură valorificarea fondului cinegetic și integritatea naturală a ecosistemelor forestiere și întrucât, potrivit art. 44 alin. (1) din Constituție, stabilirea conținutului și a limitelor dreptului de proprietate constituie atributul exclusiv al legiuitorului, reglementarea legală în sine nu relevă nicio contradicție cu textele constituționale de referință”.

Obligația proprietarilor de a permite desfășurarea acțiunilor de vânatoare autorizate pe terenurile ce le dețin sau aparțin, fără a mai fi necesar consimțământul acestora, a fost fundamentată de către Curtea Constituțională pe dispozițiile art. 135 alin. (2) lit. e) din Constituție, conform cărora statul trebuie să asigure refacerea și ocrotirea mediului înconjurător, precum și menținerea echilibrului ecologic. De altfel, caracterul de bun public al vânătorului justifică îngrădirea proprietății private în vederea permiterii exploatării unei resurse naturale de interes național și internațional.

Cu toate acestea, din perspectiva jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, **normele criticate nu sunt în concordanță cu exigențele impuse de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în materia dreptului de proprietate.**

În cauza **Chassagnou și alții contra Franței (1999)**, instanța europeană a stabilit că *„Obligarea proprietarilor de terenuri mici să transfere drepturile de vânătoare asupra terenurilor lor, astfel încât ceilalți să le poată folosi într-un mod total incompatibil cu convingerile lor, impune o sarcină disproporționată, care nu se justifică sub doilea alineat al articolului 1 din Protocolul nr 1. Așadar, s-a produs o încălcare a acestei dispoziții”*.

Constatarea Curții Europene a Drepturilor Omului a venit în contextul în care sistemul francez era lipsit de un sistem viabil care să ofere proprietarilor terenurilor mici din fondul cinegetic obligați să-și transfere drepturile de vânătoare o compensație echitabilă pentru pierderea dreptului de utilizare. Ca atare, legea franceză nu prevedea nici o măsură de compensare pentru proprietarii de terenuri care se opuneau vânătorii și care, prin definiție, nu doreau să obțină vreun avantaj sau profit de pe urma unui drept de vânătoare pe care refuză să și-l exercite.

Într-o altă cauză – **Schneider contra Luxembourg (2007)** – în care reclamantul era proprietarul unui teren mic situat în Luxemburg, s-a remarcat că, spre deosebire de Loi Verdeille, legea din Luxemburg prevedea compensații financiare pentru proprietarul terenului, ca și în legislația românească (art. 15 alin. (1) din Legea nr. 407/2006, cu modificările și completările ulterioare).

Totuși, acest fapt nu a fost considerat a fi decisiv, deoarece convingerile etice ale unei persoane care se opune vânătorii nu ar putea fi în mod rezonabil compensate de o sumă de bani plătită anual pentru pierderea dreptului de utilizare a proprietății. În plus, suma propusă (3,25 euro pe an) nu putea fi văzută ca o compensație echitabilă pentru reclamant (a se vedea Schneider, paragraful 49).

Aspecte legate de manifestarea consimțământului au fost reținute și în **Cauza Herrmann contra Germaniei (2012)**, în sensul: *„(...) Obligarea proprietarilor de terenuri mici să transfere drepturile de vânătoare asupra terenurilor lor, astfel încât ceilalți să poată face uz de ele într-un mod care este cu totul incompatibil cu convingerile lor a impus o sarcină disproporționată care nu se justifică în temeiul celui de-al doilea alineat al articolului 1 din Protocolul nr. 1 (a se vedea Chassagnou și alții, paragrafele 79 și 82-85)”².*

Totodată, în cauza Herrmann contra Germaniei (2012), instanța europeană *„nu a putut decât să reafirme principiile enunțate în hotărârile Chassagnou și Schneider, în special faptul că obligarea unui proprietar de teren care se opune vânătorii din motive etice să tolereze vânătoarea pe proprietatea lui este de natură să perturbe echilibrul just între protecția dreptului de proprietate și cerințele interesului general și să impună persoanei în cauză o sarcină disproporționată incompatibilă cu articolul 1 din Protocolul nr. 1”* (paragraful 80).

În concordanță cu aspectele expuse, am apreciat că ar fi trebuit analizat și supus controlului de constituționalitate tocmai lipsa consimțământului proprietarului terenului pe care s-ar desfășura activități de vânătoare, cu atât mai mult cu cât acțiunile ar fi în contradicție cu convingerile sale.

Este adevărat că reglementarea folosinței unor bunuri proprietate privată este de competența statului atunci când se urmărește un scop de interes general, dar, în aceeași

² Paragraful 76 din Cauza Herrmann contra Germaniei (2012)

măsură, nu trebuie neglijată obligația de protejare a interesului individual. Or, prin faptul că proprietarul nu mai are posibilitatea să aleagă dacă este sau nu de acord cu desfășurarea activităților de vânatoare pe terenul lui, pe de-o parte, ar veni în contradicție cu convingerile sale, iar pe de altă parte, reprezintă o nesocotire a dreptului de proprietate, având în vedere că pentru anumite specii perioada de vânatoare este tot anul.

Obligația proprietarilor terenurilor incluse în fondurile de vânatoare de a permite desfășurarea acțiunilor de vânatoare autorizate pe terenurile ce le aparțin fără posibilitatea de a-și exprima consimțământul poate reprezenta, în fapt, o sarcină ce grevează dreptul de proprietate privată (dacă avem în vedere art. 44 alin. (7) din Constituție), însă aceasta apare ca fiind prea împovărătoare.

În acest sens, a fost menționată **Decizia nr. 430/2013**, în care instanța de contencios constituțional a statuat că „*legiuitorul a inserat chiar în textul criticat³ pentru neconstituționalitate prevederea referitoare la consimțământul solicitantului privind preluarea în patrimoniul operatorului licențiat a obiectivelor/conductelor. Prin reglementarea dedusă controlului, legiuitorul a dat expresie imperativului de satisfacere a interesului general și apărare a drepturilor fundamentale ale individului*”.

Per a contrario, lipsa din prevederea legală a consimțământului proprietarului poate fi asociată cu nerespectarea drepturilor fundamentale ale individului, intereselor personale, în speță a dreptului de proprietate privată și a libertății de conștiință.

În legătură cu aceste aspecte, într-o opinie separată de cea majoritară, instanța europeană a statuat în *Cauza Herrmann contra Germaniei (2012)* că „*cei care se opun din motive de conștiință nu pot fi compensați prin intermediul profiturilor obținute din activitatea căreia ei se opun sau prin exercitarea drepturilor procedurale cu privire la această activitate. A pretinde altfel, pe baza unui pretins punct de vedere "obiectiv" (objektive Sicht) asupra drepturilor proprietarului, ar echivala cu anihilarea obiecției de conștiință în sine. Conștiința unui individ nu are un preț. Prin urmare, conștiința reclamantului, ca și cea a oricărei alte persoane de onoare, nu poate fi cumpărată*”.

Astfel, noua soluție legislativă, care, mai degrabă, poate că ar fi trebuit să sprijine gestionarea stocurilor de animale de vânat, grija pentru teren și prevenirea daunelor cauzate de vânatoare, în opinia noastră nesocotește dreptul de proprietate privată, cu atât mai mult cu cât actul de vânatoare poate fi considerat, în sine, în unele situații, incompatibil cu convingerile etice ale proprietarului terenului.

Soluția Curții Constituționale:

Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 295/2016, a respins ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 4 din Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr.407/2006 sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

j) Avocatul Poporului a formulat punctul său de vedere în sensul neconstituționalității dispozițiilor art. 362 alin. (8) din Legea educației naționale nr. 1/2011 introduse prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 41/2015 pentru modificarea

³ Art. 65 alin. (2) din Legea nr. 351/2004 a gazelor (în prezent abrogată): „(2) În cazul în care realizarea obiectivelor/conductelor precizate la alin. (1) nu este economic justificată pentru operatorul licențiat, solicitantul va participa în cotă-parte, în colaborare cu acesta, la finanțarea obiectivelor/conductelor, sub condiția încheierii unui contract prin care consimte preluarea în patrimoniul operatorului licențiat a obiectivelor/conductelor din momentul punerii în funcțiune a acestora”.

și completarea unor acte normative, precum și pentru reglementarea unor măsuri bugetare, prin raportare la art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală.

Potrivit **normelor criticate**: „Prin excepție de la termenul prevăzut la alin. (7), senatele universitare ale instituțiilor de învățământ pot aproba, la propunerea consiliului de administrație, în anul universitar 2015-2016, continuarea raporturilor juridice de muncă, pentru persoanele aflate sub incidența prevederilor alin. (1)-(6), în funcție de gradul de îndeplinire de către acestea a obligațiilor aferente programelor de studii doctorale”.

În argumentele de neconstituționalitate, Avocatul Poporului a susținut că textul de lege criticat, care instituie, în realitate, o excepție, potrivit căreia senatele universitare ale instituțiilor de învățământ pot aproba continuarea raporturilor juridice de muncă, în funcție de gradul de îndeplinire de către acestea a obligațiilor aferente programelor de studii doctorale, nu respectă coordonatele unei norme juridice sub aspectul clarității, preciziei și previzibilității.

Pentru a se acorda asemenea aprobări persoanelor prevăzute de ipoteza normei, legea ar fi trebuit să cuprindă condiții obiective, de natură a imprima normei claritate, precizie, dar mai ales previzibilitate, astfel încât destinatarul textului de lege, și anume personalul didactic care până la data de 30 septembrie 2015 nu a obținut diploma de doctor, să își poată adapta conduita, înainte de această dată, în funcție de ipoteza normativă; or, legiuitorul nu a reușit să se alinieze acestor exigențe.

Fiind o excepție de la regula potrivit căreia, pentru continuarea ocupării anumitor posturi de către personalul didactic este necesară obținerea diplomei de doctor, este firesc ca aceasta să fie de strictă interpretare și aplicare, ceea ce înseamnă că, ori de câte ori o normă juridică instituie o excepție de la regulă, această excepție nu trebuie extinsă la alte situații, pe care norma juridică respectivă nu le prevede. Or, în prezenta situație, nu este prezentat prin norma criticată un criteriu obiectiv, clar și previzibil, care să determine situațiile concrete în care intervine aprobarea, de către senatele universitare ale instituțiilor de învățământ, a continuării raporturilor juridice de muncă. Gradul de îndeplinire de către persoanele vizate de ipoteza normei a obligațiilor aferente programelor de studii doctorale nu oferă destinatarul normei suficiente elemente de previzibilitate, astfel încât să nu îi fie afectate raporturile de muncă.

Ca atare, legea trebuie să fie clară, precisă și previzibilă, cu atât mai mult, având în vedere domeniul supus reglementării, și anume, sistemul educației naționale, aceste cerințe se impun a fi respectate cu strictețe pentru a evita o interpretare și aplicare neunitară a normei la nivel național, întrucât nu sunt stabilite condiții clare, concrete și previzibile în care are loc continuarea raporturilor de muncă.

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că legea trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea (Hotărârea din 22 noiembrie 1995, pronunțată în Cauza S.W. împotriva Marii Britanii sau Hotărârea din 15 noiembrie 1996, pronunțată în Cauza Cantoni împotriva Franței). În acest sens, Curtea a remarcat că nu poate fi considerată „lege” decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite cetățeanului să își controleze conduita.

În acest sens, prin Hotărârea din 26 aprilie 1979 pronunțată în *Cauza Sunday Times contra Regatului Unit*, aceeași Curte a decis că „cetățeanul trebuie să dispună de informații suficiente asupra normelor juridice aplicabile într-un caz dat și să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-un act determinat. Pe scurt, legea trebuie să fie, în același timp, accesibilă și previzibilă”.

Soluția Curții Constituționale:

La data întocmirii prezentului raport, Curtea Constituțională nu pronunțase o decizie în privința textului de lege criticat.

k) În punctul de vedere formulat, prevederile **art. 68 alin. (7) din Codul de procedură penală** potrivit cărora: „*Încheierea prin care se soluționează abținerea ori recuzarea nu este supusă niciunei căi de atac*” au fost apreciate de Avocatul Poporului ca fiind neconstituționale, prin raportare la **art. 21 din Legea fundamentală**, pentru argumentele prezentate în continuare:

Potrivit principiului constituțional al **art. 21 alin. (1) din Constituție**, orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime, iar potrivit alin. (2) al aceluiași articol, nici o lege nu poate îngrădi exercitarea acestui drept.

Accesul la justiție nu este un drept absolut, putând fi limitat prin anumite condiții de formă și de fond impuse de legiuitor, prin raportare la dispozițiile **art. 21 din Legea fundamentală**. **Aceste condiționări nu pot fi acceptate dacă afectează dreptul fundamental în chiar substanța sa.** Prin urmare, limitările aduse dreptului fundamental sunt admisibile doar în măsura în care vizează un scop legitim și există un raport de proporționalitate între mijloacele folosite de legiuitor și scopul urmărit de acesta.

Norma legală criticată conferă caracter definitiv încheierii prin care se soluționează abținerea ori recuzarea, statuând astfel o excepție de la regulă, aceasta nefiind supusă **niciunei căi de atac**. Or, cadrul legal în materia apelului (**art. 408 din același cod**) prevede ca **regulă - încheierile pot fi atacate cu apel odată cu sentința**, respectiv **apelul declarat împotriva sentinței se socotește făcut și împotriva încheierilor**, iar ca **excepție - cazurile când, potrivit legii, încheierile pot fi atacate separat cu apel**. Cu toate acestea, **art. 68 alin. (7) din Codul de procedură penală** introduce o nouă excepție, care privește toate încheierile de soluționare a cererilor de abținere și de recuzare, care nu pot fi supuse niciunei căi de atac. Sintagma „niciunei căi de atac” are semnificația imposibilității de atacare atât **odată cu sentința**, cât și separat.

Este adevărat că **dreptul la o cale de atac nu este un drept absolut**, care prin însăși natura sa cere o reglementare din partea statului. Ca atare, acest drept poate fi subiectul unor limitări/restricții atât timp cât **nu este atinsă însăși substanța sa**. Or, **desființarea**, prin noua reglementare a procedurii penale, **a dreptului de a ataca orice încheiere de soluționare a abținerii sau recuzării afectează dreptul în chiar esența/existența sa**. Pe cale de consecință, **constatăm că reglementarea art. 68 alin. (7) din Codul de procedură penală este de natură să contravină principiului liberului acces la justiție, consacrat constituțional prin art. 21.**

Soluția Curții Constituționale:

Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 651/2016, a respins ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate și a constatat că dispozițiile art. 68 alin. (7) din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

1.4 Petiții având ca obiect solicitarea de ridicare a unei excepții directe

Așa cum am amintit anterior, Avocatul Poporului a primit un număr de **978 de petiții referitoare la solicitarea de ridicare a unei excepții de neconstituționalitate privind legi sau ordonanțe în vigoare**. Aceste solicitări sunt analizate de consilierii Biroului contencios

constituțional și recurs în interesul legii prin raportare la dispozițiile constituționale invocate de către petenți. Și în acest domeniu se înregistrează o **creștere** față de anul anterior cu **52%**.

Procedura sesizării Curții Constituționale este o procedură care implică aspecte judiciare, acesta fiind motivul pentru care petițiile în această materie trebuie să îndeplinească anumite cerințe specifice. Astfel, pentru invocarea directă a excepției de neconstituționalitate de către Avocatul Poporului, este necesară respectarea în mod corespunzător a rigorilor procedurale privind realizarea controlului de constituționalitate, impuse de art. 29 din Legea nr. 47/1992, republicată, precum și a celor de fond.

În jurisprudența Curții Constituționale a fost consacrată o anumită **structură inerentă și intrinsecă oricărei excepții de neconstituționalitate**. Sesizarea de neconstituționalitate trebuie să cuprindă **3 elemente**:

- textul legal în vigoare contestat din punctul de vedere al constituționalității,
- textul constituțional de referință pretins încălcat, precum și
- motivarea relației de contrariedade existente între cele două texte, cu alte cuvinte, motivarea neconstituționalității textului criticat.

Condițiile menționate mai sus sunt necesare în contextul în care potrivit art. 10 alin. (2) din Legea nr. 47/1992, republicată, „sesizările trimise Curții Constituționale, pe lângă faptul că trebuie să fie făcute în formă scrisă, ele trebuie să fie și motivate”.

a) Un petent a solicitat instituției Avocatului Poporului să sesizeze Curtea Constituțională în privința neconstituționalității art. 13 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 248/2013 privind organizarea și funcționarea Consiliului Economic și Social, republicată.

Potrivit textului de lege criticat, pot dobândi calitatea de membru al Plenului Consiliului Economic și Social persoanele care îndeplinesc următoarele condiții: a) sunt desemnate în scris de către organizațiile reprezentate în Consiliul Economic și Social; b) au capacitate deplină de exercițiu; c) nu au antecedente penale; d) nu au făcut poliție politică.

În susținerea neconstituționalității art. 13 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 248/2013, republicată, petentul susține că, prin instituirea interdicției de a fi membru în Plenul Consiliului Economic și Social, motivat de faptul că persoana în cauză „a făcut poliție politică”, se încalcă Decizia nr. 51/2008 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 187/1999 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea poliției politice comuniste, precum și dispozițiile art. 16 alin. (1), art. 37 alin. (1) și ale art. 53 din Constituție.

Astfel, prin Decizia nr. 51/2008, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate invocată și a reținut, printre alte aspecte statuate, că art. 221 din Legea nr. 187/1999, prin care se prevede verificarea apartenenței unor persoane la serviciile de informații înainte de anul 1990, indiferent dacă au făcut sau nu au făcut poliție politică, este neconstituțional deoarece „*instituie premisele unei răspunderi morale și juridice colective, fără existența unei fapte infamante și fără vinovăție, încălcând astfel prevederile art. 1 alin. (3) din Constituție și principiul prezumției de onestitate, dedus din concepția legiuitorului constituant, care stă la baza art. 23 alin. (11) din Legea fundamentală. Având în vedere că, prin conținutul lor, dispozițiile legale contrare Constituției, analizate mai sus, sunt inseparabile de întregul sistem normativ al Legii nr. 187/1999, Curtea Constituțională urmează să constate neconstituționalitatea legii în ansamblul ei, precum și a prevederilor art. II și V din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 16/2006*”.

Examinând dispozițiile legale criticate, precum și considerentele Deciziei nr. 51/2008, Avocatul Poporului a apreciat că art. 13 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 248/2013,

republicată, nu încalcă prevederile art. 16, art. 37 alin. (1), art. 53 și art. 147 alin. (4) din Constituție, cu următoarea argumentare:

Textul legal criticat stabilește condițiile pe care trebuie să le îndeplinească orice persoană pentru a dobândi calitatea de membru al Plenului Consiliului Economic și Social, printre acestea legiuitorul instituind și condiția ca persoana în cauză să nu fi făcut poliție politică.

Raportat la prevederile art. 16 din Constituție, textul legal criticat nu conține în cuprinsul său nicio reglementare care să aducă atingere principiului egalității cetățenilor în fața legii, întrucât se aplică tuturor persoanelor aflate în situația reglementată de ipoteza normei juridice, fără a institui privilegii sau discriminări pe considerente arbitrare.

Mai mult, observăm că o asemenea condiție este cerută de legiuitor și cu privire la alte categorii de persoane, în circumstanțierea posibilității acestora de a accede la diverse funcții. Menționăm, cu titlu de exemplu:

- art. 54 lit. j) din Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată, potrivit căruia poate ocupa o funcție publică persoana care nu a desfășurat activitate de poliție politică, astfel cum este definită prin lege;

- art. 6 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, prevede că judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți, personalul de specialitate juridică asimilat magistraților și personalul auxiliar de specialitate sunt obligați să facă o declarație autentică, pe propria răspundere potrivit legii penale, privind apartenența sau neapartenența ca agent sau colaborator al organelor de securitate, ca poliție politică;

- art. 19 alin. (2) lit. e) din Legea nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, republicată, stabilește că poate fi numită în funcția de președinte sau de vicepreședinte al Agenției Naționale de Integritate persoana care nu a fost agent sau colaborator al serviciilor de informații înainte de anul 1990, nu a fost și nu este lucrător operativ, inclusiv acoperit, informator sau colaborator al serviciilor de informații;

- art. 19 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, prevede că pot fi aleși ca membri ai Consiliului Superior al Magistraturii reprezentanți ai societății civile care nu au făcut parte din serviciile de informații înainte de 1990, nu au colaborat cu acestea și nu au un interes personal care influențează sau ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate și imparțialitate a atribuțiilor prevăzute de lege.

În ceea ce privește criticile aduse art. 13 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 248/2013, republicată, prin raportare la art. 37 alin. (1) și art. 53 din Constituție, Avocatul Poporului a apreciat că acestea nu pot fi reținute. Prevederile art. 37 din Constituție nu prevăd și nici nu presupun dreptul celui ales de a-și exercita funcția fără nicio limitare, în afara oricăror condiții ale legii.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a stabilit că exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, cărora li se subsumează și instituirea unor condiții. Departe de a constitui o negare a dreptului în sine, asemenea exigențe dau expresie ordinii de drept, absolutizarea exercițiului unui anume drept având consecință fie negarea, fie amputarea drepturilor sau intereselor legitime ale altor persoane, cărora statul este ținut să le acorde ocrotire, în egală măsură, în deplină concordanță cu dispozițiile art. 53 din Constituție (Decizia nr. 61/2004).

În ceea ce privește pretinsa încălcare a art. 147 alin. (4) din Constituție, susținută prin raportare la considerentele Deciziei nr. 51/2008 referitoare la excepția de

neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr. 187/1999 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea poliției politice comuniste, Avocatul Poporului a apreciat că, prin reglementarea condițiilor pe care trebuie să le îndeplinească persoana care accede la calitatea de membru al Plenului Consiliului Economic și Social, nu se înfrâng aspectele statuate de Curtea Constituțională în decizia sus menționată. Astfel, instanța de contencios constituțional a reținut că Legea nr. 187/1999 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea securității ca poliție politică) este neconstituțională pentru că instituie premisele unei răspunderi morale și juridice colective, fără existența unei fapte infamante și fără vinovăție.

Însă, în opinia Avocatului Poporului, art. 13 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 248/2013, republicată, nu instituie premisele unei răspunderi morale și juridice colective, ci doar stabilește anumite exigențe pentru accesul la o funcție publică. Ca atare, apreciem că textul legal criticat nu aduce nicio atingere art. 147 alin. (4) din Constituție, potrivit căruia de la data publicării, deciziile Curții Constituționale sunt obligatorii.

Având în vedere cele expuse, Avocatul Poporului a considerat că nu se impune sesizarea Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 13 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 248/2013, republicată.

a) Un petent a solicitat instituției Avocatul Poporului ca textul **art. 12 alin. (4) din Codul de procedură penală** să fie modificat astfel încât să aibă formularea potrivit căreia *„traducătorii autorizați nu se includ în categoria interpreților”*. Petentul aprecia că includerea traducătorilor în categoria interpreților creează un paradox legal, calitatea de interpret presupunând *„zeci și sute de ore efectuate în laboratorul de fonetică”*, *„luni și luni de zile de practică judiciară în sala de ședințe”*, în timp ce examenului pentru a deveni traducător i se alocă *„două ore pentru o pagină”*.

Potentul solicita ca Avocatul Poporului să „direcționeze” către forurile în drept doleanța sa ca textul art. 12 alin. (4) din Codul de procedură penală să fie modificat astfel încât să aibă următoarea formulare: *„Traducătorii autorizați nu se includ în categoria interpreților”*.

În acest context, am informat petentul că Parlamentul este unica autoritate legislativă a țării, iar inițiativa legislativă aparține, după caz, Guvernului, deputaților, senatorilor sau unui număr de cel puțin 100.000 de cetățeni cu drept de vot, conform dispozițiilor art. 61 și art. 74 alin. (1) din Constituție.

Poziția Avocatului Poporului față de celelalte autorități publice este stabilită de art. 2 din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căreia instituția Avocatul Poporului este o autoritate publică autonomă și independentă față de orice altă autoritate publică, în condițiile legii. În exercitarea atribuțiilor sale, Avocatul Poporului nu se substituie autorităților publice.

De asemenea, aspectele sesizate privitoare la completarea unei **soluții legislative nu se constituie într-o veritabilă critică de neconstituționalitate**. Acceptarea unei asemenea critici ar echivala cu transformarea Curții Constituționale într-un legislator pozitiv, ceea ce ar contraveni art. 61 din Constituție, potrivit căreia *„Parlamentul este [...] unica autoritate legiuitoare a țării”*, fiind în contradicție și cu dispozițiile art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, conform căreia *„Curtea Constituțională se pronunță numai asupra constituționalității actelor cu privire la care a fost sesizată, fără a putea modifica sau completa prevederile supuse controlului”*.

Din analiza prevederilor constituționale și legale incidente în materie, s-au constatat următoarele:

Art. 128 alin. (2) și (3) din Constituție stabilește că cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, în condițiile legii organice, modalitățile de exercitare a acestui drept, inclusiv prin folosirea de interpreți sau traduceri, fiind stabilite astfel încât să nu împiedice buna administrare a justiției și cheltuieli suplimentare pentru cei interesați.

În dezvoltarea prevederilor constituționale, art. 14 alin. (3) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, prevede că în cazul în care una sau mai multe părți solicită să se exprime în limba maternă, instanța de judecată trebuie să asigure, în mod gratuit, folosirea unui interpret sau traducător autorizat.

Potrivit art. 3 din Legea nr. 178/1997 pentru autorizarea și plata interpreților și traducătorilor folosiți de Consiliul Superior al Magistraturii, de Ministerul Justiției, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcția Națională Anticorupție, de organele de urmărire penală, de instanțele judecătorești, de birourile notarilor publici, de avocați și de executori judecătorești, autorizarea ca interpret și/sau traducător, care poate efectua traduceri pentru organele prevăzute în lege, se dobândește, la cerere, de persoana care îndeplinește condițiile prevăzute în cuprinsul acestui articol.

În conformitate cu dispozițiile art. 4 din același act normativ, cererea de autorizare ca interpret și traducător care urmează a fi folosit de organele prevăzute se adresează Ministerului Justiției și va fi însoțită de actele doveditoare privind îndeplinirea condițiilor, iar autorizarea se acordă prin ordin al ministrului justiției în cel mult 30 de zile calendaristice de la data prezentării de către solicitant a tuturor documentelor care fac dovada îndeplinirii condițiilor legale de autorizare.

Mai mult, art. 5 din Legea nr. 178/1997 stabilește următoarele: Ministerul Justiției întocmește listele cu interpreții și traducătorii autorizați, pe care le comunică Consiliului Superior al Magistraturii, Înaltei Curți de Casație și Justiție, Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Parchetului Național Anticorupție și curților de apel; Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție va comunica listele cu interpreții și traducătorii autorizați parchetelor din subordine; curțile de apel vor transmite aceste liste tribunalelor și judecătorilor din circumscripțiile lor; listele se comunică, de asemenea, Ministerului Administrației și Internelor, Uniunii Naționale a Notarilor Publici, Uniunii Naționale a Barourilor din România și Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești, care le vor aduce la cunoștință, după caz, organelor de cercetare penală din subordine, birourilor notarilor publici, barourilor de avocați și birourilor executorilor judecătorești; **actualizarea listelor se va face periodic, în funcție de autorizarea unor noi persoane sau de încetarea calității de interpret ori de traducător autorizat.**

b) O petentă a solicitat sesizarea Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 15 alin. (1) și ale art. 106 lit. a) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, în raport de prevederile art. 1 alin. (4) și (5) și ale art. 73 alin. (3) lit. j) din Constituție.

Potrivit art. 15 alin. (1) din Legea nr. 303/2004, republicată, concursul de admitere se organizează anual la data și locul stabilite de Institutul Național al Magistraturii, cu aprobarea Consiliului Superior al Magistraturii. Data, locul, modul de desfășurare a concursului de admitere și numărul de locuri scoase la concurs se publică în Monitorul Oficial al României, Partea a III-a, pe pagina de Internet a Consiliului Superior al Magistraturii și pe cea a Institutului Național al Magistraturii, cu cel puțin 60 de zile înainte de data stabilită pentru concurs.

Art. 106 lit. a) din Legea nr. 303/2004, republicată, are următorul conținut: *Consiliul Superior al Magistraturii aprobă, prin hotărâre care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I: a) Regulamentul privind concursul de admitere și examenul de absolvire a Institutului Național al Magistraturii, care prevede modul de organizare, tematica, bibliografia, probele de examen, procedura de desfășurare a concursului de admitere și a examenului de absolvire, precum și media minimă de admitere și de absolvire a Institutului Național al Magistraturii.*

Petenta aprecia că aceste texte legale încalcă prevederile art. 1 alin. (4) și (5) și ale art. 73 alin. (3) lit. j) din Constituție, întrucât prevăd că procedura selecției magistraților este delegată Consiliului Superior al Magistraturii, iar stabilirea acestei proceduri prin regulament, având o putere juridică inferioară legii organice, este neconstituțională.

Menționăm că, ulterior respingerii sale la concursul organizat pentru admiterea în magistratură, petenta a chemat în judecată Consiliul Superior al Magistraturii, solicitând anularea hotărârii prin care au fost validate rezultatele concursului și invocând, printre alte argumente, și faptul că proba interviului nu este prevăzută în Legea nr. 303/2004, fiind o „probă secretă”. Din actele anexate petiției, rezultă că acțiunea a fost respinsă ca inadmisibilă de Curtea de Apel București, fiind pronunțată cu drept de recurs.

Art. 12 – art. 15 din Legea nr. 303/2004, republicată, conțin prevederi din care rezultă principalele aspecte de ordin procedural ale organizării concursului de admitere în magistratură, astfel:

- *admiterea în magistratură a judecătorilor și procurorilor se face exclusiv prin concurs, pe baza competenței profesionale, a aptitudinilor și a bunei reputații, de către persoanele care îndeplinesc cumulativ condițiile prevăzute de art. 14 din lege;*
- *data și locul organizării concursului sunt stabilite de Institutul Național al Magistraturii, cu aprobarea Consiliului Superior al Magistraturii; data, locul, modul de desfășurare a concursului de admitere și numărul de locuri scoase la concurs se publică în Monitorul Oficial al României, Partea a III-a, pe pagina de Internet a Consiliului Superior al Magistraturii și pe cea a Institutului Național al Magistraturii, cu cel puțin 60 de zile înainte de data stabilită pentru concurs; aceste aspecte se aduc la cunoștință și printr-un comunicat care se publică în trei cotidiane centrale;*
- *Consiliul Superior al Magistraturii stabilește în fiecare an numărul de cursanți, în funcție de posturile de judecători și procurori vacante, precum și de cele care vor fi înființate;*
- *comisia de admitere, comisia de elaborare a subiectelor și comisia de soluționare a contestațiilor sunt numite prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii, la propunerea Institutului Național al Magistraturii;*
- *verificarea dosarelor candidaților și îndeplinirea condițiilor se realizează de comisia de admitere;*
- *rezultatele concursului se afișează la sediul Institutului Național al Magistraturii și se publică pe pagina de Internet a Consiliului Superior al Magistraturii și pe cea a Institutului Național al Magistraturii;*
- *candidații nemulțumiți de rezultatele concursului pot formula contestații în termen de 3 zile de la afișare la comisia de soluționare a contestațiilor. Aceasta le va soluționa în termen de 3 zile. Decizia comisiei de soluționare a contestațiilor este irevocabilă;*

- *verificarea îndeplinirii condiției buneii reputații și a condiției de a fi apt din punct de vedere medical și psihologic pentru exercitarea funcției se realizează după afișarea rezultatelor definitive ale concursului.*

Din examinarea acestor prevederi legale, Avocatul Poporului a constatat că aspectele esențiale ale organizării concursului de admitere în magistratură sunt reglementate la nivel primar prin **lege organică**, Legea nr. 303/2004, prin Regulament Consiliul Superior al Magistraturii fiind abilitat să stabilească tematica, bibliografia, probele de examen, procedura de desfășurare a concursului de admitere și a examenului de absolvire, precum și media minimă de admitere și de absolvire a Institutului Național al Magistraturii.

Art. 106 lit. a) din Legea nr. 303/2004 delegă Consiliului Superior al Magistraturii atribuția de a adopta norme secundare în vederea desfășurării concursului de admitere în magistratură și îi conferă o anumită marjă de apreciere în acest sens. Dreptul de apreciere pe care legea îl conferă autorității emitente este menit să asigure normelor administrative de organizare a admiterii în magistratură acea flexibilitate necesară buneii organizări a concursului, în funcție de aspecte care pot diferi de la un an la altul, de la un concurs la altul, cum ar fi, spre exemplu, numărul de posturi care pot fi ocupate, modificările care intervin în conținutul bibliografiei etc.

În ceea ce privește critica petentei, referitoare la proba interviului care nu este prevăzută în lege, aceasta nu poate fi analizată în cadrul controlului de constituționalitate exercitat de Curtea Constituțională, întrucât tinde la completarea legii. Or, acceptarea unei asemenea critici ar echivala cu transformarea instanței de contencios constituțional într-un legislator pozitiv, ceea ce ar contraveni art. 61 din Constituție, potrivit căruia „Parlamentul este [...] unica autoritate legiuitoare a țării”, fiind în contradicție și cu dispozițiile art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, conform căroră „Curtea Constituțională se pronunță numai asupra constituționalității actelor cu privire la care a fost sesizată, fără a putea modifica sau completa prevederile supuse controlului”.

Ca atare, Avocatul Poporului a apreciat că nu este cazul sesizării Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a art. 15 alin. (1) și a art. 106 lit. a) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată.

c) O petentă a solicitat sesizarea Curții Constituționale cu privire la neconstituționalitatea **art. 905 și art. 912 din Codul de procedură civilă**, apreciind că aceste texte de lege au o singură finalitate, și anume „penalizarea părintelui rezident”, fiind excesivă sarcina acestuia de a răsturna culpa instituită. Din analiza actelor anexate petiției, rezultă că petenta a fost obligată, prin hotărâre definitivă, la penalități către tatăl minorului aflat în îngrijirea sa, reținându-se culpa acesteia în refuzul minorului de a menține relații cu tatăl său. Astfel, criticile petentei sunt formulate în contextul existenței unor dosare soluționate de instanța de judecată.

Refuzul minorului este actualmente reglementat prin **art. 913 din Codul de procedură civilă**, astfel:

(1) Dacă executorul constată că însuși minorul refuză în mod categoric să îl părăsească pe debitor sau manifestă aversiune față de creditor, va întocmi un proces-verbal în care va consemna constatările sale și pe care îl va comunica părților și reprezentantului direcției generale de asistență socială și protecția copilului.

(2) Reprezentantul direcției generale de asistență socială și protecția copilului va sesiza instanța competentă de la locul unde se află minorul, pentru ca aceasta să dispună, în funcție de vârsta copilului, un program de consiliere psihologică, pentru o perioadă ce nu poate depăși 3 luni. Cererea se soluționează de urgență în camera de consiliu, prin

încheiere nesupusă niciunei căi de atac, pronunțată cu citarea părinților și, după caz, a persoanei la care se află copilul. Dispozițiile legale privind ascultarea copilului rămân aplicabile.

(3) La finalizarea programului de consiliere, psihologul numit de instanță va întocmi un raport pe care îl va comunica instanței, executorului judecătoresc și direcției generale de asistență socială și protecția copilului.

(4) După primirea raportului psihologului, executorul va relua procedura executării silite, potrivit art. 911.

(5) Dacă și în cursul acestei proceduri executarea nu va putea fi realizată din cauza refuzului minorului, creditorul poate sesiza instanța competentă de la locul unde se află minorul în vederea aplicării unei penalități, dispozițiile art. 906 alin. (2) și (4)-(6) fiind aplicabile în mod corespunzător.

Din **Decizia Curții Constituționale nr. 82/2003**, prin care instanța de contencios constituțional s-a pronunțat în sensul constituționalității art. 43 alin (3) din Codul familiei („Părintele divorțat, căruia nu i s-a încredințat copilul, păstrează dreptul de a avea legături personale cu acesta, precum și de a veghea la creșterea, educarea, învățătura și pregătirea lui profesională”), reies următoarele: „textul de lege dedus controlului utilizează termenul de drepturi ale părintelui divorțat, căruia nu i s-a încredințat copilul, dar care păstrează dreptul de a avea legături personale cu acesta și de a veghea la creșterea, educarea, învățătura și pregătirea lui profesională în opoziție cu terțele persoane și, în special, cu celălalt părinte, căruia i s-a încredințat copilul și care este debitorul obligațiilor corelative, fiind ținut să-i asigure fostului său soț, care și-a păstrat calitatea de părinte, realizarea efectivă a drepturilor conferite de lege. **O atare conduită cooperantă este impusă de împrejurarea că drepturile menționate constituie, în realitate, mijloace pentru îndeplinirea obligațiilor pe care le are orice părinte față de copilul său și care subzistă atâta timp cât părintele nu este decăzut din drepturile părintești. Astfel, prin derogare de la regula potrivit căreia orice drept dă expresie unui interes legitim, dreptul părintelui de a avea legături personale cu minorul este recunoscut în considerarea interesului exclusiv al copilului.**

Împrejurarea invocată de autoarea excepției, și anume aceea că minorul este ostil menținerii relațiilor personale cu celălalt părinte, este departe de a constitui un argument în susținerea excepției de neconstituționalitate.

În imensa majoritate a cazurilor părinții au față de copiii lor profunde sentimente de afecțiune, generozitate și altruism, chiar dacă, uneori, exprimarea acestora poate induce într-un psihic infantil și în prezența lipsei sau insuficienței discernământului impresia contrară. Astfel, severitatea sau exigența unui părinte, motivate și impuse de rațiuni benefice, pot genera ostilitatea copilului, în condițiile în care părinții sunt despărțiți, iar celălalt părinte este, prin comparație, deosebit de concesiv. Mai mult, se poate întâmpla, în asemenea situații, ca părintele căruia i-a fost încredințat copilul să se defuleze, transmițându-i acestuia ostilitatea pe care o resimte față de fostul soț, care, deși, poate întemeiată din punctul său de vedere, nu este de natură să îl descalifice pe acesta din urmă ca părinte, fiind lipsită de justificare din punctul de vedere al copilului. Prin urmare, instabilitatea afectivă și emoțională a minorului, pe fondul unei imaturități psihice și a lipsei experienței de viață, îl privează pe acesta de posibilitatea de a sesiza care este adevăratul său interes și, adesea, de a discerne între bine și rău. Aceasta este rațiunea în considerarea căreia legiuitorul, pentru a-l proteja pe minor, a instituit prezumția lipsei de discernământ până la vârsta de 14 ani, iar între vârsta de 14 și 18 ani, l-a prezumat cu discernământul diminuat, conferindu-i capacitate de exercițiu restrânsă.

Sub acest aspect, a recunoaște copilului un drept de veto la valorificarea drepturilor atribuite de lege părintelui său echivalează cu nesocotirea, pe de o parte, a logicii și finalității textului de lege dedus controlului și, pe de altă parte, a întregii reglementări în materie, cu care acesta se coroborează”.

În acest context, Curtea Constituțională a constatat că „sustinerea potrivit căreia art. 43 alin. 3 din Codul familiei contravine prevederilor constituționale consacrate de art. 26 alin. (1) și de art. 45 alin. (1) nu poate fi reținută, cu atât mai mult cu cât reglementarea criticată instituie o modalitate prin care autoritățile publice își îndeplinesc obligațiile de a respecta și ocroti viața intimă, familială și privată, constituind totodată o componentă a regimului special de protecție și asistență a copiilor și tinerilor în realizarea drepturilor lor. În ceea ce privește încălcarea art. 26 alin. (2) din Constituție, este evident că prin persoana fizică îndreptățită să dispună de ea însăși legiuitorul constituant a avut în vedere individul matur, dotat cu discernământ și suficientă experiență de viață, care are posibilitatea de a-și valorifica acest drept în deplină cunoștință de cauză, ceea ce nu se regăsește în persoana unui minor, lipsit de capacitate de exercițiu.”

Din conținutul art. 913 din Codul de procedură civilă reiese faptul că debitorul obligației va fi constrâns, prin plata unor penalități, să își execute obligația chiar dacă minorul s-ar opune în mod categoric.

Referitor la textul legal criticat, în literatura de specialitate s-a exprimat opinia potrivit căreia „o asemenea opoziție a minorului riscă să aducă în discuție măsura și limitele în care, cel puțin uneori, s-ar putea asigura respectarea principiului – unul cu incidență extinsă, credem, asupra întregii proceduri execuționale în discuție – consacrat de art. 910 alin. (4) C. pr. civ.: „nu este permis niciunei persoane să bruscheze minorul sau să exercite presiuni (s.n.) asupra lui pentru a se realiza executarea. S-ar părea, așadar, că legiuitorul a dat întâietate realizării efective a obligației arătate în titlul executoriu, chiar dacă aceasta ar putea însemna molestarea psihică a minorului” (Deleanu Ion; Deleanu Sergiu, **Noul Cod de Procedura Civilă**, Editura Universul Juridic, 2013).

De asemenea, în doctrină se consideră că textul este criticabil ”întrucât nu dispune și o soluție de reevaluare pentru situația în care raportul psihologului dispune, de pildă, că interesul general al minorului este acela de a rămâne alături de debitor, iar aceasta nu prezintă niciun pericol pentru creșterea și educarea normală a minorului este acela de a rămâne alături de debitor (se are în vedere situația în care, printr-o hotărâre judecătorească, domiciliul minorului a fost stabilit de către instanță la unul dintre părinți, iar minorul vrea să locuiască cu celălalt părinte, care la rândul său, prezintă aceleași garanții morale și materiale ca și cel dintâi).

Totodată, se consideră „că, în ipoteza în care raportul psihologic dispune că interesul general al minorului este acela de a rămâne alături de părintele debitor, acesta din urmă are posibilitatea de a se adresa instanței de tutelă cu o cerere să solicite stabilirea domiciliului minorului chiar la el, în temeiul dispozițiilor art. 403 NCC - fiind cunoscut că, în privința acestora rezolvări, hotărârea nu stă în autoritate de lucru judecat, dacă se dovedește schimbarea împrejurărilor avute în vedere la pronunțarea hotărârii anterioare” (**Noul Cod de procedură civilă**, vol. II, art. 527-1133, Gabriel Boroș, Octavia Spineanu-Matei, Andreea Constanda, Carmen Negrilă, Veronica Dănilă, Delia Narcisa Theohari, Gabriel Răducan, Dumitru Marcel Gavriș, Flavius George Păncescu, Marius Eftimie).

Față de cele de mai sus, Avocatul Poporului a apreciat că textul legal criticat nu reglementează soluții pentru eventualele situații critice care ar putea apărea în practică. Însă, **o asemenea situație nu poate fi dedusă controlului de neconstituționalitate**, întrucât prevederile legale în materia controlului de constituționalitate nu permit acest lucru (a se

vedea **art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992** privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată). Or, așa cum a decis Curtea Constituțională în jurisprudența sa „o omisiune de reglementare nu ar putea fi remediată pe calea contenciosului constituțional, deoarece, potrivit art. 2 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, aceasta se pronunță fără a putea modifica sau completa prevederile supuse controlului,, (Decizia nr. 272/2014).

*În ceea ce privește conținutul art. 913 din Codul de procedură civilă, raportat la criticile aduse de petentă, **punctul de vedere al Avocatului Poporului a fost exprimat în dosarul Curții Constituționale nr. 1206D/2015, în sensul constituționalității art. 910 – art. 914 din Codul de procedură civilă, decizia Curții Constituționale urmând a fi publicată în Monitorul Oficial.***

*Pentru motivele arătate, **nu s-au constatat temeieri pentru sesizarea Curții Constituționale cu o excepție de neconstituționalitate a dispozițiilor legale criticate.***

În plus, petenta a fost informată că situația specială a minorilor a fost și este în atenția Avocatului Poporului. Astfel, în cursul anului 2015, Avocatul Poporului a întocmit **Raportul special privind problemele identificate în legislația specifică plasamentului în regim de urgență al minorilor în cazul abuzului, neglijării, exploatării și a oricărei forme de violență**, care a fost transmis Primului Ministru și președinților celor două Camere ale Parlamentului.

Acest raport se regăsește pe pagina de internet a Avocatului Poporului, la secțiunea **Rapoarte speciale, pct. 33**. Raportul evidențiază problemele identificate în legislația specifică plasamentului în regim de urgență al minorilor în cazul abuzului, neglijării, exploatării și a oricărei forme de violență și totodată, expune necesitatea identificării unei soluții legislative care să asigure preluarea imediată și efectivă a copilului aflat în pericol iminent și îndepărtarea acestuia de îndată din mediul abuzator.

Prin acest Raport special, Avocatul Poporului a apreciat că este în interesul copilului aflat în pericol iminent, într-o situație de abuz deosebit de grav, de a fi scos imediat din mediul în care viața sa, integritatea fizică și psihică îi sunt puse în pericol, în baza dispoziției conducătorului Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, chiar și atunci când întâmpină opoziție din partea reprezentanților legali ai minorului, iar această dispoziție să își mențină puterea obligatorie până la soluționarea cauzei de către instanța de judecată sesizată.

În condițiile legislative actuale, dacă părinții sau reprezentanții legali ai minorului se opun măsurii, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului nu poate face altceva decât să sesizeze instanța de judecată, iar până la soluționarea cauzei, până la obținerea hotărârii judecătorești și până la punerea ei în executare, minorii sunt lăsați, în tot acest interval de timp care variază de la câteva zile la câteva luni, în mediul în care viața lor este pusă în pericol. Atunci când viața copilului este pusă în pericol, Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului trebuie să acționeze pentru a proteja copilul de urgență, să procedeze imediat la separarea respectivului copil de părinții agresori, chiar în condițiile în care părinții se opun.

Față de cele expuse, Avocatul Poporului a apreciat că, pentru a înlătura situația de pericol iminent, **este imperios necesară identificarea unei soluții legislative care să se aplice strict în cazuri grave**, în situații de abuz deosebit de grav, când minorul este în pericol iminent, când integritatea fizică și viața îi sunt puse în pericol, prin introducerea unei proceduri speciale și de urgență, alta decât emiterea unei ordonanțe președințiale, care să permită reprezentanților direcțiilor efectuarea de urgență a verificărilor și luarea deciziilor

care se impun referitor la situația copilului, cu asigurarea sprijinului efectiv și prompt al organelor de poliție.

Dobândirea prin act normativ a caracterului executoriu a dispoziției emise de directorul D.G.A.S.P.C. în baza căreia organele de poliție să se implice activ la punerea în executare, fără a fi necesară investirea executorului judecătoresc, ar conduce la scurtarea termenului în care specialiștii D.G.A.S.P.C. vor putea aplica efectiv dispoziția de instituire a măsurii de protecție a plasamentului în regim de urgență, urmând ca aceasta să își mențină puterea obligatorie până la soluționarea cauzei de către instanța de judecată.

d) O petentă a solicitat Avocatului Poporului sesizarea Curții Constituționale asupra neconstituționalității art. II pct. 113 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală, precum și pentru completarea art. 31 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, prin care au fost modificate dispozițiile art. 453 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală, astfel:

„Revizuirea hotărârilor judecătorești definitive, cu privire la latura penală, poate fi cerută când hotărârea s-a întemeiat pe o prevedere legală care, după ce hotărârea a devenit definitivă, a fost declarată neconstituțională ca urmare a admiterii unei excepții de neconstituționalitate ridicate în acea cauză, în situația în care consecințele încălcării dispoziției constituționale continuă să se producă și nu pot fi remediate decât prin revizuirea hotărârii pronunțate”.

Petenta aprecia că, în noua sa redactare, textul legal încalcă art. 16 alin. (1), 21 alin. (1), (2) și (3), precum și art. 20 din Constituție, raportate la art. 6 și art. 13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Petenta susținea neconstituționalitatea art. II pct. 113 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2016 prin faptul că a fost adăugată reglementării anterioare **condiția ca cel care solicită revizuirea în temeiul acestui text de lege să fi invocat excepția de neconstituționalitate în acea cauză.** Or, în opinia petentei, sunt discriminați condamnații care nu au ridicat, în cursul judecății, excepția de neconstituționalitate a prevederilor legale în baza cărora au fost condamnați, chiar dacă acestea au fost ulterior declarate neconstituționale.

Examinând dispozițiile legale criticate, precum și jurisprudența Curții Constituționale în materie, ***Avocatul Poporului a apreciat că art. II pct. 113 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2016 nu încalcă prevederile art. 16 alin. (1), 21 alin. (1), (2) și (3), precum și art. 20 din Constituție, raportate la art. 6 și art. 13 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,*** pentru următoarele considerente:

Prin Decizia nr. 126/2016, Curtea Constituțională a constatat că soluția legislativă cuprinsă în art. 453 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală, care nu limitează cazul de revizuire la cauza în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate, este neconstituțională. Ca atare, textul legal a fost modificat în acord cu soluția instanței de contencios constituțional, fiind adăugată condiția criticată de petentă.

În pronunțarea neconstituționalității art. 453 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală, Curtea Constituțională a susținut următoarele:

„În reglementarea cazului de revizuire examinat - art. 453 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală, deși intenția legiuitorului actual a fost de a da în continuare eficiență controlului de constituționalitate, posibilitatea de a beneficia de efectele deciziei de admitere a Curții este necesar a fi circumscrisă sferei persoanelor care au declanșat acest control, anterior momentului publicării deciziei, în condițiile prevăzute de lege. În acest sens

este și jurisprudența recentă a Curții, respectiv Decizia nr. 866 din 10 decembrie 2015, paragraful 30, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 1 februarie 2016, potrivit căreia, „în cadrul procesului judiciar, excepția de neconstituționalitate se înscrie în rândul excepțiilor de procedură prin care se urmărește împiedicarea unei judecări care s-ar întemeia pe o dispoziție legală neconstituțională. Constatarea neconstituționalității unui text de lege ca urmare a invocării unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite autorilor acesteia și nu poate constitui doar un instrument de drept abstract, întrucât și-ar pierde caracterul concret”. În aceste condiții, având în vedere importanța principiului autorității de lucru judecat, Curtea a constatat că, pentru a garanta atât stabilitatea raporturilor juridice, cât și o bună administrare a justiției, este necesar ca ceea ce a stabilit instanța de contencios constituțional, pe cale jurisprudențială, cu privire la condițiile în care se poate formula revizuire, în temeiul unei decizii de admitere a excepției de neconstituționalitate, să se transpună în cuprinsul normelor procesuale penale examinate în prezenta cauză. Așadar, Curtea reține că o decizie de constatare a neconstituționalității unei prevederi legale trebuie să profite, în formularea căii de atac a revizuirii, numai acelei categorii de justițiabili care a invocat excepția de neconstituționalitate în cauze soluționate definitiv până la publicarea în Monitorul Oficial a deciziei prin care se constată neconstituționalitatea, precum și autorilor aceleiași excepții, invocate anterior publicării deciziei Curții, în alte cauze, soluționate definitiv, acest lucru impunându-se din nevoia de ordine și stabilitate juridică.

Întrucât principiul autorității de lucru judecat este de o importanță fundamentală atât în ordinea juridică națională, cât și în ordinea juridică comunitară, precum și la nivelul Curții Europene a Drepturilor Omului, Curtea reține că atingerea adusă acestuia prin legislația națională trebuie să fie limitată, fiind necesar ca acestui principiu să i se aducă derogare doar dacă o impun motive substanțiale și imperioase (Hotărârea din 7 iulie 2009, pronunțată în Cauza Stanca Popescu împotriva României, paragraful 99, și Hotărârea din 24 iulie 2003, pronunțată în Cauza Ryabikh împotriva Rusiei, paragraful 52). În speță, Curtea constată că motivul substanțial și imperios care justifică derogarea de la principiul autorității de lucru judecat îl constituie decizia de admitere a excepției de neconstituționalitate, pronunțată de instanța de contencios constituțional. Însă nereglementarea condiției ca excepția de neconstituționalitate să fi fost invocată în cauza în care s-a pronunțat hotărârea a cărei revizuire se cere atribuie efecte *ex tunc* actului jurisdicțional al Curții, cu încălcarea dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Constituție, determină o încălcare nepermisă a autorității de lucru judecat, o atingere adusă principiului securității raporturilor juridice - element fundamental al supremației dreptului, care prevede, printre altele, ca soluția dată în mod definitiv oricărui litigiu de către instanțe să nu mai poată fi supusă rejudecării (Hotărârea din 28 octombrie 1999, pronunțată în Cauza Brumărescu împotriva României, paragraful 61).

Având în vedere toate cele arătate, Curtea a constatat că soluția legislativă cuprinsă în art. 453 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură penală, care nu circumstanțiază cazul de revizuire la cauza în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate, este neconstituțională.

Față de argumentele reținute de Curtea Constituțională, Avocatul Poporului a apreciat că nu se impune sesizarea Curții Constituționale, întrucât normele supuse controlului de constituționalitate se aplică în mod egal tuturor celor aflați în situația prevăzută în ipoteza normei legale, fără nicio discriminare pe considerente arbitrare, nefiind de natură să încalce nici principiul liberului acces la justiție, respectiv dreptul părților la un proces echitabil și la soluționarea cauzei într-un termen rezonabil.

e) *Printr-o petiție adresată instituției Avocatul Poporului s-a solicitat acesteia să sesizeze Curtea Constituțională cu privire la excepția de neconstituționalitate al cărei obiect îl constituie prevederile art. 222 alin. (1) din Codul de procedură civilă, întrucât, prin acest articol se aduce atingere art. 21 din Constituție. Textul legal criticat prevede că „Amânarea judecării pentru lipsă de apărare poate fi dispusă, la cererea părții interesate, numai în mod excepțional, pentru motive temeinice și care nu sunt imputabile părții sau reprezentantului ei”.*

Dispozițiile legale criticate care stabilesc că pentru motive temeinice și care nu sunt imputabile părții sau reprezentantului ei poate fi dispusă amânarea judecării pentru lipsă de apărare, numai în mod excepțional, nu constituie o îngărđire a accesului la justiție, ci reprezintă o măsură de descurajare a exercitării cu rea-credință a drepturilor procesuale prin cereri de amânare a procesului în scopul tergiversării acestuia și al împiedicării înfăptuirii justiției.

Totodată, *facultatea instituită pentru judecător, de a nu acorda un termen pentru lipsă de apărare, caz în care se va amâna pronunțarea, la cererea părții, pentru depunerea de concluzii scrise, sau de a acorda un singur termen în acest scop, implică responsabilitatea acestuia în înfăptuirea actului de justiție, iar pentru eventualele abuzuri sau greșeli de judecată datorate încălcării dreptului la apărare, legea prevede remediile necesare.*

În consecință, Avocatul Poporului a apreciat că nu există temeieri pentru sesizarea Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a art. 222 alin. (1) din Codul de procedură civilă, față de art. 21 din Legea fundamentală.

f) *Un petent a solicitat instituției Avocatul Poporului să sesizeze Curtea Constituțională, întrucât dispozițiile art. II alin. (2) din Legea nr. 77/2002 pentru modificarea și completarea Legii nr. 94/1992 privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi sunt neconstituționale („Pe data numirii noilor membri mandatul actualilor membri ai Curții de Conturi încetează de drept”), deoarece sunt încălcate art. 1 alin. (3), art. 16 alin. (1) și art. 134 alin. (4) din Constituție.*

Totodată, petentul aprecia că numai Curtea Constituțională poate să decidă, dacă în cazul său, mandatul de consilier de conturi și vicepreședinte pe care l-a avut la Curtea de Conturi pe o perioadă de trei ani este asimilat unui mandat complet, ținând cont de împrejurările în care acesta a încetat, precum și de faptul că un mandat complet dă dreptul unui consilier de conturi să beneficieze de pensia la care au dreptul magistrații.

Potentul considera că mandatul unui consilier de conturi este unul de rang constituțional și ca atare, încetarea acestuia înainte de termenul prevăzut de lege încalcă prevederile din Constituție, fiind afectate și demnitatea și drepturile acestuia prevăzute de Lege nr. 94/1992, republicată. Totodată, apreciază că a fost creată o discriminare între consilierii de conturi care au fost reînvestiți în funcție și cei cărora le-a încetat mandatul de consilieri de conturi.

Față de solicitarea petentului, i-am adus la cunoștință următoarele:

Curtea de Conturi - în cadrul căreia își exercită mandatul consilierii de conturi - este o instituție de rang constituțional, fiind reglementată de **art. 140** din titlul IV - Economia și finanțele publice din Legea fundamentală.

Dispozițiile legale criticate care stabilesc că *la data numirii noilor membri mandatul actualilor membri ai Curții de Conturi încetează de drept* nu aduc atingere principiului egalității cetățenilor în fața legii. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat în mod constant că situația diferită în care se află cetățenii în funcție de reglementarea aplicabilă potrivit principiului *tempus regit actum* nu poate fi privită ca o încălcare a dispozițiilor

constituționale care consacră egalitatea în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și discriminări, iar reglementările juridice succesive pot prezenta în mod firesc diferențe determinate de condițiile obiective în care ele au fost adoptate. În plus, respectarea principiului egalității în drepturi, precum și a obligației de nediscriminare, stabilite prin prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție, presupune luarea în considerare a tratamentului pe care legea îl prevede față de cei cărora li se aplică, în decursul perioadei în care reglementările sale sunt în vigoare. De asemenea, *faptul că, prin jocul unor prevederi legale, anumite persoane pot ajunge în situații defavorabile, apreciate subiectiv, prin prisma propriilor lor interese, ca defavorabile, nu reprezintă o discriminare care să afecteze constituționalitatea textelor respective (Decizia nr. 20/2015).*

Totodată, în ceea ce privește nemulțumirea petentului față de faptul că nu poate beneficia de pensia la care au dreptul magistrații, neavând un stagiul complet de consilier de conturi, menționăm că dreptul la pensie este un drept fundamental, consacrat de art. 47 alin. (2) din Constituție, dar se exercită în condițiile prevăzute de lege. Astfel, *legiutorul este liber să stabilească în ce condiții și pe baza căror criterii se acordă pensia*, baza de calcul și cuantumul acesteia, **în raport cu situația concretă a fiecărui titular al dreptului**. Nici Constituția și nici vreun instrument juridic internațional nu prevede cuantumul pensiei de care trebuie să beneficieze diferite categorii de persoane (**Decizia Curții Constituționale nr. 450/2006**). Art. 49 alin. (4) din Legea nr. 94/2002, republicată stabilește că persoanele care au îndeplinit funcția de consilier de conturi pe durata unui **mandat complet** beneficiază, la data pensionării, de pensie de serviciu, în cuantumul prevăzut de lege pentru magistrați.

În plus, precizăm că prevederile legale criticate nu contravin nici prevederilor **art. 1 alin. (3) din Constituție**, întrucât în România, ca stat de drept și democratic, legea trebuie aplicată, adică toate persoanele trebuie să se supună legii.

Totodată, *măsura încetării mandatului membrilor Curții de Conturi înainte de termen, nu încalcă dispozițiile art. 139 alin. (4) din Constituția în vigoare la data adoptării Legii nr. 77/2002*, întrucât textul constituțional nu reglementa durata mandatului, lăsând legiutorului posibilitatea de a stabili limitele inamovibilității și independenței membrilor Curții de Conturi.

Ca atare, referitor la critica de neconstituționalitate a art. II alin. (2) din Legea nr. 77/2002 față de art. 1 alin. (3) și art. 16 alin. (1) din Legea fundamentală, Avocatul Poporului a apreciat că aceasta nu poate fi reținută, astfel încât nu s-a impus sesizarea Curții Constituționale.

g) Un petent a solicitat instituției Avocatul Poporului să sesizeze Curtea Constituțională în vederea declarării neconstituționale a Deciziei nr. 15 din 21 septembrie 2015 privind recursul în interesul legii formulat de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție vizând interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 348 din Codul penal (corespondent al art. 281 din Codul penal anterior), în ipoteza exercitării activităților specifice profesiei de avocat de către persoane care nu fac parte din formele de organizare profesională recunoscute de Legea nr. 51/1995 pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat, republicată, cu modificările ulterioare.

Totodată, petentul în motivarea excepției de neconstituționalitate a Deciziei nr. 15/2015 a apreciat că la nivel național figurează trei UNBR-uri, nefiind nici unul scos în afara legii, iar recursul în interesul legii la care face referire nu lămurește în concret care UNBR are interdicția de a profesa și care poate profesa legal. Astfel, petentul apreciază că,

prin această decizie, Înalta Curte de Casație și Justiție încalcă principiul securității actelor juridice și principiul fundamental neretroactivității legii.

De asemenea, a solicitat instituției Avocatul Poporului să efectueze o cercetare față de UNBR 2004 înființat prin sentință definitivă și irevocabilă, întrucât, prin admiterea recursului în interesul legii din 21 septembrie 2015 membrii baroului din care face parte sunt „hăituiți” prin instanțe și trimiși în judecată.

Față de aspectele semnalate de petent, i-am adus la cunoștință următoarele:

În conformitate cu dispozițiile **art. 126 alin. (3) din Constituție** „Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale.” Deciziile pronunțate în procedura recursului în interesul legii reprezintă principala modalitate prin care instanța supremă îndeplinește atribuția constituțională de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii. De aceea, **recursul în interesul legii** nu este numai o instituție procedurală civilă și penală, dar, în același timp, **este o instituție care își are fundamentul juridic în norma constituțională** mai sus menționată.

Deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție trebuie să se rezume strict la interpretarea legii. **Instanța supremă nu poate completa, modifica sau abroga norme cuprinse în lege.** *În caz contrar se încalcă* principiul separației și echilibrului puterilor în stat, consacrat explicit de dispozițiile art. 1 alin. (4) din Constituție, deoarece instanța ar depăși limitele puterii judecătorești și s-ar manifesta ca o autoritate legiuitoare. Regula conformității cu normele constituționale are în vedere și celelalte dispoziții ale Constituției. Așadar, competența Înaltei Curți de Casație și Justiție privind soluționarea recursului în interesul legii este dublu circumstanțiată - numai cu privire la „interpretarea și aplicarea unitară a legii” și numai cu privire la „celelalte instanțe judecătorești”.

Curtea Constituțională decide asupra constituționalității legilor, în timp ce Înalta Curte de Casație și Justiție, prin intermediul recursului în interesul legii, decide asupra modului de interpretare și aplicare a conținutului normelor juridice. Pe de altă parte, prin efectele produse, deciziile Curții Constituționale sunt general obligatorii potrivit art. 147 alin. (4) din Constituție, inclusiv pentru legiuitor, în timp ce deciziile pronunțate pe calea recursului în interesul legii se adresează judecătorului de la instanțele judecătorești (**Decizia Curții Constituționale nr. 206/2013**).

Instanțele de judecată trebuie să se conformeze interpretării legii realizate de către instanța supremă, **în caz contrar, o hotărâre pronunțată cu încălcarea soluțiilor stabilite prin deciziile pronunțate în procedura recursului în interesul legii, fiind nelegală, cu toate consecințele ce decurg de aici.**

Deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție pronunțate în recurs în interesul legii vin să corecteze o practică neunitară rezultată dintr-o interpretare diferită a unei legi, indicând în abstract și nu în cadrul unui proces determinat soluția, respectiv interpretarea corectă a legii în anumite situații identice care au primit soluții diferite. *Or, judecătorul cauzei este singurul abilitat în concret să verifice dacă în pricina cu care este investit este sau nu aplicabilă decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție.*

Cât privește Curtea Constituțională, verificarea pe care o face aceasta cu privire la compatibilitatea unei legi cu Constituția este întotdeauna în abstract, chiar dacă excepția de neconstituționalitate se invocă într-o cauză concretă. Deciziile Curții de constatare a neconstituționalității creează în primul rând o obligație în sarcina puterii legislative și, uneori, executive, atunci când aceasta din urmă legiferează, de a pune în acord legea cu Constituția. Respectarea de către instanțele de judecată a acestei soluții se concretizează în aceea că, supunându-se numai legii în pronunțarea unei hotărâri judecătorești, judecătorul

nu va putea pronunța o hotărâre în baza unui act normativ neconstituțional care și-a încetat efectele juridice.

Interpretarea dispozițiilor legale, fie prin decizii ale Curții Constituționale, fie prin decizii ale Înaltei Curți de Casație și Justiție în recurs în interesul legii, **nu înlătură obligația instanțelor** prevăzută de art. 20 și, respectiv, art. 148 din Constituție de a interpreta dispozițiile dreptului intern astfel încât aplicarea legii să nu conducă la încălcarea drepturilor fundamentale ale părților, consacrate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, respectiv de a duce la îndeplinire obligațiile rezultate din actul aderării la Uniunea Europeană. Se invocă în acest sens Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, care, potrivit art. 6 din Tratatul privind Uniunea Europeană, are aceeași valoare juridică cu cea a tratatelor (**Decizia Curții Constituționale nr. 2/2012**).

Totodată, menționăm că prin **Decizia nr. 988/2008**, Curtea Constituțională a statuat și cu alte ocazii că, potrivit competențelor sale, care sunt expres și limitativ prevăzute de art. 146 din Constituție și de Legea nr. 47/1992, aceasta asigură, pe calea controlului de constituționalitate, supremația Constituției în sistemul juridic normativ, nefiind competentă să cenzureze legalitatea unor hotărâri judecătorești sau să constate că acestea sunt lipsite de efecte juridice.

Potrivit art. 147 alin. (4) din Constituție, „*Deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor*”. Efectul *ex nunc* al actelor Curții constituie o aplicare a principiului neretroactivității, garanție fundamentală a drepturilor constituționale de natură a asigura securitatea juridică și încrederea cetățenilor în sistemul de drept, o premisă a respectării separației puterilor în stat, contribuind în acest fel la consolidarea statului de drept.

Pe cale de consecință, efectele deciziei Curții nu pot viza decât actele, acțiunile, inacțiunile sau operațiunile ce urmează a se îndeplini în viitor de către autoritățile publice implicate în conflictul juridic de natură constituțională.

Prin **Decizia nr. 466/2013** Curtea Constituțională a statuat că nu are competența de a se pronunța asupra deciziei Înaltei Curți de Casație și Justiție ca act jurisdicțional, dar **se poate pronunța asupra actului de reglementare primară, astfel cum a fost interpretat prin decizia acestei instanțe de judecată.**

Astfel, atunci când obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă însăși decizia instanței supreme, iar nu o anumită interpretare dată unei norme juridice prin intermediul deciziei pronunțate cu prilejul soluționării recursului în interesul legii, excepția de neconstituționalitate astfel formulată este inadmisibilă, dat fiind faptul că **o hotărâre judecătorească nu poate fi supusă unui control de constituționalitate.**

Totodată, Curtea Constituțională a mai reținut că **recursul în interesul legii este o instituție juridică ce contribuie la asigurarea respectării principiului securității juridice și a preeminenței dreptului**, în vederea îndeplinirii unei justiții unice, imparțiale și egalitare, în acord cu prevederile art. 124 alin. (2) din Constituție.

În acest sens, în scopul asigurării unei jurisprudențe unitare, rolul instanței supreme în cadrul sistemului judiciar național este unul esențial, acesta fiind subliniat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în Hotărârea din 6 decembrie 2007, pronunțată în Cauza Beian împotriva României (nr. 1), paragraful 37, prin care s-a statuat că, deși divergențele de jurisprudență constituie, prin natura lor, consecința inerentă a oricărui sistem judiciar care se bazează pe un ansamblu de instanțe de fond având competență în raza lor teritorială, cu toate acestea, rolul unei instanțe supreme este să regleze aceste contradicții de jurisprudență.

Cu privire la activitatea de interpretare a legii, realizată de către Înalta Curte de Casație și Justiție cu prilejul soluționării unui recurs în interesul legii, în literatura de specialitate s-a arătat că, în acest caz, instanța supremă desfășoară o activitate care este parte integrantă a procesului de aplicare a dreptului, iar în ceea ce privește sensul interpretării cazuale, realizate de instanțele de judecată sau de autoritățile administrative în procesul aplicării dreptului, s-a arătat că, în cadrul acesteia, organul de interpretare este ținut să clarifice cu toată precizia sensul normei juridice și să stabilească compatibilitatea acesteia în raport cu o anumită situație de fapt.

Potrivit art. 142 alin. (1) din Legea fundamentală, Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției, iar în acord cu jurisprudența sa, în vederea exercitării acestei atribuții, **instanța de contencios constituțional este competentă să analizeze inclusiv deciziile în interesul legii pronunțate de către Înalta Curte de Casație și Justiție, dacă prin acestea s-ar da unui act normativ o interpretare susceptibilă de a intra în coliziune cu prevederile Constituției.**

Totodată, menționăm că, prin **Deciziile nr. 339/2012, nr. 685/2012, nr. 593/2011, nr. 29/2011, nr. 1588/2010, nr. 1293/2010, nr. 1070/2010, nr. 1401/2009**, Curtea Constituțională a stabilit că prevederile art. 281 din vechiul Codul penal sunt constituționale, reținând că incriminarea și sancționarea faptelor de exercitare fără drept a unor profesii sau activități, pentru care se cere o anumită pregătire și, în consecință, sunt supuse autorizării, exprimă necesitatea apărării unor valori sociale de o importanță deosebită, inclusiv viața și integritatea fizică și psihică ale persoanei, precum și interesele patrimoniale ale acesteia. Societatea nu poate îngădui ca anumite profesii, precum aceea de medic, de farmacist sau de stomatolog, să fie practicate de persoane fără calificare și fără răspunderea necesară în caz de urmări periculoase ori păgubitoare. Faptul că aceleași cerințe, cu aceleași consecințe juridice, au fost impuse și profesiei de avocat este o **opțiune a legiuitorului**, determinată de o anumită oportunitate, care intră în activitatea de legiferare a Parlamentului. De altfel, în concepția legiuitorului, avocatura este un serviciu public, care este organizat și funcționează pe baza unei legi speciale, iar profesia de avocat poate fi exercitată de un corp profesional selectat și funcționând după reguli stabilite de lege. Asigurarea unei asistențe juridice calificate este un deziderat al legii speciale, iar normele în baza cărora funcționează nu contravin principiilor constituționale, cei care doresc să practice această profesie fiind datori să respecte legea și să accepte regulile impuse de aceasta. **Profesia de avocat, ca de altfel și alte profesii reglementate de norme speciale, se poate exercita numai cu respectarea legii, și nu împotriva ei.**

*Având în vedere cele de mai sus, Avocatul Poporului a apreciat că **nu există temeiuri care să justifice sesizarea Curții Constituționale.***

h) Instituția Avocatul Poporului a înregistrat peste 300 de petiții din partea beneficiarilor Legii nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat, modificată prin art. 40 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare.

Prin petițiile formulate s-a solicitat sesizarea Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a **art. 40 punctele 1, 4, 5 și 6 din Ordonanța de urgență nr. 57/2015, care abrogă art. 22, respectiv modifică art. 28 – 30 din Legea nr. 223/2015.** Criticile de neconstituționalitate formulate au vizat, în esență, următoarele aspecte:

1. Încălcarea **art. 115 alin. (4) din Constituție**, prin nemotivarea urgenței reglementării și a **art. 1 alin. (4) din Legea fundamentală**, prin imixtiunea nepermisă a Guvernului în competența legislativă a Parlamentului.

2. Nerespectarea **art. 115 alin. (6) din Constituție**, fiind încălcat **dreptul fundamental la pensie prevăzut de art. 47 alin. (2) din Constituție**, prin reducerea cuantumului pensiei de serviciu de la 80% la 65% și limitarea cuantumului pensiei la 85% din baza de calcul pentru o vechime mai mare de 25 de ani. Mai mult, în opinia petenților, noua lege este mai dezavantajoasă decât vechea lege a pensiilor militare de stat (Legea nr. 164/2001), care stabilea o limită de 100% din baza de calcul. În plus, s-a exprimat nemulțumirea față de abrogarea art. 22 din Legea nr. 223/2015 privind pensia de serviciu anticipată și anticipată parțială, indiferent de vârstă. În ceea ce privește **dreptul la pensie**, s-a apreciat că prin neincluderea primei orare de zbor, a primei de parașutare, a primei de clasificare, a primei speciale pentru încercarea, recepția și verificarea în zbor a tehnicii aeronautice sunt excluși abuziv piloții, scafandrii și parașutiștii militari din categoria beneficiarilor de pensii militare.

3. **Încălcarea principiului egalității în drepturi prevăzut de art. 16 din Constituție prin crearea unor discriminări evidente între pensionarii militari și alte categorii de pensionari, la stabilirea:**

a) bazei de calcul:

- pentru pensiile militare este *media soldelor/salariilor lunare brute realizate la funcția de bază în 6 luni consecutive, din ultimii 5 ani de activitate*, față de

- alte categorii de pensii de serviciu – se raportează fie la ultima lună de activitate (judecători, procurori, magistrați – asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție și alte persoane asimilate, membrii Corpului diplomatic), fie la ultimele 12 luni de activitate (personalul auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești, personalul aeronautic civil);

b) cuantumului pensiei de serviciu:

- pentru pensiile militare este *de 65% din baza de calcul*, față de

- *cuantumul de 80% din baza de calcul utilizată la stabilirea pensiilor de serviciu ale altor categorii profesionale* (personalul aeronautic civil, personalul auxiliar de specialitate din cadrul instanțelor judecătorești și al parchetelor, funcționarii publici parlamentari, personalul diplomatic și consular etc.);

c) limitei pensiei:

- pentru pensiile militare este *de 85% din baza de calcul*, față de

- *cuantumul de 100%* stabilit ca limită pentru alte categorii profesionale (judecători, procurori, personalul aeronautic civil, personalul diplomatic și consular).

Din analiza criticilor formulate, am constatat că, în fapt, se urmărește eliminarea din fondul activ al legislației a art. 40 pct. 1, 4, 5 și 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015, astfel încât Legea nr. 223/2015 să fie aplicată în forma sa inițială.

În ceea ce privește critica de neconstituționalitate privind imixtiunea Guvernului în competența legislativă a Parlamentului, prin încălcarea principiului separației puterilor în stat, consacrat la nivel constituțional prin art. 1 alin. (4), precum și cea de încălcare a **art. 115 alin. (4) și (6) din Constituție**, am constatat că acestea nu pot fi reținute. În acest sens, au fost avute în vedere, în principal, următoarele considerente:

Pensia militară de stat nu este o pensie bazată pe contributivitate, ci una **derogatorie de la principiul contributivității**. Spre deosebire de pensiile publice, pensiile militare de stat nu se plătesc din bugetul asigurărilor sociale – constituit din contribuțiile individuale, ci *de la bugetul de stat* [art. 5 alin. (2) din Legea nr. 223/2015]. Așadar, în timp

ce pensiile publice se stabilesc exclusiv raportat la contribuțiile sociale plătite în întreaga perioadă de activitate în muncă – neactualizate și se plătesc din fondul de asigurări sociale de stat - constituit din contribuțiile datorate de persoanele fizice și juridice participante la sistemul public de pensii, **pensiile militare nu au la bază principiul contributivității**, fiind stabilite ca medie a soldelor/salariilor lunare brute realizate la funcția de bază în 6 luni consecutive, din ultimii 5 ani de activitate, actualizate la data deschiderii drepturilor de pensie, și se plătesc de la bugetul de stat.

Față de nemulțumirea privind diminuarea cuantumului pensiei, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că principiul păstrării în plată a cuantumului cel mai favorabil al pensiei vizează numai pensiile întemeiate pe sistemul contributiv, întrucât numai în acest caz cuantumul pensiei poate fi considerat ca fiind un drept câștigat. Prin urmare, persoanele care au beneficiat de pensii de serviciu și titularii pensiilor publice nu se află în situații identice, astfel că tratamentul juridic diferențiat nu are semnificația încălcării principiului constituțional al egalității în drepturi a cetățenilor. În acest sens, s-a pronunțat Curtea Constituțională prin Decizia nr. 549/2014. În mod similar, neincluderea primei orare de zbor, a primei de parașutare, a primei de clasificare, a primei speciale pentru încercarea, recepția și verificarea în zbor a tehnicii aeronautice în cazul piloților, scafandrilor și parașutiștilor militari nu poate fi considerată neconstituțională, stabilirea bazei de calcul a pensiilor fiind atributul exclusiv al legiuitorului.

Cât privește eliminarea sporului de 15% adăugat la media tuturor veniturilor brute realizate în 6 luni consecutive, din ultimii 5 ani de activitate, am constatat că acordarea acestui spor ține de politica statului în domeniul asigurărilor sociale și nu se subsumează dreptului constituțional la pensie, ca element constitutiv al acestuia. Totodată, precizăm că nu există un drept constituțional la pensie de serviciu, astfel încât, cu privire la suplimentul acordat de stat, nu se poate susține că este un drept viitor câștigat *ad aeternam* din moment ce este sub condiție.

De asemenea, **eliminarea beneficiului pensiei de serviciu anticipate sau anticipate parțiale, indiferent de vârstă, în condiții speciale** nu poate fi reținută ca neconstituțională, întrucât legiuitorul este liber să stabilească și să modifice condițiile de pensionare, inclusiv cele privind pensia anticipată și pensia anticipată parțială în raport de politica statului, de resursele financiare și de prioritatea obiectivelor urmărite.

În ceea ce privește nemulțumirea legată de cuantumul pensiei de serviciu calculat ca **65% din baza de calcul**, față de **cuantumul de 80% din baza de calcul utilizată la stabilirea altor pensii de serviciu**, la care se adaugă **limitarea pensiei militare la 85% din baza de calcul**, față de **100%** - pentru alte categorii profesionale (judecători, procurori, personalul aeronautic civil, personalul diplomatic și consular), observăm că **pensia militară este limitată la 85% din baza de calcul**, în timp ce **alte pensii speciale** - ca cele menționate de petenți, nu pot depăși cuantumul de **100% din baza de calcul**. Or, spre deosebire de categoriile profesionale respective, pensionarii militari decorați cu ordinul "Meritul Militar" clasele a III-a, a II-a și I beneficiază **de un spor de 10%, 15% și, respectiv, 20% la cuantumul pensiei**, în temeiul art. 11 din Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare, cu modificările și completările ulterioare. În plus, cuantumul pensiilor militare se indexează anual cu 100% din rata medie anuală a inflației, la care se adaugă 50% din creșterea reală a câștigului salarial mediu brut realizat, conform art. 59 din Legea nr. 223/2015.

În ceea ce privește încălcarea principiului constituțional al egalității cetățenilor în fața legii, prin crearea unor discriminații evidente a pensionarilor militari față de alte categorii de pensionari, s-a arătat că *situațiile fiind distincte, se justifică un tratament diferit.*

Având în vedere argumentele sus-menționate, instituția Avocatul Poporului a apreciat că nu sunt temeiuri care să justifice sesizarea Curții Constituționale.

i) Numeroși petenți și-au exprimat nemulțumirea cu privire la dispozițiile art. 11 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare, prin care se stabilește că, în anul 2016, *dispozițiile legale privind acordarea ajutoarelor sau, după caz, a indemnizațiilor la ieșirea la pensie, retragere, încetarea raporturilor de serviciu ori la trecerea în rezervă nu se aplică.*

Avocatul Poporului a arătat că, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională s-a mai pronunțat cu privire la constituționalitatea dispozițiilor de lege prin care s-a dispus neacordarea ajutoarelor sau, după caz, a indemnizațiilor la ieșirea la pensie, retragere, încetarea raporturilor de serviciu ori la trecerea în rezervă. Astfel, prin Decizia nr. 170/2015, paragraful 21, publicată în Monitorul Oficial al României, s-a reținut, în esență, că aceste drepturi bănești *„reprezintă beneficii acordate anumitor categorii socioprofesionale în virtutea statutului special al acestora, fără a avea însă un temei constituțional”*. Prin paragraful 23 al aceleiași decizii, Curtea a precizat că *„art. 53 din Constituție [...] se referă la restrângerea exercițiului unor drepturi ori libertăți fundamentale. Or, ajutoarele ori indemnizațiile la care se referă art. 13 alin. (1) din Legea nr. 285/2010 nu fac parte din această categorie de drepturi, astfel că legiuitorul este liber să dispună cu privire la conținutul, limitele și condițiile de acordare a acestora, precum și să dispună diminuarea ori chiar încetarea acordării acestora, fără a fi necesară întrunirea condițiilor stabilite de art. 53 din Legea fundamentală”*. De asemenea, în paragraful 25 al aceleiași decizii s-a arătat că *„nu există o obligație constituțională a legiuitorului de a reglementa acordarea de ajutoare sau indemnizații la ieșirea la pensie, retragere, încetarea raporturilor de serviciu ori la trecerea în rezervă”*.

În consecință, nici în acest caz nu s-a impus sesizarea Curții Constituționale.

j) Mai mulți cetățeni au solicitat Avocatului Poporului să sesizeze Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor din noul Cod fiscal referitoare la impozitul pentru case și terenuri, și anume dispozițiile art. 457 - art. 462 și art. 465 - art. 467 din Legea nr. 227/2015, deoarece contravin art. 47 din Constituție.

În susținerea solicitărilor, s-a arătat că dispozițiile legale criticate impun valori foarte mari ale impozitului pe clădiri și teren pe care proprietarii nu le suporta. Astfel, prin art. 465 din noul cod s-a prevăzut un nou algoritm de calcul al impozitului pe teren care conduce, în fapt, la triplarea obligației fiscale a contribuabilului, iar pentru terenul agricol în suprafața de până la 400 mp, impozitul este similar cu cel perceput pentru terenurile curți – construcții. Petenții au fost informați că statul are îndatoriri constituționale față de cetățeni, inclusiv pe acelea de a asigura un nivel de trai decent ori de a crea condițiile necesare creșterii calității vieții, iar în acest scop are nevoie de resurse financiare. Or, sursa principală de venituri a statului o reprezintă încasarea impozitelor și taxelor. Conform art. 56 alin. (1) din Constituție, fiecare cetățean are îndatorirea fundamentală de a contribui prin taxe și impozite la cheltuielile publice.

Ca urmare, Avocatul Poporului a considerat că modificarea modului de calcul a impozitelor locale, având ca rezultat creșterea nivelului de impunere față de cel din anul anterior, nu constituie în sine o încălcare a nivelului de trai a contribuabilului.

k) Mai mulți petenți au cerut formularea unei excepții de neconstituționalitate a Legii nr. 357/2015 pentru completarea Legii nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor, prin care se introduce Capitolul X¹: Indemnizația pentru limită de vârstă.

Potrivit noilor dispoziții legale, deputații și senatorii care îndeplinesc condițiile vârstei standard de pensionare au dreptul, la încetarea mandatului, la indemnizație pentru limită de vârstă, dacă nu sunt realeși pentru un nou mandat. Cuantumul indemnizației pentru limită de vârstă se acordă în limita a 3 mandate și se calculează ca produs al numărului lunilor de mandat cu 0,55% din indemnizația brută lunară aflată în plată. Pentru mandate incomplete, indemnizația pentru limită de vârstă se calculează proporțional cu perioada de mandat efectiv exercitată, dar nu mai puțin de un mandat parlamentar. Indemnizația se cumulează cu orice tip de pensie stabilită în sistemul public de pensii sau în alt sistem de pensii neintegrat sistemului public, precum și cu orice alte venituri realizate.

Petenții au fost informați că normele criticate se aplică tuturor persoanelor aflate în situația reglementată de ipoteza normei juridice, fără a institui privilegii sau discriminări pe considerente arbitrare. Faptul că pensiile publice se stabilesc în funcție de o bază de calcul și un quantum calculate în mod diferit nu poate fi apreciat ca neconstituțional, parlamentarii aflându-se într-o situație juridică față de celelalte categorii de pensionari. Jurisprudența Curții Constituționale și a instanței de contencios european al drepturilor omului a statuat că principiul egalității justifică dreptul la diferențiere, deoarece egalitatea nu înseamnă uniformitate, iar situațiile diferite sub aspect obiectiv și rezonabil impun diferențe de tratament juridic (Deciziile nr. 107/1995 și nr. 14/2013 ale Curții Constituționale, Hotărârea din 13 iunie 1979, pronunțată în *Cauza Marckx împotriva Belgiei*, Hotărârea din 28 noiembrie 1984, pronunțată în *Cauza Rasmussen împotriva Danemarcei de Curtea Europeană a Drepturilor Omului*).

Față de criticile formulate, Avocatul Poporului a considerat că nu există temeieri juridice care să impună sesizarea Curții Constituționale.

l) Printr-o petiție depusă la instituția Avocatul Poporului, reprezentantul convențional al unei asociații a solicitat declanșarea procedurilor aferente constatării conflictului de constituționalitate a prevederilor art. 800 alin. (2) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată, potrivit căroră „Persoanele juridice autorizate să elibereze medicamentele către populație nu pot, conform legislației naționale, să desfășoare și activitate de distribuție angro de medicamente”.

Textul de lege criticat a fost inserat prin **Legea nr. 132/2014 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 2/2014** și a intrat în vigoare la data de **31 martie 2016**.

Înainte de modificările intervenite prin **Legea nr. 132/2014 de aprobare a Ordonanței de urgență nr. 2/2014**, dispozițiile **art. 788 din forma inițială a Legii nr. 95/2006** (actualul **art. 800 din Legea nr. 95/2006**, republicată la data de 28 august 2015), prevedea că **„(1) Agenția Națională a Medicamentului și a Dispozitivelor Medicale ia toate măsurile necesare pentru a se asigura că distribuția angro de medicamente se face de către posesorii unei autorizații pentru desfășurarea activității de distribuitor angro de medicamente, care precizează sediul/sediile de pe teritoriul României pentru care este**

valabilă. (2) **Dacă persoanele autorizate să elibereze medicamentele către populație pot, conform legislației naționale, să se angajeze și în distribuție angro**, aceste persoane trebuie să fie autorizate conform alin. (1)”.

Ulterior, prin **Legea nr. 132/2014** s-a apreciat necesară modificarea dispozițiilor de mai sus în sensul: „(1) ANMDM ia toate măsurile necesare pentru a se asigura că distribuția angro de medicamente se face de către posesorii unei autorizații pentru desfășurarea activității de distribuitor angro de medicamente care precizează sediul/sediile de pe teritoriul României pentru care este valabilă. (2) **Persoanele juridice autorizate să elibereze medicamentele către populație nu pot**, conform legislației naționale, să desfășoare și activitate de distribuție angro de medicamente”.

Cu privire la această interdicție, menționăm că, inițial, prin **Legea nr. 91/2015** aplicarea dispozițiilor art. 800 alin. (2) din Legea nr. 95/2006, republicată, a fost suspendată până la data de 1 ianuarie 2016, termenul fiind prorogată până la data de **31 martie 2016**, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 67/2015.

În *Expunerea de motive* a Legii nr. 91/2015, s-a menționat în mod clar că „în condițiile aplicării prevederilor art. 788 alin. (2)⁴ este necesar ca toate aceste societăți comerciale (și anume persoanele juridice autorizate să elibereze medicamente către populație) să separeu cele două tipuri de activități – comerțul cu ridicata și cu mănuntul al produselor farmaceutice – ceea ce implică reorganizări substanțiale ale activității societăților comerciale”.

În susținerea neconstituționalității, **pentru început** a fost descrisă situația de fapt cu care se confruntă vânzătorii de medicamente către populație, care, până la apariția noului text de lege, aveau un dublu drept de comercializare a medicamentelor – **angro și direct către populație – en detail**. S-a menționat că existența depozitului de dimensiuni mici sau medii care împreună cu propriile farmacii configurează o afacere integrată în cadrul aceleiași societăți oferă garanția unei foarte bune adaptări la nevoile clientului direct.

Textul de lege criticat ar fi fost inserat în fondul legislativ, și anume în mod intempestiv, fără organizarea unei discuții publice reale și în mod netransparent, pentru a veni în sprijinul unui „club” de mari distribuitori de medicamente deținători ai propriilor gigantice lanțuri de farmacii.

În al doilea rând, au fost invocate norme ale Uniunii Europene, întrucât s-a dorit a sublinia faptul că în legislația noastră distribuția angro a medicamentelor s-ar fi realizat în acord cu prevederile **art. 1 pct. 17 din Directiva 2001/83/CE de instituire a unui cod comunitar cu privire la medicamentele de uz uman**, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora, „**Distribuția angro a medicamentelor – Toate activitățile de procurare, deținere, furnizare sau export de medicamente, cu excepția activității de eliberare a acestora către populație. Aceste activități se efectuează de către producători sau depozitarii acestora, importatori, alți distribuitori angro sau de către farmaciști și persoanele autorizate sau care au dreptul să elibereze medicamente către populația din statele membre în cauză**”.

Însă, cu toate că definiția cuprinsă în art. 699 pct. 17 din Legea nr. 95/2006, republicată, care stabilește ca „**distribuție angro a medicamentelor - totalitatea activităților de procurare, deținere, livrare sau export de medicamente, cu excepția activității de eliberare a acestora către public (distribuția en detail); asemenea activități sunt efectuate de fabricanți ori depozitele lor, importatori și alți distribuitori angro sau de farmaciști ori alte persoane autorizate să furnizeze medicamente către public în România**”, a fost

⁴ Actualul art. 800 alin. (2) din Legea nr. 95/2006, republicată

menținută, Legea nr. 132/2014 a reglementat că persoanele juridice autorizate să elibereze medicamentele către populație **nu pot**, conform legislației naționale, să desfășoare și activitate de distribuție angro de medicamente.

În atare condiții, în opinia petenților, prin textul de lege criticat, s-a realizat un conflict între cele două norme din corpul aceleiași legi (Legea nr. 95/2006), și anume între prevederile art. 699 pct. 17 și cele ale art. 800 alin. (2).

Pornind de la aceste aspecte, **în al treilea rând**, s-a considerat că sunt nesocotite dispozițiile **art. 1 alin. (5), art. 40, art. 45, art. 44 și art. 53 din Constituție**.

Față de aspectele prezentate în petiție am considerat, **în primul rând**, că nu se pot reține criticile de neconstituționalitate ale art. 800 alin. (2) din Legea nr. 95/2006, republicată, prin raportare la **art. 1 alin. (5), art. 40, art. 44, art. 45 și art. 53 din Constituție**.

Din modul în care au fost expuse criticile de neconstituționalitate față de prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție, a rezultat că acestea au ca **temei o comparare a normelor criticate cu alte dispoziții din cuprinsul aceleiași legi, ceea ce ține de modalitatea de interpretare și aplicare a legii**. Or, asemenea critici pot fi, mai degrabă, de resortul instanței de judecată care se pronunță asupra fondului cauzei, precum și, eventual, al instanțelor de control judiciar, potrivit dispozițiilor art. 126 alin. (1) și (3) din Constituția României.

Eliminarea unei asemenea neconcordanțe între normele existente în cuprinsul unei legi aparține legiuitorului care poate interveni, în mod riguros, prin reglementări concrete, având în vedere că modificarea unui text de lege intră în puterea Parlamentului, ca „*unică autoritate legiuitoare a țării*”. În acest sens, Curtea Constituțională a constatat, prin numeroase decizii, că nu este competentă să se pronunțe cu privire la completarea sau modificarea textului de lege, tocmai pentru că, în astfel de situații, devin incidente prevederile **art. 61 alin. (1) din Constituție**.

Referitor la celelalte norme constituționale indicate, a fost menționat faptul că accesul liber al persoanei la o activitate economică și exercitarea acesteia sunt garantate în condițiile legii, iar conținutul și limitele dreptului de proprietate cad, de asemenea, în sarcina legiuitorului.

În al doilea rând, în privința criticilor formulate asupra **art. 800 alin. (2) din Legea nr. 95/2006, republicată, față de art. 115 alin. (7) din Constituție, din perspectiva celor statuate de Curtea Constituțională în Decizia nr. 1/2015**, referitor la *competența legiuitorului, în materia aprobării unei legi de aprobare a ordonanței de urgență, de adoptare a măsurilor de corelare a soluțiilor legislative preconizate cu ansamblul actelor normative care fac parte din fondul activ al legislației*, menționăm că, în realitate, **acestea sunt formulate și prin raportare la cadrul legislativ european**.

Or, potrivit jurisprudenței constante a Curții Constituționale „*sarcina aplicării cu prioritate a reglementărilor comunitare obligatorii în raport cu prevederile legislației naționale revine instanței de judecată. Este o chestiune de aplicare a legii, și nu de constituționalitate. În raporturile dintre legislația comunitară și cea națională (cu excepția Constituției), se poate vorbi numai de prioritate de aplicare a celei dintâi față de cealaltă, chestiune ale cărei constatare și aplicare intră în competența instanțelor judecătorești. În cazul în care s-ar accepta punctul de vedere contrar, în sensul că instanța constituțională se poate pronunța asupra constituționalității unui text de lege prin raportare la prevederile unui act comunitar, s-ar încălca, în mod evident, competențele Curții de Justiție a Uniunii Europene, din moment ce interpretarea tratatelor de bază este de competența acesteia din urmă (art. 267 din Tratat)*” (Decizia nr. 1249/2010).

În consecință, instanța de contencios constituțional a stabilit că o atare excepție de neconstituționalitate este inadmisibilă.

Legea nr. 132/2014 de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 2/2014 nu prezintă elemente de neconstituționalitate în ceea ce privește procedura de adoptare a modificărilor realizate asupra art. 800 alin. (2) din Legea nr. 95/2006.

Este adevărat că din analiza comparată a propunerii legislative depuse de inițiatorii **Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 2/2014**, a primei forme adoptate de Senat, ca primă Cameră sesizată, și a celei adoptate de Camera Deputaților, cu rol de Cameră decizională, au rezultat diferențe de conținut juridic între prima formă finală a legii și forma propusă de inițiatori.

Astfel, **Ordonanța de urgență nr. 2/2014 a menținut** posibilitatea persoanelor autorizate să elibereze medicamentele către populație să se angajeze și în distribuție angro, **doar în condițiile unei autorizări în acest sens**, formă care a primit avizul Consiliului Legislativ în data de 30 ianuarie 2014 și care a fost adoptată de Senat în data de 1 aprilie 2014.

La **Comisia pentru sănătate și familie**, din cadrul Camerei Deputaților, a apărut, însă, un element nou, care **nu a fost menționat în forma inițiatorului**, dar **nici în forma adoptată de Senat sau în textul care a fost supus spre avizare Consiliului Legislativ**. Amendamentul potrivit căruia *„Persoanele juridice autorizate să elibereze medicamentele către populație nu pot, conform legislației naționale, să desfășoare și activitate de distribuție angro de medicamente”* a fost motivat în sensul *„Modificarea are drept scop asigurarea condițiilor pentru o mai buna trasabilitate a medicamentelor”*.

Însă, în urma cererii de reexaminare formulată de Președintele României, Senatul a analizat forma care cuprindea și amendamentul propus anterior de Camera Deputaților, motiv pentru care s-a apreciat că Legea nr. 132/2014 reprezintă rezultanta manifestării de voință concordante a ambelor Camere ale Parlamentului.

Întrucât din cuprinsul petiției a rezultat că s-a formulat și către Guvern o adresă, pentru îndeplinirea procedurii prealabile a contenciosului administrativ, am apreciat că, în cadrul unui eventual litigiu petenții au **posibilitatea de a solicita instanței de judecată formularea unei cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare adresată Curții de Justiție a Uniunii Europene, potrivit prevederilor tratatelor pe care se întemeiază Uniunea Europeană.**

m) O petentă a solicitat sesizarea Curții Constituționale cu privire la dispozițiile art. 36 lit. g) din Legea nr. 230/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea asociațiilor de proprietari, astfel cum au fost completate prin Legea nr. 34/2015, potrivit căroră „Administratorul, persoană fizică sau juridică, are, în principal, următoarele atribuții: (...) g) informarea trimestrială, în scris sau prin poșta electronică, a proprietarilor, membrii asociației de proprietari, cu privire la situația financiară cuprinzând toate elementele de cheltuieli, venituri, încasări și plăți aferente asociației de proprietari, sub semnătura proprie și contrasemnata de președintele și de cenzorul asociației de proprietari”.

În context, s-a susținut că prevederile indicate sunt neconstituționale în raport de **art. 31 din Constituție**, întrucât ar permite accesul la informațiile financiar contabile doar membrilor asociației de proprietari, nu și celorlalți proprietari care nu au calitatea de membru.

În principal, i s-a comunicat că dispozițiile art. 31 din Constituție nu pot fi reținute în sprijinul neconstituționalității prevederilor art. 36 lit. g) din Legea nr. 230/2007, cu

modificările și completările ulterioare. Normele constituționale precitate consacra dreptul persoanei de a avea acces neîngrădit „la orice informație de interes public” și **obligația corelativă a autorităților publice**, potrivit competențelor ce le revin, de a asigura informarea corectă „a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal”. Așadar, dreptul la informație consacrat de art. 31 din Constituție **se referă numai la informațiile de interes public**, astfel cum sunt definite și în **art. 2 lit. b) din Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public**, potrivit căruia „prin informație de interes public se înțelege orice informație care privește activitățile sau rezultă din activitățile unei autorități publice sau instituții publice, indiferent de suportul ori de forma sau de modul de exprimare a informației”.

Prin autoritate publică sau instituție publică se înțelege orice autoritate sau instituție publică, precum și orice regie autonomă care utilizează resurse financiare publice și care își desfășoară activitatea pe teritoriul României, potrivit Constituției. În virtutea normelor constituționale cuprinse în art. 31, în condițiile Legii nr. 544/2001, **oricărei persoane i se asigură accesul liber și neîngrădit cu privire la informațiile de interes public, pe care are dreptul să le solicite și să le obțină de la autoritățile și instituțiile publice.**

Prin urmare, informațiile pe care petenta susținea că nu le poate primi din partea asociației de proprietari în virtutea art. 36 lit. g) din Legea nr. 230/2007, cu modificările și completările ulterioare, nu se circumscriu prevederilor art. 31 din Constituție.

Totuși, privită dintr-o perspectivă de ansamblu, Legea nr. 230/2007 reglementează că informarea proprietarilor, cu privire la situația financiară cuprinzând toate elementele de cheltuieli, venituri, încasări și plăți aferente asociației de proprietari, poate fi suplinită prin dispozițiile **Legii nr. 17/2016 prin care s-a introdus art. 48¹ în Legea nr. 230/2007**. Potrivit acestora „Asociația de proprietari, prin grija președintelui asociației, va afișa lunar, la vedere, lângă lista de plată a cheltuielilor asociației de proprietari, **modalitatea de calcul în urma căreia au rezultat sumele lunare de plată ale proprietarilor. Modalitatea de calcul va conține și va arăta explicit toate costurile și sumele care formează totalul de plată al proprietarilor, respectiv modul de calcul și de repartizare a acestor cheltuieli către proprietari**”.

De asemenea, în temeiul **art. 10 din Legea nr. 230/2007**, cu modificările și completările ulterioare, „(1) Proprietarii au dreptul să cunoască toate aspectele ce țin de activitatea asociației și au acces, **la cerere, la orice document al acesteia**”, iar „(2) La solicitarea scrisă a proprietarului, președintele și administratorul asociației de proprietari **au obligația să elibereze în scris o adeverință prin care să prezinte situația cheltuielilor privind întreținerea, defalcate pe datoria de bază și penalități, precum și modalitatea de calcul al penalităților**”.

Față de cele de mai sus, Avocatul Poporului a constatat că argumentele invocate de petentă nu justifică sesizarea Curții Constituționale.

n) Un petent a suspus atenției instituției Avocatul Poporului situația coproprietății forțate reglementate de Legea nr. 287/2009 privind Noul Cod civil, apreciind că prevederile art. 650 alin. (2) din noul Cod civil sunt neconstituționale prin raportare la art. 1 alin. (3), art. 44 alin. (1) - (3) și art. 53 din Constituție.

Potrivit **dispozițiilor criticate** „Decizia de atribuire în folosință exclusivă trebuie adoptată cu o majoritate de două treimi din numărul coproprietarilor și al cotelor-părți. În

clădirile unde sunt constituite asociații de proprietari, decizia se adoptă de către adunarea generală, cu aceeași majoritate”.

În motivarea neconstituționalității normelor precitate, s-a arătat „din moment ce dreptul de coproprietate forțată are un caracter accesoriu, acesta nu poate fi transmis, ipotecat sau valorificat în alt mod decât împreună și nemijlocit cu dreptul de proprietate asupra bunului imobil principal”.

Raportat la susținerile petentului, menționăm că deși una dintre caracteristicile esențiale ale coproprietății forțate este aceea că fiecare coproprietar are dreptul de a exercita **acte de folosință** asupra tuturor bunurilor comune independent de mărimea cotei sale părți din bunul comun, art. 650 din Codul de procedură civilă conține o derogare de la această regulă, în sensul că textul legal permite atribuirea în folosință exclusivă a părților comune, cu îndeplinirea a două condiții: a) o asemenea atribuire a unor bunuri în folosință exclusivă a unuia sau mai multor coproprietari să nu conducă la lezarea drepturilor celorlalți coproprietari asupra acelorași bunuri; b) decizia de atribuire în folosință exclusivă trebuie să fie adoptată cu o dublă majoritate de două treimi, adică atât două treimi din numărul coproprietarilor, cât și însumarea a două treimi din cotele-părți aparținând coproprietarilor care iau o asemenea decizie.

Dacă în acea clădire există o asociație de proprietari, decizia de atribuire în discuție va trebui adoptată de către adunarea generală a coproprietarilor, cu aceeași dublă majoritate, în aplicarea prevederilor art. 650 alin. (2) din Codul de procedură civilă.

Pornind de la caracterul accesoriu al coproprietății forțate asupra părților comune din clădirile cu mai multe etaje sau apartamente față de dreptul de proprietate exclusivă asupra spațiului din clădire ce constituie bunul principal, art. 651 din Codul de procedură civilă dispune imperativ că **înstrăinarea ori ipotecarea** unei cote-părți din bunurile aflate în coproprietate forțată **nu se va putea face decât odată cu dreptul asupra spațiului ce constituie bunul principal din acea clădire.**

Astfel, prin reglementarea criticată, potrivit căreia adoptarea deciziei de atribuire în folosință exclusivă trebuie să se realizeze cu o majoritate de două treimi din numărul coproprietarilor și al cotelor-părți, nu se aduce atingere dreptului de proprietate privată în substanța sa.

Prevederile **art. 650 din Codul civil** permit atribuirea părților comune în folosință exclusivă numai în ipoteza în care o asemenea măsură nu afectează normala utilizare a bunurilor considerate principale. Prin urmare, atribuirea în folosință exclusivă a părților comune reprezintă, în fapt, un partaj de folosință și nu se confundă cu situația în care părțile comune încetează a mai fi destinate folosinței comune, iar regimul lor juridic se transformă din coproprietate forțată în coproprietate obișnuită. Ca efect al atribuirii în folosință exclusivă a unor părți comune, obligația de a suporta cheltuielile aferente acestora revine coproprietarilor cărora le-au fost atribuite, ceea ce nu este de natură a împieta dreptul de proprietate.

În plus, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că *legiuitorul ordinar este competent a stabili cadrul juridic pentru exercitarea atributelor dreptului de proprietate, în accepțiunea principială conferită de Constituție, în așa fel încât să nu vină în coliziune cu interesele generale sau cu interesele particulare legitime ale altor subiecte de drept, instituind astfel niște limitări rezonabile în valorificarea acestuia, ca drept subiectiv garantat* (Decizia nr. 232/2005).

În atare condiții, s-a apreciat că nici celelalte norme constituționale menționate de petent, și anume art. 1 alin. (3) și art. 53, nu sunt nesocotite întrucât nu este pusă în discuție o limitare a exercitării dreptului de proprietate.

o) Un petent a solicitat ca cererea sa, de sesizare a Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor Ordonanței de Guvern nr. 39/2015 privind cazierul fiscal, cu precădere a art. 4 alin. (3) și art. 8 din actul normativ precitat, să fie redirecționată către instanța de contencios constituțional.

Potrivit dispozițiilor criticate din Ordonanței de Guvern nr. 39/2015:

- **art. 4 alin. (3):** „Faptele pentru care se înscriu informații în cazierul fiscal al persoanelor și entităților prevăzute la alin. (1) se stabilesc prin hotărâre a Guvernului în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei ordonanțe”;

- **art. 8:** „(1) Prezentarea certificatului de cazier fiscal este obligatorie în următoarele situații: a) la înființarea societăților, a societăților cooperative, a cooperativelor agricole și a entităților fără personalitate juridică, de către asociați, acționari, membri și reprezentanții legali sau desemnați; b) la solicitarea înscrierii asociațiilor și fundațiilor în Registrul asociațiilor și fundațiilor de către asociații sau membrii fondatori ai acestora, după caz, de către aceștia; c) la autorizarea exercitării unei activități independente de către solicitanți; d) la cesiunea ori înstrăinarea sub orice formă a părților sociale sau a acțiunilor, de către noii asociați, acționari sau membri; e) la numirea de noi reprezentanți legali, precum și la cooptarea de noi asociați, acționari sau membri cu prilejul efectuării majorării de capital social de către noii reprezentanți legali, asociați, acționari sau membri; f) la numirea de noi reprezentanți legali, precum și în cazul cooptării unor noi membri în asociații și fundații, atunci când aceștia dobândesc și calitatea de reprezentanți legali ai persoanei juridice deja înregistrate, de către aceștia; g) în alte cazuri prevăzute de lege. (2) Obligația prevăzută la alin. (1) este îndeplinită în situațiile prevăzute la lit. a) și c)-e) pentru persoanele care se înscriu în registrul comerțului prin transmiterea, în format electronic, a informațiilor din cazierul fiscal al contribuabililor de către Agenția Națională de Administrare Fiscală Oficiului Național al Registrului Comerțului, la solicitarea acestuia, în termen de maximum 2 ore. Solicitarea cuprinde, în mod obligatoriu, următoarele informații: numele și prenumele/denumirea și codul numeric personal/codul de identificare fiscală. (3) Procedura de eliberare a certificatului de cazier fiscal și de transmitere, în format electronic, a informațiilor din cazierul fiscal al contribuabililor, a cărui prezentare este obligatorie pentru persoanele prevăzute la alin. (1) care se înscriu în registrul comerțului, se stabilește prin protocol încheiat între Agenția Națională de Administrare Fiscală și Oficiul Național al Registrului Comerțului. (4) Persoanele fizice și juridice străine care nu sunt înregistrate fiscal în România și se află în una dintre situațiile prevăzute la alin. (1) nu au obligația să prezinte certificatul de cazier fiscal, fiind suficientă declarația autentică pe propria răspundere a persoanei fizice sau a reprezentantului persoanei juridice, după caz, din care să rezulte că nu au săvârșit fapte și nu s-au aflat în situații de natura celor care se înscriu în evidența cazierului fiscal, precum și că nu sunt înregistrați fiscal în România. (5) Se interzice autorizarea operațiilor prevăzute la alin. (1), în cazul în care în cazierul fiscal există înscrise informații privind faptele și situațiile prevăzute la art. 4. (6) La solicitarea organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești Agenția Națională de Administrare Fiscală va furniza informații din cazierul fiscal al contribuabililor. (7) În baza acordurilor fiscale internaționale Agenția Națională de Administrare Fiscală poate furniza autorităților fiscale competente din statele partenere, la cerere, informații din cazierul fiscal al contribuabililor”.

Față de solicitarea petentului, **de a redirecționa cererea sa către Curtea Constituțională**, i-am precizat că pentru realizarea rolului său, Avocatul Poporului a fost

investit cu o serie de prerogative, printre care, după revizuirea Constituției în anul 2003, și cu posibilitatea sesizării Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate **a legilor și ordonanțelor**, în temeiul art. 146 lit. d) din Constituție raportat la art. 13 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Avocatul Poporului, în urma analizării criticilor de neconstituționalitate formulate de petenți, este cel care apreciază asupra oportunității ridicării directe a unei excepții de neconstituționalitate, având exclusivitate în privința deciziei de a utiliza acest instrument juridic, parte a independenței instituționale și funcționale de care acesta se bucură, aspect reținut și de Curtea Constituțională în Decizia nr. 336/2013. De altfel, conform jurisprudenței constante a instanței de contencios constituțional, Avocatul Poporului poate declanșa controlul de constituționalitate pe calea excepției de neconstituționalitate indiferent de problemele vizate prin aceasta, însă ridicarea directă a excepției de neconstituționalitate este și rămâne la aprecierea exclusivă a Avocatului Poporului, acesta neputând fi obligat sau împiedicat de nicio autoritate publică să ridice o atare excepție.

În legătură cu neconstituționalitatea prevederilor **Ordonanței de Guvern nr. 39/2015 privind cazierul fiscal**, petentul a susținut că acestea **aduc atingere următoarelor norme constituționale:**

- **art. 108 din Constituție.** În acest sens, s-a arătat că potrivit dispozițiilor **art. 1 pct. I.5 din Legea nr. 182/2015 privind abilitarea Guvernului de a emite ordonanțe**, „*În temeiul art. 115 alin. (1) din Constituția României, republicată, Guvernul este abilitat ca, de la data intrării în vigoare a prezentei legi, dar nu înainte de încheierea primei sesiuni ordinare a anului 2015, și până la reluarea lucrărilor Parlamentului în cea de-a doua sesiune ordinară a anului 2015, să emită ordonanțe în domenii care nu fac obiectul legilor organice, după cum urmează: 1. Finanțe publice și economie: 5. reglementări privind cazierul fiscal*”. Cu toate acestea, s-a susținut că deși Ordonanța de Guvern nr. 39/2015 se circumscrie normelor constituționale în ceea ce privește perioada de adoptare, fiind publicată în Monitorul Oficial la data de 31 august 2015, faptul că, ulterior acestei date, Guvernul a emis o hotărâre privind faptele pentru care se înscriu informații în cazierul fiscal al contribuabililor, potrivit legislației în vigoare (Hotărârea de Guvern nr. 1000/2015), ar fi de natură să înfrângă art. 108 alin. (3) din Constituție. În temeiul normelor constituționale precitate, „*Ordonanțele se emit în temeiul unei legi speciale de abilitare, în limitele și în condițiile prevăzute de aceasta*”.

Referitor la acest aspect, menționăm că nu se poate reține o astfel de critică de neconstituționalitate, în condițiile în care delegarea legislativă, reglementată de **art. 115 din Legea fundamentală**, este o instituție a dreptului constituțional care permite implicarea executivului în exercitarea funcției legislative, Guvernul fiind abilitat de Parlament să emită norme juridice în domenii rezervate legii. Pe calea delegării legislative, Guvernul se substituie în mod excepțional Parlamentului, astfel încât, prin ordonanțe, el poate să reglementeze primar, să modifice sau să abroge reglementarea legală existentă. Parlamentul, în calitatea sa de unică autoritate legiuitoare, este singurul în drept să dea o astfel de delegare, stabilind în mod strict domeniul (care nu poate face parte din domeniile rezervate legilor organice) și durata acesteia, printr-o lege de abilitare.

Trebuie subliniat faptul că **actele prin care Guvernul exercită delegarea legislativă poartă denumirea de ordonanțe**. În atare condiții, textul constituțional nu face referire la actele subsecvente ale Guvernului, **de reglementare secundară, respectiv hotărâri de Guvern emise pentru organizarea executării legilor**, acestea fiind reglementate prin art. 108 alin. (2) din Constituție.

-art. 115 alin. (1), art. 41 și art. 44 din Constituție. Astfel, se susține că Guvernul, prin Ordonanța nr. 39/2015, a reglementat într-un domeniu care face obiectul legii organice, cu toate că potrivit dispozițiilor art. 115 alin. (1) din Constituție, „*Parlamentul poate adopta o lege specială de abilitare a Guvernului pentru a emite ordonanțe în domenii care nu fac obiectul legilor organice*”. În sprijinul acestui motiv de neconstituționalitate s-a aratat că normele actului normativ criticat ar nesocoti **dreptul de proprietate privată** (deoarece o persoană fizică nu poate deține părți sociale și acțiuni când dorește să își înființeze o societate din cauza solicitării cazierului fiscal), **s-ar împiedica dreptul de a exercita munca sub forma unor activități independente**, dar și **dreptul de a realiza venituri de urma activelor deținute**.

Față de acestea, am menționat că prin dispozițiile **art. 14 din Ordonanța de Guvern nr. 39/2015** s-a dispus ca „*La data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe, Ordonanța Guvernului nr. 75/2001 privind organizarea și funcționarea cazierului fiscal, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 664 din 23 iulie 2004, cu modificările și completările ulterioare, se abrogă*”. Prin urmare, luându-se în considerare domeniul de reglementare, și actul normativ anterior Ordonanței de Guvern nr. 39/2015, prin care s-a dispus asupra cazierului fiscal a fost tot un act normativ emis de Guvern, nicidecum o lege organică.

Potrivit prevederilor art. 1 din Ordonanța de Guvern nr. 39/2015 „*Cazierul fiscal reprezintă un mijloc de evidență și urmărire a respectării disciplinei fiscale, contabile și financiare de către contribuabili, în care se ține evidența persoanelor fizice, juridice și a entităților fără personalitate juridică care au săvârșit fapte sancționate de legile fiscale, contabile, vamale și de cele care privesc disciplina financiară, stabilite potrivit art. 4 alin. (3)*”. În plus, potrivit aceluiași act normativ, cazierul fiscal se utilizează în scopul prevenirii și combaterii evaziunii fiscale, precum și al eficientizării de către organele fiscale a procesului de administrare a impozitelor, taxelor, contribuțiilor și a altor venituri ale bugetului general consolidat datorate de către contribuabili, prin asigurarea accesului la informații care relevă modul de respectare a legislației fiscale, contabile, vamale și a disciplinei financiare de către contribuabili.

Prin urmare, o asemenea sferă de reglementare nu presupune *ab initio* un act de încălcare a dispozițiilor constituționale ale art. 73 alin. (3) lit. m) și p), deoarece nimic nu atestă faptul că s-a dispus cu privire la domeniul rezervat legilor organice. După cum rezultă din chiar titlul actului contestat, ordonanța privește cazierul fiscal. O asemenea procedură nu vizează aspecte legate de dreptul de proprietate sau dreptul la muncă, ci statuează cu privire la aspecte de ordin general referitoare la informații despre faptele sancționate contravențional sau penal de legile fiscale, contabile, vamale, precum și cele care privesc disciplina financiară ce se înscriu în cazierul fiscal al persoanelor fizice, juridice și al entităților fără personalitate juridică, care pot fi reglementate prin legi ordinare sau chiar prin acte normative inferioare acestora.

În privința nesocotirii prevederilor art. 41 din Constituție, evidențiem că în jurisprudența Curții Constituționale, s-a reținut în mod constant că dreptul la muncă nu poate fi îngrădit, semnificația acestui drept fiind aceea că orice persoană este liberă să aleagă locul de muncă pe care îl dorește, fără nicio discriminare, din momentul în care condițiile solicitate pentru respectiva profesie sunt îndeplinite.

Ca atare, textul constituțional amintit nu interzice stabilirea unor condiții în legătură cu exercitarea dreptului la muncă atât timp cât orice persoană care dorește să aleagă o profesie sau un loc de muncă este chemată să întrunească aceste condiții legale. În plus, libertatea alegerii profesiei, a meseriei și a locului de muncă nu înseamnă că orice persoană,

oricând și în orice condiții, poate exercita profesia sau meseria pe care o dorește. Alegerea profesiei și a meseriei presupune, înainte de toate, pregătirea și calificarea corespunzătoare în vederea exercitării acestora, iar această libertate este condiționată de îndeplinirea unor criterii legale justificate de specificul profesiei, meseriei ori al locului de muncă.

În sensul celor de mai sus, Curtea Constituțională s-a pronunțat prin Deciziile nr. 937/2011 și nr. 386/2013.

- În privința prevederilor **art. 24 și art. 53 din Constituție** petentul nu a formulat veritabile critici de neconstituționalitate, ci a expus o serie de aspecte care țin, mai degrabă, de modul de interpretare și aplicare a legii. Or, modul de interpretare și aplicare a unui act normativ asupra unor situații concrete, în privința sensului, înțelesului și modului de aplicare a prevederilor unui act normativ, în speță Ordonanța Guvernului nr. 39/2015, nu se poate realiza de Curtea Constituțională, întrucât aceasta nu se poate substitui instanței în interpretarea prevederilor legale criticate.

p) Printr-o petiție s-a solicitat sesizarea Curții Constituționale cu privire la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 171/2010 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor silvice, față de art. 1 alin. (4) și art. 115 alin. (4) din Constituție.

În susținerea neconstituționalității, au fost expuse motivările care au stat la baza adoptării a două ordonanțe de urgență, și anume:

- **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 32/2015 privind înființarea Gărzilor forestiere:** „Având în vedere necesitatea consolidării cadrului legal și întărirea capacității de implementare, monitorizare și control privind lupta împotriva tăierilor ilegale de masă lemnoasă din fondul forestier național și din vegetația forestieră de pe terenurile din afara acestuia, care, în perioada 2008-2014, sunt în volum mediu anual de circa 8,8 milioane mc, conform informațiilor furnizate de Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice București - Serviciul inventarul forestier național”;

- **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2016:** „luând în considerare faptul că lipsa măsurilor stabilite prin prezentul act normativ s-a concretizat în perioada 2010-2013 în 8,8 milioane mc/an masă lemnoasă estimată a fi tăiată ilegal, sunt lezate interesele economice strategice ale României și, pe cale de consecință, constituie o amenințare la adresa securității naționale a României”.

Pentru verificarea datelor evidențiate mai sus, petentul a susținut că s-a adresat mai multor autorități publice, din răspunsurile cărora ar fi rezultat că datele folosite de Guvern în susținerea celor două acte normative sunt diferite de cele reale, în sensul că sunt mult mai mari. De asemenea, s-a arătat din raporturile întocmite de Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, asumate de Guvernul României, datele privind starea pădurilor din România relevante pentru anii 2008 – 2013 sunt mult mai mici decât cele din Preambulul celor două ordonanțe de urgență.

Față de cele sesizate, menționăm că, în principal, prin **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2016** s-a intervenit în materia stabilirii și sancționării contravențiilor silvice, în sensul înăspririi acestora pentru faptele săvârșite cu vinovăție, stabilite și sancționate prin Legea nr. 171/2010, pentru încălcarea obligațiilor stabilite prin actele normative din domeniul silvic.

Față de susținerile autorului, am considerat că nu se impune sesizarea Curții Constituționale, întrucât aspectele prezentate de acesta referitoare la datele false pe care le-ar fi folosit Guvernul ca motiv pentru adoptarea unei ordonanțe de urgență **nu țin de constituționalitatea unui act normativ**. În plus, pe lângă aceste date referitoare la cantitatea

de masă lemnoasă estimată a fi tăiată ilegal, Guvernul a mai avut în vedere pentru adoptarea **Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 51/2016** și „necesitatea consolidării cadrului legal și întărirea capacității de control privind integritatea fondului forestier național, trasabilitatea materialelor lemnoase și lupta împotriva tăierilor fără drept de masă lemnoasă din fondul forestier național și din vegetația forestieră de pe terenurile din afara acestuia”. Totodată s-a apreciat că „neimpunerea de urgență a unor sancțiuni proporționale și disuasive operatorilor care introduc pentru prima dată pe piață lemn și produse din lemn conduce la neîndeplinirea obiectivelor asumate de România, privitoare la implementarea Regulamentului (UE) nr. 995/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 octombrie 2010 de stabilire a obligațiilor care revin operatorilor care introduc pe piață lemn și produse din lemn”.

Pe de altă parte, nu este de neglijat faptul că înăsprirea regimului sancționator aplicat pentru încălcarea obligațiilor stabilite prin actele normative din domeniul silvic nu are caracter negativ, în condițiile în care sancțiunile reglementate sunt proporționale cu gradul de pericol social al faptei săvârșite.

Ca atare, în realitate, prin normele criticate nu sunt afectate sau nesocotite drepturile și libertățile persoanelor fizice, ci dimpotrivă, se reglementează modul în care statul a înțeles să intervină pentru a reduce tăierile ilegale de păduri, iar neintervenția puterii legiuitoare pentru a prevedea aceste sancțiuni într-o lege nu reprezintă o încălcare a principiului separației puterilor în stat.

În acest context, cu luarea în considerare a situației privite dintr-o perspectivă de ansamblu, dar și a Deciziei nr. 336/2013 a Curții Constituționale, în care se stabilește că Avocatul Poporului are exclusivitatea în privința deciziei de a ridica o excepție de neconstituționalitate, parte a independenței instituționale și funcționale de care acesta se bucură, Avocatul Poporului a apreciat că nu se impune sesizarea instanței de contencios constituțional asupra aspectelor relevante în petiție.

q) Printr-o petiție, depusă la instituția Avocatul Poporului s-a solicitat sesizarea Curții Constituționale în conformitate cu art. 146 din Constituția României, în vederea declarării neconstituționalității art. 134 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 1/2016 pentru modificarea și completarea Legii dialogului social nr. 62/2011.

Din examinarea petiției, au fost reținute argumentele privind încălcarea, prin textul legal criticat, a art. 41 alin. (5) din Constituție privind munca și protecția socială a muncii, cu motivarea că, se împiedică orice reprezentare a salariaților, cu consecința imposibilității desfășurării negocierii colective, în situația în care există un sindicat nereprezentativ care nu este afiliat la federație sau în cazul în care federația nu ar fi reprezentativă la nivelul sectorului de activitate.

Față de cele menționate am precizat că Legea dialogului social nr. 62/2011 a fost modificată și completată prin **Legea nr. 1 din 11 ianuarie 2016** care a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 26 din data de 14 ianuarie 2016.

În privința libertății de asociere este necesar să pornim de la câteva principii generale ce o guvernează, în special în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Este adevărat că libertatea de asociere implică alegerea voluntară ce aparține persoanei de a intra sau nu într-un sindicat, nefiind posibil să se impună unui individ să devină membru al unui sindicat stabilit prin lege.

Acestea pot reprezenta, în principiu, limitele libertății de asociere, însă pentru o analiză corectă menționăm și **prevederile parag. 2 al art. 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale**, potrivit căroră: „Exercitarea

acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protejarea sănătății sau a moralei ori pentru protecția drepturilor și libertăților altora. Prezentul articol nu interzice ca restrângeri legale să fie impuse exercitării acestor drepturi de către membrii forțelor armate, ai poliției sau ai administrației de stat”.

În atare condiții, rezultă că **exercitarea libertății de asociere ar putea face obiectul unor restrângeri doar dacă acestea sunt prevăzute de lege, constituie măsuri necesare într-o societate democratică.**

În aceeași ordine de idei, evidențiem că și Curtea Constituțională, în jurisprudența sa, a statuat că **libertatea de asociere**, consacrată de art. 40 din Legea fundamentală, „*nu înseamnă că orice persoană, indiferent de statutul său civil și profesional, poate face parte din orice tip de asociație. Legiuitorul are libertatea de a reglementa condițiile în care pot fi constituite, organizate și în care funcționează diferite tipuri și forme de asociație, inclusiv să dispună constituirea obligatorie a unor asociații pentru exercitarea unor profesii ori îndeplinirea unor atribuții de interes public*” (**Decizia nr. 233/2004**).

În plus, „*înseși prevederile constituționale stabilesc anumite limite ale dreptului de asociere, care privesc trei aspecte: a) scopurile și activitatea; b) membrii; c) caracterul asociației, rezultând din modul său de constituire*” (**Decizia nr. 147/2004**).

În atare context, apreciem că norma legală criticată circumstanțiază modalitățile în care sunt reprezentate părțile contractului colectiv de muncă, fără ca prin aceasta să se instituie o limitare nejustificată a dreptului fundamental de liberă asociere.

În plus, exigențele impuse de legiuitor sunt conforme și cu prevederile art. 11 alin. (2) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Mai mult, Constituția garantează posibilitatea nelimitată a angajaților de a se asocia în sindicate și rolul sindicatelor de apărare a drepturilor și de promovare a intereselor profesionale, economice și sociale ale membrilor săi, fără a prevedea posibilitatea nelimitată a sindicatelor de a participa în orice condiții la negocierile ce privesc contractele colective de muncă. Acest din urmă drept este garantat, însă **exercitarea sa se face în condițiile legii**, ceea ce înseamnă că legiuitorul este competent să stabilească proceduri, condiții și exigențe în ceea ce privește activitatea sindicală, cu condiția de a nu afecta substanța prevederilor art. 9 și art. 40 alin. (1) din Constituție.

De altfel, art. 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, referitor la libertatea de întrunire și de asociere, prevede că orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire pașnică și la libertatea de asociere, inclusiv dreptul de a constitui cu alții sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

De asemenea, menționăm că **dispozițiile legale criticate sunt constituționale, deoarece legiuitorul este în drept să stabilească condițiile obligatorii în care sindicatele își desfășoară activitatea, inclusiv condițiile de reprezentativitate.** Mai mult decât atât, prevederile legale *criticate sunt în deplină concordanță cu recomandările și convențiile internaționale în materia dreptului muncii.* Prin **Recomandarea Organizației Internaționale a Muncii nr. 163/1981**, foarte importantă pentru punerea în aplicare a Convenției nr. 154/1981 privind promovarea negocierii colective, se prevede faptul că la negocieri participă: a) numai acei parteneri sociali (reprezentând patronatele și sindicatele) a căror reprezentativitate este stabilită de cei pe care îi reprezintă și este recunoscută de partenerii de negociere; b) numai partenerii sociali reprezentativi, reprezentativitatea fiind stabilită pe baza unor criterii prealabile prevăzute într-un act normativ.

Este necesară ca părțile contractului colectiv de muncă, respectiv angajatorul sau organizația patronală și angajații, prin organizațiile sindicale să fie legal constituite și să reprezinte într-o proporție semnificativă părțile contractante. Stabilirea acestor proporții este însă atributul exclusiv al legiuitorului.

Potrivit prevederilor **art. 9 din Constituție**, sindicatele, patronatele și organizațiile profesionale își desfășoară activitatea conform statutelor lor, în condițiile legii. Astfel, legiuitorul este în drept să stabilească condițiile obligatorii în care aceste organizații își desfășoară activitatea, inclusiv condițiile de reprezentativitate pentru a putea îndeplini anumite acte importante. De asemenea, același articol din Legea fundamentală prevede că organizațiile sindicale "contribuie la apărarea drepturilor și la promovarea intereselor profesionale, economice și sociale ale membrilor lor". Prin urmare, în situația în care actele îndeplinite ori măsurile luate au efecte nu numai asupra membrilor lor, ci și asupra restului salariaților din unitate, din ramură sau pe plan național, apare ca firească cerința legală ca aceste organizații să aibă un grad minim de reprezentativitate. Mai mult, stabilirea unor condiții legale privind reprezentativitatea dau expresie dispozițiilor constituționale referitoare la activitatea și rolul sindicatelor, ce nu afectează în niciun fel exercițiul dreptului la liberă asociere ori garanția caracterului obligatoriu al convențiilor colective legal încheiate (**Decizia Curții Constituționale nr. 862/2006**).

r) Un petent a solicitat sesizarea Curții Constituționale cu privire la dispozițiile art. 150 alin. (4) din Codul de procedură civilă, potrivit căruia: „Când înscrisurile sunt redactate într-o limbă străină, ele se depun în copie certificată, însoțite de traducerea legalizată efectuată de un traducător autorizat. În cazul în care nu există un traducător autorizat pentru limba în care sunt redactate înscrisurile în cauză, se pot folosi traducerile realizate de persoane de încredere cunoscătoare ale respectivei limbi, în condițiile legii speciale”.

În aplicarea art. 13 din Constituție care stabilește că „În România, limba oficială este limba română”, art. 128 alin. (1) din Constituție fixează aceeași regulă pentru procedura judiciară, dispoziție constituțională reluată și în art. 14 din Legea nr. 303/2004 privind organizarea judiciară, republicată și în art. 7 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Caracterul oficial al limbii române instituie obligativitatea utilizării acesteia în raporturile cetățenilor cu autoritățile statului, în această limbă fiind redactate și aduse la cunoștința publică toate actele oficiale ale statului român. Consacrarea constituțională a caracterului oficial al limbii române trebuie coroborată cu dispozițiile art. 32 din Legea fundamentală referitoare la dreptul minorităților naționale de a învăța în limba lor maternă și de a fi instruite în această limbă și cu prevederile art. 128 care reglementează dreptul minorităților de a utiliza limba maternă în justiție. Astfel, statuând cu privire la limba în care se desfășoară procedura de judecată — limba română, **dispozițiile art. 128 din Constituție prevăd că cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, în condițiile legii organice, modalitățile de exercitare a acestui drept, inclusiv prin folosirea de interpreți sau traducători, stabilindu-se astfel încât să nu împiedice buna administrare a justiției și să nu implice cheltuieli suplimentare pentru cei interesați.**

Faptul că, înscrisurile redactate într-o limbă străină trebuie depuse *în copie certificată, însoțite de traducerea legalizată efectuată de un traducător autorizat, nu încalcă art. 128 din Constituție.*

Prevederile legale criticate nu se referă la limba în care se desfășoară procedura de judecată, ci la înscrisurile folosite ca mijloc de probă. Or, asigurarea probelor reprezintă acea

procedură contencioasă în cadrul căreia partea care are interes poate solicita să se constate proba de care înțelege să se folosească în proces. Or, norma juridică este aplicabilă indiferent de naționalitatea, etnia, limba părților din proces, în condiții de egalitate. În plus, asigurarea probelor nu echivalează cu gratuitatea serviciului prestat de instanțele de judecată, fiind justificat ca persoanele care se adresează autorității judecătorești să contribuie la acoperirea cheltuielilor prilejuite de realizarea actului de justiție, în condiții de egalitate, indiferent de naționalitate, etnie, limba.

Totodată, prin Legea nr. 282/2007, România a ratificat Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare, adoptată la Strasbourg la 5 noiembrie 1992. Măsurile în favoarea limbilor regionale sau minoritare sunt reglementate, în ceea ce privește Justiția, la art. 9 din Cartă, care prevede la paragraful 1, subparagrafele b) (ii), a) (iii) următoarele: „Părțile se angajează, în ceea ce privește circumscripțiile autorităților judiciare în care numărul persoanelor folosind limbile regionale sau minoritare justifică măsurile specificate mai jos, în funcție de situația fiecăreia din aceste limbi, și cu condiția ca utilizarea posibilităților oferite de prezentul paragraf să nu fie considerată de către judecător ca împiedicând buna administrare a justiției:

b. în cadrul procedurilor civile:

(ii) să permită, ca atunci când o parte la un litigiu trebuie să compară personal în fața unui tribunal, aceasta să se exprime în limba sa regională sau minoritară, **fără ca prin aceasta să se expună la cheltuieli suplimentare**; și/sau

(iii) să permită administrarea de documente și probe în limbile regionale sau minoritare, dacă este necesar prin recurgerea la interpreți și traduceri;

În primul rând, observăm că există o delimitare clară a situațiilor în care vor fi aplicate subparagrafele b) (ii) și a) (iii). Astfel, observăm că legiuitorul a adăugat în mod expres la lege, când nu trebuie să existe cheltuielile suplimentare și anume, când persoana aparținând minorității naționale trebuie **să se exprime** în limba sa regională. Dacă intenția legiuitorului ar fi fost să aplice principiul conform căruia unde legea nu distinge, nici interpretul nu trebuie să distingă, atunci legiuitorul nu ar mai fi adăugat în mod expres situația în care persoana aparținând minorității naționale nu trebuie să se expună la cheltuieli suplimentare.

În al doilea rând, sub aspectele analizate prezintă relevanță **Decizia Curții Constituționale nr. 1585/2009** în care, examinând constituționalitatea art. 14 alin. (5) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, Curtea Constituțională a reținut următoarele:

„Potrivit dispozițiilor art. 13 din Constituție, „în România, limba oficială este limba română.” Caracterul oficial al limbii române instituie obligativitatea utilizării acesteia în raporturile cetățenilor cu autoritățile statului, în această limbă fiind redactate și aduse la cunoștința publică toate actele oficiale ale statului român. Consacrarea constituțională a caracterului oficial al limbii române trebuie coroborată cu dispozițiile art. 32 din Legea fundamentală referitoare la dreptul minorităților naționale de a învăța în limba lor maternă și de a fi instruite în această limbă și cu prevederile art. 128 care reglementează dreptul minorităților de a utiliza limba maternă în justiție. Astfel, statuând cu privire la limba în care se desfășoară procedura de judecată - limba română, dispozițiile art. 128 din Constituție prevăd că cetățenii români aparținând minorităților naționale au dreptul să se exprime în limba maternă în fața instanțelor de judecată, în condițiile legii organice, modalitățile de exercitare a acestui drept, inclusiv prin folosirea de interpreți sau traduceri, stabilindu-se astfel încât să nu împiedice buna administrare a justiției și să nu implice cheltuieli suplimentare pentru cei interesați.”

Așa fiind, Curtea constată că prevederile art. 14 alin. (5) din Legea nr. 304/2004 constituie tocmai expresia reglementării în plan legislativ a caracterului oficial al limbii române consacrat expres de Constituție.

Prin urmare, dispozițiile art. 9 din Cartă se aplică în concordanță cu prevederile art. 128 din Constituție, precum și cu cele ale art. 14 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare sau din Codul de procedură civilă.

Mai mult, dacă administrarea de documente și probe s-ar face gratuit pentru persoanele aparținând minorităților naționale, atunci s-ar încălca art. 16 din Constituție, întrucât persoanele majoritare, pentru care serviciul prestat de justiție (administrarea de documente și probe) nu este gratuit, ar fi discriminate.

Instituirea unei asemenea soluții legislative ar apărea ca un privilegiu conferit de legiutor persoanelor aparținând minorităților naționale și ca un dezavantaj, nejustificat obiectiv sau rațional, în cazul majorității, care este obligată să prezinte traduceri legalizate ale actelor întocmite în altă limbă decât cea română.

Or, principiul egalității în drepturi, înscris în art. 16 alin. (1) din Constituția României, presupune egalitatea cetățenilor în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. Acest principiu impune statului asigurarea unui cadru legal menit să permită aplicarea unui tratament egal tuturor persoanelor fizice aflate în situații juridice similare, astfel încât acestea să fie egale în drepturi, fără privilegii și fără discriminări.

În plus, în procedura legislativă există un proiect de lege, *Pl-x nr. 273/2013*, înregistrat la Camera Deputaților în 9 septembrie 2013, privind modificarea Legii nr. 303/2004 privind Statutul judecătorilor și procurorilor, a Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și a Codului de procedură civilă.

În ceea ce privește problema expusă în prezenta nota, subliniem faptul că există o propunere legislativă de completare a art. 14 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin introducerea unor alineate noi, și anume: „*Cererile și alte înscrisuri pot fi depuse atât în limba română, cât și în limba unei minorități naționale, prevăzută la art. 5 din Legea nr. 282 din 2007, sarcina traducerii acestora revenind instanței de judecată fără ca acestea să implice cheltuieli suplimentare pentru cei interesați*”.

Din urmărirea procesului legislativ, reiese că propunerea legislativă pentru punerea în aplicare a prevederilor art. 9 din Carta Europeană a Limbilor Regionale sau Minoritare a primit **aviz negativ de la Consiliul Superior al Magistraturii**, întrucât dispozițiile art. 9 din Cartă se aplică în concordanță cu prevederile art. 128 din Constituție, precum și cu cele ale art. 14 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare sau din Codul de procedură civilă.

De asemenea, Consiliul Legislativ a dat aviz negativ, subliniind în ceea ce privește art. 14 din Legea nr. 304/2004, republicată, faptul că „extinderea acestui cadru legal, dincolo de obligațiile asumate la nivel internațional, rămâne o facultate a autorităților naționale, competența de apreciere revenindu-i exclusiv legiutorului, atâta timp cât dispozițiile constituționale ale art. 128 **”folosirea limbii materne și a interpretului în justiție”** sunt respectate și nu împiedică buna administrare a justiției.”

Nici Guvernul nu susține adoptarea acestei inițiative legislative considerând că, modificarea solicitată nu respectă dispozițiile constituționale ale art. 138 alin. (5) care prevăd: „Nicio cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare”.

Având în vedere cele invocate, am considerat că art. 150 alin. (4) din Codul de procedură civilă este constituțional și în raport cu Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare sau cu Convenția- Cadru pentru protecția minorităților naționale.

s) Printr-o petiție s-a solicitat sesizarea Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a art. 23 lit. (a) din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, republicată, pe motiv că legea ar trebui să stabilească clar de câte ori poate solicita victima emiterea ordinului de protecție.

În acest sens, am comunicat că prevederile de lege supuse controlului de constituționalitate instituie cu claritate reguli substanțiale și procedurale privind emiterea ordinului de protecție, în cazul persoanei a cărei viață, integritate fizică sau psihică ori libertate este pusă în pericol printr-un act de violență din partea unui membru al familiei. Astfel, măsurile-obligații sau interdicțiile în discuție pot fi dispuse numai printr-o hotărâre judecătorească, au caracter provizoriu, sunt prevăzute pentru a proteja dreptul la viață, la sănătate, la integritate fizică și psihică al persoanelor victime ale violenței din partea unui membru al familiei, violență care se manifestă sub formele prevăzute de art. 4 din Legea nr. 217/2003, republicată.

Totodată, am subliniat că măsurile sau interdicțiile dispuse au caracter temporar, astfel cum rezultă din art. 24 din Legea nr. 217/2003, republicată, potrivit căruia „Durata măsurilor dispuse prin ordinul de protecție se stabilește de judecător, fără a putea depăși 6 luni de la data emiterii ordinului”, iar ”Dacă hotărârea nu cuprinde nicio mențiune privind durata măsurilor dispuse, acestea vor produce efecte pentru o perioadă de 6 luni de la data emiterii ordinului”.

În aceste condiții, am constatat că este neîntemeiată critica de neconstituționalitate formulată în raport cu normele constituționale ale art. 44 privind dreptul de proprietate privată. Prevederile de lege criticate sunt instituite pentru apărarea unor valori fundamentale, precum viața și integritatea fizică și psihică a persoanei, demnitatea omului, în timp ce drepturile fundamentale invocate pot fi supuse anumitor limitări ori restricții sau ingerințe din partea autorităților publice, dacă au un scop legitim și dacă respectă un raport de proporționalitate între mijloacele folosite și obiectivul propus.

În același sens este și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, potrivit căreia statele membre nu au doar obligația negativă de a nu împiedica exercițiul deplin al drepturilor fundamentale, ci și o obligație pozitivă de a lua măsurile necesare pentru garantarea unei protecții efective a acestora (a se vedea, spre exemplu, Hotărârea din 14 octombrie 2010, pronunțată în Cauza A. împotriva Croației, paragrafele 76 și 77).

Totodată, în expunerea de motive la Legea nr. 217/2003, republicată, se arată că este nevoie de „intervenția statului și a întregii societăți civile”, prin elaborarea unui act normativ, care, „prin măsurile sale punitive să-i descurajeze pe agresori” și să protejeze victimele violenței domestice, având în vedere că, potrivit art. 1 alin. (1) și (2) din Legea nr. 217/2003, republicată, ocrotirea și sprijinirea familiei, dezvoltarea și consolidarea solidarității familiale, bazată pe prietenie, afecțiune și întraajutorare morală și materială a membrilor familiei, constituie un obiectiv de interes național, iar prevenirea și combaterea violenței în familie fac parte din politica integrată de ocrotire și sprijinire a familiei și reprezintă o importantă problemă de sănătate publică. În acest sens, Curtea Constituțională s-a pronunțat prin Decizia nr. 303/2015.

Referitor la doleanța petentului legată de introducerea în lege a numărului clar de solicitări privind emiterea ordinului de protecție, menționăm că Legea nr. 217/2003, republicată, instituie cu claritate că ordinul de protecție se emite în cazul persoanei a cărei

viață, integritate fizică sau psihică ori libertate este pusă în pericol printr-un act de violență din partea unui membru al familiei.

Pe cale de consecință, emiterea ordinului de protecție poate fi cerută **oricând viața, integritate fizică sau psihică ori libertatea este pusă în pericol printr-un act de violență din partea unui membru al familiei.**

Cât privește posibilul abuz pe care o persoană îl poate comite prin acuzarea nejustificată a unui membru al familiei, am subliniat că persoana interesată poate să-și dovedească nevinovăția, beneficiind de toate drepturile și garanțiile procesuale instituite prin lege, în cadrul unui proces, judecat de către o instanță independentă, imparțială și stabilită prin lege, într-un termen scurt.

s) Printr-o petiție s-a solicitat sesizarea Curții Constituționale cu privire la neconstituționalitatea art. 3¹ din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 20/2016 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare și pentru modificarea și completarea unor acte normative, întrucât emiterea actului normativ crează discrepanțe foarte mari pentru funcționarii publici din întreaga țară.

Astfel, am subliniat că salarizarea personalului bugetar este reglementată prin **Legea-cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice.** Având în vedere diferențele salariale rezultate în urma aplicării acestei legi, astfel cum a fost ea reglementată prin legi anuale de salarizare, legiuitorul a intervenit pentru înlăturarea acestor inechități. În acest sens, a fost adoptată **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 20/2016**, prin care a fost modificată Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016.

Această intervenție legislativă are drept scop **evitarea discriminărilor salariale** între titularii funcțiilor publice salarizate potrivit Legii-cadru nr. 284/2010, cu consecința **egalizării, la nivelul cel mai înalt în plată, a drepturilor salariale ale persoanelor aflate în situații similare în cadrul aceluiași ordonator de credite.**

Din nota de fundamentare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 20/2016 reiese faptul că, în funcție de conjunctura macro-economică și de contextul politic de moment, salariile au fost majorate, „înghețate” sau reduse, în ansamblu sau numai pentru anumite categorii de personal sau sectoare, ceea ce a făcut ca în sistemul public de salarizare să apară o serie de disfuncționalități, cum ar fi: *niveluri diferite de salarizare pentru persoane exercitând aceeași funcție și aceeași atribuții, în cadrul aceleiași instituții ori în instituții de același fel din cadrul unui sector; salarii egale pentru persoane exercitând aceeași funcție și aceeași atribuții, dar cu vechime în muncă diferită. Consecința directă a acestor situații este aceea că autoritățile și instituțiile publice centrale și locale sunt chemate în judecată într-un număr semnificativ de procese aflate pe rolul instanțelor de judecată din întreaga țară, având ca obiect eliminarea discrepanțelor rezultate din neaplicarea în integralitate a prevederilor Legii-cadru nr. 284/2010 și sunt deja pronunțate hotărâri judecătorești definitive în favoarea salariaților.* Totodată, Guvernul arată în nota de fundamentare că *din cauza lipsei de date privind salariile în plată ale personalului bugetar, nu au putut fi identificate toate disfuncționalitățile salariale existente și nu a putut fi evaluat impactul financiar al posibilelor măsuri pentru toate familiile ocupaționale.*

În baza art. 3 ind. 1 alin. (1), nou introdus, personalul plătit din fonduri publice care primește indemnizațiile de încadrare mai mici decât cea stabilită la nivel maxim pentru fiecare funcție, grad/treaptă, gradație, vechime în funcție sau în specialitate, după caz, **vor fi**

salarizați la nivelul maxim al indemnizației de încadrare din cadrul instituției sau autorității publice respective, dacă își desfășoară activitatea în aceleași condiții.

Așadar, întrucât textul art. 3¹ alin. (1) din OUG nr. 57/2015 (introdus prin OUG nr. 20/2016) nu face nicio distincție, activitatea de egalizare a veniturilor la nivelul fiecărui ordonator principal de credite ar fi trebuit să presupună stabilirea celei mai ridicate indemnizații, în funcție de diferitele repere profesionale, și aducerea tuturor celor aflați într-o astfel de situație la nivelul cel mai ridicat.

În luna august, Guvernul a adoptat Ordonanța de urgență nr. 43/2016, **care explică sintagma „fiecare funcție” din** articolul 3¹ alin. (1) din OUG nr. 57/2015 (introdus prin OUG nr. 20/2016) precizând în nota de fundamentare faptul că, la determinarea nivelului maxim al salariului de bază/indemnizației de încadrare din cadrul instituției sau autorității publice respective se iau în considerare doar drepturile salariale prevăzute în actele normative privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, întrucât personalul plătit din fonduri publice beneficiază de drepturile salariale prevăzute de actele normative privind salarizarea, fără a putea pretinde în lipsa unor dispoziții legale, alte drepturi, hotărârile judecătorești pronunțate în soluționarea unor litigii și care produc doar efecte relative neputând fi avute în vedere la stabilirea nivelului de salarizare (maxim) pentru funcții similare.

Astfel, la stabilirea salariului pentru un funcționar public se are în vedere funcția, respectiv clasa de salarizare, gradul profesional care urmărește să asigure posibilitatea diferențierii salariilor de bază individuale în raport cu nivelul pregătirii profesionale a fiecărei persoane și experiența acesteia în muncă, iar în cadrul fiecărui grad profesional, vechimea în muncă, ce conține 5 gradații. Or, art. 16 din Constituție vizează egalitatea în drepturi între cetățeni în ceea ce privește recunoașterea în favoarea acestora a unor drepturi și libertăți fundamentale, nu și identitatea de tratament juridic asupra aplicării unor măsuri, indiferent de natura lor. În acest sens, Curtea Constituțională s-a pronunțat prin Decizia nr. 205/2016. Totodată, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat că în sistemul public principiul egalității este aplicabil în interiorul aceleiași ramuri, al aceluiași domeniu sau la același nivel, fiind posibile diferențieri întemeiate obiectiv și rezonabil între domenii sau nivele de studii, în raport cu importanța și complexitatea muncii, cu funcția, postul sau meseria (Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 46 din 15 decembrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 495 din 16 iulie 2009). Totodată, salarizarea poate fi diferențiată după alte criterii, spre exemplu nivelul studiilor, importanța și complexitatea muncii, funcția, postul sau meseria îndeplinită, cantitatea, calitatea și valoarea muncii, condițiile de muncă și vechimea în muncă.

Mai mult, diferențierea indemnizațiilor și a salariilor de bază pentru salariații din sectorul bugetar este opțiunea liberă a legiuitorului, ținând seama de importanța și complexitatea diferitelor funcții.

După cum a statuat de nenumărate ori Curtea Constituțională în jurisprudența sa, în acord și cu practica constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului (de exemplu, cauza Marckx împotriva Belgiei, 1979), principiul egalității în drepturi și al nediscriminării se aplică doar situațiilor egale ori analoage, iar tratamentul juridic diferențiat, instituit în considerarea unor situații obiectiv diferite, nu reprezintă nici privilegii și nici discriminări.

Prin urmare, concluzia care derivă din principiul egalității de tratament în stabilirea salariului este aceea că **diferențele privind rolul, răspunderea și complexitatea fiecărei funcții în parte determină și diferența de reglementare a drepturilor salariale.**

t) Printr-o altă petiție s-a solicitat sesizarea Curții Constituționale cu privire la neconstituționalitatea art. 16 alin. (2) din Legea nr. 160/1998 pentru organizarea și exercitarea profesiei de medic veterinar, republicată având următorul cuprins: „Calitatea de membru al Colegiului Medicilor Veterinari este obligatorie pentru exercitarea profesiei de medic veterinar”, pe motiv că dispoziția legală este discriminatorie și față de celelalte asociații profesionale din România.

Dispozițiile legale criticate care instituie obligația dobândirii calității de membru al Colegiului Medicilor Veterinari de către persoanele care exercită profesia de medic veterinar se aplică tuturor aflați în situația prevăzută în ipoteza normei legale, astfel că a fost înlăturată critica de neconstituționalitate privind încălcarea art. 16 alin. (1) din Constituție, referitor la principiul egalității în drepturi a cetățenilor. În ceea ce privește pretinsa nesocotire a principiului egalității invocată în cauza de față prin comparație cu situația altor asociații profesionale din România, constatăm că nu se poate reține comparația cu alte asociații profesionale, din cauza statutului juridic diferit al acestora, care nu permite realizarea unei astfel de comparații. Astfel, principiul egalității nu înseamnă uniformitate, astfel că, dacă unor situații egale trebuie să le corespundă un tratament egal, la situații diferite tratamentul juridic nu poate fi decât diferit. Încălcarea principiului egalității și nediscriminării are loc atunci când se aplică un tratament diferențiat unor cazuri egale, fără a exista o motivare obiectivă și rezonabilă, ipoteză ce nu corespunde situației prezentate în cauză.

Jurisprudența Curții Constituționale și a instanței de contencios european al drepturilor omului a statuat că principiul egalității justifică dreptul la diferențiere, deoarece egalitatea nu înseamnă uniformitate, iar situațiile diferite sub aspect obiectiv și rezonabil impun diferențe de tratament juridic. În acest sens, s-a pronunțat Curtea Constituțională prin Decizia nr. 107/1995 și Decizia nr. 14/2013 iar Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin Hotărârea din 13 iunie 1979, pronunțată în *Cauza Marckx împotriva Belgiei, Hotărârea din 8 iunie 1976, pronunțată în Cauza Engel și alții împotriva Olandei sau Hotărârea din 28 noiembrie 1984, pronunțată în Cauza Rasmussen împotriva Danemarcei.*

Cu toate acestea, s-a observat că și art. 404 alin. (4) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, cu modificările și completările ulterioare, prevede că și medicii de medicină umană sunt înscriși în colegiu, urmărindu-se în acest fel controlul și supravegherea profesiei de medic, ca profesie liberală.

Cât privește critica referitoare la încălcarea art. 40 din Constituție, s-a menționat că dreptul de asociere este un drept fundamental, social-politic care reglementează posibilitatea cetățenilor români de a se asocia, în mod liber, în partide sau formațiuni politice, în sindicate, patronate sau alte forme și tipuri de organizații, ligi și uniuni, cu scopul de a participa la viața politică, științifică, socială și culturală pentru realizarea unei serii de interese legitime comune. Or, profesia de medic veterinar este o profesie liberală și independentă în îndeplinirea unor îndatoriri publice, al cărui specific impune necesitatea reglementării prin lege a unor condiții de accesare în profesie, soluția legislativă criticată reprezentând o garanție legală stabilită în sensul ocrotirii de către lege a tuturor medicilor veterinari, fără vreo imixtiune din partea altor categorii profesionale.

În plus, acest organism profesional - Colegiul Medicilor Veterinari din România - nu se constituie pe baza liberei asocieri, în temeiul art. 40 din Constituție, ci prin **efectul legii**. Astfel, conform art. 8 din legea criticată: „*Se înființează Colegiul Medicilor Veterinari, ca formă de organizare profesională autonomă, neguvernamentală, apolitică și nonprofit. Colegiul are personalitate juridică.*”

În jurisprudența sa (Deciziile nr. 298/2006 și nr. 233/2004), Curtea Constituțională a reținut că, „*Legiuitorul are libertatea de a reglementa condițiile în care pot fi constituite,*

organizate și în care funcționează diferite tipuri și forme de asociație, inclusiv să dispună constituirea obligatorie a unor asociații pentru exercitarea unor profesii ori îndeplinirea unor atribuții de interes public."

f) Printr-o petiție s-a solicitat sesizarea Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a art. 56 alin. (4) din Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente.

În motivarea punctului de vedere privind neconstituționalitatea prevederilor legale invocate, **petentul** susține că organizațiile unei minorități reprezentate în Parlament nu au nicio obligație atunci când depun o candidatură de deputat la alegerile parlamentare, spre deosebire de organizațiile care nu sunt reprezentate în Parlament și care trebuie să îndeplinească două condiții suplimentare, acest aspect fiind contrar art. 4, art. 37, art. 6 alin. (1) și art. 62 alin. (2) din Constituție.

Potrivit art. 73 alin. (3) lit. a) din Constituție, sistemul electoral se reglementează prin lege organică, o astfel de lege fiind Legea nr. 208/2015. Textul din lege criticat dispune cu privire la un segment al procesului electoral, cel referitor la depunerea candidaturilor de către organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, stabilind anumite condiționări, fără ca prin acestea să îngreueze dreptul unei organizații din cadrul minorității de a participa la organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Senat și Camera Deputaților. Așadar, condiția prezentării unei liste cu membri ai organizației cetățenilor aparținând minorităților naționale, pentru a putea depune candidaturi la pentru Senat și Camera Deputaților nu este de natură să restrângă exercițiul dreptului de a fi ales, având în vedere că se cere o listă cu un număr de membri egal cu 15% din numărul total al cetățenilor care la ultimul recensământ s-au declarat că aparțin minorității naționale respective. Acest număr redus permite oricărei minorități naționale să constituie organizații cu posibilități de a depune candidaturi, ceea ce asigură aplicarea deplină a principiului pluralismului politic. Organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale reprezentate în Parlament nu sunt privilegiate, sub aspectul depunerii candidaturilor, întrucât acestea au îndeplinit condiții mult mai severe pentru a accede în Parlament. Astfel, conform art. 56 alin. (1) din Legea nr. 208/2015 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului, „Organizațiile cetățenilor aparținând unei minorități naționale, legal constituite, care nu au obținut în alegeri cel puțin un mandat de deputat sau de senator au dreptul, potrivit art. 62 alin. (2) din Constituția României, republicată, la un mandat de deputat, dacă au obținut, pe întreaga țară, un număr de voturi egal cu cel puțin 5% din numărul mediu de voturi valabil exprimate pe țară pentru alegerea unui deputat.” În acest sens, Curtea Constituțională s-a pronunțat prin Decizia nr. 146/2005, analizând o critică de neconstituționalitate a unei soluții legislative similare, în speță art. 7 alin. (3) și alin. (4) din Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale.

În plus, am considerat că nu se încalcă nici art. 6 alin. (1) din Constituție, întrucât dreptul persoanelor de a se bucura de propria lor cultură, de a profesa și practica propria religie și a folosi propria limbă nu este îngreuit prin dispozițiile legale criticate.

În aceste condiții, am constatat că nu se justifică sesizarea Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a art. 56 alin. (4) din Legea nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente.

SECȚIUNEA a 2-a
IMPLICAREA AVOCATULUI POPORULUI ÎN ACTIVITATEA DE
INTERPRETARE ȘI APLICARE UNITARĂ A LEGII DE CĂTRE INSTANȚELE DE
JUDECATĂ

Precizări

Potrivit prevederilor procedurale civile și penale, Avocatul Poporului are îndatorirea să ceară Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe **asupra problemelor de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești**. Avem în vedere, în acest sens, prevederile art. 471 din Codul de procedură penală, respectiv art. 514 din Codul de procedură civilă, potrivit cărora „*pentru a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către toate instanțele judecătorești, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, din oficiu sau la cererea ministrului justiției, colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție, colegiile de conducere ale curților de apel, precum și Avocatul Poporului au îndatorirea să ceară Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe asupra problemelor de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești.*”

În exercitarea atribuțiilor sale în acest domeniu, în anul 2016, Avocatul Poporului a înaintat instanței supreme un număr de **3 solicitări de recurs în interesul legii**:

a) Recursul în interesul legii privind problema de drept referitoare la interpretarea și aplicarea dispozițiilor: art. 30 alin. (6) și art. 48 alin. (1) pct. 7 din Legea cadru nr. 330/2009 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, art. 4 alin. (1), art. 6 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2010 privind unele măsuri de reîncadrare în funcții a unor categorii de personal din sectorul bugetar și stabilirea salariilor acestora, precum și alte măsuri în domeniul bugetar, cu modificările și completările ulterioare precum și art. 1 alin. (5) din Legea nr. 285/2010 privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice, art. 8 din Anexa nr. 5 a Legii nr. 63/2011.

b) Recursul în interesul legii având ca obiect problema de drept referitoare la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 7 alin. (4) din Ordonanța Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, cu modificările și completările ulterioare.

c) Recursul în interesul legii referitor la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 147, raportate la cele ale art. 145 din vechiul Cod penal, în sensul de a stabili dacă funcționarul bancar angajat într-o societate bancară pe acțiuni (CEC Bank S.A.), acțiunile aparținând în proporție de 100% Statului Român, se încadrează ori nu în categoria funcționarilor publici. În opinia Avocatului Poporului, funcționarul bancar angajat într-o societate bancară pe acțiuni, acțiunile aparținând în proporție de 100% Statului Român, se încadrează în categoria funcționarilor publici, în sensul art. 147, raportat la art. 145 din vechiul Cod penal.

Referitor la cele 3 solicitări de recurs în interesul legii formulate de Avocatul Poporului, facem precizarea că, la data întocmirii prezentului Raport, Înalta Curte de Casație și Justiție **a admis Recursul în interesul legii privind interpretarea și aplicarea dispozițiilor:**

art. 30 alin. (6) și art. 48 alin. (1) pct. 7 din Legea cadru nr. 330/2009 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, art. 4 alin. (1), art. 6 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2010 privind unele măsuri de reîncadrare în funcții a unor categorii de personal din sectorul bugetar și stabilirea salariilor acestora, precum și alte măsuri în domeniul bugetar, cu modificările și completările ulterioare, art. 1 alin. (5) din Legea nr. 285/2010 privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice, art. 8 din Anexa nr. 5 a Legii nr. 63/2011 - 22 iulie 2016, celelalte 2 solicitări de recurs în interesul legii având **termene stabilite în datele de 23 martie 2017, respectiv 3 aprilie 2017.**

În plus, au fost soluționate 74 de petiții având ca obiect solicitarea de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție cu recursuri în interesul legii în diferite domenii.

Trebuie precizat că, deși produce efecte asupra activității instanțelor de judecată, intervenția Avocatului Poporului în acest domeniu nu poate fi calificată ca aducând atingere principiului independenței justiției, întrucât recursul în interesul legii nu reprezintă un alt grad de jurisdicție, el nu repune în discuție hotărârile judecătorești - care constituie doar premisele justificative ale deciziei pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție-, nici nu antrenează repunerea părților în situația anterioară adoptării acelor hotărâri. Conform art. 517 alin. (2) din Codul de procedură civilă, „Decizia se pronunță numai în interesul legii și nu are efecte asupra hotărârilor judecătorești examinate și nici cu privire la situația părților din acele procese.” Decizia produce efecte numai pentru viitor, așa cum rezultă din dispozițiile art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă, potrivit cărora „Dezlegarea dată problemelor de drept judecate este obligatorie pentru instanțe de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I.”

Prezentarea obiectului recursurilor în interesul legii formulate de Avocatul Poporului

În continuare, vom detalia solicitările de recurs în interesul legii adresate de Avocatul Poporului Înaltei Curți de Casație și Justiție:

a) Prin recursul în interesul legii formulat, Avocatul Poporului a cerut Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe în privința problemei de drept referitoare la interpretarea și aplicarea dispozițiilor: art. 30 alin. (6) și art. 48 alin. (1) pct. 7 din Legea cadru nr. 330/2009 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, art. 4 alin. (1), art. 6 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2010 privind unele măsuri de reîncadrare în funcții a unor categorii de personal din sectorul bugetar și stabilirea salariilor acestora, precum și alte măsuri în domeniul bugetar, cu modificările și completările ulterioare precum și art. 1 alin. (5) din Legea nr. 285/2010 privind salarizarea în anul 2011 a personalului plătit din fonduri publice, art. 8 din Anexa nr. 5 a Legii nr. 63/2011.

Textele legale invocate se regăsesc în hotărârile instanțelor de judecată, respectiv în cererile de chemare în judecată îndreptate împotriva angajatorilor, prin care, **cei care au obținut titlul științific de doctor ulterior datei de 01.01.2010 au solicitat** (în limitele termenului de prescripție extinctivă a dreptului la acțiune și până la 6.04.2015, când a intrat în vigoare Legea nr. 71/2015), **plata unor despăgubiri.** Sumele astfel solicitate reprezintă prejudiciul cauzat prin discriminare în comparație cu cei care au obținut titlul de doctor anterior datei de 1.01.2010 și care primesc acest spor sub forma sumelor compensatorii echivalente cu contravaloarea sporului de doctorat de 15% din salariul de bază.

Într-o opinie, instanțele au respins cererile de chemare în judecată formulate reținând, în esență, faptul că prevederile art. 30 alin. (6) din Legea nr. 330/2009 nu reglementează acordarea în continuare a unui spor permanent, ci o măsură tranzitorie pentru conservarea drepturilor persoanelor ce au beneficiat de sporuri cu caracter permanent acordate în luna decembrie 2009, sporuri care nu se mai regăsesc în anexele la Legea nr. 330/2009 și nici nu au fost incluse în salariile de bază, în soldele funcțiilor de bază sau, după caz, în indemnizațiile lunare de încadrare.

Într-o altă opinie, s-a apreciat în cuprinsul hotărârilor judecătorești că tratamentul juridic în ceea ce privește acordarea drepturilor salariale suplimentare ca urmare a obținerii titlului științific de doctor este nejustificat și nu se poate susține că acesta decurge din aplicarea în timp a legilor ci chiar din prevederile Legii nr. 330/2009, Legii nr. 284/2010 și Legii nr. 63/2011. Astfel, criteriul de diferențiere este cel al momentului la care a fost obținut titlul de doctor, iar prin aplicarea acestui criteriu se ajunge la încălcarea principiului plății egale pentru muncă de valoare egală, fără ca acest tratament juridic diferit să fie justificat obiectiv de un scop legitim. La stabilirea cuantumului acestor despăgubiri s-a avut în vedere cuantumul drepturilor salariale încasate de un salariat ce ocupă o funcție similară având același grad și aceeași vechime în muncă, dar care a beneficiat de sporul de doctorat anterior intrării în vigoare a Legii nr. 330/2009, în limita termenului de prescripție și până la încetarea discriminării.

A fost observat și un alt tip de cazuistică judiciară, circumscris unor soluții prin care, potrivit obiectului cererilor de chemare în judecată, instanțele au respins acțiunea prin care se solicita restituirea sumelor de bani reprezentând sporul pentru titlul științific de doctor, ca urmare a controlului efectuat de Curtea de Conturi.

În opinia Avocatului Poporului, **persoanele care au obținut titlu științific de doctor după 1 ianuarie 2010 sunt în aceeași situație juridică cu cei care l-au obținut anterior anului 2010, criteriul temporal nejustificând lipsirea celor din a doua categorie de acordare a sporului de doctorat.**

În interpretarea și aplicarea dispozițiilor legale menționate, apreciem că se impune înlăturarea oricăror forme de discriminare dintre salariați care au titlul științific de doctor aflați în aceleași condiții de muncă, indiferent de momentul obținerii lui. Astfel, opinăm că **beneficiază de sporul de titlu științific de doctor și persoanele care au obținut acest titlu ulterior datei de 1 ianuarie 2010.**

Soluția Înaltei Curți de Casație și Justiție:

Prin Decizia nr. 21 din 21.11.2016 privind examinarea recursului în interesul legii formulat de Avocatul Poporului Înalta Curte de Casație și Justiție a admis recursul în interesul legii formulat de Avocatul Poporului și a stabilit că Admite recursul în interesul legii formulat de Avocatul Poporului și, în consecință, stabilește că: „În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 30 alin. (6) și art. 48 alin. (1) pct. 7 din Legea nr. 330/2009, art. 4 alin. (1), art. 6 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2010, art. 1 alin. (5) din Legea nr. 285/2010 și art. 8 din anexa nr. 5 a Legii nr. 63/2011, au dreptul la sume compensatorii persoanele care au dobândit titlul de doctor după intrarea în vigoare a Legii nr. 330/2009.”

b) Recursul în interesul legii având ca obiect problema de drept referitoare la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 7 alin. (4) din Ordonanța Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile

instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, cu modificările și completările ulterioare.

Examinarea jurisprudenței la nivel național a relevat că instanțele de judecată nu au un punct de vedere unitar în ceea ce privește ***interpretarea și aplicarea art. 7 alin. (4) din Ordonanța Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, cu modificările și completările ulterioare***, având următorul cuprins:

„Împotriva hotărârii, persoana interesată poate face contestație la secția de contencios administrativ și fiscal a tribunalului, în termen de 30 de zile de la data comunicării hotărârii, potrivit Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare. Hotărârea tribunalului este definitivă. Contestațiile sunt scutite de taxa judiciară de timbru”.

Potrivit ***unei orientări jurisprudențiale***, majoritară, hotărârile judecătorești pronunțate în cauzele având ca obiect refuzul acordării drepturilor conform Ordonanței Guvernului nr. 105/1999, ***sunt supuse recursului***, potrivit Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Într-o altă orientare de jurisprudență, instanțele de judecată au avut o abordare diferită, apreciind că hotărârile judecătorești pronunțate în cauzele având ca obiect refuzul acordării drepturilor conform Ordonanței Guvernului nr. 105/1999, modificată și completată, ***nu sunt supuse recursului***, conferind un caracter definitiv hotărârii judecătorești pronunțată în primă instanță.

În sesizarea formulată, Avocatul Poporului a apreciat că ***hotărârile judecătorești pronunțate în cauzele având ca obiect refuzul acordării drepturilor conform Ordonanței Guvernului nr. 105/1999, sunt supuse recursului***, potrivit Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, modificată și completată.

Avocatul Poporului a arătat că legiuitorul a stabilit fără echivoc procedura de soluționare a contestației împotriva hotărârilor pronunțate de casele județene de pensii sau, după caz, de Casa de pensii a municipiului București ca fiind cea reglementată de Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004; or, în aplicarea art. 10 alin. (2) teza I și art. 20 din acest act normativ, sentințele tribunalelor administrativ-fiscale pot fi atacate cu recurs, care se judecă de secțiile de contencios administrativ și fiscal ale curților de apel. Astfel, interpretarea și aplicarea art. 7 alin. (4) din Ordonanța Guvernului nr. 105/1999, modificată prin art. 33 Legea nr. 76/2012, în sensul că hotărârile instanței de fond sunt supuse recursului nu face decât să reafirme regula conținută în art. 20 din Legea nr. 554/2004 și confirmă o soluție de tradiție în legislația națională, în materia contenciosului administrativ, recursul fiind calea de atac compatibilă. O altă interpretare și aplicare atribuită textului de lege în discuție, în sensul eliminării căii de atac a recursului împotriva hotărârilor pronunțate în cauzele având ca obiect acordarea drepturilor prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 105/1999 și lipsirea beneficiarilor normei juridice de posibilitatea de a supune controlului judiciar soluția instanței de fond, ar constitui o interpretare excesivă, ce depășește cadrul constituțional referitor la exercitarea căilor de atac.

Soluția Înaltei Curți de Casație și Justiție:

Termenul stabilit de Înalta Curte de Casație și Justiție pentru soluționarea acestui recurs în interesul legii este de 23 martie 2017.

c) Recursul în interesul legii referitor la interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 147, raportate la cele ale art. 145 din vechiul Cod penal, în sensul de a stabili dacă funcționarul bancar angajat într-o societate bancară pe acțiuni (CEC Bank S.A.), acțiunile aparținând în proporție de 100% Statului Român, se încadrează ori nu în categoria funcționarilor publici. În opinia Avocatului Poporului, funcționarul bancar angajat într-o societate bancară pe acțiuni, acțiunile aparținând în proporție de 100% Statului Român, se încadrează în categoria funcționarilor publici, în sensul art. 147, raportat la art. 145 din vechiul Cod penal.

Promovarea recursului în interesul legii s-a datorat faptului că în practica instanțelor judecătorești au existat orientări jurisprudențiale diferite, sub aspectul atribuirii ori nu a calității de funcționar public unei persoane care este angajată într-o societate bancară pe acțiuni, acțiunile aparținând în proporție de 100% Statului Român.

În sesizarea adresată Înaltei Curți de Casație și Justiție, Avocatul Poporului a apreciat că, așa cum s-a menționat în mod constant și în literatura juridică, în înțelesul legii penale, noțiunile de „funcționar public” și de „funcționar” au o semnificație mai largă decât aceleași noțiuni din dreptul administrativ, datorită atât caracterului relațiilor sociale apărute prin incriminarea unor fapte socialmente periculoase, cât și faptului că exigențele de apărare a patrimoniului și de promovare a intereselor colectivității impun o mai bună ocrotire prin mijloacele dreptului penal.

În actuala reglementare, funcționarul public în înțelesul normei prevăzute de art. 175 alin. (1) lit. c) din Codul penal semnifică persoana care exercită în cadrul unei regii autonome, al altui operator economic ori al unei persoane juridice cu capital integral sau majoritar de stat atribuții legate de realizarea obiectului de activitate al acesteia. Astfel, spre deosebire de Codul penal anterior, Codul penal în vigoare nu mai face deosebire între noțiunea de funcționar public și cea de funcționar, aceasta din urmă nemaifiind reglementată distinct.

Din analiza comparativă a dispozițiilor legale ce definesc termenii de „funcționar public” și „public” din actuala reglementare cu cele cuprinse în prevederile art. 145 și 147 din Codul penal anterior, rezultă că funcționar public este acea persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură, retribuită sau nu, în serviciul unei autorități publice, instituții publice ori al unei instituții sau al altei persoane juridice de interes public.

Avocatul Poporului a arătat că esențială pentru soluționarea acestor probleme de drept este stabilirea faptului dacă CEC BANK - S.A. este persoană juridică de interes public ori dacă are în administrare, folosință sau exploatare bunuri proprietate publică, servicii de interes public ori bunuri de orice fel care, potrivit legii, sunt de interes public. Astfel cum subliniază Înalta Curte de Casație și Justiție, în Decizia nr. 26/2014, conceptul de „funcție publică” se află în strânsă corelație cu noțiunea de „interes public”, ambele urmărind satisfacerea trebuințelor de interes general, în baza prerogativelor constituționale care fac să prevaleze interesul public față de cel privat. Or, funcționarul public își desfășoară activitatea în scopul realizării interesului public și ca atare, în exercitarea funcției, are îndatorirea de a considera interesul public mai presus decât interesul personal. Noțiunea de „serviciu public” desemnează fie o formă de activitate prestată în folosul interesului public, fie o subdiviziune a unei instituții din administrația internă împărțită pe secții, servicii etc. Din categoria serviciilor de interes public fac parte acele entități care, prin activitatea pe care o desfășoară, sunt chemate să satisfacă anumite interese generale ale membrilor societății.

Având în vedere condițiile restrictive privind înființarea și organizarea activității bancare, natura serviciului prestat, precum și natura capitalului social, Avocatul Poporului

apreciază că CEC BANK - S.A. desfășoară o activitate de interes public, fiind persoană juridică de interes public, în sensul conferit de prevederile art. 145 din vechiul Cod penal.

Mai mult, sintagma „*persoane juridice de interes public*” este definită prin dispozițiile art. 34 alin. (2) din Legea contabilității nr. 82/1991, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ca incluzând și instituțiile de credit.

Soluția Înaltei Curți de Casație și Justiție:

Termenul stabilit de Înalta Curte de Casație și Justiție pentru soluționarea acestui recurs în interesul legii este de 3 aprilie 2017.

PETIȚII AVÂND CA OBIECT SOLICITĂRI DE FORMULARE A UNUI RECURS ÎN INTERESUL LEGII

*Așa cum am menționat anterior, activitatea Biroului contencios constituțional și recurs în interesul legii în materia recursului în interesul legii s-a concretizat, pe lângă cele 3 recursuri în interesul legii prezentate anterior, și în examinarea unui număr de 74 de **petiții** având ca obiect îndatorirea Avocatului Poporului de a sesiza Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea soluționării cazurilor de practică judiciară neunitară.*

În pofida numărului semnificativ de petiții având acest obiect, observăm că doar trei dintre acestea au condus la sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, întrucât doar în cazul acestora au fost întrunite **condițiile de fond și de formă** pentru recurgerea la această instituție procedurală.

Pentru exercitarea de către Avocatul Poporului a atribuției privind promovarea unui recurs în interesul legii este necesară întrunirea unor **condiții ce decurg atât din legislația procedurală civilă sau penală, cât și din jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție în materia recursului în interesul legii.**

❖ petiția adresată instituției Avocatul Poporului trebuie să fie însoțită de **copii ale hotărârilor judecătorești din care să rezulte interpretarea diferită a aceleiași probleme de drept de către instanțe de judecată aflate în circumscripțiile mai multor curți de apel**, scopul acestei proceduri excepționale fiind unificarea practicii la **nivelul întregii țări**;

❖ înlăturarea divergențelor existente în jurisprudența aceleiași curți de apel, cum este cazul hotărârilor judecătorești pronunțate la nivelul Curții de Apel Brașov, se realizează prin dezbateră problema de drept în cadrul Adunării Generale a judecătorilor, în conformitate cu dispozițiile art. 50 și art. 51 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată. Totodată, art. 50 alin. (4) din lege prevede că adunările generale ale judecătorilor se pot convoca și de către Plenul Consiliului Superior al Magistraturii sau colegiul de conducere al instanței.

❖ **sesizarea trebuie să cuprindă nu numai problema de drept, ci și dispozițiile legale a căror interpretare și aplicare diferită au determinat practica judiciară neunitară la nivelul întregii țări.** În acest sens, în jurisprudența sa, Înalta Curte de Casație și Justiție a arătat că „*Dezideratul recursului în interesul legii și rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție în această procedură sunt unificarea interpretării și aplicării legii, ceea ce este distinct de cel al unificării practicii judiciare, care presupune un alt mecanism*” (Decizia nr. 20/2013). Așadar, Avocatul Poporului are posibilitatea promovării unui recurs în interesul legii în raport cu normele legale potrivit cărora recursul în interesul

legii este admisibil numai dacă se face dovada că problemele de drept care formează obiectul judecății au fost soluționate în mod diferit prin hotărâri judecătorești definitive, care se anexează cererii.

❖ **recursul în interesul legii nu reprezintă o cale de atac cu efect de modificare a hotărârilor judecătorești pronunțate într-o cauză și nu poate afecta raporturile juridice care au fost deja soluționate prin pronunțarea unor hotărâri judecătorești care se bucură de autoritate de lucru judecat.** Scopul recursului în interesul legii, astfel cum rezultă din prevederile Codului de procedură civilă/penală, este de „a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii pe întreg teritoriul României” în urma sesizării unor chestiuni de drept care au primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești.

Pentru o mai bună înțelegere a condițiilor în care Avocatul Poporului își poate exercita această îndatorire legală, prezentăm în continuare, cu titlu de exemplu, o serie de petiții însoțite de o evidențiere sintetică a argumentelor care au fundamentat decizia de a nu sesiza Înalta Curte de Casație și Justiție cu un recurs în interesul legii în sensul solicitat de petenți.

a) Printr-o petiție, a fost sesizată instituției Avocatul Poporului practica neunitară a unor instanțe judecătorești în interpretarea art. 324 alin. (1) pct. 3 teza a II-a din vechiul Cod de procedură civilă, privitor la momentul de la care începe să curgă termenul de revizuire.

Astfel, potrivit art. 324 alin. (1) pct. 3 din vechiul Cod de procedură civilă, *în cazurile prevăzute de art. 322 pct. 4 (dacă un judecător, martor sau expert, care a luat parte la judecată, a fost condamnat definitiv pentru o infracțiune privitoare la pricină sau dacă hotărârea s-a dat în temeiul unui înscris declarat fals în cursul sau în urma judecății ori dacă un magistrat a fost sancționat disciplinar pentru exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență în acea cauză;), termenul se socotește din ziua în care partea a luat cunoștință de hotărârea instanței penale de condamnare a judecătorului, martorului sau expertului ori de hotărârea care a declarat fals înscrisul. În lipsa unei astfel de hotărâri termenul curge de la data când partea a luat cunoștință de împrejurările pentru care constatarea infracțiunii nu se mai poate face printr-o hotărâre penală, dar nu mai târziu de 3 ani de la data producerii acestora.*

Referitor la normele indicate mai sus, din hotărârile judecătorești atașate rezultă că nu există un punct de vedere unitar cu privire la interpretarea și aplicarea dispozițiilor privitoare la stabilirea momentului de la care începe să curgă termenul pentru revizuirea unei hotărâri judecătorești, în cazul prevăzut de art. 324 alin. (1) pct. 3 din vechiul Cod de procedură civilă.

Astfel, în cauzele prezentate de petentă, împrejurările pentru care constatarea infracțiunii nu se mai poate face printr-o hotărâre penală privesc intervenția răspunderii penale a făptuitorului care a falsificat un înscris pe care s-a întemeiat hotărârea pronunțată. Însă, într-o asemenea situație, unele instanțe au considerat că momentul de la care începe să curgă termenul de revizuire este cel al comunicării ordonanței de clasare, ca urmare a constatării de către procuror a intervenției răspunderii penale, în timp ce alte instanțe de judecată au apreciat că acest moment vizează data producerii împrejurărilor, iar nu data constatării intervenirii acestor împrejurări, astfel că cererile de revizuire formulate au fost respinse ca fiind tardive.

În acest sens, printr-o decizie, **Curtea de Apel Cluj** a respins ca tardivă cererea de revizuire introdusă în termen de 1 lună de la data comunicării ordonanței de clasare, respectiv decembrie 2014, argumentând că prescripția răspunderii penale a intervenit în anul 2009.

Menționăm, în susținerea caracterului controversat al acestei chestiuni de drept, și **opinia separată a unui judecător al Curții de Apel Cluj** care a apreciat în sensul admiterii în principiu a cererii de revizuire, motivând faptul că revizuirea a luat la cunoștință împrejurările pentru care constatarea infracțiunii nu se mai poate face printr-o hotărâre penală la data comunicării ordonanței de clasare, adică în luna decembrie 2014.

În susținerea aceleiași interpretări și aplicări, judecătorul care a formulat opinia separată **a enumerat și alte hotărâri judecătorești** aparținând Înaltei Curți de Casație și Justiție, Curții de Apel Oradea, Curții de Apel Pitești, instanțe care au apreciat că termenul de revizuire curge de la data comunicării ordonanței de clasare, iar nu de la data intervenției prescripției răspunderii penale.

Alte instanțe, dimpotrivă, au respins cererile de revizuire formulate în aceste condiții ca fiind tardive, apreciind că momentul de la care începe să curgă termenul de revizuire este cel al **producerii** împrejurărilor pentru care constatarea infracțiunii nu se mai poate face printr-o hotărâre penală, așa cum se precizează, expres, în conținutul art. 324 alin. (1) pct. 3 din vechiul Cod de procedură civilă.

Urmare a demersurilor efectuate de instituția Avocatul Poporului, curțile de apel din țară au transmis hotărâri judecătorești din a căror analiză se evidențiază o practică judiciară neunitară la nivel național cu privire la interpretarea și aplicarea dispozițiilor **art. 324 alin. (1) pct. 3 teza a II-a din vechiul Cod de procedură civilă, privitoare la stabilirea momentului de la care începe să curgă termenul de revizuire.**

Însă, așa cum rezulta din adresa Curții de Apel Cluj, **aceste aspecte au fost deja sesizate Înaltei Curți de Casație și Justiție** pe calea recursului în interesul legii, constituind obiectul dosarului nr. 23/2016.

Față de cele de mai sus, Avocatul Poporului a apreciat că nu se justifică o nouă sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție având același obiect.

b) Prin două petiții a fost solicitată intervenția instituției Avocatul Poporului în vederea clarificării modului de interpretare unitară a unor texte legale cuprinse în Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată, mai exact art. 40 și art. 41 din actul normativ menționat, și aplicabilitatea acestora în cazul spațiilor comerciale de către instanțele de judecată, datorită soluțiilor contradictorii pronunțate de Judecătoria Brașov, Tribunalul Brașov, Curtea de Apel Brașov.

Potrivit normelor indicate din Legea nr. 50/1991, republicată:

- art. 40: „(1) În cazul când într-o clădire se realizează mai multe apartamente și suprafețe locative cu altă destinație, proprietarii acestora dobândesc și o cotă-parte de proprietate asupra tuturor părților de construcție și instalații, precum și asupra tuturor dotărilor care, prin natura lor, nu se pot folosi decât în comun, indiferent de tronsonul, scara sau etajul la care este situată proprietatea lor. (2) O dată cu dreptul de proprietate asupra construcțiilor, în situația celor realizate în clădiri cu mai multe apartamente, proprietarul dobândește și o cotă-parte din dreptul de concesiune asupra terenului aparținând domeniului privat al statului sau al unităților administrativ-teritoriale. (3) Cotele-părți prevăzute la alineatele precedente se determină proporțional cu suprafața utilă a locuințelor, a caselor de vacanță ori a suprafețelor cu altă destinație din clădire, după caz”;

- **art. 41:** „Dreptul de concesiune asupra terenului se transmite în caz de succesiune sau de înstrăinare a construcției pentru a cărei realizare acesta a fost constituit, în aceleași condiții se transmite și autorizația de construire”.

În principal, s-a arătat că Primăria municipiului Brașov a încheiat în anul 1997 cu o societate comercială un contract de concesiune a unui teren aflat în domeniul privat al statului, în vederea edificării unui complex comercial. În acest context, ar fi fost încheiate contracte individuale de antrepriză cu peste 100 de persoane/societăți comerciale, urmând ca pe cheltuiala acestora din urmă să se realizeze construirea, pe terenul concesionat, a unor spații comerciale pentru desfășurarea activității.

În urma finalizării lucrărilor de construire, în perioada 1999-2000, spațiile comerciale ar fi fost predate beneficiarilor contractelor de antrepriză, însă cu nesocotirea dreptului de concesiune, „conferit” acestora prin prevederile art. 40 și art. 41 din Legea nr. 50/1991, republicată, întrucât li s-a refuzat de către concesionar dreptul de a prelua concesiunea pe cote părți aferentă spațiului comercial și terenului, părți de uz comun.

Prin prima petiție nu a fost depusă nici o hotărâre judecătorească în sprijinul solicitării sale, de promovarea a unui recurs în interesul legii pentru clarificarea modului de interpretare unitară a dispozițiilor art. 40 și art. 41 din Legea nr. 50/1991, republicată, și aplicabilitatea acestora în cazul spațiilor comerciale de către instanțele de judecată. Cu toate acestea, s-a susținut că „deși textele de lege ar fi edificatoare, constructorul a păstrat dreptul de concesiune pentru sine și a refuzat să predea concesiunea proprietarilor de spații comerciale-construcții, pe motiv că textele de lege se referă la alte spații decât cele comerciale, singurul text de lege explicativ în acest sens fiind art. 4 din Legea nr. 5/1973 privind administrarea fondului locativ și reglementarea raporturilor dintre proprietari și chiriași (în prezent abrogat), potrivit căruia **Suprafața locativă cu altă destinație decât aceea de locuință cuprinde suprafața locativă necesară desfășurării activității economice, social-culturale, administrative sau obștești și dependențele aferente**”.

De asemenea, erau prezentate în cuprinsul primei petiții pasaje din hotărâri judecătorești în care două instanțe judecătorești au interpretat diferit dispozițiile art. 40 alin. (2) și art. 41 din Legea nr. 50/1991, republicată, fără vreo referire la incidența acestor norme în cazul spațiilor comerciale.

Pentru aceste motive și fără a pune la îndoială cele prezentate în prima petiție, am apreciat că pentru o analiză riguroasă, care să nu lase loc vreunei interpretări greșite, era necesar să ni se transmită cel puțin două hotărâri judecătorești contradictorii care să provină de la două curți de apel diferite din care să rezulte că normele legale criticate sunt incidente și în procesele asupra spațiilor comerciale.

Această solicitare a instituției Avocatul Poporului a venit în contextul în care, hotărârile judecătorești care pot avea relevanță în prezenta speță, sunt cele în care instanța de judecată a făcut aplicarea **dispozițiilor art. 40 și art. 41 din Legea nr. 50/1991, republicată**, asupra unor construcții care cuprindeau exclusiv spații comerciale.

În aceste condiții, petentul a revenit, atașând mai multe hotărâri judecătorești din care se desprind următoarele:

1. într-o decizie civilă, pronunțată de Curtea de Apel București – instanța de judecată a apreciat că prevederile art. 40 alin. (2) din Legea nr. 50/1991, republicată, sunt incidente în cauză, fiind pus în discuție un contract încheiat între o societate bancară și o regie autonomă, iar ulterior cu o persoană fizică, **însă obiectul contractului era un apartament dintr-un bloc de locuințe.**

2. o decizie civilă pronunțată de Curtea de Apel Cluj a relevat faptul că discuțiile purtate în cadrul litigiului s-au referit la încheierea unui contract de concesiune asupra unui teren, **în vederea construirii unor locuințe;**

3. Curtea de Apel Craiova a pronunțat o decizie, din care a rezultat că a fost încheiat un contract de concesiune pentru teren, în vederea construirii unui abator fabrică de alimente, iar instanța a apreciat că, în speță, **sunt incidente prevederile Legii nr. 219/1998 privind regimul concesiunilor.**

De asemenea, petentul a transmis și **unele hotărâri judecătorești pronunțate la nivelul Tribunalului Brașov și Curtea de Apel Brașov,** în care a fost implicată chiar societatea comercială din Brașov, cu privire la spațiile comerciale situate în **complexul comercial, și anume:**

1. Într-o decizie civilă, Curtea de Apel Brașov a apreciat că normele legale precitate *„nu sunt aplicabile în speță, întrucât au în vedere apartamente și alte suprafețe locative cu altă destinație decât cea de apartamente construite pe terenuri aflate în domeniul privat și atribuite în vederea construirii de locuințe, iar nu spațiile comerciale”.*

2. De asemenea, Tribunalul Brașov, într-o sentință civilă (nedefinitivă), prin raportare la prevederile Legii nr. 50/1991, republicată, a statuat că *„deși Complexul comercial X este o construcție ce include numai spații comerciale nu exclude aplicarea acestor condiții generale și contractului de concesiune încheiat de reclamantă cu municipiul Brașov”.*

În concret, din petiție a rezultat că, **unele instanțe** au interpretat normele legale criticate în sensul că se aplică *în privința clădirilor cu mai multe apartamente,* iar, **pe de altă parte,** avem **doar Tribunalul Brașov,** care într-o singură hotărâre judecătorească nedefinitivă a apreciat că aceste prevederi pot fi aplicate și clădirilor cu spații comerciale, interpretând că art. 40 alin. (1) din Legea nr. 50/1991, republicată, face referire la *„mai multe apartamente și suprafețe locative cu altă destinație”.*

În realitate, **hotărârile judecătorești transmise de petent, în vederea formulării unui recurs în interesul legii pentru clarificarea aplicării dispozițiilor art. 40 și art. 41 din Legea nr. 50/1991, republicată, nu au avut relevanță, pentru că în cuprinsul acestora nu erau făcute referiri la clădiri care să cuprindă exclusiv spații comerciale, nefiind evidențiată o practică neunitară la nivel național, ci doar la nivelul unei singure Curți de Apel, cea de la Brașov.** Așadar, pentru a fi în prezența aceleiași probleme de drept soluționate în mod diferit de instanțele de judecată, este necesar să fie identificate hotărâri judecătorești în care acțiunea a avut ca obiect aplicarea dispozițiilor art. 40 și art. 41 din Legea nr. 50/1991, republicată, în sensul că sunt incidente în cazul imobilelor în care se află în mod exclusiv spații comerciale.

Legat de această situație, pentru a putea aprecia asupra promovării unui recurs în interesul legii la Înalta Curte de Casație și justiție, l-am informat pe petent că este necesar să ne **comunică hotărâri judecătorești contradictorii care tind să contureze o practică neunitară la nivel național, în materia aplicării prevederilor art. 40 și art. 41 din Legea nr. 50/1991, republicată, construcțiilor în care sunt exclusiv spații comerciale.**

Transmiterea de către acesta a unor hotărâri judecătorești definitive contradictorii, pronunțate la nivel național, ar justifica demersurile Avocatului Poporului de a solicita curților de apel din țară astfel de hotărâri. În acest fel, s-ar evita încărcarea curților de apel cu solicitări care pot privi doar cazuri izolate, cum este, aparent, situația prezentată în petiție.

În plus, înlăturarea divergențelor existente în jurisprudența aceleiași curți de apel, cum este cazul hotărârilor judecătorești pronunțate la nivelul Curții de Apel Brașov, se realizează prin dezbaterea problemei de drept în cadrul Adunării Generale a judecătorilor, în

conformitate cu dispozițiile art. 50 și art. 51 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată. Totodată, art. 50 alin. (4) din lege prevede că adunările generale ale judecătorilor se pot convoca și de către Plenul Consiliului Superior al Magistraturii sau colegiul de conducere al instanței.

În consecință, atunci când se constată existența unei practici neunitare la nivelul unei singure curți de apel, urmează să se procedeze în conformitate cu dispozițiile legale mai sus menționate, respectiv să se discute mai întâi la nivelul fiecărei secții sau, după caz, al fiecărei instanțe, problemele de drept care au condus la pronunțarea unor soluții diferite, iar în final, aceste probleme urmează să fie dezbătute în cadrul întâlnirilor judecătorilor curții de apel și ai instanțelor din circumscripția acesteia.

SECȚIUNEA a 3-a

PROPUNERI DE MODIFICARE A LEGISLAȚIEI REȚINUTE DIN EXAMINAREA PETIȚIILOR SOLUȚIONATE

Având în vedere prevederile art. 5 alin. (1) din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora *rapoartele anuale pot să conțină recomandări privind modificarea legislației*, prezentăm în continuare o serie de propuneri de modificare a legislației reținute din petițiile care au fost soluționate de către consilierii Serviciului contencios.

→ Modificarea art. 356 din Legea nr. 1/2011 a educației naționale, cu modificările și completările ulterioare, în sensul acordării sprijinului de stat pentru exercitarea dreptului la educație, în cuantum de 500 de euro, tuturor copiilor aflați în sistemul de învățământ la data intrării în vigoare a legii (titular ai dreptului la învățătură potrivit art. 32 din Constituție), iar nu doar celor născuți după data intrării în vigoare, așa cum prevede actul normativ în prezent. În context, facem mențiunea că termenul pentru aplicarea prevederilor art. 356 din Legea nr. 1/2011 a fost prorogat până la data de **1 martie 2017**, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2016.

→ Instituția Avocatul Poporului a fost sesizată cu privire la art. 1 alin. (7¹) din Ordonanța Guvernului nr. 15/2002 privind aplicarea tarifului de utilizare și a tarifului de trecere pe rețeaua de drumuri naționale din România, cu modificările și completările ulterioare, care exclude autoturismele (alături de pentru vehiculele de transport marfă cu masa totală maximă autorizată mai mică sau egală cu 3,5 tone) de la plata rovinietei pentru o zi. Din analiza prevederilor legale incidente rezultă că tariful de utilizare a rețelei de drumuri naționale din România (rovinietă) a fost introdus începând cu data de 1 iulie 2002, fiind aplicat tuturor utilizatorilor români și străini pentru toate vehiculele înmatriculate care sunt folosite pe rețeaua de drumuri naționale din România și structurat în funcție de perioada de parcurs și de staționare, de încadrarea în clasa de emisii poluante (EURO), de masa totală maximă autorizată (MTMA) și de numărul de axe, după caz. Menționăm că opțiunea de plată a rovinietei pentru o zi a existat în forma inițială a Ordonanței Guvernului nr. 15/2002, exclusă prin Ordonanța Guvernului nr. 51/2004, reintrodusă prin de art. 1, punctul 1. din Legea nr. 415/2004, respectiv eliminată prin art. 1, punctul 2 din Legea nr. 101/2007. Prin

Ordonanța de urgență a Guvernului 157/2007 (art. I, punctul 10 și 11) a fost adăugată posibilitatea de plată a rovinietei pentru o zi, cu excepția autoturismelor și a vehiculelor de transport marfă cu masa totală maximă autorizată mai mică sau egală cu 3,5 tone, formă în vigoare și la data prezentei. Precizăm că motivarea eliminării acestei opțiuni nu se regăsește în expunerea de motive a legii, nici în nota de fundamentare a ordonanței de urgență.

Față de situația expusă, Avocatul Poporului a apreciat că plata tarifului de utilizare a rețelei de drumuri naționale trebuie să reflecte durată efectivă a folosinței, în funcție de opțiunea utilizatorului, fără a fi impusă a perioadă minimă de 7 zile.

În acest sens, Avocatul Poporului consideră utilă reintroducerea rovinietei pentru o zi și pentru autoturisme, având în vedere că statul are dreptul de a colecta veniturile publice, dar și obligația de a proteja drepturile cetățenilor, inclusiv cele patrimoniale, astfel încât să se realizeze un just echilibru.

SECȚIUNEA a 4-a

IMPLICAREA AVOCATULUI POPORULUI ÎN DOMENIUL CONTENCIOS ADMINISTRATIV ȘI JURIDIC

Prezentarea activității desfășurate de Biroul contencios administrativ și juridic

În anul 2016, numărul solicitărilor înregistrate la Biroul contencios administrativ și juridic, a fost semnificativ mai mare (**101**), față de anul trecut. Dintre acestea, două au făcut obiectul unor acțiuni în contencios administrativ. La data întocmirii prezentului raport, sunt în lucru trei dosare, cazuri în care sunt efectuate demersuri la autoritățile administrative reclamate de cetățenii care s-au adresat instituției Avocatul Poporului.

De asemenea, printre lucrările care s-au aflat în atenția personalului Biroului contencios administrativ și juridic, au fost și cele referitoare la condițiile pentru realizarea debransării consumatorilor individuali, pentru care furnizorii impun condiții suplimentare pe lângă cele în mod expres și limitativ prin lege, și anume de art. 30 din Legea nr. 325/2006 a serviciului public de alimentare cu energie termică, cu modificările și completările ulterioare.

Din examinarea legislației în materie, a rezultat că în pofida principiului constituțional al supremației legii și a principiului ierarhiei actelor normative, prin acte normative cu putere inferioară legii, sunt adăugate condiții suplimentare față de cele legale.

Apreciind-se că sunt afectate principiile accesibilității și previzibilității legii, precum și cel al proporționalității, s-a întocmit un ***RAPORT SPECIAL privind reglementările legale în materia deconectărilor individuale de la sistemul centralizat de alimentare cu energie termică ale apartamentelor situate în imobile de locuit tip bloc – condominii***, în care au fost cuprinse o serie de recomandări de modificare a cadrului legislativ existent în domeniul debransării individuale de la sistemul centralizat de energie termică.

Raportul special, mai sus menționat este prezentat pe larg, în cuprinsul prezentului Raport anual, la CAPITOLUL III - ANCHETE, RECOMANDĂRI, RAPOARTE SPECIALE ȘI SESIZĂRI DIN OFICIU - MIJLOACE DE INTERVENȚIE SPECIFICE INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI.

În ceea ce privește partea juridică, personalul angajat în cadrul Biroului contencios administrativ și juridic a desfășurat activități care au impus verificarea documentelor emise de Avocatul Poporului sub aspectul legalității, emiterea unor opinii legale ori demersuri efectuate în vederea obținerii de clarificări cu privire la activitatea instituției, sau primirii unui sediu pentru birourile teritoriale, centrele zonale sau pentru sediul central, reprezentări ale instituției Avocatul Poporului în fața autorităților publice etc.

a) Contencios administrativ

În ceea ce privește cele două acțiuni în contencios administrativ formulate de Avocatul Poporului, vom reda spețele care au fost supuse controlului instanței de contencios administrativ, iar în continuare, vom evidenția aspectele care au fost suspuse atenției instituției Avocatul Poporului, de către petenți, strict în aria contenciosului administrativ, care însă nu s-au finalizat printr-o acțiune în justiție. Referitor la acest ultim aspect, precizăm că în unele cazuri, ca urmare a demersurilor întreprinse de Avocatul Poporului, s-au constatat următoarele:

- că nu există situații de încălcare a drepturilor și libertăților legitime ale persoanelor fizice;
- anumite acte/fapte ale instituțiilor publice implicate au fost îndeplinite ca urmare a intervenției Avocatului Poporului;
- pe rolul instanțelor de judecată se aflau deja înregistrate acțiuni în contencios administrativ, cazuri în care o nouă acțiune formulată de Avocatul Poporului nu mai era oportună.

Așa cum am arătat mai sus, în anul 2016, Avocatul Poporului a formulat două acțiuni în contencios administrativ, introduse la secțiile specializate ale Tribunalului Constanța, respectiv Tribunalului Dâmbovița, care vor fi prezentate succint în continuare.

I. 1. *Acțiunea în contencios administrativ formulată la Tribunalul Constanța - Secția de contencios administrativ și fiscal*

Considerentele care au stat la baza formulării acțiunii:

A) Situația de fapt expusă Avocatului Poporului:

Prin petiția nr. 204 din 9 mai 2016, petentul a adus la cunoștința instituției Avocatului Poporului - Biroul Teritorial Constanța, faptul că Primăria Municipiului Constanța nu respectă drepturile legale și constituționale ale persoanelor cu handicap, domiciliat în municipiul Constanța.

Astfel, raportat la faptul că este persoană cu grad de handicap 2 accentuat, a solicitat Primăriei Municipiului Constanța repartizarea unui loc de parcare gratuit, care să fie aproape de domiciliul său, în temeiul prevederilor art. 65 alin. (5) din Legea nr. 448/2006 *privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată*.

Începând cu data de 25.06.2013, Direcția Servicii Publice din cadrul Primăriei Municipiului Constanța i-a eliberat autorizația pentru rezervarea locului de parcare solicitat. Ulterior, în urma cererilor anuale de reînnoire a rezervării locului de parcare, i-au fost eliberate de asemenea, autorizații și pentru anii 2014 și 2015.

Cu toate că pentru anul 2016 nu a mai depus o cerere de reînnoire a rezervării locului de parcare, petentul a constatat că figurează ca fiind obligat la plata unei sume de bani, către bugetul local, reprezentând tocmai taxă rezervare loc de parcare. În acest sens, a fost emisă și Înștiințarea de plată pentru anul 2016, pe numele petentului, pentru o sumă totală, reprezentând taxă salubritare și *taxă rezervare loc parcare*.

Prin adresele formulate către Primăria Municipiului Constanța, petentul a adus la cunoștința acestora faptul că obligația de plată a sumei de bani, reprezentând taxă rezervare

loc de parcare, *este impusă nelegal*, apreciind că autoritatea publică s-a substituit voinței sale, prin atribuirea unui loc de parcare *cu plată*.

Astfel, prin adresa din data de 20 ianuarie 2016, înregistrată la Primăria Municipiului Constanța cu nr. 9469 din data de 22 ianuarie 2016, petentul a sesizat Direcția Servicii Publice din cadrul Primăriei Municipiului Constanța cu privire la impunerea nelegală a obligației de plată, reprezentând *parcare curentă – PF*. Menționează petentul că, pentru locul de parcare atribuit, trebuia să fie scutit de la plata taxei de rezervare, **conform art. 65 alin. (5) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată**, în baza Certificatului de încadrare în grad de handicap, cu termen de valabilitate - *permanent*.

Prin răspunsul comunicat de către Serviciul Public de Impozite și Taxe Constanța, acesta l-a informat că taxa rezervare loc parcare este o taxă locală și a fost instituită în conformitate cu art. 486 alin. (1) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal. Astfel, Hotărârea de Consiliu Local nr. 312/2015 a preluat din acest act normativ dispozițiile referitoare la persoanele care pot beneficia de reduceri sau scutiri de la plata taxelor, iar persoanele încadrate în grad de handicap nu sunt incluse în această lege ca beneficiare ale reducerilor sau scutirilor de la plata taxelor locale și, ca atare, nici petentul nu mai beneficiază de nicio astfel de scutire. Și prin adresa nr. G6050 din data de 29 februarie 2016 a Serviciului Public de Impozite și Taxe Constanța, petentul a fost informat că persoanele încadrate în grad de handicap nu sunt incluse în categoria persoanelor ce pot fi scutite de la plata taxelor locale, în temeiul art. 487 din Legea nr. 227/2015.

Totodată, Serviciul Sistemizare Rutieră și Parcări din cadrul Primăriei Municipiului Constanța, prin răspunsul comunicat petentului, a menționat că autoritățile publice locale pot acorda reduceri sau scutiri de la plata taxelor, pentru anumite categorii de persoane fizice sau juridice, conform art. 487 din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, iar printre aceste persoane **nu se regăsesc** beneficiarii Legii nr. 448/2006 *privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap*. Totodată, petentului i s-a transmis că nu beneficiază de scutire la plata taxei de rezervare loc parcare întrucât Legea nr. 227/2015 a abrogat în mod expres art. 26 din Legea nr. 448/2006, articol care reglementa facilitățile fiscale de care puteau beneficia persoanele care se încadrau în prevederile acestui act normativ.

B) Demersurile și constatările Avocatului Poporului

Constatând că petiția este întemeiată, ne-am adresat în scris primarului Municipiului Constanța, prezentându-i situația de fapt și solicitând clarificarea mai multor aspecte.

Prin răspunsul formulat, Primăria Municipiului Constanța – Direcția Servicii Publice – Serviciul Sistemizare Rutieră și Parcări a comunicat faptul că, în concordanță cu dispozițiile art. 487 din Legea nr. 227/2015, printre categoriile persoanelor fizice sau juridice care pot beneficia de reduceri sau scutiri de la plata taxelor instituite conform art. 486 din aceeași lege, *nu se regăsesc* beneficiarii Legii nr. 448/2006. Este motivul pentru care *Primăria Municipiului Constanța nu poate soluționa favorabil solicitările întemeiate pe dispozițiile art. 65 alin. (5) din Legea nr. 448/2006 privind rezervarea unui loc de parcare scutit de plata taxei în parcările de reședință*.

În urma analizării **situației de fapt** prezentate de petent și examinată atât în drept cât și în fapt de Avocatul Poporului, s-au constatat următoarele:

Potrivit **art. 65 alin. (5) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap**, republicată, *în spațiile de parcare ale domeniului public și cât mai aproape de domiciliu, administratorul acestora repartizează locuri de parcare gratuită persoanelor cu handicap care au solicitat și au nevoie de astfel de parcare*.

De asemenea, conform **art. 24 alin. (1)** din Regulamentul-Cadru din 15 iunie 2004 de organizare și funcționare a serviciilor publice de administrare a domeniului public și privat de interes local, care reprezintă **Anexa nr. 1** la H.G. nr. 955/2004 pentru aprobarea reglementărilor-cadru de aplicare a O.G. nr. 71/2002 privind organizarea și funcționarea serviciilor publice de administrare a domeniului public și privat de interes local *amenajarea, întreținerea și exploatarea locurilor de parcare se vor realiza conform hotărârilor autorităților administrației publice locale, stabilirea amplasamentelor făcându-se împreună cu Poliția Rutieră.* Iar alin. (4) al aceluiași articol dispune că *parcările publice sau private, cu plată, vor fi amenajate de persoanele juridice care le au în exploatare. Parcările publice sau private, fără plată, vor fi întreținute de serviciul de administrare a străzilor.*

Avocatul Poporului a considerat că acestea sunt prevederile legale în vigoare pe care trebuie să le aplice Primăria Municipiului Constanța, prin serviciile sale cu atribuții în administrarea/gestionarea locurilor de parcare aflate pe domeniul public al municipiului, **raportat la solicitățile scrise formulate de persoanele cu handicap, care dovedesc prin înscrisuri încadrarea în gradul de handicap și, totodată, au nevoie de un loc de parcare.**

Prin urmare, și petentul ar fi fost îndreptățit în continuare la atribuirea unui loc de parcare gratuit, cât mai aproape de domiciliul său, în condițiile în care este persoană cu handicap permanent și ar fi avut nevoie de un loc de parcare. Totuși, legea prevede că repartizarea locului de parcare, gratuit, se face **în urma solicitării** formulată de persoana cu handicap, ceea ce este logic, deoarece nu se poate presupune că toate persoanele cu handicap au această dizabilitate cu caracter permanent, existând situații în care handicapul este doar temporar și, la un moment dat nu se mai justifică un astfel de beneficiu. Pe de altă parte, există și posibilitatea ca persoana cu handicap să nu mai aibă nevoie de un astfel de loc de parcare întrucât, de exemplu, nu mai deține un autoturism.

De altfel, petentul a menționat că autorizațiile pentru rezervarea locului de parcare gratuită, emise pentru anii 2013, 2014 și 2015, i-au fost eliberate ca urmare a cererilor anuale de reînnoire formulate de acesta, iar nu în mod automat, cum s-a întâmplat în anul 2016, situație care a condus la emiterea Înștiințării referitoare la obligația fiscală de plată.

În acest context, am apreciat că acesta ar fi trebuit să formuleze o nouă solicitare de atribuire a unui loc de parcare gratuită, pentru anul 2016, iar nu să i se reînnoiască automat autorizația pentru rezervarea locului de parcare.

Pe de altă parte, Primăria Municipiului Constanța – Serviciul Sistemizare Rutieră și Parcări, ne-a adus la cunoștință faptul că *în anul 2016, taxa de rezervare loc parcare, prevăzută la Cap. II al Anexei nr. 9 din H.C.L. nr. 312/2015 a fost instituită în conformitate cu dispozițiile art. 486 alin. (1) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, iar conform art. 13 alin. (1) din Cap. II al Anexei nr. 9 din H.C.L. nr. 312/2015 „autorizația pentru rezervarea locului de parcare se reînnoiește automat pentru anul următor în situația în care solicitantul nu renunță expres la aceasta până la data de 15 decembrie a anului în curs și are achitată taxa pentru anul curent”.*

Însă prevederile art. 486 din Codul fiscal reglementează posibilitatea administrației locale de a institui taxe pentru utilizarea **temporară** a locurilor publice și pentru vizitarea muzeelor, caselor memoriale, (...) și altele asemenea. Iar art. 487 din Codul fiscal, care prevede categoriile de persoane ce pot beneficia de astfel de reduceri sau scutiri de la plata taxelor, dispoziție invocată de altfel de Primăria Municipiului Constanța în răspunsul comunicat Avocatului Poporului, **nu este incidentă în speță**, întrucât se referă la folosirea cu caracter temporar a locurilor publice, pe când solicitarea petentului, în măsura în care aceasta ar fi fost reiterată, ar fi avut ca obiect un loc de parcare gratuită, pentru un an întreg,

iar nu cu titlu temporar, cum se întâmplă în cazul prevăzut de art. 486 alin. (1) din Codul fiscal (muzee, case memoriale, monumente istorice de arhitectură și arheologice). În speță, s-a reținut că **art. 24 alin. (2)** din Regulamentul-Cadru din 15 iunie 2004 de organizare și funcționare a serviciilor publice de administrare a domeniului public și privat de interes local - **Anexa nr. 1** la H.G. nr. 955/2004 pentru aprobarea reglementărilor-cadru de aplicare a O.G. nr. 71/2002 privind organizarea și funcționarea serviciilor publice de administrare a domeniului public și privat de interes local, definește **locul de parcare** ca fiind *acel spațiu destinat în mod special staționării vehiculelor, semnalizat prin indicatoare și marcaje, care îl delimitează de partea carosabilă a drumului*. Prin urmare, locul de parcare este un spațiu destinat staționării vehiculelor, iar nu un obiectiv de vizitat, așa cum sunt locurile enumerate la art. 486 alin. (1) din Codul fiscal, care pot fi *utilizate temporar*, contra unei taxe.

De asemenea, art. 26 din Legea nr. 448/2006 (în prezent *abrogat*) invocat de Serviciul Public de Impozite și Taxe Constanța drept anteriorul temei de drept al acordării facilităților fiscale, inclusiv în anul 2015, dar care nu se mai aplică începând cu anul 2016, nici măcar nu dispunea asupra posibilității atribuirii cu titlu gratuit a unui loc de parcare, pentru anumite categorii de persoane, ci prevedea anumite facilități fiscale pentru persoanele cu handicap grav sau accentuat, dar acestea aveau un alt obiect decât locurile de parcare (**Art. 26: Persoanele cu handicap grav sau accentuat beneficiază de următoarele facilități fiscale:**

- a) scutire de impozit pe veniturile din salarii și indemnizații de natură salarială;*
- b) scutire de la plata impozitului pe clădire și teren;*
- c) scutire de la plata taxei asupra autoturismelor, motocicletelor cu ataș și motocicleturilor, adaptate handicapului;*
- d) scutire de la plata taxei pentru eliberarea autorizației de funcționare pentru activități economice și viza anuală a acestora;*
- e) scutire de la plata taxei hoteliere).*

Prin urmare, temeiurile legale invocate de autoritățile sesizate în susținerea refuzului de soluționare a cererii petentului, nu au aplicabilitate în cauză, acesta având dreptul de a beneficia de un loc de parcare gratuită, în baza **art. 65 alin. (5) din Legea nr. 448/2006**, dar numai la solicitarea depusă de acesta.

Pe de altă parte, am considerat că dispoziția din Hotărârea de Consiliu Local referitoare la reînnoirea *automată* a autorizației pentru rezervarea locului de parcare, pentru anul următor, fără a fi necesară o nouă cerere în acest sens, nu are în vedere atribuirile gratuite de locuri de parcare, ci doar pe cele cu plată, din moment ce impune și verificarea condiției ca taxa pentru anul curent să fi fost achitată! Din niciun înscris nu rezulta că petentul ar fi formulat și după la Primăria Municipiului Constanța vreo cerere de rezervare a locului de parcare - *cu plată*, pentru ca aceasta să fie reînnoită în mod *automat*. Cererile acestuia au vizat doar repartizarea unui loc de parcare *gratuită* și doar în baza statutului acestuia de persoană cu handicap. Așadar, **în opinia Avocatului Poporului, în mod nelegal a fost emisă Înștiințarea de plată, pe numele petentului, pentru suma de bani menționată, din moment ce petentul nu a solicitat niciodată rezervarea unui loc de parcare cu plată.**

În concluzie, am solicitat admiterea acțiunii astfel cum a fost formulată, anularea actului administrativ reprezentat de Înștiințarea referitoare la obligația fiscală de plată, reprezentând taxă rezervare loc parcare, stabilită în sarcina contribuabilului, precum și a tuturor actelor subsecvente, pentru nerespectarea dispozițiilor legale în vigoare și repararea pagubei cauzate de măsura dispusă prin actul administrativ contestat. Totodată, s-a cerut suspendarea actului administrativ contestat, până la soluționarea definitivă a cauzei.

Cererea de chemare în judecată a fost înregistrată la data de 14.10.2016 pe rolul Tribunalului Constanța - Secția de contencios administrativ și fiscal, formându-se Dosarul nr. ccc/cc/2016 - în faza de judecată în fond (termen de judecată la data de 25.01.2017).

I. 2. Acțiunea în contencios administrativ formulată la Tribunalul Dâmbovița - Secția a II-a civilă de contencios administrativ și fiscal

A) Situația de fapt expusă Avocatului Poporului:

Prin petiția nr. 240 din data de 5 mai 2016, petenta a adus la cunoștința Instituției Avocatului Poporului - Biroul Teritorial Brașov, faptul că Primăria Municipiului Moreni nu respectă drepturile legale și constituționale ale persoanelor, cu privire la stabilirea și încasarea taxei de habitat. Astfel, în urma decesului mamei sale petenta a moștenit un imobil (garsonieră), situat în Municipiul Moreni. La data de 13.07.2011, petenta a depus o cerere la Primăria Municipiului Moreni, prin care a solicitat **scutirea de la plata taxei de habitat cu destinație specială de salubritate**, pentru imobilul situat în Municipiul Moreni. Temeiul acestei cereri este reprezentat de faptul că în acest imobil nu locuiește nicio persoană, nefiind închiriat nimănui, iar aceasta are domiciliul în Municipiul Constanța și reședința în localitatea Zărnești, județul Brașov. Totodată, petenta a menționat că a solicitat să nu se calculeze taxa de habitat deoarece o locuință nelocuită nu poate genera nici un fel de deșeuri, care să necesite colectare, transport, depozitare, pe raza județului Dâmbovița. În context, a apreciat că Primăria Municipiului Moreni era obligată să țină cont de faptul că imobilul (garsonieră) **nu este locuit** de nicio persoană și să nu perceapă taxa de habitat pentru salubritate, având în vedere că acest imobil *nu a generat niciun deșeu*.

Petenta a considerat că este discriminată, întrucât este obligată să achite o taxă aferentă unei prestații de care nu beneficiază, față de persoanele care locuiesc efectiv în localitatea Moreni și care beneficiază de acest serviciu de salubritate, încălcându-se prevederile **art. 3 lit. f) și g)** din *Legea nr. 101/2006 a serviciului de salubritate a localităților*, republicată, referitoare la **principiile** de organizare și funcționare a serviciului de salubritate, respectiv principiul *tarifării echitabile, corelată cu calitatea și cantitatea serviciului prestat*, precum și cel al *nediscriminării și egalității de tratament al utilizatorilor*.

B) Demersurile și constatările Avocatului Poporului

Constatând că petiția este întemeiată, Avocatul Poporului s-a adresat în scris primarului Municipiului Moreni, prezentându-i situația de fapt și solicitând clarificarea aspectelor semnalate. Prin răspunsul formulat, Primăria Municipiului Moreni a comunicat faptul că, *potrivit Hotărârii nr. 4/26.01.2010 a Asociației de Dezvoltare Intercomunitară (ADI) - „Reabilitarea colectării, transportului, depozitării și prelucrării deșeurilor solide în județul Dâmbovița” a fost instituită, la nivel județean, o taxă de habitat cu destinație specială de salubritate, taxă aprobată la nivel local prin Hotărârea Consiliului Local al Municipiului Moreni nr. 77/30.06.2010.*

Totodată, se menționează că, în conformitate cu Hotărârea ADI, taxa se datorează de către toate persoanele fizice care domiciliază sau locuiesc în județul Dâmbovița, precum și de către persoanele fizice din alte județe sau din alte state, care dețin proprietăți sub forma unor locuințe pe teritoriul județului Dâmbovița, utilizatori ai serviciului de proprietate, iar cuantumul acestei taxe este stabilit anual prin Hotărâre a asociației sus menționate.

În contextul celor prezentate, Primăria Municipiului Moreni a apreciat că *taxa de habitat cu destinație specială de salubritate, stabilită pentru imobilul situat în Municipiul Moreni, proprietatea petentei, a fost stabilită în mod corect, în conformitate cu hotărârile*

ADI privind „Reabilitarea colectării, transportului, depozitării și prelucrării deșeurilor solide în județul Dâmbovița”.

Prin urmare, din cele prezentate reiese că taxa de habitat a fost stabilită de Primăria Municipiului Moreni pe locuință/gospodărie, iar nu raportat la numărul de persoane care beneficiază de serviciul de salubritate. Totodată, potrivit hotărârilor ADI, taxa de habitat se stabilește pe baza declarațiilor de impunere depuse de către contribuabili, în termen de 30 de zile de la data apariției oricărei modificări. Petenta a susținut că a depus o astfel de declarație, în anul 2011, însă aceasta nu a fost luată în considerare, iar Primăria nu a efectuat niciun fel de verificări ale situației concrete.

Având în vedere aceste aspecte, Avocatul Poporului a demarat o anchetă la Primăria Municipiului Moreni. Astfel, în urma controlului realizat de către instituția Avocatul Poporului, prin Biroul Teritorial Ploiești, din examinarea documentelor aflate la sediul Primăriei Municipiului Moreni, precum și din discuțiile purtate cu reprezentanții acestei instituții, a reieșit faptul că Primăria Municipiului Moreni *stabilește taxa de habitat la momentul depunerii declarației de impunere a proprietății și taxa este calculată pe gospodărie, nu pe număr de persoane, indiferent dacă se locuiește sau nu în acea locuință, deoarece taxa nu a fost gândită ca o prestare individuală de servicii, ci ca o taxă specială pentru întreținerea și înfrumusețarea întregii localități.*

Reprezentanții Primăriei Municipiului Moreni au mai menționat faptul că instituția respectă principiile referitoare la tarifarea echitabilă, corelată cu calitatea și cantitatea serviciului prestat, nediscriminarea și egalitatea de tratament a utilizatorilor, întrucât *Hotărârea Consiliului Local nr. 133/24.11.2015 prevede cuantumuri diferențiate pentru diferite categorii de contribuabili.* Iar cu privire la situația petentei, secretarul primăriei a precizat că funcționarul care răspunde de arhiva instituției se află în concediu de odihnă, astfel încât a solicitat acordarea unui termen pentru identificarea declarației de impunere a petentei.

Ulterior, Primăria Municipiului Moreni a informat Avocatul Poporului că cererea petentei, prin care solicita **scutirea** de la plata taxei de habitat, a fost **aprobată** începând cu luna august 2011 (inclusiv luna decembrie 2011), **beneficiind de scutire 100%**. *De la data de 01.01.2012 și până în prezent, petenta a beneficiat de reducerea taxei de habitat.*

În urma analizării situației de fapt expusă de petentă și examinată atât în drept cât și în fapt de Avocatul Poporului, s-au constatat următoarele:

Potrivit **art. 3 din Legea nr. 101/2006 a serviciului de salubritate a localităților**, republicată, *serviciul de salubritate se organizează și funcționează pe baza următoarelor principii: (...)*

f) tarifarea echitabilă, corelată cu calitatea și cantitatea serviciului prestat;

g) nediscriminarea și egalitatea de tratament al utilizatorilor;

Totodată, conform **art. 11 alin. (1) din Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale**, republicată, *două sau mai multe unități administrativ-teritoriale au dreptul ca, în limitele competențelor autorităților lor deliberative și executive, să coopereze și să se asocieze, în condițiile legii, formând asociații de dezvoltare intercomunitară, cu personalitate juridică, de drept privat și de utilitate publică. Asociațiile de dezvoltare intercomunitară sunt de utilitate publică, prin efectul prezentei legi, (...)* Iar potrivit **alin. (2)** al aceluiași articol, *asociațiile de dezvoltare intercomunitară se constituie în condițiile legii, în scopul realizării în comun a unor proiecte de dezvoltare de interes zonal sau regional ori al furnizării în comun a unor servicii publice. (...)* **Autoritățile deliberative și executive de la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale componente își păstrează autonomia locală, în condițiile legii.**

În acest context, unul dintre motivele pentru care am apreciat că actele administrative contestate, respectiv hotărârile Consiliului Local Moreni, au fost emise cu încălcarea prevederilor art. 3 lit. f) și g) din Legea nr. 101/2006 este acela referitor la faptul că taxa de habitat a fost stabilită **pe gospodărie și nu pe numărul de persoane**. Față de principiile stabilite de Legea nr. 101/2006, care impun o tarifare echitabilă, corelată cu cantitatea și calitatea serviciilor prestate, nediscriminarea și egalitatea de tratament a utilizatorilor, aprobarea taxei de salubritate pe gospodărie, indiferent de numărul de persoane ce o compun, **nu e conformă cu principiile taxării echitabile și nici cu cel al nediscriminării utilizatorilor**, fiind evidentă încălcarea acestor principii, din moment ce gospodăriile **pot avea un număr diferit de persoane în compunere, iar cantitatea serviciului prestat este, prin urmare, diferită, în funcție de numărul persoanelor ce compun respectivele gospodării**.

Petenta a solicitat scutirea de la plata taxei de habitat, începând cu data de 13.07.2011, pentru imobilul situat în Municipiul Moreni, motivat de faptul că acesta **nu este locuit de nicio persoană**. Astfel, a beneficiat de **scutire** la plata acestei taxe, pentru perioada **august – decembrie 2011**, iar de la data de **01.01.2012 și până în prezent**, a beneficiat de **reducerea** taxei de habitat. Aceste taxe au fost percepute având drept temei legal hotărârile Consiliului Local al Municipiului Moreni, prin care s-au aprobat și însușit hotărârile ADI.

Avocatul Poporului a considerat că, **în mod nelegal**, Consiliul Local al Municipiului Moreni a adoptat aceste hotărâri, stabilind obligații de plată a taxei de habitat **prin raportare la gospodării, iar nu la numărul de persoane ce intră în componența acestor gospodării**, ajungându-se să se calculeze astfel de taxe inclusiv pentru imobilele nelocuite. Petenta a contestat sumele solicitate de Primăria Municipiului Moreni cu titlu de taxă de habitat, întrucât această instituție a hotărât să îi aplice o reducere a acestei taxe, nu o scutire, așa cum era legal, dat fiind faptul că în imobil nu a mai locuit nimeni începând cu data de 13.07.2011.

Indiferent de modalități de calcul și cwantumuri ale taxelor de habitat ar fi stabilit ADI prin hotărârile sale, Consiliul Local al Municipiului Moreni era obligat să verifice legalitatea și temeinicia acestora, în momentul aprobării acestor taxe la nivelul Unității Administrativ Teritoriale - Municipiul Moreni, prin hotărârea de Consiliul Local. Prin urmare, nu este întemeiată susținerea Primăriei Municipiului Moreni referitoare la faptul că taxa de habitat cu destinație specială de salubritate a fost stabilită în mod corect, **motivată de faptul că este conformă hotărârilor ADI**. Hotărârile Consiliului Local trebuie să respecte, în principal, legea.

În plus, chiar adresele Primăriei Municipiului Moreni sunt contradictorii, având în vedere că, pe de-o parte, se menționează că petenta a fost introdusă la plata taxei de habitat **începând cu anul 2012**, beneficiind de o reducere la plata acesteia, iar, pe de altă parte, Titlul executoriu emis pe numele petentei, reprezintă creanță calculată pentru **perioada 2010-2015**. Înțelegem că a fost calculată creanța și pentru anul 2011, când petenta a beneficiat de scutire la plata acesteia ?

În concluzie, calcularea și perceperea taxei de habitat în cuantum de 9 lei/lună/gospodărie (majorată la 10 lei începând cu anul 2016) **încalcă regula tarifării echitabile, în funcție de calitatea și, mai ales, cantitatea serviciului prestat**. Din cuprinsul hotărârilor Consiliului Local al Municipiului Moreni rezultă fără echivoc faptul că taxa de habitat a fost stabilită în funcție de gospodărie, iar nu de numărul de persoane care compun cea gospodărie și care beneficiază în mod direct de serviciul de salubritate prestat. Este evident că astfel se încalcă dispozițiile Legii nr. 101/2006 referitoare la principiul **tarifării echitabile, corelată cu cantitatea** serviciului prestat, cât și principiul nediscriminării și al egalității de tratament al utilizatorilor, din moment ce locuințele au un număr diferit de

persoane în componere, motiv pentru care **cantitatea serviciului prestat diferă tocmai după numărul acestor persoane**. Situația impusă de Primăria Municipiului Moreni este de natură a produce dezechilibre serioase cu privire la suportarea prețului prestației, raportat la contraprestația operatorului, cu grave consecințe în ceea ce privește respectarea principiului nediscriminării și al egalității de tratament al utilizatorilor serviciului de salubritate.

De asemenea, am considerat că nu se justifică nici măcar perceperea diferită a unei taxe de habitat pentru persoanele – proprietari ai imobilelor, care **nu domiciliază, nu locuiesc**, nici **nu închiriază** imobilul respectiv, domiciliind pe raza altei localități, raportat la proprietarii care sunt **plecați în străinătate**, pentru aceștia din urmă taxa de habitat fiind redusă într-un quantum mai mare. Care este oare diferența între persoanele plecate în străinătate și cele care domiciliază în altă localitate, sub raportul perioadei efectiv locuite în localitatea Moreni? Precizăm, însă, că obiectul acțiunii este nelegalitatea hotărârilor de Consiliu Local sub aspectul **modalității de calcul a taxei de habitat**, iar nu al quantumului acesteia.

Așadar, Avocatul Poporului a considerat că **în mod nelegal** Consiliul Local al Municipiului Moreni a hotărât **aprobarea quantumului taxei de habitat la nivelul Municipiului Moreni, cu destinație specială de salubritate, pe gospodărie, indiferent de condițiile concrete în care se prestează sau nu acest serviciu, din moment ce petenta a solicitat scutirea de la plata acestei taxe, întrucât imobilul deținut nu este locuit de nicio persoană**. Pentru aceste motive, s-a solicitat anularea hotărârilor Consiliului Local al Municipiului Moreni.

În acest context, s-a solicitat suspendarea actelor administrative contestate, până la soluționarea definitivă a cauzei, admiterea acțiunii astfel cum a fost formulată, anularea actelor administrative reprezentate de Hotărârile nr. 64/22.02.2011, nr. 10/31.01.2013, nr. 118/28.11.2013 și nr. 133/24.11.2015 ale Consiliului Local al Municipiului Moreni, a adresei nr. 6767 din data de 24.05.2015, emisă de Primăria Municipiului Moreni, precum și a tuturor actelor subsecvente, pentru nerespectarea dispozițiilor legale în vigoare și repararea pagubei cauzate de măsurile dispuse prin actele administrative contestate.

Cererea de chemare în judecată a fost înregistrată la data de 31.10.2016 pe rolul Tribunalului Dâmbovița - Secția a II-a de contencios administrativ și fiscal, formându-se Dosarul nr. ssss/ss/2016, acesta fiind în faza de judecată în fond (termen de judecată la data de 30.01.2017).

Petiții care nu s-au concretizat în formularea unor acțiuni în contencios administrativ

În multe dintre petițiile adresate instituției Avocatul Poporului, petenții solicită sprijinul instituției în soluționarea problemelor cu care se confruntă, dar, totodată, cer în mod expres și formularea de cereri de chemare în judecată, în contencios administrativ. Avocatul Poporului a răspuns acestor solicitări prin aplicarea dispozițiilor art. 1 alin. (3) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

FIȘE DE CAZ:

Dosare: nr. 4382/2016, nr. 4390/2016, nr. 4391/2016, nr. 4392/2016, nr. 4393/2016, nr. 4394/2016, nr. 4395/2016, nr. 4397/2016, nr. 4403/2016, nr. 4451/2016, nr. 4452/2016, nr. 4454/2016, nr. 4455/2016, nr. 4456/2016, nr. 4459/2016, nr. 4460/2016, nr. 4461/2016, nr. 4463/2016, nr. 4578/2016, nr. 4375/2016, nr. 4377/2016,

nr. 4358/2016, nr. 4380/2016, nr. 4358/2016, nr. 4616/2016, nr. 4615/2016, nr. 4462/2016, nr. 4598/2016, nr. 4374/2016, nr. 4379/2016, nr. 4457/2016, nr. 4376/2016, nr. 4388/2016, nr. 4389/2016, nr. 4384/2016, nr. 4385/2016, nr. 4387/2016, nr. 5050/2016, nr. 4378/2016, nr. 4386/2016, nr. 4417/2016, nr. 4383/2016, nr. 4458/2016 și nr. 4453/2016.

Mai mulți petenți au sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu Hotărârea Consiliului General al Municipiului București nr. 8/2016 privind aprobarea Planului de acțiune pentru prevenirea și reducerea zgomotului ambiental – Aeroportul Internațional București Băneasa - Aurel Vlaicu.

Din examinarea petițiilor și a documentelor anexate a rezultat că petenții au solicitat modificarea Anexei hotărârii, în sensul înlăturării pct. a) - *Sistematizare* (de la pagina 9 și 10 din Anexă), mai exact propunerea făcută de Compania Națională Aeroporturi București S.A. *de a nu se aproba inițierea, respectiv continuarea dezvoltării urbanistice în perimetrul delimitat de hărțile de conflict și, în mod evident, a proiectului rezidențial A.N.L. „Henri Coandă”*.

Prin actul administrativ ce a făcut obiectul petițiilor, Consiliul General al Municipiului București a aprobat un plan ce prevedea *„CN Aeroporturi București SA propune autorităților locale să nu se aprobe inițierea, respectiv continuarea dezvoltării urbanistice în perimetrul delimitat de hărțile de conflict și în mod evident a proiectului rezidențial ANL Henri Coandă”*. Petenții au susținut că această mențiune prevăzută în anexa hotărârii (pag. 9 și 10) ar stopa un proiect guvernamental și ar contravine intereselor a circa 10.000 cetățeni, proprietari și chiriași din cartierul Henri Coandă.

În vederea clarificării celor sesizate, instituția Avocatul Poporului s-a adresat Primăriei Municipiului București. Din corespondența purtată cu Primăria Municipiului București, prin direcțiile abilitate din cadrul acesteia, a rezultat că **mențiunea prevăzută la pagina 9 și 10 din Anexa la HCGMB nr. 8/2016, mai exact propunerea făcută de Compania Națională Aeroporturi București S.A. de a nu se aproba inițierea, respectiv continuarea dezvoltării urbanistice în perimetrul delimitat de hărțile de conflict și, în mod evident, a proiectului rezidențial A.N.L. „Henri Coandă”, nu va afecta derularea lucrărilor contractate.** În ceea ce privește Lotul 2 (zona oraș Voluntari, județul Ilfov, a cartierului Henri Coandă), Primăria Municipiului București a informat că *„Ordinul de începere pentru partea de execuție va fi lansat după clarificarea situației juridice a terenurilor aflate în prezent pe raza teritorială a Consiliului Județean Ilfov și a orașului Voluntari, dar nu mai târziu de 3 ani de zile. În situația în care situația juridică nu se rezolvă în acest interval obligațiile privind partea de execuție din contract se reziliază de la sine fără a mai fi nevoie de întocmirea unui act adițional.”*

Având în vedere aceste aspecte, nu s-a mai impus formularea unei acțiuni în contencios administrativ.

Dosar nr. 317/2016 Petenta a sesizat instituția Avocatul Poporului referitor la dispozițiile art. 53 lit. h) din Hotărârea nr. 1375/2015 prin care Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a aprobat regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești.

Față de cuprinsul petiției, instituția Avocatul Poporului s-a adresat Consiliului Superior al Magistraturii prin care a solicitat să se precizeze dacă la elaborarea regulamentului intern au fost respectate dispozițiile Codului muncii cu privire la consultarea organizațiilor sindicale.

De asemenea, petentei i s-au specificat atribuțiile instituției Avocatul Poporului în ceea ce privește sesizarea Curții Constituționale. Consiliul Superior al Magistraturii a transmis că la nivelul Consiliului s-a dispus constituirea unui grup de lucru care să analizeze

propunerile transmise de instanțele judecătorești referitoare la modificarea și completarea Regulamentului de ordine interioară al instanțelor judecătorești, aprobat prin Hotărârea Plenului C.S.M nr. 387/2005. La lucrările grupului de lucru, care s-au desfășurat pe parcursul a 9 întâlniri, au participat membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, președinți ai curților de apel, ai tribunalelor și ai judecătoriilor, reprezentanți ai Ministerului Justiției și personal din aparatul tehnic al Consiliului.

Totodată, având în vedere faptul că:

- minutele încheiate cu ocazia întâlnirii grupului de lucru pentru analiza propunerilor de modificare și completare a Regulamentului de ordine interioară al instanțelor judecătorești au fost publicate pe pagina oficială de internet a Consiliului Superior al Magistraturii;

- în minuta din 15-17.06.2015 - pag. 5, publicată pe pagina de internet în 23.06.2015, s-a consemnat, printre altele și decizia Grupului de lucru de a-și însuși propunerea Judecătoriei Botoșani, *de a fi introduse anumite prevederi speciale privind obligația grefierului de ședință de a redacta hotărâri în cauze simple repetitive după un model pus la dispoziție de judecător.*

- elaborarea Regulamentului de ordine interioară s-a realizat cu respectarea dispozițiilor art. 139 alin. (2) din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare și art. 223 lit. b) din Codul muncii, republicat și modificările și completările ulterioare;

- propunerea ca grefierul de ședință să redacteze hotărârile în cauze simple repetitive după un model pus la dispoziție de judecător a fost însoțită de grupul de lucru,

- nu au fost formulate obiecțiuni cu privire la propunerea Judecătoriei Botoșani, s-a considerat că această propunere a fost acceptată atât de judecători, cât și de celelalte categorii de personal enumerate în regulament (personal auxiliar de specialitate, personal conex, personal al departamentului economico-financiar și administrativ, asistenți judiciari etc.);

- precum și dispozițiile art. 1 alin. (3) din Legea nr. 554/2004 contenciosului administrativ, cu modificările și completările ulterioare, s-a opinat că Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești s-a realizat cu respectarea dispozițiilor legale în materie, motiv pentru care nu s-a impus sesizarea instanței de contencios administrativ.

Petiții nr. 11.777/13.844/2016 Petentul s-a adresat instituției Avocatul Poporului cu solicitarea de a constata și înlătura refuzul unei direcții din cadrul Ministerului Apărării Naționale de a-și realiza atribuțiile legale referitoare la obligația de a asigura informarea corectă, concretă și completă asupra problemelor de interes personal.

Potentul ne-a informat că a formulat o solicitare către direcția reclamată, din cadrul Ministerului Apărării Naționale. La această cerere a primit un răspuns, însă, înainte de a primi acest răspuns, petentul a formulat și o reclamație administrativă, în temeiul art. 21 alin. (1) și (2) din Legea nr. 544/2001 (pe care ulterior a completat-o), iar direcția din cadrul Ministerului Apărării Naționale a hotărât clasarea, deoarece răspunsul la cererea acestuia fusese deja formulat și comunicat.

Având în vedere că petentul **solicitase sesizarea instanței de contencios administrativ**, în vederea *înlăturării efectelor materiale și morale produse*, l-am informat că, potrivit dispozițiilor art. 1 alin. (3) din **Legea nr. 554/2004** a contenciosului administrativ, *Avocatul Poporului, în urma controlului realizat, potrivit legii sale organice, dacă apreciază că ilegalitatea actului sau refuzul autorității administrative de a-și realiza atribuțiile legale nu poate fi înlăturat decât prin justiție, poate sesiza instanța competentă de contencios administrativ de la domiciliul petentului.* Totodată, conform art. 15 alin. (1)

din **Legea nr. 35/1997** privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, *petițiile adresate instituției Avocatul Poporului trebuie (...) să dovedească întârzierea sau refuzul administrației publice de a soluționa legal petiția.*

Prin urmare, i s-a comunicat petentului că instituția Avocatul Poporului poate să sesizeze instanța de contencios administrativ însă doar în măsura în care apreciază că acest demers este **întemeiat și motivat** de existența unui **act ilegal** sau de **un refuz** al autorității administrative implicate de a-și îndeplini **atribuțiile legale**.

Așa cum a reieșit din situația prezentată de petent, precum și din înscrisurile anexate, acesta a formulat solicitări către o unitate militară, fiindu-i comunicate adeverințele cu soldele lunare brute obținute de acesta în perioada 1995-1996.

Ulterior, petentul a formulat, în baza Legii nr. 544/2001, o cerere către o direcție din cadrul Ministerului Apărării Naționale, prin care a solicitat comunicarea mai multor informații referitoare, în esență, la modalitatea de calcul a salariului personalului militar, cerând inclusiv *redirecționarea adresei sale către instituțiile militare*, în măsura în care solicitările sale exced atribuțiilor direcției. Petentului i s-a comunicat **răspunsul la cererea sa de informații de interes public**. Astfel, acesta a fost informat care este actul normativ aplicabil salarizării personalului militar în perioada indicată de petent, care sunt componentele soldei de bază și indexările aplicate soldelor.

La data de 30 mai 2016, chiar înainte de a primi răspunsul direcției, petentul a formulat o reclamație administrativă, în temeiul art. 21 alin. (1) și (2) din Legea nr. 544/2001, fiind nemulțumit de faptul că nu i s-a comunicat un răspuns în termenul de 10 zile prevăzut de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 544/2001. Această reclamație administrativă a fost ulterior completată, după primirea răspunsului direcției, petentul fiind nemulțumit de conținutul adresei. Prin adresa din data de 02.06.2016, direcția din cadrul Ministerului Apărării Naționale a decis clasarea adresei din data de 30.05.2016, *întrucât s-a răspuns*.

Față de cele menționate, am considerat că o cerere de sesizare a instanței de contencios administrativ, formulată în numele petentului, având ca obiect constatarea refuzului instituției publice de a-și realiza atribuțiile legale, precum și pentru înlăturarea efectelor materiale și morale produse, **nu îndeplinește condițiile legale** prevăzute de legea privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, având în vedere *lipsa temeiurilor legale* ale unei astfel de acțiuni. Instituția publică, reprezentată de direcția din cadrul Ministerului Apărării Naționale, a formulat și comunicat o adresă, *în termen de 10 zile* de la data înregistrării cererii petentului, respectiv la data de 26.05.2016, adresă prin care a răspuns cererii de informații de interes public. Faptul că petentul este nemulțumit de conținutul răspunsului **nu poate echivala cu un refuz** al instituției publice de a răspunde cererii privind furnizarea informațiilor de interes public. De asemenea, nici mențiunile petentului referitoare la efectele materiale și morale produse, ca urmare a răspunsului primit, *nu sunt susținute de probe* (înscrieri) care să poată face dovada în fața instanței de judecată a situației prezentate.

2. Pe de altă parte, cererea adresată de petent către direcția din cadrul Ministerului Apărării Naționale, precum și cele ulterioare, au fost întemeiate pe dispozițiile Legii nr. 544/2001 *privind liberul acces la informațiile de interes public*.

Acest act normativ prevede o *procedură specială*, ce derogă de la prevederile Legii nr. 554/2004 *a contenciosului administrativ* și care reglementează modalitatea de organizare și asigurare a accesului la informațiile de interes public, procedura ce trebuie urmată în vederea soluționării cererilor formulate în baza acestei legi, precum și modalitatea de contestare a răspunsurilor primite de solicitanți.

Prin urmare, din moment ce legiuitorul instituie norme speciale într-o anumită materie, cum este cea referitoare la liberul acces la informații de interes public, ele **trebuie aplicate cu prioritate față de normele generale** și, doar pentru aspectele pe care nu le reglementează, norma specială se completează cu normele generale. Rezultă, așadar, că petentul poate formula *plângere* la secția de contencios administrativ, în cadrul procedurii speciale a Legii nr. 544/2001, procedură față de care Avocatul Poporului nu are atribuții.

Petiție nr. 10.597/2016 Petenta s-a adresat instituției Avocatul Poporului cu solicitarea ca, în baza Legii nr. 554/2004 *a contenciosului administrativ*, să i se stabilească drepturile ce i-au fost grav încălcate, în urma emiterii Ordinului Ministrului Justiției, prin care s-a dispus încetarea calității acesteia de notar.

Am apreciat că textele legale incidente în cauză sunt:

- **Legea nr. 36/1995 a notarilor publici și a activității notariale** (așa cum aceasta era în vigoare la data emiterii ordinului contestat) care, la **art. 41**, referitor la încetarea și suspendarea din funcția de notar public, prevede:

(1) Calitatea de notar public încetează:

(...)

f) în cazul condamnării definitive pentru săvârșirea unei infracțiuni de serviciu sau în legătură cu serviciul ori pentru săvârșirea cu intenție a unei alte infracțiuni;

...

(2) În cazul prevăzut la alin. (1) lit. f), instanța de judecată comunică de îndată compartimentului de specialitate din cadrul Ministerului Justiției și Uniunii copia certificată a hotărârii judecătorești definitive de condamnare.

(3) Încetarea funcției de notar public se constată sau se dispune, după caz, de ministrul justiției, la propunerea Biroului executiv al Consiliului Uniunii, la cererea notarului public sau din oficiu.

- **Regulamentul din 24 iulie 2013 de aplicare a Legii notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995** care dispune:

Art. 74 alin. (1) Încetarea calității de notar public în cazul prevăzut la art. 41 alin.

(1) lit. f) din lege se dispune de ministrul justiției, din oficiu sau la sesizarea Biroului executiv al Consiliului Uniunii, pe baza copiei certificate a hotărârii judecătorești de condamnare rămase definitivă sau a certificatului de greșă din care rezultă acest fapt.

(2) După primirea de la instanța de judecată a copiei certificate a hotărârii judecătorești definitive de condamnare a notarului public, ministrul justiției dispune încetarea de îndată a calității notarului public.

Am raportat aceste reglementări legale la situația de fapt, respectiv existența unei hotărâri judecătorești **definitive** de condamnare a petentei la pedeapsa de 1 an și 10 luni închisoare pentru săvârșirea **infracțiunii de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor, în formă calificată, infracțiune săvârșită cu intenție**, așa cum se reține și în expunerea Sentinței penale din 2012. A fost unul dintre motivele pentru care s-a dispus încetarea de drept a calității de notar public. Legea prevede în mod expres că **în cazul condamnării definitive pentru săvârșirea unei infracțiuni de serviciu sau în legătură cu serviciul ori pentru săvârșirea cu intenție a unei alte infracțiuni se dispune încetarea calității de notar public**, fără a face distincție după modalitatea în care s-a dispus executarea pedepsei aplicată (cu sau fără suspendarea executării pedepsei). Dispozițiile legale obligă ministrul justiției să dispună încetarea calității de notar public imediat ce îi este comunicată, de către instanța de judecată, hotărârea judecătorească definitivă de condamnare a notarului public.

Cu privire la solicitarea de sesizare a instanței de contencios administrativ *de către Avocatul Poporului*, am informat petenta că potrivit dispozițiilor art. 1 alin. (3) din **Legea nr. 554/2004** a contenciosului administrativ, *Avocatul Poporului, în urma controlului realizat, potrivit legii sale organice, dacă apreciază că ilegalitatea actului sau refuzul autorității administrative de a-și realiza atribuțiile legale nu poate fi înlăturat decât prin justiție, poate sesiza instanța competentă de contencios administrativ de la domiciliul petentului. Petiționarul dobândește de drept calitatea de reclamant, urmând a fi citat în această calitate. Dacă petiționarul nu își însușește acțiunea formulată de Avocatul Poporului la primul termen de judecată, instanța de contencios administrativ anulează cererea.* Totodată, art. 15 alin. (1) din **Legea nr. 35/1997** privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, prevede că *petițiile adresate instituției Avocatul Poporului trebuie (...) să dovedească întârzierea sau refuzul administrației publice de a soluționa legal petiția.*

(2) Nu pot fi luate în considerare petițiile anonime, iar petițiile îndreptate împotriva încălcării drepturilor și libertăților persoanelor fizice prin acte sau fapte ale autorității administrației publice se adresează instituției Avocatul Poporului nu mai târziu de un an de la data la care aceste încălcări s-au produs ori de la data la care persoana în cauză a luat cunoștință de ele.

Față de aceste prevederi, am considerat că o cerere de sesizare a instanței de contencios administrativ, formulată în numele petentei, având ca obiect constatarea nelegalității Ordinului Ministrului Justiției din data de 05.06.2014, **nu îndeplinește condițiile legale** prevăzute de legea privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, având în vedere *lipsa temeiurilor legale*, precum și *depășirea termenului de un an* de la data producerii sau de la luarea la cunoștință a pretensei încălcări.

Nici susținerile petentei, referitoare la ilegalitatea Ordinului Ministrului Justiției din data de 05.06.2014, motivat de faptul că acest act administrativ a fost emis fără nicio cale de atac, nu au putut fi reținute, întrucât petenta avea posibilitatea de a se adresa instanței de judecată, **în termenul legal**, în conformitate cu prevederile art. 1 alin. (1) din **Legea nr. 554/2004** a contenciosului administrativ, cu modificările și completările ulterioare: *„orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente, pentru anularea actului, recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim și repararea pagubei ce i-a fost cauzată”*.

Pe de altă parte, **art. 15 alin. (4) din Legea nr. 35/1997** prevede că *„nu fac obiectul activității instituției Avocatul Poporului și vor fi respinse fără motivare petițiile privind actele emise de Camera Deputaților, de Senat sau de Parlament, actele și faptele deputaților și senatorilor, ale Președintelui României, ale Curții Constituționale, ale președintelui Consiliului Legislativ, ale autorității judecătorești, precum și ale Guvernului, cu excepția legilor și ordonanțelor”*. Prin urmare, Avocatul Poporului nu are competența de a se pronunța asupra actelor emise de autoritățile judecătorești, iar hotărârile penale definitive pronunțate de instanțele de judecată au autoritate de lucru judecat și sunt considerate că exprimă adevărul asupra faptelor și împrejurărilor deduse judecății.

Petiție nr. 934/2016 Petentul a solicitat instituției Avocatul Poporului să se adreseze instanței de contencios administrativ în vederea limitării prejudiciilor cauzate de o dispoziție de primar. Însă, din adresa comunicată Avocatului Poporului de către Unitatea Administrativ Teritorială implicată, a rezultat că, ulterior primirii petiției, a fost emisă o altă dispoziție de primar care modifica esențial raportul de serviciu al petentului, iar această schimbare a

raportului de serviciu reprezenta chiar voința/acordul persoanei implicată. Totodată, se menționa că dispoziția anterioară **își încetează aplicabilitatea**. Întrucât actul administrativ contestat a încetat să își producă efectele, iar existența vreunui prejudiciu nu a fost dovedită, o eventuală acțiune la instanța de contencios administrativ nu se mai justifică, din perspectiva lipsei de interes. Mai mult, soluția intentării acțiunii la instanța de contencios administrativ, de către Avocatul Poporului, are caracter intermediar, iar continuarea procesului depinde de petiționar, acesta devenind reclamant *de drept*, din momentul în care este introdusă acțiunea, urmând a fi citat în cauză în această calitate, cu consecința suportării cheltuielilor de judecată, în situația în care ar pierde procesul. Această precizare a fost făcută deoarece mulți petiționari nu iau în calcul acest aspect, atunci când solicită introducerea unei cereri la instanța de contencios administrativ, iar eventuala acțiune formulată de Avocatul Poporului, în numele petentului, nu are ca rezultat final exonerarea acestuia de la plata cheltuielilor de judecată.

Petiție nr. 998/2016 Petentul a sesizat instituția Avocatul Poporului cu privire la anularea unor texte din Legea nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, cu modificările și completările ulterioare, precum și inițierea și aprobarea unui proiect de lege prin care să elimine sintagmele „*altor reglementări și acte normative în vigoare*” și „*potrivit prevederilor legilor speciale și regulamentelor sau statutelor instituției respective*”, prevăzute în cuprinsul articolului anterior menționat. Petentul considera că prin menționarea în cuprinsul articolului a sintagmelor *altor reglementări și acte normative în vigoare, potrivit prevederilor legilor speciale și regulamentelor sau statutelor instituției respective*, fără a fi nominaliza acele legi speciale, se încalcă dispozițiile art. 4 din Legea nr. 213/2014, care dispune imperativ că profesia de psiholog nu este supusă nici unei imixțiuni din exteriorul relației psiholog-pacient. Totodată, acesta aprecia că în locul acestor „*ambiguități*” care în opinia sa dau naștere la abuzuri de drept (exemplificând Ordinele Ministrului afacerilor interne nr. 257/2007 și nr. 23/2015), se pot enunța „*potrivit Codului civil și Codului Penal prin contractul de muncă încheiat între psiholog și instituția angajatoare acesta este obligat să se prezinte la programul de lucru, să informeze conducătorul instituției despre lipsa spațiilor /mijloacelor necesare desfășurării în condiții optime a actului psihologic*”.

Referitor la solicitarea petentului de a anula unele dispoziții din cuprinsul articolului 6 lit. a) și b) din *Legea nr. 213/2014 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România, cu modificările și completările ulterioare*, precum și la inițierea și aprobarea unui proiect de lege care să elimine prevederile considerate ca fiind nelegale, i-am adus la cunoștință că adoptarea, modificarea și completarea legilor sunt atributul Parlamentului, care potrivit art. 61 alin. (1) din Constituție este unica autoritate legiuitoare, Avocatul Poporului neavând atribuții în acest sens. În completare, am menționat că dispozițiile art. 11 lit. b) din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, cu modificările și completările ulterioare, prevede că în realizarea funcțiilor sale, Guvernul inițiază proiecte de lege și le supune spre adoptare Parlamentului. De asemenea, inițiativa legislativă aparține și unui număr de 100.000 cetățeni cu drept de vot (art. 74 din Constituția României).

Dosar nr. 5132/2016 Petentul s-a adresat instituției Avocatul Poporului referitor la unele aspecte privind relațiile de muncă. În acest sens, din documentele anexate petiției, s-a constatat că prin procesul-verbal de inspecție Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice București a decis anularea dreptului de locuință pentru petent și recuperarea unor

sume reprezentând chirie și utilități aferente locuinței de serviciu. Împotriva procesului-verbal susmenționat, acesta a formulat contestație solicitând anularea actului. Biroul de soluționare a plângerilor prealabile și a contestațiilor din cadrul Ministerul Finanțelor Publice a respins ca neîntemeiată contestația formulată împotriva măsurii nr. 3.1 din procesul-verbal.

La art. 3 din decizie, se menționa posibilitatea atacării deciziei la instanța competentă în termen de 6 luni de la comunicare.

Având în vedere dispozițiile art. 1 alin. (3) din Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, cu modificările și completările ulterioare, conform cărora *dacă în urma controlului realizat, apreciază că ilegalitatea actului sau refuzul autorității administrative de a-și realiza atribuțiile legale nu poate fi înlăturat decât prin justiție, poate sesiza instanța competentă de contencios administrativ de la domiciliul petentului*, Avocatul Poporului poate formula acțiune în contencios administrativ în vederea anulării dispozițiilor deciziei emise de Biroul de soluționare a plângerilor prealabile și a contestațiilor.

Însă, din informațiile publicate pe pagina de internet a instanțelor de judecată rezulta că la Tribunalul București Secția a VIII-a Conflicte de Muncă și Asigurări Sociale în materie de litigii de muncă a fost înregistrată acțiunea formulată de petent împotriva instituției angajatoare.

Pe cale de consecință, formularea unei noi acțiuni în contencios administrativ, nu mai era oportună.

Dosar nr. 13.077/2016 Petentul a solicitat instituției Avocatul Poporului sesizarea instanței de contencios administrativ cu privire certificatele medicale „acte cu exces de putere” emise de un doctor. În sprijinul solicitării formulate, a atașat și plângerea prealabilă adresată Spitalului Clinic Județean de Urgență „Sfântul Apostol Andrei” Constanța, prin care a cerut revocarea în totalitate a unor certificatelor medicale, semnate de doctor, în calitate de medic chirurg, întrucât codurile de afecțiune nu corespund invalidității de care suferea petentul. De asemenea, petentul a cerut și repararea pagubei de un miliard de lei cu inflația la zi, astfel, cum a menționat și în declarația dată în fața procurorului de caz în dosarul accidentului de muncă și pensia de invaliditate, începând cu data de 10.10.2004 până la data de 18.10.2014, conform talonului mandat de pensie.

Având în vedere că din cuprinsul plângerii prealabile reieșea faptul că nu a primit răspuns la cererea adresată Spitalul Clinic Județean de Urgență „Sfântul Apostol Andrei” Constanța, Avocatul Poporului a sesizat instituția reclamată. În urma demersurilor întreprinse, Spitalul Clinic Județean de Urgență „Sfântul Apostol Andrei” Constanța, ne-a adus la cunoștință că în data de 9 iunie 2016, i-a comunicat răspunsul petentului, atașând în acest sens, dovada.

Însă, din informațiile publicate pe pagina de internet a instanțelor de judecată, a rezultat că în data de 30 august 2016 a fost înregistrată la instanța de judecată cererea având ca *obiect anulare act* în care petentul are calitatea de reclamant.

Pe cale de consecință, formularea unei noi acțiuni în contencios administrativ, nu mai era oportună.

Dosare nr. 17.893/2016, nr. 18.979/2016, nr. 19.330/2016, nr. 19.349/2016, nr. 19.640/2016, nr. 19.775/2016, nr. 19.863/2016, nr. 19.885/2016, nr. 19.984/2016, nr. 20.203/2016, nr. 20.233/2016, nr. 20.234/2016, nr. 20.236/2016 și nr. 20.259/2016

Mai mulți petenți au solicitat instituției Avocatul Poporului anularea Protocolul de predare-primire încheiat de Ministerul Apărării Naționale prin Academia Tehnică Militară și Primăria Sectorului 5, având ca obiect predarea către primărie a unui imobil situat în București, compus dintr-un număr de 115 apartamente și alte spații aferente, locuite de cadre

militare active sau pensionari. Prin Protocolul încheiat în data de 18 noiembrie 2015, s-a predat de Academia Tehnică Militară, Primăriei Sectorului 5 imobilul situat în București, cu toate îmbunătățirile aferente.

Totodată, în cuprinsul acestui Protocol sunt prevăzute criteriile impuse de Primăria sectorului 5 pentru repartizarea locuințelor sociale (conform Hotărârii Consiliului Local nr. 49/2014). Însă petenții susțin că, în calitate de cadru militar activ/pensionar în sistemul național de apărare nu trebuie și nu pot accesa fondul de locuințe sociale datorită veniturilor pe care le realizează. Potrivit prevederilor art. 1 alin. (2) din Protocol, Academia Tehnică Militară predă primăriei imobilul în starea fizică în care se află cu toate îmbunătățirile efectuate spațiilor (îmbunătățiri realizate exclusiv din fondurile proprii familiilor care locuiesc în imobil) fără nicio altă formalitate, la data semnării protocolului. Petenții precizează că din banii locatarilor au fost realizate operațiuni tehnice și investiții care exced celor atribuite de lege chiriașului, proprietarul imobilului Consiliul General al Municipiului București, prin Administrația Fondului Imobiliar dându-și acordul pentru realizarea acestor lucrări. De asemenea, petenții susțineau că:

- protocolul nu a fost aprobat/avizat de ministrul apărării naționale, având în vedere numărul mare de cadre militare care locuiesc în imobil;
- militarii nu trebuie și nu pot accesa fonduri pentru locuințe sociale, din cauza veniturilor pe care le realizează; nici Primăria Sectorului 5 nu poate soluționa favorabil și legal solicitările personalului militar și personalului civil care locuiește în imobil, întrucât prerogativele primăriei de sector sunt limitate la repartizarea fondului de locuințe sociale;
- îmbunătățirile efectuate de locatari au fost realizate cu aprobarea proprietarului imobilului, Primăria Generală a Municipiului București;
- mandatul acordat comandantului Academiei Tehnice Militare nu a fost dat pentru forma în care s-a semnat protocolul;
- nu au ocupat abuziv apartamentele în care locuiesc, ci în baza aprobării Secretarului de Stat și Șef al Departamentului pentru Armamente din Ministerul Apărării Naționale;
- existența tacitei relocațiuni precum și dispozițiile art. 6 din Hotărârea de Guvern nr. 521/1996, le dau dreptul de a cere forma scrisă a contractului de închiriere;
- raportul juridic de locațiune existent între petenți și Municipiul București, s-a născut înainte de apariția Legii nr. 114/1996;
- protocolul încheiat între Academia Tehnică Militară și Primăria Sectorului 5 creează premisele pentru o reală problemă socială.

Imobilul în cauză a fost construit în anul 1984. Prin repartițiile nr. 45/1984 și nr. 777/1988, Consiliul Primăriei București a predat imobilul Ministerului Apărării Naționale cu destinația „cămin”.

În anul 1988, a fost încheiat un contract de închiriere (nr. 3/07.06.1988) între Academia Tehnică Militară și ICRAI Cotroceni, contract ce a fost prelungit succesiv până la 31.12.1999, iar începând cu anul 2000, în baza prevederilor codului civil privind *tacita relocațiune*. În baza unui raport, petenții au fost repartizați în căminul A. (blocul ...), ocupat în acel moment în mare parte de studenții Academiei Tehnice Militare, dar și de alte cadre militare și personal civil. Încă din momentul cazării, petenții susțin că le-au fost percepute în diverse cote și ulterior integral, contravaloarea cheltuielilor efectuate de către academie pentru utilitățile consumate și chiria pentru S.C. Cotroceni SA.

Ministerul Apărării s-a adresat în anul 2003 primarului general solicitând transferarea imobilului în administrarea sa, solicitarea rămasă fără rezultat. În anul 2002, Serviciul control spații, licitații și contracte structură din cadrul Primăriei Municipiului București a informat primarul despre investițiile realizate de către locatarii imobilului, solicitând

analizarea aplicării prevederilor art. 6 din Hotărârea de Guvern nr. 521/1992 privind realizarea, administrarea și repartizarea fondului de locuințe pentru Ministerul Apărării Naționale, Ministerul de Interne și Serviciul Român de Informații. Ulterior, Ministerul Apărării a aprobat prin rezoluție pe raport, ca Academia Tehnică Militară să retragă studenții în cazarmă și să elibereze căminul în vederea predării acestuia autorităților locale.

În aceste condiții, petenții precizau că s-au adresat primarului sectorului 5. Primăria Sectorului 5 s-a adresat Consiliului General al Municipiului București, solicitând transferul imobilului în administrare în vederea încheierii contractelor de închiriere potrivit prevederilor Legii nr. 114/1996. În acest sens, s-a adoptat Hotărârea nr. 277 din 2 octombrie 2016, prin care imobilul este trecut în administrarea Consiliului Local al Sectorului 5.

În luna noiembrie 2003, petenții au depus la Primăria Sectorului 5 cererea de închiriere a spațiului locativ repartizat anterior prin ordinul comandantului Academiei Tehnice Militare.

În aceste condiții, petenții susțineau că protocolul încheiat între Academia Tehnică Militară și Primăria Sectorului 5 la data de 18.11.2015 creează premisele pentru o reală problemă socială pentru cea mai mare parte din cele 115 familii care locuiesc în imobil, în sensul că ofițerii, subofițerii și personal civil din sistemul apărării se văd puși în situația probabilă de a fi trimiși în stradă, iar apartamentele în care au făcut investiții să rămână la dispoziția Primăriei Sectorului 5 pentru soluționarea altor cereri de spațiu locativ.

Totodată, petenții au acționat în instanță, Primăria Sectorului 5 (obligația de a face), solicitând încheierea contractului în formă scrisă. În prezent, dosarele sunt în curs de soluționare.

Pentru a se edifica asupra situației descrise de petenți și a putea acționa conform atribuțiilor specifice, instituția Avocatul Poporului s-a adresat Ministerului Apărării Naționale și Primăriei Sectorului 5. La data formulării prezentului raport, dosarul se află în lucru.

b)Juridic

În anul 2016, Biroul contencios administrativ și juridic a avizat sub aspectul legalității o serie de documente necesare funcționării instituției în condiții de legalitate.

Astfel, cu titlu de exemplu, subliniem faptul că au fost redactate, după caz, și avizate sub aspectul legalității, următoarele:

- documentațiile de atribuire în vederea achiziționării de calculatoare, imprimante, a altor obiecte de inventar, precum și a unui autoturism;
- ordine (angajare, încetare contracte individuale de muncă, delegare de atribuții, comisii, numirea comisiilor de concurs și a comisiilor de soluționare a contestațiilor la concursurile organizate în anul 2016 etc.);
- o parte din notele justificative privind achizițiile publice efectuate în anul 2016;
- contractele încheiate de instituția Avocatul Poporului cu diferite instituții sau societăți (prestări servicii de curățenie, telefonie fixă, bază legislativă, bibliotecă etc.).

S-au întreprins demersuri în vederea stabilirii salarizării personalului instituției Avocatul Poporului conform noi legislații (Legea nr. 293/2015 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 35/2015 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 152/1998 privind înființarea Agenției Naționale pentru Locuințe).

De asemenea, s-au elaborat Regulamentul de ordine interioară al instituției și acte care privesc securitatea în muncă. S-au emis opinii la solicitarea persoanelor din cadrul instituției Avocatul Poporului cu privire la diverse aspecte care au reieșit din activitatea instituției (fumatul în spațiile închise de la locul de muncă, acordarea sporului de doctorat, formarea profesională a angajaților instituției, informații în baza Legii nr. 544/2001 etc). Totodată, s-au formulat puncte de vedere/ răspunsuri și altor instituții.

În plus, s-au întreprins demersuri pentru soluționarea unor aspecte care țin de desfășurarea în condiții corespunzătoare a relațiilor de muncă (atribuirea de sedii corespunzătoare atât unora dintre birourile teritoriale/centrelor zonale cât și sediului central din Municipiul București).

În context, precizăm că personalul angajat în cadrul Biroului contencios administrativ și juridic asigură reprezentarea instituției Avocatul Poporului în toate litigiile aflate pe rolul instanțelor de judecată precum și în fața altor autorități în care instituția Avocatul Poporului este implicată sub orice formă. De asemenea, subliniem faptul că personalul Biroului contencios administrativ și juridic redactează întâmpinări/acte procedurale necesare soluționării cauzelor în care Avocatul Poporului are calitatea de parte, precum și orice alte adrese comunicate instituțiilor publice, în care Avocatul Poporului își exprimă punctul de vedere referitor la diverse solicitări formulate de acestea (Parlament, Guvern etc.)

În completare, subliniem prezența reprezentanților Avocatul Poporului la comisiile de specialitate ale celor două camere ale Parlamentului, pentru susținerea punctului de vedere al instituției, în ceea ce privește *Propunerea legislativă privind modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, cu modificările și completările ulterioare, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative* (Pl-x nr. 257/2016 - Camera Deputaților, L566/2016 - Senat), precum și *Propunerea legislativă pentru completarea art. 1 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 80/2001 privind stabilirea unor normative de cheltuieli pentru autoritățile administrației publice și instituțiile publice, cu modificările și completările ulterioare,* (L524/2016, Bp.316/2016- Senat; Pl-x nr. 521/2016- Camera Deputaților).

De asemenea, Avocatul Poporului a susținut la comisiile de specialitate ale celor două camere ale Parlamentului și punctul de vedere a instituției referitor la *Propunerea legislativă privind înființarea instituției Avocatul Copilului* (Bp.373/2016, L465/2016 – Senat, Pl-x nr. 139/2016 – Camera Deputaților).

Dosarele în care instituția Avocatul Poporului are calitatea de parte

În anul 2016, instituția Avocatul Poporului a avut calitatea de parte într-un număr de **20 dosare**, în toate aceste cauze figurând, în primă instanță, ca pârâtă/intervenientă forțat. Obiectul cererilor de chemare în judecată a fost reprezentat, în majoritatea cauzelor, de solicitarea de *comunicare informații de interes public*, în baza Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare.

Astfel, mai multe cereri au avut ca obiect furnizarea de informații referitoare la propunerile și măsurile luate de instituția Avocatul Poporului cu privire la condițiile din penitenciarele din România. Prin răspunsurile la cererile de informații publice, formulate și comunicate petenților în termen legal, aceștia au obținut informațiile de interes public solicitate, iar apărările formulate de instituția Avocatul Poporului au fost, în esență, în acest

sens. Într-una dintre aceste cauze, prin hotărâre definitivă, instanța a respins acțiunea petentului-reclamant, după ce instanța investită cu judecarea fondului admisesse în parte cererea acestuia. Mai multe cauze sunt încă în faza de judecată în fond, motivat și de faptul că cererile formulate de petenți au fost introduse, în mod greșit, la instanțe necompetente material.

De asemenea, în multe dintre dosare, Avocatul Poporului a fost chemat în judecată în cauze ce au ca obiect raporturi de drept civil, în care instituția nu are nicio calitate, fiind străină de aceste situații juridice. În aceste cauze a fost invocată excepția lipsei calității procesuale pasive a instituției, susținută de faptul că, din verificările efectuate, nu a reieșit implicarea Avocatului Poporului în litigiile deduse judecății și, în majoritatea cazurilor, reclamanții nici măcar nu se adresaseră instituției pentru soluționarea problemelor pe care le-au întâmpinat.

În celelalte cauze în care Avocatul Poporului a avut/are calitatea de parte, petenții s-au arătat, în general, nemulțumiți de răspunsurile primite atât de la autorități, cât și de la instituția Avocatul Poporului. Față de apărările formulate de Avocatul Poporului în aceste cauze, instanțele de judecată au respins unele dintre cereri, prin admiterea excepțiilor invocate de instituție. Astfel, au fost respinse acțiuni ca inadmisibile, ca tardive sau ca netimbrate, în baza susținerilor, în fapt și în drept, formulate de instituția Avocatul Poporului. Mai multe cauze sunt în faza de judecată a căilor extraordinare de atac, declarate de părțile nemulțumite de soluțiile pronunțate de instanțele care au judecat fondul pricinilor.

În completare, menționăm că majoritatea acțiunilor aflate pe rolul instanțelor de judecată sunt dosare din anii anteriori.

Cu privire la singura acțiune în contencios administrativ în care Avocatul Poporului are calitatea de reclamantă (Dosar nr. 6721/2/2014), menționăm că această cerere de chemare în judecată este formulată în contradictoriu cu pârâta Curtea de Conturi - Departamentul VIII (anul 2015). Obiectul cererii îl constituie – *litigii Curtea de Conturi* (Legea nr. 94/1992), respectiv modalitatea de stabilire a drepturilor salariale ale personalului nou încadrat după anul 2010, iar cauza se află în prezent în faza de judecată a recursului, declarat de Avocatul Poporului, față de soluția de respingere a acțiunii, pe fond.

În acest sens, precizăm că prin Încheierea din 13 octombrie 2016, Înalta Curte de Casație și Justiție a dispus comunicarea raportului asupra admisibilității în principiu a recursului către părți.

CAPITOLUL V

PREZENTAREA ACTIVITĂȚII BIROULUI ANALIZĂ ACTE NORMATIVE, RELAȚII EXTERNE ȘI COMUNICARE

RAPORTURILE CU OMBUDSMANII ȘI INSTITUȚIILE SIMILARE

Biroul analiză acte normative, relații externe și comunicare este o structură în cadrul Serviciului contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare.

Printre atribuțiile Biroului analiză acte normative, relații externe amintim:

- identificarea lacunelor legislative în vederea includerii lor în rapoartele anuale și speciale;
- urmărirea evoluției practicii judiciare;
- editarea Buletinelor informative, precum și a altor materiale din domeniul său de activitate;
- analizarea și formularea punctelor de vedere, precum și a observațiilor și propunerilor cu privire la proiectele de acte normative inițiate conform legii și transmise Avocatului Poporului în acest scop;
- selectarea și rezumarea spețelor semnificative în vederea publicării lor în Buletinul informativ și în alte publicații;
- examinarea reglementărilor europene în diverse domenii;
- asigurarea publicării excepțiilor directe, a solicitărilor adresate Înaltei Curți de Casație și Justiție privind promovarea recursului în interesul legii și a acțiunilor în contencios administrativ, pe pagina de internet a instituției;
- organizarea participării Avocatului Poporului și a reprezentanților acestuia la conferințe interne și internaționale;
- primirea delegațiilor străine;
- redactarea comunicatelor de presă;
- soluționarea solicitărilor primite din partea mass-media;
- pregătirea rapoartelor anuale de activitate.

Activitatea Biroului analiză acte normative, relații externe și comunicare este prezentată în cuprinsul capitolelor V și VI ale prezentului raport.

Rolul constituțional și legal al instituției Avocatul Poporului este acela de a apăra drepturile și libertățile persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile publice.

Având în vedere dezideratul principal al Avocatului Poporului, prezentat mai sus, personalul instituției a continuat și în anul 2016 să-și dezvolte și să-și perfecționeze pregătirea profesională, să învețe lucruri noi despre apărarea drepturilor și libertăților cetățenești, atât din experiența anterioară a instituției, cât și din experiența instituțiilor similare, din alte țări ale lumii.

Pentru acest motiv, este necesar ca instituția Avocatul Poporului să consolideze în permanență relațiile sale bilaterale cu instituțiile similare din Europa, dar și din alte țări, să cunoască experiența acestora, să facă schimb de informații și noutăți din domeniul legislativ,

care să ajute la o îmbunătățire continuă a serviciilor pe care Avocatul Poporului le poate aduce cetățenilor.

Luând în considerare aceste obiective, în anul 2016, instituția Avocatul Poporului a participat la numeroase întâlniri, mese rotunde, conferințe și simpozioane, care s-au desfășurat în țară, cât și în străinătate, prilej cu care au fost făcute cunoscute instituțiilor similare din Europa și nu numai, lucrările de specialitate întocmite de către consilierii și experții instituției ca și o serie de rapoarte speciale întocmite de către Avocatul Poporului având ca obiect probleme importante cu care se confruntă domeniul apărării drepturilor omului în România.

În cadrul acestor întrevederi, reprezentanții instituției au făcut de asemenea, schimb de idei și au împărtășit din experiența lor, celorlalți participanți, evidențiind activitățile Avocatului Poporului, desfășurate în domeniul apărării drepturilor și libertăților cetățenești în cursul anului 2016 și, de asemenea, la rândul lor, au învățat din experiența acestora.

Manifestările întreprinse de instituția Avocatul Poporului au avut o deosebită importanță în dezvoltarea rolului Avocatului Poporului, determinând o îmbunătățire a imaginii instituției, pe plan intern și extern.

În sensul celor mai sus prezentate, merită menționat că în luna septembrie 2017 Avocatul Poporului va fi gazda unor evenimente organizate în contextul celei de-a 20-a aniversări de la înființarea instituției, și anume: ***Întrunirea Consiliului de administrație al Institutului European al Ombudsmanului, Adunarea generală a Institutului European al Ombudsmanului, Evenimentul Aniversar 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului și o Conferință internațională privind drepturile omului.*** Această serie de evenimente, de o importanță majoră, sunt menite să întărească poziția instituției în plan internațional și să genereze un amplu schimb de experiență, benefic întăririi scopului pentru care a fost înființat Avocatul Poporului: apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raport cu instituțiile și autoritățile publice.

SECȚIUNEA 1

PARTICIPĂRI LA ÎNTRUNIRI, SEMINARII, DEZBATERI, PRIMIRI, VIZITE ȘI ALTE EVENIMENTE OFICIALE PE PLAN INTERN

* *

În data de 28 ianuarie 2016, a avut loc la Palatul Parlamentului, *Simpozionul cu tema Protecția datelor personale ale angajaților în relațiile de muncă*, organizat de Autoritatea Națională de Supraveghere a Datelor cu Caracter Personal cu ocazia Zilei Europene a Protecției Datelor. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Mirea, șef Serviciu.

* *

În data de 9 februarie 2016, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, cu reprezentanții Colegiului Național al Asistenților Sociali din România și ai Colegiului Psihologilor din România.

Discuțiile au vizat: organizarea unor sesiuni de pregătire profesională a tuturor colaboratorilor externi și a personalului de specialitate juridică din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, organizarea unui nou concurs pentru ocuparea posturilor vacante de psihologi, eventuale modificări sau completări ale protocoalelor de colaborare încheiate în anul 2015. La întâlnire au mai participat: Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului și Andreea Băicoianu, șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare.

* *

În data de 9 februarie 2016, a avut loc la Hotel Athenee Palace Hilton, *lansarea raportului anual Expert Forum*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Mirea, șef Serviciu și Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii.

* *

În data de 10 februarie 2016, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului cu domnul Florea-Tiberiu Trifan, secretar de stat în cadrul Ministerului Afacerilor Interne. Discuțiile purtate în cadrul întrevederii au vizat monitorizarea returnărilor forțate (sub escortă). La întâlnire au mai participat: Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului și Ionel Nicolae, consilier.

* *

În data de 11 februarie 2016, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului și a doamnei Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului, cu domnul dr. Gheorghe Borcean, președintele Colegiului Medicilor din România. Discuțiile au vizat: organizarea unor sesiuni de pregătire profesională a tuturor colaboratorilor externi și a personalului de specialitate juridică din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, organizarea unui nou concurs pentru ocuparea posturilor vacante de medici, eventuale modificări sau completări ale Protocolului de colaborare încheiat în anul 2015.

* *

În data de 11 februarie 2016, a avut loc la Palatul Parlamentului, *ședința de lucru a Grupului mixt de lucru* pentru redactarea unor proiecte legislative în domeniul Justiției, organizată de Senatul României. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Mirea, șef Serviciu și Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii.

* *

În data de 11 februarie 2016, a avut loc la Institutul Național de Statistică, *prezentarea Raportului anual 2015 al Administrației Naționale a Penitenciarelor*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului.

* *

În data de 16 februarie 2016, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului și a doamnei Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului, cu domnul prof.dr. Dan Dermengiu, directorul Institutului Național de Medicină Legală „Mina Minovici”. Discuțiile au vizat organizarea unor sesiuni de pregătire profesională a colaboratorilor externi și a personalului de specialitate juridică din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

* *

În data de 18 februarie 2016, a avut loc la Biblioteca Națională, evenimentul de lansare a *celeia de-a treia ediții a campaniei Viața fără violență*, privind prevenirea și combaterea violenței în școli, susținută de Asociația Viața fără Violență. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului.

* *

În data de 19 februarie 2016, a avut loc la Muzeul Național de Artă din București, evenimentul *160 de ani de la Dezrobirea Romilor în Principatele Române*, organizat de Centrul Național de Cultură al Romilor. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Roxana Gavrilă, consilier.

* *

În data de 19 februarie 2016, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întrevederea* Avocatului Poporului, domnul Victor Ciorbea, cu o delegație a Misiunii Norvegiene de Experți pentru Promovarea Suprematie Legii în Moldova – NORLAM. În cadrul întâlnirii au avut loc discuții pe marginea Raportului special privind condițiile de detenție din penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă, factori determinanți în respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate, organizarea și activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție. La întâlnire au mai participat: Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului, Ecaterina Mirea, șef Serviciu, Andreea Băicoianu, șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare, Nicolae Voicu și Andrei Plaveț, consilieri și Nicoleta Constantinescu, expert.

* *

În data de 23 februarie 2016, a avut loc la Palatul Parlamentului, *reuniunea* cu tema *Protecția copiilor împotriva alienării și violenței - Armonizarea legislației cu prevederile Rezoluției Consiliului Europei nr. 2079/2015*, organizată de Comisia pentru Muncă, Familie și Protecție Socială. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului.

* *

În data de 23 februarie 2016, a avut loc la Hotel Intercontinental, evenimentul organizat de Programul Statul de Drept Europa de Sud Est al Fundației Konrad Adenauer,

care a sărbătorit 10 ani de activitate în promovarea statului de drept în România și în alte nouă țări din regiune. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de prof.univ.dr. Mircea Criste, adjunct al Avocatului Poporului.

* *

În data de 23 februarie 2016, a avut loc la Spațiul Public European, conferința cu tema *Violența sexuală: provocări și soluții în contextul ratificării Convenției de la Istanbul*, organizată de Centrul de Acțiune pentru Egalitate și Drepturile Omului - ACTEDO și Rețeaua Rupem tăcerea despre violența sexuală. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Luiza Portase-Necula, consilier.

* *

În data de 25 februarie 2016, a avut loc la Hotelul Marshal Garden, conferința finală a proiectului *Implicarea voluntarilor în justiția din Europa* (Justice Involving Volunteers in Europe - JIVE), proiect derulat pe o perioadă de 2 ani, care, prin intermediul unui parteneriat între 8 organizații non-guvernamentale (ONG-uri) din Europa (Brik Institute-Universitatea din Bremen- Germania; Aproximar-Portugalia; Stichting 180-Olanda; Reforma Justiției Penale-România; BAGazs-Ungaria; Clinks-Marea Britanie; Cooperativa Sociale Cellarius-Italia; GRADO- România), au făcut schimb de idei și de practici referitor la voluntariatul în sistemul de justiție penală. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Mihaela Sîrbu, consilier și Nicoleta Constantinescu, expert.

* *

În data de 25 februarie 2016, a avut loc la Crowne Plaza Hotel, o recepție organizată de Ambasada Statului Kuweit în România, cu ocazia *Zilei Naționale*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de prof.univ.dr. Mircea Criste, adjunct al Avocatului Poporului.

* *

În data de 26 februarie 2016, a avut loc la sediul Colegiului Național al Asistenților Sociali din România, o *sesiune de formare* a colaboratorilor externi și a personalului de specialitate juridică din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție. La sesiunea de formare au participat Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului și personalul din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

* *

În data de 3 martie 2016, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *vizita de evaluare* a unor reprezentanți ai OSCE – Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR) în cadrul Proiectului PDP 4 Abordarea integrată pentru prevenirea victimizării în comunitățile de romi, implementat la nivelul Inspectoratului General al Poliției Române. Obiectivul proiectului îl reprezintă creșterea nivelului de cunoaștere, prin utilizarea unor instrumente validate științific, la nivelul instituțiilor naționale și europene cu atribuții în aplicarea legii privind fenomenul victimizării în comunitățile de romi, precum și prevenirea și reducerea victimizării în rândul persoanelor vulnerabile din comunitățile de

romi. La întâlnire au mai participat: Erzsébet Dáné adjunct al Avocatului Poporului, Cristina Pascu și Andrei Plaveț, consilieri.

* *

În data de 9 martie 2016, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, cu un grup de experți din cadrul proiectului Triple A, derulat de Asociația Națională a Birourilor de Consiliere pentru Cetățeni. În cadrul întâlnirii a fost prezentată activitatea instituției Avocatul Poporului, raporturile de colaborare cu Parlamentul, Guvernul, Curtea Constituțională, autoritatea judecătorească și cu ONG-uri active în domeniul drepturilor omului. La întrevvedere au mai participat Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului și Andreea Băicoianu, șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare.

* *

În data de 10 martie 2016, a avut loc la Grand Hotel Central, conferința cu tema *Ultimele modificări aduse Codului Fiscal. Normele de aplicare și legislația secundară*, organizată de Wolters Kluwer România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Claudia Virenfeldt, consilier.

* *

În data de 11 martie 2016, a avut loc la Centrul de Sănătate ARAS, lansarea analizei privind accesul consumatorilor de droguri la servicii, în cadrul proiectului *Responsabilitate: serviciile medicale și sociale pentru persoanele vulnerabile*, desfășurat de Asociația Română Anti-SIDA – ARAS, în colaborare cu APADOR-CH și Fundația pentru o Societate Deschisă. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorina David, consilier.

* *

În data de 11 martie 2016, a avut loc la Hotel Royal, masa rotundă cu tema *Reutilizarea socială: normele de aplicare ale Legii nr. 318/2015 pentru înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate și pentru modificarea și completarea unor acte normative*, organizată de Centrul de Resurse Juridice. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de: Ileana Frimu, Eugen Dinu și Vasile Anghel, consilieri.

* *

În data de 14 martie 2016, a avut loc la Ateneul Român, *Gala Națională a Excelenței în Asistența Socială*, organizată de Colegiul Național al Asistenților Sociali. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Elena Ciobanu, consilier.

* *

În data de 15 martie 2016, a avut loc la Palatul Parlamentului, reuniunea cu tema *Politici publice actuale privind drepturile persoanelor cu dizabilități. Respectarea*

drepturilor respective, organizată la de Comisia de muncă, familie și protecție socială, în cadrul ciclului de reuniuni privind: protecția persoanelor vulnerabile. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Mirea, șef Serviciu și Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii.

* *

În data de 16 martie 2016, a avut loc la Institutul Diplomatic Român, conferința cu tema *A troubled EU neighbourhood: how effective are we in addressing the arc of instability?*, susținută de dr. George W. Vella, ministrul de externe al Republicii Malta. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Andreea Băicoianu, șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare.

* *

În data de 17 martie 2016, a avut loc la Palatul Parlamentului, *ședința de lucru a Grupului mixt de lucru* pentru redactarea unor proiecte legislative în domeniul Justiției, organizată de Senatul României. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Mirea, șef Serviciu și Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii.

* *

În data de 22 martie 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului a participat la *dezbaterile* cu tema *Pachetul minim de servicii sociale*, organizată de Camera Deputaților și UNICEF România, la Palatul Parlamentului.

* *

În data de 22 martie 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului a participat la Conferința *Managementul calității în abordarea multidisciplinară complexă în lupta cu cancerul – alternativă, drept sau necesitate*, organizată de Comisia pentru sănătate publică, Comisia pentru drepturile omului, culte și minorități din Senatul României, Asociația Neolife - alături de tine și Neolife – Medical Center.

* *

În data de 23 martie 2016, a avut loc la Athenee Palace Hilton, evenimentul de *încheiere a Campaniei 9 luni cu 0 alcool*, organizat de Asociația Mame pentru Mame. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Roxana Gavrilă, consilier și Gabriela Stan, expert.

* *

În data de 23 martie 2016, a avut loc la Ministerul Justiției, *reuniunea Platformei de cooperare a autorităților independente și a instituțiilor anticorupție – SNA*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Eugen Dinu, consilier.

* *

În data de 23 martie 2016, a avut loc la Reprezentanța în România a Comisiei Europene, *atelierul Coordonarea Resurselor Lingvistice Europene* (European Language Resource Coordination - ELRC). Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Andrei Plaveț, consilier.

* *

În data de 24 martie 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului a participat la *recepția* organizată de Ambasada Republicii Elene la București, cu ocazia Zilei Naționale a Greciei.

* *

În data de 24 martie 2016, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului și a doamnei Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului, cu reprezentanții organizațiilor neguvernamentale cu care instituția Avocatul Poporului a încheiat protocoale de colaborare, în vederea semnării actelor adiționale la Protocoalele încheiate în cursul anul 2015.

* *

În data de 25 martie 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului a participat la *Congresul Avocaților*, organizat de Uniunea Națională a Barourilor din România.

* *

În data de 25 martie 2016, a avut loc la Camera de Comerț și Industrie a României, conferința cu tema *Probleme dificile de drept penal și procedură penală*, organizată de Societatea de Științe Juridice, cu susținerea JURIDICE.ro. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de: Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii, Elena Anghel, Raluca Mitrache, Mihaela Enache, Ileana Frimu și Claudia Virenfeltd, consilieri.

* *

În data de 28 martie 2016, a avut loc la Park Inn, *conferința* cu tema *Un liceu sigur pentru toți: Educație de calitate pentru tinerii LGBT*, organizată Asociația ACCEPT. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Luiza Portase-Necula, consilier.

* *

În data de 28 martie 2016, a avut loc la Institutul Teologic Romano-Catolic, *masa rotundă* cu tema *Reabilitarea psiho-socială în spitale de psihiatrie și măsuri de siguranță*, organizată de Asociația Română de Psihiatrie Medico-Legală. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Nicoleta Constantinescu, expert.

* *

În data de 1 aprilie 2016, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, cu reprezentanții Fundației pentru Apărarea Cetățenilor Împotriva Abuzurilor Statului – FACIAS, în vederea încheierii unui protocol de colaborare. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului și Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii.

* *

În data de 11 aprilie 2016, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* doamnei Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului, cu reprezentanții organizațiilor neguvernamentale cu care instituția Avocatul Poporului a încheiat protocoale de colaborare, având ca obiect procedura efectuării vizitelor de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

* *

În data de 12 aprilie 2016, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* doamnei Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului, cu colaboratorii externi psihologi, care a avut ca obiect procedura efectuării vizitelor de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

* *

În data de 19 aprilie 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *ședința comună* a Comisiei juridice, de disciplină și imunități din Camera Deputaților și a Comisiei juridice, de numiri, disciplină, imunități și validări din Senat, în care au fost prezentate Rapoartele de activitate ale instituției Avocatul Poporului pentru anii 2013 și 2014.

* *

În data de 27 aprilie 2016, a avut loc la sediul Institutului Național de Medicină Legală „Mina Minovici”, o *sesiune de formare* a personalului din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție. Din partea instituției Avocatul Poporului au participat Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului și personalul din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

* *

În data de 7 aprilie 2016, a avut loc la Facultatea de Drept din cadrul Universității din București, *Conferința Națională de Contencios Administrativ Ediția a II-a*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Mirea, șef Serviciu, Aurelia Moise și Laura Chițan, consilieri.

* *

În data de 13 aprilie 2016, a avut loc la Institutul Diplomatic Român, conferința cu tema *Portugalia - refugiu european în fața Holocaustului*, organizată de Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel” și Camões Instituto da Cooperação e da Língua Portugal. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Andreea Băicoianu, șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare și Andrei Plaveț, consilier.

* *

În data de 13 aprilie 2016, a avut loc la Hotel Athenee Palace Hilton, dezbateră *Avocatul Poporului - perspective de reformă*, organizată de APADOR-CH, ANBCC și ActiveWatch. Evenimentul a marcat finalul proiectului *Rețeaua pentru Apărarea Drepturilor Cetățenești - Ne trebuie un Avocat al Poporului eficient!*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, Ecaterina Mirea, șef Serviciu, Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii și Matei Vîrtosu, expert.

* *

În data de 13 aprilie 2016, a avut loc la Hotel Athenee Palace Hilton, dezbateră cu tema *România-Norvegia, ce se întâmplă după ce ai câștigat un proces la CEDO?*, organizată de APADOR-CH. Evenimentul a marcat încheierea proiectului *Cunoaște-ți și revendică-ți drepturile*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ecaterina Mirea, șef Serviciu, Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii.

* *

În data de 13 aprilie 2016, a avut loc la Palatul Parlamentului, o *manifestare* care a marcat *Ziua Mondială a Hemofiliei*, organizată de Asociația Națională a Hemofilicilor din România, împreună cu Asociația Română de Hemofilie, sub auspiciile Comisiei pentru sănătate publică și Comisiei pentru drepturile omului, culte și minorități din Senatul României. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorel Bahrin, consilier.

* *

În data de 19 aprilie 2016, a avut loc la Rin Grand Hotel, deschiderea oficială a ediției a *VII-a a Forumului Național al Asociațiilor de Pacienți*, organizat de Coaliția Organizațiilor Pacienților cu Afecțiuni Cronice din România. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Luiza Portase-Necula, consilier.

* *

În data de 19 aprilie 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *dezbateră* cu tema *Refacerea echilibrului demografic – prima prioritate a României*, eveniment organizat de Grupul parlamentar al Partidului Național Liberal, la Palatul Parlamentului.

* *

În data de 20 aprilie 2016, a avut loc la Hotel Ibis Parlament, *conferința* de închidere a proiectului *Rolul organizațiilor neguvernamentale în îngrijirea alternativă a copiilor - Investiție comună în calitate*, organizată de Asociația SOS Satele Copiilor România și FONPC. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Cristian Cristea, consilier.

* *

În data de 21 aprilie 2016, a avut loc la Institutul Național de Statistică, *conferința* de încheiere a proiectului *Discriminarea Imigranților în Domeniul Drepturilor Civile – DIM*, organizată de Asociația Română pentru Promovarea Sănătății, împreună cu partenerii - Societatea Academică din România și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Luiza Portase-Necula, consilier.

* *

În data de 21 aprilie 2016, a avut loc la Ministerului Fondurilor Europene, o *întâlnire de lucru pentru a discuta un Plan de măsuri pentru combaterea rasismului antirom*, ca urmare a autosesizării societății civile în privința necesității unui Plan de măsuri pentru combaterea rasismului antirom. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Erzsébet Dáné, adjunct al Avocatului Poporului.

* *

În data de 21 aprilie 2016, a avut loc o *întâlnire de lucru* în cadrul căreia au fost prezentate *metodele educaționale utilizate în cadrul proiectului Terni Godi: Despre puterea de a visa*, implementat de Fundația Agenția de Dezvoltare Comunitară Împreună. Proiectul și-a propus să promoveze educația ca modalitate de reușită în rândul copiilor și părinților romi din România și a urmărit transformarea discursului care prezintă romii ca fiind un grup vulnerabil într-un discurs în care sunt văzuți ca persoane având drepturi egale. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Erzsébet Dáné, adjunct al Avocatului Poporului.

* *

În data de 22 aprilie 2016, a avut loc la Hotel Novotel, conferința cu tema *Transparența Bugetară 2016. Instrumente pentru asigurarea integrității*, organizată de Centrul de Resurse Juridice și Funky Citizens. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Radu Matejezuk, șef Birou financiar, salarizare și resurse umane.

* *

În data de 25 aprilie 2016, a avut loc la Spitalul Sanador, București, conferința *25 aprilie – Ziua Internațională a alienării parentale*, organizată de Asociația Română Pentru Custodia Comună. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ligia Crăciunescu, consilier.

* *

În data de 26 aprilie 2016, a avut loc la Hotel Novotel, evenimentul *Egalitate, nediscriminare și acces la justiție*, organizat de Asociația ACCEPT, ActiveWatch, Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – Comitetul Helsinki (APADOR-CH), Centrul Filia și Centrul Euroregional pentru Inițiative Publice – ECPI, membre ale Coaliției anti-discriminare. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Luiza Portase-Necula, consilier.

* *

În data de 26 aprilie 2016, a avut loc la Institutul de Științe ale Educației, discutarea concluziilor raportului *Segregare sau incluziune școlară?*, eveniment organizat de Centrul de Advocacy și Drepturile Omului împreună cu Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Roxana Gavrilă, consilier.

* *

În data de 4 mai 2016, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, vizita membrilor Subcomitetului pentru Prevenirea Torturii din cadrul ONU – SPT, având ca obiect *verificarea modului de funcționare a Mecanismului Național de Prevenire a Torturii*. Din partea instituției Avocatul Poporului au participat: domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, Magda Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului, Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii, Andreea Băicoianu, șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare, Andrei Plaveț, consilier, personalul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

* *

În data de 5 mai 2016, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului cu domnul Radu Gănescu, președinte al Coaliției Organizațiilor Pacienților cu Afecțiuni Cronice din România (C.O.P.A.C.), doamna Dorica Dan, președinte al Alianței Naționale pentru Boli Rare și domnul Gheorghe Tache președinte al Asociației Transplantaților din România. În cadrul întâlnirii, reprezentanții asociațiilor au criticat Ordinul Ministerului Sănătății nr. 75 din 2009 prin care s-a stabilit ca prețul medicamentelor de import să fie stabilit prin consultarea prețurilor din 12 state ale Uniunii Europene, iar pentru România prețul să fie cel mai mic din cele 12 state. Respectivul Ordin a încurajat comerțul paralel cu medicamente. Președintele C.O.P.A.C. a declarat că au existat mai multe întâlniri cu autoritățile în domeniu, care însă au rămas fără rezultat. La întâlnire au participat și: Erzsébet Dáné, adjunct al Avocatului Poporului, Luiza Portase-Necula, Monica Acatrinei și Dorel Bahrin, consilieri.

* *

În data de 9 mai 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *recepția* oferită de Președintele României cu prilejul *Zilei Europei*.

* *

În data de 9 mai 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *recepția* oferită de Reprezentanța Comisiei Europene în România, cu ocazia *Zilei Europei*.

* *

În data de 10 mai 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la un Garden Party și un concert de gală la Castelul Peleş, organizat de Familia Regală, la *aniversarea a 150 de ani de la crearea Casei Regale a României*.

* *

În data de 12 mai 2016, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, cu membrii SPT, în care au fost prezentate concluziile preliminare privind misiunea de evaluare care a avut loc în România, în perioada 3-12 mai 2016. Din partea instituției Avocatul Poporului au participat: domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, Magda Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului, Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii, Andreea Băicoianu, șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare, Andrei Plaveț, consilier, personalul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

* *

În perioada 13-14 mai 2016, a avut loc conferința internațională *Istorie, cultură și cetățenie în Uniunea Europeană*, organizată de Universitatea din Pitești – Facultatea de Științe Administrative. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de prof.univ.dr. Mircea Criste, adjunct al Avocatului Poporului.

* *

În perioada 16-18 mai 2016, a avut loc la Școala Națională de Studii Politice și administrative, Conferința internațională *The implications of EU policies for the social, economic and political integration of immigrants and mobile citizens*, organizată de Asociația Română de Relații Internaționale și Studii Europene și Centrul de Studii Europene asupra Migrațiilor Umane din cadrul SNSPA. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Luiza Portase-Necula, consilier.

* *

În data de 17 mai 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *ședința* Comisiei pentru administrație publică și amenajarea teritoriului din Camera Deputaților, în care s-a discutat pe marginea propunerii legislative privind înființarea instituției Avocatul Copilului – Pl-x nr. 139/2016.

* *

În data de 20 mai 2016, a avut loc la Hotel Epoque, workshop-ul *Protecția victimelor violenței domestice și de gen în contextul respectării drepturilor omului*, organizat de Ambasada Norvegiei la București. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorina David, consilier.

* *

În data de 31 mai 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului a participat la *Gala aniversară UNICEF* pentru a celebra 25 de ani de parteneriate în beneficiul copiilor din România.

* *

În data de 3 iunie 2016, a avut loc la sediul Facultății de Asistență Socială și Sociologie, *seminarul* cu tema *Condițiile de detenție din România: provocări, bune practici și perspective*, organizat de Ministerul Justiției și Administrația Națională a Penitenciarelor. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Erzsébet Dáné, adjunct al Avocatului Poporului și Nicoleta Constantinescu, expert.

* *

În data de 8 iunie 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *dezbaterile* ocazionate de apariția lucrărilor *Ateneul Român* și *constructorii săi* și *Marea Frescă a Ateneului Român*, la Banca Națională a României.

* *

În data de 9 iunie 2016, a avut loc la Palatul Parlamentului, Sala Drepturilor Omului *dezbaterile dedicate problemelor cu care se confruntă Sistemul Național de Sănătate*, organizată de către instituția Avocatul Poporului, în perspectiva elaborării unui Raport Special privind sistemul sanitar național. Din partea instituției Avocatul Poporului au participat: domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, Erzsébet Dáné, adjunct al Avocatului Poporului, experți și consilieri din cadrul Domeniului drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale și ai Serviciului contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare.

În cadrul întâlnirii au fost supuse atenției invitaților teme precum: starea infrastructurii sanitare (deficitul de spitale, suprapopularea, necesitatea unor spitale pentru copii etc.), aspecte privind igiena deficitară și infecțiile nosocomiale, problematica bolnavilor de cancer și hepatita C, salarizarea personalului medical, cadrul legislativ existent, cu posibile propuneri de modificare a legislației în domeniul sănătății, deficitul de medici în mediul rural și fenomenul îngrijorător al migrației medicilor. La dezbateri au luat parte reprezentanți ai Administrației Prezidențiale, Parlamentului, Ministerului Sănătății, ministerelor, reprezentanți ai autorităților, ai altor instituții din domeniul sanitar, ai sindicatelor și organizațiilor neguvernamentale.

* *

În data de 10 iunie 2016, a avut loc la Hotel K+K, o *întâlnire* la nivel de experți, având ca obiect monitorizarea respectării drepturilor omului și mai ales demnitatea migrantilor cu ședere ilegală pe timpul desfășurării efective a activităților de returnare forțată sub escortă de pe teritoriul României. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Nicolae Voicu, consilier.

* *

În data de 21 iunie 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului și Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului, au participat la *dezbaterea* cu tema *Condițiile de detenție din penitenciare, centre de reținere și arestare preventivă*, organizată de Comisia pentru drepturile omului, culte și minorități din cadrul Senatului României și Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – Comitetul Helsinki (APADOR-CH).

* *

În data de 21 iunie 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *recepția* oferită de Președintele Republicii Federale Germania la reședința ambasadorului Germaniei în România.

* *

În data de 22 iunie 2016, a avut loc la Ministerul Fondurilor Europene, *întâlnirea de lucru privind Programul de masterat STUDII ROME*, organizată de Punctul Național de Contact pentru Romi din cadrul Ministerului Fondurilor Europene și Școala Națională de Studii Politice și Administrative – SNSPA. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Roxana Gavrilă, consilier.

* *

În data de 23 iunie 2016, a avut loc la Hotel Intercontinental, *dezbaterea Recunoașterea și protecția familiilor bazate pe cupluri de același sex*, organizată de Friedrich-Ebert-Stiftung în România, alături de Coaliția antidiscriminare și Asociația ACCEPT. Evenimentul și-a propus să aducă în atenția practicienilor și specialiștilor în domeniul juridic aspecte problematice ale vidului legislativ referitor la recunoașterea și protecția familiilor bazate pe cupluri de același sex. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Luiza Portase-Necula, consilier.

* *

În data de 1 iulie 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *celebrarea celei de-a 240-a aniversări a Independenței Statelor Unite ale Americii*, organizată de Ambasada Statelor Unite ale Americii în România.

* *

În data de 3 iulie 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la aniversarea *Zilei Justiției*, eveniment organizat de Consiliul Superior al Magistraturii.

* *

În perioada 4-9 iulie 2016, a avut loc la Jupiter, *cursul de pregătire profesională Medierea și gestionarea conflictelor în administrația publică*, organizat de Public Research. La curs a participat: Dorina David, Monica Acatrinei, Carla Cozma, consilieri, Doina Sîrghie și Ioana Enache, experți.

* *

În data de 19 iulie 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *dezbaterile publice Noua strategie anticorupție – integritate, transparență, educație*, organizată de Ministerul Justiției în parteneriat cu Cancelaria Primului-ministru. La dezbateri a participat și Eugen Dinu, consilier.

* *

În perioada 14-20 august 2016, a avut loc la Mamaia, cursul de pregătire profesională *Judecata în fața instanțelor de judecată și căile de atac conform noului Cod de procedură civilă*, organizat de Trivento. La curs au participat: Ecaterina Mirea, șef Serviciu, Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii, Andreea Băicoianu, șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare, Mihaela Enache, Ileana Frimu, Elena Anghel, Raluca Mitrache și Luiza Portase-Necula, consilieri.

* *

În data de 25 august 2016, a avut loc la sediul instituției Avocatului Poporului, *întâlnirea* domnului Victor Ciorbea, Avocatului Poporului, cu doamna Maria-Nicoleta Andreescu - director executiv APADOR-CH și domnii Mircea Toma și Paul Chioveanu, reprezentanți ActiveWatch. În cadrul întâlnirii au avut loc discuții referitoare la o posibilă colaborare privind derularea unui proiect cu finanțare europeană, precum și pe marginea petiției referitoare la CE Oltenia. La întâlnire au mai participat: Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului, Ecaterina Mirea, șef Serviciu, Vasile Anghel, consilier.

* *

În data de 29 august 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, a participat la *sesiunea de deschidere a lucrărilor Reuniunii Anuale a Diplomației Române*, organizată de Ministerul Afacerilor Externe.

* *

În perioada 29 august-3 septembrie 2016, a avut loc la Mamaia, *cursul de pregătire profesională Administrare fond funciar. Registrul agricol, cadastru și topografie în administrația publică*, organizat de Trivento. La curs a participat Mihaela Răduț, consilier.

* *

În data de 30 august 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului a participat la recepția oferită de ministrul afacerilor externe, cu ocazia *Zilei Diplomației Române*.

* *

În perioada 5-10 septembrie 2016, a avut loc la Predeal, *cursul de pregătire profesională Procedură civilă și Contencios administrativ*, organizat de Adminpedia. La curs au participat Aurelia Moise și Laura Chițan, consilieri.

* *

În data de 14 septembrie 2016, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului și a doamnei Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului, cu domnul comisar-șef de penitenciare, Marius Vulpe, directorul general al *Administrației Naționale a Penitenciarelor* și domnul subcomisar de penitenciare, Dan Halchidin, director general adjunct. Întâlnirea a avut drept temă principală continuarea colaborării între instituția Avocatul Poporului-Domeniul privind Prevenirea Torturii și Administrația Națională a Penitenciarelor, în vederea îndeplinirii scopului celor două instituții. Părțile, între altele, au identificat soluții pentru implementarea Recomandărilor Domeniului pentru Prevenirea Torturii după efectuarea vizitelor de către reprezentanții Avocatului Poporului, în scopul îmbunătățirii condițiilor de detenție și a tratamentului aplicat persoanelor lipsite de libertate.

* *

În data de 21 septembrie 2016, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, cu doamna procuror Alexandra Lăncrănjan, *Președintele Asociației LiderJust* și doamna judecător Mădălina Afrăsinei, din partea *Asociației Magistraților din România*. La întrevvedere au participat și Ecaterina Mirea, șef Serviciu, Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii, Ileana Frimu și Raluca Mitrache, consilieri.

În cadrul reuniunii, reprezentanții Asociațiilor Profesionale ale Magistraților și-au exprimat nemulțumirea față de prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2016 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare, pentru modificarea și completarea unor acte normative și pentru aplicarea unitară a dispozițiilor legale, prin care se introduce un nou text legal conform căruia „pentru stabilirea nivelului maxim al salariului de bază/indemnizației de încadrare din cadrul instituției sau autorității publice respective, se iau în considerare numai drepturile salariale prevăzute în actele normative privind salarizarea personalului

plătit din fonduri publice și nu se includ drepturile stabilite sau recunoscute prin hotărâri judecătorești”.

Reprezentanții Magistraților au solicitat Avocatului Poporului să sesizeze Curtea Constituțională a României cu excepția de neconstituționalitate a OUG nr. 43/2016. Avocatul Poporului a declarat că, în scopul soluționării cererilor Magistraților, urmează să solicite puncte de vedere de la mai multe ministere (Ministerul Finanțelor Publice, Ministerul Justiției, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice, Ministerul Sănătății, Ministerul Apărării Naționale și Ministerul Afacerilor Interne) și de la organizațiile sindicale din domeniile sus-menționate, deoarece prevederile OUG nr. 43/2016 vizează categorii diverse de salariați plătiți din fonduri publice.

* *

În data de 26 septembrie 2016, a avut loc la Teatrul Național, un concert de muzică armenescă, urmat de o recepție, organizate de Ambasada Armeniei, cu ocazia *Zilei Naționale a Armeniei*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de doamnele Magda Constanța Ștefănescu și Ecaterina Gica Teodorescu, adjuncți ai Avocatului Poporului.

* *

În data de 28 septembrie 2016, a avut loc, la sediul instituției Avocatul Poporului, *întrevederea cu doi experți ai Departamentului Alegeri al OSCE*, care au desfășurat o misiune de evaluare a necesarului pentru o eventuală misiune de observare OSCE/ODIHR a alegerilor parlamentare din 11 decembrie 2016. Scopul NAM este de a evalua mediul pre-electoral și pregătirile pentru alegerile parlamentare. Pe baza acestei evaluări, NAM ar trebui să recomande dacă să desfășoare o activitate de observare pentru viitoarele alegeri, și dacă da, ce tip de activitate corespunde cel mai bine nevoilor identificate. La întreprindere au participat: prof.univ.dr. Mircea Criste, adjunct al Avocatului Poporului, Ecaterina Mirea, șef Serviciu, Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii și Andrei Plaveț, consilier.

* *

În data de 29 septembrie 2016, a avut loc la Palatul Parlamentului, *Conferința științifică internațională cu tema Libertatea religioasă și de conștiință în contextul securității sociale*, organizată de Asociația Conștiință și Libertate în colaborare cu Comisia juridică de disciplină și imunități din Camera Deputaților. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de doamna Erzsébet Dáné, adjunct al Avocatului Poporului și Roxana Gavrilă, consilier.

* *

În data de 29 septembrie 2016, a avut loc *evenimentul aniversar al SCPAS "Cristian Roșu și Asociații"* - formă independentă de exercitare a profesiei de asistent social, cu peste 10 ani de activitate în domeniul serviciilor sociale. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de doamna Magda Constanța Ștefănescu și domnul Ionel Oprea, adjuncți ai Avocatului Poporului.

* *

În data de 30 septembrie 2016, a avut loc la Grand Continental Hotel, *conferința* de lansare a proiectului *Strengthening lawyers legal knowledge and cooperation with prosecutors and judges, to protect victims of human trafficking rights in the judicial proceedings*. Proiectul este implementat de Asociația Pro Refugiu în parteneriat cu Institutul Național al Magistraturii, organizațiile ECPAT și KOK Germania, Scandinavian Human Rights Lawyers Suedia, Bulgarian Gender Research Foundation. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Radu Gabriel, consilier și Levent Efendi, expert.

* *

În perioada 6-9 octombrie 2016, a avut loc la Albac, județul Alba, *Conferința* internațională cu tema *Dreptul și provocările sale în domeniul socio-economic și administrativ*, organizată de Facultatea de Drept și Științe Sociale din cadrul Universității „1 Decembrie 1918” din Alba-Iulia. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de prof.univ.dr. Mircea Criste, adjunct al Avocatului Poporului și Andreea Băicoianu, șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare.

* *

În data de 7 octombrie 2016, a avut loc la Ministerul Justiției, *reuniunea* Platformei de cooperare a autorităților independente și a instituțiilor anticorupție. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Eugen Dinu, consilier.

* *

În data de 12 octombrie 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului a participat la *recepția* organizată de Ambasada Spaniei, cu ocazia Zilei Naționale a Spaniei.

* *

În data de 27 octombrie 2016, a avut loc la Centrul Ceh evenimentul de *sărbătorire a 20 de ani de activitate în sprijinul drepturilor LGBT ca drepturi ale omului în România*, organizat de Asociația ACCEPT. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Luiza Portase-Necula, consilier.

* *

În data de 31 octombrie 2016, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întâlnirea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului și a doamnei Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului, cu domnul Dragoș Nicolae Pîslaru, ministrul muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice, Mihai Tomescu, președintele Autorității Naționale pentru Persoanele cu Dizabilități, Gabriela Coman, președintele Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, Carmen Manu, consilier și Elena Dobre, director Direcția Politici Servicii Sociale.

Întâlnirea a avut drept temă principală continuarea colaborării între instituția Avocatul Poporului - Domeniul privind Prevenirea Torturii și Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice. Părțile, între altele, au identificat soluții pentru implementarea Recomandărilor Domeniului pentru Prevenirea Torturii după efectuarea vizitelor de către reprezentanții Avocatului Poporului, în scopul îmbunătățirii condițiilor de detenție și a tratamentului aplicat persoanelor lipsite de libertate.

* *

În data de 31 octombrie 2016, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întrevederea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, cu domnul Marc Sutter, senior adviser în cadrul Biroului pentru Democrație, Drepturile Omului și Muncă al Departamentului de Stat SUA. În cadrul întrevederii au avut loc discuții privind problematica penitenciarelor. La întâlnire au mai participat și Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului, Anne-Marie Browne, consilier și Andrei Plaveț, consilier.

* *

În data de 4 noiembrie 2016, a avut loc la sediul instituției Avocatul Poporului, *întrevederea* domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului cu domnul Eric Poppe, Delegatul Valoniei-Bruxelles la București.

* *

În data de 4 noiembrie 2016, a avut loc la Hotel Intercontinental, *Adunarea Generală Extraordinară a Colegiului Medicilor din România*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului și Anne-Marie Browne, consilier.

* *

În data de 9 noiembrie 2016, a avut loc la Palatul Parlamentului - Sala Drepturilor Omului, *Conferința* cu tema: „10 ani de la intrarea în vigoare a Protocolului Opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție. Activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție în primii ani de exercitare a mandatului MNP”, organizată de Domeniul privind prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție.

Conferința a reunit reprezentanți ai autorităților care au în subordine locuri de detenție, ai asociațiilor profesionale (medici, psihologi, asistenți sociali, sociologi), precum și ai organizațiilor neguvernamentale.

* *

În data de 10 noiembrie 2016, a avut loc la sediul Ministerului Fondurilor Europene, *conferința de lansare a programului pilot JUSTROM*, un program comun al Consiliului Europei și Comisiei Europene privind Accesul la Justiție al Femeilor Rome și Nomade în Europa. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorel Bahrin, consilier.

* *

În perioada 10-11 noiembrie 2016, a avut loc la Hotel Yesterday, cea de-a *treia conferință internațională pe migrație a CDCDI*, organizată de Asociația Română pentru Promovarea Sănătății, Academia de Advocacy Timișoara și Centrul de Cercetare și Comunicare Interculturală Iași. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Mihaela Sîrbu, consilier.

* *

În data de 22 noiembrie 2016, a avut loc la Clubul Diplomaților, o *recepție* organizată cu ocazia celei *de-a 73-a Aniversări a Independenței Libanului*, organizată de Ambasada Libanului la București. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Monica Iulia Acatrinei, consilier.

* *

În data de 25 noiembrie 2016, a avut loc la Palatul Patriarhiei, *Adunarea solemnă dedicată împlinirii a 150 de ani de la adoptarea Constituției din 1866 și a 25 de ani de la adoptarea Constituției din 1991*, organizată de Senatul României, Camera Deputaților, Curtea Constituțională și Academia Română. Din partea instituției Avocatul Poporului au participat: domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, Ionel Oprea, Ecaterina Gica Teodorescu, Magda Constanța Ștefănescu, adjuncți ai Avocatului Poporului, Ecaterina Mirea, șef Serviciu, Emma Turtoi, șef Birou contencios constituțional și recurs în interesul legii și Andreea Băicoianu, șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare.

* *

În perioada 27-30 noiembrie 2016, a avut loc la Albac, județul Alba, *instruirea anuală a Birourilor teritoriale și a centrelor zonale* ale Instituției Avocatul Poporului.

* *

În data de 1 decembrie 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului a participat la *Recepția* oferită de Administrația Prezidențială cu prilejul *Zilei Naționale a României*.

* *

În data de 7 decembrie 2016, a avut loc la Athenee Palace Hilton București, o *dezbatere* despre campania reală și clientelismul local în finanțarea partidelor politice, organizată de Expert Forum. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorina David, consilier.

* *

În data de 8 decembrie 2016, a avut loc la Palatul Parlamentului, *Simpozionul național* cu tema „*Tradiții, prezent și perspective ale constituționalismului românesc*”, organizat de Curtea Constituțională, Institutul de Cercetări Juridice „Academician Andrei Rădulescu” al Academiei Române și Centrul de Drept Constituțional și Instituții Politice, cu prilejul Zilei Constituției. Din partea instituției Avocatul Poporului au participat: domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, Erzsébet Dáné, Ionel Oprea, prof.univ.dr. Mircea Criste și Ecaterina Gica Teodorescu, adjuncți ai Avocatului Poporului și Ecaterina Mirea, șef Serviciu.

* *

În data de 10 decembrie 2016, domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului a participat la un *eveniment* organizat de Asociația Pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – Comitetul Helsinki, cu ocazia *Zilei Internaționale a Drepturilor Omului*. Evenimentul a reunit reprezentanți ai societății civile și ai autorităților centrale. Cu această ocazie, APADOR-CH a decernat câteva premii pentru persoane sau instituții care au contribuit în 2016 la apărarea drepturilor omului și câteva diplome de nemerit acelor instituții publice care au încălcat în repetate rânduri diverse drepturi ale omului. Avocatului Poporului i-a fost decernat *Premiul „a făcut ceva” – Avocatului Poporului, pentru că cel puțin în ultimul an a demonstrat că face ceva*.

* *

În data de 11 decembrie 2016, a avut loc la Crystal Palace Ballrooms, o *dezbatere privind proiectul Dosarul Electronic de Sănătate*, organizată în cadrul Conferinței Medicul de familie practician și manager 2016, organizată de Asociația Medicilor de Familie București și Patronatul Medicilor de Familie București-Ilfov. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Monica Iulia Acatrinei și Roxana Gavrilă, consilieri.

* *

În data de 12 decembrie 2016, a avut loc la Hotel Novotel București, *evenimentul Menținerea echilibrului: Rolul sistemului judiciar în relație cu detenția în contextul azilului și alternativele la detenție*, organizat de Înaltul Comisariat ONU pentru Refugiați, Reprezentanța în România (UNHCR). Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Mihaela Sîrbu, consilier și Nicoleta Constantinescu, expert.

SECȚIUNEA a 2-a

PARTICIPĂRI LA CEREMONII

Participarea domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, în data de 30 mai 2016, la *ceremonia* de dezvelire a *Monumentului Aripă* închinat rezistenței anticomuniste,

organizată de Primăria Municipiului București, Asociația Foștilor Deținuți Politici din România și Fundația Română pentru Democrație.

* *

Participarea, în data de 9 iunie 2016, la *ceremonialul public de depunere de coroane și manifestările prilejuite* de sărbătorirea *Zilei Eroilor*, la Mormântul Ostașului Necunoscut (Parcul Carol I). Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Eugen Dinu, consilier.

* *

Participarea, în data de 26 iunie 2016, la *ceremonia publică de înălțare a drapelului României* în Piața Tricolorului, organizată de Instituția Prefectului București, cu ocazia *Zilei Drapelului Național*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorel Bahrin, consilier.

* *

Participarea, în data de 29 iulie 2016, la *ceremonialul public de intonare a imnului național* al României în Piața Tricolorului, organizat de Instituția Prefectului București, cu ocazia *Zilei Imnului Național al României*. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Eugen Dinu, consilier.

* *

Participarea domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, în data de 28 august 2016, la *manifestările prilejuite de sărbătorirea a 100 de ani de la intrarea României în Primul Război Mondial*, organizate de Ministerul Apărării Naționale, la Monumentul Ostașului Necunoscut.

* *

Participarea, în data de 25 octombrie 2016, la *ceremonialul public de depunere de coroane și manifestările prilejuite* de sărbătorirea *Zilei Armatei României*, organizate de Ministerul Apărării Naționale, la Mormântul Ostașului Necunoscut (Parcul Carol I). Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorel Bahrin, consilier.

* *

Participarea domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, în data de 1 decembrie 2016, la *parada militară* organizată de Ministerul Apărării Naționale cu ocazia *Zilei Naționale a României*.

* *

Participarea, în data de 1 decembrie 2016, la *ceremonialul public de depunere de coroane și manifestările prilejuite* de sărbătorirea *Zilei Naționale a României*, organizate de Ministerul Apărării Naționale, la Mormântul Ostașului Necunoscut (Parcul Carol I). Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorel Bahrin, consilier.

SECȚIUNEA a 3-a
PARTICIPĂRI LA ÎNTRUNIRI, CONFERINȚE, SIMPOZIOANE ȘI
REUNIUNI PE PLAN EXTERN

■ În data de 15 februarie 2016, a avut loc la Bruxelles – Belgia, **Conferința finală europeană cu tema Drepturile copilului în spatele grătilor: drepturile omului pentru copiii privați de libertate – Îmbunătățirea mecanismelor de monitorizare**, organizată de Defence des enfants International – Apărarea Copiilor Internațional Belgia. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Maria Lepadatu, consilier în cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție - Centrul Zonal Bacău.

Scopul conferinței a fost prezentarea, promovarea și diseminarea primului Ghid practic cu privire la monitorizarea locurilor de detenție pentru copii, urmărindu-se îmbunătățirea implementării standardelor europene privind protecția drepturilor și nevoilor copiilor instituționalizați.

Ghidul a fost realizat de către specialiști cu activitate în domeniul apărării drepturilor copiilor din cadrul organizației Defence for children international (DCI) din Belgia, în colaborare cu 14 parteneri și asociați din diverse țări ale Europei, printre care și Universitatea de Vest din Timișoara.

Prezentarea Ghidului a fost făcută de autoarea lui – Sarah Grandfils. Acesta a fost realizat în urma cercetărilor în domeniu din 14 țări ale Europei și se dorește a fi un mijloc de respectare a standardelor privind drepturile copiilor, dar și un instrument de lucru pentru cei care efectuează vizite în centrele de copii.

■ În perioada 26-27 aprilie 2016, a avut loc la Barcelona, **Workshop-ul internațional IOI cu privire la provocările contemporane și amenințările cu care se confruntă drepturile omului**, organizat de domnul Rafael Ribo, Ombudsmanul din Catalonia – președintele IOI Europa.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului.

■ În perioada 10-11 mai 2016, a avut loc la Viena, **Forumul pentru politici privind descentralizarea serviciilor sociale**, organizat de Fundația Terre des hommes Elveția.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de domnul Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului.

■ În perioada 26-27 mai 2016, a avut loc la Strasbourg, **Seminarul pentru organismele specializate din statele membre, cu tema Rolul consultativ al organismelor specializate pentru autoritățile legislative și executive și alte părți interesate**, organizat de Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI). Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Dorina David și Monica Acatrinei, consilieri.

Seminarul a reunit reprezentanți ai organismelor specializate în combaterea rasismului și discriminării (instituții de tip ombudsman și alte instituții specializate în combaterea discriminării) din Austria, Albania, Belgia, Bulgaria, Croația, Republica Cehă, Danemarca, Estonia, Grecia, Spania, Franța, Elveția, Italia, Cipru, Letonia, Lituania, Monaco, Ungaria, Olanda, Italia, Polonia, Portugalia, Slovenia, Slovacia, Spania, Serbia,

Finlanda, Franța, Germania, Moldova, Suedia, Marea Britanie, Irlanda de Nord, Islanda, Norvegia, Turcia, Ungaria, Ucraina, Muntenegru, reprezentanți ai Consiliului European și reprezentanți ai societății civile.

Seminarul a fost organizat în opt sesiuni și a vizat, în principal, următoarele:

- realizarea schimbării instituționale;
- determinarea schimbării politicilor și a legislației de către organismele specializate naționale;
- urmărirea schimbării practicilor instituționale de către organismele specializate naționale;
- determinarea schimbării practicilor instituționale de către organismele specializate naționale;
- sprijinirea infrastructurii pentru egalitate de către organismele specializate naționale;
- prezentarea a două noi recomandări de politică generală ale ECRI.

Prezentarea Recomandării de Politică Generală a ECRI nr. 15/2016 privind combaterea discursului de ură, precum și Recomandarea nr. 16/2016 privind protejarea imigranților în neregulă împotriva discriminării.

Concluzia principală a fost aceea că organismele naționale pot avea un rol consultativ important în relația cu puterea executivă și/sau legislativă și pot influența în mod concret deciziile acestora. S-a conturat cu această ocazie și scopul principal al seminarului, acela de a identifica barierele ce stau în calea rolului consultativ al organismelor naționale specializate, stabilindu-se cu această ocazie modalitatea de abordare a acestora.

Discriminarea și infracțiunile motivate de ură, chiar dacă sunt fenomene distincte, sunt îndreptate împotriva persoanelor cele mai vulnerabile ale societății moderne. Îngrijorător este faptul că acestea au fost foarte rar raportate sau deloc, întrucât victimele se tem de eventuale represalii. Nu în ultimul rând, a fost adresată rugămintea către organismele naționale specializate să promoveze cele două noi recomandări emise de către ECRI, respectiv Recomandarea de Politică Generală a ECRI nr. 15/2016 privind combaterea discursului de ură și Recomandarea nr. 16/2016 privind protejarea imigranților în neregulă împotriva discriminării.

■ În perioada 7-8 iunie 2016, a avut loc la Viena, Workshop-ul consultativ pentru MNP-uri, cu tema **Consolidarea punerii în aplicare a drepturilor fundamentale pe baza legislației UE în materie penală, prin cooperarea dintre sistemul judiciar și MNP-uri**, organizat de Institutul Boltzmann pentru Drepturile Omului (BIM) și Academia de Drept European din Trier. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Mihaela Sîrbu, consilier în cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

Au participat reprezentanți ai MNP-urilor din UE, membri ai Comitetului european pentru prevenirea torturii (CPT) și ai Subcomitetului ONU pentru prevenirea torturii (SPT), precum și reprezentanți din partea UE, ai statelor și ai societății civile.

Scopul evenimentului a fost de a prezenta un Studiu de referință cu privire la cooperarea dintre sistemul judiciar și MNP-uri în UE.

Institutul Ludwig Boltzmann pentru Drepturile Omului din Viena și Academia de Drept European din Trier implementează un proiect privind susținerea cooperării judiciare în materie penală în UE. Principalele obiective ale proiectului sunt: consolidarea cooperării dintre sistemul judiciar și MNP-uri în UE și punerea în aplicare corectă și coerentă a mandatului european de arestare și a celorlalte instrumente de recunoaștere reciprocă referitoare la detenție, în deplină conformitate cu drepturile fundamentale.

Cooperarea judiciară în materie penală în cadrul UE se bazează pe principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești. Mandatul european de arestare și "regulile

comune privind detenția", printre care se numără trei decizii-cadru de recunoaștere reciprocă, au fost create pentru a îmbunătăți cooperarea judiciară în UE. Aceste reglementări permit hotărârilor de condamnare, sancțiunilor alternative, precum și măsurilor de supraveghere judiciară să fie executate într-o țară a UE, alta decât cea în care persoana este condamnată sau așteaptă procesul, cum ar fi țara de naționalitate, reședință sau o altă țară a UE cu care persoana are legături apropiate.

Punerea în aplicare a acestora se bazează pe principiul încrederii reciproce, ceea ce implică faptul că garanțiile procedurale și condițiile de detenție sunt echivalente în toate statele membre ale UE. În realitate, există mari discrepanțe, care ar putea ridica probleme semnificative privind drepturile fundamentale. În același timp, slaba punere în aplicare a deciziilor-cadru a fost criticată de Comisia Europeană, care a subliniat necesitatea unei îmbunătățiri și armonizări a reglementărilor în materie între Statele membre. În plus, informațiile privind condițiile de detenție în UE ar trebui să fie mai ușor accesibile.

Protocolul opțional la Convenția ONU împotriva torturii (OPCAT) - ratificat de 24 din cele 28 de state membre ale UE - obligă statele părți să instituie un sistem de monitorizare preventivă a locurilor de detenție, oferindu-le acestora observații sistematice și recomandări privind protecția deținuților împotriva torturii și a relelor tratamente. În prezent, 24 MNP-uri efectuează vizite de monitorizare în locurile de detenție în UE și, prin urmare, au o activitate considerabilă cu privire la tratamentul și condițiile de detenție în țările lor. În același timp, cercetări recente realizate de Institutul Ludwig Boltzmann pentru Drepturile Omului arată că nu există aproape nici o interacțiune între sistemul judiciar și MNP-uri la nivel național și chiar mai puțin în Europa. Experiența și cunoștințele MNP-urilor ca organisme principale care monitorizează tratamentul în detenție rămân neutilizate în aplicarea și monitorizarea implementării legislației UE.

■ În perioada 13-14 iunie 2016, a avut loc la Bruxelles, **Seminarul Rețelei Europene a Ombudsmanilor**, organizat de Ombudsmanul European. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului și Andreea Băicoianu, șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare.

Seminarul a reunit ombudsmani naționali din 33 de țări europene, ombudsmani regionali din Austria, Belgia, Germania, Italia, Spania, Elveția și Marea Britanie, precum și reprezentanți ai Parlamentului European, Comisiei Europene, Agenției pentru Drepturile Fundamentale a Uniunii Europene – FRA, Agenției Europene pentru Gestionarea Cooperării Operaționale la Frontierele Externe ale Statelor Membre ale Uniunii Europene – FRONTEX, Comisiei pentru petiții din cadrul Parlamentului European, Institutului Ombudsmanului Internațional - IOI Regiunea Europa și ai Ombudsmanului European.

Seminarul a început în data de 12 iunie 2016 și a continuat pe parcursul unei zile și jumătate *cu 3 Sesiuni de lucru*, având următoarele teme:

- *Eforturile UE și ale statelor membre pentru a ajuta refugiații;*
- *Transparența activității de lobby;*
- *Respectarea statului de drept în UE.*

În cadrul **primei sesiuni** de lucru - ***Eforturile UE și ale statelor membre pentru a ajuta refugiații***, au prezentat lucrări: Fabrice Leggeri, director executiv FRONTEX, Michael O'Flaherty, director FRA, Monique Pariat, Comisia Europeană, Director general, Ajutor Umanitar și Protecție Civilă, Günter Kräuter, Ombudsmanul din Austria și Vassileios Karydis, Ombudsmanul interimar din Grecia.

Criza migrației a afectat majoritatea țărilor europene, și mai ales pe anumiți ombudsmani, care au fost implicați direct (Grecia, Austria, Croația, Muntenegru, Albania,

Ungaria), în timp ce alții au fost implicați indirect, însă toți au avut de-a face cu schimbări subtile în cultura politică, atunci când este vorba de problemele legate de drepturile omului.

În cadrul celei de-a doua sesiuni de lucru - **Transparența activității de lobby**, au prezentat lucrări: Emily O'Reilly, Ombudsmanul European, Peter Tyndall, Ombudsmanul din Irlanda, Reinier van Zutphen, Ombudsmanul Național al Olandei și Christof-Sebastian Klitz, șeful diviziei europene a Volkswagen. După terminarea prezentărilor, participanții la conferință au adresat întrebări vorbitorilor.

Scopul sesiunii privind transparența activității de lobby a fost acela de a explica și arăta implicarea unor ombudsmani în acest aspect al guvernării, dar și pentru a crește gradul de conștientizare a modului în care această problemă poate fi privită prin prisma drepturilor omului.

Activitatea de lobby este o ocupație legitimă, parlamentarii au nevoie să înțeleagă efectele pe care legile propuse le pot avea asupra indivizilor, societății de afaceri sau de alte interese. În cazul în care procesul de adoptare a legii într-o democrație ar trebui să fie făcut în mod deschis, atunci cetățenii ar trebui să fie conștienți de cine influențează legile care vor afecta în cele din urmă viața lor.

În cadrul acestei sesiuni au fost amintite exemplele pozitive ale Irlandei și Austriei unde activitatea de lobby este legiferată și unde există Registrul Lobbyiștilor și al Reprezentanților de Interese.

La finalul acestei sesiuni, participanții au fost împărțiți în grupuri de lucru privind criza refugiaților și transparența activității de lobby.

În cadrul *Grupului de lucru privind criza refugiaților* s-au purtat discuții pe marginea:

- problemei minorilor neînsoțiți, proveniți din zonele de conflict, care se află pe teritoriul statelor membre UE și care nu pot fi identificați;
- recunoașterii diplomelor refugiaților;
- accesului la educație, servicii medicale pentru refugiați;
- situației Turciei, raportată la numărul mare de refugiați vis a vis de statele membre UE;
- situației persoanelor care sunt returnate forțat după momentul finalizării zborului de returnare;
- Fondului pentru Azil, Migrație și Integrare (AMIF) al Uniunii Europene - lipsa de informații disponibile publicului cu privire la programele naționale AMIF. În România, Inspectoratul General pentru Imigrări este autoritatea competentă în implementarea politicilor României în domeniile migrației, azilului și integrării străinilor, precum și a legislației relevante în domeniu, având în derulare Programul Național al României de sprijin din Fondul pentru Azil, Migrație și Integrare pentru perioada 2012-2020. Datele privind Programul Național Fondul pentru Azil, Migrație și Integrare sunt publicate pe pagina de web a Inspectoratului General pentru Imigrări, secțiunea Proiecte/Strategii, subsecțiunea Fondul pentru Azil, Migrație și Integrare. În cadrul acesteia se găsesc informații generale, varianta actualizată a Programului Național Fondul pentru Azil, Migrație și Integrare în limbile engleză și română, precum și diferite proiecte;
- Directivei nr. 11/2013 privind soluționarea alternativă a litigiilor în materie de consum și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 și a Directivei 2009/22/CE (Directiva privind SAL în materie de consum);
- amenințărilor la care sunt supuse instituțiile ombudsman: cazul Poloniei, unde atribuțiile și bugetul Ombudsmanului sunt diminuate, versus cazul Olandei și Danemarcei, unde pentru a se evita înființarea de instituții noi, care presupun alocarea de resurse financiare și umane semnificative, s-a optat pentru atribuirea de noi competențe Ombudsmanului.

În cadrul *Grupului de lucru privind transparența activității de lobby* s-au purtat discuții pe marginea concluziilor rezultate în urma consultării membrilor Rețelei Europene a Ombudsmanilor, lansate de Ombudsmanul European, cu privire la contactele pe care funcționarii publici le au cu reprezentanții grupurilor de interese.

Potrivit noii strategii a Rețelei Europene a Ombudsmanilor, Ombudsmanul European a lansat consultarea pe tema contactelor pe care funcționarii publici le au cu reprezentanții grupurilor de interese. Aceasta are două scopuri: promovarea transparenței în activitatea de lobby la toate nivelurile și realizarea unui ghid practic pentru funcționarii publici.

Cu excepția Austriei și Irlandei, care reprezintă exemple pozitive în ceea ce privește activitatea de lobby, la nivelul celorlalte state membre această activitate nu este legiferată, în unele cazuri confundându-se cu infracțiunea de trafic de influență.

În cadrul celei de-a *treia sesiuni* de lucru - ***Respectarea statului de drept în UE***, au prezentat lucrări: Emily O'Reilly, Ombudsmanul European și o serie de membri ai Parlamentului European.

Emily O'Reilly, Ombudsmanul European a menționat că problema respectării statului de drept a apărut cel mai acut la Bruxelles în ultimele luni, în ceea ce reprezintă în esență o contradicție între Comisia Europeană și Guvernul polonez asupra modificărilor aduse de aceasta din urmă Curții Constituționale, și dacă acest lucru reprezintă o încălcare a principiilor legislației UE.

Concluziile Seminarului au fost prezentate de Cecilia Wikström, șeful Comisiei pentru petiții din cadrul Parlamentului European, care a amintit rolul important pe care Ombudsmanii îl joacă în țările lor, precum și disponibilitatea sa pentru o colaborare strânsă cu toți Ombudsmanii din cadrul Rețelei. De asemenea, în discursul său final, șeful Comisiei pentru petiții din cadrul Parlamentului European a subliniat faptul că, deși la nivel național se iau anumite decizii, conducerea/creierul întregii Europe este la Bruxelles.

■ În perioada 14-15 iunie 2016, a avut loc la Strasbourg, ***conferința finală de închidere a Proiectului Prison Litigation Network***, organizată de Asociația GRADO – Grupul Român pentru Apărarea Drepturilor Omului. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Maria Lepadatu, consilier în cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

Scopul proiectului este de a spori protecția judiciară a deținuților în statele membre ale Uniunii Europene. Pentru realizarea obiectivelor proiectului a fost creată o rețea europeană de medici și cercetători care au lucrat pentru a apăra drepturile deținuților. Această rețea a ajutat la îmbunătățirea cunoștințelor privind legislația UE, a comparat sistemele existente în diferite țări, în vederea unui schimb de informații mai bun, oferind cea mai bună protecție, și scoțând în evidență cunoștințele dobândite în urma acțiunilor introduse în fața instanțelor naționale pentru apărarea drepturilor celor aflați în închisoare.

Proiectul s-a concentrat pe acele țări care au fost condamnate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) pentru încălcări descrise de către judecătorul european ca derivând din problemele structurale/sistemice legate de sistemul național penitenciar (hotărârile pilot, hotărârile quasi-pilot sau similare), și care necesită punerea în aplicare a unor mecanisme eficiente de despăgubire. Astfel de hotărâri se referă, în special, la Italia, România și Bulgaria, unde condițiile de detenție au fost calificate ca provocând un tratament inuman și degradant, iar în hotărârile pronunțate împotriva lor, au fost comandate să pună în aplicare un mecanism de recurs capabil de a face față unor astfel de probleme.

În cadrul acestui proiect au fost descrise diferitele modele existente în Europa, cu scopul de a analiza mecanismele lor și evidențierea celor care par a fi cele mai potrivite.

Scopul final al proiectului este realizarea unui site multilingvistic (engleză, franceză, spaniolă, italiană, bulgară și română), rețeaua urmând să cuprindă următoarele activități:

1. analiza și monitorizarea jurisprudenței CEDO și, în general, a deciziilor pronunțate de către organismele internaționale în domeniul drepturilor omului, în special în ceea ce privește deciziile și recomandările referitoare la obligațiile procedurale aplicabile în închisori;
2. progresele realizate în anumite țări și motivația care a făcut posibile aceste progrese, pentru ca alte țări să le poată aplica;
3. monitorizarea punerii în aplicare a ordinelor CEDO în domeniul penitenciar, în special prin comunicarea cu Comitetul de Miniștri;
4. organizarea de seminarii, astfel încât practicienii dreptului și cercetătorii din domeniul științelor sociale, în domeniul dreptului penitenciar și al relațiilor sociale în penitenciare să poată discuta și analiza obstacolele concrete întâlnite de persoanele aflate în detenție atunci când sunt aduse în fața unei proceduri judiciare, și să măsoare compatibilitatea între așteptările concrete ale deținuților și direcția luată de acțiunile în instanță.

■ În data de 18 iunie 2016, a avut loc la Moscova, **Reuniunea Consiliului Institutului European al Ombudsmanului – EOI**. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului.

■ În perioada 21-23 iunie 2016, a avut loc la Vilnius, **Atelierul de lucru pentru Mecanismele Naționale de Prevenire - MNP, cu tema Monitorizarea facilităților psihiatrice**, organizat de Institutul Internațional al Ombudsmanului – IOI în colaborare cu Instituția Ombudsman din Lituania. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de dr. Anne-Marie Browne, consilier în cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

Manifestarea a beneficiat de prezența unei echipe internaționale de experți în domeniul psihiatriei și drepturilor omului, precum și de specialiști aparținând Comitetului împotriva Torturii din cadrul O.N.U. și Consiliului Europei.

Obiectivele acestui workshop au fost:

- Explorarea celor mai frecvente probleme ce pot apărea în procesul de monitorizare a instituțiilor psihiatrice;
- Aprofundarea înțelegerii principalelor situații de risc în cadrul monitorizării acestui tip de instituții;
- Dezvoltarea abilităților necesare pentru a face față provocărilor apărute în procesul de monitorizare a instituțiilor psihiatrice;
- Explorarea strategiilor folosite în decursul vizitării instituțiilor psihiatrice;
- Crearea și implementarea de algoritmi de acțiune utilizabili în cazul existenței de lacune legislative la nivel național.

Workshop-ul a fost structurat ca proces de învățare continuă, bazându-se atât pe conferințe susținute de un panel de experți internaționali în domeniu, cât și pe experiența proprie a fiecărui participant.

A fost, de asemenea, vizitat un spital de psihiatrie – Spitalul Rokiskis - ceea ce a oferit participanților posibilitatea de a observa, efectua și conduce interviuri cu diferiți pacienți și de a stabili algoritmi clari de acțiune pentru diverse cazuri concrete.

Alte subiecte discutate au fost: mandatul OPCAT la nivel național și internațional, limitările și zonele de acțiune ale acestuia, experiența fiecărui participant în funcție de

problemele specifice întâlnite în țara sa, pacientul psihiatric vulnerabil și felul cel mai eficient în care acesta poate fi ajutat, problemele ce pot apărea în cazul în care legislația la nivel național prezintă unele lacune sau omisiuni specifice domeniului instituțiilor psihiatrice, și s-au oferit soluții viabile pentru astfel de cazuri.

Workshop-ul a oferit ocazii multiple de perfecționare a cunoștințelor deja existente precum și de explorare a unor concepte și mecanisme noi, aplicabile în monitorizarea instituțiilor psihiatrice. În cadrul atelierelor practice au fost prezentate strategii eficiente de evaluare, atât pentru instituții cât și pentru persoanele asistate, și au fost elaborate modalități de acțiune în vederea maximizării impactului vizitelor la nivel național.

■ În perioada 18-22 iulie 2016, a avut loc la Lyon – Franța, ***prima Școală de vară pentru Mecanismele Naționale de Prevenire francofone***, organizată de Asociația pentru Prevenirea Torturii – APT. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Nicoleta Constantinescu, expert în cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

Tema cursului a fost „Strategii și metodologia de monitorizare a detenției în secțiile de poliție”. Au participat 17 reprezentanți MNP din 15 țări din Europa, Africa și America de Sud, care au beneficiat de expertiza și experiența reprezentanților Asociației pentru Prevenirea Torturii, Crucii Roșii Internaționale, Consiliului European, Asociației Prizonierilor fără frontiere, Controlorului General al Locurilor în care persoanele sunt private de libertate, Asociației Creștine contra Torturii - Franța, Oficiului Poliției Judiciare - Delegația interregională pentru recrutarea și formarea polițiștilor, Baroului Lyon.

Cursurile au fost structurate pe 8 module tematice, astfel:

Specificitatea monitorizării secției de poliție, cu subtemele:

- puteri și responsabilități ale poliției și riscurile corespunzătoare;
- specificitatea monitorizării detenției de către poliție;
- rolul și experiența SPT pentru prevenirea torturii.

Utilizarea forței și a mijloacelor de constrângere în timpul arestării, cu subtemele:

- principiul utilizării graduale a forței;
- riscurile induse de utilizarea armelor și a acțiunilor de imobilizare;
- monitorizarea momentului arestării;
- analiza informațiilor obținute în timpul monitorizării și recomandările.

Sosirea persoanelor private de libertate la secția de poliție, cu subtemele:

- garanții fundamentale: notificarea unui terț, accesul la un avocat, accesul la un medic;
- alte garanții: percheziția corporală, registrele;
- punerea în practică a acestor garanții.

Interrogatoriul/audierea, cu subtemele:

- practica audierilor;
- audieri specifice.

Condițiile de muncă ale lucrătorilor din cadrul poliției, cu subtemele:

- recrutarea personalului;
- formarea personalului;
- controlul și supervizarea activității lucrătorilor din cadrul poliției.

Condițiile de detenție, cu subtemele:

- spațiile de vizitat: celulele; cabinetul medical; spațiile unde au loc întrevederile cu terți, avocatul, unde au loc perchezițiile; grupurile sanitare; dușurile; birourile de audiere;

condițiile de viață: accesul la apă, regularitatea meselor, plimbările în aer liber, igiena personală;

- supravegherea.

Grupuri vulnerabile, cu subtemele:

- vulnerabilitatea;

- persoane în situația de vulnerabilitate: minoritățile etnice, persoanele cu dizabilități, persoanele LGBTI, minorii, femeile;

- rolul Mecanismelor Naționale de Prevenire.

Rapoartele, recomandările și strategia de urmărire a implementării recomandărilor, cu subtemele: Rapoartele de vizită, tematice, anuale.

■ În perioada 7-8 septembrie 2016, a avut loc la Tirana – Albania, **Conferința la nivel înalt privind Provocările drepturilor omului legate de fluxurile recente ale migranților și refugiaților**, organizată de Asociația Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni și Avocatul Poporului din Albania. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului, Maria Lepadatu, consilier și Andrei Răutu, consilier Cabinet Avocatul Poporului.

Conferința a avut ca scop reunirea reprezentanților la nivel înalt ai organizațiilor internaționale și agențiilor specializate, ombudsmanilor și mediatorilor, instituțiilor și oficialilor guvernamentali, ai comunității diplomatice și ai societății civile pentru identificarea unui răspuns comun la situația persoanelor care au nevoie de protecție internațională.

Pe parcursul primei zile a conferinței au fost prezentate diverse aspecte privind rolul Ombudsmanului în țara de origine, de tranzit și de destinație, precum și rolul Ombudsmanului în lupta împotriva discursului de ură și a stereotipurilor negative.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului folosește rapoartele ombudsmanilor în cadrul mecanismelor de prevenire a torturii ca probe în justiție în instanțele internaționale. În contraparte, ombudsmanii trebuie să preia recomandările Curții Europene a Drepturilor Omului și ale Consiliului Europei, să atragă atenția asupra cauzelor judecate la Strasbourg și să ajute ca țările lor să transpună în legislația și practicile interne aceste recomandări.

Toți vorbitorii au atras atenția asupra educației, care are un rol important în lupta contra discursului de ură și a stereotipurilor negative. Trebuie să fim pozitivi, toleranți, să coexistăm cu refugiații, să scoatem în evidență avantajele aduse de prezența refugiaților și să combatem orice discurs care folosește ura.

Pe parcursul celei de-a doua zile a Conferinței a fost prezentat rolul Ombudsmanului în criza migrației.

Discursurile au avut ca scop reiterarea ideii de colaborare și a faptului că drepturile omului trebuie respectate în orice moment, pentru orice ființă umană. S-a atras atenția cu privire la situația copiilor refugiați care este "înfricoșătoare", mulți copii fiind lipsiți de orice formă de protecție.

În încheierea Conferinței a fost adoptată Declarația de la Tirana privind migrația, ce cuprinde angajamentele Ombudsmanilor și Mediatorilor în gestionarea fenomenului migrației (spre exemplu: respectarea drepturilor omului, punerea în aplicare a obligațiilor internaționale în materia drepturilor omului; dezvoltarea cooperării concrete a Ombudsmanilor și Mediatorilor din țările de origine, de tranzit și de destinație, intensificarea anchetelor din oficiu, asigurarea accesului maxim al refugiaților și solicitanților de azil la procedura plângerilor; participarea la campanii de sensibilizare asupra drepturilor

migranților, solicitanților de azil și refugiaților; coordonarea acțiunilor de transfer de dosare între instituțiile de mediere).

■ În data de 23 septembrie 2016, a avut loc la Nicosia - Cipru, **Reuniunea Consiliului de administrație al Institutului European al Ombudsmanului – EOI**. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului.

Consiliul de administrație al Institutului European al Ombudsmanului, reunit la Nicosia-Cipru, în 22-25 septembrie 2016, a reconfirmat faptul că Adunarea Generală a Institutului European al Ombudsmanului va avea loc, în perioada 20-24 septembrie 2017, la București, gazdă fiind Avocatul Poporului și în calitate de membru al Consiliului.

Totodată, ziua de 21 septembrie 2016, va fi consacrată aniversării a 20 de ani de la înființarea instituției Avocatul Poporului, prin Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, după ce, în prealabil a fost creată, ca o nouă structură instituțională a statului român, prin Constituția din 1991, având drept scop apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile administrației publice.

■ În perioada 2-5 octombrie 2016, a avut loc la Amsterdam - Olanda, **a 8-a Conferință internațională a Instituțiilor Ombudsman pentru Forțele Armate**, organizată de Ombudsmanul Național al Olandei, Inspectorul General al Forțelor Armate Regale Olandeze și Centrul din Geneva pentru Controlul Democratic al Forțelor Armate – DCAF.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de prof.univ.dr. Mircea Criste, adjunct al Avocatului Poporului.

Lucrările conferinței au fost împărțite în patru secțiuni plene, instituția Avocatul Poporului fiind reprezentată în grupurile în care s-au discutat problemele generale ale instituțiilor nespecializate de tip Ombudsman și cele legate de reintegrarea veteranilor.

În Declarația adoptată în cadrul conferinței s-a concluzionat că instituțiilor Ombudsman le revine un rol important în asigurarea unui statut corespunzător pentru foștii combatanți, în condițiile în care numărul acestora este într-o permanentă creștere, ca o consecință directă și imediată a înmulțirii misiunilor internaționale în ultimii ani.

■ În perioada 10-12 octombrie 2016, a avut loc la Viena - Austria, **Reuniunea Rețelei Mecanismelor Naționale de Prevenție din Sud-Estul Europei – SEE NPM**, organizată de Ombudsmanul din Austria, care asigură în acest an președinția rețelei.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului și Izabela Cernavodeanu, consilier.

În calitate de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție, instituția Avocatul Poporului împărtășește principiile statuate în Declarația de cooperare privind înființarea Rețelei SEE NPM și a solicitat în cursul anului 2015 să devină membru al acesteia.

Potrivit Declarației de cooperare privind înființarea Rețelei, scopul principal al acesteia este de a stabili o cooperare mai mare și de a face schimb de experiență, de a oferi sprijin și crea condiții pentru îndeplinirea efectivă a mandatului MNP, specificat în Protocolul opțional la Convenția împotriva Torturii și a altor tratamente crude, inumane sau degradante (OPCAT).

În cadrul acestei reuniuni, Instituția Avocatul Poporului din România a fost primită în rândul membrilor Rețelei SEE NPM.

■ În perioada 13-14 octombrie 2016, a avut loc la Viena - Austria, **Reuniunea anuală a Mecanismelor Naționale de Prevenire din regiunea OSCE**, organizată de Asociația pentru Prevenirea Torturii – APT. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Izabela Cernavodeanu, consilier în cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

Reuniunea a avut ca temă bilanțul realizărilor și provocărilor MNP-urilor din regiunea OSCE la 10 ani de la intrarea în vigoare a Protocolului opțional la Convenția ONU împotriva torturii (OPCAT), schimbul de experiență, de tip peer-to-peer și bune practici între reprezentanții prezenți ai MNP-urilor.

Concluzia generală desprinsă în urma acestor discuții/schimb de experiență dintre MNP-urile prezente a fost aceea că, în întreaga regiune OSCE, MNP-urile au realizat mai multe succese:

- îmbunătățiri semnificative ale condițiilor de cazare în unele locuri de detenție, iar în alte cazuri, au contribuit la închiderea celor inadecvate;
- au pledat cu succes pentru reducerea sau încetarea practicilor abuzive de detenție și au obținut adoptarea unor reforme juridice care garantează o protecție sporită a persoanelor private de libertate;
- au fost abordate riscurile specifice cu care se confruntă grupurile aflate în situații de vulnerabilitate în detenție, prin creșterea gradului de conștientizare și contribuție la îmbunătățirea condițiilor și tratamentului aplicat acestor persoane;
- prezența MNP-urilor și monitorizarea regulată a contribuit, de asemenea, la schimbări în mentalități și culturi, inclusiv în unele locuri de privare a libertății, iar mesajul că tortura și relele tratamente nu este acceptabil, a fost integrat.

■ În perioada 17-21 octombrie 2016, a avut loc la Oslo – Norvegia, **vizita de studiu din cadrul Proiectului "An inclusive society through prison reform"**, derulat de Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România – Comitetul Helsinki (APADOR-CH). Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Izabela Cernavodeanu, consilier în cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

Vizita a avut drept scop cunoașterea condițiilor de detenție din penitenciarele norvegiene, în special măsurile care vizează reabilitarea și reintegrarea deținuților în societate.

Pe durata acesteia, au fost efectuate vizite la instituții publice și organizații negurvernamentale, și anume: Direcția Serviciilor Corecționale Norvegiene, MNP-ul norvegian, Armata Salvării din Norvegia, Penitenciarele Bredtveit și Halden, Comitetul Helsinki – Norvegia, Biroul de probațiune.

■ În perioada 17-19 octombrie 2016, a avut loc la Istanbul - Turcia, **Congresul internațional de drept**, organizat de Ministerul Justiției din Turcia, instituția Ombudsman din Turcia și Academia de Justiție Turcă. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului și Andrei Plaveț, consilier.

Evenimentul a avut ca scop consolidarea cooperării judiciare dintre țări și discutarea aspectelor cu privire la sistemele judiciare. Participanții au avut, de asemenea, oportunitatea de a compara sistemele judiciare și de a cunoaște modul în care funcționează sistemele judiciare ale altor țări.

La congres au participat miniștri ai Justiției, șefi ai Curților Supreme și Curților Constituționale, procurori șefi, judecători la instanțele administrative, precum și directori ai instituțiilor de învățământ pentru judecători și procurori, din întreaga lume. Soluționarea

alternativă a litigiilor s-a numărat printre subiectele principale ale evenimentului, alături de extinderea cooperării internaționale în sistemul judiciar și accelerarea proceselor de judecată, deseori îngreunate de birocrăție inutilă.

Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului a prezentat un material cu tema *Funcțiile Ombudsmanului din România*, în cadrul sesiunii prezidate de Nihat Ömeroğlu, Ombudsmanul din Turcia.

■ În perioada 20-21 octombrie 2016, a avut loc la Monaco - Principatul Monaco, **Reuniunea Consiliului de administrație al Asociației Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni - AOMF**, organizată de Secretariatul Asociației Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni – AOMF. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului.

■ În perioada 13-19 noiembrie 2016, a avut loc la Bangkok - Thailanda, a **11-a Conferință mondială a Institutului Internațional al Ombudsmanului - IOI**, organizată de Ombudsmanul din Thailanda. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului.

■ În perioada 16-17 noiembrie 2016, a avut loc la Viena - Austria, **Conferința pentru judecători și MNP-uri: „Consolidarea implementării drepturilor fundamentale pe baza legislației UE în materie penală, prin cooperarea dintre sistemul judiciar și Mecanismele Naționale de Prevenire”**, organizată de Institutul Boltzmann pentru Drepturile Omului și Academia de Drept European din Trier.

Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Mihaela Sîrbu, consilier în cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

■ În data de 17 noiembrie 2016, a avut loc la Geneva - Elveția, **Conferința organizată în cadrul celei de-a 30-a Sesiuni a SPT, în contextul celei de-a 10-a aniversări de la intrarea în vigoare a Protocolului Opțional la Convenția Împotriva Torturii și a altor Pedepse ori Tratamente Crude, Inumane sau Degradante**. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Magda Constanța Ștefănescu, adjunct al Avocatului Poporului și Anne-Marie Browne, consilier în cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

Conferința a fost organizată de către Comitetul Regional pentru Europa al SPT din cadrul ONU. Evenimentul a reunit reprezentanți ai statelor membre ale ONU, mecanismelor legislative ONU și altor organisme interguvernamentale, organizații non-guvernamentale, academicieni și alte persoane interesate de OPCAT și de prevenirea torturii și relexor tratamentelor.

Lucrările Conferinței au fost deschise de mesajul Înaltului Secretariat General ONU, transmis de dl. Michael Møller, Director General al Oficiului Națiunilor Unite de la Geneva. În prezent, OPCAT a fost adoptat de 83 state, dintre care 64 au implementat deja un MNP eficient. S-a subliniat importanța independenței funcționale, instituționale și financiare a acestora.

Primul panel al Conferinței a avut ca temă: *OPCAT - zece ani de prevenire a torturii; valoare adăugată și lecții învățate*.

Temele dezbătute au fost: evaluarea rezultatelor obținute în cei zece ani de la intrarea în vigoare a OPCAT, precum și a modului în care existența OPCAT a prevenit sau împiedicat

actele de tortură; identificarea valorii adăugate a existenței OPCAT, lecții învățate, exemple de bune practici în activitatea de prevenire a torturii.

Panelul 2 al Conferinței a avut ca temă: *O relație trilaterală de cooperare; provocări și căi de urmat.*

Temele dezbătute au fost: identificarea și studierea mecanismului prin care OPCAT funcționează ca o relație de cooperare trilaterală între Statele Membre, SPT și MNP -uri, cu scopul de a preveni tortura și de a asigura respectarea drepturilor omului; identificarea provocărilor întâmpinate de statele membre și felul în care acestea au soluționat problemele apărute, cu exemple de realizări și bune practici în domeniu.

Alte subiecte de interes au fost: mandatul OPCAT la nivel național și internațional, cu limitările și zonele sale specifice de acțiune; experiența fiecărui participant în funcție de problemele specifice întâlnite în țara sa; oportunitatea creării unor algoritmi operaționali utili în cursul desfășurării vizitelor preventive; necesitatea unor modificări legislative la nivel național în unele State Membre, pentru a permite accesul neobstrucționat al membrilor MNP la toate locurile de detenție.

■ În perioada 29-30 noiembrie 2016, a avut loc la Zagreb - Croația, ***Conferința în cadrul Rețelei Mecanismelor Naționale de Prevenire pentru Europa de Sud-Est***, organizată de Ombudsmanul din Croația și Institutul Ludwig Boltzmann pentru Drepturile Omului (BIM). Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Mihai Copăceanu, consilier în cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

■ În perioada 13-14 decembrie 2016, a avut loc la Belgrad-Serbia, ***Reuniunea Rețelei Mecanismelor Naționale de Prevenire pentru Europa de Sud-Est (SEE NPM)***, organizată de Ombudsmanul din Serbia. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Maria Lepadatu, consilier în cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

Reuniunea regională a reunit reprezentanți ai membrilor Rețelei, precum și reprezentanți ai asociațiilor neguvernamentale din Serbia.

Conferința a avut ca scop prezentarea realizărilor membrilor SEE NPM Network în domeniul protejării drepturilor refugiaților și migranților, precum și a viitorilor pași pe care Mecanismele Naționale de Prevenire îi au în vedere pentru prevenirea abuzurilor asupra refugiaților și migranților.

În prima zi a reuniunii, membrii Rețelei au împărtășit experiențe din vizitele la adăposturile din țările de origine, precum și planurile de viitor și provocările legate de protecția și promovarea drepturilor refugiaților și ale migranților.

După prezentarea propriilor experiențe, participanții la întâlnire au vizitat Centrul de Azil din Krnjaca, precum și un loc de întâlnire informală pentru migranții din Belgrad.

În a doua zi, membrii Rețelei au împărtășit impresiile și observațiile din vizitele de la Belgrad și au discutat despre viitoarele provocări în activitatea rețelei, după care au fost stabilite câteva etape ale Mecanismului Național de Prevenire din regiune, în ceea ce privește prevenirea abuzurilor asupra refugiaților și migranților.

■ În perioada 14-15 decembrie 2016, a avut loc la Skopje – Macedonia, ***Întâlnirea tematică a membrilor Rețelei Ombudsmanilor pentru Copii din Europa de Sud-Est - CRONSEE cu tema „Copiii migranți și refugiați”***, organizată de Ombudsmanul din Republica Macedonia. Instituția Avocatul Poporului a fost reprezentată de Mihaela Sîrbu,

consilier în cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție și Camelia Cristian, expert.

SECȚIUNEA a 4-a

COLABORAREA CU OMBUDSMANUL EUROPEAN

■ Pentru realizarea schimbului de experiență și de informații specifice activității desfășurate, instituția Avocatul Poporului a continuat **colaborarea cu Ombudsmanul European**.

În cursul anului 2016, instituția Avocatul Poporului a participat la realizarea unor studii lansate de Ombudsmanul European prin intermediul Rețelei Europene a Ombudsmanilor, în scopul schimbului de bune practici. Studiile au vizat:

- consultarea membrilor Rețelei Europene a Ombudsmanilor cu privire la *contactele pe care funcționarii publici le au cu reprezentanții grupurilor de interes*. Potrivit noii strategii a Rețelei Europene a Ombudsmanilor, Ombudsmanul European a lansat consultarea pe tema contactelor pe care funcționarii publici le au cu reprezentanții grupurilor de interes. Aceasta are două scopuri: *promovarea transparenței în activitatea de lobby la toate nivelurile și realizarea unui ghid practic pentru funcționarii publici*. În ceea ce privește promovarea transparenței la toate nivelurile, s-a dorit obținerea unei imagini de ansamblu a modului în care este reglementată interacțiunea între funcționarii publici și reprezentanții grupurilor de interes în România;
- consultarea membrilor Rețelei Europene a Ombudsmanilor cu privire la gestionarea petițiilor care nu se încadrează în atribuțiile instituției și existența unei transmisiuni TV regulate;
- consultarea membrilor Rețelei Europene a Ombudsmanilor cu privire la nevoile lingvistice ale deținuților care nu vorbesc limba oficială, în penitenciare. Mai exact, modul în care sunt aplicate Regulile Penitenciare Europene și, în special, cum este înțeleasă și cum este aplicată în practică prevederea referitoare la *„folosirea unui interpret calificat”*.

SECȚIUNEA a 5-a

PRACTICA STUDENȚILOR

Ca și în anii precedenți, în cursul anului 2016 a continuat colaborarea instituției Avocatul Poporului cu universități din întreaga țară, prin efectuarea de stagii de practică ale studenților atât la sediul central, cât și la birourile teritoriale.

A. Practica studenților la sediul central

În cadrul bunelor raporturi de colaborare cu alte instituții, trebuie amintită colaborarea cu Facultatea de Drept din cadrul Universității București și cea cu Programul ELSA, în cadrul cărora, **24 de studenți** au desfășurat stagii de practică, la instituția Avocatul Poporului, în perioadele: 14 martie - 1 aprilie 2016, 4 - 15 aprilie 2016 și 21 noiembrie - 9 decembrie 2016.

B. Practica studenților la birourile teritoriale și colaborări cu universități și licee

Birourile teritoriale ale instituției Avocatul Poporului au continuat colaborarea cu anumite universități, în vederea efectuării unor stagii de practică ale studenților, după cum urmează:

*

- efectuarea unui stagiul de practică de către *4 studenți* ai Facultății de Drept din cadrul Universității Transilvania din Brașov, în cadrul Biroului Teritorial Brașov.
- în lunile august, septembrie, octombrie, noiembrie 2016, un număr de *20 studenți*, din cadrul Facultății de Drept a Universității Dimitrie Cantemir, au efectuat un stagiul de practică la sediul Biroului Teritorial Cluj;
- stagiul de practică efectuat de *47 de studenți* ai Facultății de Drept din cadrul Universității din Craiova, la sediul Biroului Teritorial Craiova, în perioada 16-20 mai 2016;
- stagiul de practică efectuat de *45 de studenți* ai Facultății de Drept, Universitatea din Craiova, în perioada 7-25 noiembrie 2016;
- efectuarea unui stagiul de practică la sediul Biroului Teritorial Timișoara de către studenții de la Facultatea de Drept, în perioada 11-15 aprilie 2016;
- îndrumarea masteranzilor din cadrul Facultății de Drept și Științe Administrative - Universitatea „Ovidius” din Constanța, în vederea elaborării lucrărilor de disertație, iunie 2016.

SECȚIUNEA a 6-a

ÎNCHEIEREA UNOR PROTOCOALE DE COLABORARE

În vederea eficientizării activității și pentru a consolida relațiile cu autoritățile publice dispuse să colaboreze cu Avocatul Poporului în interesul cetățenilor, pentru apărarea drepturilor și libertăților acestora, au fost încheiate protocoale de colaborare.

- ***Protocolul nr. 28***, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014 între ***instituția Avocatul Poporului și Organizația Neguvernamentală Fundația Iris***.

- **Protocolul nr. 29**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014 între **instituția Avocatul Poporului și Asociația Amuradia Brașov**.

- **Protocolul nr. 30**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014 între **instituția Avocatul Poporului și Asociația pentru Siguranță Comunitară și Antidrog (ASCA) Filiala Harghita**.

- **Protocolul nr. 31**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014 între **instituția Avocatul Poporului și Asociația pentru Parteneriat Comunitar Brașov**.

- **Protocolul nr. 32**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între **instituția Avocatul Poporului și Fundația pentru Apărarea Cetățenilor Împotriva Abuzurilor Statului – FACIAS**.

- **Protocolul nr. 33**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între **instituția Avocatul Poporului și Asociația Institutul pentru Parteneriat Social Bucovina**.

- **Protocolul nr. 34**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între **instituția Avocatul Poporului și Fundația Familia Galați**.

- **Protocolul nr. 35**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între **instituția Avocatul Poporului și Organizația Neguvernamentală Asociația Speranța Andradei**.

- **Protocolul nr. 36**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014 între **instituția Avocatul Poporului și Organizația Neguvernamentală Asociația Alternative Sociale**.

- **Protocolul** de colaborare între **instituția Avocatul Poporului și Coaliția Organizațiilor Pacienților cu Afecțiuni Cronice din România – COPAC**.

- **Protocolul** de colaborare între **instituția Avocatul Poporului și Colegiul Național al Asistenților Sociali din România – CNAS**.

- **Protocolul** de colaborare între **instituția Avocatul Poporului și Colegiul Medicilor din România – CMR**.

- **Protocolul** de colaborare între **instituția Avocatul Poporului și Asociația Nevăzătorilor din România – ANR**.

- **Protocolul nr. 37**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între **instituția Avocatul Poporului și Asociația Umanitară Împreună pentru Ei**.

- **Protocolul nr. 38**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între **instituția Avocatul Poporului și Organizația Neguvernamentală Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului - OADO**.

- **Protocolul nr. 39**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014 între **instituția Avocatul Poporului și Fundația „Un copil, o speranță” UCOS Sibiu – ONG de utilitate publică**.

- **Protocolul nr. 40**, privind colaborarea în vederea realizării responsabilităților prevăzute de art. 29⁵- 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014, aprobată prin Legea nr. 181/2014, între **instituția Avocatul Poporului și Fundația „RUHAMA” Oradea**.

CAPITOLUL VI

COMUNICAREA ȘI RELAȚIILE INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI CU MASS-MEDIA

Avocatul Poporului a continuat și în anul 2016 să aibă o atitudine pro-activă în relația cu mass-media, dovedindu-se receptiv la semnalele lansate de către presă cu privire la încălcări ale drepturilor cetățenilor de către autoritățile și instituțiile publice. Comunicarea instituției cu opinia publică a pus accent, cu precădere, pe informarea cetățenilor, prin intermediul presei, asupra rezultatelor demersurilor realizate de către Avocatul Poporului în diferite cazuri de încălcare a drepturilor persoanelor fizice.

Sunt elocvente câteva exemple de asemenea informări, precum aceea din 26 ianuarie 2016, în care Avocatul Poporului anunța că monitorizează în continuare respectarea măsurilor pentru prevenirea poluării de către S.C. Azomureș S.A. Târgu-Mureș (după investigațiile realizate în acest caz, în urma sesizării din oficiu din 20 iulie 2015), informarea din 3 februarie 2016 privind Recomandările care vizau efectuarea de noi controale și monitorizarea unităților de învățământ din județul Prahova cu privire la asigurarea spațiilor de depozitare a produselor distribuite copiilor în cadrul programului Lapte-Corn (după o anchetă inițiată în luna noiembrie 2015), precum și multe alte asemenea comunicate de presă privind finalitatea demersurilor Avocatului Poporului în diverse cazuri de încălcare a drepturilor și libertăților cetățenilor de către instituții și autorități publice.

Atenția deosebită pe care Avocatul Poporului a acordat-o cazurilor de încălcare a drepturilor cetățenilor, semnalate de către presă în 2016, s-a concretizat și în creșterea substanțială a numărului de sesizări din oficiu și anchete ca și a numărului de vizite inopinate realizate de către Departamentul pentru prevenirea torturii în locurile de detenție. Vizite care, de altfel, au fost urmate, în cea mai mare parte a cazurilor, de informări referitoare la modul în care autoritățile vizate au dus la îndeplinire Recomandările Avocatului Poporului.

În plus, pentru eficientizarea procesului de transparență și aprofundarea comunicării cu presa, cu societatea civilă și implicit cu cetățenii, Avocatul Poporului, prin Departamentul pentru prevenirea torturii, a organizat, în luna noiembrie, o amplă dezbatere, cu ocazia împlinirii a 10 ani de la intrarea în vigoare a Protocolului opțional la Convenția împotriva torturii. Dezbateră, la care au participat reprezentanți ai autorităților, asociațiilor profesionale și organizațiilor neguvernamentale, s-a bucurat de o bună acoperire, atât în presa scrisă cât și în media audio-vizuală.

Complexitatea și gravitatea problemelor existente în sistemul sanitar, numărul mare al incidentelor din spitale, reflectate în presă, au atras atenția Avocatului Poporului, care s-a sesizat din oficiu și a efectuat sau încă efectuează anchete în numeroase cazuri dramatice petrecute în unitățile spitalicești, în care au existat suspiciuni de nerespectare a drepturilor pacienților și implicit a dreptului la ocrotirea sănătății prevăzut în Constituția României, toate acțiunile instituției fiind aduse la cunoștința presei și implicit a opiniei publice prin comunicate sau luări de poziție ale Avocatului Poporului atât în presa scrisă cât și în cea audio-vizuală.

Mai mult, în scopul tragerii unui semnal de alarmă asupra stării critice a sistemului sanitar, Avocatul Poporului a organizat o Masă rotundă la care a invitat reprezentanți ai

Administrației Prezidențiale, Ministerului Sănătății, altor autorități publice, organizațiilor profesionale, sindicatelor din domeniul sănătății și asociațiilor neguvernamentale. Dezbateră, amplu reflectată în mass-media, a prilejuit invitațiilor expunerea nenumăratelor probleme cu care se confruntă sistemul sanitar și a constituit un punct de plecare în vederea întocmirii, de către Avocatul Poporului, a unui amplu raport referitor la starea sistemului de sănătate.

Excepțiile de neconstituționalitate, recursurile în interesul legii, acțiunile în contencios administrativ, raportul special, realizate de către Avocatul Poporului în 2016 (care au cunoscut o creștere importantă față de anii anteriori), au fost toate bine reflectate în presă, ca urmare a comunicatelor de presă, interviurilor sau participărilor Avocatului Poporului la dezbaterile televizate.

Amintim doar câteva din demersurile Avocatului Poporului, amplu reflectate în mass-media: Excepția de neconstituționalitate referitoare la dispozițiile legale privind Dosarul Electronic de Sănătate al Pacientului; Recursul în interesul legii privitor la persoanele care au dobândit titlul de doctor după 1 ianuarie 2010 și care trebuie să beneficieze de sume compensatorii, Recurs admis de către Înalta Curte de Casație și Justiție; Raportul Special întocmit de către Avocatul Poporului care a recomandat modificarea legislației privind debranșările individuale de la sistemul centralizat de energie termică.

Un pas important inițiat în anul 2015 și continuat pe tot parcursul anului 2016, a fost colaborarea cu social media, prin activarea și gestionarea paginii de Facebook a instituției. Aceasta s-a concretizat în aducerea la cunoștința nemijlocită a utilizatorilor acestei rețele sociale a acțiunilor și punctelor de vedere ale Avocatului Poporului, în scopul transparentizării activității instituției și pe acest palier, care tinde să ocupe o importanță din ce în ce mai mare în peisajul comunicațional actual. Bineînțeles că există, încă multe aspecte, care trebuie îmbunătățite în acest domeniu, cum ar fi o atitudine pro-activă a Avocatului Poporului în relația cu utilizatorii Facebook, iar acesta este unul din obiectivele pe care ni le propunem în cursul anului 2017.

În contextul în care activitatea Avocatului Poporului a fost, pe parcursul anului 2016, bine reflectată în presă față de anii anteriori (cu referire în special la media audio-vizuală), nu putem trece peste faptul că au existat, atât în mass-media cât și în social media, luări de poziție negative sau nemulțumiri ale unor segmente ale societății cu privire la unele acțiuni sau inacțiuni ale Avocatului Poporului, nemulțumiri pe care le considerăm normale într-o societate democratică, dacă exprimate în termenii respectului față de instituții, dialogului și responsabilității față de respectarea drepturilor și libertăților tuturor cetățenilor statului român. Pentru Avocatul Poporului, criticile exprimate de către oricare dintre segmentele societății sunt acceptate și constituie un bun prilej de reflecție în vederea îmbunătățirii pe viitor a relației cu cetățenii, cu organizațiile neguvernamentale, în unicul scop de a apăra cât mai eficient drepturile și libertățile persoanelor fizice în raport cu autoritățile și instituțiile publice.

Pentru anul 2017, rămâne un deziderat al Avocatului Poporului instituirea unei colaborări constante cu postul public de radio sau alte instituții media naționale, în scopul unei mediatizări optime a activității instituției, precum și realizarea, în mediul liceal și universitar, a unor campanii de informare asupra competențelor instituției și asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. În plus, vom continua să popularizăm, prin intermediul mass-media, cazuri punctuale, aflate în lucru sau rezolvate de către Avocatul Poporului.

În scopul eficientizării rezultatelor demersurilor Avocatului Poporului de apărare a drepturilor cetățenilor față de posibilele abuzuri ale instituțiilor și autorităților publice, ca și a întăririi percepției instituției în spațiul public ca fiind garant al respectării drepturilor și libertăților cetățenești, ne propunem ca, începând cu anul 2017, să urmăm exemplul altor instituții Ombudsman din state europene și să întocmim la final de an o listă a tuturor instituțiilor și autorităților publice care nu au pus în aplicare sau au tergiversat punerea în aplicare a Recomandărilor Avocatului Poporului în cazuri de nerespectare a drepturilor și libertăților persoanelor fizice. Această listă ar urma să fie adusă la cunoștința opiniei publice, prin intermediul mass-media, astfel încât să constituie un stimulent pentru respectivele instituții și autorități, în vederea respectării drepturilor cetățenilor, prevăzute în Constituția României.

SECȚIUNEA 1

BULETINUL INFORMATIV AL INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

Instituția Avocatul Poporului a editat Buletinul informativ cu o frecvență trimestrială, buletin ce cuprinde detaliat, aspecte din activitatea desfășurată, aprecieri transmise de petiționari și de autoritățile publice la adresa instituției Avocatul Poporului, cazuri soluționate prin intervenția Avocatului Poporului.

Buletinul informativ se regăsește pe pagina de internet a instituției, www.avpoporului.ro, la secțiunea *Relații cu presa*.

SECȚIUNEA a 2-a

AVOCATUL POPORULUI ȘI ADJUNCȚII AVOCATULUI POPORULUI ÎN MASS-MEDIA

Avocatul Poporului și adjuncții săi au participat la **40 emisiuni radio-TV**, au fost publicate **94 articole în presa centrală și locală**, au fost date publicității **171 comunicate de presă** și a fost organizată o *conferință de presă*.

A. Interviuri, emisiuni și intervenții la posturile de televiziune

- Antena 3 - *Cazul Bodnariu, ignorat de Avocatul Poporului din Norvegia - interviu telefonic al Avocatului Poporului, Victor Ciorbea* - 14 ianuarie 2016;
- România TV - *Avocatul Poporului analizează o posibilă sesizare a Curții Constituționale în cazul pensiilor militare* - 12 februarie 2016;
- Antena 1 - *Avocatul Poporului intervine în cazul copiilor bolnavi (Intervenție telefonică a Avocatului Poporului, Victor Ciorbea)* - 12 februarie 2016;

- Antena 3 - *interview telefonic cu Avocatul Poporului privind notificarea de evacuare adresată Antena Group de către Agenția Națională de Administrare Fiscală* - 18 februarie 2016;
- Antena 3 - *interview al Avocatului Poporului pe marginea unui caz privind starea precară a drumurilor din România* - 10 martie 2016;
- Antena 3 - *intervenție telefonică referitor la sesizarea din oficiu a instituției în cazul Căminului de copii „Pâinea Vieții”, Broșteni, județul Suceava* - 15 martie 2016;
- Digi24.ro - *Avocatul Poporului, anchetă în programul de Hepatita C* - 24 martie 2016;
- Digi24.ro - *Avocatul Poporului a finalizat ancheta în cazul tinerilor care s-au sinucis (din Dolj n.red.)* - 23 martie 2016;
- Digi24.ro - *interview al Avocatului Poporului referitor la activitatea instituției* - 24 martie 2016;
- Antena3.ro - *Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în cazul grădiniței groazei din capitală* - 28 martie 2016;
- Digi24.ro - *Condiții mizere la Centrul pentru Refugiați din Timișoara (constatate de către Avocatul Poporului)* - 4 aprilie 2016;
- Digi 24 - *intervenție telefonică Avocatul Poporului „Pericol. Locuințe ANL ridicate pe un zăcământ de gaze Avocatul Poporului a deschis anchetă”* - 12 aprilie 2016;
- Revista Vice România - *interview Avocatul Poporului* - 21 aprilie 2016;
- Mediafax - *interview Avocatul Poporului privind cazul decesului jucătorului de fotbal Patrick Ekeng* - 10 mai 2016;
- Antena3.ro - *intervenție telefonică Avocatul Poporului intervine în criza din sănătate* - 13 mai 2016;
- Știrileprotv.ro - *Românii cu cele mai mari restanțe la fisc. Ce datorii au Avocatul Poporului Victor Ciorbea, Robert Negoită și Daciana Sârbu (declarație televizată a Avocatului Poporului pe această temă)* - 17 mai 2016;
- Antena 3 - *Avocatul Poporului* - 18 mai 2016;
- Digi 24.ro - *CCR dă dreptate Avocatului Poporului. Referendumurile convocate prin OUG odată cu alegerile locale* - 26 mai 2016;
- Universuljuridic.ro – *emisiunea Legal point 16 – Ionel Oprea: Protecția și apărarea drepturilor fundamentale ale copilului prin instituția Avocatului Poporului* – 31 mai 2016;
- Realitatea.ro - *Avocatul Poporului: viața unui deținut a fost pusă în pericol de angajații de la Poarta Albă* - 8 iulie 2016;
- Realitatea TV - *participarea Avocatului Poporului la emisiunea Jocuri de putere - dezbateră dedicată condițiilor din penitenciarele din România* - 10 iulie 2016;
- Realitatea.ro - *Avocatul Poporului despre condițiile teribile din penitenciare* - 11 iulie 2016;
- Antena 3 - *participarea Avocatului Poporului, la emisiunea La ordinea zilei* - 12 iulie 2016;
- Știrileprotv.ro - *Anchetă la un centru medical din Iași după ce o pacientă a reclamat că a fost lovită de un asistent (Anchetă a Avocatului Poporului)* - 2 septembrie 2016;
- Realitatea.net - *Supraaglomerare și lipsa personalului, printre principalele probleme cu care se confruntă deținuții* - Conferința organizată de Avocatul Poporului cu ocazia împlinirii a 10 ani de la intrarea în vigoare a Protocolului Opțional la Convenția împotriva torturii - 10 noiembrie 2016;
- TeleMoldova – *emisiunea Punctul pe I. Temele abordate de Ionel Oprea, adjunct al Avocatului Poporului, în cadrul a cinci emisiuni au fost: instituția Avocatul Poporului și*

drepturile fundamentale ale cetățenilor, drepturile copilului, sistemul de sănătate și sistemul de învățământ - noiembrie 2016;

- Digi 24.ro - *Avocatul Poporului analizează legea care îi interzice lui Dragnea să fie premier* (intervenție telefonică a Avocatului Poporului) - 13 decembrie 2016;
- Stiritvr.ro - *Lege cu miză uriașă. Avocatul Poporului s-ar putea sesiza în cazul Legii privind organizarea Guvernului* - 14 decembrie 2016;
- Antena 3 - *Victor Ciorbea: angajații CEC, statut de funcționari publici* - Intervenție telefonică a Avocatului Poporului - 23 decembrie 2016.

B. Interviu și emisiuni la posturile de radio

- *Avocatul Poporului solicită Comisiei Juridice, din cadrul Primăriei Generale București, să clarifice care sunt zonele exclusiv pietonale*, Radio Europa FM - 24 mai 2016.

C. Articole publicate în presa centrală și locală

- *Avocatul Poporului, speriat de DNA. Victor Ciorbea se apără în scandalul stenogramelor: am aflat din presă. Nu îi cunosc pe protagoniști*, b1.ro - 5 ianuarie 2016;
- *Avocatul Poporului nu susține eutanasierea animalelor*, juridice.ro - 22 ianuarie 2016;
- *Avocatul Poporului analizează cererile privind alegerea primarilor într-un singur tur*, ziuanews.ro - 26 ianuarie 2016;
- *Avocatul Poporului monitorizează în continuare respectarea măsurilor pentru prevenirea poluării de către Azomureș S.A. Târgu Mureș*, juridice.ro - 27 ianuarie 2016;
- *Avocatul Poporului ia apărarea persoanelor evacuate din strada Vulturilor*, romanialibera.ro - 2 februarie 2016;
- *Problema înmormântării credincioșilor BOR laolaltă cu decedați ce țin de Biserica Baptistă și de cea Adventistă de Ziua a Șaptea a intrat în atenția Avocatului Poporului. Victor Ciorbea: ar putea fi vorba despre discriminare*, evz.ro - 3 februarie 2016;
- *Avocatul Poporului s-a autosesizat în cazul evacuării Intact*, Digi 24 - 18 februarie 2016;
- *Avocatul Poporului, mesaj de susținere față de Regele Mihai*, gandul.info - 3 martie 2016;
- *Sălaj: Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Jibou a remediat deficiențele constatate de Avocatul Poporului*, romanialibera.ro - 7 martie 2016;
- *Raport Avocatul Poporului: 12164 de petiții în 2015*, ziuanews.ro - 7 martie 2016;
- *Avocatul Poporului: OUG privind plata angajaților din fonduri publice nu prezintă elemente de neconstituționalitate*, romanialibera.ro - 11 martie 2016;
- *IPJ Arad răspunde Avocatului Poporului: inspectoratul are în vedere un obiectiv nou de investiții*, mediafax.ro - 15 martie 2016;
- *Atentate la Bruxelles: Avocatul Poporului își manifestă solidaritatea cu poporul belgian*, agerpres.ro - 22 martie 2016;
- *Avocatul Poporului, sesizare din oficiu referitoare la condițiile în care învață copiii din comuna Tălpaș*, juridice.ro - 23 martie 2016;
- *Avocatul Poporului a finalizat ancheta în cazul tinerilor care s-au sinucis (din Dolj n.red.)*, digi24.ro - 23 martie 2016;
- *Raport: Cristi Borcea și-a luat aparat de fitness în închisoare și a primit vizite în afara programului – Comunicat al Avocatului Poporului*, gandul.info - 24 martie 2016;

- *Avocatul Poporului s-a sesizat în cazul fetei fără acte din județul Gorj*, digi24.ro - 25 martie 2016;
- *Ciorbea: este nevoie de o acțiune conjugată a tuturor celor care vor să apere democrația*, evz.ro - 25 martie 2016;
- *Avocatul Poporului a sesizat Curtea Constituțională în cazul OUG nr. 17/2010 referitoare la renta viageră agricolă*, www.news.ro - 29 martie 2016;
- *Avocatul Poporului recomandă modificarea legislației privind debransările individuale de la sistemul central de încălzire*, www.economica.net - 1 aprilie 2016;
- *O șansă pentru mama arestată pentru răpirea copilului. Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu și va discuta cu Ombudsmanul statului Ontario*, www.activenews.ro - 14 aprilie 2016;
- *Avocatul Poporului anchetează cazul bolnavului din Bârlad care a așteptat 17 ore să se interneze*, www.libertatea.ro - 14 aprilie 2016;
- *Absența unor medicamente oncologice din farmacii, în atenția Avocatului Poporului*, www.romanalibera.ro - 15 aprilie 2016;
- *Avocatul Poporului intervine în cazul româncei acuzate că și-a răpit copilul din Canada (s-a adresat Ombudsmanului din Canada)*, www.romanalibera.ro - 25 aprilie 2016;
- *Ce face Avocatul Poporului din România. De ce Avocatul Poporului e mai interesat de Antena 3 și Oprescu, decât de problemele tale*, www.vice.com - 26 aprilie 2016;
- *Tentativă de secesiune la Avocatul Poporului*, www.eazi.ro - 28 aprilie 2016;
- *Raport privind starea sistemului național de sănătate la Avocatul Poporului*, www.romanalibera.ro - 5 mai 2016;
- *Avocatul Poporului sprijină demersul celor ce susțin că e abuz separarea copiilor de părinți la spital*, www.financiarul.ro - 6 mai 2016;
- *Avocatul Poporului: ambele semnificații ale zilei de 9 mai sunt deosebit de importante pentru istoria României*, www.ziuanews.ro - 9 mai 2016;
- *Avocatul Poporului: declararea zilei de 10 mai ca sărbătoare națională, doar o etapă*, dcnews.ro - 10 mai 2016;
- *Avocatul Poporului s-a sesizat în cazul morții lui Patrick Ekeng*, gandul.info - 10 mai 2016;
- *Avocatul Poporului: zidul din cartierul de locuințe sociale din Sfântu Gheorghe este discriminatoriu*, www.hotnews.ro - 16 mai 2016;
- *Gorghiu cere demisia lui Ciorbea: Avocatul Poporului își plătește birurile către PSD mult mai conștiincios decât datoria la stat*, www.hotnews.ro - 19 mai 2016;
- *Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la absența parapetelor pe DN 1*, www.romanalibera.ro - 19 mai 2016;
- *Avocatul Poporului, în linie cu PSD. A atacat OUG privind organizarea unui referendum local odată cu alegerile*, epochtimes-romania.com - 19 mai 2016;
- *Raport special al Avocatului Poporului privind sistemul național de sănătate*, www.romanalibera.ro - 9 iunie 2016.
- *Victor Ciorbea propune plasarea centrelor de arest preventiv în subordinea Ministerului Justiției*, www.evz.ro - 21 iunie 2016;
- *Curtea Constituțională admite sesizarea Avocatului Poporului privind formularea recursului în casație*, www.hotnews.ro - 21 iunie 2016;
- *Vaslui: Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în cazul elevei de 14 ani, care a fost violată după ce a plecat de la cursuri*, www.news.ro - 23 iunie 2016;
- *Scandalul copiilor sedați în centre de plasament. Percheziții și anchete. Avocatul Poporului s-a autosesizat*, www.ziare.com - 23 iunie 2016;

- *Avocatul Poporului s-a sesizat cu privire la bărbatul care a făcut infarct în baia UPU, www.romedic.ro - 28 iunie 2016;*
- *Avocatul Poporului desfășoară anchete în mai multe penitenciare, www.juridice.ro - 6 iulie 2016;*
- *Avocatul Poporului a trimis CCR un punct de vedere în care susține că OUG privind deținuții - scriitori ar fi neconstituțională, www.hotnews.ro - 7 iulie 2016;*
- *Avocatul Poporului: fac un apel către deținuții care sunt în greva foamei să renunțe la această formă extremă de protest, www.expresmagazin.ro - 11 iulie 2016;*
- *Avocatul Poporului s-a autosesizat în cazul unei bucăți de tavan prăbușite la grădinița Prejmer în timpul serbării, www.adevarul.ro - 11 iulie 2016;*
- *Avocatul Poporului s-a autosesizat și în cazul minorei a cărei mamă recidivistă a fost închisă pentru furt din supermarketuri, www.hotnews.ro - 12 iulie 2016;*
- *Avocatul Poporului, sesizare din oficiu după incidentele de la Penitenciarul Iași, www.stiripesurse.ro - 12 iulie 2016;*
- *Avocatul Poporului s-a sesizat în legătură cu cele două cazuri de la Spitalul de Arși, www.gandul.info - 14 iulie 2016;*
- *Cazul de sclavie din Argeș. Avocatul Poporului s-a autosesizat cu privire la persoanele sechestrate, www.hotnews.ro - 14 iulie 2016;*
- *Desființarea Centrului de patologie neuromusculară din Covasna, în atenția Avocatului Poporului, www.romedic.ro - 21 iulie 2016;*
- *Avocatul Poporului, Victor Ciorbea: Beligan rămâne în amintirea poporului român ca un simbol al harului artistic, www.jurnalul.ro - 21 iulie 2016;*
- *Avocatul Poporului s-a sesizat cu privire la cazul a patru minori abandonați de mamă la Primăria Podu Iloaiei, www.amosnews.ro - 30 august 2016;*
- *Ciorbea, cutremurul din Italia: transmit condoleanțe familiilor și apropiaților celor care și-au pierdut viața, www.amosnews.ro - 26 august 2016;*
- *Avocatul Poporului cere Ministerului Sănătății să spună de ce au crescut posibilele cazuri de malpraxis și neglijență, în special în cazul transfuziilor, www.adevarul.ro - 25 august 2016;*
- *Avocatul Poporului efectuează o anchetă la Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Hârlău, www.amosnews.ro - 1 septembrie 2016;*
- *Avocatul Poporului: am primit 51 de solicitări pentru sesizarea CCR în legătură cu alegerile parlamentare, www.evz.ro - 5 septembrie 2016;*
- *Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în privința modului de plată a gărzilor medicilor, adevarul.ro - 8 septembrie 2016;*
- *Avocatul Poporului, sesizare din oficiu în cazul unui violator în serie eliberat condiționat, www.ziuanews.ro - 21 septembrie 2016;*
- *Magistrații cer Avocatului Poporului să sesizeze CCR în legătură cu OUG privind salarizarea, www.hotnews.ro - 21 septembrie 2016;*
- *Avocatul Poporului cere Ministerului Sănătății explicații în legătură cu proiectul de lege privind vaccinarea obligatorie, www.hotnews.ro - 23 septembrie 2016;*
- *Avocatul Poporului s-a sesizat în cazul supporterului căruia i s-a trimis o ambulanță fără medic, www.zf.ro - 30 septembrie 2016;*
- *Cu ce se mai ocupă Avocatul Poporului. Instituția cercetează dacă nu s-a încălcat Constituția într-un caz de infestare a apei cu E-coli, www.adevarul.ro - 7 octombrie 2016;*
- *Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în cazul unui bărbat supraponderal plimbat de la un spital la altul și ținut în frig, romanialibera.ro - 10 octombrie 2016;*

- *Avocatul Poporului vizită inopinată la Centrul de plasament Robin Hood*, www.stiripesurse.ro - 12 octombrie 2016;
- *Primăria și SPIT Constanța, front comun pentru umilirea unei persoane cu dizabilități? Intervine Avocatul Poporului*, www.ziuaconstanta.ro - 13 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului verifica situația rezidenților promovați anul trecut dar rămași fără locuri*, www.curentul.info - 17 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului, anchetă la primărie*, www.adevarul.ro - 18 octombrie 2016;
- *Primăria și SPIT Constanța ajung în fața magistraților (acțiune în contencios administrativ a Avocatului Poporului)*, www.ziuaconstanta.ro - 19 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului, sesizare din oficiu în cazul unor pacienți infectați cu o bacterie periculoasă*, stiripesurse.ro - 19 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu referitor la cazul copiilor din Baia Mare abuzați și obligați să cerșească*, www.juridice.ro - 20 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului vs. bacterie*, www.jurnalul.ro - 20 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului vrea înființarea serviciilor specializate de gestionare a câinilor fără stăpân*, www.stiripesurse.ro - 26 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la cazul a 14 elevi și copii de grădiniță din Constanța suspecți de meningită!*, www.ziuanews.ro - 26 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului: Exercițarea obiecției de neconstituționalitate a Legii de eliminare a taxei radio-tv este tardivă*, www.economica.net - 1 noiembrie 2016;
- *Avocatul Poporului ÎȘI VA STABILI SINGUR cheltuielile de protocol*, www.evz.ro - 1 noiembrie 2016;
- *Avocatul Poporului cere anularea mai multor hotărâri ale Primăriei orașului Moreni privind instituirea taxei de habitat pentru imobilele nelocuite*, www.amosnews.ro - 2 noiembrie 2016;
- *Avocatul Poporului, sesizare din oficiu în cazul educatoarei care a bătut un copil*, www.adevarul.ro - 3 noiembrie 2016;
- *Avocatul Poporului va analiza memoriul sindicaliștilor din poliție referitor la funcționarea DIPI*, www.stiripesurse.ro - 3 noiembrie 2016;
- *Adjunctul Avocatului Poporului salută propunerea Ministerului Justiției*, www.cotidianul.ro - 9 noiembrie 2016;
- *VESTE pentru DOCTORII care au obținut titlul după 2010 (Recurs în interesul legii formulat de Avocatul Poporului și admis de ICCJ)*, www.evz.ro - 27 noiembrie 2016;
- *Abuzurile din Primăria Capitalei nu pot fi anchetate de Avocatul Poporului*, www.puterea.ro - 27 noiembrie 2016;
- *Complexul de servicii destinat Protecției Copilului nr. 1 Cluj Napoca a angajat un psiholog și un asistent social*, www.amosnews.ro - 28 noiembrie 2016;
- *Conducerea Penitenciarului Spital Dej a cerut achiziționarea unei ambulanțe, însă nu a fost aprobată finanțarea pentru anul 2016 – Rezultatele vizitei inopinate a Avocatului Poporului*, www.amosnews.ro - 28 noiembrie 2016;
- *Asistența stomatologică pentru Solicitanții de Azil-Galați se asigură prin intermediul Spitalului Județean de Urgență Galați – Rezultatele vizitei Avocatului Poporului la respectivul Centru*, www.amosnews.ro - 28 noiembrie 2016;
- *Centrul de primire în regim de urgență "Copiii străzii" Bistrița s-a angajat să achiziționeze un mijloc de transport*, www.amosnews.ro - 28 noiembrie 2016;
- *Beneficiarilor Casei de Tip Familial "Maria" Satu Mare li se va asigura asistența stomatologică – Rezultatele vizitei inopinate a Avocatului Poporului*, www.amosnews.ro - 28 noiembrie 2016;

- *Avocatul Poporului: „Interdicția înființării de barouri cu activitate paralelă cu cea a UNBR este necesară în societatea românească”, www.avocatura.com - 28 noiembrie 2016;*
- *EXCLUSIV Varianta: Dragnea - premier, la Avocatul Poporului, stiripesurse.ro - 13 decembrie 2016;*
- *Până la formarea guvernului Avocatul Poporului nu va contesta la Curtea Constituțională legea care îl împiedica pe liderul PSD să fie premier, www.hotnews.ro - 19 decembrie 2016;*
- *Avocatul Poporului cere respectarea standardelor minime obligatorii în instituțiile de asistență, stiripesurse.ro - 20 decembrie 2016;*
- *Avocatul Poporului efectuează o anchetă la Penitenciarul Drobeta-Turnu Severin în urma petiției unui deținut, www.amosnews.ro - 21 decembrie 2016;*
- *Modernizare la Căminul pentru persoane vârstnice Periș - Ilfov, după recomandările Avocatului Poporului, www.stiripesurse.ro - 21 decembrie 2016;*
- *Avocatul Poporului s-a autosesizat, după ce o fetiță din Bârlad a murit, pentru că medicii nu au vrut să o interneze, www.romanialibera.ro - 23 decembrie 2016;*
- *Ciorbea cere pedepse mai mari cu o treime pentru angajații cecului care încalcă legea, www.curentul.info - 23 decembrie 2016.*

D. Comunicate de presă

- *Comunicat de presă referitor la stenograma apărută în mass-media - 5 ianuarie 2016;*
- *Comunicat de presă privind răspunsul Ombudsmanului Parlamentar pentru Administrația Publică din Regatul Norvegiei în cazul celor 5 copii preluați de autoritățile norvegiene - 14 ianuarie 2016;*
- *Comunicat de presă privind activitatea instituției Avocatul Poporului în Trimestrul al IV-lea al anului 2015 – 14 ianuarie 2016;*
- *Mesajul domnului Victor Ciorbea cu ocazia zilei de naștere a poetului național Mihai Eminescu și a Zilei Culturii Naționale - 15 ianuarie 2016;*
- *Comunicat de presă - Avocatul Poporului nu susține eutanasierea animalelor, dar nu are atribuții de control asupra bunăstării acestora - 19 ianuarie 2016;*
- *Comunicat de presă - Avocatul Poporului monitorizează în continuare respectarea măsurilor pentru prevenirea poluării de către S.C. Azomureș S.A., Târgu Mureș - 26 ianuarie 2016;*
- *Comunicat de presă privind solicitările de sesizare a Curții Constituționale a României în legătură cu unele prevederi ale Legii nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale - 26 ianuarie 2016;*
- *Mesajul domnului Victor Ciorbea cu ocazia Zilei Internaționale de Comemorare a Victimelor Holocaustului - 27 ianuarie 2016;*
- *Mesajul domnului Victor Ciorbea cu ocazia Zilei internaționale pentru nonviolență în școală - 30 ianuarie 2016;*
- *Comunicat de presă privind sesizarea instituției Prefectului Municipiului București în cazul evacuărilor din Str. Vulturilor - 2 februarie 2016;*
- *Comunicat de presă privind recomandările adresate de Avocatul Poporului Direcției de Sănătate Publică și Inspectoratului Școlar Județean Prahova - 3 februarie 2016;*
- *Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului cu privire la refuzul unor preoți de a înhuma, în cimitirele administrate de aceștia, a unor persoane*

aparținând Bisericii Creștine Adventiste de Ziua a Șaptea și Uniunii Bisericilor Creștine Baptiste din România - 3 februarie 2016;

- *Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia Zilei mondiale de luptă împotriva cancerului - 4 februarie 2016;*

- *Comunicat de presă privind răspunsul Ombudsmanului pentru Copii din Regatul Norvegiei, în cazul copiilor familiei Bodnariu - 5 februarie 2016;*

- *Comunicat de presă privind întâlnirea Avocatului Poporului cu președintele Consiliului Economic și Social - 8 februarie 2016;*

- *Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul Spitalului de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni-Grajduri, județul Iași - 10 februarie 2016;*

- *Comunicat de presă - Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu și monitorizează situația apărută în județul Argeș, unde mai mulți copii sub doi ani au fost internați cu sindrom hemolitic uremic - 12 februarie 2016;*

- *Comunicat de presă privind întâlnirea Avocatului Poporului cu domnul avocat Liviu Stancu - 12 februarie 2016;*

- *Comunicat de presă privind întâlnirea Avocatului Poporului cu Colegiul Medicilor din România - 12 februarie 2016;*

- *Comunicat de presă privind întâlnirea Avocatului Poporului cu Sindicatul Polițiștilor UNIPOL - 12 februarie 2016;*

- *Comunicat de presă privind Recomandarea Avocatului Poporului către Primăria Comunei Pîrjol - 12 februarie 2016;*

- *Mesajul domnului Victor Ciorbea, Avocatului Poporului, cu ocazia Zilei internaționale a copilului bolnav de cancer - 15 februarie 2016;*

- *Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în legătură cu posibila încălcare a art. 30 și art. 31 din Constituția României (libertatea de exprimare și dreptul la informație) în cazul demersului făcut de ANAF în raport cu Antena Group - 18 februarie 2016;*

- *Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia Sărbătorii naționale „Ziua Brâncuși” - 19 februarie 2016;*

- *Comunicat de presă privind cazul persoanelor evacuate din Strada Vulturilor, nr. 50, sector 3, București - 22 februarie 2016;*

- *Comunicat de presă privind însușirea unei Recomandări a Avocatului Poporului de către Spitalul Județean de Urgență Constanța - 22 februarie 2016;*

- *Comunicat de presă privind Recomandarea Avocatului Poporului către Șeful Inspectoratului de Poliție al Județului Sibiu - 22 februarie 2016;*

- *Comunicat de presă privind scrisoarea adresată unui minor de către un jurnalist al postului TV Antena 3 - 26 februarie 2016;*

- *Comunicat de presă privind măsurile preconizate de către Căminul pentru persoane vârstnice Bacău, ca urmare a Recomandărilor Avocatului Poporului - 1 martie 2016;*

- *Comunicat de presă privind Răspunsurile Centrului de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Jibou la Recomandările formulate de către Avocatul Poporului - 7 martie 2016;*

- *Comunicat de presă privind răspunsurile Penitenciarului Arad la Recomandările făcute de către Avocatul Poporului - 7 martie 2016;*

- *Comunicat de presă privind vizita Avocatului Poporului la Căsuțele de tip familial din județul Dolj, 10 martie 2016;*

- Comunicat de presă - *Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare, nu prezintă elemente de neconstituționalitate - Legislația privind sistemul de pensii necesită modificări, care nu sunt de competența Avocatului Poporului* - 11 martie 2016;
- Comunicat de presă privind *răspunsul Centrului de Reținere și Arestare Preventivă Arad la Recomandările Avocatului Poporului* - 15 martie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului cu privire la incidentele de la Căminul de copii «Pâinea Vieții», Broșteni, județul Suceava* - 15 martie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul depozitării unor gunoaie în albia râului Cuișejd din municipiul Piatra Neamț* - 17 martie 2016;
- Comunicat de presă privind *vizita inopinată a Avocatului Poporului la Penitenciarul Brăila* - 17 martie 2016;
- Comunicat de presă privind *precizări legate de investigația Avocatului Poporului în cazul bebelușilor din județul Argeș diagnosticați cu sindrom hemolitic uremic* - 21 martie 2016;
- Comunicat de presă privind *o nouă sesizare din oficiu a Avocatului Poporului în problematica tratamentului hepatitei C* - 21 martie 2016;
- Comunicat de presă al Avocatului Poporului în legătură cu *recentele atentate produse în capitala Belgiei* - 22 martie 2016;
- *Mesaj de Ziua Francofoniei* - 22 martie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului cu privire la condițiile în care învață copiii din comuna Tâlpaș, județul Dolj* - 22 martie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unui bărbat cu grad accentuat de handicap și boli cornice, care nu beneficiază de însoțitor* - 23 martie 2016;
- Comunicat de presă *privind răspunsul A.N.P. privind deficiențele semnalate cu privire la regimul de detenție al deținutului Cristian Borcea* - 24 martie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unei tinere care trăiește de 23 de ani fără acte de identitate* - 25 martie 2016;
- Comunicat de presă referitor la *sesizarea Avocatului Poporului privind posibile agresiuni exercitate asupra copiilor de la o grădiniță particulară din București* - 28 martie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului și declanșarea unei anchete cu privire la decesul unui bebeluș din județul Vaslui* - 28 martie 2016;
- Comunicat de presă privind *excepția de neconstituționalitate a O.U.G. nr. 17/2010 pentru completarea Titlului XI "Renta viageră agricolă" din Legea nr. 247/2005* - 29 martie 2016;
- Comunicat de presă privind *răspunsul furnizat de către Centrul Cireșării la Recomandările Avocatului Poporului* - 29 martie 2016;
- Comunicat de presă referitor la *vizita Avocatului Poporului la Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Iași* - 31 martie 2016;
- Comunicat de presă referitor la *Raportul special al Avocatului Poporului privind reglementările legale în materia deconectărilor individuale de la sistemul centralizat de*

alimentare cu energie termică al apartamentelor situate în imobile de locuit tip bloc-condominii - 1 aprilie 2016;

- *Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unui minor din județul Vaslui, ce ar fi fost agresat sexual de alți doi minori - 5 aprilie 2016;*

- *Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului în cazul dispariției a doi tineri instituționalizați la DGASPC Dolj - 5 aprilie 2016;*

- *Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului în cazul situației de la Casele de Tip Familial Sfântul Mihail, Caracal, județul Olt - 6 aprilie 2016;*

- *Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului cu privire la riscul de explozie și posibila poluare a mediului în zona ansamblului de locuințe Gherăiești, orașul Bacău - 11 aprilie 2016;*

- *Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unui bărbat care ar fi așteptat 17 ore la Spitalul de Urgență Bârlad pentru a fi internat - 13 aprilie 2016;*

- *Comunicat de presă privind sesizarea Avocatului Poporului în cazul doamnei Ana Maria Nedelcu a cărei extrădare este cerută de către Canada - 14 aprilie 2016;*

- *Comunicat de presă privind Recomandarea emisă de Avocatul Poporului către Primăria Galați - 15 aprilie 2016;*

- *Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului cu privire la absența din farmacie a unor medicamente oncologice - 15 aprilie 2016;*

- *Comunicat de presă privind dezbateră „Refacerea echilibrului demografic - prima prioritate a României” - 20 aprilie 2016;*

- *Comunicat de presă privind activitatea instituției Avocatul Poporului în Trimestrul I al anului 2016 - 21 aprilie 2016;*

- *Comunicat de presă privind scrisoarea adresată de Avocatul Poporului autorităților Ombudsman-ului din Ontario și Quebec-Canada în legătură cu situația doamnei Ana Maria Nedelcu - 25 aprilie 2016;*

- *Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia Zilei Mondiale a Libertății Presei - 3 mai 2016;*

- *Comunicat de presă privind ancheta Avocatului Poporului în cadrul Spitalului Județean de Urgență Constanța - 5 mai 2016;*

- *Comunicat de presă privind întâlnirea Avocatului Poporului cu mai multe asociații ale pacienților - 5 mai 2016;*

- *Comunicat de presă privind demersul părinților din Sibiu privind calificarea drept abuz a separării copiilor de părinți la internarea în spital - 6 mai 2016;*

- *Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia Zilei de 9 mai - 9 mai 2016;*

- *Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia Zilei Monarhiei și Zilei Independenței de Stat a României - 10 mai 2016;*

- *Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului și ancheta în cazul decesului jucătorului de fotbal Patrick Ekeng - 10 mai 2016;*

- *Comunicat de presă privind întâlnirea Avocatului Poporului legată de problemele din domeniul sanitar - 13 mai 2016;*

- *Comunicat de presă privind Recomandarea Avocatului Poporului către Primăria Municipiului Sfântu Gheorghe - 16 mai 2016;*

- *Precizările Avocatului Poporului, domnul Victor Ciorbea, cu privire la datoriile pe care le are, în calitate de contribuabil, către bugetul de stat - 17 mai 2016;*

- Comunicat de presă privind *sesizarea Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a O.U.G. nr. 15/2016 pentru modificarea Legii nr. 3/2000 privind organizarea și desfășurarea referendumului* - 19 mai 2016;
- Comunicat de presă - *Sesizare din oficiu cu privire la absența parapetelor pe axul drumului DN 1, fapt care a favorizat provocarea de accidente auto soldate cu pierderea de vieți omenești* - 19 mai 2016;
- Comunicat de presă - *102 ani de la nașterea Seniorului Corneliu Coposu* - 20 mai 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului cu privire la zonele pietonale din București* - 23 mai 2016;
- *Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia Zilei Internaționale a Copiilor Dispăruți* - 25 mai 2016;
- Comunicat de presă privind *întâlnirea Avocatului Poporului cu Asociația Națională a Veteranilor de Război* - 26 mai 2016;
- Comunicat de presă privind *inaugurarea Monumentului Aripă* - 31 mai 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul incendiului de la Penitenciarul Craiova* - 31 mai 2016;
- *Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia Zilei Internaționale a Copilului* - 1 iunie 2016;
- *Mesajul adjunctului Avocatului Poporului, coordonator al domeniului privind drepturile copilului, cu ocazia Zilei de 1 iunie* - 1 iunie 2016;
- Comunicat de presă - *25 de ani de activitate în România și 70 de ani în beneficiul copiilor din întreaga lume a UNICEF* - 1 iunie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unei minore din județul Vaslui, violate în timpul orelor de curs* - 23 iunie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului cu privire la cazurile de la Casa de Copii Dacia-Brașov și Centrul Social Sfânta Maria-București* - 23 iunie 2016;
- Comunicat de presă privind *însușirea Recomandării Avocatului Poporului de către Prefectura Județului Constanța* - 27 iunie 2016;
- *Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia Zilei Internaționale pentru Sprijinirea Victimelor Torturii - 27 iunie 2016 Ziua Internațională de Susținere a Victimelor Torturii;*
- Comunicat de presă privind *sesizarea Avocatului Poporului în cazul unui bărbat decedat după ce ar fi așteptat 3 ore pe holurile Spitalului de Urgență din Satu Mare* - 27 iunie 2016;
- Comunicat de presă privind *Raportul de vizită al Avocatului Poporului la Complexul de Servicii Sociale Găești* - 1 iulie 2016;
- Comunicat de presă privind *exproprierea locuitorilor din satul Runcurel, județul Gorj* - 4 iulie 2016;
- *Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia trecerii în eternitate a scriitorului și filosofului american de origine română Elie Wiesel* - 5 iulie 2016;
- Comunicat de presă - *Avocatul Poporului, sesizări din oficiu și anchete în mai multe penitenciare* - 6 iulie 2016;
- Comunicat de presă privind *ancheta Avocatului Poporului în cazul unui incident de la o grădiniță din Prejmer, județul Brașov, unde o bucată de tavan s-a prăbușit în timpul unui eveniment* - 11 iulie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul minorei a cărei mamă execută o pedeapsă privativă de libertate* - 12 iulie 2016;

- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu și apelul Avocatului Poporului în legătură cu evenimentele de la Penitenciarul Iași* - 12 iulie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului cu privire la situația din comuna Berevoiești, satul Gămăcești, județul Argeș* - 14 iulie 2016;
- Comunicat de presă privind *ancheta Avocatului Poporului cu privire la situația de la Spitalul Clinic de Chirurgie Plastică Reparatrice și de Arsuri București* - 14 iulie 2016;
- *Mesajul Avocatului Poporului referitor la atentatul de la Nisa* - 15 iulie 2016;
- Comunicat de presă privind *activitatea instituției Avocatul Poporului în Trimestrul al II-lea al anului 2016* - 19 iulie 2016;
- Comunicat de presă privind *demersurile Avocatului Poporului în cazul desființării Centrului de Patologie Neuromusculară „Dr. Radu Horia” -Vâlcele* - 20 iulie 2016;
- *Mesajul domnului Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, cu ocazia trecerii în eternitate a Maestrului Radu Beligan* - 21 iulie 2016;
- Comunicat de presă *Recursul în interesul legii privind acordarea sporului de doctorat și persoanelor care au obținut titlul științific de doctor ulterior datei de 01.01.2010* – 25 iulie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea Avocatului Poporului în legătură cu posibilele cazuri de malpraxis din ultimele 3 luni* - 25 august 2016;
- *Mesajul Avocatului Poporului privind cutremurul din Italia* - 26 august 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în legătură cu situația a patru minori abandonați de mamă în Primăria Podu Iloaiei, județul Iași* - 30 august 2016;
- Comunicat de presă privind *ancheta Avocatului Poporului la Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Hârlău, județul Iași* - 1 septembrie 2016;
- Comunicat de presă referitor la *sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului cu privire la decesul a trei nou-născuți la Spitalul Județean Suceava* - 7 septembrie 2016;
- Comunicat de presă legat de *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul problemelor cu care se confruntă medicii în privința modului de plată a gărzilor* - 8 septembrie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului în cazul unei tinere cu afecțiuni psihice din județul Iași, care ar fi ținută legată de propria mamă* - 9 septembrie 2016;
- *Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia începerii noului an școlar* - 12 septembrie 2016;
- Comunicat de presă privind *întâlnirea Avocatului Poporului cu noua conducere a Administrației Naționale a Penitenciarelor* - 15 septembrie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului în cazul unei minore din județul Constanța, ucisă în bătaie de tatăl vitreg* - 16 septembrie 2016;
- Comunicat de presă privind *activitatea instituției pe Trimestrul al III-lea al anului 2016* - 17 septembrie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unui violator în serie, liberat condiționat pe motiv că “scopul educativ al pedepsei a fost atins”* - 21 septembrie 2016;
- Comunicat de presă privind *întâlnirea Avocatului Poporului cu mai multe Asociații Profesionale ale Magistraților* - 21 septembrie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul epidemiei de rujeolă și explicațiile pe care le solicită Ministerului Sănătății* - 23 septembrie 2016;

- Comunicat de presă privind *problematica practicii instanțelor în privința contestațiilor formulate împotriva deciziilor de suspendare a pensiei emise în temeiul Legii nr. 329/2009* - 27 septembrie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului și vizita în C.R.A.P. al I.P.J. Mehedinți, după decesul unei persoane arestate preventiv* - 28 septembrie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului în Spitalul de Urgență Bârlad, în cazul unei bătrâne care ar fi fost legată de pat* - 29 septembrie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului și ancheta în cazul unui supporter timișorean decedat în urma unui stop cardio-respirator* - 30 septembrie 2016;
- *Mesajul Avocatului Poporului cu ocazia Zilei Mondiale a Educației* - 5 octombrie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului privind prezența bacteriei E-coli în apa potabilă din Municipiul Satu Mare* - 6 octombrie 2016;
- Comunicat de presă privind *ancheta Avocatului Poporului în cazul refuzului internării unui pacient obez de către medicii de la Spitalul Municipal din Fălticeni* - 10 octombrie 2016;
- Comunicat de presă privind o *acțiune în contencios administrativ formulată de către Avocatul Poporului (se solicită anularea unui act administrativ al Primăriei Constanța)* - 11 octombrie 2016;
- Comunicat de presă privind *vizita inopinată a Avocatului Poporului la Centrul de Plasament Robin Hood din București* - 12 octombrie 2016;
- Comunicat de presă privind *situația construcțiilor (un zid și un gard) ridicate de Primăria Sfântu Gheorghe în municipiu* - 12 octombrie 2016;
- Comunicat de presă privind *ancheta Avocatului Poporului la Casa Județeană de Pensii Constanța* - 13 octombrie 2016;
- Comunicat de presă al *adjunctului Avocatului Poporului, domnul Ionel Oprea* - 13 octombrie 2016;
- Comunicat de presă privind *Recomandarea Avocatului Poporului către Primăria Municipiului Ploiești* - 14 octombrie 2016;
- Comunicat de presă *privind verificări efectuate de către Avocatul Poporului la Ministerul Sănătății în cazul unui medic care nu a dobândit calitatea de rezident deși a promovat examenul de rezidențiat din noiembrie 2015* - 17 octombrie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în legătură cu prezența unei guri de canal neacoperite în incinta colegiului Ștefan Odobleja din Craiova* - 18 octombrie 2016;
- Comunicat de presă privind *ancheta Avocatului Poporului la Primăria Municipiului Brașov* - 18 octombrie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea Avocatului Poporului în legătura cu situația unor copii din orașul Baia Mare, abuzați și obligați să cerșească* - 19 octombrie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unor pacienți de la Spitalul Județean Craiova, infectați cu o bacterie periculoasă* - 19 octombrie 2016;

- Comunicat de presă privind *sesizarea Avocatului Poporului și investigații la Ministerul Sănătății (situația Institutului Național de Hemofilie și absența protocoalelor terapeutice pentru o serie de medicamente compensate)* - 20 octombrie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul unui minor din județul Vaslui, care a ajuns în stare gravă la spital* - 25 octombrie 2016;
- Comunicat de presă *privind evenimente importante pentru Avocatul Poporului în cursul anului 2017* - 25 octombrie 2016;
- Comunicat de presă privind *participarea Avocatului Poporului la reuniunea Consiliului de Administrație al Asociației Ombudsmanilor și Mediatorilor Francofoni* - 25 octombrie 2016.
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului cu privire la cazul unor elevi și copii din Constanța, suspecți de meningită virală* - 26 octombrie 2016;
- Comunicat de presă privind *demersurile făcute de Avocatul Poporului în legătură cu alocațiile de hrană din spitalele publice* - 26 octombrie 2016;
- Comunicat de presă privind *Recomandarea Avocatului Poporului către Primăria Târgu Bujor legată de gestionarea câinilor fără stăpân* - 26 octombrie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul difuzării, pe internet, de către Spitalul Județean Neamț a unui clip publicitar în care apar pacienți cărora nu li s-a solicitat acordul* - 27 octombrie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului cu privire la posibila vânzare de produse nerecomandate, în școli din Craiova* - 27 octombrie 2016;
- Comunicat de presă privind *întâlnirea Avocatului Poporului cu reprezentanții Societății Române de Radiodifuziune* - 1 noiembrie 2016;
- Comunicat privind *Acțiunea în contencios administrativ* formulată de Avocatul Poporului prin care solicită anularea mai multor hotărâri ale Primăriei Moreni privind taxa de habitat - 2 noiembrie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului în cazul alertei privind existența unui caz de TBC la o grădiniță din Calafat* - 2 noiembrie 2016;
- Comunicat de presă privind *întâlnirea Avocatului Poporului cu reprezentanții Sindicatului Național al Polițiștilor și Personalului Contractual* - 3 noiembrie 2016;
- Comunicat de presă privind *ancheta Avocatului Poporului la Primăria și Poliția Locală Pitești* - 3 noiembrie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului la Grădinița din satul Poiana, în cazul unor copii înjurați și bătuți de educatoare* - 3 noiembrie 2016;
- Comunicat de presă privind un *Recurs în interesul legii* formulat de către Avocatul Poporului (*recunoașterea dreptului persoanelor persecutate din motive etnice de a formula recurs împotriva hotărârilor definitive pronunțate de tribunale în procesele având ca obiect acordarea drepturilor reglementate de Ordonanța Guvernului nr. 105/1999, cu modificările și completările ulterioare*) - 8 noiembrie 2016;
- Comunicat de presă privind *sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului în cazul decăderii din drepturi a 65 de părinți din județul Buzău* - 10 noiembrie 2016;
- Comunicat de presă referitor la *solicitările privind sesizarea CCR cu excepția de neconstituționalitate a art. 113 din Legea nr. 51/1995 (actualizată în 2011) pentru organizarea și exercitarea profesiei de avocat* - 24 noiembrie 2016;
- Comunicat de presă privind un *Recurs în interesul legii admis de către Înalta Curte de Casație și Justiție* - 25 noiembrie 2016;

- Comunicat de presă privind rezultatele vizitei inopinate a Avocatului Poporului la Penitenciarul Spital Dej - 28 noiembrie 2016;
- Comunicat de presă privind rezultatele vizitei Avocatului Poporului la Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil, Galați - 28 noiembrie 2016;
- Comunicat de presă privind rezultatele vizitei inopinate a Avocatului Poporului la Centrul de Primire în Regim de Urgență "Copiii străzii", Bistrița - 28 noiembrie 2016;
- Comunicat de presă privind rezultatele vizitei inopinate a Avocatului Poporului la Casa de Tip Familial "Maria", Satu Mare - 28 noiembrie 2016;
- Comunicat de presă privind rezultatele vizitei inopinate a Avocatului Poporului la Complexul de servicii destinat Protecției Copilului nr. 1, Cluj-Napoca - 28 noiembrie 2016;
- Comunicat de presă privind excepția de neconstituționalitate referitoare la dispozițiile legale privind Dosarul Electronic de Sănătate al Pacientului - 30 noiembrie 2016;
- Comunicat de presă privind Excepția de neconstituționalitate referitoare la anumite prevederi din Codul Fiscal - 7 decembrie 2016;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului la Penitenciarul Oradea - 7 decembrie 2016;
- Comunicat de presă privind vizita efectuată de Avocatul Poporului la Penitenciarul Mărgineni, în cazul deținutului Liviu Luca, aflat în refuz de hrană - 9 decembrie 2016;
- Comunicat de presă ce cuprinde precizări referitoare la dezbaterile din mass-media cu privire la Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor - 13 decembrie 2016;
- Comunicat de presă ce cuprinde poziția Avocatului Poporului referitoare dezbaterile privind Legea nr. 90/2001 - 19 decembrie 2016;
- Mesajul Avocatului Poporului legat de atentatele de la Berlin, Zurich și Ankara - 20 decembrie 2016;
- Comunicat de presă privind recomandările Avocatului Poporului către Consiliul Județean Mureș și DGASPC Mureș - 20 decembrie 2016;
- Comunicat de presă privind ancheta Avocatului Poporului la Penitenciarul Drobeta - Turnu Severin - 21 decembrie 2016;
- Comunicat de presă privind rezultatele vizitei Avocatului Poporului la Căminul pentru persoane vârstnice Periș-Ilfov - 21 decembrie 2016;
- Comunicat de presă privind sesizarea din oficiu și ancheta Avocatului Poporului în cazul unei fetițe de 11 ani care a murit după ce medicii ar fi refuzat să o interneze - 23 decembrie 2016;
- Comunicat de presă privind Recursul în interesul legii promovat la ICCJ de către Avocatul Poporului în legătură cu interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 147 din vechiul Cod penal, raportate la cele ale art. 145 din vechiul Cod Penal - 23 decembrie 2016;
- Comunicat de presă - Avocatul Poporului, sesizare din oficiu și anchetă la Penitenciarul Jilava referitoare la aspectele semnalate în mass-media privind agravarea stării de sănătate a persoanei private de libertate, Dan Adamescu - 29 decembrie 2016.

SECȚIUNEA a 3-a
COMUNICAREA ȘI RELAȚIILE BIROURILOR TERITORIALE ȘI ALE
CENTRELOR ZONALE ALE INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI CU
MASS-MEDIA

Comunicarea și relațiile birourilor teritoriale și ale centrelor zonale ale instituției Avocatul Poporului cu mass-media au cunoscut, de asemenea, o intensificare fără precedent. Astfel, în anul 2016 au fost publicate în presa locală, **300 articole**, referitoare la activitatea birourilor teritoriale, iar reprezentanții acestora au participat la **68 emisiuni de radio și televiziune**.

Biroul Teritorial Bacău a acordat **4** interviuri posturilor locale de radio și televiziune și a publicat **7** articole în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- Interviul acordat postului Radio România Actualități, *despre activitatea Biroului Teritorial Bacău*, 15 martie 2016;
- Interviul acordat postului Est TV Neamț, *despre activitatea Biroului Teritorial Bacău*, 22 martie 2016;
- Interviul acordat Roman24online - *Copiii instituționalizați în atenția Avocatului Poporului*, 4 aprilie 2016;
- Interviul acordat Roman24online - *Dosarul învățătoarei de la Horia pe masa Avocatului Poporului*, 5 aprilie 2016.

• **Articolele:**

- *Viața copiilor pusă în pericol de legi aberante*, referitor la *Raportul special privind problemele identificate în legislația specifică plasamentului în regim de urgență a minorilor în cazul abuzului, neglijării, exploatării și a oricărei forme de violență*, întocmit de instituția Avocatul Poporului, Ziarul Deșteptarea Bacău - 11 februarie 2016;
- *Sute de abuzuri verificate de Avocatul Poporului*, Ziarul Deșteptarea - 1 martie 2016;
- *Avocatul Poporului în anchetă la Școala Horia*, Ziarul de Roman - 18 martie 2016;
- *Abuz la Liceul sportiv: unei eleve gravide i s-a cerut să se mute din instituția de învățământ*, Ziarul Deșteptarea - 31 martie 2016;
- *Decizie în favoarea copiilor la care țipă învățătoarea*, Ziarul de Roman - 6 aprilie 2016;
- *A fost abuz în școală*, Monitorul de Neamț și Roman - 8 aprilie 2016;
- *Avocatul Poporului – sesizări din oficiu*, Ziarul Deșteptarea - 10 octombrie 2016.

Biroul Teritorial Brașov a acordat **1** interviu posturilor locale de radio și televiziune și a publicat **34** articole în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- Interviul televizat și difuzat sub titlul *S-au autosesizat*, în cadrul emisiunii de știri, la postul local de televiziune NOVA TV Brașov - 23 iunie 2016.

• **Articolele:**

- *Audiențe*, publicat în cotidianul Haromszek, în datele de: 4, 5 și 6 ianuarie, 2 februarie, 1 și 2 martie, 5 și 6 aprilie, 3 mai 2016;
- *Avocatul Poporului la Sfântu Gheorghe*, cotidianul covăsnean Hirmondo - 6 ianuarie 2016;
- *Avocatul Poporului la Sfântu Gheorghe*, cotidianul Observatorul de Covasna - 1 februarie 2016;
- *Avocatul Poporului*, cotidianul covăsnean Hirmondo - 2 februarie 2016;
- *Audiențe*, cotidianul Monitorul de Făgăraș - 23 februarie și 29 martie 2016;
- *Audiențe Avocatul Poporului la Sfântu Gheorghe*, cotidianul Observatorul de Covasna -26 mai 2016;
- *Vass Zoltán: De la dormit pe străzi la pensie și un loc în cămin*, se referă la obiectul sesizării din oficiu înregistrate la Biroul Teritorial Brașov al instituției Avocatul Poporului, având ca obiect posibila încălcare a art. 34 și a art. 50 din Constituție, cotidianul Observatorul de Covasna - 1 iunie 2016;
- *A nep ugyvedje*, cotidianul Hirmondo - 5 iulie 2016;
- *Numărul covăsnenilor, care au apelat la Biroul Teritorial Brașov al Instituției Avocatul Poporului, a crescut de la an la an*, cotidianul Mesagerul de Covasna - 7 iulie 2016;
- *Miercuri, audiențe gratuite cu Avocatul Poporului la Sfântu Gheorghe*, Observatorul de Covasna - 5 septembrie 2016;
- *Ingyenes meghallgatas (Audiențe gratuite)*, cotidianul Haromszek - 6 septembrie 2016;
- *Petiție pentru o mansardă care încalcă regulile*, Monitorul Expres - 19 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului face anchetă la Primărie*, Monitorul Expres - 19 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului la Sfântu Gheorghe*, Observatorul de Covasna - 3 octombrie 2016;
- *Mi, hol, mikor? (Ce? Unde? Când?)*, cotidianul Haromszek - 4 octombrie și 7 decembrie 2016;
- *Avocatul Poporului: Primăria Sfântu Gheorghe, de acord să demoleze zidul berlinez*, Observatorul de Covasna - 12 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului: Primăria Sfântu Gheorghe, de acord să demoleze „zidul berlinez” până la sfârșitul anului viitor*, Mesagerul de Covasna - 13 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului, la audiențe în județ*, Observatorul de Covasna - 31 octombrie 2016;
- *Casă prea înaltă în zona istorică din Bartolomeu*, Bună Ziua Brașov - 19 octombrie 2016;
- *O nouă anchetă la Primăria Brașov! Avocatul Poporului a fost sesizat cu privire la deficitul de locuințe sociale*, Bună Ziua Brașov - 18 octombrie 2016;
- *Roviden (Pe scurt)*, Ziarul Haromszek - 1 noiembrie 2016;
- *A Nep Ugyvedje (Avocatul Poporului)*, Ziarul Hirmondo - 2 noiembrie și decembrie 2016;
- *Audiență în luna decembrie la Instituția Avocatul Poporului*, Observatorul de Covasna - 6 decembrie 2016.

Biroul Teritorial Cluj-Napoca a publicat **4** articole în presa locală:

• **Articolele:**

- *Avocatul Poporului la Zalău*, Magazin Sălăjean - 21 martie 2016;
- *Avocatul Poporului la Bistrița*, rasunet.ro și observatorbn.ro - 28 martie 2016;
- *Avocatul Poporului la Baia Mare*, maramuresmedia.ro - 23 martie 2016.

Biroul Teritorial Constanța a acordat **15** interviuri posturilor locale de radio și televiziune și a publicat **14** articole în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- Interviu acordat postului Media TV Cernavodă, după susținerea audiențelor, în datele de: 20 ianuarie, 17 februarie și 20 iulie 2016;
- Interviu acordat postului Alpha Media Medgidia, după susținerea audiențelor, în datele de: 20 ianuarie, 17 februarie, 20 iulie și 17 august 2016;
- Interviu acordat postului Radio Constanța, în datele de: 22 ianuarie și 24 februarie 2016;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Prefectura Tulcea*, la postul Radio Constanța - 11 mai 2016;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Prefectura Tulcea, Medgidia și Constanța*, la postul Radio Constanța - 11 iunie 2016;
- Radio România, postul de Radio Constanța a anunțat în cadrul știrilor că *Avocatul Poporului dă audiențe la Medgidia, Cernavoda și Tulcea* - 2 august 2016;
- Interviu acordat postului Radio Alpha TV Medgidia - 12 octombrie 2016;
- Interviu acordat la Radio Constanța - 20 și 27 octombrie 2016;

• **Articolele:**

- *Avocatul Poporului în audiență la Prefectura Tulcea* - 12 mai 2016;
- *Avocatul Poporului în audiență la Prefectura Tulcea*, ziare.com - 12 iunie 2016;
- *Cum vă puteți înscrie în audiență la Avocatul Poporului*, ziarul Cuget Liber - 20 iulie și 3 august 2016;
- *Petiția este principala armă a cetățeanului în lupta pentru drepturile care i se cuvin*, ziarul Delta de Tulcea - 12 august 2016;
- *Reconstituirea dreptului de proprietate, una dintre problemele frecvente cu care tulcenii se îndreaptă spre Avocatul Poporului*, ziarul Delta de Tulcea - 17 august 2016;
- *Avocatul Poporului a făcut o recomandare municipalității! Corecții până în 2020 Confort Urban trebuie să comunice dacă lucrările efectuate respectă drepturile persoanelor cu dizabilități!*, ziarul Ziua de Constanța - 14 septembrie 2016;
- *Avocatul Poporului ajunge la Medgidia, Cernavodă*, ziarul Cuget liber - 7 septembrie 2016;
- *AVP Constanța continuă acordarea audiențelor cetățenilor din județul Tulcea*, Ziarul de Tulcea - 10 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului a dat în judecată Primăria Constanța*, ziarul Ziua de Constanța - 12 octombrie 2016;
- *Primăria și SPIT Constanța, front comun pentru umilirea unei persoane cu dizabilități. Intervine Avocatul Poporului*, ziarul Ziua de Constanța - 13 octombrie 2016;
- *Spitalul județean s-a mai ales cu o plângere din cauza lipsei rampelor de acces în ambulatoriu*, ziarul Ziua de Constanța - 25 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului unde au loc audiențele*, ziarul Cuget Liber - 8 noiembrie 2016;
- *Avocatul Poporului continuă acordarea audiențelor cetățenilor din județul Tulcea*, ziarul Obiectiv de Tulcea - 11 noiembrie 2016.

Biroul Teritorial Craiova a participat la **6** emisiuni la posturile locale de radio și televiziune și a publicat **1** articol în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- Participare la emisiunea *Oltenia la zi*, la postul TVR 3. Emisiunea a avut ca obiect *activitatea instituției Avocatul Poporului –Biroul Teritorial Craiova* - 14 ianuarie 2016;

- Interviu în cadrul emisiunii *Subiectele Zilei*, la postul Alege TV. Interviuul a avut ca subiect *activitatea Biroului Teritorial Craiova* - 17 mai 2016;
- Interviu în cadrul emisiunii *Cafeaua de sâmbătă dimineața*, la postul Alege TV. Interviuul a avut ca subiect *activitatea Biroului Teritorial Craiova* - mai 2016;
- Participări la emisiunea *Pulsul Zilei*, la postul Radio Oltenia Craiova. În cadrul emisiunilor, au fost prezentate *activitatea instituției Avocatul Poporului precum și a Biroului Teritorial Craiova*, în datele de: 27 martie, 28 mai, 6 august 2016 .

• **Articolul:**

- *Gazeta de Sud-sursă credibilă pentru Avocatul Poporului*, cotidianul Gazeta de Sud -17 mai 2016. Articolul a avut ca subiect *activitatea Biroului Teritorial Craiova*.

Centrul Zonal Craiova a participat la **3** emisiuni la posturile locale de radio și televiziune și a publicat **2** articole în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- Emisiunea *Pulsul Zilei*, la Radio România Oltenia Craiova - 15 februarie 2016. S-a mediatizat existența și activitatea Mecanismului de Prevenire a Torturii din cadrul Instituției Avocatul Poporului;
- Comunicare referitoare la Masa Rotundă cu tema *10 Ani de Prevenire a Torturii – Activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție în primii ani de exercitare a atribuțiilor de Mecanism Național de Prevenire. Activitatea Centrului Zonal Craiova în primii ani de exercitare a atribuțiilor MNP* - 11 noiembrie 2016;
- Discuții la finalul Mesei Rotunde organizate de Centrul Zonal Craiova - 15 noiembrie 2016.

• **Articolele:**

- *10 ani de prevenire a torturii în România*, cotidianul Cuvântul Libertății - 14 noiembrie 2016;
- *OPCAT – 10 ani de prevenire a torturii*, cotidianul Cuvântul Libertății - 16 noiembrie 2016.

Biroul Teritorial Iași a avut **4** apariții la posturile de radio și televiziune și a publicat **55** articole în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- Interviu acordat postului Digi24 Iași, referitor la *Confidențialitatea datelor cu caracter personal* - 11 ianuarie 2016;
- Emisiunea *Audiențe în Direct*, la postul Tele M. Tema emisiunii – Legalitatea timbrului de mediu - 13 iunie 2016;
- Emisiunea *Fapte și drepturi - Față în față cu Avocatul Poporului*, la postul Iași TV Life - 5 septembrie 2016;
- Emisiunea *Audiențe în direct*, la postul Tele M - 19 decembrie 2016.

• **Articolele:**

- *În ce condiții poate fi notat în cartea funciară un antecontract de vânzare-cumpărare* - 5 ianuarie 2016;
- *Bilanțul activității Biroului Teritorial Iași al instituției Avocatul Poporului pe anul 2015* - 12 ianuarie 2016;
- *Diferența între ajutorul de deces și ajutorul de înmormântare* - 19 ianuarie 2016;

- *Avocatul Poporului anchetează cazul elevei agresate de la Școala nr. 5 din Bârlad - 27 ianuarie 2016.*
- *Stabilirea impozitului pe terenul de sub bloc - 2 februarie 2016;*
- *Dreptul la despăgubiri al celor aflați în grija șoferului care provoacă accident - 9 februarie 2016;*
- *Diferența între tutela interzisului judecătoresc și tutela minorului - 16 februarie 2016;*
- *Moștenitorii răspund pentru datoriile defunctului doar cu bunurile din patrimoniul succesoral - 23 februarie 2016;*
- *Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de animale - 1 martie 2016;*
- *În ce condiții se face intabularea dreptului de proprietate privată - 8 martie 2016;*
- *În ce condiții poate fi reziliat un contract fără a deschide acțiune în instanță - 15 martie 2016;*
- *Cum se reconstituie vechimea în muncă dacă angajatorul nu mai există - 22 martie 2016;*
- *Condițiile exercitării acțiunii oblice de către creditor - 29 martie 2016;*
- *Protejarea imaginii copilului pe internet - 5 aprilie 2016;*
- *Modalități de desființare a partajului - 12 aprilie 2016;*
- *Partajarea datoriilor comune fără a exista un partaj al bunurilor comune - 19 aprilie 2016;*
- *Exercitarea dreptului de retenție - 26 aprilie 2016;*
- *Lipsa competenței caselor de pensii de a cenzura înscrierile angajatorilor - 3 mai 2016;*
- *Viciera consimțământului prin dol ce duce la anularea unui contract - 10 mai 2016;*
- *Suspendarea CIM pe durata cercetării disciplinare – neconstituțională - 17 mai 2016;*
- *În ce condiții poate fi exercitat dreptul de trecere - 24 mai 2016;*
- *Scutirile de impozite la teren nu îi vizează și pe beneficiarii Legii nr. 189/2000 - 31 mai 2016;*
- *Prevederile legale privind invocarea prescripției - 7 iunie 2016;*
- *Sunt persoană cu handicap – și ce dacă - 14 iunie 2016;*
- *Prejudiciile cauzate de ruina edificiului - 21 iunie 2016;*
- *În ce condiții își poate continua activitatea un medic, ulterior pensionării de drept - 28 iunie 2016;*
- *Cum și cine poate fi obligat la raportul donațiilor - 5 iulie 2016;*
- *Condițiile răspunderii în materie civilă - 12 iulie 2016;*
- *Prejudiciile cauzate de ruina edificiului - 21 iulie 2016;*
- *Condițiile exercitării dreptului de abitație a soțului supraviețuitor - 19 iulie 2016;*
- *Înapoierea minorului la unul dintre părinți - 26 iulie 2016;*
- *Păstrarea categoriei de folosință a terenului de către arendaș și obligativitatea plății arendei - 2 august 2016;*
- *Ce presupune clauza de preciput și care sunt efectele sale juridice asupra moștenirii - 9 august 2016;*
- *Importanța stabilirii locuinței minorului - 16 august 2016;*
- *În ce condiții înscrierea terenurilor în cartea funciară este gratuită - 23 august 2016;*
- *Dobândirea și exercitarea dreptului de suprafață - 30 august 2016;*
- *Darea în plată modalitate de stingere a unui credit - 6 septembrie 2016;*
- *În ce condiții se restituie o plată nedatorată - 13 septembrie 2016;*
- *Procedura de modificare a titlurilor de proprietate pe cale administrativă - 20 septembrie 2016;*
- *Modul de interpretare a clauzelor îndoielnice într-un contract - 27 septembrie 2016;*
- *Contractul de credit cesionat către o altă entitate juridică își pierde caracterul de titlu executoriu - 4 octombrie 2016;*

- În ce condiții se suspendă sau încetează acordarea ajutorului social - 11 octombrie 2016;
 - Reproducerea umană asistată cu terț donator nu determină nicio filiație între copil și donator - 18 octombrie 2016;
 - Desfacerea CIM pentru necorespundere profesională - 25 octombrie 2016;
 - Noi reglementări privind înregistrarea nașterii - 2 noiembrie 2016;
 - Clauza de neconcurență înscrisă în contractul individual de muncă - 8 noiembrie 2016;
 - Modificări legislative privind călătoria minorilor în străinătate - 15 noiembrie 2016;
 - Perimarea executării silite - 22 noiembrie 2016.
 - Calitatea procurorului în procesul civil - 6 decembrie 2016;
 - Dreptul la pensia de invaliditate pentru pierderea capacității de muncă - 13 decembrie 2016;
 - În ce condiții instanța de tutelă poate modifica îndatoririle părinților divorțați - 20 decembrie 2016;
 - Condițiile de acordare a pensiei de urmaș - 27 decembrie 2016.
- Articolele au fost publicate în Ziarul de Iași, în cadrul rubricii *Avocatul Poporului*.
- Neconstituționalitatea încuviințării executării silite de către executorul judecătoresc, ziarul EstNews Vaslui - 26 ianuarie 2016;
 - Penitenciarul Iași, vizat de o anchetă demarată de Avocatul Poporului, ziarul Bună ziua Iași - 27 iunie 2016;
 - Pacienții se bat singuri – interviu, ziarul Evenimentul - 9 septembrie 2016.

Biroul Teritorial Oradea a participat la **9** emisiuni la posturile locale de radio și televiziune și a publicat **17** articole în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- Sătmărenii în audiență la Avocatul Poporului, la postul TV1 Satu Mare, în lunile martie și mai 2016;
- Sătmărenii cer sprijinul Avocatului Poporului, la postul TV1 Satu Mare - 14 aprilie 2016;
- Avocatul Poporului, joi, la Satu Mare, Sătmărenii cer sprijinul Avocatului Poporului, la postul Radio Cluj - 11 mai 2016;
- Avocatul Poporului la Satu Mare, la postul TV1 Satu Mare, în cadrul emisiunii de știri - 15 iunie și decembrie 2016;
- Avocatul Poporului la Satu Mare, la postul Nord-Vest TV, în cadrul emisiunii de știri - 14 septembrie 2016;
- Avocatul Poporului la Satu Mare, la Postul Radio Cluj, în cadrul grupajului de știri - 15 noiembrie 2016;
- Contencios administrativ, la postul TVR3, în cadrul emisiunii Egal 100% - decembrie 2016.

• **Articolele:**

- *Ankétokat végzett az Ombudsmani Hivatal*, Bihari Naplo - 18 ianuarie 2016;
- *Bilanțul activității Biroului Teritorial Oradea al instituției Avocatul Poporului*, ziarul Crișana - 19 ianuarie 2016;
- *Avocatul Poporului la Satu Mare*, Jurnalul de Satu Mare - 15 februarie 2016;
- *Avocatul Poporului vine la Satu Mare*, Jurnalul de Satu Mare - 14 martie 2016;
- *Avocatul Poporului revine la Satu Mare*, Jurnal de Carei - 12 aprilie 2016;
- *Avocatul Poporului vine la Satu Mare*, Informația Zilei - 12 mai 2016;
- *Avocatul Poporului va susține audiențe la Satu Mare*, www.ziare.com - 13 iunie 2016;

- *Avocatul Poporului vine la Satu Mare*, Jurnalul de Satu Mare - 12 august 2016;
- *Avocatul Poporului ține audiențe la Satu Mare*, Buletin de Carei - 12 august 2016;
- *Audiențe susținute de Avocatul Poporului*, ziarul Sătmăreanul - 13 septembrie 2016;
- *Avocatul Poporului susține audiențe la Satu Mare*, Jurnalul de Satu Mare - 10 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului la Satu Mare*, Buletin de Carei, 10 octombrie și 12 decembrie 2016;
- *Ancheta din partea Avocatului Poporului în cazul apei cu e-coli depistată în mai multe comune din Satu Mare*, www.ziare.com - 7 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Satu Mare*, Sătmăreanul - 14 noiembrie 2016;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Satu Mare*, Buletin de Carei - 14 noiembrie 2016;
- *Reprezentanții Avocatului Poporului susțin audiențe la Satu Mare*, www.ziare.com - 12 decembrie 2016.

Biroul Teritorial Pitești a participat la **5** emisiuni la posturile locale de radio și televiziune și a publicat **24** articole în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- Emisiunea *Curier politic – Avocatul Poporului retrospectivă 2015, planuri pentru 2016*. Au fost prezentate cazuri de bune practici, la postul Curier TV - 8 februarie 2016;
- Emisiunea *În actualitate*, la Radio România Actualități, postul regional Craiova - 21 februarie 2016;
- Interviu *Avocatul Poporului la Vâlcea* acordat postului regional de televiziune VTV Râmnicu Vâlcea - 24 februarie 2016;
- Postul regional de televiziune „VTV” Vâlcea a transmis seminarul „*Spațiul public european al drepturilor și libertăților fundamentale*” la Centrul Europe Direct Râmnicu Vâlcea - 18 martie 2016;
- Interviu la Postul regional Radio Craiova, în legătură cu programul de audiențe la Râmnicu Vâlcea - *Avocatul Poporului audiențe pentru vâlceni* - 29 martie 2016.

• **Articolele:**

- *Peste 1400 de cetățeni s-au adresat Avocatului Poporului Pitești*, ziarul Argeșul - 6 ianuarie 2016;
- *În data de 24 februarie Avocatul Poporului acordă audiențe*, Viața Vâlcii - 19 ianuarie 2016;
- *Mai sunt patru locuri la audiențele pentru Avocatul Poporului*, viatavalcii.ro - 19 ianuarie 2016;
- *Audiențe la Avocatul Poporului*, ziarul Curierul de Râmnic - 15 februarie 2016;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Biblioteca Județeană*, Monitorul de Vâlcea, pagina 6, ediția de marți-joi - 16-18 februarie 2016;
- *Avocatul Poporului s-a interesat, cazul s-a rezolvat*, cotidianul Argeșul - 17 februarie 2016;
- *În data de 18 mai, Avocatul Poporului acordă audiențe*, www.ziare.com - 5 mai 2016;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Biblioteca Județeană Vâlcea*, www.ziare.com - 16 mai 2016;
- *Azi, la Biblioteca Județeană, Avocatul Poporului acordă audiențe*, www.ziare.com - 20 mai 2016;
- *În data de 8 iunie, Avocatul Poporului acordă audiențe la Râmnicu Vâlcea*, www.ziare.com - 20 și 28 mai 2016;
- *În data de 8 iunie, Avocatul Poporului acordă audiențe*, www.viatavalcii.ro - 8 iunie 2016;
- *Avocatul Poporului vine, din nou, la Vâlcea*, ziarul Curierul de Vâlcea - 14 iunie 2016;

- *Audiențe la Bibliotecă*, ziarul Curierul de Râmnic - 23 iunie 2016;
- *Mai sunt locuri la Avocatul Poporului*, cotidianul Viața Vâlciei - 13 iulie 2016;
- *Înscrieri audiențe la Avocatul Poporului*, cotidianul Ziarul de Vâlcea - 18 iulie 2016;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Râmnicu Vâlcea*, cotidianul Monitorul de Vâlcea - 31 august 2016;
- *Cereți rând la Avocatul Poporului*, www.viatavalcii.ro - 14 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe*, Monitorul de Vâlcea - 18 octombrie 2016;
- *Argecomul lui Axinte și alte firme cu nume sonore refuză să elibereze adeverințe*, www.jurnaluldearges.ro - 27 octombrie 2016;
- *În data de 23 noiembrie, Avocatul Poporului acordă un nou program de audiențe*, www.viatavalcii.ro - 1 noiembrie 2016;
- *Mai aveți puțin timp să luați audiență la Avocatul Poporului*, www.viatavalcii.ro - 23 noiembrie 2016;
- *Listă deschisă la Avocatul Poporului*, www.viatavalcii.ro - 19 decembrie 2016;
- *Retrospectiva anului prin ochii cititorilor*, www.viatavalcii.ro - 30 decembrie 2016.

Biroul Teritorial Ploiești a participat la **9** emisiuni la posturile locale de radio și televiziune și a publicat **113** articole în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- *Avocatul Poporului acordă audiențe luni la Târgoviște* – știre difuzată de Postul RADIOMINISAT, în cadrul buletinelor de știri - 17 martie 2016;
- *Avocatul Poporului la Târgoviște* – informații difuzate de Columna TV Târgoviște în cadrul programelor de știri din 15 iulie 2016, referitoare la acordarea audiențelor - 18 iulie 2016;
- *Avocatul Poporului la Buzău* – informații difuzate de Radio Focus FM Buzău în cadrul programelor de știri, referitoare la acordarea audiențelor - 21 iulie 2016;
- *Interviu acordat postului Campus TV Buzău*, difuzat în cadrul jurnalelor de știri - 11 august 2016;
- *Avocatul Poporului din nou prezent în municipiul Buzău*, știre difuzată în cadrul programului de știri de pe www.goldfmromania.ro – referitor la programul de audiențe în teritoriu, în luna octombrie 2016;
- *Intervenție telefonică în cadrul emisiunii Fețele puterii*, realizată și difuzată de televiziunea regională MDI Târgoviște cu privire la *situația unui cetățean din județul Dâmbovița care și-a primit drepturile de pensie cu ajutorul B.T. Ploiești, după un an de la momentul la care le-a solicitat* - 10 noiembrie 2016;
- *Ultima audiență din acest an la Avocatul Poporului* – informații difuzate în 2 decembrie 2016, de TV Sud Est, cu privire la audiențele acordate în Municipiul Buzău - 8 decembrie 2016;
- *Participare la emisiunea Cocktail - Ce probleme au sesizat buzoienii în anul 2016* - la postul Campus TV Buzău - 8 decembrie 2016;
- *Interviu acordat televiziunii Campus TV și difuzat în cadrul grupajului de știri cu privire la situația statistică a sesizărilor buzoienilor adresate Avocatului Poporului, în anul 2016.*

• **Articolele:**

- *Avocatul Poporului, la Buzău, pe 21 ianuarie, prima dată în 2016*, www.ziarelive.ro.stiri și www.jurnaluldebuzau.ro - 8 ianuarie 2016;
- *Audiențe la Avocatul Poporului*, www.tvsudest.ro - 13 ianuarie 2016;

- *Avocatul Poporului, audiențe la Târgoviște pe 18 ianuarie*, www.gazetadambovitei.ro și www.stirimuntentia24.ro - 15 ianuarie 2016;
- *Reprezentanții Avocatului Poporului în audiențe la Târgoviște*, www.incomod-media.ro/ziar/dambovita - 18 ianuarie 2016;
- *Avocatul Poporului, la Târgoviște*, www.jurnaldedambovita.ro - 20 ianuarie 2016;
- *Programul de audiențe al Avocatului poporului din data de 18 ianuarie se anulează*, www.cjd.ro - 20 ianuarie 2016;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Buzău*, www.adevarul.ro - 20 ianuarie 2016;
- *Audiențele la Buzău ale Avocatului Poporului, amânate din cauza vremii nefavorabile*, www.ziare.com/buzau, ianuarie 2016;
- *Programul de audiențe al Avocatului Poporului din data de 21 ianuarie a.c. se anulează, urmând a fi reluat la o dată ulterioară*, www.prefecturabuzau.ro;
- *Bilanțul activității Biroului Teritorial Ploiești pe anul 2015*, www.prefecturaprahova.ro; www.prefecturadambovita.ro; www.cjbuzau.ro; www.copilprahova.ro; www.targovistenews.ro; www.jurnaldedambovita.ro - 26 ianuarie 2016;
- *Reprezentantul Avocatului Poporului reia audiențele în județul Buzău. Vezi când sunt programate întâlnirile cu cetățenii*, www.buzaumedia.ro - 12 februarie 2016;
- *Reprezentantul Avocatului Poporului va acorda audiențe la Târgoviște*, www.dambovitanews.ro - 19 februarie 2016;
- *Avocatul Poporului la Târgoviște*, www.dcrealitynews.ro - 21 februarie 2016;
- *În data de 22 februarie 2016, între orele 10:00-14:00, reprezentantul instituției Avocatul Poporului - Biroul Teritorial Ploiești va fi prezent în municipiul Târgoviște, pentru a acorda audiențe cetățenilor din județul Dâmbovița și pentru a primi petiții*, publicat pe site-ul Consiliului Județean Dâmbovița - 10 februarie 2016;
- *Avocatul Poporului acordă joi audiențe la Buzău*, www.ziare.com - 23 februarie 2016;
- *Anunț din partea Avocatul Poporului*, www.prefecturabuzau.ro;
- *Reprezentantul instituției Avocatul Poporului va acorda audiențe la Târgoviște!* www.dambovitanews.ro și www.cjd.ro/buletine_informative - 17 martie 2016;
- *Avocatul Poporului vine pe 21 martie la Târgoviște, pentru a acorda audiențe gratuite*, www.gazetadambovitei.ro - 17 martie 2016;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe luni la Târgoviște*, www.reporterpenet.ro - 20 martie 2016;
- *Reprezentantul Avocatului Poporului acordă audiențe, joi, la Buzău*, www.buzaumedia.ro - 21 martie 2016;
- *Avocatul Poporului este astăzi la Buzău. Cetățenii sunt așteptați să își spună păsurile*, www.newsbuzau.ro - 21 martie 2016;
- *Buzoienii nedreptățiți de autorități se pot plânge, joi, Avocatului Poporului*, www.adevarul.ro/locale/buzau și www.ziare.com/buzau - 23 martie 2016;
- *Avocatul Poporului la Târgoviște*, site-ul www.itargoviste.ro - 15 aprilie 2016;
- *Reprezentantul instituției Avocatul Poporului va acorda audiențe la Târgoviște!*, www.ziare.com - 18 aprilie 2016;
- *Avocatul Poporului, referitor la acordarea audiențelor la Târgoviște*, www.incomod-media.ro - 18 aprilie 2016,
- *Avocatul Poporului acordă joi audiențe buzoienilor*, www.jurnaluldebuzau.ro;
- *Avocatul Poporului, audiențe la Târgoviște pe 16 mai*, www.gazetadambovitei.ro, www.ziare.com și www.stirimuntentia.net - 13 mai 2016;
- *Reprezentantul instituției Avocatul Poporului acordă audiențe la Târgoviște*, www.dambovitanews.ro - 12 mai 2016;

- În data de 16 mai 2016, între orele 10:00-14:00, reprezentantul instituției Avocatul Poporului - Biroul Teritorial Ploiești va fi prezent în municipiul Târgoviște, pentru a acorda audiențe cetățenilor din județul Dâmbovița și pentru a primi petiții, www.cjd.ro;
- Aveți o reclamație împotriva unui funcționar al statului? Când poate ajunge la Avocatul Poporului?, www.buzaumedia.ro - 16 mai 2016;
- Buzoienii, primiți mâine în audiență de Avocatul Poporului, www.ziare.com - 18 mai 2016;
- Vine Avocatul Poporului, www.sansanews.ro - 18 mai 2016;
- Avocatul Poporului acordă pe 9 iunie audiențe la Buzău, www.opinia.buzau.ro și www.ziare.com - 7 iunie 2016;
- Joi, zi de audiențe la Avocatul Poporului, www.jurnaluldebuzau.ro - 7 iunie 2016;
- Reprezentantul instituției Avocatul Poporului acordă audiențe la Târgoviște, www.ziare.com - 16 iunie 2016;
- Avocatul Poporului, audiențe la Târgoviște pe 27 iunie, www.gazetadambovitei.ro, și www.muntenianews.ro - 27 iunie 2016;
- Avocatul Poporului acordă audiențe la Târgoviște, www.ziare.com - 11 iulie 2016;
- Reprezentantul Avocatului Poporului acordă audiențe la Târgoviște, www.dambovitanews.ro - 11 iulie 2016;
- Avocatul Poporului acordă audiențe la Târgoviște, www.dcrealitynews.ro - 12 iulie 2016;
- Avocatul Poporului acordă mâine, 21 iulie, audiențe la Buzău, www.opiniabuzau.ro și pe www.ziare.com - 20 iulie 2016;
- Reprezentantul Avocatului Poporului acordă mâine, 21 iulie, audiențe la Buzău, www.ziare.com - 20 iulie 2016;
- Avocatul Poporului vine la Buzău să asculte doleanțele cetățenilor, www.newsbuzzau.ro - 2 august 2016;
- Avocatul Poporului – Biroul Teritorial Ploiești – Comunicat, www.cjd.ro - 5 august 2016;
- Avocatul Poporului pe 8 august la Târgoviște, www.ziare.com, www.gazetadambovitei.ro, stirionline24.ro/dambovita, www.ziarelive.ro, 5 august 2016;
- Avocatul Poporului acordă audiențe la Târgoviște pe 8 august, www.targovistenews.ro și www.dambovitanews.ro - 5 august 2016;
- Avocatul Poporului acordă, pe 11 august, audiențe la Buzău, ziarul Opinia Buzău - 8 august 2016;
- Avocatul Poporului acordă audiențe la Buzău, ziarul Jurnalul de Buzău - 9 august 2016;
- Tot mai multe audiențe. Reclamațiile curg la Avocatul Poporului, www.campusbuzzau.ro - 11 august 2016;
- Audiențe la Avocatul Poporului, www.tvsudest.ro - 6 septembrie 2016;
- Reprezentantul Avocatului Poporului acordă audiențe la Buzău, www.buzaumedia.ro - 14 septembrie 2016;
- Avocatul Poporului – Biroul Teritorial Ploiești – Bilanțul activității pe trimestrul II/2016, Consiliul Județean Dâmbovița - 15 septembrie 2016;
- Reprezentantul instituției Avocatul Poporului va acorda audiențe la Târgoviște, www.dambovitanews.ro și www.ziare.com - 15 septembrie 2016;
- Val de plângeri la Avocatul Poporului, [republicanews](http://republicanews.ro) - 20 septembrie 2016;
- Avocatul Poporului acordă, pe 22 septembrie, audiențe la Buzău, www.ziare.com - 15 septembrie 2016;
- Avocatul Poporului sosește la Buzău. Citește aici amănunte, www.newsbuzzau.ro și www.feedler.ro - 15 septembrie 2016;
- Avocatul Poporului va fi prezent în Municipiul Buzău, publicat pe www.ziare.com și www.newsbuzzau.ro - 21 septembrie 2016;

- *Vine Avocatul Poporului*, www.sansabuzoiana.ro - 22 septembrie 2016;
- *Ce este Avocatul Poporului și cum puteți cere ajutorul acestei instituții*, ziarul *Telegrama Prahova* - 6 octombrie 2016;
- *Peste 300 de persoane au cerut audiență în ultimele luni la Avocatul Poporului* - bilanțul activității Biroului Teritorial Ploiești pe trimestrul III/2016, ziarul *Prahova* și www.ziarulprahova.ro - 11 octombrie 2016;
- *Ziua educației în penitenciare a fost marcată la Ploiești*, referitor la participarea reprezentanților Biroului Teritorial Ploiești la *Conferința Regională – 13 octombrie Ziua Educației în Penitenciare*, organizată de Penitenciarul Ploiești, www.pavaza.ro, www.infoploiesticity.blogspot.ro, www.ziarulincomod.ro, - 13 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului aproape de cetățeni*, ziarul *Incomod*, 14 octombrie 2016, www.stiriactuale.ro - 15 octombrie 2016;
- *Reprezentantul instituției Avocatul Poporului acordă audiențe la Târgoviște*, www.ziare.com - 17 octombrie 2016;
- *Buzoienii sunt așteptați în audiență la Avocatul Poporului*, www.newss.ro - 17 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului acordă, pe 20 octombrie, audiențe la Buzău*, www.ziare.com și www.opinia.buzau.ro - 18 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului din nou prezent în municipiul Buzău*, www.newsbuzzau.ro și www.stirilazi.ro, - 18 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului - Biroul teritorial Ploiești – Programul lunar de audiențe*, site-ul Instituției Prefectului Județul Buzău;
- *Avocatul Poporului acordă, pe 10 noiembrie, audiențe la Buzău*, ziarul *Opinia Buzău* și pe www.opiniabuzau.ro, www.ziare.com - 8 noiembrie 2016;
- *Avocatul Poporului va fi prezent joi în Municipiul Buzău*, www.newsbuzzau.ro - 8 noiembrie 2016;
- *Avocatul Poporului: Un dâmbovițean a așteptat un an, un răspuns de la Casa de Pensii*, www.dambovitaneews.ro și pe www.ziare.com - 9 noiembrie 2016;
- *DÂMBOVIȚA: Soluție pentru întârziere! Și-a obținut pensia cu... Avocatul Poporului*, www.incomod-media.ro - 9 noiembrie 2016;
- *Avocatul Poporului acordă audiențe la Târgoviște*, www.ziare.com, 10 noiembrie 2016;
- *Reprezentantul instituției Avocatul Poporului va acorda audiențe în Municipiul Târgoviște*, www.ziare.com - 21 noiembrie 2016;
- *Persoanele nedreptățite de funcționarii publici sau autorități se pot adresa, gratuit, Avocatului Poporului*, www.ziare.com - 2 decembrie 2016;
- *INFO UTIL: Avocatul Poporului acordă audiențe la Târgoviște, pe 5 decembrie*, www.incomod-media.ro/ziar, www.ziare.com - 2 decembrie 2016;
- *Reprezentantul instituției Avocatul Poporului va acorda audiențe în Municipiul Târgoviște*, www.ziare.com - 2 decembrie 2016;
- *Ultima audiență din acest an la Avocatul Poporului*, www.newss.ro - 2 decembrie 2016;
- *Avocatul Poporului va fi prezent în municipiu pentru problemele buzoienilor*, www.feedler.ro, www.stirilazi.ro, și pe www.newsbuzzau.ro - 2 decembrie 2016;
- *În data de 5 decembrie 2016, între orele 10:00 – 14:00, reprezentantul instituției Avocatul Poporului – Biroul Teritorial Ploiești va fi prezent în Municipiul Târgoviște, pentru a acorda audiențe cetățenilor din județul Dâmbovița și pentru a primi petiții*, www.cjd.ro/buletine_informative - 3 decembrie 2016;
- *Avocatul Poporului, audiențe gratuite la Târgoviște*, www.ziare.com - 4 decembrie 2016;

- *Sute de buzoieni cu petiții la Avocatul Poporului. Astăzi a avut loc ultima rundă de audiențe*, www.campusbuzau.ro - 8 decembrie 2016.

Biroul Teritorial Târgu-Mureș a participat la **10** emisiuni la posturile locale de radio și televiziune și a publicat **28** articole în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- Emisiunea *Păreră ta*, la postul Radio Târgu-Mureș, 10 februarie, 4 mai, 4 august și 31 august 2016;
- Interviu acordat postului Erdely TV Mureș, referitor la *administrarea tratamentului cu interferon* - 30 martie 2016;
- *Mediatizarea activității de acordare audiențe în județul Harghita*, la postul Radio Târgu-Mureș - 30 mai 2016;
- Interviu acordat postului Erdely TV Mureș – *tema mașinilor parcate neregulamentar* - iunie 2016;
- Participare la emisiunea *Focus*, la postul Antena 1 Târgu-Mureș - 3 septembrie și 20 decembrie 2016;
- Interviu acordat postului Antena 1 Târgu-Mureș, în legătură cu *reconstituirea dreptului de proprietate prin prisma legilor fondului funciar* - 11 noiembrie 2016.

• **Articolele:**

- *Audiențe la Avocatul Poporului*, Informația Harghitei: 20 ianuarie, 23 februarie, 22 martie, 20 aprilie, 27 mai, 20 iulie, 20 septembrie, 18 octombrie, 22 noiembrie și 20 decembrie 2016;
- *A nep ugyvedje*, cotidianul Harghita Nepe: 20 ianuarie, 22 februarie, 22 martie, 20 iulie, 18 octombrie, 18 noiembrie 2016;
- *Csikszeredaban a nep ugyvedje*, cotidianul Csiki Hirlap: 20 ianuarie, 22 februarie, 20 aprilie, 25 mai, 21 iunie, 20 septembrie, 22 noiembrie și 19 decembrie 2016;
- Interviu pentru cotidianul Nepujsag, *tema drepturilor membrilor asociațiilor de proprietari prin prisma dispozițiilor Legii nr. 230/2007* - iunie și iulie 2016;
- *Tisztaztuk a felreerteseket*, cotidianul Csiki Hirlap - 24 octombrie 2016;
- *Avocatul Poporului cere respectarea standardelor minime obligatorii în mai multe instituții de asistență din Mureș*, cotidianul Punctul - 20 decembrie 2016.

Biroul Teritorial Timișoara a participat la **2** emisiuni la posturile locale de radio și televiziune și a publicat **1** articol în presa locală:

• **Emisiuni radio-TV:**

- Interviu cu privire la audiențele lunare din Reșița: 11 aprilie, august 2016;

• **Articolul:**

- Articol la Radio Reșița cu privire la audiențele lunare din Reșița - 12 septembrie 2016.

Comunicate de presă ale birourilor teritoriale

Biroul Teritorial Braşov:

- Comunicate de presă privind desfășurarea de audiențe în Municipiile Sfântu Gheorghe și Făgăraș în lunile: ianuarie, februarie, martie, aprilie, mai, iunie, iulie, septembrie, octombrie și decembrie 2016;
- Comunicat de presă – *Instituția Avocatul Poporului – Biroul Teritorial Braşov*, publicat pe site-ul oficial al agenției de presă Agerpres - 6 decembrie 2016.

Biroul Teritorial Constanța:

- Comunicate de presă referitoare la programarea audiențelor în județele Constanța și Tulcea, luna ianuarie 2016;
- Comunicatele de presă referitoare la programarea audiențelor acordate au fost afișate atât pe site-ul Instituției Prefectului Județului Tulcea, cât și la sediul tuturor primăriilor din județul Tulcea, pentru informarea tulcenilor și transmise mass-media locale, în lunile: februarie, martie, aprilie, mai, iunie, iulie, august, septembrie, octombrie, noiembrie 2016;
- Comunicat de presă referitor la programarea audiențelor la Prefectura Tulcea, apărut în ziarul Obiectiv de Tulcea - 10 august 2016;
- Comunicat de presă referitor la programarea audiențelor la Prefectura Tulcea difuzat de Radio România Actualități Constanța - 16 septembrie 2016;
- Comunicate de presă referitoare la programarea audiențelor la Prefectura Tulcea difuzate de Radio România Actualități Constanța, tulceaonline și în presa locală, octombrie 2016;

Biroul Teritorial Ploiești:

- *Comunicat acordare audiențe la Târgoviște*, www.cjd.ro - 15 aprilie 2016;
- *Comunicat Avocatul Poporului - audiențe*, www.cjd.ro/buletine informative - 16 iunie 2016;
- *Comunicat Avocatul Poporului*, www.cjd.ro - 11 iulie 2016;
- *Comunicat Avocatul Poporului la Buzău*, www.prefecturabuzau.ro, 11 iulie 2016;
- *Comunicat de presă, Audiențe la sediul Prefecturii Buzău*, site-ul Instituției Prefectului Județul Buzău, 1 august 2016;
- *Comunicat, Avocatul Poporului – Biroul Teritorial Ploiești*, referitor la programul de audiențe în județul Dâmbovița, în luna septembrie 2016, Consiliul Județean Dâmbovița - 15 septembrie 2016;
- *Comunicat, Avocatul Poporului – Biroul teritorial Ploiești*, referitor la programul de audiențe în județul Dâmbovița, în luna octombrie 2016, www.cjd.ro/buletine_informative - 18 octombrie 2016;
- *Comunicat privind deplasarea în Municipiul Buzău în vederea acordării audiențelor în luna noiembrie 2016*, site-ul Prefecturii Buzău;
- *Comunicat privind acordarea audiențelor în Municipiul Buzău*, site-ul Instituției Prefectului Județul Buzău - 2 decembrie 2016.

Biroul Teritorial Târgu Mureș:

- *Comunicat de presă referitor la desfășurarea activității de audiențe la Miercurea Ciuc*, la postul Radio Târgu-Mureș - 18 noiembrie 2016.

CAPITOLUL VII

DOMENIUL DREPTURILE OMULUI, EGALITATE DE ȘANSE ÎNTRE BĂRBAȚI ȘI FEMEI, CULTE RELIGIOASE ȘI MINORITĂȚI NAȚIONALE

În anul 2016, domeniului Drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale i-au fost repartizate 1230 de petiții, ceea ce reprezintă un procent de 13,5% din numărul total de petiții primite de instituția Avocatul Poporului.

Conform specializărilor domeniului de activitate, cele 1230 petiții au fost structurate astfel:

- 1) Drepturile omului -1038 de petiții;**
- 2) Egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale - 31 petiții;**
- 3) Alte drepturi analizate – 161 petiții.**

În anul 2016, la fel ca și în anii precedenți, au existat colaborări pe care domeniul le-a avut cu diverse autorități, întâlniri cu reprezentanții societății civile, precum și participare activă și constantă la seminarii și alte activități specifice.

De asemenea, subliniem buna colaborare interinstituțională, în vederea soluționării cazurilor semnalate de către petenți sau de către mass-media, în special cu Ministerul Sănătății, Autoritatea Națională pentru Cetățenie, Garda Națională de Mediu, Serviciul Comisariatului Județean Galați al Gărzii Naționale de Mediu, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Primăria Sector 1 București, Direcția de Sănătate Publică a Municipiului București, Ministerul Afacerilor Interne etc.

Dorim să evidențiem, de asemenea, colaborarea foarte bună cu Organizația „*Salvați Copiii*”, cu sprijinul căreia a fost posibilă soluționarea într-o manieră favorabilă a cazului unei tinere în vârstă de 23 de ani, având ca mamă un cetățean polonez, tatăl fiind cetățean român și care trăiește de la vârsta de două luni în județul Gorj, despre care autoritățile susțineau faptul că nu este cetățean român.

Până la această vârstă tânăra nu avea eliberat niciun act de identitate și nu apărea în baza de date a vreunei instituții publice, fiind practic inexistentă pentru autoritățile române.

Pentru că nu avea acte de identitate, aceasta nu a primit alocația de stat pentru copii și nu a putut termina nicio formă de învățământ, din același considerent.

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, iar Biroul Teritorial Craiova a efectuat o anchetă la Direcția Publică Comunitară Locală de Evidența Persoanelor Târgu Jiu, ocazie cu care au fost obținute toate informațiile necesare și au fost identificate demersurile relevante efectuate în prezenta cauză.

De asemenea, s-a desprins ideea conform căreia autoritățile implicate în prezenta cauză au încercat soluționarea aspectelor semnalate, în limita de competență a acestora.

Cu ocazia întreprinderii demersurilor specifice s-a conturat și o soluție de rezolvare a situației de mai sus și anume:

- Deplasarea, împreună cu tatăl biologic la Ambasada Republicii Polonia la București, în vederea obținerii documentelor care dovedesc filiația acesteia față de soțul mamei, stabilindu-se deja o întâlnire în acest sens cu responsabilul pe linie de stare civilă din cadrul Consulatului Republicii Polonia la București.

Având în vedere faptul că tânăra și tatăl biologic al acesteia sunt lipsiți de mijloace materiale, aflându-se în imposibilitate de a efectua deplasarea în Municipiul București, Organizația Salvați Copii a sprijinit familia prin suportarea tuturor costurilor pe care le presupune deplasarea, cazarea și hrana.

SECȚIUNEA 1

DREPTURILE OMULUI

În cursul anului 2016, în secțiunea drepturile omului s-au primit petiții care au avut ca obiect, printre altele, încălcări ale dreptului la informație, de petiționare, ocrotirea sănătății, mediu sănătos, învățatură, dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, libertatea întrunirilor.

Totodată, obiectul sesizărilor adresate a vizat și încălcarea principiului egalității în drepturi, încălcarea dreptului la viață și integritate fizică și psihică, precum și încălcarea dreptului la un nivel de trai decent.

Mai jos, prezentăm o situație a petițiilor soluționate în limitele competenței prevăzute prin lege, în ordinea drepturilor încălcate:

Egalitatea în drepturi (art. 16 din Constituție)

Egalitatea în drepturi este principiul constituțional potrivit căruia cetățenii români, fără deosebire rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, apartenență politică se pot folosi în mod egal de toate drepturile prevăzute de Constituție și alte acte normative, putând participa în mod egal la viața politică, socială și economică, fără privilegii și discriminări, fiind tratați în mod egal atât de autoritățile publice, cât și de cetățeni.

Acest principiu se regăsește nu doar în Constituția României, ci și în art. 14, art. 24 și art. 26 din Pactul Internațional privind drepturile civile și politice, precum și în art. 14 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Este important de precizat și jurisprudența constantă a Curții Constituționale, în sensul în care: *„Drepturile fundamentale reprezintă o constantă a personalității cetățeanului, o șansă egală acordată fiecărui individ și, din această cauză, principiul egalității cuprinde egalitatea cetățenilor în fața legilor și a autorităților publice, iar nu egalitatea de tratament juridic aplicat unei categorii de cetățeni în comparație cu alții.”*

Numărul petițiilor care au vizat posibile situații discriminatorii a fost în număr de 22, însă în majoritatea cazurilor în care au fost sesizate astfel de situații, în urma analizării acestora, nu s-a efectuat niciun demers întrucât, fie nu s-a constatat și reținut starea de discriminare, fie petițiile excedau competențelor instituției. În toate situațiile, petiționarii au fost informați cu privire la motivele pentru care nu s-a reținut starea de discriminare sau situația în care Avocatul Poporului nu putea interveni, potrivit atribuțiilor constituționale și legale.

Prezentăm mai jos câteva exemple în acest sens:

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 8293/2016 Instituția Avocatul Poporului a fost sesizată cu o posibilă încălcare a dispozițiilor art. 16 alin. (1) din Constituție, respectiv dispozițiile din *Metodologia privind organizarea și desfășurarea concursului pentru ocuparea funcțiilor de*

director/director adjunct din unitățile de învățământ preuniversitar, aprobată prin Ordinul ministrului educației nr. 5080/2016.

Față de aceste împrejurări, am învederat petenților faptul că potrivit art. 41 alin. (1) din Constituție, dreptul la muncă nu poate fi îngrădit. Astfel, orice persoană este liberă să aleagă locul de muncă pe care îl dorește, fără nicio discriminare, din momentul în care condițiile solicitate pentru respectiva profesie sunt îndeplinite. Prin urmare, textul constituțional nu interzice stabilirea unor condiții în legătură cu exercitarea dreptului la muncă atât timp cât orice persoană care dorește să aleagă o profesie sau un loc de muncă este întrunește condițiile legale specificate. În cazul prezentat, am considerat că nu există un tratament diferențiat, discriminator, criteriile și condițiile de participare la concurs se aplică tuturor persoanelor. De asemenea, am apreciat că interdicția prevăzută în cazul soților sau rudelor de gradul I nu reprezintă o situație discriminatorie. Am considerat că prin dispozițiile din actul normativ se înlătură subiectivismul, asigurându-se astfel un cadru obiectiv de exercitare a atribuțiilor de serviciu.

Dosar nr. 15.539/2016 Petenta a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu o posibilă încălcare a art. 16 și art. 32 din Constituție, privind egalitatea în drepturi, respectiv dreptul la învățatură.

Petenta a sesizat condițiile improprii în care a fost nevoită să susțină proba la disciplina chimie din cadrul examenului de bacalaureat, precum și tergiversarea soluționării reclamației depuse. Astfel, aceasta a arătat că din motive medicale (operată de 3 ori la umărul drept) a avut nevoie de un profesor pentru dictarea tezei, însă aceasta nu a redat întocmai cele dictate, iar supraveghetorii din sala de examen au discutat permanent între ei.

Instituția Avocatul Poporului a solicitat clarificări Inspectoratului Școlar al Județului Brașov, care ne-a informat că urmare a verificărilor efectuate, inclusiv vizionarea înregistrărilor audio-video au constatat că doamnele profesoare care au îndeplinit atribuția de profesori asistenți, au discutat între ele, deranjând vizibil candidata. Acestea au fost sancționate potrivit art. 86 alin. (3) din Metodologia de organizare și desfășurare a examenului de bacalaureat, fiindu-le suspendat dreptul de a participa în comisiile examenului de bacalaureat pentru o perioadă de trei ani. Ulterior, petenta a revenit la instituția Avocatul Poporului precizând că nu mai are alte pretenții în acest caz.

Dosar nr. 5593/2016 Petenta a reclamat faptul că este supusă unor acte de discriminare și hărțuire profesională de către reprezentanți ai instituției în care își desfășoară activitatea. Ne-a semnalat, printre altele, faptul că i s-a cerut să-și înainteze demisia din funcția de director pe care o deținea, a fost exclusă din rândul membrilor participanți la ședințele plenului autorității publice unde își desfășura activitatea, precum și din cadrul Biroului Executiv al aceleiași autorități.

Prin petiția transmisă a solicitat instituției Avocatul Poporului *„luarea măsurilor legale pentru înlăturarea ilegalităților constatate, repararea prejudiciilor (.....) și înlăturarea cauzelor care au generat sau favorizat încălcarea drepturilor”* acesteia.

Față de situația prezentată, i-am învederat petentei faptul că potrivit art. 5 din Codul muncii, republicat, în cadrul relațiilor de muncă funcționează principiul egalității de tratament față de toți salariații și angajatorii. Orice discriminare directă sau indirectă față de un salariat, bazată pe criterii de sex, orientare sexuală, caracteristici genetice, vârstă, apartenență națională, rasă, culoare, etnie, religie, opțiune politică, origine socială, handicap, situație sau responsabilitate familială, apartenență ori activitate sindicală, este interzisă. Dispozițiile aceluiași articol definesc discriminarea directă actele și faptele de excludere, deosebire, restricție sau preferință, întemeiate pe unul sau mai multe dintre criteriile prevăzute mai sus, care au ca scop sau ca efect neacordarea, restrângerea ori înlăturarea

recunoașterii, folosinței sau exercitării drepturilor prevăzute în legislația muncii. Discriminare indirectă reprezintă actele și faptele întemeiate în mod aparent pe alte criterii decât cele menționate, dar care produc efectele unei discriminări directe. De asemenea, potrivit art. 266 din Codul muncii: *„Jurisdicția muncii are ca obiect soluționarea conflictelor de muncă cu privire la încheierea, executarea, modificarea, suspendarea și încetarea contractelor individuale sau, după caz, colective de muncă prevăzute de prezentul cod, precum și a cererilor privind raporturile juridice dintre partenerii sociali, stabilite potrivit prezentului cod.”*

Nu în ultimul rând, am învederat petentei faptul că, în conformitate cu dispozițiile art. 2 alin. (2) și ale art. 15 alin. (4) din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în exercitarea atribuțiilor sale, în situația în care constată ilegalitatea unor acte administrative, Avocatul Poporului nu poate să le anuleze sau suspende și nu va putea decide acordarea de despăgubiri sau alte măsuri reparatorii în favoarea persoanei fizice. Aceasta deoarece anularea și suspendarea actelor administrative, precum și acordarea de despăgubiri, aparțin fie autorităților administrative, fie celor judecătorești.

Dosar nr. 13.465/2016 Petentul și-a exprimat nemulțumirea referitoare la posibilele încălcări ale unor principii de drept fundamentale, prin aplicarea unor criterii discriminatorii. Petentul ne-a semnalat faptul că Autoritatea de Management pentru Programul Operațional Capital Uman 2014-2020, prin aprobarea Metodologiei de evaluare și selecție a proiectelor, a stabilit la capitolul *„criterii de eligibilitate”* faptul că beneficiarul trebuie să aibă experiență în implementarea de proiecte cu finanțare din asistență financiară nerambursabilă, creând în acest sens o situație discriminatorie pentru societățile comerciale și organizațiile non-profit nou înființate.

Cu privire la aspectele menționate, i-am comunicat petentului că Metodologia de evaluare și selecție a proiectelor s-a aplicat în contextul implementării Programului Operațional Capital Uman (POCU) 2014-2020. Aceasta își propunea să stabilească criteriile de evaluare și selecție care urmează a fi utilizate de către Autoritatea de Management și Organismele Intermediare în vederea selectării operațiunilor (proiectelor) finanțate din Programul Operațional Capital Uman 2014-2020. Din analiza textului a rezultat faptul că criteriile de verificare, evaluare și selecție menționate în anexele acestuia răspund cerințelor art. 125, alin 3 din Regulamentul nr. 1303/2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului.

Dreptul la viață și integritate fizică și psihică (art. 22 din Constituție)

Respectarea și ocrotirea personalității umane reprezintă o valoare supremă.

Autoritățile publice au obligația de ocroti și respecta viața intimă, familială și privată a cetățenilor și de a lua toate măsurile conferite de lege în acest sens.

Doctrina constituțională a stabilit faptul că dreptul la viață, integritate fizică și psihică este un drept fundamental complex, deci un drept subiectiv esențial pentru viața, libertatea și demnitatea cetățeanului, indispensabil pentru buna dezvoltare a personalității umane.

În contextul unei posibile încălcări a dreptului la viață și integritate fizică și psihică instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, în cazul a două persoane care au decedat

ca urmare a plăgilor cauzate de mușcătura unui câine comunitar, în Municipiul Râmnicu Vâlcea, verificând cu această ocazie respectarea dispozițiilor prevăzute de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 155/2001 privind aprobarea programului de gestionare al câinilor fără stăpân.

Petițiile vizând o posibilă încălcare a dreptului la viață și integritate fizică și psihică au fost în număr de 8, iar sesizările din oficiu care au vizat problematica de mai sus au fost în număr de 5.

FIȘĂ DE CAZ

Sesizare din oficiu. Dosar 4910/2016

În data de 29 februarie 2016, instituția Avocatul Poporului a luat la cunoștință dintr-o știre furnizată de site-ul www.evz.ro despre faptul că „*un cartier din Râmnicu Vâlcea este terorizat de o haită de câini fără stăpân. Aceștia au ucis un bătrân pe care l-au surprins într-o zonă izolată și, înainte de acest eveniment sângeros, patrulpedele au mai sfâșiat o femeie*”.

În conformitate cu dispozițiile art. 59 alin. (2) din Constituție, coroborate cu cele ale art. 14 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în baza aspectelor prezentate de mass-media, Avocatul Poporului a solicitat informații Direcția Sanitară Veterinară și Pentru Siguranța Alimentelor Vâlcea, respectiv Consiliului local, precum și Poliției Râmnicu Vâlcea, cerând să se comunice măsurile dispuse în prezent, precum și strategia de prevenire a apariției unor incidente asemănătoare pentru viitor.

Inspectoratul de Poliție Județean Vâlcea - Serviciul de Investigații Criminale a comunicat faptul că în prezent se desfășoară activități de cercetare penală în două dosare penale, sub aspectul comiterii infracțiunii de ucidere din culpă, faptă prevăzută de art. 192 alin. (1) din Codul penal. Decesul celor două persoane, ce face obiectul acestor dosare, a fost cauzat de câini, prin multiple plăgi mușcate. Ambele victime au fost atacate de către o haită de câini fără stăpân, care circula liber în zona sediului R.A.R. Vâlcea, respectiv pe străzile învecinate, cum ar fi str. Depozitelor și str. Drumul Gării, dar și pe terenurile agricole adiacente. Ambele dosare se află în supravegherea Parchetului de pe lângă Tribunalul Vâlcea, urmând ca la finalizarea cercetărilor să se propună o soluție procedurală.

În ceea ce privește Direcția Sanitară Veterinară și Pentru Siguranța Alimentelor Vâlcea, aceasta ne-a informat că medicii veterinari de la Cabinetele Medicale Veterinare au reușit să microcipeze și să vaccineze antirabic, conform prevederilor Ordinului nr. 1/2014, emis de președintele Autorității Naționale Sanitare Veterinare și Pentru Siguranța Alimentelor, dintr-un număr total de aproximativ 4500 de canine, un număr de 3652 câini.

Referitor la strategia de prevenire a apariției unor incidente asemănătoare celui din zona Copăcelu, D.S.V.S.A. a precizat că nu are atribuții în gestionarea câinilor cu și sau fără stăpân. Obligația acesteia este de a aplica sancțiuni în cazul în care se constată că nu se respectă legislația sanitară veterinară în vigoare.

D.S.V.S.A. a comunicat adresele transmise către toate primăriile din județ, prin care se solicita sprijin și se atrăgea atenția că foarte mulți proprietari care au refuzat microciparea și implicit, vaccinarea antirabică, au abandonat câinii, devenind animale fără stăpân. Primăriile au obligația de a întreprinde toate măsurile necesare pentru vaccinarea câinilor cu stăpân, precum și gestionarea celor comunitari, conform legislației în vigoare, informând cetățenii că, în situația nerespectării legislației se vor aplica sancțiuni atât proprietarilor de animale, cât și primăriilor.

Primăria Municipiului Râmnicu Vâlcea, respectiv Direcția Administrării Domeniului Public ne-a informa că s-a întocmit un plan de acțiune al câinilor fără stăpân pentru semestrul I. Conform răspunsului, termenul pentru reevaluarea numărului de câini fără stăpân este de 6 luni, ocazie cu care se vor comunica datele obținute Direcției Sanitare Veterinare și Pentru Siguranța Alimentelor Vâlcea.

Urmare răspunsurilor primite, s-a revenit cu adresă la Primăria Municipiului Râmnicu Vâlcea, solicitând transmiterea Planului de acțiune pentru semestrul II, privind gestionarea câinilor fără stăpân. Totodată, s-a solicitat D.S.V.S.A. Râmnicu Vâlcea să precizeze care este situația în legătură cu vaccinarea câinilor, realizată în procent de 45% în luna februarie 2016.

D.S.V.S.A. Vâlcea a transmis faptul că la data întocmirii răspunsului, procentajul de vaccinare contra rabiei a câinilor cu stăpân la nivel de județ este de 60,86% din totalul efectivelor canine. Există unele dificultăți de microcipare, întrucât mulți proprietari refuză această procedură, din cauza costului de aproximativ 25 lei.

Urmare acestui fapt, au fost aplicate mai multe sancțiuni contravenționale, cu o valoare totală de 46.240 lei, însă multe dintre acestea au fost contestate la instanțele de judecată. Totodată, în cursul anului 2016 au fost sancționate contravențional 3 primării, cu câte 5000 lei, pentru gestionarea defectuoasă a problematicei câinilor fără stăpân.

Primăria Municipiului Râmnicu Vâlcea, respectiv Direcția Administrării Domeniului Public a comunicat Planul de acțiune pentru semestrul II/2016, privind gestionarea câinilor fără stăpân.

Dreptul la viață intimă, familială și privată (art. 26 din Constituție)

Dreptul la viață intimă, familială și privată are un conținut complex și este extrem de important pentru libertatea și personalitatea cetățeanului.

Prevederile constituționalitate consacrate în art. 26 impun autorităților obligația de a respecta și garanta viața intimă, familială și privată împotriva oricăror abuzuri din partea unui subiect de drept.

Nu în ultimul rând, este important de menționat jurisprudența Curții Constituționale care a decis că: *„Respectarea și ocrotirea vieții intime, familiale și private nu se asigură în detrimentul altor cetățeni sau al autorităților.....poate fi exercitat numai atunci când el corespunde cerințelor moralei și ordinii publice și nu aduce atingere drepturilor altora.”*

Astfel și dispozițiile art. 12 ale Declarației Universale a Drepturilor Omului, stabilesc faptul că: *„Nimeni nu va fi obiectul unor imixțiuni arbitrare în viața sa particulară, în familia sa, în domiciliul său ori în corespondență, nici al unor atingeri ale onoarei sau reputației sale. Orice persoană are dreptul la protecția legii împotriva unor astfel de imixțiuni sau atingeri”*.

În acest context, în anul 2016 a existat un număr de 4 petiții care au avut ca obiect respectarea dreptului la viața intimă, familială și privată, prin raportare la prevederile Legii nr. 677/2001 privind protecția datelor cu caracter personal, cu modificările și completările ulterioare.

FIȘĂ DE CAZ:

Dosar nr. 4936/2016 Petenții au reclamat tergiversarea soluționării cererii depuse la Consiliul Național al Audiovizualului, prin care au sesizat faptul că pe postul de televiziune Realitatea TV, în cadrul unei emisiuni au fost dezvăluite/utilizate anumite date cu caracter personal, fără acordul acestora.

Petiția a fost analizată în contextul unei posibile încălcări ale dispozițiilor art. 26 din Constituție, privind dreptul la viață intimă, familială și privată, solicitându-se Consiliului Național al Audiovizualului clarificarea celor prezentate de către petenți.

Autoritatea publică sesizată a informat instituția Avocatul Poporului cu privire la faptul că membrii Consiliului au vizionat secvențe relevante din emisiune, au audiat reprezentantul radiodifuzorului, iar în urma dezbaterilor postul de televiziune a fost sancționat cu somație publică, pentru nerespectarea prevederilor art. 46 din Codul audiovizualului.

Dreptul la informație (art. 31 din Constituție)

Ca orice drept fundamental și acesta este un drept complex și cuprinde în conținutul său dreptul persoanei fizice de a fi informată corect și în timp real cu privire la măsurile și activitatea instituțiilor publice. Autoritățile și instituțiile publice au obligația de a asigura accesul tuturor cetățenilor la informațiile de interes public. Sunt de interes public orice informații care se referă la/sau rezultă din activitățile unei instituții sau autorități publice ce utilizează sau administrează resurse financiare publice, unei regii autonome, companii naționale, precum și oricărei societăți comerciale aflate sub autoritatea unei autorități publice centrale sau locale și la care statul român sau, după caz, o unitate administrativ-teritorială este acționar unic ori majoritar.

Principiul libertății de informare se impune ca atare, atât autorităților publice, cât și oricăror alte persoane fizice sau juridice de drept privat. În acest sens, este nevoie ca însăși autoritățile statului să vegheze la asigurarea respectării dreptului la informație. Cu alte cuvinte, statul nu trebuie să stânjenească în niciun fel exercițiul liber al acestor drepturi, iar pe de altă parte, acesta are obligația să asigure exercițiul acestora în scopul înfăptuirii pluralismului de opinii și de idei.

În acest context, subliniem că statele semnatare ale Convenției Europene a Drepturilor Omului au aceste obligații, acționând ca un garant al informării obiective, deci al respectării dreptului fundamental la informație al persoanei fizice, prevăzut de art. 31 din Constituție.

În acest an numărul petițiilor care au vizat o posibilă încălcare a dreptului la informație a fost în număr de 379. Astfel, petenții au sesizat faptul că, deși s-au adresat autorităților publice cu cereri formulate în baza Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, solicitând autorităților publice informații care vizau activitatea acestora sau rezultate din activitatea acestora, acestea nu au fost soluționate. De asemenea, situația cetățenilor moldoveni, ruși și ucraineni solicitanți ai cetățeniei române a reprezentat, ca și în anii trecuți, o constantă.

FIȘA DE CAZ:

Dosar nr. 7266/2016 Petentul s-a adresat instituției Avocatul Poporului, nemulțumit de faptul că nu a primit răspuns la o cerere formulată în baza Legii nr. 544/2001, privind liberul acces la informațiile de interes public, cu modificările și completările ulterioare, din partea Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor.

În consecință, instituția Avocatul Poporului a sesizat autoritatea publică de mai sus, subliniind faptul că orice instituție publică are obligația transmiterii informațiilor publice solicitate de orice persoană, în termen de 10 sau 30 de zile de la data înregistrării cererii. Urmare acestui demers, informațiile publice referitoare la procedura de urmat în cazul împăduririlor au fost comunicate petiționarului.

Dosar nr. 11.876/2016 Petentul ne-a semnalat posibila încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale, garantate de Constituție, ca urmare a nesoluționării sesizărilor adresate Primăriei Agigea, județul Constanța, în temeiul Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public și a Normelor metodologice de aplicare, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 123/2002. Concret, ne-a precizat petentul faptul că având în vedere problemele pe care le-a întâmpinat cu instituția de mai sus, raportat la contractul de racord la canalizare nr. 1/10.06.2015, a solicitat în temeiul actului normativ mai sus indicat, informații și documente referitoare la contractul încheiat între Primăria Agigea cu C.N. Administrația Porturilor Maritime S.A. Constanța, pentru preluarea în rețeaua proprie de canalizare a apelor menajere din cartierul Steaua de Mare; facturile de prestări servicii canalizare, emise de către C.N. A.P.M. S.A. Constanța pe lunile mai, iunie, iulie și august 2015, pentru preluarea apelor menajere din Cartierul Steaua de Mare; situația de repartizare pe locatari a sumelor facturate de C.N. A.P.M. S.A. Constanța pe lunile mai, iunie, iulie și august 2015, pentru serviciile de canalizare.

Primăria Agigea a refuzat să comunice copii de pe documentele solicitate, sau le-a comunicat într-o manieră incompletă, motiv pentru care petentul a formulat reclamație administrativă, la care, de asemenea, nu a primit răspuns.

Față de împrejurările mai sus arătate, petentul a formulat plângere la Tribunalul Constanța, solicitare respinsă deoarece a fost îndreptată împotriva unei persoane fără calitate.

După pronunțarea sentinței de mai sus, petentul a înțeles să revină la Primăria Agigea și să solicite din nou, în temeiul Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, informații și documente referitoare la contractul încheiat între Primăria Agigea cu C.N. Administrația Porturilor Maritime S.A. Constanța, pentru preluarea în rețeaua proprie de canalizare a apelor menajere din cartierul Steaua de Mare; facturile de prestări servicii canalizare, emise de către C.N. A.P.M. S.A. Constanța pe lunile mai, iunie, iulie și august 2015, pentru preluarea apelor menajere din Cartierul Steaua de Mare; situația de repartizare pe locatari a sumelor facturate de C.N. A.P.M. S.A. Constanța pe lunile mai, iunie, iulie și august 2015, pentru serviciile de canalizare.

Ne-am adresat Primăriei Comunei Agigea, județul Constanța pentru a-i supune atenției situația creată și a solicita informații despre rezolvarea acesteia, care ne-a comunicat faptul că pe rolul instanțelor de judecată s-a aflat dosarul nr. xxxx/xxx/xxxx, având ca obiect „*comunicare informații de interes public (Legea nr. 544/2001)*”.

La data de 22.09.2016, „*Instanța, ia act de renunțare la judecată*”, ca urmare a comunicării informațiilor solicitate de către autoritate, în acest sens fiind emisă Hotărârea nr. xxxx/xx.xx.xxxx.

Dosar nr. 299/2016. Petenta a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu o posibilă încălcare a art. 5 și a art. 31 din Constituție, privind cetățenia și dreptul la informație. Petenta a reclamat refuzul Autorității Naționale pentru Cetățenie de a furniza informații detaliate referitoare la data înregistrării dosarului său de cetățenie și stadiul de soluționare al acestuia; data care a fost stabilită pentru dezbaterile solicitării sale de redobândire a cetățeniei române în ședința Comisiei pentru Cetățenie din cadrul autorității.

Ca urmare a demersului întreprins de către instituția Avocatul Poporului, autoritatea sesizată a precizat faptul că solicitarea petentei de redobândire a cetățeniei române a primit aviz pozitiv și urmează să fie inclusă pe Ordinul președintelui Autorității Naționale pentru Cetățenie nr. 63/P/2016.

Ca și în anii precedenți, mai mulți petenți de naționalitate română din Moldova, Ucraina și Rusia, prin avocat, au sesizat instituția Avocatul Poporului, în contextul unei posibile încălcări ale prevederilor art. 5 și art. 31 din Constituție privind cetățenia și dreptul

la informație (dosare nr. 1552/2016, nr. 1705-1715/2016, nr. 2344-2346/2016). Aceștia și-au exprimat nemulțumirea față de răspunsurile primite din partea Autorității Naționale pentru Cetățenie, considerându-le „*răspunsuri standard*”, motivat de faptul că nu li s-au comunicat informații concrete referitoare la următoarele aspecte: stadiul de soluționare a dosarelor lor de cetățenie; data care a fost stabilită pentru dezbaterile solicitărilor lor de redobândire a cetățeniei române; dacă instituțiile avizatoare au transmis avizelor consultative, iar în caz contrar, demersurile întreprinse de către Autoritatea Națională pentru Cetățenie în acest sens. A.N.C. a furnizat informații detaliate cu privire la aspectele semnalate, majoritatea cererilor de redobândire a cetățeniei române fiind soluționate.

Dreptul la învățătură (art. 32 din Constituție)

Dreptul la învățătură, prevăzut de art. 32 din Constituție, este considerat o parte a dreptului la educație, reprezentând o premisă pentru exercitarea celorlalte drepturi ale omului.

De asemenea, dreptul la învățătură reprezintă principalul mijloc de formare și perfecționare a forței de muncă, de educație și nu în ultimul rând, de civilizație.

În acest an, petițiile care au avut ca obiect o posibilă încălcare a Legii nr. 1/2011 a educației naționale cu modificările și completările ulterioare și a legislației conexe, au fost în număr de 10.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 13.831/2016 Petentul și-a exprimat nemulțumirea referitoare la răspunsul transmis de către Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, în problemele semnalate de către acesta.

Concret, ne-a precizat faptul că a solicitat Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice să efectueze toate diligențele legale din aria de competență, în sensul clarificării sintagmei „*studii medii*”, sintagmă ce nu se regăsește în nici un act normativ incident Legii nr. 1/2011 a educației naționale, astfel cum confirmă și Ministerul Educației Naționale în răspunsul transmis solicitării acestuia.

Potentul a semnalat probleme care țin de, apreciază domnia sa, neconcordanța dintre legislația națională privind nivelul studiilor necesare pentru ocuparea posturilor prevăzute cu studii medii, imposibilitatea angajării absolvenților de liceu în sectorul bugetar plătit din fonduri publice, pe funcții prevăzute cu nivel de studii medii, chiar dacă dețin certificate de calificare profesională și diplomă de absolvire a liceului, precum și imposibilitatea angajării unui absolvent al școlii postliceale pe o funcție prevăzută cu studii medii, deoarece se solicită imperativ diploma de bacalaureat.

Urmare demersurilor instituției Avocatul Poporului, autoritățile chestionate au precizat că urmează a avea în vedere în viitorul apropiat elaborarea unui act normativ de modificare ce urmează a clarifica sintagma „*studii medii*”, în sensul corelării cu acesteia cu actele normative în vigoare ce reglementează problematica de mai sus.

Dosar nr. 3828 Avocatul Poporului din Republica Moldova, a transmis, spre competență soluționare petiția unui cetățean moldovean, tatăl unui minor care efectuează studiile la Liceul Teologic din Târgoviște. Acesta menționa faptul că fiul său nu poate reveni la studii în România, după vacanța de iarnă, întrucât nu are permis de ședere în România, potrivit reprezentanților poliției de frontieră. Solicitarea sa a fost analizată în contextul prevederilor art. 18 și art. 32 din Constituție privind cetățenii străini și apatrizii și dreptul la învățătură. Referitor la problemele cu care se confruntă, petentului i-au fost comunicate următoarele:

- În conformitate cu prevederile art. 24 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România, republicată, viza de lungă ședere se acordă pentru studii, străinilor care urmează să intre în România pentru a urma cursuri în învățământul preuniversitar, universitar sau postuniversitar, după caz, ori pentru obținerea unor titluri științifice în cadrul instituțiilor de stat sau particulare acreditate, potrivit legii la cerere, pe o perioadă de 90 de zile, cu una sau mai multe călătorii. Prin viza de lungă ședere străinilor li se acordă dreptul de ședere temporară și posibilitatea de a solicita prelungirea acestuia și obținerea unui permis de ședere.

- Potrivit art. 58 din același act normativ, străinii intrați în România pentru studii pot solicita prelungirea dreptului de ședere, astfel:

a) în cazul studenților sau elevilor, pe o perioadă egală cu durata totală a studiilor, dacă: sunt înscriși la studii la o instituție de învățământ de stat ori particulară, acreditată sau autorizată provizoriu potrivit legii, forma învățământ de zi, inclusiv pentru participarea la cursuri de doctorat, în baza aprobării ministrului de resort; fac dovada mijloacelor de întreținere, în cuantum de cel puțin salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată pentru o perioadă de cel puțin 6 luni;

b) în cazul străinilor care participă la un program de schimb de elevi, pe o perioadă care să nu depășească un an, dacă sunt înscriși la o unitate de învățământ de stat sau particulară acreditată potrivit legii, forma învățământ de zi; participă într-un program de schimb de elevi, realizat de o organizație constituită în condițiile legii și recunoscută pentru acest scop; dacă organizația care realizează schimbul de elevi își asumă responsabilitatea pentru asigurarea cazării, a mijloacelor de întreținere și a eventualelor costuri privind îndepărtarea.

Totodată, alin. (2) și (2¹) al aceluiași articol din actul normativ mai sus menționat, precizează că, bursierilor statului român, precum și străinilor de origine română li se poate prelungi dreptul de ședere temporară pentru studii, fără îndeplinirea condiției prevăzute la alin. (1) lit. a) pct. (ii). Permisele de ședere pentru bursierii statului român se acordă cu scutire de la plata taxelor.

Pentru mai multe informații, petentul a fost informat că se poate adresa Inspectoratului General pentru Imigrări, autoritate competentă în domeniile migrației, azilului și integrarea străinilor și/sau poate accesa site-ul acestuia.

Dreptul la ocrotirea sănătății (art. 34 din Constituție)

Art. 34 din Constituție consacră un drept complex la ocrotirea sănătății. Acest drept ține de condiția umană, la nivelul cerințelor actuale de viață, prin conținutul său asigurând cetățeanului păstrarea și dezvoltarea calităților sale fizice și mentale care să-i permită o reală și eficientă participare la întreaga viață politică, economică, socială și culturală.

Textul constituțional stabilește obligații corelative clare și ferme în sarcina statului și anume de a lua măsurile ce se impun pentru asigurarea igienei și sănătății publice. Ocrotirea sănătății conținând obligații pentru autoritățile publice, este firesc ca prin Constituție să impună autorității legislative misiunea de a reglementa principalele domenii și aspecte precum: asistența medicală, asigurările sociale, alte măsuri de protecție a sănătății fizice și mentale.

Garantarea dreptului la ocrotirea sănătății a făcut obiectul a 51 de petiții, 19 sesizări din oficiu și 2 recomandări, fiind semnalate posibile încălcări ale Legii nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată, ale Legii nr. 46/2003 privind drepturile pacientului, cu modificările și completările ulterioare, ale Legii nr. 245/2004 privind securitatea generală a produselor, precum și ale dispozițiilor Legii nr. 458/2002, privind calitatea apei potabile, republicată.

Petițiile au avut ca obiect nemulțumiri ale persoanelor care au calitatea de asigurat în sistemul de asigurări medicale românesc și au vizat: asigurarea celui mai nou tratament medical pentru bolnavii de hepatită C, rambursarea unor cheltuieli medicale, deficiențe în funcționarea sistemului cardului de sănătate, aprovizionarea defectuoasă cu medicamente folosite în tratamente oncologice, creșterea numărului de cazuri de malpraxis, situația infecțiilor nosocomiale din unitățile sanitare etc.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 3210/2016 (Sesizare din oficiu privind modul de gestionare a situației de criză provocate de puternicul incendiu de la Clubul Colectiv din București, din data de 30 octombrie 2015)

Instituția Avocatul Poporului a luat la cunoștință din mass-media și din conținutul unor petiții (nr. 15.067/2015, nr. 15.571/2015, nr. 17.276/2015 etc.), despre modul de gestionare a situației de criză provocate de puternicul incendiu de la Clubul Colectiv din București, din data de 30 octombrie 2015, evenimentul fiind monitorizat de instituția noastră încă de la data producerii.

Dintre aspectele identificate de instituția Avocatul Poporului ca necesitând clarificări (și care au făcut obiectul *sesizării din oficiu*), menționăm: stadiul implementării Planului Național de Acțiune privind controlul și prevenirea infecțiilor nosocomiale și a rezistenței la antibiotice; situația unității speciale pentru arși de la Spitalul Clinic de Urgență (Floreasca) București.

Ca atare, instituția Avocatul Poporului s-a adresat Ministerului Sănătății solicitând precizări în acest sens.

Urmare unor demersuri complexe întreprinse, s-a ajuns la următoarele concluzii:

- *Privind stadiul implementării Planului Național de Acțiune privind controlul și prevenirea infecțiilor nosocomiale și a rezistenței la antibiotice:*

Ministerul Sănătății ne-a transmis o sinteză a *Planului Strategic de combatere a infecțiilor nosocomiale 2016-2018* - lansat la data de 26.04. 2016 și o Notă privind Stadiul implementării *Planului Strategic de combatere a infecțiilor nosocomiale 2016-2018*.

Instituția Avocatul Poporului a solicitat Ministerului Sănătății să precizeze în concret modul în care a fost materializat Planul Strategic de combatere a infecțiilor nosocomiale 2016-2018, respectiv pachetul legislativ preconizat a fi emis. Ministerul Sănătății a transmis precizări și respectiv xerocopii de pe toate actele normative sau proiectele de acte normative solicitate.

- *Privind situația unității speciale pentru arși de la Spitalul Clinic de Urgență (Floreasca) București:*

Prin adresa înregistrată la instituția Avocatul Poporului cu nr. 13.975 din 29 iulie 2016, a fost prezentat stadiul în care se afla la aceea dată unitatea specială pentru arși de la Spitalul Clinic de Urgență (Floreasca) București.

Instituția Avocatul Poporului a primit o xerocopie a *Raportului de control privind verificarea efectuată la nivelul Spitalului clinic de urgență București*.

Ministerul Sănătății a făcut următoarele precizări: unitatea de arși funcționa (la data transmiterii adresei) cu 6 paturi de mari arși și o sală de operații; celelalte zone (pentru pacienți postcritici și cei în regim de spitalizare continuă – încă 12 paturi) vor fi puse în funcțiune conform unui grafic stabilit de conducerea spitalului; privind punerea în funcțiune a barocamerei (achiziționată cu 3,4 milioane lei) – aceasta nu poate fi folosită pentru tratarea marilor arși și, aceasta face obiectul unei investigații a Parchetului.

Față de aspectele prezentate, s-a propus și aprobat continuarea monitorizării problematicei de la Spitalul clinic de urgență (Floreasca) București până la darea în folosință la capacitate de 100% a secției de arși.

Dosar nr. 6910/2016 (Sesizare din oficiu privind problematica respectării standardelor UE referitoare la securitatea alimentelor provenite din import)

Instituția Avocatul Poporului a luat la cunoștință din mass-media despre:

a) Declarațiile Ministrului Agriculturii și Dezvoltării Rurale - domnul Achim Irimescu (făcute în perioada 18 decembrie 2015 – 31 martie 2016) privind:

- „*aducerea din străinătate*” a unor produse expirate care în urma unor prelucrări și reetichetări (ex: reambalare, spălare cu oțet a salamului, schimbarea saramurii la brânză etc.) sunt (re)vândute prin lanțurile de supermarketuri;

- *importul de legume cu depășirea limitelor admisibile la pesticide;*

- *importul de produse alimentare „din segmentul cel mai ieftin aflate la limita admisibilă în ceea ce privește conținutul de chimicale” (exemplu: pepeni sau pește de import din America de Nord), „prin care practic otrăvim populația și omorăm producătorul român”.*

b) Rezultatul controalelor făcute de inspectorii direcțiilor județene sanitar – veterinară, care au găsit apă plată infestată distribuită în mai multe supermarketuri din țară (Galați, Brașov, Constanța).

Față de aspectele semnalate, instituția s-a sesizat din oficiu și transmis comunicări către: ministrul agriculturii și dezvoltării rurale; Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor (din subordinea Guvernului); Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor Ministerul Sănătății (vizând activitatea Inspecției Sanitare de Stat - privind activitatea de control pentru verificarea conformității apelor de îmbăiere), în care să se solicite: măsurile întreprinse privind cazurile semnalate de mass-media; alte cazuri identificate și măsurile luate; modul concret de aplicare a prevederilor: Legii nr. 245/2004 privind securitatea generală a produselor – republicată (care transpune Directiva nr. 2001/95/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 decembrie 2001, referitoare la securitatea generală a produselor); Regulamentului (CE) nr. 765/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 iulie 2008 de stabilire a cerințelor de acreditare și de supraveghere a pieței în ceea ce privește comercializarea produselor și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 339/93.

Ca rezultat al demersurilor întreprinse, toate instituțiile sesizate au transmis răspunsuri, precizând limitele lor de competență, cu mențiunea că Inspecția Sanitară de Stat a transmis un material detaliat (inclusiv Protocolul de colaborare încheiat cu Ministerul Sănătății privind coordonarea adecvată a activităților din domeniul siguranței alimentelor). De asemenea, este de remarcat faptul că (potrivit relatărilor din mass-media) activitatea în domeniu a Autorității Naționale Sanitar - Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor și a unităților sale teritoriale – subordonate, s-a intensificat în ultima perioadă.

Dosar nr. 7456/2016 (Sesizare din oficiu privind problematica lipsei din farmacii a unor medicamentele specifice oncologice)

Instituția Avocatul Poporului a luat la cunoștință din mass-media și din conținutul unor petiții despre lipsa din farmaciile din întreaga țară (de aproximativ un an de zile) a unor medicamente citostatice de bază din protocoalele terapeutice, pe motiv că sunt ieftine și „*nu ar aduce suficient profit*”, precum: Tamoxifan (pentru tratamentul cancerului de sân), Zoladex (pentru tratamentul cancerului de prostată), Dactinomicina, Tisplatin, Dacarbazina, Bleomicin etc. Din acest motiv, nu se pot respecta ghidurile de standardizare (emise de Ministerul Sănătății) privind tratamentele prescrise pentru diferite forme de cancer.

Urmare comunicării transmise Ministerului Sănătății (urmată de alte 6 reveniri), s-a primit un primit un răspuns din care rezultă că Ministerul Sănătății are finalizat Ordinul (Proiectul de Ordin pentru aprobarea Normelor de aplicare a prevederilor art. 699 pct. 19 și art. 804 alin. (2) din Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății) prin care se reglementează „*obligația distribuitorilor angro, în baza contractelor încheiate, de a se aproviziona permanent cu medicamente, respectiv de a-și constitui stocuri asigurate (...).*”

(Din verificările pe teren a rezultat faptul că medicamentele mai sus enumerate au început să fie distribuite prin farmacii încă din luna iulie a.c. - informații confirmate și de unii petenți).

Dosar nr. 10.729/2016 (Sesizare din oficiu privind situația apărută la secția ATI a Spitalului Clinic de Urgență „Sfântul Pantelimon” – București)

Instituția Avocatul Poporului a luat la cunoștință din mass - media privind situația apărută la secția anestezie și terapie intensivă a Spitalului Clinic de Urgență „Sfântul Pantelimon” București, privind:

- medicamentele pentru terapie intensivă care, deși beneficiază de un program special de finanțare (Program de Acțiuni Prioritare ATI - anual în valoare de cca. 70 mil. de euro - privind achiziția de medicamente specifice pentru secțiile de terapie intensivă din toată țara), la Spitalul Clinic de Urgență „Sfântul Pantelimon” ar fi fost încuiate într-un dulap al asistentului șef - care pleca cu cheia acasă, justificându-se că „*medicamentele se fură*”;

- fostul șef de secție a fost înregistrat când afirma că: „*Medicația pe care o putem lua pentru AP - ATI nu poate asigura cei 24 de pacienți.... Trebuie să facem o oareșce diferențiere. Eu am propus o chestie care mi se pare de bun – simț: haideți să dăm totuși la ăia tineri și la ăia cu șanse*”.

Instituția Avocatul Poporului a luat, de asemenea, act de comunicatul de presă transmis de Ministerul Sănătății în data de 02.06.2016 prin care confirma că a luat la cunoștință din presă de afirmațiile fostului șef de secție de la Spitalul Clinic de Urgență „Sfântul Pantelimon” și a precizat: „*Discriminarea pe criterii de vârstă – sau orice altă formă de discriminare între pacienți – în cadrul acestui program – sau oricare altul – este inacceptabilă și reprezintă o încălcare a legii în vigoare (...) iar drepturile pacienților nu sunt negociabile*”.

Față de aspectele prezentate, instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu și s-a adresat Ministerului Sănătății solicitând precizări în sensul celor mai sus prezentate.

Ministerul Sănătății a transmis un răspuns (formulat doar în baza referatului Comisiei de Cercetare a spitalului), din care rezulta că principalele acuzații aduse - prin intermediul mass-media, privind modul de organizare și funcționare a secției ATI a Spitalului Clinic de Urgență „Sfântul Pantelimon” București, nu se confirmă.

Având în vedere că răspunsul formulat de minister se referea în special la concluziile comisiei de cercetare internă a spitalului, s-a transmis o nouă comunicare Ministerului Sănătății, prin care s-a solicitat:

- o xerocopie după raportul Corpului de Control al Ministerului Sănătății privind situația de la Spitalul Clinic de Urgență „Sfântul Pantelimon”;

- măsurile dispuse de corpul de control și eventual de Minister – dacă acestea fac parte dintr-un document separat de raport.

Instituția Avocatul Poporului a primit o copie a Raportului de control privind verificarea efectivă la nivelul Spitalului Clinic de Urgență „Sfântul Pantelimon” București.

Raportul conține în detaliu deficiențele constatate și măsurile luate de Corpul de Control.

Față de aspectele prezentate, s-a propus și aprobat continuarea monitorizării problematicei apărute la secția ATI a Spitalului Clinic de Urgență „Sfântul Pantelimon” București.

Dosar nr. 14.817/2016 (Sesizare din oficiu privind creșterea numărului de cazuri de malpraxis și/sau neglijență în practicarea actului medical - soldate cu decese)

Instituția Avocatul Poporului a luat la cunoștință din mass-media despre creșterea, în ultimele luni, a numărului de posibile cazuri de malpraxis și/sau de neglijență în practicarea actului medical soldate cu decese, în special în cazul transfuziilor și perfuziilor efectuate greșit, astfel:

În Municipiul București:

La Spitalul de Chirurgie Plastică Reparatrice și Arsuri (S.C.U.C.P.R.A.) – București, unei paciente de 79 de ani i s-a făcut o transfuzie cu o grupă greșită de sânge (13. 06. 2016), iar pacienta a decedat la o săptămână după incident. Ulterior, s-a constatat că unitatea de transfuzii a spitalului avea autorizația de funcționare expirată de un aproximativ un an de zile, iar cazul a fost raportat de unitatea sanitară abia pe data de 27.06. 2016.

Un copil de 1 an și 7 luni a murit după ce doctorii de la Spitalul Clinic „Doctor Victor Babeș” din București i-au administrat glucoză fără a efectua testul de glicemie, „*întrucât duminica laboratorul este închis*” (cauza decesului: comă diabetică).

La Spitalul Clinic CF 2 din București – la sfârșitul lunii iulie 2016, unei paciente de 38 de ani i-a fost administrat în urma unei operații, sânge cu o grupă necorespunzătoare, pacienta intrând în comă. Soțul acesteia a afirmat că personalul de la Secția de Terapie Intensivă - care a îngrijit-o, a încercat să ascundă eroarea.

În județul Alba:

O minoră de 11 ani din județul Alba a murit în condiții suspecte, după ce în data de 26 iulie 2016 s-a înțepat într-un cui ruginit, fiind apoi tratată timp de 11 zile în patru spitale, fără rezultate (tratamentul aplicat s-a dovedit a fi ineficient).

În județul Vâlcea:

O tânără însărcinată din județul Vâlcea a fost internată pe 31 iulie 2016 la Spitalul Județean de Urgență Vâlcea, i s-a făcut o transfuzie de sânge în urma căreia femeii i s-a făcut rău, fiind transferată de urgență la Spitalul Județean de Urgență Craiova, unde femeia și copilul au decedat în timpul operației de cezariană.

Față de aspectele prezentate s-a propus și aprobat sesizarea din oficiu a instituției Avocatul Poporului și transmiterea unor comunicări direcțiilor județene de sănătate publică și respectiv a Municipiului București, solicitând precizări în sensul celor mai sus prezentate.

Direcțiile de sănătate publică din județele Vâlcea, Alba și din Municipiul București au transmis situații privind controalele efectuate și măsurile dispuse, astfel:

Direcția de Sănătate Publică a Municipiului București:

a) Privind cazul de la Spitalul de Chirurgie Plastică Reparatrice și Arsuri (S.C.U.C.P.R.A.) - transfuzie greșită de sânge, iar pacienta a decedat.

Măsuri luate de D.S.P. Municipiul București:

- întrucât unitatea de transfuzii sanguine (U.T.S.) a spitalului avea autorizația de funcționare expirată de un an de zile, s-au aplicat sancțiuni contravenționale unității sanitare, precum și unor cadre medicale (doi medici) și s-a sistat distribuirea de sânge și componente sanguine către spital până la remedierea deficiențelor constatate;

- s-a emis decizia de suspendare a activității a U.T.S.

Întrucât măsurile luate de spital – ulterioare controlului, nu au fost corespunzătoare, D.S.P. Municipiul București a apreciat că „*recomandările formulate au fost realizate doar parțial și nu a emis o nouă autorizare de funcționare a U.T.S.*”

b) Privind cazul de la Spitalul Clinic “Doctor Victor Babeș” din București – un copil de 1 an și 7 luni a murit după ce doctorii i-au administrat glucoză, fără a efectua testul de glicemie.

Măsurile luate de D.S.P. Municipiul București: La momentul controlului în unitate „se desfășura o anchetă întreprinsă de Ministerul Public.”

c) Privind cazul de la Spitalul Clinic CF 2 din București, unde unei paciente de 38 de ani i-a fost administrat, în urma unei operații, sânge cu o grupă necorespunzătoare, pacienta intrând în comă.

Măsurile luate de D.S.P. Municipiul București:

S-a aplicat măsura sancționării contravenționale a unității spitalicești și a unei asistente medicale care nu a respectat protocoalele de lucru.

În urma unui raport ulterior de evaluare - care a constatat că s-au luat măsurile dispuse, D.S.P. Municipiul București a emis o nouă autorizație de funcționare a U.T.S., iar prin Decizia nr. 474/01.08.2016 a fost modificată componența Comisiei de transfuzie și hemovigilență.

Direcția de Sănătate Publică Vâlcea:

Privind cazul de la Spitalul Județean de Urgență Vâlcea, unde unei tinere însărcinate i s-ar fi administrat o transfuzie de sânge, în urma căreia i s-a făcut rău, fiind transferată de urgență la Spitalul Județean de Urgență Craiova, unde aceasta și copilul au decedat în timpul operației de cezariană.

Măsurile luate de D.S.P. Vâlcea: Autoritatea județeană a precizat că la Spitalul Județean de Urgență Vâlcea s-au făcut controale periodice, indicând și datele la care s-au efectuat controalele (inclusiv după evenimentul mai sus prezentat) dar a menționat că în fișa de pacient transfuzat nu apar consemnate reacții post-transfuzionale, „iar transfuzia nu apare în diagnosticele (...) de externare și deces”. Având în vedere însă că decesul a survenit în alt județ, „finalizarea anchetei va fi efectuată de autoritățile competente ale județului Dolj.”

Direcția de Sănătate Publică Alba:

Privind cazul de la Spitalul Județean de Urgență Alba - o minoră de 11 ani din județul Alba a murit în condiții suspecte, după ce s-a înțepat într-un cui ruginit (existând suspiciunea de tetanos), fiind apoi tratată timp de 11 zile în patru spitale, fără rezultate (tratamentul aplicat s-a dovedit a fi inefficient).

În cazul pacientei minore decedate (aflată în plasament) D.S.P. Alba a întreprins următoarele măsuri: au fost efectuate controale igienico-sanitare la Spitalul Județean de Urgență Alba Iulia, la Spitalul Municipal Blaj și la cabinetul medical de familie, unde s-au verificat: respectarea protocoalelor de transfer interclinic al pacientului clinic, întocmirea fișei de transfer interclinic al pacientului critic, efectuarea raportării cazului de suspiciune de tetanus și antecedente vaccinale etc.; pentru neconformitățile constatate au fost sancționate Spitalul Județean de Urgență Alba Iulia și Spitalul Municipal Blaj cu amendă contravențională – persoană juridică; s-a informat Ministerul Sănătății – Inspekția Sanitară de Stat și s-a sesizat Colegiul Medicilor Alba privind anchetele efectuate și măsurile luate în acest caz; s-au făcut controale preventive la nivelul tuturor spitalelor din județul Alba; s-a retransmis - la toate unitățile sanitare din județ, precizările legislative privind raportarea telefonică imediată a cazurilor suspecte și/sau confirmate de boală transmisibilă; s-a solicitat la Institutul de Medicină Legală Târgu Mureș transmiterea rezultatelor autopsiei.

Așa cum a precizat și D.S.P. Municipiul București, în ceea ce privește erorile umane care pot interveni în realizarea actului medical, aceste aspecte intră în competența Colegiului

Medicilor din România – respectiv a filialelor județene și a Ordinului Asistenților Medicali din România.

Față de aspectele mai sus prezentate, instituția Avocatul Poporului a apreciat că direcțiile județene de sănătate publică sesizate au întreprins măsurile legale care s-au impus - în limitele acestora de competență.

Dosar nr. 17.825/2016 (Sesizare din oficiu referitoare nefuncționalitatea cardului de sănătate)

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, în baza aspectelor prezentate de site-ul www.realitatea.net, în data de 10.10.2016, referitoare la blocarea cardului de sănătate, care specificau faptul că nu funcționează sistemul unic integrat, motiv pentru care medicii de familie nu pot valida calitatea de asigurat a pacienților și, pe cale de consecință, nu pot evita cozile care se formează la cabinetele de medicină de familie. Pe de altă parte, aceștia riscă să plătească rețetele compensate, pe care le eliberează celor neasigurați. Rețetele eliberate offline nu au fost eliberate în farmacii, acestea fiind prescrise în mod inutil.

În acest sens, s-a efectuat o anchetă la Casa Națională de Asigurări de Sănătate, în data de 10.10.2016 care să clarifice câteva aspecte referitoare la: bugetul avut la dispoziție pentru sistemul de implementare a cardului; motivul pentru care în mod frecvent se blochează cardul în ziua de vineri, pacienții fiind lipsiți de servicii medicale până la începutul săptămânii următoare; întrucât se poate rezolva problema și offline, care mai este rolul cardului și dacă se mai impune a se aloca bani pentru asigurarea mentenanței; data la care va fi semnat contractul de mentenanță a sistemului IT a cardului de sănătate.

Urmare adresei Casei Naționale de Asigurări de Sănătate s-a revenit și s-a solicitat comunicarea următoarelor:

- motivele defecțiunilor sistemului electronic al cardului de sănătate și dacă acestea sunt repetitive și/sau independente;
- un răspuns complet referitor la lista componentelor defecte sau învechite ale sistemului electronic de sănătate, precum și numărul de servicii refuzate la decontare în anul 2016, pe fiecare domeniu de asistență medicală;
- persoana care are atribuții și competențe în ceea ce privește urmărirea și derularea contractului de mentenanță a sistemului electronic al cardului de sănătate, conform fișei postului;
- punerea la dispoziție a contractului de mentenanță privind sistemul electronic al cardului de sănătate, imediat ce procedura de achiziție a acestor servicii va fi încheiată, iar contractul va fi redactat și semnat de părțile contractante;
- dacă, înainte de atribuirea contractului de mentenanță, s-a realizat la nivelul Casei de Asigurări de Sănătate o expertiză tehnică a sistemului ce formează obiectul viitorului contract și dacă beneficiarul acestuia a fost înștiințat despre problemele reale întâmpinate în perioada de implementare. Dosarul se află în lucru.

Dosar nr. 13.738/2016 (Sesizare din oficiu)

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu ca urmare a știrilor apărute în mass-media, în care se menționa faptul că pilotul (căzut cu un aparat de zbor într-o localitate din județul Giurgiu, pe data de 10 iulie a.c.), a contactat mai multe infecții intraspitalicești, punându-i-se, astfel, viața în pericol.

Sesizarea din oficiu a instituției Avocatul Poporului a vizat o posibilă încălcare a dreptului la viață și la integritate fizică și psihică precum și a dreptului la ocrotirea sănătății, prevăzute de art. 22 și art. 34 din Constituție.

Din informațiile furnizate de mass-media a reieșit faptul că mai multe autorități publice (Direcția de Sănătate Publică a Municipiului București, Inspecția Sanitară din cadrul

Ministerului Sănătății) au demarat anchete în ceea ce privește condițiile igienico-sanitare din secțiile din spitalul Clinic de Urgență „Bagdasar Arsenie” unde a fost tratat pilotul și împrejurările în care acesta a contactat infecțiile intraspitalicești.

Față de situația prezentată, au fost sesizate: Direcția de Sănătate Publică București și Inspecția Sanitară de Stat, respectiv Direcția Generală de Asistență Medicală și Sănătate Publică din cadrul Ministerului Sănătății.

Pentru neconformitățile constatate au fost aplicate 10 sancțiuni contravenționale (aplicate infirmierei din secția ATI 1, firmei prestatoare servicii curățenie, medicului curant al pacientului, unității sanitare, asistent șef secție chirurgie generală), și au fost luate următoarele măsuri:

- a. supravegherea și investigarea bacteriologică a tuturor pacienților din salonul politraumă;
- b. reinstruirea personalului auxiliar care prestează servicii de curățenie și dezinfecție;
- c. monitorizarea activității personalului de către superiorii în grad ierarhic;
- d. intensificarea măsurilor de curățenie și dezinfecție în unitate;
- e. asigurarea de dispensere pentru toate lavoarele din secții.

Avocatul Poporului a emis **Recomandarea nr. 39**, adresată managerului Spitalului Clinic de Urgență „Bagdasar Arsenie”, care, în exercitarea atribuțiilor prevăzute de legislația în vigoare, pentru neconformitățile constatate de către inspectorii sanitari din cadrul Direcției de Sănătate Publică a Municipiului București, precum și a măsurilor impuse de către aceștia, să dispună măsurile legale în vederea respectării dreptului la viață și la integritate fizică și psihică precum și a dreptului la ocrotirea sănătății.

Ca urmare a emiterii Recomandării, managerul Spitalului Clinic de Urgență „Bagdasar Arsenie” a precizat că la nivelul spitalului sunt asigurate permanent următoarele măsuri:

- instruirea personalului cu privire la respectarea tuturor reglementărilor interne și a legislației aplicabile în domeniu;
- supravegherea, lunar, de către compartimentul C.P.I.N. a apariției infecțiilor intraspitalicești, prin recoltarea de teste specifice și elaborarea unor rapoarte de activitate;
- asigurarea la nivelul secției A.T.I. a unui număr de 3 rezerve cu câte un pat, pentru pacienții a căror patologie necesită izolarea;
- este în curs de elaborare o Procedură operațională, una privind solicitarea efectuării unor teste microbiologice ce nu pot fi efectuate la nivelul spitalului și alta privind dreptul pacientului la o a doua opinie.

Managerul Spitalului Clinic de Urgență „Bagdasar Arsenie” a transmis documente doveditoare cu privire la elaborarea Procedurii Operaționale privind solicitarea unei alte opinii pentru pacienții internați în spital și întocmirea protocolului de colaborare intraspitalicesc privind realizarea examenelor bacteriologice în alte unități sanitare, cu termen de elaborare și implementare la data de 1.03.2017.

Instituția Avocatul Poporului a solicitat Managerului Spitalului Clinic de Urgență „Bagdasar Arsenie” informații/documente doveditoare în ceea ce privește asigurarea măsurilor menționate, și anume: instruirea personalului cu privire la respectarea tuturor reglementărilor interne și a legislației aplicabile în domeniu; supravegherea, lunar, de către compartimentul C.P.I.N. a apariției infecțiilor intraspitalicești, prin recoltarea de teste specifice și elaborarea unor rapoarte de activitate; asigurarea la nivelul secției A.T.I. a unui număr de 3 rezerve cu câte un pat, pentru pacienții a căror patologie necesită izolarea. Dosarul se află în curs de soluționare.

Dosar nr. 18.314/2016 (Sesizare din oficiu referitoare la lipsa protocoloalelor terapeutice ce vizează administrarea unui număr de 21 de medicamente, precum și situația nedecontării tratamentului pacienților cu talasemie majoră, care efectuează tratamentul la Institutul Național de Hemofilie)

Instituția Avocatul Poporului a fost sesizată de către Alianța Pacienților Cronici din România (C.O.P.A.C.), în legătură cu faptul că Ministerul Sănătății nu a elaborat și publicat până în prezent protocoalele terapeutice în baza cărora pot fi prescrise cele 21 de medicamente incluse prin Hotărârea Guvernului nr. 552/2016 privind modificarea și completarea anexei la Hotărârea Guvernului nr. 720/2008 pentru aprobarea Listei cuprinzând denumirile comune internaționale corespunzătoare medicamentelor de care beneficiază asigurații, cu sau fără contribuție personală, pe bază de prescripție medicală, în sistemul de asigurări sociale de sănătate, precum și denumirile comune internaționale corespunzătoare medicamentelor care se acordă în cadrul programelor naționale de sănătate, astfel cum se precizează imperativ în actul normativ mai sus indicat.

În aceeași notă cu problematica sesizată în cuprinsul petiției, cotidianul Bună Ziua Brașov a publicat o informație referitoare la declarația președintelui Asociației Pacienților Cronici din România, conform căreia asociația pe care o reprezintă intenționează să acționeze în judecată Ministerul Sănătății și persoanele responsabile de lipsa accesului la investigații și la noile medicamente, incluse pe lista celor compensate, prin Hotărârea Guvernului nr. 552/2016 privind modificarea și completarea anexei la Hotărârea Guvernului nr. 720/2008 pentru aprobarea Listei cuprinzând denumirile comune internaționale corespunzătoare medicamentelor de care beneficiază asigurații, cu sau fără contribuție personală, pe bază de prescripție medicală, în sistemul de asigurări sociale de sănătate, precum și denumirile comune internaționale corespunzătoare medicamentelor care se acordă în cadrul programelor naționale de sănătate.

De asemenea, în data de 19 octombrie 2016, în cadrul jurnalului informativ al postului de televiziune "Realitatea TV" a fost difuzată o știre în care era prezentată o acțiune de protest ce a avut loc la Ministerul Sănătății și care a vizat situația persoanelor care nu mai pot deconta tratamentele pentru talasemie majoră și hemofilie, motivat de împrejurarea că Institutul Național de Hemofilie, unde acestea efectuează transfuziile, nu are autorizație de funcționare, până în prezent beneficiind de o autorizație temporară care urmează a expira la data de 31 decembrie 2016.

Pacienții cu hemofilie și talasemie sunt tratați în cadrul Institutului Național de Hematologie de peste 40 de ani și beneficiază de tratament transfuzional, tratament medicamentos, monitorizare și supraveghere medicală.

Institutul nu a fost și nu este autorizat. Nu există o autorizație prin care Ministerul Sănătății să acrediteze că acolo se pot desfășura servicii clinice.

Am solicitat Ministerului Sănătății formularea unui punct de vedere referitor la stadiul de elaborare a protocoloalele terapeutice în baza cărora pot fi prescrise cele 21 de medicamente incluse prin Hotărârea Guvernului nr. 552/2016.

De asemenea, pornind de la declarația reprezentanților Ministerului Sănătății, conform căreia „Există soluții pentru rezolvarea acestei situații, discutate deja cu reprezentanții pacienților. Până la 31 decembrie, ei vor rămâne la Institutul de Hematologie, există acele proceduri care sunt deja în curs pentru crearea Centrului Național de Diagnostic și Tratament în Bolile Hematologice, astfel încât după acea dată să nu mai existe probleme. Documentația e deja finalizată iar procedurile pentru rezolvarea acestei chestiuni sunt mai scurte decât termenul de 31 decembrie. Nu sunt doar promisiuni, nu sunt doar vorbe, există deja adrese făcute între diferite instituții astfel încât, din punct de

vedere legal, totul este rezolvat în acest moment. Nu e vorba să se mute într-un centru sau altul, e vorba doar de niște Hotărâri de Guvern care trebuie adoptate și de niște acte normative care trebuie adoptate și puse în practică”, am solicitat autorității să ne comunice care este stadiul de elaborare a actelor normative menționate în cuprinsul declarației de mai sus.

Ministerul Sănătății ne-a comunicat faptul că în prezent se află în procedura de transparență decizională proiectul de Ordin privind modificarea și completarea anexei nr. 1 la Ordinul ministrului sănătății publice și a președintelui Casei Naționale de Asigurări de Sănătate nr. 1301/500/2008 pentru aprobarea protocoalelor terapeutice privind prescrierea medicamentelor aferente denumirilor comune internaționale prevăzute în Lista cuprinzând denumirile comune internaționale corespunzătoare medicamentelor de care beneficiază asigurații, cu sau fără contribuție personală, pe bază de prescripție medicală, în sistemul de asigurări de sănătate, precum și denumirile comune internaționale corespunzătoare medicamentelor care se acordă în cadrul programelor naționale de sănătate, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 522/2016 privind modificarea și completarea anexei la Hotărârea Guvernului nr. 720/2008.

De asemenea, ne-a comunicat autoritatea faptul că în prezent se află în faza de avizare internă actele normative care vor reglementa favorabil situația pacienților cu hemofilie, astfel încât aceștia să nu fie afectați.

Dosar nr. 13.061/2016 (Sesizare din oficiu referitoare la situația de la Spitalul Clinic de Urgență de Chirurgie Plastică, Reparatrice și de Arsuri București)

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la o posibilă încălcare a dreptului la viață și la integritate fizică și psihică și a dreptului la ocrotirea sănătății, prevăzute de art. 22 și art. 34 din Constituție, referitor la o știre apărută pe site-ul postului de televiziune Digi24 (www.digi24.ro) și ulterior și pe alte canale mass-media, potrivit căreia o femeie de 68 de ani a murit în data de 13 iunie 2016, la Spitalul de Chirurgie Plastică Reparatrice și Arsuri București, ca urmare a unei transfuzii sanguine cu o grupă greșită de sânge.

De asemenea, în data de 14 iulie 2016, site-ul www.tolo.ro a apărut un material video în care sunt surprinse imagini de pe plaga unui pacient internat cu arsuri la Secția de Anestezie-Terapie Intensivă a Spitalul Clinic de Urgență de Chirurgie Plastică, Reparatrice și de Arsuri București, plagă localizată în zona gâtului și unde se pot observa viermi, cel mai probabil larve de muște. Pacientul a decedat.

Instituția Avocatul Poporului a demarat procedura specifică de investigare, prin efectuarea unei anchete la Spitalul Clinic de Urgență de Chirurgie Plastică, Reparatrice și de Arsuri București, care a vizat următoarele aspecte:

- stabilirea situației de fapt în ambele cazuri semnalate de către mass-media, opinia managementului unității medicale referitoare la condițiile igienico-sanitare precare din unitatea sanitară;

- protocolul de practică medicală elaborat la nivelul Spitalului Clinic de Urgență de Chirurgie Plastică, Reparatrice și de Arsuri București, pentru transfuziile de sânge și terapiile adjuvante și cel referitor la tratamentul local al suprafețelor arse;

- clarificarea situației unității de transfuzii sanguine a spitalului, motivele pentru care în secția de A.T.I. nu există condiții de izolare, uși glisante, aer condiționat, în condițiile în care pacienții arși sunt curățați și pansați zilnic;

- găsirea soluțiilor concrete ce se impun a fi luate în vederea soluționării aspectelor semnalate și a preîntâmpinării producerii acestora pe viitor.

În ceea ce privește situația de fapt, s-au constatat următoarele:

La data de 13.06.2016 a fost adusă și internată de urgență în stare foarte gravă o pacientă de 68 de ani, în șoc traumatic și hemoragic. A fost operată imediat, iar după finalizarea intervenției chirurgicale, condusă în secția A.T.I., pentru protocolul post operator. Rezultatele analizelor de sânge au indicat un nivel scăzut al hemoglobinei din sânge, motiv pentru care medicul care a intervenit chirurgical, împreună cu medicul de gardă A.T.I au hotărât că este necesară efectuarea unei transfuzii sanguine.

S-a consemnat în dosarul medical al pacientei faptul că aceasta prezenta stare de agitație psiho-motorie foarte ridicată, dezorientare temporo-spațial și i-a fost administrat tratament medical specific.

În jurul orelor 2 a.m. s-a inițiat procedura de transfuzie sanguină, ocazie cu care asistenta de gardă din cadrul A.T.I. a procedat la identificarea grupului sanguin al pacientei și a prezentat rezultatul medicului de gardă A.T.I.

Pacientei i-a fost introdus sânge din grupa A pozitiv, deși avea grupul de sânge B3.

Cu ocazia audierii medicului de gardă din A.T.I. a rezultat că acesta este medic pensionar, asigurând cu o anumită frecvență gărzi în secția A.T.I. a spitalului, motivat de lipsa cadrelor medicale din unitate. De asemenea, medicul a precizat că până la data de 13 iulie 2016 când a avut loc incidentul, acesta nu a fost informat în legătură cu metoda de determinare a grupului sanguin folosită în unitatea sanitară.

Domnia sa a precizat că a trăit permanent cu convingerea că în cadrul unității sanitare grupul sanguin se determină prin metoda directă, pe care acesta o folosea de peste 40 de ani de activitate medicală, nicidecum prin metoda indirectă, metodă standard de determinare grup sanguin. A mai menționat faptul că din informațiile pe care le deține, doar două asistente din secția A.T.I. au urmat cursuri de specializare transfuzii, organizate de Centrul de Transfuzie Sanguină București, celelalte fiind instruite pe plan local.

Din investigațiile făcute la nivelul secției A.T.I. s-a constatat faptul că într-adevăr a avut loc transfuzarea unui grup sanguin greșit, ocazie cu care pacienta a fost reprimată în secția A.T.I., unde aceasta urma să beneficieze de urgență de hemodializă renală, procedură standard în astfel de situații.

Pacienta nu și-a mai revenit, nu a mai urinat, și în aproximativ 48 de ore s-a declarat decesul acesteia.

Trebuie menționat faptul că din informațiile obținute din partea personalului medical din secția A.T.I., rezultă că medicul de gardă A.T.I., nu a dispus începerea imediată a procedurii de hemodializă, ci la aproximativ 24 de ore de la momentul reîntoarcerii pacientei în secție.

La data de 30 iunie 2016, a fost adus de către Serviciul de Ambulanță Giurgiu un pacient de 79 de ani cu arsuri de gradul 2 și 3, predominant 3, pe o suprafață de aproximativ 25% din corp. Pacientul a fost adus conștient, cooperant și în condiții igienice normale. Acesta a fost pansat sumar și dus pe secția A.T.I. În jurul orelor 17.00 a fost transferat în sala de operații, unde s-a efectuat toaleta chirurgicală primară și a fost aplicat pansamentul specific cu DERMAZIN. În zilele următoare pacientul a avut o stare staționară.

Având în vedere evoluția plăgilor, medicul curant a luat hotărârea ca pacientul să fie operat din nou în jurul datei de 11-12 iulie a.c., deoarece existau plăgi unde nu s-a putut interveni prima dată.

Pe de altă parte, asistentele și infirmierele de la sala de baie și de pansamente au declarat faptul că în ziua de 11 iulie când a avut loc baia pacientului, la desfacerea pansamentului din zona cefei, au început să apară larve cu dimensiuni de aproximativ 0,5 mm.

La baia de mai sus a fost prezent, conform protocolului medical și medicul curant al pacientului, care a fost atenționat în legătură cu existența larvelor. Pacientul a fost spălat, pansat și retrimis pe secția A.T.I.

În data de 12 iulie a.c., la baia zilnică a fost constatată aceeași situație, de asemenea adusă la cunoștința medicului curant.

Pentru a verifica cele consemnate în declarația medicului curant, am audiat infirmiera care, conform declarațiilor acestuia, l-a chemat să constate situația plăgii. Informațiile nu s-au confirmat, în sensul în care infirmiera nu a semnalat medicului cele de mai sus.

Din discuțiile purtate cu asistentele de la sala de baie și de pansamente a rezultat faptul că acest caz nu este unul singular, existând cel puțin 4 astfel de cazuri în ultimii doi ani.

Cauzele concrete care conduc la o astfel de situație pot fi temperatura ridicată din secția de A.T.I., problema tâmplăriei, a ușilor glisante de acces, lipsa unui spațiu adecvat desfășurării activității, având în vedere că secția A.T.I. nu este situată independent de restul clădirii, cum ar fi normal în acest caz, ci în extensia clădirii, pe un culoar care face legătura între două secții.

Efectuând vizite în secțiile spitalului, precum și în blocul operator, am constat că acesta se prezintă într-o situație foarte bună, cu excepția secției de A.T.I., din motivele mai sus arătate.

În ceea ce privește igienizarea minimă a secției A.T.I., aceasta de asemenea nu este posibilă, având în vedere patologii existente. Din discuțiile purtate cu cadrele medicale a rezultat faptul că activitatea spitalului este una de permanență, secția de A.T.I. neputând fi modernizată, având în vedere activitatea neîntreruptă a acesteia, neexistând situația în care să nu se afle internați pacienți în incintă. De asemenea, patologia arsului presupune, cel puțin la nivel teoretic, o zonă septică în care nu se poate interveni în sensul celor de mai sus.

O componentă importantă, vizată de obiectivele anchetei, a reprezentat-o modul de implementare și evaluare a sistemului de control intern/managerial în cadrul unității sanitare.

Față de solicitările instituției Avocatul Poporului, Spitalul Clinic de Urgență Chirurgie Plastică Reparatrice și Arsuri a pus la dispoziție raportul întocmit la data de 11.07.2016 de către Biroul Managementul Calității.

Facem precizarea că ancheta s-a derulat în intervalul 18-21 iulie 2016, ocazie cu care s-au identificat mai multe probleme legate de controlul intern/managerial, motiv pentru care avem rezerve cu privire la data emiterii acestui raport. Există indicii rezonabile potrivit cărora este posibil ca acest raport să fi fost întocmit chiar în timpul anchetei efectuate la sediul unității sanitare, în contextul în care se conturau întrebări referitoare la problematica dată. La momentul efectuării anchetei, se aflau în procedura de revizuire procedurile aplicabile compartimentului CPU-S.

De asemenea, au fost înaintate spre revizuire și procedurile aplicabile blocului operator.

În contextul înființării Unității de transfuzii, s-au înaintat medicului șef ATI procedurile aplicabile în materie, spre revizuire și implementare.

Din informațiile de mai sus s-au desprins următoarele concluzii:

- au fost depistate mai multe deficiențe în ceea ce privește managementul unității sanitare, dar și a respectării prevederilor legislative prevăzute de Ordinul nr. 400/2015 pentru aprobarea Codului controlului intern/managerial al entităților publice;
- programul de dezvoltare a sistemului de control managerial a fost elaborat și implementat în mod defectuos, acest lucru conducând la deficiențe în organizarea și desfășurarea activităților la nivelul unității sanitare;

- procedurile elaborate până în acest moment la nivelul unității sanitare nu sunt implementate, sau implementate în mod defectuos. Cu titlu de exemplu, învederăm situația secției A.T.I. la nivelul căreia procedurile specifice nu au fost implementate, inclusiv cele legate de transfuzia de sânge și produse din sânge, raportul de hemovigilență, teste pretransfuzionale, reacții post-transfuzie și cele legate de igienizarea pacienților, pansarea plăgii, aseptie. Din discuțiile purtate cu personalul cu studii medii din secția A.T.I. a rezultat faptul că procedurile de mai sus nu le-au fost implementate și aduse la cunoștință pe bază de semnătură, acestea fiind apte să execute manevrele de mai sus ca urmare a unui training făcut de cadrele medicale cu vechime, dar fără parcurgerea unei proceduri în acest sens;

- la momentul desfășurării anchetei, unitatea sanitară nu era autorizată de către Direcția de Sănătate Publică, echipe ale instituției de mai sus aflându-se la sediu, în vederea identificării problemelor specifice. **La sfârșitul lunii august 2016, Unitatea de Transfuzii Sanguine a fost autorizată, în prezent funcționând în condiții de legalitate.**

La data de 22 iulie 2016, Primarul Sectorului 1 București a declarat că va face posibilă redeschiderea Secției de Anestezie și Terapie Intensivă (A.T.I.) a Spitalului Clinic de Urgență Chirurgie Plastică, Reparatrice și Arsuri, închisă după aceste evenimente printr-un ordin al Ministrului Sănătății.

Chiar în timpul anchetei desfășurate, la sediul primăriei și la sediul unității sanitare s-au purtat discuții între primărie și Ministerul Sănătății, iar concluzia întâlnirilor avute a fost că lucrările de reabilitare a secției A.T.I. vor începe în cel mai scurt timp și vor dura maxim două luni, dată de la care această secție va redeveni funcțională. Valoarea totală a investiției este de 250.000 euro, fără TVA și va fi suportată integral din bugetul local al Sectorului 1.

Din discuțiile purtate cu reprezentanții serviciului administrativ al unității sanitare, precum și din documentele puse la dispoziția noastră, rezultă fără echivoc faptul că au existat permanent solicitări adresate Primăriei Sectorului 1, în calitate de administrator al imobilului, de a executa lucrări de reabilitare și modernizare a spitalului.

Față de rezultatele anchetei, documentele puse la dispoziție de către unitatea sanitară și situația de fapt stabilită cu această ocazie, în vederea clarificării aspectelor care au rezultat după efectuarea anchetei, s-a dispus continuarea demersurilor prin formularea unor adrese către Primăria Sectorului 1, Ministerul Sănătății și Spitalul de Chirurgie Plastică Reparatrice și Arsuri București. Dosarul se află în curs de soluționare.

Dosar nr. 16.787/2016 (Sesizare in oficiu referitoare la epidemia de rujeolă declarată de Ministerul Sănătății)

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la conținutul unei știri difuzate în data de 21 septembrie 2016, la postul de televiziune Pro TV, în principalul jurnal de știri al zilei, ulterior și pe alte canale mass-media, referitoare la faptul că Ministerul Sănătății a declarat epidemie de rujeolă, după moartea a trei copii. Cauza oficială: campaniile anti-vaccinare.

La ora actuală, România se confruntă cu o problemă majoră, trei bebeluși au murit, iar Ministerul Sănătății confirmă că în țară este epidemie de rujeolă.

Aproape 700 de îmbolnăviri au fost înregistrate de la începutul anului până în prezent, iar în multe dintre cazuri, copiii nu fuseseră vaccinați împotriva virusului. Conform reprezentanților Ministerului Sănătății, autoritățile sunt de părere că toate campaniile agresive anti-imunizare au făcut posibilă această situație extrem de gravă și cu riscuri uriașe.

Față de considerentele de mai sus, a fost declarată epidemia de rujeolă, iar Institutul Național de Sănătate Publică a recomandat vaccinarea copiilor la 7 luni, cu refacerea vaccinului la vârsta normală de 1 an.

În ceea ce privește părerile părinților referitoare la vaccinare, acestea sunt împărțite. Unii cred că vaccinul îi ține pe copii departe de boli, alții spun că nu vor să îl facă sau că nu au luat încă o decizie în această privință.

Instituția Avocatul Poporului s-a adresat Ministerului Sănătății, în vederea clarificării următoarelor aspecte:

- la data de 8 aprilie 2016, în cadrul emisiunii *24 de minute*, de la postul de televiziune Digi 24, un reprezentant al Ministerului Sănătății anunța faptul că un proiect de lege al cărui inițiator este ministerul, prevede ca vaccinarea să devină obligatorie, urmând ca în cel mai scurt timp acesta să fie pus în dezbatere publică. „Proiectul Legii vaccinării a apărut pe fondul scăderii acoperirii vaccinale în România și din cauza refuzului unor părinți de a-și vaccina copiii.”

Din verificările întreprinse, proiectul de lege mai sus amintit nu se află încă în dezbatere publică, pe circuitul de avizare interinstituțională și nici pe ordinea de zi a celor două camere ale Parlamentului României.

La data de 22 septembrie 2016, ulterior producerii evenimentelor de mai sus, Ministerul Sănătății a precizat faptul că proiectul de lege se află încă în faza de avizare interministerială, urmând ca în cel mai scurt timp să fie pus în dezbatere publică.

Față de toate aceste împrejurări, am rugat să ni se comunice motivele pentru care din luna aprilie și până în prezent, proiectul de lege privind vaccinarea obligatorie a copiilor nu a parcurs nicio etapă prevăzută de lege, în vederea reglementării la nivel de act normativ a situației ce face obiectul sesizării din oficiu a instituției Avocatul Poporului, precum și o estimare realistă referitoare la momentul intrării în vigoare;

- având în vedere faptul că în mediul rural numărul medicilor de familie este foarte mic, care este gradul de accesibilitate al părinților la serviciile medicale, în vederea respectării calendarului de vaccinare a copiilor?

- există sau au existat probleme cu distribuția vaccinului ROR?

- există în prezent cantități suficiente de vaccin, în vederea respectării calendarului de vaccinare a copiilor?

- pornind de la declarația reprezentanților Ministerului Sănătății, conform căreia „campaniile agresive anti-imunizare au făcut posibilă această situație extrem de gravă și cu riscuri uriașe”, dacă instituția a organizat campanii naționale de informare în vederea convingerii părinților cu privire la utilitatea vaccinării ROR.

Ministerul Sănătății nu a comunicat până în prezent un punct de vedere, dar s-a constatat punerea în dezbatere publică a proiectului de lege privind vaccinarea, precum și apariția unor campanii de informare și responsabilizare în ceea ce privește vaccinarea copiilor.

Dreptul la mediu sănătos (art. 35 din Constituție)

Dreptul fundamental la un mediu sănătos face parte din categoria drepturilor social-economice și reprezintă o premiză a existenței și realizării celorlalte drepturi fundamentale, contribuind la amplificarea și diversificarea semnificațiilor acestora, în raport cu noile cerințe ale dezvoltării sociale naționale și internaționale.

Dintre principiile legislative ale protecției mediului la nivel general menționăm prevenirea riscurilor ecologice, conservarea biodiversității și a ecosistemelor, înlăturarea poluării, reținerea poluanților la sursă, menținerea calității mediului, dezvoltarea cooperării internaționale în materie, principiul „*poluatorul plătește*” etc.

Petițiile repartizate și analizate de către Domeniul drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale care au vizat încălcarea

dreptului la un mediu sănătos, reglementat de art. 35 din Constituție, au fost în număr de 47, o sesizare din oficiu și o recomandare.

Ca și în anii trecuți, remarcăm activitatea instituțiilor de profil (Garda Națională de Mediu, Agenția Națională pentru Protecția Mediului, Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice), mult mai vizibile datorită mijloacelor de intervenție și de sancționare pe care legea le pune la dispoziție, astfel că persoanele au avut posibilitatea să se adreseze direct acestor instituții.

Aspectele sesizate în petițiile adresate instituției Avocatul Poporului s-au referit, în special, la respectarea dispozițiilor legale privind asigurarea unui mediu înconjurător sănătos și echilibrat ecologic, impactul negativ rezultat din amplasamentul unei stații de transfer deșeuri pe raza unei localități, încălcarea normelor privind nivelul de zgomot ambiental sau poluare, prevăzute în special în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului, aprobată prin Legea nr. 265/2006.

În acest context, în anul 2016 a existat un număr de 47 de petiții care au avut ca obiect respectarea dreptului la un mediu sănătos, o sesizare din oficiu și a fost emisă o recomandare.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 1536/2016 (Sesizare din oficiu)

Petenții au sesizat instituția Avocatul Poporului în contextul unei posibile încălcări ale prevederilor art. 34 alin. (2) și art. 35 din Constituție privind dreptul la ocrotirea sănătății, respectiv dreptul la mediu sănătos.

Astfel, menționau faptul că au făcut numeroase sesizări la autoritățile competente, însă problemele semnalate nu au fost soluționate. Totodată, urmare a plângerilor formulate, în baza Ordinului Prefectului nr. 17/24.01.2014 s-a constituit un colectiv alcătuit din reprezentanți ai Instituției Prefectului județului Galați cu participarea reprezentanților Agenției pentru Protecția Mediului Galați, Serviciului Comisariatului Județean Galați al Gărzii Naționale de Mediu, Direcției de Sănătate Publică Galați, Direcției Sanitar Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor Galați, care au controlat aspectele sesizate și au dispus anumite măsuri în vederea desfășurării activității la ferma zootehnică cu respectarea deplină a prevederilor legale referitoare la protecția mediului. Cu toate acestea, susțin petiționarii, situația a rămas neschimbată și în prezent.

În vederea clarificării situației prezentate s-au efectuat următoarele demersuri:

1. Reprezentanții Biroului Teritorial Galați au efectuat o anchetă proprie la nivelul Instituției Prefectului județului Galați, cu participarea reprezentanților Agenției pentru Protecția Mediului Galați (APM), Serviciului Comisariatului Județean Galați al Gărzii Naționale de Mediu (GNM CJ), Direcției de Sănătate Publică Galați (DSP), Direcției Sanitar Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor Galați (DSVSA).

Rezultate:

- Agenția pentru Protecția Mediului Galați a decis să emită autorizația de mediu pentru o PFA, cu obligația acestuia de a depune programul de conformare;
- comisarii GNM CJ Galați au evaluat modul în care se desfășoară activitatea de către PFA, au analizat stadiul de îndeplinire a măsurilor stabilite prin rapoartele de inspecție și au sancționat de mai multe ori unitatea în cauză;
- DSP Galați a emis, pentru „FERMA BOVINE LAPTE, la adresa COMUNA FOLTEȘTI, EXTRAVILAN, T 74+75, P 451/1, JUD. GALAȚI”, Notificarea pentru certificarea conformității cu normele de igienă și sănătate publică nr. 10 din 08.05.2014, deși aceasta este adresa pentru platforma pe care se depozitează dejecțiile solide și lichide rezultate din activitatea de zootehnie ce se desfășoară în amplasamentul situat în sat Foltești, comuna

Foltești, nr. 398, Ferma nr. 2 (Fost CAP), județul Galați, iar în acest moment, din punctul nostru de vedere, Ferma nr. 2 nu este certificată pentru conformitate cu normele de igienă și sănătate publică;

- Direcția Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor Galați a emis Certificatul de înregistrare sanitar-veterinară nr. 128/26.07.2012 pentru exploatarea comercială de tip A de bovine, cu sediul în sat Foltești, comuna Foltești, județul Galați, fără a fi identificată locația exactă.

2. Având în vedere cele menționate, am considerat că trebuie lămurite toate aspectele identificate privind activitatea desfășurată la punctul de lucru al PFA-ului din satul Foltești, și am solicitat informații suplimentare instituțiilor implicate în cauză, (Agenția pentru Protecția Mediului Galați, Direcției de Sănătate Publică Galați, Direcției Sanitar Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor Galați) care să clarifice inadvertențele prezentate.

Rezultate:

Agenția pentru Protecția Mediului Galați prin Decizia nr. 421 din 20 iulie 2015 a decis emiterea autorizației de mediu cu program de conformare.

Direcția de Sănătate Publică Galați ne-a informat că a emis, pentru „FERMA BOVINE LAPTE, la adresa COMUNA FOLTEȘTI, EXTRAVILAN, T 74+75, P 451/1, JUD. GALAȚI”, Notificarea pentru certificarea conformității cu normele de igienă și sănătate publică nr. 10 din 08.05.2014, din fermă și nu pentru platforma de dejecții rezultate din activitatea de zootehnie. Menționăm, în acest context, că în planul de conformare aprobat de Agenția pentru Protecția Mediului Galați figurează și reamplasarea și amenajarea platformei de gunoi, cu termen de realizare decembrie 2016.

Direcția Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor Galați a transmis Certificatul de înregistrare sanitar-veterinară nr. 128/26.07.2012, rectificat la data de 21 iulie 2015 cu menționarea locației exacte a Exploatației comerciale de tip A de bovine, cu sediul în sat Foltești, comuna Foltești, județul Galați, nr. 398, Ferma 2 (fost CAP).

Ulterior a fost emisă autorizația de mediu cu obligația respectării unui plan de conformare, însă, situația a rămas neschimbată, petenta semnalând că activitățile desfășurate la ferma respectivă se derulează cu încălcarea legislației privind protecția mediului înconjurător, punând în pericol sănătatea populației.

În această situație, am solicitat Serviciului Comisariatului Județean Galați să verifice dacă activitățile desfășurate în cadrul fermei aparținând PFA-ului respectă obligațiile legale cuprinse în autorizația de mediu.

Autoritatea publică sesizată ne-a informat că a fost efectuată o acțiune de control pentru verificarea respectării prevederilor autorizației de mediu. Urmare a abaterilor Serviciul Comisariatului Județean Galați a dispus următoarele măsuri:

- prin Nota de Constatăre nr. 852 din 3 noiembrie 2015 măsura de respectarea prevederilor autorizației de mediu pentru aspectele negative identificate cu termen de realizare 30 noiembrie 2015;
- operatorul economic a fost sancționat contravențional cu amendă în sumă de 15.000 lei;
- a fost transmisă adresa nr. 2896/CJ/3.11.2015 prin care se solicita Agenției pentru Protecția Mediului Galați demararea procedurii de suspendare a Autorizației de Mediu emise.

Instituția Avocatul Poporului a revenit cu o adresă (în data de 12 ianuarie 2016) prin care solicita Serviciului Comisariatului Județean Galați să comunice dacă autorizația de mediu a fost suspendată sau, în caz contrar care au fost măsurile dispuse.

Prin adresa nr. 3201 din 9 februarie 2016 instituția publică ne informează că în data de 18 decembrie 2015 comisarii Serviciului Comisariatului Județean Galați au efectuat o

acțiune de verificare a stadiului de realizare al măsurilor dispuse la controlul anterior, iar din analiza punctuală a măsurilor stabilite prin Nota de constatare a rezultat că acestea au fost realizate. De asemenea, Agenția de Mediu Galați a solicitat (prin adresa nr. 2090 din 28 ianuarie 2016) ca până la data de 29 februarie 2016, PFA-ul să îndeplinească următoarele obligații:

- transmiterea raportului de încercare pentru sol la indicatorul total hidrocarburi din petrol cu respectarea cerințelor legale solicitate anterior;
- refacerea și transmiterea raportului de încercare pentru nivelul de zgomot;
- transmiterea rapoartelor de încercare pentru apă uzată, cu precizarea metodei de analiză și incertitudinii de măsurare;

Cu toate măsurile dispuse, petenții au revenit la instituția Avocatul Poporului semnalând faptul că activitățile desfășurate la ferma în cauză nu se desfășoară cu respectarea legislației privind ocrotirea mediului înconjurător. În aceste condiții, am sesizat din nou Serviciul Comisariatului Județean Galați, respectiv Direcția de Sănătate Publică a Județului Galați.

Serviciul Comisariatului Județean Galați ne-a informat că în prezent, PFA-ul desfășoară activitățile cu respectarea prevederilor Autorizației de Mediu nr. 110/19.10.2015, cu program de conformare, valabilă până la data de 31.01.2017, emisă de Agenția pentru Protecția Mediului. Cu toate acestea, se subliniază că obiectivul de control va fi menținut în evidențele Serviciului Comisariatului Județean Galați cu clasa de risc A (risc ridicat).

Totodată, Direcția de Sănătate Publică a Județului Galați a comunicat următoarele: *„Având în vedere că activitatea fermei se desfășoară în incinta fostului CAP, edificat înainte de 1990, familia titularului PFA-ului intrând în posesia fermei zootehnice cu actul de adjudecare nr. 146/10.08.2004, precum și faptul că la controalele efectuate în urma sesizărilor, s-a constatat că pe latura S-V sunt amplasate 4 locuințe vechi (case bătrânești) la o distanță mai mică decât distanța minimă prevăzută de lege, proprietarii acestora având doar titlu de proprietate, fără autorizației de construire, conform adresei nr. 3993 din 14 august 2013 a Primăriei Foltești, acestea fiind și ele construite înainte de 1990, i s-a solicitat PFA-ului ca în termen de 30 de zile să facă dovada demarării procedurilor în vederea elaborării unui studiu de impact asupra sănătății, de un institut specializat, sub rezerva aplicării dispozițiilor art. 6 lit. d) din HG nr. 857/2011 privind stabilirea și sancționarea contravențiilor la normele din domeniul sănătății publice”.*

În acest context, Avocatul Poporului a emis **Recomandarea nr. 38 din 22 septembrie 2016**, adresată comisarului Șef al Serviciului Comisariatului Județean Galați și Directorului Executiv al Direcției, prin care s-a solicitat dispunerea tuturor măsurilor legale ce se impun în vederea respectării art. 34 alin. (2) și art. 35 din Constituție privind dreptul la ocrotirea sănătății, respectiv dreptul la mediu sănătos. Cazul se află în continuare în atenția instituției Avocatul Poporului.

Recomandarea emisă de Avocatul Poporului a fost însușită de Comisariatul Județean Galați al Gărzii Naționale de Mediu.

Autoritatea publică sesizată ne-a informat că în vederea respectării dreptului la mediu sănătos prevăzut de art. 35 din Constituția României, punctul de lucru Ferma 2 al PFA-ului este clasificată în *„clasa de risc A (risc ridicat)”*.

Astfel că, în anul 2017, sunt planificate o serie de controale la acest obiectiv care vor avea în vedere toate obligațiile legale privind protecția mediului.

Dosar nr. 15.145/2016 Petentul a reclamat faptul că, deși a sesizat autoritățile în drept, o societatea comercială (a cărei hală de producție este situată la aproximativ 2 metri

de locuința sa) continuă să polueze fonic și chimic aerul, aspect ce afectează sănătatea petentului și a soției sale.

Au fost întreprinse demersuri la Direcția de Sănătate Publică a Județului Hunedoara și la Garda Națională de Mediu – Comisariatul General, Serviciul Comisariatul Județean Hunedoara.

Direcția de Sănătate Publică a Județului Hunedoara ne-a comunicat că a emis Decizia nr. 2/15.09.2016 de suspendare temporară a activității pentru unitatea: Secție producție bolțari – comuna Șoimuș a respectivei societăți comerciale.

Garda Națională de Mediu – Comisariatul General, Serviciul Comisariatul Județean Hunedoara ne-a comunicat că „a dispus măsuri de remediere a deficiențelor constatate – conform legislației de mediu”.

Drepturile electorale (art. 36, art. 37 și art. 38 din Constituție)

Deși anul 2016 a fost un an electoral (alegeri locale și alegeri parlamentare), la instituția Avocatul Poporului au fost înregistrate relativ puține sesizări care au vizat acest domeniu (8 petiții, sub 1%), iar problematica ridicată de petenți a excedat competenței instituției noastre. Cu putere de exemplu amintim:

Privind alegerile locale: un petent și-a exprimat nemulțumirea privind refuzul Biroului Electoral al Circumscripției nr.1 – Sector 1 București, de a aproba renumărarea buletinelor de vot în 18 secții de vot. Petentul a fost informat că pentru a putea să i se soluționeze favorabil cererea, ar trebui să depună o plângere penală la Parchetul de pe lângă Judecătoria Sector 1 București (sub rezerva că petentul ar și deține dovezi că s-au produs infracțiuni de fals și uz de fals ale înscrisurilor în secțiile de vot).

Privind alegerile parlamentare: situația listelor electorale - apreciate de petent că nu ar reflecta realitatea (propune realizarea pe viitor a interoperabilității sistemelor informaționale pentru o evidență clară a numărului votanților); necesitatea introducerii votului electronic; problematica cetățenilor români care sunt în concediu sau în vizită în străinătate pe timpul alegerilor și nu pot vota la secțiile de vot organizate în străinătate - la alegerile generale etc.

Instituția Avocatul Poporului a prezentat petenților limitele sale de competență și i-a informat că aspectele menționate vor fi evidențiate în Raportul de activitate al Avocatului Poporului pentru anual 2016, raport care va fi prezentat Parlamentului României (instituția Avocatul Poporului neavând competențe în acest domeniu).

Libertatea întrunirilor (art. 39 din Constituție)

Libertatea întrunirilor constă în posibilitatea pe care o au cetățenii de a se întruni în reuniuni private sau publice, pentru a-și exprima gândurile, credințele, opiniile etc.

Având în vedere că libertatea întrunirilor constituie unul din cele mai eficiente mijloace de luptă a unor categorii nemulțumite, autoritățile au reglementat-o la nivel legal și constituțional.

Libertatea întrunirilor se regăsește și în instrumente juridice internaționale, respectiv art. 20 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art. 21 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și art. 11 din Convenția Europeană.

În anul 2016, la instituția Avocatul Poporului au fost înregistrate relativ puține sesizări care au vizat acest domeniu, respectiv 2 petiții, iar problematica ridicată de petenți a privit încălcarea de către autorități a dispozițiilor Legii nr. Legii nr. 60/1991 privind organizarea și desfășurarea adunărilor publice, republicată.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 14.465/2016 Asociația ActiveWatch ne-a sesizat în contextul prevederilor art. 39 din Constituție, privind libertatea întrunirilor, sesizată fiind de către o petentă.

Petenta, în calitate de reprezentant al unui grup de cetățeni domiciliați în strada Gazelelor, sector 4, a notificat la data de 19.07.2016 Primăria Municipiului București, cu privire la desfășurarea unui protest în fața Primăriei Sector 4 București, în perioada 1-5 august 2016, între orele 08:30-16:00. Comisia de ordine publică din cadrul Primăriei Municipiului București a solicitat prezența acesteia la sediul instituției, în vederea discutării detaliilor cu privire la acțiunea ce urma a fi desfășurată. Ulterior acestei întâlniri, petenta a fost informată că trebuie să aștepte semnătura primarului general pe notificarea depusă cu această ocazie.

În data de 05.08.2016, ultima zi a protestului, primarul general nu semnase notificarea de mai sus, conform informațiilor primite din partea reprezentanților Comisiei de ordine publică.

Pe data de 1 august 2016, inițiatorii protestului s-au prezentat în fața Primăriei Sector 4 București, ocazie cu care au fost alungați de către forțele de ordine, motivat de împrejurarea că nu dețineau notificarea prin care puteau desfășura acțiunea de protest în mod legal.

La data de 31.07.2016 a fost depusă o nouă solicitare, pentru desfășurarea unui protest în fața Primăriei Generale a Municipiului București. Protestul urma să se desfășoare în perioada 08-12.08.2016, însă Primăria Municipiului București nu a transmis niciun răspuns în acest sens.

Față de aspectele prezentate, am sesizat Primăria Municipiului București, care ne-a comunicat următoarele:

Petenta a înregistrat la Primăria Municipiului București două cereri prin care anunța declanșarea unui protest față de nesoluționarea unor probleme locative, la sediul Primăriei sectorului 4. Cererile petentei au fost supuse spre analiză Comisiei de analiză și avizare a cererilor privind organizarea și desfășurarea adunărilor publice, conform Legii nr. 60/1991. Cererea din 19.07.2016 a fost analizată în cadrul ședinței din data de 27.07.2016, pentru care s-a încheiat Protocolul prin care s-au stabilit detaliile tehnice pentru buna desfășurare a acțiunii de protest. Protocolul semnat de membrii comisiei și petiționară a fost înaintat spre semnare Primarului General cu borderoul nr. 7/28.07.2016. Cererea din 01.08.2016 a fost analizată în cadrul ședinței din data de 03.08.2016, pentru care s-a încheiat Protocolul prin care s-au stabilit detaliile tehnice pentru buna desfășurare a acțiunii de protest. Protocolul a fost semnat de membrii comisiei și petiționară și înaintat spre semnare Primarului General cu borderoul nr. 9/03.08.2016.

În finalul răspunsului transmis, Primăria Municipiului București apreciază că solicitarea petentei, aflându-se încă pe circuitul administrativ, nu este justificată.

Față de conținutul răspunsului transmis de Primăria Municipiului București, în totală contradicție cu dispozițiile imperative ale Legii nr. 60/1991 privind organizarea și desfășurarea adunărilor publice, republicată, raportat la situația concretă semnalată de către petentă, am revenit și am suspus din nou atenției autorității situația prezentată, solicitându-i, pe această cale să ne sprijine în clarificarea aspectelor rezultate din activitatea Comisiei de analiză și avizare a cererilor privind organizarea și desfășurarea adunărilor publice. Dosarul se află în curs de soluționare.

Nivelul de trai (art. 47 din Constituție)

Ca și în cazul altor drepturi fundamentale, ne aflăm în prezența unui drept complex ce cuprinde îndeosebi dreptul la condiții rezonabile de existență și la ameliorarea lor

continuă, dreptul la hrană, îmbrăcăminte și o locuință satisfăcătoare. Traiul decent se realizează prioritar prin munca cetățeanului și a familiei sale, dar statul trebuie să contribuie decisiv la ameliorarea condițiilor de viață pentru realizarea standardelor de civilizație. Din aceste motive, statul este obligat la luarea măsurilor de dezvoltare economică și de protecție și asistență socială corespunzătoare.

Garantarea acestui drept fundamental a constituit obiectul a 18 petiții și o sesizare din oficiu și au fost avute în vedere respectarea prevederilor următoarelor acte normative: Legea nr. 325/2006 a serviciului public de alimentare cu energie termică, Legea locuinței nr. 114/1996, republicată, Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale, republicată, Decretul nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, republicat și Legea nr. 51/2006 a serviciilor comunitare de utilități publice, republicată.

FIȘA DE CAZ:

Dosar nr. 6212/2016 (Sesizare din oficiu) Petentul, reprezentantul ansamblului de locuințe A.N.L. Gherăiești Bacău, județul Bacău ne-a adus la cunoștință următoarele:

În anul 2000 a început edificarea, de către Agenția Națională a Locuinței, denumită în cele ce urmează A.N.L., unui ansamblu de locuințe. În anul 2003, când lucrările erau aproape finalizate, A.N.L. a informat beneficiarii acestora asupra faptului că în subsolul unor case există emanații spontane de gaze din sursa necunoscută și că furnizorul de combustibil a refuzat punerea în funcțiune a rețelelor publice. S-a constatat, de asemenea, că acele emanații de gaze pot migra necontrolat, pot afecta imobilele și întreg amplasamentul, că debitul necesită o perioadă de drenaj îndelungată și că trebuie instalat un sistem de monitorizare cu detectoare în interiorul și exteriorul caselor, în vederea evitării riscului la nivel de unitate locativă.

Potentul ne-a informat că deși existau premise pentru stoparea lucrărilor, acestea nu s-au sistat, derulându-se cu această ocazie preluările de contracte de către noii titulari, fără a le fi învederate situația de fapt și riscurile la care se expun.

În intervalul de timp scurs între anul 2004 și anul 2009 a existat o Hotărâre a Consiliului de Administrație al A.N.L. prin care s-a decis amânarea plății ratelor și înghețarea dobânzilor la creditele acordate, până la predarea locuințelor către beneficiari.

În anul 2009, A.N.L. decide reluarea plății ratelor de credit și dobânda de către toți beneficiarii amplasamentului „Gherăiești” Bacău, deși nu fusese întreprinsă nici o măsură concretă care să conducă la eliminarea pungii de gaz metan, din surse necunoscute, mai mult decât atât, în gurile de aerisire săpate în interiorul perimetrului existau flăcări puternice.

Potentul ne învederează și faptul că printr-o hotărâre judecătorească din anul 2009, instanța a decis că ansamblul de mai sus a fost edificat pe un islaz pentru pășunat al comunei Mărgineni, nicidecum pe raza Municipiului Bacău.

În anul 2012, Ministerul Administrației și Internelor a întocmit o notă de constatare conform căreia s-a reevaluat „riscul de producere a unei explozii datorită acumulării de gaze naturale în subteranul cartierului Gherăiești și s-a ajuns la concluzia că la multe din gurile de aerisire concentrația de gaz metan era în creștere, atingând un maxim de 88,69%.”

Cu această ocazie, A.N.L. și-a asumat „efectuarea demersurilor la ministerele de resort pentru continuarea depistării sursei emanațiilor de gaze și captarea acestora în vederea eliminării producerii unei explozii.”

Reprezentantul petentului ne-a informat asupra faptului că până în prezent A.N.L. nu a întreprins niciun demers din cele asumate în anul 2012.

În decembrie 2015, Comitetul Județean pentru Situații de Urgență, în urma unei acțiuni întreprinse în cartierul sus menționat, a constatat faptul că gazul metan depășea la unele guri de aerisire concentrația de 90% (în creștere față de anul 2012) și a declarat zona cu potențial generator de situații de urgență.

În consecință, având în vedere aspectele semnalate de către reprezentantul petentului, precum și iminența producerii unor efecte nedorite și pentru ca această emanație de gaze să nu mai prezinte un pericol public major pentru oamenii ce locuiesc în cele aproape o sută de locuințe din zonă, instituția Avocatul Poporului a efectuat o anchetă la Agenția Națională pentru Locuințe.

În urma discuțiilor și a punerii la dispoziție a documentelor solicitate au rezultat următoarele aspecte: A.N.L. a construit în Municipiul Bacău, cartierul Gherăiești, un număr total de 102 locuințe individuale cu credit ipotecar cu regim de înălțime P+1E. Programul de construcții locuințe proprietate personală, realizate prin credit ipotecar, s-a adresat tuturor persoanelor cu cetățenie română, care au împlinit vârsta de 18 ani și care doreau să cumpere o locuință cu credit ipotecar, construită prin intermediul instituției de mai sus. Finanțarea construcției acestor locuințe a fost asigurată din fondurile proprii ale solicitanților (avansul) și creditele ipotecare contractate de aceștia de la instituțiile financiar-bancare cu care colaborează A.N.L. Creditele ipotecare au fost acordate conform normelor de creditare ale acestor instituții. Pentru a putea contracta o locuință prin credit ipotecar de la A.N.L., cei interesați trebuiau să fie înregistrați în baza de date a A.N.L. și să îndeplinească condițiile impuse de o unitate bancară la care să fi apelat contractarea unui credit ipotecar.

Urmare anchetei efectuate la sediul A.N.L., precum și ca urmare a celor rezultate din documentele puse la dispoziție, a rezultat faptul că în prețul locuinței nu au fost cuprinse costurile aferente realizării lucrărilor tehnico-edilitare, acestea intrând în sarcina autorităților publice locale și/sau a operatorilor de profil.

Execuția celor 102 locuințe a început în luna iunie 2001 pe baza contractului de antrepriză generală nr. 4231/29.03.2001 și a contractelor de construire încheiate cu beneficiarii de credit ipotecar.

În noiembrie 2003, dată la care locuințele erau aproape finalizate, când se executau lucrările de canalizare, în perimetrul a două case, au apărut unele emanații spontane de gaze, care se aprindeau la flacără și se stingeau la adieri de vânt. În acel moment, rețelele energetice de gaze și electricitate erau realizate, însă operatorii acestora au refuzat furnizarea.

În această situație, încă din noiembrie 2003, Primăria Municipiului Bacău și A.N.L. au încercat să găsească soluții pentru rezolvarea problemei apărute.

Primăria Municipiului Bacău, deținătorul terenului și investitorul pentru utilități, a organizat o licitație, încă din noiembrie 2003, pe baza căreia a fost încheiat un contract de cercetare-expertizare, cu Universitatea de Petrol și Gaze Ploiești. S-a elaborat un studiu prin care se propunea o captare locală, drenată spre un coș de ardere amplasat în curtea unuia dintre cele 2 imobile (cel mai afectat de degajări), studiu încheiat în luna mai 2004.

Studiul a fost înaintat, spre avizare, la SC DISTRIGAZ NORD – filiala BACĂU care, urmare a analizării acestuia precum și a situației din teren, califică această situație, ca fiind atipică domeniului lor de activitate, precizând că nu va efectua livrarea de gaze naturale pe rețeaua realizată în acest cartier, decât după clarificarea deplină a situației apărute. O poziție similară a adoptat și SC ELECTRICA MOLDOVA SA, filiala BACĂU, care a precizat că nu va efectua alimentarea cu electricitate a cartierului, decât după eliminarea emanației de gaze din amplasament. Această situație a fost rezolvată, în prezent locuințele având asigurată alimentarea cu energie electrică.

Împreună cu Primăria Municipiului Bacău s-au efectuat o serie de demersuri la instituții și foruri centrale, pentru deblocarea acestei situații, concomitent cu sistarea plăților, reprezentând rate și dobânzi la creditele acordate de A.N.L. beneficiarilor, conform Hotărârii nr. 33/28.07.2004 a Consiliului de Administrație al A.N.L.

Un alt aspect conturat și reliefat cu ocazia anchetei desfășurate la sediul A.N.L. l-a reprezentat obiectul Convenției nr.1457/07.02.2001, prin care s-a constituit transmiterea terenului destinat construirii de locuințe, în suprafață de 182.000 mp, liber de sarcini, din administrarea Consiliului Local al Municipiului Bacău în folosința gratuită a ANL, pe durata executării construcțiilor de locuințe.

Anterior Convenției de mai sus, prin Ordinul Prefectului nr. 210/10.10.2000, s-a trecut din proprietatea comunei Mărgineni în domeniul privat al Municipiului Bacău și în administrarea Primăriei Municipiului Bacău, suprafața de 100.000 mp de islaz.

Acest Ordin a fost anulat de Judecătoria Bacău, prin Sentința civilă definitivă și irevocabilă nr.xxxx/xx.xx.xxxx, litigiu inițiat de autoritatea locală Mărgineni (dosar nr. xxxx/xxxx/xxxx, Judecătoria Bacău).

Consecința acestei anulări a fost solicitarea comunei Mărgineni formulată către O.C.P.I.-Bacău de înscriere a dreptului de proprietate asupra celor 100.000 mp de islaz redobândite și de radiere a dreptului de proprietate a municipiului Bacău și a dreptului de folosință înscris în favoarea A.N.L.

Deși A.N.L. a solicitat instanței, atât în fond cât și în apel obligarea comunei Mărgineni la încheierea unei convenții, privind transmiterea în folosință gratuită a terenului în suprafață de 100.000 mp, instanța a respins solicitarea agenției, astfel încât nu s-a putut proceda la încheierea unei convenții în acest sens cu comuna Mărgineni.

Ulterior, Curtea de Apel Bacău, print-o hotărâre rămasă definitivă și irevocabilă, a obligat O.C.P.I. Bacău la radierea dreptului de proprietate al Municipiului Bacău asupra suprafeței de teren de 100.000 mp din suprafața totală de 182.000 mp ce fac obiectul Convenției nr. 1457/07.02.2001 încheiată între ANL și Consiliul Local al Municipiului Bacău, în vederea realizării unui număr de 102 locuințe cu credit ipotecar, a dreptului de folosință gratuită A.N.L. dobândit de către agenție, în baza convenției și intabularea dreptului de proprietate în favoarea comunei Mărgineni. A.N.L. mai deține în folosința gratuită 8,2 ha, diferența de 10 ha fiind intabulată în favoarea comunei Mărgineni, iar Consiliul Local Mărgineni, ca autoritate publică locală nu poate fi obligată la încheierea unui act juridic cu ANL.

De asemenea, A.N.L. a precizat că responsabilitatea realizării utilităților revine exclusiv autorităților locale, iar Legea nr. 152/1998 privind înființarea A.N.L., republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu permite avansarea unor sume din surse proprii pentru realizarea utilităților.

Cu ocazia anchetei desfășurate la Instituția Prefectului Județului Bacău, în urma discuțiilor și a punerii la dispoziție a documentelor solicitate, au rezultat următoarele aspecte:

Primăria comunei Mărgineni ne-a învederat faptul că terenul pe care este amplasat cartierul de locuințe ANL aparține încă din anul 1991 acesteia, având destinația pășune, proprietate privată a comunei, conform Deciziei nr. 398/1991 emisă de Prefectura Județului Bacău.

În anul 2000, prin Ordinul Prefectului nr. 210 a fost modificată Decizia nr. 398/1991, în sensul trecerii terenului din domeniul privat al comunei Mărgineni în domeniul privat al Municipiului Bacău. Acest transfer a fost contestat de Primăria Mărgineni, astfel cum rezultă din cele învederate mai sus, cu ocazia efectuării anchetei la sediul A.N.L.

În perioada în care terenul a aparținut Municipiului Bacău, acesta l-a transmis în folosință gratuită către A.N.L., în vederea edificării ansamblului rezidențial în discuție.

Încă din perioada construcției locuințelor au fost sesizate emanații de gaze, astfel cum rezultă și din documentele emise de Inspectoratul de Stat în Construcții Bacău și de S.C. Conextrust S.A. Bacău (constructorul ansamblului), adrese transmise către A.N.L.

Urmare acestor sesizări, s-a solicitat Universității de Petrol și Gaze Ploiești efectuarea unui studiu privind proveniența gazelor și măsurile necesare a fi luate pentru eliminarea acestora.

Deși propunerile studiului au fost clare și menite a îndepărta pericolul, acestea nu au fost respectate de către persoanele responsabile.

Primăria comunei Mărgineni și-a exprimat punctul de vedere conform căruia acest ansamblu de locuințe nu trebuia edificat pe acest amplasament, cu atât mai mult cu cât și Primăria Municipiului Bacău, cât și A.N.L. au avut cunoștința de emanațiile de gaze din zonă, astfel cum rezultă din documentele puse la dispoziție și chiar și în aceste condiții, au înțeles să nu respecte propunerile de îndepărtare a pericolului, conform celor recomandate de Universitatea de Petrol și Gaze Ploiești.

În ceea ce privește Planul de măsuri pentru eliminarea riscului acumulărilor de gaze naturale – peste limitele admise – în ansamblul de locuințe A.N.L. din cartierul Gherăiești, Primăria Comunei Mărgineni ne-a comunicat următoarele:

La pct. 3, respectiv amplasarea unui sistem automat de măsurare a emanației de gaz metan și alte gaze toxice de tip „centrală telegrizumetrică”, chiar dacă responsabilitatea revine și Primăriei Municipiului Bacău, s-a stabilit ca responsabilitatea montării acestei centrale să revină exclusiv comunei Mărgineni.

Prin urmare, în luna februarie 2016 a fost contactată S.C. Omega BC S.R.L. Bacău, în vederea proiectării centralei. În urma verificărilor de la fața locului s-a constatat că este insuficientă o singură centrală pentru tot ansamblul, soluția tehnică fiind cea de montare a unei minicentrale de detecție a gazului în fiecare locuință.

Urmare a celor constatate de către firma de mai sus, a fost inițiat un dialog cu proprietarii imobilelor, în vederea discutării soluției propuse cu această ocazie. Aceștia au fost rezervați în ceea ce privește soluția recomandată, Primăria comunei Mărgineni aflându-se în acest moment în situația de solicita tuturor proprietarilor declarații notariale de acceptare a acestor minicentrale în locuințele lor.

Referitor la pct. 4 din planul de măsuri, în urma discuțiilor purtate cu Primăria Municipiului Bacău, s-a stabilit montarea panourilor avertizoare și a conștientizării proprietarilor asupra riscurilor utilizării instalațiilor improvizate de captare a gazului metan, obligație aflată în sarcina acesteia.

În ceea ce privește punctul 5 al planului de măsuri, I.S.U. Bacău monitorizează periodic emanațiile de gaze până la montarea centralei telegrizumetrică.

La pct. 6, Primăria Comunei Mărgineni ne comunică faptul că pe terenul pe care s-a edificat construcția nu sunt amplasate foraje de drenaj, acestea aflându-se în interiorul curțurilor proprietarilor.

În cele din urmă, autoritatea de mai sus ne comunică faptul că în prezent mai există un singur foraj închis, însă proprietarul este de acord să-l redeschidă.

Primăria Municipiului Bacău, referitor la stadiul măsurilor stabilite prin planul de măsuri din cuprinsul acestuia, ne-a comunicat faptul că:

La pct. 3, măsurile sunt asumate în totalitate de către Primăria Comunei Mărgineni;

La pct. 4, măsurile sunt asumate în totalitate de către Primăria Municipiului Bacău, măsuri ce se vor realiza până la sfârșitul lunii mai 2016;

La pct. 6, măsurile sunt asumate în totalitate de către Primăria Municipiului Bacău, măsuri ce se vor realiza după rectificarea bugetară din luna iulie 2016;

La pct. 7, măsurile sunt asumate în totalitate de către Primăria Municipiului Bacău, măsuri ce se vor realiza după rectificarea bugetară din luna iulie 2016;

La pct. 8, măsurile sunt asumate în totalitate de către Primăria Comunei Mărgineni.

Nu în ultimul rând, Primăria Municipiului Bacău ne-a învederat faptul că până la sfârșitul lunii mai 2016 urmează a încheia cu Primăria comunei Mărgineni un protocol în acest sens.

De asemenea, la pct. 2 din planul de măsuri, respectiv aprobarea Raportului Comisiei de lucru și a planului de măsuri pentru eliminarea riscului de acumulări subterane de gaze naturale peste limitele admisibile, a fost emisă o hotărâre a C.S.J.U. Bacău.

În ceea ce privește pct. 9 al planului de măsuri și anume, analizarea modului de conservare a sondelor cu istoric – aferente perimetrului – pentru clarificarea în detaliu a provenienței sursei de gaze, a fost sesizată A.N.R.M., care prin adresa nr. 3502/12.02.2016 a informat Comisia că, din verificările întreprinse pe teren de către reprezentanții acesteia a rezultat faptul că toate cele patru sonde aflate pe teren sunt în prezent abandonate și doar sonda nr. 100 are capul de coloană vizibil la nivelul solului, celelalte trei fiind îngropate în sol, la o adâncime necunoscută, locația aproximativă fiind stabilită cu ajutorul coordonatelor GPS.

S-a învederat prin adresă, de asemenea, faptul că la capul de coloană al sondei 100, cât și la pe locația de suprafață a celorlalte sonde, în urma măsurărilor efectuate, nu au fost detectate emanații de gaze.

În cadrul discuțiilor purtate la sediul Instituției Prefectului Județului Bacău, cu ocazia desfășurării anchetei dispuse în acest sens s-a reținut și punctul de vedere exprimat de către I.S.U. Bacău și anume, din verificările întreprinse pe teren a rezultat faptul că în locuințe concentrația de gaz metan este 0.

De asemenea, am primit asigurări că situația este monitorizată permanent și va fi evaluată periodic, în funcție de realizarea planului de măsuri stabilit.

Față de rezultatele anchetei, documentele puse la dispoziție de către instituțiile participante și situația de fapt stabilită cu această ocazie, periodic autoritățile de mai sus au fost interpellate în legătură cu stadiul de realizare a măsurilor asumate.

Până în acest moment acestea se află în graficul stabilit. Dosarul se află în curs de soluționare.

În cadrul acestei secțiuni, menționăm faptul că **în anul 2016**, Avocatul Poporului, în calitate sa de garant al respectării drepturilor și libertăților fundamentale, în temeiul art. 26 alin. (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a inițiat elaborarea unui Raport special, cu scopul de a evidenția problemele cu care se confruntă o categorie specială de persoane, și anume cea a foștilor deținuți politici și urmașilor acestora și de a determina, prin recomandările propuse, crearea unui cadru legislativ și administrativ coerent menit să asigure, în principal, respectarea dreptului la un nivel de trai decent prevăzut de art. 47 din Constituția României sau a dreptului la ocrotirea sănătății, astfel cum este acesta prevăzut în art. 34 din Legea fundamentală.

În acest context, Avocatul Poporului, are obligația să identifice și să soluționeze problemele cu care se confruntă această categorie de persoane, probleme generate de o administrare defectuoasă a drepturilor acestora de către autoritățile administrației publice

sau de reglementări legale ambigue care permit interpretări în defavoarea celor care ar trebui să beneficieze de protecție specială.

Raportul special se află în faza finală de elaborare, aspectele constatate, precum lacune în legislație sau cazuri grave de corupție ori de nerespectare a legilor țării, urmând a fi prezentate președinților celor două Camere ale Parlamentului sau, după caz, primului-ministru.

Dreptul de petiționare (art. 51 din Constituție)

Dreptul de petiționare garantează dreptul oricărui cetățean de a aduce la cunoștința autorităților publice, prin petiții, un fapt sau o stare de lucruri și de a solicita intervenția acestora.

Exercitarea dreptului de petiționare este o modalitate eficientă de rezolvare a unor probleme personale sau care privesc o colectivitate. Acestea sunt motivele pentru care el este clasificat în categoria drepturilor garanții, reprezentând și o garanție juridică generală pentru celelalte drepturi și libertăți fundamentale.

Datorită specificului acestui drept, încălcarea sa a fost asociată, în majoritatea cazurilor, cu încălcarea unuia sau a mai multor drepturi.

În anul 2016, au fost repartizate domeniului un număr de 505 petiții care au avut ca obiect încălcarea dreptului de petiționare, petenții solicitând sprijinul instituției Avocatul Poporului, întrucât, s-au adresat unor autorități publice prin cereri, reclamații, sesizări, propuneri, dar nu au primit răspuns în termenul legal.

Având în vedere numărul de petiții având ca obiect posibila încălcare a dreptului de petiționare se impune, în continuare, monitorizarea cu atenție a respectării dreptului de petiționare de către autorități, acestea fiind obligate să depună eforturi susținute în vederea respectării termenelor legale de rezolvare a sesizărilor.

S-au semnalat încălcări ale dispozițiilor Legii nr. 1/2011 a educației naționale, cu modificările și completările ulterioare, ale Legii nr. 46/2007 privind drepturile pacienților, cu modificările și completările ulterioare, ale Ordonanței Guvernului nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor, republicată, ale Legii nr. 119/1996 privind actele de stare civilă, republicată, ale Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, modificată și completată, aprobată prin Legea nr. 233/2002 și ale Legii nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, cu modificările și completările ulterioare.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 12.949/2016 Petenta a reclamat că s-a adresat cu o petiție Colegiului Județean al Medicilor Hunedoara, dar nu a primit niciun răspuns. Urmare a demersului nostru la Colegiul Județean al Medicilor Hunedoara, acesta ne-a transmis un răspuns din care rezultă faptul că, petenta a primit un răspuns – în condițiile procedurii speciale reglementate de Legea nr. 95/2006. Astfel, în prezent medicul reclamat de petentă face obiectul unei cercetări disciplinare, urmând ca la finalizarea cercetării Comisia de Disciplină a C.M.J. Hunedoara să emită o decizie, act care va fi comunicat petentei și pe care petenta va avea posibilitatea de a-l contesta în termen de 15 zile.

Dosar nr. 17.341/2016 Petenta a solicitat intervenția instituției Avocatul Poporului, motivat de faptul că Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice nu i-a răspuns la sesizarea adresată acestuia. Petenta s-a arătat nemulțumită de modalitatea de încadrare în învățământ, a unui profesor titular, aceasta nepromovând sesiunile pentru definitivare în învățământ, deși a avut pe parcursul celor 7 ani de profesorat rezultate foarte bune.

Față de aspectele prezentate, ne-am adresat Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice, pentru clarificarea aspectelor invocate. Urmare demersurilor efectuate, autoritatea ne-a comunicat că începând cu anul 2011, examenul de definitivare în învățământ a devenit examen național și se desfășoară în baza Legii educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare și a legislației subsecvente.

În conformitate cu art. 241, alin. (4), din aceeași lege, „*persoanele care nu promovează examenul de definitivare în învățământ pot participa la cel mult două sesiuni ale acestui examen, în condițiile reluării de fiecare dată, anterior susținerii examenului, a stagiului de practică cu durata de un an școlar.*” S-a mai precizat că, în conformitate cu prevederile art. 254 alin. (14) din Legea educației naționale nr. 1/2011 cu modificările și completările ulterioare, începând cu 1 septembrie 2012, cadrelor didactice care nu au dobândit definitivarea în învățământ, repartizate pe posturi didactice/catedre vacante publicate pentru angajare nedeterminată, li se încheie contracte individuale de muncă pe perioadă determinată.

Ministerul a precizat că petenta are posibilitatea de a se angaja în sistemul național de învățământ preuniversitar numai pe perioadă determinată, cu statut de cadru didactic debutant, conform legislației actuale.

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică (art. 52 din Constituție)

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică reprezintă temeiul constituțional al răspunderii autorităților și instituțiilor publice pentru pagubele și vătămarile produse cetățenilor prin încălcarea sau ignorarea drepturilor și libertăților acestora și face parte din categoria drepturilor garanții.

De cele mai multe ori încălcarea dreptului persoanei vătămate s-a realizat corelativ cu încălcarea altor drepturi sau libertăți fundamentale.

Determinantă este existența unui ansamblu echilibrat de mijloace susceptibile de a acorda șanse reale cetățeanului de rând de a-și finaliza demersul, dar fără ca funcționarea normală a autorităților și serviciilor publice să fie periclitată.

Au fost analizate 80 de petiții cu acest obiect, a fost emisă o Recomandare și au fost avute în vedere, printre altele, posibile încălcări ale dispozițiilor Legii nr. 46/2003, privind drepturile pacientului, ale Legii nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată, ale Ordonanței Guvernului nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor, republicată etc.

FIȘE DE CAZ:

Dosar 3211/2016 (Sesizare din oficiu)

Instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu (în baza informațiilor apărute în mass-media și confirmate telefonic de secretariatul spitalului) privind cazul unei persoane decedate din Municipiul Buzău care era ținută la morga Spitalului Județean de Urgență Buzău din data de 29.12.2015 – data decesului (de cca. 40 de zile – la data sesizării din oficiu) și care nu putea fi ridicată de la morga spitalului de fosta sa concubină, întrucât legislația română nu recunoaște concubinajul. (Reglementările în vigoare prevăd că persoana decedată poate fi ridicată de la morga spitalului de descendenții în linie directă sau de celelalte rude - până la gradul IV sau de persoane împuternicite - în cazul existenței unui act notarial conținând clauze în acest sens). În acest interval de timp, nu s-a prezentat însă nicio rudă la spital pentru a prelua persoana decedată.

Față de aspectele semnalate, instituția Avocatul Poporului s-a adresat Spitalului Județean de Urgență Buzău, solicitând precizări în sensul celor mai sus prezentate și

xerocopii după adresele făcute de spital pentru soluționarea cazului (conform prevederilor Hotărârea Guvernului nr. 451/2004 spitalul are obligația în astfel de cazuri să anunțe poliția - pentru identificarea unor eventuali aparținători legali, iar în cazul unui răspuns negativ, să declare cazul social și să solicite sprijinul primăriei pentru înmormântare).

Directorul spitalului a prezentat demersurile făcute, respectiv: sprijinul solicitat Inspectoratului de Poliție Buzău, înștiințarea Consiliului local al Municipiului Buzău referitoare la investigațiile efectuate de poliție, în urma cărora a rezultat faptul că persoana decedată este un caz social și a solicitat sprijin în vederea ridicării trupului neînsuflețit și înhumarea acestuia.

În vederea finalizării sesizării din oficiu, instituția Avocatul Poporului a transmis spitalului o revenire, prin care a solicitat o xerocopie de pe adresa Direcției de Asistență Socială din cadrul Consiliului local al Municipiului Buzău, prin care să se ateste finalizarea procedurilor de ridicare a trupului neînsuflețit și înhumarea acestuia.

Spitalul Județean de Urgență Buzău ne-a transmis o xerocopie de pe adresa transmisă de Direcția de Asistență Socială – Consiliul local al Municipiului Buzău, prin care se anunța spitalul privind data și locul în care a fost înmormântată persoana decedată.

Dosar nr. 9762/2016 (Sesizare din oficiu referitoare la lipsa parapetelor de pe axul drumului național DN1)

Avocatul Poporului a luat la cunoștință de conținutul petiției semnate on - line de cca. 2000 de persoane, adresată C.N.A.D.N.R. sub titlul „*Salvați-ne viețile! Montați separatoarele pe drumurile din țară*”. În petiție se condamnă lipsa de interes și de profesionalism din activitatea C.N.A.D.N.R., care a condus atât la gravul accident petrecut pe DN1 - pe podul din zona Băneasa, din seara zilei de 12.05.2016, cât și la înmulțirea dramatică a numărului de accidente grave care au avut loc pe șoselele din România.

Instituția Avocatul Poporului a mai constatat că accidentul din ziua de 12.05.2016, cauzat în principal de lipsa parapetelor de pe axul drumului D.N.1, nu este unul singular. Astfel, de exemplu, sub titlul „*Separatoarele de sens și sensurile giratorii în intersecții cheie (Florești, Bănești etc.) pot salva vieți!*”, apărut într-un comunicat de presă din luna septembrie 2014 – la care s-a atașat și o petiție adresată C.N.A.D.N.R., semnată de 2000 de persoane din localitatea Câmpina, se relatea accidentul produs în zona localității prahovene Florești, soldat cu 6 morți (din care 5 persoane din Municipiul Câmpina).

Drept urmare, instituția Avocatului Poporului a apreciat că amplasarea unor parapete despărțitoare pe D.N.1 ar fi putut salva viața a zeci sau chiar a sute de persoane și constatând că au fost încălcate prevederile art. 22 din Constituție privind dreptul la viață, s-a adresat Ministerului Transporturilor și a solicitat:

- prezentarea măsurilor luate privind activitatea Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România - CNADNR (xerocopii de pe rapoartele de control), în urma accidentelor grave produse în perioada 2014 – 2016 pe DN1 și în general în întreaga țară, vizând în special accidente produse ca urmare a activității defectuoase a CNADNR;

- suma repartizată în planul de achiziții al CNADNR pe anul 2016 pentru achiziții de parapete separatoare și un centralizator privind comenzile de parapete lansate în anul 2016 (precizându-se locul în care au fost sau urmează a fi amplasate);

- Planul de măsuri al Ministerului Transporturilor privind siguranța circulației pe drumurile publice 2016, cu detalierea responsabilităților CNADNR.

Ca urmare a mai multor reveniri, Ministerul Transporturilor a răspuns detaliat la toate întrebările și datele solicitate (respectiv: Planul de măsuri al Ministerului Transporturilor privind siguranța circulației pe drumurile publice 2016; sumele alocate pentru achiziționarea

de parapete pentru anul 2016: pentru parapete metalic suma de 12.328.564 lei, iar pentru parapete din beton, suma de 11.400.000 lei etc.)

Dosar nr. 656/2016. 94 de petenți au reclamat faptul că A.N.P.C., urmare unei sesizări formulate de Asociația pentru Protecția Consumatorilor din România – ANCR, a răspuns Asociației, răspuns din care ar rezulta faptul că „*A.N.P.C. își exprimă hotărârea de a nu pune în practică acțiunile în încetare solicitate de către clienții băncilor încă de la sfârșitul lunii iunie 2015.*” Astfel, petenții au apreciat că A.N.P.C. ar încălca obligațiile ce-i revin privind protecția intereselor consumatorilor, neluând măsuri de încetare a activităților și practicilor ilicite, măsuri reglementate prin actele normative enumerate în Anexa la Hotărârea Guvernului nr. 1553/2004 privind unele modalități de încetare a practicilor ilicite în domeniul protecției intereselor colective ale consumatorilor, republicată.

Față de cele reclamate de petenți, ne-am adresat Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor, care ne-a comunicat că **a întreprins demersurile legale privind eliminarea clauzelor abuzive din contractele de credit încheiate cu diferite bănci, în limitele sale de competență.** De asemenea, în urma demersurilor făcute, Parlamentul a adoptat Legea nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite.

SECȚIUNEA a-2-a

EGALITATE DE ȘANSE ÎNTRE BĂRBAȚI ȘI FEMEI, CULTE RELIGIOASE ȘI MINORITĂȚI NAȚIONALE

În anul 2016, referitor la egalitatea de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale, s-a înregistrat un număr de total de 31 de petiții.

Au fost semnalate posibile încălcări ale Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul cultelor, republicată etc.

Totodată, au fost avute în vedere și posibile încălcări ale Legii nr. 215/2001, privind administrația publică locală, ale Legii nr. 114/1996 a locuinței, cu modificările și completările ulterioare, ale Legii nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor.

Libertatea conștiinței (art. 29 din Constituție)

Libertatea conștiinței este un drept constituțional care garantează libertatea de gândire, de opinie și cea a credințelor religioase. Acest drept implică libertatea cetățeanului de a-și schimba religia sau convingerea, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea individual sau colectiv, în public sau în particular, prin intermediul cultului, învățământului, practicilor și îndeplinirii riturilor (conform prevederilor legislației Uniunii Europene).

De asemenea, art. 9 al Convenției Europene a Drepturilor Omului consacră dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie și stabilește condițiile care pot face obiectul unor astfel de restrângeri și anume, acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare într-o societate democratică, pentru securitatea publică, asigurarea ordinii, a sănătății, a moralei publice sau protecția drepturilor și libertăților altora.

În cursul anului a fost analizat un număr de 5 petiții, a fost formulată o sesizare din oficiu, iar acestea s-au referit în special la informații despre organizarea și funcționarea cultelor religioase.

Întrucât, potrivit art. 29 alin. (3) și alin. (5) din Constituție, cultele religioase sunt libere și se organizează potrivit statutelor proprii, în condițiile legii, și sunt autonome față de stat, instituția Avocatul Poporului a transmis petenților că nu are competența legală de a solicita un punct de vedere sau să se sesizeze privind activitatea unui cult religios, atâta timp cât actele sau faptele acestora nu vin în conflict cu prevederile constituționale și/sau legale în domeniu. În acest context, s-a recomandat petenților să se adreseze direct conducerii cultului respectiv.

FIȘĂ DE CAZ:

Dosar 2340/2016 (Sesizare din oficiu)

În data de 28 ianuarie 2016, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, privind posibila încălcare a art. 1 alin. (2) din Ordonanța de Urgență nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare-republicată, a art. 29 din Constituție privind libertatea de conștiință, respectiv art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, ca urmare a știrilor furnizate atât de Realitatea Net, respectiv Pro TV, despre situația creată în comuna Tâlpaș, din județul Dolj privind refuzul autorităților de a lua atitudine în cazul opoziției unor preoți care administrează cimitirul, de a permite înhumarea unei persoane aparținând Cultului Baptist, respectiv Uniunii Bisericii Creștine Baptiste din România, în locul de veci, proprietatea familiei rudei decedate.

În cazul femeii decedate, din județul Dolj, care trecuse la cultul Baptist, rudele acesteia au fost obligate să o îngroape în câmp, deși avea loc de veci, pentru că nu era de confesiune ortodoxă.

Legea nr. 489/2006 privind libertatea religioasă și regimul general al cultelor, la art. 9 prevede următoarele;

(2) Cultele sunt egale în fața legii și a autorităților publice. Statul, prin autoritățile sale, nu va promova și nu va favoriza acordarea de privilegii sau crearea de discriminări față de vreun cult.

(3) Autoritățile publice cooperează cu cultele în domeniile de interes comun și sprijină activitatea acestora.

Având în vedere acest aspecte, au fost emise adrese către Primăria comunei Tâlpaș, respectiv Secretariatului General al Cultelor, pentru a examina această situație.

Urmare răspunsurilor primite de la instituțiile amintite, s-a revenit la Secretariatul General al Cultelor și s-a solicitat a se comunica dacă în situația în care într-o localitate există doar un reprezentant al unui alt cult recunoscut, creștin, altul decât cel ortodox, dar cimitirul este unul parohial, se mai justifică înființarea unui cimitir pentru cultul respectiv, în condițiile în care dorința defunctului/defunctei este de a fi înhumat/ă în locul aparținând familiei, și nu există nici un impediment din partea rudelor.

S-a menționat că în ceea ce privește obținerea unor autorizații pentru înființarea unui cimitir pentru un alt cult, până la obținerea acesteia pot trece săptămâni, timp în care familia, în cauză, nu-și poate îndeplini obligațiile față de memoria persoanei decedate, neavând nici posibilitatea depozitării acesteia.

Întrucât Legea nr. 489/2006, la art. 28, alin. (1) și (2) stipulează că „*în localitățile în care nu există cimitire comunale și unele culte nu au cimitire proprii, persoanele decedate care aparțineau cultelor respective pot fi înhumate potrivit ritului propriu, cu respectarea*

regulamentului cimitirului cultului în care este înmormântat”, câtă vreme cultul respectiv respectă regulamentul cimitirului, nu se încalcă legea.

În situația în care se refuză de către unii preoți înhumarea persoanei, se poate pune problema discriminării câtă vreme în acele cimitire își găsesc odihnă și atei declarați, care nu aparțin nici unui cult.

S-a solicitat Secretariatului General al Cultelor să comunice dacă există egalitate de tratament, în condițiile în care unui membru al unui cult creștin, minoritar, în comparație cu religia creștină majoritară, îi este încălcată ultima dorință, respectiv aceea de a se odihni alături de familia sa, câtă vreme nu există niciun impediment din partea familiei aparținătoare. S-a menționat că în România, în special în mediul sătesc, astfel de abuzuri nu sunt singulare și trebuie evitate, în viitor, pentru a nu exista diferență de tratament. În aceste cazuri se impune o reglementare clară pentru a se evita discriminarea.

În cazul femeii decedate, din județul Dolj, de confesiune baptistă, rudele acesteia au fost obligate să o îngroape în câmp, situație umiltoare atât pentru familie, cât și față de memoria defunctei, și periculoasă în condițiile în care în lipsa autorizației respective locația nu avea destinația de cimitir.

Având în vedere cele subliniate mai sus, în virtutea atribuțiilor pe care legea și Constituția le conferă Secretariatului General al Cultelor, printre care și promovarea unor relații de respect și cooperare între cultele recunoscute, în vederea prevenirii și înlăturării oricăror abuzuri, s-a solicitat a se comunica strategia pentru înlăturarea unor situații similare.

Secretariatul General pentru Culte a formulat un răspuns prin care ne-a adus la cunoștință faptul că autoritatea urmează să întreprindă demersurile necesare pe lângă inițiatorul Legii nr. 102/2014 privind cimitirele, crematoriile umane și serviciile funerare, în vederea îndreptării caracterului deficitar și ambiguu al unor articole din acest act normativ.

La data de 9 decembrie 2016, am fost sesizați de Comunitatea Bisericilor Creștine Baptiste – Oltenia, care ne-a solicitat sprijinul în definitivarea demersurilor pentru cazul credincioșilor bapțiști din comuna Tălpaș, județul Dolj, deoarece această problema nu este izolată, ci ea se manifestă în mod deschis sau ascuns în multe alte zone din Oltenia și chiar în țară.

Când mass-media a preluat cazul, primăria a trimis o adresă prin care le comunica acordul înființării unui cimitir pentru Cultul Baptist, menționând ca reprezentanții Cultului Baptist trebuie să obțină avizele legale. În aceasta situație, s-a arătat că Primăria comunei Tălpaș s-a dovedit părtinitoare în relația cu Biserica Baptistă din Tălpaș și a profitat de lipsa de cunoaștere a legii de către cei din localitate și cere Bisericii Baptiste din localitate să obțină aprobările necesare unui cimitir al Bisericii, încălcând astfel prevederile Legii nr. 102/2014.

Ca și comunitate s-au adresat Primăriei comunei Tălpaș și au solicitat să li se comunice dacă cimitirul aflat în comuna Tălpaș, satul Tălpaș este cimitir comunal sau confesional. S-a primit un răspuns lacunar de la Primăria comunei Tălpaș prin care s-a comunicat că nu este cimitir comunal, ci este cimitir confesional. Reprezentanții Bisericii Baptiste au revenit către aceiași primărie și au solicitat să li se comunice dacă cimitirul din Tălpași este intabulat pe numele Bisericii Ortodoxe, iar în cazul în care este intabulat pe numele acestei biserici să li se dea o copie a acelei intabulări.

Primăria comunei Tălpași a comunicat faptul că „nu deține informații că cimitirul din comuna Tălpaș să fie intabulat în carte funciară a comunei” și că ar trebui să ceară aceste informații Mitropoliei Olteniei. Reprezentanții Bisericii Baptiste au înaintat o adresă către OCPI Dolj cu aceleași solicitări și au primit răspuns prin care li se solicita să se deplaseze la sediul OCPI Dolj pentru un extras de informare, însă pentru a completa un formular de cerere

pentru extrasul de informare pentru cartea funciară trebuie știut nr. cadastral și nr. cărții funciare. Având în vedere răspunsul contradictoriu al primăriei, care pe de o parte a susținut că cimitirul este unul confesional, iar pe de alta că nu deține informații referitoare la înscrierea acestuia în cartea funciară, ne-am adresat Mitropoliei Olteniei pentru a ne comunica statutul juridic al cimitirului din comuna Tălpaș, județul Dolj. Dosarul se află în curs de soluționare.

Egalitatea în drepturi (art. 16 din Constituție)

Așa cum precizăm în preambulul prezentului raport anual, principiul egalității în drepturi garantează egalitatea în fața legii și autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări și se află într-o legătură intrinsecă cu dispozițiile art. 4 alin. (2) din Constituția României care determină criteriile nediscriminării: sexul, rasa, culoarea, originea etnică sau socială, caracteristicile genetice, limba, religia sau convingerile, opiniile politice sau de orice altă natură, apartenența la o minoritate națională, averea, nașterea, un handicap, vârsta sau orientarea sexuală.

Referitor la cazurile ce urmează a fi prezentate în această secțiune, menționăm faptul egalitatea în drepturi fără deosebire de rasă, naționalitate sau origine etnică are în vedere faptul că pe teritoriul României s-au așezat de-a lungul timpului și persoane de altă naționalitate, denumite minorități naționale. Aceștia sunt cetățeni români și se bucură în mod egal de toate drepturile și libertățile și își asumă, în mod egal, îndatoririle fundamentale, pe care le au și ceilalți cetățeni ai statului român.

În cadrul acestei secțiuni au fost analizate 25 de petiții și a fost emisă o Recomandare.

Reprezentative pentru activitatea domeniului cu privire la încălcarea prevederilor art. 16 din Constituție sunt cazurile pe care le vom prezenta în continuare:

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 8293/2016 Petentul ne-a sesizat în contextul prevederilor art. 16 și art. 32 din Constituție, privind egalitatea în drepturi și dreptul la învățătură.

Potentul își exprima nemulțumirea referitoare la condițiile de înscriere la Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” din București, pe locurile alocate minorităților naționale. Concret, acesta ne-a semnalat faptul că dreptul său de înscriere la concursul de admitere este îngreunat deoarece candidații de etnie maghiară sunt obligați să facă dovada susținerii și promovării probei de limba maternă la bacalaureat, situație diferită de cazul celorlalte minorități naționale, unde este suficientă o adeverință de apartenență la etnia respectivă, emisă de o organizație a minorităților naționale, legal constituită.

Potentul ne-a învederat faptul că a înțeles să urmeze cursurile de învățământ cu predare în limba română, motivat de împrejurarea că dorește evitarea oricăror impedimente ce se pot naște din apartenența la o anumită etnie.

Nu în ultimul rând, petentul aprecia această condiție ca fiind excesivă, discriminatorie și lipsită de relevanță în condițiile în care studiile în cadrul unității de învățământ mai sus indicate se desfășoară exclusiv în limba română.

De asemenea, există alte unități de învățământ de specialitate, din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, unde nu există această condiție în vederea înscrierii și susținerii examenului de admitere.

Față de această situație, ne-am adresat Ministerului Afacerilor Interne, solicitând a ne transmite o copie a Dispoziției Directorului General al D.G.M.R.U. privind recrutarea și selecția candidaților pentru concursurile de admitere în instituțiile de învățământ care realizează formarea inițială a personalului pentru nevoile M.A.I., sesiunea 2016, motivat de

împrejurarea că documentul de mai sus nu este disponibil pe nicio sursă de căutare legislativă sau de orice altă natură și înțelegem că, în baza acestuia, este emis Regulamentul nr. 840 din 22.01.2016 privind organizarea și desfășurarea concursului de admitere la studii universitare de licență, în facultățile Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, în anul 2016.

Prin aceeași solicitare am dorit să cunoaștem temeiul legal potrivit căruia este reglementată procedura de recrutare a categoriilor de candidați care concurează pe locuri distincte (romi, maghiari, alte minorități naționale etc.), procedură prin care aceștia au obligația de a depune suplimentar la dosarul de recrutare și actele, în original, care dovedesc faptul că îndeplinesc condițiile participării pe aceste locuri.

De asemenea, am solicitat comunicarea unui punct de vedere referitor la procedura privind recrutarea și selecția candidaților pentru concursurile de admitere în instituțiile de învățământ care realizează formarea inițială a personalului pentru nevoile M.A.I., sesiunea 2016, în lumina dispozițiilor art. 16 și 32 din Constituție, precum și a dispozițiilor Ordonanței nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

Ministerul Afacerilor Interne ne-a adus la cunoștință că în conformitate cu prevederile art. 176 alin. (3) din Legea nr. 1/2011 a educației naționale, cu modificările și completările ulterioare „*Structura organizatorică, oferta de școlarizare care conține profilurile, programele de studii, cifrele anuale de școlarizare, criteriile de selecționare a candidaților pentru învățământul superior militar, de informații, de ordine publică și de securitate națională se stabilesc, după caz, de Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Administrației și Internelor, Ministerul Justiției, Serviciul Român de Informații și alte instituții cu atribuții în domeniile apărării, informațiilor, ordinii publice și securității naționale, potrivit specificului fiecărei arme, specializări, nivel și formă de organizare a învățământului, în condițiile legii.*”

Potrivit O.M.I.R.A. nr. 665/2008 privind unele activități de management resurse umane în unitățile Ministerului Afacerilor Interne, cu modificările și completările ulterioare, admiterea în instituțiile de învățământ ale M.A.I. și ulterior înmatricularea ca elev sau student, este condiționată de îndeplinirea criteriilor specifice de recrutare și selecție aplicabile tuturor candidaților.

În ceea ce privește posibilitatea ca cetățenii români aparținând minorității etnice rome să se înscrie pe locuri distincte în instituțiile de învățământ ale M.A.I. precizăm că potrivit Hotărârii Guvernului nr. 18/2015 pentru aprobarea Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2015-2020, Ministerul Afacerilor Interne are obligativitatea de a aloca la admiterea în instituțiile de învățământ locuri distincte pentru aceștia.

Cu privire la posibilitatea minorităților naționale de a se înscrie pe locuri distincte în instituțiile de învățământ ale M.A.I., măsura este instituită în raport de cu nevoile instituției de a-și îndeplini misiunile în zonele în care locuiește, în principal, populație de altă naționalitate.

Ministerul Afacerilor Interne a alocat în mod distinct pentru etnia romă și minoritățile naționale un număr de locuri accesibile doar acestor categorii, sub rezerva dovedirii apartenenței prin documente justificative.

În ceea ce privește cazul minorității maghiare, cerința dovedirii susținerii bacalaureatului și la limba maternă a fost stabilită și în anii anteriori prin consultări cu organizațiile legal constituite ale acesteia.

Față de toate aceste împrejurări, minoritățile naționale au posibilitatea de a se înscrie la concursul de admitere la Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, atât pe locurile

destinate tuturor candidaților, cât și pe locurile alocate exclusiv minorităților naționale, fapt care constituie un beneficiu acordat acestora.

Dosar nr. 3140/ 2016 Petenții, cetățeni români de etnie maghiară, au reclamat un posibil abuz de funcție privind afirmațiile comisarului șef adjunct al Comisariatului Județean pentru Protecția Consumatorilor – Covasna, potrivit cărora „*nu există gusturi secuiești*”, acesta sugerând - indirect prin mass-media, unei firme amendate pentru unele produse expirate, să înlocuiască pe viitor etichetele produselor ce conțineau expresia „*gusturi secuiești*”.

De asemenea, în cotidianul KRONIKA din data de 20.02.2015 a apărut un articol cu titlul: „*D...cred, ați gustat deja secui*”, articol preluat de la agenția de la știri maghiară MTI în care s-au evidențiat exprimări umilitoare la adresa minorității secuilor – maghiari (cităm din articol: „*Dumneavoastră cred, ați gustat deja secui și știți cum este gustul secuiesc*” – a spus vineri domnul.....către agenția de știri maghiară MTI. La întrebarea dacă denumirea de secui nu poate fi folosită nici ca moto, domnul (...) a explicat că „*în zilele noastre, denumirea de secui este folosită în locuri din ce în ce mai imposibile, poate că o să apară și WC-ul secuiesc sau cimitirul secuiesc*”).

Instituția Avocatul Poporului a întreprins mai multe demersuri la A.N.P.C. și la filialele regionale și județene ale Autorității, pentru a se asigura ca angajații comisariatelor județene pentru protecția consumatorilor - în special cei cu funcție de conducere, vor adopta pe viitor - în relația cu operatorii economici și cu persoanele fizice, formulări adecvate de exprimare astfel încât prin declarațiile lor publice, să nu aducă atingere demnității umane și să contribuie la procesul de promovare a diversității - demersuri finalizate cu emiterea de către Avocatul Poporului a Recomandării nr. 40 din 10 octombrie 2016, adresată A.N.P.C. A.N.P.C. ne-a transmis un răspuns din care rezultă faptul că autoritatea nu a prezentat obiecții privind problematica semnalată și recomandările făcute.

CAPITOLUL VIII

DOMENIUL DREPTURILE COPILULUI, ALE FAMILIEI, TINERILOR, PENSIONARILOR, PERSOANELOR CU HANDICAP

În anul 2016, domeniului Drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap i-au fost repartizate **1143** petiții. Conform specializărilor domeniului de activitate, cele 1143 petiții au fost structurate astfel:

1. **Drepturile copilului: 160** de petiții;
2. **Drepturile tinerilor și familiei: 67** petiții;
3. **Drepturile pensionarilor: 622** de petiții;
4. **Drepturile persoanelor cu handicap: 219** petiții.

SECȚIUNEA 1

DREPTURILE COPILULUI

În cursul anului 2016, Avocatul Poporului a fost sesizat cu un număr de 160 de petiții în legătură cu diverse cazuri de încălcare a drepturilor copilului.

Acestea au vizat solicitarea de informații privind încredințarea copilului unuia dintre părinți, nemulțumirile unuia dintre părinți față de conținutul unor hotărâri judecătorești prin care minorul era încredințat celuiilalt părinte, situația copiilor români din străinătate, indemnizația lunară acordată adoptatorului în baza Legii nr. 57/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 273/2004 privind procedura adopției, precum și a altor acte normative, reînnoirea atestatului de familie aptă să adopte, posibilitățile legale de acordare a unor forme de ajutor pentru creșterea copilului, precum și accesul la sănătate, comportamentul inadecvat al cadrelor didactice față de elevi.

De asemenea, trebuie menționat faptul că Instituția Avocatul Poporului, în parteneriat cu UNICEF și cu sprijinul Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, desfășoară un studiu privind monitorizarea drepturilor copiilor în instituții de tip rezidențial, în vederea realizării unui Raport special. Cercetarea pornește de la contextul național legat de nevoia de monitorizare a respectării drepturilor copiilor, fiind prevăzută în acordul de parteneriat dintre UNICEF România și Instituția Avocatul Poporului pentru perioada 2014 – 2017, în contextul mai larg al Acordului de țară dintre UNICEF și Guvernul României. Protocolul de cercetare a primit avizul Comisiei de Etică a Facultății de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea din București, înregistrat sub nr. 1034 din 17 decembrie 2015. Documentarea se va realiza pe toate palierele respectării drepturilor copiilor cum ar fi: dreptul de a fi protejat împotriva abuzului, neglijării, exploatării, dreptul la educație și dreptul la sănătate, menținerea relațiilor cu persoane față de care au dezvoltat legături de atașament, precum și dreptul de a crește alături de părinții săi.

Pentru realizarea studiului se vor utiliza următoarele instrumente:

- chestionar adresat copiilor cu vârsta cuprinsă între 10 și 17 ani;

- chestionar adresat personalului din centrele rezidențiale;
- grilă de evaluare a instituției, ce conține o parte ce va fi completată împreună cu conducătorul instituției și una completată după părăsirea instituției;
- fișa instituției, ce va fi completată de către conducătorul instituției;
- ghid de interviu pentru conducătorul instituției;
- ghid de interviu de grup focalizat cu părinții ce au copii în instituții rezidențiale.

Instrumentele vor fi aplicate într-un număr de 200 de instituții de tip rezidențial, urmând a fi intervievați 1000 de copii.

După prelucrarea datelor colectate, rezultatele studiului se vor concretiza într-un Raport special.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 16.406/2016 (Sesizare din oficiu) Postul de televiziune ProTv a difuzat în data de 14 septembrie 2016, în cadrul emisiunii de Știri, reportajul „Fetiță de 5 ani ucisă în bătaie de tatăl vitreg pentru că s-a uitat urât la el. Explicația dată de bărbat poliției!”, în care este prezentat cazul unei minore în vârstă de cinci ani, din localitatea Cogeaalac, județul Constanța, care a decedat în urma loviturilor aplicate de către tatăl vitreg.

Având în vedere cele prezentate în mass-media, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, sens în care au fost solicitate informații Primăriei comunei Cogeaalac, județul Constanța. Totodată, reprezentanții Biroului Teritorial Constanța au efectuat o anchetă la Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Constanța (D.G.A.S.P.C.).

În urma demersurilor întreprinse, Primăria comunei Cogeaalac ne-a comunicat că reprezentanții acestei instituții, împreună cu specialiștii D.G.A.S.P.C. Constanța s-au deplasat la domiciliul minorei, constatând că familia mai are în îngrijire doi minori, dintre care unul prezenta urme de lovituri. Minorii se aflau în grija unor persoane domiciliat tot pe raza comunei Cogeaalac, unde mama acestora îi vizitează periodic. Totodată, menționăm că, în urma anchetei efectuate la nivelul Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Constanța au rezultat următoarele:

- *minorii sunt monitorizați în prezent atât de D.G.A.S.P.C. Constanța, cât și de Primăria Cogeaalac;*

- *Primăria Cogeaalac a demarat întocmirea dosarelor de plasament pentru cei doi minori, în vederea instituirii măsurii de plasament la unchiul patern, care a depus o cerere în acest sens și dispune de condiții materiale bune pentru creșterea și îngrijirea minorilor;*

- *mama minorilor se afla într-un program de consiliere, iar după nașterea copilului și în funcție de cursul anchetei penale, D.G.A.S.P.C. Constanța va decide dacă se va institui o măsură de protecție specială pentru nou născut sau pentru cuplul mamă-copil, într-un centru destinat îngrijirii cuplului mamă-copil.*

- *în cauză se fac cercetări de către Parchetul de pe lângă Judecătoria Constanța.*

Dosar nr. 6226/2015 (Sesizare din oficiu) Pe site-ul www.digi24.ro a fost publicată în data de 25 martie 2016 știrea „Direcția de Protecția a Copilului a deschis o anchetă în cazul unei familii din Vaslui, după ce bebelușul lor de patru luni a murit din cauza subnutriției. Lăsat de mamă în Spitalul din Bârlad, copilul avea jumătate din greutatea normală pentru vârsta sa”, în care era prezentat cazul unui bebeluș adus și lăsat la Spitalul Județean Bârlad de mama sa, bebeluș care ulterior a decedat, diagnosticul de deces fiind acela de pneumonie acută interstițială pe fondul unei malnutriții.

Având în vedere acestea, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu, sens în care a fost efectuată o anchetă la D.G.A.S.P.C. Vaslui, de către reprezentanții Biroului Teritorial Iași.

Urmare a anchetei efectuate, autoritățile publice responsabile de respectarea prevederilor legale care reglementează promovarea și garantarea drepturilor copiilor și-au îndeplinit obligațiile care derivă din respectarea principiului interesului superior al copilului. Biroul Teritorial Iași.

Dosar nr. 15.350/2016 (Sesizare din oficiu) Postul de televiziune ProTv a difuzat în data de 23 august 2016, în cadrul emisiunii de Știri, reportajul „*O mamă și-a abandonat cei 4 copii la Primăria Podu Iloaiei iar acum e de negăsit. Cine ar fi dat-o afară din casă*”, în care era prezentată situația a patru minori pe care mama i-a lăsat în sediul Primăriei orașului Podu Iloaiei, județul Iași, împreună cu certificatele de naștere ale acestora și menționând funcționarilor publici din cadrul acestei instituții că este o situație temporară, întrucât nu are unde locui pentru că a fost dată afară din casă de rude, dar, după ce își va găsi un loc de muncă, se va ocupa de îngrijirea copiilor. Potrivit reportajului prezentat, minorii nu au fost abuzați de mamă, fiind internați la Spitalul Clinic de Boli Infecțioase „Sfânta Parascheva” Iași, întrucât prezintă afecțiuni la nivelul pielii, cauzate de mizerie.

Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu cu privire la cele prezentate în mass-media, fiind solicitate informații în acest sens Primăriei Podu Iloaiei, Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Iași, precum și Spitalului Clinic de Boli Infecțioase „Sfânta Parascheva” Iași.

În urma acestor demersuri, Primăria Podu Iloaiei ne-a informat cu privire la prestațiile sociale de care a beneficiat mama minorilor, precum și la faptul că, în vederea depășirii situației de risc în care aceasta se află, s-a analizat alocarea, de către primărie, a unui teren pe care s-ar putea construi o casă din buget acordat de Fundația HHC România.

De asemenea, D.G.A.S.P.C. Iași ne-a comunicat că atât mama, cât și cei patru copii beneficiază de servicii de găzduire și psihosociale în Centrul Maternal *Maternus* Iași.

Spitalul Clinic de Boli Infecțioase „Sfânta Parascheva” Iași ne-a adus la cunoștință că minorii au fost internați cu afecțiuni dermatologice minore, însă au fost externați și duși în Centrul Maternal *Maternus* Iași.

Dosar nr. 19.714/2016 Petentul, executând o pedeapsă privativă de libertate în Penitenciarul București-Rahova, ne-a sesizat cu privire la o posibilă încălcare a prevederilor art. 49 din Constituție, privind protecția copiilor și a tinerilor.

Astfel, din conținutul petiției adresate, rezultă că petentul întâmpină dificultăți în ceea ce privește menținerea legăturii cu fiul său, asupra căruia a fost instituită o măsură specială de protecție.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Sector 2, demers în urma căruia ni s-a comunicat că minorul a fost neglijat de către părinți, motiv pentru care a fost preluat în sistem de protecție. Având în vedere că acesta este încadrat în grad de handicap mediu, parcurge programe specifice de recuperare și urmează programul instructiv-educativ în cadrul Școlii Speciale pentru Deficiențe de vedere Sector 2.

Potentul a solicitat în permanență întrevvedere cu minorul la Penitenciarul București-Rahova, și de fiecare dată, i s-au aprobat cererile de vizită, copilul fiind dus la vizită de către reprezentanții D.G.A.S.P.C. Sector 2. Ultima vizită a copilului la penitenciar a fost în data de 13.10.2016, iar printr-o cerere ulterioară, petentul a solicitat din nou vizitarea, urmând a se efectua demersuri în acest sens.

SECȚIUNEA a 2-a

DREPTURILE TINERILOR ȘI FAMILIEI

Drepturile tinerilor

Potrivit dispozițiilor art. 49 din Constituție, copiii și tinerii se bucură de un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor. Totodată, autoritățile publice au obligația să contribuie la asigurarea condițiilor pentru participarea liberă a tinerilor la viața politică, socială, economică, culturală și sportivă a țării.

Petițiile adresate de tineri instituției Avocatul Poporului și repartizate domeniului drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap, în număr de 8, au fost analizate în contextul dreptului la educație, al dreptului la informație și al dreptului tinerilor la un regim special de protecție. Tinerii au semnalat, în special, aspecte legate de neacordarea unei locuințe sociale și a altor forme de ajutor din partea statului ori a autorităților locale, a pensiei de întreținere și celei de urmaș, regimul juridic al bunurilor dobândite în timpul căsătoriei ori dreptul la moștenire. Totodată, a fost solicitată îndrumare în privința drepturilor de asigurare de sănătate pentru tinerii care studiază în străinătate și informații despre procedura care trebuie urmată pentru stabilirea și plata alocației de plasament acordată ca urmare a instituirii tutelei.

FIȘĂ DE CAZ

Dosar nr. 9499/2016 Petentul a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu o posibilă încălcare a art. 49 din Constituție.

Astfel, atât petentul cât și tutorele acestuia au reclamat faptul că Administrația Județeană a Finanțelor Publice Vaslui a emis somație și titlu executoriu cu privire la recuperarea alocației de plasament de care petentul a beneficiat ca urmare a instituirii tutelei prin hotărâre judecătorească și a aplicării măsurii de protecție specială conform Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului.

Potrivit art. 55 alin. (2) din Legea nr. 272/2004, precum și Ordinului ministrului muncii nr. 1733/2015 privind aprobarea procedurii de stabilire și plată a alocației de plasament, aceasta se acordă și după împlinirea de către copil a vârstei de 18 ani, dacă măsura de plasament, precum și tutela, se continuă și după această dată, pe toată durata continuării studiilor dacă tânărul își continuă studiile, o singură dată, în fiecare formă de învățământ de zi, dar fără a depăși vârsta de 26 de ani.

Instituția Avocatul Poporului a supus atenției conducerii Administrației Județene a Finanțelor Publice Vaslui examinarea acestei situații. Ca rezultat al acestui demers, instituția sus-menționată ne-a comunicat faptul că A.J.F.P. are rol de organ de executare și că petentul nu a contestat titlul executoriu în termenul legal.

Așadar, petentului i s-a comunicat că are deschisă calea justiției pentru recunoașterea dreptului prevăzut de lege.

Drepturile familiei

Potrivit art. 48 din Constituția României, coroborat cu art. 258 din noul Cod civil, familia se întemeiază pe: căsătoria liber consimțită între soți, pe egalitatea acestora, precum și pe dreptul și îndatorirea egală a părinților de a asigura creșterea și educarea copiilor lor, pe egalitatea în fața legii a copiilor din afara căsătoriei cu cei din căsătorie (art. 260 din noul

Cod civil), un regim special de protecție și de asistență în ceea ce privește realizarea drepturilor copiilor și tinerilor. În România statul ocrotește căsătoria și familia, sprijinind-o prin măsuri economice și sociale.

Din analiza celor 59 de petiții adresate instituției Avocatul Poporului cu privire la drepturile familiei și repartizate domeniului drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap s-a constatat că acestea sunt într-o strânsă legătură cu aspectele problematice ale drepturilor copilului. Astfel, în sesizările cu privire la protecția drepturilor familiei, petenții au solicitat, în principal, informații referitoare la: indemnizația lunară pentru creșterea copiilor, obligația părinților de a contribui la întreținerea minorului și dreptul la pensia de urmaș, acordarea unor forme de ajutor din partea statului ori a autorităților locale.

O altă problemă desprinsă din petiții a privit dificultățile întâmpinate în obținerea unei locuințe sociale și nemulțumirile în legătură cu modul în care au fost stabilite anumite drepturi privind protecția socială.

Anumite petiții au vizat nemulțumiri referitoare la legislația în materia acordării tichetelor cadou și a tichetelor de creșă. Potrivit art. 4 din Legea nr. 193/2006 privind acordarea tichetelor cadou și a tichetelor de creșă, tichetele de creșă se acordă în limita prevederilor bugetului de stat sau, după caz, ale bugetelor locale, pentru unitățile din sectorul bugetar și, potrivit acestei legi, pentru celelalte categorii de angajatori, în limita bugetului de venituri și cheltuieli.

Totodată, potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare, apărute în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 923 din 11 decembrie 2016, aplicate de la data publicării, în anul 2016, instituțiile și autoritățile publice nu acordă personalului propriu tichete de masă, tichete cadou, prime de vacanță, vouchere de vacanță și premii. Excepțiile, potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2015, sunt sportivii și colectivele tehnice care au obținut performanțe deosebite la acțiunile sportive internaționale, aceștia putând să primească premii. De asemenea, pot acorda tichete de masă instituțiile finanțate integral din venituri proprii, serviciile de ambulanță județene și Serviciul de Ambulanță București-Ilfov.

Așadar, există multe categorii de angajați care nu beneficiază de acordarea tichetelor cadou și a tichetelor de creșă.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 3171/2016 Petentul, aflat în penitenciar, a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu o posibilă încălcare a art. 48 din Constituție. Acesta ne-a semnalat preocuparea sa cu privire la îngrijirea copilului său, solicitându-ne îndrumări privind încredințarea minorului.

Potentului i-au fost transmise toate informațiile referitoare la problema sesizată, fiind lămurit și asupra posibilității solicitării de ajutor public judiciar, așa cum este acesta reglementat în art. 4 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008.

Dosar nr. 16.658/2016 Petenta a solicitat instituției Avocatul Poporului atribuirea unui spațiu cu destinația de magazie, deoarece este nevoită să depoziteze lemnele pentru foc în camera în care locuiește. Petenta a menționat faptul că un spațiu cu această destinație există, însă nu poate fi utilizat deoarece alți locatari aruncă resturi menajere în fața acestei incinte.

Instituția Avocatul Poporului a supus atenției conducerii Serviciului de Utilitate Publică de Administrare a Fondului Locativ și a Cimitirelor Brăila situația semnalată.

Ca rezultat al acestui demers, instituția sus-menționată ne-a comunicat faptul că în imobilul în care locuiește petenta, închiriat unui număr de 7 familii, au fost efectuate verificări, chiriașii fiind somați să mențină ordinea și curățenia în spațiile de folosință comună.

Dosar nr. 15.075/2016 Petentul a solicitat instituției Avocatul Poporului sprijin în vederea atribuirii unei locuințe sociale și acordării unui ajutor social.

Potentul a fost îndrumat să se adreseze, în scris, Primăriei orașului Sânnicolau Mare și să solicite transmiterea numărului de pe lista de așteptare privind repartizarea unei locuințe sociale și informații privind stadiul soluționării dosarului.

De asemenea, petentului i s-a comunicat faptul că se poate adresa Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Timiș care, prin programele sociale pe care le derulează, prin serviciile și prestațiile sociale pe care le acordă, poate analiza situația și poate decide asupra tipului de ajutor de care acesta ar putea beneficia.

SECȚIUNEA a 3-a

DREPTURILE PENSIONARILOR

În cele 622 petiții referitoare la pensie, petiționarii au solicitat informații despre condițiile legale de acordare a pensiilor ori explicații referitoare la modul de calcul al pensiilor și, mai ales, au criticat activitatea caselor de pensii și legislația din domeniul asigurărilor sociale.

În ceea ce privește activitatea caselor de pensii, nemulțumirile au vizat aspecte care nu constituie elemente de noutate, cele mai multe regăsindu-se și în petițiile din anii precedenți. Astfel, instituția Avocatul Poporului a fost sesizată în legătură cu următoarele probleme:

- întâzieri în soluționarea cererilor de revizuire a pensiei recalculate ori de stabilire a drepturilor de pensie sau de trecere de la un tip de pensie la altul și chiar lipsa răspunsului la unele petiții;
- modul în care unele case teritoriale de pensii au procedat la calcularea sau recalcularea pensiilor;
- imposibilitatea obținerii unor adeverințe care să ateste vechimea ori quantumul salariilor și al sporurilor cu caracter permanent, necesare la stabilirea ori recalcularea pensiilor, mai ales din cauza distrugerii sau a pierderii arhivei fostului angajator;
- dificultăți în certificarea stagiului de cotizare realizat în România, în vederea obținerii unei pensii comunitare;
- întâzieri în plata drepturilor de pensie stabilite prin decizie;
- refuzul caselor de pensii de a pune în executare hotărâri judecătorești definitive prin care s-au stabilit drepturi de pensie;
- greșeli și omisiuni la stabilirea drepturilor la pensie;
- neluarea în considerare de către casele de pensii a tuturor documentelor depuse de petenți în vederea recalculării pensiilor;
- comportamentul inadecvat sau chiar abuziv al unor angajați ai caselor de pensii în raporturile cu pensionarii;

- modul de stabilire a cuantumului pensiei persoanelor care și-au desfășurat activitatea în condiții speciale/deosebite de muncă;
- încadrarea în grad de invaliditate de către comisiile de expertiză a capacității de muncă;
- mari întârzieri în soluționarea contestațiilor la deciziile de pensie trimise la Comisia Centrală de Contestații din cadrul Casei Naționale de Pensii Publice. Numărul petițiilor cu acest obiect a scăzut față de anii precedenți, ca urmare a Deciziei nr. 965/2012 a Curții Constituționale, prin care aceasta a stabilit că nesoluționarea contestațiilor și necomunicarea în termenul legal a hotărârilor Comisiei Centrale de Contestații, respectiv ale comisiilor de contestații care funcționează în cadrul Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Administrației și Internelor și Serviciului Român de Informații nu împiedică accesul la justiție;
- informații privind modul în care se calculează pensia comunitară;
- încălcarea principiului contributivității la stabilirea drepturilor de pensie prin neluarea în calcul a tuturor veniturilor salariale pentru care s-au datorat și plătit contribuțiile de asigurări sociale etc.

În ceea ce privește problemele de natură legislativă, remarcăm o creștere a numărului de petiții cu acest obiect, o accentuare a atitudinii critice a asiguraților și a pensionarilor față de reglementările în vigoare mai noi sau mai vechi.

Așa cum a fost evidențiat și în rapoartele anuale precedente, legislația pensiilor a cunoscut numeroase modificări care nu au avut ca efect creșterea gradului de mulțumire a beneficiarilor față de pensie și de serviciile prestate de casele de pensii. Seria modificărilor a continuat în anul 2016, Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice fiind amendată prin adoptarea următoarelor legi:

- Legea nr. 142/2016 pentru modificarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice prin care se pot asigura în sistemul public de pensii, pe bază de contract de asigurare socială, avocații, notarii, personalul clerical și cel asimilat din cadrul cultelor recunoscute prin lege, neintegrate în sistemul public, precum și orice persoană care dorește să se asigure, respectiv să își completeze venitul asigurat. De asemenea, potrivit acestei legi fracțiunea de an de stagiu de cotizare realizată în grupa I și/sau condiții speciale de muncă, pentru care nu se acordă reducerea vârstei standard de pensionare poate fi cumulată cu perioadele de stagiu de cotizare realizate în condiții deosebite de muncă în vederea reducerii vârstei standard de pensionare. Prin aceeași lege, cuantumul pensiei anticipate parțiale se stabilește din cuantumul pensiei pentru limită de vârstă, prin diminuarea acestuia în raport cu stagiul de cotizare realizat și cu numărul de luni cu care s-a redus vârsta standard de pensionare;

- Legea nr. 155/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice care se referă la stagiul complet de cotizare pentru cei care au lucrat în condiții speciale de muncă;

- Legea nr. 222/2016 privind modificarea art. 109 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, prin care s-au adus completări modalităților de plată a pensiei;

- Legea nr. 172/2016 pentru completarea art. 158 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, care vizează aspecte ce țin de dovada vechimii în muncă în grupa I și/sau a II-a de muncă realizată anterior datei de 1 aprilie 2001;

- Legea nr.186/2016 prin care s-a reglementat plata retroactivă a contribuțiilor de asigurări sociale. În temeiul acestui act normativ, poate încheia contract de asigurare socială, orice persoană, indiferent de cetățenie, cu domiciliul sau reședința în România, care îndeplinește, cumulativ, următoarele condiții: nu are calitatea de pensionar la data încheierii

contractului de asigurare socială; nu a avut calitatea de asigurat în sistemul public de pensii sau în alte sisteme neintegrate acestuia, în perioada pentru care se solicită asigurarea, respectiv nu a realizat stagiul de cotizare sau stagiul asimilat stagiului de cotizare în sistemul public de pensii; nu a avut obligația asigurării în sistemul public de pensii în perioada pentru care se solicită o astfel de asigurare.

În ciuda preocupării legiuitorului de a îmbunătăți legislația pensiilor, așa cum am arătat, instituția Avocatul Poporului a primit numeroase critici și propuneri referitoare la aceasta, dintre care amintim:

- propunerea eliminării reținerii impozitului și a contribuției de asigurări sociale de sănătate din pensiile reglementate de Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice. În legătură cu această problemă, Senatul României a adoptat la data de 6 septembrie 2016 „Propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal” (L196/2016), care a fost trimisă la Camera Deputaților pentru dezbateri. Potrivit acestei propuneri legislative, prevederile legale referitoare la impozitarea pensiilor se abrogă, iar contribuția de asigurări sociale de sănătate se suportă de la bugetul de stat;

- critica art. 170 din Legea nr. 263/2010 referitor la modul de calcul și a datei acordării indicelui de corecție;

- birocracia procedurală întâmpinată la obținerea cardului european de sănătate, valabilitatea scurtă a unor documente și procedura stabilită prin art. 28 din Legea nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat (sub aspectul formulării unei opțiuni fără a avea elementele necesare pentru fundamentarea acesteia, deoarece informațiile se găsesc la instituții publice și nu la cei care trebuie să opteze).

- critica sistării indemnizației acordate în baza Legii nr. 8/2006 motivată de încetarea calității de pensionar al sistemului public de pensii și dobândirea calității de pensionar al sistemului pensiilor militare de stat de la 1 ianuarie 2016, odată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 223/2015. Această problemă a fost între timp rezolvată prin art. 10 din Legea nr. 8/2006, republicată în temeiul art. III din Legea nr. 83/2016 pentru completarea Legii nr. 8/2006;

- critica adusă nerespectării prevederilor art. 102 alin. (2) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu privire la calculul valorii punctului de pensie;

- critica condițiilor prevăzute de art. 2 lit. G și H din Hotărârea de Guvern nr. 954/2015 pentru eliberarea adeverinței-tip pentru stabilirea pensiei de serviciu prevăzută de Legea nr. 216/2015. Mai exact, persoanele provenind din Departamentul de Comerț Exterior care au beneficiat de pensie de serviciu (diplomat) în temeiul Ordonanței de urgență nr. 36/2003, potrivit noilor dispoziții legale, nu mai îndeplinesc condiția vechimii în calitate de membru al Corpului diplomatic și consular al României, necesare pentru obținerea pensiei de serviciu;

- critica prevederilor art. 28 alin. (1) din Legea nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat (privitoare la baza de calcul folosită pentru stabilirea pensiei militare de stat);

- tăcerea Legii nr. 263/2010 în ceea ce privește posibilitatea valorificării „sumelor rezultate din majorarea retribuției tarifare acordate în baza Decretului nr. 46/1982” la încadrarea în grupa a II-a de muncă a celor autorizați ISCIR;

- lacuna legislativă creată de art. 6 alin. (1) din Legea nr. 263/2010, constând în excluderea unor activități din perioada 2005-2011 de sub incidența prevederilor acestui text de lege, respectiv de la obligația de asigurare și plată a contribuției asigurărilor sociale;

- critica prevederilor art. 65 alin. (4) Legea nr. 142/2016 pentru modificarea Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice sub aspectul aplicării lor doar persoanelor care se înscriu la pensie după data intrării în vigoare a acestora, nu și celor care sunt deja înscriși la pensia anticipată parțială. Conform acestei modificări, procentul de diminuare este

variabil, respectiv cuantumul pensiei anticipate parțiale se stabilește din cuantumul pensiei pentru limită de vârstă prin diminuarea acestuia în raport cu stagiul de cotizare realizat și cu numărul de luni cu care s-a redus vârsta standard de pensionare;

- nemulțumirea față de neacordarea, în anul 2016, a indemnizației/ajutorului pentru ieșirea la pensie a cadrelor didactice, potrivit art. 11 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015;

- critica excluderii de la stabilirea punctajului mediu anual a formelor de retribuire în acord, conform Legii nr. 263/2016;

- critica Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice prin aceea că, în lipsa unor dispoziții exprese, de la data încetării contractului de muncă/raportului de serviciu până la emiterea deciziei de pensionare persoana în așteptarea pensiei nu are asigurare de sănătate și niciun venit. Această problemă nu este doar legislativă, ci și administrativă, în măsura în care emiterea deciziei de pensionare și punerea în plată se fac cu mare întârziere, durând luni de zile.

FIȘE CAZ:

Dosar nr. 1741/2016 Petenta a reclamat fostul angajator, care nu i-a eliberat adeverințele solicitate, necesare în vederea completării dosarului de pensionare.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat instituția reclamată, respectiv Filarmonica George Enescu, care ne-a comunicat că a înmănat petentei, pe bază de semnătură, una dintre adeverințe și decizia de încetare contractului individual de muncă, iar celelalte adeverințe și raportul pe salariat din Registrul de evidență al salariaților i-au fost comunicate prin intermediul executorului judecătoresc.

Dosar nr. 8698/2016 Petentul a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu neacordarea unui bilet de tratament și recuperare de către Casa Sectorială de Pensii a Ministerului Afacerilor Interne, motivat de lipsa bazei legale pentru acordarea acestui drept, întrucât, deși Legea nr. 223/2015 prevede la art. 81 alin. (1) lit. a) acordarea tratamentului balnear și de recuperare, nu conține dispoziții privind condițiile și modul de acordare a biletelor de tratament. Din cauza lacunei legislative în discuție, beneficiarii pensiilor militare de invaliditate, cum este și cazul petentului, nu își pot exercita pe deplin dreptul constituțional la ocrotirea sănătății.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Casa Sectorială de Pensii a Ministerului Afacerilor Interne.

Ca rezultat al demersului întreprins, autoritatea a adus precizări cu privire la situația creată prin apariția Legii nr. 223/2015 și la demersurile efectuate în legătură cu completarea art. 81 al acestei legi și a comunicat documente referitoare la proiectul de lege de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2015 prin care a fost modificată și completată Legea nr. 223/2015.

Până în prezent, nu au fost identificate amendamentele la lege necesare acoperirii lacunei legislative. Din informațiile publice publicate pe pagina de internet a Ministerului Afacerilor Interne rezultă că potrivit Ordinului privind aprobarea Criteriilor de acordare a biletelor de tratament balnear prin sistemul organizat și administrat de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice din 2015, înregistrarea și aprobarea solicitărilor privind atribuirea de bilete de tratament, din partea persoanelor fizice sau juridice, precum și din partea unor asociații sau organizații reprezentând interesele beneficiarilor și pentru casele de pensii sectoriale (Ministerului Apărării Naționale,

Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului Român de Informații), se face de către conducerea Casei Naționale de Pensii Publice.

Dosar nr. 5470 Petentul a reclamat neplata pensiei (anticipată parțială începând cu luna februarie 2014, și pentru limită de vârstă de la data de 23 ianuarie 2016). Din petiție reiese că nu a primit răspuns la solicitările sale, în ciuda asigurărilor date de Casa Națională de Pensii Publice că a trimis petiția sa, spre rezolvare, la Casa de Pensii a Municipiului București.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat conducerea Casei de Pensii a Municipiului București.

Urmare a demersului întreprins, Casa de Pensii a Municipiului București a soluționat favorabil cazul petentului, prin emiterea deciziei de trecere la pensia pentru limită de vârstă și virarea sumei cuvenite pensionarului în contul acestuia.

Dosar nr. 4922/2016 Petentul ne-a informat că nu a primit răspuns din partea Casei Locale de Pensii Sector 2 la cererile sale referitoare la modul în care a fost pusă în executare o sentință civilă din 2015 a Tribunalului București, Secția a VIII-a Conflicte de Muncă și Asigurări Sociale.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Casa Locală de Pensii Sector 2, solicitându-i să urgenteze comunicarea răspunsurilor la cererile petentului, acesta fiind informat că demersul nostru se referă la încălcarea dreptului de petiționare și nu la punerea în executare a unei hotărâri judecătorești.

Urmare a demersului întreprins, Casa Locale de Pensii Sector 2 a răspuns favorabil cererilor petentului, emițând decizie de revizuire a pensiei. Diferențele de drepturi de pensie în cuantum net de 1.544 lei au fost comunicate pentru plată în luna martie 2016.

Dosar nr. 15.615/2016 Petenta a reclamat tergiversarea certificării stagiului de cotizare realizat în România, în vederea obținerii unei pensii în Republica Cehă.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Casa de Pensii a Municipiului București.

În urma demersului întreprins, Casa de Pensii a Municipiului București a rezolvat favorabil situația petentei, prin emiterea formularelor E205RO și E210RO și transmiterea acestora către instituția competentă din Republica Cehă.

SECȚIUNEA a 4-a

DREPTURILE PERSOANELOR CU HANDICAP

Persoanele cu handicap se bucură de protecție specială, astfel cum stabilește art. 50 din Constituție, statul fiind obligat să asigure realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor pentru ca aceste persoane să participe efectiv la viața comunității.

Instituția Avocatul Poporului a manifestat constant interes pentru problemele cu care se confruntă persoanele cu handicap din România, în acest sens, se înscriu și participările la diverse seminarii având ca scop promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, întâlnirile cu reprezentanții O.N.G.-urilor implicate în protecția drepturilor persoanelor cu handicap.

Cu ocazia întâlnirilor, au fost purtate discuții referitoare la cuantumul indemnizațiilor acordate persoanelor cu handicap, a indemnizației acordate asistenților personali ai acestora și posibilitatea acordării de locuințe sociale către persoanele cu handicap.

O problemă care se ridică este evaluarea medicală de specialitate care pune accent pe handicap din punct de vedere medical, tratarea este preponderent medicală, și mai puțin pe abilitatea persoanelor cu handicap.

Comisia de evaluare ar trebui să realizeze o evaluare amplă prin care să testeze capacitățile fiecărui individ în parte, să facă recomandări asupra categoriei de muncă la care ar putea să se încadreze, iar aceste recomandări să fie trecute în fișa personală a fiecărei persoane cu handicap.

În cursul anului 2016, Avocatul Poporului s-a preocupat de acțiunile întreprinse de stat, de autoritățile competente în domeniu, pentru ca acestei categorii de persoane să îi fie asigurate accesul și accesibilitatea în egală măsură cu a celorlalte persoane.

Modificările aduse Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, au avut în vedere aspecte complexe ale persoanelor cu handicap așa încât să se asigure realizarea egalității de tratament în vederea participării efective a acestora în viața comunității, așa încât acești oameni să-și poată îndeplini rolurile și responsabilitățile cetățenești, să beneficieze de posibilitățile de alegere individuală și de același grad de control asupra vieții lor, asemeni persoanelor care nu suferă de vreo dizabilitate.

În domeniul protecției persoanelor cu handicap, instituția Avocatul Poporului a fost sesizată cu **219** petiții, care au avut ca obiect probleme privind neîncadrarea corespunzătoare în gradele de handicap, neacordarea drepturilor cuvenite pentru persoanele cu handicap, reevaluarea nejustificată a gradului de handicap și încadrarea persoanei într-un grad de handicap inferior celui avut anterior, refuzul autorităților administrației publice locale de a angaja asistenți personali pentru persoanele cu handicap grav cărora li s-a stabilit dreptul de a beneficia de asistent social, tergiversarea emiterii certificatelor de încadrare într-un grad de handicap, depășirea termenului de realizare a accesibilităților pentru aceste persoane defavorizate, lipsa fondurilor pentru plata asistenților personali, refuzul autorităților publice competente de a evalua la cerere persoanele cu handicap în vederea schimbării încadrării inițiale. Totodată, petenții au solicitat completarea dispozițiilor legale în vigoare cu prevederi, potrivit cărora, în cadrul procesului de învățământ, unitățile de învățământ superior, public și privat sunt obligate să asigure cursuri pentru studenții cu handicap în formatul solicitat în scris de către aceștia și înființarea la nivel național a unei instituții specializate în consilierea psiho-sociologică.

Petițiile referitoare la drepturile persoanelor cu handicap, care au fost adresate Avocatului Poporului în cursul anului 2016, au fost analizate, iar acolo unde cadrul legal a permis, s-a procedat la îndreptarea situațiilor reclamate și repunerea în drepturi a persoanelor lezate de către autoritățile administrației publice. În cazurile când, cadrul legal a fost acela care a necesitat îndreptări din partea forului legislativ sau a Guvernului, Avocatul Poporului au fost întocmite rapoarte speciale în acest sens.

FIȘA DE CAZ:

Dosar nr. 17.422/2016 O organizație neguvernamentală ne-a sesizat în legătură cu lipsa rampelor de acces pentru persoanele cu handicap la intrarea în Spitalul Clinic de Urgență Constanța, astfel cum prevede art. 62 din Legea nr. 448/2006, privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Au fost întreprinse demersuri la Spitalul Clinic de Urgență Constanța în legătură cu aspectele sesizate de petentă.

Ca rezultat al demersului întreprins de Avocatul Poporului, am primit răspunsul instituției sesizate din care rezultă faptul că spitalul are două rampe de acces special amenajate pentru persoanele cu handicap, iar a treia rampă va fi construită la intrarea în spital, care să facă legătura cu ambulatoriul de specialitate.

Dosar nr. 10.388/2016 Petenta a sesizat Avocatul Poporului, reclamând nerespectarea drepturilor persoanelor cu handicap, prevăzute de Legea nr. 448/2006, republicată, în sensul tergiversării contestației ce a fost formulată de aceasta la Comisia superioară de evaluare a persoanelor adulte cu handicap.

Au fost întreprinse demersuri în legătură cu aspectele semnalate de petentă la Comisia superioară de evaluare a persoanelor adulte cu handicap.

Ca rezultat al intervenției Avocatului Poporului, autoritatea a analizat situația petentei precum și documentația medicală, a soluționat contestația și a emis decizia, care a fost transmisă Comisiei de evaluare a persoanelor adulte cu handicap Constanța, aceasta din urmă având obligația de a o aduce la cunoștința petiționarei.

Dosar nr. 9862/2016 Petentul a sesizat Avocatul Poporului în legătură cu refuzul Direcției Generale de Asistență și Protecția Copilului Sector 2 București, care i-a suspendat dreptul la asistență socială sub formă de prestații sociale, fără a i se comunica decizia de suspendare, în condițiile legii.

Au fost solicitate informații de la Generale de Asistență și Protecția Copilului Sector 2 București în legătură cu răspunsul datorat petentului.

Ca rezultat al demersului întreprins, autoritatea administrației publice sesizată ne-a transmis copia deciziei de suspendare, pe care am comunicat-o petentului.

Dosar nr. 7378/2016 Petenta, persoană cu handicap, a sesizat Avocatul Poporului în legătură cu tergiversarea soluționării cererilor sale adresate Primăriei Sectorului 2 București, în care solicita construirea unei rampe de acces pentru persoane cu handicap locomotorii la adresa unde petiționara locuiește, întrucât rampa existentă este neutilizabilă din cauza înclinației mari, fiind abruptă.

Au fost întreprinse demersuri în legătură cu aspectele semnalate de petentă la Primăria Sectorului 2 București.

Ca rezultat al demersului întreprins de Avocatul Poporului, autoritatea administrației publice sesizată ne-a informat că Serviciul disciplina în construcții s-a deplasat la fața locului și a constatat că rampa de acces din beton care există și este neutilizabilă a fost construită fără autorizație de construire, urmând ca asociația de proprietari să ia măsurile de desființare a acesteia și în locul ei, Direcția urbanism, cadastru și gestionare teritoriu din cadrul Primăriei Sectorului 2 urmând să construiască altă rampă de acces, în condițiile legii.

Dosar nr. 8849/2016 Petentul a sesizat Avocatul Poporului în legătură cu imposibilitatea Primăriei comunei Sîngureni, județul Giurgiu de a plăti indemnizația de însoțitor aferentă lunilor aprilie și mai 2016, din cauza lipsei fondurilor.

Au fost întreprinse demersuri în legătură cu aspectele semnalate de petent.

Ca rezultat al intervenției Avocatului Poporului, Primăria comunei Sîngureni, județul Giurgiu a soluționat favorabil cererea petentului, în sensul că vor fi achitate indemnizațiile aferente celor două luni restante.

Dosar nr. 14.538/2016 Petentul, persoană cu handicap, a sesizat Avocatul Poporului în legătură cu refuzul Casei de Asigurări de Sănătate a Municipiului București de a aproba procurarea unei proteze de coapsă modulară cu manșon de silicon.

Au fost întreprinse demersuri în legătură cu aspectele semnalate de petent la Casa de Asigurări de Sănătate a Municipiului București.

Ca rezultat al demersului întreprins, casa de asigurări a soluționat favorabil cererea, în sensul că a fost emisă decizia prin care i se aprobă petentului proteza de coapsă cu manșon de silicon.

CAPITOLUL IX

DOMENIUL ARMATĂ, JUSTIȚIE, POLIȚIE, PENITENCIARE

CONSIDERAȚII GENERALE

În anul 2016, în cadrul domeniului de activitate Armată, justiție, poliție, penitenciare au fost soluționate 3063 de petiții înregistrate la sediul central al instituției Avocatul Poporului, cu 18 % mai mult decât în anul precedent (2601 în anul 2015) sau peste 33% din întreaga activitate a instituției Avocatul Poporului.

Petițiile au fost structurate în funcție de specializările domeniului de activitate, astfel:

1. **Armată: 34 petiții;**
2. **Justiție: 2242 de petiții;**
3. **Poliție: 178 de petiții;**
4. **Penitenciare: 416 de petiții;**
5. **Altele: 193 de petiții.**

ATRIBUȚIILE INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

ÎN DOMENIUL ARMATĂ, JUSTIȚIE, POLIȚIE, PENITENCIARE

În societatea contemporană, caracterizată prin pluralism, diversitate și globalizare, afirmarea și protecția drepturilor omului constituie, mai mult ca oricând, o componentă a democrației, oferind standarde minime de garantare a protecției juridice a persoanei.

Afirmarea drepturilor omului este o condiție necesară, dar nu și suficientă pentru respectarea și promovarea acestora, astfel că reglementarea normativă, precum și stabilirea concretă a mijloacelor juridice și a instituțiilor cu atribuții în materie au apărut ca imperativ necesare pentru garantarea exercițiului real al acestor drepturi.

Protecția persoanei, în sens larg, a impus nu doar stabilirea sferei valorilor ce se bucură de ocrotire, dar și a unor entități statale și suprastatale cu atribuții în monitorizarea asigurării exercițiului drepturilor omului.

Între aceste instituții se numără și cea a Ombudsmanului - Avocatul Poporului – reglementată prin art. 58 din Constituția României. Analiza prevederilor constituționale și legale ce reglementează această instituție conturează atribuțiile, principiile de acțiune și caracteristicile acesteia. Astfel, instituția Avocatul Poporului are ca scop apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile publice și nu se substituie altor autorități publice, exercitându-și atribuțiile într-o procedură de esența căreia este medierea și concilierea persoanei fizice cu autoritățile publice.

SECȚIUNEA 1

ARMATĂ

Avocatul Poporului, în urma petițiilor primite, a constatat existența anumitor probleme în ceea ce privește reglementarea unor drepturi, facilități și măsuri de protecție socială recunoscute veteranilor de război, invalizilor de război, văduvelor de război, orfanilor de război și prizonierilor de război.

În acest context, instituția Avocatul Poporului și-a propus întocmirea unui Raport special privind veteranii de război, precum și unele drepturi ale invalizilor și văduvelor de război, la care lucrează o echipă formată din reprezentanți ai domeniului Armată, justiție, poliție, penitenciare, ai domeniului Proprietate, muncă protecție socială, impozite și taxe, precum și din consilieri de la Cabinetul Avocatului Poporului. Scopul acestui raport este:

- *îmbunătățirea și actualizarea legislației privind veteranii de război și victimele războiului;*
- *securitate socială, asistență medicală și alte beneficii relevante;*
- *atenuarea consecințelor psihosociale ale războiului și integrarea veteranilor de război și a victimelor războiului în societate;*
- *asistență adecvată pentru foștii membri ai personalului de menținere a păcii și cei care au luat parte la operațiuni similare, înainte, în timpul și după misiune.*

Demersurile au început prin stabilirea de contacte și întâlniri cu reprezentanți ai sistemului militar (cum ar fi, Asociația Națională a Veteranilor de Război, șeful Departamentului pentru Relația cu Parlamentul și Informare Publică din cadrul Ministerului Apărării Naționale), pentru a identifica nevoile reale cu care se confruntă această categorie specială de cetățeni și pentru a face anumite recomandări și propuneri privind îmbunătățirea protecției sociale a veteranilor, a invalizilor, a orfanilor și a văduvelor de război.

Legat de această problematică, este de amintit faptul că prin adjunctul care coordonează acest domeniu, instituția Avocatul Poporului a fost prezentă la cea de a opta Conferință internațională privind instituțiile de tip Ombudsman pentru Forțele armate, organizată la Amsterdam în perioada 2-5 octombrie 2016, de Centrul de la Geneva pentru Controlul Democratic al Forțelor Armate (DCAF), Inspectorul General al Forțelor Armate Olandeze și Ombudsmanul Național al Olandei. La această întâlnire au participat 71 de reprezentanți din 30 de țări, precum și ai EUROMIL, DCAF, NATO, ICRC, OSCE, ONU, ZIF și ai Ministerului Apărării din țara gazdă. Scopul principal al acestei Conferințe a fost acela de a promova schimbul de experiențe și de a adânci cooperarea între instituțiile de tip ombudsman, cu un accent special pus pe rolul instituțiilor de tip ombudsman în ceea ce privește misiunile militare internaționale.

Dezbaterile din cadrul acestei conferințe au fost împărțite pe patru secțiuni plene, instituția Avocatul Poporului fiind reprezentată în grupurile în care s-au discutat problemele generale ale instituțiilor nespecializate de tip ombudsman și cele legate de reintegrarea veteranilor. În cadrul acestor grupuri a fost prezentată modalitatea de organizare a instituției, mandatul Avocatului Poporului și problemele punctuale referitoare la domeniul armatei.

În Declarația adoptată în cadrul conferinței, recunoscându-se unicitatea fiecărui context național, se concluzionează că instituțiilor de tip ombudsman le revine un rol important în asigurarea unui statut corespunzător pentru foștii combatanți, în condițiile în care numărul acestora este într-o permanentă creștere, ca o consecință directă și imediată a înmulțirii misiunilor internaționale în ultimii ani.

Petițiile înregistrate în cadrul acestui subdomeniu de activitate, în număr de 14, au fost analizate în contextul prevederilor art. 51 din Constituția României privind dreptul de petiționare și au avut ca obiect faptul că petenții nu au primit răspunsuri la petițiile pe care le-au adresat autorităților.

Sediul materiei:

- Legea nr. 80/1995 privind statutul cadrelor militare, cu modificările și completările ulterioare;
- Norme din 29 decembrie 2009 de selecționare a candidaților pentru admiterea la cursul de formare a ofițerilor și subofițerilor în activitate, pe filiera indirectă;
- Legea nr. 226/2011 privind reparațiile morale și materiale pentru fostele cadre militare active, îndepărtate abuziv din armată în perioada 23 august 1944-31 decembrie 1961, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României, republicată;
- Legea nr. 14/1992 privind organizarea și Funcționarea Serviciului Român de Informații, republicată;
- Legea nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat;
- Ordonanța de Urgență nr. 82 din 25 octombrie 2006 pentru recunoașterea meritelor personalului armatei participant la acțiuni militare și acordarea unor drepturi acestuia și urmașilor celui decedat;
- Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 111/2007 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2006 pentru recunoașterea meritelor personalului armatei participant la acțiuni militare;
- Legea nr. 41/2009 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 71/2008 privind modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2006 pentru recunoașterea meritelor personalului armatei participant la acțiuni militare;
- Legea nr. 121/2011 privind participarea forțelor armate la misiuni și operații în afara teritoriului statului român;
- Legea nr. 150/2014 privind modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2006 pentru recunoașterea meritelor personalului armatei participant la acțiuni militare și acordarea unor drepturi acestuia și urmașilor celui decedat;
- Legea nr. 203/2015 privind planificarea apărării;
- Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal;
- Legea nr. 81/2016 privind modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 82/2006 pentru recunoașterea meritelor personalului armatei participant la acțiuni militare și acordarea unor drepturi acestuia și urmașilor celui decedat.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 2696/2016 Petentul a sesizat instituția în legătură cu luarea în calcul la salarizare și a sporului de doctorat, fără a preciza dacă cererile i-au fost respinse ori nu a primit niciun răspuns de la Ministerul Apărării Naționale.

Față de aspectele sesizate, în baza art. 15 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia Avocatul Poporului poate cere date suplimentare pentru analizarea și soluționarea petițiilor, i s-a cerut petentului să facă dovada demersurilor întreprinse (copia numerelor de înregistrare a plângerilor, eventual răspunsurile primite de la angajator, respectiv Ministerul Apărării Naționale).

Dosar nr. 3550/2016 Petentul a sesizat instituția cu privire la faptul că, deși s-au făcut unele demersuri pentru a fi avansat la gradul de general de brigadă cu o stea în retragere, acest fapt nu s-a mai întâmplat din diferite motive.

Față de aspectele sesizate, i s-a adus la cunoștință petentului faptul că acestea vizează fapte ale Președintelui României or, potrivit art. 15 alin. (4) din Legea nr. 35/1997 organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, nu fac obiectul activității instituției Avocatul Poporului și vor fi respinse fără motivare petițiile privind actele emise de Camera Deputaților, de Senat sau de Parlament, actele și faptele deputaților și senatorilor, ale Președintelui României, ale Curții Constituționale, ale președintelui Consiliului Legislativ, ale autorității judecătorești, precum și ale Guvernului, cu excepția legilor și ordonanțelor.

Dosar nr. 6547/2016 Petenta a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu situația tatălui său, ofițer îndepărtat în mod abuziv din cadrele armatei și a solicitat sprijinul instituției, alături de Guvernul României și Ministerul Apărării Naționale, în acordarea unei reparații de ordin moral prin emiterea unei adrese din care să rezulte faptul că a fost înlăturat din armată pe nedrept.

Petentei i s-a adus la cunoștință următoarele:

Potrivit art. 1 din Legea nr. 226/2011 privind reparațiile morale și materiale pentru fostele cadre militare active, îndepărtate abuziv din armată în perioada 23 august 1944-31 decembrie 1961, fostele cadre militare active care au intrat în armată sau în comandamentele și unitățile de grăniceri până cel târziu la 30 decembrie 1947 și care au fost îndepărtate abuziv în perioada 23 august 1944-31 decembrie 1961 din considerente politice, religioase, etnice sau sociale au dreptul la reparații morale și materiale, potrivit dispozițiilor prezentei legi.

În virtutea acestui articol și coroborat cu art. 2 din același act normativ determinarea calității de îndepărtat abuziv se realizează pe baza unei cereri, formulate de solicitant.

Cererile se adresează comisiei de pe lângă Ministerul Apărării Naționale și se depun direct la sediul acesteia sau la centrul militar zonal, județean ori al sectoarelor municipiului București, denumite în continuare centre militare. Cererea este însoțită de un dosar, cuprinzând acte, în funcție de calitatea persoanei care depune cererea.

Pentru cel îndepărtat abuziv, actele necesare sunt:

- a) act de identitate sau pașaport, emis de autoritățile române, aflat în termen de valabilitate, în copie;
- b) adeverințe, în original, sau copii certificate ale actelor care să ateste situația militară, de instituțiile deținătoare de arhivă;
- c) livret militar sau orice alte documente din care să rezulte situația militară, în copie autenticată conform legii;
- d) extrasul ordinului de trecere în rezervă ori direct în retragere sau în cadrul disponibil;
- e) extrasul actului pe baza căruia s-a fundamentat îndepărtarea abuzivă, în situația în care acesta există, în original sau în copie certificată de autoritatea emitentă ori autenticat conform legii;
- f) declarație formulată pe propria răspundere, autenticată potrivit legii, din care să rezulte că nu s-a aflat în una dintre situațiile prevăzute la art. 3 alin. (3) din Legea nr. 226/2011;
- g) acte din care să rezulte că nu au beneficiat de despăgubirile prevăzute de Legea nr. 433/1946 pentru crearea cadrului disponibil al armatei, pentru cei care au solicitat trecerea în cadrul disponibil al armatei, în original sau în copie certificată de autoritatea emitentă ori autentificate conform legii;

- h) declarație formulată pe propria răspundere și autenticată potrivit legii în situația constatării, de către instituțiile deținătoare de arhivă, a inexistenței actelor prevăzute la lit. g), caz în care solicitantul trebuie să depună la dosar dovada constatării inexistenței actelor;
- i) certificate de stare civilă, în copie autenticată conform legii, în situația în care și-a schimbat numele.

Pentru stabilirea calității de îndepărtat abuziv, la cererea comisiilor sau la inițiativa solicitantului, dosarul poate cuprinde și acte, altele decât cele arătate.

Actele se depun de către solicitant, direct la sediul autorităților, sau prin corespondență, cu confirmare de primire.

SECȚIUNEA a 2-a

JUSTIȚIE

2. 1. CONSIDERAȚII GENERALE

Autoritatea judecătorească în România. Accesul la justiție

Potrivit art. 21 alin. (1) din Constituție orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.

Potrivit art. 6 paragraful (1) din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

Prevederile anterior menționate garantează dreptul ca o instanță să ia la cunoștință despre orice contestație referitoare la drepturile cu persoanei, aspectele vizând echitatea procedurii și realizarea sub toate aspectele a exercițiului dreptului implicând, între altele, caracterul independent și imparțial al instanței, constituirea acesteia în temeiul legii, soluționarea cauzei într-un termen rezonabil, accesul la exercitarea căilor de atac, punerea în executare a hotărârii.

Independența justiției – garanție a realizării concrete a dreptului la un proces echitabil

Justiția se înfăptuiește în numele legii, este unică, imparțială și egală pentru toți (art. 124 - 125 alin. (1) din Constituție). Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii. Judecătorii, numiți de Președintele României, sunt inamovibili în condițiile legii.

Potrivit art. 131 alin. (1) și (2) și art. 132 din Constituție, în activitatea judiciară Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor. Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori – constituiți în parchete – și care își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției.

Potrivit art. 3 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, procurorii numiți de Președintele României se bucură de stabilitate și sunt independenți, în condițiile legii.

Principiul independenței justiției, consacrat de Constituție este reluat, între altele, și de prevederile art. 2 alin. (4) din actul normativ anterior menționat, care prevede că orice persoană, autoritate sau instituție este datoră să respecte independența judecătorilor.

Raporturile dintre instituția Avocatul Poporului și autoritatea judecătorească

Potrivit prevederilor art. 2 alin. (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, în exercitarea atribuțiilor sale Avocatul Poporului nu se substituie autorităților publice.

Același act normativ reglementează la art. 15 alin. (4) – între cazurile ce excedează sferei competenței instituției Avocatul Poporului - actele autorității judecătorești, prevăzând că nu fac obiectul activității instituției Avocatul Poporului și vor fi respinse fără motivare petițiile privind (între altele) actele autorității judecătorești.

Totodată, în conformitate cu art. 18 din Legea nr. 35/1997 în cazul în care instituția Avocatul Poporului constată că soluționarea petiției cu care a fost sesizată este de competența autorității judecătorești, se poate adresa, după caz, ministrului justiției, Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Public sau președintelui instanței de judecată.

Potrivit art. 16 alin. (2) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căreia hotărârile judecătorești pot fi desființate sau modificate numai în căile de atac prevăzute de lege și exercitate conform dispozițiilor legale.

De asemenea, potrivit dispozițiilor art. 97 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, orice persoană poate sesiza Consiliul Superior al Magistraturii în legătură cu activitatea sau conduita necorespunzătoare a judecătorilor și procurorilor, încălcarea obligațiilor profesionale în raporturile cu justițiabilii ori săvârșirea de către aceștia a unor abateri disciplinare, fără ca, prin exercitarea acestui drept, să se pună în discuție soluțiile pronunțate prin hotărâri judecătorești, care sunt supuse căilor legale de atac.

Astfel, reglementarea obligației negative de neintervenire sub nicio formă a instituției Avocatul Poporului în desfășurarea procedurilor judiciare, indiferent de obiectul sau de stadiul acestora, inclusiv (potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului) în faza executării silită, reprezintă o garanție a respectării principiului independenței justiției.

Pe cale de consecință, soluționarea petițiilor cu care instituția Avocatul Poporului este sesizată, având ca obiect activitatea organelor judiciare se limitează la sesizarea ministrului justiției, Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Public sau președintelui instanței de judecată pentru examinarea, potrivit competențelor legale, a aspectelor invocate în cuprinsul petițiilor adresate instituției Avocatul Poporului.

2. 2. CADRUL LEGAL

Cele 2242 de petiții înregistrate în cadrul acestui domeniu de activitate au avut ca obiect nemulțumiri privind activitatea instanțelor judecătorești, soluțiile pronunțate, neredactarea hotărârilor judecătorești în termenele prevăzute de lege, procedura de executare silită a hotărârilor judecătorești, activitatea experților judiciari, a executorilor judecătorești, a avocaților și nemulțumiri referitoare la activitatea organelor de urmărire penală. Demersuri specifice activității instituției Avocatul Poporului au fost realizate la parchete, instanțe, Consiliul Superior al Magistraturii și Ministerul Justiției, în ceea ce privește petiții care au

avut ca obiect necomunicarea unui răspuns la plângerile penale și stadiul soluționării acestora, lipsa unui răspuns din partea C.S.M. la petiții adresate acestei instituții.

Sediul materiei:

- Coduri: civil, penal, procedură civilă, procedură penală;
- Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordonanța nr. 43/2002 privind Departamentul Național Anticorupție, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală.

2. 3. SESIZĂRI PRIVIND INSTANȚELE JUDECĂTOREȘTI

Nemulțumirile petenților au vizat soluțiile și măsurile dispuse de instanțele judecătorești în cauzele cu soluționarea cărora au fost investite, durata procedurilor judiciare, modul de îndeplinire a atribuțiilor profesionale de către judecători, activitatea executorilor judecătorești și a avocaților, solicitări de acordare a unor consultații juridice privind, în esență, interpretarea și aplicarea prevederilor legale în spețele concrete în care petenți iau calitatea de parte, executarea silită a titlurilor executorii, neredactarea hotărârilor judecătorești, necomunicarea de răspunsuri la cereri adresate instanțelor.

În cazurile circumscrise prevederilor art. 15 alin. (4), petenții au fost îndrumați să se adreseze autorităților competente și, eventual, pentru obținerea de informații suplimentare, unui avocat, aducându-li-se, totodată, la cunoștință sfera competenței instituției Avocatul Poporului, inclusiv împrerurarea că soluțiile pronunțate de instanțe nu pot fi reformate decât prin exercitarea căilor de atac ordinare și extraordinare, în condițiile legii procesuale.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 9473/2016 Petenta a sesizat instituția Avocatul Poporului cu privire la tergiversarea soluționării dosarului civil aflat pe rolul Judecătoriei Năsăud din anul 2014, având ca obiect succesiune.

Față de cele expuse, ne-am adresat Inspecției Judiciare.

Urmare a demersurilor efectuate, Inspecția Judiciară ne-a transmis că aspectele sesizate au făcut obiectul verificărilor și nu au fost constatate indiciile existenței abaterii disciplinare prevăzute de art. 99 lit. h) teza I a din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată.

Dosar nr. 11.487/2016 Petenta a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu necomunicarea sentinței pronunțată de Judecătoria Sectorului 5 București.

Față de aspectele sesizate, ne-am adresat Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.

Inspecția Judiciară din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii ne-a comunicat rezoluția prin care sesizarea formulată a fost clasată. În esență, s-a reținut că nu sunt îndeplinite condițiile de exercitare a acțiunii disciplinare față de magistratul căruia i-a revenit spre redactare hotărârea judecătorească la care s-a făcut referire în sesizarea formulată, redactarea cu întârziere a acesteia nefiind imputabilă magistratului judecător, ci unor alte

cauze, precum volumul mare de activitate și complexitatea cauzelor repartizate spre soluționare.

Dosar nr. 9266/2016 Petentul ne-a sesizat cu privire la neeliberarea unor copii ale unor sentințe judecătorești pronunțate în cauze în care a fost parte, datorită anumitor pretense nereguli vizând plata taxelor de timbru.

Față de cele sesizate de petent, ne-am adresat Judecătoriei Vișeu de Sus, care ne-a comunicat răspunsul (transmis și petentului), prin care s-a indicat norma legală care reglementează modalitatea de plată a taxelor judiciare de timbru.

Dosar nr. 12.181/10.378/10.695/2016 Petentul și-a exprimat nemulțumirea față de modul în care a fost soluționat un dosar penal în care avea calitatea de parte, apreciind că organele de urmărire penală au refuzat să administreze probatoriul conform cu probele existente în dosar, „cu scopul clar de a favoriza făptașii infracțiunilor de tâlhărie, abuz în serviciu și sechestrare de persoane”. Având în vedere nemulțumirile exprimate, referitoare la modul în care organele de urmărire penală sesizate au procedat în cauză (procurori, organe de poliție), în temeiul ar. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, am transmis Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, o copie a petițiilor formulate în vederea analizării acestora potrivit competențelor legale ale acestei instituții.

În urma demersului întreprins, autoritatea sesizată ne-a transmis faptul că, în conformitate cu art. 45 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, modificată, s-a dispus clasarea lucrării, întrucât, din verificări, nu s-au conturat indiciile comiterii vreunei abateri disciplinare dintre cele prevăzute de art. 99 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor.

Dosar nr. 1164/2015 (finalizat 2016) Petentul și-a exprimat o serie de nemulțumiri generale cu privire la activitatea unor instituții ale statului și în concret, cu privire la necomunicarea unor răspunsuri din partea autorităților sesizate (Administrația Județeană a Finanțelor Publice Ilfov, Administrația Finanțelor Publice Sector 2 București, respectiv Casa Județeană de Pensii Ilfov) ca urmare a sesizării acestora, atât personal, cât și prin intermediul unui executor judecătoresc (demersuri întreprinse în contextul deschiderii în cauză a unor proceduri de executare silită).

În acest context, pentru lămurirea problemelor cu care se confrunta petentul, Avocatul Poporului a solicitat Administrației Județene a Finanțelor Publice Ilfov, Administrației Finanțelor Publice Sector 2 București, respectiv Casei Județene de Pensii Ilfov, să comunice informațiile pe care acestea le dețin cu privire la aspectele menționate de petent.

Din informațiile comunicate de Administrația Sector 2 a Finanțelor Publice s-a reținut că, în temeiul art. 60 și art. 61 pct. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare, care privește colaborarea între autoritățile și instituțiile publice, datele solicitate de biroul executorilor judecătorești, au fost transmise. Totodată, Casa Județeană de Pensii Ilfov a comunicat că a transmis un răspuns către biroul executorilor judecătorești. Nu s-a primit niciun răspuns din partea Administrației Județene a Finanțelor Publice Ilfov, motiv pentru care au fost sesizate Agenția Națională de Administrare Fiscală și Ministerului Finanțelor Publice, dar nici acestea nu au răspuns. În acest context, situația creată a fost sesizată Secretariatului General al Guvernului României.

Ulterior, s-a primit un răspuns din partea Ministerului Finanțelor Publice și din partea Secretariatului General al Guvernului României, acestea comunicându-ne că aspectele sesizate

nu intră în sfera lor de competență. De precizat că răspunsul venit din partea Ministerului Finanțelor Publice a venit cu foarte mare întârziere, deși adresa în sine conținea doar o singură propoziție. Petentul a fost informat asupra situației descrise mai sus și a fost sfătuit să se adreseze atât instanței de judecată, cât și Ministerului Justiției - Serviciul profesii juridice conexe (în situația în care problemele legate de executarea silită se mențin).

Dosar nr. 125/2016 Petentul, deținut în Penitenciarul București-Rahova, își exprima nemulțumirea față de faptul că, în pofida demersurilor întreprinse, Înalta Curte de Casație și Justiție nu i-ar fi comunicat / nu ar fi redactat hotărârea prin care a fost condamnat la executarea unei pedepse cu închisoare.

Pentru lămurirea situației de fapt, ne-am adresat Inspecției Judiciare.

Urmare a demersurilor întreprinse, autoritatea sesizată ne-a transmis în copie, rezoluția pronunțată la data de 16 mai 2016, prin care s-a dispus clasarea sesizării, în conformitate cu dispozițiile art. 45 alin. (4) lit. b) raportat la art. 47 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, fiindu-ne precizat faptul că, această rezoluție i-a fost comunicată și petentului.

Având în vedere faptul că, din rezoluția mai sus menționată, rezultă faptul că în urma verificărilor prealabile efectuate în limitele de competență care revin Inspecției Judiciare, nu au fost evidențiate încălcări ale responsabilităților profesionale, de natură a constitui indicii privind săvârșirea unor abateri disciplinare de către judecătorul care a redactat decizia penală la care se face referire în sesizare, am apreciat că un nou demers al instituției Avocatul Poporului nu se mai justifică.

Dosar nr. 11.372/2016 Petenții și-au exprimat nemulțumirea față de tergiversarea soluționării dosarului penal înregistrat la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, reclamând în acest sens încălcarea art. 6 paragraful (1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Ca urmare a demersului întreprins, autoritatea sesizată ne-a comunicat rezoluția Inspecției Judiciare din care rezulta, în principal, că întârzierea în finalizarea cauzei nu s-a datorat unor cauze de ordin subiectiv, care ar putea fi imputabile procurorului de caz, ci unor cauze obiective (complexitatea cauzei, redeschiderea urmăririi penale urmare desființării a trei soluții adoptate de către procurori, volumul de muncă al procurorului de caz). Urmare a răspunsului primit din partea autorității sesizate, am constatat că posibilitățile de acțiune ale instituției Avocatul Poporului în acest caz au fost atinse.

2.4. DEMERSURI EFECTUATE LA ENTITĂȚILE CARE NU EXECUTĂ OBLIGAȚIILE CUPRINSE ÎN HOTĂRĂRI JUDECĂTOREȘTI CE CONSTITUIE TITLURI EXECUTORII

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 1467/2016 Petentul ne-a sesizat cu privire la neexecutarea sentinței Tribunalului Prahova, menționând că s-a adresat în repetate rânduri Autorității pentru Administrarea Activelor Statului, dar situația sa nu a fost soluționată. Față de aspectele sesizate, ne-am adresat Autorității pentru Administrarea Activelor Statului pentru examinarea situației prezentate.

Autoritatea sesizată ne-a comunicat, în esență, că la cererea mai multor creditori ai AAAS conturile instituției au fost poprite, astfel că aceasta este în imposibilitate obiectivă de a achita în termen rezonabil și de bună voie sumele datorate creditorilor. Obligațiile de plată ce decurg din titluri executorii se execută potrivit prevederilor Ordonanței Guvernului

nr. 22/2002 și ale Ordinului Ministrului Finanțelor Publice nr. 2336/2011. S-a precizat, de asemenea, că petentul figurează în tabelul definitiv consolidat al creditorilor.

Dosar nr. 11.311/2016 Petenta a solicitat sprijinul instituției Avocatul Poporului în vederea recuperării sumei de bani investită la Fondul Național de Investiții, datorată potrivit Sentinței civile din 17 decembrie 2004, pronunțată de Tribunalul București, Secția a VI a Comercială.

Față de aspectele sesizate, ne-am adresat Autorității pentru Administrarea Activelor Statului pentru examinarea situației prezentate.

Autoritatea pentru Administrarea Activelor Statului ne-a comunicat că datorită problemelor de ordin financiar apărute începând cu luna octombrie 2008 ca urmare a popririi conturilor A.A.A.S. de către creditorii ce au apelat la serviciile unor executori judecătorești (creditori FNI și alți creditori) instituția se află în imposibilitatea temporară de a pune în executare sentințele prin care a fost obligată la plata despăgubirilor către foștii deponenți FNI.

S-a mai menționat că A.A.A.S. trebuie să execute obligațiile de plată decurgând atât din sentințele civile pronunțate până în prezent, cât și a sentinței penale nr. ccc/2007, (obligație preluată de la C.N.V.M. potrivit Legii nr. 113/2013), precum și a altor șase hotărâri judecătorești ulterior pronunțate, având ca obiect despăgubiri acordate foștilor investitori F.N.I. și alte creanțe deținute față de A.A.A.S. Obligațiile decurgând din popririile înființate pentru recuperarea sumelor depuse la F.N.I. nu au mai fost executate din anul 2012 datorită altor titluri executorii pentru care executorii judecătorești au obținut validarea popririi de către instanțe.

S-a concluzionat în sensul că o evaluare a posibilităților de a executa sentințele menționate este dificil de realizat în condițiile în care cuantumul despăgubirilor decurgând din titlurile executorii depășește cu mult resursele financiare ale A.A.A.S.

Dosar nr. 975/2016 (Sesizare din oficiu) La 7 octombrie 2015, directorul Regionalei CFR București a emis Dispoziția 2720, referitoare la „solicitarea salariaților Companiei Naționale Căi Ferate C.F.R. S.A. – S.R.C.F. București privind plata suplimentară a sumelor aferente drepturilor salariale prevăzute în titlurile executorii deja executate silit, prin aplicarea Deciziei nr. 2/2014 a ÎCCJ în Recurs în Interesul Legii.”

Față de aspectele sesizate, s-a dispus și efectuat o anchetă la C.N. C.F. C.F.R. S.A., al cărei obiectiv l-a reprezentat verificarea existenței deciziei mai sus indicate, dacă aceasta a produs efecte, sau dacă a fost revocată ca fiind contrară legii.

Din discuțiile purtate cu reprezentanții C.N. C.F. C.F.R. S.A. a reieșit că într-adevăr la 7 octombrie 2015 a fost emisă Dispoziția nr. J/2720/07.10.2015, potrivit căreia salariații care deja au recuperat sumele aferente hotărârilor judecătorești prin executarea silită a societății și care vor continua să ceară (sau deja au cerut) executarea silită și pentru sumele rezultate din aplicarea Deciziei nr. 2/2014 pronunțată de ÎCCJ în RIL, **se fac vinovați de subminarea activității C.N. C.F. C.F.R. S.A. și, implicit, a economiei naționale.**

În plus, „șefii de subunități au fost obligați să prelucreze salariații din subordine cu privire la riscurile la care se expun prin executarea silită a societății”, se mai preciza în document. De asemenea, se mai menționa în document că „salariații care nu vor renunța la aceste drepturi vor răspunde material, disciplinar și penal”.

Conducerea Regionalei C.F.R. București a recunoscut că dispoziția a fost întocmită mai mult pentru a-i speria pe salariați. Deși și-a asumat răspunderea atunci când a semnat ordinul, directorul Regionalei o consideră responsabilă pe șefa Oficiului Juridic, cea care a redactat documentul. O problemă era aceea că salariații și-au luat o dată drepturile pentru care au întocmit formele de executare silită, după care au vrut să mai execute încă o dată

pentru o diferență de dobândă calculată la acele sume, motiv pentru care acum compania are în derulare o serie de procese de întoarcere a executării. Față de această poziție, sindicatul de ramură a protestat fapt ce a determinat ca la 21 octombrie 2015, să fie emisă o nouă Dispoziție, nr. J/3012/21.10.2015, care a revocat-o pe prima.

Dosar nr. 12.160/2016 (Sesizare din oficiu) Petenta, prin avocat, ne-a sesizat în contextul art. 52 din Constituție privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, susținând că, deși prin Sentința civilă pronunțată de Judecătoria Constanța în aprilie 2010, Comisia Județeană de aplicare a Dreptului de Proprietate asupra Terenurilor Constanța a fost obligată la eliberarea către petentă a titlurilor de proprietate, această instituție, în ciuda demersurilor petentei, sub diferite pretexte, refuză punerea în aplicare a dispozitivului hotărârii.

În vederea soluționării aspectelor reclamate de petentă, a fost aprobată efectuarea unei **anchete la instituțiile implicate**, în perioada **15 - 18 iulie 2016**, iar față de aspectele sesizate, au fost stabilite următoarele întâlniri și discuții:

1. Discuții cu prefectul Județului Constanța și cu reprezentanta Comisiei Județene de aplicare a Dreptului de Proprietate asupra Terenurilor Constanța;

2. Discuții cu primarul Municipiului Constanța, și cu reprezentanta Comisiei Locale pentru aplicarea Legii nr. 18/1991 Constanța;

Din discuțiile purtate cu prefectul Județului Constanța, și cu reprezentanta Comisiei Județene de aplicare a Dreptului de Proprietate asupra Terenurilor Constanța, au rezultat următoarele:

Petenta este posesoarea unei sentințe civile pronunțată de Secția civilă a Judecătoriei Constanța, definitivă și irevocabilă, prin care Comisia Județeană de aplicare a Dreptului de Proprietate asupra Terenurilor Constanța este obligată să emită petentei titluri noi de proprietate pentru o suprafață de 10 ha și respectiv 9 ha de teren (vecinătățile sunt trecute în dispozitivul sentinței.) Această hotărâre a fost dată în contradictoriu și cu Comisia Locală pentru aplicarea Legii nr. 18/1991 Constanța și Comisia Locală din Mihail Kogălniceanu pentru aplicarea Legii nr. 18/1991 (spre a le fi opozabilă).

Din momentul în care a obținut această sentință, petenta a efectuat numeroase demersuri pentru a primi noile Titluri de Proprietate și a fi pusă efectiv în posesia terenului însă, potrivit susținerilor sale și a documentelor puse la dispoziția reprezentanților instituției Avocatul Poporului, a fost refuzată, sub diferite pretexte de către reprezentanții autorității publice locale. În această situație, a apelat la instituția Avocatul Poporului, solicitând o mediere.

Punctul de vedere față de această situație al prefectului Județului Constanța și al reprezentantei Comisiei Județene de aplicare a Dreptului de Proprietate asupra Terenurilor Constanța a fost acela potrivit căruia este necesară o clarificare a situației. Deși există o adresă din 3 decembrie 2015 prin care au fost notificate cele două comisii (Comisia Locală pentru aplicarea Legii nr. 18/1991 Constanța și Comisia Locală pentru aplicarea Legii nr. 18/1991 din Mihail Kogălniceanu) să delege reprezentanți într-o ședință de lucru la 9 decembrie 2015 pentru rezolvarea problemelor petentei, această ședință nu s-a ținut din motive care nu țin de instituția Prefectului. Pe 20 ianuarie 2016, printr-o nouă adresă trimisă celor două entități, s-a solicitat înaintarea documentației care stă la baza emiterii titlului de proprietate.

La 9 februarie 2016, Comisia Locală pentru aplicarea Legii nr. 18/1991 din localitatea Mihail Kogălniceanu a trimis propunerea sa precum și două Procese-verbale de punere în posesie. La 7 martie 2016, a avut loc o ședință în cadrul prefecturii, iar la 10 martie 2016, documentația transmisă de Comisia Locală Mihail Kogălniceanu a fost returnată

pentru analizare, pe motiv că nu ar corespunde cu dispozitivul Sentinței civile.

În plus, atât prefectul cât și reprezentanta Comisiei Județene de aplicare a Dreptului de Proprietate asupra Terenurilor Constanța au afirmat că nu vor proceda la eliberarea vreunui titlu de proprietate până când nu se va pronunța din nou instanța de judecată, deoarece aceștia au formulat o plângere penală cu privire „la veridicitatea și legalitatea informațiilor din Raportul de expertiză extrajudiciară întocmit de către un expert, raport care a stat la baza identificării amplasamentului și emiterii sentinței civile.” (potrivit susținerilor celor doi, pe rolul Parchetului de pe lângă Tribunalul Constanța este înregistrată plângerea penală).

Din discuțiile purtate cu primarul Municipiului Constanța și cu reprezentanta Comisiei Locale pentru aplicarea Legii nr. 18/1991 Constanța, au rezultat următoarele:

Din studiul dosarului, primarul susține că nu poate proceda la eliberarea titlului de proprietate, întrucât petenta a depus documentația pentru eliberarea acestui titlu la Comisia Locală pentru aplicarea Legii nr. 18/1991 Mihail Kogălniceanu, ori în această situație Comisia Locală pentru aplicarea Legii nr. 18/1991 Constanța nu are vreo competență.

Cu privire la solicitarea reprezentanților instituției Avocatul Poporului potrivit căreia s-au cerut explicații privind anularea celor 5 titluri de proprietate emise pe același amplasament cu terenul reconstituit de către petentă prin sentința civilă, titluri anulate prin Sentința civilă definitivă pronunțată de Judecătoria Constanța pe 2 decembrie 2008, (în care cele două comisii au avut calitatea de pârâte și în această situație având cunoștință despre rezultatul procesului), reprezentanta Comisiei Locale pentru aplicarea Legii nr. 18/1991 Constanța, a declarat că „nu am procedat la anularea celor 5 titluri de proprietate potrivit adresei prefectului, întrucât nu avem dovada că s-au terminat procesele. În momentul în care vom avea această dovadă vom proceda la întocmirea adresei de anulare.”

Având în vedere constatările și poziția rezultată din declarațiile persoanelor cu atribuții în eliberarea titlurilor de proprietate, Avocatul Poporului a emis Recomandarea nr. 29/3 august 2016 către instituția Prefectului, conducerea Comisiei Județene de aplicare a Dreptului de Proprietate asupra Terenurilor Constanța, primarului Municipiului Constanța și Comisiei Locale Comisiei Locale pentru aplicarea Legii nr. 18/1991 Constanța, în sensul procedării la întocmirea actului administrativ în vederea anulării celor 5 titluri de proprietate (titluri anulate prin Sentința civilă pronunțată de Judecătoria Constanța pe 2 decembrie 2008), solicitării documentației administrative care stă la baza emiterii titlurilor de proprietate și emiterii către petentă a unor noi titluri de proprietate pentru o suprafață de 19 ha de teren, potrivit dispozitivului sentinței civile definitivă și irevocabilă.

Recomandarea a fost însușită de către Primăria Municipiului Constanța.

2.5. MINISTERUL PUBLIC

Petițiile au vizat soluțiile și măsurile dispuse de organele de urmărire penală, durata procedurilor judiciare, modul de îndeplinire a atribuțiilor profesionale de către procurori. În cazurile circumscrise prevederilor art. 15 alin. (4), petenții au fost îndrumați să se adreseze autorităților competente și eventual, unui avocat, comunicându-li-se totodată, atribuțiile instituției Avocatul Poporului. De asemenea, petenților le-au fost aduse la cunoștință prevederile art. 336 și următoarele Cod procedură penală, precum și cele ale art. 288 și următoarele din același cod, în ceea ce privește posibilitatea de contestare a actelor și măsurilor dispuse de procuror și, respectiv, modurile de sesizare a organelor de urmărire

penală și prevederile art. 488¹ Cod procedură penală care reglementează procedura contestației privind durata procesului penal.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 2019/2016 Petentul ne-a sesizat cu privire la nesoluționarea, până în prezent, a dosarului pe care îl are la Parchetul de pe lângă Tribunalul București. Față de cele invocate, au fost supuse atenției Parchetului de pe lângă Tribunalul București, Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii și Consiliului Superior al Magistraturii aspectele sesizate.

Inspecția Judiciară din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii ne-a comunicat rezoluția (transmisă în copie, petentului) prin care, în temeiul dispozițiilor art. 45 alin. (4) raportat la art. 47 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, sesizarea formulată a fost clasată, reținându-se, în esență, că nu există indicii de comitere, de către procurorii Parchetului de pe lângă Tribunalul București care au supravegheat/ supraveghează cercetarea penală în dosar, a abaterii disciplinare prevăzută de art. 99 lit. h) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor sau a altei abateri disciplinare, prelungirea duratei procedurilor datorându-se unor motive obiective.

Dosar nr. 4976/2016 Petentul a sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu lipsa unui răspuns la cererile sale înregistrate la Parchetul de pe lângă Judecătoria Sector 3 București, precum și necomunicarea Ordonanței aceleiași instituții, dată în cauza în care petentul reprezenta partea vătămată.

Față de cele expuse, am supus examinării aspectele sesizate Parchetului de pe lângă Judecătoria Sector 3.

Din datele comunicate de Parchetul de pe lângă Judecătoria Sector 3 București a rezultat că urmare cererii petentului din data de 3.11.2015 i-a fost comunicată Ordonanța din 3.12.2015. De asemenea, urmare cererilor sale înregistrate la datele de 3.02.2016 și 18.03.2016, i s-a comunicat ordonanța din 19.04.2016. În ceea ce privește cererea formulată la data de 15.01.2016, înregistrată la data de 25.01.2016, s-a constatat că aceasta a fost soluționată prin ordonanța din 3.12.2015, care și ea i-a fost comunicată. De asemenea, Ordonanța a fost comunicată și ulterior recomunicată (pe 8 iunie 2016) părții vătămate.

Dosar nr. 3281/2016 Petenții au sesizat instituția Avocatul Poporului în legătură cu nesoluționarea plângerii penale înregistrată la Parchetul de pe lângă Tribunalul Cluj pe 25 august 2014. De asemenea, unul dintre petenți a transmis a nouă plângere penală.

În temeiul dispozițiilor art. 18 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, ne-am adresat Parchetului de pe lângă Tribunalul Cluj.

Prin adresa transmisă în copie petenților, Parchetul de pe lângă Tribunalul Cluj ne-a comunicat că, în esență, urmare activităților de cercetare efectuate și solicitării Poliției Orașului Huedin, apreciindu-se că există indicii privind comiterea infracțiunii de abuz în serviciu, prevăzută de art. 297 alin. (1) raportat la art. 308 alin. (1) Cod penal, plângerea penală formulată și înregistrată la Parchetul de pe lângă Judecătoria Huedin la 25.08.2014.

Dosar nr. 15.220/2016 Petentul, arestat preventiv, și-a exprimat nemulțumirea cu privire la difuzarea, în presă, a unor informații referitoare la aspecte ce fac obiectul dosarului penal în care este cercetat, situație apreciată ca aducând atingere onoarei, reputației, libertății și dreptului la un proces echitabil.

Față de cele expuse, am solicitat Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii analizarea aspectelor invocate de petent, luarea măsurilor legale care se impun și informarea Avocatului Poporului și a petentului.

Inspecția Judiciară ne-a comunicat rezoluția prin care, în temeiul dispozițiilor art. 45 alin. 4 lit. b) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, sesizarea formulată a fost clasată, reținându-se, în esență, că nu există indicii de comitere a abaterii disciplinare prevăzută de art. 99 lit. h) din Legea nr. 303/2004.

Dosar nr. 14.263/2016 Petentul, deținut în Penitenciarul Pelendava, județul Dolj, ne-a sesizat cu privire la faptul că nu poate intra în posesia Cărții de muncă, act ce a fost ridicat, împreună cu mai multe acte, de către un procuror din cadrul Parchetului de pe lângă Judecătoria Alexandria, urmare a percheziției din luna ianuarie 2014, fără a întocmi un proces-verbal.

Pentru lămurirea aspectelor sesizate, ne-am adresat Parchetului de pe lângă Judecătoria Alexandria, care ne-a informat că petentul a formulat un număr de 4 petiții, dintre care 3 au fost trimise spre competentă soluționare Parchetului de pe lângă Judecătoria Roșiori de Vede, iar cea prin care a solicitat informații despre cartea de muncă, a fost trimisă spre competentă soluționare Parchetului de pe lângă Tribunalul Teleorman.

Astfel că, am considerat oportun să solicităm informații Parchetului de pe lângă Tribunalul Teleorman, care ne-a adus la cunoștință faptul că prin rechizitoriul din 12.03.2014 al Parchetului de pe lângă Tribunalul Teleorman, s-a dispus și înaintarea obiectelor corp delict (inclusiv înscrisurile la care se referă petentul) la Tribunalul Teleorman, astfel că ne-am adresat acestei instituții, care încă nu ne-a răspuns.

Dosar nr. 7095/2016 Petentul ne-a sesizat cu privire la tergiversarea soluționării dosarului penal aflat la Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 2 București, în care are calitatea de reclamantă.

Față de cele expuse, ne-am adresat Inspecției Judiciare.

Urmare demersurilor întreprinse, autoritatea ne-a transmis că aspectele sesizate au făcut obiectul verificărilor Inspecției Judiciare și nu au fost identificate indicii cu privire la săvârșirea vreunei abateri disciplinare prevăzute de art. 99 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată. De asemenea, rezultatul verificărilor a fost comunicat și petentei.

Dosar nr. 15.735/2016. (Sesizare din oficiu) Urmare informațiilor apărute în presă, potrivit cărora „sistemul judiciar-robot laudă monștrii pentru *bună conduită*”, instituția Avocatul Poporului **s-a sesizat din oficiu** în legătură cu articolul prezentat de presă, care arăta o presupusă slăbiciune a justiției, respectiv prezenta cazul unui violator în serie, care a fost liberat condiționat pe motiv că „scopul educativ al pedepsei a fost atins”.

Astfel, potrivit sursei citate, bărbatul de 50 de ani a fost condamnat pentru că, în 2014 a încercat să violeze o femeie bolnavă psihic, pe care o violase și în 2008.

A fost liberat condiționat de către Judecătoria Onești pentru bună purtare, după ce executase 2 ani și 6 luni din pedeapsa de 4 ani de închisoare pentru tentativă de viol și violare de domiciliu.

Ajuns acasă, s-a îndreptat spre locuința victimei și profitând de imposibilitatea victimei de a-și exprima voința, pe fondul afecțiunilor psihice de care suferă, bărbatul a violat-o din nou.

Pentru lămurirea aspectelor mai sus menționate, am solicitat Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii să ne comunice dacă, în urma verificărilor pe care urmează să le efectueze, a fost încălcată vreo dispoziție legală privind liberarea condiționată a bărbatului recidivist.

Urmare a demersului realizat, Inspecția Judiciară ne-a adus la cunoștință faptul că nu s-a constatat existența unor indicii ale săvârșirii unor fapte de natură să atragă răspunderea disciplinară a magistraților și s-a concluzionat că nu se impune declanșarea procedurii de

cercetare disciplinară a acestora. Pentru aceste considerente, în temeiul art. 45 alin. 4 lit. b) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, sesizarea formulată de Avocatul Poporului a fost clasată.

2.6. CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

În general, petițiile pentru soluționarea cărora a fost sesizat Consiliul Superior al Magistraturii s-au referit la lipsa unui răspuns la petițiile transmise.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 6382/2016 Petentul ne-a sesizat în legătură cu lipsa unui răspuns la sesizarea adresată Inspecției Judiciare la data de 10 februarie 2016.

Față de aspectele sesizate, ne-am adresat Inspecției Judiciare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii în vederea examinării acestora.

Inspecția Judiciară ne-a comunicat, în esență, că rezultatul verificărilor efectuate în urma cererii pe care petentul a formulat-o la data de 10 februarie 2016 a fost comunicat petentului la data de 1 aprilie 2016 și recomunicat la 25 aprilie 2016.

Dosar nr. 4140/2016 Petenta ne-a sesizat cu privire la tergiversarea soluționării dosarului penal aflat la Parchetul de pe lângă Tribunalul Ilfov, în care are calitatea de reclamantă.

Astfel, se susține că dosarul stă în nelucrare la Parchetul de pe lângă Tribunalul Ilfov deși persoana vătămată a făcut demersuri, a depus și a solicitat probe care au fost dispuse și de judecătorul de cameră preliminară. Deși s-a formulat o plângere pentru tergiversare, procurorul nu a răspuns până în prezent.

Față de aspectele sesizate ne-am adresat președintelui CSM pentru efectuarea de verificări, solicitând comunicarea rezultatului acestora.

Urmare demersurilor întreprinse de instituția Avocatul Poporului, Inspecția Judiciară ne-a transmis că în urma verificărilor prealabile efectuate, nu au fost identificate date ori indicii din care să rezulte că procurorii vizați ar fi comis fapte ce ar putea constitui abateri disciplinare.

Totodată, procurorul care supraveghează cercetările a luat măsurile legale pentru efectuarea unei urmăriri penale complete în cauză, dispunând restituirea dosarului la organele de poliție cărora le-a indicat mijloacele de probă ce trebuie administrate precum și termenul de finalizare a cercetărilor.

Dosar nr. 5169/2016 Petenta ne-a sesizat în contextul art. 21 din Constituție cu privire la tergiversarea soluționării unui dosar civil, în care are calitatea de reclamantă.

Astfel, petenta susținea că din data de 5.11.2015 și până în prezent dosarul nu a fost repus pe rol, deși a făcut demersuri la Tribunalul Tulcea și Curtea de Apel Constanța.

Față de aspectele sesizate, ne-am adresat președintelui CSM pentru efectuarea de verificări, solicitând comunicarea rezultatului acestora.

Inspecția Judiciară ne-a transmis că din datele speței nu rezultă indicii referitoare la reaua credință sau grava neglijență a judecătorului ce a soluționat cauza, iar sentința civilă pronunțată de Curtea de Apel Constanța a fost redactată la data de 09.05.2016. Cele două dosare au fost înaintate la 13.06.2016 unul către Tribunalul Tulcea, celălalt către Tribunalul București.

Dosar nr. 11.714/2016 Petenții ne-au sesizat cu privire la necomunicarea hotărârii pronunțată în data de 09.12.2015, de către Judecătoria Buzău.

Față de cele expuse, ne-am adresat Consiliului Superior al Magistraturii pentru efectuarea de verificări, solicitând comunicarea rezultatului acestora.

Inspekția Judiciară ne-a transmis că hotărârea a fost redactată la data de 6.07.2016, fiind trecută în programul ECRIS la 8.07.2016 și comunicată părților la aceeași dată, iar părțile au primit-o în datele de 12.07.2016, respectiv 13.07.2016.

Dosar nr. 16.436/2016 Petentul ne-a sesizat cu privire la refuzul Judecătoriei Giurgiu de a-i pune la dispoziție notele grefierului de ședință.

Urmare a demersurilor întreprinse de instituția Avocatul Poporului, Inspekția Judiciară ne-a transmis că sesizările ce fac obiectul petiției cuprind aspecte similare cu cele sesizate anterior adresate de petent Consiliului Superior al Magistraturii, la datele de 30.12.2014, respectiv 16.01.2015 și ne-a transmis Rezoluțiile respective.

2.7. MINISTERUL JUSTIȚIEI

Petițiile formulate au avut ca obiect lipsa unui răspuns la solicitările petenților, derularea procedurii de transfer a persoanelor condamnate, stabilirea circumscripțiilor instanțelor judecătorești.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 1758/2016 Petentul, deținut într-un penitenciar din Italia, și-a exprimat nemulțumirea față de nefinalizarea procedurii privind transferul său într-un penitenciar din România pentru executarea pedepsei.

Față de aspectele sesizate, ne-am adresat Ministerului Justiției, Direcția Drept Internațional și Cooperare Judiciară.

Urmare demersurilor efectuate, autoritatea sesizată ne-a comunicat că procedura de transfer a persoanei condamnate a fost finalizată, condamnatul fiind preluat de la autoritățile italiene la data de 7 ianuarie 2016, și încarcerat la Penitenciarul București Rahova.

Dosar nr. 5694/2016 Petenta și-a exprimat nemulțumirea față de nefinalizarea procedurii privind transferul într-un penitenciar din România pentru executarea pedepsei.

În temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, ne-am adresat Ministerului Justiției din România în legătură cu aspectele semnalate.

Direcția Drept Internațional și Cooperare Judiciară din cadrul Ministerului Justiției ne-a comunicat că procedura de transfer urmează să fie finalizată, având în vedere că ultimele documente necesare încheierii acestei proceduri au fost transmise de instituția omoloagă engleză la data de 6 aprilie 2016.

Dosar nr. 15.148/2016 Petenta a solicitat informații cu privire la data probabilă la care se va finaliza procedura de transfer într-un penitenciar din România pentru executarea pedepsei a soțului său, deținut într-un penitenciar din Portugalia. De asemenea, petenta a precizat că s-a adresat Ministerului Justiției la data de 13 iulie 2016, dar, până în prezent, nu a primit niciun răspuns.

Față de aspectele sesizate, ne-am adresat Ministerului Justiției., care ne-a comunicat că procedura de transfer a fost finalizată și că au fost solicitate informații suplimentare pentru a se afla data predării condamnatului către autoritățile române.

Dosar nr. 13.539/2016 Petentul a solicitat rearondarea comunei Bîrsana din circumscripția Judecătoriei Dragomirești în circumscripția Judecătoriei Sighetu Marmășiei. Față de aspectele sesizate, ne-am adresat Ministerului Justiției.

Direcția Resurse Umane din cadrul Ministerului Justiției ne-a comunicat, în esență, că la adoptarea Hotărârii Guvernului nr. 794/2015, prin care localitatea Bârsana a fost rearondată din aria de competență a Judecătoria Sighetul Marmației în cea a Judecătoria Dragomirești, au fost avute în vedere, între altele, volumul de activitate al Judecătoria Sighetu Marmației, împrejurarea că distanța între localitatea Bârsana și Judecătoria Dragomirești este de 27 km, iar cea dintre aceeași localitate și Judecătoria Sighetu Marmației, de 20 km (diferența fiind, așadar de doar câțiva kilometri), necesitatea eficientizării activității instanțelor, recomandările internaționale în materie și necesitatea soluționării cauzelor în termen rezonabil.

SECȚIUNEA a 3-a

POLIȚIE

Petițiile referitoare la poliție au avut ca obiect: informații cu privire la valabilitatea permisului de conducere, contestarea unor măsuri dispuse de poliție și procurori, nemulțumiri cu privire la comportamentul unor polițiști, dreptul de petiționare.

Nemulțumiri referitoare la:

- sancțiunile contravenționale aplicate de poliție;
- modul de îndeplinire a atribuțiilor de către polițiști;
- răspunsurile primite din partea M.A.I./Poliția de Frontieră.;
- modul de desfășurare a procedurii disciplinare;
- obligativitatea obținerii permisului pentru conducerea mopadelor;
- solicitarea de informații referitoare la: obținerea, reținerea sau preschimbarea permisului de conducere; înmatricularea și radierea autoturismelor;
- pretinse abuzuri săvârșite de cadre ale poliției;
- tergiversarea soluționării unor plângeri de către organele de cercetare penală;
- necomunicarea informațiilor privind stadiul soluționării dosarelor;
- drepturile salariale și dreptul de pensie ale polițiștilor; reîncadrarea în funcția publică și plata drepturilor bănești, ca urmare a punerii în executare a unor hotărâri judecătorești; contestarea deciziilor Casei de Pensii Sectoriale a Ministerului Administrației și Internelor privind recalcularea pensiilor cadrelor de poliție.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 12.868/2016 Petentul ne-a sesizat cu privire refuzul efectuării inspecției tehnice periodice a autoturismului Dacia Logan, înmatriculat provizoriu pe numele său, cu nerespectarea dispozițiilor Ordonanței din 17.08.2010 a Parchetului de pe lângă Judecătoria Sector 4 București.

Față de aspectele expuse, ne-am adresat Registrului Auto Român pentru examinarea aspectelor invocate.

Prin adresa din 11 august 2016 (comunicată, în copie, petentului) s-a precizat, în esență, că ordonanța Parchetului de pe lângă Judecătoria Sector 4 București se referă la faptul că cercetările în dosarul penal nu au fost finalizate, iar rezoluția din 17 august 2010 nu a fost revocată, fără a rezulta obligații în sarcina RAR cu privire la autovehiculul pe care petentul l-a achiziționat. S-a menționat că RAR nu poate finaliza favorabil nicio prestație specifică

cu privire la acest vehicul, deoarece acesta nu mai are identitatea originală stabilită de producător, iar reprezentanța RAR nu îi poate certifica identitatea pe baza numărului de identificare. S-a mai arătat că prevederile legale în materie nu reglementează derogări care să permită RAR să elibereze dovada de efectuare a inspecției tehnice periodice în alte condiții decât cele prevăzute de reglementările RNTR1 (Reglementări privind certificarea încadrării vehiculelor rutiere înmatriculate în normele tehnice privind siguranța circulației rutiere, protecția mediului și în categoria de folosință conform destinației, prin inspecția tehnică).

Având în vedere aspectele comunicate de către autoritatea sesizată, precum și prevederile art. 15 alin. (4) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, petentului i s-a comunicat că urmează să aibă în vedere posibilitatea de a sesiza Parchetului de pe lângă Judecătoria Sector 4 București, comunicând răspunsul primit din partea RAR și solicitând să se aprecieze asupra dispunerii măsurilor concrete pe care RAR trebuie să le aducă la îndeplinire în vederea realizării dispozițiilor cuprinse în rezoluția din 17.08.2010 a Parchetului de pe lângă Judecătoria Sector 4 București.

Dosar nr. 11.034/2016 Petentul și-a exprimat nemulțumirea cu privire la neasigurarea posibilității pietonilor de a circula în condiții corespunzătoare pe trotuare din cauza parcării autoturismelor în aceste zone și nesoluționarea acestor probleme de către autoritățile competente pe care le-a sesizat (Poliția Locală și Primăria Sector 2 București). De asemenea, petentul a precizat că Primăria Sector 2 nu pune la dispoziție locuri de parcare, în cazul în care proprietarii de autoturisme sunt sancționați pentru parcare neregulamentară pe trotuar Administrația Domeniului Public eliberează înscrisuri din care rezultă inexistența locurilor de parcare, iar sancțiunea aplicată este anulată, autoturismele continuând să fie parcate neregulamentar, blocând accesul pietonal, iar activitatea de instalare a unor „stâlpișori” care să delimiteze traficul rutier de cel pietonal, deși avizată favorabil, nu s-a realizat.

Față de cele expuse de petent, ne-am adresat Primăriei Sector 2 București.

Poliția Locală Sector 2 București (instituție către care a fost redirecționată adresa instituției noastre) ne-a comunicat, în esență, că în perioada 28.10.2015 – 30.06.2016, în limitele resurselor umane și a priorităților din teren, echipajele din cadrul Serviciului Circulație Rutieră au desfășurat periodic acțiuni pentru identificarea și luarea măsurilor care se impuneau în ceea ce privește aspectele sesizate, respectiv staționarea neregulamentară de autoturisme pe trotuare în zona pe care petentul a indicat-o.

În urma acțiunilor realizate, au fost identificate 73 autoturisme care staționau neregulamentar și au fost sancționați contravențional 26 de utilizatori de autoturisme, urmând ca ulterior comunicării datelor celorlalte persoane și acestea să fie sancționate. S-a mai menționat că din verificările efectuate s-a constatat că Primăria Municipiului București a montat stâlpi pentru împiedicarea accesului autoturismelor la intrarea în imobilul în care locuiește petentul.

În ceea ce privește susținerile referitoare la anularea proceselor-verbale de aplicare a sancțiunilor contravenționale s-a menționat că aceasta se poate realiza doar de către instanța de judecată.

Dosar nr. 8298/2016 Petentul și-a exprimat nemulțumirea față de lipsa unui răspuns la solicitarea adresată Inspectoratului de Poliție Județean Vrancea și față de modul de soluționare a cauzei având ca obiect plângerea pe care a formulat-o împotriva procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției.

S-a solicitat Inspectoratului de Poliție Județean Vrancea examinarea criticii vizând lipsa unui răspuns la solicitarea adresată Inspectoratului de Poliție Județean Vrancea.

Inspectoratul de Poliție Județean Vrancea ne-a comunicat, în esență, că răspunsul la petiția adresată conducerii Inspectoratului de Poliție Județean Vrancea a fost transmis petentului la data de 14.04.2016, aspectele invocate fiind verificate de către autoritatea sesizată.

Dosar nr. 5323/2016 Petenta și-a exprimat nemulțumirea față de nesoluționarea plângerilor formulate la Poliția Municipiului Turnu Măgurele și față de neexecutarea de către aceeași unitate de poliție a dispozițiilor sentinței pronunțată de Judecătoria Turnu Măgurele, având ca obiect ordin de restricție, prin care s-a dispus evacuarea din locuință a fostului soț al petentei.

Față de cele expuse, ne-am adresat Poliției Municipiului Turnu Măgurele, care ne-a comunicat că plângerea formulată sub aspectul comiterii infracțiunii de lovire sau alte violențe face obiectul unui dosar înaintat Parchetului de pe lângă Judecătoria Turnu Măgurele, soluția dispusă de parchet putând fi atacată potrivit art. 339 și art. 340 Cod procedură penală.

Referitor la aspectele vizând executarea ordinului de protecție, s-a menționat că în ceea ce privește persoana față de care, prin ordinul de protecție amintit, s-a dispus evacuarea pentru o perioadă de 6 luni, dar care a fost găsit în imobil, acesta urmează a fi cercetată pentru comiterea infracțiunii de nerespectare a hotărârii judecătorești, prevăzută de art. 32 din Legea nr. 217/2003.

Dosar nr. 788/2016 Petentul ne-a sesizat cu privire la modul de exercitare a dreptului de a lua legătura cu clientul său, arestat în Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Timiș, în scopul pregătirii apărării.

Față de aspectele invocate, ne-am adresat Inspectoratului de Poliție Județean Timiș.

Inspectoratul de Poliție Județean Timiș – Biroul Control Intern a comunicat că solicitarea unei împuterniciri avocațiale la fiecare vizită făcută persoanelor private de libertate se justifică prin aceea că acestea pot renunța la un apărător în timpul arestării preventive, iar solicitarea de prezentare a împuternicirii în original se întemeiază pe prevederile art. 5 alin. (1) și (4) din Ordinul Ministrului Justiției nr. 2714/C/2008.

Referitor la pretinsa neaprobare a vizitării clientului petentului după ora 16:00, s-a precizat că vizita din data de 18.11.2015 s-a desfășurat în intervalul 14:34 – 17:10. În ceea ce privește desfășurarea vizitelor în spații cu dispozitiv de separare, s-a mai precizat că nu a fost solicitată aprobarea desfășurării vizitei fără dispozitiv de separare.

Dosar nr. 953/2016 Petenta ne-a sesizat în contextul art. 21 din Constituția României, privind accesul liber la justiție referitor la faptul că plângerile adresate Poliției Municipiului Botoșani rămân fără rezultat.

Astfel, petenta ne-a adus la cunoștință că a formulat mai multe plângeri împotriva unor persoane care nu respectă ordinea și liniștea publică pe timpul nopții, Biroul de Poliție pentru Mediul Urban din cadrul Poliției Municipiului Botoșani confirmă de fiecare dată faptele respective, dar nu se iau măsuri împotriva celor vinovați.

Mai mult, petenta susținea că agentul de poliție i-a spus că s-a săturat de reclamațiile sale puerile și că a tolerat-o destul.

Totodată, petenta ne-a informat cu privire la faptul că la fiecare sesizare este obligată de către Poliția Locală să coboare în stradă în fața blocului pentru a rezolva problema împreună cu persoanele reclamate, deși acestea sunt recalcitrante.

Față de aspectele sesizate, ne-am adresat Poliției Municipiului Botoșani. Urmare a demersurilor realizate, instituția sesizată ne-a comunicat că cererile formulate de către

petentă au fost legal soluționate, iar răspunsurile comunicate petentei, nefiind comise abateri disciplinare sau de altă natură.

Dosar nr. 3958/2016 Petentul ne-a sesizat în contextul art. 21 din Constituția României, privind accesul liber la justiție, cu privire la faptul că plângerile referitoare la gunoiul din zona cartierului CFR (str. Gheorghe Donici colț cu str. Morii), adresate Poliției Locale a Municipiului Bacău, rămân fără rezultat.

Astfel, petentul ne-a adus la cunoștință faptul că mizeria din zona de acces a locuitorilor din cartierul CFR către oraș persistă de mulți ani, iar din răspunsul Primăriei Municipiului Bacău rezultă că, în urma controlului efectuat de Poliția Locală a Municipiului Bacău, s-a constatat faptul că se confirmă cele sesizate. Cu toate acestea, nu se iau măsurile legale conform legislației în vigoare pentru a se monitoriza zona respectivă.

Față de aspectele sesizate, ne-am adresat Poliției Locale a Municipiului Bacău, care ne-a transmis că în urma controalelor efectuate pe strada Gheorghe Donici, s-a constatat că terenul respectiv a fost salubritat de către Primăria Municipiului Bacău-Direcția Salubritare, Agreement, Parcuri. De asemenea, în zonă au fost montate 3 coșuri stradale în vederea eliminării fenomenului privind depozitățile necontrolate de deșuri.

Totodată, am fost informați că:

- pentru anul 2016, Primăria Bacău a alocat un fond în vederea reabilitării și reparării pasajului subteran CFR;

- Ministerul Transporturilor va aloca un fond pentru reparații și modernizarea stației CFR Bacău (în care sunt prinse atât persoanele cât și pasajul subteran);

- stația CFR a contactat o firmă de pază în vederea asigurării unui climat civilizat, atât din punct de vedere al ordinii și liniștii publice, cât și din punct de vedere al eliminării abandonării deșeurilor în zona gării;

- referitor la câinii comunitari din zona respectivă, a fost înaintată adresă la Primăria Municipiului Bacău-Serviciul Gestionare Câini Comunitari, pentru prinderea și ridicarea acestora;

- Poliția Locală a Municipiului Bacău va monitoriza zona în continuare, în vederea depistării și sancționării persoanelor care abandonează deșuri în locuri nepermise.

Dosar nr. 12.622/2016 Petentul ne-a sesizat în contextul art. 52 din Constituția României, privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, referitor la neconcordanțele conținute de cazierul judiciar eliberat de către Direcția Cazier Judiciar.

Astfel, petentul ne-a adus la cunoștință că Procuratura Frankfurt pe Main a solicitat Direcției Cazier Judiciar, Statistică și Evidențe Operative un extras de cazier judiciar pe numele petentului, dar acesta susține că este “în întregime fals, eronat, cu greșeli de ortografie”.

Direcția Cazier Judiciar, Statistică și Evidențe Operative ne-a transmis că potrivit prevederilor art. 32 alin. (1) și art. 15 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 290/2004 privind cazierul judiciar, republicată, cu modificările și completările ulterioare s-a procedat la rectificarea înscrierilor din evidența cazierului judiciar prin scoaterea din evidență a condamnării respective, întrucât faptele săvârșite nu mai sunt prevăzute de legea penală ca infracțiuni.

În ceea ce privește eliberarea unui nou document care să reflecte situația juridică actualizată, pentru a nu încălca prevederile Legii nr. 677/2001 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, petentul a fost îndrumat să se adreseze în mod direct Autorității Centrale Naționale de Cazier Judiciar din Germania sau misiunilor diplomatice române din statul respectiv.

De asemenea, am fost informați că, în prezent, petentul nu figurează înscris în cazierul judiciar cu nici o mențiune, fapt despre care a fost înștiințat și acesta.

Dosar nr. 15.553/2016: Petentul a sesizat instituția Avocatul Poporului cu privire la procedura de reținere a carnetului său de conducere. Astfel, preciza că o patrulă a Poliției Otopeni i-a reținut permisul de conducere, fără să elibereze procesul-verbal de constatare a contravenției.

Față de cele prezentate de petent, ne-am adresat Poliției de Frontieră a Aeroportului Henri Coandă București, care ne-a transmis că în urma verificărilor efectuate în baza de date, s-a constatat că petentul figurează cu permisul de conducere suspendat, fapt pentru care i-a fost întocmit dosarul penal de Parchetul de pe lângă Judecătoria Buftea, sens în care a fost eliberată dovada seria CU nr. 1092832 în care se precizează că a fost întocmit procesul-verbal de depistare. De asemenea, la data de 05.09.2016, dosarul penal a fost înaintat cu propunere procedurală Parchetului de pe lângă Judecătoria Buftea.

Dosar nr. 6634/2016 Petentul ne-a sesizat în legătură cu modul în care au acționat organele de poliție ca urmare a unui incident produs în data de 30 august 2015.

Astfel, ne-am adresat Inspectoratului General al Poliției Române, care ne-a transmis răspunsul pe care l-a comunicat petentului și din care rezulta că pentru stabilirea împrejurărilor în care au acționat agenții de poliție și a vinovăției acestora, se efectuează cercetări în cadrul dosarului penal înregistrat la Parchetul de pe lângă Judecătoria Călărași.

Dosar nr. 15.649/2016 Petentul își exprima nemulțumirea față de „anularea unui răspuns bun pe criterii care nu sunt reglementate” în Regulamentul privind organizarea și desfășurarea concursului de admitere la Facultatea de Poliție din cadrul Academiei de Poliție “și nici în vreo altă Metodologie”.

Pentru lămurirea aspectelor semnalate, am sesizat situația creată Corpului de control al Ministrului Afacerilor Interne.

În urma demersului întreprins, autoritatea sesizată ne-a transmis că aspectele menționate de petent se confirmă. În acest context, ni s-a comunicat că în cauză a fost deschisă o procedură disciplinară împotriva membrilor comisiei de concurs și cei ai comisiei de contestații, precum și faptul că va fi inițiată o procedură judiciară pentru anularea actului administrativ prin care candidatul a fost respins (de altfel, am fost informați că pe rolul instanței de judecată se află deja un dosar deschis pe acest subiect de către petent).

Dosar nr. 8034/2016 Petentul își exprima nemulțumirea față de faptul că permisul său de conducere obținut în Republica Ungară nu a fost preschimbant, „neprimind un document similar”.

Pentru lămurirea situației prezentate, ne-am adresat Serviciului public comunitar regim premise de conducere și înmatriculare a vehiculelor Harghita. Ca urmare a demersului întreprins, autoritatea sesizată ne-a comunicat o serie de informații, din care am reținut în principal că echivalarea între categoriile de permise de conducere se face potrivit Deciziei Comisiei Europene 2014/209/UE publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L120/2 din 23 aprilie 2014, iar categoria F al permiselor de conducere eliberate de Ungaria de la data de 01.01.1984 până la 31.12.2000, nu se regăsește în tabelele de echivalență între categoriile de permisele de conducere care au fost eliberate de statele membre înainte de punerea în aplicare a directivei 2006/126/CE. În acest context, având în vedere informațiile pe care le-am primit din partea autorității sesizate, am apreciat că cea mai eficientă și rapidă soluție de rezolvare a problemei prezentate, este aceea ca petentul să se adreseze instanței de judecată competente material și teritorial.

Dosar nr. 11.228/2016 (Sesizare din oficiu) Potrivit informațiilor publicate de mass-media în data de 6 iunie 2016 (însoțite de un material video), „un tânăr dezbrăcat este încătușat de polițiști și lovit. Victima este filmată cum cere ajutor în trafic șoferilor, dar

oamenii legii nu se opresc aici. Toarnă o sticlă de apă pe el și îl trântesc la pământ. El era încătușat și la mâini și la picioare”.

În conținutul articolului publicat, era prezentată și mărturia unei persoane care a asistat la această scenă:

„Mă deplasam din zona Unirii spre Piața Alba Iulia. În timp ce mă apropiam de semaforul de la intersecția Bulevardului Unirii cu Bulevardul Mircea Vodă am sesizat ca erau mai multe mașini de poliție oprite. Ceea ce mi-a atras atenția era faptul că o persoană era ghemuită pe trotuar și unul dintre polițiști aparent fie o lovește, fie cel puțin o împinge din spate cu piciorul.

Am asistat la niște scene aș putea spune de coșmar sau cel puțin mai rar întâlnite. Chiar m-a deranjat profund modul în care poliția a tratat o persoană care era deja încătușată. Chiar dacă opunea rezistență, modul în care, bătaia de joc la care era supusă persoana respectivă, aș putea spune că m-a șocat.

Persoana era încătușată la picioare, se poate vedea destul de clar din imagini că nici nu putea să fugă. La un moment dat a plecat din zona de pe trotuar și a ajuns în zona din mijlocul intersecției. Era încătușată și la picioare și la mâini, complet dezbrăcată. Prezenta și urme de sânge, cel puțin pe partea din spate. Polițiștii fie îl stropeau cu apă, turnau sticle de apă pe el și la un moment dat l-au luat de la cătușele de la picioare și de mâini cu capul în jos și l-au agățat efectiv ca pe un animal de un stâlpișor de pe trotuar.

Nu știu dacă acei martori erau efectiv cetățeni ca și mine sau erau angajați ai poliției. Ce m-a frapat e că n-am văzut un echipaj de salvare SMURD sau salvarea Municipiului București. Pentru că persoana era aparent rănită sau avea anumite probleme de o anumită natură pe care nu le pot enumera eu în acest moment.”

Față de cele prezentate, dată fiind gravitatea faptelor prezentate, instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu și a solicitat Direcției Generale de Poliție a Municipiului București să verifice în regim de urgență informațiile apărute în presă și să ne comunice măsurile dispuse în cauză.

Urmare a demersului întreprins, autoritatea sesizată ne-a transmis că după apariția în mass-media a informațiilor respective, conducerea Poliției Capitalei a dispus efectuarea de verificări cu privire la modul de intervenție al polițiștilor care s-au deplasat și acționat la data de 06.06.2016, cu ocazia depistării persoanei la care se face referire.

În urma verificărilor efectuate, s-a luat măsura sesizării din oficiu cu privire la săvârșirea infracțiunii de „purtare abuzivă”, faptă prevăzută de art. 296 Cod penal, în prezent efectuându-se cercetări sub supravegherea Parchetului de pe lângă Judecătoria Sectorului 3 București, în cauză fiind dispusă prin ordonanță, începerea urmăririi penale cu privire la faptă.

Totodată, în temeiul art. 59 din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului, cu modificările și completările ulterioare, a fost dispusă cercetarea disciplinară a polițiștilor, în vederea stabilirii existenței/inexistenței abaterilor disciplinare și a vinovăției acestora, cu privire la modul de intervenție la eveniment.

În acest context, având în vedere informațiile oferite de autoritatea sesizată, am constatat că un nou demers în cauză nu se mai justifică.

SECȚIUNEA a 4-a
PENITENCIARE

Obiect petiții:

Nemulțumiri și cereri referitoare la:

- transferul în alt penitenciar din România;
- stabilirea regimului de executare;
- transferul în România pentru executarea pedepsei aplicată de autorități judiciare străine;
- exercitarea dreptului la muncă;
- exercitarea dreptului la învățătură;
- soluții date de Comisia pentru Liberare Condiționată;
- sancțiunile disciplinare aplicate.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 15.592/16.513/2016 Petentul a solicitat efectuarea de verificări în legătură cu încălcarea dreptului la asistență medicală, tratament și îngrijiri.

În temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituție coroborat cu art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, am solicitat Penitenciarului Timișoara examinarea situației prezentate.

Autoritatea ne-a comunicat următoarele:

- petentul se afla în evidența cabinetului medical cu hepatită cronică - virus C, formă ușor moderată (tratăată cu Peginterferon și Ribavirină pentru o perioadă de 9 luni și 2 săptămâni, din cele 12 luni aprobate de CNAS, datorită refuzului informat de continuare a tratamentului), tulburare de personalitate organică mixtă – în tratament cronic psihotrop – cu decompensare disforică severă și elemente interpretativ relaționale, tulburare depresivă recurentă, antecedente de traumatism cranio-cerebral, tentative autolitice, fost consumator de droguri;
- urma tratament psihotrop cronic, lunar, cu administrare zilnică, supravegheată, conform ultimelor indicații medicale de specialitate;
- aprobarea tratamentului cu Peginterferon și Ribavirină (pentru perioada totală de 12 luni) a fost comunicată penitenciarului de către Direcția Medicală a ANP la data de 24.07.2015, dată la care a fost și inițiat. A urmat tratamentul în mod inconstant, în pofida recomandărilor medicilor cu privire la efectele nefaste ale slabei aderențe la programul de tratament. Tratamentul a fost asigurat de fiecare dată cu promptitudine, iar rezultatele - în condiții de complianță terapeutică- au fost favorabile, după primele 12 săptămâni viremia devenind nedetectabilă – nivel menținut după 24 săptămâni de tratament, terapia fiind aprobată în continuare. Ulterior, nerespectând recomandările medicale, petentul a refuzat administrarea tratamentului (2 săptămâni în luna februarie 2016 și 8 săptămâni, începând cu 25 mai 2016, până la finalul perioadei de tratament aprobat). În total, prin refuz declarat și informat nu a efectuat 10 săptămâni de tratament (2 luni și 2 săptămâni și în cele 12 luni aprobate), medicația prescrisă găsindu-se și în prezent la cabinetul medical al unității. Deoarece în ultima decizie de aprobare a tratamentului se menționa obligativitatea comunicării către casa de asigurări de sănătate a viremiei VHC la încheierea tratamentului, petentului i s-a solicitat să accepte recoltarea de sânge în acest scop. În lunile iulie și august a refuzat recoltarea de sânge, fără să dorească să menționeze și în scris acest refuz, iar în

luna septembrie 2016, a acceptat recoltarea de sânge pentru analize – inclusiv viremia VHC, rezultatul acestei investigații demonstrând insuccesul terapiei, în contextul întreruperii tratamentului antiviral timp de 10 săptămâni;

- petentul era alocat la regimul alimentar N18 de protecție gastrică și hepatică (hiposodat și hipolipidic), corespunzător afecțiunilor principale de care suferă, nefiind real că ulterior datei de 23 august 2016 a primit alimente necorespunzătoare afecțiunilor de care suferă;
- la data de 24 august 2016 nu a înregistrat prezentări la cabinetul medical, dar în lunile iulie și august 2016 a fost prezentat de nenumărate ori la cabinetul medical – în repetate rânduri, în anumite zile-fiind de fiecare dată primit și tratat. La data de 23 august 2016 a fost prezentat la cabinetul medical cu edeme la membrele inferioare, eliberându-i-se două comprimate de Furosemid 40 mg – tratament pentru 2 zile. La data de 24 august 2016 nu a fost prezentat la cabinetul medical, dar la data de 25 august 2016 a fost prezentat de două ori, fiind examinat întâi de medic, apoi de asistentul medical și primind tratament în continuare (Furosemid 40mg- un comprimat și Larofen -200mg- trei comprimate); în prezent edemele periferice au retrocedat;
- a beneficiat de atenție deosebită din partea cadrelor medicale, fiind consultat de fiecare dată și asigurându-i-se tratamentul necesar, inclusiv cu recomandarea de a efectua consultații de specialitate în plan local.

Dosar nr. 15.981/2016 Petenta ne-a sesizat cu privire la situația fratelui său, arestat în Malaysia, menționând că s-a adresat în repetate rânduri Ministerului Afacerilor Externe și Ambasadei României în Malaysia, dar nu a primit datele solicitate privind situația sesizată.

Față de aspectele invocate, ne-am adresat Ministerului Afacerilor Externe pentru examinarea situației prezentate, care ne-a comunicat că atât Ambasada României în Malaysia, cât și reprezentanții Direcției Relației Consulare din cadrul Ministerul Afacerilor Externe au informat petenta cu privire la evoluția procedurii judiciare în dosarul în care fratele său este parte, precum și despre contactele consulului cu acesta (prin vizite regulate la penitenciar și convorbiri telefonice). S-a mai menționat că Ministerul Afacerilor Externe este angajat prin toate resursele disponibile și la toate nivelurile pentru gestionarea situației, întreprinzând toate demersurile instituționale posibile.

Dosar nr. 12.569/2016 Petentul ne-a sesizat cu privire la neacordarea recompensei constând în permisiunea de a ieși din penitenciar (ci doar a recompenselor constând în suplimentarea dreptului la pachete și vizite), nemodificarea regimului de executare a pedepsei (din semideschis în deschis) și retragerea de la muncă în baza unui raport care nu i-a fost comunicat.

Față de cele expuse, ne-am adresat Penitenciarului Bârcea Mare. Autoritatea ne-a comunicat că deținuților li se poate acorda recompensa constând în permisiunea de ieșire din penitenciar în condițiile reglementate de prevederile art. 98- 99 din Legea nr. 254/2013, art. 213 din Hotărârea Guvernului nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 și a Deciziei nr. 443/2016 privind aprobarea procedurii de lucru pentru acordarea recompenselor pe baza sistemului de creditarea participării la activități și programe educative, de asistență psihologică și asistență socială, activități lucrative precum și la prevenirea situațiilor de risc. S-a mai menționat, de asemenea, că în perioada 20.08.2015 - 29.01.2016, petentul a avut calitatea de inculpat într-un dosar aflat pe rolul Judecătoriei Deva, iar în perioada încarcerării la Penitenciarul Bârcea Mare a fost recompensat de 8 ori cu recompensa constând în suplimentarea drepturilor la pachete și/sau vizite.

Referitor la aspectele vizând regimul de executare, s-a precizat că petentul a fost analizat de comisia pentru stabilirea, individualizarea și schimbarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate, la data de 13.01.2016 hotărându-se schimbarea regimului

de executare din semideschis în deschis. Împotriva acestei hotărâri petentul a formulat plângere la judecătorul de supraveghere a privării de libertate, plângerea fiind admisă și dispunându-se anularea modificării regimului de executare a pedepsei, cu consecința menținerii regimului semideschis de executare a pedepsei. Plângerea formulată de Penitenciarul Bârcea Mare împotriva acestei soluții a fost respinsă prin sentința Judecătorei Deva.

În ceea ce privește folosirea petentului la activități productive, s-a menționat că aceasta se realizează potrivit art. 78, art. 83 și art. 177 alin. (1), lit. a) din Legea nr. 254/2013 și a art. 13 alin. (1), (2) și art. 16 din Decizia Directorului A.N.P. nr. 619/2011 pentru aprobarea Instrucțiunilor privind organizarea muncii persoanelor private de libertate aflate în unitățile subordonate Administrației Naționale a Penitenciarelor.

În perioada încarcerării la Penitenciarul Bârcea Mare petentul a fost repartizat la muncă începând cu data de 30 iunie 2015.

La data de 27 ianuarie 2016, petentul a fost selecționat pentru prestarea de activități productive, iar la data de 23 iunie 2016 a fost retras de la locul de muncă la propunerea comisiei competente (consemnată în procesul-verbal nr. 27369/23.06.2016), propunere aprobată de directorul locului de deținere, având la bază raportul de retragere de la muncă nr. 28/22.06.2016, invocându-se ca motiv faptul că nu corespunde activităților desfășurate la cabinetul medical, dovedind interes scăzut pentru sarcinile ce îi reveneau. Împotriva hotărârii comisiei de selecționare la activități productive petentul a formulat plângere, respinsă ca neîntemeiată prin încheierea judecătorului de supraveghere a privării de libertate.

La data de 14 iulie 2016, petentul a fost analizat de comisia de selecționare și repartizare la muncă, fiind selecționat pentru activități lucrative – „deservire curățenie secția E1.”

Dosar nr. 5466/2016 Petentul a solicitat efectuarea de verificări în legătură cu acordarea recompenselor prevăzute de Legea nr. 254/2013, menționând că nu i se acordă decât recompensele constând în suplimentarea dreptului la pachete și vizite, nu și permisiunea de a ieși din penitenciar.

În urma demersurilor efectuate la Penitenciarul Baia Mare, autoritatea ne-a comunicat următoarele:

- la data de 20.02.2015, petentul fost transferat la Penitenciarul Baia Mare pentru executarea pedepsei;
- la data de 24.02.2015, petentul a solicitat selecționarea la muncă. Administrația penitenciarului a dat curs solicitării petentului, care a fost repartizat să desfășoare activități lucrative la grădina unității;
- la data de 22.05.2015, Comisia de recompensare din cadrul penitenciarului a acordat petentului recompensa constând în suplimentarea dreptului la pachet și vizite potrivit art. 98 lit. c) din Legea nr. 254/2013, aceasta fiind prima recompensă acordată ulterior depunerii sale la Penitenciarul Baia Mare;
- la data de 24.06.2015, Comisia de recompensare din cadrul penitenciarului a acordat petentului recompensa constând în suplimentarea dreptului la pachet și vizite potrivit art. 98 lit. c) din Legea nr. 254/2013, respingând propunerea personalului care desfășura activități directe cu petentul de acordare a recompensei constând în permisiunea de ieșire din penitenciar pentru o zi.

Sub acest aspect, s-a precizat că potrivit Deciziei Directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 438/2013 pentru aprobarea Metodologiei privind acordarea recompenselor pentru persoanele aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor, pe baza Sistemului de creditare a participării deținuților la

activități și programe de educație, asistență psihologică și socială, la activități lucrative și în situații de risc, recompensele se acordă în mod gradual, în context stimulat, pentru asigurarea unei creșteri treptate a gradului de responsabilizare și libertate de mișcare și pentru punerea în valoare, în egală măsură, a tipurilor de recompense.

Potrivit art. 147 alin. (1) din Hotărârea nr. 1897/2006 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal permisiunea de ieșire din penitenciar poate fi acordată numai persoanelor private de libertate care au avut o conduită constant pozitivă și prezintă suficientă încredere că nu mai comit alte infracțiuni.

Astfel, s-a motivat că hotărârea Comisiei s-a întemeiat pe considerente vizând faptul că petentul este recidivist, a fost încarcerat în repetate rânduri, iar la data de 23.06.2015 i s-a oferit un alt loc de muncă, dar a refuzat să mai muncească (dovedind inconsecvență din acest punct de vedere), iar până la data de 24.06.2015 petentul a fost recompensat o singură dată.

Ulterior, datorită faptului că de la sfârșitul lunii octombrie 2015 petentul a reînceput să desfășoare activități productive, iar la data de 30.10.2015 a absolvit cursul de calificare „Lucrător în structuri pentru construcții” a fost recompensat la datele de 24.11.2015, 21.12.2015, 20.01.2016 și 23.03.2016 potrivit art. 98 lit. c) din Legea nr. 254/2013, iar până în prezent nu a mai solicitat acordarea recompensei prevăzută de art. 99 alin. (6) din Legea nr. 254/2013 (permisiunea de ieșire din penitenciar).

S-a concluzionat în sensul că acordarea recompensei constând în permisiunea de a ieși din penitenciar nu constituie o obligație pentru administrația penitenciarului, ci o modalitate prin care conduita pozitivă și dovezile temeinice de îndreptare pot fi recunoscute și stimulate.

Dosar nr. 15.200/15.378/16.781/18.159/2016 Petenții, deținuți în Penitenciarul București-Rahova, ne-au sesizat în legătură cu încălcarea dreptului la petiționare prin imposibilitatea de achiziționare a unor timbre poștale de diferite valori de la magazinul din incinta penitenciarului (și atenționarea că în situația primirii de timbre poștale în plicuri, odată cu corespondența, acestea se vor restitui expeditorului) și eliberarea cu dificultate de copii ale mandatelor de executare și ale cărților de identitate.

De asemenea, s-a precizat că, în mod nejustificat, s-a permis exercitarea dreptului la vizită doar cu dispozitiv de separare și nu s-a primit răspuns la cererea de programare a exercitării dreptului la vizită intimă (deși aceasta a fost aprobată).

Petițiile au fost conexe sub nr. 15200/15378/16781/18159/2016.

Față de aspectele invocate, ne-am adresat Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Autoritatea ne-a comunicat următoarele:

- punctul comercial din incinta Penitenciarului București-Rahova dispune în oferta sa de materialele necesare exercitării dreptului la petiționare și corespondență (timbre poștale, plicuri, pixuri și hârtie); potrivit Anexei 1 din Hotărârea Guvernului nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 deținuții pot intra în posesia materialelor necesare exercitării dreptului la petiționare și corespondență exclusiv prin achiziționare de la punctul comercial al unității;
- nu au fost identificate situații în care administrația penitenciarului să nu fi dat curs solicitărilor de eliberare a unor fotocopii a înscrisurilor din dosarul individual, cererile a căror competență de soluționare a revenit conducerii unității fiind soluționate în termenul legal de maximum 30 de zile;
- petentul executa pedeapsa privativă de libertate în regim închis, astfel că beneficiază de exercitarea dreptului la vizită cu dispozitiv de separare, în condițiile art. 139 alin. (2) din

Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 157/2016. Sub acest aspect, s-a precizat că exercitarea dreptului la vizită fără dispozitiv de separare reprezintă o vocație și nu un drept al deținuților ce execută pedeapsa în regim închis, astfel că simpla participare la activități de educație și asistență socială nu implică aprobarea cererilor având ca obiect exercitarea dreptului la vizită fără dispozitiv de separare, aprobarea unei cereri cu acest obiect - potrivit art. 139 alin. (4) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 - fiind posibilă, între altele, în scopul stimulării persoanei condamnate, petentul neîncadrându-se, însă, în cazurile reglementate de art. 139 alin. (4) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013;

- cererea petentului de acordare a vizitei intime, a fost aprobată de către conducerea unității; petentul a beneficiat de vizită intimă la data de 11.07.2016 și a fost informat că va putea beneficia de vizita intimă aprobată urmare cererii în al patrulea trimestru, începând cu data de 1.10.2016, potrivit dispozițiilor art. 146 alin. (1) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013.

Referitor la criticile petentului vizând soluția dispusă de judecătorul de supraveghere a privării de libertate prin încheierea nr. 1086 din 3 octombrie 2016, i s-a comunicat că aceasta poate fi contestată în condițiile art. 56 alin. (9)-(11) din Legea nr. 254/2013.

Dosar nr. 566/2016 Petenta ne-a sesizat cu privire la situația soțului său, încarcerat în Penitenciarul Bacău, menționând că deși că afecțiunile oftalmologice de care suferă impun o intervenție chirurgicală la o clinică din sistemul privat de sănătate, aspect confirmat în urma controalelor de specialitate efectuate în cadrul Penitenciarului Spital Dej și a Penitenciarului Spital București-Rahova, până în prezent nu a fost luată nici o măsură, astfel că există pericolul să își piardă vederea.

Față de aspectele invocate, ne-am adresat Administrației Naționale a Penitenciarelor, care ne-a comunicat următoarele:

- la data de 24 aprilie 2014, la care persoana privată de libertate a fost depusă la Penitenciarul Bacău, aceasta avea menționat în fișa medicală de deținut diagnosticul „pseudofakie de camera anterioară subluxat. Colobom irian. Secluzie – ocluzie pupilară. Scăderea vederii la ochiul drept”; la ochiul stâng au fost evidențiate, la repetate consulturi oftalmologice, inclusiv în penitenciarele spital, prezența de corpi străini. Deținutul a primit tratamentul prescris de medicii specialiști;

- în timpul executării pedepsei privative de libertate deținutul a fost prezentat în repetate rânduri la examene oftalmologice (22.07.2014, 09.03.2015, 20.03.2015) și a fost internat la Penitenciarul Spital Dej (în perioadele 13-26.06.2014, 21-27.10.2014 și 22.05 – 02.06. 2015) și Penitenciarul Spital București-Rahova (în perioada 28.08.– 04.09.2015);

- pentru afecțiunea de la ochiul stâng a fost recomandată – pe perioada internării la Penitenciarul Spital Dej – intervenția chirurgicală, cu rezultate incerte, aceasta neputând fi realizată în Penitenciarul Spital Dej datorită complexității;

- urmare cererii deținutului de întrerupere a executării pedepsei acesta a fost prezentat Comisiei pentru întreruperea executării pedepsei din cadrul Institutului de Medicină Legală Iași, fiind consultat la Spitalul Militar Iași la data de 29.07.2015 și neprimind indicație chirurgicală, după cum nu a primit o asemenea indicație nici la examenul oftalmologic efectuat la Spitalul Militar Universitar de Urgență Carol Davila București în perioada internării la Penitenciarul Spital București-Rahova;

- pentru afecțiunea oculară deținutul a primit tratamentul local recomandat și urma a fi reevaluat periodic sau în cazul unei simptomatologii acute și va primi medicația conform recomandărilor medicilor specialiști; în funcție de recomandările acestora medicul curant va decide măsurile corespunzătoare.

Dosar nr. 1753/2016 Petentul, deținut în Penitenciarul Spital București-Jilava, ne-a sesizat cu privire la nerespectarea dreptului la muncă, urmare aplicării deciziei directorului general al Administrației Naționale a Penitenciarelor nr. 451/12.07.2015, de modificare a Instrucțiunilor privind organizarea muncii deținuților aflați în unitățile penitenciare subordonate ANP, nr. 619/14.10.2011, modificate prin decizia directorului general al ANP nr. 625/22.12.2014.

Astfel, petentul a susținut că la data de 17.12.2015, a solicitat să fie selecționat pentru muncă, cererea fiind respinsă, imposibilitatea prestării muncii având consecințe în ceea ce privește considerarea ca executată a unei părți din pedeapsă pe baza zilelor în care ar fi prestat munca, acordarea liberării condiționate și a recompenselor.

Față de aspectele invocate, am supus examinării aspectele invocate Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a comunicat că din interpretarea prevederilor art. 78, 96 alin. (1) și art. 98 din Legea nr. 254/2013, art. 164 alin. (1) din Hotărârea Guvernului nr. 1897/2006 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal rezultă că asigurarea unui loc de muncă nu este obligatorie, iar acordarea beneficiilor legale este posibilă atât în cazul deținuților care prestează muncă, în condițiile stabilite prin lege, cât și în cazul celor cărora nu li s-a cerut să muncească, dar au participat la activități de reintegrare socială, astfel că deciziile invocate de petent nu îl dezavantajează față de alți deținuți în ceea ce privește acordarea recompenselor și a liberării condiționate.

Totodată, potrivit Deciziei nr. 451 din 22 iulie 2015 pentru modificarea și completarea instrucțiunilor privind organizarea muncii persoanelor private de libertate aflate în unitățile subordonate Administrației Naționale a Penitenciarelor, aprobate din Decizia directorului general nr. 619 din 14 octombrie 2011 - articolul unic, punctul 1, penitenciarele spital pot folosi la activități lucrative persoanele condamnate după cum urmează [...]: Penitenciarul Spital București-Jilava - persoanele condamnate care execute pedeapsa privativă de libertate în regim semideschis. Din verificările efectuate în baza de date a Administrației Naționale a Penitenciarelor a rezultat că petentul execută pedeapsa în regim închis, astfel că acestuia nu îi sunt aplicabile prevederile anterior citate”.

Dosar nr. 22.238/2016 Petentul, deținut în Penitenciarul București-Rahova, ne-a sesizat în legătură cu faptul că nu i s-a acordat permisiunea de „a continua studiile clasei a IX-a la Penitenciarul Arad.”

Față de aspectele sesizate, în temeiul art. 59 din Constituția României, republicată, coroborat cu art. 4 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ne-am adresat Administrației Naționale a Penitenciarelor. Dosarul se află în lucru.**Dosar nr. 4089/2016** Petenta ne-a sesizat solicitând efectuarea de verificări în legătură cu încălcarea dreptului la comunicări online. Astfel, petenta a precizat că cererea sa a fost aprobată la data de 5 ianuarie 2016, dar, în fapt, nu i s-a încuviințat să ia legătura online cu fiica sa, deoarece a fost sancționată disciplinar, chiar dacă instanța nu soluționase contestația formulată împotriva soluției pronunțată de judecătorul de supraveghere a privării de libertate asupra plângerii petentei împotriva sancțiunii disciplinare aplicată.

Față de cele expuse, ne-am adresat Penitenciarului și Penitenciarului de Femei Târgșor și Administrației Naționale a Penitenciarelor pentru examinarea situației prezentate.

Penitenciarul de Femei Târgșor și Administrația Națională a Penitenciarelor au comunicat că anterior intrării în vigoare a Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013

petenta nu a beneficiat de comunicări online deoarece la data de 18.11.2015 a comis o abatere disciplinară, astfel încât nu îndeplinea condițiile (privind conduita și comportamentul) pentru exercitarea acestui drept în cadrul Programului pilot privind asigurarea dreptului la comunicări online.

S-a mai precizat că în prezent dreptul la comunicări online se asigură persoanelor custodiata în unitățile subordonate Administrației Naționale a Penitenciarelor potrivit art. 66 din Legea nr. 254/2016, art. 134 – 137, art. 253 și art. 312 din Regulamentul din 10 martie 2016 de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

Dosar nr. 4266/2016 Petentul ne-a sesizat în legătură cu încălcarea dreptului la asistență religioasă, informație (prin întreruperea alimentării cu energie electrică și a furnizării serviciilor de televiziune prin cablu în intervalul orar 19:00-20:00 – în care se difuzează principalele știri) și nerespectarea normelor de igienă (inclusiv prin infestarea cu ploșnițe a locului de deținere).

Față de cele expuse, ne-am adresat Penitenciarului Miercurea Ciuc pentru examinarea situației prezentate, care ne-a comunicat, următoarele:

- asistența religioasă se acordă (în condițiile plecării prin transfer a preotului ortodox la data de 15.09.2015), în principiu, în zilele de duminică, prin grija Episcopiei Covasnei și Harghitei, care delegă – în funcție de posibilități – un preot pentru oficierea slujbei. Astfel, la data de 24 ianuarie 2016 petentul avea posibilitatea de a participa la slujbă, dar nu a uzat de aceasta;
- în intervalul orar 19:00-20:00 se efectuează apelul de seară, fiind întrerupt programul de vizionare a emisiunilor TV, nefiind însă întreruptă alimentarea cu energie electrică, persoanele private de libertate având posibilitatea de a viziona știrile și la alte ore, având acces la mai multe canale TV, inclusiv cele de știri;
- camera în care petentul este cazat este dotată cu paturi (inclusiv saltele și lenjerie), mese, băncuțe, rafturi, polițe, grup sanitar (WC, chiuvetă, oglindă) și se asigură iluminarea naturală și artificială. Îmbăierea persoanelor private de libertate se realizează de două ori pe săptămână, într-o baie comună, dotată cu 13 dușuri. În cameră au fost efectuate lucrări de reparații la tencuielile interioare, instalația electrică și mobilier, lucrările constând în zugrăveli și vopsitorii fiind realizate în perioada 22-26.02.2016. La datele de 20.04.2015, 15-16.06.2015 și 21.12.2015 a avut loc dezinsecția camerei.

Dosar nr. 12.559/2016 Petentul ne-a sesizat cu privire la interzicerea primirii unor alimente aduse de soția sa cu ocazia vizitei efectuată la data de 28.06.2016, contrar dispozițiilor cuprinse într-o hotărâre judecătorească pronunțată în favoarea sa.

Față de cele expuse, am sesizat Penitenciarul Mărgineni pentru examinarea situației prezentate, care ne-a comunicat că având în vedere dispozițiile art. 70 alin. (1) și (2) din Legea nr. 254/2013 și ale art. 148 alin. (4)-(10) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 157/2016, penitenciarul a adoptat o abordare preventivă pentru prevenirea toxiinfecțiilor alimentare și introducerea obiectelor interzise, sens în care a instituit o serie de reguli de igienă și măsuri de siguranță cu privire la pachetele cu alimente primite prin sectorul vizită. Începând cu luna octombrie 2012, și ulterior anual, prin decizie a directorului unității s-au stabilit la nivelul penitenciarului regulile de igienă pe care trebuie să le respecte alimentele primite prin sectorul vizită.

Pentru anul 2016, prin Decizia nr. 8/13.01.2016 a directorului unității și, ulterior prin Regulamentul de Ordine Interioară, pentru prevenirea toxiinfecțiilor alimentare și introducerea obiectelor interzise s-a dispus: „pachetele cu alimente primite prin sector vizită

vor respecta următoarele reguli de igienă și măsuri de siguranță stabilite de administrația penitenciarului:

- litera A - Măsuri igienico-sanitare: alin. (1) nu este permisă primirea de produse alimentare care necesită încălzire, coacere, fierbere sau alte tratamente termice în vederea consumului; alin. 2 alimentele vor fi ambalate, etichetate cu numele firmei producătoare, data fabricației, termenul de valabilitate, în mod obligatoriu.”

S-a mai precizat că norma prevăzută la litera B, punctul 3 din aceeași decizie menționează că „alimentele care nu prezintă termenul de valabilitate sau acesta este expirat, precum și acelea care prezintă urme de desfacere nu vor fi primite”.

S-a menționat că încheierea judecătorului de supraveghere a privării de libertate din 17 septembrie 2012, pronunțată în dosarul nr. xxx/2012 (prin care a fost obligată administrația penitenciarului să permită primirea de către petent a produselor alimentare „carne prăjită de porc, chiftele, șorici de porc, brânză de vacă, șuncă de porc, cârnați prăjiți, pește prăjit, sarmale, murături, dulceață, prăjituri de casă”) este anterioară adoptării normelor de igienă internă minimală și a prevederilor legale anterior indicate și nu a avut în vedere afecțiunile cronice de care suferă petentul și cu care este în evidența cabinetului medical (hipertensiune arterială esențială primară, hiperlipemie mixtă, cardiopatie ischemică cronică, bloc fascicular anterior stâng, insuficiență mitrală, diabet zaharat tip 2 fără complicații și dislipidemie), recomandările medicale vizând cantitatea de carbohidrați necesară și restricțiile alimentare adiacente, respectiv alimentația hipolipidică, hiposodată, hipocalorică și hipoglicemică.

Astfel, s-a precizat că pentru afecțiunile de care petentul suferă, alimentele „carne prăjită de porc, chiftele, șorici de porc, brânză de vacă, șuncă de porc, cârnați prăjiți, pește prăjit, sarmale”, prin aportul glucidic și mai ales lipidic, cât și prin modul de preparare, nu sunt indicate pentru un regim alimentar și cu atât mai mult în caz de dislipidemie, hiperlipemie mixtă, diabet zaharat tip 2 și în hipertensiune arterială esențială primară, cardiopatie ischemică cronică, în care hiperlipemia este un factor de risc major. De asemenea, s-a arătat că brânza de vacă și murăturile nu respectă indicația de regim hiposodat.

Pentru diabetul zaharat sunt interzise toate alimentele zaharate, chiar și fructele cu o compoziție ridicată în glucide, consumul de prăjituri fiind interzis. În cazul alimentelor gătite în casă există riscul nerespectării întregului lanț alimentar, începând cu producția primară, până la consum, a regulilor de igienă și a menținerii lanțului criogenic până la consum; aceste produse pot proveni de la animale crescute în mediul domestic, fără a exista certificarea dată de un organ competent care să-și asume responsabilitatea că sunt bune pentru consum.

Riscurile microbiologice legate de produsele alimentare reprezintă o sursă majoră a bolilor infectocontagioase atât pentru consumator, cât și pentru colectivitatea din care acesta face parte, constituind o prioritate pentru experții în nutriție și pentru autoritățile sanitare; în acest sens, persoanele cu diferite afecțiuni acute, subacute sau cronice internate în unitățile sanitare nu primesc alimente preparate acasă și acestea sunt asigurate de unitățile sanitare respective.

S-a concluzionat în sensul că atingerea unui nivel ridicat de protecție a vieții și sănătății umane este unul dintre obiectivele fundamentale ale Administrației Naționale a Penitenciarelor, ceea ce presupune respectarea legislației în domeniul alimentar. Alimentele care prezintă caracteristici care să le facă incompatibile cu regulile de igienă și măsurile de siguranță impuse de administrația penitenciarului nu sunt primite prin sectorul vizită, iar pentru aceste motive nu au fost primite prin sectorul vizită alimente care nu respectă condițiile reglementate de normele legale menționate.

Ulterior, în completarea adresei ce ne-a fost anterior înaintată, Penitenciarul Mărgineni ne-a comunicat că la data de 28 iunie 2016, petentul a beneficiat de vizita familiei (potrivit art. 68 din Legea nr. 254/2013) și a primit un pachet conținând 6 kg de fructe și legume și 2 kg de produse alimentare, în conformitate cu prevederile art. 148 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013, aprobat prin H.G. nr. 157/2016, hotărârea judecătorească la care petentul făcea referire fiind pronunțată anterior intrării în vigoare a Legii nr. 254/2013 și a H.G. nr. 157/2016.

Dosar nr. 11.171/2016 Petentul, încarcerat, la data trimiterii petiției, în Penitenciarul Craiova, ne-a sesizat menționând următoarele:

- prin sentința din 26 aprilie 2016, pronunțată de Judecătoria Craiova, a fost admisă în parte contestația formulată și obligat Penitenciarul Craiova să ia măsurile necesare pentru a i se asigura drepturile privind condițiile de cazare prevăzute de Normele minime obligatorii privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate, dar hotărârea nu a fost respectată;

- nu primește răspuns la cererile sale în termenele prevăzute de dispozițiile Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 (aspect adus la cunoștința conducerii Penitenciarului Craiova la data de 6.05.2016);

- a fost transferat – fără să i se comunice motivele ce au stat la baza respectivelor decizii - la data de 19.05.2016 de la Penitenciarul Craiova la Penitenciarul Colibași, la data de 26.05.2016 de la Penitenciarul Colibași la Penitenciarul Craiova, iar la data de 9.06.2016 de la Penitenciarul Craiova la Penitenciarul Colibași, fiind pus astfel în imposibilitatea de a-și pregăti apărarea în dosarul având ca obiect contestația în anulare formulată de Penitenciarul Craiova împotriva hotărârii pronunțată în favoarea sa (deoarece avocatul său este din Craiova și nu are posibilitatea de a-l contacta telefonic, sumele de bani aflate în contul său devenind disponibile după o perioadă mare de timp) și de fi vizitat de familia sa, aflată în Craiova, localitate unde petentul are și domiciliul.

Față de aspectele invocate, ne-am adresat Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Autoritatea ne-a comunicat că față de cele dispuse prin sentința din 26 aprilie 2016, pronunțată de Judecătoria Craiova, întrucât Penitenciarul Craiova nu dispunea de spațiile necesare pentru punerea în executare a hotărârii a fost informată Administrația Națională a Penitenciarelor, care a dispus transferarea deținutului la Penitenciarul Colibași pentru executarea pedepsei, cu respectarea celor dispuse prin anterior menționata sentință. Petentul a fost transferat la Penitenciarul Colibași la 19.05.2016, comunicându-i-se motivele transferului.

La 26.05.2016, petentul a fost transferat la Penitenciarul Craiova pentru a fi prezentat în fața Judecătoriei Craiova, unde a fost citat pentru 31.05.2016.

Referitor la cererea formulată de petent la 6.05.2016, s-a precizat că aceasta are un obiect diferit de cel menționat de petent, care, de altfel, avea posibilitatea de a accesa punctele de documentare și informare electronică, unde sunt stocate informații referitoare la modul de soluționare a cererilor.

Dosar nr. 7539/2016 Petentul ne-a sesizat cu privire la respingerea cererii sale de a fi transferat la Penitenciarul Gherla, aflat mai aproape de localitatea de domiciliu. Am supus Administrației Naționale a Penitenciarelor examinarea aspectelor invocate.

Autoritatea a comunicat că la data de 26.04.2016, petentul a fost transferat la Penitenciarul Gherla pentru desfășurarea de activități productive.

Dosar nr. 4498/2016 Petentul ne-a sesizat, între altele, în legătură cu încălcarea dreptului la învățământ.

Am supus atenției examinarea situației prezentată Penitenciarului Bârcea Mare.

Autoritatea ne-a comunicat că petentul este înscris la cursurile de școlarizare și a muncit în anul 2015 în perioada vacanței de vară. La data de 17.08.2015 petentul a formulat o cerere prin care și-a exprimat dorința de a urma cursurile de instruire școlară.

La data de 16.03.2016, situația petentului a fost discutată de către Comisia de Selecționare și Repartizare la activități productive din cadrul Penitenciarului Bârcea Mare, petentul exprimându-și intenția de a continua cursurile de instruire școlară.

Dosar nr. 10.775/2016 Petentul și-a exprimat nemulțumirea față de faptul că nu-și poate vizita fratele aflat în Penitenciarul Arad, deși a întreprins demersuri în acest sens. Pentru lămurirea situației prezentate, ne-am adresat Administrației Naționale a Penitenciarelor și ulterior, conducerii Penitenciarului Arad.

Urmare a demersului întreprins, autoritățile sesizate ne-au comunicat o serie de informații, din care am reținut, în principal, că cererea nu a fost aprobată întrucât deținutul este individualizat în regim de maximă siguranță, face parte din categoria deținuților care prezintă risc pentru siguranța penitenciarului și nu a participat activ la activități lucrative, educative, de asistență psihologică și socială, condiție reglementată în art. 139 alin. (4) lit. a) din Hotărârea nr. 157/2016 din 10 martie 2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

Dosar nr. 11.733/2016 Petentul, deținut în Penitenciarul Brăila, susținea că a avut de suferit ca urmare a neacordării în penitenciar a unui tratament medical corespunzător.

Pentru lămurirea situației de fapt, ne-am adresat Corpului de control al Ministrului Justiției.

Ca urmare a demersului întreprins, autoritatea sesizată ne-a comunicat o serie de informații din care a reieșit că a fost sesizată Direcția Națională Anticorupție de către Corpul de control al Ministerului Justiției.

Dosar nr. 3028/2016 (Sesizare din oficiu)

Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în legătură cu un articol publicat pe site-ul Adevărul.ro, în care se preciza că o anchetă penală se afla în derulare la Penitenciarul Poarta Albă, după ce un raport al Administrației Naționale a Penitenciarelor a dezvăluit cum gardienii au devenit slugile personale ale unui deținut.

Administrația Națională a Penitenciarelor ne-a adus la cunoștință următoarele:

1. Referitor la efectuarea convorbirilor telefonice:

Cu privire la efectuarea convorbirilor telefonice de către deținut, s-a constatat că acesta a efectuat convorbiri telefonice în timpul programului de muncă, în timpul activității de apel, după ora de stingere (ora 22:00) și folosindu-se de cardul altui deținut.

Deficiențe constatate:

- nerespectarea prevederilor art. 118 din Ordinul Ministrului Justiției nr. 1676/2010, referitoare la desfășurarea unor activități în timpul activității de apel;
- nerespectarea prevederilor art. 123 lit. 1) din Ordinul Ministrului Justiției nr. 1676/2010, referitoare la desfășurarea altor activități, după ora 22.00;
- nerespectarea prevederilor art. 114 lit. g) din Ordinul Ministrului Justiției nr. 1676/2010.

2. Referitor la acordarea vizitei/pachetului:

Cu privire la exercitarea dreptului la vizită, cumpărături și pachet de către deținut, s-a constatat că întvederea cu apărătorii s-a efectuat de obicei în timpul săptămânii (atât în timpul cât și în afara programului de lucru al deținutului), în sectorul de vizită, deținutul a fost prezentat zilnic sau chiar de 2-3 ori pe zi; a primit pachete de la avocat, fără ca acestea

să fie consemnate în fișa de vizită, iar în zilele de duminică deținutul a beneficiat de vizite după ora 16:00, deși intervalul orar de vizită este 11:00-14:30.

Deficiențe constatate:

- nerespectarea prevederilor art. 5 din Ordinul Ministrului Justiției nr. 2714/2008, coroborat cu prevederile Anexei nr. 18 din Ordinul Ministrului Justiției nr. 1676/2010, în sensul că modalitatea de acordare a vizitei cu apărătorul nu se realizează în conformitate cu acestea;
- nerespectarea prevederilor art. 145 alin. (1), lit. c) și j) din Ordinul Ministrului Justiției nr. 1676/2010, în sensul că nu s-au operat în fișele de vizită pachetele permise de către deținut, precum și că acordarea dreptului la vizită s-a efectuat în afara intervalelor orare de vizită aprobate de conducerea penitenciarului;
- nerespectarea prevederilor art. 13, alin. (1), din Ordinul Ministrului Justiției nr. 2714/2008, privind cantitatea maximă de alimente pe care le poate primi un deținut în cursul unei luni calendaristice;
- la nivelul sectorului de vizită nu se întocmesc bonuri de primire în păstrare pentru efectele personale permise de către deținuți.

3. Referitor la primirea a două aparate fitness (bandă de alergat și bicicletă) de către deținut:

Cercetările efectuate au evidențiat faptul că în interiorul unității există un aparat fitness tip bicicletă, care aparține deținutului și care a fost primit în data de 07.11.2014. Nu a fost identificat însă un aparat de tip bandă de alergare.

Cu privire la introducerea în unitate, prin Postul de control nr. 2, gestionat de Penitenciarul Poarta Albă, a aparatului fitness stepper cardio, s-a constatat că șeful postului de control nr. 2 a permis accesul acestuia în sectorul de deținere cu acordul directorului, iar ulterior bicicleta a fost urcată/cărată în clubul din cadrul secției E3 de câțiva deținuți repartizați la deservire. Nu s-a putut stabili cine a adus respectivul aparat, întrucât nu a fost întocmit nici un document în acest sens, însă la acea dată deținutul nu a fost vizitat de către aparținători.

Din verificări a rezultat că respectivul aparat era folosit și de către deținuți care participă la activitățile sportive organizate la nivelul unității.

Deficiențe constatate:

- nerespectarea prevederilor art. 68 din Ordinul Ministrului Justiției nr. 1316/2012 folosirea autoturismelor din dotare în alte scopuri decât cele prevăzute de legislația specifică;
- nerespectarea art. 11 din Legea nr. 82/1991, respectiv este interzisă deținerea de bunuri fără a fi înregistrate în evidența contabilă;
- exercitarea în timpul programului de lucru, de către șef serviciu siguranță și regim, șef tură, agent-tehnician constructor și gospodar a altor activități decât cele prevăzute în fișa postului;
- nu au fost respectate în totalitate prevederile art. 29 din Ordinul Ministrului Justiției nr. 429/C/125/07.02.2012 și a ghidurilor interne și internaționale de specialitate, care prevăd că recuperarea unui bolnav cardiovascular prin exerciții fizice se face de către personal specializat, cu abilități cognitive și practice exersate pe o perioadă mai lungă de timp.

Măsurile dispuse la nivelul Administrației Naționale a Penitenciarelor:

- sesizarea *in rem* a organelor de urmărire penală, prin transmiterea prezentei Note de constatare și a probatoriului avut la dispoziție Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Constanța;
- sesizarea Comisiei de disciplină din cadrul Ministerului Justiției de către directorul general al ANP împotriva directorului unității, pentru fapte care constituie abateri

disciplinare constatate în urma controlului inopinat, prevăzute de art. 69 lit. a), b), g) și p), coroborat cu art. 48 lit. a) și d) din Legea nr. 293/2004 privind Statutul funcționarilor publici cu statut special din ANP;

- încetarea împuternicirii din funcția de șef serviciu siguranță și regim penitenciar și sesizarea Comisiei de disciplină din cadrul ANP, pentru fapte care constituie abateri disciplinare constatate în urma controlului inopinat, prevăzute de art. 69, coroborat cu art. 48 din Legea nr. 293/2004 privind Statutul funcționarilor publici cu statut special din ANP;

- încetarea împuternicirii din funcția de director adjunct pe probleme medicale și sesizarea Comisiei de disciplină din cadrul ANP, pentru fapte care constituie abateri disciplinare constatate în urma controlului inopinat, prevăzute de art. 69, coroborat cu art. 48 din Legea nr. 293/2004 privind Statutul funcționarilor publici cu statut special din ANP;

- transmiterea unei fotocopii a Notei de constatare către compartimentele de specialitate din cadrul ANP și Corpul de Control al Ministerului Justiției.

Măsurile dispuse la nivelul Penitenciarului Spital Poarta Albă:

- remedierea deficiențelor în termen de 3 luni de la primirea Notei de constatare;

- sesizarea Comisiei de disciplină împotriva persoanelor care s-au făcut vinovate de neajunsurile constatate;

- atenționarea celorlalte persoane responsabile cu privire la deficiențele reținute în Nota de constatare, referitoare la obligativitatea îndeplinirii atribuțiilor de serviciu, a dispozițiilor legale sau a celor primite de la șefii ierarhici ori de la autoritățile anume abilitate de lege, precum și a consecințelor nerespectării acestor prevederi.

Dosar nr. 17.130/2016 Petenta ne-a sesizat cu privire la imposibilitatea fiului acesteia, deținut în Centrul de detenție minori Craiova de a urma cursurile Colegiului „Ștefan Odobleja” din Craiova.

Față de aspectele prezentate, ne-am adresat Administrației Naționale a Penitenciarelor, care ne-a informat că privitor la măsurile întreprinse pentru valorificarea potențialului educativ al minorului, Centrul de Detenție Craiova i-a oferit acestuia posibilitatea de a urma cursurile clasei a XI-a la nivelul unității, în cadrul Școlii Profesionale Speciale, fiind autorizată să funcționeze cu profil tehnic, respectiv cu specializări/calificări din domeniul servicii.

De asemenea, minorul a fost selecționat să desfășoare activități de tip lucrativ, la biblioteca centrului de detenție. Totodată, A.N.P a precizat că până la schimbarea regimului de executare a măsurii educative a internării într-un regim mai permisiv, această oportunitate ar trebui valorificată.

Dosar nr. 19.633/2016 Petentul, deținut în Penitenciarul Bârcea Mare din Județul Hunedoara, ne-a adus la cunoștință nemulțumirile sale referitoare la respingerea cererilor de transfer la un Penitenciar mai aproape de localitatea de domiciliu.

Având în vedere situația familiară deosebită cu care se confrunta petentul, am supus examinării aspectele invocate Administrației Naționale a Penitenciarelor.

Dosarul este în lucru.

Dosar nr. 7361/2016 Petentul, deținut în Penitenciarul Arad, a relatat că în data de 7 aprilie 2016, pe Secția E7 scurtă - maximă siguranță unde este cazat, după programul de îmbăiere, în jurul orei 9:30 – 10:00, în timp ce era condus de la baie spre camera sa, un alt deținut ce se afla pe hol, sub pretextul că dorește să efectueze o convorbire telefonică, a alergat spre camera petentului cu un obiect ascuțit în mână, cu intenția de a-l omorî. Supraveghetorul l-a prins de braț pe atacator, scoțându-l cu forța din camera petentului, după care a încuiat ușa celei acestuia.

Potentul a precizat că există un martor la acest incident.

De asemenea, petentul reclama faptul că prezența nepermisă a altor deținuți pe holul secției unde este cazat, în timpul programului său de înbăiere, se petrece doar pe o anumită tură.

Referitor la normele privind desfășurarea activităților de către deținuții care prezintă risc pentru siguranța penitenciarului, acestea nu au fost respectate în totalitate, prezența concomitentă a altor deținuți pe hol în timpul programului de înbăiere a deținuților cu grad sporit de risc, putând determina producerea unor evenimente negative.

Pentru realizarea scopului constituțional și legal al Avocatului Poporului, respectiv, apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile publice și pentru a pune în valoare colaborarea între Avocatul Poporului, în calitatea sa de mediator pe de o parte și conducerea Penitenciarului Arad, pe de altă parte, a emis Recomandarea nr. 33/2016, privind luarea, de către conducerea Penitenciarului Arad, a măsurilor legale ce se impun, în sensul respectării măsurilor de pază, escortă și supraveghere sporită a activităților cu deținuții ce prezintă risc pentru siguranța penitenciarului, însușită de acest penitenciar.

CAPITOLUL X

DOMENIUL PROPRIETATE, MUNCĂ, PROTECȚIE SOCIALĂ, IMPOZITE ȘI TAXE

CONSIDERAȚII GENERALE

În anul 2016, în cadrul domeniului de activitate Proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe au fost soluționate 2051 petiții reprezentând un procent de 22,25% din numărul total de 9222 petiții înregistrate la instituția Avocatul Poporului (sediul central).

În funcție de specializările domeniului de activitate, cele 2051 petiții au fost structurate astfel:

1. **Proprietate: 1493** de petiții;
2. **Muncă: 298** de petiții;
3. **Protecție socială: 17** petiții;
4. **Impozite și taxe: 212** petiții.

Un număr de **31** de petiții au avut ca obiect specializări multiple.

În anul 2016, în cadrul domeniului de activitate Proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe, au fost efectuate **23** de **anchete**, dintre care: una la Primăria comunei Găneasa, județul Ilfov, două la Primăria sectorului 5 București, două la Primăria orașului Popești-Leordeni, județul Ilfov, una la Primăria sectorului 2 București, una la Primăria orașului Buftea, județul Ilfov, una la Primăria comunei Crevenicu, județul Teleorman, una la Primăria sectorului 4 București, una la Primăria comunei Gherăseni, județul Buzău, una la Primăria comunei Cosmești, județul Teleorman, una la Primăria sectorului 1 București, două la Primăria comunei Bradu, județul Argeș, una la Primăria comunei Găiseni, județul Giurgiu, una la Primăria comunei Corbeanca, județul Ilfov, una la Primăria orașului Otopeni, județul Ilfov, una la Primăria municipiului București, una la Ministerul Sănătății, una la Instituția Prefectului - Județul Teleorman, una la U.M. 01877 Pantelimon, una la Instituția Prefectului – Județul Argeș, una la Instituția Prefectului – Județul Ilfov.

De asemenea, au fost emise **două recomandări**: Recomandarea nr. 2/2016 către Primarul comunei Gherăseni, județul Buzău și Recomandarea nr. 4/2016 către Președintele Casei Naționale de Asigurări de Sănătate.

Totodată, Avocatul Poporului s-a **sesizat din oficiu** în vederea clarificării situației cu care se confruntau medicii în privința modului de plată a gărzilor.

SECȚIUNEA 1

PROPRIETATE

În anul 2016, din totalul petițiilor, 1493 de petiții au fost analizate în contextul prevederilor art. 44, art. 51 și art. 52 din Constituție privind dreptul de proprietate privată,

dreptul de petiționare și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică. Dintre acestea au fost deschise 210 de dosare în care au fost sesizate autoritățile publice reclamate.

Principalele probleme aduse în atenția instituției Avocatul Poporului care au ca obiect încălcarea dreptului de proprietate privată au fost, în mare măsură, aceleași ca în fiecare an, și anume:

- **tergiversarea punerii în posesie;**
- **tergiversarea eliberării titlurilor de proprietate;**

O problemă deosebit de gravă și generală s-a constatat la nivelul Comisiei locale de fond funciar Popești-Leordeni, în sensul că în ultimii ani nu a fost eliberat niciun titlu de proprietate, deși există procese-verbale de punere în posesie. În aceste condiții, reprezentanții instituției Avocatul Poporului au efectuat două anchete la nivelul Comisiei locale, în data de 23 februarie 2016, respectiv în data de 18 octombrie 2016.

Din discuțiile purtate cu membrii acestei comisii a reieșit faptul că se află în imposibilitatea eliberării titlurilor de proprietate din cauza faptului că potrivit dispozițiilor legale în vigoare trebuie revalidate persoanele înscrise în anexele nr. 23, nr. 24d și nr. 30 într-o anexă corespunzătoare pentru teren fizic. Deoarece situația nu a fost deblocată, în continuarea demersurilor, în data de 29 decembrie 2016, s-a efectuat o anchetă la nivelul Comisiei județene de fond funciar Ilfov, la care au participat și reprezentanții Comisiei locale de fond funciar Popești-Leordeni. În urma documentelor puse la dispoziție și a discuțiilor purtate s-au stabilit următoarele:

- după emiterea Ordinului Prefectului Ilfov de modificare a componenței Comisiei locale de fond funciar Popești-Leordeni, Comisia locală va înainta Comisiei județene documentația pentru emiterea titlurilor de proprietate. Pentru clarificarea aspectelor privind revalidarea persoanelor înscrise în Anexa nr. 23, Anexa nr. 24 d și Anexa nr. 30 într-o anexă corespunzătoare pentru teren fizic, se va stabili o întâlnire cu reprezentanții Agenției Domeniilor Statului, Oficiului de Cadastru și Publicitate Imobiliară, Comisiei locale Popești-Leordeni și Comisiei județene Ilfov și ai Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, în perioada 15 ianuarie – 15 februarie 2017, urmând a fi informați în legătură cu soluția găsită în vederea deblocării emiterii titlurilor de proprietate (**Dosar nr. 14.257/2015**, respectiv **nr. 5831/2016**, aflate în lucru).

- **lipsa de răspuns din partea autorităților la cererile formulate de beneficiarii legilor de restituire a dreptului de proprietate;**

- **refuzul autorităților de a comunica, în termenul legal, informațiile privind documentele necesare pentru completarea dosarelor de restituire a imobilelor preluate abuziv și de reconstituire a dreptului de proprietate;**

- **tergiversarea adoptării soluțiilor în dosarele constituite în temeiul Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare, de către entitățile responsabile cu soluționarea notificărilor;**

- **modalitatea de calcul a sumelor încasate în temeiul Legii nr. 112/1995 pentru reglementarea situației juridice a unor imobile cu destinația de locuințe, trecute în proprietatea statului, cu modificările și completările ulterioare, sume ce urmează a fi restituite de către persoanele ce solicită restituirea în natură a imobilelor respective, în temeiul Legii nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare;**

Petentul și-a exprimat nemulțumirea față de poziția Primăriei Municipiului Târnăveni referitoare la modalitatea de calcul a sumelor ce urmează a le rambursa (despăgubiri în temeiul Legii nr. 112/1995, cu modificările și completările ulterioare), respectiv la valoarea de piață în loc de sume actualizate cu indicii de inflație, pentru

apartamentele nr. III și nr. V situate în Târnăveni, str. Republicii nr. NN, imobile ce pot fi restituite în natură, în temeiul Legii nr.10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Am sesizat aspectele prezentate Primăriei Municipiului Târnăveni, în data de 04 august 2016, dar prin adresa de răspuns transmisă instituției Avocatul Poporului, aceasta și-a menținut punctul de vedere exprimat și comunicat, anterior, petentului.

Având în vedere situația expusă, în data de 5 decembrie 2016, în temeiul art. 2 lit. h) din Hotărârea Guvernului nr. 572/2013 privind organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, ne-am adresat A.N.R.P. (**Dosar nr. 12.906/2016**, aflat în lucru).

- nublicarea, la sfârșitul fiecărei luni, atât pe site-ul entității investite cu soluționarea cererii/notificării formulate în baza Legii nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cât și la sediul acesteia, a situației bunurilor care pot fi acordate în compensare potrivit art. 1 alin. (2) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, modificată și completată, coroborate cu art. 22¹ alin. (5) din Hotărârea Guvernului nr. 401/2013 pentru aprobarea Normelor de aplicare a Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare;

- declinarea reciprocă, a competenței de soluționare a cererilor de restituire a dreptului de proprietate asupra terenurilor, de către Comisiile locale de fond funciar Negrești-județul Vaslui și Drăgușeni-județul Iași;

Instituția Avocatul Poporului a fost sesizată cu privire la refuzul Comisiei locale de fond funciar Negrești-județul Vaslui de a face demersurile legale necesare eliberării titlului de proprietate pentru suprafața de 4,75 ha, suprafață situată, în prezent, pe raza administrativ-teritorială a localității Negrești, județul Vaslui, la limita de vecinătate între județele Iași și Vaslui (terenul s-a aflat, anterior anului 1960, pe raza administrativ-teritorială a Comunei Șcheia, județul Iași). Totodată, a precizat că acest teren a fost trecut în „adeverința de proprietate” emisă de Comisia locală de fond funciar Șcheia-județul Iași și validată de Comisia județeană de fond funciar Iași (din comuna Șcheia s-a desprins/format ulterior comuna Drăgușeni-județul Iași).

Din corespondența purtată de cele două comisii locale de fond funciar, respectiv, Comisia locală de fond funciar Negrești-județul Vaslui și Comisia locală de fond funciar Drăgușeni-județul Iași, a rezultat că acestea își declină, reciproc, competența de soluționare a cererii petentului. De asemenea, a reieșit că situația, reclamată de către petent, nu este una singulară, de conflictul de competență dintre cele două comisii anterior menționate, fiind afectate încă 53 de persoane.

Față de cele sesizate, ne-am adresat Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților (A.N.R.P.), în vederea dispunerii măsurilor legale care se impun pentru soluționarea situației prezentate.

Prin adresa **nr. 276/G.B./24.03.2016** A.N.R.P. a solicitat Instituției Prefectului-Județului Iași să dispună verificarea situației prezentate, iar în cazul în care au fost validate cereri pentru terenuri care nu se află pe raza administrativ-teritorială a județului Iași, să dispună în conformitate cu prevederile legale, transmiterea acestora la comisiile competente din județul Vaslui.

Din răspunsul formulat de către Instituția Prefectului-Județului Iași (prin adresa din data de 12 mai 2016), se desprind următoarele aspecte:

- Primăria comunei Șcheia, județul Iași, a înaintat/transferat documentația privind fondul funciar Comisiei locale de fond funciar Drăgușeni, în anul 2004, când s-a reînființat comuna Drăgușeni și declină competența către această comisie (adresa nr. 1593/05.04.2016);

- Primăria comunei Drăgușeni, după finalizarea litigiilor privind delimitarea administrativ-teritorială dintre U.A.T. comuna Drăgușeni și U.A.T. orașul Negrești, a transmis Comisiei locale de fond funciar Negrești un număr de 54 de cereri de reconstituire (toate cererile de reconstituire, formulate în anul 2005, depuse la Comisia locală de fond funciar Negrești), cereri care au fost retransmise Comisiei locale de fond funciar Drăgușeni. De asemenea, se precizează că **refuzul Comisiei de fond funciar Negrești de a soluționa cererile de reconstituire formulate de persoanele îndreptățite**, a fost adus la cunoștința tuturor persoanelor afectate de acest conflict de competență (adresa **nr. 1593/05.04.2016**).

Prin adresele **nr. 7305/09.11.2015 și nr. 133/25.01.2016, Comisia locală de fond funciar Negrești își menține punctul de vedere, respectiv refuzul de a soluționa cele 54 de cereri de reconstituire, motivând că, din analiza cererilor respective și a documentelor anexate acestora, a reieșit că suprafețele de teren solicitate au fost reconstituite conform Legii nr. 18/1991 privind fondul funciar, republicată, cu modificările și completările ulterioare, de către Comisia locală de fond funciar Șcheia pentru întreaga suprafață înscrisă în registrele agricole din 1959-1963, evidențiate și în cererile de intrare în G.A.C. ale comunei Drăgușeni, propuneri ce au fost validate de către Comisia județeană de fond funciar a județului Iași.**

De asemenea, Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Vaslui, prin adresa **nr. 8146/28.06.2016**, transmite Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, își menține punctul de vedere în sensul că, declină competența de soluționare a cererii de reconstituire a dreptului de proprietate Comisiei locale de fond funciar Drăgușeni, județul Iași, respectiv Comisiei județene pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Iași.

Față de cele expuse mai sus, am revenit la Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților.

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților prin adresa înregistrată la instituția Avocatul Poporului sub nr. 20029 din 14 noiembrie 2016, ne-a informat că a sesizat, din nou, Instituția Prefectului-Județul Vaslui - Comisia județeană Vaslui pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor, urmând să ne comunice rezultatul demersurilor întreprinse (**Dosar nr. 2994/2016**, aflat în lucru).

În anul 2016, petițiile soluționate au vizat, în principal, modul de aplicare a legilor cu caracter reparatoriu în materia proprietății, respectiv: Legea nr. 18/1991 privind fondul funciar, republicată, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989, republicată, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 9/1998 privind acordarea de compensații cetățenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului bulgar, în urma aplicării Tratatului dintre România și Bulgaria, semnat la Craiova la 7 septembrie 1940, republicată, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 290/2003 privind acordarea de despăgubiri sau compensații cetățenilor români pentru bunurile proprietate a acestora, sechestrate, reținute sau rămase în Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța, ca urmare a stării de război și a aplicării Tratatului de Pace între România și Puterile Aliate și Asociate, semnat la Paris la 10 februarie 1947, cu modificările

și completările ulterioare; Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare; Legea nr. 164/2014 privind unele măsuri pentru accelerarea și finalizarea procesului de soluționare a cererilor formulate în temeiul Legii nr. 9/1998 privind acordarea de compensații cetățenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului bulgar în urma aplicării Tratatului dintre România și Bulgaria, semnat la Craiova la 7 septembrie 1940, precum și al Legii nr. 290/2003 privind acordarea de despăgubiri sau compensații cetățenilor români pentru bunurile proprietate a acestora, sechestrate, reținute sau rămase în Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța, ca urmare a stării de război și a aplicării Tratatului de Pace între România și Puterile Aliate și Asociate, semnat la Paris la 10 februarie 1947, și pentru modificarea unor acte normative, cu modificările și completările ulterioare.

Trebuie subliniat, încă de la început, că data de **1 ianuarie 2017, reprezintă termenul maxim**, până la care, potrivit *Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare*, comisiile locale și județene sau, după caz, Comisia de Fond Funciar a Municipiului București **aveau obligația** de a soluționa toate cererile de restituire, de a efectua punerile în posesie și de a elibera titlurile de proprietate (**art. 11 alin. 1**), iar entitățile investite de lege **aveau obligația** de a soluționa cererile formulate potrivit Legii nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare și de a emite decizie de admitere sau de respingere a acestora (**potrivit art. 33 alin. (1) lit. c**), **termenul de 36 de luni pentru entitățile care aveau de soluționat un număr de peste 5.000 de cereri, pentru cele cu un număr de până la 2.500 de cereri și pentru cele cu un număr între 2.500 și 5.000 de cereri, termenul de 12 luni, respectiv de 24 de luni, s-a împlinit în ianuarie 2015, respectiv ianuarie 2016 - art. 33 lit. a) și b).**

Pornind de la acest fapt, constatăm că nici de această dată termenul nu a fost respectat, un număr semnificativ de cereri de restituire formulate, atât în temeiul legilor fondului funciar, cât și în temeiul Legii nr. 10/2001, cu modificările și completările ulterioare, rămânând nesoluționate.

Deși Legea nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare, **a instituit termene precise** pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, **aceste termene legale nu au fost respectate, unele fiind în mod repetat prorogate iar altele mult depășite.**

Astfel, în contextul prevederilor **art. 11 alin. (1)** din Legea nr. 165/2013, potrivit căroră „*Comisiile locale și județene de fond funciar sau, după caz, Comisia de Fond Funciar a Municipiului București, au obligația de a soluționa toate cererile de restituire, de a efectua punerile în posesie și de a elibera titlurile de proprietate până la data de 1 ianuarie 2017*”, trebuie precizat că unele comisii nici nu au fost constituite sau au fost constituite cu foarte mare întârziere, cum este, spre exemplu, cazul Comisiei locale de fond funciar Bradu, județul Argeș, care abia în luna octombrie 2016 a fost constituită, în urma anchetelor efectuate de reprezentanții instituției Avocatul Poporului la Comisia locală de fond funciar Bradu, județul Argeș, în data de 10 august 2016, respectiv, în data de 24 octombrie 2016 la Comisia locală de fond funciar Bradu și Comisia județeană de fond funciar Argeș. În continuare, am sesizat autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților care ne-a comunicat că a inițiat o corespondență cu Instituția Prefectului

-Județul Argeș în vederea clarificării aspectelor sesizate (Dosar nr. 16.055/2015, în lucru).

Aceste prevederi trebuie corelate cu dispozițiile art. 21 alin. (4) din Legea nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora: *„Comisiile județene de fond funciar și Comisia de Fond Funciar a Municipiului București pot propune Comisiei Naționale soluționarea cererilor de retrocedare prin acordare de măsuri compensatorii potrivit prezentei legi numai după epuizarea suprafețelor de teren agricol afectate restituirii în natură, identificate la nivel local”.*

Mai mult, deși în cazul hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile nu s-au aplicat prevederile art. 7 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, prin care s-a suspendat, până la întocmirea situației centralizatoare la nivel local, emiterea hotărârilor de validare/invalidare de către comisiile județene de fond funciar sau, după caz, de către Comisia de Fond Funciar a Municipiului București, eliberarea titlurilor de proprietate, punerea în posesie de către comisiile locale de fond funciar, precum și orice alte proceduri administrative în domeniul restituirii fondului funciar, au rămas, hotărâri judecătorești definitive și irevocabile, unele datând de mulți ani, care nu au fost puse încă în executare.

Termenul prevăzut de art. 11 alin. (1) din Legea nr. 165/2013, a fost în forma inițială a legii, 1 ianuarie 2016, ulterior, 1 ianuarie 2017, modificat prin **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66 din 30 decembrie 2015 privind prorogarea termenelor prevăzute la art. 11 alin. (1), art. 20 alin. (5) și art. 27 alin. (1) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, iar în prezent, **1 ianuarie 2018, prorogat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 98 din 15 decembrie 2016 pentru prorogarea unor termene, instituirea unor noi termene, privind unele măsuri pentru finalizarea activităților cuprinse în contractele încheiate în cadrul Acordului de împrumut dintre România și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare pentru finanțarea Proiectului privind reforma sistemului judiciar, semnat la București la 27 ianuarie 2006, ratificat prin Legea nr. 205/2006, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, din cauza faptului că termenul de 1 ianuarie 2017, s-a considerat că nu este fezabil pentru finalizarea procesului de restituire.****

De asemenea, deși potrivit prevederilor **art. 20 alin. (4)** din Legea nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare, *„Până la data de **1 august 2016**, Agenția Domeniilor Statului publică pe pagina sa de internet și transmite Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților lista imobilelor din Fondul național. Lista se completează cu imobilele care se transmit în proprietatea privată a statului și în administrarea Agenției Domeniilor Statului, în condițiile prezentei legi”*, acest termen a fost depășit.

Trebuie precizat că în forma sa inițială, acest termen era **1 iulie 2014**, termen ce a fost prorogat succesiv, inițial prin **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 115 din 23 decembrie 2013 pentru instituirea unui nou termen în care să se finalizeze situația prevăzută la art. 6 alin. (1) din Legea nr. 165/2013** privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, precum și pentru prorogarea unor termene, **până la data de 1 ianuarie 2015, pentru ca, ulterior, prin Legea nr. 65 din 31 martie 2015 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 115/2013 pentru instituirea unui nou termen în care să se finalizeze situația prevăzută la art. 6 alin. (1) din Legea nr. 165/2013** privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în

România, precum și pentru prorogarea unor termene, să fie amânat până la data de 1 mai 2015, prin Legea nr.103 din 23 mai 2016 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 21/2015 pentru modificarea și completarea Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, precum și a art. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 94/2000 privind retrocedarea unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase din România, să fie prorogată până la 1 august 2016, iar în prezent, din nou amânat prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 98 din 15 decembrie 2016 pentru prorogarea unor termene, instituirea unor noi termene, privind unele măsuri pentru finalizarea activităților cuprinse în contractele încheiate în cadrul Acordului de împrumut dintre România și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare pentru finanțarea Proiectului privind reforma sistemului judiciar, semnat la București la 27 ianuarie 2006, ratificat prin Legea nr. 205/2006, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, până la 1 august 2017.

Cu toate acestea, Agenția Domeniilor Statului, până la intrarea în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 98/2016 (21 decembrie 2016), prin care așa cum am menționat anterior, a fost prorogată din nou termenul, nu a publicat pe pagina sa de internet lista imobilelor din Fondul național.

Precizăm că instituția Avocatul Poporului s-a autosesizat încă din data de 9 noiembrie 2015 și a solicitat informații Agenției Domeniilor Statului despre motivele tergiversării publicării listei imobilelor din Fondul național, precum și dacă a demarat, împreună cu Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, procedurile legale necesare în vederea schimbării regimului juridic al terenurilor ce fac obiectul situației centralizatoare, aflate în proprietatea publică a statului, și trecerii acestora, în condițiile legii, în proprietatea privată a statului, pentru a fi afectate restituirii în natură sau, după caz, valorificării punctelor acordate, potrivit art. 6 alin. (5) din Legea nr. 165/2013.

După repetate demersuri, inclusiv la Secretariatul General al Guvernului și la Cancelaria Primului – Ministru, Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, prin adresa nr. 1130/GB din data de 7 iulie 2016, ne-a comunicat că până la acea dată au transmis situațiile centralizatoare doar 20 de comisii județene și a elaborat proiectul de Hotărâre de Guvern pentru trecerea unor suprafețe de teren din domeniul public al statului în domeniul privat al statului și în administrarea Agenției Domeniilor Statului în vederea reconstituirii dreptului de proprietate și Nota de fundamentare pentru 8 județe, respectiv, Bacău, Brăila, Bistrița-Năsăud, Ialomița, Maramureș, Satu Mare, Sălaj și Vrancea.

De asemenea, Agenția Domeniilor Statului, prin adresa nr. 90297 din data de 6 iulie 2016, ne-a informat că până la acea dată au transmis situațiile centralizatoare doar 12 comisii județene și a inițiat proiecte de Hotărâre de Guvern necesare în vederea schimbării regimului juridic al terenurilor ce fac obiectul reconstituirii dreptului de proprietate persoanelor îndreptățite, în baza sentințelor civile definitive, la nivelul județelor Ialomița și Mehedinți.

Referitor la nepublicarea de către Agenția Domeniilor Statului pe pagina sa de internet a listei imobilelor din Fondul național și a netransmiterii acesteia Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, ambele instituții s-au prevalat de noul termen instituit prin Legea nr.103/2016, respectiv, **1 august 2016**.

După expirarea acestui termen, am revenit cu aceeași solicitare către cele două instituții care nu ne-au răspuns, motiv pentru care am sesizat Cancelaria Primului – Ministru și a fost dispusă o anchetă la Agenția Domeniilor Statului (**Dosar nr. 15.208/2015**, aflat în lucru).

Această situație este cu atât mai gravă cu cât potrivit art. 20 alin. (7) din Legea nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare, *„Până la data de 1 octombrie 2016, Comisia Națională va face publică valoarea fiecărui imobil din Fondul național, așa cum rezultă ea prin aplicarea grilei notariale valabile la data intrării în vigoare a prezentei legi. Pentru imobilele trecute în Fondul național ulterior datei prevăzute la art. 20 alin. (7) valoarea se publică în termen de 30 de zile”*.

De asemenea, trebuie precizat că, în forma sa inițială, acest termen era **1 ianuarie 2015**, termen ce a fost prorogată succesiv, inițial prin **Legea nr. 103 din 23 mai 2016**, până la **1 octombrie 2016**, iar în prezent, din nou amânat prin **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 98 din 15 decembrie 2016**, până la **1 octombrie 2017**.

În consecință, toate aceste termene au fost ori depășite, ori depășite și prorogate ulterior, ori prorogate succesiv, prelungirea repetată a acestora devenind o practică, ce a condus la tergiversarea finalizării procedurii de restituire, afectând în mod grav dreptul de proprietate privată al cetățenilor, și nu la pronunțarea unor soluții concrete și finale în dosarele nerezolvate de ani de zile.

În același context, menționăm și prevederile art. 22¹ alin. (5) din Normele din 19 iunie 2013 de aplicare a Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 401/2013, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora *„Situația bunurilor care pot fi acordate în compensare se afișează la sfârșitul fiecărei luni atât pe site-ul entității investite cu soluționarea cererii formulate în baza Legii nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cât și la sediul acesteia”*.

Spre exemplu, în luna septembrie 2016, Direcția Juridic din cadrul Primăriei Municipiului București ne-a informat că nu deține lista bunurilor care pot fi acordate în compensare. Față de această situație am sesizat Primarul General al Municipiului București (**Dosar nr. 14.189/2016**, aflat în lucru).

În acest context, trebuie precizat că am sesizat aceste aspecte Primăriei Municipiului București, **încă din anul 2015 (Dosar nr. 12.367)**.

De asemenea, și termenul prevăzut de art. 6 alin. (5) din Legea nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare (*„În termen de 60 de zile de la data primirii situațiilor centralizate pe fiecare județ, Agenția Domeniilor Statului și Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților demarează procedurile legale necesare în vederea schimbării regimului juridic al terenurilor ce fac obiectul situației centralizatoare, aflate în proprietatea publică a statului, și trecerii acestora, în condițiile legii, în proprietatea privată a statului pentru a fi afectate restituirii în natură sau, după caz, valorificării punctelor acordate potrivit prezentei legi”*), am constatat că nu a fost respectat.

Totodată, trebuie menționat că, prin **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 98 din 15 decembrie 2016** a fost modificat **art. 6 alin. (5)** în sensul eliminării din textul de lege a termenului de 60 de zile.

Precizăm că aceste aspecte se referă la perioada anterioară adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 98 din 15 decembrie 2016 pentru prorogarea unor termene, instituirea unor noi termene, privind unele măsuri pentru finalizarea activităților cuprinse în contractele încheiate în cadrul Acordului de împrumut dintre România și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare pentru finanțarea Proiectului privind reforma sistemului judiciar, semnat la București la 27 ianuarie 2006, ratificat prin Legea nr. 205/2006, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1030 din 21

decembrie 2016, prin care unele termene prevăzute de Legea nr.165/2013 au fost, din nou modificate, în sensul prelungirii acestora.

De asemenea, în completarea textelor legale enunțate anterior, menționăm în cele ce urmează, o parte din modificările și completările suferite de Legea nr. 165/2013, în decursul anului 2016, prin Legea nr. 103 din 23 mai 2016 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 21/2015 pentru modificarea și completarea Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, precum și a art. 3 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 94/2000 privind retrocedarea unor bunuri imobile care au aparținut cultelor religioase din România, **Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 98 din 15 decembrie 2016 pentru prorogarea unor termene, instituirea unor noi termene, privind unele măsuri pentru finalizarea activităților cuprinse în contractele încheiate în cadrul Acordului de împrumut dintre România și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare pentru finanțarea Proiectului privind reforma sistemului judiciar, semnat la București la 27 ianuarie 2006, ratificat prin Legea nr. 205/2006, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative și Legea nr. 251 din 23 decembrie 2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, astfel:**

- art. 6 alin. (5¹), introdus inițial prin Legea nr. 103/2016, se modifică prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 98/2016, în sensul „Terenurile preluate în vederea finalizării procesului de restituire înainte de 20 mai 2013 de comisiile locale de fond funciar de la Agenția Domeniilor Statului, de la alte instituții sau societăți comerciale care au administrat terenuri din proprietatea statului, dar care nu au făcut obiectul punerii în posesie revin, după caz, în domeniul public sau privat al statului și în administrarea Agenției Domeniilor Statului, cu respectarea prevederilor legale în vigoare”

Iar, potrivit Art. II din O.U.G. nr. 98/2016 „Predarea către Agenția Domeniilor Statului a terenurilor prevăzute la art. 6 alin. (5¹) din Legea nr. 165/2013, se face de către comisia locală de fond funciar care a primit aceste terenuri, în termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, prin protocol. Delimitarea terenurilor și înscrierea lor în evidențele de cadastru și carte funciară se realizează prin Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară”;

- art. 31 alin. (2) se modifică prin Legea nr.103/2016, în sensul măririi tranșei anuale de plată, de la cel mult 14%, la cel mult 20%, cu următorul cuprins „(2) În aplicarea alin.(1), deținătorul poate solicita, anual, după 1 ianuarie 2017, Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților emiterea unui titlu de plată pentru cel mult 20% din numărul punctelor acordate prin decizia de compensare și nevalorificate în cadrul licitațiilor naționale de imobile”

și

după alin. (2), se introduce un nou alineat, alin. (2¹), potrivit căruia „Valoarea unui titlu de plată nu poate fi mai mică de 5.000 lei, cu condiția ca suma astfel acordată să nu depășească totalul despăgubirilor stabilite”, modificat ulterior prin Legea nr. 251/2016 în sensul stabilirii valorii titlului de plată la o sumă „ce nu poate fi mai mică de 20.000 lei, cu condiția ca suma astfel acordată să nu depășească totalul despăgubirilor stabilite”;

- art. 33 alin. (4) se modifică prin Legea nr.103/2016, în sensul „Cererile se analizează în ordinea înregistrării lor la entitățile prevăzute la alin. (1). Prin excepție, se analizează cu prioritate cererile formulate de persoanele certificate de entități desemnate de statul român sau de alte state membre ale Uniunii Europene, ca supraviețuitoare ale

Holocaustului, aflate în viață la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, a prezentei legi.”

- la art. 34, se introduc prin Legea nr. 103/2016, după alin. (3), alin. (4) și alin. (5), prin care soluționarea dosarelor se va face în ordinea înregistrării și excepțiile cu privire la soluționarea cu prioritate a acestora:

„(4) Dosarele se soluționează în ordinea înregistrării lor la Secretariatul Comisiei Centrale pentru Stabilirea Despăgubirilor, respectiv Secretariatul Comisiei Naționale.

(5) Prin excepție de la prevederile alin. (4), se soluționează cu prioritate:

a) dosarele în care Secretariatul Comisiei Naționale a solicitat documente potrivit art. 21 alin. (5);

b) dosarele în care deciziile entităților investite cu soluționarea notificărilor au fost emise în executarea unor hotărâri judecătorești irevocabile/definitive, prin care s-a constatat dreptul de proprietate și întinderea acestuia;

c) dosarele constituite în baza cererilor formulate de persoanele prevăzute la art. 33 alin. (4)”

ulterior,

art. 34 alin. (5) lit. b) se modifică prin O.U.G. nr. 98/2016, cu următorul cuprins „dosarele în care, prin hotărâri judecătorești irevocabile/definitive, instanțele de judecată s-au pronunțat cu privire la existența și întinderea dreptului, precum și la calitatea de persoană îndreptățită”;

- la art. 36, prin Legea nr.103/2016, după litera h) se introduce o nouă literă, litera i), cu privire la încadrarea faptei care poate constitui contravenție, potrivit legii penale, dacă nu este comisă în astfel de condiții încât, să fie considerată infracțiune:

„i) fapta persoanei fizice, care are calitatea de membru al comisiei locale sau județene, de a împiedica în orice mod sau de a întârzia nejustificat reconstituirea sau constituirea, după caz, a dreptului de proprietate ori eliberarea titlului de proprietate către persoanele îndreptățite”;

- la art. 41 alin. (2) se abrogă prin Legea nr. 251/2016 și se introduce un nou alineat, alin. (2¹) " Începând cu 1 ianuarie 2017, cuantumului unei tranșe nu poate fi mai mic de 20.000 lei."

Totodată, subliniem faptul că, la art. 10 alin. (1), modificat prin O.U.G. nr. 98/2016, termenul de 15 aprilie 2018 este menționat în mod eronat, corect fiind anul 2017 „ Se instituie un nou termen, respectiv data de 15 aprilie 2018, până la care Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară va întocmi, pentru fiecare unitate administrativ-teritorială, situația comparativă a cererilor și disponibilului de teren, ulterior finalizării situațiilor prevăzute la art. 6 alin. (2)".

De asemenea, termenele prevăzute la art. 9 alin. (3) și art. 27 alin. (1) și alin. (4) nu au fost corelate în conformitate cu termenele prorogate prin O.U.G. nr. 98/2016.

Menționăm că, începând cu data de 1 ianuarie 2017, potrivit art. 31 din Legea nr. 165/2013, deținătorii deciziilor de compensare prin puncte pot opta pentru valorificarea punctelor și în numerar (de fapt, doar în numerar, întrucât Fondul național nu a fost încă constituit).

În ceea ce privește Legea nr. 164/2014 privind unele măsuri pentru accelerarea și finalizarea procesului de soluționare a cererilor formulate în temeiul Legii nr. 9/1998 privind acordarea de compensații cetățenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului bulgar în urma aplicării Tratatului dintre România și Bulgaria, semnat la Craiova la 7 septembrie 1940, precum și al Legii nr. 290/2003 privind acordarea de despăgubiri sau compensații cetățenilor români pentru bunurile proprietate a acestora, sechestrate, reținute

sau rămase în Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța, ca urmare a stării de război și a aplicării Tratatului de Pace între România și Puterile Aliate și Asociate, semnat la Paris la 10 februarie 1947, și pentru modificarea unor acte normative, **precizăm că nu au fost aduse modificări în anul 2016, astfel că plata despăgubirilor stabilite se efectuează în ordinea cronologică a emiterii acestora, în tranșe anuale egale, eșalonat, pe o perioadă de 5 ani, începând cu data de 1 ianuarie 2015.**

De asemenea, menționăm că o parte din petițiile cu care am fost sesizați au reclamat lipsa de răspuns a Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților privitoare la stadiul de soluționare a dosarelor înregistrate la această autoritate.

În funcție de înscrisurile doveditoare/documentele atașate, în vederea soluționării aspectelor reclamate, au fost efectuate demersuri la Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților.

Alte probleme sesizate de către petenți au fost:

1. refuzul Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor de a pune în aplicare dispozițiile art. 97 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 46/2008 privind Codul Silvic, republicat, cu modificările și completările ulterioare, în vigoare în prezent

Potrivit art. 97 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 46/2008 privind Codul Silvic, republicat, cu modificările și completările ulterioare:

„În scopul gestionării durabile a fondului forestier proprietate privată a persoanelor fizice și juridice și a celui proprietate publică și privată a unităților administrativ-teritoriale, statul alocă anual de la buget, prin bugetul autorității publice centrale care răspunde de silvicultură, sume pentru:

a) asigurarea integrală de la bugetul de stat a costurilor administrării, precum și a serviciilor silvice pentru fondul forestier proprietate privată a persoanelor fizice și juridice, dacă suprafața proprietății forestiere este mai mică sau egală cu 30 ha, indiferent dacă aceasta este sau nu este cuprinsă într-o asociație; plata se face către ocolul silvic care asigură administrarea sau serviciile silvice, după caz”;

Urmare a demersului efectuat, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor ne-a anexat răspunsul transmis petentului.

Conform acestui răspuns *„Prevederea art. 97 alin. (1) din Legea nr. 46/2008 privind Codul silvic, cu modificările și completările ulterioare referitoare la asigurarea integrală a costurilor administrării, precum și a serviciilor silvice de la bugetul de stat, pentru terenurile forestiere cu suprafețe de până la 30 ha, nu a fost conformă cu Liniile directoare comunitare privind ajutoarele de stat în sectorul agricol și forestier în perioada 2007-2013 și nu este conformă nici cu Orientările Uniunii Europene privind ajutoarele de stat în sectoarele agricol și forestier și în zonele rurale în perioada 2014-2020 (2014/C204/01), publicate în Jurnalul Oficial al Comunității Europene, seria C, nr. 204 din 1 iulie 2014.*

*Având în vedere că Liniile directoare comunitare privind ajutoarele de stat în sectorul agricol și forestier în perioada 2007-2013 **au constituit** și, respectiv, Orientările Uniunii Europene privind ajutoarele de stat în sectoarele agricol și forestier și în zonele rurale în perioada 2014-2020 (2014/ C 204/01), **constituie** în prezent cadrul legal de acordare a ajutoarelor de stat pentru sectorul forestier, solicitarea unei decizii favorabile pentru asigurarea integrală a costurilor administrării, precum și a serviciilor silvice de la bugetul de stat, pentru terenurile forestiere cu suprafețe de pădure până la 30 ha, **nu a putut să fie realizată și respectiv nu se va putea realiza nici pentru viitor.***

Astfel, ținând cont de cele de mai sus, decontarea integrală a costurilor administrării, precum și a serviciilor silvice de la bugetul de stat pentru terenurile forestiere

cu suprafețe de până la 30 ha, prevăzute de Legea nr. 46/2008 privind Codul silvic, cu modificările și completările ulterioare, **nu se poate realiza**".

Având în vedere că Legea nr. 46/2008 privind Codul Silvic, chiar și în forma republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, numărul 611 din **12 august 2015**, **continuă să conțină aceste prevederi pe care Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor recunoaște că nu au putut să fie realizate și pe care apreciază că nu se vor putea realiza nici pentru viitor**, am sesizat, din nou, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor.

Deoarece Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor nu a răspuns la această sesizare, ne-am adresat domnului Costin Borc, viceprim-ministru, care ne-a adus la cunoștință faptul că a transmis această adresă Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor.

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, ne-a comunicat următoarele:

„Ca urmare a proceselor succesive de reconstituire a dreptului de proprietate, în România există o suprafață totală de 586 mii ha păduri aflate în proprietate privată ale căror suprafețe sunt mai mici sau egale cu 30 ha.

Indiferent de forma de proprietate, administrarea sau asigurarea serviciilor silvice pentru întregul fond forestier național este obligatorie și se realizează prin ocoale silvice, conform prevederilor art. 10 din Legea nr. 46/2008 - Codul Silvic, republicată, cu modificările ulterioare.

Administrarea sau serviciile silvice pentru toate categoriile de proprietari se asigură de către ocoalele silvice numai pe bază de contract, iar prestarea activităților menționate în contract se efectuează contra cost.

În scopul gestionării durabile a fondului forestier proprietate privată a persoanelor fizice și juridice și a celui proprietate publică și privată a unităților administrativ-teritoriale, statul are obligația să aloce anual de la buget, prin bugetul autorității publice centrale care răspunde de silvicultură, sume pentru asigurarea integrală a costurilor administrării, precum și a serviciilor silvice pentru fondul forestier proprietate privată a persoanelor fizice și juridice, dacă suprafața proprietății forestiere este mai mică sau egală cu 30 ha, indiferent dacă aceasta este sau nu este cuprinsă într-o asociație, conform prevederilor art. 97 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 46/2008 - Codul Silvic.

Direcția Generală pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală din cadrul Comisiei Europene a fost sesizată de către domnul (...), cu privire la acordarea sau intenția de instituire de ajutoare de stat având ca temei prevederile Codului Silvic și a solicitat următoarele informații:

- dacă s-au acordat ajutoare de stat în baza prevederilor art. 97 alin. (1) lit. a) din Codul Silvic;

- dacă s-a notificat sau este în curs de notificare o măsură de ajutor de stat în baza acestei prevederi;

- informații despre obligativitatea încheierii contractului de pază cu ocolul silvic, din perspectiva evaluării unui potențial mecanism de ajutor de stat.

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor a comunicat Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale următoarele informații, în vederea transmiterii către Comisia Europeană:

- prevederile legale din Codul Silvic referitoare la obligațiile proprietarilor de fond forestier cu privire la asigurarea administrării sau a serviciilor silvice;

- că autoritățile române nu au acordat ajutoare de stat pentru asigurarea integrală a costurilor administrării, precum și a serviciilor silvice pentru fondul forestier proprietate privată a persoanelor fizice și juridice, dacă suprafața proprietății forestiere este mai mică sau egală cu 30 ha;

- că autoritățile române nu au solicitat Comisiei Europene aprobarea unei scheme de ajutor de stat pentru asigurarea integrală a costurilor administrării, precum și a serviciilor silvice pentru fondul forestier proprietate privată a persoanelor fizice și juridice, dacă suprafața proprietății forestiere este mai mică sau egală cu 30 ha, indiferent dacă aceasta este sau nu este cuprinsă într-o asociație, conform art. 97 alin. (1) lit. a) din Codul Silvic.

În vederea aducerii la îndeplinire a prevederilor art. 97 alin. (1) lit. a) din Codul Silvic și pentru asigurarea integrității pădurilor deținute de proprietarii cu suprafețe mai mici sau egale cu 30 ha s-a estimat necesarul anual de fonduri de 58,6 mil lei (586.000 ha x 100 lei/an/ha), ce trebuie inclus în bugetul autorității publice centrale care răspunde de silvicultură.

Având în vedere prevederile legale cu privire la obligațiile proprietarilor de fond forestier și ale statului român cu privire la asigurarea administrării sau a serviciilor silvice, prevăzute în Legea nr. 46/2008 - Codul Silvic, s-au supus spre analiză Guvernului, în ședința din data de 13 aprilie 2016, următoarele două posibilități:

1. Instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru asigurarea integrală a costurilor administrării, precum și a serviciilor silvice pentru fondul forestier proprietate privată a persoanelor fizice și juridice, dacă suprafața proprietății forestiere este mai mică sau egală cu 30 ha, indiferent dacă aceasta este sau nu este cuprinsă într-o asociație, conform prevederilor art. 97 alin. (1) lit. a) din Legea 46/2008 - Codul Silvic, - situație care presupune un efort bugetar anual de 58,6 mil lei;

2. Elaborarea unui proiect de Lege prin care să se abroge art. 97 alin. (1) lit. a) din Legea 46/2008 - Codul Silvic, care prevede asigurarea integrală a costurilor administrării, precum și a serviciilor silvice pentru fondul forestier proprietate privată a persoanelor fizice și juridice, dacă suprafața proprietății forestiere este mai mică sau egală cu 30 ha, indiferent dacă aceasta este sau nu este cuprinsă într-o asociație - situație în care toți proprietarii de fond forestier, indiferent de suprafața proprietății, sunt obligați să aibă administrare sau servicii silvice finanțate din surse proprii.

În ședința Guvernului din 13 aprilie 2016, s-a stabilit ca în perioada următoare Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor să elaboreze un memorandum în vederea conformării prevederilor art. 97 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 46/2008 - Codul silvic, cu modificările și completările ulterioare”.

Trebuie precizat că decizia de a acorda ajutor de stat revine în totalitate autorităților române, a căror obligație față de Comisie este de a notifica în prealabil măsura de ajutor de stat pentru aprobarea acesteia, iar autoritățile române au confirmat că această măsură nu a fost notificată până în prezent.

În continuarea demersurilor, **am sesizat primul-ministru**, solicitând să ne comunice dacă Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor a elaborat memorandumul în vederea conformării prevederilor art. 97 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 46/2008 - Codul silvic, cu modificările și completările ulterioare, și dacă acesta a fost discutat, ulterior, într-o ședință a Guvernului.

Urmare a acestui demers, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor ne-a informat că „memorandumul pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat pentru asigurarea integrală a costurilor administrării, precum și a serviciilor silvice pentru fondul forestier proprietate privată a persoanelor fizice și juridice, dacă suprafața proprietății forestiere este mai mică sau egală cu 30 ha, a fost elaborat de către Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor și a fost transmis spre avizare Ministerului Finanțelor Publice”.

Față de această situație, am sesizat Ministerul Finanțelor Publice.

Ministerul Finanțelor Publice ne-a adus la cunoștință faptul că „Memorandumul mai sus menționat a fost returnat Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor în vederea stabilirii regulamentului din legislația europeană aplicabil în cazul schemei de ajutor de stat propuse.

În funcție de regulamentul european aplicabil, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor va trebui să stabilească dacă este necesară promovarea unui Memorandum cu informațiile solicitate de H.G. nr. 437/2015 pentru procedura de aprobare și conținutul memorandumului prevăzut la art. 7 alin. (1) din O.U.G. nr. 77/2014 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat, precum și pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996.

În cazul în care Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor consideră că sunt aplicabile Orientările Uniunii Europene privind ajutoarele de stat în sectoarele agricol și forestier și în zonele rurale în perioada 2014-2020, considerăm că este aplicabil art. 49 alin. (2) din O.U.G. nr. 77/2014 privind procedurile naționale în domeniul ajutorului de stat, precum și pentru modificarea și completarea Legii concurenței nr. 21/1996, situație care nu necesită promovarea Memorandumului”.

În continuare, am revenit la Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor pentru a ne comunica dacă a stabilit că este necesară promovarea unui Memorandum în vederea conformării prevederilor art. 97 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 46/2008 - Codul silvic, cu modificările și completările ulterioare, sau dacă sunt aplicabile Orientările Uniunii Europene privind ajutoarele de stat în sectoarele agricol și forestier și în zonele rurale în perioada 2014-2020, situație care nu necesită promovarea Memorandumului.

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, ne-a adus la cunoștință faptul că în data de 23 noiembrie 2016 a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 944, **Hotărârea Guvernului nr. 864 privind aprobarea schemei „Ajutor de minimis pentru asigurarea serviciilor silvice pentru fondul forestier proprietate privată a persoanelor juridice și fizice care desfășoară activități economice, dacă suprafața proprietății forestiere este mai mică sau egală cu 30 ha.” și a Procedurii de acordare de la bugetul de stat a costurilor serviciilor silvice pentru fondul forestier proprietate privată a persoanelor juridice și fizice care nu desfășoară activități economice, dacă suprafața proprietății forestiere este mai mică sau egală cu 30 ha. prin care a fost asigurat bugetul necesar decontării costurilor serviciilor silvice pentru persoanele juridice și fizice care au în proprietate terenuri forestiere cu suprafața totală mai mică sau egală cu 30 ha, pentru perioada 2016-2020 estimat la 248,9 milioane lei, din care pentru anul de referință 2016 bugetul necesar este de 14,5 milioane lei. (Dosar nr. 12.500/2015)**

2. Neaprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control al sumelor anuale prevăzute la art. 99 alin. (1) din Legea nr. 46/2008 privind Codul Silvic, republicat, cu modificările și completările ulterioare

Potrivit art. 99 alin. (1) din Legea nr. 46/2008 privind Codul Silvic, republicată, cu modificările și completările ulterioare: „Normele metodologice de acordare, utilizare și control al sumelor anuale prevăzute la art. 99 se aprobă prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorității publice centrale care răspunde de silvicultură, în termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentului cod”.

Față de aspectele reclamate de către petentă, am sesizat Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor.

Urmare a demersului efectuat, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor ne-a informat că „Hotărârea Guvernului nr. 861/2009 pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control al sumelor anuale destinate gestionării durabile a fondului

forestier proprietate privată a persoanelor fizice și juridice și a celui proprietate publică și privată a unităților administrativ-teritoriale și pentru aprobarea Procedurii de realizare a serviciilor silvice și de efectuare a controalelor de fond, prevede la art. 6 alin. (2) că „Toate formele de sprijin prevăzute în Legea nr. 46/2008, cu modificările și completările ulterioare, vor fi continuate după data de 1 ianuarie 2010 numai după primirea deciziei favorabile a Comisiei Europene privind ajutoarele de stat”.

Acordarea tuturor formelor de sprijin în sectorul forestier, prevăzute de legislația națională, se poate face începând cu data de 1 ianuarie 2010 numai după avizarea schemelor de ajutor de stat de către Comisia Europeană privind ajutoarele de stat, conform Liniilor directe privind ajutoarele de stat în sectorul agricol și forestier în perioada 2007-2013 (nr. 2006/C 319/01).

Astfel, Ministerul Mediului și Pădurilor, la solicitarea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, a elaborat, în baza Legii nr. 74/2010 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 14/2010 privind măsuri financiare pentru reglementarea ajutoarelor de stat acordate producătorilor agricoli, un proiect de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a ajutorului de stat pentru compensații reprezentând contravaloarea masei lemnoase pe care proprietarii nu o recoltează datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice, necesare acoperirii costurilor reclamate de gestionarea durabilă a pădurilor situate în siturile de importanță comunitară Natura 2000.

Pentru perioada 19.07.2012 - 31.12.2013, Comisia Europeană a avizat favorabil acordarea ajutoarelor de stat persoanelor fizice și juridice pentru pădurile incluse în T1 și T2 din cadrul siturilor „Natura 2000” prin Decizia Comisiei Europene nr. C(2012)5166 final/19.07.2012.

Ministerul Mediului și Pădurilor a elaborat proiectul de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a ajutorului de stat pentru compensații reprezentând contravaloarea masei lemnoase pe care proprietarii nu o recoltează datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice, necesare acoperirii costurilor reclamate de gestionarea durabilă a pădurilor situate în siturile de importanță comunitară Natura 2000, care nu a fost adoptat de Guvern.

Întrucât proiectul de hotărâre mai sus amintit nu a fost adoptat de Guvern în perioada de valabilitate a Deciziei Comisiei Europene nr. C(2012)5166final/19.07.2012 Comisia Europeană a emis Decizia Comisiei Europene nr. C(2013)9369final/18.12.2013 de prelungire a acestui acord până la data de 30.06.2014.

Menționăm că până la data de 30.06.2014 proiectul de hotărâre a Guvernului nu a fost aprobat și nu a fost publicat în Monitorul Oficial al României.

După publicarea în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, în data de 01.07.2014, a Orientărilor Uniunii Europene privind ajutoarele de stat în sectoarele agricol și forestier și în zonele rurale pentru perioada 2014-2020 (2014/C 204/01), Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor a elaborat un nou proiect de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă”.

În data de 21 ianuarie 2016, acest proiect de hotărâre a Guvernului a fost postat pe site-ul MMAP și transmis la ministerele avizatoare pentru observații și propuneri.

Ca urmare a propunerilor și observațiilor primite de la ministerele avizatoare, proiectul de hotărâre a fost modificat, urmând a fi transmis spre avizare la Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale și la Comisia Europeană.

Considerăm că finanțarea acestei forme de sprijin va fi posibilă numai după primirea avizului Comisiei Europene, adoptarea în Guvernul României și publicarea în Monitorul Oficial al României, partea I, a proiectului de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea „*Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă*”.

În aceste condiții, ne-am adresat Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale solicitând să ne comunice dacă a avizat proiectul de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea „*Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă*”. O sesizare similară a fost transmisă și către Șeful Cămarilor Agrare și Șeful Biroului de Relații cu Partenerii Sociali și Sindicali din cadrul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

Urmare a demersului efectuat, ministrul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, prin adresa nr. 78694 din data de 6 iunie 2016, ne-a informat că:

„Având în vedere solicitarea dvs. cu nr. 16111/24.05.2016 privind avizarea de ministerul nostru a noului proiect de Hotărâre pentru aprobarea *Normelor metodologice de acordare, utilizare, și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă*, dorim să vă aducem la cunoștință următoarele:

Pe parcursul anului 2015 și începutul anului 2016, Ministerul nostru pe proiectul de act normativ menționat, a punctat Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor (MMAP) mai multe observații în ceea ce privește corespondența între legislația națională și cea comunitară în domeniul ajutorului de stat și politica de dezvoltare rurală.

Precizăm că, până la data prezentei, MMAP nu a confirmat o decizie asupra textului final de act normativ, drept urmare, ministerul nostru nu a notificat Comisiei Europene o schemă de ajutor de stat aferentă proiectului de Hotărâre de Guvern (acordarea de compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă), în vederea obținerii deciziei favorabile de acordare a schemei de ajutor de stat”.

Față de cele expuse, **am sesizat primul-ministru** solicitând să ne comunice dacă Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor a luat o decizie asupra textului final de act normativ în vederea notificării Comisiei Europene a schemei de ajutor de stat aferentă proiectului de Hotărâre de Guvern.

Urmare a acestui demers, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor ne-a comunicat un răspuns cu un conținut asemănător, fără a ne preciza dacă a luat o decizie asupra textului final de act normativ în vederea notificării Comisiei Europene a schemei de ajutor de stat aferentă proiectului de Hotărâre de Guvern.

În aceste condiții, am revenit la Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, care ne-a transmis că:

„Urmare a solicitării dumneavoastră nr. 16111/26.07.2016, transmisă către Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor vă comunicăm următoarele:

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor a elaborat proiectul de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea *Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă* conform Orientărilor Uniunii Europene privind ajutoarele de stat în sectoarele agricol și forestier și în zonele rurale pentru perioada 2014-2020 (2014/C 204/01), publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene în data de 01.07.2014.

Proiectul de hotărâre a Guvernului a fost transmis la ministerele avizatoare care au formulat propuneri și observații. Ulterior, acesta a fost refăcut în concordanță cu propunerile și observațiile primite și a fost transmis la Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale care a notificat Comisia Europeană cu privire la acordarea compensațiilor reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă”.

În continuarea demersurilor, am sesizat Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale.

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, ne-a adus la cunoștință următoarele:

„Ref.: *petiția depusă de dna. la instituția Avocatului Poporului privind proiectul de Hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă.*

Având în vedere solicitarea dvs. nr. 16111/30.08.2016 privind acordarea de informații suplimentare pe proiectul de act normativ menționat de dvs., dorim să vă aducem la cunoștință următoarele:

- *La sfârșitul lunii iulie, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) a primit de la Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor (MMAP) proiectul de act normativ intitulat „Proiect de Hotărâre a Guvernului pentru aprobarea Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a compensațiilor reprezentând contravaloarea produselor pe care proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă”;*

- *În ceea ce privește schema de ajutor de stat indusă în proiectul de Hotărâre de Guvern mai sus menționat, vă informăm că în 02.08.2016, în baza acordului dat de reprezentanții MMAP, reprezentanții MADR au notificat schema de ajutor de stat la Comisia Europeană.*

- *Conform procedurii Comisiei Europene: „Termenul de două luni pentru analizarea proiectului începe să curgă din ziua următoare celei în care s-a primit notificarea de către Comisie. Dacă după o analiză preliminară notificarea pare a fi incompletă, autoritățile române vor fi informate. În acest caz, termenul de două luni pentru analizarea proiectului nu începe să curgă decât după ce sunt primite informațiile suplimentare necesare Comisiei pentru analizarea ajutorului notificat”.*

Luând în considerare cele menționate, vă informăm că până la data prezentei, autoritățile române nu au primit niciun punct de vedere din partea CE”.

Având în vedere că termenul de două luni pentru analizarea proiectului a expirat, am sesizat, din nou, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, solicitând să ne comunice dacă a primit răspuns din partea Comisiei Europene la notificare, precum și cu privire la data când proiectul de hotărâre a Guvernului pentru aprobarea *„Normelor metodologice de acordare, utilizare și control a unor compensații reprezentând contravaloarea produselor pe care*

proprietarii nu le recoltează, datorită funcțiilor de protecție stabilite prin amenajamente silvice care determină restricții în recoltarea de masă lemnoasă” va fi discutat într-o ședință a Guvernului.

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale ne-a informat că în data de 4 octombrie 2016, Comisia Europeană a transmis o scrisoare/solicitare de informații suplimentare iar autoritățile române au răspuns în 3 noiembrie 2016. De asemenea, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale ne-a precizat că ne va informa în privința deciziei finale a Comisiei Europene (**Dosar nr. 16.111/2015**, în lucru).

3. Neacordarea unei juste despăgubiri în cazul exproprierilor.

3.1. Mai mulți locuitori din satul Runcurel, comuna Mătășari, județul Gorj au reclamat că nu beneficiază de o justă despăgubire pentru imobilele proprietate privată situate în coridorul de expropriere al lucrării.

Astfel, deși potrivit art. 6 din Hotărârea Guvernului nr. 960/2015 privind aprobarea amplasamentului și declanșarea procedurilor de expropriere a tuturor imobilelor proprietate privată situate în coridorul de expropriere al lucrării de utilitate publică de interes național „Deschiderea și punerea în exploatare a carierei Jił Nord la o capacitate de 4,5 milioane tone/an lignit”,

„Ministerul Energiei, prin Societatea „Complexul Energetic Oltenia” - S.A., răspunde de realitatea datelor înscrise în Lista cuprinzând imobilele proprietate privată situate în coridorul de expropriere al lucrării, de corectitudinea datelor înscrise în documentele care au stat la baza stabilirii acestora, precum și de modul de utilizare, în conformitate cu dispozițiile legale, a sumei alocate potrivit prevederilor prezentei hotărâri”, lista cuprinzând imobilele proprietate privată situate în coridorul de expropriere al lucrării cuprinde doar terenurile supuse exproprierii nu și locuințele aflate pe aceste terenuri, valoarea despăgubirilor fiind, în acest mod, simțitor diminuată.

De asemenea, deși potrivit art. 14 din Normele Metodologice din 19 ianuarie 2011 de aplicare a Legii nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, cu modificările și completările ulterioare, „(1) La nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale, în termen de 5 zile de la data emiterii deciziei de expropriere se va numi prin decizie a expropriatorului o comisie de verificare a dreptului de proprietate sau a altui drept real în temeiul căruia cererea a fost formulată și constată acceptarea sau, după caz, neacceptarea cuantumului despăgubirii de către proprietar sau titularii altor drepturi reale asupra imobilelor supuse exproprierii”, comisia de verificare a dreptului de proprietate, din care fac parte 2 reprezentanți ai expropriatorului, având calificare juridică, **nu s-a întrunit**, în condițiile în care, potrivit art. 15 alin. (10) din Normele Metodologice din 19 ianuarie 2011 de aplicare a Legii nr. 255/2010, „**ședințele comisiei se vor ține zilnic până la data la care vor fi emise și comunicate, potrivit legii, toate hotărârile de acordare a despăgubirilor pentru imobilele supuse exproprierii**”, motiv pentru care am sesizat atât Ministerul Energiei, cât și Societatea Complexul Energetic Oltenia - S.A.

Societatea Complexul Energetic Oltenia - S.A. ne-a informat că:

„- În temeiul art. 2 alin. (3) și art. 9 din Legea nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, cu modificările și completările ulterioare, a art. 6 din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010 cu modificările și completările ulterioare, a Hotărârii Guvernului nr. 960/09.12.2015 privind aprobarea amplasamentului și declanșarea

procedurilor de expropriere a tuturor imobilelor proprietate privată situate în coridorul de expropriere a lucrării de utilitate publică de interes național „Deschiderea și punerea în exploatare a Carierei Jilț Nord la o capacitate de 4,5 milioane tone/an lignit”, a Hotărârii Guvernului nr. 1024/2011 privind unele măsuri de reorganizare a producătorilor de energie electrică de sub autoritatea Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, prin înființarea Societății Comerciale Complexul Energetic Oltenia SA, în baza Hotărârii Consiliului de Supraveghere al S CEO SA nr. 36 din 04.12.2015, s-a emis **Decizia de Expropriere nr. 4747 din data de 09.02.2016** pentru imobilele proprietate privată situate în coridorul de expropriere a lucrării de utilitate publică de interes național „Deschiderea și punerea în exploatare a Carierei Jilț Nord la o capacitate de 4,5 milioane tone/an lignit” **conform Anexei nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 960/09.12.2015 care face parte integrantă din Decizia de Expropriere;**

- În temeiul art. 2 alin. (3) și art. 9 din *Legea nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, cu modificările și completările ulterioare*, a art. 6 din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010 cu modificările și completările ulterioare, a Hotărârii Guvernului nr. 960/09.12.2015 privind aprobarea amplasamentului și declanșarea procedurilor de expropriere a tuturor imobilelor proprietate privată situate în coridorul de expropriere a lucrării de utilitate publică de interes național „Deschiderea și punerea în exploatare a Carierei Jilț Nord la o capacitate de 4,5 milioane tone/an lignit”, a Hotărârii Guvernului nr. 1024/2011 privind unele măsuri de reorganizare a producătorilor de energie electrică de sub autoritatea Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, prin înființarea Societății Comerciale Complexul Energetic Oltenia SA, în baza Hotărârii Consiliului de Supraveghere al CEO SA nr. 36 din 04.12.2015, **s-a emis Decizia nr. 5667 din data de 17.02.2016, de constituire a Comisiei de verificare a dreptului de proprietate sau a altui drept real și acordarea despăgubirilor asupra imobilelor supuse exproprierii în vederea realizării lucrării de utilitate publică de interes național „Deschiderea și punerea în exploatare a carierei Jilț Nord la o capacitate de 4,5 milioane tone/an lignit” UAT Mătășari, județul Gorj;**

- conform art. 15 alin. (9) din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010 cu modificările și completările ulterioare, începând cu data de 01.03.2016 comisia a început activitatea la sediul Primăriei Mătășari, județul Gorj;

- conform art. 15 alin. (12) din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010 cu modificările și completările ulterioare, comisia a analizat cererile și documentele anexate acestora;

- la data de 01.08.2016 existau depuse 113 cereri;

- conform art. 15 alin. (13) din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010 cu modificările și completările ulterioare, s-au efectuat 87 de convocări (coproprietari aflați în concurs);

- conform art. 15 alin. (17) din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010 cu modificările și completările ulterioare, s-au încheiat 32 de procese-verbale;

- conform art. 15 alin. (20) din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010 cu modificările și completările ulterioare, s-au emis 32 de Hotărâri;

- menționăm că până la data prezentă au fost convocate numai persoanele care au depus cerere (menționând în cerere că sunt de acord cu cuantumul despăgubirii propuse);

- conform art. 15 alin. (5), art. 15 alin. (11), art. 15 alin. (12) și alin. (13) din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010 cu modificările și completările ulterioare,

comisia de verificare a dreptului de proprietate funcționează la sediul Primăriei Mătășari, județul Gorj;

- locuințele situate pe terenurile din coridorul de expropriere se negociază cu proprietarul conform „Regulamentului privind programul și desfășurarea negocierilor pentru dobândirea folosinței și accesul la terenurile pe care se efectuează activități miniere” **aprobat prin Ordinul Ministrului nr. 579/13.10.2005**”.

Față de cele de mai sus, ne-am adresat, din nou, **ministrului energiei** solicitând să ne informeze dacă „Regulamentul privind programul și desfășurarea negocierilor pentru dobândirea folosinței și accesul la terenurile pe care se efectuează activități miniere” aprobat prin Ordinul Ministrului nr. 579/13.10.2005, a fost publicat în Monitorul Oficial și să ne transmită o copie după acesta, și totodată, **Societății Complexul Energetic Oltenia - S.A.**, solicitând să ne comunice dacă cele 32 de Hotărâri emise de către Comisia de verificare a dreptului de proprietate sau a altui drept real și acordarea despăgubirilor asupra imobilelor supuse exproprierii, se referă și la locuințele situate pe terenurile din coridorul de expropriere, precum și, data când vor fi convocate și persoanele care au depus cerere fără a menționa în cuprinsul acesteia că sunt de acord cu cuantumul despăgubirii propuse.

Ministerul Energiei **prin adresa nr. 163122 din data de 7 septembrie 2016**, ne-a învederat că întreaga procedură privind expropriere se regăsește pe site-ul Ministerului Energiei, la rubrica „Transparență” fiind astfel publice toate informațiile privind derularea „Dosarului Runcurel”, inclusiv Raportul cu privire la situația locuitorilor din localitatea gorjeană Runcurel, comuna Mătășari.

În aceste condiții, ținând cont de faptul că nu s-a răspuns la aspectele sesizate, am revenit cu aceleași solicitări, atât la Ministrul Energiei, cât și la Societatea Complexul Energetic Oltenia - S.A.

Societatea Complexul Energetic Oltenia - S.A. ne-a informat că:

1) Cele 32 de Hotărâri emise de către Comisia de verificare a dreptului de proprietate sau a altui drept real și acordarea despăgubirilor asupra imobilelor supuse exproprierii NU se referă și la locuințele situate pe terenurile din coridorul de expropriere;

2) Există depuse două cereri prin care se menționează că proprietarii NU sunt de acord cu cuantumul despăgubirilor propuse solicitând despăgubiri pentru suprafețele de teren care nu sunt în coridorul de expropriere și pentru imobilul casa de locuit și anexe gospodărești;

3) Proprietarii care au depus cerere vor fi convocați în funcție de monografia de funcționare a utilajelor (excavatoare, abzetera etc.), din cariera Jilț Nord și a dosarelor existente.

Ministerul Energiei **prin adresa nr. 163888 din data de 6 octombrie 2016**, a precizat că:

„- în temeiul art. 2 alin. (3) și art. 9 din Legea nr. 255/2010 privind expropriere pentru cauză de utilitate publică necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, cu modificările și completările ulterioare, a art. 6 din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010, cu modificările și completările ulterioare, a Hotărârii Guvernului nr. 960/09.12.2015 privind aprobarea amplasamentului și declanșarea procedurilor de expropriere a tuturor imobilelor proprietate privată situate în coridorul de expropriere a lucrării de utilitate publică de interes național „Deschiderea și punerea în exploatare a Carierei Jilț Nord la o capacitate de 4,5 milioane tone/an lignit”(”H.G. nr. 960/2015”), a Hotărârii Guvernului nr. 1024/2011 privind unele măsuri de reorganizare a producătorilor de energie electrică de sub autoritatea Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, prin înființarea Societății Comerciale Complexul Energetic Oltenia SA

(„H.G. nr. 1024/2011”), în baza Hotărârii Consiliului de Supraveghere al C.E.O. nr. 36/04.12.2015, **s-a emis Decizia de Expropriere nr. 4747/ 09.02.2016** pentru imobilele proprietate privată situate în coridorul de expropriere a lucrării de utilitate publică de interes național „Deschiderea și punerea în exploatare a Carierei Jilț Nord la o capacitate de 4,5 milioane tone/an lignit” (conform Anexei nr. 2 la Hotărârea Guvernului nr. 960/2015, care face parte integrantă din Decizia de Expropriere);

- în temeiul art. 2, alin. (3) și art. 9 din Legea nr. 255/2010, cu modificările și completările ulterioare, a art. 6 din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010, cu modificările și completările ulterioare, a Hotărârea Guvernului nr. 960/2015, a Hotărârea Guvernului nr. 1024/2011, în baza Hotărârii Consiliului de Supraveghere al C.E.O. nr. 36/04.12.2015, **s-a emis Decizia nr. 5667 din data de 17.02.2016** de constituire a Comisiei de verificare a dreptului de proprietate sau a altui drept real și acordarea despăgubirilor asupra imobilelor supuse exproprierii în vederea realizării lucrării de utilitate publică de interes național „Deschiderea și punerea în exploatare a carierei Jilț Nord la o capacitate de 4,5 milioane tone/an lignit” UAT Mătășari, județul Gorj;

- conform art. 15 alin. (9) din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010, cu modificările și completările ulterioare, începând cu data de 01.03.2016, comisia a început activitatea la sediul Primăriei Mătășari, județul Gorj;

- conform art. 15 alin. (12) din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010, cu modificările și completările ulterioare, comisia a analizat cererile și documentele anexate acestora;

- până la data prezentei, au fost depuse 127 cereri de acordare despăgubiri;

- conform art. 15, alin. (13) din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010, cu modificările și completările ulterioare, au fost notificați 267 proprietari și s-au efectuat 87 de convocări ;

- conform art. 15, alin. (17) din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010, cu modificările și completările ulterioare, s-au încheiat 32 de procese - verbale;

- conform art. 15, alin. (20) din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010, cu modificările și completările ulterioare, s-au emis 32 de Hotărâri;

- menționăm că, până la data prezentei, au fost convocate numai persoanele care au depus cerere (menționând în cerere că sunt de acord cu cuantumul despăgubirii propuse);

- există depuse 2 cereri prin care se menționează că proprietarii nu sunt de acord cu cuantumul despăgubirii propuse, solicitând despăgubiri și pentru suprafețele de teren care nu sunt în coridorul de expropriere și pentru locuințele și anexele gospodărești;

- proprietarii care nu au depus cerere, vor fi convocați de comisie în funcție de monografia de funcționare a utilajelor (excavatoare, abzeter etc.), din cariera Jilț Nord;

- conform art. 15, alin. (5), alin. (11), alin.(12) și alin. (13) din Normele Metodologice de aplicare a Legii nr. 255/2010, cu modificările și completările ulterioare, comisia de verificare a dreptului de proprietate funcționează la sediul Primăriei Mătășari, județul Gorj;

- locuințele și anexele gospodărești situate pe terenurile din coridorul de expropriere se negociază cu proprietarul conform Regulamentului privind programul și desfășurarea negocierilor pentru dobândirea folosinței și accesul la terenurile pe care se efectuează activități miniere”, aprobat prin Ordinul Ministrului Economiei și Comerțului nr. 579/13.10.2005;

- a fost demarat procesul de negociere pentru locuințele și anexele gospodărești situate pe terenurile din coridorul de expropriere, fiind avizate și aprobate la plată în funcție de avansul carierei, urmând demersurile pentru efectuarea transferului de proprietate.

Achiziția terenurilor din perimetrul minier în baza „Regulamentului privind întocmirea programului și desfășurarea negocierilor pentru dobândirea folosinței și accesul la terenurile pe care se efectuează activități miniere”, procedură demarată încă din anul 2005, s-a desfășurat cu mari dificultăți. Proprietarii au prezentat pretenții financiare exagerate sau au refuzat înstrăinarea proprietății.

În aceste condiții, s-au înregistrat staționări ale utilajelor, care influențează negativ: securitatea energetică națională; dezvoltarea durabilă; competitivitatea; prețul energiei plătite de către consumatorul final; dezvoltarea industriei din România.

Astfel, în acest context, pentru continuarea activității în vederea exploatarei raționale și valorificării superioare a zăcămintului de lignit în cadrul obiectivului de investiții „Deschiderea și punerea în exploatare a carierei Jilț Nord la o capacitate de 4,5 milioane tone/an lignit”, în concordanță cu cererea de energie la nivel național, s-a impus aplicarea prevederilor Legii nr. 255/2010, cu modificările și completările ulterioare. Acest lucru s-a realizat prin H.G. nr. 960/2015.

Pentru a veni în sprijinul cetățenilor afectați de aceste proceduri de expropriere, precum și pentru a asigura un grad ridicat de transparență cu privire la acest obiectiv de investiții, la nivelul site-ului Ministerului Energiei (www.energie.gov.ro), a fost creată o nouă secțiune „Dosarul Runcurel” (adresă <http://energie.gov.ro/transparența-si-integritate/dosarul-runcurel/>). În cadrul acestei secțiuni, la capitolul „Proceduri de expropriere”, poate fi consultat de către orice persoană/instituție interesată „Regulamentul privind întocmirea programului și desfășurarea negocierilor pentru dobândirea folosinței și accesul la terenurile pe care se efectuează activități miniere”, **fără a ne comunica data la care „Regulamentul privind programul și desfășurarea negocierilor pentru dobândirea folosinței și accesul la terenurile pe care se efectuează activități miniere” aprobat prin Ordinul Ministrului nr. 579/13.10.2005, a fost publicat în Monitorul Oficial.**

Până în prezent, Ministerul Energiei nu a răspuns acestei solicitări (**Dosar nr. 10.960/2016**, aflat în lucru).

3.2. Într-un alt dosar, petentii, proprietari ai terenului expropriat prin Decizia de Expropriere nr. 1317 din 18.09.2013, reclamă Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale pentru neplata despăgubirilor la care erau îndreptățiți (Hotărârea Guvernului nr. 377/2013 pentru modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 381/2009 privind declanșarea procedurilor de expropriere a imobilelor proprietate privată rămase de expropriat, situate pe amplasamentul lucrării de utilitate publică „Construcția autostrăzii București-Brașov, tronsonul București-Ploiești”).

Potrivit art. 9 alin. (4) din Legea nr. 255/2010 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, necesară realizării unor obiective de interes național, județean și local, cu modificările și completările ulterioare, „Transferul dreptului de proprietate asupra imobilelor din proprietatea privată a persoanelor fizice sau juridice în proprietatea publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale și în administrarea expropriatorului operează de drept la data emiterii actului administrativ de expropriere de către expropriator, **ulterior consemnării sumelor aferente despăgubirii**”.

Având în vedere că potrivit art. 21 din Legea nr. 255/2010 „În termen de cel mult 90 de zile de la data emiterii hotărârii de stabilire a cuantumului despăgubirilor, **expropriatorul efectuează, prin transfer bancar sau numerar, plata despăgubirilor către**

titularii drepturilor de proprietate asupra imobilelor expropriate sau consemnarea acestora, potrivit prevederilor prezentei legi”, am sesizat Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România, solicitând să ne informeze care sunt motivele pentru care nu au efectuat plata despăgubirilor.

Ca urmare a demersurilor efectuate la Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale, Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere S.A. ne-a informat că:

- în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 792, din 7 octombrie 2016, a fost publicată Hotărârea Guvernului nr. 706 din 28 septembrie 2016 privind suplimentarea pe anul 2016 a sumei prevăzute ca justă despăgubire, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 381/2009 privind declanșarea procedurilor de expropriere a imobilelor proprietate privată rămase de expropriat, situate pe amplasamentul lucrării de utilitate publică „Construcția autostrăzii București-Brașov, tronsonul București-Ploiești”, precum și modificarea anexei la Hotărârea Guvernului nr. 381/2009;

- terenurile deținute de petenți sunt cuprinse în Anexa la Hotărârea Guvernului nr. 706/28.09.2016 la pozițiile 16,17 și 18;

- persoanele deținătoare a imobilelor expropriate vor fi notificate pentru a se prezenta la comisia de verificare a dreptului de proprietate sau a altor drepturi reale și acordarea despăgubirilor. În urma prezentării deținătorilor expropriați la comisie și a prezentării acordului cu privire la cuantumul despăgubirilor se va emite procesul verbal de identificare și constatare și Hotărârea de stabilire a despăgubirilor. În cazul în care nu sunt de acord cu cuantumul despăgubirilor în baza hotărârii de stabilire a despăgubirii, pot contesta cuantumul despăgubirilor în termen de trei ani de la data primirii hotărârii (**Dosar nr. 6610/2016**, respectiv **nr. 11.158/2016**).

4. Problemele legate de asociațiile de proprietari și accesul la utilități au vizat, în principal, aspecte legate de:

- modul de calculare a cotelor de întreținere;
- repartizarea cheltuielilor comune efectuate în condominii;
- valoarea facturilor de apă caldă/rece;
- neregulile în administrarea asociațiilor de proprietari;

În unele situații ne-am adresat serviciilor pentru sprijinirea asociațiilor de proprietari din cadrul primăriilor (Primăria Sectorului 3 București; Primăria Sectorului 2 București).

5. Efectuarea defectuoasă de către unele societăți comerciale a lucrărilor finanțate din fondul primăriilor;

6. Nefectuarea plății despăgubirilor acordate prin hotărâri judecătorești păgubiților Fondului Național de Investiții (F.N.I.);

Pentru soluționarea petițiilor cu care am fost sesizați, ne-am adresat Autorității pentru Administrarea Activelor Statului (A.A.A.S.), iar din răspunsurile date de A.A.A.S. a rezultat că din cauza problemelor de ordin financiar apărute începând cu luna octombrie 2008, ca urmare a popririi conturilor autorității de către tot mai mulți creditori care au apelat la serviciile executorilor judecătorești (creditorii F.N.I. și alți creditori), este în „imposibilitate temporară de a pune în executare sentințele prin care AAAS a fost obligată la plata despăgubirilor către foștii deponenți FNI”.

Ministerul Economiei Comerțului și Relațiilor cu Mediul de Afaceri ne-a comunicat că „în contextul în care conturile curente ale AAAS sunt blocate prin popririle înființate în vederea plății creanțelor FNI și a altor titluri executorii aparținând altor creditori și luând în considerare faptul că, până în prezent, cuantumul total al acestor popriri este de circa 451 milioane lei, sumă ce depășește cu mult posibilitățile financiare ale AAAS, în lipsa unui act

normativ aferent speței F.N.I., nu va putea fi posibilă achitarea sumelor datorate în perioada următoare. Cu privire la sentințele judecătorești referitoare la păgubiții FNI, AAAS precizează faptul că, de la preluarea acestor obligații și până în prezent a întreprins mai multe demersuri în vederea achitării acestor sume. Astfel, au fost promovate mai multe proiecte de acte normative menite să propună măsuri de soluționare a resurselor financiare necesare plății de către AAAS a acestor despăgubiri, fără a fi obținute la acea vreme avizele necesare pentru a deveni aplicabile. În acest sens, AAAS a redactat un Memorandum având ca temă „Demersuri în vederea identificării de măsuri pentru finalizarea acordării de despăgubiri pentru foștii investitori ai FNI”. În concluzie, în speță nu este vorba despre o nerespectare a hotărârilor judecătorești, ci de respectarea ordinii de prioritate a plăților rezultate din titlurile executorii, AAAS efectuând plăți în limita disponibilităților”. În prezent, se află în procesul de analizare în vederea avizării interne în cadrul ministerului un Memorandum privind plata acestor sume.

7. Eliberarea certificatelor de urbanism și a autorizațiilor de construire, cu încălcarea prevederilor legale în materie;

8. Competența emiterii certificatelor de urbanism, respectiv a autorizațiilor de construire/desființare pentru zona Bazilescu, sectorul 1, București.

FIȘE DE CAZ:

Dosare nr. 5356/2016, nr. 10.839/2016 Petentul a reclamat nesoluționarea dosarului constituit în temeiul Legii nr. 10/2001 ce conține Dispoziția Primarului comunei Chiajna nr. NN/2012.

Primăria comunei Chiajna a informat petentul, în data de 23 noiembrie 2015 că dosarul a fost înaintat Instituției Prefectului Județului Ilfov în vederea exercitării controlului de legalitate și ulterior, exercitării acestuia, Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, dar, în data de 4 martie 2016, Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, i-a comunicat petentului, că nu există înregistrat niciun dosar pe numele său.

Față de această situație, am sesizat atât Primăria comunei Chiajna, județul Ilfov, cât și Instituția Prefectului Județului Ilfov.

Primăria comunei Chiajna, județul Ilfov ne-a informat că dosarul a fost înaintat Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților (în data de 04.04.2016), lucru confirmat și de către Instituția Prefectului Județului Ilfov, și înregistrat la Secretariatul Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor cu nr. NNNNNN/CC/05.04.2016.

De asemenea, Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților a informat petentul cu privire la procedura administrativă pe care urmează să o parcurgă dosarul, respectiv că va fi analizat potrivit prevederilor art. 34 alin. (2) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare.

Ca atare, ne-am adresat Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, subliniind faptul că în speța sesizată sunt incidente prevederile art. 34 alin. (5) lit. b), potrivit căruia: „prin excepție de la prevederile alin. (4), se soluționează cu prioritate: (...) dosarele în care deciziile entităților investite cu soluționarea notificărilor au fost emise în executarea unor hotărâri judecătorești irevocabile/definitive, prin care s-a constatat dreptul de proprietate și întinderea acestuia”.

Urmare a demersurilor efectuate, A.N.R.P. și-a reconsiderat punctul de vedere și ne-a transmis că dosarul se încadrează în situația de excepție prevăzută de art. 34 alin. (5) lit. b)

din Legea nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare, și a fost repartizat personalului de specialitate în vederea stabilirii numărului de puncte.

Dosar nr. 12.367/2015 Petenta a reclamat că nu a fost pusă în executare Sentința civilă nr. NNNN/2006 a Tribunalului București, irevocabilă, prin care a fost anulată Dispoziția Primarului general al Municipiului București nr. NNNN/2006 și Primarul general al Municipiului București a fost obligat să emită o Dispoziție pentru acordarea de măsuri reparatorii prin echivalent constând în alte bunuri sau servicii.

Reținând cele susținute, instituția Avocatul Poporului a sesizat Primăria Municipiului București.

Primăria Municipiului București ne-a precizat că nu deține lista imobilelor care pot fi acordate în compensare.

Având în vedere că, potrivit art. 22¹ alin. (5) din Normele din 19 iunie 2013 de aplicare a Legii nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 401/2013, cu modificările și completările ulterioare, „*Situația bunurilor care pot fi acordate în compensare se afișează la sfârșitul fiecărei luni atât pe site-ul entității investite cu soluționarea cererii formulate în baza Legii nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, cât și la sediul acesteia*”, am sesizat, din nou, Primăria Municipiului București și totodată, Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților.

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților ne-a transmis că a sesizat Primăria Municipiului București.

Ținând cont de faptul că Primăria Municipiului București ne-a informat că nici până în prezent nu deține lista imobilelor care pot fi acordate în compensare, am sesizat, din nou, Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților.

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților ne-a adus la cunoștință faptul că municipalitatea nu are posibilitatea atribuirii în compensare a unor bunuri întrucât nu a fost finalizată operațiunea de inventariere. De asemenea, am fost informați că reprezentanții Direcției Pregătire Ședințe și Control au efectuat verificări la Primăria Municipiului București ce au vizat aspecte privind acordarea de bunuri în compensare de către Primarul Municipiului București, fapt pentru care a fost sesizată Direcția Națională Anticorupție în vederea verificării și constatării săvârșirii unor fapte de natură penală în activitatea Comisiei interne pentru analizarea notificărilor. Rezultatul demersurilor efectuate de instituția Avocatul Poporului au fost aduse la cunoștința solicitantei.

Dosar nr. 458/2016 Petentul a reclamat că până la data sesizării instituției Avocatul Poporului, nu a fost pusă în executare Sentința civilă nr. NNNN/04.10.2007 a Tribunalului București, irevocabilă, prin care s-a modificat Dispoziția nr. NNNN/2005 a Primarului Municipiului București în sensul acordării de măsuri reparatorii prin echivalent pentru terenul în suprafață de 391,59 mp și pentru construcția în suprafață de 82 mp demolată.

Pentru clarificarea situației create, instituția Avocatul Poporului a sesizat Primăria Municipiului București-Direcția juridic.

Urmare a demersului întreprins, am fost informați că solicitarea petentului este în curs de soluționare. Ulterior, am revenit la Primăria Municipiului București solicitând comunicarea unei fotocopii a deciziei și totodată, dovada faptului că această decizie a fost comunicată petentului.

Autoritatea ne-a adus la cunoștință faptul că solicitarea petentului a fost soluționată prin emiterea Dispoziției Primarului General nr. NNNN/2016.

Dosar nr. 12.612/2015 Petentul reclamă Primăria Municipiului București pentru tergiversarea soluționării a două dosare de despăgubire, conexe și depuse în data de 10.03.2011.

În vederea obținerii unor informații cu privire la cele sesizate, ne-am adresat entității reclamate, respectiv Primăriei Municipiului București.

Potentul a revenit cu o nouă petiție în care reclama aceleași aspecte.

În urma demersurilor întreprinse, Primăria Municipiului București ne-a informat că dosarele menționate au fost înaintate Comisiei interne pentru analizarea notificărilor formulate în temeiul Legii nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, la data de 10 martie 2011, urmând ca în momentul emiterii dispoziției, persoanele îndreptățite să fie înștiințate, în scris, să se prezinte la sediul primăriei în vederea ridicării acesteia.

De asemenea, se precizează că Primăria Municipiului București se încadrează în termenul prevăzut de art. 33 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora:

alin. (1) Entitățile investite de lege au obligația de a soluționa cererile formulate potrivit Legii nr.10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, înregistrate și nesoluționate până la data intrării în vigoare a prezentei legi și de a emite decizie de admitere sau de respingere a acestora, după cum urmează:

c) în termen de 36 de luni, entitățile investite de lege care mai au de soluționat un număr de peste 5.000 de cereri.

alin. (2) Termenele prevăzute la alin.(1) curg de la data de 1 ianuarie 2014.

Având în vedere răspunsul Primăriei Municipiului București, am sesizat **Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților**, solicitând, potrivit competențelor legale ce îi incumbă, să controleze modul de aplicare a legislației din domeniul restituirii proprietății și să asigure aplicarea unitară a acesteia.

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților ne-a informat că în prezent nu pot lua măsuri împotriva Primăriei Municipiului București, deoarece entitatea reclamată nu a depășit termenul de soluționare a notificărilor prevăzut de art. 33 alin.(1) lit. c) din Legea nr.165/2013, acest termen expirând la data de 01.01.2017. Aceste aspecte i-au fost aduse la cunoștință petentului.

Dosar nr. 10.034/2016 Petentul a reclamat că nu i se poate reconstitui dreptul de proprietate privată asupra terenului deoarece Agenția Domeniilor Statului refuză să pună în executare Sentința civilă nr. NNN/2015 a Judecătorei Zalău, definitivă care obligă Agenția Domeniilor Statului să predea Comisiei locale pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Șamșud suprafața de 214,11 ha. pe baza de protocol de predare preluare, deși Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Sălaj i-a solicitat, în repetate rânduri, predarea acestei suprafețe.

Urmare a demersului efectuat, Agenția Domeniilor Statului ne-a comunicat că a solicitat Comisiei județene pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Sălaj completarea documentației de retrocedare cu procesul verbal de delimitare ce trebuie să conțină suprafața solicitată defalcată pe tarla, parcelă, categorie de folosință, document obligatoriu pentru ca Agenția Domeniilor Statului să întocmească protocolul de predare preluare către Comisia locală pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Șamșud a suprafeței de 214,11 ha.

Față de această situație, ne-am adresat Comisiei județene pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Sălaj, care ne-a comunicat că a **completat documentația de retrocedare cu procesul verbal de delimitare ce conține suprafața solicitată defalcată pe tarla, parcelă, categorie de folosință**, semnat de către reprezentantul Agenției Domeniilor Statului, astfel încât nu mai există niciun impediment pentru întocmirea protocolului de predare preluare către Comisia locală pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Șamșud a suprafeței de 214,11 ha.

Față de această situație, ne-am adresat, din nou, Agenției Domeniilor Statului.

Agenția Domeniilor Statului ne-a comunicat că a predat Comisiei locale pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Șamșud suprafața de 214,11 ha. pe baza de protocol de predare preluare.

Față de această situație, ne-am adresat Comisiei locale pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Șamșud și Comisiei Județene.

Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Sălaj ne-a informat că au fost încheiate 77 de procese-verbale de punere în posesie de către Comisia locală pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Șamșud, urmând ca documentația întocmită să fie înaintată în vederea scrierii titlurilor de proprietate.

Dosar nr. 4828/2016 Petentul ne-a sesizat cu privire la tergiversarea soluționării dosarului de despăgubire nr. NNN/FFCC/2010, înregistrat la Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, dosar constituit în baza Legii nr. 247 din 19 iulie 2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, cu modificările și completările ulterioare, prin care a solicitat diferența de 1,48 ha teren agricol din cele 11,48 ha teren, după autorii săi. De asemenea, a precizat că solicitarea/cererea sa (privind reconstituirea dreptului de proprietate asupra suprafeței 1,48 ha), a făcut obiectul unei acțiuni în justiție, în contradictoriu cu Comisia județeană pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Arad și Comisia locală pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Arad. Astfel, prin Sentința civilă nr. NNN/2009, Judecătoria Arad s-a pronunțat în sensul anulării Hotărârii nr. NN/2009 a Comisiei județene pentru stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor Arad și a dispus reconstituirea dreptului de proprietate asupra suprafeței de 1,48 ha teren agricol, sub forma despăgubirilor.

Totodată, și-a exprimat nemulțumirea asupra faptului că, prin adresa nr. NNN/SCFF/2015, transmisă de către Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, i s-a solicitat completarea dosarului de despăgubire cu documente privitoare la calitatea de persoană îndreptățită la despăgubiri și întinderea dreptului de proprietate, aspecte care au fost dezbătute pe fondul cauzei și asupra cărora instanța de judecată s-a pronunțat (irevocabil).

Pentru clarificarea situației create, instituția Avocatul Poporului a sesizat Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, învederându-i totodată, Decizia nr. 686/26.11.2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor **art.17 alin. (1) lit. a) și art. 21 alin. (5) și (8) din Legea nr.165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, prin care Curtea Constituțională a admis excepția ridicată și a constatat că articolele menționate sunt constituționale în măsura în care nu se aplică deciziilor/dispozițiilor entităților investite cu soluționarea notificărilor, emise în executarea unor hotărâri judecătorești prin care instanțele s-au pronunțat irevocabil/definitiv asupra calității de persoane îndreptățite și asupra întinderii dreptului de proprietate.**

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților ne-a informat asupra faptului că, dosarul petentului a fost analizat și urmează să fie înaintat Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor, în următoarea ședință a acesteia.

În data de 23.05.2016, am revenit la Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților solicitând să ne comunice dacă s-a emis decizia de compensare în dosarul respectiv.

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților ne-a informat că dosarul a fost soluționat în ședința din 28.04.2016 iar decizia emisă a fost transmisă persoanei îndreptățite, în data de 06.06.2016, la adresa de domiciliu, prin intermediul serviciului poștal, cu confirmare de primire, în termenul prevăzut de art. 25 din Legea nr.165/2013, cu modificările și completările ulterioare.

În urma demersurilor întreprinse, dosarul petentului a fost soluționat prin emiterea deciziei de compensare de către Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor.

Dosar nr. 1739/2016 Petenta ne-a sesizat cu privire la tergiversarea soluționării dosarului nr. NNNN/2003, constituit în temeiul Legii nr. 290/2003, cu modificările și completările ulterioare, la Comisia Municipiului București pentru aplicarea Legii nr. 9/1998, a Legii nr. 290/2003 și a Legii nr. 393/2006.

Pentru clarificarea situației prezentate instituția Avocatul Poporului, a sesizat Comisia Municipiului București pentru aplicarea Legii nr. 9/1998, a Legii nr. 290/2003 și a Legii nr. 393/2006 – Instituția Prefectului Municipiului București, solicitând totodată și informații cu privire la numărul dosarelor soluționate lunar, defalcăt pentru cele constituite în temeiul **Legii nr. 290/2003 privind acordarea de despăgubiri sau compensații cetățenilor români pentru bunurile proprietate a acestora, sechestrate, reținute sau rămase în Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța, ca urmare a stării de război și a aplicării Tratatului de Pace între România și Puterile Aliate și Asociate, semnat la Paris la 10 februarie 1947, cu modificările și completările ulterioare**, respectiv pentru cele soluționate în temeiul **Legii nr. 9/1998 privind acordarea de compensații cetățenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului bulgar în urma aplicării Tratatului dintre România și Bulgaria, semnat la Craiova la 7 septembrie 1940, republicată, cu modificările ulterioare**, (raportat la numărul de dosare în lucru la nivelul lunii ianuarie 2015 potrivit art. 13 alin. (3) din **Legea nr. 164/2014 privind unele măsuri pentru accelerarea și finalizarea procesului de soluționare a cererilor formulate în temeiul Legii nr. 9/1998 privind acordarea de compensații cetățenilor români pentru bunurile trecute în proprietatea statului bulgar în urma aplicării Tratatului dintre România și Bulgaria, semnat la Craiova la 7 septembrie 1940, precum și al Legii nr. 290/2003 privind acordarea de despăgubiri sau compensații cetățenilor români pentru bunurile proprietate a acestora, sechestrate, reținute sau rămase în Basarabia, Bucovina de Nord și Ținutul Herța, ca urmare a stării de război și a aplicării Tratatului de Pace între România și Puterile Aliate și Asociate, semnat la Paris la 10 februarie 1947, și pentru modificarea unor acte normative**).

Comisia Municipiului București pentru aplicarea Legii nr. 9/1998, a Legii nr. 290/2003 și a Legii nr. 393/2006 ne-a comunicat faptul că petenta a fost informată cu privire la procedura internă de lucru a Comisiei în data de 11 martie 2015, iar în data de 18 mai 2015 i-au fost aduse la cunoștință modificările aduse cadrului legal aplicabil prin Legea nr. 164/2014. De asemenea, s-a menționat că dosarul acesteia va fi analizat în conformitate cu dispozițiile art. 13 alin. (1) lit. c) și alin. (2) din Legea nr. 164/2014, respectiv în 36 de luni de la data de 1 ianuarie 2015.

Referitor la cererile formulate în temeiul Legii nr. 9/1998, s-a precizat că au fost introduse pe ordinea de zi doar dosarele în care nu au fost depuse înscrisuri doveditoare,

solicitate în temeiul prevederilor art. 12 alin. (1) din Legea nr. 164/2014. Cele analizate în ordine cronologică și pentru care s-au depus în completare înscrisuri doveditoare (pentru care se impunea adoptarea unor hotărâri de aprobare), nu au fost înaintate spre dezbateră Comisiei, întrucât nu s-a putut efectua evaluarea bunurilor din cauza lipsei din componența comisiei tehnice a evaluatorului agricol.

Având în vedere că prin răspunsul formulat ni s-a adus la cunoștință lipsa din componența comisiei tehnice a evaluatorului agricol, am revenit la Comisia Municipiului București pentru aplicarea Legii nr. 9/1998, a Legii nr. 290/2003 și a Legii nr. 393/2006, solicitând să ne comunice demersurile legale întreprinse în vederea remedierii acestei disfuncționalități.

Comisia Municipiului București pentru aplicarea Legii nr. 9/1998, a Legii nr. 290/2003 și a Legii nr. 393/2006, ne-a înștiințat cu privire la demersurile efectuate. Din înscrisurile atașate, a rezultat că Direcția pentru Agricultură a Municipiului București (prin adresa din data de 30 martie 2015), a adus la cunoștință Comisiei faptul că evaluatorul funciar și agricol face parte din personalul preluat de minister (M.A.D.R. - Direcția Generală Control Antifraudă și Inspecții), ca urmare a aplicării prevederilor art. 7 din Legea nr. 139//2014 privind unele măsuri pentru reorganizarea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, iar desemnarea unui alt specialist este imposibilă din cauza faptului că, prin punerea în aplicare a actului normativ menționat, personalul Direcției pentru Agricultură a Municipiului București s-a diminuat semnificativ (mai exista un singur inginer agronom, aflat în concediu pentru incapacitate temporară de muncă/raport de serviciu suspendat din luna noiembrie 2014).

În vederea desemnării unui alt evaluator funciar și agricol, Comisia a efectuat demersuri la Primăriile de Sector, Administrația Fondului Imobiliar, Direcția pentru Agricultură a Municipiului București și Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, fără să obțină însă un rezultat favorabil. De asemenea, a sesizat acest blocaj instituțional inclusiv Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților.

Ținând cont de lipsa rezultatului în demersurile efectuate de către Comisia Municipiului București pentru aplicarea Legii nr. 9/1998, a Legii nr. 290/2003 și a Legii nr. 393/2006, în data de 27 aprilie 2016, respectiv în data 11 august 2016, ne-am adresat Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților.

Totodată, având în vedere adresele din data de 14.01.2016, transmise Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale și Instituției Prefectului Municipiului București, de către Direcția pentru Agricultură a Municipiului București (prin care se solicita sprijinul ordonatorului principal de credite în vederea suplimentării schemei organizatorice cu un post de specialitate sau în identificarea unei modalități de delegare a unui evaluator funciar și agricol din cadrul M.A.D.R. pentru îndeplinirea atribuțiilor specifice în cadrul Comisiei, respectiv se aducea la cunoștința Instituției Prefectului Municipiului București măsurile luate în vederea soluționării acestui blocaj instituțional), **ne-am adresat** și D.A.M.B., în vederea informării instituției Avocatul Poporului cu privire la stadiul/rezultatul acestor demersuri.

Prin adresele din data 19 septembrie 2016 și din data de 26 septembrie 2016, transmise de către Direcția pentru Agricultură a Municipiului București, respectiv de către Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, am fost informați cu privire la faptul că situația sesizată a fost soluționată. Totodată, a fost informată și Instituția Prefectului Municipiului București - Comisia Municipiului București pentru aplicarea Legii nr. 9/1998, a Legii nr. 290/2003 și a Legii nr. 393/2006, cu privire la desemnarea evaluatorului funciar și agricol ca membru în comisia tehnică.

Dosar nr. 12.336/2015 Instituția Avocatul Poporului a fost sesizată cu privire la tergiversarea dispunerii plății despăgubirilor într-un dosar constituit în baza Legii nr. 290/2003, cu modificările și completările ulterioare, de către Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților.

Se menționa faptul că prin Hotărârea nr. NNN/16.01.2007, emisă de Comisia Județeană Timiș pentru Aplicarea Legii nr. 290/2003, a fost stabilit dreptul la despăgubiri prevăzut de dispozițiile Legii nr. 290/2003, cu modificările și completările ulterioare, în favoarea petentei, aspect confirmat și prin răspunsurile comunicate acesteia de către Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților.

Având în vedere aspectele prezentate, în vederea obținerii unor informații suplimentare cu privire la cazul semnalat, ne-am adresat Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, sesizare asupra căreia am revenit, în data de 10 noiembrie 2015.

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților a precizat că în vederea aplicării prevederilor Legii nr.164/2014, a emis Decizia de actualizare nr. NNNN din 12 iunie 2015, în favoarea petentei, aceasta fiindu-i comunicată în data de 26 iunie 2015.

De asemenea, se menționa că pentru emiterea titlului de plată este necesară depunerea unei declarații pe proprie răspundere, autentificată, în care se va menționa dacă au fost încasate sau nu despăgubiri, personal sau prin mandatar de către beneficiarii direcții sau moștenitorii acestora, urmând ca ulterior primirii acestor declarații, în aplicarea art. 10 alin. (1)-(3) din Legea nr.164/2014, serviciul de specialitate din cadrul Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților să procedeze la emiterea titlului de plată aferent primei tranșe, plata sumei înscrise în titlu fiind în sarcina Ministerului Finanțelor Publice, în termen de maxim 180 de zile de la emiterea acestuia.

Față de conținutul răspunsurilor anterior menționate, am revenit pentru clarificări, la Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților, solicitând să ne precizeze care este temeiul legal în baza căruia, anterior emiterii titlului de plată, persoanelor îndreptățite la plata despăgubirilor potrivit Legii nr. 164/2014, sunt condiționate să depună o declarație pe proprie răspundere, autentificată, în care să se menționeze dacă au fost încasate sau nu despăgubiri, având în vedere faptul că dispozițiile legale nu prevăd această măsură, prevederile art.7 alin. (2) fiind incidente anterior emiterii deciziei de validare / invalidare prevăzută la art.7 alin. (3).

În acest interval, petenta a revenit cu o nouă petiție, prin care prezinta mulțumiri pentru demersurile efectuate de instituția Avocatul Poporului, în vederea clarificării dosarului acesteia înregistrat la Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților.

Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților ne-a informat că declarația pe proprie răspundere a fost solicitată petentei în vederea emiterii titlului de plată aferent Deciziei de actualizare nr. NNNN din 12 iunie 2015.

Astfel, declarația pe proprie răspundere oferă garanția că nu se poate crea situația unei duble despăgubiri, având în vedere că în multe din dosarele constituite în baza Legii nr. 290/2003 au fost înființate popriri, deși art.11 alin. (3) din Legea nr.164/2014 prevede că *orice procedură de executare silită se suspendă de drept, până la împlinirea termenelor la care devin scadente obligațiile de plată prevăzute în titlurile de plată emise conform art.10 alin. (6).*

Se menționa că în cadrul procedurii de executare silită, pentru a recupera sumele de bani datorate clienților lor, executorii judecătorești au procedat la poprirea unor recipise de consemnare, fără a înștiința Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților de stingerea obligațiilor execuționale, situație ce se poate evita prin depunerea declarației pe proprie răspundere cu privire la sumele de bani deja încasate de persoanele în cauză.

Față de răspunsul sus-menționat, i-am adus la cunoștință petentei că din informațiile rezultate de pe pagina de internet a Autorității Naționale pentru Restituirea Proprietăților, www.anrp.ro, la categoria Titluri de plată Legea nr.164/2014 – 18 decembrie 2015 și la categoria Titluri de plată emise în temeiul Legii nr.164/2014 – 28 martie 2016 – tranșa II, figurează în calitate de beneficiar, în baza Deciziei de actualizare nr. NNNN, conform tabelelor existente.

I-am prezentat, cu titlu de informare, dispozițiile legale potrivit cărora Autoritatea Națională pentru Restituirea Proprietăților emite un titlu de plată pentru fiecare tranșă anuală, care se comunică, în original, în cel mult 5 zile de la emitere, Ministerului Finanțelor Publice și persoanelor îndreptățite (art.10 alin. (6) din Legea nr.164/2014) și totodată, că plata sumelor respective este efectuată de Ministerul Finanțelor Publice, în termen de maxim 180 de zile de la data emiterii titlului de plată respectiv.

Dosar nr. 14.703/2016 Petentul a reclamat lipsa de răspuns din partea Inspectoratului de Stat în Construcții, la petiția înaintată prin intermediul Cancelariei Primului Ministru (din 12 aprilie 2016). De asemenea, a menționat că a transmis Primăriei Sectorului 3 (prin intermediul poștei electronice) o petiție în data de 22 aprilie 2016 și nu a primit niciun răspuns, deși termenul legal a expirat. Prin petițiile menționate, solicita anularea certificatului de urbanism din 25 iunie 2015 și a autorizației de construire din 21.12.2015 și stoparea imediată a lucrărilor la imobilul locuințe colective 2S+ P+10E+spațiu tehnic din București.

În acest sens, am sesizat Inspectoratul de Stat în Construcții și Primăria Sectorului 3.

Potentul a revenit cu o solicitare referitoare la stadiul de soluționare al dosarului, solicitare conexasă la dosarul în lucru.

În data de 18 iulie 2016, petentul ne-a adus la cunoștință faptul că nu mai dorește continuarea demersurilor efectuate de către instituția Avocatul Poporului, la Primăria Sectorului 3 București și ne-a solicitat sprijinul pentru urgentarea promovării acțiunii în instanță de către Prefectul Municipiului București, în vederea anulării Autorizației de Construire nr. NNNN/21.12.2015 și stopării imediate a lucrărilor.

Inspectoratul de Stat în Construcții ne-a învederat că i s-a formulat răspuns petentului prin adresele din 14.07.2016, respectiv din 29.06.2016, la toate aspectele sesizate (atașând totodată adresele menționate), menționând că Inspectoratul Regional în Construcții București-Ilfov s-a adresat Instituției Prefectului municipiului București, în vederea anulării Autorizației de Construire nr. NNNN/21.12.2015 în instanța de contencios administrativ, conform prevederilor art. 12 din Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Primăria Sectorului 3 București nu a dat curs sesizării.

Având în vedere că, prin răspunsul din 20 iulie 2016 (pus la dispoziție de petent), formulat de Instituția Prefectului Municipiul București, se precizează că **Inspectoratul Regional în Construcții București-Ilfov**, deși a constatat că autorizația de construire nr. NNNN/21.12.2015 a fost emisă de Primăria Sectorului 3 cu încălcarea dispozițiilor legale aplicabile în materie (fapt menționat în procesul verbal din 21 iunie 2016) **nu a aplicat niciuna din sancțiunile prevăzute de lege în astfel de cazuri, am sesizat Inspectoratul de Stat în Construcții.**

Inspectoratul de Stat în Construcții ne-a informat că în urma unui al doilea control efectuat de Inspectoratul Regional în Construcții București-Ilfov, în perioada 31 august - 1 septembrie 2016 la Primăria Sectorului 3, au fost aplicate sancțiuni contravenționale semnatarilor autorizației de construire nr. NNNN/21.12.2015, conform proceselor-verbale din 31 august 2016, din 31 august 2016 și din 1 septembrie 2016, respectiv domnului Negoită

Robert - primar, domnului Dumitrașcu-Ștefan Călin – arhitect, domnului Mihăiță Marius - secretar, **însă fără a dispune măsuri în vederea sistării lucrărilor.**

Ca urmare, am sesizat Instituția Prefectului Municipiului București, care ne-a comunicat faptul că a solicitat Primăriei Sectorului 3 să formuleze un punct de vedere cu privire la situația prezentată, respectiv dacă a fost formulată plângere împotriva proceselor-verbale de constatare și sancționare a contravenției, conform art. 35 alin. (2) din Legea nr. 50/1991.

Am sesizat Primăria Sectorului 3, care ne-a informat că pe rolul Tribunalului București – Secția a II-a Contencios Administrativ și Fiscal se află dosarul nr. NNNNNN/3/2016, ce are ca obiect cererea de chemare în judecată, formulată de Primarul Sectorului 3, în contradictoriu cu ..., prin care au fost solicitate suspendarea executării lucrărilor de construcție efectuate în baza autorizației de construire nr. NNNN din 21 decembrie 2015 și, respectiv, anularea acestei autorizații.

Dosar nr. 12.201/2015 Petentul a sesizat instituția Avocatul Poporului cu privire la faptul că i se refuză eliberarea unui aviz de desființare parțială a unor construcții și a anexelor existente, extinderea unui imobil cu funcțiunea locuire cu regim de înălțime P+1E și refacerea împrejurimilor terenului situat în str. Panciu în „Parcelarea Bazilescu”.

Astfel, în baza Certificatului de urbanism din 14.12.2014, eliberat de Primăria Municipiului București, a solicitat și obținut Avizul Primarului Sectorului 1 București din 21.04.2015 și avizele Apa Nova, Distrigaz, Telekom, Romprest, Ministerul Culturii, Autoritatea Aeronautică Civilă Română și totodată, avea întocmite expertiza tehnică de un expert autorizat de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (fost Ministerul Lucrărilor Publice și Amenajarea Teritoriului), studiul geotehnic și documentațiile tehnice (DTAD, DTAC + DTOE de arhitectură, rezistență).

La momentul depunerii dosarului conținând documentele mai sus menționate la Inspectoratul Regional în Construcții București-Ilfov, i s-a comunicat că emiterea certificatelor de urbanism pentru imobilele amplasate în „Parcelarea Bazilescu” este de competența Primăriei Sectorului 1 București.

Prin adresa din 26 august 2015, emisă de Primăria Sectorului 1 București-Serviciul de Urbanism și Autorizații de Construire pentru Construcții Clasa B, i s-a comunicat că potrivit punctului de vedere solicitat autorității administrației publice centrale competente pentru planificările teritoriale, amenajarea teritoriului și urbanism, respectiv Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, toate autorizațiile de construire/desființare și certificatele de urbanism solicitate pentru imobilele situate în parcelarea Bazilescu, au fost emise de către Primarul General al Municipiului București, cu avizul Primarului Sectorului 1 al Municipiului București și cu avizul Inspectoratului Regional în Construcții București-Ilfov, acolo unde este cazul. Ținând cont de precizările făcute, petentul a solicitat din nou avizul documentației respective, Inspectoratului Regional în Construcții București-Ilfov, care, în continuare, a refuzat acordarea acestuia.

În această situație, ne-am adresat Inspectoratului Regional în Construcții București-Ilfov, care și-a menținut punctul de vedere, respectiv că emiterea certificatelor de urbanism și a autorizațiilor de construire pentru imobile situate în Parcelarea Bazilescu, este de competența Primăriei Sectorului 1 București.

Față de acest răspuns, ne-am adresat Inspectoratului de Stat în Construcții, în vederea exprimării punctului de vedere cu privire la situația prezentată de petent.

Inspectoratul de Stat în Construcții ne-a informat despre existența pe rolul Tribunalului București a dosarului nr. NNN/2016, ce are ca obiect acțiunea formulată de petent în contradictoriu cu Inspectoratul de Stat în Construcții-Inspectoratul Regional în

Construcții București-Ilfov, prin care a solicitat obligarea acestei instituții la emiterea acordului necesar în vederea obținerii autorizației de construire pentru efectuarea lucrărilor de „desființare parțială locuință parter existent, desființare anexe, extindere cu un corp P+1E și refacere împrejmuire”.

De asemenea, subliniem faptul că, prevederile legale privind competența eliberării actelor solicitate de petent, au fost modificate prin Legea nr. 53/2016 și ulterior prin Legea nr.197/2016, autorizațiile de construire/desființare urmând a fi eliberate de Primarul Municipiului București, potrivit art. 4 lit. c) pct. 2, raportat la art. 3 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată cu modificările și completările ulterioare.

În contextul celor prezentate, i-am învederat petentului dispozițiile art. 15 alin. (4) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, instanțele de judecată urmând a se pronunța în mod definitiv asupra celor susținute de acesta.

Acesta a revenit cu o nouă solicitare, în care sesiza faptul că s-a adresat Primăriei Municipiului București, în vederea obținerii unui nou certificat de urbanism, raportat la prevederile Legii nr. 53/2016, ce au modificat și completat dispozițiile Legii nr. 50/1991 privind autorizarea executării lucrărilor de construcții, republicată, instituție competentă să elibereze atât certificatele de urbanism, cât și autorizația de construire pentru zona în care locuiește, respectiv parcela Bazilescu (str. Panciu nr. NN, sectorul 1, București), depunând în susținere înscrisuri doveditoare.

Față de lipsa de răspuns, ne-am adresat Primăriei Municipiului București, care, până la data formulării prezentei nu a răspuns (dosar în lucru).

SECȚIUNEA a 2-a

MUNCĂ

În cadrul subdomeniului de activitate muncă, în anul 2016, au fost analizate 298 de petiții în contextul unei posibile încălcări a dreptului la muncă și protecția socială a muncii, prevăzut de art. 41 din Constituția României.

Ca și în anii precedenți, în conformitate cu atribuțiile conferite de legea de organizare și funcționare, dar și de obiectul petițiilor cu care instituția Avocatul Poporului a fost sesizată, Avocatul Poporului a putut interveni doar pentru o parte din cazurile prezentate de petiționari.

Cele mai multe sesizări au vizat încălcarea dreptului la muncă și protecția socială a muncii de către angajatori – persoane de drept privat. Astfel, persoanele vătămate în dreptul la muncă, în funcție de problemele reclamate, au fost îndrumate să se adreseze fie instanțelor de judecată competente material și teritorial, fie inspectoratelor teritoriale de muncă. De asemenea, au fost îndrumate ca, în cazul în care inspectoratele teritoriale de muncă tergiversează sau refuză soluționarea problemelor cu care au fost sesizate, să revină la instituția Avocatul Poporului cu dovada demersurilor întreprinse, pentru analizarea unor eventuale demersuri ulterioare.

Prin petițiile soluționate fără deschidere de dosar, întrucât nu au fost îndeplinite condițiile Legii nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în domeniul relațiilor de muncă au fost sesizate următoarele probleme:

- nemulțumirea referitoare la condițiile în care s-a produs detașarea unui cadru didactic dintr-o unitate de învățământ în alta;
- contestarea unor decizii de concediere și obligarea angajatorului la plata unor despăgubiri egale cu salariile indexate, majorate și reactualizate și cu celelalte drepturi de care ar fi beneficiat salariații și repunerea acestora în situația anterioară emiterii actului de concediere;
- nemulțumirea unor cadre didactice cu privire la condițiile de ocupare a posturilor prin titularizare;
- refuzul unor angajatori, societăți comerciale, de a achita angajaților drepturile salariale restante;
- neacordarea concediilor legale cuvenite;
- nemulțumirea unor angajați față de calificativele acordate de către angajatori;
- neeliberarea unor adeverințe din care să reiasă sporul de noapte;
- depășirea orelor legale de program, fără acordarea compensațiilor cuvenite de către angajatori;
- neacordarea tichetelor de masă de către angajatori societăți comerciale;
- neplata de către unii angajatori a concediului medical;
- neacordarea sporului de vechime în muncă;
- nemulțumirea față de imposibilitatea recuperării sumelor de bani aferente gradației de merit.

Referitor la sesizările petenților care au condus la efectuarea unor demersuri din partea instituției Avocatul Poporului la instituțiile publice sau regiile autonome reclamate, în vederea clarificării situațiilor expuse, menționăm următoarele probleme:

- refuzul unei unități militare de a elibera o adeverință din care să reiasă grupa de muncă de care a beneficiat petentul;
- nerestituirea la momentul pensionării a sumelor de bani reținute din salariu ca garanție materială de către Primăria Ghidigeni, județul Galați;
- refuzul Primăriei comunei Crevenicu, județul Teleorman de a soluționa favorabil cererea unui angajat de promovare într-o clasă superioară;
- tergiversarea Casei de Asigurări de Sănătate a Municipiului București de a achita în contul unei asociații de proprietari plata indemnizației de concediu medical efectuată către îngrijitorul blocului, prin aceasta aducându-se atingere intereselor proprietarilor, membrii ai asociației de proprietari;
- întârzierea Inspectoratului Teritorial de Muncă București de a soluționa cazul unui petent căruia i se refuza acordarea tichetelor de masă de către fostul angajator;
- refuzul Primăriei comunei Gherăseni, județul Buzău de a acorda asistenților personali concediul de odihnă legal și de a compensa în bani concediul de odihnă neefectuat de asistenții personali cărora le-au încetat raporturile de muncă;
- nemulțumirea unui cadru didactic care susținea faptul că a fost însărcinat cu însoțirea elevilor în mijlocul/mijloacele de transport, în scopul supravegherii acestora și a asigurării condițiilor de securitate, fără însă a fi remunerat pentru această activitate;
- refuzul Ministerului Sănătății de a elibera unui medic Certificatul de Atestare a Calificărilor Profesionale, pe motiv că nu îndeplinește condiția de vechime în activitate de 3 ani consecutivi și neîntreruși în ultimii 5 ani;
- dificultăți în vederea găsirii unui loc de muncă întrucât petentul suferea de un handicap;
- nemulțumirea față de prevederile art. 19 alin. (1) din Metodologia din 31 august 2016 privind organizarea și desfășurarea concursului pentru ocuparea funcțiilor de director

și director adjunct din unitățile de învățământ preuniversitar, aprobată prin Ordinul Ministrului Educației Naționale și Cercetării Științifice nr. 5080/2016 potrivit căroră „Probele de concurs: „proba scrisă” și „analiza curriculumului vitae” nu se contestă”;

- lipsa procedurii soluționării contestațiilor în cadrul sistemului de atestare tehnico-profesională a specialiștilor cu activitate în construcții;

- neconcordanța între prevederile Ordinului comun al Ministerului Transporturilor și Ministerului Sănătății nr. 1260/1390/2013 pentru aprobarea Normelor metodologice privind examinarea medicală și psihologică a personalului cu atribuții în siguranța transporturilor și periodicitatea examinării și ale Ordinului Ministerului Transporturilor nr. 1252/2014 pentru aprobarea criteriilor minime de pregătire și perfecționare a personalului navigant maritim român și a sistemului de recunoaștere a brevetelor și a certificatelor de capacitate;

- tergiversarea demarării de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice a procedurilor de numire a membrilor Comisiei de disciplină pentru înalții funcționari publici;

- nealocarea de către Consiliul Local Baia Mare și Primarul municipiului Baia Mare a sumelor de bani necesare unităților de învățământ pentru plata sporului de condiții vătămătoare.

Pentru a clarifica aspectele prezentate de petenți, instituția Avocatul Poporului a sesizat autoritățile administrației publice competente: Ministerul Sănătății, Inspectoratul Teritorial de Muncă București, Ministerul Educației Naționale și Cercetării Științifice, Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă Maramureș, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor, Primăria comunei Gherăseni, județul Buzău, Casa de Asigurări de Sănătate a Municipiului București, Inspectoratul Școlar Județean Constanța, Primăria comunei Crevenicu, județul Teleorman, Unitatea Militară 01877 Pantelimon, Primăria Ghidigeni, județul Galați, Ministerul Transporturilor, etc.

Astfel, pentru a veni în sprijinul petenților care sesizau posibile încălcări ale dreptului la muncă și protecția socială a muncii, în cadrul subdomeniului de activitate munca și protecția socială a muncii au fost efectuate demersuri în 25 de dosare la instituțiile publice reclamate.

De asemenea, Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu într-un caz apărut în presă în care se prezenta situația cu care se confruntau medicii în privința modului de plată a gărzilor.

Astfel, în Jurnalul de afaceri, din data de 30 august 2016, cât și în Adevărul.ro Slatina, din data de 31 august 2016, au fost făcute cunoscute problemele cu care se confruntă medicii din România în ceea ce privește plata gărzilor. Aceștia susțineau că Ministerul Sănătății a „interpretat nelegal, printr-o circulară, prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 20/2016 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare și pentru modificarea și completarea unor acte normative, în sensul că, pentru același angajat, stabilește două valori de plată, respectiv salariul de bază este plătit la o valoare majorată, iar pentru calculul gărzilor se indică spitalelor să folosească un salariu de bază mai mic, nu cel real”.

Pentru clarificarea situației create, instituția Avocatul Poporului a sesizat Ministerul Sănătății și a solicitat informații cu privire la modalitatea concretă de plată a gărzilor efectuate de către medici atât în timpul programului normal de lucru, cât și în afara acestuia, precum și cu privire la modalitatea legală de plată a gărzilor în perioada august-septembrie 2016.

Urmare a demersului întreprins, Ministerul Sănătății ne-a comunicat faptul că, având în vedere prevederile legilor speciale de aplicare a Legii cadru nr. 284/2010 cu modificările și completările ulterioare, prin care cuantumul sporurilor și al tarifului orar de gardă au fost menținute în plată la nivelul avut în luna decembrie a anului anterior, rezultă că la momentul iulie 2016 salariul de bază care constituie baza de calcul pentru tariful orar de gardă era salariul de bază acordat în decembrie 2009 și majorat cu 25% conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 35/2015 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 152/1998 privind înființarea Agenției Naționale pentru Locuințe.

Ca lege specială de aplicare a Legii-cadru nr. 284/2010, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare, a fost modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 20/2016 și Ordonanța de urgență a Guvernului 43/2016.

Având în vedere că:

- prevederile alin. (1) al art. 3¹ și alin. (1) al art. 3² din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015, cu modificările și completările ulterioare, fac excepție numai de la prevederile art. 1 alin. (1) din aceeași ordonanță, referindu-se astfel numai la salariul de bază, nu și la alte elemente de salarizare care fac parte din salariul brut, printre care și tariful orar de gardă;
- prevederile alin. (6) al art. 3² din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015, cu modificările și completările ulterioare, stabilesc că începând cu luna august 2016 gărziile efectuate de personalul sanitar cu pregătire superioară, în afara normei legale de muncă și a programului normal de lucru de la funcția de bază, se desfășoară în baza unui contract de muncă cu timp parțial pentru activitatea prestată în linia de gardă și personalul va beneficia numai de drepturile aferente activității prestate în linia de gardă.

Rezultă că în luna august și septembrie 2016, pentru fiecare funcție, grad/treaptă și gradație, în baza contractului de muncă cu timp parțial, pentru activitatea prestată în linia de gardă, salariile de bază care constituie baza de calcul pentru stabilirea tarifului orar de gardă sunt cele stabilite la nivelul maxim al salariului de bază acordat în decembrie 2009 și majorat cu 25 % conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 35/2015 și la care se adaugă sporul de gardă de 50% sau 100%, din cadrul unității sanitare publice respective.

Începând cu luna octombrie 2016, potrivit alin. (6¹) al art. (3²) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015, cu modificările și completările ulterioare, pentru gărziile efectuate de personalul sanitar cu pregătire superioară în afara normei legale de muncă și a programului normal de lucru de la funcția de bază, tariful orar se determină în funcție de salariul de bază prevăzut în anexa 1 la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015, cu modificările și completările ulterioare, corespunzător funcției de execuție (**Dosar nr. 15.883/2016**).

Ca și în anii precedenți, în numeroase situații în care petenții pretindeau că autoritățile publice tergiversau sau chiar refuzau soluționarea petițiilor prin care aceștia sesizau încălcarea dreptului la muncă sau a drepturilor privind protecția socială a muncii, în urma intervenției instituției Avocatul Poporului s-a constatat că plângerile îndreptate împotriva respectivelor instituții publice nu au fost întemeiate.

Cu toate acestea, au existat și situații în care sesizările petenților au fost întemeiate iar instituțiile publice au dat curs adreselor instituției Avocatului Poporului.

Avocatul Poporului a sesizat conducerea Primăriei comunei Gherăseni și a solicitat respectarea legislației în materie, această instituție ne-a comunicat faptul că asistentul personal nu a depus nicio cerere de concediu din anul 2010, motiv pentru care nu s-a procedat la acordarea concediului de odihnă. Față de acest răspuns, Avocatul Poporului a emis Recomandarea nr. 2/2016 privind respectarea prevederilor art. 146 alin. (2) și art. 148 alin. (1) din Codul muncii, republicat, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora primăria are obligația ca până la sfârșitul fiecărui an calendaristic să programeze efectuarea concediului de odihnă a angajaților pentru anul următor și să acorde concediul de odihnă neefectuat într-o perioadă de 18 luni începând cu anul următor celui în care s-a născut dreptul la concediul de odihnă anual. De asemenea, a solicitat ca, în cazul în care la nivelul primăriei sunt și alte persoane în situația asistentului personal care a sesizat instituția Avocatul Poporului, și în cazul acestora să fie respectate prevederile legale menționate mai sus.

Întrucât Primăria comunei Gherăseni și-a însușit doar în parte recomandarea, în sensul că a acordat asistenților personali concediul de odihnă doar pe anul 2016, a fost efectuată o anchetă, însă situația acestora nu a fost soluționată favorabil, pe motiv că primăria nu dispune de fonduri suficiente pentru acordarea persoanelor cu handicap a indemnizației prevăzută la art. 43 alin. (1) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, pe perioada concediului de odihnă a asistenților personali.

Menționăm că situația cu care se confruntau asistenții personali a fost soluționată favorabil doar în urma sesizării de către instituția Avocatul Poporului a Inspectoratului Teritorial de Muncă Buzău, care a efectuat o acțiune de control și a dispus măsuri cu termene de realizare sub sancțiunea aplicării unei amenzi de la 5.000 la 10.000 lei.

Facem precizarea că, în conformitate cu prevederile art. 148 alin. (1) din Codul muncii, „efectuarea concediului de odihnă se realizează în baza unei programări colective sau individuale stabilite de angajator cu consultarea sindicatului sau, după caz, a reprezentanților salariaților, pentru programările colective, ori cu consultarea salariatului, pentru programările individuale. Programarea se face până la sfârșitul anului calendaristic pentru anul următor”.

Potrivit dispozițiilor art. 146 alin. (2) din actul normativ menționat mai sus „în cazul în care salariatul, din motive justificate, nu poate efectua, integral sau parțial, concediul de odihnă anual la care avea dreptul în anul calendaristic respectiv, cu acordul persoanei în cauză, angajatorul este obligat să acorde concediul de odihnă neefectuat într-o perioadă de 18 luni începând cu anul următor celui în care s-a născut dreptul la concediul de odihnă anual”.

Astfel, Primăria comunei Gherăseni, județul Buzău, are obligația să acorde concediul de odihnă neefectuat într-o perioadă de maxim 18 luni începând cu anul următor celui în care s-a născut dreptul la concediul de odihnă anual și să prevadă în bugetul instituției fondurile necesare pentru plata indemnizației prevăzută la art. 43 alin. (1) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, republicată, pe perioada concediului de odihnă a asistenților personali (**Dosar nr. 15981/2016**).

Instituția Avocatul Poporului a întâmpinat dificultăți și din partea Ministerului Sănătății care nu a răspuns unei adrese prin care am solicitat clarificări cu privire la modul de organizare a concursului de intrare în rezidențiat pentru domeniul medicină, organizat în data de 15 noiembrie 2015.

Astfel instituția Avocatul Poporului, în urma unei petiții prin care „unul dintre cei 153 de medici rezidenți rămași fără loc/post într-o specialitate medicală după ce au promovat examenul de rezidențiat care a avut loc în centrul București în data de 15.11.2015” și-a

exprimat nemulțumirea față de răspunsul primit din partea Ministerului Sănătății la cererea sa prin care a solicitat „suplimentarea locurilor și posturilor pentru medicii rezidenți declarați admiși și permiterea ocupării locurilor și posturilor rămase libere în alte centre”, a sesizat respectivul minister în data de 26 ianuarie 2016.

Întrucât Ministerul Sănătății **nu a răspuns** la solicitarea noastră în termenul legal, reprezentanții instituției Avocatul Poporului au contactat telefonic reprezentanții ministerului, iar adresa Avocatului Poporului a fost retransmisă atât prin fax, în data de 1 iunie 2016, cât și prin e-mail, în data de 16 august 2016.

Nici în urma acestor demersuri nu am primit răspuns, motiv pentru care în data de 17 octombrie 2016 a fost efectuată o **anchetă** la sediul ministerului.

Cu ocazia anchetei, am fost informați de către Directorul general adjunct – Direcția generală resurse umane, juridic și contencios că nu se cunosc motivele din cauza cărora nu s-a transmis răspuns la sesizarea instituției Avocatului Poporului, deși acesta a fost redactat și transmis spre semnare conducerii Ministerului Sănătății și că vom primi răspuns în cel mai scurt timp.

Acest lucru nu s-a întâmplat, mai mult, în cursul lunii noiembrie 2016, ni s-a solicitat de către reprezentanții Ministerului Sănătății să retransmitem adresa inițială. Aceasta a fost transmisă prin fax în data de 7 decembrie 2016, însă nici de această dată nu am primit răspuns.

Din acest motiv, am considerat oportun să sesizăm Ministrul Sănătății. Până la momentul redactării prezentului raport nu am primit răspunsul solicitat, deși au intervenit modificări în desfășurarea concursului de rezidențiat pe loc și pe post în medicină, medicină dentară și farmacie, fiind astfel elaborată Metodologia pentru desfășurarea concursului de rezidențiat pe loc și pe post în medicină, medicină dentară și farmacie, sesiunea noiembrie 2016, aprobată prin Ordinul Ministrului Sănătății nr. 1114/2016 (**Dosar nr. 18193/2015**).

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 17.126/2016 Petentul ne-a sesizat în legătură cu o posibilă încălcare a art. 21 și art. 52 din Constituție României, privind accesul liber la justiție și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică.

Astfel, acesta își exprima nemulțumirea față de prevederile art. 19 alin. (1) din Metodologia din 31 august 2016 privind organizarea și desfășurarea concursului pentru ocuparea funcțiilor de director și director adjunct din unitățile de învățământ preuniversitar, aprobată prin Ordinul Ministrului Educației Naționale și Cercetării Științifice nr. 5080/2016 potrivit căroră „Probele de concurs: "proba scrisă" și "analiza curriculumului vitae" nu se contestă”.

Față de cele menționate de petent, am sesizat conducerea Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice, care ne-a informat că, cele două probe au fost evaluate de către membrii comisiilor de concurs în prezența candidaților, ocazie cu care aceștia puteau formula observații în raport cu modalitatea de evaluare. Punctajele obținute pe baza evaluării erau asumate prin semnătură de către candidat.

De asemenea, am fost informați că s-au operat modificări în Proiectul Metodologiei privind organizarea și desfășurarea concursului pentru ocuparea funcțiilor de director și director adjunct din unitățile de învățământ preuniversitar cu personalitate juridică, în sensul acordării dreptului de contestare a tuturor probelor de concurs, metodologie ce urmează a fi aprobată prin ordin al ministrului educației și aplicată în următoarea sesiune de concurs.

Dosar nr. 11.996/2015 Petentul ne-a sesizat în contextul dreptului persoanei vătămate de o autoritate publică și al dreptului la muncă și protecția socială a muncii, reglementate de art. 52 și art. 41 din Constituție.

Astfel, acesta a menționat faptul că în perioada ianuarie – martie 2015, a fost angajat al S.C. OMV Petrom S.A. Întrucât fostul angajator nu și-a respectat obligațiile din contract, respectiv nu a acordat petentului tichetele de masă pentru luna martie 2015, acesta a sesizat conducerea Inspectoratului Teritorial de Muncă Prahova care l-a informat că petiția sa a fost înaintată spre competentă soluționare instituției Inspectoratului Teritorial de Muncă București.

Pentru clarificarea situației create am sesizat I.T.M. București care ne-a informat că s-a transmis petentului, în data de 15 octombrie 2015, răspuns la sesizarea sa adresată către I.T.M. Prahova și transmisă de către această instituție publică spre competentă soluționare către I.T.M. București.

Întrucât, din analiza răspunsului înaintat petentului nu a reieșit că I.T.M. București ar fi făcut o verificare a angajatorului în cauză, ci doar a informat petentul cu privire la faptul că, în conformitate cu prevederile Legii nr. 142/1998 privind acordarea tichetelor de masă, cu modificările și completările ulterioare, salariații pot primi o alocație individuală de hrană, acordată sub forma tichetelor de masă, am considerat oportun să revenim la instituția publică în cauză.

Considerăm că această posibilitate pentru angajați de a primi o alocație individuală de hrană, acordată sub forma tichetelor de masă, în momentul în care este prevăzută în contractul de muncă valabil încheiat între părți devine o obligație care trebuie respectată de angajator. Nerespectarea acestei obligații de către angajator atrage răspunderea sa.

În urma demersurilor întreprinse, I.T.M. București ne-a informat că a solicitat S.C. OMV Petrom S.A. să facă dovada înmânării tichetelor de masă aferente lunii martie 2015, angajatorul conformându-se acestor solicitări.

Dosar nr. 12.017/2015 Petentul ne-a sesizat în contextul unei posibile încălcări a art. 41 și art. 52 din Constituție privind munca și protecția socială a muncii și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică și ne-a adus la cunoștință faptul că, deși era angajat în cadrul Primăriei comunei Crevenicu, județul Teleorman, în funcția de referent-asistent și absolvise în anul 2010 Facultatea de Științe Juridice și Administrative, nu i s-a soluționat favorabil cererea de promovare într-o clasă superioară celei în care era încadrat, astfel cum este prevăzut în art. 68 alin. (1) din Legea nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici, republicată.

Mai mult decât atât, ne-a atașat și un raport de control al Agenției Naționale a Funcționarilor Publici prin care au fost constatate abateri și încălcări ale reglementărilor privind funcția publică și funcționarii publici de către Primarul comunei Crevenicu, județul Teleorman.

Față de situația semnalată, am considerat oportun să sesizăm conducerea A.N.F.P. care ne-a informat că, deși a solicitat primarului comunei Crevenicu să pună în aplicare, în totalitate, atât Prevederile Ordinului nr. 1932/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și desfășurarea examenului de promovare în clasă a funcționarilor publici, cât și măsurile formulate în Raportul de control, respectiv aplicarea prevederilor legale privind dezvoltarea carierei petentului, acesta nu s-a conformat celor solicitate, motiv pentru care se analizează oportunitatea sesizării instanței de contencios.

În vederea soluționării problemelor întâmpinate de petent, în data de 2 martie 2016 a fost efectuată o anchetă la sediul Primăriei comunei Crevenicu, județul Teleorman, ocazie

cu care am fost informați că primarul comunei Crevenicu a solicitat A.N.F.P. avizul pentru organizarea examenului de promovare profesională a petentului.

Ulterior datei stabilite pentru desfășurarea examenului, am contactat telefonic reprezentanții primăriei, care ne-au comunicat faptul că ANFP nu a avizat favorabil propunerea primarului, întrucât în primul semestru al anului fusese deja organizat un concurs/examen de promovare iar un alt concurs/examen putea fi organizat doar în al doilea semestru al anului 2016. Petentul a fost informat că, poate reveni la instituția Avocatul Poporului în cazul în care, în al doilea semestru, primăria nu organizează concurs/examen de promovare. Acesta nu a mai revenit.

Dosar nr. 15.944/2015 Petentul ne-a sesizat în contextul unei posibile încălcări a art. 52 din Constituție, privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică.

Acesta își exprima nemulțumirea față de Autoritatea Navală Română care obliga personalul navigant maritim cu vârsta peste 45 de ani să efectueze controlul medical periodic și controlul psihologic la interval de un an în conformitate cu prevederile Ordinului comun al Ministrului Transporturilor și Ministrului Sănătății nr. 1260/1390/2013, deși la art. 12 alin. (5) din Ordinul Ministrului Transporturilor nr. 1252/2014 pentru aprobarea criteriilor minime de pregătire și perfecționare a personalului navigant maritim român și a sistemului de recunoaștere a brevetelor și a certificatelor de capacitate era prevăzut faptul că, „CertIFICATELE medicale rămân valabile pentru o perioadă de maximum 2 ani, cu excepția cazului în care candidatul la certificarea medicală este mai tânăr de 18 ani, caz în care perioada maximă de valabilitate este de un an”.

Analizând cele două ordine, respectiv Ordinul comun al Ministrului Transporturilor și Ministrului Sănătății nr. 1260/1390/2013 și Ordinul Ministrului Transporturilor nr. 1252/2014 am constatat o neconcordanță între acestea, în ceea ce privește perioada controlului medical periodic la care este supus personalul navigant maritim cu vârsta peste 45 de ani.

Astfel, dacă Ordinul comun al Ministrului Transporturilor și Ministrului Sănătății nr. 1260/1390/2013 stabilește ca personalul navigant maritim, grupa de vârstă peste 45 de ani, să efectueze controlul medical periodic și controlul psihologic la interval de un an, Ordinul Ministrului Transporturilor nr. 1252/2014, care este ulterior, stabilește că „certIFICATELE medicale rămân valabile pentru o perioadă de maximum 2 ani, cu excepția cazului în care candidatul la certificarea medicală este mai tânăr de 18 ani, caz în care perioada maximă de valabilitate este de un an”.

Având în vedere aspectele prezentate, precum și confuzia creată între cele două ordine, am sesizat conducerea Ministerului Transporturilor, care ne-a comunicat faptul că, în urma sesizării primite la nivelul ministerului, structurile de specialitate au inițiat procesul de modificare a prevederilor OMT/OMS nr. 1260/1390/2013. În data de 26 aprilie 2016 a avut loc ședința Comisiei de Dialog Social în cadrul căreia proiectul de act normativ a fost supus dezbaterii partenerilor sociali.

Ordinul comun al Ministrului Transporturilor și Ministrului Sănătății nr. 1260/1390/2013 a fost modificat în sensul că „personalul navigant maritim și piloții maritimi peste 18 ani vor efectua controlul medical periodic și controlul psihologic la interval de 2 ani”, iar prevederile inițiale potrivit cărora „pentru grupa de vârstă peste 45 de ani la personalul navigant maritim, controlul medical periodic și controlul psihologic se vor efectua la interval de un an” au fost abrogate.

Dosar nr. 13.711/2015 Petentul ne-a sesizat în contextul unei posibile încălcări a art. 51 din Constituție privind dreptul de petiționare.

Astfel, petentul ne-a informat că a semnalat Comisiei de disciplină din cadrul Agenției Naționale a Funcționarilor Publici fapte comise de Prefectul județului Satu Mare, pe care le-a considerat abateri disciplinare, dar comisia în mod abuziv a târâgănat cercetarea și soluționarea sesizării.

Față de cele menționate de petent, am considerat oportun să sesizăm Agenția Națională a Funcționarilor Publici, care ne-a comunicat că potrivit Hotărârii Guvernului nr. 1344/2007 privind normele de organizare și funcționare a comisiilor de disciplină, cu modificările și completările ulterioare: „Comisia de disciplină pentru înalții funcționari publici este compusă din 5 înalți funcționari publici, numiți prin decizie a primului-ministru (...)”. Totodată, ni s-a precizat că agenția a solicitat Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice demararea procedurilor de numire întrucât doi dintre membrii titulari ai comisiei nu mai aveau calitatea de înalți funcționari publici, iar rezultatul acestui demers a fost numirea unui singur membru titular, fără a se restabili situația și a celui de-al cincilea membru titular necesar funcționării comisiei.

De asemenea, în adresa respectivă s-a specificat că, până la momentul respectiv, Comisia de disciplină pentru înalții funcționari publici nu funcționa, nefiind asigurată componența acesteia, iar ultimul demers al Agenției Naționale a Funcționarilor Publici în acest sens, a fost întreprins în data de 24 august 2015.

Față de conținutul acestui răspuns, am considerat oportun să revenim, solicitând să ne comunice dacă din luna august 2015 Agenția Națională a Funcționarilor Publici a mai întreprins și alte demersuri în acest sens și când preconizează că această comisie va fi funcțională.

În data de 14 ianuarie 2016, Agenția Națională a Funcționarilor Publici ne-a comunicat faptul că, potrivit art. 8 alin.(2) din Hotărârea Guvernului nr. 1344/2007 privind normele de organizare și funcționare a comisiilor de disciplină, cu modificările și completările ulterioare, membrii comisiei de disciplină pentru înalții funcționari publici sunt numiți prin decizie a prim-ministrului, la propunerea ministrului dezvoltării regionale și administrației.

Totodată, ne-a precizat că, în data de 24 august 2015, agenția a supus atenției Ministrului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice faptul că mandatele membrilor acestei comisii urmau să înceteze la data de 4 septembrie 2015, solicitând demararea procedurilor de numire a unei noi comisii. De asemenea, se subliniază că agenția a depus diligențele pentru asigurarea componenței și funcționalitatea acestei comisii, însă luarea unei decizii privind numirea noilor membri excedează atribuțiilor conferite prin lege.

Având în vedere răspunsul primit, am sesizat Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, care ne-a informat că se cunoaște problematica supusă atenției și că s-au depus diligențele în vederea remedierii acestei situații. Astfel, în data de 21 ianuarie 2016, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice a înaintat Secretariatului General al Guvernului propunerile pentru numirea membrilor comisiei de disciplină pentru înalții funcționari publici, care potrivit prevederilor legale, sunt numiți prin decizie a primului ministru.

SECTIUNEA a 3-a
PROTECȚIE SOCIALĂ

În cadrul subdomeniului protecție socială, în anul 2016, au fost analizate un număr de 16 petiții în contextul unei posibile încălcări a dreptului la un nivel de trai decent prevăzut de art. 47 din Constituție.

În general, problematica vizează numărul redus de locuințe sociale existente.

Intervenția instituției Avocatul Poporului a fost necesară doar pentru o parte dintre petițiile înregistrate.

Problematica acestora a vizat, în principal, următoarele aspecte:

- nerespectarea de către Agenția Națională pentru Locuințe a termenului de execuție a casei tip S1 de pe lotul 921 din cartierul Henri Coandă – zona Voluntari;
- refuzul unei asociații de proprietari din Sectorul 3 București de a construi o rampă de acces pentru persoanele cu handicap locomotor;
- cuantumul ajutorului de căldură decontat în perioada sezonului rece;
- nefinalizarea demersurilor de către Primăria Municipiului Cluj-Napoca în vederea înscrierii în Cartea Funciară a dreptului de proprietate asupra locuințelor A.N.L., pentru achiziționarea acestora.

Autoritățile sesizate în vederea clarificării problemelor reclamate de petenți, au fost următoarele:

- Primăria Municipiului Cluj-Napoca;
- Instituția Prefectului Județului Cluj;
- Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice (actualmente Ministerul Muncii și Justiției Sociale);
- Agenția Națională pentru Locuințe;
- Primăria Sectorului 3 București.

Prin petițiile soluționate fără deschidere de dosar, în cadrul subdomeniului protecție socială au fost sesizate următoarele probleme:

- refuzul Primăriei Sectorului 5 București de a atribui o suprafață de teren conform Legii nr. 15/2003 privind sprijinul acordat tinerilor pentru construirea unei locuințe proprietate personală, republicată, cu modificările și completările ulterioare;
- necesitatea demarării unui proiect pentru construirea de locuințe A.N.L. în comuna Stăuceni, județul Botoșani;
- solicitarea unui ajutor financiar din partea instituției Avocatul Poporului pentru achiziționarea unei locuințe;
- solicitarea de informații privind modalitatea de întocmire a dosarului, în vederea obținerii ajutorului de deces;
- neimplicarea autorităților locale în efectuarea unor lucrări de reabilitare a imobilelor, proprietatea statului, deținute în baza unor contracte de închiriere de către petenți;
- nesoluționarea de către autoritățile locale a cererilor depuse de chiriașii A.N.L. în vederea achiziționării acestor locuințe;
- refuzul unei primării de a reveni asupra deciziei de suspendare a ajutorului social.

FIȘE DE CAZ:

Dosar nr. 12.792/2015 Petentul a reclamat nerespectarea de către Agenția Națională pentru Locuințe a termenului de execuție a casei tip S1 de pe lotul 921 din cartierul Henri Coandă – zona Voluntari, respectiv 15 iunie 2008.

În urma sesizării de către instituția Avocatul Poporului, Agenția Națională pentru Locuințe ne-a comunicat că a depus toate diligențele pe lângă părțile semnatare ale Convenției nr. MM NNNN/2004 în vederea îndeplinirii și realizării obligațiilor asumate, astfel încât locuințele finalizate să poată fi recepționate și predate beneficiarilor conform contractelor încheiate.

Având în vedere că Agenția Națională pentru Locuințe s-a obligat să asigure contractarea și realizarea locuințelor finanțate cu credit ipotecar dar termenul de execuție a casei tip S1 de pe lotul 921 din cartierul Henri Coandă – zona Voluntari, 15 iunie 2008, a fost depășit cu peste 8 ani, am sesizat, din nou, Agenția Națională pentru Locuințe.

Aceasta ne-a comunicat că a depus toate diligențele pe lângă părțile semnatare ale Convenției nr. MM NNNN/2004, în vederea îndeplinirii și realizării obligațiilor asumate, astfel încât locuințele finalizate să poată fi recepționate și predate beneficiarilor conform contractelor încheiate. Cu toate acestea, până la data informării instituției Avocatul Poporului, se realizase doar proiectarea utilităților în cartier (zona Voluntari și sector 1 București), iar Primăria Municipiului București a comunicat că va emite ordinul de începere a lucrărilor pentru zona sector 1 București a cartierului în data de 15 martie 2016, iar pentru zona Voluntari a cartierului refuză categoric să demareze execuția lucrărilor de apă, canalizare, drumuri și iluminat public.

Având în vedere contractul de mandat, încheiat între beneficiar și A.N.L., prin care beneficiarul a mandatat Agenția Națională pentru Locuințe să îl reprezinte în relația cu proiectantul și cu antreprenorul general, în vederea executării, finalizării lucrărilor și predării la cheie a locuinței, am sesizat, încă o dată, Agenția Națională pentru Locuințe, care ne-a informat că potrivit art. 10 din Contractul de Construire încheiat între antreprenorul general și petent, în calitate de beneficiar: „Pentru nepredarea locuinței la termenul stabilit prin prezentul contract, din cauze imputabile Antreprenorului General, acesta va plăti beneficiarului penalități de 0,15% pe zi de întârziere, din valoarea contractului, până la predarea efectivă a acesteia, conform Contractului de antrepriză generală”. Astfel petentul se putea adresa instanțelor judecătorești, în vederea solicitării, de la antreprenorul general, a penalităților de întârziere pentru prejudiciul cauzat.

De asemenea, ne-a informat că potrivit art. 64 din Contractul de antrepriză generală nr. NNNN din data de 2 iulie 2015, încheiat între Agenția Națională pentru Locuințe și antreprenorul general „(1) Dacă terminarea obiectivului este întârziată din vina Antreprenorului General peste data convenită prin graficul de realizare, acesta va plăti A.N.L. – pentru beneficiarii locuințelor penalizări în valoare procentuală de 0,15% pe zi de întârziere, din valoarea contractului, până la îndeplinirea efectivă a obligațiilor asumate prin contract.

(2) Penalizarea devine operantă în momentul în care partea în culpă a intrat în întârziere.”

Având în vedere prevederile art. 64 din Contractul de antrepriză generală nr. NNNN din data de 2 iulie 2015, încheiat între Agenția Națională pentru Locuințe și antreprenorul general, am sesizat, din nou, Agenția Națională pentru Locuințe, solicitând să informeze Avocatul Poporului dacă a cerut antreprenorului general, pentru beneficiarii locuințelor, penalizări în valoare procentuală de 0,15% pe zi de întârziere, din valoarea contractului, până

la îndeplinirea efectivă a obligațiilor asumate prin contract, precum și cu privire la termenul final de execuție a locuințelor.

În data de 29 martie 2016, Agenția Națională pentru Locuințe ne-a informat că respectiva construcție (casă tip S1) de pe lotul 921 din cartierul Henri Coandă – zona Voluntari este realizată în proporție de 85%.

Necontinuarea lucrărilor de construire pentru locuința aferentă lotului 921 este consecința faptului că petentul a solicitat antreprenorului general stoparea lucrărilor de construire iar Agenția Națională pentru Locuințe nu poate notifica antreprenorul general în vederea continuării și finalizării locuinței.

Dosar nr. 17.636/2016 Petentul a depus la Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei o petiție, reclamând faptul că nu i-a fost acordat ajutorul de căldură.

Potrivit răspunsului primit, petiția a fost redirecționată către Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, însă nu a primit niciun răspuns de la această autoritate, deși termenul legal a expirat.

În urma sesizării autorității de către instituția Avocatul Poporului, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice ne-a informat că în conformitate cu art. 10 alin. (3) din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 70/2011 privind măsurile de protecție socială în perioada sezonului rece, cu modificările și completările ulterioare, ajutorul de căldură se acordă persoanelor îndreptățite, în cuantumul maxim prevăzut de lege, dar nu mai mult decât contravaloarea cantității de energie electrică, inclusiv taxele aferente, consumată în perioada sezonului rece (1 noiembrie-31 martie).

Ajutorul pentru încălzire se acordă și se decontează direct furnizorului de energie, numai la nivelul consumului înregistrat, valoarea acestuia fiind cuprinsă între 0 și 240 lei. Diferența dintre 240 și contravaloarea consumului efectiv nu se reportează și nici nu se acordă beneficiarului, ceea ce s-a întâmplat și în cazul petentului.

Dosar nr. 15.845/2015 Petenta a reclamat că a solicitat în urmă cu doi ani asociației de proprietari construirea unei rampe de acces având în vedere că are un picior amputat, și, deși a solicitat sprijinul Serviciului Relații cu Asociațiile de Proprietari, situația nu a fost rezolvată.

În vederea soluționării problemei, instituția Avocatul Poporului a sesizat Primăria Sectorului 3 București.

Direcția Urbanism și Amenajarea Teritoriului din cadrul Primăriei Sectorului 3 București ne-a comunicat că în urma verificării bazei electronice de date a programului de Registratură din anul 2013, până la acea dată nu figura nicio cerere depusă pentru construirea unei rampe de handicap, pentru executarea căreia trebuie obținută autorizație de construire, menționându-se totodată documentele necesare eliberării acesteia.

Având în vedere că petenta ne-a dovedit că a sesizat această problemă Primăriei sector 3 București fără a primi sprijinul solicitat, am sesizat, din nou, Primăria Sectorului 3 București.

Direcția Comunicare din cadrul Primăriei Sectorului 3 București ne-a informat cu privire la construirea unei rampe de handicap, că aceasta excedează competenței Serviciului Relații cu Asociațiile de Proprietari.

Petenta a revenit și ne-a informat că în urma intervenției instituției Avocatul Poporului, Asociația de proprietari a construit o rampă de acces.

Dosar nr. 11.879/2016 Petenții, în calitate de chiriași ai locuințelor ANL au transmis o petiție Primăriei Municipiului Cluj-Napoca, solicitând să fie informați dacă au fost finalizate demersurile în vederea înscrierii în Cartea Funciară a dreptului de proprietate

asupra locuințelor A.N.L., pentru achiziționarea acestora și nu au primit niciun răspuns, deși termenul legal a expirat.

În urma demersului efectuat de instituția Avocatul Poporului, am fost informați că stadiul demersurilor pentru înscrierea în cartea funciară a locuințelor a fost comunicat Asociației de Locatari str. Mehedinți nr. NN, în data de 17 mai 2016. Astfel, a fost completată documentația necesară înscrierii în Cartea Funciară a blocurilor de locuințe și a unităților individuale, cu excepția certificatului de atestare a edificării construcțiilor în original, care urmează să fie eliberat în baza certificatului energetic, aflat în curs de realizare. Ca urmare am sesizat din nou Primăria Municipiului Cluj-Napoca în data de 19 august 2016.

În data de 24 septembrie 2016, Primăria Municipiului Cluj-Napoca ne-a informat că au fost întocmite certificatele de performanță energetică pentru cele trei blocuri de locuințe și au fost efectuate demersuri în vederea obținerii certificatelor de atestare a edificării construcției. În data de 3 octombrie 2016, am sesizat din nou Primăria Municipiului Cluj-Napoca, cu privire la stadiul demersurilor efectuate pentru emiterea certificatelor de atestare a edificării construcției. Întrucât primăria nu a transmis niciun răspuns, în data de 7 decembrie 2016, am sesizat Instituția Prefectului - Județul Cluj. În prezent, dosarul se află în lucru.

SECȚIUNEA a 4-a

IMPOZITE ȘI TAXE

În anul 2016, un număr de 212 petiții au fost analizate în materia impozitelor și taxelor, în contextul dispozițiilor constituționale ale art. 31 privind dreptul la informație, ale art. 51 privind dreptul de petiționare, ale art. 52 privind dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică și ale art. 56 privind contribuțiile financiare.

Prin petițiile înregistrate, au fost sesizate probleme referitoare la:

I. Impozite și taxe:

- modul de calcul al impozitului/taxei pe clădiri, respectiv al impozitului/taxei pe teren (în special felul în care se calculează impozitul/țaxa pe terenurile intravilane cu construcții, precum și pe terenurile cu o altă categorie de folosință decât cea de terenuri cu construcții - în suprafață de până la 400 m² și, respectiv, suprafața care depășește 400 m²);
- modalitatea de calcul al impozitului aferent clădirilor mixte;
- conținutul deciziilor de impunere privind impozitul/țaxa pentru clădiri, impozitul/țaxa pe teren, respectiv impozitul asupra mijlocului de transport;
- informarea incorectă a contribuabililor cu privire la obligațiile fiscale;
- calcul eronat al impozitului pe mijlocul de transport;
- scutirea de la plata impozitului pe clădirea de domiciliu și terenul aferent clădirii de domiciliu, aflate în proprietatea sau coproprietatea veteranilor de război, văduvelor de război sau văduvelor nerecăsătorite ale veteranilor de război, persoanelor cu handicap grav sau accentuat și a persoanelor încadrate în gradul I de invaliditate, respectiv a reprezentanților legali ai minorilor cu handicap grav sau accentuat și ai minorilor încadrați în gradul I de invaliditate, a persoanelor prevăzute la art. 1 al Decretului - Lege nr. 118/1990, inclusiv a persoanelor fizice prevăzute la art. 1 din Ordonanța

Guvernului nr. 105/1999, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 189/2000, cu modificările și completările ulterioare;

- scutirea de la plata impozitului pe mijloacele de transport, aflate în proprietatea sau coproprietatea veteranilor de război, văduvelor de război sau văduvelor neregăsite ale veteranilor de război, mijloacele de transport aflate în proprietatea sau coproprietatea persoanelor cu handicap grav sau accentuat, cele pentru transportul persoanelor cu handicap sau invaliditate, mijloacele de transport aflate în proprietatea sau coproprietatea persoanelor prevăzute la art. 1 al Decretului - Lege nr. 118/1990, republicat, cu modificările și completările ulterioare, și a persoanelor fizice prevăzute la art. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 105/1999, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 189/2000, cu modificările și completările ulterioare;
- taxe speciale (taxa de habitat, taxa de salubritate, taxa de pază, taxa P.S.I., taxa de racordare la sistemul de alimentare cu apă);
- taxa radio-tv;
- taxa de licențiere și autorizare în pescuit și acvacultură;
- transferul dosarului fiscal al contribuabilului;
- regimul juridic al rezidenței fiscale și al veniturilor obținute în străinătate de cetățenii români;
- declararea veniturilor obținute de persoanele fizice;
- impozitarea pensiilor;
- impozitarea P.F.A.-urilor;
- tariful de utilizare a rețelei de drumuri naționale din România;
- ordinea de încasare a creanțelor bugetare;
- modul în care este implementat, administrat și operat sistemul național "S.N.E.P." (ghiseul.ro).

II. Contribuția pentru asigurări sociale de sănătate:

- aplicarea contribuției pentru asigurări sociale de sănătate pentru: beneficiarii Legii nr. 341/2004 a recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului - Lupeni - august 1977; pensionari; P.F.A.-uri;
- stabilirea, reținerea și virarea contribuției de asigurări sociale de sănătate pentru membrii-asociați ai asociațiilor familiale;
- aplicarea și declararea C.A.S.S. în cazul persoanelor fizice ce nu realizează venituri;
- cuantumul sumei datorate de persoana fizică pentru contribuția de asigurări sociale de sănătate.

III. Timbrul de mediu pentru autovehicule, precum și recuperarea taxelor achitate anterior intrării în vigoare a O.U.G. nr. 9/2013:

- existența, cuantumul, modalitatea de calcul și restituirea timbrului de mediu;
- nemulțumiri referitoare la termenul de prescripție de 5 ani aplicabil cererilor de restituire a taxei de poluare pentru autovehicule și a taxei pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule;
- modul de recuperare a acestor taxe;
- modul de recuperare al T.V.A.-ului aferent refacturării taxei de primă înmatriculare;
- refuzul scutirii la plata timbrului de mediu a autovehiculului special modificat, în scopul conducerii acestuia de persoana cu handicap;

- lipsa procedurii de efectuare a plății sumelor reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule sau taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule, precum și dobânzile calculate până la data plății integrale.

Referitor la anumite petiții, ce au avut ca obiect decizii de impunere, s-a recomandat petenților urmarea procedurii de contestare prevăzută, în mod expres și limitativ, de lege. Unele dintre sesizările formulate au făcut obiectul unor dosare. Pentru clarificarea aspectelor reclamate de petenți, instituția Avocatul Poporului a făcut demersuri către autoritățile administrației publice competente din care amintim: administrații ale finanțelor publice locale, direcții locale de impozite și taxe, case județene de asigurări de sănătate, Casa Națională de Asigurări de Sănătate, Agenția Națională pentru Administrare Fiscală, Ministerul Finanțelor, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, etc.

Pentru a veni în sprijinul contribuabililor persoane fizice, în materia impozitelor și taxelor au fost efectuate demersuri către autorități publice într-un număr de 26 dosare.

FIȘE DE CAZ :

Dosar nr. 16.556/2015 Petentul a reclamat că nu a fost stabilită procedura de efectuare a plății sumelor reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule sau taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule, precum și dobânzile calculate până la data plății integrale prin ordinul ministrului mediului, apelor și pădurilor și al președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală. Potrivit art. 12 alin. (8) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2013 privind timbrul de mediu pentru autovehicule, după cum a fost modificat și completat prin Ordonanța Guvernului nr. 40 din 26 august 2015 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 9/2013 privind timbrul de mediu pentru autovehicule, „*Procedura de efectuare a plății sumelor reprezentând taxa specială pentru autoturisme și autovehicule, taxa pe poluare pentru autovehicule sau taxa pentru emisiile poluante provenite de la autovehicule, precum și dobânzile calculate până la data plății integrale va fi stabilită prin ordin al ministrului mediului, apelor și pădurilor și al președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală*”.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, precum și Agenția Națională de Administrare Fiscală.

Agenția Națională de Administrare Fiscală a comunicat instituției Avocatul Poporului că a fost elaborat proiectul de ordin comun al ministrului mediului, apelor și pădurilor și al președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală, proiect care a fost semnat până la nivelul președintelui A.N.A.F., la data respectivei sesizări aflându-se în curs de avizare la nivelul Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor.

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor a comunicat instituției Avocatul Poporului că proiectul de ordin comun al ministrului mediului, apelor și pădurilor și al președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală a fost supus dezbaterii publice, iar după expirarea termenului legal de consultare publică, va depune toate diligențele în vederea publicării cu celeritate în Monitorul Oficial.

În data de 4 aprilie 2016, instituția Avocatul Poporului a revenit cu un nou demers în atenția ministrului Mediului, Apelor și Pădurilor.

Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor a comunicat instituției Avocatul Poporului că Ordinul ministrului mediului, apelor și pădurilor și președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr. 682 din 7 aprilie 2016 pentru aprobarea Procedurii de restituire a sumelor prevăzute la art. 7, 9 și 12 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2013 privind

timbrul de mediu pentru autovehicule, precum și a sumelor stabilite de instanțele de judecată prin hotărâri definitive și pentru aprobarea modelului și conținutului unor formulare, a fost publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 274 din 12 aprilie 2016.

La data redactării raportului, a fost adoptată de Parlament și promulgată de Președintele României Legea nr. 1 din 6 ianuarie 2017 privind eliminarea unor taxe și tarife, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, documentul fiind publicat în Monitorul Oficial nr. 15 din 6 ianuarie 2017. Acest act normativ abrogă Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 9/2013 privind timbrul de mediu pentru autovehicule, începând cu data de 1 februarie 2017.

Dosar nr. 9744/2016 Petentul a reclamat lipsa de răspuns din partea Administrației Sector 1 a Finanțelor Publice, la petiția înregistrată din data de 6 aprilie 2016, precum și faptul că această autoritate publică i-a poprit întreaga sumă din veniturile din pensie, deși, potrivit art. 729 din Codul de procedură civilă, republicat, cu modificările și completările ulterioare, există limite impuse urmării veniturilor bănești.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Administrația Sector 1 a Finanțelor Publice. Autoritatea ne-a comunicat că pentru remedierea situației, a dispus ridicarea popririi, înființate cu încălcarea prevederilor art. 729 alin. (3) din Codul de procedură civilă, precum și restituirea sumei reținute în contul petentului.

Dosar nr. 6702/2016 Petentul a reclamat dificultățile întâmpinate la sediul Direcției Fiscale a Municipiului Timișoara, în cursul lunii februarie 2016, atunci când s-a prezentat pentru achitarea impozitelor aferente proprietăților sale, fiind nevoit să achite valoarea integrală a unei amenzi contravenționale, ce i-a fost aplicată în cursul lunii mai 2013, amendă deja achitată de petent în cursul aceleiași luni din anul 2013, prin intermediul portalului www.ghiseul.ro.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Direcția Fiscală a Municipiului Timișoara.

Deoarece Direcția Fiscală a Municipiului Timișoara nu a răspuns instituției Avocatul Poporului în termenul prevăzut de lege, s-a înaintat o adresă Direcției Generale Regionale a Finanțelor Publice Timișoara, care ne-a informat că respectiva sesizare a fost redirectionată, spre competentă soluționare, către Primăria Municipiului Timișoara.

Întrucât instituția Avocatul Poporului nu a primit niciun răspuns din partea Primăriei Municipiului Timișoara în termenul menționat de Ordonanța Guvernului nr. 27/2002, a fost efectuat un demers către Instituția Prefectului Județul Timiș.

Instituția Prefectului Județul Timiș a informat instituția Avocatul Poporului că, în urma interpelării Primăriei Municipiului Timișoara, această autoritate a făcut următoarele precizări:

a) implementarea, administrarea și operarea S.N.E.P. se realizează de către Ministerul Comunicațiilor și Societății Informaționale, potrivit prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 1235 din 14 decembrie 2010. Această instituție, prin organele abilitate, transmite către instituțiile publice situația plăților efectuate prin portalul www.ghiseul.ro, în vederea actualizării obligațiilor fiscale ale contribuabilului ce a efectuat plata. În cazul petentului, la data efectuării plății, Direcția Fiscală a Municipiului Timișoara nu a primit, în termen, informațiile referitoare la plata efectuată în luna mai 2013 prin intermediul www.ghiseul.ro, astfel încât amenda contravențională nu a fost stinsă. Cu toate acestea, în urma sesizării efectuate de petent, au fost făcute verificările necesare și, începând cu data plății, a fost stinsă obligația de plată ce a fost stabilită în sarcina acestuia prin amenda contravențională;

b) cu privire la restituirea sumelor achitate în plus la bugetul local, sunt aplicabile dispozițiile art. 168 din Legea nr. 207/2015 (Codul de Procedură Fiscală), potrivit căruia „Se

restituie, la cerere, contribuabilului/plătitorului orice sumă plătită sau încasată fără a fi datorată”.

Dosar nr. 7507/2016 Petentul a solicitat ajutorul instituției Avocatul Poporului pentru a-i fi transferat dosarul domiciliului fiscal din Municipiul Constanța în Orașul Eforie (ambele situate în județul Constanța), întrucât această operațiune nu avusese loc până la data sesizării Avocatului Poporului, deși cererea de înregistrare a domiciliului fiscal al contribuabilului (formular 050) a fost depusă de petent și înregistrată la Serviciul Fiscal Orășenesc Eforie încă din data de 27 iulie 2015.

Față de această situație, a fost sesizat Serviciul Fiscal Orășenesc Eforie.

Întrucât demersurile întreprinse de instituția Avocatul Poporului la Serviciul Fiscal Orășenesc Eforie au rămas fără răspuns, s-a făcut adresă către Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Galați.

Ulterior, Administrația Județeană a Finanțelor Publice Constanța, instituție din subordinea Direcției Generale Regionale a Finanțelor Publice Galați, ne-a informat prin intermediul unui fax, în legătură cu prelungirea termenului de soluționare aferent adresei trimisă de instituția Avocatul Poporului și având ca obiect modalitatea efectuării transferului dosarului fiscal aparținând petentului, din municipiul Constanța în orașul Eforie. Prolungirea termenului de soluționare până la data de 4 iunie 2016 a fost justificată conform prevederilor art. 9 din Ordonanța Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, modificată și completată.

Instituția Avocatul Poporului a mai făcut un demers către Administrația Județeană a Finanțelor Publice Constanța, solicitând informații cu privire la transferul dosarului fiscal aparținând petentului și cu privire la măsurile legale întreprinse. Urmare ultimului demers, în cursul lunii iulie 2016, A.J.F.P. Constanța ne-a comunicat fotocopiile ale documentelor privind finalizarea operațiunii de transfer a dosarului fiscal aparținând petentului, în actele respective fiind și adresa din 21 iunie 2016, emisă de Serviciul Fiscal Orășenesc Eforie, prin intermediul căreia petentul a fost informat cu privire la înregistrarea noului domiciliu fiscal, petentul semnând de primire pe exemplarul rămas la instituție.

Dosar nr. 17.500/2016 Petentul a reclamat faptul că Direcția de Impozite și Taxe Locale a Sectorului 5 i-a calculat eronat impozitul pe mijloace de transport, în condițiile în care unul din autovehiculele menționate în decizia de impunere, a fost vândut de petent în data de 4 mai 2015.

Instituția Avocatul Poporului a sesizat Direcția de Impozite și Taxe Locale a Sectorului 5. Urmare a intervenției Avocatului Poporului, a fost primit răspunsul Serviciului Constatăre și Impunere Persoane Fizice din cadrul D.I.T.L. Sector 5, ce a fost însoțit de o fotocopie a adresei din 25 octombrie 2016, comunicată petentului. Prin acest document, instituția noastră a fost informată în legătură cu următoarele aspecte:

1) la data când petentul a solicitat eliberarea certificatului de atestare fiscală în vederea înstrăinării autoturismului, acesta nu a depus și declarația de impunere pentru scoaterea din evidența fiscală, astfel cum era în obligația sa în conformitate cu prevederile art. 264 alin. (4) din Legea nr. 571/2003 (vechiul Cod Fiscal, în vigoare la data de 4 mai 2015);

2) ulterior primirii adresei petentului din data de 3 august 2016, serviciul respectiv a procedat la scoaterea din evidență fiscală a autoturismului înstrăinat în anul 2015.

Întrucât Serviciul Constatăre și Impunere Persoane Fizice nu a transmis Avocatului Poporului și o fotocopie a procesului-verbal de scoatere din evidență a mijlocului de transport, s-a solicitat autorităților respective comunicarea respectivului document.

Prin mesajul electronic transmis de Serviciul Constatăre și Impunere Persoane Fizice-D.I.T.L. Sector 5 au fost puse la dispoziție fotocopii ale mai multor documente, care atestă scoaterea din evidență a mijlocului de transport, precum și faptul că petentul a fost informat în legătură cu radierea autoturismului din evidențele instituției respective.

Dosar nr. 15.737/2016 Petentul a informat instituția Avocatul Poporului în legătură cu nemulțumirea sa față de Direcția Generală de Impozite și Taxe Locale Sector 3 Municipiul București, care, prin intermediul unei adrese scrise, transmise în cursul lunii august 2016, l-a înștiințat în legătură cu eliminarea facilității acordate persoanelor încadrate în gradul II de invaliditate, începând cu data de 1 ianuarie 2007, urmare a modificării prevederilor art. 284 alin. (4) din Legea nr. 571/2003 (fostul Cod fiscal) și calculării impozitului pe clădire (apartament), datorat din 1 ianuarie 2007, împreună cu accesoriile aferente sumei respective. Cu toate acestea, petentul ne-a informat că a primit, anual, înștiințări referitoare la impozitul pe clădiri, prin care i se comunica, la rubrica „*Impozit clădiri anual*”, că are de plată 0 (zero) lei. De asemenea, petentul ne-a mai precizat că, împreună cu soția, a beneficiat de scutirea la plata impozitului pe clădiri pe motiv că au venituri sub valoarea salariului minim pe economie. Cu toate acestea, din adresa ce i-a fost transmisă de Direcția Generală de Impozite și Taxe Locale Sector 3 Municipiul București, a rezultat că această facilitate le-a fost acordată în baza prevederilor art. 284 alin. (4) din Legea nr. 571/2003.

Având în vedere situația materială a petentului și a soției acestuia, precum și recomandările ce i-au fost făcute prin intermediul adresei primite din partea D.G.I.T.L. Sector 3 Municipiul București, i s-a transmis petentului să depună la instituția mai sus menționată documentele specificate, pentru a putea beneficia de scutire la plata impozitului pe clădiri în calitate de persoane cu venituri lunare mai mici decât salariul minim pe economie, astfel cum este menționat în Hotărârea Consiliului Local al Sectorului 3 nr. 30 din 23 februarie 2016.

Față de lipsa informațiilor cu privire la anularea facilităților prevăzute de art. 284 alin. (4) din Legea nr. 571/2003, precum și în vederea clarificării situației prezentate de petent, instituția Avocatul Poporului a sesizat D.G.I.T.L. Sector 3 Municipiul București.

Ulterior demersului întreprins, această autoritate publică ne-a informat următoarele:

1) în urma verificărilor efectuate în arhiva acestei instituții în anul 2016, s-a constatat că petentul și soția acestuia figurau cu scutire la impozitul pe clădiri, în baza unui certificat de încadrare în gradul II de invaliditate – art. 284 alin. (4) din Legea nr. 571/2003 (vechiul Cod fiscal). Însă, prin aplicarea prevederilor pct. 249 din Legea nr. 343/2006, începând cu data de 1 ianuarie 2007, a fost eliminată facilitatea acordată persoanelor cu gradul II de invaliditate și prevăzută la art. 284 alin. (4) din vechiul Cod fiscal;

2) în cazul petentului, eliminarea scutirii de plată a impozitului pe clădiri a fost operată în anul 2016, în conformitate cu dispozițiile art. 110 din Legea nr. 207/2015;

3) petentul nu a putut beneficia, împreună cu soția, în continuare de respectiva facilitate, în calitate de persoane cu venituri lunare mai mici, în perioada 2011–2015, întrucât nu a depus cereri de scutire, însoțite de documente justificative, conform art. 286 alin. (5) din Legea nr. 571/2003 (vechiul Cod fiscal).

Întrucât, în urma primirii răspunsului D.G.I.T.L. Sector 3 Municipiul București, nu a fost transmisă instituției Avocatul Poporului și documentația privind scutirea impozitului pe clădiri aferent domiciliului petentului, în baza căruia acesta a primit deciziile de impunere ce menționau un impozit pe clădiri în valoare de 0 lei, a fost efectuat un nou demers către autoritatea respectivă. Având în vedere lipsa unui răspuns din partea D.G.I.T.L. Sector 3 Municipiul București, am considerat necesar să ne adresăm primarului Sectorului 3

București, solicitând examinarea situației prezentate și informarea instituției Avocatului Poporului cu privire la măsurile întreprinse. Dosarul este în lucru.

PREVEDERI LEGALE ÎN DOMENIUL FISCAL, INTRATE ÎN VIGOARE ÎN CURSUL ANULUI 2016

În data de 1 ianuarie 2016 au intrat în vigoare noul Cod fiscal (Legea nr. 227/2015) și noul Cod de procedură fiscală (Legea nr. 207/2015). Ulterior intrării în vigoare a celor două legi și urmare a apariției unor situații generate de aplicarea acestora, au fost adoptate mai multe acte normative, ce au clarificat și reglementat respectivele probleme.

Din punct de vedere al incidenței dispozițiilor noului Cod fiscal asupra drepturilor persoanelor fizice, au rezultat următoarele aspecte:

1) cota T.V.A.;

a) reducerea cotei la 20%;

b) o cotă de 9% pentru prestări de servicii și/sau livrări de bunuri constând în: livrarea apei potabile și a apei pentru irigații în agricultură; livrarea de îngrășăminte și de pesticide utilizate în agricultură, semințe și alte produse agricole destinate însămânțării sau plantării, precum și prestările de servicii de tipul celor specifice utilizate în sectorul agricol, prevăzute prin ordin comun al ministrului finanțelor publice și al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale;

2) reducerea impozitului pe dividende la valoarea de 5%, pentru dividendele distribuite începând cu data de 1 ianuarie 2016;

3) impozitele locale (impozitul pe clădiri, impozitul pe teren, impozitul pe mijloacele de transport și alte taxe speciale):

a) schimbarea modului de impozitare a clădirilor, respectiv calcularea acestui impozit în funcție de destinația proprietății (rezidențială, nerezidențială, mixtă);

b) schimbarea modalității de calcul a impozitului aferent terenurilor amplasate în intravilanul localității și înregistrate la altă categorie de folosință decât cea de terenuri cu construcții. Astfel, în cazul unui teren intravilan înregistrat în registrul agricol la altă categorie de folosință decât cea de terenuri cu construcții, în suprafață de până la 400 metri pătrați, impozitul pe teren se determină la fel ca și cel stabilit pentru terenul intravilan înregistrat în registrul agricol la categoria de folosință terenuri cu construcții, cu o suprafață similară;

c) introducerea impozitului aferent terenului de sub casă;

d) acordarea posibilității consiliilor locale de a majora impozitul pe clădiri și impozitul pe teren cu până la 500%, pentru clădirile și terenurile neîngrijite, situate în intravilan;

4) contribuția de asigurări sociale de sănătate datorată de către persoanele fizice care nu realizează venituri de natura celor menționate la art. 155 Cod fiscal⁵ sau care realizează venituri lunare exclusiv din investiții și/sau din alte surse ale căror baze lunare de calcul se situează sub nivelul valorii salariului de bază minim brut pe țară și nu se încadrează în categoriile de persoane exceptate de la plata contribuției sau în categoriile de persoane pentru care plata contribuției se suportă din alte surse;

⁵ Venituri din salarii sau asimilate salariilor, venituri din pensii, venituri din activități independente, venituri din asocierea cu o persoană juridică, venituri din cedarea folosinței bunurilor, indemnizații de șomaj, indemnizații pentru creșterea copilului, ajutor social etc.

5) abrogarea unor articole din acte normative ce acordau facilități fiscale unor categorii de contribuabili persoane fizice (veterani de război, deținuți politici, persoane cu handicap, etc.) și menționarea facilităților respective în cuprinsul Legii nr. 227/2015.

În legătură cu aspectele menționate la punctul 3), trebuie amintit faptul că prevederile Codului fiscal au fost publicate în Monitorul Oficial nr. 688 din 10 septembrie 2015, în timp ce Normele metodologice de aplicare a respectivei legi au intrat în vigoare la data de 13 ianuarie 2016, atunci când Hotărârea Guvernului nr. 1/2016 a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 22, adică la mai mult de 4 luni de la adoptarea Legii nr. 227/2015. Urmare acestei întârzieri, au apărut numeroase situații în care contribuabilii persoane fizice, ce își achitaseră deja impozitele și taxele locale la începutul lunii ianuarie 2016, au primit înștiințări de plată și decizii de impunere ce conțineau sume restante, întrucât obligațiile fiscale aferente anului 2016 au fost calculate după data de 13 ianuarie 2016. De asemenea, adoptarea normelor metodologice fără precizări clare referitoare la declarațiile ce trebuie depuse de persoanele fizice, proprietari de clădiri cu destinație mixtă (ce sunt folosite ca locuință, cât și ca sediu social), a făcut necesară modificarea acestora prin Hotărârea Guvernului nr. 159/2016 pentru modificarea și completarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal. Astfel, prin actul normativ respectiv au fost făcute clarificări referitoare la declarațiile mai sus menționate, precum și privind modul de calcul al impozitului pe clădirile cu destinație mixtă, în situația în care suprafețele folosite în scop rezidențial și cele folosite în scop nerezidențial sunt cunoscute din documentația cadastrală sau nu sunt evidențiate distinct, fiind introdusă și specificația conform căreia, în cazul în care nu există cheltuieli cu utilitățile înregistrate în sarcina persoanei care desfășoară activitatea economică, impozitul pe clădirea cu destinație mixtă se calculează conform prevederilor art. 457 din Codul fiscal (aferent clădirii rezidențiale).

Un aspect important pentru contribuabilii persoane fizice, prin prisma aplicării dispozițiilor Codului fiscal, îl constituie facilitățile fiscale de care beneficiază: veteranii de război, invalizii, văduvele de război și văduvele nerecăsătorite ale veteranilor de război⁶; persoanele persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și cele deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, persoanele persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, persoanele care aveau domiciliul pe teritoriul statului român sau pe teritoriile românești vremelnice ocupate de către alte state, indiferent dacă localitatea în care au fost refugiate, expulzate sau strămutate se afla sub administrație românească ori sub administrația acelor state⁷; persoanele cu handicap grav sau accentuat, persoanele încadrate în gradul I de invaliditate, reprezentanții legali ai minorilor cu handicap grav sau accentuat și ai minorilor încadrați în gradul I de invaliditate⁸; luptătorii pentru Victoria Revoluției din Decembrie 1989, precum și persoanele care se încadrează în prevederile Legii nr. 341 din 12 iulie 2004 a recunoștinței pentru victoria Revoluției Române din Decembrie 1989, pentru revolta muncitorească anticomunistă de la Brașov din noiembrie 1987 și pentru revolta muncitorească anticomunistă din Valea Jiului - Lupeni - august 1977⁹.

Deși forma inițială a Legii nr. 227/2015, precum și Hotărârea de Guvern nr. 1/2016, nu au conținut precizări clare referitoare la punerea în practică a facilităților de care

⁶ Menționați la litera "r" alin. (1) din art. 456 și art. 464, respectiv litera "a" alin. (1) din art. 469.

⁷ Menționați la litera "s" alin. (1) din art. 456 și art. 464, respectiv litera "c" alin. (1) din art. 469.

⁸ Menționați la litera "t" alin. (1) din art. 456 și art. 464, respectiv litera "b" alin. (1) din art. 469.

⁹ Menționați la litera "d" alin. (1) din art. 469. Această categorie este prevăzută și la litera "j" alin. (2) din art. 456, respectiv litera "h" alin. (2) din art. 464, acordarea facilităților fiscale fiind lăsată la latitudinea consiliilor locale.

beneficiază aceste categorii, ulterior, prin adoptarea Hotărârii de Guvern nr. 159/2016, apărută în luna martie 2016, a fost clarificat modul în care se aplică respectivele scutiri, mai concret acestea se acordă proporțional cotei-părți din dreptul de proprietate (asupra clădirii, terenului, mijlocului de transport). Cu toate acestea, nici Legea nr. 227/2015, nici Normele metodologice modificate nu au conținut prevederi privind facilitățile fiscale acordate persoanelor prevăzute la art. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 105/1999, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 189/2000, cu modificările și completările ulterioare, însă această eroare a fost corectată prin adoptarea Legii nr. 112/2016, apărută în luna mai 2016. De asemenea, prin acte normative adoptate ulterior în cursul anului 2016 (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 46/2016, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 84/2016), a fost clarificată situația anumitor contribuabili persoane fizice, beneficiare a facilităților fiscale.

Astfel, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 46/2016, publicată în luna septembrie 2016, a fost introdusă scutirea de la plata impozitelor pe clădiri, teren și mijloace de transport pentru cotele-părți aferente soților/soțiilor veteranilor de război, văduvelor de război, persoanelor prevăzute la art. 1 din Decretul-Lege nr. 118/1990, precum și persoanelor fizice prevăzute la art. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 105/1999, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 189/2000. Totodată, prin intermediul Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 84/2016, ce a intrat în vigoare în luna decembrie 2016, a fost introdusă pentru persoanele cu handicap grav sau accentuat, persoanele încadrate în gradul I de invaliditate, reprezentanții legali ai minorilor cu handicap grav sau accentuat și ai minorilor încadrați în gradul I de invaliditate, scutirea de la plata impozitului pe clădiri, impozitului pe terenul aferent clădirii de domiciliu, în sensul că facilitatea se acordă pentru întreaga clădire de domiciliu, respectiv terenul aferent clădirii de domiciliu, deținute în comun cu soțul sau soția. Mai mult, prin același act normativ, pentru aceeași categorie de persoane a fost introdusă facilitatea conform căreia mijloacele de transport aflate în proprietatea sau coproprietatea acestora, deținute în comun cu soțul sau soția, vor fi scutite integral de la plata impozitului (însă numai un singur mijloc de transport, la alegerea contribuabilului).

O altă problemă generată de aplicarea Legii nr. 227/2015 a constituit-o aplicarea prevederilor art. 180, referitor la contribuția de asigurări sociale de sănătate datorată de categoria de contribuabili persoane fizice menționate la punctul 4) de mai sus. Astfel, forma inițială a art. 180 alin. (1) Cod fiscal, nu conținea decât precizări referitoare la faptul că aceste persoane datorau, lunar, contribuție de asigurări sociale de sănătate și aveau obligația să solicite înregistrarea la organul fiscal competent, în termen de 15 zile de la data la care se încadrau în această categorie. Ulterior, cu scopul de a corecta această situație, s-a adoptat Legea nr. 112/2016, care prevede că persoanele fizice menționate la art. 180 datorează contribuția de asigurări sociale de sănătate astfel:

a) lunar, având obligația să plătească contribuția de asigurări sociale de sănătate pe o perioadă de cel puțin 12 luni consecutive, începând cu luna în care se depune declarația în vederea stabilirii contribuției; sau

b) la data la care accesează serviciile acordate de sistemul public de asigurări sociale de sănătate potrivit legii, prin depunerea declarației în vederea stabilirii contribuției, aplicând cota individuală de contribuție asupra bazei de calcul reprezentând valoarea a de 7 ori salariul minim brut pe țară.

Cu toate că Legea nr. 112/2016 a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 408 din 30 mai 2016, au fost necesare aproape 5 luni pentru intrarea în vigoare a Procedurii de declarare și stabilire a contribuției de asigurări sociale de sănătate datorate de persoanele fizice care nu realizează venituri sau alte categorii de persoane prevăzute la art. 180, ce a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 845 din 25 octombrie 2016, deși respectiva procedură a fost aprobată

în data de 20 septembrie 2016, prin Ordinul președintelui Agenției Naționale de Administrare Fiscală nr. 2731.

Din punct de vedere al incidenței Codului de procedură fiscală (Legea nr. 207/2015) asupra contribuabililor persoane fizice, putem menționa următoarele aspecte:

a) instituirea unui termen de prescripție a dreptului de a stabili creanțe fiscale, ce începe să curgă de la data de 1 iulie a anului următor celui pentru care se datorează obligația fiscală, dacă legea nu dispune altfel [art. 110 alin. (2) din Codul de procedură fiscală];

b) adoptarea măsurilor necesare pentru implementarea unui mijloc rapid de comunicare în cazul înființării/ridicării popriilor, în special cele referitoare la extinderea modalității de comunicare pe cale electronică, scopul fiind de a evita cazurile în care contribuabililor li s-au indisponibilizat și executat sume de bani care depășesc nivelul creanței pentru care s-a înființat poprirea;

c) acordarea posibilității de achitare prin alte mijloace de plată (prin intermediul computerului sau de pe telefonul mobil) a taxelor, impozitelor și a altor obligații fiscale, precum și a documentelor doveditoare a operațiunii de plată online;

d) modificări ale ariei de competență în sarcina structurilor specializate de soluționare a contestațiilor.

În ceea ce privește actele normative în domeniul fiscal, adoptate în cursul anului 2016, acestea sunt următoarele:

1) *Hotărârea Guvernului nr.1/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr.227/2015 privind Codul fiscal.*

2) *Normele metodologice de aplicare a Legii nr. 227/2015 privind Codul Fiscal, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.1/2016, au fost modificate și completate de Hotărârea Guvernului nr. 159/2016.* În ceea ce privește efectele acestor modificări asupra drepturilor persoanelor fizice, acestea sunt următoarele:

a) privind taxa pe valoarea adăugată:

- au fost clarificate aspecte cu privire la determinarea în timp a nașterii faptului generator de taxă, în cazul serviciilor de închiriere, leasing, concesiune, arendare de bunuri, acordare cu plată pe o anumită perioadă a unor drepturi reale (dreptul de uzufruct, dreptul de suprafață) asupra unui bun imobil, în situația în care nu este prevăzut un termen limită pentru plată, fie în contract ori în factură;

b) privind impozitele și taxele locale:

- s-au făcut precizări referitoare la declarațiile ce trebuie depuse de persoanele fizice, proprietari de clădiri cu destinație mixtă (ce sunt folosite ca locuință, cât și ca sediu social). Au fost făcute precizări privind modul de calcul al impozitului pe clădirile cu destinație mixtă, în situația în care suprafețele folosite în scop rezidențial și cele folosite în scop nerezidențial sunt cunoscute din documentația cadastrală (impozitul se calculează prin însumarea impozitului aferent suprafeței folosite în scop rezidențial, calculat potrivit art. 457 din Codul fiscal, cu impozitul aferent suprafeței folosite în scop nerezidențial, calculat potrivit art. 458 din Codul fiscal). Referitor la calcularea impozitului pe clădirile cu destinație mixtă, aflate în proprietatea persoanelor fizice, unde este înregistrat un domiciliu fiscal la care se desfășoară activitatea economică, iar suprafețele folosite în scop rezidențial și nerezidențial nu sunt evidențiate distinct, s-a precizat că impozitul se calculează conform art. 458 din Codul fiscal, în cazul în care există cheltuieli cu utilitățile înregistrate în sarcina persoanei care desfășoară activitatea economică. În cazul în care nu există cheltuieli cu utilitățile înregistrate în sarcina persoanei care desfășoară activitatea economică, impozitul

se calculează conform prevederilor art. 457 din Codul fiscal. Prin hotărârea de guvern s-au introdus precizări referitoare la „*cheltuieli cu utilitățile*”, prin care se înțelege: cheltuieli comune aferente imobilului, cheltuieli cu energia electrică, gazele naturale, cheltuieli de termoficare, apă și canalizare;

- modificări s-au efectuat în ceea ce privește stabilirea impozitelor și taxelor locale aferente anului fiscal 2016. Astfel, persoanele fizice ce aveau în proprietate clădiri nerezidențiale sau clădiri cu destinație mixtă, inclusiv persoanele fizice proprietare ale clădirilor cu destinație mixtă la adresa cărora nu se desfășoară nicio activitate economică, erau obligate să depună declarații până la data de 31 martie 2016 (ulterior, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 8/2016, acest termen a fost prelungit până la data de 31 mai 2016). Declarațiile respective trebuiau însoțite fie de raportul de evaluare întocmit de un evaluator autorizat (în conformitate cu standardele de evaluare a bunurilor aflate în vigoare la data evaluării, care reflectă valoarea clădirii ulterioară datei de 1 ianuarie 2011), de procesul-verbal de recepție finală, din care rezulta valoarea clădirii (în cazul unei clădiri finalizate în ultimii 5 ani), fie actul de dobândire a dreptului de proprietate asupra unei clădiri, în ultimii 5 ani, din care reiese valoarea clădirii (în cazul în care valoarea clădirii nu se evidențiază distinct, impozitul pe clădiri se va stabili la valoarea totală din actul respectiv). Aceste documente nu se depun în cazul clădirilor cu destinație mixtă, dacă la adresa clădirii nu se desfășoară nicio activitate economică ori în cazul în care, la adresa clădirii, se desfășoară activitate economică, iar suprafețele folosite în scop rezidențial și cele folosite în scop nerezidențial nu pot fi evidențiate distinct și cheltuielile cu utilitățile nu sunt înregistrate în sarcina persoanei care desfășoară activitatea economică;

- a fost precizat modul de aplicare a scutirii de plată a impozitului pe clădiri aferent persoanelor prevăzute la art. 456 alin. (1) lit. r), s), t) din Codul fiscal, în sensul că facilitatea se acordă corespunzător cotei-părți din dreptul de proprietate asupra clădirii;

- a fost precizat modul de aplicare a scutirii de plată a impozitului pe teren aferent persoanelor menționate la art. 464 alin. (1) lit. r), s), t) din Codul fiscal, în sensul că facilitatea se acordă corespunzător cotei-părți din dreptul de proprietate asupra terenului;

- a fost clarificat modul de aplicare a scutirii de plată a impozitului pe mijloacele de transport în cazul persoanelor menționate de art. 469 alin. (1) lit. a)-d) din Codul fiscal, în sensul că scutirea se acordă corespunzător cotei-părți din dreptul de proprietate asupra respectivului mijloc de transport;

- au fost introduse precizări referitoare la modul de calcul al impozitului pe teren în diferite situații: cazul în care un contribuabil deține mai multe terenuri situate în intravilanul aceleiași unități/subdiviziuni administrativ-teritoriale, la alte categorii de folosință decât terenuri cu construcții; cazul în care un contribuabil deține un singur imobil situat în intravilanul aceleiași unități/subdiviziuni administrativ-teritoriale, înregistrat în registrul agricol ca având mai multe categorii de folosință;

c) privind impozitul pe venit:

- au fost aduse modificări referitoare la evaluarea utilizării în scop personal a bunurilor din patrimoniul afacerii cu folosință mixtă. Astfel, au fost exceptate de la evaluare avantajele sub forma utilizării în scop personal a vehiculelor pentru care cheltuielile sunt deductibile în cotă de 50% conform prevederilor art. 25 alin. (3) lit. l) din Codul fiscal, acestea fiind venituri neimpozabile la nivelul persoanei fizice beneficiare;

- a fost clarificată situația veniturilor obținute de profesorii și cercetătorii nerezidenți, care desfășoară o activitate în România ce depășește perioada de scutire stabilită prin convențiile de evitare a dublei impunerii încheiate de România cu diverse state. Astfel, veniturile realizate de aceste persoane fizice se impun pentru intervalul de timp ce depășește

perioada de scutire, potrivit titlului IV sau art. 223 alin. (1) și (2) al titlului VI, după caz, din Codul fiscal.

3) *Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal* a fost modificată prin *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 8/2016 privind unele măsuri financiare în vederea finalizării proiectelor finanțate din fondurile Uniunii Europene aferente perioadei de programare 2007-2013, precum și unele măsuri fiscal-bugetare; Legea nr. 57/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 273/2004 privind procedura adopției, precum și a altor acte normative; Legea nr. 112/2016 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 41/2015 pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru reglementarea unor măsuri bugetare; Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 32/2016 pentru completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal și reglementarea unor măsuri financiar-fiscale; Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 46/2016 pentru completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal; Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 84/2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul financiar-fiscal.*

Aceste acte normative au modificat următoarele aspecte cuprinse în Codul fiscal:

a) *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 8/2016 privind unele măsuri financiare în vederea finalizării proiectelor finanțate din fondurile Uniunii Europene aferente perioadei de programare 2007-2013, precum și unele măsuri fiscal-bugetare:*

- a fost prelungit până la 31 mai 2016, termenul până la care persoanele fizice ce aveau în proprietate clădiri nerezidențiale sau clădiri cu destinație mixtă, inclusiv persoanele fizice proprietare ale clădirilor cu destinație mixtă la adresa cărora nu se desfășoară nicio activitate economică, erau obligate să depună declarații;

- persoanele fizice, care, la data de 31 decembrie 2015, dețineau mijloace de transport radiate din circulație conform prevederilor legale din domeniul circulației pe drumurile publice, aveau obligația să depună o declarație în acest sens, însoțită de documente justificative, la compartimentele de specialitate ale autorității publice locale, până la data de 31 mai 2016 inclusiv;

- a fost prelungit cu trei luni, de la 31 martie 2016 la 30 iunie 2016, termenul până la care proprietarii de clădiri, terenuri și mașini trebuie să achite prima rată din impozitul anual. Urmare a acestei prelungiri, persoanele fizice care au plătit anticipat impozitul pentru întregul an până la 30 iunie, au beneficiat de o reducere în valoare de până la 10%, stabilită prin hotărâre a consiliului local;

- prevederile art. 491 Codul Fiscal (“Indexarea impozitelor și taxelor locale”) se vor aplica începând cu data de 1 ianuarie 2017, pentru stabilirea nivelurilor impozitelor și taxelor locale pentru anul 2018, utilizând rata pozitivă a inflației înregistrată pentru anul 2016.

b) *Legea nr. 57/2016 pentru modificarea și completarea Legii nr. 273/2004 privind procedura adopției, precum și a altor acte normative:*

- pe perioada concediului de acomodare, persoana îndreptățită beneficiază de plata contribuției individuale de asigurări sociale de sănătate. Cuantumul contribuției se calculează prin aplicarea cotei procentuale, prevăzută de lege, la valoarea indemnizației acordate;

- calculul și plata indemnizației, inclusiv a contribuției individuale de asigurări sociale de sănătate, se fac de Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, prin agențiile pentru plăți și inspecție socială județene și a municipiului București, și se achită, în funcție de opțiunea persoanei îndreptățite, în cont bancar sau la domiciliul acesteia, respectiv la Fondul național unic de asigurări sociale de sănătate;

- pentru persoanele fizice care beneficiază de indemnizație lunară pe perioada concediului de acomodare potrivit Legii nr. 273/2004, republicată, cu modificările și

completările ulterioare, baza lunară de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate o reprezintă indemnizația lunară. Contribuția respectivă se suportă de la bugetul de stat;

- pentru persoanele fizice care beneficiază de indemnizație pentru creșterea copilului potrivit Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 111/2010, aprobată cu modificări prin Legea nr. 132/2011, cu modificările și completările ulterioare, precum și pentru persoanele care beneficiază de indemnizație pentru copilul cu handicap potrivit Legii nr. 448/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, baza lunară de calcul al contribuției de asigurări sociale de sănătate o reprezintă indemnizația pentru creșterea copilului. Contribuția se suportă de la bugetul de stat;

- pentru veniturile realizate începând cu data de 1 ianuarie 2017, în situația în care veniturile bază de calcul prevăzute la alin. (1) și (2) depășesc valoarea a de 5 ori câștigul salarial mediu brut prevăzut la art. 139 alin. (3), contribuția individuală de asigurări sociale de sănătate se calculează în limita acestui plafon.

- în cazul în care au fost acordate cumulativ sume reprezentând ajutoare sociale, indemnizații de șomaj, venituri din pensii, indemnizații pe perioada concediului de acomodare sau indemnizații pentru creșterea copilului, sumele respective se defalcă pe luni la care se referă și se utilizează cotele de contribuții de asigurări sociale de sănătate care erau în vigoare în acea perioadă. Contribuțiile de asigurări sociale de sănătate datorate potrivit legii se calculează, se rețin la data efectuării plății sumelor respective și se plătesc până la data de 25 a lunii următoare celei în care au fost plătite aceste sume;

c) *Legea nr. 112/2016 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 41/2015 pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru reglementarea unor măsuri bugetare:*

- au fost stabilite condițiile privind modul de declarare și de plată a contribuției de asigurări sociale de sănătate de către persoanele care nu realizează venituri și care nu se încadrează în categoriile de persoane exceptate de la plata contribuției, precum și cele care realizează venituri lunare exclusiv din investiții și/sau din alte surse sub nivelul valorii salariului de bază minim brut pe țară. Astfel, aceste persoane datorează contribuția de asigurări sociale de sănătate astfel:

- lunar, prin aplicarea cotei individuale de contribuție asupra bazei de calcul reprezentând valoarea salariului minim brut pe țară, având obligația să plătească contribuția de asigurări sociale de sănătate pe o perioadă de cel puțin 12 luni consecutive, începând cu luna în care se depune declarația la organul fiscal competent (în vederea stabilirii C.A.S.S.); sau
- la data la care accesează serviciile acordate de sistemul public de asigurări sociale de sănătate potrivit legii, prin depunerea declarației la organul fiscal competent, aplicând cota individuală de contribuție asupra bazei de calcul reprezentând valoarea a de 7 ori salariul minim brut pe țară;

- a fost reglementată situația persoanelor fizice care nu realizează venituri și nu se încadrează în categoriile de persoane exceptate de la plata C.A.S.S. ori în categoriile de persoane pentru care plata acestei contribuții se suportă din alte surse, pentru care, până la data intrării în vigoare a Legii nr. 112/2016, au fost emise deciziile de impunere. În acest sens, aceste persoane fizice pot depune la organul fiscal competent o cerere pentru desființarea deciziei de impunere, cu începere din luna următoare celei în care se depune solicitare;

- au fost modificate prevederile privind încetarea plății contribuției de asigurări sociale de sănătate. Astfel, persoanele care nu realizează venituri și care nu se încadrează în categoriile de persoane exceptate de la plata contribuției, precum și cele care realizează

venituri lunare exclusiv din investiții și/sau din alte surse sub nivelul valorii salariului de bază minim brut pe țară, care încep să realizeze venituri de natura celor menționate la art. 155 Cod fiscal sau se încadrează în categoriile de persoane exceptate de la plata contribuției ori cu plata contribuției suportată din alte surse, depun la organul fiscal competent, în termen de 15 zile de la data la care a intervenit evenimentul, o cerere în vederea stopării obligațiilor de plată reprezentând contribuția de asigurări sociale de sănătate;

- au fost modificate prevederile art. 456 alin. (1) litera s) (clădirile scutite de impozitul/taxa pe clădiri), ale art. 464 alin. (1) litera s) (scutirea de impozit a terenului aferent clădirii de domiciliu), ale art. 469 alin. (1) litera c) (scutirea de impozit pe mijloacele de transport), precum și ale art. 476 alineatul (1), litera b) (scutirea de plată a taxei pentru eliberarea certificatelor, avizelor și autorizațiilor) în sensul că, pe lângă persoanele prevăzute la art. 1 al Decretului-Lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri, (republicat, cu modificările și completările ulterioare) au fost introduse și persoanele fizice prevăzute la art. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 105/1999, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 189/2000, cu modificările și completările ulterioare;

- modificări s-au efectuat și în cuprinsul art. 485, referitor la categoriile de persoane fizice pentru care autoritățile deliberative pot acorda reduceri sau scutiri de la plata taxelor special, instituite conform art. 484 Cod fiscal, în sensul introducerii și a persoanelor fizice prevăzute la art. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 105/1999, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 189/2000, respectiv a persoanelor cu handicap grav sau accentuat, persoanelor încadrate în gradul I de invaliditate și reprezentanților legali ai minorilor cu handicap grav sau accentuat și ai minorilor încadrați în gradul I de invaliditate.

d) Ca urmare a art. II din Legea nr. 112/2016, publicată în Monitorul Oficial cu numărul 408 din data de 30 mai 2016, la data de 20 septembrie 2016, președintele Agenției Naționale de Administrare Fiscală a emis *Ordinul nr. 2731 pentru aprobarea Procedurii de declarare și stabilire a contribuției de asigurări sociale de sănătate datorate de persoanele fizice care nu realizează venituri sau alte categorii de persoane prevăzute la art. 180 din Codul fiscal, precum și pentru aprobarea unor formulare;*

e) *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 32/2016 pentru completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal și reglementarea unor măsuri financiar-fiscale:*

- au fost introduse în categoria persoanelor scutite de la plata impozitului pe venit și persoanele fizice cu veniturile realizate din salarii și asimilate salariilor, prevăzute la art. 76 alin. (1)-(3) din Legea nr. 227/2015, ca urmare a desfășurării activității de cercetare-dezvoltare aplicativă și/sau de dezvoltare tehnologică, în condițiile stabilite prin ordin comun al ministrului educației naționale și cercetării științifice, al ministrului economiei, comerțului și relațiilor cu mediul de afaceri, al ministrului finanțelor publice, al ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice și al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale;

- s-a reglementat situația privind impozitul pentru venitul obținut din transferul proprietăților imobiliare, aferent operațiunii de dare în plată efectuată de o persoană fizică, prevăzută de prevederile *Legii nr. 77/2016 privind darea în plată a unor bunuri imobile în vederea stingerii obligațiilor asumate prin credite*. Astfel, legiuitorul a hotărât că numai prima dare în plată a unei persoane fizice este scutită de plata acestui impozit. Aceste dispoziții se aplică atât debitorului, cât și codebitorilor, coplătitorilor, garanților personali sau ipotecari ai debitorului, în cazul în care prin operațiunea de dare în plată se transferă dreptul de proprietate imobiliară din patrimoniul personal al acestora. În vederea identificării

primei operațiuni de dare în plată, s-a înființat la nivelul Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România Registrul național notarial de evidență a actelor de dare în plată (R.N.N.E.A.D.P.), în care se înscriu actele autentificate de notarul public și hotărârile judecătorești de dare în plată emise în conformitate cu prevederile Legii nr. 77/2016. În cazul în care darea în plată, pentru care se solicită scutirea, se face prin notarul public, persoanele fizice trebuie să solicite acestuia un certificat eliberat de Centrul Național de Administrare a Registrelor Naționale Notariale (C.N.A.R.N.N.), care să ateste faptul că nu s-a mai înregistrat niciun alt act de dare în plată potrivit Legii nr. 77/2016, până la data autentificării actului de dare în plată de către respectivul notar public. Aplicarea scutirii de către notarul public se efectuează în baza certificatului eliberat de C.N.A.R.N.N. În cazul în care darea în plată se face pe cale judecătorească, persoanele fizice au obligația transmiterii unui exemplar al hotărârii judecătorești definitive la C.N.A.R.N.N., în termen de 30 de zile de la data comunicării hotărârii, în vederea înregistrării acesteia în R.N.N.E.A.D.P. Pentru a beneficia de scutire, persoanele fizice au obligația depunerii unei cereri la organul fiscal competent, în termen de 90 de zile de la data comunicării hotărârii judecătorești, sub sancțiunea decăderii, la care să anexeze certificatul eliberat de C.N.A.R.N.N., din care să rezulte faptul că hotărârea judecătorească definitivă s-a înregistrat în R.N.N.E.A.D.P. și nu s-a mai înregistrat niciun alt act de dare în plată potrivit Legii nr. 77/2016, până la data înregistrării hotărârii judecătorești. Certificatul se obține de persoana fizică de la C.N.A.R.N.N., direct sau prin intermediul unui notar public.

- de asemenea, s-a clarificat situația persoanelor fizice care au efectuat darea în plată până la intrarea în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 32/2016, în sensul că acestea beneficiază de scutire, o singură dată, pentru prima operațiune de dare în plată efectuată după intrarea în vigoare a respectivului act normativ;

- a fost reglementată și situația persoanelor fizice supuse unei executări silite a imobilului ipotecat, indiferent de titularul creanței, de stadiul în care se află ori de forma executării silite care se continuă contra debitorului. Pentru a beneficia de scutirea prevăzută de art. 111 alin. (2) lit. e) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, contribuabilul depune o cerere, în termen de cel mult 90 de zile de la data comunicării hotărârii judecătorești definitive, însoțită de certificatul eliberat de C.N.A.R.N.N., la organul fiscal competent, care procedează după cum urmează:

- în cazul în care decizia de impunere nu a fost emisă sau nu a fost comunicată până la data depunerii cererii, decizia de impunere nu se mai emite sau, după caz, nu se mai comunică;
- în cazul în care decizia de impunere a fost emisă și comunicată contribuabilului, impozitul și accesoriile aferente acestora, neachitate până la data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, se anulează, prin emiterea unei decizii de anulare a obligațiilor fiscale care se comunică contribuabilului.

- persoanele fizice executate silit, care au achitat impozitul pentru darea în plată între data de 30 iunie 2016 (data publicării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 32/2016 în Monitorul Oficial) și data pronunțării hotărârii judecătorești definitive, pot solicita restituirea obligațiilor fiscale achitate prin cerere adresată organului fiscal competent.

f) *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 46/2016 pentru completarea Legii nr. 227/2015 privind Codul fiscal:*

- a fost introdusă scutirea de la plata impozitelor pe clădiri, teren și mijloace de transport pentru cotele-părți aferente soților/soțiilor veteranilor de război, văduvelor de

război, persoanelor prevăzute la art. 1 din Decretul-Lege nr. 118/1990, precum și persoanelor fizice prevăzute la art. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 189/2000, cu modificările și completările ulterioare. În situația în care o cotă-parte aparține unor terți, scutirea nu se acordă pentru cota-parte deținută de acești terți. De asemenea, scutirile prevăzute la art. 456 alin. (1) lit. r) și s), art. 464 alin. (1) lit. r) și s) și art. 469 alin. (1) lit. a) și c) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, s-au aplicat de la data intrării în vigoare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 46/2016 (5 septembrie 2016), în sarcina organelor fiscale locale fiind instituită obligația de a recalcula impozitele datorate proporțional cu perioada cuprinsă între 1 ianuarie 2016 și data la care Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 46/2016 a fost publicată în Monitorul Oficial.

g) *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 84/2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul financiar-fiscal*, adoptată pentru completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 46/2016:

- persoanele cu handicap grav sau accentuat și persoanele încadrate în gradul I de invaliditate, respectiv reprezentanții legali ai minorilor cu handicap grav sau accentuat și ai minorilor încadrați în gradul I de invaliditate, beneficiază de scutirea la plata impozitului/taxei pe clădiri pentru întreaga clădire de domiciliu, deținută în comun cu soțul sau soția. În situația în care o cotă-parte din clădirea de domiciliu aparține unor terți, scutirea nu se acordă pentru cota-parte deținută de acești terți;

- persoanele cu handicap grav sau accentuat și persoanele încadrate în gradul I de invaliditate, respectiv reprezentanții legali ai minorilor cu handicap grav sau accentuat și ai minorilor încadrați în gradul I de invaliditate, beneficiază de scutirea la plata impozitului/taxei pe teren pentru terenul aferent clădirii de domiciliu, deținută în comun cu soțul sau soția. În situația în care o cotă-parte din terenul respectiv aparține unor terți, scutirea nu se acordă pentru cota-parte deținută de acești terți;

- persoanele cu handicap grav sau accentuat și persoanele încadrate în gradul I de invaliditate, respectiv reprezentanții legali ai minorilor cu handicap grav sau accentuat și ai minorilor încadrați în gradul I de invaliditate, beneficiază de scutirea integrală la plata impozitului pe mijloacele de transport (pentru un singur mijloc de transport, la alegerea contribuabilului), deținute în comun cu soțul sau soția. În situația în care o cotă-parte din dreptul de proprietate asupra mijlocului de transport aparține unor terți, scutirea nu se acordă pentru cota-parte deținută de acești terți;

- au fost incluse în categoria veniturilor neimpozabile, prevăzute de art. 62 din Legea nr. 227/2015, bursele, premiile și alte drepturi sub formă de cazare, masă, transport, echipamente de lucru/protecție și altele asemenea primite de elevi pe parcursul învățământului profesional și tehnic, potrivit reglementărilor legale din domeniul educației naționale;

- eliminarea remunerației brute primită pentru activitatea prestată de zilieri, potrivit legii, din baza lunară de calcul a contribuțiilor de asigurări sociale;

- în cazul sumelor reprezentând salarii sau diferențe de salarii, sumelor reprezentând salarii/solde sau diferențe de salarii/solde și pensii sau diferențe de pensii stabilite prin lege, acordate pentru perioade anterioare, sumele respective se defalcă pe lunile la care se referă și se utilizează cotele de contribuții de asigurări sociale, cotele de contribuțiile de asigurări sociale de sănătate, cotele de contribuții de asigurări pentru șomaj, cotele de contribuții pentru concedii și indemnizații, cotele de contribuții de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale, cotele de contribuții la Fondul de garantare pentru plata creanțelor

salariale care erau în vigoare în acea perioadă. Contribuțiile enumerate se calculează, se rețin la data efectuării plății și se plătesc până la data de 25 a lunii următoare celei în care au fost plătite aceste sume. Contribuțiile respective se declară până la data de 25 a lunii următoare celei în care au fost plătite aceste sume, prin depunerea declarațiilor rectificative pentru lunile cărora le sunt aferente sumele respective. Declarațiile rectificative nu se depun în cazul veniturilor/diferențelor de venituri din pensii.

4) *Legea nr. 207/2015 privind Codul de procedură fiscală* a fost modificată prin *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 84/2016 pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul financiar-fiscal. precum și în domeniul procedurilor fiscale.*

- au fost modificate prevederile art. 213 alin. (13) din Codul de procedură fiscală, în sensul că a fost instituit un *termen de 30 de zile de la comunicare*, pentru ca persoana interesată să poată face contestație împotriva deciziei prin care se dispune instituirea măsurilor asigurătorii, dispuse prin decizie emisă de organul fiscal competent, la instanța de contencios administrativ competentă, fără a fi necesară parcurgerea procedurii prealabile;

- pentru evitarea cazurilor în care contribuabililor li s-au indisponibilizat și executat sume de bani care au depășit nivelul creanței pentru care s-a înființat poprirea, au fost adoptate măsurile necesare extinderii modalității de comunicare pe cale electronică în materia înființării/ridicării popririlor. În acest scop, un departament constituit la nivelul A.N.A.F. va transmite electronic băncilor adresele prin care înființează poprirea, solicitarea pentru virarea în conturile bugetare urmând a se realiza numai în limita obligației supuse executării, restul sumelor existente în conturi rămânând la dispoziția contribuabililor. În momentul în care se va constata că s-au realizat integral obligațiile pentru care s-a înființat poprirea, va fi transmisă electronic și decizia de ridicare a popririi;

- instituirea posibilității de achitare prin alte mijloace de plată (prin intermediul computerului sau de pe telefonul mobil) a taxelor, impozitelor și a altor obligații fiscale, precum și a documentelor doveditoare a operațiunii de plată online;

- au fost făcute modificări ale ariei de competență în sarcina structurilor specializate de soluționare a contestațiilor. Astfel, conținutul art. 272 din Codul de procedură fiscală a fost modificat astfel:

a) Contestațiile formulate împotriva deciziilor de impunere, a actelor administrative fiscale asimilate deciziilor de impunere, a deciziilor pentru regularizarea situației emise în conformitate cu legislația în materie vamală, a măsurii de diminuare a pierderii fiscale stabilite prin decizie de modificare a bazei de impunere, precum și împotriva deciziei de reverificare se soluționează de către structurile specializate de soluționare a contestațiilor.

b) Structurile specializate de soluționare a contestațiilor din cadrul direcțiilor generale regionale ale finanțelor publice, în a căror rază teritorială își au domiciliul fiscal contestatarii, sunt competente pentru soluționarea contestațiilor ce au ca obiect:

- creanțe fiscale în cuantum de până la *1 milion lei* (în loc de 5 milioane de lei, cum era prevăzut anterior);
- măsura de diminuare a pierderii fiscale în cuantum de până la *1 milion lei* (în loc de 5 milioane de lei, cum era prevăzut anterior);

c) deciziile de reverificare, cu excepția celor pentru care competența de soluționare aparține Direcției generale de soluționare a contestațiilor din cadrul A.N.A.F.;

d) creanțele fiscale accesorii, indiferent de cuantum, aferente creanțelor fiscale principale stabilite prin decizii de impunere/acte administrative fiscale asimilate deciziilor de impunere contestate și pentru care competența de soluționare a contestației revine structurii specializate de soluționare a contestațiilor din cadrul direcțiilor generale regionale ale finanțelor publice.

e) Direcția generală de soluționare a contestațiilor din cadrul A.N.A.F. este competentă pentru soluționarea contestațiilor care au ca obiect:

- creanțe fiscale în cuantum de *1 milion lei sau mai mare* (în loc de 5 milioane de lei, cum era prevăzut anterior);
- măsura de diminuare a pierderii fiscale în cuantum de *1 milion lei sau mai mare* (în loc de 5 milioane de lei, cum era prevăzut anterior);
- creanțe fiscale și măsura de diminuare a pierderii fiscale indiferent de cuantum, precum și decizia de reverificare, în cazul contestațiilor formulate de contribuabili împotriva actelor emise de organele fiscale din aparatul central al A.N.A.F.;
- creanțe fiscale accesorii, indiferent de cuantum, aferente creanțelor fiscale principale stabilite prin decizii de impunere/acte administrative fiscale asimilate deciziilor de impunere contestate și pentru care competența de soluționare a contestației revine Direcției generale de soluționare a contestațiilor din cadrul A.N.A.F.

PROPUNERI DE MODIFICARE A LEGISLAȚIEI REȚINUTE DIN EXAMINAREA PETIȚIILOR SOLUȚIONATE

Având în vedere prevederile art. 5 alin. (1) din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora rapoartele anuale pot să conțină recomandări privind modificarea legislației, prezentăm în continuare o serie de propuneri de modificare a legislației reținute din petițiile care au fost soluționate în cursul anului 2016:

1) modificarea art. 168 „*Restituiri de sume*” din Codul de procedură fiscală (Legea nr. 207 din 23 iulie 2015) astfel:

- contribuabililor să li se ofere alternativa de a depune online cererea de restituire și compensare a creanțelor fiscale, în prezent fiind reglementată numai posibilitatea contribuabilului de a depune declarațiile fiscale și prin mijloace electronice de transmitere la distanță, astfel cum a fost prevăzut prin Ordinul nr. 858/2008 emis de Ministerul Economiei și Finanțelor;

- eliminarea alineatelor (5) și (6) și renumerotarea paragrafelor din cadrul articolului.

Dispozițiile actuale ale art. 168 din Codul de procedură fiscală (Legea nr. 207/2015) prevăd următoarele:

„*Art. 168: Restituiri de sume*”

(1) *Se restituie, la cerere, contribuabilului/plătitorului orice sumă plătită sau încasată fără a fi datorată.*

(2) *În situația în care s-a făcut o plată fără a fi datorată, cel pentru care s-a făcut astfel plata are dreptul la restituirea sumei respective.*

(3) *Prevederile prezentului articol se aplică și pentru sumele de restituit ca urmare a aplicării, potrivit legii, a scutirii indirecte sau a altor asemenea scutiri.*

(4) *Prin excepție de la prevederile alin. (1), se restituie din oficiu următoarele sume:*

a) *cele de restituit, reprezentând diferențe de impozite rezultate din regularizarea anuală a impozitului pe venit datorat de persoanele fizice, care se restituie în termen de cel mult 60 de zile de la data comunicării deciziei de impunere;*

b) *cele încasate prin poprire, în plus față de creanțele fiscale pentru care s-a înființat poprirea, care se restituie în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la data încasării.*

(5) *Diferențele de impozit pe venit și/sau contribuții sociale de restituit mai mici de 10 lei rămân în evidența fiscală spre a fi compensate cu datorii viitoare, urmând să se restituie atunci când suma cumulată a acestora depășește limita menționată.*

(6) *Prin excepție de la alin. (5), diferențele mai mici de 10 lei se restituie în numerar numai la solicitarea contribuabilului/plătitorului.*

(7) *În cazul restituirii sumelor în valută confiscate, aceasta se realizează conform legii, în lei la cursul de referință al pieței valutare pentru euro, comunicat de Banca Națională a României, de la data rămânerii definitivă a hotărârii judecătorești prin care se dispune restituirea.*

(8) *În cazul în care contribuabilul/plătitorul înregistrează obligații restante, restituirea/rambursarea se efectuează numai după efectuarea compensării potrivit prezentului cod.*

(9) *În cazul în care suma de rambursat sau de restituit este mai mică decât obligațiile restante ale contribuabilului/plătitorului, se efectuează compensarea până la concurența sumei de rambursat sau de restituit.*

(10) *În cazul în care suma de rambursat sau de restituit este mai mare decât suma reprezentând obligații restante ale contribuabilului/plătitorului, compensarea se efectuează până la concurența obligațiilor restante, diferența rezultată restituindu-se contribuabilului/plătitorului.*

(11) *În cazul în care după decesul persoanei fizice sau încetarea persoanei juridice se stabilesc sume de restituit sau de rambursat prin hotărâri judecătorești definitive, aceste sume se restituie sau se rambursează numai dacă există succesori ori alți titulari care au dobândit drepturile de rambursare sau de restituire în condițiile legii.*

(12) *În cazul în care din eroare, instituțiile de credit virează organului fiscal sume reprezentând credite nerambursabile sau finanțări primite de la instituții sau organizații internaționale pentru derularea unor programe ori proiecte, prin excepție de la prevederile alin. (8), sumele respective se restituie la cererea instituției de credit sau a contribuabilului/plătitorului, chiar dacă acesta înregistrează obligații restante.”.*

Atât reglementarea anterioară, art. 117 din Ordonanța Guvernului nr. 92/2003, cât și cea actuală, art. 168 din Legea nr. 207 din 23 iulie 2015, menționează „... restituirea, la cerere ...” a sumelor plătite sau achitate în plus fără a fi datorate. În practică, contribuabilul trebuie să se deplaseze la sediul instituției fiscale, în raza căreia își are domiciliul, în vederea depunerii cererii de restituire, însă această procedură implică un termen de cel puțin 1 zi lucrătoare, datorat aglomerației existente la respectiva instituție.

2) modificarea prevederilor art. 456 alin. (2) lit. k) și a art. 464 alin. (2) lit. j) din Codul fiscal, referitoare la scutirea sau reducerea impozitului/taxei pe clădiri, impozitului pe teren aferent clădirii folosită ca domiciliu, impozitului pe terenul aflat în proprietatea sau coproprietatea persoanelor ale căror venituri lunare sunt mai mici decât salariul minim brut pe țară ori constau în exclusivitate din indemnizație de șomaj sau ajutor social, în sensul instituirii scutirii și nu a posibilității conferite consiliilor locale de a acorda scutirea sau reducerea.

În prezent, conținutul art. 456 alin. (2) lit. k) și art. 464 alin. (2) lit. j) Cod fiscal specifică următoarele:

„Art. 456: *Scutiri*

...

(2) *Consiliile locale pot hotărî să acorde scutirea sau reducerea impozitului/taxei pe clădiri datorate pentru următoarele clădiri:*

...

k) clădirea folosită ca domiciliu, aflată în proprietatea sau coproprietatea persoanelor ale căror venituri lunare sunt mai mici decât salariul minim brut pe țară ori constau în exclusivitate din indemnizație de șomaj sau ajutor social;”.

...

„Art. 464: Scutiri

...

(2) Consiliile locale pot hotărî să acorde scutirea sau reducerea impozitului/taxei pe teren datorate pentru:

...

j) terenurile aflate în proprietatea persoanelor ale căror venituri lunare sunt mai mici decât salariul minim brut pe țară ori constau în exclusivitate din indemnizație de șomaj sau ajutor social”.

3) modificarea prevederilor art. 461 alineatele (1) și (2), art. 466 alineatele (1) și (2), respectiv art. 471 alineatele (1) și (2) din Codul Fiscal în sensul revenirii la prevederile vechiului cod (Ordonanța Guvernului nr. 92/2003) referitoare la data până/de la care datorează impozitul o persoană, pentru dobândirea/construirea/înstrăinarea sau modificarea clădirilor, dobândirea/transferul de teren, precum și alte modificări aduse terenului, dobândirea/transferul mijloacelor de transport – cu începere de la data de întâi a lunii următoare celei în care survine schimbarea.

Dispozițiile actuale ale art. 461 alineatele (1) și (2), art. 466 alineatele (1) și (2), respectiv art. 471 alineatele (1) și (2) din Codul fiscal prevăd următoarele:

„Art. 461: Declararea, dobândirea, înstrăinarea și modificarea clădirilor

(1) Impozitul pe clădiri este datorat pentru întregul an fiscal de persoana care are în proprietate clădirea la data de 31 decembrie a anului fiscal anterior.

(2) În cazul dobândirii sau construirii unei clădiri în cursul anului, proprietarul acesteia are obligația să depună o declarație la organul fiscal local în a cărui rază teritorială de competență se află clădirea, în termen de 30 de zile de la data dobândirii și datorează impozit pe clădiri începând cu data de 1 ianuarie a anului următor.

...

Art. 466: Declararea și datorarea impozitului și a taxei pe teren

(1) Impozitul pe teren este datorat pentru întregul an fiscal de persoana care are în proprietate terenul la data de 31 decembrie a anului fiscal anterior.

(2) În cazul dobândirii unui teren în cursul anului, proprietarul acestuia are obligația să depună o nouă declarație de impunere la organul fiscal local în a cărui rază teritorială de competență se află terenul, în termen de 30 de zile de la data dobândirii, și datorează impozit pe teren începând cu data de 1 ianuarie a anului următor.

...

Art. 471: Declararea și datorarea impozitului pe mijloacele de transport

(1) Impozitul pe mijlocul de transport este datorat pentru întregul an fiscal de persoana care deține dreptul de proprietate asupra unui mijloc de transport înmatriculat sau înregistrat în România la data de 31 decembrie a anului fiscal anterior.

(2) În cazul dobândirii unui mijloc de transport, proprietarul acestuia are obligația să depună o declarație la organul fiscal local în a cărui rază teritorială de competență are domiciliul, sediul sau punctul de lucru, după caz, în termen de 30 de zile de la data dobândirii și datorează impozit pe mijloacele de transport începând cu data de 1 ianuarie a anului următor înmatriculării sau înregistrării mijlocului de transport”.

4) eliminarea dispozițiilor art. 489 alin. (5) – alin. (8) din Codul fiscal, care acordă dreptul consiliului local de a majora impozitul pe clădiri și impozitul pe teren cu până la 500%, pentru clădirile și terenurile intravilane neîngrijite.

Actualmente, prevederile art. 489 alin. (5) – alin. (8) din actul normativ mai sus menționat:

„Art. 489: Majorarea impozitelor și taxelor locale de consiliile locale sau consiliile județene

...

(5) Consiliul local poate majora impozitul pe clădiri și impozitul pe teren cu până la 500% pentru clădirile și terenurile neîngrijite, situate în intravilan.

(6) Criteriile de încadrare în categoria clădirilor și terenurilor prevăzute la alin. (5) se adoptă prin hotărâre a consiliului local.

(7) Clădirile și terenurile care intră sub incidența alin. (5) se stabilesc prin hotărâre a consiliului local conform elementelor de identificare potrivit nomenclurii stradale.

(8) Hotărârile consiliului local stabilite potrivit alin. (7) au caracter individual”.

5) eliminarea prevederilor art. 180 Codul fiscal, privind obligația persoanelor fizice care nu realizează venituri de natura celor menționate la art. 155 din același act normativ, de a plăti contribuția de asigurări sociale de sănătate. Menționăm că această propunere a mai fost făcută de instituția Avocatul Poporului și în cursul raportului de activitate aferent anului 2015.

Conținutul actual al art. 180 Codul fiscal menționează următoarele:

„Art. 180: Contribuția de asigurări sociale de sănătate datorată de către persoanele fizice care nu realizează venituri de natura celor menționate la art. 155 sau care realizează venituri lunare exclusiv din investiții și/sau din alte surse sub nivelul valorii salariului de bază minim brut pe țară și nu se încadrează în categoriile de persoane exceptate de la plata contribuției de asigurări sociale de sănătate prevăzute la art. 154 sau în categoriile de persoane prevăzute la art. 153 alin. (1) lit. g)-o), pentru care plata contribuției se suportă din alte surse

(1) Persoanele fizice care nu realizează venituri de natura celor menționate la art. 155 sau care realizează venituri lunare exclusiv din investiții și/sau din alte surse ale căror baze lunare de calcul se situează sub nivelul valorii salariului de bază minim brut pe țară și nu se încadrează în categoriile de persoane exceptate de la plata contribuției sau în categoriile de persoane pentru care plata contribuției se suportă din alte surse datorează contribuția de asigurări sociale de sănătate astfel:

a) lunar, prin aplicarea cotei individuale de contribuție asupra bazei de calcul reprezentând valoarea salariului minim brut pe țară, și au obligația să plătească contribuția de asigurări sociale de sănătate pe o perioadă de cel puțin 12 luni consecutive, începând cu luna în care se depune declarația prevăzută la art. 181; sau

b) la data la care accesează serviciile acordate de sistemul public de asigurări sociale de sănătate potrivit legii, prin depunerea declarației prevăzute la art. 181, aplicând cota individuală de contribuție asupra bazei de calcul reprezentând valoarea a de 7 ori salariul minim brut pe țară.

(2) Salariul de bază minim brut pe țară, prevăzut la alin. (1), este salariul de bază minim brut pe țară garantat în plată aprobat prin hotărâre a Guvernului, la data depunerii declarației prevăzute la art. 181”.

CAPITOLUL XI

DOMENIUL PRIVIND PREVENIREA TORTURII ȘI A ALTOR PEDEPSE ORI TRATAMENTE CU CRUZIME, INUMANE SAU DEGRADANTE ÎN LOCURILE DE DETENȚIE

I. Reglementările internaționale și naționale în materia prevenirii torturii și a relelor tratamente

Dreptul de a nu fi supus la tratamente contrare demnității omului este un atribut inalienabil al persoanei umane.

În anul 1948, Adunarea Generală a ONU a adoptat **Declarația Universală a Drepturilor Omului**, stabilind în art. 5 că „Nimeni nu va fi supus la tortură, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante”.

Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice stabilește în art. 7 că „Nimeni nu va fi supus torturii și nici unor pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante”.

Convenția europeană a drepturilor omului reglementează interzicerea torturii în art. 3, care prevede că „Nimeni nu va fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante”.

Gravitatea actelor de tortură și a tratamentelor inumane sau degradante a determinat crearea unor instrumente specifice pentru identificarea, monitorizarea și sancționarea acestora.

În acest sens a fost adoptată Convenția ONU contra torturii și altor pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante (New York, 10 decembrie 1984, ratificată de România prin Legea nr. 19/1990) și Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (Strasbourg noiembrie 1987, ratificată de România prin Legea nr. 80/1994).

Caracterul absolut al interdicției torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante, ca încălcări grave ale drepturilor omului, obligă statele la **adoptarea unor măsuri efective în vederea prevenirii acestora**.

Pentru prevenirea unor astfel de abuzuri, pe parcursul anului 1970, în timp ce Convenția ONU împotriva torturii și a altor tratamente crude, inumane sau degradante era în curs de negociere, **mai multe organisme internaționale și-au unit forțele în scopul de a găsi metode suplimentare, mai pragmatice**.

În acest context, inspirat de rezultatele vizitelor efectuate la închisori în timpul războiului de către Comitetul Internațional al Crucii Roșii, **Jean-Jacques Gautier** a încercat să creeze și să implementeze un **sistem de vizite regulate în toate locurile de detenție din întreaga lume.**

Ca urmare a unui lung și dificil proces de negociere, **un sistem de prevenire a fost realizat pe 18 Decembrie 2002, când Protocolul opțional la Convenția ONU împotriva torturii și a altor tratamente crude, inumane sau degradante (OPCAT) a fost adoptat de Adunarea Generală a ONU. La 22 iunie 2006, OPCAT a intrat în vigoare după cea de a 20-a ratificare. Protocolul opțional reține în Preambul că: prevenirea efectivă a torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante presupune educare și o combinație de diverse măsuri legislative, administrative, judiciare și de altă natură, iar protecția persoanelor private de libertate împotriva torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante poate fi consolidată prin mijloace nejudiciare de natură preventivă, bazate pe vizitele regulate în locurile de detenție.**

Obiectivul Protocolului Opțional este prevenirea torturii și a altor rele tratamente prin stabilirea unui sistem de vizite regulate efectuate de organisme independente internaționale și naționale în toate locurile de detenție, în vederea prevenirii torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante.

În baza Protocolului opțional a fost înființat Subcomitetul de prevenire a torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante, în cadrul Comitetului pentru Prevenirea Torturii, iar statele-părți și-au asumat obligația de a înființa, desemna ori menține la nivel național unul sau mai multe organisme de vizitare pentru prevenirea torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante (MNP-uri).

În cadrul vizitelor, Subcomitetul de prevenire a torturii și Mecanismele naționale de prevenire au:

- acces la toate informațiile referitoare la numărul persoanelor private de libertate în locurile de detenție, precum și la numărul acestor locuri și amplasarea acestora;
- acces la toate informațiile ce privesc tratamentul aplicat acelor persoane, precum și condițiile de detenție;
- acces la toate locurile de detenție și la instalațiile și amenajările acestora;
- posibilitatea de a avea întrevederi cu persoanele private de libertate, fără martori, fie personal, fie cu interpret, dacă se consideră necesar, precum și cu orice persoană care poate furniza informații pertinente;
- libertatea de a alege locurile pe care doresc să le viziteze și persoanele cu care doresc să aibă întrevederi.

Urmare a vizitelor efectuate de SPT sau MNP-uri, se emit **recomandări** din partea experților internaționali și naționali privind îmbunătățirea măsurilor de prevenire interne, care sunt prezentate autorităților statelor semnatare, în vederea punerii în aplicare.

Nici o autoritate și niciun funcționar nu va dispune, aplica, permite ori tolera vreo sancțiune împotriva vreunei persoane sau organizații pentru fapta de a fi

comunicat SPT sau MNP ori delegațiilor acestora orice informație, fie ea adevărată sau falsă, și niciuna dintre aceste persoane sau organizații nu poate fi prejudiciată în vreun fel.

Mecanismele naționale de prevenire, conform art. 19 din Protocolul opțional vor avea cel puțin următoarele atribuții:

a) examinarea în mod regulat a tratamentului aplicat persoanelor private de libertate în locurile de detenție în vederea consolidării, dacă este cazul, a protecției asigurate acestora împotriva torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante;

b) formularea de recomandări către autoritățile competente, în vederea îmbunătățirii tratamentului și condițiilor persoanelor private de libertate și a prevenirii torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante, luând în considerare normele pertinente ale Națiunilor Unite;

c) formularea de propuneri și observații privind legislația existentă sau proiectele legislative.

Informațiile confidențiale strânse de către Mecanismul național de prevenire sunt privilegiate. Datele cu caracter personal nu se pot publica fără consimțământul expres al persoanei respective.

Autoritățile competente ale statului-parte interesat examinează recomandările Mecanismului național de prevenire și dialoghează cu acesta în vederea eventualelor măsuri de punere în aplicare. Statele-părți la prezentul protocol se angajează să publice și să disemineze rapoartele anuale ale Mecanismelor naționale de prevenire.

Pentru implementarea dispozițiilor Protocolului Opțional, prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 48/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, aprobată prin Legea nr. 181/2014, instituția Avocatul Poporului prin Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a fost desemnată ca singura autoritate națională care îndeplinește atribuțiile specifice de Mecanism național de prevenire a torturii în locurile de detenție.

Rolul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție este de a monitoriza în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție în vederea consolidării protecției acestora împotriva torturii și a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante și a exercitării fără discriminare a drepturilor și libertăților fundamentale ale acestora, în principal prin: **vizitarea anunțată sau inopinată, a locurilor de detenție**, în scopul verificării condițiilor de detenție și a tratamentului aplicat persoanelor private de libertate; **formularea de recomandări conducătorilor locurilor de detenție vizitate** în urma vizitelor efectuate; **formularea de propuneri de modificare și completare privind legislația în domeniu sau observații privind inițiativele legislative existente în domeniu; menținerea legăturii cu Subcomitetul de prevenire a torturii și a pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante, înființat prin Protocolul opțional.**

Prin loc de detenție se înțelege orice loc în care persoanele sunt private de libertate în baza unei decizii a unei autorități, la cererea acesteia sau cu acordul expres ori tacit al acesteia. Privare de libertate înseamnă orice formă de detenție sau închisoare ori plasarea unei persoane într-un loc public sau privat de reținere pe care nu îl poate părăsi după voia sa, prin decizia oricărei autorități judiciare, administrative sau de altă natură (art. 29² alin. (1) și (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare).

Sunt locuri de detenție, potrivit legii: penitenciarele, inclusiv penitenciarele-spital, centrele educative, centrele de detenție, centrele de reținere și arestare preventivă, serviciile de tip rezidențial pentru minorii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal, spitalele de

psihiatric, centrele de tranzit, centrele de cazare a străinilor luați în custodie, centrele speciale de primire și cazare a solicitanților de azil aflate în subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări; centrele în care se acordă servicii de asistență pentru consumatorii de droguri, în regim închis; orice alt loc care îndeplinește condițiile prevăzute la art. 29² alin. (1) sau face parte din sistemul de sănătate sau sistemul de asistență socială.

Vizitele sunt desfășurate: **din oficiu**, pe baza unui plan anual de vizitare ori **inopinat** sau pe baza sesizării oricărei persoane sau a luării la cunoștință pe orice cale despre existența unei situații de tortură ori tratamente aplicate cu cruzime, inumane sau degradante în cadrul unui loc de detenție.

Petițiile cu privire la actele de tortură, tratamentele cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție se soluționează, în funcție de problematica sesizată, de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție în colaborare cu celelalte structuri ale instituției Avocatul Poporului. Echipele de vizitare au în componență cel puțin un medic, în funcție de specializarea necesară și un reprezentant al organizațiilor neguvernamentale.

Administrația locurilor de detenție vizitată este obligată: să asigure accesul Avocatului Poporului, adjunctului de la Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, precum și al reprezentanților instituției, fără nicio restricție, în toate locurile de detenție supuse monitorizării; să pună la dispoziția echipei de vizită, în condițiile legii, înainte, în timpul sau după efectuarea vizitei, orice documente și informații care se află la dispoziția lor sau pe care le pot procura; să acorde asistență și să se întâlnească cu membrii echipei de vizitare, în vederea realizării scopului vizitei.

Pentru îndeplinirea atribuțiilor legale, **membrii echipei de vizită pot avea întrevederi în condiții de confidențialitate cu orice persoană privată de libertate în cadrul instituției vizitate. Nici o persoană nu poate fi trasă la răspundere pentru informațiile comunicate membrilor echipei de vizită.**

Constatările rezultate în urma vizitelor sunt cuprinse într-un **raport de vizită** care, în cazurile în care sunt sesizate neregularități, este însoțit de **recomandări motivate** în vederea îmbunătățirii tratamentului și condițiilor persoanelor private de libertate și a prevenirii torturii și pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante. Instituția vizitată are obligația de a transmite un răspuns motivat privind propunerile și recomandările cuprinse în raportul de vizită, cu indicarea punctului de vedere față de cele constatate, a termenului motivat în care vor fi luate măsuri pentru conformare cu conținutul acestora sau, dacă este cazul, a motivelor pentru care nu se pot conforma. În cazul în care instituția vizitată nu se conformează, Avocatul Poporului sau, după caz adjunctul Avocatului Poporului pentru Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție va informa asupra acestui aspect autoritatea ierarhic superioară ori autoritatea administrației publice locale sau centrale care a emis autorizația de funcționare, în cazul locurilor de detenție private, și poate acționa potrivit prevederilor Legii și ale Regulamentului de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului.

În cazurile în care se constată o încălcare a drepturilor omului prin tortură ori tratamente aplicate cu cruzime, inumane sau degradante care produc un risc iminent de afectare a vieții sau sănătății unei persoane se elaborează un **raport preliminar de urgență**.

Avocatul Poporului are obligația de a sesiza de îndată organele judiciare atunci când, în exercitarea atribuțiilor sale, constată existența unor indicii privind săvârșirea unor fapte prevăzute de legea penală.

Dispozițiile legale naționale definesc: *supunerea la rele tratamente* ca: a) supunerea unei persoane la executarea unei pedepse, măsuri de siguranță sau educative în alt mod decât cel prevăzut de dispozițiile legale; b) supunerea la tratamente degradante ori inumane a unei persoane aflate în stare de reținere, deținere ori în executarea unei măsuri de siguranță sau educative, privative de libertate (art. 281 Cod penal); *tortura*, faptă a funcționarului public care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat sau a altei persoane care acționează la instigarea sau cu consimțământul expres ori tacit al acestuia de a provoca unei persoane puternice suferințe fizice ori psihice: a) în scopul obținerii de la această persoană sau de la o terță persoană de informații sau declarații; b) în scopul pedepsirii ei pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis ori este bănuită că l-a comis; c) în scopul de a o intimida sau de a face presiuni asupra ei ori de a intimida sau a face presiuni asupra unei terțe persoane; d) pe un motiv bazat pe orice formă de discriminare (art. 282 Cod penal).

Conform Studiului „Eficientizarea rolului Mecanismelor naționale de prevenire. Întărirea recomandărilor Mecanismului național de prevenire în cadrul Uniunii Europene. Dezvoltarea strategică. Bune practici și evoluții viitoare” (elaborat de Institutul Ludwig Boltzmann și Universitatea din Bristol, Centrul pentru implementarea drepturilor omului, 2015), *un rol important în activitatea MNP îl constituie urmărirea implementării recomandărilor cuprinse în Rapoartele de vizită transmise instituțiilor vizitate.* Mecanismele naționale de prevenire folosesc diferite instrumente pentru a promova și a urmări implementarea recomandărilor .

OPCAT recomandă în mod expres ca o datorie pentru stat și MNP să stabilească un **dialog pentru implementarea recomandărilor**. SPT a formulat în acest context câteva principii pentru dialogul cu statele, respectiv:

- MNP-urile trebuie să mențină un dialog atât cu autoritățile guvernamentale, cât și cu directorii instituțiilor, în ceea ce privește implementarea recomandărilor;
- dialogul trebuie să implice atât un schimb prin dialog viu cât și în scris.
- **vizitele repetate de follow-up**, mai ales în locurile cu risc crescut, reprezintă o metodă eficientă de a evalua implementarea recomandărilor.

În mod proactiv MNP-urile pot propune modificări ale legilor și politicilor prin rapoartele de vizită, rapoartele anuale, rapoarte tematice sau opinii și recomandări specifice.

Acesta nu este doar un drept specific al MNP-ului ci și o componentă importantă în procesul de urmărire a implementării recomandărilor.

Implementarea recomandărilor poate fi întărită prin stabilirea unui dialog și a unei cooperări cu o varietate de actori la nivel național, regional și internațional. MNP-ul își propune să continue și să dezvolte noi colaborări cu membrii Parlamentului, asociațiile profesionale, inclusiv societatea civilă.

Parlamentul este un partener important pentru MNP, care poate oferi o mai mare vizibilitate activității MNP-ului și poate promova implementarea recomandărilor prin stabilirea unor teme relevante de pe agenda politică, prin influențarea opiniei publice, prin elaborarea de politici și adoptarea unor legi necesare.

Modalitățile de urmărire a implementării recomandărilor emise de MNP-uri pot fi:

1) pe lângă prezentarea raportului anual, unele aspecte specifice pot fi discutate în **comisiile de specialitate** (drepturile omului, sănătate etc.). În plus, colaborarea cu **grupurile parlamentare și cu parlamentari** poate fi utilă în respectarea recomandărilor.

2) **prezentarea problemelor de non-implementare în fața Parlamentului** conduce la implicarea Parlamentului în procesul de follow-up.

3) **participarea la sesiunile parlamentare ale comitetelor specializate** din proprie inițiativă sau la invitația acestora, comisiile parlamentare fiind un mijloc util de a colabora cu membrii Parlamentului și de a susține/promova implementarea recomandărilor.

4) **interacțiunea cu sistemul judiciar.** Este recunoscut că judecătorii au un rol în prevenirea torturii și **colaborarea cu aceștia este importantă**, fără să existe suspiciunea că se afectează independența justiției. **Întâlnirile, grupurile de lucru, comitetele consultative, invitarea judecătorilor în grupurile de lucru inter-instituționale pot reprezenta un forum util pentru o interacțiune cu judecătorii.**

5) **participarea la procedurile instanței.** O oportunitate care poate fi folosită pentru respectarea implementării recomandărilor este **participarea la procedurile instanței.**

6) **colaborarea cu societatea civilă.** MNP își propune să intensifice **colaborarea cu organizațiile profesionale, ONG-uri, instituții de cercetare și universități** etc.

7) **colaborarea cu celelalte MNP-uri**, concretizată în schimburi de idei despre problemele comune, metodele de lucru și practicile instituționale. În ultimii ani schimburile bilaterale și multilaterale au crescut, inclusiv prin organizarea de vizite, conferințe, workshop-uri.

8) **cooperarea cu CPT, SPT și UE.** UE poate prelua recomandările CPT și ale MNP-urilor ca o bază de oferire a **granturilor pentru statele UE.** UE poate sprijini și/sau stabili inițiative care să faciliteze schimburile substanțiale între MNP-uri, CPT și SPT, precum și cu rețelele organismelor de monitorizare a torturii.

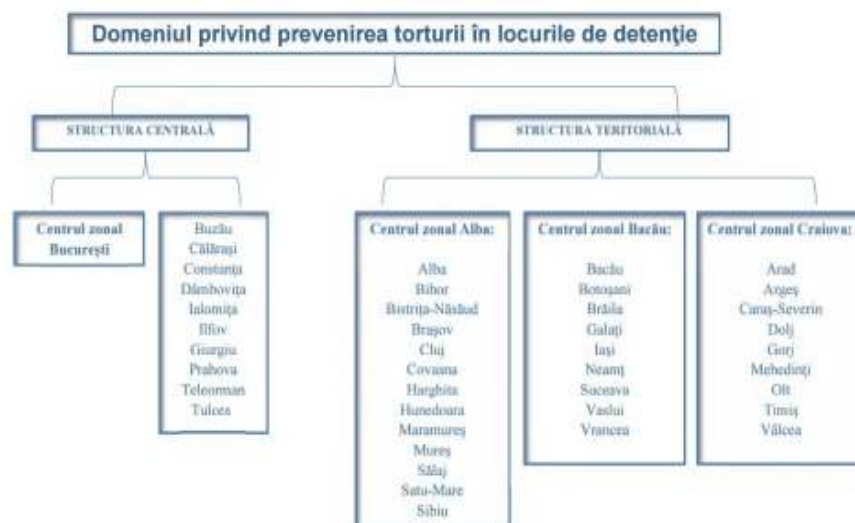
9) **colaborarea cu presa, publicarea imediată a rapoartelor.**

II. Organizarea activității de prevenire a torturii și a tratamentelor cu cruzime, inumane și degradante în cadrul locurilor de detenție

Potrivit Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție este organizat în structura centrală și structura teritorială.

► Structura centrală cuprinde **Centrul zonal București** și județele: Buzău, Călărași, Constanța, Dâmbovița, Ialomița, Ilfov, Giurgiu, Prahova, Teleorman și Tulcea. Structura

teritorială este constituită din 3 centre zonale: ●**Centrul zonal Alba**, cu județele: Alba, Bihor, Bistrița-Năsăud, Brașov, Cluj, Covasna, Harghita, Hunedoara, Maramureș, Mureș, Sălaj, Satu-Mare și Sibiu; ●**Centrul zonal Bacău**, cu județele: Bacău, Botoșani, Brăila, Galați, Iași, Neamț, Suceava, Vaslui și Vrancea; ●**Centrul zonal Craiova**, cu județele: Arad, Argeș, Caraș-Severin, Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt, Timiș și Vâlcea.

► **Cât privește personalul** Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, potrivit art. 29⁵ alin. (4) și art. 29⁶ alin. (3) din Legea nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pe lângă adjunctul Avocatului Poporului pentru Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, în cadrul structurii centrale a Domeniului, inclusiv a Centrului zonal București, își desfășoară activitatea un număr de **11 angajați**, dintre care: **4 angajați personal de execuție de specialitate cu studii juridice**, **3 specialiști** - medici, psihologi, asistenți sociali, sociologi sau orice alte profesii necesare desfășurării activității specifice și **4 angajați personal financiar**, salarizare, resurse umane și administrativ.

În cadrul celor 3 centre zonale din structura teritorială a Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție își desfășoară activitatea un număr de **12 angajați**. Fiecare centru zonal are în componență: **un angajat personal de execuție de specialitate cu studii juridice**, **2 specialiști** - medici, psihologi, asistenți sociali, sociologi sau orice alte profesii necesare desfășurării activității specifice, și **un angajat - personal administrativ**.

Pentru completarea locurilor vacante, în anul 2016 au continuat concursurile pentru posturile de asistenți sociali, medici, psihologi, juriști, personal financiar. În urma concursurilor organizate au fost ocupate posturile de psihologi la Centrele Zonale București, Craiova, Alba, postul de jurist (vacantat) la Centrul Zonal București, posturile de medici de la Centrele zonale București și Craiova și posturile de asistenți sociali de la Centrele zonale Bacău și București (ulterior vacantat).

În prezent, la nivelul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție **sunt ocupate un număr de 14 posturi** (8 posturi de juriști, din care 1 post de jurist ca urmare a transferării de la Biroul teritorial Ploiești; 2 posturi de medici; 3 posturi de psihologi; 1 post de asistent social) și **sunt încă vacante 10 posturi**, respectiv: 2 posturi de medici la Centrele zonale Alba și Bacău; 1 post de asistent social la Centrul zonal București;

7 posturi pentru angajați personal financiar, salarizare, resurse umane și administrativ (șoferi), la cele 4 Centre zonale.

Menționăm că, în pofida prevederilor legale referitoare la alocarea unui număr de 4 posturi de personal administrativ (șoferi), ceea ce presupune implicit dotarea Domeniului cu autoturisme, **activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție s-a desfășurat în lipsa celor 4 autoturisme**, astfel că efectuare vizitelor și anchetelor s-a realizat cu autoturismele personalului de la Centrele zonale Alba, Bacău și Craiova, iar la Centrul zonal București cu autoturismul alocat Avocatului Poporului sau adjunctului Avocatului Poporului.

În acest context menționăm că:

1. Ordonanța Guvernului nr. 80/2001 privind stabilirea unor normative de cheltuieli pentru autoritățile administrației publice și instituțiile publice stabilește normativele de cheltuieli pentru autoritățile administrației publice și instituțiile publice, indiferent de modul de finanțare a activității acestora.

Pct. 4 din Anexa nr. 3 la Ordonanța de Guvern nr. 80/2001 privind stabilirea unor normative de cheltuieli pentru autoritățile administrației publice și instituțiile publice prevede că pot deține în parc comun 2 autoturisme, ministerele și alte organe de specialitate ale administrației publice centrale care au până la 400 de posturi.

În baza alin. (3) al art. 1 din actul normativ, cheltuielile de natura celor care fac obiectul Ordonanței Guvernului nr. 80/2001, cuprinse în bugetele Administrației Prezidențiale, Parlamentului, Cancelariei Primului-ministru, Secretariatului General al Guvernului și instituțiilor din domeniul apărării țării, ordinii publice și siguranței naționale, se stabilesc prin normative proprii.

În temeiul dispozițiilor de mai sus, entitățile enumerate efectuează cheltuieli de protocol, în baza actelor administrative emise de ordonatorul principal de credite al fiecărei instituții.

Cadrul legislativ actual nu permite Avocatului Poporului, în pofida rangului său de instituție fundamentală cu rol în apărarea drepturilor și libertăților cetățenilor, să își stabilească normative proprii de cheltuieli pentru protocol, deplasări în străinătate, dotări cu autoturisme și consumul lunar de carburanți, în limita bugetului anual aprobat, nefiind exceptată de la aplicarea Ordonanței Guvernului nr. 80/2001.

În acest context, **au existat unele instituții, inclusiv Ministerul Justiției, care au considerat că prevederile Ordonanței Guvernului nr. 80/2001 nu sunt aplicabile instituției Avocatul Poporului** având în vedere și dispozițiile art. 39 din Regulamentul de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului, republicat, cu modificările ulterioare, care specifică că normativele de cheltuieli pentru protocol, deplasări în străinătate, dotări cu autoturisme și consum lunar de carburanți se stabilesc prin ordin al Avocatului Poporului, potrivit legii.

Interpretarea diferită a normelor legale de către instituțiile abilitate creează premisele unor eventuale ilegalități în folosirea fondurilor publice. Astfel, pentru respectarea întocmai a prevederilor legale, **s-au făcut demersuri legale în vederea dotării Mecanismului privind prevenirea torturii în locurile de detenție cu autoturisme necesare desfășurării activității în condiții corespunzătoare.**

În acest sens, în cursul anului 2015 a fost inițiat de către Secretarul General al Guvernului **un proiect de hotărâre privind reglementarea numărului de autoturisme și a consumului de carburanți pentru activitățile specifice ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție și centrelor zonale ale acestuia, care funcționează în cadrul instituției Avocatul Poporului.**

Acesta a fost semnat de domnul Ion Moraru, în calitate de Secretar General al Guvernului, și avizat favorabil de Ministrul Finanțelor Publice, domnul Eugen Orlando Teodorovici. Ministerul Justiției a transmis un punct de vedere, din care reieșea în esență, că „nu există temei legal pentru aprobarea prin hotărâre a Guvernului a numărului de autoturisme și carburanți pentru Avocatul Poporului, acestea fiind aprobate prin ordin al Avocatului Poporului”. În acest sens, s-a arătat că **„deși instituția Avocatul Poporului nu este menționată expres în acest text (art. 1 alin. (3) din Ordonanței Guvernului nr. 80/2001) nu rezultă care ar fi rațiunea pentru care alte acte normative de cheltuieli ar fi aprobate de Guvern”**.

Or, în bugetul pe anul 2015 al instituției Avocatul Poporului erau alocate sumele necesare achiziționării autoturismelor (bani care, ulterior s-au întors la bugetul de stat, nefiind cheltuiți). Mai mult, **în anul 2016, au fost prevăzute sumele de bani necesare achiziționării autoturismelor, iar demersurile au continuat și în anul 2016, fără a avea însă un rezultat favorabil care se impunea de urgență.**

Ministerul Justiției a considerat că prin hotărâre a Guvernului se pot aproba unele derogări de la normativele de cheltuieli stabilite la nivel primar, însă doar pentru instituțiile și autoritățile vizate expres de prevederile legale (art. 4 alin. (1) și art. 5 alin. (1) din Ordonanță). Totodată, Ministerul Justiției a apreciat că „Ordonanța Guvernului nr. 80/2001 este aplicabilă Avocatului Poporului, însă în situația în care instituția apreciază că normativele instituite de ordonanță nu acoperă necesarul lunar de consum sau dorește instituirea altor normative pentru dotarea cu autoturisme este necesară completarea textului ordonanței, fie prin includerea Avocatului Poporului în enumerarea de la art. 1 alin. (3), fie prin modificarea textelor de ordonanță care reglementează excepții ce permit aprobarea de normative diferite față de cele stabilite în ordonanță. În acest sens, menționăm că inițiatorul Ordonanței Guvernului nr. 80/2001 și a modificărilor ulterioare este Ministerul Finanțelor Publice”.

În vederea inițierii de către Ministerul Finanțelor Publice a unui proiect de hotărâre de Guvern care să reglementeze numărul de autoturisme și consumul de carburanți pentru activitățile specifice desfășurate de Domeniul privind prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție și de către centrele zonale ale acestuia, care funcționează în cadrul instituției Avocatul Poporului, această instituție ne-a comunicat următoarele:

- a) inițiază proiecte de acte normative în domeniul său de activitate și urmărește armonizarea acestora cu legislația Uniunii Europene în domeniu;
- b) legislația în vigoare nu autorizează Ministerul Finanțelor Publice să inițieze proiecte de acte normative prin care se stabilesc normativele de autoturisme pentru ordonatorii principali de credite ai bugetului de stat, cum este instituția Avocatul Poporului;
- c) din opinia Ministerului Finanțelor Publice, prevederile art. 1 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 80/2001 privind stabilirea unor normative de cheltuieli pentru autoritățile administrației publice și instituțiile publice sunt aplicabile doar autorităților și instituțiilor enumerate în cadrul acestuia;
- d) dotarea cu autoturisme pentru activitățile specifice instituției Avocatul Poporului se poate reglementa prin hotărâre de Guvern, ca în cazul Consiliul Superior al Magistraturii;
- e) în vederea inițierii unui proiect de hotărâre a Guvernului având ca obiect reglementarea numărului de autoturisme și consumul de carburanți pentru activitățile specifice desfășurate de Domeniul privind prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție și de către centrele

zonale ale acestuia, care funcționează în cadrul instituției Avocatul Poporului, Ministerul Finanțelor Publice ne-a recomandat să ne adresăm domnului Ioan Dragoș Tudorache, Șeful cancelariei primului-ministru.

Secretariatul General al Guvernului a precizat că Avocatul Poporului are drept de inițiativă legislativă, potrivit dispozițiilor art. 1 lit. a) din Regulamentul privind procedurile, la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente, în vederea adoptării/aprobării, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 561/2009, respectiv „**au dreptul să inițieze proiecte de documente de politici publice și proiecte de acte normative, în vederea adoptării/aprobării de către Guvern, conform atribuțiilor și domeniului lor de activitate, următoarele autorități publice ministerele și celelalte organe de specialitate ale administrației publice centrale, aflate în subordinea Guvernului, precum și autoritățile administrative autonome**”.

În prezent, în Parlament se află o Propunere legislativă privind modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, cu modificările și completările ulterioare, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, în sensul includerii în cuprinsul alineatului (3) al art. 1 din Ordonanța Guvernului nr. 80/2001, cu modificările și completările ulterioare, a instituției Avocatul Poporului alături de celelalte instituții prevăzute în Constituție și a căror organizare și funcționare se stabilește prin lege organică, se respectă necesitatea unei autonomii de decizie a instituțiilor prin raportare la atribuțiile lor.

Astfel, această propunere legislativă a fost adoptată de Senat în data de 1.11.2016 (nr. voturi: DA= 45 NU=3 AB=9) cu titlul: Lege pentru modificarea art.1 alin. (3) din Ordonanța Guvernului nr. 80/2001 privind stabilirea unor normative de cheltuieli pentru autoritățile administrației publice și instituțiile publice.

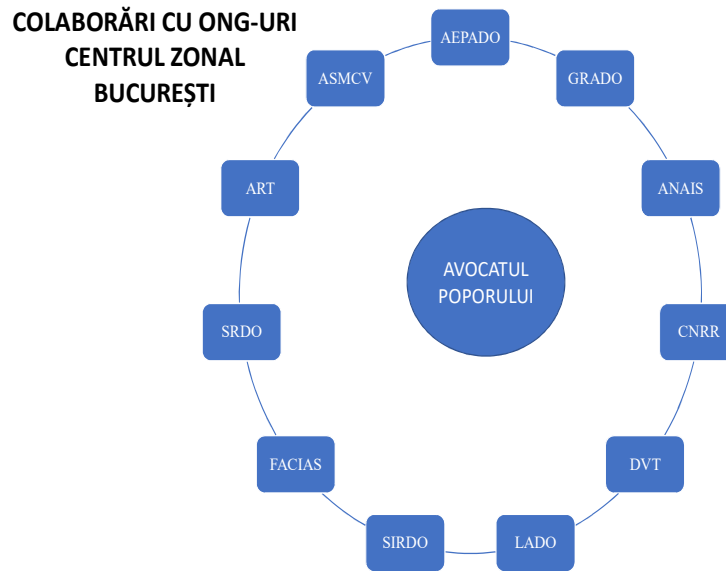
În data de 7.11.2016 a fost prezentată în Biroul Permanent al Camerei Deputaților. În prezent, stadiu: trimis pentru raport la comisiile permanente ale Camerei Deputaților.

► **Bugetul pentru anul 2016 alocat Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, parte componentă a bugetului instituției Avocatul Poporului, a fost de 2700 mii lei.**

► **La desfășurarea activității de prevenire a torturii participă reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale active în domeniul protecției drepturilor omului, selectate pe baza activității, de către Avocatul Poporului.**

Sub aspectul colaborării cu Organizațiile Neguvernamentale, în anul 2016 au fost încheiate Acte adiționale la Protocoalele deja existente, pentru continuarea acesteia și au fost încheiate noi Protocoale de colaborare, astfel că Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție colaborează cu 35 de Organizații Neguvernamentale, după cum urmează:

- **la nivelul Centrului zonal București (11 Organizații Neguvernamentale):** Asociația Europeană pentru Drepturile Omului (AEPADO); Grupul Român pentru Drepturile Omului (GRADO); Asociația „ANAIS”; Asociația Română pentru Transparență; Consiliul Național pentru Refugiați (CNRR); Asociația Desenăm Viitorul Tău (DVD); Societatea Independentă pentru Drepturile Omului (SIRDO); Asociația Sănătate Mintală pentru Calitatea Vieții; Societatea Română pentru Drepturile Omului (SRDO); Fundația pentru Apărarea Drepturilor Cetățenilor împotriva Abuzurilor Statului (FACIAS); Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului.

- **la nivelul Centrului zonal Alba (9 Organizații Neguvernamentale):** Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului Alba; Uniunea Democratică a Romilor Alba; Liga Apărării Drepturilor Omului, Filiala Satu Mare (LADO); Asociația AMURADI Brașov, Asociația pentru Siguranță Comunitară Antidrog (ASCA), Filiala Harghita; Asociația pentru Parteneriat Comunitar Brașov; Asociația Umanitară „Împreună pentru ei”; Fundația „Un copil, o speranță”; Fundația Ruhama

- **la nivelul Centrului zonal Bacău (9 Organizații Neguvernamentale):** Asociația Pro Democrația Piatra Neamț; Asociațiilor Romilor Creștini „Calea, Adevărul și Viața”; Asociația Pro Democrația Brăila; Asociația Pro Democrația Club Botoșani; Asociația Iris; Fundația Familia; Asociația Speranța Andraidei; Asociația Alternative Sociale; Institutul pentru Parteneriat Bucovina;

- **la nivelul Centrului zonal Craiova (6 Organizații Neguvernamentale):** Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului (Filiala Dolj) OADO; Liga Apărării Drepturilor Omului; SOS Copii Gorjului; Asociația Pro Democrația (Caracal); OADO Timișoara; Liga Apărării Drepturilor Omului (Filiala Cluj).

Menționăm că o provocare în colaborarea dintre Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție și Organizațiile Neguvernamentale o reprezintă reglementarea situației plății cheltuielilor de transport, hrană și cazare a reprezentanților acestora, membrii în echipele de vizite.

► La desfășurarea activității Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, **în afara specialiștilor (medici, psihologi, asistenți sociali) angajați permanenți participă, în baza contractelor de prestări servicii și specialiști, colaboratori externi** selectați de Avocatul Poporului, pe baza propunerilor primite de la Colegiul Medicilor din România, Colegiul Psihologilor din România, Societatea Sociologilor din România, Colegiul Național al Asistenților Sociali sau de la alte asociații profesionale din care fac parte.

La propunerea asociațiilor profesionale, au fost selectați colaboratorii externi, astfel că potrivit:

- **Ordinului nr. 26/16 februarie 2016** pentru completarea Anexei la Ordinul Avocatului Poporului nr. 163/1 octombrie 2015 pentru aprobarea evidenței/listei colaboratorilor externi (**asistenți sociali**) selectați de Avocatul Poporului în baza prevederilor art. 29⁵ și art. 29⁶ din Legea 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

- **Ordinului nr. 44/28 martie 2016** pentru completarea Anexei la Ordinul Avocatul Poporului nr. 201/2015 pentru aprobarea evidenței/listei colaboratorilor externi (**medici**), selectați de Avocatul Poporului în vederea desfășurării activității în baza prevederilor art. 29⁶ și art. 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

- **Ordinului nr. 160/18 octombrie 2016** pentru completarea Ordinului nr. 44 din 28 martie 2016 pentru completarea Anexei la Ordinul Avocatul Poporului nr. 201/2015 pentru aprobarea evidenței/listei colaboratorilor externi (**medici**), selectați de Avocatul Poporului în vederea desfășurării activității în baza prevederilor art. 29⁵ și art. 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

- **Ordinul nr. 25 din 16 februarie 2016** pentru completarea Anexei la Ordinul Avocatului Poporului nr. 115/2015 pentru aprobarea evidenței/listei colaboratorilor externi (psihologi) selectați de Avocatul Poporului în vederea desfășurării activității în baza prevederilor art. 29⁵ și art. 29⁶ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare

în prezent, sunt selectați: 39 medici- colaboratorii externi (medicină de familie, neuropsihiatrie infantilă; medicină legală; cardiologie; psihiatrie; ORL; medicină fizică, balneologie și recuperare, **46 psihologi – colaboratori externi** (psihologie clinică, consiliere psihologică și psihoterapie), **21 asistenți sociali-colaboratori externi**.

PROTOCOALE DE COLABORARE cu ASOCIAȚII PROFESIONALE		
1	Colegiul Medicilor din România	39 medici
2	Colegiul Psihologilor din România	46 psihologi
3	Colegiul Național al Asistenților Sociali din România	21 asistenți sociali

Sub aspectul participării colaboratorilor externi la desfășurarea activității Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție menționăm că aceasta a fost întreruptă începând cu data de 1 septembrie 2016, ca urmare a solicitării Biroului administrativ din cadrul instituției Avocatul Poporului, referitoare la respectarea

prevederilor art. 43 alin. (2) din Hotărârea nr. 395/2 iunie 2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor referitoare la atribuirea contractului de achiziție publică/acordului-cadru din Legea nr. 98/2006 privind achizițiile publice.

Alin. (3) din Hotărârea nr. 395/2016 prevede că „În cazul în care autoritatea contractantă nu identifică în cadrul catalogului electronic produsul, serviciul sau lucrarea care îi poate satisface necesitatea sau constată că prețul postat de operatorii economici pentru obiectul achiziției este mai mare decât prețul pieței sau din motive tehnice imputabile SEAP nu este posibil accesul la catalogul electronic, atunci autoritatea contractantă poate realiza achiziția de la orice operator economic, elaborând în acest sens o notă justificativă”.

În vederea respectării prevederilor legale, Biroul administrativ din cadrul instituției Avocatul Poporului a solicitat ca **toate contractele de prestări servicii să fie încheiate exclusiv cu PFA, CMI medici, psihologi sau asistenți sociali care au cont în SEAP.**

Față de cele expuse anterior, menționăm că **obligativitatea înscrierii în SEAP a colaboratorilor externi ai Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție a generat o blocare/împiedicare a desfășurării efective a activității domeniului și în principal a activității Centrelor zonale Alba și Bacău, la care posturile de medici angajați permanent sunt încă vacante.**

Ca atare, apreciem că **obligativitatea achiziționării directe prin intermediul catalogului electronic publicat în SEAP a serviciilor colaboratorilor externi (medici, asistenți sociali, psihologi) constituie o cerință neconcordantă cu prevederile art. 29⁵ și ale art. 29⁶ din Legea nr. 35/1997** privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care reglementează selectarea colaboratorilor externi în baza propunerilor asociațiilor profesionale. Conform articolelor menționate, pentru desfășurarea activităților Domeniului „**sunt cooptați și colaboratori externi de alte specialități decât cei angajați permanent, în baza unor contracte de prestări de servicii. Colaboratorii externi sunt selectați de către Avocatul Poporului, pe baza propunerilor primite de la Colegiul Medicilor din România, Colegiul Psihologilor din România, Societatea Sociologilor din România, Colegiul Național al Asistenților Sociali sau de la alte asociații profesionale din care fac parte.**”

Pe cale de consecință, cooptarea colaboratorilor externi în vederea participării la activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție nu se realizează prin selectarea oricărui specialist din catalogul electronic publicat în SEAP, ci potrivit Legii nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în baza selectării acestora de către Avocatul Poporului, la propunerea asociațiilor profesionale.

► Pentru îndeplinirea atribuțiilor Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, Avocatul Poporului a emis **Ordinul nr. 60 din 15 aprilie 2016**, potrivit căruia, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție monitorizează în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție, având ca atribuții, în principal: **vizitarea anunțată sau inopinată a locurilor de detenție** în scopul verificării condițiilor de detenție și a tratamentului aplicat persoanelor private de libertate; **colaborarea cu specialiștii/colaboratorii externi** desemnați de Colegiul Medicilor din România, Colegiul Psihologilor din România, Colegiul Național al Asistenților Sociali, Asociația Sociologilor din România pentru realizarea vizitelor; **colaborarea cu reprezentanții organizațiilor neguvernamentale pentru realizarea vizitelor**; **solicitarea de informații instituției vizitate** înaintea vizitei, în timpul sau după efectuarea acesteia în scopul îndeplinirii atribuțiilor legale; **întrevederi în condiții de confidențialitate cu orice persoană privată de libertate**, cu acordul acesteia sau a reprezentantului legal; **elaborarea Raportului de vizită sau a Raportului preliminar în regim de urgență, după caz; formularea de**

Recomandări conducerilor locurilor de detenție vizitate în cazul neregularităților constatate; sesizarea autorității ierarhic superioare ori a autorității administrației publice locale sau centrale care a emis autorizația de funcționare, în cazul locurilor de detenție private, în situația în care instituția nu se conformează în privința recomandărilor transmise; **sesizarea organelor judiciare**, atunci când cu prilejul vizitei se constată existența unor indicii privind săvârșirea unor fapte prevăzute de legea penală; **întocmirea Planului anual de vizite**; **soluționarea petițiilor** cu privire la tortură și pedepse sau tratamente aplicate cu cruzime, inumane sau degradante și **efectuarea anchetelor** pentru soluționarea acestora; **sesizarea din oficiu** în cazul luării la cunoștință pe orice cale despre existența unei situații de tortură ori tratamente aplicate cu cruzime, inumane sau degradante în cadrul unui loc de detenție; întocmirea părții componente a Raportului anual referitoare la prevenirea torturii; **menținerea legăturii cu Subcomitetul de prevenire**; **coordonarea organizării campaniilor de informare, de educare și instruire** în scopul prevenirii torturii și a pedepselor sau tratamentelor aplicate cu cruzime, inumane sau degradante.

III. Pregătirea profesională a membrilor echipelor de vizită și acțiuni ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție

► Vizitele anunțate sau inopinate în locurile de detenție se desfășoară de către echipele de vizitare, care au în componență cel puțin un medic, în funcție de specializarea necesară, un reprezentant al organizației neguvernamentale și un jurist din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

În vederea realizării unei coeziuni între membrii echipei de vizită, **în anul 2016 au avut loc întâlniri ale membrilor Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție și colaboratorii externi**. Spre exemplu, la sediul Colegiului Național al Asistenților Sociali a fost organizată o sesiune de lucru în cadrul căreia au fost prezentate obiectivele, metodele de lucru în cadrul vizitelor și sarcinile fiecărui membru al echipei, în funcție de tipul locurilor de detenție, procedura încheierii contractelor de prestări servicii.

În cadrul **întâlnirii cu reprezentanții Colegiului Psihologilor din România** au fost prezentate etapele efectuării vizitei și obiectivele acestora, valorificarea informațiilor pentru elaborarea Raportului de vizită.

Pentru decelarea/depistarea semnelor torturii, abuzurilor și relelor tratamente **membrii Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție s-au întâlnit cu domnul prof. Dan Dermengiu (fost membru CPT), fost director al Institutului Național de Medicină Legală**. În acest context, au fost clarificați o serie de termeni specifici în cazul acuzațiilor de rele tratamente: spre exemplu, acuzații documentate, acuzații credibile, acuzații neverificate/neverificabile. Au fost prezentate metodele de evaluare a relelor tratamente, clasificarea torturii și a relelor tratamente; mijloacele de documentare a cazurilor de tortură și rele tratamente; proceduri de examinare; principii ale examinării; lista de verificare a unui serviciu medical dintr-un penitenciar de către un medic al CPT.

În același context, al desfășurării vizitelor a fost organizată o **întâlnire cu reprezentanții Organizațiilor Neguvernamentale**, ocazie cu care au fost dezbătute aspecte de natură a permite valorificarea eficientă a informațiilor obținute în timpul vizitelor, contribuția membrilor echipei la elaborarea recomandărilor și la sesizarea, după caz, a autorităților ierarhic superioare sau a organelor judiciare.

Periodic, au avut loc **întâlniri ale consilierilor din cadrul Centrelor zonale ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție**, iar în vederea coordonării activității acestora, adjunctul Avocatului Poporului a efectuat în anul 2016 activități de îndrumare la Centrele zonale Alba și Craiova.

Pentru buna desfășurare a activității Domeniului **au fost realizate Obiectivele de vizită pentru toate tipurile de locuri de detenție**, în baza cărora echipele de vizită pot proceda la pregătirea anterioară efectuării vizitei, desfășurarea vizitei și valorificarea datelor vizitei în vederea consolidării protecției persoanelor private de libertate. Totodată, a **fost realizată traducerea Ghidurilor privind copii în detenție (Ghid practic pentru monitorizarea locurilor de detenție pentru copii) și imigranți (Ghid pentru monitorizarea locurilor de detenție pentru imigranți), precum și a obiectivelor de urmărit în cazul unor categorii vulnerabile de persoane private de libertate (femei, copii, LGBT, vârstnici, consumatori de droguri).**

Cât privește contactul cu autoritățile publice care au în custodie persoane private de libertate, au avut loc:

- întâlnire cu domnul Marc J. Susser, reprezentant al Departamentului SUA, întâlnire care a avut ca obiect respectarea drepturilor persoanelor private de libertate în penitenciare; implementarea standardelor ONU pentru deținuții cu dizabilități „Regulile Nelson Mandela”; activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție;

- întâlnire cu domnul Tiberiu Trifan, secretar de stat din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, întâlnire care a avut ca obiect implicarea instituției Avocatul Poporului în activitatea de monitorizare a returnării imigranților cu ședere ilegală;

- întâlnire cu noul director general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, domnul Marius Vulpe și cu domnul Dan Halchin, director general adjunct al Administrației Naționale a Penitenciarelor, ocazie cu care s-au discutate aspecte referitoare la: monitorizarea penitenciarelor de către echipele de vizită ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție; soluții pentru implementarea recomandărilor cuprinse în Rapoartele de vizită ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție; diseminarea în unitățile aflate în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor a Legii nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a altor informații (materiale informative) referitoare la atribuțiile și datele de contact ale instituției Avocatul Poporului;

- întâlnire cu domnul Dragoș Pîslaru, ministrul muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice, prilej cu care au fost discutate aspecte referitoare la monitorizarea centrelor în care sunt custodiați minorii și persoanele vârstnice.

► În anul 2016, au **fost reevaluate locurile de detenție** din România, în funcție de care a fost întocmit Planul anual de vizite. Potrivit informațiilor comunicate de autoritățile publice care au în custodie persoane private de libertate există un număr de **2318 locuri de detenție**, din care: **penitenciare 44; centre aflate în subordinea Ministerului Afacerilor Interne 139** (din care 51 centre de reținere și arestare preventivă, 88 centre pentru migranți); **unități subordonate Ministerului Muncii- 2103** (din care: **centre rezidențiale pentru copii-1445**-din care 1148 în sistem public și 297 în sistem privat, **centre pentru persoane vârstnice 283**, dintre care 119 în sistem public și 164 în sistem privat; **centre pentru persoane adulte cu handicap-375**); **unități aflate în subordinea Ministerului Sănătății-34** din care spitale de psihiatrie 33 și 1 centru tratament adicții.

► Pentru mediatizarea atribuțiilor instituției Avocatul Poporului, **a fost elaborată o broșură cuprinzând prevederile interne și internaționale privind tortura și relele tratamente, tipurile locurilor de detenție**, organizarea și atribuțiile Domeniului privind prevenirea torturii, desfășurarea vizitelor, îndrumări privind sesizarea instituției Avocatul Poporului, datele de contact ale instituției Avocatul Poporului, ale Centrelor zonale ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție. Broșurile au fost transmise

autorităților centrale care sau în subordine locuri de detenție în vederea diseminării în rândul persoanelor private de libertate.

► Cu ocazia celei de-a 10 aniversări de la intrarea în vigoare a Protocolului Opțional la Convenția împotriva Torturii și a altor Pedepse ori Tratamente Crude, Inumane sau Degradante, instituția Avocatul Poporului-Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a organizat o serie de manifestări atât la nivelul Structurii centrale, cât și la nivelul Centrelor zonale.

Astfel, în data de 9 noiembrie 2016 a avut loc la Palatul Parlamentului-Sala drepturilor omului Conferința „OPCAT 10 ANI DE PREVENIRE A TORTURII. Activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție în primii ani de exercitare a atribuțiilor de Mecanism Național de Prevenire”. La Conferință au participat:

- *reprezentanți ai autorităților publice* (Administrația Prezidențială, Ministerul Afacerilor Externe-Agentul Guvernamental pentru Drepturile Omului, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Administrația Națională a Penitenciarelor, Institutul Național de Medicină Legală)

- *reprezentanți ai asociațiilor profesionale* (Uniunea Națională a Barourilor din România; Colegiul Medicilor din România, Colegiul Național al Asistenților Sociali, Colegiul Psihologilor din România, Institutul de Cercetare a Calității Vieții)

- *reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale* (Grupul Român pentru Apărarea Drepturilor Omului-GRADO, Societatea Independentă Română pentru Drepturile Omului (SIRDO), Consiliul Național Român pentru Refugiați (CNRR); Fundația pentru Apărarea Cetățenilor Împotriva Abuzurilor Statului (FACIAS), Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului (OADO); Organizația Națională a Persoanelor cu Handicap din

România (ONPHR); Asociația Anais; Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România-Comitetul Helsinki (APADOR CH).

Grigore POPESCU / AGERPRES FOTO

Temele Conferinței au fost:

* **„OPCAT 10 ANI DE PREVENIRE A TORTURII. Activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție în primii ani de exercitare a atribuțiilor de Mecanism Național de Prevenire”.**

* **„Prevenirea torturii în locurile de detenție în România”,** în legătură cu care reprezentanți ai autorităților publice, ai asociațiilor profesionale și ai organizațiilor neguvernamentale au transmis mesaje și au avut intervenții.

* **„Colaborarea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție cu autoritățile publice, asociațiile profesionale și societatea civilă”, temă în legătură cu care:**

- reprezentanții autorităților publice care au în subordine locuri de detenție **au prezentat măsurile dispuse în urma vizitelor efectuate de Domeniul** privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP).

- **specialiștii din cadrul Domeniului au evidențiat rolul medicului, psihologului, asistentului social, juriștilor** în monitorizarea condițiilor de detenție și a tratamentului aplicat persoanelor private de libertate.

- **organizațiile neguvernamentale au prezentat importanța participării lor la vizite și deficiențele constatate în vizitele de monitorizare.**

* **„Centrele zonale ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție”.** Prezentarea a vizat activitatea Centrelor zonale ale Domeniului pe parcursul celor 2 ani de activitate, precum și măsurile dispuse de instituțiile vizitate în vederea îmbunătățirii condițiilor de detenție, ca exemple de bune practici.

* **„Rolul autorităților publice în implementarea recomandărilor formulate de Avocatul Poporului”.** Tema s-a referit la conlucrarea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție cu autoritățile publice (Ministerul Justiției, Parlament, Ministerul Muncii, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Sănătății), pentru punerea în practică a recomandărilor formulate în urma vizitelor, de natură să consolideze protecția persoanelor

împotriva torturii și a pedepselor și a tratamentelor inumane sau degradante și a exercitării fără discriminare a drepturilor și libertăților fundamentale ale acestora.

Materialele distribuite invitaților la conferință au inclus materiale informative (pliant cu prezentarea OPCAT și atribuțiile MNP), poster tematic al aniversării „10 ani de prevenire a torturii”, sinteze ale Raportului anual al MNP și al Raportului special privind condițiile de detenție din penitenciare și centrele de reținere și arestare preventivă.

Evenimentul a fost mediatizat în presă și televiziune (Agerpress, Realitatea TV).

În data de 15 noiembrie 2016, Centrele zonale ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție (Alba, Bacău și Craiova) au organizat mese rotunde și dezbateri cu tema „10 ani de prevenire a torturii”.

OPCAT – 10 ani de prevenire a torturii

16 noiembrie 2016

Autor [Carmen Zaican](#)

La sediul Facultății de Drept și Științe Economice „Spiru Haret” din Craiova, Instituția Avocatul Poporului - Domeniul privind prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție a organizat, prin intermediul Centrului Zonal Craiova, conferința cu tema „OPCAT-10 ani de prevenire a torturii”, ocazie cu care s-a vorbit, în principal, despre vizitele efectuate în penitenciarele din Craiova, recomandările făcute și măsurile care au fost luate pentru remedierea problemelor.

Evenimentul de la Craiova a marcat împlinirea a 10 ani de la intrarea în vigoare a Protocolului Opțional la Convenția ONU împotriva torturii (OPCAT), când peste 80 de state au fost de acord să permită mecanismelor naționale de prevenire să monitorizeze locurile de detenție. „Odată cu adoptarea acestui protocol, statele semnatare au consolidat angajamentul lor de a preveni tortura și alte rele tratamente aplicate tuturor persoanelor private de libertate”, a precizat [Lucian Moșoiu](#), consilier în cadrul Centrului Zonal Craiova.

Dr. Doru-Adrian Seicaru: „Prezența unui medic este absolut indispensabilă în centrele de detenție”

Centrul Zonal Craiova și-a început activitatea în luna mai a anului 2015, monitorizând nouă județe: Arad, Timiș, Caraș-Severin, Mehedinți, Dolj, Gorj, Vâlcea, Olt și Argeș.

„Prezența unui medic este absolut indispensabilă, este vitală în astfel de centre de detenție. Doctorul poate să constate anumite probleme medicale și poate să relaționeze, la rândul lui, cu medicii locurilor de detenție, fiind, în felul acesta, o sursă de informație foarte valoroasă”, a subliniat rolul pe care medicul îl are în această structură [dr. Doru-Adrian Seicaru](#), consilier în cadrul Centrului Zonal Craiova. De altfel, echipa de la Craiova este formată din consilierul juridic [Lucian Moșoiu](#), medicul [Doru-Adrian Seicaru](#) și psihologul [Alina Angela Aron](#).

[Simona Emandi](#), consilier în cadrul Biroului Teritorial Craiova, a subliniat faptul că Instituția Avocatul Poporului a încercat să soluționeze probleme semnalate de cetățeni „în limita cadrului legal și întotdeauna s-a rezolvat mare parte din probleme”.

Penitenciarele din Craiova își îmbunătățesc condițiile de cazare

De la înființare și până în prezent, Centrul Zonal Craiova a efectuat 30 de vizite în locurile de detenție. Una dintre acestea a fost, în august 2015, când s-a făcut o anchetă amplă, inopinată, la Penitenciarul Craiova. „Am încercat, pe cât posibil, să ne conformăm recomandărilor făcute de Instituția Avocatul Poporului pentru îmbunătățirea condițiilor de cazare a deținuților. Cea mai mare problemă a noastră este suprapopularea și, pentru a mări spațiul din cameră, am ridicat toate obiectele care nu își aveau rostul și

La dezbateri au participat reprezentanți ai:

- **autorităților locale:** Instituția Prefectului Bacău și Dolj; Consiliul Județean Alba și Dolj; Inspectoratele de Poliție Județene Alba, Dolj și Bacău; Penitenciarele Aiud, Craiova, Pelendava și Bacău; Centrul de Detenție Craiova; Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Alba, Dolj și Bacău; Căminul pentru persoane vârstnice Bacău; Centrul de Recuperare și Rehabilitare Neuropsihiatrică Galda de Jos Alba; Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog Alba și Dolj; Serviciul de Probațiune Dolj; Universitatea Spiru Haret; Cotidianul „Cuvântul Libertății”; Radio Oltenia Craiova.

- **reprezentanți ai Organizațiilor Neguvernamentale** (Asociația Pro Democrația Piatra Neamț, Asociația Iris Vaslui) care sprijină activitatea Centrelor zonale;

- **medici, asistenți sociali și psihologi, colaboratori externi.**

Pentru mediatizarea evenimentului a fost publicat în presa locală Cuvântul Libertății Craiova articolul intitulat „10 ani de prevenire a torturii în România”, iar postul de Radio România Oltenia-Craiova a transmis despre eveniment în zilele de 11 și 15 noiembrie 2016, precum și de la fața locului.

Din dezbateri a rezultat că unitățile vizitate recunosc rolul de partener al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție în găsirea soluțiilor pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție și pentru implementarea recomandărilor, în scopul respectării drepturilor omului și prevenirii torturii și relexelor tratamente aplicate persoanelor private de libertate.

Astfel, doar o activitate bazată pe colaborare poate contribui la prevenirea torturii și relexelor tratamente, fiind o provocare pentru întreaga societate.

► **În perioada 3-12 mai 2016, a avut loc în România prima misiune de evaluarea efectuată de Subcomitetul Națiunilor Unite pentru Prevenirea Torturii (SPT).**

Conform OPCAT, prevenirea torturii se bazează pe relația triangulară dintre Statele Părți, Subcomitetul pentru Prevenirea Torturii și Mecanismul Național de Prevenire. În concordanță cu prevederile Protocolului, Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare precizează faptul că, în exercitarea atribuțiilor sale Avocatul Poporului sau, după caz, adjunctul Avocatului Poporului pentru prevenirea torturii menține legătura cu Subcomitetul de Prevenire a Torturii, trimite acestuia informații și se întâlnește cu membrii acestuia. De asemenea, membrii Mecanismului Național de Prevenire pot beneficia de pregătire profesională și asistență tehnică din partea Subcomitetului de Prevenire a Torturii.

În contextul prevederilor legale menționate, în perioada 3-12 mai 2016, o delegație SPT a efectuat o vizită în România în scopul monitorizării modului în care statul român și-a îndeplinit obligațiile asumate prin ratificarea Protocolului, inclusiv crearea unui Mecanism național de prevenire.

Astfel, pe parcursul vizitei au avut loc două întâlniri de lucru cu membrii Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, în zilele de 4, respectiv 12 mai 2016, prilej cu care au fost discutate mai multe aspecte precum mandatul și atribuțiile Mecanismului național de prevenire, legislația pertinentă în materia prevenirii torturii, modul de organizare și efectuare a vizitelor, implementarea recomandărilor.

Pe parcursul întrevederilor, reprezentanții Subcomitetului pentru Prevenirea Torturii au accentuat importanța garantării, de către stat, a independenței funcționale a mecanismului, precum și a membrilor acestuia, care presupune inclusiv autonomia financiară și organizațională a mecanismului și resurse suficiente pentru o funcționare efectivă, în conformitate cu prevederile OPCAT. De asemenea, au menționat importanța pregătirii continue a membrilor MNP și rolul păstrării unui dialog permanent, de către MNP cu SPT și alte MNP-uri naționale.

Cu privire la importanța funcționării MNP conform prevederilor OPCAT, pe care România ratificându-l s-a obligat să îl respecte, doamna Aisha Shujune Muhammad, președinta misiunii în România a Subcomitetului pentru prevenirea torturii, a comunicat, la sfârșitul vizitei în România:

„Considerăm că un MNP independent și cu resurse financiare suficiente este crucial în asigurarea unei prevenții efective pentru implementarea mecanismelor necesare în vederea prevenirii torturii și a rețelor tratamente”, concluzionând că vizita în România este începutul unei colaborări continue și constructive între SPT, România și MNP.

► **Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, îndeplinind atribuțiile de MNP a aderat la Rețeaua MNP-urilor din Sud Estul Europei, în cadrul Reuniunii Rețelei Mecanismelor Naționale de Prevenire din Sud Estul Europei (SEE NPM Network Meeting 2016), eveniment organizat de instituția Ombudsmanului din Austria, în perioada 10-12 octombrie 2016.**

Aderarea la Rețeaua MNP-urilor din Sud-Estul Europei reprezintă pentru fiecare MNP un mijloc eficient pentru realizarea schimbului de experiență și pentru îmbogățirea cunoștințelor referitoare la activitate de monitorizare a locurilor de detenție. Scopul Rețelei este de a stabili cooperarea MNP-urilor și schimbul de experiență între acestea, de a crea sinergie între membrii Rețelei, de a oferi susținere membrilor Rețelei și de a crea condiții pentru îndeplinirea efectivă a mandatului MNP specificat de OPCAT.

Menționăm că activitatea Rețelei MNP-urilor din Sud-Estul Europei presupune întâlniri regulate, întâlniri tematice, vizitarea locurilor de detenție, crearea de grupuri de lucru pentru diverse teme (jurisprudență, sănătate), împărtășirea cunoștințelor dobândite între membrii rețelei.

► În anul 2016, personalul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție a participat la o serie de conferințe, întâlniri de lucru organizate la nivel național:

Manifestări naționale:

- Conferința „Migrația și problematica sa”, organizată de SNSPA;
- Conferința „Justice Involving Volunteers in Europe (JIVE) – celebrating volunteers within the Criminal Justice System”, organizată de GRADO;

- Seminarul cu tema: „Condițiile de detenție din România -Provocări, bune practici și perspective”, organizat de Ministerul Justiției;
- Întâlnirea în domeniul migrației organizată de fundația Consiliul Național pentru Refugiați (CNRR);
- Simpozionul cu tema „Obstacole în calea cunoașterii, promovării și respectării drepturilor omului”, organizat de Organizația pentru Apărarea Drepturilor Omului – Filiala Regională Craiova;
- Simpozionul „Particularități (instituționale) de evaluare a copiilor cu tulburări din spectrul autist”, organizat de Colegiul Psihologilor- Filiala teritorială Alba, Centrul de sănătate mintală pentru copii Alba și Asociația pentru consiliere și asistență specializată Alba Iulia;
- Întâlnirea regională organizată de Ministerul Justiției împreună cu APADOR-CH - proces de informare și consultare publică privind situația din penitenciarele românești;
- Dezbateră organizată de Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România-Comitetul Helsinki, referitoare la condițiile de cazare din aresturile de poliție
- Instruirea birourilor teritoriale și a centrelor zonale ale instituției Avocatul Poporului, în localitatea Albac, județul Alba;
- Întâlnirea cu delegația din Republica Moldova, reprezentanți ai misiunii NORLAM, referitoare la individualizarea și umanizarea pedepselor penale;
- Întâlnirea cu delegația din Republica Moldova a Clinicii Juridice Bălți cu participarea APADOR-CH referitoare la monitorizarea centrelor de reținere și arest preventiv;

- Întâlnirea cu tema „Reabilitarea psiho-socială în spitalele de psihiatrie și măsuri de siguranță”, organizată de Asociația Română de Psihiatrie Medico-Legală;
- Participarea la workshop-ul de formare profesională continuă „Teste, metode și tehnici utilizate în psihologia clinică pentru evaluarea persoanelor cu dizabilități (nevoi speciale). Demența și tulburarea organică de personalitate”.

Medicii și psihologii angajați MNP au participat la următoarele manifestări științifice:

- Conferința Națională de cardiologie în medicina de familie – București;
- Congresul Național SRATI – Sinaia;
- Conferința de cardiologie – Sinaia;
- Conferința Națională „Ziua Națională de Prevenție a Suicidului”, Cluj-Napoca;

Manifestări internaționale:

Obiectul manifestărilor internaționale la care au participat reprezentanții Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție au vizat respectarea drepturilor fundamentale ale diferitelor categorii de persoane: copii (promovarea și diseminarea primului Ghid practic cu privire la monitorizarea locurilor de detenție pentru copii); persoane private de libertate (protecția judiciară a deținuților în statele membre ale Uniunii Europene); pacienți internați în spitale de psihiatrie, precum și persoane instituționalizate și tratate fără consimțământ în așezăminte specializate (vizite pilot la spitale de psihiatrie); refugiați și migranți (protecția drepturilor omului pentru refugiați și migranți aflați în țările din sud-estul Europei) ș.a.

Manifestările internaționale la care au participat reprezentanții Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție în anul 2016:

- Conferința finală „Children’s Rights behind bars”, Bruxelles;
- Workshop-ul consultativ pentru MNP-uri „Consolidarea punerii în aplicare a drepturilor fundamentale pe baza legislației UE în materie penală, prin cooperarea dintre sistemul judiciar și MNP-uri ”, Institutul pentru Drepturile Omului Ludwig Boltzmann (BIM), Viena, Austria;

- Seminarul și Conferința finală „Prison Litigation Network’s Research” în colaborare cu GRADO, Strasbourg;

- Workshopul „Monitorizarea instituțiilor psihiatrice” , Vilnius, Lituania;

- Cursurile Universității de vară, *Monitorizarea secțiilor de poliție*, organizată de Asociația pentru Prevenirea Torturii și Institutul pentru Drepturile Omului din Lyon, în Lyon, Franța;

- Conferința internațională la nivel înalt privind Provocările drepturilor omului legate de fluxurile recente ale migranților și refugiaților, Tirana – Albania;
- Manifestarea festivă ocazionată de aniversarea a 10 ani de la intrarea în vigoare a Protocolului Opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse cu cruzime, inumane sau degradante, Geneva;

- „An inclusive society through prison reform”, eveniment organizat de APADOR-CH, în colaborare cu Comitetul Norvegian Helsinki;
- Conferința Rețelei din SE Europei a Mecanismelor Naționale de Prevenire a torturii – Zagreb;
- Conferința „Protecția drepturilor omului ale refugiaților și migranților în țările din sud-estul Europei – Abordare Preventivă”, Belgrad, Serbia;
- Întâlnirea MNP-urilor din cadrul Rețelei din Sud Estul Europei și Reuniunea anuală a MNP-urilor din regiunea OSCE;
- Întâlnirea tematică a membrilor Rețelei Ombudsmanilor pentru Copii din Europa de Sud-Est - CRONSEE cu tema „Copiii migranți și refugiați”.

La Conferința finală „*Human Rights of Children Deprived of Liberty*” de la Bruxelles a fost prezentat, promovat și diseminat primul Ghid practic cu privire la monitorizarea locurilor de detenție pentru copii, urmărindu-se îmbunătățirea implementării standardelor europene privind protecția drepturilor și nevoilor copiilor instituționalizați. Ghidul este un instrument comprehensiv, conținând cerințe și principii de bază pentru efectuarea unei vizite, modele de interviuri cu copiii, instrucțiuni pentru întocmirea recomandărilor, indicații pentru comunicarea și cooperarea cu unitățile vizitate, relația cu reprezentanții unităților vizitate, care trebuie să fie echilibrată și să nu atragă măsuri coercitive aplicate minorilor cu care s-a discutat.

Workshop-ul consultativ pentru MNP-uri cu tema „Consolidarea punerii în aplicare a drepturilor fundamentale pe baza legislației UE în materie penală, prin cooperarea dintre sistemul judiciar și MNP-uri” a avut loc la Viena. Evenimentul a oferit oportunitatea discutării diferitelor probleme din aria de expertiză a MNP-urilor. Scopul său a fost de a prezenta un Studiu de referință cu privire la cooperarea dintre sistemul judiciar și MNP-uri în UE, precum și rolul MNP-urilor în consolidarea punerii în aplicare, corectă și coerentă, a legislației UE în materie penală.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg a fost gazda *Conferinței finale „Prison Litigation Network Research”*. Scopul proiectului a fost de a spori protecția judiciară a deținuților în statele membre ale Uniunii Europene. Pentru realizarea obiectivelor proiectului a fost creată o rețea europeană de medici și cercetători, care au lucrat pentru a apăra drepturile deținuților. Această rețea a ajutat la îmbunătățirea cunoștințelor privind legislația UE și a comparat sistemele existente în diferite țări, în vederea unui schimb de informații mai bun, astfel încât specialiști din diverse domenii să poată discuta și analiza obstacolele concrete întâlnite de persoanele aflate în detenție care sunt aduse în fața unei proceduri judiciare. Din lucrările conferinței a reieșit că este necesară o colaborare strânsă între state pentru asigurarea respectării drepturilor omului. De asemenea, a reieșit clar faptul că toate statele trebuie să aibă ca prioritate asigurarea respectării drepturilor fundamentale în penitenciare.

La Vilnius, în cadrul workshop-ului „Monitorizarea instituțiilor psihiatrice”, reprezentanții MNP au explorat celor mai frecvente probleme ce pot apărea în procesul de monitorizare a instituțiilor psihiatrice; au aprofundat înțelegerea principalelor situații de risc în cadrul monitorizării acestui tip de instituții; și-au dezvoltat abilitățile necesare pentru a face față provocărilor apărute în procesul de monitorizare a instituțiilor psihiatrice; au explorat strategiile folosite în decursul vizitării instituțiilor psihiatrice și au studiat procesul de creare și implementare a unor algoritmi de acțiune utilizabili în cadrul vizitelor. Materialele prezentate în cadrul workshopului, au vizat: tabelele de algoritmi privind modul de conducere al unui interviu; intervenția în cazuri concrete; problematica ridicată de vizitarea instituțiilor psihiatrice; listele sintetice de verificare pentru evaluarea spitalelor de psihiatrie și a pacienților internați în acestea; modalitățile de acțiune în vederea maximizării impactului vizitelor la nivel național.

Cursurile Universității de vară de la Lyon, au avut ca temă „Strategii și metodologia de monitorizare a detenției în secțiile de poliție”. Principalele aspecte care au făcut obiectul discuțiilor au vizat: specificitatea monitorizării secției de poliție, cu subtemele: puteri și responsabilități ale poliției și riscurile corespunzătoare; specificitatea monitorizării detenției de către poliție; utilizarea forței și a mijloacelor de constrângere în timpul arestării, cu subtemele: principiul utilizării graduale a forței; riscurile induse de utilizarea armelor și a acțiunilor de imobilizare; monitorizarea momentului arestării; analiza informațiilor obținute în timpul monitorizării și recomandările emise; sosirea persoanelor private de

libertate la secția de poliție, cu subtemele: garanții fundamentale: notificarea unui terț, accesul la un avocat, accesul la un medic; alte garanții; interogatoriul/audierea, cu subtemele: practica audierilor; audieri specifice; condițiile de muncă a lucrătorilor din cadrul poliției, cu subtemele: recrutarea personalului; formarea personalului; controlul și supervizarea activității lucrătorilor din cadrul poliției; condițiile de detenție, cu subtemele: spațiile de vizitat; condițiile de viață; supravegherea; grupuri vulnerabile, cu subtemele: vulnerabilitatea și persoane în situația de vulnerabilitate; minoritățile etnice, persoanele cu dizabilități, persoanele LGBTI, minorii, femeile; rolul Mecanismelor Naționale de Prevenire; rapoartele, recomandările și strategia de urmărire a implementării recomandărilor, cu subtemele: rapoartele de vizită, tematice, anuale; recomandările: dublu SMART; menținerea unui dialog constructiv cu autoritățile și interacțiunea cu diferiți actori în vederea implementării recomandărilor.

„Conferința privind Protecția drepturilor omului ale refugiaților și migranților în țările din sud-estul Europei – Abordare Preventivă” de la Belgrad au dezbătut problematica solicitanților de azil și a migranților/refugiaților, precum și a pașilor pe care Mecanismele Naționale de Prevenire îi au în vedere pentru prevenirea abuzurilor asupra refugiaților și migranților. Monitorizarea realizată de către MNP include verificarea condițiilor de detenție, precum și existența și funcționarea efectivă a mecanismelor de recurs și de control intern. Garanțiile fundamentale oferite solicitanților de azil și/sau migranților trebuie să fie: accesul la un avocat, accesul la un medic, dreptul la notificarea unui terț, dreptul de a fi informat. MNP poate contribui la creșterea capacității de a identifica situațiile de vulnerabilitate și de a încerca remediarea lor. S-a reținut că integritatea, imparțialitatea, feed-back-ul și nonjudecarea sunt principiile care trebuie să guverneze activitatea MNP și trebuie să transpară la redactarea rapoartelor. Menținerea unui dialog constructiv cu autoritățile și interacțiunea cu acestea sunt necesare în vederea implementării recomandărilor. S-a reiterat ideea de colaborare, precum și faptul că drepturile omului trebuie respectate în orice moment, pentru orice ființă umană.

Conferința internațională la nivel înalt privind Provocările drepturilor omului legate de fluxurile recente ale migranților și refugiaților (Tirana, 7-8 septembrie 2016) a avut ca scop reunirea reprezentanților la nivel înalt ai organizațiilor internaționale și agențiilor specializate, Ombudsmanilor și Mediatorilor, instituțiilor și oficialilor guvernamentali, ai comunității diplomatice și ai societății civile pentru identificarea unui răspuns comun la situația persoanelor care au nevoie de protecție internațională.

În cadrul Conferinței s-a menționat că toate țările de origine, de tranzit sau de destinație trebuie să adopte o abordare comună a situației migrației, iar instituțiile Ombudsmanilor și ale Mediatorilor îndeplinesc un rol deosebit de important, deoarece aceștia se pot sesiza și pot interveni de urgență, realizând legătura dintre instituțiile statului, actualizarea legilor în domeniu și respectarea standardelor internaționale.

Ombudsmanul trebuie să fie independent (să poată acționa fără acordul altor instituții), să aibă o atitudine pro-activă (proponeri legislative, măsuri cu efect imediat), să colaboreze cu ceilalți Ombudsmani și să faciliteze colaborarea și coordonarea instituțiilor naționale.

Ombudsmanii se bucură de credibilitate și trebuie să se implice în lupta pentru asigurarea unui tratament egal al migranților în toate țările, având în vedere că **acesta are posibilitatea de a se sesiza în cazul migranților, de a fi proactiv, de a fi aproape de victime, de a fi rapid prin acțiunile sale, deoarece nu are nevoie de autorizații, are posibilitatea de a face schimbări.**

Curtea Europeană a Drepturilor Omului folosește rapoartele mecanismelor de prevenire a torturii din cadrul ombudsmanilor. În contraparte, Ombudsmanii trebuie să preia recomandările Curții Europene a Drepturilor Omului și ale Consiliului Europei, să atragă atenția asupra cauzelor judecate la Strasbourg și să ajute ca țările lor să transpună în legislația și practicile interne aceste recomandări.

De asemenea, a fost subliniat rolul educației, care are un rol important în lupta contra discursului de ură și a stereotipurilor negative. Trebuie să fim pozitivi, toleranți, să coexistăm cu refugiații, să scoatem în evidență avantajele aduse de prezența refugiaților și să combatem orice discurs care folosește ura. **Colaborarea și drepturile omului trebuie respectate în orice moment, pentru orice ființă umană.** S-a atras atenția cu privire la situația copiilor refugiați, mulți copii fiind lipsiți de orice formă de protecție.

De asemenea, s-a subliniat că migrația este un fenomen mondial, în care trebuie respectate legislațiile naționale și în special drepturile omului; se impune o partajare a atribuțiilor între: țările de origine, țările de tranzit și țările de destinație; rolul Ombudsmanului rămâne de neînlocuit.

Ombudsmanii sunt vitali pentru înțelegerea problemelor migranților (acesta verifică dacă administrațiile aplică corect legea; asigură protecția victimelor; verifică adaptarea legislației naționale la legislația internațională; transferul, cazarea migranților și procedura de azil) și pentru respectarea drepturilor omului, iar colaborarea dintre ei trebuie să aibă loc permanent.

În cadrul Conferinței a fost adoptată Declarația de la Tirana privind migrația.

În cadrul manifestării festive ocazionată de aniversarea a 10 ani de la intrarea în vigoare a Protocolului Opțional la Convenția împotriva torturii și a altor Pedepse ori Tratamente Crude, Inumane sau Degradante, care a avut loc la Geneva, la 17 noiembrie 2016, temele dezbătute au vizat: evaluarea rezultatelor obținute în cei zece ani de la intrarea în vigoare a OPCAT, precum și a modului în care existența OPCAT a prevenit sau împiedicat actele de tortură; identificarea valorii aduse de existența OPCAT, exemple de bune practici în activitatea de prevenire a torturii, precum și identificarea și studierea mecanismului prin care OPCAT funcționează ca o relație de cooperare trilaterală între Statele Membre, SPT și MNP -uri, cu scopul de a preveni tortura și de a asigura respectarea drepturilor omului.

Vizita de la Oslo, Norvegia, având ca temă „An inclusive society through prison reform”, a avut drept scop cunoașterea condițiilor de detenție din penitenciarele norvegiene, în special măsurile care vizează reabilitarea și reintegrarea deținuților în societate.

Au fost vizitate Penitenciarele Bredtveit și Halden, au fost purtate discuții cu reprezentanții Comitetului Helsinki din Norvegia, cu reprezentanții Direcției Servicii Corecționale Norvegiene, cu reprezentanții MNP din Norvegia (care funcționează în cadrul instituției Ombudsman), cu reprezentanții Armatei Salvării din Norvegia, precum și cu reprezentanții serviciului de probațiune.

Zagrebul a găzduit Conferința Rețelei din Sud-Estul Europei a Mecanismelor Naționale de Prevenire a Torturii. Au participat reprezentanți ai Mecanismelor Naționale de Prevenire din cele 11 țări membre ale rețelei. Au avut loc prezentări în plen și dezbateri pe trei grupe de lucru având trei teme majore: criza refugiaților, punerea în aplicare a Regulilor Mandela și consolidarea monitorizării recomandărilor MNP-urilor.

Ceea ce s-a desprins din toate aceste manifestări internaționale a fost faptul că drepturile omului nu trebuie respectate doar în situații de armonie și prosperitate, ci și în perioade critice.

Mecanismele Naționale de Prevenire trebuie să tragă semnale de alarmă în orice caz de încălcare a drepturilor omului și să se implice în toate problemele privind protecția contra exploataării și abuzului.

Alte activități:

- Cursuri online organizate de Penal Reform International privind problematica femeilor aflate în detenție și problematica persoanelor LGBTI aflate în detenție;
- Studierea pachetelor de training online antidiscriminare, antiabuz și antiexploatare privind imigranții și refugiații.

► **Au fost purtate corespondențe cu:** Asociația pentru Prevenirea Torturii, care a solicitat informații privind activitatea Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în locurile de detenție; Institutul pentru Drepturile Omului de la Viena și Academia de Drept European de la Trier cu privire la intensificarea cooperării între sistemul judiciar și MNP-uri; Ministerul Afacerilor Externe, referitoare la monitorizarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor din spitalele de psihiatrie.

► În vederea eficientizării activității Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, **au fost propuse în vederea modificării legislative, o serie de prevederi ale Legii nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, dintre care reținem:**

- înlocuirea denumirii Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție cu cea de Mecanism de Prevenire a Torturii și constituirea ca structură distinctă de celelalte domenii de activitate, cu autonomie funcțională, operațională, financiară și de personal;

- soluționarea petițiilor cu privire la actele de tortură, tratamentele cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție, în funcție de tipul locului de detenție, de către domeniile de activitate ale instituției Avocatul Poporului, care îndeplinesc rol reactiv. În cazuri motivate, Avocatul Poporului poate dispune soluționarea unor petiții de către Mecanismul Național de Prevenire. **Mecanismul Național de Prevenire va îndeplini, de regulă, atribuții numai în materia prevenirii torturii în locurile de detenție prin efectuarea de vizite regulate în locurile de detenție.** Colaborarea dintre Mecanismul Național de Prevenire și domeniile de activitate ale instituției Avocatul Poporului va fi stabilită prin Regulamentul de organizare și funcționare al instituției Avocatul Poporului.

- *prevederea expresă a rolului preventiv al Mecanismului Național de Prevenire;*

- **întocmirea separată a raportului anual de activitate al Mecanismului**

Național de Prevenire, care se supune aprobării Avocatului Poporului;

- **examinarea și valorificarea de către Mecanismul Național de Prevenire a rapoartelor transmise de organizațiile neguvernamentale**, întocmite cu prilejul monitorizării condițiilor de primire în centrele regionale de proceduri și cazare ale solicitanților de azil, precum și în cazul monitorizării activității de îndepărtare sub escortă;

- **asigurarea de către instituția Avocatul Poporului a plății cheltuielilor pentru transport, cazare și masă în timpul deplasărilor efectuate de reprezentanții organizațiilor guvernamentale care fac parte din echipa de vizitare;**

- accesul membrilor echipei în locurile de detenție în baza împuternicirii Avocatului Poporului, astfel ca **membrii echipei de vizită să nu fie supuși perchezițiilor corporale cu ocazia vizitării locurilor de detenție sau măsurilor de control;**

- **remunerarea și acordarea sporurilor convenite membrilor echipelor de vizită din cadrul Mecanismului Național de Prevenire în condițiile stabilite de legislația incidentă în materie;**

- acordarea necondiționată de garanții și sprijin de către autorități membrilor Mecanismului Național în exercitarea atribuțiilor.

IV. Monitorizarea locurilor de detenție de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție

► În anul 2016 au fost înregistrate 593 petiții, dintre care la Centrul zonal București-300 petiții, iar 293 la Centrele zonale Alba-81 petiții, Bacău -102 petiții și Craiova-110 petiții.

► Au fost efectuate 85 vizite, după cum urmează:

a) În funcție de Centrele zonale care le-au realizat:

Centrul Zonal București (35): Penitenciarul Găești, Centrul de plasament Dacia Brașov, Centrul pentru persoane vârstnice Singureni, jud. Giurgiu, Centrul de reținere și triere din cadrul Poliției de Frontieră Turnu Măgurele, jud. Teleorman, Complexul de servicii sociale „Sf. Maria” București, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Dâmbovița, Penitenciarul-Spital București Jilava, Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică pentru Persoane Adulte cu Handicap Călinești, jud. Prahova, Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu, Căminul pentru persoane vârstnice „Sf. Elena” Târgoviște, Centrul pentru persoane vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie” București, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 5 București, Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni, Complex de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța, Complexul de Servicii Sociale „Floare de colt” Târgoviște, Complex de servicii sociale Găești, Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Săpoca, Centrul de plasament Robin Hood București, Căminul pentru persoane vârstnice din cadrul Complexului de Servicii Sociale Odăi, București, Penitenciarul Rahova, Căminul pentru persoane vârstnice Periș, jud. Ilfov, Penitenciarul Ploiești, Penitenciarul Târgșor, Penitenciarul Poarta Albă, Penitenciarul Mărgineni, Centrul de Reținere și Arestare preventivă nr. 1 București, Penitenciarul Giurgiu, Penitenciarul Jilava, Penitenciarul-Spital București Jilava, Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever din cadrul Complexului de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași, Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice dependente „Sf. Maria” com. Talpa, jud. Teleorman, Centrul de Primirea Copilului în Regim de Urgență și Evaluare din cadrul Complexului de Servicii Comunitare nr. 3 Buzău, Penitenciarul Mărgineni, Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Bălăceanca, Spitalul de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu” Bălăceanca.

Centrul Zonal Bacău (19): Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Iași, Penitenciarul Iași, Penitenciarul Vaslui, Centrul social Pietricica, Piatra-Neamț, Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni-Grajduri, jud. Iași, Centrul de reeducare Târgu Ocna, jud. Bacău, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Vaslui, jud. Vaslui, Căminul pentru persoane vârstnice Bacău, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Neamț, Centrul Maternal „Maternus” Iași, Spitalul Clinic de Psihiatrie „Socola” Iași, Penitenciarul Iași, Penitenciarul Botoșani, Centrul de Asistență și Suport pentru Persoane Vârstnice Fitionești, jud. Vrancea, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, jud. Suceava, Spitalul de Psihiatrie Sf. Pantelimon Brăila, Centrul de Primire în Regim de Urgență pentru Copilul Abuzat, Neglijat, Exploatat Brăila, Complexul de tip familial Universul copiilor Brăila, Penitenciarul Galați.

Centrul Zonal Craiova (17): Penitenciarul Târgu Jiu, Penitenciarul Colibași, Complex Locuințe Protejate Buzoești, Penitenciarul de Minori și Tineri Craiova, Centrul de plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea, Penitenciarul Timișoara, Casele de tip familial „Sf. Mihail” Caracal, Penitenciarul Craiova, Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Arad, Centrul de Rețineră și Arestare Preventivă Timiș, Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare Dolj, Căminul seniorilor Săcelu, județul Gorj, Căminul pentru persoane vârstnice Strehăia, județul Mehedinți, Centrul de Rețineră și Arestare Preventivă Mehedinți, Centrul de Rețineră și Arestare Preventivă Vâlcea, Centrul Maternal „Sfânta Ecaterina” Craiova, Complexul de Servicii Specializate de Tip Rezidențial Copii Casa Ioana comuna Dioști, județul Dolj.

Centrul Zonal Alba (14): Penitenciarul Aiud, Penitenciarul Codlea, Penitenciarul Miercurea Ciuc, Centrul pentru persoane vârstnice Brașov, Centrul pentru persoane vârstnice Gherla, Centrul de plasament (Teiuș) Stremț, Centrul de Primire în Regim de Urgență „Prinț și Cerșetor” Sfântu Gheorghe, Centrul „Sfântul Stelian” Ghimbav Brașov, Centrul de plasament „Brândușa” din cadrul Complexului de reabilitare școlară Brădet, jud. Brașov, Căminul „Sfânta Elisabeta” Orăștie, Penitenciarul Bistrița, Penitenciarul Baia Mare, Centrul de primire în regim de urgență pentru copiii străzii Baia Mare, Centrul de cazare și Proceduri pentru solicitanții de azil Șomcuta Mare, jud. Maramureș.

b) În funcție de locurile de detenție vizitate:

Penitenciare (27): Penitenciarul Găești, Penitenciarul-Spital București Jilava, Penitenciarul Rahova, Penitenciarul Ploiești, Penitenciarul Târgșor, Penitenciarul Poarta Albă, Penitenciarul Mărgineni, Penitenciarul Giurgiu, Penitenciarul Jilava, Penitenciarul-Spital București Jilava, Penitenciarul Mărgineni, Penitenciarul Iași, Penitenciarul Vaslui, Centrul de reeducare Târgu Ocna, jud. Bacău, Penitenciarul Iași, Penitenciarul Botoșani, Penitenciarul Galați, Penitenciarul Târgu Jiu, Penitenciarul Colibași, Penitenciarul de Minori și Tineri Craiova, Penitenciarul Timișoara, Penitenciarul Craiova, Penitenciarul Aiud, Penitenciarul Codlea, Penitenciarul Miercurea Ciuc, Penitenciarul Bistrița, Penitenciarul Baia Mare.

Centre pentru copii (22): Centrul de plasament Dacia Brașov, Complexul de servicii sociale „Sf. Maria” București, Complex de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța, Complexul de Servicii Sociale „Floare de colt” Târgoviște, Complex de servicii sociale Găești, Centrul de plasament Robin Hood București, Centrul Rezidențial pentru Copilul cu Handicap Sever din cadrul Complexului de Servicii Comunitare Oltenița, jud. Călărași, Centrul de Primirea Copilului în Regim de Urgență și Evaluare din cadrul Complexului de Servicii Comunitare nr. 3 Buzău, Centrul Maternal „Maternus” Iași, Centrul de Primire în Regim de Urgență pentru Copilul Abuzat, Neglijat, Exploatat Brăila, Complexul de tip familial Universul copiilor Brăila, Complex Locuințe Protejate Buzoești, Centrul de plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea, , Casele de tip familial „Sf. Mihail” Caracal, Centrul Maternal „Sfânta Ecaterina” Craiova, Complexul de Servicii Specializate de Tip Rezidențial Copii Casa Ioana comuna Dioști, județul Dolj, Centrul de plasament Stremț (Teiuș), Centrul de Primire în Regim de Urgență „Prinț și Cerșetor” Sfântu Gheorghe, Centrul „Sfântul Stelian” Ghimbav Brașov, Centrul de plasament „Brândușa” din cadrul Complexului de reabilitare școlară Brădet, județul Brașov, Căminul „Sfânta Elisabeta” Orăștie, Centrul de primire în regim de urgență pentru copiii străzii Baia Mare

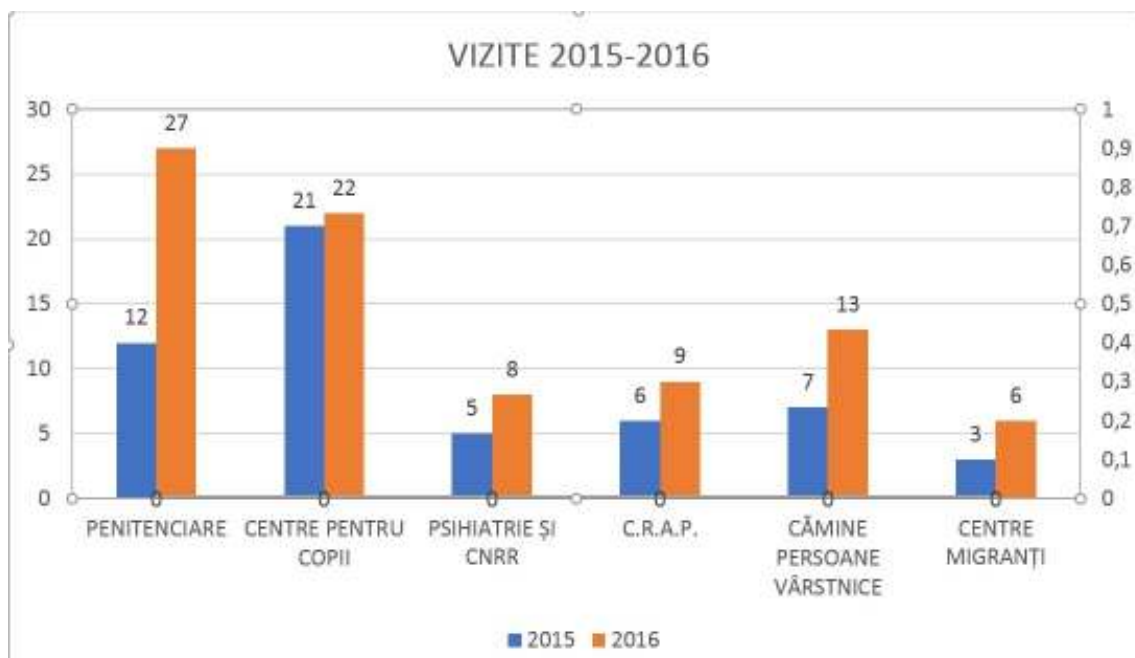
Spitale de psihiatrie și centre de recuperare neuropsihiatrică (8): Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică pentru Persoane Adulte cu Handicap Călinești, jud. Prahova, Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Săpoca, Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Bălăceanca, Spitalul de Psihiatrie „Eftimie Diamandescu”

Bălăceanca. Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni-Grajduri, județul Iași, Spitalul Clinic de Psihiatrie „Socola” Iași, Spitalul de Psihiatrie Sf. Pantelimon Brăila, Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare Dolj.

Centre de Reținere și Arestare Preventivă (9): Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Dâmbovița, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 5 București, Centrul de Reținere și Arestare preventivă nr. 1 București, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Iași, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Vaslui, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Neamț, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Timiș, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Mehedinți, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Vâlcea.

Cămine persoane vârstnice (13): Centrul pentru persoane vârstnice Singureni, jud. Giurgiu, Căminul pentru persoane vârstnice „Sf. Elena” Târgoviște, Centrul pentru persoane vârstnice „Sfântul Mucenic Fanurie” București, Căminul pentru persoane vârstnice din cadrul Complexului de Servicii Sociale Odăi, București, Căminul pentru persoane vârstnice Periș, județul Ilfov, Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice dependente „Sf. Maria” comuna Talpa, județul Teleorman, Centrul social Pietricica, Piatra-Neamț, Căminul pentru persoane vârstnice Bacău, Centrul de Asistență și Suport pentru Persoane Vârstnice Fitionești, județul Vrancea, Căminul seniorilor Săcelu, județul Gorj, Căminul pentru persoane vârstnice Strehaia, județul Mehedinți, Centrul pentru persoane vârstnice Brașov, Centrul pentru persoane vârstnice Gherla.

Centre Migranți (6): Centrul de reținere și triere din cadrul Poliției de Frontieră Turnu Măgurele, județul Teleorman, Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu, Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Otopeni, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava, Centrul de Cazare a Străinilor luați în Custodie Publică Arad, Centrul de cazare și Proceduri pentru solicitanții de azil Șomcuta Mare, județul Maramureș.

► Au fost înregistrate **38 sesizări din oficiu**, în legătură cu care au fost efectuate demersuri la autoritățile publice, dintre care amintim vizitele la: Casele de tip Familial „Sfântul Mihail” Caracal și la Centrul de Recuperare și Reabilitare Persoane cu Handicap Caracal, Complexul Social de Servicii „Odăi” București, Complexul de Servicii Sociale „Sf. Maria” București, CRAP Mehedinți, și anchete la Penitenciarul București Jilava, Penitenciar Colibași, Penitenciar Craiova, DGASPC Dolj, Penitenciar Iași, Complexul de Servicii Comunitare „Noricel” din cadrul DGASPC Dolj.

► Au fost formulate **6 Recomandări** în urma anchetelor efectuate, adresate Administrației Naționale a Penitenciarelor (3), Inspectoratului Județean de Poliție Sibiu, Direcției Generale de Asistență și Protecție Socială Dolj (2)

► Au fost realizate **56 anchete, după cum urmează:**

Centrul zonal București (22): Penitenciarul București Rahova (5), Penitenciarul București Jilava (3), Penitenciarul Mărgineni (2), Penitenciarul Giurgiu (2), Penitenciarul Tulcea, Penitenciarul Găești, (2), Penitenciarul Spital Poarta Albă, Penitenciarul Poarta Albă și Secția exterioară Valu lui Traian, Penitenciarul Spital Rahova, Penitenciarul Tulcea, Penitenciarul Ploiești, Penitenciarul Târgșor, Penitenciarul Slobozia;

Centrul zonal Alba (5): Penitenciarul Bârcea Mare (2), Penitenciarul Codlea, Penitenciarul Satu Mare, Centrul de Reținere și Arest Preventiv Brașov;

Centrul zonal Bacău (4): Penitenciarul Iași (3), Penitenciarul Bacău;

Centrul zonal Craiova (25): Casa de tip familial Aripă de Serafimi Dolj, Casa de tip familial Noricel Dolj, Penitenciarul Drobeta Turnu Severin (4), Penitenciarul Craiova (9), Spitalul Penitenciar Colibași (2), Penitenciarul Colibași (2), Penitenciarul Arad (3), Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj, Penitenciarul Arad (2).

1. Persoane private de libertate în Centre de Reținere și Arestare Preventivă

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție își exercită atribuțiile în centrele de reținere și arestare preventivă, în temeiul art. 29² lit. c) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Executarea măsurilor preventive privative de libertate în centrele de reținere și arestare preventivă este reglementată de Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal și de Hotărârea Guvernului nr. 157/2016 de aprobare a Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013.

Potrivit prevederilor art. 107 din Legea nr. 254/2013, **centrele de reținere și arestare preventivă se organizează și funcționează în subordinea Ministerului Afacerilor Interne.**

În prezent, în subordinea Ministerului Afacerilor Interne există 51 de centre de reținere și arestare preventivă.

În materia reglementării organizării și funcționării centrelor de reținere și arestare preventivă, menționăm că, deși Raportul special privind condițiile de detenție din penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă, factori determinanți în respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate, întocmit în anul 2015, a reținut că Ordinul nr. 988/2005 al Ministrului Administrației și Internelor pentru aprobarea

Regulamentului privind organizarea și funcționarea locurilor de reținere și arest preventiv din unitățile de poliție ale Ministerului Administrației (nepublicat) a căzut în desuetudine, până la data redactării prezentului Raport, nu a fost elaborat un nou Regulament, astfel că acesta continuă a fi aplicat.

Potrivit dispozițiilor art. 109 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, primirea în centrele de reținere și arestare preventivă a persoanelor față de care s-au dispus măsuri preventive privative de libertate se face pe baza ordonanței prin care s-a dispus măsura reținerii sau, după caz, a mandatului de arestare preventivă, după stabilirea identității acestora.

În conformitate cu dispozițiile art. 111 alin. (1) din același act normativ “persoanele reținute sau arestate preventiv aflate în centrele de reținere și arestare preventivă se supun unui regim propriu de executare, în vederea unei bune desfășurări a procesului penal, **cu respectarea drepturilor fundamentale**”, iar potrivit alin. 2 „putând presta muncă, la cerere, în interesul centrului și putând beneficia de asistență psihologică și moral-religioasă, în interiorul centrului, sub pază și supraveghere, în condițiile stabilite prin regulamentul de aplicare a prezentei legi”.

Potrivit Regulamentului din 10 martie 2016 de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, **persoanelor private de libertate le este asigurat dreptul la asistență medicală, tratament și îngrijiri cu personal specializat, în mod gratuit, potrivit legii, li se acordă servicii de asistență medicală la primirea în centrul de reținere și arestare preventivă, la cererea acestora în baza unei programări, precum și ori de câte ori este necesar** (de exemplu, în caz de urgențe medico-chirurgicale).

Administrația centrului de reținere și arestare preventivă asigură spațiul și facilitățile necesare **exercitării dreptului la asistență juridică, cu respectarea confidențialității vizitei**, sub supraveghere vizuală directă sau prin intermediul unor sisteme electronice.

Comitetul european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, subliniază că trei drepturi ale persoanelor reținute de poliție sunt considerate ca având o importanță deosebită: **dreptul persoanei în cauză la notificarea detenției ei către o terță parte aleasă de ea (un membru al familiei, un prieten), dreptul de a avea acces la un avocat și dreptul de a solicita examinarea medicală de către un doctor ales de ea (suplimentar față de orice examinare medicală realizată de un doctor chemat de autoritățile polițienești).**

În opinia Comitetului european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, aceste drepturi constituie **trei garanții fundamentale împotriva relelor tratamente aplicate deținuților, care trebuie aplicate de la începutul privării de libertate, indiferent de cum este aceasta descrisă în sistemul legal în cauză (arestare etc.).**

Accesul la avocat al persoanelor din custodia poliției trebuie să includă dreptul de a contacta și de a fi vizitat de un avocat (în ambele cazuri garantarea confidențialității discuțiilor trebuie asigurată) cât și, în principiu, dreptul persoanei în cauză ca avocatul ei să fie prezent în timpul interogatoriului. Posibilitatea persoanelor luate în custodia poliției de a avea acces la un avocat este o garanție fundamentală împotriva maltratării.

Cadrul actual legislativ prevede că pentru menținerea legăturii cu familia și pentru medierea contactului cu diverse persoane și organizații, administrația centrului de reținere și arestare preventivă asigură posibilitatea vizitării persoanelor private de libertate. Persoanele private de libertate **au dreptul de a efectua, pe cheltuiala lor, convorbiri telefonice** de la

telefoanele instalate în incinta centrului de reținere și arestare preventivă. Persoanele ce pot fi contactate de către persoanele private de libertate sunt membrii de familie, aparținători sau alte persoane, avocatul, notarul public, executorul judecătoresc, mediatorul autorizat ori altă persoană cu atribuții oficiale, precum și reprezentantul diplomatic, în cazul persoanelor de cetățenie străină.

Persoanele private de libertate **pot primi lunar** un pachet cu produse alimentare și își pot exercita **dreptul de a efectua cumpărături**, respectiv o dată la două săptămâni, prin administrația centrului, în baza cererii acestora și a ofertelor puse la dispoziție de către operatorii economici, cuprinzând toate tipurile de produse ce pot fi asigurate de către aceștia, în limita a 3/4 din valoarea salariului minim brut pe economie, alimente, fructe, legume, apă minerală, băuturi răcoritoare, țigări și alte bunuri de natura celor permise să fie permise, precum și cele necesare exercitării drepturilor de petiționare, la corespondență și la convorbiri telefonice.

Referitor la cazarea persoanelor private de libertate, conform dispozițiilor art. 256 din Regulamentul din 10 martie 2016 de aplicare a Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, aceasta se realizează, de regulă, în comun, cu respectarea strictă a principiului separării femeilor de bărbați și a tinerilor de ceilalți majori. Separarea sau gruparea acestor persoane se poate face în funcție și de alte criterii, cum ar fi: calitatea de persoană condamnată, arestată preventiv sau reținută, compatibilitatea intelectuală și de ordin cultural, interesul de participare la muncă, precum și în funcție de gradul de risc sau vulnerabilități.

Persoanelor din custodie trebuie să li se asigure condiții decente de detenție, o iluminare adecvată și ventilare, să li se ofere condiții adecvate de spălare, satisfacerea necesităților naturale la momentul dorit, precum și asigurarea hranei corespunzătoare din punct de vedere calitativ și cantitativ.

În anul 2016, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție - structura centrală și teritorială, a continuat activitatea de monitorizare a condițiilor de detenție și a tratamentului aplicat persoanelor aflate în centrele de reținere și arestare preventivă și a efectuat **vizite în 9 Centre de Reținere și Arestare Preventivă, respectiv: C.R.A.P. nr. 1 și nr. 5 București, C.R.A.P. Dâmbovița, C.R.A.P. Timiș, C.R.A.P. Neamț, C.R.A.P. Vâlcea, C.R.A.P. Mehedinți, C.R.A.P. Iași și C.R.A.P. Vaslui.**

Prezentăm în continuare **aspectele rezultate în urma vizitelor efectuate de către Domeniul privind prevenirea locurilor de detenție în anul 2016 în centrele de reținere și arestare preventivă menționate mai sus, recomandările adresate locurilor de detenție vizitate și măsurile dispuse în urma recomandărilor** formulate de Avocatul Poporului **pentru remedierea deficiențelor constatate cu prilejul vizitelor.**

Raportat la vizitele efectuate în anul anterior, s-a constatat o îmbunătățire a condițiilor de cazare din unele CRAP-uri. Cu titlu de exemplu:

La **C.R.A.P. Neamț** au fost montate în camerele de detenție ferestre de termopan, s-au înlocuit sistemele de iluminat, plasele de la ferestre au fost înlocuite cu altele care aveau ochiuri mai mari și permiteau într-o mai mare măsură trecerea luminii naturale și aerisirea camerelor. În camerele mici, cu două paturi, au fost montate mese basculante, în pereți, iar pentru iluminatul artificial au fost montate sisteme electrice care asigurau un iluminat corespunzător în camerele de detenție. De asemenea, au fost alocate fonduri pentru renovarea băilor, montarea de lavoare și WC-uri antivandal.

La **C.R.A.P. Timiș** au fost înlocuite ferestrele și ușile unor camere, au fost placate cu gresie și faianță grupurilor sanitare, au fost zugrăvite unele camere de detenție, a fost

achiziționată o mașină de spălat necesară pentru spălarea lenjeriilor și a hainelor persoanelor reținute și arestate preventiv și o mașină de uscat rufe automată.

Remarcăm interesul manifestat la nivelul C.R.A.P. Vâlcea în materia instruirii personalului, având ca tematică respectarea drepturilor persoanelor private de libertate, inclusiv pe linia prevenirii torturii și pedepselor ori tratamentelor inumane sau degradante, ocazie cu care a fost diseminat și mesajul de toleranță zero față de potențialele acte de tortură sau rele tratamente aplicate persoanelor private de libertate de către lucrătorii de poliție.

Ca **aspecte pozitive** reținute cu prilejul vizitelor efectuate în anul 2016 în centrele de reținere și arestare preventivă menționăm:

Referitor la condițiile de cazare: ●inexistența fenomenului de supraaglomerare în C.R.A.P. Timiș, Vâlcea și Mehedinți, Dâmbovița; ●dotarea camerelor cu aer condiționat; asigurarea patului individual pentru fiecare persoană privată de libertate; existența mobilierului necesar în camerele de deținere; asigurarea luminii de veghe; existența grupurilor sanitare proprii în toate camerele de deținere vizitate (*C.R.A.P. Dâmbovița, C.R.A.P. Vâlcea*); ●calitatea corespunzătoare a cazarmamentului (*C.R.A.P. Vâlcea și C.R.A.P. Timiș*); ●existența unor magazine pentru depozitarea îmbrăcăminteii persoanelor private de libertate (*C.R.A.P. nr. 1 București*); ●renovarea spațiului de deținere în sensul asigurării cazării în 10 camere de deținere a maxim 30 de persoane private de libertate, asigurându-se respectarea spațiului de 4 m²/persoană privată de libertate (*C.R.A.P. Vâlcea, C.R.A.P. Mehedinți*).

Referitor la condițiile igienico-sanitare: ●deratizarea și dezinsecția periodică a spațiilor aresturilor, conform normelor legale aplicabile în domeniu (*C.R.A.P. Dâmbovița și C.R.A.P. nr. 1 București*); ●derularea proceselor de modernizare și igienizare, montarea de aparate de aer condiționat, centrale termice noi (*C.R.A.P. Vaslui și C.R.A.P. Neamț*).

Referitor la asigurarea dreptului la informație și corespondență: ●în toate camerele de deținere fuseseră montate televizoare (*C.R.A.P. Vâlcea și C.R.A.P. Timiș*); ●documentele care conțineau informații cu privire la drepturile și obligațiile persoanelor private de libertate, precum și adresele unor instituții unde puteau formula sesizări în legătură cu încălcarea unor drepturi erau incluse în mape în toate camerele de cazare (*C.R.A.P. nr. 1 București*), informații similare fiind afișate lângă aparatul telefonic, amplasat în bibliotecă (*C.R.A.P. Dâmbovița*); ●drepturile persoanelor private de libertate puteau fi consultate de deținuți, acestea fiind afișate și traduse în cinci limbi (*C.R.A.P. Vaslui*); ●se asigurau plicuri și hârtie pentru cei care nu aveau posibilitatea financiară să le achiziționeze, iar corespondența era ridicată de un reprezentant al Poștei Române în fiecare zi (*C.R.A.P. Neamț*).

Referitor la hrană și apă: ●apa caldă și apa rece erau asigurate în permanență (*C.R.A.P. Timiș, C.R.A.P. Vâlcea și C.R.A.P. Mehedinți, Dâmbovița*); ●hrana era preparată, cu respectarea normelor legale, a confesiunii religioase și a afecțiunilor medicale de care suferea fiecare arestat (*C.R.A.P. Timiș, C.R.A.P. Vâlcea și C.R.A.P. Mehedinți*); ●igiena corespunzătoare a spațiilor de depozitare a alimentelor, bucătăriei și magaziei, a frigiderelor, dotate cu termometre în interior, cu afișarea la loc vizibil a graficului de temperatură la zi (*C.R.A.P. Dâmbovița și la C.R.A.P. nr. 1 București*).

Referitor la asigurarea asistenței medicale și psihologice: ●dotarea cu mobilier și aparatură conform normelor în vigoare a cabinetelor medicale; asigurarea gratuită a medicamentelor pentru persoanele aflate în arest preventiv, în baza unei prescripții medicale, cu avizul medicului (*C.R.A.P. Timiș, Vâlcea și C.R.A.P. Mehedinți*); ●examinarea medicală a tuturor persoanelor custodiate la primirea în unitate și consemnarea problemelor medicale; completarea corespunzătoare, securizarea și păstrarea în siguranță a registrelor de

consultații, a registrelor de tratament și de evidență a medicamentelor personale ale persoanelor private de libertate (C.R.A.P. *Dâmbovița*); ● acordarea asistenței psihologice de specialiști cu atestat de liberă practică (C.R.A.P. *Timiș*, C.R.A.P. *Vâlcea* și C.R.A.P. *Mehedinți*) și asigurarea asistenței psihologice la solicitarea persoanelor private de libertate sau ori de câte ori era necesar (C.R.A.P. *Dâmbovița*).

Referitor la dreptul la convorbiri telefonice: ● asigurarea dreptului la convorbiri telefonice a persoanelor private de libertate de trei ori/săptămână, 30 de minute, conform unui program și a listei de convorbiri telefonice (C.R.A.P. nr. 1 *București*, C.R.A.P. *Iași*, C.R.A.P. *Vaslui*, C.R.A.P. *Neamț*).

Deficiențele constatate în anul 2016 de către echipele de vizită la centrele de reținere și arestare preventivă care au făcut obiectul verificărilor sub aspectul condițiilor de cazare și a tratamentului aplicat persoanelor încarcerate au vizat:

Referitor la condițiile de cazare: ● aerisirea necorespunzătoare în camerele de detenție, cauzată de ferestrele de termopan și plasele metalice, care nu permiteau pătrunderea luminii și aerului (C.R.A.P. *Dâmbovița*); ● lumina naturală și iluminatul artificial necorespunzătoare (C.R.A.P. *Iași*, C.R.A.P. *Vaslui*, C.R.A.P. *Neamț*, C.R.A.P. *Mehedinți*, C.R.A.P. *Vâlcea*, C.R.A.P. *Timiș*); ● neasigurarea iluminatului de veghe (C.R.A.P. *Mehedinți*, C.R.A.P. *Vâlcea*); ● existența unor instalații de ventilație vechi și nefuncționale (C.R.A.P. *Mehedinți*); ● grupurile sanitare nu erau prevăzute cu sistem de iluminare artificială, iar în una din camerele vizitate nu exista ușă de acces în grupul sanitar, acesta fiind despărțit de restul camerei de o perdea care nu asigura intimitate (C.R.A.P. nr. 1 *București*); ● lipsa grupurilor sanitare în unele camere (C.R.A.P. *Mehedinți*); ● neasigurarea intimității persoanelor arestate la utilizarea grupurilor sanitare comune și instalații sanitare care prezentau un grad ridicat de uzură (C.R.A.P. *Mehedinți*, C.R.A.P. *Vâlcea*); ● wc –urile nu erau dotate cu separatoare (unul din WC-urile de la grupul sanitar destinat persoanelor custodiate neavând vas colector), iar una din instalațiile de duș din dotarea grupului sanitar destinat persoanelor custodiate era nefuncțională (*Centrul de Reținere și Arestare Preventivă Dâmbovița*); ● gradul avansat de uzură al cazarmamentului (C.R.A.P. *Mehedinți*); ● mobilier vechi, insuficient pentru păstrarea bunurilor personale și pentru servirea hranei din camerele de detenție (C.R.A.P. *Mehedinți*, C.R.A.P. *Vâlcea*, C.R.A.P. *Dâmbovița*, C.R.A.P. *Iași*, C.R.A.P. *Vaslui*, C.R.A.P. *Neamț*); ● lipsa dotărilor necesare în curțile de plimbare, bănci sau scaune, acoperișuri (C.R.A.P. *Dâmbovița* și C.R.A.P. nr. 1 *București*, C.R.A.P. *Mehedinți*).

Referitor la condițiile de igienă: ● existența insectelor dăunătoare (C.R.A.P. *Iași*, C.R.A.P. *Vaslui* și C.R.A.P. *Neamț*); ● aerisire și igienă necorespunzătoare la grupurile sanitare amplasate la demisol, astfel că în urma procesului de îmbăiere se formau vapori de apă care favorizau apariția condensului/mucegaiului, ruginirea componentelor din metal, precum și existența unui miros neplăcut (C.R.A.P. *Dâmbovița*); lipsa igienizării și dotării băilor cu utilitățile necesare (C.R.A.P. *Iași*, C.R.A.P. *Vaslui* și C.R.A.P. *Neamț*); ● igienizarea necorespunzătoare a unor spații de detenție (C.R.A.P. *Vâlcea*).

Referitor la asigurarea hranei: ● lipsa sălilor de mese (C.R.A.P. *Dâmbovița*, C.R.A.P. nr. 1 *București*, C.R.A.P. *Mehedinți*, C.R.A.P. *Timiș*, C.R.A.P. *Iași*, C.R.A.P. *Vaslui*, C.R.A.P. *Neamț*); ● hrană necorespunzătoare calitativ (C.R.A.P. *Mehedinți*; C.R.A.P. *Timiș*; C.R.A.P. *Iași*, C.R.A.P. *Vaslui*, C.R.A.P. *Neamț*); ● transportul hranei efectuat în condiții improprii cu autoturism neautorizat din punct de vedere sanitar-veterinar (C.R.A.P. *Mehedinți*); ● nerespectarea normelor în vigoare privind păstrarea probelor organoleptice (C.R.A.P. *Timiș*).

Referitor la asigurarea dreptului la corespondență: ● cutia poștală nu era amplasată într-un loc accesibil care să asigure dreptul la corespondență al persoanelor custodiate (C.R.A.P. *Dâmbovița*).

Referitor la asistența medicală și psihologică: ● cabinetele medicale nu erau dotate cu aparat EKG (C.R.A.P. *Dâmbovița*, C.R.A.P. nr. 1 *București*), monitor și defibrilator (C.R.A.P. *Dâmbovița*); ● cabinetul medical al C.R.A.P. *Dâmbovița* avea numai dotări de bază, suficient pentru acordarea asistenței primare; nu erau efectuate înregistrări ale răspunsurilor și concluziilor consulturilor I.M.L în cazul persoanelor private de libertate care prezintă la încarcerare mărci traumatice, nefiind respectată procedura legală în situațiile constatate la data vizitei (la C.R.A.P. *Dâmbovița*); ● nu exista registru de prescripție și administrare a medicamentelor psihotrope, procedura de administrare a acestora nefiind clar evidențiată (C.R.A.P. nr. 1 *București*); ● lipsa serviciului de permanență în acordarea asistenței medicale (C.R.A.P. *Mehedinți*); ● deficitul de personal medical, în condițiile unui grad ridicat de adresabilitate a persoanelor încarcerate (C.R.A.P. *Mehedinți*); ● lipsa din dotarea cabinetelor medicale a testelor rapide pentru depistarea bolilor infecto-contagioase (HIV, hepatită); acordarea asistenței psihologice într-un spațiu dotat necorespunzător pentru desfășurarea acestei activități (C.R.A.P. *Vâlcea*, C.R.A.P. *Mehedinți*); ● declarația pe care persoanele private de libertate o semnavă la introducerea în arest nu cuprindea și informarea cu privire la dreptul lor de a solicita asistență psihologică (C.R.A.P. *Mehedinți*); ● asistența medicală necorespunzătoare din cauza lipsei amenajărilor cabinetului medical și a personalului medical insuficient (C.R.A.P. *Neamț* și la C.R.A.P. *Iași*); ● lipsa activităților pentru ușurarea adaptării la mediul carceral, iar șocul depunerii, a cărui prezență putea fi constatată la majoritatea persoanelor custodiate, nu era minimizat (C.R.A.P. *Mehedinți*); ● persoanele minore reținute nu beneficiaseră de asistență psihologică (C.R.A.P. *Vâlcea*).

Alte deficiențe constatate: ● necesitatea actualizării Regulamentelor de Ordine Interioară pentru a fi în concordanță cu noile modificări legislative (H.G. nr.157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr.254/2013) (C.R.A.P. *Timiș*, C.R.A.P. *Vâlcea* și C.R.A.P. *Mehedinți*); ● efectuarea unor percheziții superficiale asupra persoanelor reținute, la intrarea în arest, care pot facilita actul de suicid (C.R.A.P. *Mehedinți*); ● neasigurarea confidențialității convorbirilor telefonice în camera de vizită, care nu era dotată cu dispozitive de separare între arestați (C.R.A.P. *Timiș*); ● neasigurarea intimității persoanei reținute la efectuarea percheziției corporale (C.R.A.P. *Timiș*); ● temperatura necorespunzătoare în timpul transportului persoanelor private de libertate cu mijloace de transport din dotare (C.R.A.P. *Timiș*); ● lipsa registrului special de sugestii și reclamații, precum și plasarea acestuia într-un loc care să asigure confidențialitatea (C.R.A.P. *Iași*, C.R.A.P. *Vaslui*, C.R.A.P. *Neamț*); ● tergiversarea finalizării lucrărilor de investiție (C.R.A.P. *Iași*, *Vaslui* și *Neamț*); ● lipsa personalului necesar desfășurării activităților din Centru și amânarea promovării celui existent, conform prevederilor legale (C.R.A.P. *Iași*, C.R.A.P. *Vaslui*, C.R.A.P. *Neamț*); ● durata redusă a programului de vizionare TV, astfel încât persoanele private de libertate nu aveau acces la club de mai multe ori pe săptămână și pentru o perioadă de timp mai mare de 30 de minute (C.R.A.P. *Iași*, C.R.A.P. *Vaslui*, C.R.A.P. *Neamț*).

În urma vizitelor efectuate în centrele de reținere și arestare preventivă, Avocatul Poporului a formulat următoarele Recomandări :

Referitor la condițiile de cazare: ● asigurarea aerisirii și luminii naturale corespunzătoare în camerele în care erau cazate persoanele custodiate (C.R.A.P. *Dâmbovița*); ● asigurarea iluminatului de veghe în toate camerele de detenție (C.R.A.P. *Mehedinți*, C.R.A.P. *Timiș*, C.R.A.P. *Vâlcea*); ● demontarea instalației de ventilație

nefuncțională (C.R.A.P. Mehedinți); ● examinarea posibilității de iluminare a grupurilor sanitare, cu lumină artificială; urgentarea montării unei uși de acces la grupul sanitar din camera vizitată pentru asigurarea în totalitate a intimității persoanelor private de libertate (C.R.A.P. nr.1 București); ● asigurarea intimității persoanelor private de libertate la folosirea dușurilor și toaletelor (C.R.A.P. Mehedinți, C.R.A.P. Vâlcea); ● asigurarea unui iluminat natural și artificial corespunzător, prin eliminarea unui rând de gratii de la ferestre și montarea unor becuri mai puternice (C.R.A.P. Iași, C.R.A.P. Vaslui); ● asigurarea unor condiții de detenție corespunzătoare prin dotarea tuturor camerelor cu paturi și saltele noi, precum și cu mobilierul necesar pentru servirea mesei și păstrarea bunurilor și obiectelor personale (CRAP Vaslui, CRAP Iași, CRAP Neamț, CRAP Mehedinți, CRAP Timiș, CRAP Vâlcea); ● dotarea curților de plimbare de la parter cu băncuțe necesare odihnei și relaxării persoanelor private de libertate și montarea unor acoperișuri la toate curțile de plimbare, care să asigure condiții optime de deplasare atunci când condițiile meteorologice sunt nefavorabile (CRAP Dâmbovița, CRAP nr. 1 București, CRAP Mehedinți); ● dotarea cu separatoare a WC-urilor din cadrul grupurilor sanitare, cu vas colector și asigurarea funcționalității instalației de duș din cadrul grupului sanitar destinat persoanelor custodiate (CRAP Dâmbovița);

Referitor la condițiile de igienă: ● efectuarea operațiunilor de dezinsecție cu o frecvență mai mare și verificarea eficienței substanțelor folosite (C.R.A.P. Iași); ● igienizarea și dotarea băilor cu mobilierul și utilitățile necesare (C.R.A.P. Iași, C.R.A.P. Vaslui, C.R.A.P. Neamț); ● efectuarea operațiunilor de igienizare în camerele de reținere (C.R.A.P. Mehedinți, C.R.A.P. Timiș, C.R.A.P. Vâlcea);

Referitor la asigurarea hranei: ● examinarea posibilității amenajării unei săli de mese la nivelul centrelor (C.R.A.P. Dâmbovița, C.R.A.P. Vaslui, C.R.A.P. Iași, C.R.A.P. Neamț, C.R.A.P. nr. 1 București); ● luarea măsurilor necesare pentru îmbunătățirea calității hranei oferită persoanelor private de libertate (C.R.A.P. Vaslui, C.R.A.P. Neamț, C.R.A.P. Iași, C.R.A.P. Mehedinți, C.R.A.P. Timiș); ● efectuarea demersurilor pentru autorizarea sanitar-veterinară a autoturismului utilizat pentru transportul hranei (C.R.A.P. Mehedinți); ● prelevarea zilnică și păstrarea probelor din mâncarea servită persoanelor private de libertate timp de 24 de ore, conform normativelor în vigoare (C.R.A.P. Timiș).

Referitor la asigurarea corespondenței: ● urgentarea amplasării cutiei poștale achiziționată în incinta centrului într-un loc accesibil persoanelor custodiate, în vederea asigurării dreptului la corespondență a acestora (CRAP Dâmbovița);

Referitor la asistența medicală și psihologică: ● dotarea corespunzătoare a cabinetului medical cu aparatură medicală, constând în achiziționarea unui E.K.G. (C.R.A.P. nr. 1 București, C.R.A.P. Dâmbovița), monitor și defibrilator în vederea îmbunătățirii calității asistenței medicale (C.R.A.P. nr. 1 București); ● completarea aparatului medicamentos de urgență și înregistrarea în evidențele cabinetului a răspunsurilor și concluziilor consulturilor I.M.L. în cazurile persoanelor private de libertate care prezintă la încarcerare mărci traumatiche, precum și respectarea procedurii legale în aceste situații (C.R.A.P. Dâmbovița); ● crearea unui registru pentru evidența gestionării și administrării medicamentelor psihotrope, persoanelor private de libertate (C.R.A.P. nr. 1 București); ● continuarea demersurilor privind încadrarea de personal medical (medic, asistent medical), care să asigure în mod corespunzător asistența medicală a persoanelor custodiate (C.R.A.P. Mehedinți); ● achiziționarea unor teste rapide pentru depistarea la nivelul cabinetului medical a unor posibile boli infecto-contagioase (C.R.A.P. Mehedinți, C.R.A.P. Timiș, C.R.A.P. Vâlcea); ● amenajarea unui spațiu adecvat pentru desfășurarea activităților psihologice, cu dotările necesare, tehnice și metodologice (C.R.A.P. Mehedinți, C.R.A.P.

Timiș, C.R.A.P. Vâlcea); ● asigurarea asistenței medicale corespunzătoare prin amenajarea cabinetului medical și angajarea personalului medical în număr suficient pentru asigurarea continuității acordării asistenței medicale, precum și pentru îndeplinirea corectă a atribuțiilor personalului medical, în condițiile în care administrarea tratamentelor și completarea corespunzătoare a fișelor sunt în atribuțiile personalului medical (*C.R.A.P. Iași, C.R.A.P. Neamț*); ● asigurarea asistenței psihologice persoanelor minore custodiate și încurajarea accesării serviciilor psihologice de către persoanele private de libertate (*C.R.A.P. Mehedinți, C.R.A.P. Timiș, C.R.A.P. Vâlcea*).

De asemenea, **Recomandările formulate au mai vizat:** ● finalizarea actualizării Regulamentelor de Ordine Interioară (*C.R.A.P. Mehedinți, C.R.A.P. Timiș, C.R.A.P. Vâlcea*); ● necesitatea efectuării unor percheziții amănunțite și mai atente asupra persoanelor reținute, la intrarea în arest, în vederea identificării unor obiecte, care a facilitat actul de suicid al unei persoane custodiate (*C.R.A.P. Mehedinți*); ● instalarea unor paravane separatoare în camera de vizită, pentru a fi asigurată confidențialitatea convorbirilor dintre vizitatori și arestați (*C.R.A.P. Timiș*); ● identificarea unei soluții pentru amenajarea unui spațiu special destinat percheziției corporale la intrarea în arest a persoanelor reținute, în vederea asigurării intimității acestora (*C.R.A.P. Timiș*); ● realizarea transportului persoanelor private de libertate cu mijloace de transport care să asigure temperaturi corespunzătoare în timpul transportului, atât pentru persoanele arestate, cât și pentru personalul de escortă (*C.R.A.P. Timiș*); ● înființarea unui registru special de sugestii și reclamații, informarea deținuților cu privire la existența acestuia și plasarea lui într-un loc care să asigure confidențialitatea, dacă persoana reclamantă dorește aceasta (*C.R.A.P. Vaslui, C.R.A.P. Iași, C.R.A.P. Neamț*); ● efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru angajarea personalului necesar desfășurării activităților din centre și promovarea celui existent, conform prevederilor legale; efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru finalizarea lucrărilor de investiție (*C.R.A.P. Iași, C.R.A.P. Vaslui, C.R.A.P. Neamț*); ● modificarea programului de vizionare TV, astfel încât persoanele private de libertate să aibă acces la club de mai multe ori pe săptămână și pentru o perioadă de timp mai mare de 30 de minute (*C.R.A.P. Vaslui, CRAP Iași, CRAP Neamț*);

În urma vizitelor efectuate în Centrele de reținere și arestare preventivă, Avocatul Poporului a formulat recomandări în baza cărora au fost întreprinse măsuri pentru îmbunătățirea și remedierea deficiențelor constatate:

Referitor la condițiile de cazare: ● a fost îndepărtată plasa metalică de protecție de la ferestre pentru a se asigura aerisirea și iluminatul natural (*CRAP Dâmbovița*); au fost deblocate mecanismele care limitau deschiderea completă a ferestrelor camerelor de deținere, astfel încât iluminarea naturală și aerisirea acestora s-a îmbunătățit semnificativ (*C.R.A.P. Vaslui și C.R.A.P. Iași*); ● asigurarea iluminatului de veghe în toate camerele de detenție formează obiectul proiectului privind ”Consolidarea capacității sistemului de arest preventiv de a respecta instrumentele internaționale relevante privind drepturile omului” finanțat în cadrul Mecanismului Financiar Norvegian (*C.R.A.P. Vâlcea, C.R.A.P. Mehedinți*); ● referitor la demontarea instalației de ventilație nefuncționale, urma să procedeze la dezafectarea instalației respective, la îndeplinirea tuturor condițiilor de casare și asigurarea fondurilor necesare (*C.R.A.P. Mehedinți*); ● în ceea ce privește posibilitatea de iluminare a grupurilor sanitare cu lumină artificială, au fost demarate activități în vederea identificării unor soluții optime de racordarea la tensiune joasă a instalațiilor de iluminat. Aceste soluții vizează prevenirea electrocutării persoanelor private de libertate, având în vedere faptul că instalațiile vor fi amplasate în spații cu un nivel ridicat de umiditate); ● în vederea asigurării intimității persoanelor private de libertate, la folosirea dușurilor și toaletelor în cele două

grupuri comune din incinta centrului au fost identificate soluții prin achiziția și montarea în trimestrul I 2017 a trei perdele de baie din material plastic opac. În luna decembrie 2016 au fost înlocuite toate paturile metalice vechi cu paturi noi, antivandalism, prevăzute cu sertare pentru păstrarea obiectelor, iar la camera de deținere vizitate au fost efectuate lucrări de igienizare, fiind înlăturată igrasia existentă (*CRAP Vâlcea*); ● în funcție de deschiderile bugetare pentru anul 2017, urma ca prin intermediul Serviciului Logistic să fie achiziționate și montate perdele/paravane pentru toalete și dușuri, în vederea asigurării intimității (*C.R.A.P. Mehedinți*); ● pentru fiecare persoană privată de libertate a fost confecționat și montat în camera de cazare un dulap pentru depozitarea efectelor personale; paturile și saltelele din toate camerele de cazare urmau să fie înlocuite în cadrul proiectului „*Consolidarea capacității sistemului de arest preventiv de a respecta instrumentele internaționale relevante privind drepturile omului*”, derulat în cadrul Mecanismului Financiar Norvegian la nivelul Inspectoratului General al Poliției Române (*C.R.A.P. Dâmbovița*); ● referitor la dotarea tuturor camerelor cu paturi și saltele noi, precum și cu mobilierul necesar pentru servirea mesei, păstrarea bunurilor și obiectelor personale, conducerea *C.R.A.P. Iași* a menționat că achiziționarea acestora este în curs de derulare, la nivelul Direcției de Logistică din cadrul Inspectoratului General al Poliției Române, iar la *C.R.A.P. Vaslui* deja fuseseră înlocuite saltelele, paturile și pernele din toate camerele de detenție și fuseseră dotate camerele cu mobilierul necesar pentru păstrarea bunurilor personale (*CRAP Vaslui și Iași*). În cadrul proiectului norvegian urmează a fi înlocuite atât paturile vechi cât și saltelele (*CRAP Mehedinți*); ● în funcție de deschiderile bugetare pe anul 2017, urmau a fi dotate toate camerele de detenție cu mobilier pentru servirea mesei, păstrarea bunurilor și obiectelor personale (*C.R.A.P. Mehedinți*); ● referitor la recomandările privind la curtea de plimbare, în cadrul proiectului derulat la nivelul Inspectoratului General al Poliției Române „*Consolidarea capacității sistemului de arest preventiv de a respecta instrumentele internaționale relevante privind drepturile omului*” urmau să fie efectuate lucrări de renovare, amenajarea unui acoperiș de protecție împotriva condițiilor meteo nefavorabile și dotarea cu echipamente pentru practicarea activităților sportive (*C.R.A.P. Dâmbovița și C.R.A.P. nr. 1 București, C.R.A.P. Mehedinți*).

Referitor la condițiile de igienă: ● wc –urile au fost dotate cu separatoare. Pentru îmbunătățirea condițiilor de cazare pentru persoanele private de libertate au fost efectuate demersurile necesare la I.G.P.R. – Direcția de Logistică în vederea alocării sumelor necesare pentru efectuarea unor lucrări de investiții și reparații curente, inclusiv pentru amenajarea de grupuri sanitare în fiecare cameră de cazare (*C.R.A.P. Dâmbovița*); ● cu privire la dezinsecția camerelor de deținere, aceasta se efectua periodic și ori de câte ori persoanele private de libertate solicitau această operațiune, cu substanțe achiziționate din comerț, în termen de valabilitate (*C.R.A.P. Iași*); ● la nivelul grupurilor sanitare au fost efectuate lucrări de întreținere și reparații la instalațiile sanitare pentru a se asigura funcționarea acestora (*C.R.A.P. Dâmbovița*); ● în ceea ce privește igienizarea băii comune, au fost luate măsuri de igienizare a întregului sector de deținere, inclusiv a băii comune (*C.R.A.P. Iași și C.R.A.P. Vaslui*);

Referitor la asigurarea hranei: ● în ceea ce privește efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru înființarea unei săli de mese, spațiul nu permite înființarea, însă amenajarea acesteia este avută în vedere la noul centru care se află în proces de consolidare și reamenajare (*C.R.A.P. Iași*); ● cu privire la luarea măsurilor necesare pentru îmbunătățirea calității hranei oferită persoanelor private de libertate, au fost luate măsuri pentru asigurarea diversității hranei persoanelor private de libertate, inclusiv regimului alimentar și religiei. Mai mult, blocul alimentar a fost dotat cu aparatura necesară asigurării

condițiilor de servire și păstrare a hranei: două frigider, un aragaz, un cuptor cu microunde (*CRAP Vaslui*); ● pentru îmbunătățirea calității hranei preparate la Penitenciarul Drobeta Turnu Severin au fost întreprinse demersuri scrise la această unitate (*C.R.A.P. Mehedinți*); ● în funcție de bugetul alocat pe anul 2017, urmează să se aibă în vedere achiziționarea unui autoturism autorizat sanitar – veterinar pentru transportul hranei (*C.R.A.P. Mehedinți*); ● se realiza zilnic prelevarea și păstrarea probelor din mâncarea servită persoanelor private de libertate, conform reglementărilor legale (*C.R.A.P. Timiș*).

Referitor la asigurarea dreptului la corespondență: ● cutia poștală a fost montată imediat după vizita efectuată de instituția Avocatul Poporului (*CRAP Dâmbovița*)

Referitor la asistență medicală și psihologică: ● recomandările privind asistența medicală au fost înaintate Centrului Medical Județean Dâmbovița, instituție care asigura asistență medicală, tratament și îngrijire pentru persoanele private aflate în custodia centrului (*C.R.A.P. Dâmbovița, C.R.A.P. 1 București*); ● referitor la achiziționarea de teste rapide pentru depistarea, la nivelul cabinetului medical, a unor boli infecto-contagioase (HIV, hepatite virale etc.), Centrul Medical Județean Vâlcea, care deservea activitatea Centrului din punct de vedere medical, a solicitat, prin Planul anual de aprovizionarea pentru anul 2017, un număr de 200 kit-uri rapide pentru depistarea HIV și 200 pentru depistarea hepatitei (*C.R.A.P. Vâlcea*); ● s-a solicitat Direcției Medicale M.A.I. (C.M.D.T.A. Dr. Nicolae Kretzulescu demararea demersurilor în vederea achiziționării testelor rapide pentru depistarea, la nivelul cabinetului medical, a unor boli infecto-contagioase (*C.R.A.P. Mehedinți*); ● în ceea ce privește efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru înființarea și dotarea tehnico-materială a unui cabinet medical, spațiul nu permitea înființarea unui cabinet medical, însă amenajarea acestuia urma a fi avută în vedere la noul centru care se afla în proces de consolidare și reamenajare (*C.R.A.P. Iași*); ● au fost încheiate două protocoale de acordare a asistenței medicale și de urgență pentru persoanele private de libertate cu Spitalul Județean de Urgență Drobeta Turnu Severin - Cabinetul Medical de Medicină Sportivă și cu Centrul de Permanență Drobeta Turnu Severin din cadrul Policlinicii Clinic Invest, rezolvându-se pe moment asistența primară și inițială până la încadrarea de către M.A.I a unor medici de unitate. Au fost întreprinse demersuri la Direcția Medicală M.A.I. (C.M.D.T.A. Dr. Nicolae Kretzulescu în vederea asigurării la centru a unui medic și a unui asistent (*C.R.A.P. Mehedinți*)) ● pentru desfășurarea activităților de asistență psihologică a persoanelor private de libertate a fost identificat un spațiu adecvat care a fost utilizat cu dotări minime, urmând ca în trimestrul I- 2017 acestea să fie completate în funcție de resursele financiare alocate. De asemenea, a fost înființat Registrul de evidență a activității psihologice cu persoanele private de libertate; referitor la asigurarea asistenței psihologice persoanelor minore custodiate, pentru fiecare caz în parte se va proceda la informarea în scris a psihologului din cadrul Inspectoratului (*C.R.A.P. Vâlcea*); ● la introducerea în arest, persoanele private de libertate sunt încunoștiințate pe bază de semnătură, printr-un proces verbal tipizat, cu privire la dreptul de a beneficia de asistență psihologică, în special minorii, cu consimțământul părinților; promovarea și stimularea accesării serviciilor psihologice de către personalul centrului, observarea oricărui comportament dezadaptativ, consemnarea acestuia în fișa medicală și dispunerea de către medic a conduitei de urmat, după caz (*C.R.A.P. Mehedinți*).

Referitor la alte deficiențe: ● Regulamentul de Ordine Interioară a fost actualizat în conformitate cu dispozițiile art. 45 din H.G. nr. 157/10.03.2016 (*C.R.A.P. Vâlcea, C.R.A.P. Mehedinți*); ● camera de detenție vizitată a fost prevăzută cu dispozitive de separare tip paravane care asigură în mare măsură confidențialitatea convorbirilor dintre vizitatori și arestați. Urma a se analiza posibilitatea și oportunitatea alocării unor fonduri bănești pentru

confecționarea/achiziționarea unor dispozitive tip cabină, fiind stabilit ca termen limită de realizare a acestei analize data de 15.10.2016 (*C.R.A.P. Timiș*); ●nefuncționalitatea instalației de climatizare a mijlocului de transport pentru escorta persoanelor private de libertate, motivată de costurile ridicate (*C.R.A.P. Timiș*); ● au fost luate măsuri cu privire la înființarea unui registru special de sugestii și reclamații, informarea deținuților cu privire la existența acestuia și plasarea lui într-un loc care să asigure confidențialitatea, dacă persoana reclamantă dorește aceasta (*C.R.A.P. Iași și C.R.A.P. Vaslui*); ●cu privire la efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru finalizarea lucrărilor de investiție la arestul din clădirea Poliției Județului Iași, au fost întreprinse demersurile legale, urmând ca lucrările să se finalizeze în cursul lunii august 2016 (*C.R.A.P. Iași*); cu privire la efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru angajarea personalului necesar desfășurării activităților din Centre, se afla în curs de derulare procedura suplimentării schemei de organizare a centrului, prin redistribuire, cu încă trei funcții de agent pentru a fi ocupate cu polițiște, care să asigure supravegherea femeilor private de libertate (*C.R.A.P. Iași și C.R.A.P. Vaslui*); referitor la modificarea programului de vizionare TV, acesta a fost stabilit astfel încât persoanele private de libertate să aibă acces la club de mai multe ori pe săptămână și pentru o perioadă de timp mai mare de 30 de minute (*C.R.A.P. Iași și C.R.A.P. Vaslui*); ●s-a stabilit că una din camerele de triere să fie folosită, după reamenajarea și dotarea cu utilitățile necesare, ca spațiu pentru percheziția corporală la intrarea în arest a persoanelor reținute, astfel încât să fie asigurată intimitatea acestora, fiind stabilit ca termen limită de realizare a lucrărilor ce se impun a fi executate data de 30.10.2016 (*C.R.A.P. Timiș*); ● efectuarea zilnică de percheziții în camerele de deținere, la predarea – primirea serviciului, percheziții săptămânale privind sistemele de siguranță, și lunar o percheziție generală în toate spațiile de deținere din arest, percheziții corporale asupra tuturor persoanelor private de libertate la fiecare intrare/ieșire în/din camerele de deținere, asupra bagajelor și cazarmamentului, inclusiv pachetelor primite pe sectorul vizită (prin palpate și cu detectorul de metale). A fost confecționată o igliță metalică, asemenea modelului folosit în Penitenciarul Drobeta Turnu Severin, pentru controlul tuturor alimentelor și lichidelor vâscoase, din recipientele transparente și netransparente (*C.R.A.P. Mehedinți*).

Totodată, în anul 2016, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul instituției Avocatul Poporului:

► a continuat demersurile referitoare la vizitele efectuate la C.R.A.P. nr. 10 București și la C.R.A.P. nr. 8 București.

Amintim că, în Rapoartele de vizită menționate au fost făcute, spre exemplu, următoarele Recomandări:

1. pentru Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 8:

a) *Recomandarea referitoare* la respectarea convenției încheiată cu Penitenciarul București Rahova, sub aspectul **îndeplinirii obligației de livrare a hranei, în timp util**, astfel încât să poată fi respectat programul zilnic de servire a mesei conform prevederilor Regulamentului de Ordine Interioară, respectiv de trei ori pe zi.

Potrivit răspunsului Inspectoratului General al Poliției Române, întârzierile în livrarea hranei se produc din cauza limitărilor de ordin logistic: pe de o parte, Direcția Generală de Poliție a Municipiului București a arătat că, un singur autovehicul de transport al hranei deservește jumătate dintre Centrele de Reținere și Arestare Preventivă; pe de altă parte, verificările de la punctul de control al Penitenciarului Rahova pot dura o perioadă mai lungă.

La aceste puncte de control au prioritate vehiculele care transportă deținuți și nu pot fi verificate mai multe vehicule în același timp.

b) Recomandarea referitoare la efectuarea unor demersuri către autoritățile care au competență în asigurarea asistenței medicale pentru persoanele custodiate, astfel încât personalul Centrului să fie informat cu privire la finalitatea administrativă a unui consult medical, respectiv programări pentru investigații sau consulturi suplimentare, cu respectarea prevederilor privind confidențialitatea actului medical.

Potrivit răspunsului Inspectoratului General al Poliției Române, dosarul medical este confidențial, neputând fi consultat de personalul Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 8, iar persoanele private de libertate sunt libere să îl consulte pentru a se informa cu privire la finalitatea administrativă a investigațiilor medicale.

Astfel, Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 8 a adus la cunoștință Inspectoratului General al Poliției Române că, personalul Centrului este informat cu privire la finalitatea administrativă a consultului medical, cu respectarea confidențialității actului medical, conform recomandării cuprinse în raport.

Prin urmare, din răspunsul transmis nu rezultă care este procedura de informare a personalului Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 8 cu privire la finalitatea administrativă a investigațiilor medicale/consulturi suplimentare efectuate persoanelor arestate, cu respectarea confidențialității actului medical.

Față de cele expuse, am revenit la Inspectoratul General al Poliției Române cu solicitarea de a ne comunica măsurile legale dispuse privind:

- îndeplinirea în timp util a obligației de livrare a hranei persoanelor arestate aflate în Centrul de Reținere și Arestare Preventivă nr. 8 București, având în vedere răspunsul Inspectoratului General al Poliției Române-Direcția Generală de Poliție a Municipiului București, potrivit căruia un singur autovehicul de transport al hranei deservește jumătate dintre Centrele de Reținere și Arestare Preventivă;

- procedura prin care personalul Centrului de Reținere și Arestare Preventivă nr. 8 București este informat cu privire la finalitatea administrativă a investigațiilor medicale/consulturi suplimentare efectuate persoanelor arestate, cu respectarea confidențialității actului medical.

De asemenea, menționăm măsurile dispuse în urma recomandărilor formulate de echipele de vizită ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, astfel cum au fost transmise în anul 2016 de C.R.A.P. Dolj, C.R.A.P. Arad și C.R.A.P. Giurgiu.

► C.R.A.P. Dolj

Referitor la condițiile de cazare: s-a realizat instalația electrică pentru funcționarea aparatelor de aer condiționat montate; mobilierul pentru păstrarea bunurilor personale, asigurat special, în incinta cambuzei din cadrul centrului, deoarece în cameră instalarea mobilierului ar fi limitat suprafața de deplasare liberă a persoanelor încarcerate; au fost înlocuite toate ferestrele de la camerele de deținere îmbunătățindu-se astfel iluminatul natural; au fost întocmite și înaintate IGPR rapoarte pentru înlocuirea cazarmamentului vechi și uzat (saltele, paturi, lenjerii) și pentru amenajarea în fiecare cameră de deținere de spații sanitare astfel încât persoanele private de libertate să nu depindă de personalul de pază și supraveghere pentru satisfacerea nevoilor fiziologice și pentru compartimentarea camerei de baie comună, aceste solicitări fiind incluse în programul prioritar de investiții pentru Centrul de reținere și arestare preventivă; amenajarea curților de plimbare și dotarea cu băncuțe este cuprinsă în proiectul norvegian.

Referitor la asigurarea materialelor igienico-sanitare: acestea au fost distribuite tuturor persoanelor deținute.

► **C.R.A.P. Arad**

Referitor la condițiile de cazare: în cadrul proiectului norvegian „Consolidarea capacității sistemului preventiv de a respecta instrumentele relevante privind drepturile omului” au fost realizate deja investiții în centrul de reținere și arestare preventivă din IPJ Arad pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție, respectiv aparatele de aer condiționat în fiecare cameră și geamuri cu tâmplărie PVC la toate camerele de deținere, iar din fondurile IGPR au fost efectuate lucrări de zugrăvire și vopsire în toate spațiile centrului, inclusiv lucrări în cele două grupuri sanitare. Toate geamurile au fost montate în exteriorul camerelor de deținere către curtea interioară inspectoratului, sistemul de deschidere/închidere a acestor geamuri urmând a fi acționat doar din exteriorul camerei de deținere, de către polițistul de pază și supraveghere, la solicitarea persoanelor private de libertate.

Aparatele de aer condiționat montate prin proiectul norvegian urmau a fi puse în funcțiune prin Serviciul Logistic din IPJ Arad, prin montarea instalației electrice (cabluri, prize și ștechere) în curtea interioară a inspectoratului. Toate aparatele funcționau fiind efectuată recepția.

Dotarea cu mobilier în camerele de deținere pentru păstrarea bunurilor personale și pentru servirea mesei, suplimentarea cu calorifere în camerele de deținere, montarea unor robinete în grupurile sanitare care să permită acționarea apei reci/calde de către persoanele private de libertate, la folosirea dușurilor, compartimentarea grupurilor sanitare care să permită acționarea apei calde/reci de către persoanele private de libertate, la folosirea dușurilor, compartimentarea grupurilor sanitare pentru asigurarea intimității persoanelor private de libertate la folosirea dușurilor, asigurarea iluminatului artificial corespunzător în grupurile sanitare, amenajarea unei săli de mese, dotarea cabinelor telefonice cu paravane, sunt aspecte care vor fi avute în vedere de către comanda inspectoratului, în funcție de fondurile financiare ce urmează a fi alocate inspectoratului pe anul în curs.

Camera de vizită și grefă urma a fi dotată cu dispozitiv de separare și mobilierul aferent în cursul anului curent, prin proiectul norvegian.

La nivelul IPJ Arad a fost promovat și aprobat un obiectiv nou de investiții pentru realizarea spațiilor de cazare a persoanelor private de libertate, care să asigure toate condițiile conform recomandărilor Comisiei Europene pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratatelor Inumane sau Degradante, obiectiv avizat în CTE. Pentru anul 2016 s-a solicitat includerea în programul de investiții pentru acest obiectiv, urmând să se desfășoare procedura de achiziție și recepționarea lucrărilor de proiectare.

Referitor la asigurarea asistenței medicale: permanența medicală în cadrul centrului ar fi o normalitate, exact ca la penitenciar, dar situația tuturor centrelor de reținere și arestare preventivă din subordinea IGPR este asemănătoare, existând sincope, atât la efectuarea vizitei medicale în momentul introducerii în arest, ori imediat după, cât și în acordarea tratamentului prescris de medic persoanelor private de libertate.

Dacă în schema de organizare și funcționare a fiecărui centru de reținere și arestare preventivă ar exista această funcție și ar fi ocupată, problema asistenței medicale ar fi rezolvată în mare parte.

Orice investigație medicală asupra persoanei private de libertate, înainte de introducerea în centru se efectuează doar în caz de urgență iar după încarcerare, responsabilitatea revine medicului care deservește arestul, medic aflat în subordinea Centrului medical județean din fiecare inspectorat iar la nivel central, în subordinea Direcției Medicale din IGPR.

Referitor la dreptul la informație: în perioada următoare, urma a se avea în vedere montarea unor aparate TV în două camere de deținere, iar pentru restul camerelor urmau a se acționa în funcție de numărul persoanelor private de libertate încarcerate, cât și fondurile existente ori de eventuale donații/sponsorizări legale. Se avea în vedere montarea unor aparate Tv în două camere de deținere, iar pentru restul camerelor urmau a se acționa în funcție de numărul persoanelor private de libertate încarcerate, cât și de fondurile existente ori de eventualele donații/sponsorizări legale.

► **CR.A.P. Giurgiu**

Referitor la condițiile de cazare: erau în curs de realizare lucrări de renovare care includeau și montarea în camerele de cazare a unor tuburi fluorescente, care să compenseze lipsa luminii naturale. Pentru asigurarea unei temperaturi corespunzătoare în perioadele cu temperaturi corespunzătoare în perioadele cu temperaturi scăzute, în care agentul termic nu se furnizează se pun în funcțiune sistemele de aer condiționat. Au fost confecționate rafturi pentru fiecare cameră de cazare, care urmează a fi montate o dată cu efectuarea lucrărilor de renovare.

Au fost înlocuite saltelele aflate în stare avansată de uzură cu altele aflate într-o stare mai bună (aflată la dispoziția acestora ca urmare a diminuării numărului de locuri pentru asigurarea suprafeței minime de 4 mp pentru fiecare persoană privată de libertate).

Referitor la asigurarea dreptului la informație: dotarea camerelor cu televizoare nu era posibilă din cauza suprasolicitării rețelei electrice a imobilului în care funcționează centrul (urmare și a montării în cursului anului 2015 a 10 sisteme de aer condiționat).

PROPUNERI

► asigurarea permanenței medicale prin personal medical propriu, angajat în cadrul centrele de reținere și arest preventiv, pentru eliminarea sincopelor atât la efectuarea vizitei medicale în momentul introducerii în arest ori imediat după, cât și în acordarea tratamentului prescris de medic persoanelor private de libertate.

► orientarea alocațiilor bugetare spre îmbunătățirea condițiilor de cazare din centrele de reținere și arestare preventivă, asigurarea unei hrane corespunzătoare.

► elaborarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea locurilor de reținere și arest preventiv din unitățile de poliție ale Ministerului Administrației și Internelor, potrivit art. 107 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, având în vedere că în continuare este aplicabil Regulamentul aprobat prin Ordinul nr. 988/2015 al Ministrului Administrației și Internelor.

► obligativitatea asigurării asistenței psihologice pentru persoanele arestate preventiv, în condițiile în care în centrele de reținere și arestare preventivă asistența psihologică nu este obligatorie, iar potrivit art. 111 alin. (2) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, persoanele aflate în centrele de reținere și arestare preventivă pot **beneficia de asistență psihologică și moral-religioasă**. Menționăm că depunerea persoanele în custodia centrelor de reținere și arestare preventivă constituie o perioadă critică din punct de vedere emoțional, care necesită un suport psihologic pentru evitarea unor eventuale evenimente suicidare și acțiuni de autoagresiune.

►necesitatea actualizării Regulamentelor de Ordine Interioară ale tuturor C.R.A.P-urilor pentru a fi în concordanță cu noile modificări legislative (H.G. nr.157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr.254/2013).

În continuare, prezentăm Fișe de caz în materia vizitelor efectuate la *CRAP-uri*:

FIȘĂ DE CAZ: Vizita efectuată la Centrul de Reținer și Arestare Preventivă Timiș. Cu ocazia vizitei s-a remarcat preocuparea Centrului pentru îmbunătățirea condițiilor de custodie ale persoanelor încarcerate, prin diferite solicitări de investiții, astfel: ●înlocuirea de ferestre și uși; placarea cu gresie și faianță a grupurilor sanitare; zugrăvirea unor camere de deținere; ●achiziționarea unei mașini de spălat și a unei mașini de uscat rufe automată; modernizarea ușii de acces în incinta centrului, respectiv dotarea acesteia cu un sistem de deschidere electric acționabil din biroul șefului de tură; ●montarea în camera de vizită a unui interfon prevăzut cu buton de panică, cu corespondent în biroul șefului de tură. suprafața camerelor, raportată la numărul de paturi instalate, asigura cei 4 mp/persoană, prevăzuți de Ordinul Ministrului Justiției nr. 433/C/2010.

Hrana era preparată în cadrul blocului alimentar din Penitenciarul Timișoara, transportată zilnic de către personalul centrului, cu o autospecială dotată în acest scop, autorizată din punct de vedere sanitar-veterinar. Hrana era preparată și distribuită în funcție de numărul persoanelor private de libertate, cu respectarea normelor de hrană stabilite, a confesiunii religioase și a afecțiunilor medicale de care suferea fiecare.

Asistența medicală a persoanelor private de libertate era asigurată de cinci medici cu specializarea medicină de familie și de către un asistent medical.

Printre recomandările formulate ca urmare a vizitei reținem:●urgentarea demersurilor pentru asigurarea iluminatului de veghe în toate camerele de detenție; ●identificarea unei soluții pentru amenajarea unui spațiu special destinat percheziției corporale la intrarea în arest a persoanelor reținute, în vederea asigurării intimității acestora; ● achiziționarea de teste rapide pentru depistarea, la nivelul cabinetului medical, a unor posibile boli infecto-contagioase (HIV, hepatite virale etc.); ●efectuarea demersurilor necesare pentru îmbunătățirea calității hranei preparate la Penitenciarul Timișoara și distribuită centrului.

Urmare a acestor recomandări formulate de instituția Avocatul Poporului, autoritatea vizitată a luat următoarele măsuri: ● la data de 29.08.2016 s-a luat legătura telefonic cu un reprezentant din cadrul S.C. „AXA TELECOM” S.R.L. – societate specializată în executarea de lucrări în domeniul sistemelor electrice, iar acest reprezentant s-a deplasat la C.R.A.P. Timiș, ocazie cu care, în prezența unui lucrător din cadrul Serviciului Logistic al I.P.J. Timiș, **a fost stabilit necesarul de materiale pentru montarea în fiecare cameră de detenție a iluminatului de veghe.** Cu această ocazie s-a stabilit ca termen limită de realizare a lucrărilor ce se impun a fi executate - data de 20.10.2016; ● în urma verificărilor efectuate s-a stabilit că una din camerele de triere existente în prezent în cadrul C.R.A.P. Timiș să fie folosită, după reamenajarea și dotarea cu utilitățile necesare, ca spațiu pentru percheziția corporală la intrarea în arest a persoanelor reținute, astfel încât să fie asigurată intimitatea acestora. S-a stabilit ca termen limită de realizare a lucrărilor ce se impun a fi executate – data de 30.10.2016; ● a fost solicitată Centrului Medical Județean Timiș achiziționarea de teste rapide pentru depistarea unor posibile boli infecto – contagioase (HIV, hepatite virale etc.); ● ca urmare a întâlnirilor avute cu directorul Penitenciarului Timișoara au fost dispuse măsuri specifice la nivelul acestei structuri, pentru îmbunătățirea calității hranei distribuită către C.R.A.P. Timiș.

FIȘĂ DE CAZ:

Vizita efectuată la Centrul de Reținer și Arestare Preventivă Vaslui. În cadrul vizitei s-a constatat că: ●centrul era într-un proces de modernizare și igienizare, capacitatea lui era de 42 de persoane, majoritatea camerelor erau dotate cu băi și toalete, exista o zonă pentru efectuarea dușului unde deținuții aveau acces de două ori pe săptămână; ●fuseseră montate de curând aparate de aer condiționat, care nu fuseseră date în folosință, motivat de faptul că nu se făcuse racordarea la sistemul electric al Centrului; ●camerele erau înguste și întunecoase, geamurile fiind acoperite cu gratii care împiedicau pătrunderea luminii și aerisirea camerelor; ●ferestrele nu asigurau iluminatul natural și aerisirea camerelor, iar becurile plasate deasupra ușilor nu erau suficiente pentru asigurarea iluminatului artificial; ●camerele nu aveau mobilier (în afară de paturi și câteva rafturi de plastic ale persoanelor arestate), deținuții fiind obligați să mănânce în pat. Mobilierul existent era format din paturi supraetajate pe două nivele cu saltele foarte vechi și murdare; nu exista sală de mese, astfel că deținuții serveau masa în camere; ●curtea de plimbare, era acoperită parțial, putând fi utilizată și pe timp de ploaie, dar nu avea nici o dotare, iar arestații puteau ieși la aer câte o oră pe zi.

Cele două camere cu destinație de duș comun erau încăpătoare, dar nu aveau dotările necesare asigurării nevoilor persoanelor arestate, fiind dotate doar cu capete de duș și chiuvete, care funcționau parțial. Încăperile erau neigienizate, cu igrasie și mucegai pe pereți, rugină pe instalații, motivat de faptul că înlocuirea instalațiilor sanitare nu se mai efectuase. Conform observațiilor membrilor echipei, deși unele camere erau dotate cu WC și duș, nu era asigurată intimitatea persoanei care le folosea, iar mirosul emanat de acestea se simțea în camere.

Membrii echipei de vizitare au constatat că la depunerea în Centru minorii sunt consiliați psihologic de către psihologul Inspectoratului de Poliție a Județului Vaslui, la solicitarea șefului de Centru. Pentru celelalte situații, psihologul se deplasa la sediul Centrului de Reținer și Arestare Preventivă Vaslui o dată la două săptămâni pentru a consilia persoanele cu dificultăți de adaptare la mediul carceral sau cele cu diferite deficiențe de ordin psihic. Nu exista un registru special de sugestii și reclamații, toate plângerile fiind consemnate în registrul general de evidență a documentelor.

Printre **Recomandările formulate de Avocatul Poporului ca urmare a vizitei reținem:** ●asigurarea luminii naturale și a iluminatului artificial corespunzător, prin eliminarea unui rând de gratii de la ferestre și montarea unor corpuri de iluminat mai puternice; ● înlocuirea saltelelor și dotarea cu mobilierul necesar pentru servirea mesei și păstrarea bunurilor personale; ●îmbunătățirea calității hranei persoanelor private de libertate; ●igienizarea și dotarea băilor comune cu mobilierul și utilitățile necesare asigurării intimității; ●înființarea unui registru special de sugestii și reclamații, informarea deținuților cu privire la existența acestuia și plasarea lui într-un loc care să asigure confidențialitatea.

Urmare a acestor recomandări unitatea vizitată a luat următoarele măsuri: ● în scopul asigurării unui iluminat natural și artificial corespunzător, au fost schimbate toate geamurile camerelor de detenție cu tâmplărie-geamuri tip termopan; ●au fost înlocuite saltelele, paturile și pernele din toate camerele de detenție și au fost dotate camerele cu mobilierul necesar pentru păstrarea bunurilor personale; ●pentru îmbunătățirea calității hranei oferită persoanelor private de libertate au fost luate măsuri pentru asigurarea diversității hranei persoanelor private de libertate, inclusiv regimului alimentar și religiei. Blocul alimentar a fost dotat cu aparatura necesară asigurării condițiilor de servire și păstrare a hranei: două frigider, un aragaz, un cuptor cu microunde; ● în ceea ce privește igienizarea și dotarea băilor comune cu mobilierul și utilitățile necesare, au fost vopsite, zugrăvite și

igienizate toate camerele de detenție; ● au fost luate măsuri și cu privire la înființarea unui registru special de sugestii și reclamații, informarea deținuților cu privire la existența acestuia și plasarea lui într-un loc care să asigure confidențialitatea, dacă persoana reclamantă dorește aceasta.

2. Persoane private de libertate în penitenciare

În temeiul art. 29² alin. (3) lit. a) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, instituția Avocatul Poporului prin Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție își exercită atribuțiile în penitenciare, inclusiv în penitenciarele spital, în centrele educative și centrele de detenție.

Privarea de libertate a persoanelor aflate în locurile de detenție menționate mai sus și drepturile acestora sunt reglementate, în principal, de:

- Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, potrivit căreia exercitarea drepturilor persoanelor condamnate nu poate fi îngădită decât în limitele și în condițiile prevăzute de Constituție și lege.

În materia reglementării executării pedepselor menționăm că după elaborarea de către Avocatul Poporului a *Raportului special privind condițiile de detenție din penitenciare și centre de reținere și arestare preventivă, factori determinanți în respectarea demnității umane și a drepturilor persoanelor private de libertate*, a fost adoptat Regulamentul pentru punerea în aplicare a Legii nr. 254/2013.

Drepturile persoanelor condamnate, reglementate prin Legea nr. 254/2013: libertatea conștiinței, a opiniilor și libertatea credințelor religioase; dreptul la informație; dreptul la consultarea documentelor cu caracter personal; asigurarea exercitării dreptului la asistență juridică; dreptul de petiționare și dreptul de corespondență; dreptul la convorbiri telefonice; dreptul la comunicări on-line; dreptul la plimbare zilnică; dreptul de a primi vizite și dreptul de a fi informat cu privire la situațiile familiale deosebite; dreptul la vizita intimă; dreptul de a primi, cumpăra și a deține bunuri; dreptul la asistență medicală, tratament și îngrijiri; dreptul la asistență diplomatică; dreptul la încheierea căsătoriei; dreptul la odihnă și repausul săptămânal; dreptul la muncă; dreptul la învățământ; dreptul la hrană, ținută, cazarmament și condiții minime de cazare.

- Hotărârea nr. 157 din 10 martie 2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013;

- Ordinul nr. 433/C/2010 al Ministerului Justiției pentru aprobarea Normelor minime obligatorii privind condițiile de cazare a deținuților; Ordinul nr. 2713/C/2001 al Ministrului Justiției prin care au fost aprobate „Instrucțiunile privind aplicarea normelor de hrană pe timp de pace, pentru efectivele din Ministerul Justiției (nepublicat);

- Ordinul nr. 429/C/2012 al Ministrului Justiției privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor;

- Ordinul nr. 2056/C/2007 al Ministerului Justiției pentru aprobarea Normelor metodologice pentru stabilirea unitară a drepturilor de echipament și de materiale igienico-sanitare aferente persoanelor private de libertate;

- Ordinul nr. 2714/C/2008 al Ministerului Justiției privind durata și periodicitatea vizitelor, greutatea și numărul pachetelor, precum și categoriile de bunuri ce pot fi primite,

cumpărate, păstrate și folosite de persoanele aflate în executarea pedepselor privative de libertate, cu modificările și completările ulterioare.

Art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale impune statelor **obligăția de a veghea ca oricărui deținut să-i fie asigurate condiții care sunt compatibile cu respectul demnității umane și cu adoptarea unor modalități de executare a pedepsei privative de libertate de așa natură încât acesta să nu fie supus unor tratamente sau situații umilitoare ce ar excede nivelul inevitabil al suferințelor inerente detenției și care, având în vedere exigențele practice ale încarcerării, să-i asigure totuși condiții acceptabile de viață și sănătate.**

Recomandarea nr. R (2006) 2 a Comitetului Miniștrilor Consiliului Europei privind Regulile europene penitenciare stabilește că: spațiile de detenție, în special cele destinate cazării deținuților pe timpul nopții, trebuie să respecte demnitatea umană și intimitatea, și să întrunească standardele minime sanitare și de igienă, ținându-se cont de condițiile climatice și, în special, de suprafața de locuit, volumul de aer, iluminare, sursele de încălzire și ventilație; în toate clădirile în care deținuții trebuie să locuiască, să muncească sau să conviețuiască: ferestrele vor fi suficient de largi încât deținuții să poată citi sau munci la lumina naturală, în condiții normale, și să permită pătrunderea aerului proaspăt, excepție făcând spațiile în care există sisteme adecvate de aer condiționat; lumina artificială trebuie să corespundă standardelor tehnice recunoscute în domeniu; un sistem de alarmă trebuie să permită deținuților să contacteze imediat personalul; condițiile minime, cu privire la aspectele menționate vor fi stipulate în legislația națională; celulele sau celelalte spații destinate deținuților trebuie să fie curate; deținuții trebuie să aibă acces la instalații sanitare igienice, care să le protejeze intimitatea; trebuie să fie puse la dispoziția deținuților spații adecvate pentru baie sau duș, astfel încât deținuții să le poată folosi la o temperatură adecvată, zilnic sau cel puțin de două ori pe săptămână (sau mai frecvent dacă este necesar), în conformitate cu regulile generale de igienă; autoritățile penitenciare vor furniza deținuților mijloacele necesare păstrării curățeniei, inclusiv obiecte de toaletă și menaj, precum și produse de întreținere; fiecare deținut va avea pat separat și lenjerie de pat adecvată, care va fi întreținută corect și înnoită la intervale de timp ce vor permite păstrarea sa într-o stare adecvată; toți deținuții trebuie să aibă oportunitatea de a efectua cel puțin o oră pe zi de exercițiu fizic în aer liber, dacă timpul o permite; în cazul în care vremea nu o permite, deținuților care doresc să facă exerciții fizice trebuie să li se propună soluții alternative.

Conform Normelor CPT, deținuții trebuie să aibă acces regulat la dotările de duș pentru baie. Este de dorit ca apa curentă să fie disponibilă în interiorul celulelor. Accesul, la momentul dorit, la toalete curate și menținerea unor standarde de igienă sunt componente vitale pentru un mediu uman.

La sfârșitul anului 2015, Adunarea Generală a Organizațiilor Națiunilor Unite a adoptat **Ansamblului de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela) aplicabile tuturor categoriilor de deținuți, criminali sau de drept comun, preveniți sau condamnați, inclusiv deținuții care fac obiectul unor „măsuri de siguranță” sau al măsurilor reeducative ordonate de către judecător.**

Ca principii fundamentale reținem: respectarea demnității ființelor umane și **interzicerea torturii și a altor tratamente inumane și degradante**, pentru care nu pot fi invocate nici un fel de circumstanțe justificatoare; aplicarea regulilor imparțial, neîngăduindu-se să se facă diferențieri de tratament bazate pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice și de altă naționalitate sau origine social, proprietate, naștere sau orice alt statut. Credințele religioase și percepțiile morale ale deținuților trebuie să fie respectate;

luarea în considerație de către administrația penitenciarelor **a necesităților individuale ale deținuților, în special, ale celor mai vulnerabile categorii din cadrul penitenciarelor; sistemul penitenciar**, cu excepția cazurilor de izolare justificată sau aplicare a izolării pentru menținerea disciplinei, **nu trebuie să agraveze suferința specifică într-o astfel de situație**; scopul sentinței privative de libertate sau ale măsurilor similare care privează o persoană de libertate sunt, în primul rând, de a proteja societatea de infracțiuni și de a reduce recidivismul. Scopurile date pot fi atinse doar dacă perioada de detenție este aplicată pentru a asigura, în măsura posibilă, **reintegrarea unor atare persoane în societate după liberare, astfel încât ele să ducă un mod de viață în conformitate cu legea și să se poată întreține**; administrația penitenciarelor trebuie să întreprindă toate măsurile rezonabile de cazare și ajustări pentru a asigura că deținuții cu dizabilități fizice, mentale sau alte dizabilități să beneficieze pe bază egală de acces deplin și eficient la viața din cadrul penitenciarului.

De asemenea, Regulile stabilesc că toate încăperile de deținere și în special acele care sunt destinate deținuților în timpul nopții, trebuie să corespundă tuturor exigențelor de igienă, ținându-se cont de climă, mai ales în ceea ce privește cubajul de aer, suprafața minimă, iluminatul, încălzirea. Instalațiile sanitare trebuie să-i permită deținutului să-și satisfacă nevoile naturale în momentul dorit, într-un mod curat și decent. Instalațiile de baie și duș trebuie să fie suficiente pentru ca fiecare deținut să aibă posibilitatea și să fie obligat să le folosească la o temperatură adecvată climatului și atât de des pe cât o cere igiena generală conform anotimpului și regiunii geografice, dar cel puțin o dată pe săptămână într-o climă temperată. Toate încăperile frecventate regulat de deținuți trebuie menținute permanent în perfecta stare și curate. Trebuie să se pretindă deținuților curățenia personală; în acest scop ei trebuie să dispună de apă și de articole de toaletă necesare sănătății lor și curățeniei lor. Fiecare deținut trebuie să dispună, în conformitate cu uzanțele locale sau naționale, de un pat individual cu așternut separate și suficient, curat în momentul eliberării, bine întreținut și schimbat suficient de des pentru a fi asigurată curățenia acestuia. Fiecare deținut trebuie să primească de la administrația penitenciarului, la orele obișnuite, o hrană de valoare nutritivă suficientă pentru menținerea sănătății și a forțelor sale, de o calitate foarte bună și bine preparată și servită. Fiecare deținut trebuie să aibă posibilitatea de a avea apă potabilă la dispoziție oricând este necesar.

Normele prevăd că asistența medicală a deținuților este o responsabilitate a statului și trebuie să fie de o calitate egală cu cea oferită în comunitate. Toate penitenciarele trebuie să asigure accesul prompt la îngrijire medicală în cazuri urgente. Deținuții care necesită tratament specializat sau operații chirurgicale trebuie să fie transferați în instituții specializate sau spitale. Dacă un penitenciar dispune de propriul spital, acesta trebuie să fie asigurat cu personalul medical și echipamentul corespunzător pentru a oferi deținuților transferați la spital tratamentul și îngrijirea necesară. O atenție deosebită va fi acordată identificării necesităților de îngrijire medicală și întreprinderii măsurilor necesare pentru tratament, a cazurilor de rele tratamente la care deținutul putea fi supus înainte de intrare, precum și în cazurile în care deținuții sunt suspectați că ar suferi de boli contagioase, care presupun izolarea clinică și tratamentul adecvat al acelor deținuți în perioada infecțioasă.

În plus, angajații închisorilor ar trebui să folosească mecanismele de prevenire a conflictelor pentru a înlătura posibilitatea unor abateri disciplinare pentru deținuți. Medicul trebuie să prezinte un raport directorului, de fiecare dată când el sau ea considera că sănătatea fizică sau psihică a unui deținut a fost sau va fi afectată de prelungirea detenției sau de o condiție oarecare a detenției.

Dacă în cazul examinării unui deținut la intrare sau îngrijirii medicale ulterioare a unui deținut, **specialiștii medicali observă orice semn de tortură sau alte tratamente ori pedepse crude, inumane sau degradante, ei trebuie să documenteze și să raporteze asemenea cazuri autorității medicale, administrative sau judiciare competente. Pentru a nu expune deținutul sau persoanele asociate unui risc previzibil de daună, trebuie să fie asigurate garanții procedural corespunzătoare.** Autoritățile sunt obligate să investigheze cazurile de deces, de dispariție sau rănilor grave în penitenciare și să informeze familia sau prietenii condamnaților, atunci când apar astfel de situații.

Ordinea și disciplina trebuie să fie menținute cu fermitate, dar fără a se aduce un plus de restricții față de cât este necesar pentru menținerea securității și a unei vieți în comun bine organizate.

Înainte de a impune sancțiuni disciplinare, administrația penitenciarelor trebuie să examineze modul în care boala mentală sau dizabilitatea de dezvoltare a deținutului ar fi putut contribui la comportamentul său sau la comiterea încălcării sau a faptei care a stat la baza sancțiunii disciplinare. Administrația penitenciarelor nu va sancționa nici un comportament al deținutului care este considerat un rezultat direct al bolii sale mentale sau al dizabilității intelectuale.

Cât privește sancțiunile sau restricțiile disciplinare sunt interzise următoarele practici: încarcerarea pe termen nedefinit; încarcerarea îndelungată; plasarea unui deținut într-o celulă întunecoasă sau iluminată permanent, pedepsele corporale sau reducerea hranei sau apei potabile a deținutului; pedepsele colective. **Lanțurile, fiarele sau alte instrumente de constrângere care sunt în mod inerent degradante sau dureroase sunt interzise.** Celelalte instrumente de constrângere nu pot fi folosite decât în condițiile legii. Perchezițiile nu vor fi utilizate pentru a hărțui, intimida sau a interveni fără necesitate în intimitatea deținutului. Perchezițiile intruzive, inclusiv perchezițiile corporale, ar trebui să fie întreprinse doar în cazuri de strică necesitate.

Deținuții trebuie să aibă parte de consiliere juridică și după condamnare, și să li se permită să păstreze documentele referitoare la procedurile lor judiciare. **Normele oferă posibilitatea deținuților de a depune plângeri și de a fi protejați în fața unor eventuale represalii, intimidare sau alte consecințe negative.** O alta regulă vizează instruirea personalului privind securitatea și siguranța, folosirea forței ca instrument de constrângere și confruntarea infractorilor violenți, dar și tehnicile de prevenire și dezamorsare a conflictelor (prin negociere și mediere).

Scopul tratamentului persoanelor condamnate la privațiune de libertate sau o măsură similară este, în cazul în care o permite durata detenției, de a le trezi dorința de a duce un mod de viață prin care vor respecta legea și se vor întreține după eliberare și de a se pregăti pentru aceasta. Tratamentul trebuie să încurajeze respectul față de sine și dezvoltarea spiritului de responsabilitate al deținuților.

În cadrul serviciilor penitenciare și penale trebuie să existe sisteme **duble de inspecții regulate**: inspecții interne sau administrative efectuate de către administrația centrală a penitenciarului și **inspecții externe efectuate de un organ independent de administrația penitenciarului, din care pot face parte organe competente internaționale și regionale.** În ambele cazuri, obiectivul inspecțiilor este de a asigura ca penitenciarele să fie bine gestionate în conformitate cu legislația, regulamentele, politicile și procedurile existente, evidențiind obiectivele serviciilor penale și de corecție, precum și de a proteja drepturile deținuților.

Potrivit Regulii 84 din Regulile Mandela, inspectorii trebuie să fie împuterniciți să :

- a) acceseze toată informația despre numărul deținuților, locurilor și dislocarea deținuților, precum și toată informația legată de tratamentul deținuților, inclusiv dosarele și condițiile de detenție;
- b) selecteze liber penitenciarele care urmează a fi vizitate, inclusiv prin efectuarea vizitelor inopinate din propria lor inițiativă, dar și deținuții cu care să discute;
- c) desfășoare audieri în particular și în strictă confidențialitate cu deținuții și personalul penitenciarului în cadrul vizitelor lor;
- d) formuleze recomandări pentru administrația penitenciarului și alte autorități competente

Echipele de inspecție externă trebuie să includă inspectori calificați și experimentați desemnați de o autoritate competentă, precum și medici. Reprezentarea echilibrată din punct de vedere al genului trebuie să fie luată în considerare.

Fiecare inspecție trebuie să fie urmată **de un raport scris care se va prezenta autorității competente**. Trebuie să fie examinată **posibilitatea publicării rapoartelor privind inspecțiile externe**, din care vor fi excluse toate datele personale despre deținuți, cu excepția cazurilor când deținuții și-au exprimat acordul explicit în acest sens. Administrația penitenciarului sau, după caz, alte autorități competente trebuie să raporteze, în termen rezonabil, dacă recomandările derivate din inspecția externă vor fi implementate.

Datoria societății nu se încheie cu punerea în libertate a deținutului. Drept urmare, **trebuie să existe instituții guvernamentale sau private capabile să ofere deținuților eliberați îngrijirea eficientă de după liberare, care are drept scop diminuarea prejudiciului cauzat deținutului și reabilitarea sa socială.**

În anul 2016, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție - structura centrală și teritorială, a continuat activitatea de monitorizare în mod regulat a tratamentului aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție, în vederea consolidării protecției acestora împotriva torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante și a exercitării fără discriminare a drepturilor și libertăților fundamentale, prin vizitarea programată/din oficiu a locurilor de detenție, pe baza unui plan anual de vizitare, în scopul verificării condițiilor de detenție și a tratamentului aplicat persoanelor private de libertate.

Astfel, echipe formate din reprezentanți ai instituției Avocatul Poporului - Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție au efectuat **27 de vizite în următoarele unități penitenciare**: Penitenciarul Găești, Penitenciarul-Spital București Jilava, Penitenciarul Rahova, Penitenciarul Ploiești, Penitenciarul Târgșor, Penitenciarul Poarta Albă, Penitenciarul Mărgineni, Penitenciarul Giurgiu, Penitenciarul Jilava, Penitenciarul-Spital București Jilava, Penitenciarul Mărgineni, Penitenciarul Iași, Penitenciarul Vaslui, Centrul de reeducare Târgu Ocna, jud. Bacău, Penitenciarul Iași, Penitenciarul Botoșani, Penitenciarul Galați, Penitenciarul Târgu Jiu, Penitenciarul Colibași, Penitenciarul de Minori și Tineri Craiova, Penitenciarul Timișoara, Penitenciarul Craiova, Penitenciarul Aiud, Penitenciarul Codlea, Penitenciarul Miercurea Ciuc, Penitenciarul Bistrița, Penitenciarul Baia Mare.

Prezentăm aspectele rezultate în urma vizitelor efectuate de către Domeniul privind prevenirea locurilor de detenție în anul 2016 în unitățile penitenciare menționate (aspecte pozitive cât și deficiențe), recomandările formulate de Avocatul Poporului locurilor de detenție vizitate, precum și măsurile dispuse de autorități ca urmare a recomandărilor formulate de Avocatul Poporului pentru remedierea deficiențelor constatate cu prilejul efectuării acestor vizite.

În ceea ce privește aspectele pozitive consemnate în rapoartele de vizită întocmite, enumerăm următoarele: ●repartizarea deținuților în camere se realiza conform regimurilor de executare, în funcție de vârstă și de gradul de risc pentru siguranța locului de deținere în toate penitenciarele vizitate; ●cazarmamentul era curat și se încadra în perioada de folosire; ●deținuții beneficiau de mâncare preparată zilnic, care era asigurată din timp cu respectarea condițiilor de igienă, fiind transportată cu bidoane din inox prevăzute cu capac; ●probele alimentare erau recoltate zilnic, etichetate și depozitate în frigidere având grafice de temperatură; ●era respectat regimul alimentar și convingerea religioasă; ●apa rece era furnizată în permanență iar apa caldă era distribuită în baza unui program stabilit de conducerea unității penitenciare; ●energia termică era asigurată din rețelele din afara unității penitenciare sau din centrala proprie, asigurându-se o temperatură optimă în camerele de detenție; ●erau respectate o serie de drepturi în ceea ce privește informația, convorbirile telefonice, vizitele, corespondența, activitățile productive etc.; ●toate activitățile deținuților se realizau în baza unor programe, orare și planificări, avizate și aprobate de directorul unității penitenciare.

Referitor la deficiențele constatate în rapoartele de vizită întocmite, menționăm următoarele:

Referitor la condițiile de cazare: ●supraaglomerarea unora dintre camerele de detenție (*Penitenciarele Târgu Jiu, Colibași, Iași, Vaslui, Giurgiu, Poarta Albă, Mărgineni, Craiova*); ●iluminatul artificial necorespunzător și tuburi de neon nefuncționale în unele camere de detenție (*Penitenciarele Colibași, Iași, Minori și Tineri Craiova, Giurgiu*); ●lipsa paturilor individuale (*Penitenciarul Mărgineni*); ●dispunerea paturilor pe trei nivele (*Penitenciarul Iași*); ●lipsa iluminatului de veghe (*Penitenciarele Târgu Jiu, Colibași, Minori și Tineri Craiova*); ●camere de detenție neigienizate corespunzător - pereți murdari și nezugrăviți care prezentau condens, mușgai și igrasie, tavane cu igrasie și infiltrații de apă – (*Penitenciarele Târgu Jiu, Colibași, Giurgiu, Poarta Albă, Mărgineni, Iași, Timișoara*); ●existența instalațiilor electrice improvizate (*Penitenciarul de Minori și Tineri Craiova*); ●lipsa intimității persoanelor private de libertate în grupurile sanitare și în unele camere de detenție (*Penitenciarele Colibași, Giurgiu*); ●săli de mese insuficiente (*Penitenciarul Colibași*); ●camere de detenție și cambuze dotate insuficient cu mobilier pentru depozitarea bunurilor, obiectelor și veselei precum și, dotarea insuficientă a cambuzelor cu rafturi pentru depozitarea alimentelor deținuților (*Penitenciarele Colibași, Iași, Minori și Tineri Craiova, Vaslui, Giurgiu, Poarta Albă*); ●prezența saltelelor uzate (*Penitenciarele Colibași, Iași, Minori și Tineri Craiova, Poarta Albă*); ●dotarea necorespunzătoare a grupurilor sanitare din camerele de detenție, insuficiența instalațiilor de duș și a WC-urilor, igienizarea și dotarea băilor cu mobilier precum și existența dușurilor defecte la baia comună (*Penitenciarele Iași, Colibași, Poarta Albă*); ●distribuirea necorespunzătoare a produselor igienico-sanitare (*Penitenciarul Poarta Albă*); ●program insuficient de furnizare a apei calde (*Penitenciarul Mărgineni*); ●prezența igrasiei și a mușgaiului în grupurile sanitare (*Penitenciarele Spital Jilava, Timișoara*); ●calitatea necorespunzătoare a apei potabile (*Penitenciarul Spital București-Jilava*); ●camere de detenție și grupuri sanitare cu pereți nereparați și tavane nezugrăvite (*Penitenciarele Colibași, Minori și Tineri Craiova*);

Referitor la asigurarea asistenței medicale: ●posturi de personal medical medici/asistente, neocupate (*Penitenciarele Iași, Vaslui, Giurgiu, Poarta Albă, Spital București-Jilava, Craiova, Botoșani*); ●lipsa unui mijloc de transport propriu (*Penitenciarul Iași*); ●cabinet medical dotat necorespunzător (*Penitenciarul Giurgiu*); ●lipsa consemnării în toate cazurile de agresiune, în fișa medicală a deținuților a celor constatate și a declarațiilor

acestora; acordarea necorespunzătoare a tratamentului medical; lipsa unui registru în cadrul cabinetului medical pentru consemnarea existenței mărcilor traumatice sau a semnelor fizice de rele tratamente/abuzuri sau tortură; înregistrarea parțială în registrul de consultații al cabinetului medical, a solicitărilor formulate de deținuți și a tratamentului medicamentos/nemedicamentos dispus de medicul unității; ●nerespectarea protocolului de colaborare între unitatea penitenciară și penitenciarul-spital, referitoare la interdicția refuzului deținuților bolnavi de a se interna în penitenciarul-spital (*Penitenciarul Poarta Albă*); ●neclaritatea reglementării în cadrul Protocolului încheiat între unitatea penitenciară și penitenciarul-spital, a modalității de desemnare a însoțitorului – cadru medical, în cazul transportului deținuților din unitatea penitenciară către alte unități sanitare din sistemul civil sau din sistemul penitenciar; transportul necorespunzător al deținuților la spitalele penitenciare, cu mașini de intervenție care nu aveau dotări similare ambulanțelor, fără să se fi avut în vedere starea de sănătate a persoanelor private de libertate; reglementarea parțială a protocolului încheiat între unitățile penitenciare, a modalității de desemnare a însoțitorului - cadru medical, către alte unități sanitare din sistemul civil sau din sistemul penitenciar; nerespectarea dispozițiilor art. 140 alin. (2) din Regulamentul de aplicare al Legii nr. 254/2013, potrivit căruia deținuții internați în unități spitalicești din afara locului de deținere pot fi vizitați, în prezența unui lucrător al sectorului vizită, cu avizul medicului curant și cu aprobarea directorului penitenciarului; lipsa flexibilității în aprecierea oportunității internării sub supraveghere permanentă în unitățile din rețeaua sanitară a condamnaților clasificați în regim deschis; lipsa confidențialității și intimității în efectuarea actului medical (*Penitenciarul Poarta Albă*) ●dificultatea colaborării cu spitalele civile pentru pacienții care necesită dializă (*Penitenciarul Spital București-Jilava*); ●lipsa unor camere speciale în cadrul infirmeriei unității penitenciare, astfel încât deținuții cu afecțiuni psihice grave să beneficieze de asistență medicală și de supraveghere permanentă din partea personalului medical.

Referitor la asigurarea hranei: ●existența unui produs alimentar, care nu se încadra în programul de pregătire a hranei deținuților (*Penitenciarul Mărgineni*);

Alte aspecte: ● lipsa dotării curților de plimbare cu grupuri sanitare, mese și bănci fixate în ciment pentru odihna deținuților (*Penitenciarele Colibași, Minori și Tineri Craiova*); ●efectuarea cu frecvență scăzută a operațiunilor de dezinsecție și folosirea unor materiale ineficiente (*Penitenciarele Colibași, Iași, Poarta Albă*); ●existența în organigrama unității penitenciare a mai multor posturi vacante (*Penitenciarul de Minori și Tineri Craiova*); ●existența unui număr mare de rapoarte de incident întocmite (*Penitenciarul Colibași, Minori și Tineri Craiova*); ●uscarea rufelor în camerele de detenție (*Penitenciarul de Minori și Tineri Craiova*); ●existența igrasiei și a mucegaiului în cadrul blocului alimentar (*Penitenciarul Spital București-Jilava*); ●depozitarea necorespunzătoare a bidoanelor cu care se distribuie hrana, în blocul alimentar (*Penitenciarul Colibași, Penitenciarul de Minori și Tineri Craiova*); ●lipsa personalului de specialitate în domeniul asistenței sociale (*Penitenciarul Giurgiu*); ●prezența igrasiei și a deteriorării gresiei aplicate în blocul alimentar (*Penitenciarul Timișoara*); ●ventilație necorespunzătoare și aparate convectoare uzate și învechite în cadrul blocului alimentar; evaluare necorespunzătoare a persoanelor private de libertate în domeniul asistenței sociale (*Penitenciarul Poarta Albă*); ●lipsa testelor de investigație psihologică (*Penitenciarele Mărgineni, Spital București-Jilava*); ●posturi de personal psiholog/asistent social/educator, neocupate; lipsa programelor, activităților de școlarizare, cursuri de formare profesională; calitatea necorespunzătoare a apei potabile la secția de deținere femei și blocul alimentar (*Penitenciarul Spital București-Jilava*); ●spațiu de cazare insuficient pentru magazia de

alimente (*Penitenciarul Târgu Jiu*); ● planuri meniuri decedate nerevizuite; lipsa graficelor de temperatură din cadrul blocului alimentar (*Penitenciarul Târgșor*); ● condiții necorespunzătoare de păstrare la rece a produselor perisabile din camerele de detenție (*Penitenciarele Târgu Jiu, Timișoara*); ● igienizare și încălzire necorespunzătoare a spațiilor destinate vizitelor intime; ● gestionarea deficitară a incidentelor și nerespectarea principiului proporționalității utilizării procedurilor de intervenție, fără vătămarea integrității fizice a deținuților (*Penitenciarele Botoșani, Iași*); ● lipsa unei modalități alternative de înregistrare video în cazul în care sistemul video devine nefuncțional (*Penitenciarul Iași*); ● număr mare de rapoarte de incident anulate/clasate (*Penitenciarele Colibași, Minori și Tineri Craiova*);

În urma vizitelor efectuate, Avocatul Poporului a formulat următoarele Recomandări:

● gestionarea supraaglomerării în camerele de detenție din cadrul unităților penitenciare, constatată la momentul efectuării vizitelor (*Penitenciarele Târgu Jiu, Colibași, Iași, Vaslui, Giurgiu, Poarta Albă, Mărgineni, Craiova*); ● asigurarea iluminatului de veghe în camerele de detenție (*Penitenciarele Târgu Jiu, Colibași, Minori și Tineri Craiova*); ● îmbunătățirea iluminatului artificial în camerele de detenție care nu beneficiază de lumină naturală corespunzătoare, înlocuirea tuburilor de neon nefuncționale cu altele funcționale, montarea unei surse artificiale de iluminat în camerele de detenție și nu pe holurile acestora, în vederea asigurării unui iluminat artificial corespunzător care să compenseze cantitatea redusă de lumină naturală (*Penitenciarele Colibași, Iași, Minori și Tineri Craiova, Giurgiu*); ● asigurarea pentru fiecare deținut a câte unui pat individual (*Penitenciarul Mărgineni*); ● dotarea camerelor de detenție cu mobilier pentru păstrarea bunurilor și obiectelor personale a deținuților, obiectelor necesare servirii mesei, precum și dotarea cambuzelor cu rafturi pentru depozitarea alimentelor deținuților (*Penitenciarele Colibași, Iași, Minori și Tineri Craiova, Vaslui, Giurgiu, Poarta Albă*); ● eliminarea celui de-al treilea nivel de paturi din camerele de detenție (*Penitenciarul Iași*); ● igienizarea băilor și dotarea acestora cu mobilier și utilități necesare, suplimentarea instalațiilor de duș și a WC-urilor în camerele de detenție unde sunt cazați mai mulți deținuți, refacerea instalației sanitare și dotarea corespunzătoare a grupurilor sanitare din camerele de detenție, repararea dușurilor defecte de la baia comună (*Penitenciarele Iași, Colibași, Poarta Albă*); ● efectuarea operațiunilor de zugrăvire, reparare, și renovare a pereților și tavanelor, igienizarea camerelor de detenție și a grupurilor sanitare, continuarea acțiunilor de igienizare a camerelor de detenție, în special în camerele unde s-a constatat existența mușgaiului și a infiltrațiilor de apă precum și asigurarea unei stări de curățenie corespunzătoare a acestora (*Penitenciarele Spital București-Jilava, Timișoara, Colibași, Minori și Tineri Craiova, Târgu Jiu, Giurgiu, Poarta Albă, Mărgineni, Iași*); ● efectuarea operațiunilor de dezinsecție cu o frecvență mai mare și folosirea unor materiale eficiente, în camerele de detenție (*Penitenciarul Colibași, Iași, Poarta Albă*); ● examinarea posibilității prelungirii programului de distribuire a apei calde pentru asigurarea unei igiene personale corespunzătoare a deținuților (*Penitenciarul Mărgineni*); ● asigurarea unor condiții decente de servire a hranei de către deținuți, prin analizarea posibilității de amenajare a unor săli de mese (*Penitenciarele Târgu Jiu, Colibași*); ● asigurarea condițiilor pentru păstrarea la rece a produselor perisabile în camerele de detenție (*Penitenciarele Târgu Jiu, Timișoara*); ● urgentarea operațiunilor de refacere a pavimentului și de zugrăvire, precum și efectuarea operațiunilor de reparare și igienizare a tavanelor și pereților în unele spații din blocul alimentar, în vederea eliminării igrasiei și mușgaiului (*Penitenciarele Timișoara, Colibași*); ● asigurarea unei ventilații corespunzătoare și înlocuirea aparatelor convectoare cu altele de dimensiune mare, în vederea evitării formării de condens și implicit a contaminării cu

fungi/mucegai, precum și asigurarea unei surse de apă caldă în blocul alimentar (*Penitenciarul Poarta Albă*); ●asigurarea calității corespunzătoare a apei potabile, având în vedere depășirea valorii maxime admise a indicatorului fizico-chimic al amoniului din apa potabilă la Secția de deținere femei și la blocul alimentar din cadrul penitenciarului-spital (*Penitenciarul Spital București-Jilava*); ●distribuirea tuturor produselor igienico-sanitare în vederea asigurării corespunzătoare a igienei personale a deținuților (*Penitenciarul Poarta Albă*); ●efectuarea unor lucrări de igienizare și asigurarea încălzirii corespunzătoare a spațiilor destinate vizitelor intime (*Penitenciarul Colibași*); ●amenajarea curților de plimbare pentru a putea fi folosite și în condiții meteo nefavorabile, betonarea și dotarea cu băncuțe, grup sanitar și sursă de apă potabilă (*Penitenciarele Colibași, Minori și Tineri Craiova*); ●efectuarea demersurilor necesare pentru completarea posturilor vacante din organigrama unităților penitenciare (psiholog, psihiatru, asistent social, educator); ocuparea funcțiilor vacante prin angajarea personalului medical (medic medicină internă, ginecolog, stomatolog, farmacist, asistent medical generalist) conform grilei de persoane normate, având în vedere adresabilitatea mare a deținuților la cabinetul medical cât și a îmbunătățirii calității asistenței medicale în ceea ce privește primirea, examinarea, redirecționarea rapidă/eficientă a urgențelor medico-chirurgicale și asigurarea însoțirii pacienților pe parcursul transportului acestora la unitățile spitalicești, atunci când este cazul (*Penitenciarul pentru Minori și Tineri Craiova, Colibași, Spital București-Jilava, Poarta Albă*); ●dotarea corespunzătoare a cabinetului medical cu aparatură medicală, constând în achiziționarea unui pulsoximetru, unui electrocardiograf și a unui ecograf, în vederea îmbunătățirii calității asistenței medicale (*Penitenciarul Giurgiu*); ●crearea unui registru pentru consemnarea existenței mărcilor traumatice sau a semnelor fizice de rele tratamente/abuzuri sau tortură a deținuților și respectarea protocoalelor legale de acțiune în astfel de cazuri, precum și îndrumarea persoanei condamnate spre Laboratorul de Medicină legală pe plan local etc; ●înregistrarea în registrul de consultații medicale al cabinetului medical, a tuturor solicitărilor formulate de deținuți și consemnarea în registrul de tratamente a fiecărui tratament medicamentos sau nemedicamentos dispus de medicul unității penitenciare (*Penitenciarul Poarta Albă*); ●acordarea tratamentului medical conform prescripțiilor din scrisoarea medicală, cu respectarea tipurilor de medicamente prescrise, a dozelor și a modului de administrare indicat; consemnarea în toate cazurile de agresiune de către medicul care efectuează examenul medical, în fișa medicală a deținuților a celor constatate și a declarațiilor persoanelor condamnate în legătură cu acestea sau cu orice altă agresiune precum și, sesizarea de îndată a procurorului, atunci când se impune (*Penitenciarul Giurgiu*); ●examinarea posibilității de amenajare a unor camere speciale în cadrul infirmeriei unității penitenciare, astfel încât deținuții cu afecțiuni psihice grave să beneficieze de asistență medicală și de supraveghere permanentă din partea personalului medical; ●examinarea posibilității identificării deținuților cu afecțiuni psihice grave (în special a celor care refuză tratamentul și se decompensează) în vederea internării acestora în penitenciare-spitale, cu secții de psihiatrie în structură, pentru a beneficia de asistență medicală și tratament de specialitate; monitorizarea cu atenție și reevaluarea psihiatrică/psihologică periodică a stării de sănătate mintală în vederea identificării unor noi riscuri pentru sănătatea psihică a deținuților, precum și a celorlalte persoane condamnate: reevaluarea deținuților cu afecțiuni psihice în vederea prevenirii unor decompensări sau apariției unor incidente (*Penitenciarul Craiova*); ●respectarea dispozițiilor art. 140 alin. (2) din Regulamentul de aplicare al Legii nr. 254/2013, potrivit căruia deținuții internați în unități spitalicești din afara locului de deținere pot fi vizitați, în prezența unui lucrător al sectorului vizită, cu avizul medicului curant și cu aprobarea directorului penitenciarului (*Penitenciarul Poarta Albă*); respectarea dispozițiilor legale (Regulamentul de aplicare al Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a

măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în timpul procesului penal, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 157/2016 și a Protocolului de colaborare între unitatea penitenciară și penitenciarul-spital) referitoare la interdicția refuzului deținuților bolnavi de a se interna în penitenciare-spital și instituirea obligativității consemnării refuzurilor în documente; în cazul transportului deținuților la penitenciarele-spital, cu mașini de intervenție care nu au dotări similare ambulanțelor, să fie avută în vedere starea de sănătate a persoanelor condamnate, astfel încât preluarea și deplasarea acestora să nu le influențeze starea de sănătate (*Penitenciarul Poarta Albă*); ●evaluarea modului de întocmire a rapoartelor de incident, având în vedere numărul rapoartelor de incident anulate/clasate (*Penitenciarele Colibași, Minori și Tineri Craiova*); ●achiziționarea unui mijloc de transport propriu, care să asigure accesul mai facil a deținuților la asistență medicală (*Penitenciarul Iași*); ●flexibilitatea aprecierii oportunității internării sub supraveghere permanentă în unitățile din rețeaua sanitară a deținuților clasificați în regim deschis, în funcție de particularitățile fiecărui caz, respectiv de persoana și conduita fiecărui condamnat, astfel ca această măsură să nu devină regulă (*Penitenciarul Botoșani*); ●asigurarea unei mai bune colaborări cu spitalele civile pentru deținuții care necesită dializă (*Penitenciarul Spital București-Jilava*); ●reglementarea cu claritate, inclusiv prin completarea Protocolului încheiat între unitatea penitenciară și penitenciarul-spital, a modalității de desemnare a însoțitorului – cadru medical, în cazul transportului deținuților din unitatea penitenciară către alte unități sanitare din sistemul civil sau din sistemul penitenciar (*Penitenciarul Poarta Albă*); ●desființarea instalațiilor electrice improvizate și interzicerea utilizării acestora de către persoanele internate (*Penitenciarul Minori și Tineri Craiova*); ●angajarea de personal de specialitate în domeniul asistenței sociale care să asigure activitatea de evaluare, de formulare a recomandărilor în planul individualizat, pentru derularea programelor de asistență socială și de consiliere pe probleme sociale, conform prevederilor Ordinului ministrului justiției nr. 2199/C/2011 pentru aprobarea Regulamentului privind condițiile de organizare și desfășurare a activităților educative, culturale, terapeutice, de consiliere psihologică și asistență socială din penitenciare (*Penitenciarul Giurgiu*); ●o mai bună identificare/evaluare a nevoilor educaționale, de asistență psihologică și psihoterapeutică, a nevoilor fiecărui deținut din perspectivă socială și derularea, în cadrul penitenciarului-spital, a cât mai multor programe și activități în acest sens (*Penitenciarul Spital București-Jilava*); ●o mai bună reintegrare în societate a deținuților, derularea de programe și activități de școlarizare, cursuri de formare profesională cât și activități productive bine structurate, activități ce lipsesc din structura activităților de educație și asistență psihosocială a penitenciarului-spital (*Penitenciarul Spital București-Jilava*); ●folosirea testelor de investigație psihologică și desfășurarea unor programe de consiliere psihologică de grup, pentru evaluarea și consilierea deținuților (*Penitenciarele Mărgineni, Spital București-Jilava*); ●aprovizionarea cu produse alimentare (leguminoase) a căror perioadă de preparare se încadrează în programul de pregătire a hranei necesare deținuților (*Penitenciarul Mărgineni*); ●respectarea dispozițiilor art. 29¹⁰ din legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora “Nici o persoană nu poate fi trasă la răspundere pentru informațiile comunicate membrilor echipei de vizitare”, precum și a dispozițiilor art. 15 din protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, potrivit cărora nici o autoritate nu va dispune, aplica sau tolera vreo sancțiune împotriva vreunei persoane și nu o va prejudicial în vreun alt mod pentru fapta de a comunica orice informație, fie ea adevărată sau falsă - ca atare, este interzisă supunerea la intimidări, abuzuri sau represalii a deținuților după efectuarea vizitelor reprezentanților Mecanismului național de prevenire (*Penitenciarul Botoșani*); ●gestionarea incidentelor

conform prevederilor legale, cu respectarea principiului proporționalității utilizării procedurilor de intervenție, fără vătămarea integrității fizice a deținuților sau supunerea la rele tratamente (*Penitenciarul Botoșani*); ●garantarea accesului neîngrădit la asistență medicală de specialitate pentru toți deținuții implicați în incidente, prin prezentarea la spitale din rețeaua Ministerului Sănătății, având în vedere temerea acestora față de eventuale represalii (*Penitenciarul Iași*); ●identificarea unor măsuri adecvate de negociere și gestionare a formelor de protest (*Penitenciarul Iași*).

Unitățile penitenciare care au făcut obiectul vizitelor efectuate în anul 2016 de către Domeniul privind prevenirea locurilor de detenție, au transmis instituției Avocatul Poporului răspunsurile cu privire la însușirea recomandărilor formulate de Avocatul Poporului. ***Astfel, răspunsurile unităților penitenciare au fost următoarele:***

Referitor la condițiile de cazare ●fenomenul de supraaglomerare – pentru gestionarea acesteia, administrația penitenciarului, în perioada în care au fost efectuate reparații la nivelul secției de deținere, a solicitat prin adresă Administrației Naționale a Penitenciarelor de a nu mai aproba transferul deținuților condamnați care execută pedeapsa în regim de maximă siguranță până la finalizarea lucrărilor, în vederea asigurării de pat individual pentru fiecare deținut și a unui spațiu minim de cazare (*Penitenciarul Colibași*); periodic au fost formulate propuneri de transfer Administrației Naționale a Penitenciarelor, aceasta aprobând transferul în majoritatea cazurilor a deținuților clasificați la regimul închis și de maximă siguranță (*Penitenciarul Iași*); transferarea deținuților din regimul deschis la Penitenciarul Tulcea cu mijloace de transport ale unității dacă nu există locuri pe cursa regulată (*Penitenciarul Vaslui*); s-au monitorizat încheierile judecătorului de supraveghere, iar în situațiile în care capacitatea legală de cazare a penitenciarului a crescut, a fost informat directorul general al Administrației Naționale a Penitenciarelor, prin adrese, în vederea transferării deținuților în alte penitenciare (*Penitenciarele Giurgiu, Mărgineni*); penitenciarul are prevăzute realizarea unor obiective de investiții, începând cu anul 2017, care vor asigura condiții de cazare în conformitate cu reglementările europene – un pavilion nou de deținere cu 300 de locuri, reabilitarea a două secții de deținere la Secția exterioară Valu lui Traian, realizarea obiectivului complex de investiții Secția IV-V, cu termen de finalizare anul 2020 (*Penitenciarul Poarta Albă*); monitorizarea permanentă a efectivului de persoane custodiate, dezinstalarea de paturi, inventarierea bunurilor din camere ale deținuților în vederea depunerii la magazia centrală, ridicarea din camere a obiectelor care ocupă artificial spațiul util al camerei, efectuarea periodică de analize în Comisia pentru stabilirea individualizării și schimbarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate în scopul formulării unor propuneri de transferare a deținuților care au domiciliul în alte județe arondate altor penitenciare și în situațiile în care capacitatea concretă de cazare a penitenciarului este depășită, se formulează către Administrația Națională a Penitenciarelor propuneri de transfer (*Penitenciarul Craiova*); se vor crea noi spații de cazare – aproximativ 40 locuri prin finalizarea lucrării de investiție „Supraînălțare corp administrativ” în semestrul I 2017 și aproximativ 50 locuri regim deschis la secția exterioară Gospodăria Agrozootehnică prin transformarea și modernizarea unei clădiri existente (*Penitenciarul Târgu Jiu*); ●lumina naturală, iluminatul artificial și cel de veghe, instalația electrică – iluminatul de veghe va fi realizat în anul 2016, existând deja achiziționate toate materialele necesare lucrării (*Penitenciarul Târgu Jiu*); operaționalizarea sistemului de iluminat de veghe face parte dintr-un efort integrat de intervenție pentru îmbunătățirea condițiilor de cazare și eficientizare a sistemelor termice și energetice aflate în folosință. Iluminatul de

veghe este operațional în cadrul tuturor secțiilor de deținere și au fost remediate toate defecțiunile constatate la instalațiile electrice (*Penitenciarul pentru Minori și Tineri Craiova*); la Secția E9 este planificată până la sfârșitul anului 2016 pentru renovare, dotare a camerelor și montare a unor surse artificiale de iluminat (*Penitenciarul Giurgiu*); în anul 2015 s-au efectuat lucrări de reamenajare a 24 de camere de detenție din cadrul Secțiilor de detenție nr. 1 și 2 ce aparțin clădirii „Sediul Social”, fiind în desfășurare lucrări de reamenajare a altor 2 camere, iar de la începutul anului 2016 au mai fost finalizate încă 10 camere de detenție. Pentru anul 2016 au fost alocate sume de bani pentru reamenajarea a 12 camere de detenție aferente Secției 5 și pentru alte lucrări de reparații curente. Pentru Secțiile de deținere E 3 și E4 a fost aprobată Nota de fundamentare pentru executarea de reparații capitale la obiectivul „Modernizare Secții detenție 3 și 4” (*Penitenciarul Colibași*); pentru camerele de detenție din Secția E6 și aproximativ 50% din Secția E7 s-au efectuat lucrări de refacere a instalației electrice care au constat în, înlocuirea corpurilor de iluminat, reparații electrice și înlocuirea improvizărilor, demarându-se în acest sens și lucrări la nivelul Secției E9 (*Penitenciarul Iași*); ●dotarea cu mobilier, paturi și saltele - au fost turnate și montate rafturi din mozaic în camera de alimente și au fost turnate și montate scaune și mese din mozaic în camerele de detenție (*Penitenciarul Colibași*); în cadrul Secției E6 au fost confecționate și montate rafturi pentru încăperi tip-debara aferente camerelor de detenție, o etajeră din beton și montare ansamblu masă cu 2 scaune încastrate în pardoseală pentru fiecare cameră din cadrul Secției E8 și pentru aproximativ 50% din camerele din cadrul Secției E7, au fost înlocuite paturile vechi cu altele noi, metalice, prevăzute cu sertare individuale destinate depozitării bunurilor personale a deținuților. Au fost recondiționate paturi prin înlocuire șezut cu tablă și alte elemente metalice, sudură și vopsitorie (*Penitenciarul Iași*); au fost efectuate lucrări de reparații și revopsire a paturilor din camerele de detenție și s-a recondiționat mobilierul existent pentru păstrarea bunurilor personale a deținuților (*Penitenciarul pentru Minori și Tineri Craiova*); achiziționarea pentru fiecare cameră a unei mese pliante din plastic și a câte două respective patru scaune din plastic pentru fiecare cameră de detenție, cu termen de realizare luna decembrie 2016 (*Penitenciarul Vaslui*); Secția E9 este planificată în 2016 pentru renovare, astfel că se vor lua măsurile necesare de renovare și de dotare a camerelor de detenție (*Penitenciarul Giurgiu*); la terminarea lucrărilor de reparații curente și de întreținere, cu termen de finalizare în luna octombrie 2016, se va dota și camera E 4.14 cu piesele de mobilier constând în mese și scaune, în completarea celor existente și în funcție de spațiul disponibil. Totodată se vor completa și rafturile cambuzei (*Penitenciarul Poarta Albă*); în perioada 03.11.2011-15.04.2016 au fost distribuite un număr de 1087 saltele. Saltelele deteriorate au fost permanent recondiționate și reparate în cadrul atelierului de croitorie al unității (*Penitenciarul Colibași*); s-au achiziționat 1275 saltele din spumă poliuretanică ignifugă cu husă și au fost înlocuite saltelele vechi cu altele noi cu husă, din același material (Iași); paturile au fost utilizate cu 200 saltele noi (*Penitenciarul pentru Minori și Tineri Craiova*); în ultimii doi ani administrația penitenciarului a reușit să schimbe un număr de 660 de saltele cu saltele noi. Saltelele au fost primite prin sponsorizare și prin distribuție de la Penitenciarul Colibași care confecționează acest tip de bunuri. Înlocuirea saltelelor aflate în uz, cu saltele noi, va continua prin achiziție de pe piața liberă. În anul 2016 au fost achiziționate și distribuite un număr de 264 saltele noi. Astfel, au fost înlocuite un număr de 924 saltele (peste 60% din saltelele aflate în folosință). Acest proces va continua în funcție de numărul saltelelor ce nu mai pot fi folosite și necesită înlocuire. Nu se poate asigura saltea nouă la fiecare depunere a unui deținut, aceste bunuri având o durată de utilizare care trebuie îndeplinită. Administrația penitenciarului a luat măsuri ca să se asigure întreținerea acestor

bunuri prin achiziționarea și folosirea de generatoare de aburi pentru spălare și dezinfectare. Conform procedurii privind utilizarea acestor utilaje orice persoană care are atribuții în asigurarea condițiilor de cazare poate solicita intervenția cu aceste utilaje (*Penitenciarul Poarta Albă*); ● *activitatea de îmbăiere a deținuților* - în conformitate cu dispozițiile art. 11 alin. (7) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013, deținuților li se asigură posibilitatea să facă baie, cu apă caldă, de cel puțin două ori pe săptămână. La nivelul unității, baia cu apă caldă se realizează în baza unui program stabilit pentru fiecare secție de deținere, timp de o oră în fiecare zi, cu excepția zilei de duminică. Pentru asigurarea apei calde în toate camerele de deținere, unitatea deține o singură centrală termică, iar capacitatea acesteia precum și debitul apei nu poate asigura concomitent apă caldă la spălătoria penitenciarului și pe toate camerele de deținere în același interval orar (*Penitenciarul Mărgineni*); ● *apa caldă menajeră* se distribuie, conform unui program aprobat, zilnic, timp de o oră pentru deținutele femei și de trei ori pe săptămână, începând cu data de 01.04.2016, câte o oră pentru deținuți. Conform programului din 24.09.2015, deținuții beneficiau de baie cu apă caldă de 2 ori pe săptămână, timp de câte o oră (*Penitenciarul Colibași*); ● *în privința suplimentării instalațiilor de duș și a wc-urilor în camerele unde sunt cazați mulți deținuți*, acest lucru nu este posibil din punct de vedere tehnic. Toate grupurile sanitare aferente camerelor de detenție sunt racordate la instalațiile de canalizare și apă rece potabilă. Totodată, normele în vigoare nu prevăd dotarea grupurilor sanitare cu mobilier. De asemenea, la baia comună s-au executat următoarele lucrări: decopertarea tencuielii, spălarea pereților și a tavanelor, refacerea totală a tencuielii cu mortar, înlăturarea rețelei de conducte din țevă deteriorată și a dușurilor, refacerea rețelei cu conducte și conectori ppr, înlocuirea distribuitorului de apă caldă, zugrăveli și vopsitorii, placarea pereților cu faianță, vopsitorii pe tavan și pereți cu vopsea clor-cauciuc (*Penitenciarul Iași*); ● *lucrări de reparații curente* – activitățile de zugrăveli cameră, zugrăveli grup sanitar, înlocuit obiecte sanitare au fost incluse în planul de reparații curente urmând ca până la data de 30.09.2016, aceste lucrări să fie finalizate (*Penitenciarul Timișoara*); ● *au fost efectuate lucrări de reparații curente la camerele de deținere, unde s-au efectuat lucrări de vopsit mobilier, gletuire, hidroizolații, placări cu faianță, turnare pardoseală mozaic, zugrăveli cu lapte de var, reparări instalații sanitare, înlocuire bazin wc, chiuvetă și cădiță duș. Au fost înlocuite ușile din lemn de la grupul sanitar cu uși din pvc, la mai multe camere de deținere* (*Penitenciarul Mărgineni*); ● *Secția E9 este planificată în anul 2016 pentru renovare, astfel că se vor lua măsurile necesare pentru renovare și dotare a camerelor de detenție* (*Penitenciarul Giurgiu*); ● *începând cu trimestrul III/2015, în limita fondurilor alocate pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție, în unitate se desfășoară un proces permanent de reparare a camerelor destinate cazării deținuților. Astfel, s-au executat lucrări de reparații în camerele din cadrul Secției E6 și aproximativ 50% din camerele Secției E7* (*Penitenciarul Iași*); ● *au fost finalizate lucrările de reparații curente și întreținere constând în, executare de hidroizolații la grupurile sanitare, refacere placări grupuri sanitare, înlocuire obiecte sanitare deteriorate, refacere instalație cu apă, refacere tencuială interioară reparație tâmplărie, gletuire și zugrăvire pereți și tavan, la camerele din cadrul Secției E5. După finalizarea lucrărilor se va demara aceeași activitate și în cadrul Secției E4, termen de finalizare fiind luna noiembrie 2016* (*Penitenciarul Poarta Albă*); ● *au fost zugrăvite camerele de pe două secții de deținere, estimându-se ca până la începutul lunii septembrie 2016 această lucrare să se finalizeze la nivelul tuturor spațiilor de cazare din unitate* (*Penitenciarul Târgu Jiu*); ● *pentru amenajarea camerelor de detenție din cadrul Secțiilor 1 și 2 au fost necesare lucrări de reparații de diverse tipuri, de la zugrăveli până placaje cu faianță și înlocuit ferestre și uși* (*Penitenciarul Colibași*); ● *materiale igienico-sanitare* - au fost asigurate toate materialele de igienă

prevăzute a fi distribuite lunar și au fost distribuite și materiale care sunt prevăzute a fi distribuite la perioade mai mari de timp, conform graficului stabilit pentru asigurarea normei anuale. Zilnic erau distribuite la spălătoria unității materiale pentru spălarea efectelor deținuților. De asemenea, deținuții au posibilitatea de a-și asigura produse sanogene peste cele prevăzute de norme, prin achiziționarea acestora de la punctul comercial din interiorul sectorului de deținere (*Penitenciarul Poarta Albă*); ●*eliminarea celui de-al 3 nivel de paturi și asigurarea unui pat individual* - la data de 22.08.2016 s-a solicitat directorului general al ANP să aprobe eliminarea celui de-al 3 nivel de paturi din camerele de detenție din cadrul Secțiilor E1, E2, E4, E5 și E6, fapt care ar fi fost materializat în eliminarea unui număr de 310 paturi. Urmare adresei formulate, s-a aprobat eliminarea a 90 de paturi. Au fost eliminate 184 de paturi, fapt ce adus la decongestionarea unor camere de detenție și implicit, la reducerea efectivului de deținuți (*Penitenciarul Iași*); s-a reușit asigurarea patului individual și a cazarmamentului necesar (*Penitenciarul Mărgineni*); fiecare deținut a beneficiat și beneficiază de pat propriu disponibil (Iași);

Referitor la asigurarea asistenței medicale: ●în anul 2016, au fost încadrați din sursă externă, un medic specialist medicină de familie, un medic specialist medicină dentară și un asistent medical generalist. Asistența medicală primară se acordă cu dificultate, în situația în care în anul 2016 și-au încetat raporturile de serviciu, prin pensionare, 3 cadre medicale. Gradul de ocupare al statului de organizare cu personal medical cu studii superioare este de 37%, iar cu studii medii este de 53%. Sunt în derulare 3 concursuri de angajare cu personal medical: pentru un medic psihiatru, pentru 5 asistenți medicali generaliști și pentru un asistent medicină dentară (*Penitenciarul Iași*); ●unitatea penitenciară deține autodube și o autosanitară destinată transportului deținuților la cabinetele medicale, cu o capacitate cuprinsă între 5-36 locuri. Unitatea are în vedere achiziționarea în anul 2017, a încă unei autosanitare dotate corespunzător (*Penitenciarul Iași*); ●se afla în desfășurare un concurs de încadrare din sursă externă a unui număr de 15 funcții, număr care, nu acoperă necesarul de personal al unității. Până la sfârșitul anului 2016, conducerea ANP a demarat o negociere a statelor de organizare a unităților penitenciare. La finele lunii mai 2016, conducerea unității a avut o primă discuție cu conducerea ANP în legătură cu proiectul Statului de organizare al unității, sperând ca până la finele anului curent să fie aprobat (*Penitenciarul Vaslui*); ●urmare a solicitărilor unității, ANP a scos la concurs 3 posturi de medici, 4 de asistenți medicali. În sistemul penitenciar este demarată procedura de redimensionare a statelor de organizare în vederea asigurării bunei funcționări și a domeniului asistenței medicale. Totodată, administrația penitenciarului va solicita ANP alocarea de fonduri în vederea dotării cabinetului medical conform recomandărilor (*Penitenciarul Giurgiu*); ●au fost scoase la concurs 5 posturi de asistenți medicali, cu specializările, generalist - 3, igienă - 1, stomatologie - 1 (*Penitenciarul Poarta Albă*); ●în anul 2016, au fost scoase la concurs din sursă externă 1 post farmacist, 2 posturi medici în specialitatea medicină internă, un post medic în specialitatea cardiologie, un post medic în specialitatea dermatovenerologie, un post medic în specialitatea boli infecțioase, un post medic în specialitatea psihiatrie, un post medic în specialitatea epidemiologie, 13 posturi asistenți medicali generaliști. Doar postul de farmacist a fost finalizat, celelalte fiind în curs de derulare. Penitenciarul-spital are o bună colaborare cu Spitalul Clinic de Urgență Floreasca pentru pacienții cu insuficiență renală acută ce necesită dializă, și cu Centru de Dializă Fresenius București pentru pacienții cu insuficiență renală cronică care necesită hemodializă (*Penitenciarul Spital București-Jilava*); ●au fost declarați admiși în urma concursurilor, 2 medici generaliști care, după efectuarea tuturor formalităților legale, își vor începe activitatea, data estimate fiind 15

octombrie 2016 (*Penitenciarul Botoșani*); ● din data de 31.05.2016, au fost angajate 50 de cadre, dintre care, 4 cadre în sectorul medical (*Penitenciarul Craiova*); au fost înființate registrele de marcă traumatică la cabinetele de la centru și de la Secția exterioară Valu lui Traian și a fost instruit personalul pentru completarea acestora. Totodată, a fost instruit personalul pentru completarea cu atenție a documentelor operative și înregistrarea tuturor constatărilor, a recomandărilor medicale și a solicitărilor formulate de deținuți (*Penitenciarul Poarta Albă*); ● se fac consemnări în fișa medicală de către personalul medical în cazurile de agresiune asupra deținuților, care efectuează examenul medical, inclusiv și sesizarea organelor judiciare de către administrația unității penitenciare. De asemenea, personalul medical acordă tratamentul medical conform prescripțiilor medicilor specialiști, cu respectarea tipurilor de medicamente prescrise, a dozelor și a modului de administrare local (*Penitenciarul Giurgiu*); ● pe data de 15.12.2016, a fost încheiat un nou Protocol de colaborare între Ministerul Sănătății și Ministerul Justiției, unde sunt consemnate obligațiile Ministerului Sănătății, care „identifică și dispune măsuri necesare a fi luate în cazurile de refuz din partea rețelei sanitare, publice” (*Penitenciarul Iași*);

Referitor la asigurarea hranei ● la achiziția de produse alimentare hrănirii deținuților prin caietele de sarcini întocmite s-a avut întotdeauna în vedere respectarea caracteristicilor organoleptice și calitatea acestora. În ceea ce privește produsele alimentare, leguminoase, în speță produsul fasole boabe, acesta provine din recolta aceluiași an și aparține unui singur soi. Conform specificațiilor tehnice, are un termen de fierbere de 90-120 minute, astfel încât prepararea se încadrează în termenul de pregătire a mâncării (*Penitenciarul Mărgineni*);

Alte aspecte ● s-au efectuat în mod regulat lucrări de dezinfecție și deratizare, atât în anii anteriori cât și de la începutul anului 2016, în vederea asigurării unei stări igienico-sanitare corespunzătoare atât în camerele de cazare, cât și în restul spațiilor în care deținuții au acces (*Penitenciarul Colibași*); în anul 2016, acțiunile de dezinfecție și deratizare s-au efectuat în conformitate cu OMS nr. 119/2014, adică o dezinfecție trimestrială și o deratizare semestrială. Aceste acțiuni s-au efectuat și suplimentar, atunci când a fost sesizată prezența insectelor dăunătoare. Astfel, au fost realizate 2 acțiuni de deratizare, 4 dezinfecții generale și 13 parțiale. Din verificarea registrelor de consultații din anul 2016, nu au fost deținuți diagnosticați cu pediculoză. Pentru dezinfecția suprafețelor, a pavimentelor și grupurilor sanitare, asistentul de igienă distribuie periodic supraveghetorului de pe secție, substanțe dezinfectante (*Penitenciarul Iași*); ● au fost efectuate 2 intervenții generale pentru dezinfecții în spațiile de deținere, cu o firmă autorizată și a fost realizată o intervenție pentru igienizarea și tratarea saltelelor la camerele care au fost igienizate. Vor continua acțiunile de DDD cu firmă autorizată și cu mijloace proprii (*Penitenciarul Poarta Albă*); ● la blocul alimentar, au fost executate lucrări de reparații curente, constând în curățirea pereților cu soluție antimucegai, zugrăvirea cu vopsea lavabilă, înlocuirea plăcilor de faianță deteriorate și refacerea pavimentului prin turnarea de mozaic pe culoarul dintre marmite (*Penitenciarul Colibași*); ● prin disponibilizarea unor spații administrative ca urmare a realizării lucrării de investiție “Supraînălțare corp administrativ” se are în vedere amenajarea unei săli de mese și a unor săli suplimentare pentru desfășurarea activităților socio-educative (*Penitenciarul Târgu Jiu*); ● au fost inițiate demersuri în vederea achiziției materialelor necesare și a executării ulterioare a lucrărilor de reparații curente și întreținere în vederea înlăturării igrasiei (*Penitenciarul București-Jilava*); au fost planificate acțiunile care vor fi întreprinse până la sfârșitul anului 2016 – înlocuirea sistemului de evacuare abur aprobat de către ANP prin lista de dotări, înlocuirea gresiei din blocul alimentar prin turnarea de pardoseală

epoxidică fiind demarată și procedura de achiziție a lucrărilor prin încheierea unui contract cu un prestator extern, înlocuirea instalațiilor de aburi și alimentare cu apă rece. După finalizarea acestor operațiuni, se vor efectua lucrări de igienizare și zugrăvire a sălii pentru prepararea termică a alimentelor, termenul de finalizare fiind de 31.12.2016 (*Penitenciarul Timișoara*); ●referitor la analiza posibilității de amenajare a unor spații suplimentare pentru magazia de alimente, a fost identificat un spațiu în imediata apropiere a magaziei actuale, spațiu care va fi eliberat, modernizat și dotat corespunzător odată cu finalizarea lucrării de investiție „Supraînălțare corp administrativ” (*Penitenciarul Târgu Jiu*); ●planurile mediu decadale întocmite de compartimentul Hrănire, au fost revizuite, în sensul reducerii cantităților de sare și vegeta (*Penitenciarul Târgu Jiu*); pentru asigurarea condițiilor de păstrare la rece a alimentelor perisabile au fost achiziționate la începutul lunii mai 2016 un număr de 12 vitrine frigorifice de capacitate 230 L și 7 vitrine frigorifice de capacitate 130 L, toate pentru dotarea camerelor de deținere. De aceste condiții vor beneficia deținuții cazați în 20 de camere dintr-un total de 35 camere (*Penitenciarul Târgu Jiu*); ●a fost planificată igienizarea spațiilor prin zugrăveli și reparații tavane și mobilier din cadrul sectorului vizită intimă, acțiune care va fi finalizată până la 30.04.2016 (*Penitenciarul Colibași*); la nivelul unității penitenciare cercetarea și funcționarea comisiei disciplinare corespund prevederilor legale, existând posibilitatea reală a clasării unor rapoarte sau anulării sancțiunii, urmare a declarațiilor, uneori contradictorii date de deținuți (*Penitenciarul Târgu Jiu*); ●din analizele efectuate a reieșit că se respectă întru totul procedura legală a incidentelor. Totuși, există situații în care, de la momentul producerii incidentului și implicit al întocmirii raportului, până la momentul efectuării cercetării disciplinare, persoanele internate implicate ajung la înțelegere sau se împacă. Urmare acestor situații, din declarațiile date în cursul cercetării disciplinare nu se mai poate stabili vinovăția unuia sau alteia dintre părți. Pe cale de consecință, comisia de disciplină, în lipsa unor probe indubitabile, nu mai poate aplica sancțiuni disciplinare și hotărăște clasarea cauzelor (*Penitenciarul pentru Minori și tineri Craiova*); ●nu există posibilitatea amenajării unor camere speciale în cadrul infirmeriei pentru persoanele cu afecțiuni psihice grave, dat fiind numărul mic de camere de cazare disponibil în cadrul acestei secții. Se procedează la cazarea deținuților cu afecțiuni psihice în cadrul infirmeriei numai în perioade de decompensare, până la transferul acestora la penitenciare-spital – Colibași, Rahova Poarta Albă. Totodată, în ceea ce privește identificarea deținuților cu afecțiuni psihice grave, care refuză tratamentul, Penitenciarul Craiova este singurul penitenciar din țară care are încadrat medic psihiatru, medic ce poate să diagnosticheze și să recomande internarea într-un penitenciar-spital a deținuților cu afecțiuni psihice. De asemenea, monitorizarea și reevaluarea psihiatrică/psihologică a stării de sănătate mintală în vederea identificării riscurilor este o preocupare permanentă a cadrelor medicale, în colaborare cu lucrători ai serviciului de asistență psihosocială. În acest sens, tratamentul psihotrop se administrează sub supravegherea personalului medical, dimineața prin deplasarea deținuților la cabinetul medical, iar seara prin prezentarea acestora în fața asistentului medical în cadrul secțiilor de deținere, astfel încât, este realizat un contact permanent între cadrele medicale și deținuții cu afecțiuni psihice. Ca urmare a constatărilor Comisiei constituite la nivelul penitenciarului pentru cercetarea evenimentului privind incendierea unei camere de către o persoană privată de libertate, au fost implementate următoarele măsuri: a fost restabilită capacitatea de intervenție în caz de incendiu pe secția E6 prin înlocuirea stingătorului folosit, erau în curs de achiziționare a două aparate de respirat autonome, s-au efectuat demersuri pentru achiziționarea a două costume PSI tip Nomex, sunt în curs de achiziționare 2 perechi de mănuși PSI tip Nomex, s-a înlocuit sistemul de acționare a hidranților interiori, s-a dat

dispoziție ca saltelele din camerele de deținere să fie repartizate în raport cu numărul deținuților care sunt cazați efectiv, se acordă atenție sporită cu ocazia desfășurării perchezițiilor, în scopul descoperirii de instalații și aparate cu alimentare electrică improvizate sau pentru care nu există aprobare (*Penitenciarul Craiova*); ●spațiile destinate efectuării activităților de plimbare a persoanelor internate sunt amenajate în conformitate cu reglementările în vigoare. Se fac demersuri de identificare și amenajare a unor noi spații, destinate activităților de autogospodărire pentru persoanele internate aflate în perioada de dinaintea finalizării măsurii educative. Programul zilnic al persoanelor internate cuprinde activități specifice care presupun reducerea semnificativă a timpului pe care acestea să îl petreacă în camerele de deținere, folosindu-se în acest scop, baza sportivă, sala de sport, cluburile de activități, atelierile și curțile de plimbare (*Penitenciarul pentru Minori și Tineri Craiova*); ●activitatea de asistență psihologică s-a realizat până în luna august 2016 de către un singur psiholog, ariile prioritare de intervenție vizând deținuții și includerea în activități și programe de asistență psihologică, în funcție de nevoile de identificare. Psihologul a lucrat în echipă cu educatorul secției, care a urmărit includerea într-un număr cât mai mare de activități a persoanelor identificate ca vulnerabile, fapt ce a condus în cele mai multe cazuri la o reducere a riscurilor la care era expusă persoana. Pentru diminuarea riscului de suicid a fost implementat programul de formare a deținuților de sprijin. Începând cu luna august 2016, în cadrul Serviciului Asistență Psihosocială, au fost încadrați 3 specialiști. Astfel, oferta de programe va fi îmbogățită și actualizată cu programe de asistență psihologică specifică și generală (*Penitenciarul Mărgineni*); ●deținuții nou depuși erau evaluați în vederea identificării și stabilirii nevoilor educaționale și de asistență psihosocială. Săptămânal, sunt evaluați deținuții în vederea discutării în comisia de stabilire/menținere/modificare a regimului de executare a pedepselor. Astfel, deținuții sunt repartizați în programe educative și de asistență psihologică precum și în activități semistructurate. În conformitate cu Protocolul de colaborare dintre ANP și Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, Penitenciarele Spital nu organizează activități de școlarizare, cursuri de formare profesională și activități productive. Psihologul poate aplica numai testele psihologice aprobate de ANP (*Penitenciarul Spitalul București-Jilava*); ●au fost întreprinse măsuri de remediere fapt ce a dus la înregistrarea unor valori de determinare în limitele admise de legislația în vigoare (*Penitenciarul Spitalul București-Jilava*); ●la nivelul unității penitenciare sunt respectate dispozițiile art. 29¹⁰ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, sens în care, conducerea penitenciarului asigură că nici o persoană nu a fost și nici nu va fi trasă la răspundere pentru informațiile comunicate membrilor echipei de vizitare. Totodată, în gestionarea oricărui incident apărut la nivelul penitenciarului, sunt respectate metodele și procedurile legale, stabilite prin Manualele pentru gestionarea incidentelor, vol. 1 și 2, Manualul privind structurile asociate pentru măsuri de securitate specială, constrângere și control, precum și pentru utilizarea mijloacelor și tehnicilor de imobilizare vol. 1 – Siguranța personală și vol. 2 al Manualului – Intervenția structurilor specializate, aprobat prin decizia directorului general al ANP. Astfel, se respectă principiul proporționalității utilizării procedurilor de intervenție și folosirea forței fizice este autorizată ca ultimă strategie de restabilire a ordinii, doar dacă negocierea a eșuat (*Penitenciarul Botoșani*); ●se respectau dispozițiile Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013. Totodată, a fost reinstruit personalul medical pentru a întocmi biletul de trimitere la internare atunci când considera că acest lucru este în interesul pacientului, chiar dacă acesta își exprimă refuzul în cadrul consultației. Ulterior, se solicita aprobarea de internare, iar deținutul nu poate refuza transferul. Totuși, deținutul are dreptul să refuze intervențiile

medicale. De asemenea, se respectă dispozițiile cu privire la transportul deținuților la penitenciarele-spital. Autosanitară penitenciarului-spital poate fi utilizată pentru situațiile de transport neasistat. Pentru situațiile care necesită asistență medicală pe timpul transportului se solicită serviciul 112. S-au respectat reglementările în vigoare, respective dispozițiile art. 140 alin. (2) din Regulamentul de aplicare al Legii nr. 254/2013, potrivit căruia deținuții internați în unități spitalicești din afara locului de deținere, pot fi vizitați în prezența unui lucrător al sectorului vizită, cu avizul medicului curant și cu aprobarea directorului penitenciarului. Pe viitor, vor fi analizate particularitățile fiecărui caz, cu respectarea art. 215 alin. (3) din OMJ nr. 1671/2010, în scopul luării măsurilor necesare pentru internarea fără supraveghere în cazul deținuților încadrați în regim deschis, în funcție de persoana și conduita fiecărui condamnat. S-au respectat dispozițiile legale, în sensul că, agentul care a asigurat paza și supravegherea a fost poziționat în afara blocului operator pe toată durata intervenției chirurgicale în echipament steril de protecție. S-a respectat pe tot timpul internării confidențialitatea dintre medic și pacient. Totodată, se vor întreprinde măsuri pentru încheierea unui Protocol de colaborare cu Spitalul Clinic Județean de Urgență Constanța – termen 30.01.2017 (*Penitenciarul Poarta Albă*); ●funcționarii publici cu statut special al penitenciarului, precum și forțele de sprijin ale jandarmeriei au folosit mijloacele de imobilizare prevăzute de actele normative în vigoare pentru înlăturarea stării de pericol și restabilirea ordinii și disciplinei în conformitate cu legislația în vigoare, precum și a actelor subsecvente care reglementează activitatea specifică. Mobilizarea forțelor de ordine s-a efectuat în conformitate cu art. 15 din Legea nr. 254/2013, cu protocolul de cooperare dintre MAI-MJ și cu procedurile comune anexe la respectivul protocol. Nu a fost tras la răspundere niciun deținut pentru informațiile furnizate în cadrul discuțiilor purtate cu reprezentanții instituției Avocatul Poporului. Totodată, nu au fost întocmite rapoarte de incident deținuților pentru informațiile furnizate, ci doar pentru actele de instigare la violență și pentru acte de violență. De asemenea, nu au fost aplicate tratamente inumane sau degradante și nu au fost prejudiciați în niciun fel deținuții care au purtat discuții cu reprezentanții menționați (*Penitenciarul Iași*).

Referitor la nemulțumirile deținuților privind condițiile de detenție, reținem vizitele efectuate ca urmare a Revoltelor de la Penitenciarul Iași și Penitenciarul Botoșani. Astfel:

Ca urmare a aspectelor sesizate în presă în data de 11.07.2016, reprezentanții Centrului Zonal Bacău și ai Biroului Teritorial Iași, au efectuat la data de 12 iulie 2016 o anchetă la Penitenciarul Iași, având ca obiect verificarea aspectelor sesizate în presă, cu privire la protestele persoanelor private de libertate din Penitenciarul Iași.

Cu privire la protestele din data de 11.07.2016, echipa a fost informată de către personalul Penitenciarului Iași că acestea au început la ora 19,10 în secțiile 9, 3, 5, 7 și 8, când deținuții au jignit personalul de pază, au bătut în gratiile geamurilor, în ușile camerelor, în veselă, au distrus și au scos câteva plase exterioare de la ferestre.

Conducerea unității a purtat discuții cu protestatarii în camerele acestora, atmosfera s-a mai liniștit și s-a putut face apelul de seară, cu excepția camerelor E 5.3., E 5.12. și E 5.13, unde persoanele private de libertate au baricadat ușile. Nu s-a intrat în forță, au fost purtate negocieri, iar la ora 22,00 deținuții au deschis ușile și în cele trei camere blocate.

Revendicările protestatarilor se refereau la condițiile necorespunzătoare de cazare și tratament din Penitenciarul Iași: supraaglomerare, ploșnițe, hrana nu corespunde nici calitativ, nici cantitativ, la cabinetul medical nu se acordă asistența medicală solicitată, programul TV este foarte scurt, iar personalul îl tratează necorespunzător.

În ziua de 12.07.2016, începând cu ora 09,15, deținuții au început să scandeze în unele camere cu privire la condițiile de cazare necorespunzătoare, solicitând și demisia directorului.

Când au fost scoși la plimbare, un număr de 17-18 deținuți au urcat pe acoperișul unei curți de plimbare, iar pe secțiile 9 și 5 deținuții au dat jos plasele exterioare ale ferestrelor.

O saltea de pat dintr-o cameră de pe secția 9 (E.9.11) a fost incendiată. În cameră se aflau 3 persoane private de libertate, care au luat o saltea, au pus-o în fereastra camerei și i-au dat foc. S-a intervenit imediat, a fost stins incendiul și persoanele din cameră au fost evacuate până la aerisirea camerei.

Au fost purtate discuții cu directorul Penitenciarului Iași, au fost verificate camerele unde au avut loc incidente și s-a discutat cu protestatarii și alte persoane private de libertate.

Pe parcursul anchetei echipei în camere, deținuții s-au calmat, au prezentat echipei nemulțumirile lor, au discutat despre problemele cu care se confruntă zilnic. Șapte persoane private de libertate au coborât în cursul anchetei de pe acoperișul curții de plimbare, au discutat cu reprezentanții instituției Avocatul Poporului și au fost trimise la cabinetul medical pentru monitorizarea stării de sănătate.

Revendicările protestatarilor se refereau la condițiile necorespunzătoare de cazare și tratament din Penitenciarul Iași: supraaglomerare, ploșnițe, hrana nu corespunde nici calitativ, nici cantitativ, la cabinetul medical nu se acorda asistența medicală solicitată, programul TV era foarte scurt, iar personalul îi trata necorespunzător.

Deținuții de la toate secțiile Penitenciarului au scandat împotriva directorului Penitenciarului Iași, solicitând demisia acestuia, au strigat că nu mai pot suporta condițiile din penitenciar, au „huiduit” personalul, au bătut cu picioarele în plasele exterioare ale ferestrelor, au aruncat cu diverse obiecte (bucăți de sticlă) de la ferestrele, care erau fără plase exterioare.

După finalizarea discuțiilor cu protestatarii, reprezentanții instituției Avocatul Poporului au vizitat un număr de aproximativ 10 camere din secțiile 3, 5 și 9, în care erau cazați deținuții.

Cu titlu de exemplu, în camera E 5.8 în suprafață de aproximativ 35 mp erau cazate 26 de persoane private de libertate, care și-au manifestat vehement nemulțumirile față de supraaglomerare, prezența insectelor, deși se efectuau dezinfecții săptămânal, calitatea necorespunzătoare a mâncării, lipsa luminii naturale în cameră, prețurile ridicate la alimentele din cadrul magazinului unității.

Camerele în care au fost purtate discuții de către echipa instituției Avocatul Poporului (E.5.9, E.5.10, E.5.12, E.3.5, E.3.15 etc.) erau în majoritate în suprafață de aproximativ 35 mp, iar deținuții în număr de 26 sau 24 aveau la dispoziție aproximativ 1,3 - 1,4 mp drept spațiu personal calculat cu tot cu baie. Persoanele cazate s-au plâns de supraaglomerare, de lipsa aerisirii, de mâncarea necorespunzătoare, de lipsa asistenței medicale, de programul TV prea scurt. Toți cei cu care s-a discutat s-au declarat în refuz de hrană și au solicitat luarea de măsuri urgente pentru îmbunătățirea condițiilor din penitenciare și pentru asigurarea asistenței medicale.

Majoritatea persoanelor private de libertate au mai reclamat numeroase întreruperi în programul de furnizare a apei, astfel pe caniculă, au fost perioade în care apa nu a fost distribuită timp de câteva ore și au mai precizat că programările la cabinetul medical din penitenciar sau la cele din oraș se fac cu mare întârziere din cauza lipsei personalului medical și de pază, precum și a autoturismelor pentru transportul deținuților.

Motivat de faptul că ulterior protestele persoanelor private de libertate din Penitenciarul Iași nu au încetat și o parte a deținuților din Penitenciarul Botoșani au început să protesteze, în temeiul art. 14 și art. 297 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în datele de 14-15 iulie 2016, au fost efectuate vizite inopinate la Penitenciarele Iași și Botoșani, având ca obiect verificarea tratamentului aplicat persoanelor private de libertate, în contextul aspectelor sesizate în presă cu privire la protestele din unitățile penitenciare menționate și a măsurilor dispuse.

Echipa de vizită a fost pluridisciplinară, formată din reprezentanți ai Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție (consilier juridic, medic), din reprezentanți ai Biroului Teritorial Iași și un reprezentant al unui ONG din Iași cu activitate în domeniul apărării drepturilor omului.

Referitor la Penitenciarul Iași, la data efectuării vizitei, în Penitenciar erau custodiate 1467 de persoane private de libertate, la o capacitate legală de 730 de locuri, ceea ce reprezenta un procent de ocupare de aproximativ 201% din capacitatea legală.

În cadrul vizitei efectuate la Penitenciarul Iași, conducerea unității a adus la cunoștință echipei de vizită că, pentru restabilirea ordinii într-un număr de aproximativ 14 camere, unde nu s-a putut realiza apelul și unde persoanele private de libertate se baricadaseră sau se manifestau zgomotos și violent s-a intervenit cu echipe specializate.

Potrivit susținerilor deținuților, în data de 13.07.2016, după vizita echipei Avocatului Poporului din 12 iulie 2016, efective aflate în subordinea Jandarmeriei și a Inspectoratul pentru Situații de Urgență (ISU) ar fi intrat în mod violent în camerele de detenție și ar fi folosit gaze lacrimogene, precum și mijloace de imobilizare (cătușe, tomfe) în cazul unui număr de aproximativ 55 deținuți.

Majoritatea persoanelor private de libertate cu care s-a discutat și-au exprimat temerea de a vorbi deschis cu membrii echipei, deoarece se așteptau din nou la represalii post-vizită, așa cum s-ar fi întâmplat în noaptea de 13.07.2016.

Cu prilejul vizitei s-a constatat faptul că aproape toate persoanele private de libertate prezente în camerele de detenție vizitate prezentau semne de violență (echimoze faciale, toracice, abdominale și de membre; excoriații faciale, toracice, abdominale și de membre; mărci traumatiche cu formă clară de baston, tomfă, bocanc situate pe diferite regiuni anatomice; hematoame de dimensiuni variabile; echimoze palpebrale, zigomatice și faciale multiple; plăgi plesnite minore ale scalpului; traumatisme și excoriații de piramidă nazală).

În contextul evenimentelor petrecute, s-au reținut următoarele cazuri: o persoană avea membrul superior drept imobilizat într-o atelă gipsată, relatând că acesta ar fi fost fracturat în timpul intervenției forțelor de ordine din seara precedentă; o persoană privată de libertate a fost prezentată în urgență la U.P.U Iași, cu diagnosticul de politraumatism prin agresiune, contuzii și excoriații multiple toracoabdominale, contuzie bazin, contuzie piramidă nazală, epistaxis acut oprit spontan, atac de panică. S-au efectuat consulturi de ortopedie, chirurgie generală, neurologie și neurochirurgie, precum și examen CT cerebral, care a infirmat existența unor leziuni intracraniene la momentul examinării.

Din registrele de consultații ale cabinetului medical, registrele de examinare medicală ale persoanelor private de libertate transferate pe curse și registrele de consultații acordate în urgență persoanelor private de libertate a rezultat că între 12.07-15.07.2016, și în special în datele de 12 și 13.07.2016, un număr de 31 persoane examinate medical au prezentat diferite semne fizice de agresiune.

Pentru un număr de 21 persoane private de libertate s-au întocmit bilete de trimitere către Serviciul de Medicină Legală Iași.

Tot în aceeași perioadă, au fost efectuate examene de specialitate ortopedie, traumatologie, neurologie, neurochirurgie, chirurgie generală pentru cei aflați în situația detaliată mai sus și care au dorit să fie examinați.

Cu privire la cazurile de agresiuni fizice produse în perioada 11 – 16.07.2016, potrivit adresei nr. X/34244 din data de 10.08.2016 a Penitenciarului Iași, în perioada 11.07.2016-09.08.2016 au fost întocmite 70 de adrese de anunțare a Parchetului de pe lângă Judecătoria Iași, ca urmare a declarațiilor deținuților cu privire la agresiunile suferite.

Referitor la Penitenciarul Botoșani, la data efectuării vizitei, în penitenciar erau custodiate 1010 de persoane private de libertate, la o capacitate legală de 1174 de locuri, ceea ce reprezenta un procent de ocupare de aproximativ 86% din capacitatea legală.

Protestele în Penitenciarul Botoșani au început în data de 12.07.2016, când persoanele private de libertate au scandat împotriva condițiilor necorespunzătoare de cazare din unitate. Manifestările au continuat pe parcursul zilei de 13.07.2016 și pe timpul nopții de 13/14 iulie 2016.

În cursul zilei de 14.07.2016 au continuat forma de protest un număr de 4 deținuți pe acoperișul curții de plimbare aferentă Secției E 2, precum și 6 deținuți pe acoperișul Secției de deținere E 5. În cursul nopții de 14/15 iulie 2016, deoarece deținuții aflați pe acoperișul curții de plimbare aferentă Secției E2 au recurs la acte de distrugere, nesupunere și instigare la revoltă violentă a celorlalți deținuți, a fost dispusă intervenția grupei operative în vederea restabilirii ordinii și climatului de siguranță în penitenciar. Pe toată durata incidentelor, ca forțe de sprijin au acționat unități specializate aparținând Inspectoratului Județean de Jandarmi Botoșani, Inspectoratului de Poliție Județean Botoșani, Inspectoratului pentru Situații de Urgență „Nicolae Iorga” Botoșani, precum și Brigada Mobilă de Jandarmi Bacău, misiunea acestora rezumându-se la acțiuni de descurajare și supraveghere.

Din registrele de consultații ale cabinetului medical, registrele de examinare medicală ale persoanelor private de libertate transferate pe curse și registrele de consultații acordate în urgență persoanelor private de libertate rezultă că între 12.07-15.07.2016, și cu deosebire în datele de 12 și 13.07.2016, mai multe persoane examinate au prezentat diferite semne fizice de agresiune, de la excoriații până la hematoame, echimoze, traumatisme faciale, nazale, plăgi tăiate autoprovocate ale membrelor superioare.

Pentru un număr de 4 persoane private de libertate s-au întocmit bilete de trimitere către Serviciul de Medicină Legală.

De asemenea, pentru toate cele 4 cazuri s-a sesizat Parchetul de pe lângă Tribunalul Botoșani.

Față de cele expuse, Avocatul Poporului a formulat o serie de recomandări transmise atât Penitenciarelor Iași și Botoșani, cât și Administrației Naționale a Penitenciarelor, care s-au referit la următoarele aspecte: ● respectarea dispozițiilor art. 29¹⁰ din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit cărora „Nicio persoană nu poate fi trasă la răspundere pentru informațiile comunicate membrilor echipei de vizitare”, precum și a dispozițiilor art. 15 din Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, care interzic supunerea la intimidări, abuzuri sau represalii a persoanelor private de libertate după efectuarea vizitelor reprezentanților Mecanismului național de prevenire; (Penitenciarul Iași, Penitenciarul Botoșani) ● gestionarea incidentelor conform prevederilor legale, cu respectarea principiului proporționalității utilizării procedurilor de intervenție, fără vătămarea integrității fizice a persoanelor private de libertate sau supunerea la relele tratamente; (Penitenciarul Iași, Penitenciarul Botoșani). ● identificarea unor măsuri adecvate de negociere și gestionare a

formelor de protest; (Penitenciarul Iași, Penitenciarul Botoșani) ● garantarea accesului neîngrădit la asistență medicală de specialitate pentru toate persoanele private de libertate implicate în incidente; (Penitenciarul Iași) ● angajarea personalului medical necesar desfășurării activităților medicale din Penitenciarele Iași și Botoșani; ● achiziționarea unui mijloc de transport propriu, care să asigure accesul persoanelor private de libertate la asistența medicală acordată în afara unității penitenciare; (Penitenciarul Iași) ● examinarea posibilității soluționării revendicărilor deținuților, în special cele referitoare la gestionarea supraaglomerării în cadrul Penitenciarului Iași (la momentul vizitei erau custodiate 1467 persoane private de libertate, la o capacitate legală de 730 de locuri, ceea ce reprezenta un procent de ocupare de aproximativ 201% din capacitatea legală) și îmbunătățirea condițiilor de detenție din ambele penitenciare;

Cu privire la recomandările transmise, atât Penitenciarele Iași și Botoșani, precum și Administrația Națională a Penitenciarelor au comunicat următoarele răspunsuri: ● cu privire la respectarea dispozițiilor art. 29¹⁰ din Legea nr. 35/1997, potrivit căroră „Nicio persoană nu poate fi trasă la răspundere pentru informațiile comunicate membrilor echipei de vizitare”, precum și a dispozițiilor art. 15 din Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, care interzic supunerea la intimidări, abuzuri sau represalii a persoanelor private de libertate după efectuarea vizitelor reprezentanților Mecanismului național de prevenire, s-a precizat că nu au fost aplicate tratamente cu cruzime, inumane sau degradante și nu au fost prejudiciați în nici un fel deținuții care au purtat discuții cu reprezentanții instituției Avocatul Poporului; de asemenea, nu au fost aplicate tratamente cu cruzime, inumane sau degradante; (Penitenciarul Iași, Penitenciarul Botoșani, Administrația Națională a Penitenciarelor) ● referitor la gestionarea incidentelor conform prevederilor legale s-a răspuns că soluționarea anumitor incidente izolate prin intervenție s-a efectuat în temeiul prevederilor legale în vigoare și se apreciază că în intervenții au fost respectate principiile utilizării mijloacelor de imobilizare; (Penitenciarul Iași, Penitenciarul Botoșani, Administrația Națională a Penitenciarelor) ● în ceea ce privește garantarea accesului neîngrădit la asistență medicală de specialitate pentru toate persoanele private de libertate implicate în incidente, precum și angajarea personalului medical necesar și achiziționarea unui mijloc de transport propriu s-a răspuns că asistența medicală se acordă în baza unui program de consultații aprobat, că se continuă organizarea concursurilor pentru ocuparea posturilor vacante și se va achiziționa în anul 2017 o autosanitară dotată corespunzător; (Penitenciarul Iași, Penitenciarul Botoșani) ● cu privire la examinarea posibilității soluționării revendicărilor deținuților, în special cele referitoare la gestionarea supraaglomerării în cadrul Penitenciarului Iași și îmbunătățirea condițiilor de detenție s-a adus la cunoștință că, motivat de depășirea capacității legale, s-au efectuat transferuri în alte unități și s-a propus construirea unui pavilion nou cu 536 locuri. De asemenea, s-a propus eliminarea celui de-al treilea nivel de paturi din camerele de detenție, s-a achiziționat mobilier, saltele, lenjerii și se desfășoară permanent un proces de reparare și igienizare a camerelor deținuților; conducerea Penitenciarului Botoșani a comunicat că îmbunătățirea condițiilor de cazare în conformitate cu standardele naționale și internaționale constituie un obiectiv asumat în mod responsabil și realist, astfel, în limita resurselor existente a fost elaborat un Plan de efectuare a lucrărilor de întreținere și reparații curente la camerele de deținere, care presupune: înlocuirea tâmplăriei de lemn cu tâmplărie PVC și aluminiu, hidroizolații, înlocuirea instalațiilor și a obiectelor sanitare, refacerea finisajelor, reparația/înlocuirea instalațiilor electrice nefuncționale.

De asemenea, cu privire la evenimentele care au avut loc în perioada 11-15 iulie 2016 în Penitenciarul Iași și Penitenciarul Botoșani, au fost înaintate sesizări la Parchetul de pe lângă Judecătoria Iași și la Parchetul de pe lângă Judecătoria Botoșani.

Parchetul de pe lângă Judecătoria Iași a comunicat, prin adresa nr. 10350/IV/5 din data de 26.08.2016, că au fost primite de la Penitenciarul Iași 72 de informări, în urma cărora procurorii au întocmit 25 de procese verbale de sesizare din oficiu, urmare a constatării indiciilor cu privire la comiterea **infrațiunii de purtare abuzivă**, prevăzută de art. 296 Cod penal. Au mai fost înregistrate și plângeri direct de la persoanele private de libertate, în total fiind întocmite 40 de cauze penale având ca obiect comiterea infrațiunii de purtare abuzivă. Conform Ordinului Procurorului General nr. 214/29.10.2015, cauzele având ca obiect infrațiunea de purtare abuzivă, reclamate în sarcina ofițerilor ANP sunt înaintate spre preluare Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Iași, iar cauzele având ca obiect infrațiunea de purtare abuzivă, reclamate în sarcina agenților ANP sunt înaintate spre preluare Parchetului de pe lângă Tribunalul Iași.

După efectuarea verificărilor, Parchetul de pe lângă Tribunalul Iași a răspuns prin adresa nr. 5456/IV/5/2016 din 15.09.2016 că toate cauzele mai sus menționate au fost preluate de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Iași.

Prin adresa nr. 3168/II/1/206 din data de 23.09.2016 Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Iași a informat că au fost înregistrate 43 de cauze penale având drept obiect plângeri ale deținuților, ori sesizări ale Penitenciarului Iași cu privire la violențele exercitate și leziunile suferite în urma acțiunii trupelor de intervenție pentru aplanarea manifestărilor din cadrul unității penitenciare. Prin ordonanțele din datele de 19.09.2016 și 22.09.2016 s-a dispus reunirea celor 43 de dosare penale, iar dosarul reunit a fost înregistrat sub nr. ccc/P/2016. În cauză a fost dispusă începerea urmăririi penale cu privire la infrațiunea de **purtare abuzivă** prevăzută de art. 296 alin. (1) și alin. (2) Cod penal.

Prin adresa nr. 729/VIII/1 din data de 21.11.2016, Parchetul de pe lângă Judecătoria Botoșani a informat că a înregistrat opt dosare penale, care au fost preluate ulterior de Parchetul de pe lângă Tribunalul Botoșani. **În toate cele opt cauze se efectuează cercetări sub aspectul infrațiunii de „purtare abuzivă”, prevăzută de art. 296 alin. 1 și 2 din Codul penal, dosarele nefiind soluționate.**

Un alt aspect constat cu prilejul vizitelor efectuate în unitățile penitenciare l-a reprezentat situația deținuților cu afecțiuni psihice și încadrarea lor în grade de handicap. Astfel:

Instituția Avocatul Poporului a efectuat o vizită inopinată la Penitenciarul Vaslui, ocazie cu care s-a constatat că în Penitenciarul Vaslui erau custodiate 950 de persoane private de libertate, la o capacitate legală de 621 de locuri. Din totalul de 950 de persoane private de libertate, 6 persoane prezentau handicap fizic, **fără a deține certificate de încadrare în grad de handicap**, iar aproximativ **300 de persoane aveau afecțiuni psihice cronice**. Pentru aceștia din urmă medicația era asigurată de Penitenciarul Vaslui, iar consultațiile erau realizate de un medic psihiatru din Vaslui, pe bază de colaborare. În cadrul penitenciarului nu era angajat un psihiatru, motivat de faptul că la concursurile organizate nu s-au prezentat candidați.

Urmare a vizitei efectuate, echipa de vizită a Domeniului privind prevenirea torturii a Recomandat conducerii penitenciarului **să efectueze demersurile pentru stabilirea gradelor de handicap ale persoanelor private de libertate care prezintă diverse afecțiuni fizice sau psihice.**

În urma Recomandării formulate, conducerea penitenciarului ne-a comunicat că toate persoanele cu deficiențe sunt identificate încă de la depunerea în penitenciar dar, **întocmirea**

dosarului de evaluare implică anumite costuri (controale medicale, investigații, analize) care trebuie plătite din fondurile proprii ale deținuților, însă există persoane care nu dispun de resurse financiare. Unitatea penitenciară nu dispune de fonduri pentru aceste investigații deoarece legea prevede ca acestea să fie efectuate din fondurile proprii ale deținuților.

Pentru remedierea acestor aspecte, Penitenciarul Vaslui a făcut mai multe sesizări către ANP solicitând optimizarea/clarificarea legislației referitoare la deținuții cu dizabilități. În mod permanent se fac eforturi pentru obținerea certificatelor de încadrare în grad de handicap și pentru asigurarea unei persoane de sprijin sau a asistentului personal-pentru persoanele încadrate în gradul I de handicap-în baza legislației specifice.

În acest context, reținem numărul și situația deținuților cu tulburări psihice aflați în unitatea penitenciară, cât și dificultățile întâmpinate pentru obținerea certificatelor de încadrare în grad de handicap.

De asemenea, constatăm că se impune identificarea deținuților cu afecțiuni psihice grave (în special a celor care refuză tratamentul și se decompensează) în vederea internării acestora în unități sanitare specializate din sistemul penitenciar, pentru a beneficia de asistență medicală și tratament de specialitate; monitorizarea cu atenție și reevaluarea psihiatrică/psihologică periodică a stării de sănătate mintală în vederea identificării unor noi riscuri pentru sănătatea psihică a deținuților, precum și a celorlalte persoane condamnate: reevaluarea deținuților cu afecțiuni psihice în vederea prevenirii unor decompensări sau apariției unor incidente (*Penitenciarul Craiova*).

PROPUNERI:

► gestionarea fenomenului supraaglomerării, în condițiile în care potrivit datelor statistice ale ANP la data de 3 ianuarie 2017 efectivele din unitățile penitenciare era de 27.457, ● identificarea penitenciarelor în care condițiile de cazare impun alocații bugetare pentru îmbunătățirea acestora (Penitenciarele Iași, Botoșani, Colibași); ● completarea posturilor vacante cu personal medical, psihologi, asistenți sociali; ● întocmirea registrelor pentru consemnarea mărcilor traumatice sau semnelor de rele tratamente; ● intensificarea la nivelul unităților penitenciare a activităților sociale, de școlarizare și de pregătire profesională; ● gestionarea incidentelor prin mediere, având în vedere existența unor unități penitenciare în care un număr mare de rapoarte de incident fuseseră anulate/clasate (Penitenciarele Colibași, Minori și Tineri Craiova);

► reglementarea unei modalități optime de asigurare a asistenței medicale pentru deținuții cu afecțiuni psihice. Luând în considerație faptul că din cele 6 penitenciare-spital existente în România, doar în 4 dintre ele există secții de psihiatrie, considerăm oportună luarea unor măsuri de îmbunătățire a legislației actuale, aplicabile în acest caz. O soluție ar putea fi **înființarea unor Penitenciare Spital de psihiatrie** în care să fie încarcerate persoanele cu afecțiuni psihice care necesită îngrijiri medicale speciale, iar pe de altă parte, să asigure continuitatea îngrijirilor și acoperirea diversității nevoilor de evaluare, tratament, reabilitare și reintegrare în societate.

► identificarea unei soluții legislative de natură a clarifica situația **persoanelor cu dizabilități care necesită certificate de încadrare în grad de handicap, care nu pot suporta din fonduri proprii costurile investigațiilor/medicale în vederea obținerii de pensii și alte drepturi sociale** pentru a fi în concordanță cu prevederile art. 10 din Ordinul nr. 429/C/2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor, potrivit căruia personalul medical are obligația de a lua toate măsurile necesare pentru întocmirea: documentației medicale

necesare prezentării persoanelor private de libertate la comisia de expertiză a capacității de muncă sau pentru revizuirea unei decizii a acestei comisii; documentației medicale necesare prezentării la comisia de evaluare a persoanelor cu handicap în vederea încadrării într-o categorie de persoane cu handicap sau reevaluării gradului de handicap.

FIȘE DE CAZ: instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în privința incendiului provocat de o persoană privată de libertate în Penitenciarul Craiova, aspect relatat în articolul „Incendiu la Penitenciarul Craiova”, publicat de cotidianul Gazeta de Sud”, în data de 31.05.2016 și a dispus efectuarea unei vizite în Penitenciarul Craiova. Vizita a avut drept obiective stabilirea împrejurărilor și a cauzelor care au dus la incendierea camerei de deținere din Penitenciarul Craiova, intervenția personalului pe parcursul desfășurării incidentului, având în vedere capacitatea legală din penitenciar, personalul disponibil, asistența medicală acordată persoanelor private de libertate.

În raportul de vizită întocmit, au fost consemnate următoarele **aspecte pozitive:**

Referitor la condițiile de cazare ●repartizarea deținuților în camere se realiza conform regimurilor de executare, în funcție de vârstă și de gradul de risc pentru siguranța locului de deținere în toate penitenciarele vizitate;

Referitor la intervenția personalului pe parcursul desfășurării incidentului ●la sosirea echipajului I.S.U., toți deținuții erau evacuați, cu excepția deținutului care provocase incendiul și se baricadase în baia camerei; ●pe durata operațiunilor de evacuare a deținuților din camere pe platourile dintre secții și în curțile de plimbare și de readucere în camere a deținuților nu s-au produs alte incidente;

Referitor la asigurarea asistenței medicale ●personalul medical al penitenciarului a acordat asistență medicală corespunzătoare persoanelor private de libertate afectate de incendiu, evaluând starea acestora în corelație cu afecțiunile cronice de care sufereau; ●ulterior incendierii camerei de deținere și evaluării medicale efectuate la cabinetul medical al penitenciarului, persoana privată de libertate a fost transportată la Unitatea de Primiri Urgențe a Spitalului Clinic Județean de Urgență Craiova.

Urmare a vizitei, Avocatul Poporului a recomandat conducerii Penitenciarului Craiova să întreprindă măsurile legale care se impun pentru ●gestionarea supraaglomerării din spațiile de detenție, cu atât mai mult cu cât producerea unor incidente de tipul celui de incendiere, petrecut în Penitenciarul Craiova, poate pune în pericol viața și starea de sănătate a persoanelor private de libertate; ●examinarea posibilității de amenajare a unor camere speciale în cadrul infirmeriei penitenciarului, astfel încât persoanele private de libertate cu afecțiuni psihice grave să beneficieze de asistență medicală și de supraveghere permanentă din partea personalului medical; ●examinarea posibilității identificării deținuților cu afecțiuni psihice grave (în special a celor care refuză tratamentul și care se decompensează) în vederea internării acestora în penitenciare spitale, cu secții de psihiatrie în structură, pentru a beneficia de asistență medicală și tratament de specialitate; ●monitorizarea cu atenție și reevaluarea psihiatrică/psihologică periodică a stării de sănătate mintală în vederea identificării unor noi riscuri pentru sănătatea psihică a persoanelor private de libertate, precum și a celorlalte persoane private de libertate; ●reevaluarea deținuților cu afecțiuni psihice în vederea prevenirii unor decompensări sau apariției unor incidente de tipul celui petrecut, având în vedere că unitatea penitenciară custodia 181 de deținuți cu afecțiuni psihice; ●implementarea măsurilor stabilite de comisia constituită la nivelul penitenciarului pentru cercetarea evenimentului din 31.05.2016, consemnate în Procesul verbal nr.51226/2016, privind dotarea corespunzătoare și restabilirea capacității de intervenție în caz de incendiu; ●angajarea personalului pe posturile vacante, conform grilei

de persoane normate, având în vedere numărul mare de persoane private de libertate custodiate în Penitenciarul Craiova.

Ulterior recomandărilor formulate de instituția Avocatul Poporului, unitatea vizitată a luat următoarele măsuri: ● pentru îmbunătățirea condițiilor de cazare raportate la supraaglomerare, la nivelul unității s-au dispus următoarele măsuri: monitorizarea permanentă a efectivului de persoane custodiate; deinstalarea de paturi; se aveau în vedere și eventuala creștere a efectivului de arestați preventiv, deoarece periodic se produc fluctuații majore ale efectivului, în funcție de ritmul depunerilor efectuate de structurile de poliție; inventarierea bunurilor din camere ale deținuților, în vederea depunerii la magazia centrală a bunurilor care nu sunt de folosință imediată; optimizarea circuitului de ridicare/depunere a bunurilor deținuților de la magazia unității, precum și a circuitului de predare/primire a bunurilor de la aparținători, cu prilejul vizitelor; ridicarea din camere a obiectelor care ocupă artificial spațiul util al camerei (cutii cu alimente, scaune improvizate); efectuarea periodică de analize în Comisia pentru stabilirea, individualizarea și schimbarea regimului de executare a pedepselor privative de libertate, în scopul formulării unor propuneri de transferare a deținuților care au domiciliul în alte județe arondate altor penitenciare; în situațiile în care capacitatea concretă de cazare a penitenciarului este depășită, se formulează către Administrația Națională a Penitenciarelor propuneri de transfer; ● cu privire la amenajarea unor camere speciale în cadrul infirmeriei pentru persoanele cu afecțiuni psihice grave, nu exista această posibilitate, dat fiind numărul mic de camere de cazare disponibil în cadrul acestei secții. Se procedează la cazarea deținuților cu afecțiuni psihice în cadrul infirmeriei numai în perioade de decompensare, până la transferul acestora la penitenciare spital (Colibași, Rahova, Poarta Albă); ● în ceea ce privește identificarea deținuților cu afecțiuni psihice grave, care refuză tratamentul, Penitenciarul Craiova este singurul penitenciar din țară care are încadrat medic psihiatru - medic ce poate să diagnosticheze și să recomande internarea într-un penitenciar spital a deținuților cu afecțiuni psihice; ● monitorizarea și reevaluarea psihiatrică/psihologică a stării de sănătate mintală în vederea identificării riscurilor era o preocupare permanentă a cadrelor medicale, în colaborare cu lucrători ai serviciului de asistență psihosocială. În acest sens, tratamentul psihotrop se administra sub supravegherea personalului medical, dimineața prin deplasarea deținuților la cabinetul medical, iar seara prin prezentarea acestora în fața asistentului medical în cadrul secțiilor de deținere, astfel încât este realizat un contact permanent între cadrele medicale și deținuții cu afecțiuni psihice; ● monitorizarea și reevaluarea psihiatrică/psihologică a stării de sănătate mintală în vederea identificării riscurilor este o preocupare permanentă a cadrelor medicale, în colaborare cu lucrători ai serviciului de asistență psihosocială; ● urmarea a constatările Comisiei constituite la nivelul unității penitenciare pentru cercetarea evenimentului din 31.05.2016, au fost implementate următoarele măsuri: a fost restabilită capacitatea de intervenție în caz de incendiu pe secția E 6A prin înlocuirea stingătorului folosit; erau în curs de achiziționare două aparate de respirat autonome; s-au efectuat demersuri pentru achiziționarea a două costume PSI tip Nomex; erau în curs de achiziționare două perechi de mănuși PSI tip Nomex; s-a înlocuit sistemul de acționare a hidranților interiori; s-a dat dispoziție ca saltelele din camerele de deținere să fie repartizate în raport cu numărul deținuților care sunt cazați efectiv; se acordă atenție sporită, cu ocazia desfășurării perchezițiilor, în scopul descoperirii de instalații și aparate cu alimentare electrică improvizate sau pentru care nu există aprobare; s-a dat dispoziție să fie verificată dotarea mijloacelor PSI cu ocazia predării-primirii serviciului între supraveghetori; ● cu privire la angajarea personalului pe posturile vacante, au fost încadrate 50 de cadre, astfel: au fost transferate din alte unități către Penitenciarul Craiova 38 de cadre, din care, 27 de cadre în

sectorul operativ, 6 cadre în sectorul educație și asistență psihosocială, 4 cadre în sectorul economico-administrativ, 1 cadru în biroul resurse umane; au fost încadrate din sursă externă 4 cadre, din care, 2 cadre în sectorul educație și asistență psihosocială, 2 cadre în sectorul medical; au fost repartizate din SNPAP Târgu Ocna către Penitenciarul Craiova 8 cadre, din care, 8 cadre în sectorul operativ.

3. Solicitanți azil/migranți

În temeiul Legii nr. 35/1997, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție își exercită atribuțiile în centrele de tranzit, centrele de cazare a străinilor luați în custodie publică, aflate în subordinea și administrarea Inspectoratului General pentru Imigrări, centrele speciale de primire și cazare a solicitanților de azil aflate în subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări, având regimul juridic al zonei de tranzit.

Statul român a adoptat o serie de norme aplicabile în situația migranților, dintre care amintim:

- Legea nr. 122/2006 privind azilul în România, cu modificările și completările ulterioare;
- Hotărârea de Guvern nr. 1251/ 2006 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr. 122/2006 privind azilul în Romania;
- Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 194/2002 privind regimul străinilor, republicată;
- Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 121/2014 pentru aprobarea Regulamentului centrelor de cazare a străinilor luați în custodie publică;
- Ordonanța Guvernului nr. 44/2004 privind integrarea socială a străinilor care au dobândit protecție internațională sau un drept de ședere în România, precum și a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European;
- Ordonanța de Urgență nr. 53/2015 pentru stabilirea unor măsuri aplicabile în cazul apariției la frontiera de stat a României a unui aflus masiv de imigranți;
- Legea nr. 5/2016 privind aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 53/2015 pentru stabilirea unor măsuri aplicabile în cazul apariției la frontiera de stat a României a unui aflus masiv de imigranți;
- Hotărârea nr. 780/2015 pentru aprobarea Strategiei naționale privind imigrația pentru perioada 2015-2018;
- Legea nr. 291/2008 pentru ratificarea Acordului dintre Guvernul României și Înalțul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați și Organizația Internațională pentru Migrație privind evacuarea temporară în România a unor persoane aflate în nevoie urgentă de protecție internațională și relocarea ulterioară a acestora, semnat la București la 8 mai 2008, și pentru reglementarea unor aspecte procedurale de implementare a acestuia.

Conform prevederilor Ordonanței Guvernului nr. 44/2004 privind integrarea socială a străinilor care au dobândit protecție internațională sau un drept de ședere în România, precum și a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene și Spațiului Economic European, persoanele care participă la programele de integrare și care nu au mijloace de întreținere pot beneficia, la cerere, de cazare în spațiile special destinate acestui scop, care se află în administrarea Ministerului Administrației și Internelor, în limita locurilor disponibile. Cazarea în spațiile menționate poate fi făcută pentru o perioadă de până la 6 luni, cu posibilitatea prelungirii cu încă 6 luni pentru motive bine întemeiate, cu aprobarea

conducerii Oficiului Național pentru Refugiați, fără a se depăși perioada de implementare a programului de integrare.

Oficiul Național pentru Refugiați, în cadrul unor programe derulate în comun cu autoritățile administrației publice locale și cu organizațiile neguvernamentale, poate pune la dispoziție spații suplimentare de cazare persoanelor care participă la programele de integrare. În acest sens Oficiul Național pentru Refugiați poate încheia convenții de colaborare cu autoritățile administrației publice locale și cu organizațiile neguvernamentale, în condițiile legii. Cazarea în spațiile prevăzute se face pe baza plății unei chirii, stabilită la nivel local pentru spațiile de locuit aflate în proprietatea statului sau a unităților administrativ-teritoriale, și a cheltuielilor de întreținere.

Prin derogare de la prevederile sus-menționate, străinii care au obținut o formă de protecție în România se pot caza, la cerere, în locuințele puse la dispoziție prin intermediul Oficiului Național pentru Refugiați, în limita numărului celor existente și disponibile.

Potrivit prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România, republicată, străinii împotriva cărora s-a dispus măsura luării în custodie publică sunt introduși în **centrele de cazare care sunt locuri închise**, special amenajate și destinate cazării temporare a străinilor care au fost luați în custodie publică, administrate de Inspectoratul General pentru Imigrări. Centrele sunt înființate, organizate, autorizate sanitar, amenajate și dotate astfel încât să ofere condiții adecvate de cazare, hrană, asistență medicală și igienă personală.

Prin Ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 121/2014 a fost aprobat Regulamentul Centrelor de cazare pentru străini luați în custodie publică, structuri aflate în subordinea Direcției Migrație din cadrul Inspectoratului General pentru Imigrări.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 53/2015 pentru stabilirea unor măsuri aplicabile în cazul apariției la frontiera de stat a României a unui aflux masiv de imigranți, aprobată prin Legea nr. 5/2016 reglementează, între altele, **înființarea unor Centre integrate, care sunt locuri special amenajate, având regimul zonei de tranzit, destinate realizării următoarelor activităților de triere epidemiologică; control pentru trecerea frontierei de stat; primire, înregistrare și soluționare a cererilor de acordare a protecției internaționale; clarificare a situației juridice a străinilor din centrele integrate care nu solicită protecție internațională asigurând totodată și cazarea străinilor care fac obiectul activităților sus menționate.**

Potrivit prevederilor art. 98 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România, republicată, monitorizarea activității de îndepărtare sub escortă se realizează de organizațiile și organismele naționale, internaționale și neguvernamentale cu atribuții în domeniul migrației, iar **rapoartele de evaluare întocmite cu ocazia acestui tip de activități se transmit instituției Avocatul Poporului.**

În acest sens, în cursul anului 2016, **Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a primit spre valorificare și analiză, rapoartele întocmite ca urmare a activităților de monitorizare efectuate cu participarea Consiliului Național Român pentru Refugiați. Din examinarea acestora, a rezultat că activitățile de îndepărtare sub escortă, monitorizate s-au desfășurat cu respectarea drepturilor și libertăților fundamentale.**

Aspectele monitorizate în cadrul vizitelor efectuate de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție se referă la condițiile de cazare și igienico-sanitare, hrana și calitatea apei, tratamentul aplicat beneficiarilor, asistența medicală, asistența psihologică și socială, accesul la procedurile de azil și migrare, informarea persoanelor cazate cu privire la drepturile pe care le au, posibilitatea de a lua contact cu

familia/organizații neguvernamentale/consulatele, accesul la educație, categoriile de persoane vulnerabile (femei, copii, persoane cu dizabilități, LGBT, victime ale traumelor sau torturii).

Potrivit Normelor Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratatamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), persoanele custodiate în centre de cazare și proceduri pentru solicitanți de azil sau centre de cazare pentru străini luați în custodie publică, trebuie informate în mod expres și fără întârziere, într-o limbă pe care o înțeleg, cu privire la drepturile lor și la procedura care li se aplică. Pentru a depăși astfel de dificultăți, acestora trebuie să li se ofere un document prin care să li se explice procedura care le este aplicată și prin care le sunt exprimate drepturile.

Toate instituțiile de detenție pentru deținuții imigranți trebuie să ofere acces la servicii medicale. Trebuie acordată o atenție deosebită stării fizice și psihice în care se află persoanele care cer azil, printre care se pot afla persoane torturate sau tratate necorespunzător în țara de proveniență.

În cazurile în care privarea unor persoane de libertate pentru o perioadă extinsă de timp conform legislațiilor referitoare la intrarea și sejurul străinilor este considerată ca necesară, acestea ar trebui plasate în centre special create în acest scop, care oferă condițiile materiale, un regim adaptat statutului lor juridic și un personal calificat în consecință; astfel de centre trebuie să ofere condiții de primire și să fie echipate corespunzător, curate, în stare bună și să ofere suficient spațiu de trăit pentru numărul de persoane care pot fi plasate acolo. Mai mult, trebuie avută grijă în conceperea și amplasarea dotărilor pentru a se evita, pe cât posibil, orice impresie de închisoare.

În România, în prezent există **88 de locuri de detenție** aflate sub jurisdicția Ministerului Afacerilor Interne (custodie publică-2, centre de azil-6, camere de triere-67, aeroporturi-13). În anul 2016, au fost efectuate un număr de **6 vizite** în următoarele centre pentru migranți: Centrul de reținere și triere din cadrul Poliției de Frontieră Turnu Măgurele, jud. Teleorman; Centrele Regionale de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, Giurgiu, Șomcuta Mare, jud. Maramureș; Centrul de cazare a străinilor luați în custodie publică Arad.

Pe parcursul vizitelor efectuate au fost constatate o serie de aspecte pozitive, dintre care:

Referitor la condițiile de cazare: ● derularea a două proiecte, finanțate prin Programul General „Solidaritatea și gestionarea fluxurilor migrației” au contribuit la îmbunătățirea condițiilor de cazare și a dotărilor centrului; în spațiul destinat cazării erau amplasate aparate de aer condiționat, iar în alte camere erau instalate ventiloconvectoare, pentru a furniza aer cald sau aer rece, în funcție de anotimp; toate camerele de cazare beneficiau de lumină naturală corespunzătoare, prin ferestre bine dimensionate, de iluminat de veghe și artificial; mobilierul din camere era nou și funcțional, erau amplasate televizoare LED HD noi; grupurile sanitare erau curate și întreținute corespunzător, apa caldă era asigurată permanent în toate spațiile; calitatea corespunzătoare a cazarmamentului (*Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Arad*); ●apa rece și caldă, precum și curentul electric erau distribuite fără întreruperi (*Centrele Regionale de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu și Rădăuți*); ●extinderea capacității centrului cu un număr de 26 de locuri destinate cazării cazurilor speciale, a femeilor, minorilor, familiilor monoparentale prin preluarea unei clădiri de la Inspectoratul Județean al Poliției de Frontieră Suceava (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*).

Referitor la hrană: ●persoanelor custodiate, care prezentau afecțiuni medicale pentru care era necesar regim alimentar, li se asigura norma de hrană corespunzătoare (*Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Arad*).

Referitor la asistența medicală și psihologică: ●cabinetul medical era dotat cu mobilier și aparatură conform normelor în vigoare; străinii cazați în centru beneficiau de consultații medicale periodice, de investigații paraclinice suplimentare și de consulturi medicale de specialitate la unități medicale publice de pe raza municipiului Arad, beneficiau de medicamente în mod gratuit, în baza unei prescripții medicale eliberată de medicul Centrului (*Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Arad*). ●asistența psihologică se realiza de către ofițerul psiholog al centrului, în acord cu prevederile art. 38 din O.M.A.I. nr. 121/2014 pentru aprobarea Regulamentului centrelor de cazare a străinilor luați în custodie publică, iar activitatea de asistență psihologică desfășurată, era consemnată în registrul de evidență a străinilor consiliați și în fișele individuale de observație (*Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Arad*)

Alte aspecte pozitive constatate: ●la nivelul Centrului s-au derulat activități de integrare cultural-educațională și de consiliere socială a solicitanților de azil; nu au fost raportate la nivelul centrului evenimente de forță majoră, incidente, violențe sau accidente și nici cazuri de automutilări, auto sau heteroagresivitate, tentative de suicid, refuz de hrană, alte forme de protest sau alte evenimente amenințătoare vieții (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*); ● se realiza informarea străinilor în legătură cu drepturile, obligațiile și interdicțiile pe perioada custodierii în centru, prin remiterea sub semnătură a unui înscris întocmit și redactat în limba pe care străinul o vorbea sau o înțelegea. Informațiile erau afișate în fiecare cameră de cazare într-o limbă de circulație internațională, fiind cuprinse și în broșuri redactate, aflate la dispoziția străinilor; în cursul anului 2016, nu au fost înregistrate sesizări sau plângeri din partea străinilor luați în custodie publică în centru (*Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Arad*); ●la nivelul Centrului erau create facilități pentru petrecerea timpului liber a solicitanților de azil, spațiile destinate acestui scop fiind dotate cu televizor și articole sportive (masă de tenis, șah, table, aparate de forță etc.) și un teren special amenajat cu mochetă pentru fotbal și handbal. Pentru copii era amenajată camera copilului. Centrul pune la dispoziția persoanelor cazate sală de sport, cameră pentru rugăciune, cameră pentru cursuri școlare, sală de joacă pentru copii și cabinet pentru consiliere juridică; Pe lângă activitățile săptămânale desfășurate în Centru în cadrul clubului (însușirea noțiunilor de limbă română, discuții privind specificul cultural al țărilor din care provin, vizionări clipuri video și audio), au avut loc diverse activități de acomodare culturală în afara Centrului (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*)

În ceea ce privește centrele pentru migranți vizitate, **deficiențele** constatate au fost următoarele:

Referitor la condițiile de cazare: ● grupurile sanitare din camerele de cazare nu erau prevăzute cu perdea separatoare, nefiind asigurată intimitatea persoanelor care foloseau toaleta și dușul; lipsa protecțiilor igienice de unică folosință, pentru wc-urile monobloc din camerele de cazare (*Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Arad*); lipsa unui spațiu de plimbare sau recreere și a unor dotări specifice pentru persoane cu dizabilități locomotorii; lipsa unei rampe de acces pentru persoanele cu dizabilități sau imobilizate în fotolii rulante; dezinfecția și deratizarea se realizau trimestrial și, respectiv semestrial, însă acestea nu erau foarte eficiente, având în vedere faptul că la momentul vizitei dușurile și grupurile sanitare ale centrului erau infestate de insecte; curățenia nu era asigurată deoarece nu exista personal angajat. Igienizarea ar fi trebuit să fie făcută de către solicitanții

de azil, dar starea precară a locației nu arata că acest lucru s-ar fi realizat (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*); ● existența spațiilor de cazare necorespunzătoare, instalațiilor sanitare, mobilier, saltele și aparatură uzate (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*); ● iluminat artificial necorespunzător în camerele de cazare ale centrului și unele birouri ale personalului (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*); ● lipsa unei camere speciale pentru mamele care alăptează și care au sugari (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*).

Referitor la asigurarea asistenței medicale: ● nu existau în dotarea cabinetului medical, teste rapide pentru diagnosticarea unor boli infecto-contagioase: HIV, hepatite virale etc. (*Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Arad*); ● centrul nu dispunea de medic angajat (*Centru de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*); ● nu exista un triaj epidemiologic sau pentru boli specifice infecto-contagioase (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*); ● în unele cazuri, fișele medicale conținând datele de diagnostic și tratament ale persoanelor asistate erau păstrate de către reprezentanta organizației neguvernamentale (care nu era medic, ci avocată). Câteva fișe medicale erau trimise la sediul central al organizației neguvernamentale din București – unde de asemenea nu exista un medic, ci doar juriști și voluntari (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*); ● lipsa unui cabinet de medicină dentară în incinta centrului (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*)

Referitor la alte aspecte constatate: ● deficit de personal (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare, Centru de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu, Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*); ● lipsa programelor de intervenție psihologică specifică de tip individual sau de grup. În programul zilnic sau săptămânal persoanele din centru nu beneficiau de nici o altă formă de activitate cu caracter psihologic (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*); ● nu era afișată planificarea activităților educative, culturale, de acomodare și orientare culturală, de respectare a regulilor de conviețuire (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare*); nu au fost identificate fișe sau Rapoarte la finele activității care să includă descrierea activităților, obiectivele, participanții și eventualele observații; asigurarea asistenței psihologice de un psiholog care avea dreptul de practică suspendat începând cu anul 2015 (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare*); ● lipsa unui mediu ambiant care să ofere confort psihic (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*); ● activitățile angajaților nu se desfășurau în siguranță într-un corp de clădire separat de cel destinat solicitanților de azil, cu respectarea condițiilor referitoare la spațiu și lumina naturală suficientă (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*); ● bucătăria dotată cu aragazuri cu grad ridicat de uzură, nu existau rafturi pentru depozitarea unor produse alimentare, curățenia din bucătărie lăsa de dorit, iar pavimentul și faianța de pe pereți erau vechi, sparte și neigienizate (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*); ● televizoarele LED HD nu erau conectate la nici o rețea de televiziune prin cablu *Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Arad*.

Avocatul Poporului a recomandat conducerii centrelor vizitate să întreprindă măsurile legale care se impun pentru remedierea deficiențelor constatate, după cum urmează:

Referitor la condițiile de detenție: ● asigurarea intimității pentru persoanele custodiate, la folosirea dușului și a wc-ului din camerele de cazare; ● asigurarea unor protecții igienice de unică folosință, pentru wc-urile monobloc din camerele de cazare (*Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Arad*); ● igienizarea generală a spațiilor Centrului și amenajarea unui spațiu de plimbare și recreere în curtea Centrului; construirea unei rampe de acces în Centru precum și montarea de bare de susținere și deplasare pe culoare și la grupurile sanitare cu respectarea normelor în vigoare privind asistența pentru persoanele cu dizabilități; adaptarea Centrului de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu pentru nevoile persoanelor cu dizabilități (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*); ● reabilitarea spațiilor de cazare prin igienizarea acestora, înlocuirea instalațiilor uzate, achiziționarea de mobilier și aparatură pentru dotarea camerelor, igienizarea saltelelor; asigurarea unui iluminat artificial corespunzător, în special în camerele în care lumina naturală era insuficientă; îmbunătățirea și adaptarea mediului ambiant prin amenajarea și dotarea camerelor și a curții Centrului cu elemente care să ofere confort psihic într-un spațiu primitor, similar atmosferei și condițiilor dintr-o familie (tablouri, loc de joacă pentru copii, foisor etc.) (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*);

Referitor la asistența medicală: ● achiziționarea de teste rapide pentru depistarea la nivelul cabinetului medical a unor posibile boli infecto-contagioase HIV, hepatite virale, etc. (*Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Arad*); ● asigurarea asistenței medicale de autoritățile publice în custodia cărora se află solicitanții de azil (fie prin angajarea unui medic, fie prin desemnarea unui medic de către Inspectoratul General pentru Imigrări care să acorde asistența medicală și în centru, fie prin încheierea unui contract de prestări servicii cu un medic); implementarea unor proceduri clare de triaj epidemiologic și screening la admiterea în centru, efectuate de personal medical calificat și specializat în depistarea patologiei infecto-contagioase specifice zonelor de unde provin solicitanții de azil; păstrarea fișelor și documentelor medicale ale solicitanților de azil în condiții de securitate și confidențialitate, conform cu prevederile legislației în vigoare privind confidențialitatea datelor medicale și accesul la dosarul medical al unei persoane; păstrarea medicamentelor psihotrope într-un dulap separat și securizat; administrarea doar la indicația strictă a unui medic specialist; evidența clară a administrării, cu menționarea datei, orei, numelui și diagnosticului asistatului care le primește precum și a numelui medicului care le-a prescris, notate într-un registru separat (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*); ● identificarea unei modalități de amenajare a unui cabinet de medicină dentară în incinta centrului; dotarea unei camere speciale în centru pentru mamele care alăptează și care au sugari, cu băițe pentru aceștia și măsuțe corespunzătoare pentru cântărire, înfășare, precum și pentru prepararea hranei în condiții sterile; monitorizarea în mod deosebit de către personalul medical a acestei situații (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*).

Referitor la asigurarea dreptului la informație: ● urgentarea efectuării conectării la o rețea de televiziune prin cablu, în vederea utilizării aparatelor TV din dotare (*Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Arad*).

Referitor la alte aspecte: ● dotarea bucătăriei cu aparatura și mobilierul necesare preparării, depozitării și servirii hranei în condiții igienico-sanitare corespunzătoare: frigider, congelator, feliator, storcător de fructe, gril electric sau de grădină, rafturi (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*); ● angajarea de personal, având în vedere că la data vizitei numărul acestuia era insuficient raportat la capacitatea centrului; reglementarea obținerii avizului de liberă practică a psihologului

pentru efectuarea activităților specifice; afișarea planificării activităților educative, culturale, de acomodare și orientare culturală, de respectare a regulilor de conviețuire în centru și întocmirea unei fișe sau Raport la finele activității ce va include descrierea activității, obiective, participanți și observații (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare*); ●introducerea în schema de personal a unui post de psiholog și ocuparea acestuia; realizarea de evaluări psihologice inițiale, la intrare în *Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu* a persoanelor noi și stabilirea unui set de măsuri și intervenții psihologice de specialitate în cazul identificării unor semne ale tulburărilor psihice, nevoi sau riscuri pentru viața și sănătatea mintală; reevaluare psihiatrică și psihologică a persoanelor care au deja un diagnostic psihiatric și au fost supuse torturii în țările lor și altor persoane care prezintă aceste riscuri; gestionarea cazurilor de discriminare pe criterii de orientare sexuală inclusiv prin respectarea preferințelor vestimentare care pot face parte din procesul de definire a imaginii de sine pentru o persoană LGBTI; desfășurarea unor programe de intervenție psihologică individuală și de grup pentru beneficiarii centrului, cunoscând vulnerabilitatea acestor persoane și riscurile pentru sănătatea lor psihică (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*); ●luarea măsurilor necesare pentru desfășurarea în siguranță a activităților tuturor angajaților într-un corp de clădire separat de cel destinat solicitanților de azil, cu respectarea condițiilor referitoare la spațiu și lumina naturală suficientă (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*).

Urmare a Recomandărilor formulate de instituția Avocatul Poporului, au fost luate următoarele măsuri:

Referitor la condițiile de detenție: ●pentru WC-urile monobloc de inox din camerele străinilor se derulau procedurile de achiziție a protecțiilor igienice de unică folosință (*Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Arad*); ●au fost realizate dezinsecția și deratizarea în Centru de către o firmă specializată, aceste activități fiind realizate periodic. Totodată, pentru asigurarea curățeniei în centru a fost angajat personal auxiliar, care se ocupă de igienizarea și întreținerea spațiilor. Referitor la amenajarea unui spațiu de recreere, această propunere a fost inclusă pentru finanțare în cadrul unui proiect amplu cu finanțare din MFN (Mecanismul Financiar Norvegian) –fișă proiect aflată în faza de dezvoltare, urmând a se amenaja spații de joacă și de desfășurare a activităților sportive;● la nivelul Inspectoratului General pentru Imigrări acest obiectiv de investiție privind construirea unei rampe de acces în Centru de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu precum și montarea de bare de susținere și deplasare pe culoare și la grupurile sanitare, este inclus într-o fișă de proiect cu finanțare din MFN (Mecanismul Financiar Norvegian) aflată în faza de dezvoltare, lucrările de reabilitare și modernizare vizând îmbunătățirea condițiilor de cazare și asigurarea asistenței prin lucrări de reamenajare/reabilitare a centrului (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*); ●lucrările de întreținere și reparații curente la *Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Rădăuți* se execută periodic. În acest context, în cursul semestrului I din anul 2017 vor fi efectuate demersurile necesare pentru efectuarea reparațiilor în băi și bucătărie; după expirarea perioadei de folosință și obținerea aprobărilor necesare ordonatorului secundar de credite – Inspectoratul General pentru Imigrări, în cursul anului 2016 au fost casate și înlocuite cu bunuri noi următoarele: 58 saltele, 5 mașini de spălat, 2 aragazuri și 7 frigidere; în cursul semestrului I din anul 2017 vor fi efectuate demersurile necesare în vederea alocării resurselor bugetare necesare suplimentării corpurilor de iluminat în Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Rădăuți; referitor la dotarea unei camere speciale pentru mamele care alăptează și care au

sugari, acest aspect este prevăzut de către Inspectoratul General pentru Imigrări atât în cadrul proiectelor derulate de instituție prin fonduri europene/elvețiene, cât și a celor derulate în parteneriat cu organizațiile neguvernamentale; în cursul anului 2016 a fost înaintată ierarhic, spre aprobare, tema de proiectare pentru obiectivul de investiții „Creșterea capacității operaționale (extinderea capacității de cazare) a *Centrului Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*”, obiectiv cu o capacitate totală de cazare de 100 de locuri, în regim deschis, care include și spații pentru ONG-uri, personalul propriu etc. (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*); a fost achiziționată și transmisă Centrului pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Arad o cantitate de 20 de bucăți perdele de duș, urmând a fi montate până la finele lunii noiembrie 2016. În prezent se derulează demersurile pentru achiziția altor 30 de bucăți necesare pentru asigurarea intimității la toate grupurile sanitare din camerele destinate cazării străinilor luați în custodie publică (*Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Arad*).

Referitor la asistența medicală și psihologică: ● derularea procedurilor de achiziție de teste rapide pentru depistarea la nivelul cabinetului medical a unor posibile boli infecto-contagioase (HIV, hepatite virale) etc (*Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Arad*); ● în luna noiembrie 2016 a fost organizat de Inspectoratul General pentru Imigrări un concurs în vederea ocupării funcției de medic specialist la *Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*, aceasta fiind ocupată, urmând ca la începutul anului 2017, postul să fie încadrat. În paralel cu procesul de recrutare și cu lipsa personalului specializat pe această linie, activitatea a fost acoperită prin finanțarea a două granturi ce au vizat asigurarea de servicii medicale/psihologice, informare, asistență, consiliere și servicii conexe pe această linie tuturor solicitanților de azil; fișele și documentele medicale ale solicitanților de azil și beneficiarilor unei forme de protecție internațională se păstrează în condiții de securitate și confidențialitate conform cu legislația în vigoare. Cabinetul medical în care sunt păstrate aceste documente este zona zero de securitate clasa a-II-a în care are acces doar personalul medical; începând cu anul 2017, odată cu încadrarea efectivă a funcției de medic, medicamentele psihotrope ce vor fi prescrise de medicul specialist persoanelor cazate în Centru de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu vor fi notate într-un registru separat, cu menționarea datei, orei, numelui și diagnosticului asistatului care se tratează și păstrate într-un dulap securizat; la data de 23.12.2016 a fost semnat contractul de finanțare nerambursabilă nr. 10 aferent fișei de proiect de monopol ROFAMI2016OS1P05- „Îmbunătățirea condițiilor de recepție în centrele regionale ale Inspectoratului General pentru Imigrări”. Prin implementarea acestui proiect, în perioada imediat următoare Centrul Regional Giurgiu va fi dotat, printre altele și cu următoarele: stativ perfuzie, scaun cu rotile pentru persoanele cu handicap, scaun WC pentru persoanele cu handicap, cântar electronic cu taliometru (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*); ● la data de 22.07.2016 a intrat în vigoare noul Stat de Organizare a Centrului Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, care cuprinde printre altele și o funcție de ofițer specialist II (psiholog), o funcție de medic specialist și trei funcții de asistent medical principal. Mai mult, la nivelul Centrului au fost scoase la concurs funcțiile de medic specialist, asistent medical și psiholog; ● în ceea ce privește identificarea unei modalități de amenajare a unui cabinet de medicină dentară în incinta Centrului Rădăuți, conducerea unității apreciază că nu se impune efectuarea acestor demersuri raportat la profilul persoanelor cazate, a frecvenței cazurilor celor care au solicitat asistență stomatologică și la costurile generate de amenajarea, dotarea și funcționarea unui astfel de cabinet. Drept urmare, se apreciază ca fiind viabilă practica de apelare punctuală la serviciile unor cabinete medicale specializate în domeniu, cu decontarea

cheltuielilor aferente (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*); ●începând cu data de 22.07.2016, în Statul de organizare al Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu este prevăzută o funcție de psiholog, concursul pentru ocuparea funcției desfășurându-se la data de 19.12.2016. Din cauza faptului că niciun candidat nu a îndeplinit condițiile necesare ocupării postului, concursul a fost amânat pentru o dată ulterioară; după angajarea unui psiholog, se vor realiza evaluări și reevaluări psihologice ale persoanelor cazate în Centru Regional Giurgiu; ●reevaluările psihiatrice ale persoanelor care au deja un diagnostic psihiatric și au fost supuse torturii se vor realiza prin trimiterea și consultarea persoanelor în cauză de către medicul specialist psihiatru.

Referitor la dreptul la informație: serviciile de televiziune vor fi achiziționate în luna ianuarie a anului 2017, principala motivație fiind dată de faptul că exercițiul bugetar al anului 2016, nu mai permite desfășurarea achiziției datorită timpului scurt rămas până la finele anului. Totodată, menționăm că au fost prevăzute fonduri pentru achiziția de televizoare în luna decembrie a anului curent, conform normelor logistice în vigoare (*Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Arad*).

Referitor la alte aspecte: ●la nivelul Centrului Giurgiu nu au existat discriminări pe criterii de orientare sexuală, persoanele LGBTI fiindu-le respectate preferințele vestimentare și comportamentale (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*); ● la nivelul Inspectoratului General pentru Imigrări se află în curs de elaborare un proiect ce vizează modificarea Ordinului M.A.I. nr. 269/13.08.2007, în sensul introducerii unor bunuri materiale noi și a reducerii duratei de folosință în cazul altora. În contextul recomandărilor înaintate de instituția Avocatul Poporului, raportate la impactul bugetar, vor fi efectuate propuneri în acest sens; pentru îmbunătățirea și adaptarea mediului ambiant din Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți se vor lua măsuri în cadrul proiectelor derulate de instituție prin fonduri europene/elvețiene, cât și a celor derulate în parteneriat cu organizațiile neguvernamentale (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Rădăuți*).

*Precizăm că dosarul privind vizita de la Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare este în lucru, autoritatea urmând a comunica punctul de vedere privind recomandările formulate.

PROPUNERI:

- asigurarea unui număr suficient de personal raportat la capacitatea centrului;● asigurarea unor condiții corespunzătoare de cazare prin efectuarea operațiunilor de curățenie și igienizare și a reparațiilor obiectelor sanitare, înlocuirea instalațiilor uzate, achiziționarea de mobilier și aparatură pentru dotarea camerelor, igienizarea saltelelor;●construirea unei rampe de acces în Centru precum și montarea de bare de susținere și deplasare pe culoare și la grupurile sanitare cu respectarea normelor în vigoare privind asistența pentru persoanele cu dizabilități; ●păstrarea medicamentelor psihotrope într-un dulap separat și securizat; administrarea doar la indicația strictă a unui medic specialist; evidența clară a administrării, cu menționarea datei, orei, numelui și diagnosticului asistatului care le primește precum și a numelui medicului care le-a prescris, notate într-un registru separat.

► **examinarea situației solicitanților de azil, având în vedere prevederile Legii nr. 122/2006** privind azilul în România, potrivit căreia „străinii au dreptul de a primi gratuit asistență medicală primară și tratament corespunzător, **asistență medicală spitalicească de urgență, precum și asistență medicală și tratament gratuit în cazurile de boli acute sau cronice care le pun viața în pericol iminent**, prin sistemul național de asistență medicală

de urgență și de prim ajutor calificat. Aceste servicii se asigură, după caz, prin serviciul medical al centrelor de cazare sau/si prin alte unități sanitare acreditate și autorizate conform legii”, **prevederi care nu includ totuși situația în care asistații ar putea prezenta afecțiuni cronice, neamenințătoare de viață, dar cu o simptomatologie ce poate afecta calitatea acestora pe termen lung.**

FIȘĂ DE CAZ: vizita efectuată la Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava. Centrul funcționează în regim deschis (116 locuri) și în regim închis (10 locuri). Centrul avea o capacitate de 126 de locuri, la data vizitei fiind cazate 32 de persoane, ceea ce însemna un procent de ocupare de 26%, toate locurile ocupate fiind în regim deschis. În primele 7 luni ale anului 2016, rata de ocupare a Centrului a fost de 15% (toate locurile ocupate au fost în regim deschis).

La depunerea cererii de azil, solicitanții de azil erau consiliați în privința drepturilor și obligațiilor pe durata procedurii de azil și/sau ca persoană cazată în Centru, sens în care primesc un material informativ editat în 10 limbi străine.

Persoanele care au dobândit statutul de refugiat sau protecție subsidiară aveau dreptul la o indemnizație lunară, timp de șase luni. În urma efectuării unei anchete prin care se constata dacă aveau sau nu mijloace materiale, Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială (AJPIS) le oferea un ajutor social nerambursabil, care se putea prelungi pentru o perioadă de încă trei luni. De asemenea, Centrul acționa în colaborare cu firmele din județ și cu AJOFM Suceava, ca acestea să se poată angaja la firme din județul Suceava.

Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Rădăuți era format din trei pavilioane: două pentru cazare și unul administrativ.

Camerele de cazare nu erau luminoase și aveau dimensiuni mari, cu suprafețe de aproximativ 40-50 mp. Mobilierul din camere era format din **paturi metalice suprapuse cu saltele neigienizate**, dulapuri metalice pentru haine, cu mese și scaune, cuiere, calorifere.

Conform observațiilor membrilor echipei, iluminatul artificial nu era suficient, camerele și holurile pavilionului erau nepersonalizate, pereții goi inducând mai mult ideea de **unitate de detenție** și nu de spațiu similar atmosferei și condițiilor dintr-o familie.

Cele două toalete și camerele pentru duș erau organizate separat pentru femei și bărbați, structura lor fiind în măsură să asigure intimitatea celor care le foloseau. Erau dotate cu câte 4 chiuvete, 3 WC-uri turcești și 7 cabine de duș. Se putea observa că nu au mai fost reabilitate de o perioadă lungă de timp, **gresia și faianța fiind uzate și pe alocuri sparte.**

Bucătăria comună era dotată cu 5 aragazuri, chiuvete și mese metalice. Nu era dotată cu frigider sau veselă, motivat de faptul că persoanele cazate în Centru le mutaseră în camerele proprii. **Echipele de vizită a putut observa că aragazurile aveau un grad ridicat de uzură**, deși din informațiile primite de la personalul Centrului, acestea nu aveau o vechime mare (3-4 ani). De asemenea, **nu existau rafturi pentru depozitarea unor produse alimentare, curățenia din bucătărie lăsa de dorit, iar pavimentul și faianța de pe pereți erau vechi, sparte și neigienizate.**

La intrarea în pavilioane se puteau observa la afișierele existente numeroase pliante, care conțineau informații în mai multe limbi, referitoare la drepturile și obligațiile beneficiarilor Centrului, schema de evacuare, regulamentul intern, diverse programe interne etc.

Hrana era preparată zilnic de solicitanții de azil, în bucătăria comună a Centrului. Aceștia primeau un ajutor financiar de 16 lei pe zi, 10 lei pentru hrana și 6 lei pentru alte cheltuieli. Persoanele însărcinate primeau un supliment de hrană în funcție de vârsta sarcinii,

iar conform Hotărârii Guvernului nr. 1251/2006 actualizată, primeau 100 lei/persoană/iarna și 67 lei/persoană/vara pentru îmbrăcăminte.

La nivelul Centrului erau create facilități pentru petrecerea timpului liber a solicitanților de azil, spațiile destinate acestui scop fiind dotate cu televizor și articole sportive (masă de tenis, șah, table, aparate de forță etc.) și un teren special amenajat cu mochetă pentru fotbal și handbal. Pentru copii era amenajată camera copilului.

În ceea ce privește înscrierea în sistemul național de învățământ a solicitanților de azil minori, Centrul Regional Rădăuți a efectuat toate demersurile pentru înscrierea la școli a tuturor minorilor și, totodată, pentru a primi alocația de stat cuvenită. În cadrul Centrului își desfășura activitatea un profesor de limbă română din partea Inspectoratului Școlar Suceava, activitatea sa constând în cursuri de inițiere în limba română și activități de adaptare culturală.

Asistența medicală a persoanelor cazate în Centrul Regional din Rădăuți era asigurată în cadrul cabinetului medical organizat corespunzător, cu sală de așteptare, sală destinată consultațiilor și efectuării tratamentelor, izolator medical, precum și circuite corespunzătoare normelor igienico-sanitare impuse de legislația sanitară în vigoare. Personalul medical care asigura asistența medicală era format dintr-un asistent medical generalist care avea program de lucru de 8 ore/zi și un doctor cu care se colabora în baza unui proiect în derulare, câte 2 ore/zi. **Se impunea angajarea unui medic care să desfășoare zilnic activitatea de prevenție și care să poată interveni prompt și eficient în diverse situații.**

În ceea ce privește asigurarea serviciilor stomatologice, **Centrul nu avea un cabinet stomatologic, astfel că persoanele cazate apelau la diverse cabinete stomatologice din orașul Rădăuți.**

Chiar dacă în Centru exista o cameră cu destinația de cabinet psihologic, **Centrul nu avea psiholog angajat**, consilierea psihologică fiind realizată de personalul organizațiilor neguvernamentale cu care Centrul avea încheiate parteneriate de colaborare.

Avocatul Poporului a recomandat conducerii Centrului Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:

- reabilitarea spațiilor de cazare prin igienizarea acestora, înlocuirea instalațiilor uzate, achiziționarea de mobilier și aparatură pentru dotarea camerelor, igienizarea saltelelor;
- dotarea bucătăriei cu aparatură și mobilierul necesare preparării, depozitării și servirii hranei în condiții igienico-sanitare corespunzătoare: frigider, congelator, feliator, storcător de fructe, gril electric sau de grădină, rafturi;
- efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru angajarea unui psiholog și a personalului medical necesar desfășurării activităților din Centru;
- efectuarea demersurilor la autoritățile competente în vederea respectării dispozițiilor art. 17 lit. m din Legea nr. 122/2006, privind azilul în România, cu modificările și completările ulterioare, în sensul asigurării dreptului la asistență medicală a persoanelor cazate în Centru, prin includerea în lista unui medic de familie și asigurarea medicală a gravidelor;
- identificarea unei modalități de amenajare a unui cabinet de medicină dentară în incinta Centrului;
- asigurarea unui iluminat artificial corespunzător, în special în camerele în care lumina naturală era insuficientă;
- dotarea unei camere speciale pentru mamele care alăptează și care au sugari, cu băițe pentru aceștia și măsuțe corespunzătoare pentru cântărire, înfășare, precum și pentru prepararea hranei în condiții sterile; monitorizarea în mod deosebit de către personalul medical a acestei situații;
- îmbunătățirea și adaptarea mediului ambiant din Centru prin amenajarea și dotarea camerelor și a curții Centrului cu elemente care să ofere confort psihic într-un spațiu primitiv, similar atmosferei și condițiilor dintr-o familie

(tablouri, loc de joacă pentru copii, foișor etc.); ● luarea măsurilor necesare pentru desfășurarea în siguranță a activităților tuturor angajaților într-un corp de clădire separat de cel destinat solicitanților de azil, cu respectarea condițiilor referitoare la spațiu și lumina naturală suficientă.

În urma Recomandărilor formulate de Avocatul Poporului, conducerea Centrului Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava a comunicat următoarele: ● lucrările de întreținere și reparații curente se execută periodic în baza unor acte normative cu caracter intern și a alocărilor bugetare necesare. În acest context, în cursul semestrului I din anul 2017 vor fi efectuate demersurile necesare pentru efectuarea reparațiilor în băi și bucătărie, prilej cu care vor fi înlocuite plăcile de gresie și faianță sparte; După expirarea perioadei de folosință și obținerea aprobărilor necesare ordonatorului secundar de credite – Inspectoratul General pentru Imigrări, în cursul anului 2016 au fost casate și înlocuite cu bunuri noi următoarele: 58 saltele, 5 mașini de spălat, 2 aragazuri și 7 frigider; ● în ceea ce privește dotarea bucătăriei, la nivelul Inspectoratului General pentru Imigrări se află în curs de elaborare un proiect ce vizează modificarea Ordinului M.A.I. nr. 269/13.08.2007, în sensul introducerii unor bunuri materiale noi și a reducerii duratei de folosință în cazul altora. În contextul recomandărilor înaintate de instituția Avocatul Poporului, raportate la impactul bugetar, vor fi efectuate propuneri în acest sens; ● la data de 22.07.2016 a intrat în vigoare noul Stat de Organizare a Centrului Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, care cuprinde printre altele și o funcție de ofițer specialist II (psiholog), o funcție de medic specialist și trei funcții de asistent medical principal. Mai mult, la nivelul Centrului au fost scoase la concurs funcțiile de medic specialist, asistent medical și psiholog; ● cu privire la amenajarea unui cabinet de medicină dentară în incinta Centrului, conducerea unității apreciază că nu se impune efectuarea acestor demersuri raportat la profilul persoanelor cazate, a frecvenței cazurilor celor care au solicitat asistență stomatologică și la costurile generate de amenajarea, dotarea și funcționarea unui astfel de cabinet. Drept urmare, se apreciază ca fiind viabilă practica de apelare punctuală la serviciile unor cabinete medicale specializate în domeniu, cu decontarea cheltuielilor aferente; ● în cursul semestrului I din anul 2017 vor fi efectuate demersurile necesare pentru în vederea alocării resurselor bugetare necesare suplimentării corpurilor de iluminat; ● referitor la dotarea unei camere speciale pentru mamele care alăptează și care au sugari, acest aspect este prevăzut de către Inspectoratul General pentru Imigrări atât în cadrul proiectelor derulate de instituție prin fonduri europene/elvețiene, cât și a celor derulate în parteneriat cu organizațiile neguvernamentale; ● pentru îmbunătățirea și adaptarea mediului ambiant din Centru prin amenajarea și dotarea camerelor și a curții Centrului cu elemente care să ofere confort psihic se vor lua măsuri în cadrul proiectelor derulate de instituție prin fonduri europene/elvețiene, cât și a celor derulate în parteneriat cu organizațiile neguvernamentale; ● în cursul anului 2016 a fost înaintată ierarhic, spre aprobare, tema de proiectare pentru obiectivul de investiții „Creșterea capacității operaționale (extinderea capacității de cazare) a Centrului Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți”, obiectiv cu o capacitate totală de cazare de 100 de locuri, în regim deschis, care include și spații pentru ONG-uri, personalul propriu etc.

4. Persoane cu tulburări psihice

În toate situațiile actul profesional, în oricare formă sau modalitate s-ar desfășura, se va face cu respectarea strictă a demnității umane ca valoare fundamentală a corpului

profesional, potrivit Codului de deontologie medicală (art.3, Respectul demnității ființei umane).

În temeiul dispozițiilor art. 29² alin. (3) lit. e) și j) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție realizează monitorizarea spitalelor de psihiatrie, spitalelor de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță, a centrelor de recuperare și reabilitare psihiatrică.

Prin **persoana cu tulburări psihice** se înțelege persoana cu dezechilibru psihic sau insuficient dezvoltată psihic ori dependentă de substanțe psihoactive, ale cărei manifestări se încadrează în criteriile de diagnostic în vigoare pentru practica psihiatrică (art. 5 din Legea nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice, republicată).

Conform Legii nr. 487/2002, serviciile specializate de sănătate mintală se realizează prin mai multe structuri, dintre care spitalele de psihiatrie în care se aplică măsura internării nevoluntare, precum și centrele de recuperare și reintegrare sociale, structuri care constituie obiect al monitorizării de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție.

Internarea nevoluntară se realizează numai în spitale de psihiatrie care beneficiază de condiții adecvate asigurării îngrijirilor necesare în astfel de cazuri și se aplică numai după ce toate încercările de internare voluntară au fost epuizate. Măsura internării nevoluntare a unei persoane este propusă numai dacă un medic psihiatru abilitat hotărăște că există un risc iminent de autovătămare sau de vătămare a altor persoane din cauza tulburării psihice de care aceasta suferă, neinternarea ar putea determina o deteriorare gravă a stării persoanei respective sau ar afecta acordarea tratamentului adecvat. Comisia de internare voluntară alcătuită din 3 membri numiți de managerul spitalului și anume: 2 psihiatri și un medic de altă specialitate sau un reprezentant al societății civile analizează propunerea în termen de cel mult 48 de ore de la primirea ei. Decizia de internare nevoluntară este înaintată instanței civile care, după ascultarea pacientului în prezența apărătorului ales sau din oficiu, pronunță o hotărâre prin care confirmă sau dispune încetarea internării nevoluntare, hotărâre care poate fi atacată cu recurs. Comisia de internare nevoluntară are obligația de a reexamina pacienții la cel mult o lună și de câte ori este nevoie în funcție de starea acestora, precum și la cererea medicului șef de secție, a pacientului, a reprezentantului legal sau convențional al pacientului, precum și a procurorului.

Internarea într-o unitate de psihiatrie poate fi dispusă și ca o măsură de siguranță, stabilită de instanța de judecată, în baza prev. art. 108 și art. 110 din Legea nr. 286/2009 privind Codul Penal în vigoare de la 1 februarie 2014, modificată, în cazul în care persoana care a comis o faptă prevăzută de legea penală este bolnavă psihic și prezintă pericol pentru societate.

În strânsă legătură cu legislația internațională privind drepturile omului și standardele de etică medicală, Legea nr. 487/2002 asigură protecția persoanelor cu tulburări psihice (internate ca pacienți în spitale sau secții de psihiatrie sau admise ca beneficiari în centre de recuperare), printr-o serie de prevederi în scopul prevenirii actelor de tortură sau a relor tratamente și a tratamentului discriminatoriu, riscul de abuz fiind crescut datorită vulnerabilității specifice a acestora.

Astfel, **îngrijirea se realizează în condiții care să asigure respectarea demnității umane și este interzisă orice formă de discriminare și supunerea la tortură sau la tratamente inumane sau degradante.** De asemenea, este **obligatorie obținerea consimțământului liber și în cunoștință de cauza pentru tratament**, pentru ca, astfel cum subliniază Comitetul pentru Prevenirea Torturii, internarea unei persoane într-o instituție de

psihiatrie fără consimțământul acesteia nu trebuie considerată ca reprezentând autorizarea tratamentului fără consimțământul său.

Tot Comitetul pentru Prevenirea Torturii subliniază importanța creării unui **mediu terapeutic pozitiv și rolul crescut al activităților de recuperare și reabilitare psihosocială, pentru un tratament eficient al persoanelor cu tulburări psihice.**

În spitalele de psihiatrie și centrele de recuperare și reabilitare, recurgerea la măsuri restrictive se poate dovedi necesară. **În anul 2016, legislația națională privind protecția persoanelor cu tulburări psihice a făcut un pas înainte prin elaborarea Normelor de aplicare a Legii nr. 487/2002, aprobate prin Ordinul Ministerului Sănătății nr. 488/15 aprilie 2016.** Conform acestor Norme, măsurile de restricționare a libertății de mișcare sunt izolarea și contenționarea, care vor fi aplicate pe principiul minimei restricții, proporțional cu gradul de pericol.

Prin **izolare** se înțelege plasarea persoanei într-o cameră protejată prin utilizarea unor materiale fonoizolante, cu pereți acoperiți cu material durabil dintr-o singură bucată, fără îmbinări vizibile; podeaua trebuie acoperită cu linoleum dintr-o singură bucată; sursa de lumină va fi de voltaj mic și protejată; dotările minimale vor fi: scaun și masă fixate în perete cu colțuri rotunjite, pat fixat în podea cu saltea; grup sanitar propriu cu lavoar și vas de toaletă din metal, fixate în perete și dus direct din tavan. Ușa va fi din metal cu fereastră de vizitare, iar ferestrele vor fi dublate, cu suprafețe vitrate din plexiglas rezistent la zgârieturi, spargere și foc, cu jaluzele și sistem de deschidere din exterior. Camera trebuie să permită observarea continuă a persoanei izolate, fiind obligatorie monitorizarea acesteia la fiecare 15 minute. Persoana plasată în camera de izolare își va păstra îmbrăcămintea, precum și orice articole de uz personal sau cu semnificație religioasă, cu excepția situațiilor în care prin păstrarea acestora s-ar crea o situație de pericol pentru sine sau pentru personalul medical. Izolarea se aplică pe o durată minimă de timp, este revizuită la un interval de cel mult două ore, fiind ridicată imediat ce dispare starea de pericol care a impus adoptarea acestei măsuri.

Prin **contenționare**, în sensul Legii nr. 487/2002 se înțelege restricționarea libertății de a preveni mișcarea liberă a unuia dintre brațe, a ambelor brațe, a unei gambe sau a ambelor gambe ori pentru imobilizarea totală a persoanei cu tulburări psihice, prin mijloace special protejate, care nu produc vătămări corporale. Mijloacele adecvate pentru aplicarea acestei măsuri au fost precizate prin Normele de aplicare a legii și constau în curele late din piele sau echivalente, prevăzute cu sistem de prindere pentru pat și cu manșete pentru articulațiile carpiene, tarsiene, torace și genunchi. Curelele și manșetele trebuie să fie ajustabile, cu căptușeală dublată de un material moale (burete, păslă, poliuretan special etc.), fiind interzisă folosirea materialelor improvizate (feși, tifon, sfoară etc.) care pot provoca leziuni pacientului contenționat. Manșetele aplicate trebuie să permită mișcări minime ale membrilor și să nu afecteze sub nici o formă respirația și circulația sangvină.

Poziția de contenționare este în decubit dorsal, cu brațele pe lângă corp. Este interzisă imobilizarea capului sau gâtului, precum și a brațelor de picioare. La imobilizarea pacientului trebuie depuse toate eforturile pentru evitarea durerii sau leziunilor și este interzis orice comportament nedemn sau abuziv față de pacient (agresiune verbală, lovire intenționată, prezența altor pacienți sau persoane neautorizate).

Pe durata contenționării, pacientul își va păstra îmbrăcămintea, iar necesitățile vitale (alimentație, hidratare și excreție) și de comunicare vor fi asigurate fără impedimente.

Starea persoanei contenționate va fi evaluată de personalul medical la fiecare 15 minute, care va examina semnele vitale, menținerea confortului și apariția posibilelor efecte secundare. Conținerea trebuie aplicată pentru o perioadă cât mai scurtă de timp și nu poate depăși 4 ore.

Normele de aplicare prevăd și documentația specifică în care trebuie consemnate măsurile restrictive aplicate și anume: **foaia de observație și Registrul măsurilor de izolare și contenționare**, care trebuie să cuprindă următoarele informații: ora și minutul instituirii măsurii restrictive; gradul de restricție (parțial sau total), în cazul contenționării; circumstanțele și motivele care au stat la baza dispunerii măsurii restrictive; numele medicului care a dispus măsura restrictivă; numele membrilor personalului medical care au participat la aplicarea măsurii restrictive; prezența oricărei leziuni fizice suferite de pacient sau personalul medical în legătură cu aplicarea măsurii restrictive; ora și minutul fiecărei vizite de monitorizare a pacientului cu precizarea valorilor funcțiilor vitale, îndeplinirii nevoilor fiziologice sau altor nevoi, după caz; ora și minutul ridicării măsurii restrictive.

Persoana supusă măsurii restrictive și reprezentantul său legal/convențional vor fi informați cu privire la aplicarea măsurilor restrictive.

Măsurile restrictive nu trebuie aplicate niciodată ca pedeapsă sau pentru a suplini lipsa de personal.

A lucra cu persoanele cu tulburări psihice, datorită specificului suferințelor acestora, constituie o sarcină dificilă pentru personalul implicat. În consecință, selectarea corespunzătoare a personalului, experiența acestuia și pregătirea continuă sunt esențiale pentru prevenirea oricăror acte de tortură sau tratamente inumane și degradante.

Trebuie subliniat în special **rolul medicului** în tratamentul aplicat persoanelor private de libertate (pacienți internați nevoluntar, ca măsură de siguranță sau beneficiari admiși în centre de recuperare și reabilitare) care, conform standardelor de etică medicală internațională și națională, **exercită actul medical în baza a trei valori fundamentale: compasiunea** (înțelegerea și sensibilitatea față de suferința altuia), **înalta competență profesională** și **autonomia**: păstrarea autonomiei **medicului** (clinică și profesională) și respectarea autonomiei **pacientului** (în situațiile care îl privesc, decizia finală aparține pacientului).

Pe parcursul anului 2016, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a efectuat 8 vizite în spitale de psihiatrie, spitale de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță, centre de recuperare și reabilitare psihiatrică: Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Săpoca; Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni-Grajduri, jud. Iași; Spitalul clinic de psihiatrie Socola, jud. Iași; Spitalul de Psihiatrie Sf. Pantelimon Brăila; Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare Dolj; Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești, jud. Prahova; Centrul de Recuperare Neuropsihiatrică Bălăceanca; Spitalul de Psihiatrie Eftimie Diamandescu.

Menționăm principalele aspecte sesizate în cadrul vizitelor de monitorizare efectuate, cuprinse în cadrul rapoartelor de vizită întocmite în cursul anului 2016 (fiind inclus și raportul întocmit urmare a vizitei efectuate în anul 2015 la Spitalul de Psihiatrie Zam, județul Hunedoara).

Dintre aspectele pozitive reținem: ●igienizarea zilnică a spațiilor de locuit și de desfășurare a diverselor activități, precum și păstrarea instalațiilor sanitare în condiții optime de curățenie și funcționare (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești, Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*); ●toate pavilioanele dispuneau la fiecare nivel de câte un club, dotat cu televizor (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*); ●există un număr suficient de toalete și lavoare, amenajate astfel încât să asigure intimitatea, confortul și siguranța pacienților (elemente de susținere la toalete pentru persoanele cu dizabilități fizice) (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*); ●personalul era preocupat pentru asigurarea hranei în mod corespunzător calitativ și cantitativ și adaptată stării de sănătate a beneficiarilor, precum și pentru igiena personală și a vestimentației acestora (*Centrul de recuperare și reabilitare*

neuropsihiatrică Călinești, Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare); ●existența unei bune colaborării a unității vizitate cu medicii specialiști din spitalele județene (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*); ●tratamentul farmacologic, individualizat și adaptat la condiția pacientului, era susținut de mijloace educaționale (consiliere medicală) (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*); ●măsura conțenționării se aplica conform prevederilor legale; era întocmită o procedură pentru aplicarea acestei măsuri și registrul de conțenționare era completat corespunzător (*Spitalul de psihiatrie Zam*).

În privința deficiențelor constatate, reținem:

Referitor la condițiile de cazare: ●dotarea insuficientă cu mobilier și spații de depozitare a dormitoarelor (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*); ●lipsa unui mediu terapeutic pozitiv, personalizat (în dormitoare și spațiile de recreere, nu existau obiecte personale ale beneficiarilor (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești, Spitalul de psihiatrie Zam*); ●prezența insectelor (muște), la ferestre neexistând montate site de protecție (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare, județul Dolj*); ●igiena necorespunzătoare a grupurilor sanitare (*Spitalul de psihiatrie Zam – pavilionul I bărbați, secție închisă, unde persistau mirosuri neplăcute, era igrasie și wc-urile erau ruginite*); ●programul de apă caldă era insuficient pentru asigurarea igienei zilnice a pacienților (*Spitalul de psihiatrie Zam*); ●existența unor cabine de duș care nu asigurau intimitatea persoanelor internate (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*); ●lipsa accesibilizării spațiilor (pragurile camerelor nu erau adaptate nevoilor persoanelor cu dizabilități) și a fotoliilor rulante (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*); ●camera de socializare nu era dotată cu mobilier (scaune, fotolii sau banchete), beneficiarii fiind obligați să stea în picioare în timp ce se uitau la televizor, la solicitarea echipei de vizită fiind aduse câteva bănci din curte (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*); ●numărul redus al grupurilor sanitare raportat la numărul de persoane cazate în camera (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*);

Referitor la asistența medicală și psihologică: ●număr insuficient de personal medical din spital, unde erau ocupate doar 13 posturi de medici cu specialitatea psihiatrie, din 27 câte prevedea organigrama (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*); lipsa izolatoarelor (*Spitalul de psihiatrie Zam*); ●asistența medicală nu era asigurată de personal care să dispună de pregătirea de specialitate necesară (drept la liberă practică, cursuri, calificări) lucrului cu persoane adulte cu boli neuropsihiatrice grave (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*); ●psihologii nu dețineau drept de liberă practică de la Colegiul Psihologilor din România (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*); ●cabinetul psihologic nu era dotat corespunzător cu teste și cărți de investigație psihologică recomandate pentru evaluarea și intervenția în problematica adulților cu boli grave neuropsihiatrice (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești, Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*); ●au fost identificate, de către echipa de vizită, situații de gestionare necorespunzătoare a comportamentelor problematice ale beneficiarilor (adicții de tutun, alcool, anumite altercații și conflicte), un exemplu fiind cel al beneficiarilor ținuți, drept sancțiune, în lenjerie intimă pe parcursul a câtorva zile, ceea ce încalcă dreptul la intimitate, la demnitate al acestora și duce la scăderea încrederii în sine (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*); ●nu au fost identificate nevoile de natură psihologică ale pacienților și nici grupurile vulnerabile din spital (persoane cu risc suicidar, cu risc crescut de agresivitate, victime ale traumelor etc.), astfel încât ulterior să poată fi inițiată o intervenție psihologică specifică pe problema identificată (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*).

Referitor la măsurile restrictive: ●registru de evidență a cazurilor de conțenționare și izolare era corect structurat, cu rubricația completă, dar existau deficiențe în calitatea informației furnizate (nu au fost consemnate tipul și modalitatea măsurii restrictive, nu a fost nominalizat personalul medical și auxiliar care a participat la aplicarea măsurii restrictive (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*).

Referitor la activități de recuperare, reabilitare și sociale: ●spitalul nu avea angajat un asistent social (*Spitalul de psihiatrie Zam*); ●spitalul avea angajate patru persoane pe post de asistenți sociali, dar acestea nu aveau diplomă de licență în domeniul asistență socială, fiind calificate ca asistenți medico-sociali, iar două dintre acestea aveau studii postliceale absolvite cu certificat de competență ca asistent social (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*); ●lipsa implicării beneficiarilor în activități de recuperare-reabilitare (deși existau specialiști precum: masor, terapeuți ocupaționali, psihologi, la momentul vizitei (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*; *Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*); ●nu exista în cadrul centrului un spațiu pentru desfășurarea de către beneficiari de activități de petrecere a timpului liber (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*);

Referitor la relațiile personalului cu beneficiarii: ●în general beneficiarii erau mulțumiți de relaționarea cu personalul de asistență și îngrijire, dar **a existat o situație de agresiune fizică asupra unui beneficiar**, în urma căreia au fost sancționați disciplinar patru infirmieri și o asistentă medicală, iar beneficiarul agresat a fost mutat în alt pavilion (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*); ●în Registrul de sugestii și reclamații erau consemnate patru reclamații referitoare la comportamentul neadecvat al unui infirmier față de pacienți, care a fost sancționat disciplinar (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*);

Referitor la alte aspecte: ●formarea profesională continuă a personalului în problematica adultului cu boli grave neuropsihiatrice (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*); ●deficiențe cu privire la procedura părăsirii de către beneficiari a unității din care, în perioada ianuarie-februarie 2016, doi beneficiari au părăsit centrul fără permisiune (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*); ●spitalul avea în dotare o mașină neautorizată pentru transportul pacienților (*Spitalul de psihiatrie Zam*);

Față de cele constatate cu ocazia vizitelor efectuate (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*, *Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*, *Spitalul de psihiatrie Zam*), Avocatul Poporului a emis **Recomandări** adresate conducerii unităților vizitate, solicitând:

Referitor la condițiile de cazare: ●crearea unui mediu terapeutic pozitiv prin decorarea camerelor și a spațiilor de recreere, precum și achiziționarea de mobilier adecvat nevoilor beneficiarilor (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*, *Spitalul de Psihiatrie Zam*); ●dotarea cu fotolii rulante și adaptarea spațiilor de locuit la nevoile persoanelor cu handicap și utilizatorilor de fotolii rulante (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*); ●montarea unor site de protecție la toate ferestrele pentru a împiedica pătrunderea insectelor în interiorul tuturor spațiilor din incinta spitalului (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*); ●identificarea soluțiilor pentru asigurarea unui număr corespunzător de grupuri sanitare raportat la numărul de beneficiari (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*); ●renovarea grupurilor sanitare (*Spitalul de Psihiatrie Zam*); ●asigurarea intimității la cabinele de duș (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*); ●asigurarea apei calde pentru o perioadă mai mare de timp, zilnic (*Spitalul de Psihiatrie Zam*);

Referitor la asistența medicală și psihologică: ●ocuparea funcțiilor vacante de medici, asistenți medicali și infirmieri (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*); ●înființarea de

izolatoare (*Spitalul de Psihiatrie Zam*); ●obținerea de către psihologii centrului a dreptului de liberă practică de la Colegiul Psihologilor din România și dotarea cabinetului psihologic cu teste și cărți de investigație psihologică recomandate pentru evaluarea și intervenția în problematica adulților cu boli grave neuropsihiatrice (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești, Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*); ●identificarea grupurilor de persoane vulnerabile din spital (persoane cu risc suicidar, cu risc crescut de agresivitate, victime ale traumelor etc.) și acordarea cu prioritate a intervenției psihologice specific (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*);

Referitor la măsurile restrictive: ●verificarea modului de înregistrare a datelor în registrul unic de conțenționare și izolare (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*);

Referitor la relațiile personalului cu beneficiarii: ●folosirea unor metode educative pozitive pentru educarea, îngrijirea și supravegherea beneficiarilor cu boli neuropsihiatrice, care nu implică agresiunea de nici un fel, ci motivarea și responsabilizarea acestora, pentru gestionarea corespunzătoare a incidentelor (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*); ●reanalizarea procedurilor privind părăsirea centrului de către beneficiari fără permisiune și responsabilizarea angajaților cu privire la aplicarea acestor proceduri (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*); ●consilierea beneficiarilor în scopul prevenirii părăsirii centrului și identificarea de soluții în acest sens (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*);

Referitor la activitățile de recuperare, reabilitare și sociale: ●angajarea unui asistent social (*Spitalul de Psihiatrie Zam*); ●completarea studiilor personalului care este încadrat pe posturi de asistent social sau angajarea de asistenți sociali cu diplomă de licență și aviz de exercitare a profesiei (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*); ●acordarea unei mai mari atenții activităților de recuperare/reabilitare și activităților ocupaționale (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești, Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare*); ●examinarea posibilității amenajării unui loc în cadrul Centrului pentru desfășurarea de către beneficiari de activități de petrecere a timpului liber (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*);

Referitor la alte aspecte: ●formarea profesională continuă a personalului în problematica adultului cu boli grave neuropsihiatrice (*Centrul de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică Călinești*); ●achiziționarea unui mijloc de transport autorizat pentru pacienți (*Spitalul de Psihiatrie Zam*).

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, atunci când consideră necesar, poate efectua vizite de verificare a implementării recomandărilor formulate în urma unor vizite anterioare.

Astfel, în cursul anului 2016 a fost efectuată o vizită la **Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni-Grajduri**, având ca obiect verificarea implementării recomandărilor transmise conducerii spitalului ca urmare a vizitei efectuate în anul 2015. De asemenea, în cadrul vizitei au fost verificate și informațiile apărute în mass-media, conform cărora o infirmieră a lovit un pacient cu o coadă de mătură, conducerea unității a dispus desfacerea contractului de muncă, însă aceasta a contestat decizia în instanță, fiind susținută de sindicatul din unitate (instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în acest caz).

Prezentăm în continuare aspecte constatate cu ocazia vizitei:

Referitor la condițiile de cazare și tratamentul aplicat pacienților:

Având în vedere recomandările formulate în urma vizitei anterioare și anume: evitarea supraaglomerării unității; dotarea tuturor camerelor cu mobilier adecvat nevoilor

beneficiarilor; asigurarea unui număr corespunzător de instalații sanitare; asigurarea personalului necesar îngrijirii și tratării pacienților: medici, asistenți medicali, psihologi clinicieni; reevaluarea pregătirii profesionale a personalului de îngrijire și supraveghere; amenajarea unei camere atraumatice; inițierea și finalizarea procedurilor pentru asigurarea distribuirii apei în sistem centralizat; delimitarea spațiului exterior și contractarea unei firme de pază care să asigure securitatea pacienților și a personalului; achiziționarea unei ambulanțe, *s-au constatat următoarele:*

Capacitatea de cazare era și acum depășită, fiind cazați 348 de pacienți în cele 8 pavilioane, deși spitalul avea o capacitate de doar 240 de paturi. În consecință, nu erau respectate normativele în vigoare care stabilesc obligativitatea asigurării pentru fiecare pat a unei suprafețe de 7 mp și 20 mc aer. Echipa de conducere a spitalului a transmis o propunere Ministerului Sănătății privind extinderea spațiului de cazare, astfel că, la momentul vizitei, erau aprobate fondurile necesare efectuării studiului de fezabilitate pentru mansardarea și transformarea pavilionului administrativ în pavilion pentru cazarea pacienților, urmând ca spațiul unei foste spălătorii să fie transformat în pavilion administrativ. Mai mult, conducerea spitalului a arătat că acordă o atenție deosebită asigurării spațiului legal tuturor pacienților și caută diverse soluții, precum transformarea unei anexe gospodărești în pavilion destinat cazării persoanelor care suferă de TBC, reamenajare care necesită investiții de 20.000 Euro pentru lucrări de igienizare și dotare cu mobilier și aparatură și o serie de lucrări majore: instalarea unei fose ecologice, construirea unui gard și betonarea unei porțiuni de teren de lângă clădire.

În scopul asigurării unui spațiu de cazare corespunzător (având în vedere ca la momentul efectuării primei vizite de monitorizare, numărul de paturi din saloane fiind crescut, spațiul de mișcare al pacienților era redus ceea ce crea tensiuni psihice cu potențial de pericolozitate), a fost reorganizată distribuția mobilierului în cameră astfel încât pacienții să beneficieze de spații de trecere între paturi. De asemenea, au fost montate dulapuri suspendate la fiecare pat de lângă perete, iar pentru celelalte paturi au fost achiziționate dulapuri mari, amplasate lângă ușile de la intrare. Toate holurile și spațiile comune erau monitorizate de camere video cu circuit închis, urmând ca sistemul să fie extins și în exteriorul clădirii. Numărul de grupuri sanitare nu a fost suplimentat, dar **au fost înlocuite toate chiuvetele, cădițele de duș și dușurile, acestea funcționând corespunzător la momentul efectuării vizitei.**

În ceea ce privește asigurarea personalului necesar îngrijirii și tratării pacienților, **erau finalizate concursurile pentru ocuparea postului de Director medical** (fiind angajat un medic psihiatru) **și medic stomatolog**, urmând ca, după aprobarea bugetului anual să scoată la concurs celelalte posturi necesare (în luna mai 2016 s-a organizat concurs pentru un număr de 10 posturi de asistenți medicali, infirmieri, îngrijitori). Statul de funcții a fost actualizat, astfel încât să corespundă nevoilor pacienților. În spital **a fost înființată o nouă structură, Managementul calității serviciilor medicale**, care avea **ca scop asigurarea aplicării corecte a protocoalelor de asistență medicală și asigurarea calității actului medical.**

A fost dispusă montarea lângă fiecare pavilion a unor containere cu suprafața de aproximativ 20 mp, având destinația de camere atraumatice și dotate corespunzător (această măsură era adoptată până la asigurarea pentru fiecare pavilion a unei camere atraumatice).

Deși apa rece, folosită doar ca apă menajeră, era distribuită în continuare fără întreruperi din trei puțuri împrejmuite, aflate la intrarea în unitate, s-au efectuat demersuri pentru identificarea unor soluții tehnice de alimentare cu apă potabilă în sistem centralizat și, conform răspunsului autorității în domeniu, proiectul era în stadiul licitației lucrări –

analiza oferte. După încheierea contractului de lucrări, motivate de faptul că traseul de alimentare cu apă și canalizare se afla în imediata apropiere a spitalului se va putea realiza racordarea unității la aceste utilități.

A fost delimitat spațiul alocat spitalului cu gard din plasă metalică, prevăzut în sistem de alarmă antiefracție, toate lucrările de împrejmuire fiind finalizate. La intrarea în curtea spitalului era amenajat un punct de control unde era montată o barieră și un angajat al unei firme de pază și protecție din Iași verifica identitatea persoanelor care doreau să intre în perimetrul spitalului.

Deși recomandarea Avocatului Poporului cu privire la achiziționarea unei ambulanțe proprii nu a putut fi pusă în practică, motivat de faptul că aceasta nu corespundea nevoilor spitalului, a fost cuprinsă în buget o sumă necesară pentru achiziționarea unui microbuz 8+1 pentru transportul pacienților. În caz de urgență medicală se apela serviciul 112.

Alte aspecte constatate pe parcursul vizitei:

Pe toată lungimea holurilor erau montate bare de susținere și ușile camerelor erau noi. Au fost achiziționate piese de lenjerie, îmbrăcăminte și produse igienice pentru pacienți care, împreună cu mobilierul pentru servirea mesei achiziționate (mese din material special ușoare pentru a nu pune în pericol integritatea fizică a pacienților; urma să fie primite și scaune), asigurau un grad sporit de confort pentru pacienți.

Meniul pacienților era echilibrat în principii alimentare și structurat în patru diete: regim normal, regim desodat și gastric, regim hepatic și regim diabet.

Pacienții internați în spital beneficiau de tratamente psihiatrice de ultimă generație, conform patologiei prezentate și a protocoalelor terapeutice, precum și de tratamente non-psihiatrice, pentru boli intercurrente sau cronice (ex. hipertensiune arterială, diabet zaharat, pneumonie, alte infecții etc.). Conținutul și izolarea pacienților agitați se făcea la recomandarea medicului curant, conform protocolului științific, cu monitorizarea permanentă a funcțiilor vitale. Măsurile restrictive aplicate erau consemnate corespunzător în registrul special întocmit.

Cabinetul stomatologic era dotat cu aparatură de ultimă generație și funcționa corespunzător.

În cadrul spitalului era angajat un asistent social cu normă întreagă care deservea toți pacienții deși, pentru desfășurarea activității de asistență socială în condiții optime, era nevoie de încă 3-4 asistenți sociali cu normă întreagă, care să se ocupe mai ales de activitățile cultural-educative și de socializare desfășurate cu pacienții.

Referitor la cazul prezentat în mass-media:

Conform precizărilor managerului unității angajata implicată în incident, la data de 30 iunie 2014 a aplicat unui pacient mai multe lovituri cu o coada de mop de lemn, provocându-i acestuia echimoze, tumefacții și plăgi contuze, pentru vindecarea cărora au fost necesare 7-8 zile de îngrijiri medicale, conform certificatului medico-legal emis de IML Iași. A fost efectuată cercetarea disciplinară cu respectarea strictă a prevederilor legale. Salariața, care a recunoscut și regretat faptele comise și nu a solicitat probe în apărarea sa, a fost asistată, la cererea sa, de un reprezentant al sindicatului din care făcea parte. Având în vedere că faptele comise încălcau prevederi ale Regulamentului intern, precum și atribuții și responsabilități ce îi reveneau conform fișei postului, s-a luat decizia desfacerii contractului de muncă.

În cauză s-a declanșat și cercetarea penală sub aspectul săvârșirii infracțiunilor de lovire și alte violențe, fapta prevăzută și pedepsită de art. 193 alin. (2) cu aplicarea agravantelor prevăzute la art. 77 lit. e Noul Cod penal, cât și a infracțiunii de purtare abuzivă cu aplicarea art. 77 lit. e) și art. 38 alin. (1) din Noul Cod penal. Angajată în cauză a fost

condamnată de Judecătoria Iași la 10 martie 2016 la pedeapsa de 2 ani închisoare cu suspendare, sub supraveghere pe o perioadă de 4 ani.

Ca urmare a acestui incident, conducerea unității a procedat la actualizarea și completarea Fișelor de post ale tuturor angajaților, despre care, la data vizitei, toți salariații luaseră la cunoștință. Mai mult, ca urmare a recomandării anterioare privind necesitatea reevaluării pregătirii profesionale a personalului de îngrijire și supraveghere, asistenții șefi aveau ca atribuții instruirea zilnică și trimestrială a personalului din subordine cu privire la toate sarcinile, atribuțiile și responsabilitățile cuprinse în Fișele de post. De la incidentul prezentat în mass-media până la momentul vizitei nu au mai fost raportate astfel de incidente.

În urma vizitei efectuate la Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni-Grajduri, s-au formulat următoarele recomandări de către Avocatul Poporului:

- finalizarea demersurilor legale pentru extinderea spațiului de cazare în scopul evitării supraaglomerării din unitate, precum și asigurarea unui număr corespunzător de grupuri sanitare raportat la numărul pacienților internați (transformarea unor clădiri administrative în spații de cazare suficiente pentru toți pacienții);
- finalizarea demersurilor pentru asigurarea unor spații corespunzătoare desfășurării activității personalului administrativ;
- efectuarea demersurilor pentru asigurarea personalului necesar îngrijirii și tratării pacienților (angajarea de psihologi clinicieni, medici, asistente medicale, asistenți sociali, îngrijitori, supraveghetori);
- continuarea pregătirii profesionale a personalului de îngrijire și supraveghere;
- finalizarea amenajării unor spații cu destinația de camere atraumatice, în care pacienții agitați și agresivi pot fi securizați, fără a fi conționați.

Urmare a recomandărilor formulate de instituția Avocatul Poporului, **unitatea vizitată a luat următoarele măsuri:** ● demersurile legale pentru extinderea spațiului de cazare urmau a fi finalizate în cursul anului 2016; ● în limita bugetului disponibil s-a hotărât scoaterea la concurs a posturilor vacante în sectoarele cu deficit de personal; ● în ceea ce privește continuarea pregătirii profesionale a personalului de îngrijire și supraveghere, conducerea spitalului ne-a informat că acest aspect va fi un punct de reper principal în viziunea sa de îmbunătățire a calității actului medical oferit populației deservite.

Menționăm, în contextul implementării recomandărilor formulate de Avocatul Poporului, de către unitățile vizitate și **Centrul de Recuperare și Reabilitare Neuropsihiatrică Jibou**, județul Sălaj care, urmare a vizitei efectuate în anul 2015 (prezentată în cadrul Raportului anual pe anul 2015), *a întreprins următoarele măsuri în urma recomandărilor formulate* (conform răspunsului transmis la începutul anului 2016): ● pentru realizarea serviciului de pază permanent au solicitat DGASPC Sălaj și Consiliului Județean Sălaj externalizarea serviciului începând cu 1 aprilie 2016, programul de vizită în unitate a fost stabilit între orele 8:00-20:00 și a fost afișat în loc vizibil în ambele clădiri; ● au fost afișate Regulamentul de organizare și funcționare, Regulamentul de ordine interioară, Carta drepturilor beneficiarilor, Ghidul beneficiarului; ● a fost amplasată în corpul B o cutie pentru depunerea eventualelor reclamații, la care au acces toți beneficiarii și care vor fi analizate periodic de către echipa multidisciplinară; ● unitatea are contract de colaborare cu un medic psihiatru care urmărește periodic evoluția bolnavilor și îi reevaluează; pentru suplimentarea personalului medico-sanitar s-a solicitat scoaterea la concurs a unui post de asistent medical; ● oglinda din izolator a fost înlăturată imediat și s-au luat măsuri de siguranță pentru deschiderea ferestrelor din izolator; ● asistentul social a început demersurile pentru înscrierea în Colegiul Național al Asistenților Sociali; ● a fost întocmită procedura pentru conționarea și izolarea pacientului conform prevederilor legale; ● au fost întocmite: Registrul privind perfecționarea continuă a personalului, Registrul de evidență zilnică a programului de recuperare/reabilitare, a unui program zilnic de activități pentru

fiecare specialist, Registrul pentru înregistrarea abuzurilor, neglijării și discriminării; ● au fost întocmite proceduri în caz de: infecții nosocomiale, fuga din unitate, evacuarea beneficiarilor în caz de incendiu, învoirea în familie, deces.

PROPUNERI

● punerea în practică a Normei din 15 aprilie 2016 de aplicare a Legii nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice, republicată având în vedere faptul că pe parcursul derulării procedurii internării nevoluntare precum și la aplicarea măsurilor restrictive (izolare, contenționare), riscul de abuz este crescut; ● cazarea persoanelor cu tulburări psihice în camere cu număr redus de paturi și asigurarea unui spațiu suficient pentru fiecare pacient/beneficiar (dotat inclusiv cu noptiere și șifoniere), având în vedere că neasigurarea unor condiții de viață corespunzătoare poate fi asimilată tratamentelor inumane și degradante, astfel cum a constatat Comitetul European pentru Prevenirea Torturii; ● accesibilizarea spațiilor pentru a permite mobilizarea persoanelor cu dizabilități; ● întreprinderea demersurilor legale care se impun pentru scoaterea la concurs a tuturor posturilor vacante și suplimentarea lor în cazul în care se dovedește necesară; ● acordarea unei mai mari atenții activităților de recuperare/reabilitare și activităților ocupaționale; ● formarea profesională continuă a personalului în problematica adultului cu boli grave neuropsihiatrice; ● folosirea unor metode educative pozitive pentru educarea, îngrijirea și supravegherea beneficiarilor din centrele de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică, care nu implică agresiunea ci motivarea și responsabilizarea acestora.

FIȘA DE CAZ: vizita efectuată la Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare Dolj. Cu ocazia vizitei s-au constatat următoarele:

Asistența medicală se asigura în regim de spitalizare continuă, pacienții fiind internați în următoarele situații: urgențele psihiatrice (situațiile în care este pusă în pericol viața pacientului sau a celor din jur), care necesitau supraveghere medicală continuă; internările nevoluntare dispuse de medicul psihiatru și confirmate de instanța judecătorească; cazurile în care diagnosticul nu poate fi stabilit în ambulatoriu; situațiile în care tratamentul nu poate fi aplicat în condițiile asistenței medicale ambulatorii; alte situații bine justificate de către medicul care face internarea și avizate de către medicul șef de secție (transfer interspitalicesc); internările prevăzute de către articolul 110 Cod Penal și articolele 247, 248 din Codul de Procedură Penală, care sunt dispuse de către instanța penală și dirijate de către Direcția de Sănătate Publică către Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare.

În momentul internării, înainte de efectuarea oricărei proceduri clinice sau terapeutice, pacientul semna un consimțământ informat standardizat, care conținea informații despre drepturile și libertățile pacienților, modul de stabilire a diagnosticului, scopul tratamentului, beneficiile și efectele adverse, alternativele terapeutice, investigațiile. Pacientul era informat și despre măsurile aplicate în cazul apariției situațiilor de urgență în timpul internării. În cazul pacienților fără discernământ, informațiile erau comunicate reprezentantului legal; de asemenea, pacienții aveau dreptul să-și aleagă un reprezentant convențional.

Saloanele erau luminate natural, într-o stare de igienă corespunzătoare, era ordine, curățenia se efectua în fiecare tură, de două ori pe zi, **dar în unele dintre saloanele vizitate s-a constatat prezența muștelor, la ferestre neexistând montate site de protecție.** În saloane erau montate între trei și șase paturi, cu lenjerie curată, erau dotate cu mobilier standard, iar într-un salon unde erau internați pacienți cu spitalizări de lungă durată, au fost

adăugate piese de mobilier personal pentru îmbunătățirea confortului și personalizarea spațiului.

Toate pavilioanele dispuneau la fiecare nivel de câte un club, dotat cu televizor.

Grupurile sanitare, atât cele pentru personal, cât și cele pentru pacienți, erau curate și dotate corespunzător, existând un număr suficient de toalete și lavoare, amenajate astfel încât să asigure intimitatea, confortul și siguranța pacienților (elemente de susținere la toalete pentru persoanele cu dizabilități fizice). **Cabinele de duș însă, care erau poziționate alături de grupurile sanitare, nu asigurau intimitatea persoanelor internate, în fiecare cabină fiind montate două sau trei dușuri, fără a fi separate între ele.**

Dezinsecția, dezinfecția și deratizarea au fost realizate în lunile aprilie și iunie 2016 de o firmă specializată cu care spitalul avea contract, precum și de către compartimentul de specialitate al spitalului.

Aprovizionarea cu apă se făcea din puțuri proprii forate, iar calitatea apei se verifica permanent de o firmă specializată, în baza unui contract încheiat. Căldura și apa caldă erau asigurate de o centrală termică proprie, alimentată cu păcură, apa caldă fiind asigurată permanent.

Pregătirea hranei se realiza în bucătăria spitalului, iar aprovizionarea cu alimente se făcea săptămânal de la firmele cu care spitalul avea contracte încheiate. Alimentele erau depozitate în magazia amenajată, dotată corespunzător, cu combine frigorifice și rafturi de depozitare. Hrana se pregătea pe regimuri alimentare, avea gust, miros, consistență și aspect corespunzătoare, **însă în ziua vizitei nu se pregătise până la ora mesei meniul pentru diabetici.**

Numărul de posturi prevăzut pentru medici cu specialitatea psihiatrie era de 27, posturile ocupate fiind doar 13. În afara personalului de specialitate (psihiatrie), existau șase medici generaliști și un medic internist.

Diagnosticile cel mai frecvent întâlnite erau reprezentate de psihozele cronice (schizofrenie, tulburare bipolară), dar și toxicomanii (alcoolism), tulburări organice de personalitate, tulburări depresive și retard mental.

Pe întreaga durată a internării, tratamentul farmacologic, individualizat și adaptat la condiția pacientului, era susținut de mijloace educaționale (consiliere medicală).

Medicația era prescrisă conform protocoalelor terapeutice standard și era consemnată în foaia de observație de către medicul curant, respectiv de către medicul de gardă în cazul suplimentelor administrate în serviciul de gardă (cu menționarea orei și a motivului suplimentării).

Farmacia spitalului funcționa într-un spațiu corespunzător, era dotată cu mobilier adecvat și frigider unde erau păstrate produsele medicamentoase care necesitau depozitarea la temperatura standard de 4°C, dispunând și de un spațiu destinat preparării rețetelor magistrale. Achiziționarea medicamentelor se realiza prin sistemul licitațiilor publice, existând contracte încheiate cu șase distribuitori farmaceutici.

Spitalul dispunea de un laborator a cărui activitate era asigurată de un medic specialist, un biochimist și un asistent de specialitate.

Permanența medicală era asigurată de către doi medici și trei cadre medii și auxiliare pentru fiecare pavilion. Se întocmeau procese verbale după fiecare tură, un raport de gardă pentru medici, precum și un proces verbal de predare-primire a cazurilor cu probleme speciale, completat la schimbul de tură.

Referitor la conțenționarea și izolarea pacienților, în registrul de conțenționare/izolare, în cursul anului 2016 a fost consemnat un număr de 19 izolări/conțenționări. În foile de observație măsura restrictivă era descrisă corect, însă în

registrul de conțenționare/izolare **nu era specificată clar măsura restrictivă în 14 dintre cazuri, precum și numele personalului medical și auxiliar care a participat la aplicarea măsurii restrictive.** *Izolarea*, în cazurile în care s-a impus, s-a realizat în una din cele șase camere de izolare existente la nivelul a trei pavilioane, în momentul vizitei două dintre acestea aflându-se în curs de renovare și modernizare. S-a constatat că încăperile erau de dimensiuni corespunzătoare, iluminate și aerisite adecvat, cu posibilitatea oferirii unei libertăți corespunzătoare de mișcare, sub monitorizare continuă. Pereții erau acoperiți cu material durabil, dintr-o singură bucată, fără îmbinări vizibile. Lavoarul și vasul de toaletă erau de tip monobloc (antivandal), confecționate din inox, în stare bună de funcționare. *Conțenționarea* se realiza prin imobilizare parțială, cu ajutorul unor curele ajustabile, prezentate membrilor echipei de vizită, confecționate din material conform normelor în vigoare, prevăzute cu un sistem pentru prindere de pat și manșete pentru articulațiile carpiene, tarsiene, torace și genunchi. Starea pacienților era evaluată la fiecare 15 minute, fără a se depăși durata de patru ore. Nici în cazul izolării, nici al conțenționării, nu s-au consemnat cazuri de provocare a leziunilor fizice la pacienți sau personal. Ambele proceduri au fost folosite ca ultimă opțiune, în scopul prevenirii unei vătămări sau autovătămări. În cazul administrării de suplimente medicamentoase, s-a monitorizat permanent posibilitatea apariției efectelor secundare, cu respectarea integrității somatice a pacientului.

Asistența psihologică era asigurată de trei psihologi, fiecare având propriul cabinet, cu o **dotare tehnică precară (mobilier vechi, uzat, insuficient)**. Din punct de vedere metodologic psihologii utilizau teste cu licență. În timpul vizitei s-au solicitat evaluările psihologice efectuate pacienților și au fost prezentate diverse desene și teste aplicate (multe nedatate). Nu exista o interpretare a testelor, iar rezultatele acestora nu erau evaluate și nu se concretizau într-un profil psihologic al pacientului, neexistând corelare și interpretare unitară pentru fiecare pacient. Niciun pacient nu avea dosar personal de asistență psihologică. **S-a constatat că nu au fost identificate nevoile de natură psihologică ale pacienților și nici grupurile vulnerabile din spital (persoane cu risc suicidar, cu risc crescut de agresivitate, victime ale traumelor etc.), astfel încât ulterior să poată fi inițiată o intervenție psihologică specifică pe problema identificată.** Terapia de grup nu se desfășura după un protocol, iar participanții nu erau selectați conform unor criterii comune. Nu au putut fi prezentate fișe de consiliere psihologică și procedura aplicată în cazurile persoanelor agresive, celor cu risc de suicid etc., precum și modalitatea de intervenție în situație de criză.

Spitalul avea angajate patru persoane pe post de asistenți sociali, dar acestea nu aveau diplomă de licență în domeniul asistență socială, fiind calificate ca asistenți medico-sociali, iar două dintre acestea aveau studii postliceale absolvite cu certificat de competență ca asistent social. Pacienții nu petreceau suficient timp în activități de terapie ocupațională, ergoterapie, reabilitare socială.

Pacienții aveau posibilitatea de a contacta aparținătorii prin telefoanele instalate în fiecare pavilion, iar accesul acestora în spital era permis în baza unui program de vizită aprobat de conducerea spitalului. De asemenea, pacienții aveau acces în permanență la bunurile personale, primite direct sau prin colete de la aparținători, iar deschiderea pachetelor primite se făcea în prezența personalului, pentru a evita posibilul acces al pacienților la obiecte contondente sau produse toxice și pentru a preveni producerea de incidente.

Din interviurile cu pacienții a reieșit că erau mulțumiți de condițiile de cazare și de hrana primită, dar au existat și câteva nemulțumiri în legătură cu comportamentul agresiv al unor infirmieri. În **Registrul de sugestii și reclamații** (în fiecare pavilion existau două cutii

poștale destinate depunerii formularelor de sugestii și reclamații) erau consemnate patru reclamații referitoare la comportamentul neadecvat al unui infirmier față de pacienți. Acesta a fost sancționat disciplinar și se afla din nou în cercetare.

În urma vizitei efectuate în Spitalului de Psihiatrie Poiana Mare, județul Dolj, Avocatul Poporului a formulat următoarele Recomandări:

- montarea unor site de protecție la toate ferestrele pentru a împiedica pătrunderea insectelor în interiorul tuturor spațiilor din incinta spitalului;
- asigurarea intimității la cabinetele de duș;
- asigurarea permanentă și la timp a hranei pentru regimurile alimentare prescrise de medic;
- efectuarea demersurilor necesare în vederea completării posturilor vacante din schema de personal;
- verificarea modului de înregistrare a datelor în registrul unic de contenționare și izolare;
- elaborarea pentru fiecare pacient a unui Program terapeutic individualizat care să includă pe lângă terapia medicamentoasă și activități complementare (activități de terapie ocupațională, ergoterapie, reabilitare socială etc.);
- dotarea conform standardelor a cabinetelor destinate acordării asistenței psihologice și înlocuirea mobilierului vechi și uzat;
- identificarea grupurilor de persoane vulnerabile din spital (persoane cu risc suicidar, cu risc crescut de agresivitate, victime ale traumelor etc.) și acordarea cu prioritate a intervenției psihologice specifice;
- completarea studiilor personalului care este încadrat pe posturi de asistent social sau angajarea de asistenți sociali cu diplomă de licență și aviz de exercitare a profesiei;

Urmare a recomandărilor formulate de instituția Avocatul Poporului, **unitatea vizitată a luat următoarele măsuri:**

- vor fi completate sitele de protecție la ferestre;
- pentru cabinetele de duș s-au comandat draperii care vor fi montate în luna noiembrie 2016;
- în spital există meniuri pentru regimuri alimentare pentru diabet zaharat, hipertensiune arterială, etc., care se alocă la o medie de 30 pacienți din numărul total de pacienți (460 – 470);
- la începutul anului 2017 va fi analizată situația personalului, în anul 2016 fiind angajați: asistenți medicali, infirmieri, muncitori, personal TESA;
- în registrul unic de contenționare și izolare au fost introduse rubricile suplimentare conform sugestiilor în ceea ce privește măsura restrictivă aplicată și personalul medical și auxiliar, care au participat la aplicarea măsurii restrictive;
- s-a stabilit ca la foaia de observație a fiecărui pacient să fie atașat un Plan Individual de Recuperare, fiind o completare ce se trece ca terapie în foaia de observație;
- cabinetele pentru asistență psihologică vor fi modernizate în trim. II al anului 2017 (două dintre ele - unul fiind amenajat);
- persoanele cu risc suicidar și celelalte categorii cu risc sunt prioritare pentru psihologi și restul personalului medical și de îngrijire;
- se vor analiza variantele prin care se poate efectua completarea studiilor personalului care este încadrat pe posturi de asistent social.

5. Centre rezidențiale pentru copii

„Nimic nu este mai important decât construirea unei lumi în care toți copiii noștri să aibă posibilitatea să-și atingă întregul potențial și să crească sănătos, în pace și cu demnitate.” (Kofi Annan, Secretar General al Națiunilor Unite-1997- 2006)

În temeiul dispozițiilor art. 29² alin. (3) lit. j din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție (MNP) monitorizează centrele rezidențiale pentru copii, în scopul consolidării protecției minorilor împotriva oricăror acte de tortură sau rele tratamente și a exercitării fără discriminare a

drepturilor fundamentale. În acest sens, activitatea sa are în vedere prevederile legale în materia protecției speciale a minorilor, internaționale și naționale.

Prin **Convenția internațională cu privire la drepturile copilului**, adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989 (*ratificată de România prin Legea nr. 18/1990) se recunosc drepturile copilului ca făcând parte din drepturile omului și se reamintește necesitatea asigurării unei protecții speciale tuturor copiilor, fără discriminare. Interesele copilului prevalează în toate acțiunile care îl privesc. **Statul asigură protecție alternativă pentru copilul care este, temporar ori permanent, lipsit de mediul său familial sau care, pentru protejarea intereselor sale, nu poate fi lăsat în acest mediu.** De asemenea, statul trebuie să asigure protecția și îngrijirea necesare pentru bunăstarea copilului și veghează ca instituțiile, serviciile și așezămintele care răspund de protecția și îngrijirea copiilor să respecte standardele stabilite de autoritățile competente, în special cele referitoare la securitate și sănătate, la numărul și calificarea personalului din aceste instituții, precum și la asigurarea unei supravegheri competente (art. 3). Niciun copil nu trebuie să fie supus la tortură, la pedepse sau la tratamente crude, inumane sau degradante (art.37). Prin această convenție sunt recunoscute nevoile speciale ale copiilor cu dizabilități fizice și mentale și dreptul acestora de a avea o viață împlinită și decentă, în condiții care să le garanteze demnitatea, să le favorizeze autonomia și să le faciliteze participarea activă la viața comunității.

În România copiii beneficiază prin Constituție de un regim special de protecție și de asistență în realizarea drepturilor lor. Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale, care definește termenul *copil* drept persoana care nu a împlinit 18 ani și nu a dobândit capacitate deplină de exercițiu, reglementează cadrul legal privind obligația autorităților publice, a organismelor private autorizate, precum și a persoanelor fizice și a reprezentanților persoanelor juridice care au în îngrijire sau asigură protecția unui copil, de a respecta, promova și garanta drepturile copilului prevăzute în legislația internă și internațională în domeniu. De asemenea, orice reglementări adoptate în domeniul respectării drepturilor copilului, precum și orice act juridic emis sau, după caz, încheiat în acest domeniu se subordonează cu prioritate **interesului superior al copilului**.

În Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, este prevăzut dreptul la protecție alternativă a copilului care include, printre alte măsuri, măsura plasamentului copilului cu vârsta minimă de 3 ani (cu excepția situațiilor în care acesta prezintă handicapuri grave, cu dependență de îngrijiri în servicii de tip rezidențial specializate) într-un serviciu de tip rezidențial, în cazul în care nu a putut fi instituită tutela ori nu a putut fi dispus plasamentul la familia extinsă, la un asistent maternal sau la o altă persoană sau familie. Măsura plasamentului într-un serviciu de tip rezidențial se stabilește de către comisia pentru protecția copilului în situația în care există acordul părinților, în caz contrar de către instanța de judecată. În situația copilului abuzat, neglijat sau supus oricărei forme de violență ori găsit sau părăsit în unități sanitare, se stabilește plasamentul în regim de urgență.

Serviciile de tip rezidențial sunt serviciile prin care se asigură protecția, creșterea și îngrijirea copilului protejat. Cele care aparțin autorităților administrației publice se organizează numai în structura Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția copilului, în regim de componente funcționale ale acestora, fără personalitate juridică. Se organizează pe model familial, asigură găzduire pe o perioadă mai mare de 24 de ore și pot avea caracter specializat în funcție de nevoile copilului plasat. Copilul beneficiază de protecție specială până la dobândirea capacității depline de exercițiu. Măsura se poate prelungi până la vârsta de 26 de ani dacă își continuă studiile o singură dată în fiecare forma

de învățământ sau pentru o perioadă de până la 2 ani, dacă nu își continuă studiile și riscă excluderea socială.

Legea privind protecția și promovarea drepturilor copilului interzice săvârșirea oricărui act de violență, precum și privarea copilului de drepturile sale de natură să pună în pericol viața, dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală sau socială, integritatea corporală, sănătatea fizică sau psihică a copilului aflat în orice instituție publică sau privată care furnizează servicii sau desfășoară activități cu copiii.

Copiii cu dizabilități beneficiază de protecție adecvată nevoilor acestora. Conform Constituției, statul asigură realizarea unei politici naționale de egalitate a șanselor, de prevenire și de tratament ale handicapului, în vederea participării efective a persoanelor cu handicap în viața comunității, respectând drepturile și îndatoririle ce revin părinților și tutorilor, iar Legea nr. 272/2004 prevede dreptul copilului cu handicap la îngrijire specială, adaptată nevoilor sale, la educație, recuperare, compensare, reabilitare și integrare, adaptate posibilităților proprii, în vederea dezvoltării personalității sale.

De măsuri de protecție specială beneficiază și copiii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal. În cazurile în care fapta prevăzută de legea penală săvârșită de minor prezintă un grad ridicat de pericol social sau minorul față de care s-au stabilit măsuri speciale precum: măsura supravegherii specializate a minorului sau plasamentul acestuia în familia extinsă sau în cea substitutivă săvârșește în continuare fapte penale, se dispune plasamentul acestuia într-un serviciu de tip rezidențial specializat.

O importanță aparte în monitorizarea centrelor rezidențiale pentru minori o reprezintă aplicarea măsurilor restrictive, de conționare (prin Norma din 15 aprilie 2016 de Aplicare a Legii sănătății mentale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002, a fost interzisă izolarea persoanelor sub 18 ani). Conform standardelor minime obligatorii privind serviciile pentru protecția copilului aflat în sistem rezidențial, aceste măsuri nu trebuie utilizate ca pedeapsă ci numai ca ultimă soluție de prevenire sau stopare a vătămării copilului, a altor persoane sau a unor distrugerii importante de bunuri materiale. Toate cazurile în care se aplică măsuri restrictive sunt înregistrate într-o fișă specială, care conține cel puțin: numele copilului; data, ora și locul incidentului; măsurile luate; numele membrilor personalului care au acționat; numele altor persoane martore la incident, inclusiv copii; eventualele consecințe ale măsurilor luate; semnătura persoanei autorizate să efectueze înregistrările. După aplicarea măsurii restrictive, copilul va fi examinat de un medic, în termen de 24 de ore.

Prin Norma din 15 aprilie 2016 de aplicare a Legii sănătății mentale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002, au fost precizate dispozitivele de conționare admise în cazul minorilor și anume curele late din piele sau echivalente, prevăzute cu sistem de prindere pentru pat și cu manșete pentru articulațiile carpiene, tarsiene, torace și genunchi. Curelele și manșetele trebuie să fie ajustabile, cu căptușeala dublată de un material moale (burete, pâslă, poliuretan special etc.). Dispozitivele cu rol de protecție aplicate în caz de autoagresivitate sunt mănuși și cască de protecție. Este interzisă folosirea de materiale precum: sfoară, tifon, feși sau alte materiale care pot provoca vătămări.

Cunoașterea și aplicarea prevederilor legale naționale și internaționale cu privire la tortură și rele tratamente, de către personalul centrelor de plasament, de către beneficiari și familiile acestora, precum și de către întreaga societate, este imperios necesară, având în vedere faptul că, pe parcursul anului 2016, instituția Avocatul Poporului s-a sesizat din oficiu în urma mai multor articole apărute în presă. Conform mass-media, beneficiari ai centrelor de plasament erau victime ale abuzurilor membrilor personalului. Reamintim în acest sens, în completarea prevederilor legale menționate anterior, Standardul 17 din Ordinul nr.

21/2014 care reglementează protecția împotriva abuzurilor și anume *Serviciul pentru protecția copilului de tip rezidențial promovează și aplică măsuri de protejare a copiilor împotriva oricăror forme de intimidare, discriminare, abuz, neglijare, exploatare, tratament inuman sau degradant.*

Pe parcursul anului 2016, Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție a efectuat **22 de vizite** în centrele rezidențiale pentru copii având ca obiectiv verificarea tratamentului aplicat beneficiarilor și a condițiilor de cazare: Complexul de Servicii Sociale Găești, județul Dâmbovița; Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște, județul Dâmbovița; Centrul de plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea, județul Vâlcea; Casele de tip familial „Sf. Mihail” Caracal, județul Olt; Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov; Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța, județul Constanța; Serviciul rezidențial pentru copilul cu handicap sever din cadrul Centrului de Servicii Comunitare Oltenița, județul Călărași; Centrul maternal „Maternus” Iași, județul Iași; Centrul de plasament „Brândușa” din cadrul Complexului de Reabilitare Școlară Brădet, județul Brașov; Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău, județul Buzău; Centrul de primire în regim de urgență „Prinț și cerșetor” Sf. Gheorghe, județul Covasna; Căminul „Sf. Elisabeta” Orăștie, județul Hunedoara; Centrul maternal „Sf. Ecaterina” Craiova, județul Dolj; Complexul de servicii specializate de tip rezidențial copii „Casa Ioana”, comuna Dioști, județul Dolj; Centrul de primire în regim de urgență Copiii străzii Baia Mare, județul Maramureș; Centrul de plasament „Robin Hood” București; Centrul de plasament Stremț; Centrul de tip rezidențial pentru minorii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal Brașov, județul Brașov; Centrul de primire în regim de urgență pentru copilul abuzat, neglijat, exploatat Brăila, județul Brăila; Complexul de tip familial „Universul copiilor” Brăila, județul Brăila; Complexul de servicii sociale „Sf. Maria” București.

Menționăm principalele aspecte sesizate în cadrul vizitelor de monitorizare efectuate, cuprinse în rapoartele de vizită întocmite în cursul anului 2016 (au fost incluse și vizitele aflate în lucru la finalul anului 2015: Casa de tip familial „Piticot” – Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău, județul Sălaj; Casa de tip familial „Maria” Satu Mare, județul Satu Mare; Centrul de primire în regim de urgență „Copiii străzii” Bistrița, județul Bistrița Năsăud).

Pe parcursul vizitelor de monitorizare echipa de vizită a putut observa în cazul majorității unităților vizitate **aspecte pozitive** cu privire la tratamentele aplicate beneficiarilor, condițiile de cazare și hrana asigurate acestora, dar și cu privire la modul de organizare și de funcționare a centrelor respective. În acest context, prezentăm o parte dintre aspectele care s-au desprins cu precădere în cazul unora dintre centre: ●clădirile centrelor erau noi, cu camere zugrăvite recent (*Centrul maternal „Maternus” Iași; Centrul de Servicii Sociale „Găești”*); ●dormitoarele centrelor erau curate, igienizate și dotate corespunzător (*Casele de tip familial „Sf. Mihail” Caracal, Centrul Maternal „Sfânta Ecaterina” Craiova; Casa de tip familial „Maria” Satu Mare; Centrul maternal „Maternus” Iași; Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*); ●spațiile erau bine luminate atât natural cât și artificial (*Centrul Maternal „Sfânta Ecaterina” Craiova; Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*); ●cazarmamentele erau complete și în stare bună (*Casele de tip familial „Sf. Mihail” Caracal; Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea, Centrul Maternal „Sfânta Ecaterina” Craiova*); ●spațiile centrului erau personalizate, oferind confortul psihic și fizic necesar unei bune dezvoltări a copiilor (*Căminul „Sf. Elisabeta” Orăștie, județul Hunedoara*); ●pe holurile centrului se aflau dulapuri cu diverse jucării pentru copii, desene, tablouri pictate de mămici și multe ghivece cu flori, care creau o atmosferă plăcută (*Centrul*

Maternal „Sfânta Ecaterina” Craiova); ●circuitul alimentelor și prepararea acestora erau supravegheate cu strictețe de către asistenții medicali; informarea privind procedura de alimentație era adusă la cunoștință întregului personal care asigura asistența copilului cu dizabilități (*Serviciul rezidențial pentru copilul cu handicap sever din cadrul Centrului de Servicii Comunitare Oltenița*); ●în spațiul în care funcționa centrul erau amenajate zone de agrement și spații de joacă pentru copii, parc de relaxare, exista și un mic iaz unde copiii aveau acces doar sub supraveghere, grădină de zarzavat, livadă cu pomi fructiferi și o căsuță de lemn – se desfășurau diferite activități cu copiii, sub formă de joc, urmărindu-se în principal stimularea cognitivă și a limbajului, stimularea memoriei și a imaginației, antrenarea capacității de respectare a regulilor (*Căminul „Sf. Elisabeta” Orăștie, județul Hunedoara*); ●beneficiarii centrului interacționau în mod frecvent cu animalele (ponci, măgari, oi, porci, găini) găzduite în microferma din complex și se plimbau prin curtea centrului cu bicicletele sau se jucau pe terenul de fotbal (*Centrul de plasament „Brândușa” din cadrul Complexului de Reabilitare Școlară Brădet, complexul dispunea de o suprafață de 89.000 mp.*); ●gravidele, lehuzele, mamele și copiii erau atent urmăriți prin cabinete de medicină de familie, unde cuplurile erau înscrise (*Centrul maternal „Maternus” Iași*); ●minorii erau înscrși la un medic de familie și se aflau în evidența serviciilor specializate de neuropsihiatrie infantilă, unde erau consultați periodic și ori de câte ori era nevoie (*Casele de tip familial „Sf. Mihail” Caracal*); ●evaluarea psihologică a beneficiarilor se efectua semestrial iar serviciile de consiliere psihologică se furnizau săptămânal sau ori de câte ori era cazul (*Centrul Maternal „Sfânta Ecaterina” Craiova*); ●pe parcursul internării în centru tinerele beneficiau de un program de consiliere extinsă în care era inclusă familia/părinții, uneori și partenerii (*Centrul maternal „Maternus” Iași*); ●copiii beneficiau de consiliere psihologică în vederea gestionării tulburărilor de comportament (*Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov, unde psihologul participa și la activitățile de la școală, cu o frecvență de o zi/săptămână, cu scopul supravegherii și observării comportamentelor copiilor din centru*); ●majoritatea mamelor care nu realizau venituri și nu aveau un loc de muncă la momentul admiterii în centru erau incluse în programe de orientare profesională, având ca obiectiv final obținerea unui loc de muncă (*Centrul maternal „Maternus” Iași*); ●relațiile erau calde, apropiate, reciproce între beneficiari și personal (*Casele de tip familial „Sf. Mihail” Caracal; Centrul de primire în regim de urgență „Copiii străzii” Bistrița; Centrul maternal „Maternus” Iași; Centrul de primire în regim de urgență “Prinț și cerșetor” Sf. Gheorghe*); ●personalul era bine pregătit din punct de vedere profesional, interesat de asigurarea unui climat afectiv favorabil dezvoltării armonioase a personalității beneficiarilor (*Centrul maternal „Maternus” Iași*); ●personalul era implicat în recuperarea și reabilitarea beneficiarilor (*Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*); ●se organizau ședințe de consiliere în scopul menținerii relațiilor beneficiarilor cu părinții (*Serviciul rezidențial pentru copilul cu handicap sever din cadrul Centrului de Servicii Comunitare Oltenița*); ●există un manual de proceduri proprii (*Centrul Maternal „Sfânta Ecaterina” Craiova*); ●cutia unde beneficiarii puteau depune reclamații era amplasată la loc vizibil și ușor accesibil (*Centrul de plasament “Dacia”, județul Brașov, în vecinătatea intrării în sala cu destinația de club, situată la parterul clădirii*); ●parcul auto era alcătuit dintr-un microbuz cu o capacitate de 13 locuri, un autoturism marca Dacia Logan și un tractor (*Complexul de Reabilitare Școlară Brădet, în cadrul căruia funcționa Centrul de plasament „Brândușa”*).

Pe parcursul efectuării vizitelor s-a constatat o serie de deficiențe, dintre care amintim:

Referitor la funcționarea și organizarea centrului de plasament: ●capacitatea centrului de plasament era depășită (*Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*, unde capacitatea totală a centrului era de 50 de locuri și erau găzduiți 73 de beneficiari, dintre care 18 erau adulți cu vârste între 18 și 23 de ani; conform conducerii centrului, aceștia nu au putut fi mutați în centre pentru adulți, deoarece nu existau locuri libere; în perioada 2015-2016 au fost transferați 5 beneficiari adulți în Centrul Pilot Techirghiol); ●Regulamentele de organizare și funcționare nu erau revizuite conform Hotărârii de Guvern nr. 867/2015 pentru aprobarea nomenclatorului serviciilor sociale precum și a regulamentelor cadru de organizare și funcționare a serviciilor sociale (*Casa de tip familial „Piticot” – Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău; Casa de tip familial „Maria” Satu Mare*); ●nu erau respectate prevederile Regulamentului de organizare și funcționare (*Centrul de primire în regim de urgență „Prinț și cerșetor” Sf. Gheorghe*, care, deși era acreditat ca serviciu social în regim de urgență, găzduia beneficiari ca un centru rezidențial pentru copii și tineri); ●nu erau respectate prevederile din Metodologia de organizare și funcționare a centrului (*Serviciul rezidențial pentru copilul cu handicap sever din cadrul Centrului de Servicii Comunitare Oltenița*, 13 dintre cei 37 beneficiari aveau vârsta peste 18 ani, deși pct. IV „Criterii de admitere în Centrul rezidențial Oltenița” menționa că vârsta de admitere în centru era între 0-18 ani); ●deficiențe cu privire la admiterea și transferul beneficiarilor în și din centru (*Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*, unde un grup de opt copii a fost transferat într-un mod forțat, pe baza unui act exclusiv administrativ, motivat doar de aspecte administrative, de reorganizare a serviciilor DGASPC Brașov, fără a se ține cont de faptul că în celelalte servicii copiii erau mai aproape de domiciliul părinților sau al rudelor, de faptul că unii dintre ei sufereau de diverse afecțiuni, ce necesitau o supraveghere aparte- nefiind respectate prevederile art. 65 din Legea nr. 272/2004 și Standardul 3 din Ordinul nr. 21/2004 pentru aprobarea standardelor minime obligatorii privind serviciile pentru protecția copilului de tip rezidențial, conform cărora transferul se realizează în baza hotărârii comisiei pentru protecția copilului sau prin hotărâre judecătorească; în urma transferului au existat probleme de ordin medical, datorită discontinuității în administrarea tratamentului de specialitate, copiii fiind consultați de trei medici de specialitate neuropsihiatrie infantilă –NPI, iar medicul de familie la care erau repartizați copiii aflați în plasament în centru, nu a deținut informații cu privire la tratamentul NPI; în *Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colt”,* nu exista o procedură clară privind măsura de plasare în centrul de reabilitare, aspect care putea genera riscul adoptării unor măsuri abuzive; *Complexul de Servicii Sociale Găești,* s-a constatat o lipsă de claritate a criteriilor de admitere în complex și transfer a copiilor, având în vedere că centrul găzduia beneficiari cu grad de handicap de la mediu la grav, unii dintre aceștia prezentând și tulburări de comportament);

Referitor la condițiile de cazare: ●lipsa luminii naturale și/sau lumină artificială necorespunzătoare (*Centrul de primire în regim de urgență „Copiii străzii” Bistrița*, într-un dormitor în care erau cazate fete, în condițiile în care și neonul care asigură lumina artificială era nefuncțional; *Casa de tip familial „Piticot” – Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău*, în care unul dintre cele două dormitoare ale casei nu avea ferestre către exterior și comunica prin ușa dublă cu holul casei; *Complexul de Servicii Comunitare „Cristina”,* la un dormitor întrerupătorul era defect, neexistând astfel posibilitatea de a beneficia de lumina artificială furnizată de cele două neone existente; *Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colt” Târgoviște*, în dormitorul 4 de la parterul

Centrului rezidențial pentru copii și tineri cu dizabilități, peretele prevăzut cu ferestre mari era îndreptat spre peretele unei clădiri aflate la distanță mica de centru); ●aerisire necorespunzătoare (*Centrul de primire în regim de urgență „Copiii străzii” Bistrița*, în dormitorul fetelor); ●întreținere și igienă necorespunzătoare (pereții unor camere erau murdare și cu înscrisuri ale beneficiarilor, lambriurile erau zgâriate pe holuri (*Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*; *Complexul de Servicii Comunitare „Cristina”*: la Modulul 2 parter băieți mari, zugrăveala de pe pereți era deteriorată); ●mobiliu deteriorat sau neadaptat nevoilor beneficiarilor (*Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*; *Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*: la Modulul 2 etaj de băieți, un băiețel de șase ani se afla într-un pat de mici dimensiuni, personalul aprecia că este potrivit pentru beneficiar dar, în momentul în care acesta se întindea, degetele de la picioare îi ieșeau printre barele care împrejmuiau patul; la Modulul 3 parter băieți mari mobilierul era dezafectat, paturile erau mici și nu existau dulapuri în toate camerele, iar într-un dormitor patul dinspre geam, unde stătea un beneficiar care prezenta mișcări repetitive – legănare-, era lipit de calorifer, existând riscul de accidentare); ●nu toți beneficiarii aveau posibilitatea să își țină bunurile personale sub cheie (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colt” Târgoviște*); ●utilizare ineficientă a spațiului de cazare disponibil (*Centrul de primire în regim de urgență „Copiii străzii” Bistrița*, unde un dormitor de la etajul 1, deși era dotat cu mobilier în mod corespunzător pentru cazarea beneficiarilor, era folosit ca spațiu de depozitare, motivul fiind “lipsa de personal de supraveghere în special după masă și în timpul nopții); ●igiena necorespunzătoare (*Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*, unde persista un miros de urină în Modul 2-etaj- de băieți); ●existența unor surse de pericol: lipsa sistemelor de securizare la ferestre și prize, scări abrupte (*Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău*; *Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*, la Modulul 2 de băieți de la etaj geamurile erau aproape toate deschise și nu erau prevăzute cu grilaje, perdelele de la geamuri erau prinse de galerii care puteau să prezinte un pericol pentru copii - din relatările uneia dintre educatoare, existase un incident recent cu unul dintre copii, căruia i-a căzut galeria în cap, provocându-i leziuni; prizele nu erau securizate; *Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colt” Târgoviște*: la Centrul rezidențial de reabilitare comportamentală băieți, accesul la etaj se făcea pe o scară de lemn, foarte abruptă, prevăzută cu spații între trepte, care predispuneau la accidente – astfel de incidente avuseseră loc, conform beneficiarilor din centru; priza aflată lateral de scară era ieșită complet din perete; paturile de la etaj prezentau bare metalice, existând pericolul rănirii beneficiarilor); ●lipsa de personalizare a camerelor de cazare și monotonia întâlnită în unele camere de cazare (*Centrul maternal „Maternus” Iași*, mediul ambiant din centru nu oferea un confort psihic; *Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău*; *Centrul de plasament „Brândușa” din cadrul Complexului de Reabilitare Școlară Brădet*; *Centrul de Servicii Sociale „Floare de Colt” Târgoviște*; *Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*: decorațiunile lipseau total de pe pereți, toată lenjeria prezenta același imprimeu; la Modulul 4 fete, la etaj, într-unul dintre dormitoare, pe dulapurile mari duble existente, se aflau aliniate cu fața spre interiorul camerei, aproximativ 10 păpuși de pluș –maimuțe- identice, înalte de circa 50 cm; în spatele lor, de asemenea aliniate erau alte păpuși mari de pluș, identice, înfățișând șoricei - aceste păpuși, de culoare ciclam sau mov, reprezentau cadouri primite pe care, din relatările personalului, nu au avut unde să le pună; echipa de vizită nu a observat prezența unor astfel de păpuși pe paturile sau în spațiile pentru joacă ale copiilor; *Complexul de Servicii Sociale Găești*, unde aspectul era de spital, cu pereți albi, lipsiți de decorațiuni); ●beneficiarii nu

dispuneau de îmbrăcăminte personalizată (*Complexul de Servicii Sociale Găești*, în cazul copiilor aflați în stare de dependență față de o altă persoană); ●deficit de fotolii rulante (*Casa de tip familial „Piticot” – Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău*); ●instalațiile sanitare lipseau, erau deteriorate și/sau nefuncționale, unele având și componente lipsă (*Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea; Centrul Maternal „Sfânta Ecaterina” Craiova; Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău*, în camera destinată activității de îmbăiere a băieților nu exista instalație de duș); ●electrocasnice nefuncționale (*Serviciul rezidențial pentru copilul cu handicap sever din cadrul Centrului de Servicii Comunitare Oltenița* - o mașină de spălat și un uscător de rufe); ●liftul nu era funcțional (*Serviciul rezidențial pentru copilul cu handicap sever din cadrul Centrului de Servicii Comunitare Oltenița*, liftul care asigura transportul beneficiarilor la bucătărie);

Referitor la hrană: ●lipsa unui meniu variat (*Casa de tip familial „Maria” Satu Mare*, lipseau fructele, legumele crude, carnea de pește, nucile și alte alimente bogate în Omega 3 și DHA); ●depozitare necorespunzătoare a produselor destinate consumului alimentar (*Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău*, sacii de cartofi erau depozitați direct pe pardoseală); ●distribuirea necorespunzătoare a hranei (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște, la Centrul rezidențial pentru copii și tineri*, gustările pentru întreaga săptămână erau date copiilor pentru a și le gestiona singuri, existând situații când erau consumate în numai două zile sau erau depozitate necorespunzător); ●electrocasnice aflate într-o stare avansată de uzură (*Serviciul rezidențial pentru copilul cu handicap sever din cadrul Centrului de Servicii Comunitare Oltenița, aragazurile din dotarea bucătăriei de la demisol*); ●igiena necorespunzătoare a sălii de mese (*Complexul de Servicii Sociale Găești*);

Referitor la asistența medicală: deficit de medici (*Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău*, nu dispunea de un medic angajat cu norma întreagă, exista o colaborare cu un medic de medicină de familie; *Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*, unde nu exista un medic angajat, postul de medic fiind vacant); ●nu exista un contract de colaborare cu medicul de specialitate psihiatrie pediatrică care să asigure asistența medicală de specialitate a beneficiarilor (*Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*, medicul respectiv colabora cu acest centru dar nu exista un contract de colaborare încheiat, fie cu centrul, fie cu DGASPC Brașov; de asemenea evaluarea psihiatrică și tratamentul psihiatric în cazul unui grup de opt copii transferați la centru au fost făcute, respectiv prescrise de medici de specialitate psihiatrie pediatrică care nu aveau contract de colaborare încheiat cu DGASPC Brașov sau cu Centrul de plasament „Dacia”, nefiind respectat Standardul 12 alin. (1) pct. 12.1. din Ordinul nr. 21/2004 care prevede că PIS pentru sănătatea copilului este în responsabilitatea medicului de familie sau, în lipsa bine documentată a acestuia, a medicului angajat de către furnizorul de servicii, conform prevederilor Codului Muncii, precum și Standardul 12.1.1 din același ordin, care stabilește că evaluarea medicală de specialitate a copiilor se face în baza recomandărilor/consemnărilor din programul de intervenție specifică PIS ale medicului responsabil cu PIS-ul sănătate/medic de familie și în baza recomandării psihologului; *Complexul de Servicii Comunitare „Cristina”*: conform conducerii a existat inițiativa încheierii unor contracte de colaborare cu medici de specialitate psihiatrie, neurologie, neuropsihiatrie, dar niciun medic nu și-a exprimat disponibilitatea de a veni la centru; astfel, la data vizitei, copiii erau împărțiți între șase medici, practica fiind ca beneficiarii să fie prezentați la cabinetele medicilor aflate în oraș, ceea ce însemna conform

șefului de centru „foarte multă alergătură,, - fiecare asistent medical avea în grijă câte 10 copii și având în vedere natura afecțiunilor acestora, frecvența deplasărilor cu beneficiarii la medicul specialist era ridicată -); ●asistența medicală nu era asigurată în mod permanent (*Casa de tip familial „Piticot” – Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău*, unde noaptea și începând de vineri orele 16:00 până luni orele 08:00, nu exista asistent medical în centru, asistența medicală în caz de urgență asigurându-se prin serviciul 112; *Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*, unde era angajată o singură asistentă medicală astfel că, la sfârșitul programului de lucru precum și în zilele de sâmbătă și duminică, medicamentele erau administrate de către educatorii centrului); ●medicamentele nu erau păstrate în mod corespunzător (*Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov, dulapul unde erau păstrate medicamentele nu era închis cu cheia*); ●materiale pentru uz medical expirate (*Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău*, trusa medicală de urgență conținea produse de tehnică medicală expirate); ●deficiențe cu privire la registrele medicale (*Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*, la cabinetul medical nu existau registre speciale pentru tratamentul neuroleptic); ●administrarea tratamentului injectabil cu specific psihiatric în situațiile de urgență, fără un control strict (*Complexul de Servicii Sociale Găești*); ●evenimente precum excoriații, plăgi tăiate, arsuri menționate în mod repetat în registrul de consultații (*Complexul de Servicii Sociale Găești*); ●camera cu destinația de izolator era improprie sau dotată necorespunzător (Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul *Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău*, izolatorul nu avea grup sanitar propriu; *Complexul de Servicii Comunitare „Cristina”*: camera destinată acestui scop conținea pe partea stângă vestiarele asistentelor medicale, iar pe partea dreaptă o canapea, nu exista pat, conform șefului centrului fiind întocmit un referat pentru achiziționarea lui; cu privire la abordarea situațiilor care impuneau izolarea a existat un singur caz, al unei fete care prezenta fenilcetonurie, care a fost cazată în camera de zi); ●nu era asigurată prevenția și tratamentele *stomatologice* (*Casa de tip familial „Maria” Satu Mare*, unde, la nevoie, se apela la cunoștințe, medici dispuși să ofere servicii stomatologice pe baza de voluntariat; *Căminul „Sf. Elisabeta” Orăștie, județul Hunedoara; Centrul de plasament „Brândușa” din cadrul Complexului de Reabilitare Școlară Brădet*);

Referitor la aplicarea măsurilor restrictive: ●metodologia privind organizarea și funcționarea nu detaliau procedura privind conțenționarea (*Cazele de tip familial „Sfântul Mihail” – Caracal*); ●aplicarea procedurii de conțenționare și completarea Registrului de conțenționare în mod necorespunzător (*Complexul de Servicii Comunitare I „Cristina” Constanța*: Registrul de conțenționare era un caiet studentesc, cu rubricile completate de mână și prezenta o singură notare; în fișa medicală a beneficiarului conțenționat se regăsea o singură recomandare din partea medicului specialist psihiatru cu privire la aplicarea acestei măsuri, existau însă mai multe recomandări de a fi supravegheat în permanență; nefiind însă personal suficient pentru a asigura supravegherea permanentă, beneficiarului i-a fost aplicat frecvent un dispozitiv special de protecție - o cască de hochei -, măsură care nu se aplica la recomandarea scrisă a medicului specialist, existând doar discuții verbale cu acesta; conform unui membru al personalului, beneficiarului i-au fost puse și niște atele, confecționate de personal, în zona cotului pentru a nu mai putea îndoi mâinile, cu scopul reducerii riscului de automutilare; Centrul de Servicii Sociale Găești, unde un beneficiar în vârstă de 18 ani era conțenționat zilnic, deși ultima evaluare neuropsihiatrică a fost făcută în noiembrie 2015 și nu recomanda conțenționarea);

Referitor la consiliere psihologică: ●deficit de psihologi (*Casa de tip familial „Maria” Satu Mare* care funcționa fără psiholog); ●activitățile de evaluare, consiliere și asistență psihologică erau desfășurate de către un psiholog, care deținea atestat de liberă practică în specialitatea Psihologie Clinică, treapta de specializare Practicant, forma de atestare Supervizare - în conformitate cu prevederile legislației în vigoare, psihologul Practicant în Supervizare poate să își exercite competențele profesionale cu condiția încheierii și executării contractului de supervizare profesională cu un supervisor certificat în specialitatea Psihologie Clinică (*Centrul Maternal „Sfânta Ecaterina” Craiova*); ●persoanele încadrate pe funcțiile de psiholog, respectiv psihopedagog nu erau membre ale Colegiului psihologilor din România, astfel cum prevede art. 6 alin. (1) și (2) din Legea nr. 213/2004, actualizată privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România (*Centrul de plasament „Brândușa” din cadrul Complexului de Reabilitare Școlară Brădet*); ●lipsa unui spațiu adecvat destinat cabinetului psihologic (*Centrul de primire în regim de urgență „Prinț și cerșetor” Sf. Gheorghe*, o încăpere dotată pentru activitățile psihologice, dar mică pentru efectuarea intervențiilor de consiliere în grup; *Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*, unde nu erau întrunite condițiile privind confidențialitatea actului profesional și securitatea emoțională a beneficiarilor, în conformitate cu prevederile art. 32 alin. (1) și (2) ale Hotărârii nr. 1/2006 a Comitetului director al Colegiului Psihologilor din România); ●programul cabinetului psihologic era neadaptat la programul școlar al beneficiarilor (*Centrul de primire în regim de urgență „Prinț și cerșetor” Sf. Gheorghe*, unde programul de lucru al psihologului: 08:00-16:00 se suprapunea numai pentru un interval scurt de două ore cu prezența beneficiarilor școlari în centru, înainte de masă, aceștia fiind la cursuri până la orele 14:00-15:00); ●lipsa unui orar al activităților zilnice ale psihologului (*Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău*); ●lipsa unor dotări metodologice corespunzătoare (*Centrul de plasament „Brândușa” din cadrul Complexului de Reabilitare Școlară Brădet*, lipseau instrumente de lucru licențiate și acreditate cum ar fi teste psihologice, chestionare psihologice etc.; *Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*); ●lipsa intervențiilor specifice față de comportamentul beneficiarilor (*Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*); ●psihologul centrului era managerul de caz al beneficiarei (conform informațiilor mass-media, care au făcut obiectul sesizării din oficiu al instituției Avocatul Poporului în acest caz, beneficiara a fost abuzată sexual de mai multe persoane, printre care și beneficiari ai Centrului de plasament „Sf. Ana”), precum și manager de caz al tuturor copiilor internați în centru, fiind un conflict de roluri și nefiind în conformitate cu standardul 4.2 din Ordinul nr. 21/2004 pentru aprobarea standardelor minime obligatorii privind serviciile pentru protecția copilului de tip rezidențial; ●nu existau rapoarte sau planuri individuale și nici obiective specifice pentru fiecare ședința sau copil (*Casa de tip familial „Maria” Satu Mare*); ●actele întocmite de psiholog nu erau parafate și erau înregistrate numai în registrul centrului, nu și în Registrul de evidență a actelor profesionale (*Centrul de primire în regim de urgență „Prinț și cerșetor” Sf. Gheorghe*); ●nu exista o corelație clară între recomandările medicale, de specialitate și activitățile de intervenție și asistență psihologică (*Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*, unde psihologul centrului nu avea o relație profesională instituțională cu specialiștii de la serviciile/cabinetele de psihiatrie infantilă la care copiii se aflau în evidență, în vederea unei cât mai bune monitorizări a evoluției acestora, precum și a unui schimb cât mai eficient de date și informații despre copii); ●lipsa unei pregătiri psihologice a copiilor, anterior transferului dintr-un centru în alt centru de plasament (*Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*, unde opt copii care au fost

transferați în centru nu au beneficiat de consiliere psihologică cu privire la transfer, anterior producerii acestuia; *Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*, beneficiarii erau transferați de la alte centre în Centrul rezidențial de reabilitare comportamentală fără a fi pregătiți psihologic în prealabil; din discuțiile cu beneficiarii, niciunul nu înțelegea de ce a ajuns în acel centru, percepend acest lucru ca pe o pedeapsă); ●lipsa desfășurării unui program de acomodare a beneficiarilor care au venit dintr-un centru de plasament prin transfer din alte centre (*Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*, explicația personalului fiind în sensul că nu se așteptau nici salariații, nici beneficiarii respectivi, ca aceștia să rămână în centru pe termen lung); ●existau disfuncționalități în relațiile psiholog-coordonatori centre și beneficiari- psiholog (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*, ceea ce împiedica înregistrarea unor schimbări semnificative în educația și ameliorarea comportamentelor beneficiarilor);

Referitor la activități desfășurate de beneficiari în cadrul centrelor rezidențiale (de menținere și recuperare a capacităților fizice și intelectuale, sociale, educative, de recreere): ●lipsa personalului specializat pentru terapii specifice (*Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău*, nu avea angajați: kinetoterapeut, logoped, pedagog de recuperare sau alt specialist pentru terapii specifice, neexistând posibilitatea de a oferi terapii specifice pentru beneficiarul cu diagnostic multiplu); ●implicarea beneficiarilor în activități de recuperare, neadecvată la nevoile acestora (*Complexul de Servicii Comunitare „Cristina”*: la cabinetele de logopedie, care erau în cadrul Centrului de zi și de recuperare, programul era stabilit pe un an terapeutic, prioritari fiind copiii din comunitate acceptați în Centrul de zi și de recuperare; după ce se realiza admiterea copiilor din comunitate erau acceptați copiii aflați în grija asistenților maternali, astfel se depășea numărul de 30 de locuri, copiii din Centrul de plasament fiind strecurați printre ceilalți copii la activitățile de logopedie; cei trei kinetoterapeuți din cadrul Centrului de zi și de recuperare, care deserveau și Centrul de plasament, din lipsă de timp - ajutau la administrarea hranei, la prânz, pentru că nu erau decât câte două persoane pe modul, astfel cum a reieșit din discuțiile cu personalul -, se concentrau pe modulul 1 de imobilizați; cu fiecare copil rezidențial lucrau în general o dată pe săptămână, puțin mai des cu cei cu potențial, pentru a-i ajuta să treacă la alt modul, ceea ce, considerau ei, nu era suficient, din alte module lucrau doar cu câte 2-3 copii iar cu adulții nu desfășurau nici o activitate); ●deficit de asistenți sociali și/sau educatori (*Casa de tip familial „Maria” Satu Mare; Centrul maternal „Maternus” Iași; Casa de tip familial „Piticot” – Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău; Centrul de primire în regim de urgență „Prinț și cerșetor” Sf. Gheorghe*, postul de asistent social era vacant, activitățile sociale fiind asigurate de managerul de caz de la DGASPC Covasna; *Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*); ●organigrama nu prevedea posturi pentru asistenți social (*Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța.*, unde asistentul social venea o dată pe săptămână); ●asistentul social nu era înscris în Colegiul National al Asistenților Sociali și nu deținea aviz de exercitare a profesiei (*Centrul de primire în regim de urgență „Copiii străzii” Bistrița; Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*); ●lipsa personalului de specialitate (post vacant de asistent social la *Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea, Centrul Maternal „Sfânta Ecaterina” Craiova; Centrul de plasament „Brândușa” din cadrul Complexului de Reabilitare Școlară Brădet*); ●activitățile sociale erau asigurate de către o persoană cu studii superioare de psihopedagogie și curs de formare în domeniul asistenței sociale (*Căminul „Sf. Elisabeta” Orăștie, județul Hunedoara*); ●asistentul social era manager de caz pentru toți copiii din complex, fără să existe dispoziție în acest sens din partea DGASPC (*Casa de tip familial*

„Piticot” – *Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău*, unde, datorită volumului mare de muncă nu era realizată reevaluarea la fiecare 6 luni); ●lipsa unei continuități în acordarea serviciului de către același manager de caz, responsabil de caz (*Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*); ●delegarea nejustificată, către responsabilul de caz din centru, a sarcinilor ce țineau de activitatea exclusivă a managerului de caz (*Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*); ●deficiențe în întocmirea documentelor de specialitate, a planului individual al beneficiarilor și a aplicării acestui plan (*Casa de tip familial „Maria” Satu Mare*, unde planul nu era semnat de către specialiștii implicați în intervenția personalizată a fiecărui copil, fiind semnat numai de către șeful SMCDPC și consilierul/managerul de caz; *Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*, unde documentele de specialitate erau întocmite superficial și nu țineau cont întotdeauna de schimbările petrecute în viața de zi cu zi a copiilor, Planurile de Intervenție erau asemănătoare deși doi dintre copii au fost în grija sistemului public mai multe etape de creștere și dezvoltare; *Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*, unde unele programe de intervenție specifică nu conțineau informații cu privire la durata aferentă activităților, resursele materiale și financiare alocate activităților sau modalitățile de monitorizare și evaluare/reevaluare a acestor programe; *Complexul de Servicii Sociale Găești*, planurile de intervenție specifică nu conțineau obiective pe termen scurt și lung); ●nu exista un program care să cuprindă servicii/activități de recuperare/reabilitare funcțională, de integrare/reintegrare social, recreative (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*, la momentul vizitei nu era afișat un program de activitate și nu era prezent niciun beneficiar la atelierele din cadrul complexului; la Centrul de reabilitare comportamentală, principala activitate a beneficiarilor era urmărirea programelor la televizor, acesta fiind unul dintre motivele unui comportament agresiv al acestora, conform personalului centrului); ●implicarea redusă sau lipsa implicării beneficiarilor în diverse activități educative, recreative (*Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*, copiii nu își petreceau timpul în niciun fel de activități plăcute și constructive; *Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*, numărul activităților în care copiii, individual sau în grup erau efectiv îndrumați de educatori era redus, fapt recunoscut de către membrii personalului, care au menționat că nu prea este timp pentru activități educative, merg mai mult pe partea de deprinderi; nu se desfășurau nici activități culturale și sportive, motivul invocat fiind același, personal insuficient); ●lipsa Programului de Intervenție Specifică (P.I.S.), instrument elementar în implementarea Planului de Intervenție Personalizat (P.I.P.) (*Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*); ●lipsa leagănelor, băncilor, locurilor de joacă pentru copii, ale aleilor pentru plimbare în curtea centrului (*Centrul maternal „Maternus” Iași*);

Referitor la personal: ●lipsa unei pregătiri profesionale continue și a evaluărilor periodice a personalului (*Casele de tip familial „Sf. Mihail” Caracal, Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea; Casa de tip familial „Piticot” – Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău; Casa de tip familial „Maria” Satu Mare*); ●personal insuficient pentru îngrijire, supraveghere (*Centrul maternal „Maternus” Iași*, unde nu exista serviciu de pază și protecție; *Centrul de primire în regim de urgență „Prinț și cerșetor” Sf. Gheorghe*, unde, pe timpul nopții era un singur supraveghetor, în condițiile în care nu exista personal de paza și nici sistem de supraveghere video externă și internă; *Complexul de Servicii Sociale Găești*);

Referitor la registre și proceduri: ●admiterea în centru nu respecta prevederile art. 65 din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului republicată (*Căminul „Sf. Elisabeta” Orăștie, județul Hunedoara*, 22 de beneficiari erau găzduiți cu contract de rezidență); ●aplicarea unor măsuri de sancționare neadecvate (*Complexul de*

Servicii Comunitare „Cristina”, unde beneficiarii au reclamat echipei de vizită faptul că li se aplică ca mijloc de pedeapsă statul la colț cu mâinile în sus); ●neinformarea beneficiarilor cu privire la drepturile lor, precum și despre existența Registrului de sesizări și reclamații (*Complexul de Servicii Comunitare „Cristina”*); ●registru de evidență a cazurilor de abuz, neglijare sau discriminare identificate, registrul de evidență a sesizărilor și reclamațiilor, registrul de evidență a incidentelor deosebite și registrul de consiliere nu erau întocmite corespunzător cerințelor legale sau lipseau (*Casele de tip familial „Sf. Mihail” Caracal, Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea, Centrul Maternal „Sfânta Ecaterina” Craiova; Complexul de Servicii Sociale, la Centrul rezidențial pentru copii și tineri cu dizabilități „Viișoara” lipsea Registrul de sesizări și reclamații*); ●incidentele nu erau consemnate în Registrul de notificări evenimente deosebite (*Casele de tip familial „Sf. Mihail” Caracal; Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*); ●nu exista Registrul privind sancționarea comportamentului beneficiarilor conform Standardului 19 – Controlul comportamentului copilului din Ordinul nr. 21/2004 (*Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*); ●Metodologia de organizare și funcționare a centrului nu era semnată de șeful de centru și nu era ștampilată, nu conținea procedura privind controlul comportamentului (Standardul 19) și nici procedura privind educația formală, non-formală și informală, includea doar referiri la educația formală (legată de școală) (*Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*); ●deficiențe cu privire la organizarea și consemnarea vizitelor (*Casa de tip familial „Maria” Satu Mare*, vizitele nu erau consemnate sub semnătura de către personalul centrului pentru a marca responsabilitatea în caz de incidente ulterioare sau îmbolnăviri; Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău, nu era precizată concret identitatea vizitatorului; *Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*, nu era organizat un spațiu privat, cu o destinație bine stabilită și cu o ambianță intimă pentru desfășurarea vizitelor efectuate de persoanele importante pentru copii); ●nu existau condiții pentru cazarea de scurtă durată a vizitatorilor (*Complexul de Servicii Sociale Găești*); ●registru de sugestii și reclamații nu era plasat într-un loc ușor accesibil beneficiarilor (*Centrul maternal „Maternus” Iași*, unde nu era asigurată nici confidențialitatea consultării și completării acestuia; *Centrul de primire în regim de urgență „Prinț și cerșetor” Sf. Gheorghe*, registrul era ținut în biroul șefului de centru, beneficiarii neavând cunoștință despre acest registru); ●tabelul lunar întocmit de asistentul social și avizat de șeful de centru unde erau consemnate sumele de bani (bani de buzunar) primite de către beneficiarii care îi puteau folosi sau de persoana care îi gestiona, în cazul celorlalți beneficiari, nu conținea o rubrică destinată semnăturii persoanei care a primit banii (*Centrul de plasament „Brândușa” din cadrul Complexului de Reabilitare Școlară Brădet*); ●deficiențe cu privire la procedura de învoire, acordare a biletelor de voie și informarea beneficiarilor (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț”*, beneficiarii nu erau familiarizați cu această procedură, erau nemulțumiți de faptul că învoirile erau acordate foarte rar, ca nu li se acorda mai multă libertate); ●lipsa unor mijloace concrete de contactare și comunicare a copiilor cu familia și alte persoane importante pentru aceștia, adecvate tipului dizabilității sau gradului de handicap (*Complexul de Servicii Sociale Găești*, accesul beneficiarilor la telefon era limitat și li se interzicea să dețină telefoane mobile);

Referitor la alte aspecte: ●existența unei situații conflictuale între șeful complexului și angajați (*Casele de tip familial „Sf. Mihail” Caracal*); ●transportul necorespunzător al beneficiarilor (Centrul de primire în regim de urgență “Copiii străzii” Bistrița, dispunea de un singur autoturism, Dacia Solenza, care nu putea rezolva problema transportului copiilor la grădiniță și la școală, precum și a deplasărilor copiilor pe perioade mai lungi; *Casa de tip*

familial "Piticot" – Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău, în situația în care un singur microbuz deservea toate cele cinci case din cadrul complexului; Centrul maternal „Maternus” Iași, lipsea un autoturism dotat corespunzător pentru transportul mamei și copilului); ●supraveghere deficitară a centrului (*Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău*, exista un sistem de supraveghere video, dar nu era încheiat un contract cu o firmă specializată în activități de pază; *Centrul maternal „Maternus” Iași*, unde nu exista serviciu de pază și protecție); ●existența unui grad scăzut de toleranță față de minorii din centrele de plasament, din partea cadrelor didactice (*Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*: conform conducerii DGASPC Brașov, primarul comunei Jibert unde se afla centrul a susținut că nu va mai asigura transportul copiilor de la centru la Școala Gimnazială Jibert decât sub condiția plății serviciului de transport, precum și asigurării însoțirii copiilor pe perioada transportului - unitatea școlară din Jibert a acuzat copiii că ar fi tăiat câteva centuri de siguranță din microbuz, fapte infirmate de către copii - și a înaintat Instituției Prefectului și Consiliului Județean Brașov o sesizare în care au fost expuse problemele cu care se confruntau cadrele didactice ale Școlii Gimnaziale Jibert unde erau înscriși copiii transferați din „diverse orfelinate”); ●unii dintre beneficiari desfășurau activități lucrative, la solicitarea unor vecini din sat, contra unei sume de bani sau fără a primi bani (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*, Centrul rezidențial pentru copii și tineri, unde doi beneficiari, cu vârste peste 18 ani, desfășurau activități precum maturat, aranjarea încălțăminteii, la solicitarea unor vecini din sat, contra unor sume de bani sau doar pentru recreere, conform personalului centrului).

Față de cele constatate cu ocazia vizitelor efectuate, Avocatul Poporului a emis o serie de **Recomandări** adresate conducerii unităților vizitate, dintre care amintim:

Referitor la funcționare și organizare centru: ●revizuirea și respectarea Regulamentului de organizare și funcționare a centrului; analizarea oportunității transferului persoanelor cu vârsta peste 18 ani, într-o locație destinată admiterii persoanelor care prezintă handicap sever (*Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța; Casa de tip familial „Piticot” – Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău; Casa de tip familial „Maria” Satu Mare; Centrul de primire în regim de urgență „Prinț și cerșetor” Sf. Gheorghe*); ●respectarea prevederilor legale privind admiterea beneficiarilor în centrul de plasament, respectiv transferul acestora dintr-un centru într-altul; stabilirea cu claritate a criteriilor de admitere și transfer a copiilor (*Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov; Serviciul rezidențial pentru copilul cu handicap sever din cadrul Centrului de Servicii Comunitare Oltenița; Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște; Căminul „Sf. Elisabeta” Orăștie*); ●inițierea demersurilor care se impun în vederea stabilirii unei proceduri clare referitoare la: transferul beneficiarilor din alte centre către centrul rezidențial de reabilitare comportamentală și gestionarea corespunzătoare a acestor cazuri; informarea consecventă a beneficiarilor asupra măsurii dispuse și consilierea psihologică a acestora; stabilirea perioadei maxime de plasament în acest centru și respectarea termenului (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*); ●continuarea demersurilor pentru transferul beneficiarilor cu vârsta peste 18 ani la centre rezidențiale pentru adulți, unde să fie implicați efectiv în programe de reabilitare și recuperare, transfer care va contribui și la reducerea supraaglomerării (*Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*); ●stabilirea cu claritate a criteriilor de admitere și transfer a copiilor, având în vedere că centrul găzduia beneficiari cu grad de handicap de la

mediu la grav, unii dintre aceștia prezentând și tulburări de comportament (*Complexul de Servicii Sociale Găești*);

Referitor la condiții de cazare: ● introducerea centrului de plasament într-un program de reabilitare, igienizare, curățenie și mobilare (*Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*); ● repartizarea copiilor în dormitoare cu respectarea necesităților de spațiu/copil, prin utilizarea eficientă a tuturor spațiilor disponibile (*Centrul de primire în regim de urgență Copiii străzii Bistrița*); ● asigurarea luminii naturale și a aerisirii corespunzătoare (*Centrul de primire în regim de urgență Copiii străzii Bistrița*; *Casa de tip familial „Piticot” – Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău*; *Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*; *Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*); ● efectuarea lucrărilor de refacere a instalației electrice și a instalației sanitare (*Centrul de plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*; *Centrul maternal „Sf. Ecaterina” Craiova*; *Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău*); ● personalizarea spațiilor destinate beneficiarilor și evitarea monotoniei (*Centrul maternal „Maternus” Iași*; *Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău*; *Centrul de plasament „Brândușa” din cadrul Complexului de Reabilitare Școlară Brădet*; *Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*; *Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*); ● personalizarea îmbrăcăminteii acestora, indiferent de gradul de dependență (*Complexul de Servicii Sociale Găești*); ● asigurarea posibilității ca toți beneficiarii să-și poată păstra bunurile personale sub cheie (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*); ● înlocuirea paturilor care limitează posibilitatea de mișcare a beneficiarilor și dispunerea lor astfel încât să fie limitat riscul de accidente (*Complexul de Servicii Comunitare „Cristina”*); ● achiziționarea de fotolii rulante pentru mobilitatea beneficiarilor (*Casa de tip familial „Piticot” – Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău*); ● înlocuirea mobilierului deteriorat (*Centrul de plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*); ● acordarea unei atenții sporite măsurilor de siguranță ale beneficiarilor și personalului; îndepărtarea surselor de pericol prin securizarea ferestrelor, prizelor, paturilor care prezintă bare metalice; asigurarea unui acces facil și în siguranță a beneficiarilor la etaj (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*; *Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău*; *Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*); ● menținerea electrocasnicelor în stare funcțională și înlocuirea celor uzate (*Serviciul rezidențial pentru copilul cu handicap sever din cadrul Centrului de Servicii Comunitare Oltenița*); ● menținerea liftului în stare permanentă de funcționare (*Serviciul rezidențial pentru copilul cu handicap sever din cadrul Centrului de Servicii Comunitare Oltenița*);

Referitor la hrană: ● întocmirea și revizuirea meniurilor de către un nutriționist sau dietetician pentru a se asigura fiecărui copil cantitatea de alimente și factori nutritivi (*Casa de tip familial „Maria” Satu Mare*); ● depozitarea corespunzătoare a produselor destinate consumului alimentar (*Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău*); ● distribuirea zilnică a gustărilor către beneficiari, astfel încât să se asigure nevoile nutriționale zilnice și păstrarea în condiții corespunzătoare a produselor perisabile (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*); ● acordarea unei atenții sporite igienei și întreținerii spațiilor destinate pregătirii și servirii hranei (*Complexul de Servicii Sociale Găești*);

Referitor la asistența medicală: ● angajarea unui medic cu contract permanent, în vederea asigurării continuității asistenței medicale a beneficiarilor (*Centrul de primire a*

copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău); ● asigurarea personalului necesar desfășurării în bune condiții a activităților de îngrijire și asistența medicală (*Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov; Casa de tip familial „Piticot”*); ● acordarea asistenței medicale beneficiarilor numai de către medici angajați la centrul de plasament sau medici cu care sunt încheiate contracte de colaborare (*Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*); ● completarea trusei medicale de urgență cu materiale care se încadrează în termenul de valabilitate (*Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău*); ● monitorizarea mai strictă a administrării tratamentului injectabil cu specific psihiatric în situațiile de urgență, care ar trebui să constituie ultima soluție, punându-se accent pe măsurile preventive de natură a evita situațiile de abuz; terapia injectabilă să se efectueze numai la recomandarea medicului de specialitate NPI și să fie consemnată în registrul de consultații (*Complexul de Servicii Sociale Găești*); ● intensificarea supravegherii beneficiarilor având în vedere frecvența crescută înregistrărilor medicale privind plăgi tăiate, arsuri, *excoriații* (*Complexul de Servicii Sociale Găești*); ● dotarea corespunzătoare a camerei cu destinație de izolator și utilizarea strict în acest scop (*Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța; Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău*); ● încheierea unui contract de prestări servicii cu un medic stomatolog (*Casa de tip familial „Maria” Satu Mare; Căminul „Sf. Elisabeta” Orăștie; Centrul de plasament „Brândușa” din cadrul Complexului de Reabilitare Școlară Brădet*);

Referitor la măsuri restrictive: ● modificarea Metodologiei privind organizarea și funcționarea centrului de plasament, prin detalierea cu măsuri clare, concrete a procedurii privind conțenționarea (*Casele de tip familial „Sf. Mihail” Caracal*); ● aplicarea dispozitivelor speciale de protecție la recomandarea medicului specialist psihiatru, pe o perioadă cât mai scurtă de timp și fără a suplina lipsa personalului (*Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța; Complexul de Servicii Sociale Găești*); ● instruirea personalului cu privire la procedura conțenționării și întocmirea registrului de conțenționare conform prevederilor legale (*Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*);

Referitor la consiliere psihologică: ● obținerea avizului de exercitare a profesiei de psiholog cu drept de liberă practică de către persoanele angajate pe post de psiholog sau psihopedagog (*Centrul de plasament „Brândușa” din cadrul Complexului de Reabilitare Școlară Brădet*); ● asigurarea unui spațiu de lucru adecvat psihologului, dotat corespunzător (tehnic și metodologic) pentru desfășurarea activității psihologice, cu respectarea confidențialității actului profesional, a securității emoționale a beneficiarilor (*Centrul de primire în regim de urgență „Prinț și cerșetor” Sf. Gheorghe; Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov; Centrul de plasament „Brândușa” din cadrul Complexului de Reabilitare Școlară Brădet*); ● adaptarea programului de lucru al psihologului la programul copiilor (*Centrul de primire în regim de urgență „Prinț și cerșetor” Sf. Gheorghe*); ● întocmirea de către psiholog a orarului activităților zilnice (*Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău*); ● efectuarea rapoartelor sau planurilor individuale și obiectivele specifice pentru fiecare ședință de terapie și implicit pentru fiecare copil (*Casa de tip familial „Maria” Satu Mare*); ● semnarea și parafarea raportului psiho-social de către psiholog și asistentul social (*Centrul de primire în regim de urgență „Prinț și cerșetor” Sf. Gheorghe*); ● îmbunătățirea relației psiholog-coordonatori centru și beneficiari-psiholog pentru asigurarea unor servicii de calitate în interesul beneficiarilor (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*); ● menținerea unei legături permanente între psihologul unității și specialiștii de

la serviciile/cabinetele de psihiatrie infantile la care copiii din centrele de plasament se află în evidență (*Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*); ●gestionarea comportamentelor beneficiarilor prin consiliere psihologică care să vizeze compliance la tratamentul neuropsihiatric (în cazul beneficiarilor care au refuzat administrarea tratamentului), precum și elemente specifice dezvoltării psiho-emoționale; ●evaluarea periodică a situațiilor de risc și a nevoilor beneficiarilor, în funcție de care să fie adoptate măsuri de intervenție psihosocială specific (*Centrul de plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*); ●încheierea unui contract de supervizare profesională cu un supervisor certificat în specialitatea psihologie clinică (*Centrul maternal „Sf. Ecaterina” Craiova*); ●asigurarea unei pregătiri psihologice corespunzătoare în cazul transferului copiilor la alte centre de plasament (*Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov; Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*);

Referitor la activități sociale, de recuperare, educative (asistent social, logoped etc): ●ocuparea posturilor vacante din centrele rezidențiale (asistenți sociali, educatori, logopezi, kinetoterapeuți, îngrijitori) (*Casa de tip familial „Maria” Satu Mare; Centrul maternal „Maternus” Iași; Casa de tip familial „Piticot” – Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău; Centrul de primire în regim de urgență „Prinț și cerșetor” Sf. Gheorghe; Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*); ●suplimentarea numărului de personal (educatori, logopezi, kinetoterapeuți); la regândirea schemei de personal să fie avut în vedere și un eventual program pe ture al personalului de specialitate (logopezi, kinetoterapeuți), pentru a putea fi astfel incluși în acest tip de activități toți beneficiarii, indiferent dacă au depășit vârsta de 18 ani sau urmează o formă de învățământ și pot participa la activități după ora 15:00 (*Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*); ●examinarea posibilității de angajare a unor specialiști în terapii specifice și adoptarea de măsuri eficiente care să ofere servicii specializate de recuperare și care să respecte dreptul la cea mai bună stare de sănătate pentru beneficiarul cu diagnostic multiplu (*Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău*); ●angajarea unui asistent social cu contract de muncă, înscris în Colegiul Asistenților Sociali (*Centrul de primire în regim de urgență Copiii străzii Baia Mare; Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*); ●introducerea în organigrama centrului a unui post de asistent social (*Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*); ●îmbunătățirea activității de asistență socială, prin angajarea de personal specializat în asistență socială, ocuparea posturilor vacante și asigurarea continuității în acordarea serviciilor de asistență socială (*Căminul „Sf. Elisabeta” Orăștie, județul Hunedoara*); ●îmbunătățirea organizării managementului de caz pentru copii și desemnarea unui manager de caz conform prevederilor legale (*Casa de tip familial „Piticot” – Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău; Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov*); ●îmbunătățirea organizării managementului de caz pentru copiii și desemnarea unui alt manager de caz (*Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*); ●evaluarea inițială și periodică a beneficiarilor centrului și realizarea Programelor de Intervenție Specifică cu respectarea termenelor legale; ●întocmirea Planului individual de intervenție în mod corespunzător, în baza evaluării nevoilor beneficiarului și cu consultarea acestuia; stabilirea unui responsabil de caz pentru coordonarea și monitorizarea planului (*Casa de tip familial „Maria” Satu Mare; Centrul de plasament „Dacia”, județul Brașov; Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*); ●semnarea Planului individualizat de protecție de către toți membrii echipei sau de persoanele responsabile și luarea la cunoștință de către fiecare membru prin semnare în vederea implementării serviciilor de specialitate și obiectivelor prevăzute (*Casa de tip familial „Maria” Satu Mare*);

- completarea programelor de intervenție specifică cu obiective pe termen scurt (cel mult o lună) și lung (de cel mult un an), durata aferentă activităților și modalitățile de monitorizare și evaluare/reevaluare a acestor programe (*Complexul de Servicii Sociale Găești*);
- dezvoltarea activităților centrelor de plasament și antrenarea beneficiarilor în activități benefice dezvoltării lor (*Centrul de plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea; Complexul de Servicii Comunitare „Cristina,, Constanța*);
- amenajarea curții centrului cu leagăne, bănci, locuri de joacă pentru copii, alei pentru plimbare (*Centrul maternal „Maternus” Iași*);
- implicarea beneficiarilor în activități de recuperare/reabilitare adecvate la nevoile acestora (*Complexul de Servicii Comunitare “Cristina” Constanța; Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*);

Referitor la registre și proceduri:

- informarea beneficiarilor, pe înțelesul lor, cu privire la drepturile pe care le au în calitate de beneficiarii ai centrului de plasament (*Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*);
- întocmirea registrelor în conformitate cu reglementările legale (*Casele de tip familial „Sf. Mihail” Caracal; Centrul de plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea; Centrul maternal “Sf. Ecaterina” Craiova*);
- întocmirea și punerea la dispoziția beneficiarilor a unor registre tipizate de sesizări și reclamații, precum și de opinii și sugestii (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște; Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*);
- consemnarea exactă de către personalul centrului a persoanelor care vizitează centrul (numele, ora de intrare, ora de ieșire, semnătura) (*Casa de tip familial "Maria" Satu Mare; Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău*);
- amenajarea unui spațiu privat pentru desfășurarea vizitelor (*Complexul de Servicii Comunitare „Cristina,, Constanța*);
- plasarea condiții de reclamații într-un loc accesibil și care să poată asigura confidențialitatea în situația în care beneficiarii doresc acest lucru; informarea beneficiarilor cu privire la existența și scopul condiții precum și încurajarea lor de a folosi acest instrument prin care pot face sugestii de îmbunătățire a activității sau condițiilor din centru sau pot sesiza orice aspect nefuncțional (*Centrul maternal „Maternus” Iași; Centrul de primire în regim de urgență „Prinț și cerșetor” Sf. Gheorghe*);
- includerea unei rubrici în tabelul pentru primirea sumelor de bani de buzunar destinată semnăturii beneficiarului sau a persoanei care ridică banii și îi gestionează (persoana de referință) (*Centrul de plasament „Brândușa” din cadrul Complexului de Reabilitare Școlară Brădet*);
- stabilirea clară a modalităților de învoire/acordarea biletelor de voie și informarea beneficiarilor, astfel încât părăsirea centrelor, întârzierea la revenirea în centru, fuga de la școală, absenteismul școlar să se diminueze treptat în rândul beneficiarilor (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*);
- asigurarea mijloacelor concrete de contactare și comunicare a copiilor cu familia și alte persoane importante pentru aceștia, adecvate tipului dizabilității sau gradului de handicap (*Complexul de Servicii Sociale Găești*);
- asigurarea condițiilor pentru cazarea temporară, de scurtă durată, a vizitatorilor și completarea procedurii operaționale privind menținerea legăturii cu familia cu mențiuni privind restricțiile în acest sens (*Complexul de Servicii Sociale Găești*);
- asigurarea mijloacelor concrete de contactare și comunicare a copiilor cu familia și alte persoane importante pentru aceștia, adecvate tipului dizabilității sau gradului de handicap (*Complexul de Servicii Sociale Găești*);
- sancționarea educativă, constructivă a comportamentelor inacceptabile ale copiilor (*Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*);

Referitor la personal:

- pregătirea profesională continuă și evaluarea periodică a personalului prin selectarea riguroasă a cursurilor de formare profesională continuă, solicitând furnizorilor de formare, conținutul, obiectivele și competențele urmărite, astfel

încât să corespundă nevoilor de formare identificate și/sau solicitate de standardele minime de calitate (*Casele de tip familial „Sf. Mihail” Caracal; Centrul de plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea; Casa de tip familial „Piticot” – Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău; Casa de tip familial "Maria" Satu Mare*); ●pregătirea personalului în vederea gestionării metodelor de reabilitare comportamentală a beneficiarilor (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*); ●participarea personalului la cursuri de pregătire profesională pe problematica copilului rezidențial cu dizabilități și instruirea periodică a acestuia cu privire la procedurile operaționale, acordând o atenție deosebită procedurii privind abuzurile, gestionarea banilor de buzunar, siguranța și securitatea copiilor și personalului de orice vătămare; supravegherea personalului, de către conducerea centrului, cu privire la respectarea acestor proceduri (*Complexul de Servicii Comunitare „Cristina” Constanța*);

Referitor la alte aspecte: ●implicarea de către conducerea centrului de plasament a instituțiilor de învățământ și a comunității în activitățile beneficiarilor centrului (activități muzicale și sportive, evenimente culturale și sărbători locale etc.), pentru eliminarea oricăror forme de discriminare; de asemenea, în cadrul parteneriatului cu școala, conducerea centrului de plasament va depune eforturile necesare în vederea adoptării unei atitudini pozitive, încurajatoare, de îmbunătățire a climatului școlar, în sprijinul integrării copiilor centrului de plasament într-un mod similar celorlalți copii de vârsta lor, pentru evitarea marginalizării acestora și asigurarea dreptului la educație (*Centrul de plasament “Dacia”, județul Brașov*); ●achiziționarea unui mijloc de transport corespunzător Centrul de primire în regim de urgență Copiii străzii Bistrița; Casa de tip familial "Piticot" – Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău; Centrul maternal “Maternus” Iași); ●îmbunătățirea serviciilor de pază și protecție prin angajarea unui agent de securitate sau prin încheierea unui contract de prestări servicii pază, precum și instituirea unui sistem de supraveghere video (*Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău; Centrul maternal “Maternus” Iași*); ●monitorizarea de către D.G.A.S.P.C. a situațiilor conflictuale din cadrul centrelor de plasament, în scopul prevenirii posibilelor tratamente inumane sau degradante asupra beneficiarilor, precum și a neîndeplinirii sarcinilor din fișele de post de către angajați (*Casele de tip familial “Sf. Mihail” Caracal*); ●identificarea unor soluții pentru a se asigura participarea la activități lucrative ale beneficiarilor în condiții care să prevină riscul apariției unor situații de abuz, având în vedere că unii dintre beneficiari desfășurau astfel de activități, contra unei sume de bani sau fără a primi bani (*Complexul de Servicii Sociale “Floare de Colț” Târgoviște*).

Urmare a recomandărilor formulate de Avocatul Poporului, **unitățile vizitate au luat următoarele măsuri :**

► **Referitor la funcționarea și organizarea centrului:** ● a fost revizuit Regulamentul de organizare și funcționare a centrului (*Casa de tip familial “Piticot” – Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău*); ●întrucât în cadrul Centrului sunt găzduiți copii cu probleme grave de comportament și nu există personal de specialitate suficient pentru gestionarea comportamentală a acestora, s-a luat decizia desființării Centrului (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște* - răspunsul DGASPC Dâmbovița cu privire la recomandările formulate pentru ameliorarea condițiilor de detenție și a tratamentului aplicat beneficiarilor din Centrul de reabilitare comportamentală; * având în vedere că nu au fost prezentate criteriile de transfer ale beneficiarilor între centrele

rezidențiale, precum și unitățile unde au fost sau urmau să fie transferați beneficiarii Centrului rezidențial de reabilitare comportamentală și criteriile de transfer al acestora urmează a fi sesizată autoritatea ierarhic superioară.

► **Referitor la condițiile de cazare:** ● s-au efectuat activități de igienizare și reparații, iar pentru operațiunile de reparare a mobilierului uzat din unele camere, urmează a fi demarate procedurile de achiziție a materialelor necesare reparării mobilierului (*Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*); ● spațiile de depozitare vor fi dezafectate, igienizate și utilizate ca dormitoare pentru beneficiarii centrului (*Centrul de primire în regim de urgență „Copiii străzii” Bistrița*); ● s-au luat măsuri pentru ca toți beneficiarii să își păstreze bunurile sub cheie; au fost achiziționate și montate lacăte, fiecare beneficiar deținând cheie (*Complexul de servicii sociale Găești*);

► **Referitor la hrană:** ● a fost preluat de la C.I.A.S. Satu Mare modelul „rețetarului” elaborat de medici, raportat la cantitatea de alimente și factori nutritivi necesară unui adult/tânăr/copil în fiecare zi (*Casa de tip familial „Maria” Satu Mare*); ● gustările beneficiarilor sunt păstrate în condiții corespunzătoare (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*); ● a fost stabilit un grafic al activităților de igienizare și întreținerea spațiilor destinate pregătirii și servirii hranei (*Complexul de servicii sociale Găești*)

► **Referitor la asistența medicală:** ● a fost completată structura de personal cu 3 asistenți medicali, astfel încât să fie asigurată asistența medicală continuă (*Casa de tip familial “Piticot” – Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău*); ● a fost deschis un cabinet stomatologic la C.I.A.S. Satu Mare care deservește toți beneficiarii din sistem (*Casa de tip familial „Maria” Satu Mare*); ● tratamentul injectabil cu specific neuropsihiatric se administrează, numai în baza recomandărilor medicului de specialitate și se consemnează în registrul de consultații (*Complexul de servicii sociale Găești*); ● beneficiarii sunt consultați de medicul stomatolog; în prezent, se fac demersurile necesare în vederea încheierii unui document cu acest medic stomatolog (*Complexul de servicii sociale Găești*);

► **Referitor la măsuri restrictive:** ● în Metodologia privind organizarea și funcționarea centrului a fost detaliată procedura privind contenționarea (*Caselor de tip familial „Sf.Mihail” Caracal*);

► **Referitor la consiliere psihologică:** ● fișa de evaluare psihologică este semnată de către psiholog (*Casa de tip familial „Maria” Satu Mare*); ● s-a revizuit programul de consiliere psihologică pentru toți beneficiarii, în funcție de programul școlar al fiecărui copil; în cazul beneficiarilor care au refuzat administrarea tratamentului, aceștia au fost consiliați cu privire la necesitatea administrării tratamentului prescris de către medicul specialist (*Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*); ● colaborarea dintre psiholog și coordonatorii de centre s-a îmbunătățit prin întâlniri periodice ale echipei multidisciplinare și se fac eforturi în acest sens; s-a încheiat un protocol de colaborare cu două cabinete psihologice individuale, în vederea externalizării serviciilor; există la dosarul personal al fiecărui beneficiar raport de evaluare psihologică care include și interesele ocupaționale precum și recomandările adresate fiecărui beneficiar - bateria de teste psihologice CAS++, teste de interese ocupaționale (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*); ● consilierea beneficiarilor și menținerea unei comunicări bune cu aceștia, contactarea persoanelor la care beneficiarii majori prestează activități ocazionale în scopul obținerii asigurărilor că aceștia nu îi supun nici unor abuzuri sau riscuri (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*); ● au fost organizate activități de consiliere psihologică, terapie ocupațională, activități recreative - sportive, jocuri, excursii, tabere, înscrierea la cercurile

”Clubul Copiilor” Găești pentru copiii cu retard moderat - (*Complexul de servicii sociale Găești*); ● psihologul centrului a depus dosarul cu documentele necesare înscrierii în Colegiul Psihologilor (*Complexul de servicii sociale Găești*); ● cabinetul psihologic a fost dotat cu materiale necesare desfășurării activității (*Complexul de servicii sociale Găești*);

► **Referitor la activități sociale, de recuperare, educative (asistent social, logoped etc):** ● s-a realizat reevaluarea tuturor beneficiarilor din punct de vedere medical și social (*Casa de tip familial „Piticot” – Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău*); Planul individualizat de protecție este semnat de asistentul social/managerul/responsabilul de caz și de coordonatorul S.M.C.D.P.C./Rezidențial (*Casa de tip familial „Maria” Satu Mare*); ● au fost reevaluate împrejurările care au stat la baza instituirii măsurii de protecție specială, fapt care a dus la revizuirea obiectivelor Planurilor individualizate de protecție, acestea având ca finalitate reintegrarea în familia naturală și integrarea socioprofesională (*Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea* - în perioada iulie - septembrie 2016, pentru un număr de 3 beneficiari s-a dispus de către Tribunalul Vâlcea încetarea măsurii de protecție specială și integrarea în familia naturală, pentru un număr de 3 tineri s-a propus înlocuirea măsurii de protecție specială de la Centrul de plasament la Serviciul de tip familial pentru deprinderi de viață și integrare socio-profesională a tinerilor din sistemul de protecție Râmnicu Vâlcea și pentru o beneficiară-propunerea de plasament familial, dosarele urmând a fi înaintate instanței de judecată pentru a fi soluționate); ● pe perioada vacanței de vară, o parte din copii au mers în familie și au participat împreună cu familia la activități comunitare, iar copiii rămași în centru au participat la diferite activități extrașcolare (*Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*); ● pe perioada implementării proiectului „Educ-Plus”, s-au desfășurat activități sociale în care au fost implicați copiii, prin care aceștia au putut să-și exprime opiniile, oportunitățile și recomandările privind integrarea atât în școală cât și în comunitate; se vor purta și discuții cu consilierii școlari din cadrul unităților de învățământ unde beneficiarii centrului sunt înscriși, pentru a propune în cadrul programului „Săptămâna altfel”, activități cum ar fi: modul de înțelegere a conceptului de comunitate, de cunoaștere a instituțiilor reprezentative din comunitate (*Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*); ● la nivelul conducerii D.G.A.S.P.C. Vâlcea au fost și se vor continua întâlnirile de lucru cu conducerea Poliției Municipiului Rm. Vâlcea, a Centrului de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog al județului Vâlcea (*Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*); managerul de caz va evalua periodic situația fiecărui copil propunând serviciile adecvate nevoilor acestuia pentru prevenirea unor situații de risc; de asemenea, a fost revizuit Planul de măsuri privind prevenirea faptelor penale și contravenționale în serviciile rezidențiale și în zona adiacentă a acestora din Municipiul Rm. Vâlcea. (*Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*); ● s-a desemnat un alt manager de caz din cadrul Serviciului Managementului de Caz pentru Copil al D.G.A.S.P.C. Vâlcea (*Centrul de plasament „Ana”*); Planul individualizat de protecție și planul de servicii personalizat va fi întocmit pentru fiecare beneficiar în condițiile legii: la fiecare 3 luni ori de fiecare dată când intervine o situație importantă (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*); ● a fost elaborat un program de activități pe durata vacanțelor, iar la momentul începerii școlii și primirii orarului școlar se va elabora un alt program de recreere, care să nu le afecteze în vreun mod activitatea școlară (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*); în Metodologiile de organizare și funcționare a serviciilor sociale din cadrul centrului sunt stabilite criteriile de admitere a beneficiarilor. Au fost revizuite Programele de intervenție specializată și conțin obiective pe termen scurt, mediu și lung (*Complexul de servicii sociale Găești*); ● s-au stabilit măsuri de siguranță a beneficiarilor care să permită contactul cât mai larg al acestora cu mediul

înconjurător, prin procedura operațională „Modalitatea de învoire în vederea petrecerii timpului liber/implicarea comunității”; sunt organizate activități de recreere și socializare (*Complexul de servicii sociale Găești*); ●în stabilirea termenului obiectivelor cuprinse în PIS se va ține cont de vârsta copilului, gradul său de maturitate, potențialul de dezvoltare și tipul dizabilității și/sau gradul de handicap; au fost revizuite Programele de intervenție specializată și conțin obiective pe termen scurt, mediu și lung (*Complexul de servicii sociale Găești*); ●au fost revizuite procedurile operaționale „Modalitatea de învoire în vederea petrecerii timpului liber/Implicarea comunității” și „Menținerea și dezvoltarea legăturilor copilului cu părinții, familia lărgită, comunitatea și alte persoane importante pentru copil”, unde sunt stabilite mijloacele concrete de contactare și comunicare a copiilor cu familia și alte persoane importante pentru aceștia, adecvate tipului de dizabilități sau gradului de handicap (*Complexul de servicii sociale Găești*); ●a fost constituit Consiliul Copiilor. Există un registru de sugestii și opinii completat de beneficiari (*Complexul de servicii sociale Găești*); ●vor fi organizate activități de petrecere a timpului liber - în perioada 20-26 iulie 2016 copiii urmau a fi însoțiți în orașul Găești pentru a participa la Zilele orașului Găești; copiii vor fi însoțiți săptămânal în parcul orașului; anul acesta copiii vor merge în tabără la mare - (*Complexul de servicii sociale Găești*);

► **Referitor la Registre și proceduri:** ●registrele obligatorii funcționării centrului au fost numerotate, înregistrate, ștamplate și completate, conform standardelor minime obligatorii (*Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea, Casele de tip familial „Sfântul Mihail” – Caracal*); ●sunt organizate sesiuni de informare a beneficiarilor cu privire la drepturile acestora, precum și cu privire la modalitățile de sesizare a oricărei forme de abuz, neglijare sau tratament degradant la care ar putea fi supuși, iar activitățile de informare sunt consemnate în Registrul de evidență pentru informarea beneficiarilor (*Centrul de plasament „Ana” Râmnicu-Vâlcea*); ●revizuirea procedurilor de lucru în care să fie cuprinse expres condițiile în care beneficiarilor li se acordă bilet de voie dar și când li se suspendă, precum și afișarea regulilor interne și prelucrarea acestora, atât cu beneficiarii, cât și cu angajații (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*); ●au fost întocmite registre de sesizări și reclamații, opinii și sugestii, beneficiarilor explicându-li-se rolul acestora și a fost completat de beneficiari (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*); ●în centru există un registru de vizite completat corespunzător (*Casa de tip familial „Maria” Satu Mare*); ●a fost constituită Comisia de control, în baza Dispoziției nr. 431/04.03.2016 a Directorului General al DGASPC Dâmbovița, în scopul depistării situațiilor de abuz, neglijare și exploatare a beneficiarilor din serviciile rezidențiale (*Complexul de servicii sociale Găești*); ●a fost revizuită Procedura operațională „Menținerea și dezvoltarea legăturilor copilului cu părinții, familia lărgită, comunitatea și alte persoane importante pentru copil” (*Complexul de servicii sociale Găești*); ●la etajul I al clădirii centrului a fost amenajat un dormitor pentru cazarea temporară a vizitatorilor (*Complexul de servicii sociale Găești*); ●s-a revizuit procedura operațională ”Controlul pozitiv al comportamentelor” (*Complexul de servicii sociale Găești*).

► **Referitor la personal:** ●au fost efectuate demersuri pentru ocuparea posturilor vacante și pentru completarea schemei de personal (*Centrul de plasament „Ana” Râmnicu-Vâlcea; Casa de tip familial „Maria” Satu Mare*); ●se vor identifica fonduri cu privire la pregătirea profesională a personalului și se vor realiza grupuri de lucru pe anumite tematici (*Casa de tip familial „Piticot” – Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău; Casa de tip familial “Maria” Satu Mare*); ●s-a refăcut Planul de formare profesională, iar personalul și beneficiarii prezenți în centru au fost instruiți de către polițiști ai Biroului de Analiză și Prevenire a Criminalității, cu privire la programul de prevenire a

delicvenței juvenile și a traficului de persoane (*Centrul de plasament „Ana” Râmnicu-Vâlcea*); ●personalul Caselor de tip Familiar „Sf.Mihail” Caracal a participat la cursuri de formare profesională continuă, organizate de către D.G.A.S.P.C. Olt. Care au avut următoarea tematică: „Comunicarea și controlul pozitiv în relația cu copiii, Prevenirea abuzului, neglijării și exploatării copilului, Formarea și controlul comportamentului copiilor în concordanță cu particularitățile de vârstă și cu nevoile individuale ale acestora, Conflict, managementul conflictului, Stresul – combaterea stresului la copil și adolescent”; începând cu data de 1 iulie 2016 au fost transferați de la Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște doi salariați, iar în cazul în care este necesară suplimentarea personalului se vor redistribui salariați din alte servicii rezidențiale (*Complexul de servicii sociale Găești*); ●a fost transmisă Serviciului Resurse Umane, lista cu personalul angajat din cadrul centrului propus pentru participare la cursuri de formare (*Complexul de servicii sociale Găești*); ●a fost organizat un schimb de experiență între salariați din cadrul Complexul de Servicii Sociale Găești și Fundația Cara Bella (*Complexul de servicii sociale Găești*);

► **Referitor la alte aspecte:** ● au fost făcute propuneri în vederea aprobării de către ordonatorul principal de credite a achiziționării unui mijloc de transport pentru beneficiari; ●a fost transferat un mijloc de transport, unitatea beneficiind de două mijloace de transport (*Casa de tip familial „Piticot” – Complexul pentru servicii comunitare pentru copii cu handicap Zalău*); ●transportul este asigurat de către SC CARPATMONTANA SERV SA pentru beneficiarii modului de tip familial Casa Viișoara, pentru restul beneficiarilor fiind achiziționate abonamente lunare de călătorie (*Complexul de Servicii Sociale „Floare de Colț” Târgoviște*).

PROPUNERI:

● adaptarea procedurii de aplicare a măsurilor restrictive la Norma din 15 aprilie 2016 de Aplicare a Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002;

●revizuirea Regulamentelor de organizare și funcționare conform Hotărârii de Guvern nr. 867/2015 pentru aprobarea nomenclatorului serviciilor sociale precum și a regulamentelor cadru de organizare și funcționare a serviciilor sociale;

● stabilirea unor proceduri clare (cu specificarea criteriilor care vor fi avute în vedere la luarea deciziilor) privind repartizarea beneficiarilor la admiterea lor (în special în cazul centrelor rezidențiale pentru copii cu dizabilități - în funcție de gradul și tipul de handicap - și centrele rezidențiale pentru copii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal), care să prevină arbitrariul în luarea unor astfel de decizii; ● stabilirea unor proceduri clare (cu specificarea criteriilor care vor fi avute în vedere la luarea deciziilor) privind transferul beneficiarilor între centrele de plasament din cadrul DGASPC; ● întreprinderea demersurilor necesare pentru transferul beneficiarilor care au împlinit vârsta de 18 ani cu dizabilități neuropsihiatrice în centre de recuperare și reabilitare pentru adulți, unde să fie efectiv implicate în activități de recuperare și reabilitare, măsura care va preveni/va reduce supraaglomerarea (acolo unde există); ● suplimentarea resurselor bugetare pentru: reabilitare, igienizare, curățenie și mobilare, după caz, în vederea asigurării unor condiții de cazare corespunzătoare tuturor beneficiarilor; efectuarea lucrărilor de refacere a instalației electrice și a instalației sanitare, accesibilizarea spațiului pentru persoanele cu dizabilități; ● crearea unui mediu familiar, confortabil psihic prin personalizarea spațiilor utilizate de către beneficiari, prin implicarea activă a întregului personal și a beneficiarilor, chiar în lipsa resurselor financiare; ● acordarea unei importanțe crescute siguranței beneficiarilor și a

personalului prin înlăturarea potențialelor surse de pericol (securizarea ferestrelor și a prizelor, înlocuirea tuturor geamurilor sparte, fixarea galeriilor în perete, paturile beneficiarilor să nu prezinte margini ascuțite sau contondente și să fie amplasate la distanță de calorifere etc.); ● asigurarea asistenței medicale de specialitate beneficiarilor, numai în baza unor contracte de colaborare încheiate de centru sau DGASPC; ● efectuarea demersurilor legale care se impun pentru prevederea în mod obligatoriu în organigrama centrelor rezidențiale pentru copii a posturilor de medici și asistenți sociali; ● efectuarea tuturor demersurilor necesare pentru a angaja pe postul de asistent social, strict a unui asistent social (personal cu studii superioare de asistență socială) înscris în Colegiul Național al Asistenților Sociali și în Registrul Național al Asistenților Sociali; ● angajarea pe postul de psiholog a unui psiholog cu atestat de liberă practică și înscris în Colegiul Psihologilor din România; ● efectuarea demersurilor legale care se impun pentru suplimentarea personalului medical (asistenți medicali) astfel încât să fie asigurată asistență medicală în mod permanent (având în vedere că în unele centre rezidențiale pentru minori, după încheierea programului de lucru zilnic și începând de vineri, orele 16:00 până luni orele 08:00, nu lucrează niciun asistent medical), precum și a personalului de îngrijire (pentru a fi evitate situații precum: aplicarea măsurilor de contenționare ca soluție pentru a suplini lipsa de personal, implicarea personalului specializat pe terapii specifice în îngrijirea zilnică a beneficiarilor); ● efectuarea demersurilor legale care se impun pentru scoaterea la concurs a posturilor vacante; în acest sens, având în vedere că au existat situații când niciun candidat nu s-a prezentat la concursurile pentru ocuparea posturilor vacante de medici (nefiind considerate atractive), considerăm că se impune analiza situației existente de către toți factorii de decizie, în scopul stabilirii unor condiții de muncă, salarizare motivante.

La sfârșitul anului 2016, prin Hotărârea Guvernului nr. 798/2016 a fost aprobat Programul de interes național în domeniul protecției și promovării drepturilor persoanelor cu dizabilități „Înființarea de servicii sociale de tip centre de zi, centre respiro/ centre de criză și locuințe protejate în vederea dezinstituționalizării persoanelor cu dizabilități aflate în instituții de tip vechi și pentru prevenirea instituționalizării persoanelor cu dizabilități din comunitate”, elaborat de Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Protecției Persoanelor Vârștnice (în prezent Ministerul Muncii și Justiției Sociale). Programul are ca obiectiv general creșterea calității vieții persoanelor cu dizabilități instituționalizate, dezinstituționalizarea și prevenirea instituționalizării persoanelor cu dizabilități, concomitent cu dezvoltarea serviciilor alternative de sprijin pentru viață independentă și integrare în comunitate, în scopul dezvoltării de servicii sociale care să conducă la participarea deplină a persoanelor cu dizabilități în societate.

Menționăm pe această cale faptul că am luat act cu interes și apreciem demersurile Ministerului Muncii și Justiției Sociale - Autoritatea Națională pentru Persoanele cu dizabilități, în scopul îmbunătățirii calității vieții persoanelor cu dizabilități aflate în centre rezidențiale și dezvoltării serviciilor sociale care să permită participarea deplină a persoanelor cu dizabilități în societate.

FIȘE DE CAZ: vizita inopinată efectuată la **Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea, județul Vâlcea**, a avut ca obiective monitorizarea tratamentului aplicat și supravegherea beneficiarilor, managerierea situațiilor de abuz contra minorilor, respectarea dispozițiilor Ordinului Autorității Naționale pentru Protecția Copilului și Adopție nr. 21/2004 pentru aprobarea standardelor minime obligatorii privind serviciile pentru protecția copilului de tip rezidențial, precum și verificarea condițiilor de cazare. Vizita a fost efectuată în urma sesizării din oficiu a instituției Avocatul Poporului în legătură cu situația unei tinere

instituționalizate în Centrul de Plasament „Ana” din Râmnicu Vâlcea, care ar fi fost abuzată sexual în data de 14.01.2016, conform informațiilor prezentate în mass-media.

Centrul de Plasament „Ana” a fost înființat în baza Hotărârii Consiliului Județean Vâlcea și este în subordinea Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului Vâlcea. Centrul asigură accesul copiilor, pe o perioadă determinată, la servicii de găzduire, îngrijire, educație și pregătire în vederea reintegrării sau integrării familiale și socio-profesionale. Beneficiarii centrului sunt copii și tineri, cu vârste între 10-18 ani, separați temporar sau definitiv de părinții lor, ca urmare a stabilirii în condițiile legii a măsurii de plasament în acest centru.

La data vizitei, capacitatea Centrului de Plasament „Ana” era de 60 de locuri, de serviciile centrului beneficiind 31 de copii și tineri cu vârste cuprinse între 13 și 18 ani, pentru care era dispusă măsura de plasament rezidențial. În centru erau prezenți doar 17 copii, 10 erau plecați în vacanță la familiile lor, **o beneficiară era plecată cu sora ei, fără bilet de voie, o altă beneficiară era plecată la bunica ei, fără bilet de voie și două fete părăsiseră centrul, dispariția lor fiind anunțată la poliție (una dintre cele două fiind tânăra a cărei situație făcea obiectul sesizării din oficiu care plecase fără bilet de voie, de mai mult de două săptămâni).**

Centrul de Plasament „Ana” avea un total de 63 de posturi aprobate, din care erau ocupate 38 de posturi, fiind vacante 25. **Standardul referitor la formarea continuă a personalului nu era îndeplinit**, iar în cadrul discuțiilor purtate de echipa de vizită cu Directorul Executiv, acesta a respins ideea organizării de formări interne și a susținut că nu dispunea de fonduri pentru formarea profesională continuă a personalului.

Centrul de plasament funcționa într-o clădire cu trei niveluri și avea în dotare o curte interioară, împrejmuită cu un gard înalt de beton. Dormitoarele erau dotate fiecare cu câte 3-4 paturi; cu dulapuri pentru depozitarea lucrurilor personale, noptiere, mese, scaune și televizoare. **O parte din mobilier necesita reparații. Pereții unor camere erau murdari și cu înscrisuri ale beneficiarilor (ex. camera 1, etaj 1), lambriurile erau zgâriate pe holuri.** Potrivit declarației șefului de centru, **urmau să se facă reparații în timpul vacanței.** Spațiile igienico-sanitare erau organizate pe sexe și erau dotate cu un număr suficient de chiuvete, dușuri, vase WC, **însă instalațiile sanitare erau deteriorate și nefuncționale, unele având și componente lipsă (la etajul I - opt cabine WC aveau uși metalice nevopsite; existau șapte cabine pentru duș din care doar patru dușuri erau funcționale și doar două aveau perdele separatoare; spălătorul de la etajul II era prevăzut cu 16 chiuvete din care șapte nu funcționau).**

Centrul avea o bucătărie dotată corespunzător, proaspăt zugrăvită. Spațiul destinat servirii hranei avea o capacitate de 60 de locuri, era dotat corespunzător, meniul zilei fiind afișat la loc vizibil. Spațiul de depozitare al alimentelor era curat, acestea erau păstrate în condiții optime și se aflau în termenul de valabilitate.

Centrul avea un cabinetul medical dotat corespunzător. Supravegherea stării de sănătate a copiilor se realiza conform P.I.S. (Plan de Intervenție Specializată). În Centrul de Plasament „Ana” erau un medic pediatru și 3 asistente medicale. Beneficiarii erau înscriși la doi medici de familie din Râmnicu Vâlcea, care acordau asistență medicală în centru, la solicitarea personalului și efectuau vaccinarea copiilor la cabinetele proprii. Se aflau în evidența cabinetului medical 11 beneficiari cu indicație de tratament neuropsihiatric, **dintre care șase refuzau administrarea tratamentului.**

Referitor la comportamentul și educația beneficiarilor, potrivit documentelor și discuțiilor cu personalul, **unii dintre beneficiarii centrului aveau un comportament neadecvat, adesea conflictual, atât cu personalul cât și cu ceilalți colegi și nu respectau**

programul de învoiri. De asemenea, s-a constatat lipsa intervențiilor specifice față de comportamentul beneficiarilor. Existau deficiențe privind educația acestora, programele de educație fiind lipsite de coerență, formale. Practic copiii nu își petreceau timpul în niciun fel de activități plăcute și constructive, așa cum rezulta din documentele prezentate de conducerea D.G.A.S.P.C. Vâlcea.

În urma verificării registrelor centrului s-a constatat că **niciunul dintre registre nu era ștampilat și înregistrat la D.G.A.S.P.C. Vâlcea, iar unele dintre ele nu aveau numerotate filele (ex. Registrul de evidență intrare-ieșire, Registrul de serviciu pentru schimbul de ture și Registrul de vizite). Nu erau înregistrate ca evenimente speciale sosirea echipajelor de poliție și nu exista Registrul privind sancționarea comportamentului beneficiarilor.**

Absența fără bilet de voie era o practică obișnuită printre beneficiarii centrului, după cum rezulta din consemnările Registrului de evidență a situațiilor de absență fără permisiune.

Nu exista nici o formă prescurtată, accesibilă pentru beneficiari, a procedurilor prevăzute de standardele de calitate, așadar nici pentru Standardul 17 - Protecția copilului împotriva abuzurilor (indicatorul 17.2.2.).

Metodologia de organizare și funcționare a centrului nu era semnată de șeful de centru și nu era ștampilată, nu conținea procedura privind controlul comportamentului (Standardul 19 din Standardele minime obligatorii privind serviciile pentru protecția copilului rezidențial) și nici procedura privind educația formală, non-formală și informală, includea doar referiri la educația formală (legată de școală).

În cadrul vizitei au fost verificate și **aspectele semnalate în presă**, care au făcut obiectul sesizării din oficiu privind abuzarea sexuală a unei tinere instituționalizate în Centrul de Plasament „Ana”. Constatările referitoare la cazul tinerei sunt prezentate în continuare.

La data efectuării vizitei, tânăra nu se afla în centru, lipsind din data de 12.06.2016, conform afirmațiilor șefului de centru și din verificarea Registrului de evidență a părăsirii centrului fără permisiune; revenea doar pentru perioade foarte scurte, să mănânce sau să se spele, fără să mai rămână pe timpul nopții în centru. Psihologul centrului recomandase **desfășurarea programului de consiliere și efectuarea unui examen neuropsihiatric de specialitate. Conform documentelor puse la dispoziție de conducerea D.G.A.S.P.C. Vâlcea, minora a fost inclusă într-un program de consiliere psihologică, pe care nu-l respecta (nu se prezenta la data și ora stabilite), iar examenul neuropsihiatric a fost refuzat, conform consemnărilor din fișa medicală a tinerei.**

Tânăra era în evidență neuropsihiatrică și a fost declarată cu abandon școlar (situație școlară neîncheiată la toate materiile), la încheierea semestrului al II-lea din anul școlar 2015-2016.

La data incidentului relatat în presă, minora a părăsit centrul fără bilet de voie, împreună cu un alt minor și s-a întors în jurul orei 23. În prezența organelor de poliție, a șefei centrului și a psihologului centrului, minora a dat detalii despre activitățile ei în perioada plecărilor din centru. Minora a relatat organelor de poliție că a întreținut relații sexuale cu mai multe persoane în ziua incidentului.

Organele de poliție s-au autosesizat din oficiu cu privire la comiterea infracțiunilor de act sexual cu un minor, prevăzute de art.220, alin.(1) Cod penal și proxenetism, prevăzut de art. 213, alin.(1) și (3), Cod penal, pentru care s-a întocmit un dosar penal. S-a început urmărirea penală asupra mai multor persoane, o parte dintre acestea fiind minori, unii dintre

ei beneficiari ai Centrului de Plasament „Ana”, care se presupune că au determinat-o pe minoră să întrețină raporturi sexuale, obținând astfel foloase patrimoniale. Minora a fost audiată la sediul poliției și Parchetul de pe lângă Judecătoria Râmnicu Vâlcea a emis ordonanța de dispunere a controlului judiciar. Infrațiunea de viol nu a fost dovedită, organele de poliție au identificat mai multe persoane cu care minora a întreținut acte sexuale contra unor foloase materiale, încadrarea penală a acestora fiind infrațiunea de act sexual cu un minor, prevăzută de art.220 alin.(1), Cod penal, și proxenetism, prevăzută de art.213, alin.(1) și (3) Cod penal. În cursul acestei anchete, minora a fost expertizată medico-legal psihiatric, constatările și concluziile fiind consemnate în Raportul de expertiză medico-legală psihiatrică.

Situația minorei din luna ianuarie 2016 a fost adusă la cunoștință Centrului Regional Pitești al Agenției Naționale împotriva Traficului de Persoane, D.G.A.S.P.C. Vâlcea, solicitând sprijin în vederea includerii tinerei într-un program personalizat de intervenție. Centrul Regional Pitești al Agenției Naționale împotriva Traficului de Persoane a comunicat faptul că informațiile referitoare la cazul minorei au fost direcționate către Serviciul de Combatere a Crimei Organizate Vâlcea și că, în situația în care se vor confirma elementele traficului de persoane, tânăra urmează să fie înregistrată în evidența Centrului Regional Pitești, în vederea evaluării și informării cu privire la asistența de care poate beneficia și drepturile pe care le are în calitate de victimă a traficului de persoane.

Pentru tânăra a fost elaborat un program de consiliere psihologică, obiectivele generale și specifice fiind stabilite de către psihologul din cadrul Centrului de Plasament „Ana”.

În cursul lunii februarie 2016, reprezentanții D.G.A.S.P.C. Vâlcea au facilitat o întâlnire între minoră și un asistent maternal profesionist compatibil cu nevoile copilului, în vederea identificării unei măsuri de protecție, respectiv plasament la asistent maternal profesionist. După această întâlnire, minora a declarat că refuză plasamentul în familia asistentului maternal.

Conducerea D.G.A.S.P.C. Vâlcea a realizat o cercetare disciplinară, în urma căreia s-a constatat că **nu au fost îndeplinite toate atribuțiile prevăzute în fișa postului de către unii salariați care erau implicați în mod direct în procesul de educație, aplicându-li-se sancțiuni disciplinare.**

Din verificarea documentelor puse la dispoziția echipei de conducerea centrului s-a constatat că, **la nouă luni de la reintrarea tinerei sub protecția D.G.A.S.P.C. Vâlcea și după o jumătate de an de la cazul relatat în presă, dosarul tinerei nu includea niciun Program de Intervenție Specifică (P.I.S.), instrument elementar în implementarea Planului de Intervenție Personalizat (P.I.P.). La nivelul D.G.A.S.P.C. Vâlcea existau deficiențe în organizarea managementului de caz pentru copiii din Centrul de Plasament „Ana” (DGASPC Vâlcea se confrunta cu deficit de asistenți sociali, iar postul de asistent social din cadrul centrului era vacant). Psihologul centrului era managerul de caz al beneficiarei, precum și manager de caz al tuturor copiilor internați în Centrul de Plasament „Ana”, existând astfel "un conflict de roluri", cu repercusiuni asupra beneficiarilor, întrucât managerul de caz are responsabilități privind coordonarea anumitor servicii furnizate beneficiarilor, menținerea relațiilor cu diferite instituții și organizații cu care copilul vine în contact, iar psihologul are ca sarcină evaluarea psihologică a copiilor și oferirea de sprijin psiho-emoțional și consiliere copiilor.**

Avocatul Poporului a recomandat conducerii Centrului de Plasament „Ana”, Râmnicu Vâlcea să întreprindă măsurile legale care se impun pentru: ●identificarea unor modalități pentru gestionarea și prevenirea cazurilor de risc în vederea protecției

beneficiarilor; ● evaluarea inițială și periodică a beneficiarilor centrului și realizarea Programelor de Intervenție Specifică cu respectarea termenelor legale, având în vedere că la data vizitei (9 luni de la intrarea în centru) dosarul tinerei nu includea nici un PIS; ● îmbunătățirea organizării managementului de caz pentru copiii și desemnarea unui alt manager de caz la Centrul de Plasament „Ana”; ● gestionarea comportamentelor beneficiarilor prin consiliere psihologică care să vizeze compliance la tratamentul neuropsihiatric (în cazul beneficiarilor care au refuzat administrarea tratamentului), precum și elemente specifice dezvoltării psiho-emoționale; ● selectarea riguroasă a cursurilor de formare profesională continuă a personalului, care să corespundă nevoilor de formare identificate și/sau prevăzute de standardele minime de calitate și conform nevoilor personalului; ● participarea beneficiarilor la activitățile desfășurate în comunitate și implicarea acestora în viața comunității; ● îmbunătățirea programelor de asistență psihosocială în care sunt implicați beneficiarii; ● înregistrarea și completarea registrelor obligatorii funcționării Centrului; ● ocuparea posturilor vacante în cadrul Centrului de Plasament „Ana”, inclusiv a celui de asistent social; ● efectuarea operațiunilor de igienizare în Centrul de plasament și reparare a mobilierului uzat din unele camere; ● evaluarea periodică a situațiilor de risc și a nevoilor beneficiarilor, în funcție de care să fie adoptate măsuri de intervenție psihosocială specifice, pentru prevenirea apariției unor alte incidente.

Urmare a recomandărilor formulate de instituția Avocatul Poporului, **unitatea vizitată a luat următoarele măsuri:** ● beneficiarii au fost informați asupra modalităților în care pot consemna eventualele suspiciuni cu privire la situațiile de abuz sau situațiile de nerespectare a drepturilor copilului și consemnarea acestora în Registrul de sesizări și reclamații; în vederea prevenirii apariției unor situații de risc, a protecției beneficiarilor, periodic au avut loc întâlniri cu reprezentanți ai comunității locale: I.P.J. Vâlcea, I.S.J. Vâlcea, D.S.P. Vâlcea; totodată, se vor organiza întâlniri ale beneficiarilor cu personalul centrului ori de câte ori situația o va impune; ● cu privire la evaluarea inițială și periodică a beneficiarilor centrului, au fost reevaluate împrejurările care au stat la baza instituirii măsurii de protecție specială, fapt care a dus la revizuirea obiectivelor Planurilor individualizate de protecție, acestea având ca finalitate reintegrarea în familia naturală și integrarea socioprofesională; astfel, în perioada iulie - septembrie 2016, pentru un număr de 3 beneficiari, s-a dispus de către Tribunalul Vâlcea încetarea măsurii de protecție specială și integrarea în familia naturală, pentru un număr de 3 tineri s-a propus înlocuirea măsurii de protecție specială de la centrul de plasament la Serviciul de tip familial pentru deprinderi de viață și integrare socio-profesională a tinerilor din sistemul de protecție Râmnicu Vâlcea și pentru o beneficiară propunerea de plasament familial, dosarele urmând a fi înaintate instanței de judecată pentru a fi soluționate; ● s-a realizat desemnarea unui alt manager de caz la Centrul de plasament „Ana” începând cu data de 01.08.2016, fiind desemnată o persoană din cadrul Serviciului Managementului de Caz pentru Copil al D.G.A.S.P.C. Vâlcea; ● la nivelul centrului s-a revizuit programul de consiliere psihologică pentru toți beneficiarii, în funcție de programul școlar al fiecărui copil; în cazul beneficiarilor care au refuzat administrarea tratamentului, aceștia au fost consiliați cu privire la necesitatea administrării tratamentului prescris de către medicul specialist; ● s-a refăcut Planul de formare profesională; o parte din educatori au participat la Programul de instruire „EDUC-Plus”; în data de 12.07.2016, Asociația pentru Sănătate și Familie a predat un curs privind „Prevenirea stres-ului la locul de muncă”, curs la care a participat tot personalul din centrul de plasament, prezent la serviciu; în data de 13.08.2016 și în data de 23.09.2016, atât personalul cât și beneficiarii prezenți în centru, au fost instruiți de către polițiști ai Biroului de Analiză și Prevenire a Criminalității cu privire la programul de prevenire a delicvenței

juvenile și a traficului de persoane; ● pe perioada vacanței de vară, o parte din copii au mers în familie și au participat împreună cu familia, la activități comunitare, iar copiii rămași în centru, au participat și la diferite activități extrașcolare, respectiv: tabăra de la Polovragi – în perioada 18-26 iulie; excursie la Băile Olănești - 16 iulie; excursii la mănăstirile din județul Vâlcea, organizate de către Liga Femeilor Creștine – 07 august; în perioada 22-27 august, un număr de 8 copii din centru au mers într-o tabără, la mare, în stațiunea „2 Mai”, tabără organizată în parteneriat cu Direcția de Tineret și Sport Vâlcea; ● pe perioada implementării proiectului „Educ-Plus”, s-au desfășurat activități sociale în care au fost implicați copiii, prin care aceștia au putut să-și exprime opiniile, oportunitățile și recomandările privind integrarea atât în școală cât și în comunitate; se vor purta și discuții cu consilierii școlari din cadrul unităților de învățământ unde beneficiarii centrului sunt înscriși, pentru a propune în cadrul programului „Săptămâna altfel”, activități cum ar fi: modul de înțelegere a conceptului de comunitate, de cunoaștere a instituțiilor reprezentative din comunitate; ● registrele obligatorii funcționării centrului au fost numerotate, înregistrate, ștampilate și completate, conform Ordinului nr.21/2004 pentru aprobarea standardelor minime obligatorii privind serviciile pentru protecția copilului de tip rezidențial; ● au fost organizate două concursuri; posturile scoase la concurs nu au fost ocupate; cu privire la ocuparea postului pentru asistent social în cadrul Centrului de plasament „Ana”, urmează a fi demarate procedurile pentru ocuparea acestuia, în prezent, postul de asistent social este ocupat prin dispoziție de detașare, de către asistentul social din cadrul Centrului de Plasament „Andreea”; ● s-a igienizat centrul cu resurse proprii, iar pentru operațiunile de reparare a mobilierului uzat din unele camere din centrul de plasament, urmează a fi demarate procedurile de achiziție a materialelor necesare reparării mobilierului; ● la nivelul conducerii D.G.A.S.P.C. Vâlcea au fost și se vor continua întâlnirile de lucru cu conducerea Poliției Municipiului Rm. Vâlcea, a Centrului de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog al județului Vâlcea; managerul de caz va evalua periodic situația fiecărui copil propunând serviciile adecvate nevoilor acestuia pentru prevenirea unor situații de risc; a fost revizuit Planul de măsuri privind prevenirea faptelor penale și contravenționale în serviciile rezidențiale și în zona adiacentă a acestora din Municipiul Râmnicu Vâlcea; în colaborare cu reprezentanții Poliției Municipiului Râmnicu Vâlcea au avut loc deja mai multe acțiuni de control, această măsură aflându-se și în atenția conducerii D.G.A.S.P.C. Vâlcea; copiii au avut întâlniri, atât cu reprezentanții din cadrul Biroului Analiza și Prevenirea Criminalității, cât și cu cei ai Poliției de Proximitate.

6. Cămine pentru persoane vârstnice

În temeiul dispozițiilor art. 29² alin. (3) lit. j) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Avocatul Poporului monitorizează sistemul de asistență socială, în speță căminele pentru persoane vârstnice.

Normele legale aplicabile în situația persoanelor vârstnice aflate în cămine:

- Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale;
- Legea nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, republicată;
- Ordinul nr. 2126/2014 privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice, persoanelor fără adăpost, tinerilor care au părăsit sistemul de protecție a copilului și altor categorii de persoane adulte aflate în dificultate, precum și pentru serviciile acordate în comunitate, serviciilor acordate în sistem integrat și cantinelor sociale;

- Hotărârea Guvernului nr. 867/2015 pentru aprobarea Nomenclatorului serviciilor sociale, precum și a regulamentelor-cadru de organizare și funcționare a serviciilor sociale;
- Hotărârea Guvernului nr. 978/2015 privind aprobarea standardelor minime de cost pentru serviciile sociale și a nivelului venitului lunar pe membru de familie în baza căruia se stabilește contribuția lunară de întreținere datorată de către susținătorii legali ai persoanelor vârstnice din centrele rezidențiale;
- Hotărârea Guvernului nr. 1826/2005 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare a serviciilor sociale;
- Legea nr. 515/2003 pentru aprobarea Ordonanței Guvernului nr. 68/2003 privind serviciile sociale;
- Ordonanța Guvernului nr. 68/2003 privind serviciile sociale.

Potrivit Legii nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, îngrijirea temporară sau permanentă în cămine pentru vârstnici se realizează cu consimțământul acestora și cu încheierea unui contract de furnizare servicii (însoțit de un acord de plată, în funcție de condițiile contractuale) între centru și beneficiar sau, după caz, de reprezentantul legal al acestuia. În situația în care starea de sănătate a persoanei vârstnice nu permite obținerea consimțământului, decizia se ia de serviciul social al consiliului local sau de direcția de asistență socială din cadrul direcțiilor de muncă, solidaritate socială și familie județene și a municipiului București, pe baza anchetei sociale și a recomandărilor medicale făcute de medical de familie, prin consultarea și a medicului specialist, cu acceptul rudelor de gradul I ale persoanei respective sau, în lipsa acestora, cu acceptul unui alt membru de familie.

Conform aceluiași act normativ, căminul pentru persoane vârstnice are în componență secții pentru persoanele încadrate în diferite grade de dependență și asigură condiții corespunzătoare de găzduire și hrană, îngrijiri medicale, recuperare și readaptare, activități de ergoterapie și de petrecere a timpului liber, asistență socială și psihologică.

Prin Legea nr. 74/1999, România a ratificat Carta socială europeană, revizuită, adoptată la Strasbourg la 3 mai 1996, prin care se obligă să promoveze măsuri adecvate destinate persoanelor vârstnice pentru a permite acestora să rămână membri deplin ai societății. Potrivit art. 23 lit. b) din Cartă, statele părți trebuie să garanteze persoanelor vârstnice care trăiesc în instituții o asistență corespunzătoare în privința vieții private și participarea la determinarea condițiilor de viață în instituție.

În acest context, Legea nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice, reglementează ca principale obiective ale unui cămin pentru persoane vârstnice: asigurarea maximului posibil de autonomie și siguranță, condiții de îngrijire care să respecte identitatea, integritatea și demnitatea persoanelor vârstnice, menținerea sau ameliorarea capacităților fizice și intelectuale ale persoanelor vârstnice, participarea acestora la viața socială, facilitarea și încurajarea legăturilor interumane, inclusiv cu familiile persoanelor vârstnice, supravegherea și îngrijirea medicală necesară, precum și prevenirea și tratarea consecințelor legate de procesul de îmbătrânire.

Aspectele monitorizate în cadrul vizitelor efectuate de Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție se referă la condițiile de cazare și igienico-sanitare, hrana și calitatea apei, tratamentul aplicat beneficiarilor, asistența medicală, asistența psihologică și socială, procedura de plasare în centru, adaptarea căminului la nevoile beneficiarilor, cunoașterea de către beneficiari a drepturilor pe care le au, procedura internă cu privire la plângeri, accesul la asistență juridică, stimularea participării persoanelor vârstnice la activități.

Domeniul privind prevenirea torturii a efectuat în anul 2016 un număr de **13 vizite** în centre pentru persoane vârstnice, din care reținem: Centrul social Pietricica Piatra-Neamț; Centrul pentru persoane vârstnice Sf. Elena Târgoviște; Căminul pentru persoane vârstnice Periș, jud. Ilfov; Căminul pentru Persoane Vârstnice Bacău; Centrul de Asistență și Suport pentru Persoane Vârstnice Fitionești, jud. Vrancea; Căminul seniorilor Săcelu, jud. Gorj; Căminul de bătrâni Strehaia, jud. Mehedinți; Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice dependente Sf. Maria comuna Talpa, jud. Teleorman.

Pe parcursul vizitelor efectuate au fost constatate o serie de aspecte pozitive, dintre care:

Referitor la condițiile de cazare: ● căminul asigura fiecărui beneficiar un spațiu de cazare personal, corespunzător nevoilor proprii; holurile căminului erau proaspăt zugrăvite, curate și decorate plăcut, pardoseala era din linoleum special pentru unități sanitare; camerele de zi erau dotate cu mobilier adecvat servirii mesei și păstrării bunurilor personale, canapele, fotolii, televizor, instalație de aer condiționat, frigider; dormitoarele erau dotate cu paturi cu saltele tip relaxa, cu lenjerie curată, după caz, acoperite cu cearceafuri absorbante, noptiere, dulapuri; grupurile sanitare erau curate și dotate corespunzător, inclusiv cu dotări speciale pentru persoanele cu dizabilități (*Căminul pentru persoane vârstnice Strehaia*); ●clădirile erau noi, curate, bine întreținute, erau dotate cu lifturi moderne și încăpătoare, geamuri și uși din termopan, gresie, faianță; spațiile erau largi și luminoase; nu exista supraaglomerare; camerele erau curate și dotate cu paturi, baie proprie și televizor; instalațiile sanitare funcționau corespunzător, mobilierul era în stare bună; apa rece și curentul electric erau distribuite fără întreruperi în sistem centralizat; căldura pe timp de iarnă și apa caldă erau asigurate de o centrală proprie (*Centrul social „Pietricica”*); ● starea de igienizare a grupurilor sanitare era bună, acestea fiind relativ noi, având gresie și faianță; asigurarea dotărilor specifice, respectiv scaune speciale pentru igienizarea persoanelor cu deficiențe locomotorii, cadre de mers și rolatoare pentru deplasare, fotolii rulante (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Sf. Elena” Târgoviște*); ●în vederea creșterii gradului de confort pentru beneficiari era început un amplu proces de modernizarea a pavilioanelor prin montarea de linoleum pe paviment și placarea pereților cu tapet sanitar; unele grupuri sanitare ale căminului erau dotate pentru a permite accesul cu cărucioare pentru persoanele cu handicap. De asemenea, existau vase de toaletă înălțate, dușuri speciale cu scaun și dușuri fără cădiță (cu scurgere în podea) pentru beneficiarii cu dizabilități, precum și bare de susținere montate pe holuri și pe pereții băilor (*Căminul pentru persoane vârstnice Periș*).

Referitor la hrană: ●spațiile destinate preparării și păstrării alimentelor aveau dimensiuni potrivite, erau compartimentate corespunzător, curate și igienizate; meniul zilnic și programul de servire a mesei erau afișate, meniurile săptămânale erau diversificate, respectând numărul de calorii și încadrarea în alocația zilnică de hrană (16.6 lei/zi) și erau stabilite de o comisie din cadrul complexului, având în componență și un medic (*Căminul pentru persoane vârstnice Strehaia*) ●hrana pentru persoanele care necesitau regim alimentar la se prepara separat, la recomandarea medicului. În acest sens, exista regim alimentar pentru diabet și afecțiuni gastrice, regim alimentar pentru persoanele cu afecțiuni cardiace. Totodată, persoanele edentate sau cu dificultăți în ingerarea de alimente solide beneficiau de regim alimentar cu hrană pasată. De asemenea, erau prevăzute meniuri pentru musulmani și pentru vegetarieni (*Căminul pentru persoane vârstnice Periș*) ●bucătăria centrului era curată și structurată cu respectarea circuitelor, fiind dotată modern cu mobilier și aparatură. Sala de mese era dotată cu mobilier și veselă recent achiziționate. Starea de igienizare a bucătăriei și a sălii de mese era foarte bună (*Centrului rezidențial pentru persoane vârstnice dependente „Sf. Maria”*).

Referitor la asistența medicală: ●se asigura asistența medicală permanentă, prin intermediul cabinetelor medicale și a infirmeriilor; persoanele vârstnice beneficiau de consultații medicale și de specialitate, precum și de analize gratuite chiar în incinta centrului social, deoarece exista un contract cu o clinică privată (*Centrul social „Pietricica”*); ●cabinetul medical era dotat conform standardelor și exista un cabinet de recuperare medicală dotat cu aparatură de electroterapie și EKG; asistența medicală a beneficiarilor din cămin era asigurată permanent; exista la contract de colaborare cu un medic psihiatru, un medic de recuperare medicală și un kinetoterapeut; pacienții imobilizați la pat nu prezentau escare de decubit, ceea ce înseamnă că beneficiau de mobilizare și îngrijiri corecte; nu se administrau beneficiarilor medicamente psihotrope decât la recomandarea medicului psihiatru (*Căminul pentru persoane vârstnice Strehaia*) ● existența unui medic angajat permanent (medic de familie – pensionar, care lucrează cu normă întreagă (*Căminul pentru persoane vârstnice Periș*)).

Referitor la personal: ●personalul corespundea cerințelor și cunoștea procedurile de lucru (de admitere în Cămine, PSI, administrare medicamente, identificarea, semnalarea și soluționarea cazurilor de abuz și neglijență în rândul beneficiarilor etc.) (*Centrul social „Pietricica”*).

Referitor la activități de socializare și de petrecere a timpului liber: ●beneficiarii Centrelor participau în mod frecvent la activități interne de socializare , la care se adăugau concursuri și jocuri distractive, organizarea de excursii și plimbări în aer liber, aniversarea zilelor de naștere (*Centrul social „Pietricica”*); ●beneficiarii păstrau legătura cu familiile, primeau vizite și ieșeau la plimbare în curtea Centrului sau la biserică (*Centrul de Asistență și Suport pentru Persoane Vârstnice Fitionești, jud. Vrancea*).

Referitor la activitățile desfășurate în cămin, pentru menținerea sau readaptarea capacităților fizice sau intelectuale ale beneficiarilor:●complexul de servicii sociale în care funcționa *Căminul pentru persoane vârstnice Strehaia* avea și un centru de recuperare, de care beneficiau rezidenții unității vizitate, după cum a reieșit din verificarea registrului de evidență a activităților de recuperare.

Din vizitele efectuate s-au desprins o serie de deficiențe, dintre care reținem:

Referitor la condițiile de cazare: ●dotarea necorespunzătoare a bucătăriei și a spațiilor de depozitare a produselor alimentare cu utilitățile necesare și lipsa igienei acestor spații; (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Bacău*)●prezența igrasiei în grupurile sanitare ale unor dormitoare, datorată unor defecțiuni la instalațiile sanitare; asigurarea apei calde de două ori pe săptămână (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Strehaia*); ●mobilier și dotări relativ noi; lenjeria, pernele și păturile nu erau corespunzătoare igienic (*Căminului pentru Persoane Vârstnice „Sf. Elena” Târgoviște*); ●inexistența aparatelor de aer condiționat (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Sf. Elena” Târgoviște*); ●unele dintre grupurile sanitare nu dispuneau de spațiu suficient pentru a permite accesul cu fotolii rulante pentru persoanele cu handicap. Nu existau vase de WC înălțate, dușuri speciale cu scaun și dușuri fără cădiță (cu scurgere în podea) pentru asistații cu dizabilități și nici bare de susținere montate pe holuri și în băi (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Sf. Elena” Târgoviște, Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice dependente „Sf. Maria”*); ●rampa de acces îngustă și subdimensionată față de dimensiunile standard ale unui fotoliu rulant. De asemenea, pragurile din dormitoare, sala de mese și grupurile sanitare puteau să pună probleme la deplasare persoanelor cu deficiențe locomotorii (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Sf. Elena” Târgoviște*); ●camerele nu erau prevăzute cu butoane de panică (*Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice dependente „Sf. Maria” com. Talpa*) ●beneficiarii cu probleme locomotorii erau cazați inclusiv la etaj, ceea ce limita posibilitatea

lor de deplasare; deși temperatura exterioară era scăzută, camerele beneficiarilor nu erau încălzite, centrala fiind în reparație (*Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice dependente „Sf. Maria”*); ● existența rampelor degradate, care nu era prevăzută cu bară de susținere; exista o bibliotecă de dimensiuni reduse (care avea în dotare câteva cărți vechi și uzate), amplasată în fostul club, unde funcțională momentul vizitei o sală de mese (*Căminului pentru persoane vârstnice Periș*); ● spații neîntreținute, necesitând operațiuni de curățenie, igienizare, renovare și schimbare a *mobilierului*; toate spațiile de locuit erau dotate cu mobilier insuficient, vechi și în stare de degradare accentuată, cu uși și ferestre din tâmplărie din lemn, pardoseala din parchet era în unele camere în stare uzată, iar în altele era montată mocheta, murdară și ruptă pe alocuri; Iluminatul artificial nu era asigurat corespunzător în toate camerele și grupurile sanitare; condițiile de cazare în toate camerele erau nesatisfăcătoare: camerele nu erau renovate, condițiile de igienă, curățenie și întreținere erau precare; nu exista un program de curățenie și igienizare, fiind greu de precizat când s-au efectuat ultima dată aceste operațiuni; grupurile sanitare nu erau renovate aveau gresia și faianța uzate, tavanele prezentau igrasie, instalațiile sanitare erau defecte, iar cele renovate erau neîngrijite; ●dezinsecția, dezinsecția și deratizarea nu s-au realizat niciodată, conducerea căminului neputând prezenta documente care să ateste existența unui contract de prestări servicii și desfășurarea acestor operațiuni (*Căminul Seniorilor din Săcelu*).

Referitor la hrană: ●persoanele care pregăteau mâncarea nu aveau carnetele de sănătate vizate la zi; nu exista meniu special preparat pentru bolnavii de diabet (*Căminul pentru persoane vârstnice Strehaia*); ●între mese, precum și în intervalul orar 18:00 – 8:00, nu se distribuiau suplimente sau gustări. Conform indicațiilor internaționale în domeniu, pentru reducerea intervalului maxim de 12 ore între 2 mese, în cazul bătrânilor care pot avea probleme metabolice și se dezechilibrează ușor, trebuie să se ofere acestora una sau două gustări (*Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice dependente „Sf. Maria*; ●servirea mesei se făcea în camere, neexistând amenajată o sală de mese; apa caldă nu era disponibilă decât o dată pe săptămână; la verificarea alimentelor depozitate în congelator s-a constatat că erau păstrate alimente cu termene de valabilitate depășite; ●probele de alimente preparate nu erau păstrate în frigider timp de 48 de ore); meniul zilnic era stabilit de bucătăreasa de serviciu, în funcție de alimentele pe care le avea la dispoziție, nu exista o evidență a alimentelor și nu era stabilit modul de aprovizionare ●regimul alimentar nu era adaptat nevoilor beneficiarilor și nu se oferea o alimentație dietetică, preparată pe baza unor recomandări medicale (existau beneficiari cu diabet insulinodependenți); hrana nu era preparată și servită în condiții igienico-sanitare corespunzătoare (*Căminul Seniorilor din Săcelu*).

Asistența medicală: ●lipsa unui cabinet stomatologic dotat conform necesităților (*Centrul social „Pietricica” Piatra Neamț*); ●în cadrul cabinetului medical existau medicamente psihotrope și cantități destul de mare de anxiolitice, neuroleptice și benzodiazepine, nesecurizate în dulap special. Nu exista un registru din care să reiasă clar modul de prescripție sau eliberare al acestora (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Sf. Elena” Târgoviște*); ●au existat contracte de colaborare pe durată de un an de zile cu un medic geriatru-gerontolog și cu un medic nutriționist, dar acestea nu au mai fost reînnoite (*Căminul pentru persoane vârstnice Periș*); ●nu erau efectuate vizita medicală la internarea în și nici controale medicale periodice ale beneficiarilor; nu exista amenajat un spațiu pentru acordarea asistenței medicale și pentru păstrarea corespunzătoare a medicamentelor; nu au putut fi prezentate documente care să ateste proveniența și gestionarea medicamentelor (*Căminul Seniorilor Săcelu*).

Asistența psihologică: ● suportul psihologic acordat persoanelor vârstnice se realiza, dar nu într-un spațiu exclusiv și special destinat activităților profesionale, ceea ce avea consecințe negative grave asupra păstrării confidențialității și a secretului profesional, dar și asupra statutului și independenței profesionale a psihologului; actele profesionale nu erau consemnate, iar desfășurarea lor nu putea fi probată și nici verificată, deoarece psihologul nu deținea Registrul de evidență a actelor profesionale, evidență obligatorie în condițiile stabilite de către Colegiul Psihologilor din România prin Hotărârea Guvernului nr. 3/2013 privind evidența profesională a psihologilor cu drept de liberă practică; evaluările și intervențiile psihologice nu erau însoțite de documente care să ateste că beneficiarul direct și-a dat în scris consimțământul prealabil, liber și în cunoștință de cauză pentru efectuarea acestor servicii, ceea ce încălca prevederile Codului deontologic al profesiei de psiholog cu drept de liberă practică; dotarea tehnică și metodologică (teste, chestionare etc) se rezumau la un singur test psihologic, insuficient pentru realizarea unei evaluări psihologice profesionale a persoanelor rezidente; activitățile de evaluare psihologică nu s-au finalizat printr-un raport de evaluare/expertiză clinică sau aviz psihologic (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Sf. Elena” Târgoviște*); ● confuzia în legătură cu activitatea de psihologie era evidențiată de atribuțiile prevăzute în fișa postului de inspector specialitate – psiholog la „Acordă servicii **sociale** primare...”, nu psihologice; „Respectă recomandările directorului DAS, directorului adjunct, conform prevederilor legale de **asistență socială**” și nu conform prevederilor legale referitoare la **exercitarea profesiei de psiholog**;” Răspunde de păstrarea confidențialității datelor și informațiilor pe care le deține, respectând prevederile **Codului Etic**” și nu ale **Codului Deontologic al profesiei de psiholog cu drept de liberă practică** (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Sf. Elena”*)

Referitor la personal: ● lipsa personalului necesar desfășurării activităților din Centru, respectiv medic, asistent medical, maseur, muncitor necalificat, psiholog, kinetoterapeut, medic stomatolog (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Bacău, Centrul social „Pietricica” Piatra Neamț*). ● numărul infirmierelor era insuficient pentru îndeplinirea corespunzătoare a activităților de îngrijire a *beneficiarilor* (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Strehaia*); ● lipsa din organigrama Căminului a unui post de asistent social, pentru cei 16 beneficiari aflați în cămin la momentul vizitei erau angajați un număr de 6 asistenți pentru îngrijirea persoanelor vârstnice (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Sf. Elena” Târgoviște*). ● lipsa medicului și a asistenților medicali angajați permanent, asistența medicală fiind asigurată de către: un medic (în baza unui contract de colaborare) care își desfășura activitatea în comuna Talpa și care venea în Centru o zi pe săptămână, pentru a acorda consultații beneficiarilor; o asistentă medicală care își desfășura activitatea în baza unui contract de voluntariat, câteva zile pe săptămână (*Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice dependente „Sf. Maria”*); ● lipsa unui psiholog angajat sau a unui psiholog cu care să fi fost încheiat un contract de colaborare, fapt pentru care beneficiarilor nu li s-a acordat consiliere psihologică niciodată (*Căminul Seniorilor Săcelu*).

Referitor la activitățile desfășurate în cămin, pentru menținerea sau readaptarea capacităților fizice sau intelectuale ale beneficiarilor: ● nu existau spații destinate activităților/terapiilor de integrare/reintegrare socială, camerele de zi din modulele de locuit nefiind amenajate pentru acest scop; planul de intervenție nu detaliază serviciile/terapiile de recuperare/reabilitare funcțională recomandate; lipsa unui program al activităților pentru menținerea unui stil de viață activ, afișat la sediul Căminului (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Strehaia*); ● nu exista un spațiu alocat pentru club, astfel că asistații nu dispuneau de o zonă pentru petrecerea timpului liber (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Sf. Elena” Târgoviște*); ● în ceea ce privește desfășurarea activităților de recuperare, s-a constatat că

existau puține activități organizate (*Căminul pentru persoane vârstnice Periș*) ● lipsa de spații exterioare destinate repausului și/sau activităților de relaxare în aer liber (curți exterioare mici și îngrijite); lipsa unei camere de odihnă și socializare pe timp de zi, dotată corespunzător (fotolii, canapea, tv, radio, etc.); dotarea grupurilor sanitare cu bare de susținere și echipament sanitar special pentru beneficiarii cu probleme locomotorii; montarea în fiecare cameră a centrului a unui buton de panică; repararea și punerea în funcțiune a centralei termice, pentru distribuirea agentului termic și încălzirea camerelor beneficiarilor, având în vedere temperaturile exterioare scăzute (*Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice dependente „Sf. Maria”*); ● întocmirea unui Program zilnic/săptămânal/lunar privind desfășurarea activităților de recuperare a beneficiarilor (*Căminul pentru persoane vârstnice Periș*)

Referitor la alte aspecte: ● lipsa personalității juridice a *Centrului social „Pietricica”*, în scopul realizării cu operativitate a diverselor activități din Centru ● inexistența unui mijloc de transport corespunzător nevoilor specifice (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Bacău*) ● majoritatea registrelor nu aveau paginile numerotate, niciunul dintre registre nu era șampilat de D.G.A.S.P.C. și nu erau precizate data deschiderii și numărul de pagini (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Strehaia*) ● lipsa unor registre: registrul de administrare a medicamentelor psihotrope, registrul de consultații, registrul de evidență a medicamentelor personale ale beneficiarilor, registrul de evidență a mărcilor traumatice/hetero și autoagresiunilor, registrul de reclamații. Beneficiarii nu semnau de primirea tratamentului deoarece nu exista un registru în acest sens (*Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice dependente „Sf. Maria”*); lipsa din dotare a unei autosanitare proprii (*Căminul pentru persoane vârstnice Periș*); ● nu existau întocmite registrele prevăzute de standarde, nici măcar un registru al beneficiarilor internați; lipsa unui Regulament propriu de organizare și funcționare al Căminului; lipsa unor criterii de eligibilitate clar definite ale beneficiarilor de servicii de îngrijire (*Căminul Seniorilor Săcelu*);

Recomandările transmise unităților vizitate:

Referitor la condițiile de cazare: ● analizarea posibilității de asigurare zilnică a apei calde; remedierea defecțiunilor la instalațiile sanitare din grupurile sanitare în unele dormitoare, precum și igienizarea porțiunilor afectate de igrasie (*Căminul pentru persoane vârstnice Strehaia*); ● dotarea camerelor de zi corespunzător activităților/terapiilor de integrare/reintegrare socială (activități de petrecere a timpului liber, ergoterapie, terapie ocupațională) sau amenajarea unui spațiu special (*Căminul pentru persoane vârstnice Strehaia*); ● montarea de bare de susținere pe culoare și la grupurile sanitare și refacerea rampei de acces; examinarea posibilității achiziționării de aparate de aer condiționat în camere; asigurarea cazarmamentului (lenjerie, perne, păături) corespunzător din punct de vedere igienic; examinarea posibilității adaptării grupurilor sanitare pentru accesul cu fotolii rulante, având în vedere că grupurile sanitare nu dispuneau de spațiu suficient pentru a permite accesul cu fotolii rulante a asistaților cu deficiențe locomotorii; (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Sf. Elena” Târgoviște*); ● examinarea posibilității de angajare cu program permanent, a unui medic și a unor cadre sanitare medii; întocmirea în cadrul cabinetului medical a următoarelor registre: registru de administrare a medicamentelor psihotrope, registru de consultații, registru de evidență a medicamentelor personale ale beneficiarilor, registru de evidență a mărcilor traumatice/hetero și autoagresiunilor, registru de reclamații (*Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice dependente „Sf. Maria”*); ● urgentarea reparației rampei degradate și dotarea acesteia cu bare de susținere (mână curentă), pentru facilitarea deplasării beneficiarilor (*Căminul pentru persoane vârstnice Periș cu handicap/dizabilități*);

Referitor la asistența medicală și psihologică: ● sesizarea autorităților ierarhic superioare în privința necesității angajării personalului necesar desfășurării activităților din Centru, respectiv medic, asistent medical, maseur, muncitor necalificat, psiholog, kinetoterapeut, medic stomatolog (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Bacău, Centrul social „Pietricica” Piatra Neamț*); ● sesizarea autorităților ierarhic superioare în privința înființării și dotării unui cabinet stomatologic (*Centrul social „Pietricica” Piatra Neamț*); ● întocmirea conform standardelor a registrelor de evidență (ștampilarea registrelor de evidență, numerotarea paginilor, precizarea datei deschiderii și a numărului de pagini); completarea schemei cu cel puțin două infirmiere pentru îndeplinirea standardelor de calitate prevăzute de lege (*Căminul pentru persoane vârstnice Strehaia*); ● păstrarea medicamentelor psihotrope într-un dulap separat și securizat; administrarea doar la indicația strictă a unui medic specialist; evidența clară a administrării, cu menționarea datei, orei, numelui și diagnosticului asistatului care le primește precum și a numelui medicului care le-a prescris, notate într-un registru; respectarea reglementărilor legale în vigoare referitoare la exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică; ● rezervarea unui spațiu exclusiv destinat pentru desfășurarea activităților de psihologie potrivit normelor de atestare elaborate de comisiile aplicative din Colegiul Psihologilor din România; dotarea tehnică și metodologică de specialitate a cabinetului în acord cu prevederile legale în domeniu; obținerea avizului de funcționare din partea Colegiului Psihologilor din România pentru prestarea serviciilor psihologice; modificarea fișei postului astfel încât aceasta să fie în acord cu exigențele profesiei de psiholog cu drept de liberă practică și să ofere cadrul pentru asigurarea independenței profesionale a psihologului, a respectării confidențialității actului psihologic și a unor servicii psihologice de calitate acordate beneficiarilor (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Sf. Elena” Târgoviște*); ● examinarea posibilității de reluare a colaborării cu un medic geriatru-gerontolog și cu un medic nutriționist; identificarea posibilității de dotare a Căminului pentru persoane vârstnice Periș cu autosanitară proprie, în vederea asigurării transportului beneficiarilor la consulturi și/sau internări în alte unități spitalicești (*Căminul pentru persoane vârstnice Periș*); ● asigurarea de servicii medicale, servicii/terapii de recuperare/reabilitare funcțională, servicii de asistență socială și psihologică pentru fiecare beneficiar; evaluarea statusului funcțional psihic al rezidenților, a stării de sănătate și a gradului de autonomie păstrată, a capacității de comunicare, a nevoilor speciale de tratament și recuperare, a riscurilor posibile și întocmirea documentelor medicale pentru toți beneficiarii, respectiv fișe medicale, registru de consultații, registru de tratamente etc. (*Căminul Seniorilor din Săcelu*).

Referitor la condițiile igienico-sanitare: ● igienizarea și dotarea bucătăriei și a spațiilor de depozitare a produselor alimentare cu utilitățile necesare (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Bacău*); efectuarea lucrărilor de renovare, igienizare și dezinsecție-dezinsecție a tuturor spațiilor (*Căminul Seniorilor Săcelu*);

Referitor la hrană: ● asigurarea zilnică a meniului corespunzător pentru beneficiarii diagnosticați cu diabet zaharat ; ● verificarea riguroasă a stării de sănătate a personalului care își desfășura activitatea în blocul alimentar și înregistrarea rezultatelor verificărilor în carnetele de sănătate (*Căminul pentru persoane vârstnice Strehaia*); ● examinarea posibilității de a oferi beneficiarilor una sau două gustări, în vederea reducerii intervalului de timp între două mese la mai puțin de 12 ore, conform normelor internaționale (*Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice dependente „Sf. Maria”*); ● îmbunătățirea condițiilor de preparare și servire a hranei beneficiarilor prin amenajarea și dotarea corespunzătoare a bucătăriei, prin menținerea unei evidențe a achiziției de alimente, a termenelor de valabilitate ale acestora și asigurarea depozitării lor în condiții corespunzătoare; întocmirea meniurilor

dietetice pentru beneficiarii care urmau un anumit regim alimentar, pe baza recomandărilor unui medic nutriționist sau unui asistent dietetician și păstrarea probelor din mâncarea preparată (*Căminul Seniorilor Săcelu*);

Referitor la alte aspecte: ●analizarea oportunității redării personalității juridice, în scopul realizării cu operativitate a diverselor activități (*Centru social „Pietricica”*); ●reluarea demersurilor la autoritățile ierarhic superioare, în privința necesității achiziționării unui mijloc de transport corespunzător nevoilor specifice (*Căminului pentru Persoane Vârstnice Bacău, Centrul social „Pietricica”*); ●întocmirea și afișarea la sediu într-un loc accesibil beneficiarilor a unui program al activităților pentru menținerea unui stil de viață activ; revizuirea Planurilor individualizate de asistență și îngrijire, a planurilor de intervenție și a fișelor de monitorizare a serviciilor acordate beneficiarilor prin detalierea terapiilor de recuperare/ reabilitare funcțională recomandate și urmate de către beneficiari; ●examinarea posibilității de reamenajare și dotare a clubului, pentru a oferi asistaților mai multe posibilități de petrecere a timpului liber; introducerea în organigrama Căminului a unui post de asistent social având în vedere faptul că unitatea nu avea asistent social angajat (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Sf. Elena” Târgoviște*); ●identificarea posibilității de alocare a unui spațiu separat cu destinație de bibliotecă și dotarea corespunzătoare a acestuia (*Căminul pentru Persoane vârstnice Periș*); ●respectarea dispozițiilor Ordinului nr. 2126 din 05.11.2014 privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice la Căminul Seniorilor din Săcelu și **relocarea de urgență a beneficiarilor**; înștiințarea beneficiarilor/reprezentanților legali/apartinătorilor cu privire la reînnoirea contractelor și necesitatea numirii unui reprezentant legal acolo unde este cazul; asigurarea unei structuri de personal capabile să ofere beneficiarilor Căminului Seniorilor din Săcelu activitățile și serviciile sociale conform obligațiilor contractuale, în concordanță cu scopul căminului și nevoile beneficiarilor; elaborarea documentelor, registrelor și procedurilor prevăzute de Standardele minime de calitate pentru serviciile sociale cu cazare organizate ca centre rezidențiale destinate persoanelor vârstnice; îmbunătățirea și adaptarea mediului ambient din Căminul Seniorilor din Săcelu prin: amenajarea, dotarea și întreținerea corespunzătoare a curților căminului; achiziționarea și montarea unor instalații de climatizare; asigurarea apei calde permanent; program de curățenie și igienizare zilnică; dotări speciale pentru persoane cu handicap locomotor (rampe de acces, toalete și dușuri speciale, bare de susținere); încurajarea beneficiarilor Căminului Seniorilor din Săcelu să participe la activitățile desfășurate în comunitate; stimularea inițiativelor individuale ale beneficiarilor în activități recreative și terapie ocupațională; instalarea de mijloace de comunicare cu exteriorul, ținând cont de faptul că în Căminul Seniorilor din Săcelu erau cazați și beneficiari ai căror aparținători erau plecați în alte țări

Măsurile dispuse de instituțiile vizitate ca urmare a Recomandărilor emise de echipele de vizită ale Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție:

Referitor la condițiile de cazare: ● în urma referatului întocmit de șeful complexului și adresat D.G.A.S.P.C. Mehedintși, conducerea instituției a hotărât asigurarea zilnică a apei calde pentru toți beneficiarii; defecțiunile la instalațiile sanitare ale unor dormitoare au fost remediate și au fost igienizate porțiunile afectate de igrasie (*Complexul de servicii Strehaia*); ●s-au efectuat lucrări de reparații necesare la rampele de acces pentru facilitarea deplasării beneficiarilor și a personalului. S-au instalat bare de susținere și s-au placat rampele cu covor antiderapant (*Căminul pentru persoane vârstnice Periș*).

Referitor la condițiile igienico-sanitare: ● în bugetul anului 2017 au fost prevăzute sume pentru igienizarea și dotarea bucătăriei și a spațiilor de depozitare a produselor alimentare cu utilitățile necesare în acest scop (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Bacău*).

Referitor la hrană: ● se va asigura meniul zilnic corespunzător beneficiarilor diagnosticați cu diabet zaharat în funcție de recomandările medicului specialist și de voința beneficiarului în cauză (*Căminul pentru persoane vârstnice Strehaia*).

Referitor la asistența medicală și psihologică: ● Direcția de Asistență Socială a municipiului Piatra Neamț a transmis că a fost angajat kinetoterapeut din data de 12.07.2016, iar pentru psiholog se află în derulare un contract, încheiat cu SC TOPMED SRL Piatra Neamț, care include servicii de consiliere, psihoterapie și suport psihologic pentru prevenirea sau acutizarea sindromului depresiv (*Centrul social Pietricica*); ● s-a întocmit Programul zilnic/săptămânal/lunar privind desfășurarea activităților de recuperare a beneficiarilor (*Căminul pentru persoane vârstnice Periș*); starea de sănătate a personalului a fost verificată la data de 01.10.2016 de către unitatea specializată S.C. SOCMED CLINIC INVEST Drobeta Turnu Severin. Au fost efectuate analizele specifice fiecărui post (în mod special la blocul alimentar); (*Căminul pentru persoane vârstnice Strehaia*); ● terapiile de recuperare-reabilitare funcțională recomandate de medicul specialist fizioterapeut și urmate de către beneficiari se regăsesc în planurile individualizate de asistență și îngrijire, în planurile de intervenție și în fișele de monitorizare aflate în dosarul personal al beneficiarului (*Centrul de recuperare aflat în incinta Complexului de Servicii Strehaia*); ● în propunerea de buget pentru anul 2017, s-au prevăzut fondurile necesare prestărilor de servicii pentru derularea unor activități medicale complementare, respectiv colaborarea cu un medic geriatriu-gerontolog, medic nutriționist (*Căminul pentru persoane vârstnice Periș*).

Referitor la alte aspecte: ● unitatea a efectuat angajări de personal pe posturile vacante în limita bugetului aprobat, iar în bugetul anului 2017, la capitolul cheltuieli cu personalul, au fost prevăzute sume necesare angajării de personal (*Căminului pentru Persoane Vârstnice Bacău*) ● analiza oportunității redării personalității juridice a Centrului social „Pietricica”, în scopul realizării cu operativitate a diverselor activități din Centru, se precizează că serviciile sociale acordate și administrate de către autoritățile administrației publice locale se înființează prin hotărâre a consiliului local și pot fi organizate ca structuri cu sau fără personalitate juridică, această decizie fiind la latitudinea unității administrativ teritoriale (*Centrul social „Pietricica”*); ● în privința necesității achiziționării unui mijloc de transport corespunzător nevoilor specifice, a fost achiziționat un astfel de mijloc de transport (*Căminul pentru Persoane Vârstnice Bacău*); ● programul de activități pentru menținerea unui stil de viață activă a fost întocmit și afișat la sediu într-un loc accesibil beneficiarilor; registrele prevăzute de Ordinul nr. 2126/2014 au fost numerotate, ștampilate și înregistrate la D.G.A.S.P.C. Mehedinți: la etajul I a fost amenajat un spațiu corespunzător activităților/terapiilor de integrare/reintegrare socială. Astfel, se pot desfășura activități specifice petrecerii timpului liber și terapiilor; spațiul a fost dotat cu televizor, două mese pentru șah și table, scaune. Dotarea va fi completată în perioada următoare; șeful complexului Strehaia a înaintat conducerii D.G.A.S.P.C. Mehedinți un referat prin care a solicitat completarea schemei de personal (*Căminul pentru persoane vârstnice Strehaia*); ● în ceea ce privește spațiul de relaxare se află în construcție din fonduri alocate pe investiții de la Consiliul Județean Ilfov, o sală de recuperare și relaxare, bibliotecă, care se va da în folosință până la finele anului 2016 (*Căminul pentru persoane vârstnice Periș*).

Referitor la Recomandărilor formulate, menționăm că punctul de vedere și măsurile dispuse de Căminul pentru Persoane Vârstnice „Sf. Elena” Târgoviște și Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice dependente „Sf. Maria” sunt în lucru.

PROPUNERI

- obligativitatea obținerii atestatului de liberă practică din partea Colegiului Psihologilor din România pentru prestarea serviciilor psihologice la Căminele pentru persoane vârstnice.
- asigurarea personalului necesar desfășurării activităților din Centre;
- achiziționarea de mijloace de transport corespunzătoare nevoilor specifice ale Căminului;
- suplimentarea resurselor bugetare în vederea asigurării unor condiții de cazare corespunzătoare;
- igienizarea și dotarea bucătăriei și a spațiilor de depozitare a produselor alimentare cu utilitățile necesare;
- efectuarea reparațiilor instalațiilor sanitare;
- achiziționarea și montarea unor instalații de climatizare; asigurarea apei calde permanent și funcționării centralei termice, pentru distribuirea agentului termic și încălzirea camerelor beneficiarilor; dotări speciale pentru persoane cu handicap locomotor (rampe de acces, toalete și dușuri speciale, bare de susținere);
- verificarea stării de sănătate a personalului care își desfășura activitatea în blocul alimentar și înregistrarea rezultatelor verificărilor în carnetele de sănătate;
- întocmirea conform standardelor a registrelor de evidență (ștampilarea registrelor de evidență, numerotarea paginilor, precizarea datei deschiderii și a numărului de pagini);
- păstrarea medicamentelor psihotrope separat și securizat; administrarea doar la indicația strictă a unui medic specialist;
- evidența clară a administrării, cu menționarea datei, orei, numelui și diagnosticului asistatului care le primește precum și a numelui medicului care le-a prescris, notate într-un registru separat;
- repartizarea în camerele aflate la parterul Centrului a beneficiarilor cu probleme locomotorii;
- asigurarea spațiilor destinate cabinetelor psihologice, de asistență socială și amenajarea corespunzătoare a acestora;
- montarea camerelor căminelor pentru persoane vârstnice a butoanelor de panică;
- încurajarea beneficiarilor căminului să participe la activitățile desfășurate în comunitate; stimularea inițiativelor individuale ale beneficiarilor în activități recreative și terapie ocupațională;
- elaborarea normelor de aplicare a Legii nr. 292/2011 a asistenței sociale și a Legii nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice.

FIȘA DE CAZ: vizita efectuată la Căminul Seniorilor Săcelu, județul Gorj

În raportul de vizită întocmit în urma efectuării vizitei la **Căminul Seniorilor Săcelu** au fost consemnate **deficiente grave** referitoare la respectarea dispozițiilor Ordinului ministrului muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice nr. 2126/2014 privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice. Astfel:

Referitor la condițiile de cazare: ● spațiile Căminului Seniorilor din Săcelu nu erau întreținute, necesitând operațiuni de curățenie, igienizare, renovare și schimbare a mobilierului; ● toate spațiile de locuit erau dotate cu mobilier insuficient, vechi și în stare de degradare accentuată, cu uși și ferestre din tâmplărie din lemn, pardoseala din parchet era în unele camere în stare uzată, iar în altele era montată mochetă, murdară și ruptă pe alocuri; Iluminatul artificial nu era asigurat corespunzător în toate camerele și grupurile sanitare; ● condițiile de cazare în toate camerele erau nesatisfăcătoare: camerele nu erau renovate, condițiile de igienă, curățenie și întreținere erau precare; ● nu exista un program de curățenie și igienizare, fiind greu de precizat când s-au efectuat ultima dată aceste operațiuni; ● grupurile sanitare care nu erau renovate aveau gresia și faianța uzate, tavanele prezentau igrasie, instalațiile sanitare erau defecte, iar cele renovate erau neglijate; ● dezinsecția, dezinsecția și deratizarea nu s-au realizat niciodată, conducerea Căminului Seniorilor Săcelu

nu a putut prezenta documente care să ateste existența unui contract de prestări servicii și desfășurarea acestor operațiuni.

Referitor la asigurarea alimentației beneficiarilor: ●servirea mesei se făcea în camere, neexistând amenajată o sală de mese; apa caldă nu era disponibilă decât o dată pe săptămână; ●la verificarea alimentelor depozitate în congelator s-a constatat că erau păstrate alimente cu termene de valabilitate depășite; ●probele de alimente preparate nu erau păstrate în frigider timp de 48 de ore; ●meniul zilnic era stabilit de bucătăreasa de serviciu, în funcție de alimentele pe care le avea la dispoziție, nu exista o evidență a alimentelor și nu era stabilit modul de aprovizionare; ●regimul alimentar nu era adaptat nevoilor beneficiarilor, nu se oferea o alimentație dietetică, preparată pe baza unor recomandări medicale (existau beneficiari cu diabet insulino-dependenți); ●hrana nu era preparată și servită în condiții igienico-sanitare corespunzătoare.

Referitor la acordarea asistenței medicale și psihologice: ●nu erau efectuate vizita medicală la internarea în Căminul Seniorilor Săcelu și nici controale medicale periodice ale beneficiarilor; ●nu exista amenajat un spațiu pentru acordarea asistenței medicale și pentru păstrarea corespunzătoare a medicamentelor; ●nu au putut fi prezentate documente care să ateste proveniența și gestionarea medicamentelor; ●Căminul Seniorilor Săcelu nu a angajat niciodată un psiholog și nici nu a încheiat un contract de colaborare, fapt pentru care beneficiarilor nu li s-a acordat consiliere psihologică niciodată.

Referitor la activitățile desfășurate în cămin, pentru menținerea sau readaptarea capacităților fizice sau intelectuale ale beneficiarilor: ●Căminul Seniorilor Săcelu nu dispunea de spații exterioare destinate repausului și/sau activităților de relaxare în aer liber (curți exterioare mici și neîngrijite); ●Căminul Seniorilor Săcelu nu avea amenajată o cameră de odihnă și socializare pe timp de zi, dotată corespunzător (fotolii, canapea, tv, radio, etc).

Alte deficiențe grave constatate: ●nu existau întocmite registrele prevăzute de standarde, nici măcar un registru al beneficiarilor internați; ●nu era elaborat un Regulament propriu de organizare și funcționare al Căminului Seniorilor Săcelu și nici un manual de proceduri proprii; ●criteriile de eligibilitate ale beneficiarilor de servicii de îngrijire în Căminul Seniorilor Săcelu nu erau clar definite.

În concluzie, Căminul Seniorilor Săcelu nu întrunea majoritatea Standardelor minime de calitate pentru serviciile sociale cu cazare, organizate ca centre rezidențiale destinate persoanelor vârstnice, prevăzute în Anexa 1 a Ordinului M.M.F.P.S.P.V. nr. 2126 din 05.11.2014.

În urma vizitei efectuate, Avocatul Poporului a formulat **recomandări** pentru toate deficiențele constatate și **s-a adresat Agenției Județene pentru Plăți și Inspecție Socială Gorj**, pentru efectuarea demersurilor legale care se impun și s-a solicitat comunicarea ulterioară a rezultatelor acțiunilor întreprinse.

Recomandări adresate conducerii Fundației Pro Satul, care administrează Căminul Seniorilor Săcelu: ●respectarea dispozițiilor Ordinului nr. 2126 din 05.11.2014 privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice; ●relocarea de urgență a beneficiarilor într-un alt cămin/centru rezidențial pentru persoane vârstnice; ●efectuarea lucrărilor de renovare, igienizare și dezinsecție-dezinsecție a tuturor spațiilor Căminului Seniorilor Săcelu; ●înștiințarea beneficiarilor/reprezentanților legali/apartinătorilor cu privire la reînnoirea contractelor și necesitatea numirii unui reprezentant legal acolo unde este cazul; ●asigurarea unei structuri de personal capabile să ofere beneficiarilor activitățile și serviciile sociale conform obligațiilor contractuale, în concordanță cu scopul căminului și nevoile beneficiarilor; ●elaborarea documentelor, registrelor și procedurilor prevăzute de Standardele minime de

calitate pentru serviciile sociale cu cazare organizate ca centre rezidențiale destinate persoanelor vârstnice; ● asigurarea de servicii medicale, servicii/terapii de recuperare/reabilitare funcțională, servicii de asistență socială și psihologică pentru fiecare beneficiar; ● evaluarea statusului funcțional psihic al rezidenților, a stării de sănătate și a gradului de autonomie păstrată, a capacității de comunicare, a nevoilor speciale de tratament și recuperare, a riscurilor posibile și întocmirea documentelor medicale pentru toți beneficiarii (fișe medicale, registru de consultații, registru de tratamente etc.); ● amenajarea și dotarea corespunzătoare a unui cabinet medical, a unui spațiu pentru depozitarea medicamentelor, a unei săli de mese, a unei camere pentru activități recreative și de socializare, a unui spațiu pentru depozitarea lenjeriei și a obiectelor personale ale beneficiarilor, a unei spălătorii și uscătorii; ● îmbunătățirea condițiilor de preparare și servire a hranei beneficiarilor prin amenajarea și dotarea corespunzătoare a bucătăriei, prin menținerea unei evidențe a achiziției de alimente, a termenelor de valabilitate ale acestora și asigurarea depozitării lor în condiții corespunzătoare; ● întocmirea meniurilor dietetice pentru beneficiarii care urmau un anumit regim alimentar, pe baza recomandărilor unui medic nutriționist sau unui asistent dietetician și păstrarea probelor din mâncarea preparată; ● îmbunătățirea și adaptarea mediului ambiant din cămin prin: amenajarea, dotarea și întreținerea corespunzătoare a curților căminului; achiziționarea și montarea unor instalații de climatizare; asigurarea apei calde permanent; program de curățenie și igienizare zilnică; dotări speciale pentru persoane cu handicap locomotor (rampe de acces, toalete și dușuri speciale, bare de susținere); ● încurajarea beneficiarilor să participe la activitățile desfășurate în comunitate; stimularea inițiativelor individuale ale beneficiarilor în activități recreative și terapie ocupațională; ● instalarea de mijloace de comunicare cu exteriorul, ținând cont de faptul că în cămin erau cazați și beneficiari ai căror aparținători erau plecați în alte țări.

În răspunsul primit de la Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială Gorj s-a precizat că au fost efectuate acțiuni de control și s-a constatat că în Căminul Seniorilor Săcelu deținut de Fundația „Pro Satul” **se desfășurau activități care pot prezenta risc pentru starea de sănătate a beneficiarilor** și s-a solicitat a se efectua verificări și a se lua măsurile legale ce se impun în astfel de situații atât de Direcția de Sănătate Publică a Județului Gorj, cât și Direcția Sanitar Veterinară și Pentru Siguranța Alimentelor Gorj.

Direcția Sanitar Veterinară și Pentru Siguranța Alimentelor Gorj a efectuat un control la căminul pentru persoane vârstnice conform competențelor ce îi revin și a aplicat sancțiuni contravenționale, amenzi în valoare de 4000 lei, iar, Direcția de Sănătate Publică Gorj urmare a controlului efectuat, **a desființat Căminul Seniorilor Săcelu**, iar seniorii au fost mutați în două locații din Târgu Jiu.

V. Rolul juristului în cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție

Lon Luvois Fuller, un reputat filozof al dreptului, argumenta că un jurist este un „*arhitect al structurilor sociale*”. Pentru a dezvolta și evalua *strategiile de soluționare a problemelor* și de atingere a obiectivelor Domeniului, un jurist trebuie:

- să identifice o problemă și să găsească soluții și strategii în soluționarea acesteia;
- să identifice drepturile și libertățile care au fost încălcate în locurile de detenție;
- să încadreze juridic faptele și actele autorităților administrației publice prin care s-au încălcat drepturile și libertățile persoanelor private de libertate;

- să soluționeze petițiile adresate instituției Avocatul Poporului, având ca obiect supunerea la tortură și la alte pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție, care i-au fost repartizate;

- să formuleze propuneri de sesizări din oficiu, atunci când află pe orice cale despre existența unei situații de tortură ori tratamente aplicate cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție;

- să identifice și să știe să elaboreze teorii juridice;

- să dea dovadă de corectitudine și acuratețe în elaborarea documentelor întocmite;

- să dezvolte un plan de acțiune, să-l implementeze și, la nevoie, să-l revizuiască, în cazul în care, ulterior au apărut idei și informații noi;

- să studieze jurisprudența internă și internațională în materia prevenirii torturii și a relexelor tratamente

În plus, pentru a stabili o chestiune juridică și a o analiza în mod eficient și complet sunt necesare:

- cunoștințe despre natura normelor și instituțiilor juridice;

- cunoștințe și abilitatea de a folosi instrumentele juridice fundamentale;

- cunoașterea legislației naționale și internaționale, aplicabilă în materie.

Pentru a planifica, coordona și, atunci când este cazul, a participa la investigarea faptelor, sunt necesare:

- planificarea investigației faptelor și implementarea unei strategii de investigare;

- organizarea și clasificarea informațiilor într-o formă accesibilă;

- decizia de a închide procesul de adunare a probelor și evaluarea informațiilor care au fost adunate.

Pentru desfășurarea vizitelor în locurile de detenție:

- pregătește vizita (întocmește împuternicirile, ordinele de deplasare, contractele de prestări servicii cu specialiștii-colaboratori externi etc.);

- stabilește obiectivele ce vor fi urmărite cu ocazia vizitei și componența echipei, în funcție de specificul locului ce urmează a fi vizitat;

- coordonează echipa de vizitare în timpul desfășurării vizitei;

- la nevoie, pregătește negocierile, într-un context litigios și conduce sesiunea de negociere;

- întocmește raportul final de vizită, pe baza tuturor informațiilor și actelor obținute cu ocazia efectuării vizitei și a constatărilor cuprinse în rapoartele întocmite, în mod separat, de către ceilalți membri ai echipei de vizitare (ONG-ist, medic, asistent social sau/și psiholog);

- urmărește demersurile întreprinse de către unitățile vizitate, urmărește implementarea de către conducerea unităților vizitate a recomandărilor formulate în urma vizitelor.

VI. Contribuția specialiștilor (medici, psihologi și asistenți sociali) la desfășurarea activității Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție

a) Rolul medicilor în vizitarea locurilor de detenție, în vederea prevenirii torturii și reținerii tratamentelor, în conformitate cu legislația internațională în vigoare

„Sănătatea omului este țelul suprem al actului medical. Obligația medicului constă în a apăra sănătatea fizică și mentală a omului, în a ușura suferințele, în respectul vieții și demnității persoanei umane, fără discriminări în funcție de vârstă, sex, rasă, etnie, religie, naționalitate, condiție socială, ideologie politică sau orice alt motiv...” - Codul de deontologie medicală al Colegiului Medicilor din România, art. (3).

Ideea vizitelor efectuate de către experți medicali în locurile de detenție s-a impus ca fiind una dintre cele mai eficiente metode de prevenire a torturii și a reținerii tratamentelor.

Analiza funcționării unui loc de detenție implică în mod necesar examinarea conformității cu normele internaționale și naționale și a complianței cu standardele referitoare la condițiile de detenție. În acest context, medicii pot oferi o contribuție specifică și substanțială în ceea ce privește conținutul și aplicarea normelor și standardelor, atât cu privire la furnizarea de servicii medicale și accesul la asistența medicală, cât și cu privire la codurile de conduită etică aplicabile personalului angajat în locurile de detenție.

Punctul de vedere medical este vital în toate problemele privind prevenirea torturii și îmbunătățirea sistemului și a condițiilor de detenție, inclusiv eventualele observații cu privire la aspecte legislative.

Este de asemenea important ca un medic să facă parte din echipa de vizitare a mecanismului național, pentru a discuta problematica medicală relevantă atât cu autoritățile naționale competente în domeniul sănătății (de exemplu, serviciile medicale din penitenciare, Ministerul Sănătății etc.) cât și cu organismele internaționale.

Persoanele aflate în locuri de detenție au dreptul la asigurarea sănătății lor fizice și mentale, la fel ca și restul populației. În unele cazuri, ele pot avea nevoi speciale. Lipsirea de libertate în sine și uneori chiar și tipul de servicii medicale oferite pot constitui factori de risc sau reținerii tratamentelor.

Rolul specific al medicilor în timpul vizitelor: rolul medicului înseamnă mai mult decât simpla identificare și documentare a unor presupuse cazuri de tortură. El include analiza tuturor aspectelor din locul de detenție care ar putea avea un impact asupra sănătății persoanelor private de libertate, precum și documentarea accesului acestora la serviciile de asistență medicală. Medicul din echipa de vizită trebuie, de asemenea, să evalueze și să disemineze informații cu privire la standardele etice ale practicilor pentru sănătate către profesioniștii care lucrează în locurile de detenție.

Analiza tuturor condițiilor de detenție ce pot avea impact asupra sănătății: condițiile generale de detenție pot avea efecte directe și indirecte asupra sănătății populației reținute și, în anumite circumstanțe, pot constitui rele tratamente sau chiar tortură. Prin urmare, **în timpul vizitei medicul trebuie să analizeze toate aspectele legate de sănătate din locul de detenție, inclusiv factorii de mediu (protecția împotriva fenomenelor climatice extreme, ventilarea și aerisirea locației, accesul la aer liber etc.) precum și supraaglomerarea, apa și canalizarea, problemele generale de igienă, calitate a alimentelor și nutriție precum și eventualele focare cu potențial epidemic.**

În evaluarea aspectelor ce țin de păstrarea și ocrotirea sănătății în cadrul instituțional al sistemului de detenție, **medicul poate oferi o perspectivă valoroasă asupra unei serii de aspecte care au o componentă importantă de „sănătate”.** Printre acestea se numără evaluarea măsurilor luate pentru prevenirea sinuciderilor, a sistemului de pedepse în vigoare (inclusiv utilizarea izolării și a metodelor de conținere) și programele pentru reabilitarea persoanelor aflate înaintea eliberării.

Având în vedere impactul psihologic potențial precum și eventualele abuzuri care rezultă din anumite aspecte ale vieții într-un loc de detenție, un medic poate contribui, de asemenea, **la evaluarea procedurilor specifice locului de detenție, cum ar fi; procedurile de primire și de percheziție, procedurile pentru gestionarea incidentelor (de exemplu, revolte și atacuri), precum și cele care reglementează modul de intervenție în cazul persoanelor violente sau cu probleme.**

Identificarea și documentarea cazurilor de tortură și rele tratamente: în aceste cazuri, prezenta unui medic este indispensabilă; doar medicii au autoritatea legitimă de a evalua și aprecia dacă sechelele fizice și/sau psihice documentate sunt compatibile cu alegațiile de tortură sau rele tratamente.

În plus, este adesea mai ușor pentru persoana afectată să vorbească cu un medic, pentru că există un element de încredere și confidențialitate în a vorbi cu cineva care este, de asemenea, în măsură să furnizeze consiliere profesională și susținere morală.

În cazul acuzațiilor de tortură sau rele tratamente, medicul echipei poate efectua un examen medical al deținutului, mai ales în scopul de a evalua dacă sechelele fizice și/sau psihice documentate sunt compatibile cu alegațiile de tortură sau rele tratamente.

Protocolul de la Istanbul - Manualul de investigare efectivă și documentare a torturii și a altor tratamente crude, inumane sau degradante este un instrument de referință care detaliază aspectele medicale și juridice legate de investigarea și documentarea acuzațiilor de tortură și rele tratamente.

Evaluarea generală a serviciilor medicale: datorită profesiei lor, **medicii din echipa de vizitare sunt în mod special calificați pentru a oferi o evaluare credibilă a funcționării globale a serviciilor de asistență medicală în locurile vizitate, pe lângă evaluarea standardelor și nivelului de îngrijire individuală.**

În plus, față de furnizarea de asistență medicală generală, evaluarea ar trebui să includă existența de facilități sau programe disponibile pentru persoane cu dependență de droguri /alcool, pentru persoanele în vârstă, cât și pentru cei cu orice formă de dizabilitate/handicap. Întrucât problemele psihosociale sunt adesea răspândite în locurile de detenție, o atenție deosebită trebuie acordată managementului persoanelor cu astfel de probleme.

Această evaluare, prin urmare, ar trebui să privească atât îngrijirea medicală individuală acordată persoanelor ce se află în locurile vizitate, cât și organizarea generală a serviciilor de sănătate

Evaluarea sistemului de sănătate

Evaluarea standardelor de îngrijire individuală

Îngrijirea individuală

- Accesul la servicii de sănătate (inclusiv la servicii de sănătate mintală);
- Calitatea serviciilor oferite;
- Boli transmisibile (HIV, tuberculoză, hepatită, boli cu cale de transmitere sexuală etc): mecanisme de managerierea a persoanelor cu boli infecto-contagioase;
- Dependența de droguri/alcool;
- Persoane cu probleme psihosociale;
- Persoane vulnerabile (minori, femei etc.);
- Proceduri de urgență.

Evaluarea organizării generale a serviciilor de sănătate

Organizarea generală a serviciilor de sănătate

- Facilități și echipament sanitar;
- Personal medical (număr, competențe);
- Consultații medicale și prescrierea de tratamente;
- Managementul înscrisurilor medicale;
- Managementul medicamentelor;
- Strategii de prevenire (a suicidului, bolilor transmisibile);
- Accesul la facilitățile sanitare ale comunității;
- Gradul de integrare în politicile naționale de sănătate.

Examinarea dosarelor medicale: o evaluare a serviciilor generale de sănătate necesită examinarea înscrisurilor medicale, fie ale pacienților individuali, fie un eșantion reprezentativ de înregistrări folosite pentru o analiză generală. Este esențial ca un medic să ia parte la acest proces, nu numai pentru a putea avea acces la înregistrări și date, dar și pentru că el este cel mai în măsură să analizeze și să înțeleagă conținutul lor tehnic.

În contextul OPCAT, legislația trebuie să garanteze accesul echipelor MNP la toate înscrisurile medicale, în conformitate cu Art.20 (b) din OPCAT – dar și în conformitate cu normele naționale privind protecția datelor.

Interviul cu medicul locului vizitat: un motiv important pentru includerea unui medic în echipele de vizitare este faptul că el poate relaționa din punct de vedere profesional cu medicii locului de detenție, și poate obține de la aceștia informații pertinente, inaccesibile altfel restului echipei. Dialogul în acest caz se poartă la același nivel, între profesioniști, și

poate fi o sursă de informații foarte valoroasă (existența rețelilor de tratament, asistența medicală inadecvată, dificultăți ale echipei medicale din locul de detenție).

Standardele de practică etică în locurile de detenție: rolul final al medicului echipei de vizitare este de a evalua standardele de practică etică în rândul personalului medical ce lucrează în locul de detenție, deoarece acesta se confruntă adesea cu responsabilități aparent contradictorii. Printre acestea se numără **rolul medicilor în materie de sancțiuni disciplinare (în special, utilizarea izolării sub orice formă și utilizarea conțenției), percheziția corporală (căutări intime), refuzul de tratament și greva foamei/refuzul de hrană.** Medicii din echipa de vizită trebuie să acorde o atenție deosebită modului în care aceste situații delicate sunt tratate în locul de detenție și să afle dacă standardele etice internaționale sunt respectate.

Concluzie: efectuarea de vizite cu scop preventiv în toate locurile de detenție, așa după cum este prevăzut în Protocolul opțional la Convenția ONU împotriva torturii, este o modalitate eficientă de prevenire a torturii și a rețelilor de tratament și contribuie în mod cert la îmbunătățirea condițiilor de detenție.

Contribuția medicilor și altor profesioniști din domeniul sănătății merge dincolo de vizitele în sine, deoarece ei sunt în măsură să ofere atât o perspectivă diferită și expertiza necesară pentru o abordare generală a problemelor, cât și recomandări specifice cu privire la prevenirea torturii și îmbunătățirea condițiilor de detenție. Prin urmare, tendința actuală la nivel internațional este de a încuraja toate statele să includă medici în echipele MNP.

Rațiunea pentru această abordare se bazează pe o atitudine proactivă, și pe înțelegerea faptului că prevenirea eficientă necesită comunicare și coordonare, pentru a stabili un sistem ce va asigura cea mai bună protecție posibilă pentru o categorie cât mai largă de persoane ce sunt lipsite de libertate.

Locurile de detenție vizitate în 2016 de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, cu participarea medicilor

În anul **2016** medicii din echipa Domeniului pentru prevenirea torturii în locurile de detenție și medicii colaboratori externi au participat la un număr de **85 vizite în locuri ce intră sub incidența prevederilor legislative MNP – OPCAT.**

Locuri de detenție vizitate în 2016

Standardele legislative respectate în timpul vizitelor

Vizitele au fost efectuate cu respectarea legislației internaționale în vigoare – **Principiile de etică medicală adoptate prin Rezoluția nr. 37/194 din 18 decembrie 1982; Protocolul de la Istanbul, adoptat prin Rezoluția 55/89 din 4 decembrie 2000; Rezoluția adoptată de adunarea Generală O.N.U la 17 decembrie 2015, privind ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela);**

Detalierea vizitelor efectuate – aspecte pozitive, negative, recomandări

A. Aspecte pozitive sesizate în cursul vizitelor

- ***Evaluarea sistemului de îngrijire a sănătății din locurile vizitate***

Accesul la servicii de sănătate – era în general facil .

Calitatea serviciilor oferite – în locurile unde existau medici și personal medical mediu angajați în număr suficient, calitatea serviciilor oferite era în general bună.

Mecanismele de manageriere a persoanelor cu boli infecto-contagioase erau eficiente și se făceau cu respectarea prevederilor legislației sanitare în vigoare.

Dependența de droguri/alcool/substanțe era gestionată în mod eficient în toate locurile vizitate.

Persoanele vulnerabile (minori, femei, persoane aparținând minorității LGBTI) beneficiau de asistența medicală conform cu standardele internaționale în vigoare.

- ***Organizarea generală a serviciilor de sănătate***

Personal medical – număr, competente – acolo unde existau suficienți medici și asistenți medicali angajați, aceștia își desfășurau activitatea în mod eficient, în limitele legale de competență, potrivit specializării/calificării, și ofereau îngrijiri medicale de calitate.

Facilități și echipament sanitar – cu unele excepții, cabinetele medicale erau în general dotate corespunzător, cu aparatură și materiale medicale necesare pentru acordarea asistenței medicale primare.

Consultații medicale și prescrierea de tratamente – în majoritatea locurilor vizitate, numărul de consultații medicale era foarte mare, datorită deficitului de medici și personal mediu sanitar, ceea ce ducea la suprasolicitarea acestora și implicit la scăderea calității actului medical.

Managementul înscrisurilor medicale – se făcea corect în majoritatea locurilor vizitate, cu unele excepții.

Managementul medicamentelor – se făcea corect în majoritatea locurilor vizitate, cu unele excepții.

Strategiile de prevenire (a suicidului, pentru boli transmisibile) erau implementate eficient în locurile vizitate, cu unele excepții.

- ***Dosare și fișe medicale*** – erau corect completate și actualizate, acolo unde existau.

- ***Discuțiile cu medicii locurilor vizitate*** – au fost o sursă valoroasă de informații, aceștia fiind persoane cheie în implementarea recomandărilor privind asistența medicală făcute de echipele de vizită.

- ***Standardele de practică etică*** au fost respectate în totalitate în toate locurile vizitate.

B. Aspecte negative sesizate în cursul vizitelor

Centre de reținere și arestare preventivă

► ***Deficiențe constatate sub aspect medical:*** •structura ce asigura asistența medicală în cadrul C.R.A.P nu era subordonată C.R.A.P, ci Direcției Medicale din Ministerul de Interne – SIRAP; •la unele cabinete medicale nu existau registre de evidență a gestionării și administrării medicamentelor psihotrope (a se vedea managementul înscrisurilor medicale); •lipsa din dotarea cabinetelor medicale a testelor rapide pentru depistarea bolilor infecto-contagioase (HIV, hepatită B și C); •unele cabinete medicale nu aveau aparate EKG și defibrilatoare; •în evidențele unor cabinete medicale nu erau înregistrate răspunsurile și concluziile consulturilor I.M.L, în cazurile unor reținuți ce prezentaseră la încarcerare mărci traumatice.

► ***Recomandări pentru remedierea deficiențelor medicale:*** • necesitatea ca în C.R.A.P.-uri să existe o structură medicală proprie; •întocmirea registrelor pentru evidenta gestionării și administrării medicamentelor psihotrope; •dotarea cabinetelor medicale cu aparate E.K.G, monitoare și defibrilatoare; •înregistrarea în evidențele cabinetelor medicale a răspunsurilor și concluziilor consulturilor I.M.L, în cazurile de reținuți ce prezentau la încarcerare mărci traumatice; •achiziționarea de teste rapide în vederea depistării bolilor infecto- contagioase.

► ***Măsurile dispuse de autorități pentru remedierea deficiențelor:*** În majoritatea cazurilor autoritățile și-au însușit recomandările și au acționat pentru remedierea problemelor semnalate în cursul vizitelor. Astfel: •s-au început demersurile în vederea achiziționării de aparatură medicală necesară funcționării în condiții optime a cabinetelor medicale, în limita fondurilor existente; s-au prevăzut fonduri pentru achiziționarea de teste rapide în vederea depistării bolilor infecto-contagioase; •s-a demarat procedura de înregistrare în evidențele cabinetelor medicale a răspunsurilor și concluziilor consulturilor IML în cazurile acelor reținuți ce prezentau la încarcerare mărci traumatice.

Penitenciare

► ***Deficiențe constatate sub aspect medical:*** •deficit de personal medical superior și mediu; •lipsa registrelor pentru consemnarea existenței mărcilor traumatice, conform cu legislația internațională în vigoare; •unele cabinete medicale din penitenciare nu aveau în dotare aparate EKG multicanal și nici puls-oximetre; •algoritmii de programare a deținuților la consultații medicale și de acces al cabinetul medical ori de câte ori era nevoie ar fi putut fi îmbunătățiți la unele penitenciare; •algoritmii de reacție la apariția unei urgențe medicale sau chirurgicale, cu focalizare pe posibile puncte nevralgice și perioade de timp neacoperite de programul zilnic al personalului medical, trebuia să fie reexaminat și eficientizat în unele penitenciare; •lipsa unor mijloace de transport proprii, care să asigure accesul mai facil al persoanelor private de libertate la asistența medicală; •inexistența sau insuficienta capacitate de cazare a zonelor de protecție pentru persoane cu dizabilități și/sau patologii psihiatrice; •existența cazurilor de persoane private de libertate diagnosticate cu afecțiuni psihice cazare în spațiile comune, precum și lipsa medicilor psihiatri angajați; •lipsa asistenței medicale stomatologice în unele penitenciare; •dificultăți în obținerea pentru persoanele private de libertate, a adeverințelor de asigurat tip C.N.A.S, necesare pentru acordarea serviciilor medicale conform pachetului de bază din Contractul – Cadru, în unitățile medicale din rețeaua sanitară publică.

► **Recomandări pentru remedierea deficiențelor medicale:** •angajarea personalului medical necesar desfășurării activităților din penitenciare; •crearea de registre pentru consemnarea existenței mărcilor traumatice; •dotarea cabinetelor medicale cu aparate E.K.G și puls-oximetre; •reexaminarea algoritmilor de programare la consultații medicale și a modului de acces la cabinetul medical ori de câte ori era nevoie; •examinarea, restructurarea și eficientizarea algoritmului de reacție la apariția unei urgențe medicale sau chirurgicale, cu focalizare pe posibile puncte nevralgice și perioade de timp neacoperite de programul zilnic al personalului medical; •continuarea procesului de construcție și dotare a zonelor de cazare și protecție pentru persoane cu diferite dizabilități și/sau patologii psihiatrice; •achiziționarea de mijloace de transport proprii, care să asigure accesul mai facil al persoanelor private de libertate la asistența medicală; •înaintarea unor propuneri de discuții interministeriale cu privire la eliberarea pentru persoanele private de libertate, de adeverințe de asigurat tip C.N.A.S; •angajarea de medici specialiști psihiatri în toate unitățile penitenciare; •accesul neîngrădit și fără teamă de represalii al tuturor persoanelor private de libertate implicate în incidente la asistența medicală de specialitate, atât în cadrul Penitenciarului cât și prin prezentarea la spitale din rețeaua Ministerului Sănătății.

► **Măsurile dispuse de autorități pentru remedierea deficiențelor:** •organizarea de concursuri pentru ocuparea funcțiilor vacante în domeniul medical; •inclusiunea în statele de funcții a unor posturi de medici psihiatri; •amenajarea de camere speciale pentru persoanele cu afecțiuni psihice; •efectuarea de demersuri pentru achiziționarea de materiale și dotări medicale pentru cabinetele medicale; •reexaminarea, restructurarea și eficientizarea algoritmilor de reacție la apariția unei urgențe medicale sau chirurgicale; examinarea posibilității de achiziționare a unor mijloace de transport proprii, care să asigure accesul mai facil al persoanelor private de libertate la asistența medicală.

Centre de cazare și proceduri pentru solicitanții de azil, centre pentru străinii luați în custodie publică

► **Deficiențe constatate sub aspect medical:** •deficit de personal medical superior și mediu; •deși autoritatea publică ce are în administrație centrele de azilanți (Inspectoratul General pentru Imigrări) dispune de rețea medicală proprie, aceasta nu asigură în totalitate asistența medicală și pentru persoanele aflate în centrele din subordinea sa; •nu erau implementate proceduri clare de triaj epidemiologic și screening, care să fie efectuate de personal medical calificat și specializat în depistarea patologiei infecto-contagioase specifice zonelor de unde proveneau solicitanții de azil; •fișele și documentele medicale ale solicitanților de azil nu erau păstrate în condiții de securitate și confidențialitate, conform cu prevederile legislației în vigoare privind confidențialitatea datelor medicale și accesul la dosarul medical al unei persoane – cazul Centrului regional de cazare și proceduri pentru solicitanții de azil Giurgiu, unde fișele medicale ale asistaților se aflau în București, unde erau gestionate de persoane fără calificare medicală (juriști aparținând unei asociații iezuite de binefacere); •solicitanții de azil nu erau incluși în sistemul de asigurări de sănătate și erau nevoiți să plătească pentru serviciile medicale, pe perioada cât aveau statut de azilant/resortisant/asistat al statului român; •medicamentele psihotrope nu erau păstrate separat și securizat, iar administrarea lor nu se făcea doar la indicația strictă a unui medic specialist psihiatru (aceste constatări se referă în special la Centrul regional de cazare și proceduri pentru solicitanții de azil Giurgiu, unde se aflau mai mulți asistați diagnosticați cu PTSS [sindromul de stres posttraumatic] datorat situațiilor traumatizante de tortură, rele

tratamente sau abuzuri suferite în țările de origine. Trei dintre persoanele asistate în acest centru erau încadrate în categoria de *persoane vulnerabile conform accețiunii Protocolului de la Istanbul*. Aceștia prezentau un tablou complex de suferințe psihosomatice intricate, pentru care li se administrau zilnic medicamente psihotrope, dar care ar fi beneficiat în mod clar de monitorizare și asistența psihologică/psihiatrică mai atentă); •unele cabinete medicale nu erau dotate cu puls- oximetre, mese ginecologice, valve ginecologice, seringi Guyon, atele Kramer etc.

► **Recomandări pentru remedierea deficiențelor medicale:** •examinarea posibilității ca medicii subordonați (Inspectoratului General pentru Imigrări) să asigure și asistența medicală pentru persoanele aflate în aceste centre; • includerea solicitanților de azil în sistemul de asigurări de sănătate, pentru a nu mai fie nevoiți să plătească pentru serviciile medicale, pe perioada cât au statut de azilant/resortisant/asistat al statului român; •implementarea unor proceduri clare de triaj epidemiologic și screening la admiterea în centre, efectuate de personal medical calificat și specializat în depistarea patologiei infecto-contagioase specifice zonelor de unde provin solicitanții de azil; •păstrarea fișelor și documentelor medicale ale solicitanților de azil în condiții de securitate și confidențialitate, conform cu prevederile legislației în vigoare privind confidențialitatea datelor medicale și accesul la dosarul medical al unei persoane; •păstrarea medicamentelor psihotrope separat și securizat, și administrarea doar la indicația strictă a unui medic specialist; •dotarea cabinetelor medicale cu puls- oximetre precum și cu mese ginecologice, valve ginecologice, seringi Guyon, atele Kramer – în limita fondurilor existente.

► **Măsurile dispuse de autorități pentru remedierea deficiențelor:** În majoritatea cazurilor autoritățile și-au însușit recomandările și au acționat pentru remedierea problemelor semnalate în cursul vizitelor; •la Centrul regional de cazare și proceduri pentru solicitanții de azil Giurgiu a fost angajat un medic; •la mai multe centre s-au luat măsuri pentru implementarea procedurilor de triaj epidemiologic, •la mai multe centre s-a implementat procedura de păstrare a medicamentelor psihotrope conform cu legislația în vigoare; •s-au demarat proceduri de dotare a cabinetelor medicale cu aparatura și instrumentarul necesar, în funcție de fondurile existente/alocate.

Spitale de psihiatrie, centre de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică

► **Deficiențe constatate sub aspect medical:** •deficit de personal medical superior și mediu; •în unele locuri vizitate, camerele de izolare și atraumatice nu erau amenajate potrivit cu prevederile Ordinului 488/2016 pentru aprobarea Normelor de aplicare a Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002; •algoritmii de programare a asistaților la consultații medicale și de acces la cabinetele medicale ori de câte ori era nevoie ar fi putut fi îmbunătățiți; •algoritmii de procedură în cazul aplicării măsurilor de conționare și/sau izolare necesitau o implementare mai eficientă, conformă cu standardele europene; •hrana necorespunzătoare din punct de vedere cantitativ și calitativ; •hrana neadaptată la nevoile unor beneficiari lipsiți de discernământ și cu probleme de deglutiție.

► **Recomandări pentru soluționarea problemelor medicale:**•angajarea personalului medical necesar desfășurării în condiții optime a activității medicale;• amenajarea de camere de izolare și camere atraumatice în conformitate cu prevederile Ordinului 488/2016 pentru aprobarea Normelor de aplicare a Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002; •eficientizarea algoritmilor de programare a asistaților la

consultații medicale și de acces la cabinetul medical ori de câte ori era nevoie; •îmbunătățirea algoritmilor de procedură pentru măsurile de contenționare și izolare și armonizarea lor cu reglementările europene; •îmbunătățirea calității și cantității hranei; •adaptarea hranei la nevoile unor beneficiari lipsiți de discernământ și cu probleme de deglutiție (folosirea de blendere, pasarea hranei solide, meniuri semisolide)

► **Măsurile dispuse de autorități pentru remedierea deficiențelor:** În majoritatea cazurilor **autoritățile și-au însușit recomandările și au acționat pentru remedierea problemelor** semnalate în cursul vizitelor. **Astfel:** •s-au demarat proceduri de organizare a unor concursuri, în vederea ocupării posturilor vacante; •s-au reamenajat camerele de izolare atraumatice în unele locații; •s-au luat măsuri pentru îmbunătățirea calității hranei, în unele locații.

Centre rezidențiale pentru copii și tineri, centre maternale

► **Deficiențe constatate sub aspect medical:** •deficit de personal medical superior și mediu; •algoritmii de programare a copiilor la consultații medicale și de acces la cabinetele medicale ori de câte ori era nevoie ar fi putut fi îmbunătățiți; •lipsa de autoturisme proprii, dotate corespunzător, pentru transportul mamelor și copiilor la medic ori de câte ori era necesar; •hrana necorespunzătoare din punct de vedere cantitativ și calitativ; •hrana neadaptată la necesitățile nutriționale ale copiilor și adolescenților;

► **Recomandări pentru soluționarea problemelor medicale:** •angajarea personalului medical necesar desfășurării în condiții optime a activității; •eficientizarea algoritmilor de programare a asistaților la consultații medicale și de acces la cabinetul medical ori de câte ori era nevoie; •efectuarea demersurilor legale pentru achiziționarea de autovehicule dotate corespunzător pentru transportul mamelor și copiilor la medic ori de câte ori era necesar; •îmbunătățirea calității și cantității hranei; •adaptarea hranei la necesitățile nutriționale ale copiilor și adolescenților asistați;

► **Măsurile dispuse de autorități pentru remedierea deficiențelor** În majoritatea cazurilor **autoritățile și-au însușit recomandările și au acționat pentru remedierea problemelor** semnalate în cursul vizitelor: •s-au demarat procedurile legale pentru organizarea de concursuri în vederea ocupării posturilor vacante; •unele locații au acționat și au luat măsuri pentru îmbunătățirea calității hranei și adaptarea ei la necesitățile nutriționale ale copiilor și adolescenților asistați.

Cămine pentru persoane vârstnice, centre rezidențiale pentru persoane dependente, centre sociale pentru persoane vârstnice:

► **Deficiențe constatate sub aspect medical** • deficit de personal medical superior, mediu și auxiliar; •unele cămine nu aveau nici medic, nici asistenți medicali angajați permanent; •în unele locuri vizitate nu existau registre de administrare a medicamentelor psihotrope, registre de consultații, registre de evidență a medicamentelor personale ale beneficiarilor, registre de evidență a mărcilor traumatice/hetero și autoagresiunilor; registre de reclamații și sesizări; •nu în toate locurile vizitate exista un aparat de urgență corespunzător dotat conform normelor sanitare în vigoare; •unele locuri vizitate nu aveau frigider pentru depozitarea medicamentelor ce trebuie păstrate la temperaturi scăzute; •unele locuri vizitate nu aveau mijloace de transport adaptate nevoilor beneficiarilor; •meniurile ar fi putut pune probleme de ingestie unor beneficiari edentați și cu probleme de deglutiție; •intervalul de timp între mese era de peste 12 ore, ceea ce contravenea

regulamentelor și normativelor internaționale în domeniu, care recomandă un interval maxim de 12 ore între 2 mese în cazul bătrânilor, care pot avea probleme metabolice și se dezechilibrează ușor.

► **Recomandări pentru soluționarea problemelor medicale** •examinarea posibilității de a angaja medici și cadre sanitare medii cu program permanent; •examinarea posibilității de a angaja personal auxiliar de îngrijire prin organizarea de concursuri conform cu legislația în vigoare; •întocmirea de: registre de administrare a medicamentelor psihotrope; registre de consultații; registre de evidență a medicamentelor personale ale beneficiarilor; registre de evidență a mărcilor traumatice/hetero și autoagresiunilor; registre de reclamații; •luarea măsurilor pentru achiziționarea de mijloace de transport adaptate nevoilor beneficiarilor; •examinarea oportunității înființării și dotării de cabinete stomatologice; •adaptarea hranei la necesitățile unor beneficiari edentați/cu probleme de deglutiție (folosirea de blendere, pasarea hranei solide, meniuri semisolide, eventul suplimentarea dietei cu preparate enterale); •examinarea posibilității de a oferi una sau două gustări beneficiarilor, pentru a reduce intervalul de timp între două mese la mai puțin de 12 ore, în conformitate cu normele internaționale.

► **Măsurile dispuse de autorități pentru remedierea deficiențelor:** în majoritatea cazurilor **autoritățile și-au însușit recomandările și au acționat pentru remedierea problemelor** semnalate în cursul vizitelor. Unele dintre locurile vizitate au comunicat că acționează pentru: •organizarea de concursuri în vederea ocupării posturilor vacante, atât pentru personalul medical (superior și mediu) cât și pentru cel auxiliar; •întocmirea și folosirea corectă a registrelor și înscrisurilor medicale, (cu mențiunea că acest lucru este posibil doar în măsura în care locațiile respective au / vor avea medic și personal medical mediu angajat); •adaptarea hranei la necesitățile speciale ale beneficiarilor în vârstă; •suplimentarea hranei cu gustări pentru reducerea intervalului de timp între 2 mese la mai puțin de 12 ore.

PROPUNERI

► **Crearea unei structuri medicale proprii pentru C.R.A.P,** având în vedere că structura ce asigură asistența medicală în cadrul C.R.A.P nu este subordonată C.R.A.P ci Direcției Medicale din Ministerul de Interne.

► **Reglementarea legală a cazării persoanelor care suferă de afecțiuni psihiatrice grave în Spitale Penitenciar de Psihiatrie.**

► **Acordarea posibilității ca persoanelor cu handicap aflate în detenție, care nu dispun de fonduri, să beneficieze de expertize medicale gratuite în vederea obținerii de pensii și alte drepturi sociale** – cf cu Ordinul Nr. 429/C-125 din 7 februarie 2012 privind asigurarea asistenței medicale a persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor.

► **Examinarea posibilității ca medicii Inspectoratul General pentru Imigrări să asigure și asistența medicală pentru persoanele aflate în aceste centrele de azil;**

► **Examinarea situației solicitanților de azil, având în vedere prevederile Legii nr. 122/2006 privind azilul în România, potrivit căreia „străinii au dreptul de a primi gratuit asistență medicală primară și tratament corespunzător, asistență medicală spitalicească de urgență, precum și asistență medicală și tratament gratuit în cazurile de boli acute sau cronice care le pun viața în pericol iminent, prin sistemul național de asistență medicală de urgență și de prim ajutor calificat. Aceste servicii se asigură, după caz, prin serviciul medical al centrelor de cazare sau/si prin alte unități sanitare acreditate și autorizate conform**

legii”, prevederi care nu includ totuși situația în care asistații ar putea prezenta afecțiuni cronice, neamenințătoare de viață, dar cu o simptomatologie ce poate afecta calitatea acesteia pe termen lung.

► **Crearea unor unități de tip „hospice”, cu specific de îngrijiri paliative, pentru beneficiarii aflați în cămine pentru persoane vârstnice în stare pre-terminală care necesită îngrijiri speciale, terapia durerii, nursing specializat.**

Astfel, bolnavii în fază terminală erau cazați în cămine de bătrâni fără să primească setul întreg de îngrijiri paliative încălcând dreptul fiecărei persoane de a beneficia de cel mai bun tratament.

Ca atare, ar putea fi create la nivel județean centre de tip „hospice” specializate pe îngrijirea bolnavilor în fază terminală, cu personal specializat și calificat în acordarea de îngrijiri speciale, terapia durerii, nursing specializat, asistență psihologică în faza preterminală și terminală, asistență religioasă.

b) Rolul psihologului în vizitarea locurilor de detenție, în vederea prevenirii torturii și relelor tratamente, în conformitate cu legislația internațională în vigoare

În cadrul atribuției de monitorizare a locurilor de detenție de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, echipele de vizitare pot avea în componență și un psiholog, alături de personalul de execuție de specialitate juridică, de medic și de un reprezentant al organizațiilor neguvernamentale. Sunt vizitate penitenciare, penitenciare-spital, centre de detenție, centrele educative, centre de reținere și arestare preventivă, locații de tip rezidențial pentru minorii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal, spitale de psihiatrie și pentru măsuri de siguranță, centre de tranzit, centre de cazare a străinilor luați în custodie publică, centre speciale de primire și cazare a solicitanților de azil, centre în care se acordă servicii de asistență pentru consumatorii de droguri, în regim închis.

Întâlnim deci persoane care au săvârșit fapte penale, persoane cu tulburări psihice, vârstnici, copii defavorizați, persoane care au nevoie de respectarea dreptului la sănătate mentală, dreptul la integritate psihică și servicii de consiliere psihologică sau psihoterapie. Organizația Mondială a Sănătății a propus încă din 1946 următoarea definiție „Sănătatea este o stare pe deplin favorabilă atât fizic, mintal cât și social, și nu doar absența bolilor sau a infirmităților”. Nu e de ajuns niciodată să ți se ofere o casă, un pat, mâncare etc., întotdeauna ai nevoie de o îngrijire adecvată a psihicului tău deja „fisurat” de dinainte de venirea în ceea ce am numit loc de detenție sau chiar de condițiile și traiul oferit aici.

Rolul specific al psihologului în timpul vizitelor: este de a **observa atent, corect, obiectiv, științific**, ceea ce se relevă mai mult sau mai puțin ușor, asta în cazul cel mai fericit. Există și cazul în care, ca psiholog, **trebuie să înfrângi rezistențe**, să faci ca omul din fața ta să aibă încredere în tine, să te simtă aproape, și astfel să capete firicelul de curaj necesar să îți povestească despre viața lui de zi cu zi în aceste locuri. Căci niciodată studierea actelor nu e de ajuns pentru a avea imaginea corectă și completă a locului de deținere, **riscul pentru a suferi neglijare, rele tratamente, tratamente inumane și degradante sau chiar tortură este ridicat în locurile de detenție.**

Urmează apoi încropirea pieselor de puzzle și făurirea imaginii de ansamblu (din acte, întrevederi, constatări) a locului respectiv, cu aspectele pozitive și negative identificate.

La final, etapa în care psihologul, atât științific, legal dar și cu artă, identifică propuneri pertinente, realizabile, pe care, într-un raport alături de colegii care l-au însoțit în vizită, să le facă celor care se ocupă de locul vizitat, astfel încât, atunci când vor veni din

nou în vizită, progresul să fie vizibil, condițiile de trai să fie mai bune, activități diverse, care respectă demnitatea umană și valorifică potențialul fiecărui individ.

Locurile de detenție vizitate în 2016 de către Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, cu participarea psihologilor. Detalierea vizitelor efectuate – aspecte pozitive, negative, recomandări

Centre de Reținere și Arestare Preventivă

► ***Aspecte pozitive*** sesizate în timpul vizitelor: ● asistența psihologică putea fi solicitată de către persoanele arestate preventiv prin formularea unei cereri către personalul de supraveghere și era acordată de psiholog cu atestat de liberă practică ● unele persoane au beneficiat de consiliere psihologică o dată pe săptămână timp de mai multe luni (*CRAP Dâmbovița*);

► ***Deficiențe:*** ● persoanele arestate nu beneficiau de alte activități în afara plimbării zilnice în curtea arestului (*C.R.A.P. Mehedinți*) ● declarația pe care o semnav persoanele private de libertate la introducerea în arest **nu cuprindea** și informarea cu privire la dreptul lor de a solicita asistență psihologică. ● acordarea asistenței psihologice într-un spațiu dotat necorespunzător pentru desfășurarea acestei activități (*C.R.A.P. Vâlcea, C.R.A.P. Mehedinți*) ● doar doi dintre cei 11 minori custodiați în cursul anului 2016 au fost consiliați de psihologul unității, înregistrările regăsindu-se în Registrul de asistență psihologică și pe bonurile de consiliere (*C.R.A.P. Mehedinți*) ● **în anul 2016 nici o persoană nu a beneficiat de asistență psihologică, cu toate că au fost custodiate 8 persoane minore** (*C.R.A.P. Vâlcea*);

► ***Recomandări pentru remedierea deficiențelor:*** ● informarea persoanelor arestate la introducerea în arest cu privire la dreptul de a beneficia de asistență psihologică; ● asigurarea asistenței psihologice persoanelor minore custodiate ● amenajarea unui spațiu adecvat pentru desfășurarea activităților psihologice, cu dotările necesare, tehnice și metodologice ● încurajarea accesării serviciilor psihologice de către persoanele private de libertate; (*C.R.A.P. Mehedinți*);

► ***Măsurile dispuse de autorități pentru remedierea deficiențelor.*** ● a fost înființat Registrul de evidență a activității psihologice cu persoanele private de libertate înregistrat cu numărul 696 din 30.11.2016; a fost identificat în incinta centrului un spațiu de lucru, tip birou, cu destinația cabinet asistență psihologică, care a fost igienizat în totalitate și utilat cu birou de lucru, mobilier tip bibliotecă și sisteme de iluminare artificială corespunzător; prin implicarea psihologului din cadrul inspectoratului urmează ca în trimestrul I 2017 dotările specifice acestui spațiu să fie completate în funcție de resursele financiare alocate; pentru persoanele minore custodiate în centru, administrația centrului va informa în scris pentru fiecare caz în parte psihologul din cadrul inspectoratului (*C.R.A.P. Vâlcea*); ● la introducerea în arest persoanele private de libertate sunt încunoștințate pe bază de semnătură, printr-un proces verbal tipizat, al cărui model a fost emis de I.G.P.R-S.C.C.R.A.P, cu privire la dreptul de a beneficia de asistență psihologică, în special minorii, cu consimțământul părinților; Spațiul în care are loc acordarea asistenței psihologice la nivelul C.R.A.P-I.P.J Mehedinți (camera de greș), întrunește confortul minim, asigurându-se confidențialitatea; Personalul promovează și stimulează accesarea acestor servicii de către toate persoanele încarcerate și are în vedere zilnic, observarea oricărui comportament dezadaptativ, iar medicul consemnează în fișa medical orice suspiciune de această natură și dispune asupra conduitei de urmat, după caz (*C.R.A.P. Mehedinți*);

Penitenciare:

► **Aspecte pozitive sesizate în timpul vizitelor:** • toți specialiștii psihologi care activau în sistemul penitenciar dețineau atestat de liberă practică privind exercitarea profesiei de psiholog • unele penitenciare vizitate desfășurau multe activități și programe de asistență psihologică, programe educative de reabilitare și inserție psihosocială, aveau încheiate protocoale de colaborare și desfășurau activități cu colaboratori externi în principal cu organizații neguvernamentale dar și cu instituții publice, implicând societatea civilă în procesul de reabilitare a persoanelor private de libertate (*Penitenciarul Târgșor, Penitenciarul Giurgiu, Penitenciarul Mărgineni*). Unele penitenciare au încheiat parteneriate cu unitățile de învățământ în scopul asigurării școlarizării persoanelor aflate în executarea unor pedepse în condițiile similare celor din comunitate. • conform răspunsului Penitenciarului Craiova, acesta, era singurul penitenciar din țară care are încadrat medic psihiatru ce poate să diagnosticheze și să recomande internarea într-un penitenciar spital a deținuților cu afecțiuni psihice. Penitenciarul Craiova însuși avea în evidența cabinetului medical un număr ridicat de deținuți cu afecțiuni psihice (181);

► **Deficiențe constatate sub aspect psihologic:** • cele mai frecvente probleme identificate cu prilejul vizitelor locurilor de detenție, au fost numărul insuficient de specialiști comparativ cu nevoile locului de detenție, numărul persoanelor private de libertate și volumul de muncă (*Penitenciarul Rahova*); • numărul redus de specialiști a determinat o activitate psihologică redusă caracterizată în unele locuri vizitate prin absența unor programe de consiliere psihologică de grup (*Penitenciarul Mărgineni*) nemulțumiri semnalate și în cadrul întrevederilor avute cu persoanele private de libertate care doreau să participe la aceste activități (*Penitenciarul Giurgiu*); • neacordarea consilierii psihologice și neefectuarea unui consult psihiatric pentru pacienții cu afecțiuni oncologice (*Penitenciarul Timișoara*); • dotarea necorespunzătoare a cabinetului psihologic (*Centrul de reeducare Târgu Ocna, Penitenciarul Spital București- Jilava*);

► **Recomandări pentru remedierea deficiențelor:** • efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru suplimentarea statului de funcții conform nevoilor reale ale locului vizitat, scoaterea la concurs și ocuparea locurilor vacante și angajarea personalului de specialitate necesar desfășurării activității (*Penitenciarul Giurgiu, Penitenciarul Mărgineni, Penitenciarul Rahova, Penitenciarul de Minori și Tineri Craiova*); • evaluarea necesității de a se acorda consiliere psihologică și de a se efectua consult psihiatric pentru potențialul cu afecțiuni oncologice în contextul afecțiunilor medicale (*Penitenciarul Timișoara*) • dotarea corespunzătoare a cabinetului psihologic cu teste și materiale necesare evaluării și consilierii psihologice (*Centrul de reeducare Târgu Ocna-Bacău, Penitenciarul Spital București- Jilava*) • o mai bună identificare/evaluare a nevoilor educaționale, de asistență psihologică și psihoterapeutică (*Penitenciarul Spital București- Jilava*);

► **Măsurile dispuse de autorități pentru remedierea deficiențelor.** • pentru evaluarea și consilierea psihologică a persoanelor internate în centru au fost achiziționate teste (KID-SCID- achiziționat din fonduri ANP, Testul Mac, inventar de personalitate Millon- achiziționat din fondurile unității) (*Centrul de reeducare Târgu Ocna*); • deținutul a fost evaluat din punct de vedere psihologic încă de la depunerea în penitenciar. Nu au fost identificate riscuri pe domeniile evaluate. Ulterior, cu ocazia evaluărilor psihologice efectuate pe parcurs, nu au fost înregistrate modificări semnificative față de evaluarea inițială (*Penitenciarul Timișoara*); • deținuții nou depuși sunt evaluați în vederea identificării și stabilirii nevoilor educaționale și de asistență psihosocială. În urma acestor evaluări sunt repartizați în programe educative și de asistență psihologică precum și în activități

semistructurate (*Penitenciarul Spital București- Jilava*); ● în alte situații sarcina penitenciarelor vizitate era de a transmite autorității superioare solicitări cu privire la nevoile locului vizitat. Ceea ce s-a și întâmplat în cazurile în care recomandările echipei noastre vizau decizii care se putea lua de către instituția ierarhică superioară precum cele legate de deficitul de personal sau formarea profesională. Spre exemplu: ● pentru anul 2016 au fost finalizate sau s-au aflat în curs de derulare concursuri pentru ocuparea unor funcții vacante precum cea de psiholog, alături de asistent medical și asistent social (*Penitenciarul de Minori și Tineri Craiova*); ● cu privire la implicarea beneficiarilor în activități derulate de către specialiști odată cu suplimentarea prin angajare a specialiștilor și oferta de programe a crescut. În ceea ce privește recomandarea privind creșterea numărului de programe și activități de asistență psihologică, facem precizarea că, începând cu luna august 2016, în cadrul Serviciului Asistență Psihosocială au fost încadrați trei specialiști. În acest sens, începând cu trimestrul IV al anului 2016, oferta de programe și activități adresată deținuților va fi actualizată și îmbogățită cu programe de asistență psihologică specifică și generală cu accent deosebit pe următoarele categorii de persoane: cu dificultăți de gestionare a agresivității, cu risc de suicid și cu antecedente în adicții (*Penitenciarul Mărgineni*)

Centre de cazare și proceduri pentru solicitanții de azil, centre pentru străinii luați în custodie publică

► ***Aspecte pozitive sesizate în timpul vizitelor:*** ● asistența psihologică se realiza de către ofițerul psiholog al centrului și era consemnată în registrul de evidență a străinilor consiliați și în fișele individuale de observație (*Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în Custodie Publică Arad*) ● atitudine corectă și profesionistă din partea personalului centrului și faptul că nu au fost identificate cazuri de rele tratamente sau tortură (*Centrul Regional de proceduri și cazare pentru solicitanții de azi Rădăuți*);

► ***Deficiențe constatate sub aspect psihologic:*** ● persoanele care aparțineau unei categorii de persoane vulnerabile, care au suferit tortură și traume în țările lor de origine, cu diagnostic psihiatric, cu recomandări pentru monitorizarea stării, **nu** beneficiau de niciun un program structurat de psihoterapie sau consiliere psihologică în cadrul centrului. Totodată centrul nu avea angajat un psiholog (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azi Giurgiu, Centrul Regional de proceduri și cazare pentru solicitanții de azi Rădăuți*) ● Centrul colabora cu un psiholog care avea suspendat dreptul de liberă practică (*Centrul Regional de Cazare și proceduri pentru solicitanții de azil Șomcuța Mare, Maramureș*)

► ***Recomandări pentru remedierea deficiențelor:*** ● introducerea în schema de personal a unui post de psiholog, realizarea de evaluări inițiale la intrarea în centru a persoanelor noi și stabilirea unui set de măsuri și intervenții psihologice în cazul identificării unor semne ale tulburărilor psihice, nevoi sau riscuri pentru viața și sănătatea mintală (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azi Giurgiu, Centrul Regional de proceduri și cazare pentru solicitanții de azi Rădăuți*); ● reglementarea obținerii avizului de liberă practică a psihologului (*Centrul Regional de Cazare și proceduri pentru solicitanții de azil Șomcuța Mare, Maramureș*)

► ***Măsurile dispuse de autorități pentru remedierea deficiențelor.*** ● *Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu* a răspuns instituției Avocatului Poporului precizând că în cursul anului 2016 a fost introdusă în schema de personal o funcție de psiholog, funcție scoasă la concurs, neocupată până în decembrie 2016. Cu privire la reevaluarea psihiatrică și tratament, răspunsul subliniază că *reevaluările psihiatrice ale persoanelor care au deja un diagnostic psihiatric și au fost supuse torturii,*

se vor realiza prin trimiterea și consultarea persoanelor în cauză de către medicul psihiatru.

● la data de 22.07.2016 a intrat în vigoare noul Stat de Organizare a Centrului Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți ce cuprinde, printre altele o funcție de ofițer specialist II (psiholog), concurs anulat, în perioada imediat următoare reluându-se procedura de selecție pentru postul vacant neocupat (Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți)

Spitale de psihiatrie, centre de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică

► ***Aspecte pozitive sesizate în timpul vizitelor:*** ● în unele instituții de psihiatrie s-a constatat o formare profesională continuă, utilizarea unor instrumente de investigație psihologică standardizate și faptul că fiecare psiholog avea **propriul cabinet**. (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare, Dolj*).

► ***Deficiențe constatate sub aspect psihologic*** ● În cazul persoanelor private de libertate cu afecțiuni psihice care prezintă un risc pentru sănătatea și siguranța proprie, a altor persoane private de libertate și a personalului din penitenciar se impune o gestionare mult mai eficientă a stării de sănătate mintală și a comportamentelor acestora printr-o colaborare eficientă între specialiștii sistemului. Astfel s-au constatat deficiențe atât la nivelul pregătirii de specialitate, dotare materială cu instrumente specifice de evaluare psihologică cât și cu privire la gestionarea necorespunzătoare a comportamentelor de risc ale beneficiarilor (*Centrul de recuperare și reabilitare neuro-psihiatrică pentru persoanele adulte cu handicap, Călinești, Prahova*) ● cabinete psihologice cu o dotare tehnică precară (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare, județul Dolj*) ● personal insuficient (*Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni Grajduri, Iași*)

► ***Recomandări pentru remedierea deficiențelor:*** ● dotarea conform standardelor a cabinetelor destinate acordării asistenței psihologice și înlocuirea mobilierului vechi și uzat ● elaborarea pentru fiecare pacient a unui Program terapeutic individualizat care să includă pe lângă terapia medicamentoasă și activități complementare (activități de terapie ocupațională, ergoterapie, reabilitare socială etc.) ● identificarea grupurilor de persoane vulnerabile din spital (persoane cu risc suicidar, cu risc crescut de agresivitate, victime ale traumelor etc.) și acordarea cu prioritate a intervenției psihologice specifice (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare, Dolj*) ● efectuarea demersurilor pentru asigurarea personalului necesar îngrijirii și tratamentului pacienților (*Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni Grajduri, Iași*)

► ***Măsurile dispuse de autorități pentru remedierea deficiențelor:*** ● s-a stabilit ca atașat de Foaia de observație să existe un Plan individual de recuperare, fiind o completare ce se trece ca terapie în Foaia de observație; ● cabinetele pentru asistență psihologică vor fi modernizate în trimestrul 2 al anului 2017 ● persoanele cu risc suicidar și celelalte categorii cu risc sunt prioritare pentru psihologi și restul personalului medical și de îngrijire; (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare, Dolj*) ● privitor la efectuarea demersurilor legale pentru asigurarea personalului necesar îngrijirii și tratării pacienților conducerea unității a hotărât, în limita bugetului disponibil, scoaterea la concurs în vederea ocupării a posturilor în sectoarele cu deficit de personal (*Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Pădureni Grajduri, Iași*).

Centre rezidențiale pentru copii și tineri, centre maternale

► ***Aspecte pozitive sesizate în timpul vizitelor:*** ● activitatea psihologului contribuia în mod semnificativ la reducerea comportamentelor negative (*Centru de primiri urgență „Prinț și Cerșetor” Sfântul Gheorghe*); ● centre care acordă o atenție deosebită atelierelor

ocupaționale și sunt organizate desfășurând diferite activități: ateliere de croitorie (dotate cu mașini de cusut electrice), atelier de olărit și atelier modelărie (pentru prelucrarea lemnului) (*Complex de servicii sociale „Floare de Colț” Târgoviște*). ● procedurile și metodele de evaluare cuprindeau folosirea de teste standardizate. Aspecte pozitive se regăsesc cu privire la **bunele practici de intervenție psihologică**. Spre exemplu: în urma evaluării primare la intrarea copilului în centru se întocmea o fișă de evaluare și un program de acomodare al copilului care dura două săptămâni, perioadă în care copilul era observat de către membrii echipei pluridisciplinare și ajutat să se acomodeze noilor condiții de viață. La sfârșitul acestor două săptămâni se stabilea programul de intervenții individual (PIS). Abordarea terapeutică era cea de tip cognitiv-comportamentală, trimestrial se întocmea un raport cu o evaluare generală multidisciplinară a copilului prin care se stabileau noi obiective și un plan de intervenții, iar anual un profil individual (*Complexul de Servicii Comunitare „Cristina”, Constanța*) ● evaluarea psihologică a beneficiarilor se efectua semestrial iar serviciile de consiliere psihologică se furnizau săptămânal sau ori de câte ori era cazul (*Centrul Maternal „Sfânta Ecaterina” Craiova*) ● copii erau satisfăcuți de relația cu personalul centrului și de tratamentul de care beneficiau. Psihologul întocmea un Program personalizat de consiliere (PPC) care era reevaluat la 3 luni și cuprindea planificarea intervențiilor pentru familie; în maxim 72 de ore de la luarea cazului fiecărui copil i se alcătuiă un Plan Individualizat de protecție (*Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare, Buzău*) ● relația profesională a psihologului cu beneficiarii avea la bază empatia, încrederea și acceptarea necondiționată din partea acestuia față de copii. Psihologul acorda o atenție deosebită menținerii legăturii copiilor cu familia de proveniență prin consilierea părinților (*Căminul „Sfânta Elisabeta” Orăștie, Hunedoara*)

► **Deficiențe constatate sub aspect psihologic:** ● Vizitele din centrele pentru copii au scos la iveală tratarea cu superficialitate a unor cazuri problematice din perspectivă multidisciplinară. În unele situații s-a ajuns la sesizări cu privire la abuzuri, violențe, rele tratamente din partea conducerii centrelor, sesizarea și anchetarea din partea Poliției (Complexul de locuințe protejate Buzoiești, Argeș, Case de tip familial Sf Mihail Caracal Olt) sau incapacitatea personalului centrelor de a gestiona comportamentul beneficiarilor care a degenerat cauzând incidente precum suspiciuni de abuz sexual, relații sexuale cu minori (Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea). Se impune deci o abordare multidisciplinară eficientă cu monitorizarea cazurilor de risc, reevaluări psihiatrice/psihologice și cu accent pe consilierea sau psihoterapia cazurilor de risc. Personalul care intră în contact cu minorii necesită pregătire de specialitate pentru a dobândi competențe profesionale în gestionarea cazurilor problematice.

Astfel: ● în cadrul complexelor de servicii sociale conducerile DGASPC-urilor au afirmat că în rândul specialiștilor psihologi exista o fluctuație crescută privind raporturile de muncă în principal datorită nivelului redus al salariilor; ● în unele centre vizitate specialiștii au regăsit evaluări inițiale, periodice și finale ale beneficiarilor redactate folosind formulări la modul general, nespecifice și fără să conțină măsuri concrete, individualizate și centrate pe rezultat, sau obiective pe termen scurt, mediu și lung. Planurile individuale de intervenție ale beneficiarilor nu erau întocmite în baza evaluărilor nevoilor beneficiarilor, nici cu consultarea acestora, nu erau avizate de coordonatorii centrelor și nici nu erau monitorizate în aplicarea lor (*Complexul de locuințe protejate Buzoiești, 2016*). ● în unele centre vizitate încă își desfășurau activitatea psihologi fără a deține certificat de liberă practică elaborate de Colegiul Psihologilor din România (*Centrul de plasament Brândușa, județul Brașov*); ● documentele psihologului nu erau parafate (*Centrul de primiri urgență „Prinț și Cerșetor” Sfântul Gheorghe*); ● gestionare inefficientă cazurilor problematice și o neadecvare a

programele de consiliere psihologică și recuperare psihoterapeutică, situațiile degenerând până la comportamente antisociale (părăsirea centrelor) și necesitatea intervenției autorităților statului (*Complex de servicii sociale Găești, Dâmbovița*); ● dosare care nu cuprindeau Programe de Intervenție Specifică la 9 luni de la intrarea în centru a beneficiarului cu suspiciune de abuz sexual (*Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*); ● spațiul nu întrunea confidențialitatea actului profesional, **nu exista o corelare clară între recomandările medicale și activitățile de intervenție și asistență psihologică** și beneficiarii nu au fost pregătiți psihologic la transferul în noul centru (*Centrul de plasament „Dacia” Brașov*) ● nu exista un orar al specialistului, obiectivele din documentele specialistului erau redactate în formulări generale, un minor cu diagnostic multiplu nu beneficia de terapii specializate de recuperare (Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare, Buzău)

► **Recomandări pentru remedierea deficiențelor:** ● deseori psihologii angajați recunosc că în unele situații sunt nevoiți să-și susțină din resurse personale pregătirea profesională continuă prin cursuri de formare. O recomandare către conducerea centrelor vizitate a fost implicarea în pregătirea profesională a angajaților centrului în special prin cursuri de pregătire în problematica copilului cu cerințe speciale, cursuri necesare pentru desfășurarea activităților în centru (*Complex de servicii sociale, Găești, Dâmbovița*); ● Pentru beneficiari s-a recomandat participarea lor la exerciții de dezvoltare personală și desfășurarea de programe de integrare și reintegrare socială (*Complexul de locuințe protejate Buzoiești*); ● gestionarea comportamentelor beneficiarilor prin consiliere psihologică care să vizeze complianță la tratamentul neuropsihiatric (în cazul beneficiarilor care au refuzat administrarea tratamentului) și realizarea evaluării inițiale și periodice a beneficiarilor centrului și realizarea Programelor de Intervenție Specifică (*Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*); ● asigurarea unei pregătiri psihologice corespunzătoare în cazul transferului copiilor la alte centre de plasament, a unui spațiu dotat corespunzător desfășurării activității psihologice, cu respectarea confidențialității actului profesional (*Centrul de plasament „Dacia” Brașov*). ● acordarea unei atenții sporite monitorizării evoluției beneficiarilor și a implementării PIP și PIS (*Case de tip familial Sf Mihail Caracal Olt*) ● întocmirea orarului psihologului, completarea documentelor prin formulări clare, specifice și reanalizarea situației psihologice și adoptarea de măsuri eficiente pentru minorul cu diagnostic multiplu (*Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare, Buzău*)

► **Măsurile dispuse de autorități pentru remedierea deficiențelor:** ● a fost revizuit programul de consiliere psihologică pentru toți beneficiarii, în funcție de programul școlar al fiecărui copil. În cazul beneficiarilor care au refuzat administrarea tratamentului, aceștia au fost consiliați cu privire la necesitatea administrării tratamentului prescris de către medicul specialist (*Centrul de Plasament „Ana” Râmnicu Vâlcea*); ● cu privire la formarea profesională a fost transmisă serviciului Resurse Umane, lista cu personalul angajat propus pentru participare la cursuri de formare, anexăm *tabelul* (*Complex de servicii sociale, Găești, Dâmbovița*); ● pentru promovarea integrării/reintegrării sociale a beneficiarilor precum și pentru petrecerea timpului liber în mod adecvat au fost întocmite programe specifice, care sunt implementate sub îndrumarea și coordonarea personalului de specialitate din cadrul complexului. Centrul organizează activități de informare a beneficiarilor cu privire la drepturile acestora precum și cu privire la modalitățile de sesizare a oricărei forme de abuz, neglijare sau tratament degradant la care ar putea fi supuși, sesiuni consemnate în Registrul de evidență pentru informarea beneficiarilor. Beneficiarii sunt implicați în activități și exerciții de dezvoltare personală în scopul îmbunătățirii relațiilor cu ceilalți și a comunicării

non-violente (*DGASPC Argeş pentru vizita la Complexul de locuințe protejate Buzoiești*); ● toți beneficiarii au fost reevaluați din punct de vedere medical (*Case de tip familial Sf Mihail Caracal Olt*) ● s-a realizat și afișat orarul orientativ privind activitățile psihologice zilnice, documentele întocmite de psiholog, educator sunt avizate de către șeful de complex, cu respectarea recomandărilor, încercându-se în permanență îmbunătățirea și eficientizarea activității la nivelul centrului, în favoarea beneficiarilor; față de minor, caz unic la nivelul centrului, abordarea psihologică a avut în vedere achiziții pe plan mental și i s-au oferit servicii psihologice și educative conform diagnosticului copilului, acesta realizând progres psihic vizibil și achiziții pe plan verbal. În prezent se urmărește evaluarea cazului de către CJRAE Buzău, transferul copilului într-un centru specializat se va realiza în conformitate cu legislația în vigoare (*Centrul de primire a copilului în regim de urgență și evaluare, Buzău*)

Cămine pentru persoane vârstnice, centre rezidențiale pentru persoane dependente, centre sociale pentru persoane vârstnice:

► **Aspecte pozitive sesizate în timpul vizitelor:** ● rezidenții beneficiau de consiliere la cerere, aceasta fiind consemnată în Registrul de asistență psihologică (*Căminul pentru persoane vârstnice Strehaia, Mehedinți*); ● Beneficiarii cu care s-a discutat s-au declarat mulțumiți de condițiile de cazare, de personalul centrului (*Centrul de asistență și suport pentru persoanele vârstnice Fitionești, Vrancea, Centrul rezidențial pentru persoanele vârstnice dependente Sf Maria, Talpa, Teleorman*) ● Beneficiarii erau evaluați din punct de vedere al statusului funcțional și psihic (*Căminul pentru persoanele vârstnice Periș, Ilfov*)

► **Deficiențe constatate sub aspect psihologic:** ● Căminul pentru bătrâni care nu au avut angajat niciodată un psiholog și nici nu a încheiat un contract de colaborare, beneficiarilor nu li s-a acordat consiliere psihologică niciodată (*Căminul Seniorilor Săcelu, Gorj*); ● nu existau evaluări psihologice, planurile de intervenție erau standardizate, nu individualizate, consilierea psihologică era deficitară (*Centrul de asistență și suport pentru persoanele vârstnice Fitionești, Vrancea*) ● nu exista un spațiu exclusiv consilierii psihologice, psihologul nu avea parafă, nici Registrul de evidență., nu existau rapoarte de evaluare psihologică. Exista un singur test psihologic, (*Căminul pentru persoanele vârstnice „Sf Elena” Târgoviște*); ● activități de recuperare puține, la momentul vizitei neexistând un program zilnic/săptămânal/lunar al acestora (*Căminul pentru persoanele vârstnice Periș, Județul Ilfov*); ● camerele nu erau dotate corespunzător activităților/terapiilor de integrare și reintegrare, ergoterapie, terapie ocupațională sau nu erau personalizate, cu pereții goi, aducând mai mult ideea de unitate spitalicească (*Căminul pentru persoane vârstnice Strehaia, Mehedinți, Centrul de asistență și suport pentru persoanele vârstnice Fitionești, Vrancea*)

► **Recomandări pentru remedierea deficiențelor:** ● întocmirea unui program zilnic/săptămânal/lunar privind desfășurarea activităților de recuperare a beneficiarilor (*Căminul pentru persoanele vârstnice Periș, Județul Ilfov*); ● dotarea camerelor de zi corespunzător activităților/terapiilor de integrare și reintegrare, ergoterapie, terapie ocupațională (*Căminul pentru persoane vârstnice Strehaia, Mehedinți*); ● angajarea personalului necesar desfășurării activităților din centru, inclusiv psiholog (*Centrul social „Pietricica” Piatra-Neamț*); ● asigurarea de servicii psihologice, evaluarea statusului funcțional psihic, amenajarea și dotarea unui cabinet psihologic, întocmirea periodică a evaluării psihologice a beneficiarilor și consilierea psihologică în funcție de Planul de intervenție personalizat (*Centrul de asistență și suport pentru persoanele vârstnice Fitionești, Vrancea*); ● rezervarea unui spațiu exclusiv psihologului, dotarea tehnică și

metodologică a cabinetului, modificarea fișei postului în acord cu exigențele profesiei de psiholog (*Căminul pentru persoanele vârstnice „Sf Elena” Târgoviște*)

► **Măsurile dispuse de autorități pentru remedierea deficiențelor.** ● s-a întocmit programul zilnic/săptămânal/lunar privind desfășurarea activităților de recuperare a beneficiarilor (*Căminul pentru persoanele vârstnice Periș, Județul Ilfov*); ● la etajul I a fost amenajat un spațiu corespunzător activităților/terapiilor de integrare și reintegrare, ergoterapie, terapie ocupațională (*Căminul pentru persoane vârstnice Strehaia, Mehedinți*); ● DGASPC Neamț a făcut încheiat un contract cu o societate care include și servicii de consiliere, psihoterapie și suport psihologic (*DGASPC Neamț cu privire la Centrul social ” Pietricica” Piatra-Neamț*).

PROPUNERI

► obligativitatea asigurării asistenței psihologice pentru persoanele arestate preventiv, în condițiile în care în centrele de reținere și arestare preventivă asistența psihologică nu este obligatorie, iar potrivit art. 111 alin. (2) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, persoanele aflate în centrele de reținere și arestare preventivă sunt cazate, de regulă, în comun, putând presta muncă, la cerere, în interesul centrului și **putând beneficia de asistență psihologică și moral-religioasă**, în interiorul centrului, sub pază și supraveghere, în condițiile stabilite prin regulamentul de aplicare a prezentei legi. Menționăm că depunerea persoanelor în custodia centrelor de reținere și arestare preventivă constituie o perioadă critică din punct de vedere emoțional, care necesită un suport psihologic pentru evitarea unor eventuale evenimente suicidare și acțiuni de autoagresiune. De aceea o **propunere legislativă ar fi introducerea obligativității realizării evaluării inițiale și periodice a fiecărei persoane private de libertate aflate în arest**, în vederea identificării eventualelor suferințe psihice și acordarea asistenței psihologice de suport pentru prevenirea apariției afecțiunilor psihice și minimizarea șocului depunerii. În cazul custodierii pe o perioadă de cel puțin 3 luni, considerăm utilă o re-evaluare psihologică.

În cursul anilor 2015- 2016 au existat tentative de suicid și suicide ale persoanelor private de libertate custodiate în centrele de reținere și arestare preventivă (CRAP Mehedinți, CRAP Sibiu). Șocul depunerii afectează sănătatea mintală și echilibrul psihoemoțional al oricărei persoane. În plan legislativ, centrelor de reținere și arestare preventivă le sunt aplicabile prevederi legale care nu impun obligativitatea realizării unor evaluări psihologice la depunerea în centre. Deși, printr-o solicitare scrisă fiecare persoană poate solicita consiliere psihologică, vizitele echipei Domeniului au constatat grave deficiențe și anume centre care nu au oferit nici o consiliere psihologică pe parcursul anului 2016.

De aceea, o **propunere legislativă ar fi introducerea obligativității realizării evaluării inițiale și periodice a fiecărei persoane private de libertate aflate în arest**, în vederea identificării eventualelor suferințe psihice și acordarea asistenței psihologice de suport pentru prevenirea apariției afecțiunilor psihice și minimizarea șocului depunerii. În cazul custodierii pe o perioadă de cel puțin 3 luni, considerăm utilă o re-evaluare psihologică.

► stabilirea, la nivelul fiecărui județ, în portofoliul public și/sau privat, pentru **Centre rezidențiale pentru copii și tineri, centre maternale** a unui număr minim de locuri, în servicii de tip rezidențial, pentru copii cu sau fără handicap, persoane adulte cu sau fără handicap, persoane vârstnice, persoane fără adăpost, raportat la populația aceluia județ.

► la licențierea serviciilor sociale să se țină cont de respectarea prevederilor legale în vigoare referitoare la exercitarea profesiei de psiholog, astfel încât, în cadrul acestor servicii să-și desfășoare activitatea numai psihologi cu aviz de liberă practică privind

exercitarea profesiei de psiholog, în conformitate cu prevederile art. 6 lit. a), b) și ale art. 8 alin (1) din Legea nr. 213/ 2004 (actualizată) privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România.

***c) Rolul asistenților sociali
în vizitarea locurilor de detenție, în vederea prevenirii torturii și relexelor tratamente, în
conformitate cu legislația internațională în vigoare***

Înființarea Mecanismului Național de prevenire a torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în cadrul instituției Avocatul Poporului a determinat necesitatea abordării pluridisciplinare a locurilor de detenție și a condiției persoanelor private de libertate, în sensul Legii nr. 35/1997 de organizare și funcționare a instituției Avocatul Poporului, impunându-se, printre altele, și cooptarea de colaboratori de alte specialități decât cei angajați permanent, și anume asistenți sociali, medici, psihologi, sociologi sau de oricare alte profesii necesare desfășurării activității specifice.

Rolul asistenților sociali din componența echipelor de vizitare a locurilor de detenție ne este relevat pe de o parte de obiectivul general al asistenței sociale și anume, acela de a-i sprijini pe cei aflați în dificultate, dar și de faptul că asistentul social lucrează în special cu persoane din categorii defavorizate, marginale și deviate, cu grupuri de risc și indivizi aflați în criză.

Având în vedere că tipologia locurilor de detenție care intră sub incidența Legii nr. 35/1997 este variată și anume, penitenciare, centre rezidențiale pentru copii, cămine pentru bătrâni, spitale de psihiatrie, centre de tranzit, centre speciale de primire și cazare a solicitanților de azil, centre de reținere și arestare preventivă și altele, iar persoanele private de libertate au ca trăsătură definitorie aflarea în imposibilitatea exercitării tuturor funcțiilor bio-psiho-sociale în mod liber și neîngrădit, devine imperios necesar efectuarea, din partea Mecanismului Național de Prevenire, a unui demers sinergic, care să aibă în vedere toate palierele de dezvoltare și de manifestare a naturii umane.

Întrucât dezavantajele implicite ale detenției într-un sens larg și ale mediului carceral în mod special, identificate sunt: deteriorarea sănătății fizice și mentale, inactivitatea demoralizantă și chiar depersonalizarea, contaminarea morală, ruptura legăturilor de contact social, se impune contrabalansarea acestor disfuncționalități prin măsuri de prevenire a torturii și a tratamentelor cu cruzime, inumane sau degradante.

La vizitarea locurilor de detenție, **asistentul social poate avea în vedere o multitudine de aspecte și factori care determină calitatea vieții persoanei private de libertate, cum ar fi: aspecte legate de hrană, somn, timp liber, spațiu vital alocat, igienă, menținerea legăturilor cu familia sau cu alte persoane relevante, implicarea în activități, tratamentul primit din partea autorităților, programele de readaptare socială, relația cu celelalte persoane private de libertate, școlarizarea, munca, starea de sănătate, etc.**

Scopul intervenției este de a ameliora condițiile de viață ale persoanei private de libertate, de a preveni posibilele situații de tortură sau rele tratamente aplicate acesteia, precum și de a evita pe cât posibil riscul de excluziune socială a persoanei, după părăsirea locului de detenție.

De exemplu, referitor la sistemul penitenciar, literatura de specialitate subliniază faptul că, deși condamnarea și detenția sunt justificate, circumstanțele concrete de executare

nu ar conduce la modificări pregnant-pozitive nici la nivelul comportamentului și nici asupra sursei de delincvență generală.

Pentru a sublinia importanța asistenței sociale și a programelor derulate în sistemul penitenciar, ne vom raporta aici mai ales la ruperea legăturilor sociale ca reproș adus sistemului punitiv, și care se referă la două aspecte; mai întâi încarcerarea antrenează desfacerea contractului de muncă (atunci când el există), creând premise unei dificultăți foarte serioase de refacere după executarea pedepsei, acest fapt fiind însoțit de regulă, de pauperizarea familiei delincventului, dezorganizarea acesteia, toate acestea conducând la un efect de de-socializare a deținutului. Pe de altă parte, instituționalizarea penală conduce la o stare de abdicare și pasivitate, la o lipsă de voință și inițiativă care vor face dificilă reintegrarea deținutului în viața socială. Faptul că, în unele cazuri, nu există servicii specializate de asistență socială agravează și mai mult această situație.

Standardele legislative respectate în timpul vizitelor: vizitele au fost efectuate cu respectarea legislației internaționale în vigoare – **Principiile de etică medicală adoptate prin Rezoluția nr. 37/194 din 18 decembrie 1982; Protocolul de la Istanbul, adoptat prin Rezoluția 55/89 din 4 decembrie 2000; Rezoluția adoptată de adunarea Generală O.N.U la 17 decembrie 2015, privind ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela);**

Detalierea vizitelor efectuate – aspecte pozitive, negative, recomandări

Centre de Reținere și Arestare Preventivă

► **Aspecte pozitive sesizate în timpul vizitelor:** • drepturile persoanelor private de libertate pot fi consultate de deținuți, acestea fiind afișate în camere sau în locurile în care aceștia aveau acces (*C.R.A.P. Vaslui, C.R.A.P. Neamț, C.R.A.P. Dâmbovița*); • într-un spațiu accesibil deținuților, erau afișate informații cu privire la posibilitatea sesizării Instituției Avocatul Poporului, de către persoanele custodiaste (*C.R.A.P. Dâmbovița*); • în anumite situații, deținuții custodiați în centru pot primi vizite și în afara orelor de vizită (de ex. din partea avocaților), chiar și la orele 21-22 (*C.R.A.P. Neamț*); • în toate centrele vizitate, persoanele custodiaste aveau acces la telefon conform legii, de trei ori pe săptămână, câte 30 de minute, iar deținuților minori li se acorda dreptul de a accesa postul telefonic de 5 ori pe săptămână, tot câte 30 de minute; • asigurarea de plicuri și hârtie pentru cei care nu aveau posibilitatea financiară să și le achiziționeze, iar corespondența era ridicată de un reprezentant al Poștei Române în fiecare zi (*C.R.A.P. Neamț*); • persoanele minore erau cazate separat de persoanele majore, femeile separate de bărbați, persoanele bolnave separat de ceilalți deținuți (*C.R.A.P. Vaslui, C.R.A.P. Timiș, C.R.A.P. Neamț*).

► **Deficiențe:** • durată redusă a programului de vizionare TV, astfel încât persoanele private de libertate nu aveau acces la club de mai multe ori pe săptămână și pentru o perioadă de timp mai mare de 30 de minute (*C.R.A.P. Vaslui*); • lipsa registrului special de sugestii și reclamații, precum și plasarea lui într-un loc care să asigure confidențialitatea, dacă persoana reclamantă dorește aceasta (*C.R.A.P. Vaslui*); • imposibilitatea accesului persoanelor reținute în Centru, permanent, la grupurile sanitare (*C.R.A.P. Neamț*); • existența aparatelor TV în doar câteva camere de deținere din unitățile vizitate, majoritatea aparținând unor foști deținuți. (*C.R.A.P. Timiș, C.R.A.P. Neamț, C.R.A.P. Vaslui*)

► **Recomandări pentru remedierea deficiențelor:** • modificarea programului de vizionare TV, astfel încât persoanele private de libertate să aibă acces la club de mai multe ori pe săptămână, pentru o perioadă de timp mai mare de 30 de minute (*C.R.A.P. Vaslui*) •

înființarea unui registru special de sugestii și reclamații, informarea deținuților cu privire la existența acestuia și plasarea acestuia într-un loc care să asigure confidențialitatea, dacă persoana reclamantă dorește aceasta (*CRAP Vaslui*) •identificarea unor soluții pentru asigurarea accesului permanent la grupurile sanitare, deși structura Centrului permite numai accesul la toalete comune, camerele nefiind dotate cu grup sanitar, în situația în care prezența găleților în camere conduce la ideea că persoanele reținute în Centru nu aveau acces permanent la toalete (*C.R.A.P. Neamț*); •efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru angajarea personalului necesar desfășurării activităților din Centre, precum și pentru promovarea celui existent, conform prevederilor legale (*C.R.A.P. Iași, C.R.A.P. Vaslui*) •Dotarea tuturor camerelor din centre cu aparate TV (*C.R.A.P. Timiș*).

► **Măsurile dispuse de autorități pentru remedierea deficiențelor:** •referitor la modificarea programului de vizionare TV, acesta a fost stabilit astfel încât persoanele private de libertate să aibă acces la club de mai multe ori pe săptămână și pentru o perioadă de timp mai mare de 30 de minute (*C.R.A.P. Vaslui*); •s-au luat măsuri și cu privire la înființarea unui registru special de sugestii și reclamații, informarea deținuților cu privire la existența acestuia și plasarea lui într-un loc care să asigure confidențialitatea, dacă persoana reclamantă dorește aceasta (*CRAP Vaslui*); •referitor la vizita efectuată la *C.R.A.P. Neamț*, dosarul se află în lucru; •instituțiile vizitate ne-au informat că s-au efectuat demersurile legale la autoritățile ierarhic superioare pentru angajarea personalului necesar desfășurării activităților din arest, conform prevederilor legale; ne-a comunicat că s-au făcut demersuri pentru suplimentarea schemei de personal și ocuparea posturilor vacante prin transfer sau angajare din sursă externă (*C.R.A.P. Iași, C.R.A.P. Vaslui*).

Penitenciare

► **Aspecte pozitive sesizate în timpul vizitelor:** •în toate unitățile vizitate se desfășurau programe educaționale, cursuri de calificare, precum și activități de recreere •Existența unei baze materiale care să susțină activitățile de recuperare și reintegrare socio-profesională precum și cele de petrecere a timpului liber-ateliere, săli de sport, săli multifuncționale, cluburi, cabinete etc. (*Centrul de Reeducare Târgu-Ocna, Penitenciarul Vaslui*); •existența unui spațiu de joacă pentru copii, în camera de vizită, delimitat, dotat cu jucării și televizor (*Penitenciarul Târgu-Jiu*); •persoanele private de libertate au fost sprijinite de conducerea unității penitenciare și de personalul acesteia pentru obținerea certificatului de încadrare în grad de handicap (*Penitenciar Târgu-Jiu*); •existența unor protocoale de colaborare încheiate cu unități de învățământ, în scopul asigurării școlarizării persoanelor aflate în executarea unei pedepse privative de libertate în condiții similare celor din comunitate (*Penitenciarul Mărgineni*); •deținuții minori erau motivați să participe și să se implice în activități printr-un sistem de creditare, creditele putând fi transpuse în recompense (*Centrul de Reeducare Târgu-Ocna, județul Bacău*); •existența Protocoalelor de colaborare cu diverse instituții publice și cu diferite organizații pentru promovarea medierii în rândul persoanelor lipsite de libertate și pentru facilitarea reinsertiei sociale ale acestora a integrării sau reintegrării acestora pe piața muncii, după punerea în libertate (*Penitenciarul Mărgineni, Penitenciarul Vaslui*); •oferta educațională formată din programe și activități ce ofereau minorilor diferite ocazii de învățare, era completată de activitățile desfășurate în mediul deschis: excursii, drumeții, tabere, vizite la obiective turistice, vizionare de spectacole, competiții sportive, participarea la slujbe religioase, activități de ecologizare, dezbateri pe diverse teme specifice adolescenților (*Centrul de reeducare Târgu Ocna*).

► **Deficiențe:** ●personalul care-și desfășura activitatea în Sectorul Reintegrare Socială era insuficient, *în majoritatea unităților vizitate* fiind în curs de desfășurare (la data efectuării vizitelor) procedurile de ocupare a unor posturi vacante (asistent social, psiholog, educator); ●persoanele private de libertate care prezentau deficiențe fizice și psihice evidente nu erau evaluate și încadrate într-un grad de handicap (*Penitenciarul Vaslui*); ●neasigurarea dreptului la informare a persoanelor private de libertate prin neactualizarea informației de la infochioșcuri (*Penitenciarul Vaslui*); ●neefectuarea evaluării din punct de vedere social a persoanelor care execută pedepse privative de libertate, datorită lipsei personalului specializat în domeniul asistenței sociale. (*Penitenciarul-Spital București-Jilava, Penitenciarul Giurgiu, Penitenciarul Poarta Albă*) ●nemulțumiri ale deținuților în legătură cu numărul redus de programe și activități de educație, asistență psihologică și socială, derulate în cadrul penitenciarelor, raportat la numărul mare de persoane private de libertate care doresc să participe la acestea (*Penitenciarul Vaslui, Penitenciarul Giurgiu*).

► **Recomandări pentru remedierea deficiențelor:** ●efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru suplimentarea statului de funcții conform nevoilor reale ale unităților penitenciare și angajarea personalului necesar (psihologi, asistenți sociali, educatori) desfășurării activităților din cadrul Sectoarelor de reintegrare Socială (*Penitenciarul Vaslui*)●efectuarea demersurilor pentru stabilirea gradelor de handicap ale persoanelor private de libertate care prezintă diverse afecțiuni fizice sau psihice (*Penitenciarul Vaslui*); ●luarea măsurilor necesare pentru asigurarea dreptului la informare a persoanelor private de libertate (dotarea camerelor cu televizoare, actualizarea legislației la Infochioșcuri etc.); ●efectuarea demersurilor pentru încheierea de parteneriate cu instituții și cu O.N.G.–uri în scopul organizării periodice de cursuri de calificare/recalificare pentru persoanele private de libertate (*Penitenciarul Vaslui*).

► **Măsurile dispuse de autorități pentru remedierea deficiențelor:** ●*cele mai multe unități penitenciare* au făcut demersuri către A.N.P., prin care solicitau suplimentarea statelor de funcții ale unităților și organizarea concursurilor pentru ocuparea posturilor vacante, pe parcursul anului 2016 derulându-se mai multe concursuri pentru ocuparea posturilor vacante; ●cu privire la efectuarea demersurilor pentru stabilirea gradelor de handicap ale persoanelor private de libertate care prezintă diverse afecțiuni fizice sau psihice, penitenciarul ne-a comunicat că toate persoanele cu deficiențe sunt identificate încă de la depunerea în penitenciar dar, întocmirea dosarului de evaluare implică anumite costuri (controale medicale, investigații, analize) care trebuie plătite din fondurile proprii ale deținuților, însă există persoane care nu dispun de resurse financiare. Unitatea penitenciară nu dispune de fonduri pentru aceste investigații deoarece legea prevede ca acestea să fie efectuate din fondurile proprii ale deținuților. Pentru remedierea acestor aspecte, Penitenciarul Vaslui a făcut mai multe sesizări către A.N.P. solicitând optimizarea/clarificarea legislației referitoare la deținuții cu dizabilități. În mod permanent se fac eforturi pentru obținerea certificatelor de încadrare în grad de handicap și pentru asigurarea unei persoane de sprijin sau a asistentului personal – pentru persoanele încadrate în gradul I de handicap , în baza legislației specifice (*Penitenciarul Vaslui*); ●în ceea ce privește dreptul la informare al persoanelor custodiate, ni s-a transmis că nu sunt fonduri în buget pentru achiziționarea de televizoare pentru fiecare cameră, iar referitor la actualizarea informației de la infochioșcuri ni s-a transmis că au fost situații când informațiile nu au fost actualizate din neglijența responsabililor SEAP/IT dar și faptul că unii deținuți sunt nemulțumiți pentru că doresc accesarea unor informații care nu sunt de interes public (*Penitenciarul Vaslui*); ●se va avea în vedere verificarea periodică a documentelor și actualizarea bibliotecii virtuale din cadrul infochioșcurilor cu noile reglementări, în funcție

de apariția lor (*Penitenciarul Vaslui*); • ni s-a justificat că lipsa de personal este un motiv pentru care nu există foarte multe parteneriate cu instituții sau ONG-uri, dar și condițiile restrictive de participare/înscrisoare la cursuri de calificare/recalificare care nu permit tuturor deținuților să participe la acestea (*Penitenciarul Vaslui*).

Centre de cazare și proceduri pentru solicitanții de azil, centre pentru străinii luați în custodie publică

► ***Aspecte pozitive sesizate în timpul vizitelor:*** • extinderea capacității Centrului cu un număr de 26 de locuri destinate cazării cazurilor speciale, a femeilor, minorilor, familiilor monoparentale prin preluarea unei clădiri de la Inspectoratul Județean al Poliției de Frontieră Suceava, fiind reamenajată prin proiectul privind „Întărirea capacității Oficiului Român pentru Imigrări – problematica azilului”, realizat în parteneriat de către Inspectoratul General pentru Imigrări și autoritățile elvețiene (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava*); • materialele informative sunt editate în mai multe limbi străine (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava, Centrul de Cazare și proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*); • persoanele care au dobândit statutul de refugiat sau protecție subsidiară erau susținute financiar, astfel aveau dreptul la o indemnizație lunară, timp de șase luni. În urma efectuării unei anchete prin care se constata dacă dispuneau sau nu de mijloace materiale, Agenția Județeană pentru Plăți și Inspecție Socială (AJPIS) le oferea un ajutor social nerambursabil, care se putea prelunge pentru o perioadă de încă trei luni. De asemenea, acordarea ajutorului financiar stabilit de lege avea loc bilunar. Aceștia primeau un ajutor financiar de 16 lei pe zi, 10 lei pentru hrana și 6 lei pentru alte cheltuieli. Persoanele însărcinate primeau un supliment de hrană în funcție de vârsta sarcinii, iar conform Hotărârii Guvernului nr. 1251/2006 actualizată, primeau 100 lei/persoană/iarnă și 67 lei/persoană/vara pentru îmbrăcăminte (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava, Centrul de Cazare și proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*); • la nivelul Centrului erau create facilități pentru petrecerea timpului liber a solicitanților de azil, spațiile destinate acestui scop fiind dotate cu televizor și articole sportive (masă de tenis, șah, table, aparate de forță, etc.) și un teren special amenajat cu mochetă pentru fotbal și handbal. Pentru copii era amenajată camera copilului. Centrul pune la dispoziția persoanelor cazate sală de sport, cameră pentru rugăciune, cameră pentru cursuri școlare, sală de joacă pentru copii și cabinet pentru consiliere juridică (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava*); • pe lângă activitățile săptămânale desfășurate în Centru în cadrul clubului (însușirea noțiunilor de limbă română, discuții privind specificul cultural al țărilor din care provin, vizionări clipuri video și audio), au avut loc diverse activități de acomodare culturală în afara Centrului (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava*); • afișierele existente aveau numeroase pliante, care conțineau informații în mai multe limbi, referitoare la drepturile și obligațiile beneficiarilor Centrului, schema de evacuare, regulamentul intern, diverse programe interne etc. (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava, Centrul de Cazare și proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*); • existau parteneriate și colaborări cu organizații neguvernamentale (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava, Centrul pentru Cazarea Străinilor Luați în custodie Publică Arad*); în Centru există o cutie de tip cutie poștală, prin intermediul căreia solicitanții de azil pot adresa conducerii nemulțumirile sau sugestiile lor, dar, conform informațiilor

furnizate de angajații centrului, aceștia preferă să discute problemele în mod direct, în timpul programului de audiențe la directorul Centrului (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava*).

► **Deficiențe:** ● Centrul avea o curte spațioasă, plină de vegetație, neamenajată. Nu existau amenajări pentru plimbare sau recreere și nu existau, la momentul vizitei, dotări specifice pentru persoanele cu dizabilități motorii. Nu exista rampă de acces pentru persoanele cu dizabilități sau imobilizate în fotoliu rulant (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*) ● Spațiile de locuit și cele din curtea centrului nu erau personalizate și nu aveau elemente care să ofere confort psihic (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava*).

► **Recomandări pentru remedierea deficiențelor:** ● igienizarea generală a spațiilor Centrului și amenajarea unui spațiu de plimbare și recreere în curtea Centrului. Construirea unei rampe de acces precum și montarea de bare de susținere și deplasare pe culoare și la grupurile sanitare, cu respectarea normelor în vigoare pentru persoanele cu dizabilități (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*); ● îmbunătățirea și adaptarea mediului ambiant din Centru prin amenajarea și dotarea camerelor și a curții Centrului cu elemente care să ofere confort psihic într-un spațiu primitiv, similar atmosferei și condițiilor dintr-o familie (tablouri, loc de joacă pentru copii, foisor etc.); (*Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil Rădăuți, județul Suceava*)

► **Măsurile dispuse de autorități pentru remedierea deficiențelor:** ● la data de 19.08.2016 și respectiv, 25.11.2016 au fost realizate dezinsecția și deratizarea în Centru de către o firmă specializată, aceste activități fiind realizate periodic. Totodată, pentru asigurarea curățeniei în centru a fost angajat personal auxiliar, care se ocupă de igienizarea și întreținerea spațiilor. Referitor la amenajarea unui spațiu de recreere, conducerea Centrului a inclus în propunerile privind Planul Anual de Asigurare Tehnico Materială și Financiară pe anul 2017, finanțarea acestei activități (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*); ● referitor la construirea rampei de acces și montarea de bare de susținere, Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu și Inspectoratul General pentru Imigrări ne-au informat că aceste investiții au fost incluse în propunerile privind Planul Anual de Asigurare Tehnico-Materială și Financiară pe anul 2017 (*Centrul de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*); ● cu privire la îmbunătățirea ambianței din centru, se are în vedere acest lucru, fiind inclus în strategia de dezvoltare a infrastructurii centrelor prin derularea unor investiții cu fonduri europene/elvețiene sau în parteneriat cu O.N.G.-uri. (*Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Giurgiu*).

Centre rezidențiale pentru copii și tineri, centre maternale

► **Aspecte pozitive sesizate în timpul vizitelor:** ● în sediul clădirii, la parter, funcționează un cabinet de planning familial înființat și finanțat cu sprijinul Fundației Sera România, care oferă mamelor consultanță de specialitate, contraceptive și prezervative (*Centrul maternal „Maternus” Iași*); ● conform opiniei psihologului echipei de vizită, personalul cu care s-a discutat s-a dovedit a fi amabil, bine pregătit din punct de vedere profesional, disponibil să colaboreze, interesat de asigurarea unui climat afectiv favorabil dezvoltării armonioase a personalității beneficiarelor (*Centrul maternal „Maternus” Iași*).

► **Deficiențe:** ● lipsa sau insuficiența personalului specializat în asistență socială (*Centrul de plasament „Dacia” Brașov, Centrul maternal „Maternus” Iași, Centrul de plasament „Prinț și cerșetor” Sfântu Gheorghe, Căminul „Sfânta Elisabeta” Orăștie*);

•mediul ambiant din Centru nu oferă confort psihic, spațiile de cazare nu sunt personalizate (C.S.S. „Floare de colț” Târgoviște, Centrul maternal „Maternus” Iași); •lipsa leagănelor, băncilor, locurilor de joacă pentru copii, ale aleilor pentru plimbare în curtea Centrului. (Centrul maternal „Maternus” Iași); •plasarea condicii de reclamații într-un loc inaccesibil și care nu asigură confidențialitatea în situația în care beneficiarele doreau acest lucru (Centrul maternal „Maternus” Iași); •nerespectarea prevederilor legale privind întocmirea planului individualizat de protecție (PIP), a planului de servicii personalizat și a programelor de intervenție specifică (PIS) conform Ordinului 21/2004 și a Ordinului 27/2004 emise de Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului (C.S.S. „Floare de colț” Târgoviște) • nerespectarea prevederilor legale privind admisia sau transferul minorilor dintr-un centru în altul – minori care au fost transferați în baza unei note de transfer, fără a avea o hotărâre a Comisiei pentru Protecția Copilului sau a instanței de judecată (Centrul de plasament „Dacia” Brașov).

► **Recomandări pentru remedierea deficiențelor:** •îmbunătățirea activității de asistență socială prin angajarea personalului specializat în asistență socială (Centrul maternal „Maternus” Iași, Centrul de plasament „Dacia” Brașov, Centrul de plasament „Prinț și cerșetor” Sfântu Gheorghe, Căminul „Sfânta Elisabeta” Orăștie); •asigurarea unor condiții de cazare corespunzătoare prin reamenajarea/ renovarea spațiilor ambientale, astfel încât să se asigure un climat asemănător celui familial (Centrul maternal „Maternus” Iași); • amenajarea curții Centrului cu leagăne, bănci, loc de joacă pentru copii, alei pentru plimbare etc. (Centrul maternal „Maternus” Iași); •plasarea condicii de reclamații într-un loc accesibil și care să poată asigura confidențialitatea în situația în care beneficiarele doresc acest lucru; informarea beneficiarelor cu privire la existența și scopul condicii precum și încurajarea tinerelor mame de a folosi acest instrument prin care pot face sugestii de îmbunătățire a activității sau condițiilor din centru sau pot sesiza orice aspect nefuncțional din Centru (Centrul maternal „Maternus” Iași); •elaborarea planurilor de servicii personalizate, a planurilor individualizate de protecție și a programelor de intervenție specifică conform actelor normative din domeniul protecției copilului (C.S.S. „Floare de colț” Târgoviște); •respectarea prevederilor legale privind admiterea, transferul copiilor dintr-un centru de plasament în altul (Centrul de plasament „Dacia” Brașov).

► **Măsurile dispuse de autorități pentru remedierea deficiențelor:** • Dosarele privind vizitele la Centrul maternal „Maternus” Iași, Centrul de plasament „Dacia” Brașov, Căminul „Sfânta Elisabeta” Orăștie și Centrul de plasament „Prinț și cerșetor” Sfântu Gheorghe se află în lucru • referitor la recomandarea privind întocmirea documentației specifice, C.S.S. „Floare de colț” Târgoviște ne-a comunicat că în centru sunt găzduiți tineri cu probleme grave de comportament și nu există personal suficient pentru gestionarea comportamentală a acestora, în consecință luându-se măsura desființării centrului.

Spitale de psihiatrie, centre de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică

► **Aspecte pozitive sesizate în timpul vizitelor:** •comparativ cu vizita efectuată de reprezentanții instituției Avocatul Poporului în anul 2015 la Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de Siguranță Grajduri, jud. Iași, în timpul vizitei efectuate în anul 2016 s-au constatat multiple îmbunătățiri ale condițiilor de cazare și tratament ale beneficiarilor instituției.

► **Deficiențe:** •lipsa personalului necesar îngrijirii și tratării pacienților-angajarea de psihologi clinicieni, medici, asistente medicale, asistenți sociali, îngrijitori, supraveghetori- (Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare, jud. Dolj, Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsuri de

Siguranță Grajduri, jud. Iași) • pregătirea profesională insuficientă a personalului de îngrijire și supraveghere; exercitarea profesiei de asistent social fără studii de specialitate și fără aviz de exercitare a profesiei (*Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare, jud. Dolj*)

► **Recomandări pentru remedierea deficiențelor:** • efectuarea demersurilor pentru asigurarea personalului necesar îngrijirii și tratării pacienților (angajarea de psihologi clinicieni, medici, asistente medicale, asistenți sociali, îngrijitori, supraveghetori); • completarea studiilor personalului care este încadrat pe posturi de asistent social sau angajarea de asistenți sociali cu diplomă de licență și cu aviz de exercitare a profesiei, conform prevederilor Legii nr. 466/2004; continuarea pregătirii profesionale a personalului de îngrijire și supraveghere.

► **Măsurile dispuse de autorități pentru remedierea deficiențelor:** • referitor la efectuarea demersurilor legale pentru asigurarea personalului necesar îngrijirii și tratării pacienților, conducerea unității a hotărât, în limita bugetului disponibil, scoaterea la concurs în vederea ocupării a posturilor în sectoarele cu deficit de personal (*Spitalul de Psihiatrie și pentru Măsurile de Siguranță Grajduri, județul Iași*); • referitor la completarea studiilor persoanelor care ocupă funcții de asistent social, conducerea *Spitalului de Psihiatrie Poiana Mare, județul Dolj* ne-a comunicat că se vor analiza variantele prin care se pot efectua aceste completări. În ceea ce privește continuarea pregătirii profesionale a personalului de îngrijire și supraveghere, conducerea *Spitalului de Psihiatrie și pentru Măsurile de Siguranță Grajduri, județul Iași* ne-a informat că acest aspect va fi un punct de reper principal în viziunea sa de îmbunătățire a calității actului medical oferit populației deservite, iar *Spitalul de Psihiatrie Poiana Mare, jud. Dolj*, ne-a transmis că probleme va fi discutată în ședința Colegiului Director, urmând să se ia măsurile care se impun.

Cămine pentru persoane vârstnice, centre rezidențiale pentru persoane dependente, centre sociale pentru persoane vârstnice:

► **Aspecte pozitive sesizate în timpul vizitelor:** • condiții de cazare foarte bune, dotări moderne, ofertă de activități diversă, personal binevoitor și interesat (*Centrul Social „Pietricica” Piatra Neamț, jud. Neamț*)

► **Deficiențe:** • referitor la asigurarea serviciilor de asistență socială, echipa de vizită a putut observa că acestea sunt asigurate de către asistentul social din cadrul Primăriei Comunei Fitionești, care nu are un program stabil în Centru, intervenind doar când este solicitat (*Centrul de Asistență și Suport pentru Persoane Vârstnice Fitionești, jud. Vrancea*); • nu erau întocmite registrele prevăzute de Ordinul nr. 2126/2014 privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice (*Centrul de Asistență și Suport pentru Persoane Vârstnice Fitionești, jud. Vrancea*) • unitatea vizitată nu avea asistent social angajat (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Sfânta Elena” Târgoviște*). • nu exista un spațiu destinat petrecerii timpului liber (club). (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Sfânta Elena” Târgoviște*)

► **Recomandări pentru remedierea deficiențelor:** • efectuarea demersurilor legale la autoritățile ierarhic superioare pentru angajarea personalului necesar asigurării activităților și serviciilor sociale și medicale, conform obligațiilor contractuale, în concordanță cu scopul căminului și nevoile beneficiarilor-medic, psiholog, asistent social- (*Centrul de Asistență și Suport pentru Persoane Vârstnice Fitionești, județul Vrancea*); • înființarea registrelor prevăzute de Ordinul nr. 2126/2014 privind aprobarea Standardelor minime de calitate pentru acreditarea serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice; (*Centrul de Asistență și Suport pentru Persoane Vârstnice Fitionești, județul Vrancea*) • introducerea în Organigrama căminului a unui post de asistent social, având în vedere că la

data vizitei unitatea nu avea asistent social angajat (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Sfânta Elena” Târgoviște*) • examinarea posibilității de reamenajare și dotare a clubului pentru a oferi asistaților mai multe posibilități de petrecere a timpului liber. (*Căminul pentru Persoane Vârstnice „Sfânta Elena” Târgoviște*).

► **Măsurile dispuse de autorități pentru remedierea deficiențelor:** Dosarele privind vizitele efectuate la *Centrul de Asistență și Suport pentru Persoane Vârstnice Fitionești, jud. Vrancea* și *Căminul pentru Persoane Vârstnice „Sfânta Elena” Târgoviște* sunt în lucru.

PROPUNERI

► referitor la încadrarea în grad de handicap a deținuților care prezintă deficiențe fizice/psihice: Alocarea de fonduri destinate procedurilor de încadrare în grad de handicap a persoanelor încarcerate care nu dispun de mijloace financiare, și în mod special a celor care necesită asistent personal.

► instituirea obligativității selectării asistenților sociali de către autoritățile care au în subordine locuri de detenție cu sprijinul Colegiului Național al Asistenților Sociali

► modificare Legii nr. 292/2011 a asistenței sociale în sensul externalizării serviciilor de asistență socială în centrele pentru copii și centrele pentru persoane vârstnice, în situația în care, din motive obiective nu se pot angaja asistenți sociali sau achiziționa serviciile acestora.

VII. Propuneri legislative și administrative

1. Centre de reținere și arestare preventivă

Propuneri legislative:

► **elaborarea Regulamentului** privind organizarea și funcționarea locurilor de reținere și arest preventiv din unitățile de poliție ale Ministerului Administrației și Internelor, potrivit art. 107 din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, având în vedere că în continuare este aplicabil Regulamentul aprobat prin Ordinul nr. 988/2015 al Ministrului Administrației și Internelor.

► **crearea unei structuri medicale proprii pentru C.R.A.P.**, asigurându-se permanența medicală prin personal medical propriu, angajat în cadrul centrelor de reținere și arest preventiv.

► **obligativitatea asigurării asistenței psihologice pentru persoanele arestate preventiv, în condițiile în care în centrele de reținere și arestare preventivă asistența psihologică nu este obligatorie**, art. 111 alin. (2) din Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, stabilind că **persoanele aflate în centrele de reținere și arestare preventivă pot beneficia de asistență psihologică și moral-religioasă**, în interiorul centrului.

Menționăm că depunerea persoanelor în custodia centrelor de reținere și arestare preventivă constituie o perioadă critică din punct de vedere emoțional, care necesită un suport psihologic pentru evitarea unor eventuale evenimente suicidare și acțiuni de autoagresiune. De aceea o **propunere legislativă ar fi introducerea obligativității realizării evaluării inițiale și periodice a fiecărei persoane private de libertate aflate în arest**, în vederea identificării eventualelor suferințe psihice și acordarea asistenței

psihologice de suport pentru prevenirea apariției afecțiunilor psihice și minimizarea șocului depunerii. În cazul custodierii pe o perioadă de cel puțin 3 luni, considerăm utilă o re-evaluare psihologică.

► **la licențierea serviciilor sociale să se țină cont de respectarea prevederilor legale în vigoare referitoare la exercitarea profesiei de psiholog**, astfel încât, în cadrul acestor servicii să-și desfășoare activitatea numai psihologi cu aviz de liberă practică privind exercitarea profesiei de psiholog, în conformitate cu prevederile art. 6 lit. a), b) și ale art. 8 alin. (1) din Legea nr. 213/ 2004 (actualizată) privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România.

Propuneri administrative:

► **orientarea alocațiilor bugetare spre îmbunătățirea condițiilor de cazare din centrele de rețineră și arestare preventivă, asigurarea unei hrane corespunzătoare:** • necesitatea actualizării Regulamentelor de Ordine Interioară ale tuturor C.R.A.P-urilor pentru a fi în concordanță cu noile modificări legislative (H.G. nr. 157/2016 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 254/2013).

2. Penitenciare

Propuneri legislative:

► **reglementarea unei modalități optime de asigurare a asistenței medicale pentru deținuții cu afecțiuni psihice.** Luând în considerație faptul că din cele 6 penitenciare-spital existente în România, doar în 4 dintre ele există secții de psihiatrie, considerăm oportună luarea unor măsuri de îmbunătățire a legislației actuale, aplicabile în acest caz. O soluție ar putea fi **înființarea unor Penitenciare Spital de psihiatrie** în care să fie încarcerate persoanele cu afecțiuni psihice care necesită îngrijiri medicale speciale, iar pe de altă parte, să asigure continuitatea îngrijirilor și acoperirea diversității nevoilor de evaluare, tratament, reabilitare și reintegrare în societate.

► **identificarea unei soluții legislative de natură a clarifica situația persoanelor cu dizabilități care necesită certificate de încadrare în grad de handicap, care nu pot suporta din fonduri proprii costurile investigațiilor/medicale în vederea obținerii de pensii și alte drepturi sociale** pentru a fi în concordanță cu prevederile art. 10 din Ordinul Ministrului Justiției nr. 429/C/2012 privind asigurarea asistenței medicale persoanelor private de libertate aflate în custodia Administrației Naționale a Penitenciarelor, potrivit căruia personalul medical are obligația de a lua toate măsurile necesare pentru întocmirea: documentației medicale necesare prezentării persoanelor private de libertate la comisia de expertiză a capacității de muncă sau pentru revizuirea unei decizii a acestei comisii; respectiv a documentației medicale necesare prezentării la comisia de evaluare a persoanelor cu handicap în vederea încadrării într-o categorie de persoane cu handicap sau reevaluării gradului de handicap.

Propuneri administrative:

► **gestionarea fenomenului supraaglomerării, în condițiile în care potrivit datelor statistice ale ANP, la data de 3 ianuarie 2017 efectivul persoanelor private de libertate din unitățile penitenciare era de 27.457;** • **identificarea penitenciarelor în care condițiile de cazare impun alocații bugetare pentru îmbunătățirea acestora** (Penitenciarele Iași, Botoșani, Colibași); • **completarea posturilor vacante cu personal medical, psihologi, asistenți sociali;** • **întocmirea registrelor pentru consemnarea**

mărcilor traumatice sau semnelor de rele tratamente; ● intensificarea la nivelul unităților penitenciare a activităților sociale, de școlarizare și de pregătire profesională; ● gestionarea incidentelor prin mediere, având în vedere existența unor unități penitenciare în care un număr mare de rapoarte de incident au fost anulate/clasate (Penitenciarele Colibași, Minori și Tineri Craiova).

3. Centre pentru migranți

Propuneri legislative:

► **adoptarea unor prevederi legale coerente privind asigurarea asistenței medicale de către autoritățile publice în custodia cărora se află solicitanții de azil** (fie prin angajarea unui medic, fie prin desemnarea unui medic de către Inspectoratul General pentru Imigrări care să acorde asistența medicală și în centru, fie prin încheierea unui contract de prestări servicii cu un medic), astfel ca soluționarea problemelor medicale ale acestora să nu revină unor organizații neguvernamentale, procedură care poate ridica suspiciuni în ceea ce privește respectarea confidențialității datelor medicale și a accesului unor persoane neautorizate la dosarele medicale ale solicitanților de azil.

► **examinarea situației solicitanților de azil, având în vedere prevederile Legii nr. 122/2006 privind azilul în România, potrivit căreia „străinii au dreptul de a primi gratuit asistență medicală primară și tratament corespunzător, asistență medicală spitalicească de urgență, precum și asistență medicală și tratament gratuit în cazurile de boli acute sau cronice care le pun viața în pericol iminent, prin sistemul național de asistență medicală de urgență și de prim ajutor calificat. Aceste servicii se asigură, după caz, prin serviciul medical al centrelor de cazare sau/si prin alte unități sanitare acreditate și autorizate conform legii”, prevederi care nu includ totuși situația în care asistații ar putea prezenta afecțiuni cronice, care nu pun în pericol viața, dar cu o simptomatologie ce poate afecta calitatea acesteia pe termen lung.**

Propuneri administrative:

► asigurarea unui număr suficient de personal raportat la capacitatea centrului; ● asigurarea unor condiții corespunzătoare de cazare prin efectuarea operațiunilor de curățenie și igienizare și a reparațiilor obiectelor sanitare, înlocuirea instalațiilor uzate, achiziționarea de mobilier și aparatură pentru dotarea camerelor, igienizarea saltelelor; ● păstrarea medicamentelor psihotrope într-un dulap separat și securizat; administrarea doar la indicația strictă a unui medic specialist; evidența clară a administrării, cu menționarea datei, orei, numelui și diagnosticului asistatului care le primește precum și a numelui medicului care le-a prescris, notate într-un registru separat.

4. Spitale de psihiatrie

Propuneri administrative

► **punerea în practică a Normei din 15 aprilie 2016 de aplicare a Legii nr. 487/2002 a sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice**, republicată, având în vedere faptul că pe parcursul derulării procedurii internării nevoluntare precum și la aplicarea măsurilor restrictive (izolare, contenționare), riscul de abuz este crescut; ● **cazarea persoanelor cu tulburări psihice în camere cu număr redus de paturi și asigurarea unui spațiu suficient pentru fiecare pacient/beneficiar** (dotat inclusiv cu

noptiere și șifoniere), având în vedere că neasigurarea unor condiții de viață corespunzătoare poate fi asimilată tratamentelor inumane și degradante, astfel cum a constatat Comitetul European pentru Prevenirea Torturii; ● accesibilizarea spațiilor pentru a permite posibilitatea deplasării persoanelor cu dizabilități; ● întreprinderea demersurilor legale care se impun pentru scoaterea la concurs a tuturor posturilor vacante și suplimentarea lor în cazul în care se dovedește necesară; ● acordarea unei mai mari atenții activităților de recuperare/reabilitare și activităților ocupaționale; ● formarea profesională continuă a personalului în problematica adultului cu boli grave neuropsihiatrice; ● folosirea unor metode educative pozitive pentru educarea, îngrijirea și supravegherea beneficiarilor din centrele de recuperare și reabilitare neuropsihiatrică, care nu implică agresiunea ci motivarea și responsabilizarea acestora.

5. Centre pentru copii

Propuneri legislative

► modificarea Legii nr. 292/2011 a asistenței sociale în sensul externalizării serviciilor de asistență socială în centrele pentru copii, în situația în care, din motive obiective nu se pot angaja asistenți sociali sau achiziționa serviciile acestora.

► stabilirea prin lege a obligativității existenței la nivelul fiecărui județ, în portofoliul public și/sau privat, pentru **Centre rezidențiale pentru copii și tineri, centre maternale a unui număr minim de locuri**, în servicii de tip rezidențial, pentru copii cu sau fără handicap, persoane adulte cu sau fără handicap, persoane vârstnice, persoane fără adăpost, raportat la populația aceluiași județ.

Propuneri administrative

► adaptarea procedurii de aplicare a măsurilor restrictive la **Norma din 15 aprilie 2016 de aplicare a Legii sănătății mintale și a protecției persoanelor cu tulburări psihice nr. 487/2002**; ● revizuirea **Regulamentelor de organizare și funcționare conform Hotărârii de Guvern nr. 867/2015** pentru aprobarea nomenclatorului serviciilor sociale precum și a regulamentelor cadru de organizare și funcționare a serviciilor sociale; ● **stabilirea unor proceduri clare** (cu specificarea criteriilor care vor fi avute în vedere la luarea deciziilor) **privind repartizarea beneficiarilor la admiterea lor** (în special în cazul centrelor rezidențiale pentru copii cu dizabilități - în funcție de gradul și tipul de handicap - și centrele rezidențiale pentru copii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal), care să prevină arbitrariul în luarea unor astfel de decizii; ● stabilirea unor proceduri clare (cu specificarea criteriilor care vor fi avute în vedere la luarea deciziilor) privind transferul beneficiarilor între centrele de plasament din cadrul DGASPC; ● întreprinderea **demersurilor necesare pentru transferul beneficiarilor** care au împlinit vârsta de 18 ani cu dizabilități neuropsihiatrice în centre de recuperare și reabilitare pentru adulți, unde să fie efectiv implicate în activități de recuperare și reabilitare, măsura care va preveni/va reduce supraaglomerarea (acolo unde există); ● **suplimentarea resurselor bugetare** pentru: reabilitare, igienizare, curățenie și mobilare, după caz, în vederea asigurării unor condiții de cazare corespunzătoare tuturor beneficiarilor; efectuarea lucrărilor de refacere a instalației electrice și a instalației sanitare, accesibilizarea spațiului pentru persoanele cu dizabilități; ● **crearea unui mediu familiar, confortabil psihic prin personalizarea spațiilor utilizate de către beneficiari**, prin implicarea activă a întregului personal și a beneficiarilor, chiar în lipsa resurselor financiare; ● **acordarea unei importanțe crescute siguranței beneficiarilor și a personalului** prin înlăturarea potențialelor surse de pericol (securizarea ferestrelor și a prizelor, înlocuirea tuturor geamurilor sparte, fixarea galeriilor în perete,

paturile beneficiarilor să nu prezinte margini ascuțite sau contondente și să fie amplasate la distanță de calorifere etc.); ● asigurarea asistenței medicale de specialitate beneficiarilor, numai în baza unor contracte de colaborare încheiate de centru sau DGASPC; ● efectuarea demersurilor legale care se impun pentru prevederea **în mod obligatoriu în organigrama centrelor rezidențiale pentru copii a posturilor de medici și asistenți sociali**; ● efectuarea tuturor demersurilor necesare pentru a angaja pe postul de asistent social, strict a unui asistent social (personal cu studii superioare de asistență socială) înscris în Colegiul Național al Asistenților Sociali și în Registrul Național al Asistenților Sociali; ● **angajarea pe postul de psiholog a unui psiholog cu atestat de liberă practică și înscris în Colegiul Psihologilor din România**; ● efectuarea demersurilor legale care se impun pentru **suplimentarea personalului medical** (asistenți medicali) astfel încât să fie asigurată asistență medicală în mod permanent (având în vedere că în unele centre rezidențiale pentru minori, după încheierea programului de lucru zilnic și începând de vineri, orele 16:00 până luni orele 08:00, nu lucra niciun asistent medical), precum și a personalului de îngrijire (pentru a fi evitate situații precum: aplicarea măsurilor de contenționare ca soluția pentru a suplini lipsa de personal, implicarea personalului specializat pe terapii specifice în îngrijirea zilnică a beneficiarilor); ● efectuarea demersurilor legale care se impun pentru **scoaterea la concurs a posturilor vacante**; în acest sens, având în vedere că au existat situații când niciun candidat nu s-a prezentat la concursurile pentru ocuparea posturilor vacante de medici (nefiind considerate atractive), considerăm că se impune analizarea situației existente de către toți factorii de decizie, în scopul stabilirii unor condiții de muncă, salarizare motivante.

6. Centre persoane vârstnice

Propuneri legislative

► elaborarea normelor de aplicare a Legii nr. 292/2011 a asistenței sociale și a Legii nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice.

► modificarea Legii nr. 292/2011 a asistenței sociale în sensul externalizării serviciilor de asistență socială în centrele pentru copii și centrele pentru persoane vârstnice, în situația în care, din motive obiective nu se pot angaja asistenți sociali sau achiziționa serviciile acestora.

► **Crearea unor unități de tip „hospice”, cu specific de îngrijiri paliative, pentru beneficiarii aflați în cămine pentru persoane vârstnice în stare pre-terminală care necesită îngrijiri speciale, terapia durerii, nursing specializat.**

Astfel, bolnavii în fază terminală erau cazați în cămine de bătrâni fără să primească setul întreg de îngrijiri paliative încălcând dreptul fiecărei persoane de a beneficia de cel mai bun tratament.

Ca atare, ar putea fi create la nivel județean centre de tip „hospice” specializate pe îngrijirea bolnavilor în fază terminală, cu personal specializat și calificat în acordarea de îngrijiri speciale, terapia durerii, nursing specializat, asistență psihologică în faza preterminală și terminală, asistență religioasă.

Propuneri administrative

► **obligativitatea obținerii atestatului de liberă practică din partea Colegiului Psihologilor din România pentru prestarea serviciilor psihologice la Căminele pentru persoane vârstnice.** ● asigurarea personalului necesar desfășurării activităților din Centre; ● achiziționarea de mijloace de transport corespunzătoare nevoilor specifice ale Căminului; ● **suplimentarea resurselor bugetare în vederea asigurării unor condiții de cazare corespunzătoare**; ● **igienizarea și dotarea bucătăriei și a spațiilor de depozitare**

a produselor alimentare cu utilitățile necesare; ●efectuarea reparațiilor instalațiilor sanitare; ●**achiziționarea și montarea unor instalații de climatizare; asigurarea apei calde permanent și funcționării centralei termice, pentru distribuirea agentului termic și încălzirea camerelor beneficiarilor; dotări speciale pentru persoane cu handicap locomotor** (rampe de acces, toalete și dușuri speciale, bare de susținere); ●întocmirea conform standardelor a registrelor de evidență (ștampilarea registrelor de evidență, numerotarea paginilor, precizarea datei deschiderii și a numărului de pagini); ●**păstrarea medicamentelor psihotrope separat** și securizat; administrarea doar la indicația strictă a unui medic specialist; ●evidența clară a administrării, cu menționarea datei, orei, numelui și diagnosticului asistatului care le primește precum și a numelui medicului care le-a prescris, notate într-un registru separat; ● montarea în camerele căminelor pentru persoane vârstnice a butoanelor de panică;● încurajarea beneficiarilor căminului să participe la activitățile desfășurate în comunitate; stimularea inițiativelor individuale ale beneficiarilor în activități recreative și terapie ocupațională.

CAPITOLUL XII

ACTIVITATEA BIROURILOR TERITORIALE ALE INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

Pentru a crea tuturor cetățenilor, atât din zonele urbane, cât și celor din zonele rurale, posibilitatea de a beneficia de prevederile Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, la nivel teritorial au fost înființate 14 birouri. Aceste birouri teritoriale își desfășoară activitatea pe raza teritorială de competență jurisdicțională a curților de apel, fiind organizate în: Alba-Iulia, Bacău, Brașov, Constanța, Cluj-Napoca, Craiova, Galați, Iași, Oradea, Pitești, Ploiești, Suceava, Târgu-Mureș și Timișoara.

Prin intermediul birourilor teritoriale, instituția Avocatul Poporului își îndeplinește, la nivel local, atribuțiile constituționale și legale de a apăra, prin mediere și dialog, drepturilor și libertăților persoanelor fizice, în raporturile acestora cu autoritățile administrației publice și cu regiile autonome.

Astfel, la nivelul birourilor teritoriale ale instituției Avocatul Poporului sunt soluționate petiții, prin demersuri întreprinse la autoritățile administrației publice locale, se acordă audiențe cetățenilor și se asigură serviciul de dispecerat, prin preluarea apelurilor telefonice ale acestora, sunt efectuate anchete cu scopul de a verifica existența/inexistența încălcării ori restrângerii drepturilor cetățenești ori de a verifica veridicitatea susținerilor autorităților, iar în cazul în care aspectele semnalate nu intră în sfera atribuțiilor instituției, cetățenii sunt îndrumați cu privire la demersurile pe care trebuie să le întreprindă, în vederea soluționării problemelor cu care aceștia se confruntă. Totodată, menționăm că activitatea birourilor teritoriale constă și în promovarea instituției Avocatul Poporului și reprezentarea instituției Avocatul Poporului la evenimente (seminarii, conferințe, mese rotunde etc.), organizate la nivel local.

La nivelul anului 2016, activitatea birourilor teritoriale s-a concretizat în: soluționarea unui număr de **3230** de **petiții**, verificarea veridicității informațiilor din mass-media în 88 sesizări din oficiu, efectuarea a **97** de **anchete**, acordarea a **12.096** de **audiențe**, înregistrarea a **5319** de **apeluri telefonice prin serviciul dispecerat** și **772 activități informative**, după cum urmează:

- **Biroul Teritorial Alba-Iulia** a soluționat un număr de 146 de petiții, a efectuat 3 anchete, a acordat 425 de audiențe, a înregistrat 241 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat și a desfășurat 16 activități informative.

Dosar nr. 40/2016 Petenta a sesizat Biroul Teritorial Alba-Iulia în legătură cu neprimirea răspunsului la cererea de demisie din funcția de director la Liceul „Dr. Lazăr Chirilă” Baia de Arieș, înregistrată la Inspectoratul Școlar Județean Alba.

În legătură cu cele sesizate de petentă, au fost solicitate informații de la Inspectoratul Școlar Județean Alba. Ca rezultat al demersului întreprins, autoritatea sesizată ne-a comunicat că petenta a depus la Inspectoratul Școlar Județean Alba cerere de demisie din funcția de director la Liceul „Dr. Lazăr Chirilă” Baia de Arieș, iar la expirarea preavizului de 45 zile lucrătoare, conform art. 81 alin. (4) din Codul muncii, a fost eliberată din funcția de director, potrivit Deciziei nr. ccc/02.03.2016, emisă de Inspectorul Școlar General.

Dosar nr. 41/2016 Petentul a sesizat Biroul Teritorial Alba-Iulia în legătură cu tergiversarea soluționării de către Casa Județeană de Pensii Alba, a cererii prin care a solicitat înscrierea la pensie de limită de vârstă.

În legătură cu cele sesizate de petent, au fost solicitate informații Casei Județene de Pensii Alba, care ne-a comunicat că cererea petentului s-a soluționat printr-o decizie emisă în data de 21 martie 2016.

• **Biroul Teritorial Bacău** a soluționat un număr de 182 de petiții, a efectuat 5 anchete, a acordat 751 de audiențe, a înregistrat 247 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat, s-a sesizat din oficiu în 6 cazuri și a desfășurat 27 de activități informative.

Dosar nr. 21/2016 Petenta a sesizat Biroul Teritorial Bacău cu privire la nesoluționarea de către Primăria comunei Negri, județul Bacău a unei cereri prin care solicitase efectuarea unei mențiuni pe un act de naștere și eliberarea unui certificat de naștere pentru fiul acesteia. Din cele sesizate de petentă și din documentele prezentate, rezulta că la data de xxxx/2015, prin declarație notarială, soțul acesteia a recunoscut paternitatea copilului. De asemenea, prin declarația dată în fața ofițerului de stare civilă, soțul petentei a recunoscut paternitatea copilului și a solicitat ca acesta să poarte numele său. Aceeași solicitare, cu privire la nume, a fost formulată în cadrul aceleiași declarații și de mama copilului.

Deși a prezentat toate documentele necesare, solicitarea petentei nu a fost soluționată, fiind îndrumată, în mod nejustificat, să se adreseze instanței de judecată cu o acțiune în stabilirea paternității, ceea ce contravenea prevederilor art. 416 din Codul civil. Astfel, potrivit art. 416 din Codul civil, „recunoașterea se face prin declarație la serviciul de stare civilă, fie odată cu înregistrarea nașterii, fie după această dată; recunoașterea poate fi făcută și prin înscris autentic sau prin testament. Dacă recunoașterea este făcută prin înscris autentic, o copie a acestuia este trimisă din oficiu serviciului de stare civilă competent, pentru a se face mențiunea corespunzătoare în registrele de stare civilă”.

Ca urmare a demersurilor întreprinse de Biroul Teritorial Bacău, Primăria comunei Negri, județul Bacău a comunicat că solicitarea petentei a fost soluționată favorabil, în sensul că au fost efectuate pe marginea actului de naștere mențiunile de recunoaștere și încuviințare nume, a fost retras certificatul de naștere și a fost eliberat un nou certificat de naștere.

Dosar nr. 29/2016: Petenta a sesizat Biroul Teritorial Bacău cu privire la situația în care se afla fiica sa, elevă la Liceul cu Program Sportiv Bacău, și a solicitat sprijin pentru respectarea dreptului la învățătură al acesteia. Petenta ne-a relatat că printr-o adresă conducerea Liceului cu Program Sportiv Bacău i-a adus la cunoștință că fiica sa urmează a fi transferată la altă unitate de învățământ începând cu semestrul II al anului școlar în curs, în conformitate cu prevederile art. 198 alin. (1) din Regulamentul de Organizare și Funcționare a unităților de învățământ preuniversitar, aprobat prin Ordinul nr. 5115/2014.

Petenta a considerat că măsura este abuzivă și contravine textului de lege invocat, având la bază exclusiv situația particulară în care se află fiica acesteia, respectiv faptul că era însărcinată și urma să nască la sfârșitul lunii februarie. Din cele relatate de petentă reieșea faptul că fiica sa are scutire pentru probele sportive, însă în aceeași situație se aflau mai mulți elevi care, de asemenea, din motive medicale, nu puteau susține probele de specialitate, însă față de aceștia nu s-a luat măsura transferului la altă unitate de învățământ, astfel că se producea o discriminare bazată exclusiv pe faptul că fiica sa este însărcinată, ceea ce ar aduce atingere prestigiului unității de învățământ.

Din analiza art. 198 alin. (1) din Regulament, reiese că „elevii din clasele cu profil artistic sau sportiv, care nu au media cel puțin 6 la disciplinele de specialitate, sunt declarați

necorespunzători pentru aceste profiluri/specializări. Acești elevi sunt obligați să se transfere, pentru anul școlar următor, la alte profiluri/specializări”.

Astfel, un eventual transfer putea fi dispus începând cu anul școlar 2016-2017, și nu din semestrul II al anului școlar în curs, așa cum stabilise conducerea liceului.

Ca urmare a demersului Biroului Teritorial Bacău, Liceul cu Program Sportiv Bacău a comunicat că „în situația în care eleva nu se transferă în semestrul II al anului școlar 2015-2016, la sfârșitul anului școlar nu i se va încheia situația la materia de specialitate, va fi declarată repetentă (necorespunzătoare), iar conform art. 198 alin. (1) din R.O.F.U.I.P. nr. 5115/2014, este obligată să se transfere la altă unitate de învățământ, unde va fi înscrisă tot în clasa a XI-a”.

Constatând că punctul de vedere al unității de învățământ contravine prevederilor art. 198 alin. (1) din R.O.F.U.I.P. nr. 5115/2014, Biroul Teritorial Bacău a solicitat conducerii unității școlare să aplice în mod corect prevederile actului normativ, astfel încât să fie respectat dreptul la învățătură al elevei.

Liceul cu Program Sportiv Bacău a comunicat că eleva nu a fost transferată la altă unitate de învățământ și este în evidența liceului, anul școlar 2015-2016.

● **Biroul Teritorial Brașov** a soluționat un număr de 223 de petiții, a efectuat 13 anchete, a acordat 684 de audiențe, a înregistrat 320 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat, s-a sesizat din oficiu în 6 cazuri și a desfășurat 73 de activități informative.

Dosar 536/2015 (Sesizare din oficiu) La data de 7 decembrie 2015, în cotidianul Observatorul de Covasna din municipiul Sfântu Gheorghe, județul Covasna, a fost publicat un articol intitulat „Blocurile sociale din Lunca Oltului înconjurată de un gard al Primăriei” din care a rezultat că la nivelul Primăriei Municipiului Sfântu Gheorghe, județul Covasna, s-a decis construirea/ridicarea unui zid despărțitor care să delimiteze locuințele sociale existente pe str. Lunca Oltului de restul zonei. În aceste blocuri locuiesc persoane care și-au pierdut locuințele sau care au fost evacuate din locuințe ce s-au retrocedat foștilor proprietari. De asemenea, în acest articol se menționa: „Sunt maghiari, români și romi și locuiesc în blocurile galben și verde din strada Lunca Oltului. Și toți cu care am vorbit se opun gardului care le va împrejmuia curtea, ridicat de Primărie, unii comparându-l cu un zid de închisoare.” Deși unii locatari au declarat presei că vizitele nu vor mai fi permise după apariția gardului și a punctului de pază, viceprimarul Municipiului Sfântu Gheorghe a afirmat că oricine va putea intra și ieși în și din incintă, precizând următoarele: „construim un gard, de fapt o poartă, are și partea de gard, nu doresc să minimalizez acest lucru, unde va putea să stea în permanență administratorul și care poate verifica intrarea și ieșirea”.

Față de cele prezentate în mass-media, Biroul Teritorial Brașov a propus sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului. Astfel, s-au solicitat Primăriei Municipiului Sfântu Gheorghe, județul Covasna, informații cu privire la aspectele publicate de presă, în contextul unei posibile încălcări a art. 16 din Constituția României, privind egalitatea în drepturi, precum și a prevederilor art. 2 alin (1) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, care sancționează diferența de tratament pe bază de categorie socială și apartenență la o categorie defavorizată.

În urma demersurilor întreprinse, Primăria Municipiului Sfântu Gheorghe, ne-a comunicat următoarele:

- construirea gardului nu este o măsură discriminatorie ci dimpotrivă este o măsură de protecție adoptată în interesul protejării atât a locatarilor cât și a imobilelor;
- din reclamațiile unor chiriași rezultă că sunt numeroase cazuri în care persoane străine frecventează unele locuințe, deranjează locatarii apartamentelor învecinate, sunt

gălăgioși, dau muzica la maxim, parchează autoturismele chiar sub geamurile locatarilor, pe spațiul verde, au deteriorat scările de acces, pereții exteriori;

- astfel, pentru a pune capăt acestor situații de fapt și de a proteja atât imobilele din patrimoniul unității administrativ-teritoriale, cât și liniștea și siguranța locatarilor, a fost necesar a se recurge la măsura construirii gardului împrejmuitoare și a unei cabine poartă pentru controlul accesului persoanelor care nu au domiciliul în incinta acestor imobile.

Potrivit art. 2 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu modificările ulterioare, s-a constatat existența unui act cu caracter discriminatoriu, prin ridicarea zidului despărțitor care să delimiteze locuințele sociale existente în municipiul Sfântu Gheorghe, pe strada Lunca Oltului, de restul zonei. Au fost îndeplinite cumulativ următoarele condiții pentru calificarea cazului analizat ca având caracter discriminatoriu: existența unui tratament diferențiat; existența unui criteriu de discriminare definit la art. 2 alin. (1) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu modificările ulterioare; tratamentul diferențiat nu este justificat obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a acestui scop nu sunt adecvate și necesare.

În scopul declarat de a proteja chiriașii, cărora li s-au repartizat locuințe sociale în blocurile sociale situate pe str. Lunca Oltului din Municipiul Sfântu Gheorghe, de persoane străine de locuințele menționate, ce frecventează aceste imobile, și care, susține autoritatea publică în cauză, deranjează locatarii apartamentelor învecinate, Primăria Municipiul Sfântu Gheorghe a construit un „zid” despărțitor între locuințele sociale ocupate în majoritate de persoane care și-au pierdut locuințele sau care au fost evacuate din locuințe ce s-au retrocedat foștilor proprietari și restul zonei.

De asemenea, nu se poate reține nici caracterul pozitiv al măsurii în cauză, întrucât o astfel de „măsură afirmativă” ar trebui, în chip logico-juridic, să favorizeze destinatarii, în sensul asigurării dezvoltării lor firești și realizării efective a egalității de șanse a acestora în raport cu majoritatea. Măsura aplicată în cauză deturneză vădit scopul socio-juridic propriu „politicii afirmative/pozitive”, în sensul în care acțiunea autorității locale mai degrabă dezavantajează grupul vulnerabil social, atât material cât și moral, căci nu poate fi explicat și nici dedus rațional cum poate o măsură, percepută substanțial ca izolatoare socială, să conducă la egalizarea șanselor în scopul dezvoltării firești (socio-umane) a comunității apreciate ca defavorizată.

Având în vedere faptul că, România a ratificat toate documentele internaționale relevante în materia drepturilor omului, obligativitatea respectării de către toate autoritățile publice centrale și locale a prevederilor constituționale privind drepturile și libertățile fundamentale și prevederile art. 61 alin. (2) din Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale, republicată, am apreciat că autoritățile locale ale Municipiului Sfântu Gheorghe trebuie să ia de îndată măsura demolării zidului despărțitor.

În acest sens, Avocatul Poporului a emis Recomandarea nr. 13 din 8 aprilie 2016 privind respectarea art. 16 din Constituția României, privind egalitatea în drepturi, precum și a prevederilor art. 2 alin (1) din Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, care sancționează diferența de tratament pe bază de categorie socială și apartenență la o categorie defavorizată. Recomandarea a fost însușită de autoritate.

Dosar nr. 498/2015 Petenta a sesizat Biroul Teritorial Brașov, susținând că s-a adresat Universității „Transilvania” din Brașov și a solicitat plata sporului de doctorat, având în vedere dispozițiile Legii nr. 71/2015 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului

nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice, însă petiția sa nu a fost soluționată. Totodată, petenta menționa că este lector universitar doctor în cadrul Universității „Transilvania” din Brașov, Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Departamentul de Psihologie, Educație și Pregătirea Personalului Didactic și a obținut titlul de doctor în anul 2010, conform Anexei nr. 5 la Ordinul Ministerului Educației și Cercetării Științifice nr. 3492 din 23 martie 2010.

Biroul Teritorial Brașov s-a adresat Universității „Transilvania” din Brașov, iar în urma demersului întreprins, instituția de învățământ menționată a reclamat lipsa normelor metodologice necesare aplicării prevederilor din Legea nr. 71/2015 pentru cadrele didactice care au obținut titlul științific de doctor ulterior anului 2010.

Față de acest răspuns, Biroul Teritorial Brașov s-a adresat Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice, iar din răspunsul primit rezultă următoarele:

Prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 1/2011 privind unele măsuri de reîncadrare în funcții a unor categorii de personal din sectorul bugetar și stabilirea salariilor acestora, precum și alte măsuri în domeniul bugetar, la art. 14, alin l) și m) au fost abrogate prevederile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 6/1998 privind majorarea salariilor personalului din unele instituții publice, republicată și respectiv prevederile art. 50 alin. (10) și art. 90 alin. (5) din Legea nr. 128/1997 privind Statutul personalului didactic, cu modificările și completările ulterioare. Odată cu intrarea în vigoare a Legii educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, conform prevederilor art. 301, condiția deținerii titlului științific de doctor reprezintă condiție obligatorie pentru a se putea ocupa, prin concurs, un post didactic pe durată nedeterminată în învățământul superior.

Prin adoptarea Legii nr. 63/2011 privind încadrarea și salarizarea în anul 2011 a personalului didactic și didactic auxiliar din învățământ, la Cap. 1, art. 8, prevede următoarele: „persoanele care la data de 31 decembrie 2009 beneficiau de un spor pentru titlul științific de doctor beneficiază de o compensație tranzitorie calculată prin aplicarea procentului de 15% la salariul de bază stabilit potrivit prezentului capitol, calculat ca sumă între lit. A, B, C, D, E ale art. 3”.

Prin Legea nr. 71/2015 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 83/2014 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2015, precum și alte măsuri în domeniul cheltuielilor publice, a fost introdus la punctul 6 alin. 1¹ „Prin nivel de salarizare în plată pentru funcțiile similare se înțelege același quantum al salariului de bază cu cel al salariaților având aceeași funcție, în care au fost incluse, după data de 31 decembrie 2009, sumele aferente salariului de încadrare, precum și sumele aferente sporurilor de care au beneficiat înainte de această dată, dacă salariatul angajat, numit sau promovat îndeplinește aceleași condiții de studii - medii, superioare, postuniversitare, doctorale -, de vechime și își desfășoară activitatea în aceleași condiții, specifice locului de muncă la data angajării sau promovării”.

În baza Legii cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice, cu modificările și completările ulterioare, modificată și completată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare la art. 2, în alin (1) și (2) se prevăd următoarele:

„(1) În anul 2016, pentru personalul didactic și didactic auxiliar din învățământ, se aplică prevederile Legii nr. 63/2011 privind încadrarea și salarizarea în anul 2011 a personalului didactic și didactic auxiliar din învățământ, cu modificările ulterioare, în ceea ce privește metodologia de stabilire a drepturilor de natură salarială.

(2) Începând cu luna ianuarie 2016, quantumul brut al salariilor de încadrare, al sporurilor, indemnizațiilor, compensațiilor și al celorlalte elemente ale sistemului de salarizare aferent personalului didactic și didactic auxiliar din învățământ, stabilit în conformitate cu prevederile Legii nr. 63/2011, cu modificările ulterioare, se menține la același nivel cu cel ce se acordă pentru luna decembrie 2015, în măsura în care personalul își desfășoară activitatea în aceleași condiții”.

În baza prevederilor art. 4 alin (1) și (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare, se prevăd următoarele:

„(1) În anul 2016, pentru personalul nou-încadrat pe funcții, pentru personalul numit/încadrat în aceeași instituție/autoritate publică pe funcții de același fel, precum și pentru personalul promovat în funcții sau în grade/trepte, salarizarea se face la nivelul de salarizare în plată pentru funcțiile similare din instituția/autoritatea publică în care acesta este încadrat sau din instituțiile subordonate acestora, în cazul în care nu există o funcție similară în plată.

(2) Prin nivel de salarizare în plată pentru funcțiile similare se înțelege același quantum al salariului de bază cu cel al salariaților având aceeași funcție, în care au fost incluse, după data de 31 decembrie 2009, sumele aferente salariului de încadrare, precum și sumele aferente sporurilor de care au beneficiat înainte de această dată, dacă salariatul angajat, numit sau promovat îndeplinește aceleași condiții de studii - medii, superioare, postuniversitare, doctorale -, de vechime și își desfășoară activitatea în aceleași condiții, specifice locului de muncă la data angajării sau promovării”.

Față de cele de mai sus, rezultă că există cadrul legislativ necesar pentru acordarea drepturilor salariale personalului didactic care a obținut titlul științific de doctor după data de 31 decembrie 2009. În acest sens, ne-a fost transmis și răspunsul formulat de către Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice privind aplicarea prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016.

Astfel, Biroul Teritorial Brașov a continuat demersurile la Universitatea „Transilvania” din Brașov prin comunicarea punctelor de vedere transmise de către Ministerul Educației și de către Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, iar instituția de învățământ superior ne-a informat că începând cu drepturile salariale ale lunii aprilie 2016, cadrele didactice care au obținut titlul științific de doctor în drept ulterior anului 2010 beneficiază la plată de sporul de doctorat.

● **Biroul Teritorial Cluj-Napoca** a soluționat un număr de 213 de petiții, a efectuat 5 anchete, a acordat 935 de audiențe, a înregistrat 496 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat, s-a sesizat din oficiu într-un caz și a desfășurat 23 de activități informative.

Dosar nr. 28/2016 Petentul s-a adresat Biroului Teritorial Cluj-Napoca, susținând că în data de 23.02.2016, un autoturism înmatriculat în județul Cluj a distrus gardul ce împrejmuiește proprietatea sa. În fața proprietății sale, drumul este în curbă, fără vizibilitate și se îngustează, în așa fel încât este posibilă trecerea unui singur autoturism. În plus, pe gardul care împrejmuiește proprietatea petentului se afla amplasată o conductă de gaz și contorul și regulatorul aferent, motiv pentru care, date fiind toate împrejurările enumerate anterior, este evident potențialul risc la care este supus petentul, precum și orice persoană aflată în vecinătate. Petentul a întreprins demersuri anterior, cu prilejul unor audiențe, în vederea identificării unui mod de rezolvare a situației, însă nu au fost găsite soluții în acest sens.

Având în vedere aspectele semnalate, am sesizat Primăria Municipiului Cluj-Napoca, solicitând identificarea unui mod de soluționare a problemei pe care o întâmpina petentul, prin examinarea oportunității adoptării unor măsuri precum:

- amplasarea unui indicator de semnalizare a curbei și de limitare a vitezei;
- amplasarea unor parapeteți de protecție și a unor limitatoare de viteză.

Ulterior, autoritatea sesizată ne-a informat că se impune amplasarea unor indicatoare de semnalizare a curbei și limitare a vitezei, motiv pentru ca s-a procedat la amplasarea acestora în zona respectivă.

Dosar nr. 38/2016 Petentul s-a adresat Biroului Teritorial Cluj-Napoca, susținând că este angajat în cadrul unei societăți comerciale, în calitate de pompier.

Potrivit dispozițiilor art. 38 alin. (1) din Legea nr. 307/2006 privind apărarea împotriva incendiilor, personalul angajat al serviciilor de urgență voluntare/private, se încadrează în condiții de muncă similare personalului serviciilor de urgență profesionale, ceea ce implică respectarea, din partea angajatorului, a dispozițiilor cuprinse în Anexa nr. 2 la Hotărârea de Guvern nr. 1294/2001, dispoziții ce reglementează o serie de drepturi în acest sens. Angajatorul a refuzat să respecte dispoziția legală menționată, prevalându-se de faptul că nu are acces la Anexa nr. 2 la Hotărârea de Guvern nr. 1294/2001.

În vederea clarificării situației prezentate, au fost întreprinse demersuri la nivelul Direcției Generale Juridice din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, care ne-a comunicat faptul că anexele la Hotărârea de Guvern nr. 1294/2001 nu conțin informații publicității, fără a le fi însă aplicabile prevederile în materia informațiilor clasificate. Din acest motiv, au fost comunicate Biroului Teritorial Cluj-Napoca informațiile relevante pentru soluționarea solicitărilor, respectiv cele referitoare la încadrarea în condiții de muncă a personalului angajat al serviciilor de urgență voluntare/private.

• **Biroul Teritorial Constanța:** a soluționat un număr de 278 de petiții, a efectuat 7 anchete, a acordat 725 de audiențe, a înregistrat 358 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat, s-a sesizat din oficiu 7 cazuri și a desfășurat 75 de activități informative.

Dosar nr. 66/2016 Petentul a sesizat Biroul Teritorial Constanța în legătură cu faptul că a întocmit și a depus dosarul prin care a solicitat Primăriei Municipiului Constanța rectificarea certificatului de deces emis pe numele defunctului său tată, în ceea ce privește prenumele, conform documentației depuse la dosar. Petentul susținea faptul că a depus toate actele necesare emiterii dispoziției de primar pentru rectificarea actului de deces, dosar înregistrat la Serviciul de Stare Civilă și înaintat Primăriei Municipiului Constanța. Astfel, petentul menționa că acest certificat îi este necesar urgent în vederea dezbaterii succesiunii după tatăl său.

Au fost solicitate informații la Primăria Municipiului Constanța, care ne-a comunicat că dosarul de rectificare a fost soluționat de către primărie prin emiterea dispoziției de rectificare. Primăria Municipiului Constanța a precizat faptul că petentul a fost înștiințat imediat telefonic să se prezinte la sediul primăriei pentru a ridica dispoziția de rectificare și pentru a depune actele și ulterior pentru a ridica certificatul de deces rectificat.

Dosar nr. 47/2016 Petentul s-a adresat Biroului Teritorial Constanța, precizând că a solicitat Primăriei comunei Cumpăna, în calitate de proprietar al unui teren agricol situat pe raza acestei comune, desființarea unor depozite de deșeuri, ilegal amplasate în imediata vecinătate a terenului pe care îl deține cu acte de proprietate.

Față de cele sesizate de petent, s-au solicitat informații Primăriei comunei Cumpăna, care ne-a comunicat că sesizarea petentului a fost soluționată prin îndepărtarea deșeurilor de pe suprafața de teren aflată în proprietatea petentului.

• **Biroul Teritorial Craiova** a soluționat un număr de 346 de petiții, a efectuat 8 anchete, a acordat 1393 de audiențe, a înregistrat 953 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat, s-a sesizat din oficiu 36 cazuri și a desfășurat 50 de activități informative.

Dosar nr. 465/2016 (Sesizare din oficiu) În articolul intitulat „*Un bărbat imobilizat din Leu, în luptă cu sistemul – Soțul meu are nevoie de însoțitor!*”, publicat în cotidianul Gazeta de Sud, s-a relatat cazul unui bărbat din comuna Leu, județul Dolj, diagnosticat cu mai multe boli cronice, care era încadrat în grad de handicap accentuat, însă nu beneficia de însoțitor, deși starea sănătății sale era precară.

În urma prezentării acestuia la Comisia de Evaluare a Persoanelor Adulte cu Handicap Dolj din cadrul Consiliului Județean Dolj, s-a emis certificat de încadrare în grad de handicap, fără drept de însoțitor, făcându-se abstracție de recomandările medicilor, care au menționat clar că starea sănătății persoanei respective necesită însoțitor permanent.

Împotriva certificatului emis de către Comisia de Evaluare a Persoanelor Adulte cu Handicap Dolj, persoana în cauză a formulat contestație la Comisia Superioară de Evaluare a Persoanelor Adulte cu Handicap, însă nu i s-a comunicat niciun răspuns.

Față de aspectele relatate în presă, Biroul Teritorial Craiova a sesizat Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice - Comisia Superioară de Evaluare a Persoanelor Adulte cu Handicap.

În urma demersului întreprins, autoritatea sesizată ne-a comunicat că s-a admis contestația formulată, persoana a fost încadrată în grad de handicap grav, cu asistent personal, luându-se în considerare documentele care au stat la baza evaluării sociale, medicale și psihologice, precum și raportul de evaluare complexă întocmit în cauză. Decizia Comisiei Superioare urma a fi expediată Comisiei de Evaluare a Persoanelor Adulte cu Handicap Dolj, care are obligația de a o pune în aplicare, prin acordarea drepturilor, sub formă de prestații și servicii sociale, de la data emiterii certificatului de încadrare în grad și tip de handicap contestat.

• **Biroul Teritorial Galați** a soluționat un număr de 79 de petiții, a efectuat 2 anchete, a acordat 276 de audiențe, a înregistrat 250 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat, s-a sesizat din oficiu 3 cazuri și a desfășurat 23 de activități informative.

Dosar nr. 47/2016 Petentul, soțul unei paciente care a decedat în Spitalul Clinic Județean de Urgență „Sf. Apostol Andrei” Galați în luna februarie a anului 2015, s-a adresat Biroului Teritorial Galați, solicitând sprijin pentru eliberarea documentelor medicale de către unitatea sanitară pentru a putea intra în posesia contravalorii celor două polițe de asigurare de viață încheiate de decedată.

Din analiza actelor doveditoare atașate petiției a rezultat că societatea asigurătoare a solicitat spitalului, prin două cereri, Fișa de Observație Clinică Generală. Această solicitare a avut la bază acordul expres al asiguratei, confirmat prin semnarea documentului intitulat „Formular de exonerare. Declarație de consimțământ”, din anul 2011, prin care autorizează orice medic curant, instituție medicală publică sau privată sau orice altă instituție ce deține informații referitoare la istoricul său medical să furnizeze aceste date către asigurător și îi exonerează de secretul profesional referitor la aceste informații. Având în vedere existența consimțământului explicit al asiguratei, conform prevederilor art. 22 din Legea nr. 46/2003 privind drepturile pacientului, informațiile cu caracter confidențial puteau fi furnizate societății de asigurare.

Petentul a susținut că până la data la care s-a adresat instituției noastre, nu s-a primit răspuns din partea spitalului, motiv pentru care asigurătorul se află în imposibilitatea finalizării dosarului de daună.

Pentru clarificarea aspectelor menționate, ne-am adresat Spitalului Clinic Județean de Urgență „Sf. Apostol Andrei” Galați, care ne-a trimis documentele medicale solicitate, documente fiind comunicate petentului.

Dosar nr. 68/2016 Petentul a adus la cunoștința Biroului Teritorial Galați faptul că a adresat Direcției Regionale de Poștă Sud-Est Constanța o cerere prin care solicita eliberarea unei adeverințe care să ateste vechimea în muncă pentru perioada 12.10.2015-01.03.2016 și mai multe sporuri de care a beneficiat în perioada 18.05.1988-12.10.2013, în calitate de salariat al Companiei Naționale Poșta Română S.A.

Deși cererea a fost înregistrată în data de 18.02.2016, petentul a susținut că până la redactarea petiției adresate instituției noastre, nu a primit niciun răspuns la cererea formulată.

Pentru clarificarea aspectelor menționate, ne-am adresat Direcției Regionale de Poștă Sud-Est Constanța, care ne-a transmis, în copie, documente ce au fost eliberate ca urmare a solicitării petentului.

● **Biroul Teritorial Iași** a soluționat un număr de 349 de petiții, a efectuat 13 anchete, a acordat 869 de audiențe, a înregistrat 353 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat, s-a sesizat din oficiu 10 cazuri și a desfășurat 76 de activități informative.

Dosar nr. 24/2016 Petenta a solicitat sprijinul Biroului Teritorial Iași pentru a beneficia de aplicarea prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 44/2015 privind acordarea unor facilități fiscale cu privire la diminuarea obligațiilor de plată restante la bugetul local Voinești, reprezentând impozit pe casă și teren.

Astfel, petenta a precizat că Primăria comunei Voinești, județul Iași i-a comunicat că în conformitate cu prevederile art. 12 alin. (1) din Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 44/2015, în cazul obligațiilor de plată datorate bugetelor locale, prevederile prezentei ordonanțe de urgență se aplică dacă consiliul local stabilește, prin hotărâre, aplicarea acestor prevederi, însă, până la data sesizării instituției Avocatul Poporului, nu s-a stabilit prin hotărâre a Consiliului Local Voinești aplicarea acestor prevederi.

Urmare a demersurilor întreprinse la nivelul Primăriei comunei Voinești, județul Iași, ni s-a comunicat că în data de 29.01.2016, Consiliul Local Voinești a adoptat Hotărârea nr. 8 privind acordarea unor facilități fiscale conform prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 44/2015.

Dosar nr. 112/2016 Petentul a relatat că a dobândit prin cumpărare de la Municipiul Bârlad dreptul de proprietate asupra terenului în suprafață de 202 mp, însă nu a intrat în posesia acestuia, întrucât este ocupat abuziv de o magazie pentru lemne de foc, neautorizată, iar Primăria Municipiului Bârlad nu și-a îndeplinit obligația de desființare pe cale administrativă, fără emiterea unei autorizații de desființare, fără sesizarea instanțelor judecătorești și pe cheltuiala contravenientului, conform art. 33 din Legea nr. 50/1991, republicată.

Biroul Teritorial Iași a sesizat Primăria Municipiului Bârlad, județul Vaslui, care ne-a comunicat că a depus toate demersurile pentru soluționarea aspectelor sesizate, iar petentul a intrat în posesia terenului situat în Municipiul Bârlad.

● **Biroul Teritorial Oradea** a soluționat un număr de 158 de petiții, a efectuat 2 anchete, a acordat 583 de audiențe, a înregistrat 319 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat, s-a sesizat din oficiu 2 cazuri și a desfășurat 46 de activități informative.

Dosar nr. 50/2016 Petenta a reclamat nerespectarea de către autoritățile publice a drepturilor copilului său, încadrat în grad de handicap accentuat. Astfel, petenta susținea că fiul său nu beneficiază de prevederile art. 26 din Ordinul ministrului educației nr. 5574/2011

conform cărora copiii cu CES, integrați în unitățile de învățământ de masă, beneficiază de asistență socială constând în asigurarea alocației zilnice de hrană, a rechizitelor școlare, a cazarmamentului, a îmbrăcăminte și a încălțăminte în cuantum egal cu cel asigurat copiilor aflați în sistemul de protecție a copilului, precum și de găzduire gratuită în internatele sau centrele de asistare pentru copiii cu CES din cadrul direcțiilor generale județene de asistență socială și protecția copilului. Conform alin. (2) al aceluiași articol, drepturile prevăzute la alin. (1) se asigură din sumele defalcate din unele venituri ale bugetului de stat prin bugetele locale ale consiliilor județene și ale sectoarelor municipiului București, indiferent de locul de domiciliu al copiilor, prin contract managerial.

Minorul frecventa învățământul de masă la Școala Gimnazială Săcădat. Petenta a efectuat demersuri și la școala frecventată de minor și la Primăria comunei Săcădat, însă această autoritate i-a comunicat faptul că nu a fost transferată nicio sumă de la Consiliul Județean Bihor din bugetul județului către bugetul local pentru plata drepturilor de care beneficiază copiii cu CES pentru anul școlar 2015-2016.

Față de cele de mai sus, pentru soluționarea problemei invocate de petentă ne-am adresat Consiliului Județean Bihor, care ne-a comunicat că sumele destinate plății drepturilor copiilor cu CES integrați în învățământul de masă pe anul 2016 au fost repartizate UAT-urilor conform Anexei nr. 7 la HCJ nr. 2/2016. În urma acestei hotărâri, Consiliul Județean Bihor a comunicat UAT-urilor suma care le-a fost repartizată și modul prin care vor intra în posesia sumelor, respectiv pe bază de cerere însoțită de documente justificative.

Se menționa, de asemenea, că UAT comuna Săcădat nu a depus nicio cerere pentru alocarea sumelor repartizate, motiv pentru care sumele nu au fost virate către aceasta. Ca urmare a acestui răspuns, ne-am adresat Primăriei comunei Săcădat în vederea efectuării demersurilor necesare respectării drepturilor minorului. Ulterior, autoritatea publică ne-a comunicat că drepturile cuvenite au fost achitate petentei.

- **Biroul Teritorial Pitești** a soluționat un număr de 433 de petiții, a efectuat 6 anchete, a acordat 1415 de audiențe, a înregistrat 270 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat, s-a sesizat din oficiu 3 cazuri și a desfășurat 52 de activități informative.

Dosar nr. 112/2016 Petentul a solicitat sprijinul Biroului Teritorial Pitești, exprimându-și nemulțumirea cu privire la faptul că a depus la Serviciul Public de Exploatare a Patrimoniului Municipiului Pitești, o actualizare a documentației necesare pentru prelungirea abonamentului de parcare atribuit la domiciliu, la care nu a primit niciun răspuns.

Conform certificatului de încadrare în grad de handicap, petentul a fost încadrat în gradul de handicap accentuat nerevizibil. Relativ la situația pe care acesta a reclamat-o la Primăria Municipiului Pitești încă din anul 2014, instituției noastre, i s-a formulat un răspuns, din care am reținut că amenajarea parcării destinată blocului C9 era condiționată de proiecția pe care Administrația Domeniului Public și-a stabilit-o pentru zona respectivă în ceea ce privește asfaltarea și, ulterior, marcarea și delimitarea parcării.

În considerarea acestor aspecte, am solicitat Primăriei Municipiului Pitești să dispună formularea unui răspuns fundamentat petentului și dacă există prefigurată un termen pentru reabilitarea acestei zone. De asemenea, am solicitat să se analizeze posibilitatea legală pentru marcarea spațiului de parcare solicitat până la momentul când va începe reabilitarea.

Serviciul Public de Exploatare a Patrimoniului Municipiului Pitești ne-a precizat că pentru realizarea procedurii de atribuire a locurilor de parcare de reședință conform prevederilor din Hotărârea de Consiliu Local nr. 185/2012, s-a realizat amenajarea parcării prin asfaltare și marcaje rutiere și s-a elaborat schița cadastrală cu locurile de parcare aferente blocului C9. Totodată, a fost contactat petentul, pentru a comunica reprezentanților instituției

locul de parcare solicitat, astfel încât acesta să fie amenajat corespunzător-conform prevederilor Legii nr. 448/2006 și Hotărârii Consiliului Local Pitești nr.185/2012, cât mai aproape de domiciliul acestuia.

● **Biroul Teritorial Ploiești** a soluționat un număr de 321 de petiții, a efectuat 5 anchete, a acordat 1316 de audiențe, a înregistrat 606 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat, s-a sesizat din oficiu 2 cazuri și a desfășurat 182 de activități informative.

Dosar nr. 240/2016 Petenta s-a adresat Biroului Teritorial Ploiești, sesizând faptul că a solicitat Serviciului Public Finanțe Locale Ploiești să îi comunice situația detaliată a debitelor sale, aferente cotei părți ce îi revine din imobilele deținute în Municipiul Ploiești, fiind coproprietar alături de fostul soț, însă nici după 3 luni, nu a primit un răspuns scris, depășindu-se termenul legal de soluționare al acestei petiții.

Urmare a demersurilor întreprinse, Serviciul Public Finanțe Locale Ploiești a procedat la verificarea aspectelor sesizate de petentă, dând curs solicitării petentei și comunicându-i obligațiile fiscale datorate pentru fiecare an din perioada 2012-2016 pentru imobilele deținute de aceasta, în cotă de 50%.

Dosar nr. 207/2016 Petentul a solicitat sprijinul Biroului Teritorial Ploiești cu privire la faptul că nu i se recalculează pensia prin valorificarea adeverințelor depuse la Casa Județeană de Pensii Dâmbovița și nu înțelege motivul pentru care se tergiversează soluționarea cererii sale de recalculare și nu primește drepturile bănești ce i se cuvin. În acest sens, petentul sesiza faptul că, deși a depus la Casa Județeană de Pensii Dâmbovița o cerere prin care a solicitat recalcularea drepturilor sale de pensie, prin valorificarea adeverinței care atestă sporul de vechime pentru perioada 1992-1996 și a adeverinței care atestă grupa a II a de muncă din perioada 01.03.1978-20.05.1998, precum și hotărârile judecătorești definitive și irevocabile în baza cărora au fost eliberate aceste adeverințe, cererea sa nu a fost soluționată, deși termenul legal de soluționare a fost depășit.

Au fost solicitate informații la Casa Județeană de Pensii Dâmbovița în legătură cu cele sesizate și ca urmare a intervenției instituției noastre, a fost emisă decizia de recalculare a pensiei petentului, fiind valorificate adeverințele depuse de acesta, recalculată pensia și urmând să primească pensia majorată, dar și drepturile de pensie pentru perioada anterioară, de la data formulării cererii sale, respectiv o diferență în cuantum de 6.164 lei.

● **Biroul Teritorial Suceava** a soluționat un număr de 135 de petiții, a efectuat 16 anchete, a acordat 1185 de audiențe, a înregistrat 250 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat, s-a sesizat din oficiu 8 cazuri și a desfășurat 42 de activități informative.

Dosar nr. 34/2016 Petentul a sesizat Biroul Teritorial Suceava, susținând că s-a adresat Casei Asigurărilor de Sănătate a Apărării, Ordinii Publice, Siguranței Naționale și Autorității Judecătorești (Casa O.P.S.N.A.J.) cu o cerere de eliberare a cardului de sănătate-duplicat, transmisă prin corespondență cu confirmare de primire, la data de 11 noiembrie 2015, acesta fiindu-i absolut necesar pentru a beneficia de servicii medicale în calitate de persoană asigurată, fără a primi un răspuns.

În urma demersurilor întreprinse, Casa O.P.S.N.A.J. - Serviciul Evidență Asigurați, Indemnizații și Concedii Medicale ne-a comunicat că la data de 28 februarie 2016, a fost emis cardul duplicat, iar la data de 4 martie 2016, petentul a intrat în posesia lui, cardul fiind activat la un furnizor de servicii medicale.

● **Biroul Teritorial Târgu-Mureș** a soluționat un număr de 205 de petiții, a efectuat 5 anchete, a acordat 1114 de audiențe, a înregistrat 297 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat, s-a sesizat din oficiu 2 cazuri și a desfășurat 51 de activități informative.

Dosar nr. 868/2015 Petentul s-a adresat Biroului Teritorial Târgu-Mureș, menționând că în luna septembrie 2013 a solicitat Primăriei comunei Sântana de Mureș eliberarea unui certificat de urbanism pentru edificarea unei case de locuit, pentru care a fost emis certificatul de urbanism nr. ZZZ/11.09.2013, cu valabilitate de 12 luni de la data emiterii, cu mențiunea obținerii de avize/acorduri necesare eliberării autorizației de construire.

Întrucât petentul nu a solicitat emiterea autorizației de construire în termenul de valabilitate a certificatului de urbanism, acesta a revenit la primărie cu o nouă solicitare de eliberare a unui certificat de urbanism, urmare căreia i s-a eliberat certificatul de urbanism nr. ZYY/24.02.2015, cu mențiunea că „certificatul de urbanism nu poate fi utilizat în scopul declarat, întrucât imobilul se afla în zona de interdicție temporară de construire până la întocmirea unui PUZ, conform Regulamentului local de urbanism”. Această mențiune este reținută și în certificatul de urbanism nr. ff/05.10.2015.

Astfel, printr-o cerere adresată Primăriei comunei Sântana de Mureș în luna august 2015, petentul a solicitat să-i fi puse la dispoziție mai multe documente, și anume: Planul de urbanism general, Regulamentul local de urbanism, Planșa privind încadrarea în zonă a terenului cu vecinătățile acestuia, acte administrative care instituie interdicția temporară de construire în zonă, precum și lămurirea aspectului referitor la încadrarea terenului în PUG ca fiind UTR L3 sau UTR L4, solicitări rămase fără răspuns.

Față de aspectele semnalate de petent, s-au întreprins demersuri la Primăria comunei Sântana de Mureș, care ne-a comunicat că la documentația depusă de către petent lipseau elementele de identificare corecte ale imobilului, strada, număr administrativ, iar planul de situație era semnat de către expertul topograf, fără viza Oficiului de Cadastru și Publicitate Imobiliară, conform cerințelor legislației în vigoare. Având date lipsă, identificarea imobilului s-a făcut eronat, amplasamentul imobilului marcat pe planul de situație, se afla în imediata vecinătate a zonei de interdicție de construire, conform PUG Sântana de Mureș. Apelându-se la date de identificare complete, s-a constatat amplasamentul imobilului ca fiind în vecinătatea Unității Teritoriale de Referință cu interdicție temporară de construire până la întocmirea unui PUZ și nu în UTR-ul identificat eronat în certificatele de urbanism emise, drept pentru care, s-a luat legătura cu petentul, solicitându-i-se completarea dosarului cu un plan de situație și încadrarea în zonă, eliberat de OCPI în vederea emiterii unui nou certificat de urbanism pentru scopul solicitat anterior, în care se vor preciza elementele prevăzute în regimul tehnic și juridic, conform identificării corecte în teren, în planul de situație și planul de încadrare în zonă, cu viza de la Oficiul de Cadastru și Publicitate Imobiliară.

Ulterior, Primăria comunei Sântana de Mureș ne-a comunicat faptul că petentului i-a fost emis certificatul de urbanism cu privire la obținerea autorizației de construire, pe care acesta l-a ridicat de la sediul primăriei.

● **Biroul Teritorial Timișoara** a soluționat un număr de 162 de petiții, a efectuat 7 anchete, a acordat 425 de audiențe, a înregistrat 359 de apeluri telefonice prin serviciul dispecerat, s-a sesizat din oficiu 2 cazuri și a desfășurat 35 de activități informative.

Dosar nr. 276/2016 Petenta a sesizat Biroul Teritorial Timișoara relatând că este pensionară, iar în data de 13.07.2016, pensia sa, în cuantum de 687 lei, a fost virată și ulterior

retrasă (în aceeași zi) din contul său deschis la BCR, fără niciun motiv legal. În extrasul de cont pensia figura restituită la cererea ordonatorului conform adresei acestuia.

Petenta a precizat că s-a prezentat în ziua următoare la Casa de Pensii Timiș pentru lămuriri, însă i s-a comunicat că în baza de date a instituției figurează decedată, conform mențiunii poștașului pe spatele cuponului de pensie mov returnat Casei de Pensii Timiș.

S-au solicitat Casei de pensii Timiș informații legate de retragerea pensiei din contul petentei, precum și măsurile luate pentru rezolvarea situației reclamate.

Urmare a demersurilor întreprinse, Casa de Pensii Timiș ne-a informat că un funcționar din cadrul instituției a introdus în mod greșit CNP-ul unui pensionar decedat, fapt ceea ce a determinat sistarea pensiei petentei și retragerea plății din contul deschis la BCR al acesteia. Pentru remedierea erorii s-a procedat la transmiterea în data de 19.07.2016 a pensiei aferente lunii iulie 2016 în cuantum de 687 lei prin mandat poștal cu dungă albastră.

SECȚIUNEA a 2-a

INSTRUIREA PERSONALULUI BIROURILOR TERITORIALE ALE INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI

Anual, la nivelul instituției Avocatul Poporului, se desfășoară programul de pregătire a personalului birourilor teritoriale ale instituției Avocatul Poporului. În cadrul acestui program, în perioada 27-30 noiembrie 2016, a avut loc la Albac, județul Alba instruirea birourilor teritoriale și a centrelor zonale ale instituției Avocatul Poporului.

De la sediul central au participat: domnul Victor Ciorbea, Avocatul Poporului, domnul Ionel Oprea, prof.univ.dr. Mircea Criste și doamna Ecaterina Gica Teodorescu, adjuncți ai Avocatului Poporului și Andreea Băicoianu, șef Birou analiză acte normative, relații externe și comunicare.

În cadrul acestei întruniri, s-a procedat la prezentarea activității birourilor teritoriale și a centrelor zonale ale Domeniului privind prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție (MNP).

De asemenea, au avut loc discuții cu privire la situația sediilor în care își desfășoară activitatea birourile teritoriale și centrele zonale ale MNP, probleme de secretariat, administrative etc.

Alte subiecte puse în discuție au fost parteneriatul dintre instituția Avocatul Poporului și Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Alba (D.G.A.S.P.C.), colaborarea birourilor teritoriale și a centrelor zonale ale instituției Avocatul Poporului cu alte instituții și autorități publice, precum și a dificultăților întâmpinate în relația cu acestea în cursul anului 2016.

Instruirea a reprezentat un bun prilej pentru realizarea unui schimb de experiență, informații și opinii între structurile instituției Avocatul Poporului, constituind o bună ocazie pentru interacțiunea dintre personalul instituției de la nivel teritorial și conducerea instituției.

SECȚIUNEA a 3-a

COLABORĂRI CU ALTE AUTORITĂȚI ȘI O.N.G.-URI

Biroul Teritorial Alba:

- Acordarea de audiențe la Instituția Prefectului Județul Hunedoara, în datele de: 21 ianuarie, 18 februarie, 10 martie, 26 aprilie, 26 mai, 28 iulie și 22 septembrie 2016;
- Acordarea de audiențe la Instituția Prefectului Județul Sibiu, în datele de: 28 ianuarie, 25 februarie, 14 iulie, 25 august și 20 octombrie 2016;
- Întâlnire cu conducerea D.G.A.S.P.C. Alba în vederea asigurării sprijinului în acțiunea de colectare date pentru Raportul special privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, raport ce va fi elaborat în parteneriat cu UNICEF aprilie 2016;
- Întâlnire cu conducerea D.G.A.S.P.C. Hunedoara în vederea asigurării sprijinului în acțiunea de colectare date, aprilie 2016;
- Întâlnire cu conducerea D.G.A.S.P.C. Sibiu în vederea asigurării sprijinului în acțiunea de colectare date, aprilie 2016;
- Acțiuni de colectare de date la: Casa de tip familial Speranța copiilor Alba Iulia, Sfânta Ana Alba Iulia, Casa de tip familial - Complex de servicii integrate Sf. Vasile cel Mare Alba Iulia, Casa de tip familial Sf. Ghelasie Stremț, Casa 1 Fundația Sanctuary Ocna Mureș, Casa de tip familial Asociația Steaua Speranței Alba Iulia, Centrul de plasament pentru copilul cu handicap Hunedoara, Centrul de plasament pentru copilul cu handicap Vulcan, Casa de tip familial Casa Bucuriei Hunedoara, Căminul Sf. Maria Deva, Centrul de plasament Orlat, Centrul de plasament pentru copilul cu dizabilități Turnu Roșu și Centrul de plasament pentru copilul cu dizabilități Mediaș, aprilie 2016;
- Acordarea de audiențe la Primăria orașului Câmpeni, județul Alba, 25 octombrie 2016;
- Colectare date pentru Raportul special privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, raport ce va fi elaborat în parteneriat cu UNICEF, la Casa de tip familial Rița Gărgărița Alba, 26 octombrie 2016.

Biroul Teritorial Bacău:

- aplicare instrumente de lucru în patru centre din subordinea D.G.A.S.P.C. Bacău, pentru Raportul special privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, raport ce va fi elaborat în parteneriat cu UNICEF, martie 2016;
- aplicare instrumente de lucru la Casa de copii Sf. Maria Barați, pentru Raport special, martie 2016;
- aplicare instrumente de lucru la O.N.G. Arca Postel Bacău, pentru Raport special, martie 2016;
- aplicare instrumente de lucru pentru Raport special la D.G.A.S.P.C. Neamț, aprilie 2016;
- aplicare instrumente de lucru pentru Raport special la D.G.A.S.P.C. Neamț și D.G.A.S.P.C. Bacău, mai 2016;
- Participare la ședința de constituire a noului Consiliu Județean Bacău, în data de 23 iunie 2016;
- La invitația președintelui Consiliului Județean Bacău, experții Biroului Teritorial Bacău au participat la întâlnirea care a avut ca temă „Rolul C.J. Bacău în realizarea reformei sistemului de protecție a copilului - decizii strategice în procesul dezinstituționalizării, coordonarea APL-urilor în dezvoltarea serviciilor de prevenire a separării copilului de

familie”. Întâlnirea a fost prilejuită de vizita unei delegații de experți din Ucraina și a domnului Nicola Kuleba, Avocatul Copilului, 21 septembrie 2016 .

- Aplicare chestionare la D.G.A.S.P.C. Bacău, pentru Raport special, octombrie 2016.

Biroul Teritorial Brașov:

- Acordare de audiențe în Municipiul Sfântu Gheorghe, în datele de: 6 ianuarie, 6 februarie, 2 martie, 6 aprilie, 4 mai, 1 iunie, 6 iulie, 7 septembrie, 7 octombrie, 2 noiembrie și 7 decembrie 2016;

- Acordare de audiențe în Municipiul Făgăraș, în datele de: 26 ianuarie, 23 februarie, 29 martie 2016;

- Întâlnire cu directorul general adjunct al D.G.A.S.P.C. Brașov, în vederea implementării programului de monitorizare a drepturilor copilului, desfășurat de instituția Avocatul Poporului în parteneriat cu UNICEF, martie 2016;

- Întâlnire cu directorul general adjunct al D.G.A.S.P.C. Covasna, în vederea implementării programului de monitorizare a drepturilor copilului, desfășurat de instituția Avocatul Poporului în parteneriat cu UNICEF, aprilie 2016;

- Întâlnire cu un reprezentant al D.G.A.S.P.C. Sibiu, în vederea implementării programului de monitorizare a drepturilor copilului, desfășurat de instituția Avocatul Poporului în parteneriat cu UNICEF România. Aplicarea de chestionare la următoarele centre de plasament: Centrul de plasament Tabita, Arpașu de Sus, județul Sibiu; Casa de tip familial Steps of Hope, comuna Roșia-Daia, județul Sibiu; Centru social de tip familial Cîsnădie, SOS Satele Copiilor România; Centrul de plasament Olteni, județul Covasna; Centrul de plasament Borsnyay Târgu Secuiesc, județul Covasna, mai 2016;

- Aplicarea de chestionare la Centrul de plasament Maria din Municipiul Făgăraș, județul Brașov, iunie 2016;

- Aplicarea de chestionare la următoarele case de tip familial private: Casa de tip familial - Fundația „Casa Mea”, Prejmer, județul Brașov; Casa de tip familial – Fundația Creștină Osana, Tohanu Nou, județul Brașov, octombrie 2016;

- Întâlnire cu reprezentanții organizației non-guvernamentale ELSA Brașov, în vederea încheierii unui protocol de colaborare și a participării unor studenți ai Facultății de Drept- Universitatea Transilvania din Brașov, la sediul Biroului Teritorial Brașov, 15 noiembrie 2016;

- Întâlnire cu reprezentanții Organizației non-guvernamentale AMURADIA Brașov, pentru promovarea drepturilor pacienților bolnavi de cancer și diseminarea informațiilor referitoare la semnele și simptomele cancerului la copii și tineri, în data de 25 noiembrie 2016;

- Efectuarea unui stagiu de practică de către 4 studenți ai Facultății de Drept din cadrul Universității Transilvania din Brașov, în cadrul Biroului Teritorial Brașov.

Biroul Teritorial Cluj:

- Acordare de audiențe la Instituția Prefectului Județului Sălaj, în datele de 25 martie și 28 septembrie 2016;

- Acordare de audiențe la Instituția Prefectului Județului Bistrița-Năsăud, în data de 30 martie 2016;

- Acordare de audiențe la Instituția Prefectului Județului Maramureș, în datele de 31 martie și 26 septembrie 2016;

- Aplicare chestionare pentru Raport special în colaborare cu UNICEF, în datele de:

- 4 aprilie, la Cluj-Napoca, Centrul de primire în regim de urgență Gavroche,
 - 15 aprilie, la Gherla, Casa de tip familial nr. 10,
 - 21 aprilie, la Cehu Silvaniei, Centru de plasament modulată,
 - 21 aprilie, la Jibou, Centru de plasament modulată,
 - 22 aprilie, la Jebuc, Centru de plasament clasic;
- Aplicarea de chestionare pentru Raportul special privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, raport ce va fi elaborat în parteneriat cu UNICEF, la: Centrul de primire în regim de urgență Gavroche, Cluj-Napoca, Casa de tip familial Sfânta Ana, Cristești Ciceului, Bistrița-Năsăud, Centrul de plasament de tip familial, Bistrița-Năsăud, Casa de tip familial Târgu Lăpuș, Maramureș, Casa de tip familial Cehov, Maramureș, Casa de tip familial Carpați, Vișeu de Sus, Maramureș, mai 2016;
- În lunile august, septembrie, octombrie, noiembrie 2016, un număr de 20 studenți, din cadrul Facultății de Drept a Universității Dimitrie Cantemir, au efectuat un stagiul de practică la sediul Biroului Teritorial Cluj;
- Participare la un eveniment organizat de Baroul Cluj cu prilejul Zilei Avocatului European, 9 decembrie 2016.

Biroul Teritorial Constanța:

- Acordarea de audiențe la Primăria Medgidia și Primăria Cernavodă, în datele de: 20 ianuarie, 17 februarie, 18 mai, 22 iunie, 20 iulie, 17 august 14 septembrie, 12 octombrie, 16 noiembrie 2016;
- Acordarea de audiențe la Instituția Prefectului Județului Tulcea, în datele de: 25 ianuarie, 22 februarie, 28 martie, 18 aprilie, 25 iulie, 10 august, 26 septembrie, 17 octombrie, 14 noiembrie 2016;
- Participare la ședința privind Planul de acțiune pentru implementarea Strategiei Naționale împotriva traficului de persoane pentru perioada 2012-2016, organizată de Centrul Regional Constanța din cadrul ANTP, în data de 26 februarie 2016;
- Colaborări cu D.G.A.S.P.C - urile din Constanța, Tulcea și Călărași în scopul realizării unui studiu privind monitorizarea drepturilor copiilor din instituții de tip rezidențial în vederea întocmirii unui Raport special, în lunile martie și aprilie 2016;
- Întrevedere cu prefectul județului Constanța, având ca obiect soluționarea petițiilor întemeiate pe Legea nr. 247/2005, respectiv Legea nr. 165/2013, în data de 24 mai 2016;
- Întrevedere cu prefectul județului Constanța, având ca obiect soluționarea petițiilor întemeiate pe Legea nr. 247/2005 și pe Legea nr. 165/2013, în data de 27 iunie 2016;
- Îndrumarea masteranzilor din cadrul Facultății de drept și Științe Administrative - Universitatea „Ovidius” din Constanța, în vederea elaborării lucrărilor de disertație, iunie 2016;
- Aplicarea de chestionare adresate copiilor cu vârste între 10-17 ani și angajaților Centrului de primire în regim de urgență a copilului din Municipiul Constanța, iunie 2016;
- Întâlnire de lucru între reprezentanții Biroului Teritorial Constanța și prefectul județului Constanța, care a avut ca obiect reconstituirea dreptului de proprietate și implicațiile aplicării Legii nr. 165/2013;
- Întâlnire de lucru informală cu prefectul județului Constanța. În cadrul întâlnirii au avut loc discuții pe marginea reconstituirii dreptului de proprietate și implicațiile aplicării Legii nr. 165/2013 și au fost discutate, de asemenea, și alte probleme de interes public pentru cetățenii județului Constanța, 6 decembrie 2016.

Biroul Teritorial Craiova:

- Acordare de audiențe la Prefectura Gorj, în datele de: 25 ianuarie, 27 iunie, 26 septembrie, 24 octombrie 2016;
- Acordare de audiențe la Prefectura Olt, în datele de: 26 ianuarie, 28 iunie, 25 octombrie, 25 noiembrie 2016;
- Acordare de audiențe la Prefectura Mehedinți, în datele de: 28 ianuarie, 25 februarie, 31 martie, 30 iunie, 27 octombrie 2016;
- Întrevedere cu directorul D.G.A.S.P.C. Gorj pentru stabilirea întâlnirii ce urmează a avea loc în vederea colectării de date, în scopul realizării Raportului Special, în data de 28 martie 2016;
- Acțiuni de colectare de date, la D.G.A.S.P.C. Gorj – Târgu Jiu, D.G.A.S.P.C. Gorj - Novaci, D.G.A.S.P.C. Dolj - Craiova, D.G.A.S.P.C. Teleorman - Alexandria, Roșiorii de Vede, în scopul realizării Raportului special privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, raport ce va fi elaborat în parteneriat cu UNICEF;
- Semnarea Protocolului de colaborare cu Universitatea din Craiova - Facultatea de Drept, în data de 16 mai 2016;
- Stagiul de practică efectuat de 47 de studenți ai Facultății de Drept din cadrul Universității din Craiova, la sediul Biroului Teritorial Craiova, în perioada 16-20 mai 2016;
- Stagiul de practică efectuat de 45 de studenți ai Facultății de Drept, Universitatea din Craiova, în perioada 7-25 noiembrie 2016.

Biroul Teritorial Galați:

- Acordare de audiențe la sediul Instituției Prefectului Județul Brăila, în datele de: 18 ianuarie, 19 februarie, 18 martie, 20 mai, 17 iunie, 17 iulie, 19 august, 16 septembrie, 21 octombrie, 18 noiembrie și 16 decembrie 2016;
- Acordare de audiențe la sediul Instituției Prefectului Județul Vrancea, în datele de: 27 ianuarie, 24 februarie, 30 martie, 27 aprilie, 25 mai, 29 iunie, 27 iulie, 31 august, 28 septembrie și 26 octombrie 2016;
- Aplicare chestionare pentru Raportul special privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, raport ce va fi elaborat în parteneriat cu UNICEF la: Centrul de asistență pentru copilul cu cerințe educative speciale Tecuci, județul Galați; Centrul Rezidențial de Tip Familiar Surâsul Marielei Brăila; Căsuța de tip familial Lăcrămioara - Centrul cu module de tip familial pentru copiii cu dizabilități Floare de Colt, Însurăței, județul Brăila; Complex de servicii pentru copiii cu dizabilități Pescărușul, Căsuța de tip familial Fulda, Brăila; Centru de primire în regim de urgență pentru copilul abuzat, neglijat, exploatat Brăila; Centrul de primire în regim de urgență și evaluare din cadrul Complexului de servicii comunitare nr. 3 Buzău; Apartament Adolescenții din cadrul Serviciului Module Rezidențiale de tip familial Buzău; Modul familial Prâslea Focșani, județul Vrancea; Centrul de asistență și sprijin pentru tinerii peste 18 ani care își continuă studiile, Odobești modulul: George, județul Vrancea; Centrul rezidențial Magnolia din cadrul Complexului de servicii comunitare Râmnicu Sărat; Centrul rezidențial de tip familial Ileana Cosânzeana din cadrul Complexului de servicii pentru copilul cu handicap nr. 14, Râmnicu Sărat; Centrul rezidențial de tip familial Prâslea cel voinic din cadrul Complexului de servicii pentru copilul cu handicap nr. 14, Râmnicu Sărat.

Biroul Teritorial Iași:

- Aplicarea de chestionare pentru Raportul special privind respectarea drepturilor copiilor din instituții rezidențiale, raport ce va fi elaborat în parteneriat cu UNICEF, în 22 centre, aprilie 2016.

Biroul Teritorial Oradea:

- Acordare de audiențe la Instituția Prefectului Județului Satu Mare, în datele de: 17 februarie, 14 aprilie, 12 mai, 15 iunie, 17 august, 14 septembrie, 12 octombrie, 16 noiembrie și 14 decembrie 2016;

- Întâlnire cu reprezentanții D.G.A.S.P.C. Bihor și D.G.A.S.P.C. Satu Mare, martie 2016;

- Cercetare efectuată la Centrul de plasament Halmeu, Centrul de plasament Hurezu Mare; Casa de tip familial Orhideea Rătești; CPCD Fundația Copiii Dragostei Popești, martie 2016;

- Întâlnire cu reprezentanții Căminului Felix, Sânmartin, aprilie 2016;

- Cercetare efectuată la Casa de tip familial nr. 2 din cadrul Căminului Felix Sânmartin, Centrul de Rezidență și plasament Regina Păcii Salonta, Fundația Casa Copilului și Tineretului Kajanto Maria Aleșd și Centrul de Plasament nr. 2 administrat de Asociația Curcubeul Copiilor Oradea, aprilie 2016;

- Întâlnire cu reprezentanții Corpului Profesional al Mediatorilor din județul Bihor, în data de 10 mai 2016;

- Întâlnire cu Primarul Municipiului Oradea, în data de 19 mai 2016;

- Cercetare efectuată la Casa de tip familial Ohio din cadrul Căminului Felix-Sântandrei; Casa de tip familial Miracole; Casa de tip familial Casa noastră, mai 2016;

- Participare la evenimentele organizate cu ocazia Zilei Naționale a României, 1 decembrie 2016;

- Participare la evenimentul de aniversare a 20 ani de la fondarea Fundației Ruhama, 19 decembrie 2016.

Biroul Teritorial Pitești:

- Acordare de audiențe la Biblioteca „Antim Ivireanul” din Râmnicu Vâlcea, în datele de: 9 decembrie, februarie, martie, aprilie, 18 mai, 8 iunie, 31 august, 26 octombrie, 23 noiembrie și 14 decembrie 2016;

- Aplicarea chestionarelor - interviu pentru copii, în câte 3 centre din municipiile Câmpulung și Pitești, în cadrul proiectului comun cu UNICEF, mai 2016;

- Participare la o dezbateră interactivă privind modificările aduse ghidurilor de accesare a programelor pentru întreprinderi mici și mijlocii finanțate din fonduri europene nerambursabile, la invitația Camerei de Comerț și Industrie Argeș și a Agenției de Dezvoltare Regională Muntenia Sud, 6 iulie 2016;

- Participare la deschiderea anului universitar 2016-2017, la Universitatea din Pitești, 3 octombrie 2016;

- Participare la Festivitatea dedicată zilei Armatei Române, organizată la Muzeul Județean Argeș, în onoarea veteranilor de război, 25 octombrie 2016;

- Participare la Adunarea festivă dedicată împlinirii a 25 ani de la reînființarea Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria” - filiala Argeș, 13 decembrie 2016.

Biroul Teritorial Ploiești:

- Participare, în calitate de invitat, la ședințele Colegiului Prefectural Prahova din datele de: 27 ianuarie, 24 martie, 19 aprilie, 17 mai, 28 iunie, 28 iulie, 30 august, 19 septembrie, 25 octombrie, 24 noiembrie și 20 decembrie 2016;
- Acordare de audiențe la Consiliul Județean Dâmbovița, în datele de: 22 februarie, 21 martie, 18 aprilie, 16 mai, 27 iunie, 18 iulie, 8 august, 19 septembrie, 17 octombrie, 14 noiembrie și 5 decembrie 2016;
- Întâlnire cu prefectul județului Dâmbovița, 22 februarie 2016. Discuțiile au vizat colaborarea inter-instituțională;
- Acordare de audiențe la Instituția Prefectului Județului Dâmbovița, 25 februarie 2016;
- Întâlnire cu președintele Consiliului Județean Dâmbovița, 25 februarie 2016; Discuțiile au vizat colaborarea inter-instituțională;
- Participare la prezentarea proiectului „MindReset. Net-Rețea Națională de sănătate mintală”, implementat de Fundația Estuar în parteneriat cu Liga Română pentru Sănătate Mintală, 25 februarie 2016;
- Întâlnire cu directorul D.G.A.S.P.C. Prahova, 25 februarie 2016. Discuțiile au vizat colaborarea inter-instituțională;
- Întâlnire cu directorul D.G.A.S.P.C. Prahova și cu șefii de centre de plasament din județul Prahova, 7 martie 2016. Au avut loc discuții referitoare la realizarea studiului privind drepturile copiilor din centrele de plasament și pentru realizarea unui raport special în acest sens;
- Participare la întâlnirea organizată de Instituția Prefectului Județului Prahova, cu tema Diseminarea prevederilor H.G. nr. 691/19.08.2015 pentru aprobarea Procedurii de monitorizare a modului de creștere și îngrijire a copilului cu părinți plecați la muncă în străinătate și a serviciilor de care aceștia pot beneficia, precum și pentru aprobarea Metodologiei de lucru privind colaborarea dintre direcțiile generale de asistență socială și protecția copilului și serviciile publice de asistență socială și a modelului standard al documentelor elaborate de către acestea, 10 martie 2016;
- Acordare de audiențe la Instituția Prefectului Județului Buzău, în datele de: 24 martie, 21 aprilie, 19 mai, 9 iunie, 21 iulie, 11 august, 22 septembrie, 20 octombrie, 10 noiembrie și 8 decembrie 2016;
- În perioada 14-31 martie 2016, au avut loc vizite în centrele de plasament din județul Prahova și au fost aplicate instrumentele de lucru stabilite pentru realizarea studiului privind drepturile copiilor din centrele rezidențiale;
- În lunile aprilie și mai 2016, au avut loc vizite în centrele de plasament din județele Prahova și Dâmbovița și au fost aplicate instrumentele de lucru stabilite pentru realizarea studiului privind drepturile copiilor din centrele rezidențiale;
- Participare la workshop-ul Furnizarea serviciilor sociale - o abordare multidisciplinară, organizat de Colegiul Asistenților Sociali din România – sucursala Prahova și Penitenciarul Ploiești, 13 mai 2016;
- Participare la evenimentul Dincolo de spectacol, organizat de Complexul de Servicii Comunitare Sf. Filofteia Câmpina și Fundația Romanian Angel Appeal, 2 iunie 2016;
- Participare la Festivalul concurs de teatru D-ale lui Caragiale, organizat, la Ploiești, de copiii, tinerii și adulții din unitățile de asistență socială, aflate în subordinea D.G.A.S.P.C. Prahova, Argeș, București, Brașov, Buzău, Constanța, Mureș și Suceava, 15 iunie 2016;

- Întâlnire cu șeful Serviciului Evaluare inițială, intervenție în regim de urgență din cadrul D.G.A.S.P.C. Prahova, 17 iunie 2016. Au fost discutate aspecte referitoare la petițiile adresate instituției;
- Participare la Sesiunea Piața din cadrul programului Reducerea riscului de recidivă după închisoare, 23 iunie 2016;
- Întâlnire cu o reprezentantă a Asociației Humanitaria – Ploiești (organizație ce militează pentru drepturile persoanelor cu handicap), 29 iunie 2016. Au avut loc discuții de identificare a posibilităților de colaborare;
- Aplicarea de chestionare la Căsuțele de tip familial Casa Noastră, Casa Ansaloni și Casa Dunării din cadrul D.G.A.S.P.C. Giurgiu, 12 iulie 2016;
- Participare la manifestările prilejuite de sărbătorirea Zilei Imnului Național, la invitația Primăriei Municipiului Ploiești, 29 iulie 2016;
- Participare la Sesiunea Piața, din cadrul programului Reducerea riscului de recidivă după închisoare, derulat în cadrul Penitenciarului Târgșor, ocazie cu care au fost prezentate deținutelor, competența, rolul și atribuțiile instituției Avocatul Poporului, 26 august 2016;
- Întâlnire cu președintele Asociației Compassion&Care, 26 octombrie 2016. Au fost discutate aspecte referitoare la participarea Biroului Teritorial Ploiești la evenimentul caritabil Acasă – în siguranță, care a fost organizat în data de 4 noiembrie 2016;
- Participare la evenimentul caritabil Acasă – în siguranță, organizat de Asociația Compassion&Care, în data de 4 noiembrie 2016;
- Participare la evenimentul caritabil de colinde „Poveste din Betleem”, organizat de Penitenciarul Ploiești, Cercul Militar Ploiești și Asociația Compasion&Care, 9 decembrie 2016;
- Participare la Sesiunea Piața, din cadrul programului Reducerea riscului de recidivă după închisoare, derulat în Penitenciarul Ploiești, organizat de Serviciul de Probațiune Prahova și Penitenciarul Ploiești, 15 decembrie 2016;

Biroul Teritorial Suceava:

- Acordarea de audiențe la Instituția Prefectului județul Botoșani, în datele de: 13 ianuarie, 10 februarie, 9 martie, 13 aprilie, 11 mai, 8 iunie 2016, 13 iulie, 10 august, 14 septembrie, 12 octombrie, 9 noiembrie și 14 decembrie 2016;
- Participare la ședința ordinară a Grupului interinstituțional de lucru pentru realizarea cooperării în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane, organizat de ANITP-CR Suceava, la Instituția Prefectului Județul Botoșani, în data de 3 februarie 2016;
- Participare la cursul de formare Suportul victimelor violenței prin abordarea discriminării multiple în cadrul Programului CORAI/2010 - Copii și tineri aflați în situații de risc și inițiative locale și regionale pentru reducerea inegalităților naționale și pentru promovarea incluziunii sociale, organizat de IML Iași, în perioada 12-14 februarie 2016;
- Acordare de audiențe la Clubul Copiilor Dorohoi, județul Botoșani, în datele de 17 februarie și 18 mai 2016;
- Participare la jurizarea lucrărilor artistico-plastice și eseurilor în cadrul campaniei „Cere ajutor ... Nu cerși!”, la Școala Gimnazială Zamostea, județul Suceava, de către ANITP-CR Suceava, în data de 5 aprilie 2016;
- Aplicare instrumente necesare realizării Raportului special privind respectarea drepturilor copiilor din instituțiile rezidențiale la Centrul de Plasament Speranța Suceava, Centrul de Plasament Mihail și Gavril Solca și Așezământul de Copii Sf. Ierarh Leontie Rădăuți, județul Suceava;

- Participare la activitățile de instruire pe tema traficului de persoane organizate de ANITP-CR Suceava, în data de 14 aprilie 2016;
- Activități de informare a adolescenților despre drepturile statutului de angajat, a drepturilor de cetățean european în cadrul acordului de parteneriat încheiat între Colegiul Tehnic Alexandru Ioan Cuza Suceava și B. T. Suceava, ANITP-CR Suceava, ANOFM-AJOFM Suceava, în data de 19 aprilie 2016;
- Activități de informare despre rolul Avocatului Poporului la Liceul Tehnologic Mihai Eminescu Dumbrăveni în cadrul Programului Școala altfel: *Să știi mai multe, să fii mai bun!*, în data de 19 aprilie 2016;
- Aplicare instrumente necesare realizării Raportului special privind respectarea drepturilor copiilor din instituțiile rezidențiale la: Casa de tip familial Universul Copiilor Suceava; Servicii multifuncționale acordate copilului aflat în dificultate Fălticeni, apartamentul nr.10 și apartamentul nr. 6, județul Suceava;
- Aplicare instrumente necesare realizării Raportului special privind respectarea drepturilor copiilor din instituțiile rezidențiale la Centrul de Plasament Mihail și Gavril Solca, județul Suceava;
- Acordare de audiențe la Penitenciarul Botoșani, în data de 10 august și 21 septembrie 2016;
- Aplicare instrumente necesare realizării Raportului special privind respectarea drepturilor copiilor din instituțiile rezidențiale la centre de plasament ale D.G.A.S.P.C. Botoșani, în perioada 29-31 august 2016;
- Invitație la teatru Singură în fața vieții și a morții, piesă cu mesaj antitrafic, realizată în parteneriat cu Centrul Regional Împotriva Traficului de Persoane Suceava, Teatrul Municipal Matei Vișniec Suceava și Inspectoratul Școlar Suceava, în data de 19 octombrie 2016;
- Participare la ședința ordinară a Grupului interinstituțional de lucru pentru realizarea cooperării în domeniul prevenirii și combaterii traficului de persoane la Instituția Prefectului Județul Botoșani, în data de 10 noiembrie 2016;
- Participare la Gala Voluntarilor din cadrul evenimentului anual Festivalul Șanselor Tale FST, ediția a XII-a la nivel județean, organizată de AREAS Suceava, în data de 10 noiembrie 2016;
- Semnarea unui acord de colaborare cu Școala Postliceală FEG Education - Filiala Suceava, 27 decembrie 2016.

Biroul Teritorial Târgu- Mureș:

- Acordarea de audiențe la Instituția Prefectului Județul Harghita, în datele de: 21 ianuarie, 23 februarie, 23 martie, 21 aprilie, 30 mai, 23 iunie, 21 iulie, 21 septembrie, 19 octombrie, 23 noiembrie și 21 decembrie 2016;
- Aplicare instrumente necesare realizării Raportului special privind respectarea drepturilor copiilor din instituțiile rezidențiale la: Casa de tip familial Sarmașu, Centrul de primire în regim de urgență SIRU, Casa de tip familial Sântana de Mureș, Casa de tip familial Sâncraiu de Mureș, Casa de tip familial Tinkerbelle 1 Sovata, Centrul de plasament de tip familial Cristuru Secuiesc, aprilie 2016;
- Aplicare instrumente necesare realizării Raportului special privind respectarea drepturilor copiilor din instituțiile rezidențiale la: Centrul de Plasament Clasic – Complexul de Servicii Miercurea Ciuc; Centrul de Plasament nr. 2 Miercurea Ciuc; Casa de tip familial nr. 3 Miercurea Ciuc și Centrul de Primire în Regim de Urgență SIRU Târgu Mureș, mai 2016.

Biroul Teritorial Timișoara:

- Acordarea de audiențe la sediul Direcției de Venituri a Municipiului Arad, în datele de: 1 februarie, 4 aprilie, 3 mai, 4 iulie, august, septembrie, 3 octombrie, 14 noiembrie și 5 decembrie 2016;
- Acordarea de audiențe la sediul Poliției locale Reșița, în datele de: 7 februarie 2016, 14 martie 2016, 11 aprilie, 13 iunie, 10 octombrie, 7 noiembrie și 12 decembrie 2016;
- Participare la ședința Colegiului Prefectural Timiș, în datele de: 26 februarie, 28 martie, 14 aprilie, 13 mai, 30 iunie, 26 august și 14 octombrie 2016;
- Aplicare chestionare Centrul de plasament Kinderzufunkt, Timișoara, 9-10 martie 2016;
- Aplicare chestionare Casa de tip familial Filadelfia, Ghiroda, județul Timiș, 16 martie 2016;
- Aplicare chestionare Casa de tip familial Otniel, Moșnița Nouă, județul Timiș, 17 martie 2016;
- Aplicare chestionare Centrul de Plasament Orhideea Arad, 25 martie 2016;
- Aplicare chestionare Centrul de Reabilitare și Recuperare Neuropsihiatrică pentru Copii Lugoj, județul Timiș, 30 martie 2016;
- Aplicare chestionare Centrul de Plasament Lugoj, județul Timiș, 31 martie 2016;
- Efectuarea unui stagiu de practică la sediul Biroului Teritorial Timișoara de către studenții de la Facultatea de Drept, în perioada 11-15 aprilie 2016;
- Aplicare chestionare Casa Caritas, Petroasa Mare, 4 mai 2016;
- Aplicare chestionare Apartamente nr. 5 și 8 din cadrul Centrului de plasament Reșița, 11-12 mai 2016.

SECȚIUNEA a 4-a***PARTICIPĂRI LA CONFERINȚE, SEMINARIILE INTERNE ȘI INTERNAȚIONALE******Biroul Teritorial Alba:***

- Participare la instruirea anuală a Birourilor teritoriale și a centrelor zonale ale Instituției Avocatul Poporului, desfășurată la Albac, județul Alba, în perioada 27-30 noiembrie 2016.

Biroul Teritorial Bacău:

- Participare la Seminarul *Societatea prosperă atunci când demnitatea și drepturile oamenilor sunt respectate*, organizat de Colegiul Național al Asistenților Sociali din România-Filiața Bacău - 24 martie 2016;
- Participare la manifestările organizate de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bacău, prilejuate de aniversarea celor 20 de ani în domeniul protecției copilului - aprilie 2016;
- Participare la festivitățile organizate de Consiliul Județean Bacău cu ocazia Zilei Imnului - 29 iulie 2016;
- Participare la Conferința cu tema *OPCAT - 10 ani de prevenire a torturii. Activitatea Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție în primii ani de exercitare a atribuțiilor de Mecanism Național de Prevenire*, organizată de Centrul Zonal Bacău MNP - 15 noiembrie 2016;

- Participare la instruirea anuală a Birourilor teritoriale și a centrelor zonale ale Instituției Avocatul Poporului, desfășurată la Albac, județul Alba, în perioada 28-30 noiembrie 2016;

- Participare la masa rotundă cu tema *Arată că îți pasă*, organizată de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Bacău, în parteneriat cu Primăria Municipiului Bacău, cu prilejul Zilei Internaționale a Persoanelor cu Dizabilități - 5 decembrie 2016;

- Participare la workshop-ul *Reflexie asupra dizabilității*, organizat de C.N.A.S.R. Bacău și Consiliul Județean Bacău - 5 decembrie 2016.

Biroul Teritorial Brașov:

- Participare la dezbaterile pe tema rolului *Avocatului Poporului în România, ca parte a proiectului Rețeaua pentru Apărarea Drepturilor Cetățenești – Ne trebuie un Avocat al Poporului eficient*, derulat de APADOR-CH, Active Watch și Asociația Națională a Birourilor de consiliere pentru cetățeni (ANBCC) - 24 martie 2016;

- Participare la Conferința *Europenizarea dreptului administrativ și codificarea procedurii administrative*, organizată de Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării – Centrul de Studii privind Buna Guvernare, Facultatea de Drept – Școala Doctorală de Drept din cadrul Universității Babeș-Bolyai și ELSA Cluj-Napoca, în perioada 13-14 mai 2016;

- Participare la seminarul organizat de Federația Asociațiilor de Proprietari Brașov, cu privire la atribuțiile instituției Avocatul Poporului - 11 noiembrie 2016;

- Participare la instruirea anuală a Birourilor teritoriale și a centrelor zonale ale Instituției Avocatul Poporului, la Albac, județul Alba, în perioada 27-30 noiembrie 2016.

Biroul Teritorial Cluj:

- Participare la dezbaterile cu privire la reformarea sistemului penitenciar, în prezența ministrului justiției Raluca Prună, la sediul Instituției Prefectului Județul Cluj - 2 septembrie 2016;

- Participare la conferința finală a proiectului *Înființarea unui centru terapeutic pentru femei în cadrul Penitenciarului Gherla* - 27 septembrie 2016;

- Participare la conferința națională *PEER – Proiecte ale copiilor și tinerilor: Participare la decizii și acțiune socială*, organizată de Departamentul de Asistență Socială din cadrul Facultății de Sociologie și Asistență Socială al Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, în perioada 13-14 octombrie 2016;

- Participare la instruirea anuală a Birourilor teritoriale și a centrelor zonale ale Instituției Avocatul Poporului, la Albac, județul Alba, în perioada 27-30 noiembrie 2016.

Biroul Teritorial Constanța:

- Participare la seminarul cu tema *Avocatul Poporului, atribuții și competențe, mediator între persoane fizice și autorități publice*, la Facultatea de Drept și Științe Administrative din cadrul Universității Ovidius - 29 februarie 2016 (studenți anul I);

- Participare la seminarul național *Criminalitatea juvenilă*, o dramă socială, organizat de Facultatea de Drept și Științe Administrative Ovidius din Constanța, în perioada 7-8 mai 2016;

- Participare la acțiunile organizate de Instituția Prefectului Județului Constanța, cu ocazia Zilei Europei - 9 mai 2016 ;

- Participare la conferința cu tema *Înțelegerea și aplicarea noilor coduri fundamentale ale României*, organizată de Baroul Constanța, în colaborare cu Institutul Național pentru Pregătirea și Perfecționarea Avocaților și Editura Universul Juridic - 28 mai 2016;
- Participare la programul de perfecționare *Sistemul drepturilor omului. Aplicabilitate și garanții*, organizat la Sinaia, de A.N.F.P., în parteneriat cu S.C. Formatica S.R.L., în perioada 22-28 august 2016;
- Participare la instruirea anuală a Birourilor teritoriale și a centrelor zonale ale Instituției Avocatul Poporului, la Albac, județul Alba, în perioada 28-30 noiembrie 2016;
- Participare la workshop-ul: *Dialog juridic*, organizat de Camera de Comerț, Industrie, Navigație și Agricultură Constanța prin Centrul Enterprise Europe Network Constanța, în colaborare cu Baroul Constanța și I.N.P.P.A. Brașov - 16 decembrie 2016.

Biroul Teritorial Craiova:

- Participare la seminarul cu tema *Reabilitarea și reintegrarea socială a copiilor victime ale abuzului, neglijării și exploatării*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj - 26 ianuarie 2016;
- Participare la seminarul cu tema *Monitorizarea și prevenirea extinderii fenomenului de infracționalitate juvenilă*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj - 9 februarie 2016;
- Participare la seminarul cu tema *Creșterea nivelului de socializare și integrare în școală a copilului delincvent*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj - 11 martie 2016;
- Participare la seminarul *Dreptul copilului la liberă exprimare*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj - 16 mai 2016;
- Participare la seminarul *Promovarea drepturilor copilului din asistență maternală*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj - 17 iunie 2016;
- Participare la seminarul *Dreptul copilului la sănătate și servicii medicale*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj - 15 iulie 2016;
- Participare la seminarul *Dreptul copiilor la timp liber, recreere și activități culturale*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj - 22 august 2016;
- Participare la seminarul cu tema *Prevenirea acțiunilor infracționale în rândul copiilor și a comunității*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj - 16 septembrie 2016;
- Participare la cursul de perfecționare profesională cu titlul *Egalitate de gen în sectorul public*, organizat de Ministerul Muncii și Agenția Funcționarilor Publici, în perioada 29 august – 2 septembrie 2016;
- Participare la seminarul cu tema *Cum sunt priviți copiii aflați în asistență maternală în comunitatea în care trăiesc*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj - 17 octombrie 2016;
- Participare la conferința *10 ani de OPCAT*, organizată de Centrul Zonal Craiova MNP - 15 noiembrie 2016;
- Participare la seminarul *Informarea și sensibilizarea autorităților publice locale cu privire la dreptul fiecărui copil la educație*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj - 23 noiembrie 2016;

- Participare la conferința *Rezultatele cursului de Formare de formatori în mediul penitenciar*, organizată de Penitenciarul din Craiova - 24 noiembrie 2016;
- Participare la instruirea anuală a Birourilor teritoriale și a centrelor zonale ale Instituției Avocatul Poporului, la Albac, județul Alba, în perioada 27-30 noiembrie 2016;
- Participare la seminarul *Dreptul copilului la stabilirea și păstrarea identității sale*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Dolj - 12 decembrie 2016.

Biroul Teritorial Galați:

- Participare la instruirea anuală a Birourilor teritoriale și a centrelor zonale ale Instituției Avocatul Poporului, la Albac, județul Alba, în perioada 28-30 noiembrie 2016.

Biroul Teritorial Iași:

- Participare la cursul de formare profesională organizat de ANFP - *Medierea și negocierea disputelor și conflictelor în administrația publică*, 4-8 iulie 2016;
- Participare la cursul de formare profesională organizat de ANFP - *Psihologia acțiunii administrative* - 25-29 iulie 2016;
- Participare la cursul de formare profesională organizat de ANFP - *Răspundere, control și legalitate în administrația publică*, în perioada 22-28 august 2016, la Neptun;
- Participare la conferința de informare și consultare publică, organizată de Ministerul Justiției și APADOR-CH, la sediul Instituției Prefectului Județul Iași, cu privire la implementarea măsurilor de reformă în sistemul penitenciar - 6 septembrie 2016;
- Participare la instruirea anuală a Birourilor teritoriale și a centrelor zonale ale Instituției Avocatul Poporului, la Albac, județul Alba, în perioada 28-30 noiembrie 2016.

Biroul Teritorial Oradea:

- Participare la festivitățile organizate de Instituția Prefectului Județul Bihor cu ocazia Zilei Imnului - 29 iulie 2016;
- Participare la instruirea anuală a Birourilor teritoriale și a centrelor zonale ale Instituției Avocatul Poporului, la Albac, județul Alba, în perioada 27-30 noiembrie 2016.

Biroul Teritorial Pitești:

- Participare la seminarul cu tema *Spațiul public european al drepturilor și libertăților fundamentale*, organizat de Centrul Europe Direct din cadrul Bibliotecii Județene „Antim Ivireanul” Râmnicu Vâlcea - 16 martie 2016;
- Participare la Forumul internațional *Religiile în dialog – Rolul dezbaterii religioase în dezvoltarea dialogului intercultural și interreligios*, organizat de Centrul de Studii și Documentare Societate, Drept, Religie, Departamentul Dialog Interreligios, Intercultural și Interetnic din cadrul Universității București, Facultatea de Teologie Ortodoxă București și Centrul Cultural româno-panarab - 24 martie 2016;
- Participare la *Conferința națională privind bune practici de lucru cu copiii cu părinți plecați la muncă în străinătate*, organizată de Salvați Copiii - 17 mai 2016;
- Participare la seminarul *Nu abuzului, DA drepturilor copilului*, organizat de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Argeș - 17 noiembrie 2016;
- Participare la instruirea anuală a Birourilor teritoriale și a centrelor zonale ale Instituției Avocatul Poporului, la Albac, județul Alba, în perioada 27-30 noiembrie 2016.

Biroul Teritorial Ploiești:

- Participare la sesiunea de informare pentru reprezentanții autorităților locale, persoane cu dizabilități și organizații neguvernamentale, organizată de Fundația Estuar - 20 aprilie 2016;

- Participare la întâlnirea organizată de Organizația Umanitară Concordia, în cadrul proiectului *Servicii sociale integrate pentru familii din zone dezavantajate* - 27 aprilie 2016;

- Participarea reprezentanților Biroului Teritorial Ploiești la *Conferința regională 13 octombrie - Ziua Educației în Penitenciare*, organizată de Penitenciarul Ploiești;

Temele abordate în agenda conferinței au cuprins aspectele legate de importanța dezvoltării unor deprinderi I.T. în penitenciar, ca premisă a reinsertiei post detenție, necesitatea educației din perspectiva spirituală, rolul educației formale și nonformale, modele de bună practică în domeniul reintegrării sociale a categoriilor vulnerabile oferite de colaboratorii locali;

- Participare la instruirea anuală a Birourilor teritoriale și a centrelor zonale ale Instituției Avocatul Poporului, la Albac, județul Alba, în perioada 28-30 noiembrie 2016.

Biroul Teritorial Suceava:

- Participare la masa rotundă cu tema *Sănătatea mintală în județul Suceava - Probleme generale, soluții locale*, organizată de Asociația Regională de Educare a Adulților Suceava, Fundația Orizonturi Câmpulung Moldovenesc și Fundația Efes Siret - 18 februarie 2016;

- Participare la simpozionul cu tema *Rolul femeii în dezvoltarea și modernizarea serviciilor publice locale din zona municipiului Fălticeni*, organizat de Patronatul Serviciilor Publice din România - 10 martie 2016;

- Participare la conferința cu tema *Politica externă a României cu privire la Basarabia reflectată în activitatea diplomaților săi*, organizată de Universitatea Ștefan cel Mare din Suceava împreună cu ARPE București - 15 aprilie 2016;

- Participare la simpozionul - *Concurs Interjudețean SINGUR ACASĂ*, organizat de ISJ Suceava, CSEI Suceava, CJRAE Suceava, Casa Corpului Didactic Suceava în parteneriat cu Organizația „Salvați Copiii” Filiala Suceava și Palatul Copiilor Suceava - 12 mai 2016;

- Participare la jurizarea concursului *MESAJUL MEU ANTIDROG*, la Crepeca Suceava - 19 mai 2016;

- Participare la *Marșul antitrafic*, organizat de elevii Colegiului Național „Eudoxiu Hurmuzachi” Rădăuți, prilejuit de Ziua Internațională a Copilului Dispărut, în parteneriat cu ANITP-CR Suceava și ISJ Suceava - 25 mai 2016;

- Participare la grupul de lucru *ADPARE pentru implementarea activităților proiectelor TEMVI Minori traficați și exploatați, între vulnerabilitate și ilegalitate și PRO ACT – Identificarea proactivă și asistența traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă în UE*, eveniment realizat în colaborare și cu sprijinul ANITP-CR Suceava, în perioada 9-10 iunie 2016;

- Participare la conferința de deschidere a celei de-a VI-a ediții a campaniei *16 zile Zile de Activism împotriva Violenței și Respectarea Demnității*, organizată de Comisia Județeană pentru Egalitate de Șanse, Instituția Prefectului Județul Suceava - 25 noiembrie 2016;

- Participare la instruirea anuală a Birourilor teritoriale și a centrelor zonale ale Instituției Avocatul Poporului, la Albac, județul Alba, în perioada 27-30 noiembrie 2016.

Biroul Teritorial Târgu- Mureș:

- Participare la instruirea anuală a Birourilor teritoriale și a centrelor zonale ale Instituției Avocatul Poporului, la Albac, județul Alba, în perioada 27-30 noiembrie 2016.

Biroul Teritorial Timișoara:

- Participare la masa rotundă cu tema *Rolul Avocatului Poporului în societatea românească*, organizată de APADOR-CH, ANBCC și ActiveWatch - 1 aprilie 2016;

- Participare la întâlnirea regională organizată de Ministerul Justiției cu privire la măsurile pentru reducerea supraaglomerării și îmbunătățirea condițiilor de detenție - 1 septembrie 2016;

- Participare la instruirea anuală a Birourilor teritoriale și a centrelor zonale ale Instituției Avocatul Poporului, la Albac, județul Alba, în perioada 27-30 noiembrie 2016;

- Participare la workshop-ul organizat în cadrul proiectului VALLEY *Sistem de Validare a Experiențelor de Învățare ale Tinerilor* - 19 decembrie 2016.

CAPITOLUL XIII

RESURSE UMANE, MATERIALE ȘI BUGETARE

SECȚIUNEA 1

RESURSE UMANE

Instituția este condusă de Avocatul Poporului, asistat de 5 adjuncți care sunt asimilați secretarilor de stat, specializați pe cinci domenii de activitate din cele cinci existente.

În teritoriu, activitatea se desfășoară prin cele 14 birouri teritoriale, organizate pe criteriul geografic al curților de apel, precum și prin cele 4 centre zonale ale Mecanismului Național de Prevenire a Torturii în Locurile de Detenție.

Personalul existent în instituție de 128 salariați, este format din: 6 demnitari, 1 director coordonator, 1 șef serviciu, 4 șefi de birou, 50 consilieri, 42 experți, 9 referenți, 7 angajați ca personal tehnico-administrativ, la care se adaugă 7 consilieri și un referent cu jumătate de normă la cabinetul Avocatului Poporului.

Structura organizatorică a instituției Avocatul Poporului este prevăzută în Regulamentul de organizare și funcționare a instituției, care necesită însă actualizare în raport cu ultima modificare legislativă intervenită în anul 2014.

Structura organizatorică a instituției reflectă domeniile de specializare, astfel cum sunt stabilite prin lege, și anume:

- a) drepturile omului, egalitate de șanse între bărbați și femei, culte religioase și minorități naționale;
- b) drepturile copilului, ale familiei, tinerilor, pensionarilor, persoanelor cu handicap;
- c) armată, justiție, poliție, penitenciare;
- d) proprietate, muncă, protecție socială, impozite și taxe;
- e) prevenirea torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante în locurile de detenție.
- f) serviciul de contencios constituțional, recurs în interesul legii, contencios administrativ și juridic, analiză acte normative, relații externe și comunicare.

Activitatea economică și administrativă a instituției este coordonată de directorul coordonator.

În cadrul instituției funcționează Consiliul Consultativ, care este compus din Avocatul Poporului, adjuncții acestuia, directorul coordonator, precum și alte persoane desemnate de Avocatul Poporului. Consiliul se întrunește o dată pe lună sau ori de câte ori se consideră necesar.

Consiliul Consultativ se convoacă de Avocatul Poporului.

Instituția Avocatul Poporului și-a desfășurat activitatea în anul 2016 cu o schemă de personal ce a cuprins un număr de 147 de posturi finanțate, din care 139 de posturi repartizate la sediul central și la birourile din teritoriu, precum și la cele patru centre zonale; iar 8 posturi la cabinetul Avocatului Poporului.

La începutul anului 2016 au fost înregistrați 115 salariați și 32 posturi vacante. În cursul anului, în perioada ianuarie - decembrie au avut loc 18 intrări și 5 ieșiri.

La sfârșitul anului 2016 au fost înregistrate 19 posturi vacante, astfel: șef birou (1), consilieri (8), expert (6), șofer (3) și referenți (1).

Personalului instituției Avocatul Poporului îi sunt aplicabile prevederile Statutului personalului din structurile de specialitate ale Parlamentului.

SECȚIUNEA a 2-a

RESURSE MATERIALE ȘI BUGETARE

Prezentul capitol tratează resursele financiare ale instituției și modul în care au fost consumate, baza legală și modificările legislative privind creditele puse la dispoziție prin bugetul instituției.

Situația creditelor bugetare alocate și consumate de instituția Avocatul Poporului în anul 2016 este prezentată în tabelul următor:

Titlul	Buget inițial Legea nr. 339/2015	Influențe rectificare bugetară conform OG nr. 14/2016	Influențe rectificare bugetară conform OUG nr. 86/2016	Retrageri credite conform art.54 din Legea nr. 500/2002	Buget diminuat rămas de executat	Buget consumat la data de 31.12.2016	Realizat %
Total, din care:	10.400.000	+5.000.000	-764.000	-633.000	14.003.000	13.819.191	98,69
Cheltuieli personal	7.418.000	+5.000.000	-	-290.000	12.128.000	12.073.749	99,55
Bunuri și servicii	2.423.000	-	-415.000	-293.000	1.715.000	1.605.619	93,62
Transferuri	10.000	-	-	-	10.000	8.717	87,17
Capital	549.000	-	-349.000	-50.000	150.000	131.106	87,40

În vederea desfășurării activității în anul 2016, instituției Avocatul Poporului i s-au alocat prin **Legea nr. 339/2015 a bugetului de stat pe anul 2016**, credite în valoare de **10.400.000 lei**.

Prin *Ordonanța Guvernului nr. 14/2016 cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2016* a fost aprobată suplimentarea fondurilor alocate în bugetul pe 2016 la *Titlul I Cheltuieli de personal* cu suma de 5.000.000 lei. Acest fapt a fost rezultatul solicitării făcute de instituția Avocatul Poporului prin adresa nr. 7935/19.04.2016 ca urmare a necesității stabilirii salariilor personalului cu funcții de conducere și de execuție din cadrul instituției în acord cu nivelul prevăzut de lege pentru funcțiile similare din aparatul Parlamentului, stabilite la nivelul de salarizare maxim aflat în plată aferent funcțiilor din cadrul aparatului de lucru al Guvernului, conform prevederilor art. III, pct. 1 din Legea nr. 293/2015.

Prin adresa nr. 12445/28.11.2016 Ministerul Finanțelor Publice ne-a comunicat aprobarea influențelor asupra bugetului instituției Avocatul Poporului pe anul 2016 în sensul diminuării bugetului cu suma de 764.000 lei (respectiv cu 415.000 lei la *Titlul II Bunuri și servicii* și cu 349.000 lei la *Titlul XIII Active nefinanciare*), având în vedere prevederile *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 86/2016 cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2016*.

Prin adresa nr. 432.794/15.12.2016 Ministerul Finanțelor Publice ne-a comunicat aprobarea diminuării bugetului Avocatului Poporului pe anul 2016, având în vedere prevederile art. 54, alin. (3) din Legea nr. 500/2002 cu suma de 633.000 lei (respectiv cu 290.000 lei *Titlul I Cheltuieli de personal*, cu 293.000 lei la *Titlul II Bunuri și servicii* și cu 50.000 lei la *Titlul XIII Active nefinanciare*).

Execuția bugetară a anului 2016 s-a realizat la nivelul a 98,69% din bugetul alocat.

La **Titlul I. Cheltuieli de personal** a fost necesară suplimentarea fondurilor alocate în bugetul pe 2016, cu suma de 5.000.000 lei, cu ocazia primei rectificări bugetare a bugetului de stat, ca urmare a majorării salariilor personalului cu funcții de conducere și de execuție din cadrul instituției conform Legii nr. 293/2015, fonduri ce nu au fost prevăzute în bugetul aprobat inițial.

Consumarea fondurilor privind cheltuielile de personal s-a făcut cu respectarea dispozițiilor *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 83/2014*, modificată și completată cu prevederile *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 35/2015*, aprobată prin Legea nr. 293/2015, privind salarizarea în anul 2016 a personalului plătit din fonduri publice, procedându-se concomitent și la stabilirea încadrării personalului în conformitate cu prevederilor Legii nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fondurile publice.

În urma reanalizării execuției bugetare și ținând cont de necesitățile de finanțare pe luna decembrie 2016, în bugetul instituției au fost identificate economii în valoare de 290.000 lei la *Titlul I, Cheltuieli de personal* prin menținerea până la finele anului a 19 posturi vacante.

În baza art. 54 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice s-a propus disponibilizarea economiilor realizate la Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului. În acest fel, bugetul rămas de executat în anul 2016 a fost de 12.128.000 lei, iar cheltuielile cu salariile au fost, la finele anului 2016, în valoare de 12.073.749 lei, execuția bugetară fiind de 99,55%.

Instituția Avocatul Poporului nu are datorii și nici întârzieri la plata salariilor sau a contribuțiilor la bugetul de stat și bugetul asigurărilor sociale de stat.

La **Titlul II. Bunuri și servicii**, în cursul anului 2016 s-a aprobat Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice, prin care se abrogă *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2006* privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii. Acest fapt a determinat schimbări în modul de efectuare a achizițiilor publice în sensul că, începând cu luna iunie, toate achizițiile publice, cu mici excepții, au fost efectuate prin intermediul SEAP.

Toate achizițiile din cursul anului 2016 au fost efectuate prin achiziție directă, nedepășindu-se pragul prevăzut în Legea nr. 98/2016 la art. 7 alin. (5).

În urma reanalizării execuției bugetare și ținând cont de necesitățile de finanțare pe trimestrul IV al anului 2016, în bugetul instituției au fost identificate economii în sumă de 415.000 lei la *Titlul II, Bunuri și servicii*, iar cu ocazia celei de a doua rectificări bugetare a

bugetului de stat pe anul 2016, având în vedere prevederile *Ordonanței de Urgență a Guvernului cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2016, nr. 86/2016*, Ministerul Finanțelor Publice ne-a comunicat aprobarea acestor influențe asupra bugetului instituției (achiziții de birouri, calculatoare, rechizite, servicii transport, reparații curente, servicii curățenie, nerealizate la nivelul celor preconizate ca urmare a menținerii până la finele anului a 19 posturi vacante și a imposibilității schimbării sediului până la închiderea exercițiului bugetar).

În baza art. 54 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice s-a propus disponibilizarea la Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului a sumei de 293.000 lei. În acest fel, bugetul rămas de executat în anul 2016 a fost de 1.715.000 lei, iar cheltuielile realizate au fost, la finele anului 2016, în valoare de 1.605.619 lei, execuția bugetară fiind de 93,62%.

La **Titlul VII. Alte transferuri**, din bugetul de executat în anul 2016 de 10.000 lei au fost efectuate plăți în sumă de 8.717 lei. Execuția bugetară a fost de 87,17 % suma fiind în totalitate destinată achitării contribuției de membru al instituției Avocatul Poporului la organismele internaționale la care aceasta este afiliată.

La **Titlul X. Active nefinanciare** instituția a avut o prevedere inițială de 549.000 lei, din care, 335.000 lei o reprezenta achiziția de autoturisme, 64.000 lei, achiziția de mobilier și aparatură IT, iar 150.000 lei achiziția de soft.

Achiziția autoturismelor prevăzută a se realiza în cursul anului 2016 nu a fost posibilă ca urmare a faptului că prevederile art. 3 din Ordonanța Guvernului nr. 80/2001 privind stabilirea unor normative de cheltuieli pentru autoritățile administrației publice și instituțiile publice nu au fost modificate în sensul solicitării instituției Avocatul Poporului de a fi încadrată între instituțiile care își stabilesc normative proprii.

Ca urmare, în cursul anului 2016 a fost achiziționat un singur autoturism, care a întregit parcul auto comun al instituției, cu încadrarea în prevederile Ordonanței Guvernului nr. 80/2001, în valoare de 64.890 lei.

În cursul anului 2016 a fost achiziționată aparatură de birou de natura mijloacelor fixe în valoare de 13.422 lei, precum și calculatoare care au necesitat achiziția de licențe WinPro 8.1 și Office 2016 Home and Business în valoare totală de 52.794 lei.

Diferența bugetată nu a putut fi consumată deoarece necesitatea urgentă de calculatoare pentru noii angajați a impus achiziția directă a acestora, nemaifiind posibilă, conform legii, demararea ulterioară a unei proceduri de achiziții pentru calculatoare, imprimante și soft.

În urma reanalizării execuției bugetare și ținând cont de cele de mai sus, instituția a identificat economii în valoare de 349.000 lei la *Titlul XIII Active nefinanciare*, iar cu ocazia celei de a doua rectificări bugetare a bugetului de stat pe anul 2016, având în vedere prevederile *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 86/2016 cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2016*, Ministerul Finanțelor Publice ne-a comunicat aprobarea acestor influențe asupra bugetului instituției Avocatul Poporului.

În baza art. 54 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice s-a propus și disponibilizarea sumei de 50.000 lei la Fondul de rezervă bugetară aflat la dispoziția Guvernului.

În acest fel, bugetul rămas de executat în anul 2016 a fost de 150.000 lei, iar cheltuielile realizate au fost, la finele anului 2016, în valoare de 131.106 lei, execuția bugetară fiind de 87,40 %.

CAPITOLUL XIV

AUDIT ȘI MANAGEMENTUL RISCURILOR

În anul 2016, în instituția Avocatul Poporului au fost efectuate misiuni de audit privitoare la: auditul operațiunilor de trezorerie (decontări bănești), auditul sistemului contabil al instituției Avocatul Poporului, auditul cheltuielilor de personal și plății drepturilor aferente, a impozitelor și contribuțiilor, auditul Birourilor Teritoriale Timișoara și Galați, evaluarea procesului și stadiului de implementare a standardului de control intern managerial „managementul riscului”.

În rapoartele de audit întocmite s-a constatat fiabilitatea sistemelor auditate, dar și aspecte care necesită perfecționări atât din punct de vedere procedural, organizatoric cât și al resurselor umane implicate. O recomandare generală s-a referit la necesitatea îmbunătățirii sistemului de control intern, mai ales prin elaborarea de noi proceduri operaționale interne și revizuirea celor existente, fapt materializat la finele anului 2016 printr-un sistem procedural complex, care cuprinde 36 de proceduri, actualizate în conformitate cu legislația existentă.

SECȚIUNEA 1

ACTIVITATEA DE AUDIT PUBLIC INTERN

În anul 2016, au fost efectuate misiuni de asigurare prin monitorizarea proceselor de management al riscurilor, de control și de guvernare, dar și activități de consiliere menite să adauge valoare și să îmbunătățească procesele guvernantei în instituția Avocatul Poporului. Activitățile de asigurare au fost misiuni de regularitate/conformitate și de sistem.

Tematica misiunilor s-a referit la:

a) Auditul de sistem, respectiv o evaluare de profunzime a sistemelor de conducere și control intern, cu scopul de a stabili dacă acestea funcționează economic, eficace și eficient, pentru identificarea deficiențelor și formularea de recomandări pentru corectarea acestora.

Tema aleasă a fost: evaluarea procesului și stadiului de implementare a standardului de control intern „managementul riscului”.

b) Auditul de regularitate/conformitate, care reprezintă examinarea acțiunilor asupra efectelor financiare pe seama fondurilor publice sau a patrimoniului public, sub aspectul respectării ansamblului principiilor, regulilor procedurale și metodologice, conform normelor legale. Temele alese au fost:

- auditul operațiunilor de trezorerie (decontări bănești);
- auditul sistemului contabil al instituției Avocatul Poporului;
- auditul cheltuielilor de personal și plății drepturilor aferente, a impozitelor și contribuțiilor.

c) Auditul performanței, care examinează dacă criteriile stabilite pentru implementarea obiectivelor și sarcinilor entității publice sunt corecte pentru evaluarea rezultatelor și apreciază dacă rezultatele sunt conforme cu obiectivele. Temele alese au fost: auditul Biroului Teritorial Timișoara și auditul Biroului Teritorial Galați (pentru aspecte legate de evaluarea rezultatelor birourilor teritoriale în raport cu obiectivele; au fost avute în vedere și

confruntarea dintre situația patrimonială scriptică cu cea faptică, activitățile IT, de registratură și arhivare, îndeplinirea cerințelor minime de securitate și sănătate în muncă).

În activitatea de audit intern sunt respectate prevederile Legii nr. 672/2002 privind auditul public intern; cadrul metodologic și procedural necesar desfășurării activității de audit public intern este în conformitate cu legislația în vigoare, fiind adoptate și avizate norme metodologice proprii privind auditul public intern, Carta auditului intern și Codul privind conduita etică a auditorului intern. Sunt elaborate și actualizate ghiduri procedurale adaptate specificului instituției.

Consilierul pentru audit a avut acces la toate datele și informațiile, inclusiv la cele existente în format electronic, pe care le-a considerat relevante pentru scopul și obiectivele misiunii. Conducerea a dispus măsurile necesare, având în vedere recomandările din rapoartele de audit intern, în scopul perfecționării activităților auditate.

În anul 2016, în instituția Avocatul Poporului, activitatea de audit intern a continuat, ca și în perioadele precedente, să sprijine structurile auditate prin intermediul opiniilor și recomandărilor, să asigure o mai bună monitorizare a conformității cu regulile și procedurile existente.

Misiunile de audit intern aferente anului 2016 s-au efectuat conform Planului anual de audit intern, aprobat de conducere.

Principalele constatări din rapoartele de audit aferente anului 2016 s-au referit la următoarele aspecte:

- operațiunile de decontări bănești efectuate la instituția Avocatul Poporului au asigurat reflectarea, urmărirea, controlul existenței și gestionării corecte a elementelor de trezorerie; s-a respectat disciplina financiară privind operațiile de încasări și plăți cu numerar prin casierie și fără numerar prin conturi bancare la bănci comerciale și la Direcția de Trezorerie și Contabilitate a Municipiului București.

- sistemul de gestiune și contabilizare din instituția Avocatul Poporului a fost funcțional și a asigurat: înregistrarea cronologică și sistematică, prelucrarea, publicarea și păstrarea informațiilor cu privire la poziția financiară, performanța financiară și fluxurile de trezorerie, conform legii, controlul operațiunilor prin păstrarea integrității elementelor patrimoniale, cu respectarea disciplinei financiare, premize pentru o bună gestiune, informații ordonatorului principal de credite cu privire la patrimoniul aflat în administrare și cu privire la execuția bugetului de venituri și cheltuieli, servind astfel în procesul de luare a deciziilor, la nivel managerial.

- operațiunile de inventariere au respectat cadrul legal și au atins obiectivul de înregistrare și confirmare a valorii activelor și pasivelor din patrimoniul instituției. Nu au fost constatate plusuri, lipsuri și deprecieri la bunuri, pagube determinate de expirarea termenelor de prescripție a creanțelor sau din alte cauze; au fost respectate prevederile Ordinului Ministerului Finanțelor Publice nr. 2861/2009 pentru aprobarea Normelor privind organizarea și efectuarea inventarierii elementelor de natura activelor, datoriilor și capitalurilor proprii. În anul 2016 s-a efectuat casarea a unor obiectele de inventar uzate și a unor mijloacele fixe inventariate complet amortizate, uzate atât fizic, cât și moral.

- Birourile Teritoriale Galați și Timișoara au avut o activitate susținută, materializată în acordarea de audiențe, soluționarea de petiții, preluarea apelurilor telefonice ale cetățenilor prin serviciul dispecerat, sesizări din oficiu, colaborări inter-instituționale, apariții mass-media și elaborarea de rapoarte speciale; salariații cunosc și aplică prevederile Codului Etic al instituției Avocatul Poporului și ale Strategiei Naționale Anticorupție.

- Comisia de monitorizare din instituția Avocatul Poporului a elaborat 36 proceduri operaționale interne; membrii Comisiei au colaborat la redactare și la planificare, și a existat

o bună coordonare a activităților, iar acțiunile de implementare a programului sistemului de control managerial au fost eficiente, în sensul că au fost îndeplinite obiectivele programate.

În rapoartele de audit întocmite s-a constatat fiabilitatea sistemelor auditate, dar și aspecte care necesită îmbunătățiri atât din punct de vedere procedural, organizatoric cât și al resurselor umane implicate.

Principalele recomandări de audit au subliniat necesitatea dezvoltării cadrului procedural intern și de continuare a eforturilor de implementare a standardelor de management la entitățile publice, prevăzute în Ordinul Secretariatului general al Guvernului nr. 400/2015 pentru aprobarea Codului controlului intern. De asemenea, s-au făcut recomandări punctuale, dintre care amintim:

- analiza posibilității efectuării unor noi casări, în felul acesta, patrimoniul instituției ar fi degrevat de active redundante și s-ar crea posibilitatea de a se achiziționa unele noi, funcționale; în plus, s-ar evita riscul efectuării unor cheltuieli suplimentare, neeconomice, legate de transportul, manipularea și montarea unor active uzate.

- monitorizarea în continuare operațiunile cu mijloace circulante bănești, securitatea operațiunilor cu numerar, urmărirea scadențelor, plata datoriilor curente (furnizori de bunuri și servicii, salarii, contribuții salariale) și încasarea creanțelor, în conformitate cu termenele legale și contractuale.

- în situația mutării sediului instituției Avocatul Poporului, acordarea unei atenții deosebite asigurării securității activelor și a datelor în format fizic/electronic; de asemenea, întrucât există un real pericol în cazul producerii unui seism major, ar fi utilă elaborarea unui plan de recuperare a datelor informatice în caz de dezastru.

- necesitatea comunicării mai eficiente cu mass-media, astfel încât să se popularizeze activitatea Birourilor Teritoriale Galați și Timișoara pentru a exista o vizibilitate mai mare a instituției, spre beneficiul cetățenilor, care vor deveni conștienți de drepturile pe care le au și de modalitățile de a beneficia de consilierea specializată a experților din teritoriu.

A fost întocmit și Raportul anual în legătură cu activitatea de audit public intern referitoare la anul precedent, care a fost transmis în termenul legal Curții de Conturi și Unității Centrale de Armonizare pentru Auditul Public Intern din cadrul Ministerului Finanțelor Publice.

În anul 2016 a fost elaborat și un plan de audit multianual pentru perioada 2017-2019. Planificarea multianuală a misiunilor de audit a ținut cont de principiul ciclicității, care presupune includerea în program a tuturor ariilor auditabile, cel târziu odată la trei ani. S-a urmărit ca în planul multianual să existe un echilibru între misiunile referitoare la cele trei tipuri de audit, de sistem, de regularitate/conformitate, de performanță.

În ceea ce privește pregătirea profesională continuă, auditorul instituției a urmat în cursul anului 2016, programe de perfecționare profesională cu tematica „Tehnici de audit privind investițiile publice” și „Auditul performanței”; suplimentar, s-a efectuat pregătire profesională individuală (studiul legislației, participare la conferințe științifice).

SECȚIUNEA a 2- a

CONTROLUL MANAGERIAL INTERN

Deoarece în anul 2016, a fost modificată legislația privitoare la controlul intern managerial, prin adoptarea Ordinului nr. 200/2016 privind modificarea și completarea Ordinului secretarului general al Guvernului nr. 400/2015 pentru aprobarea Codului controlului intern/manAGERIAL al entităților publice, Avocatul Poporului a luat măsuri pentru punerea în practică a noilor prevederi, constituind, prin act de decizie internă o structură cu atribuții de monitorizare, coordonare și îndrumare metodologică a implementării sistemului de control intern managerial denumită Comisia de monitorizare. Aceasta are un rol fundamental pentru întărirea capacității organizatorice a instituției Avocatul Poporului, având ca atribuții principale: coordonarea procesului de actualizare a obiectivelor și a activităților la care se atașează indicatori de performanță sau de rezultat pentru evaluarea acestora, analiza și prioritizarea riscurilor semnificative, analiza și avizarea procedurilor formalizate, analiza informării privind monitorizarea performanțelor, elaborată de secretarul Comisiei de monitorizare, pe baza raportărilor anuale privind monitorizare performanțelor anuale, de la nivelul compartimentelor și elaborarea Programul de dezvoltare a sistemului de control intern managerial.

De asemenea, a fost constituită Echipa de gestionare a riscurilor de la nivelul instituției Avocatul Poporului, care cuprinde conducătorii de compartimente și este coordonată de către un președinte, persoană care deține funcție de conducere și care este diferită de persoana care coordonează Comisia de monitorizare.

În anul 2016, Comisia de monitorizare a inventariat activitățile instituției Avocatul Poporului, iar obiectivele generale și specifice ale entității publice au fost transpuse de Comisie în activități care au fost reflectate în fișele posturilor, responsabilitățile individuale fiind prevăzute cu claritate. Practic, pentru fiecare politică și activitate, s-a asigurat monitorizarea performanțelor, utilizându-se indicatori cantitativi și calitativi relevanți. Componentele și obiectivele controlului intern în instituția Avocatul Poporului au respectat liniile directoare pentru Standardele de Control Intern în Sectorul Public, cu cele cinci componente ale modelului COSO, preluate în INTOSAI GOV 9100, model considerat ca fiind un instrument managerial de importanță strategică.

În cadrul sistemului de control intern al instituției Avocatul Poporului, un rol foarte important l-a avut controlul financiar preventiv, care are drept scop identificarea proiectelor de operațiuni care nu respectă condițiile de legalitate și regularitate și/sau, după caz, de încadrare în limitele și destinația creditelor bugetare și de angajament și prin a căror efectuare s-ar putea prejudicia patrimoniul public și/sau fondurile publice. Monitorizarea făcută asupra controlului financiar preventiv de către controlorul delegat și evaluarea făcută prin auditul intern au fost de natură să ofere o bază de asigurare rezonabilă că procedurile de control intern operează eficient în practică.

S-a urmărit în permanență perfecționarea sistemului de control intern/manAGERIAL al instituției Avocatul Poporului, pentru îmbunătățirea eficacității și eficienței funcționării, fiabilitatea informațiilor interne și externe, conformitatea cu legile, regulamentele, politicile interne și cu Acquis-ul comunitar în domeniul controlului intern.

În anul 2016, Comisia de monitorizare a avut o activitate eficientă, concretizată în elaborarea a 6 ediții revizuite de proceduri operaționale interne, precum și a 3 proceduri noi

în domeniul achizițiilor publice, în conformitate cu legislația incidentă. A fost îndeplinită cu regularitate obligația de raportare semestrială a situațiilor centralizatoare privind stadiul implementării sistemului de control intern/managerial. De asemenea, s-a desfășurat activitatea de autoevaluare a stadiului implementării standardelor de control intern/managerial în instituția Avocatul Poporului, fapt care a stat la baza întocmirii Raportului anual asupra sistemului de control intern/managerial.

SECȚIUNEA a 3- a

MANAGEMENTUL RISCURILOR

În anul 2016, instituția Avocatul Poporului a analizat sistematic riscurile legate de desfășurarea activităților sale, a elaborat planuri corespunzătoare, în direcția limitării posibilelor consecințe ale acestor riscuri și a numit salariații responsabili în aplicarea planurilor respective.

Comisia de monitorizare s-a întrunit periodic, pentru a identifica și analiza riscurile care puteau afecta realizarea obiectivelor și pentru a elabora planuri corespunzătoare, în direcția limitării posibilelor consecințe ale acestor riscuri.

Managementul riscului a reprezentat pe parcursul anului 2016 un proces continuu bazat pe activități de control și monitorizare permanentă, ceea ce a presupus: identificarea riscurilor care pot afecta realizarea obiectivelor, respectarea regulilor și regulamentelor, încrederea în informațiile financiare, protejarea bunurilor, prevenirea și descoperirea fraudelor, definirea categoriilor de riscuri (externe, operaționale, privind schimbarea), precum și a riscului inerent, riscului rezidual și apetitului pentru risc, evaluarea probabilității ca riscul să se materializeze și a mărimii impactului acestuia, monitorizarea și evaluarea riscurilor, precum și a gradului de adecvare a controalelor interne. Strategia majoră de atenuare a riscului a fost prevenția, în vederea atingerii obiectivelor fără evenimente negative disturbatoare.

Analiza riscurilor s-a efectuat la nivelul fiecărui compartiment, s-a completat Registrul riscurilor la nivelul instituției, pentru a monitoriza expunerea la risc, indicator calculat în funcție de două componente:

- probabilitatea manifestării riscurilor;
- impactul riscurilor asupra realizării obiectivelor instituției.

Principalele tipuri de riscuri evaluate în instituția Avocatul Poporului în anul 2016 au fost următoarele:

- riscuri strategice referitoare la realizarea unor acțiuni greșite legate de organizare și alocarea de resurse materiale, financiare, umane.
- riscuri informaționale, referitoare la adoptarea unor sisteme nesigure sau neperformante pentru prelucrarea informațiilor și raportare;
- riscuri de organizare (neformalizarea procedurilor): lipsa unor responsabilități precise, insuficienta organizare a resurselor umane, documentația insuficientă, neactualizată;
- riscuri operaționale: neînregistrarea în evidențele contabile, arhivare necorespunzătoare a documentelor justificative;
- riscuri generate de schimbările legislative, structurale, manageriale etc.;

- riscuri financiare, legate de pierderea unor resurse financiare sau acumularea de pasive inacceptabile, plăți nesecurizate, nedetectarea operațiilor cu risc financiar, neîncadrarea în bugetul aprobat.

Identificarea și evaluarea riscurilor a fost realizată și de auditorul intern la fiecare misiune, pentru fiecare categorie de operațiuni supusă auditului.

Atât riscul inerent (riscul prezent înainte ca acțiunile întreprinse de conducere să fie luate) cât și riscul rezidual (riscul care rămâne după ce conducerea a luat măsuri de diminuare a riscului) au fost evaluate cu atenție. Majoritatea riscurilor evaluate sunt mici și medii. Cele mai mari scoruri de risc sunt legate de incendii și calamități naturale, din cauza impactului distrugător al acestora. Pentru aceste riscuri au fost prevăzute măsuri speciale prin Planul privind asigurarea continuității activității instituției Avocatul Poporului, cum ar fi: măsuri de prevenire și de stingere a incendiilor (inclusiv instrucțiunile speciale pentru birourile teritoriale), organizarea activităților de pregătire a salariaților privind protecția civilă, organizarea evacuării în caz de urgență civilă, cutremur.

ANEXA NR. 1

**TABEL PRIVIND VOLUMUL GENERAL DE ACTIVITATE ȘI INDICATORII
ÎNREGISTRAȚI**

Nr. crt.	Indicatorul	Total
1.	Audiențe acordate cetățenilor la sediul instituției Avocatul Poporului și la birourile teritoriale	13699
2.	Petiții înregistrate la instituția Avocatul Poporului, la birourile teritoriale și la centrele zonale, referitoare la încălcarea unor drepturi și libertăți cetățenești	12519
3.	Apeluri telefonice înregistrate prin dispecerat la Avocatul Poporului și la birourile teritoriale	7770
4.	Anchete efectuate de instituția Avocatul Poporului	194
5.	Sesizări din oficiu	200
6.	Recomandări emise de Avocatul Poporului	44
7.	Puncte de vedere exprimate la solicitarea Curții Constituționale	1493
8.	Excepții de neconstituționalitate ridicate direct de Avocatul Poporului	5
9.	Obiecții de neconstituționalitate ridicate de Avocatul Poporului	-
10.	Acțiuni în contencios administrativ	2
11.	Recursuri în interesul legii	3
12.	Rapoarte speciale	1
13.	Vizite efectuate de Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție	85

ANEXA NR. 2

**STATISTICA PETIȚIILOR ÎNREGISTRATE ÎN RAPORT CU DREPTURILE ȘI
LIBERTĂȚILE ÎNCĂLCATE**

Nr. crt.	Drepturi constituționale	Nr. petiții
1.	Egalitatea în drepturi (art. 16)	443
2.	Străini și apatrizi (art.18)	1
3.	Dreptul de azil, extrădare, expulzare (art. 19)	2
4.	Accesul liber la justiție (art. 21)	2858
5.	Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică (art. 22)	579
6.	Dreptul la apărare (art. 24)	11
7.	Dreptul la libera circulație (art. 25)	4
8.	Dreptul la viață intimă, familială și privată (art. 26)	15
9.	Secretul corespondenței (art.28)	1
10.	Libertatea conștiinței (art. 29)	9
11.	Libertatea de exprimare (art. 30)	18
12.	Dreptul la informație (art. 31)	1414
13.	Dreptul la învățătură (art. 32)	28
14.	Dreptul la ocrotirea sănătății (art. 34)	167
15.	Dreptul la mediu sănătos (art. 35)	62
16.	Dreptul de vot (art. 36)	19
17.	Dreptul de a fi ales (art. 37)	75
18.	Dreptul de a fi ales în Parlamentul European (art.38)	2
19.	Libertatea întrunirilor (art.39)	2
20.	Dreptul de asociere (art. 40)	3
21.	Dreptul la muncă și protecția socială a muncii (art. 41)	239
22.	Dreptul de proprietate privată (art. 44)	1520
23.	Libertatea economică (art. 45)	2
24.	Dreptul la moștenire (art. 46)	1
25.	Dreptul la un nivel de trai decent (art. 47)	781

26.	Familia și dreptul la căsătorie (art. 48)	5
27.	Protecția copiilor și tinerilor (art. 49)	189
28.	Protecția persoanelor cu handicap (art. 50)	229
29.	Dreptul de petiționare (art. 51)	1850
30.	Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică (art. 52)	758
31.	Restrângerea exercițiului unor drepturi sau libertăți (art. 53)	12
32.	Așezarea justă a sarcinilor fiscale (art. 56)	189
33.	Dreptul la un proces echitabil (art. 6 din CEDO)	51
34.	Alte drepturi	980
	TOTAL GENERAL	12519

ANEXA NR. 3

STATISTICA PETIȚIILOR PRIMITE DIN STRĂINĂTATE

Nr. crt.	ȚARA	Nr. petiții înregistrate
1.	Marea Britanie	1
2.	Belgia	1
3.	Franța	5
4.	Federația Rusă	1
5.	Germania	7
6.	Grecia	2
7.	Ucraina	1
8.	Italia	1
9.	Republica Moldova	3
10.	Ungaria	3
11.	Suedia	9
TOTAL		34

ANEXA NR. 4

**ACTIVITATEA BIROURILOR TERITORIALE ALE INSTITUȚIEI
AVOCATUL POPORULUI**

Nr. crt.	Biroul teritorial	Audiențe	Petiții înregistrate	Apeluri telefonice	Activități informative
1.	Alba-Iulia	425	146	241	- 14 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 2 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
2.	Bacău	751	182	247	- 4 emisiuni radio-tv; - 7 articole publicate în presa locală; - 9 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 7 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
3.	Brașov	684	223	320	- 1 emisiune radio-tv; - 34 articole publicate în presa locală; - 34 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 4 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
4.	Cluj-Napoca	935	213	496	- 4 articole publicate în presa locală; - 15 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 4 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
5.	Constanța	725	278	358	- 15 emisiuni radio-tv; - 14 articole publicate în presa locală; - 40 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 6 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.

Nr. crt.	Biroul teritorial	Audiențe	Petiții înregistrate	Apeluri telefonice	Activități informative
6.	Craiova	1393	346	953	- 6 emisiuni radio-tv; - 1 articol publicat în presa locală; - 28 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 15 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
7.	Galați	276	79	250	- 22 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 1 participare la conferințe, seminarii interne și internaționale.
8.	Iași	869	349	353	- 4 emisiuni radio-tv; - 55 articole publicate în presa locală; - 11 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 6 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
9.	Oradea	583	158	319	- 9 emisiuni radio-tv; - 17 articole publicate în presa locală; - 18 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 2 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
10.	Pitești	1415	433	270	- 5 emisiuni radio-tv; - 24 articole publicate în presa locală; - 18 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 5 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.

Nr. crt.	Biroul teritorial	Audiențe	Petiții înregistrate	Apeluri telefonice	Activități informative
11.	Ploiești	1316	321	606	- 9 emisiuni radio-tv; - 113 articole publicate în presa locală; - 56 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 4 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
12.	Suceava	1185	135	250	- 33 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 9 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
13.	Târgu-Mureș	1114	205	297	- 10 emisiuni radio-tv; - 28 articole publicate în presa locală; - 12 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 1 participare la conferințe, seminarii interne și internaționale.
14.	Timișoara	425	162	359	- 2 emisiuni radio-tv; - 1 articol publicat în presa locală; - 27 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 5 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
	TOTAL:	12096	3230	5319	772

97 anchete efectuate de birourile teritoriale:

Alba: 3 anchete efectuate;
Bacău: 5 anchete efectuate;
Brașov: 13 anchete efectuate;
Cluj: 5 anchete efectuate;
Constanța: 7 anchete efectuate;
Craiova: 8 anchete efectuate;
Galați: 2 anchete efectuate;
Iași: 13 anchete efectuate;
Oradea: 2 anchete efectuate;
Pitești: 6 anchete efectuate;
Ploiești: 5 anchete efectuate;
Suceava: 16 anchete efectuate;

Târgu-Mureș: 5 anchete efectuate;
Timișoara: 7 anchete efectuate.

88 sesizări din oficiu ale birourilor teritoriale:

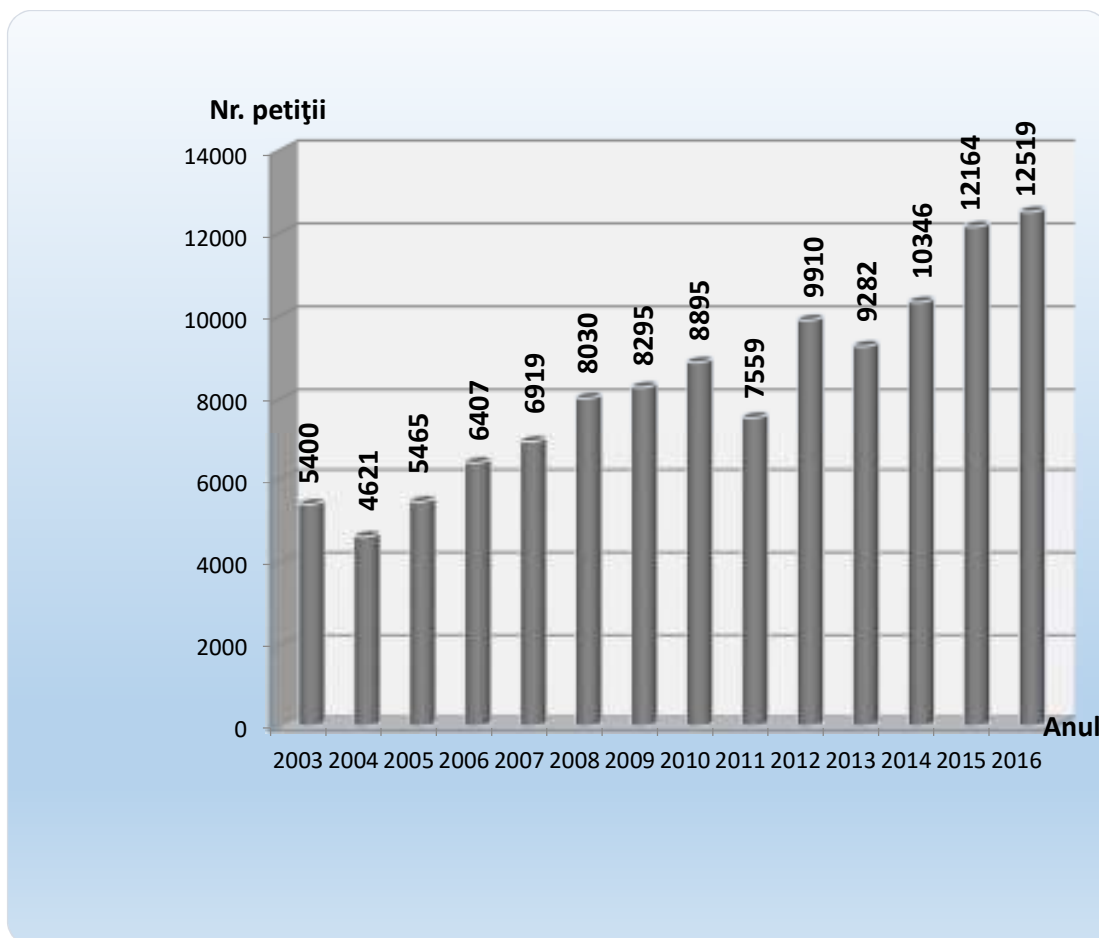
Bacău: 6 sesizări din oficiu;
Brașov: 6 sesizări din oficiu;
Cluj: 1 sesizare din oficiu;
Constanța: 7 sesizări din oficiu;
Craiova: 36 sesizări din oficiu;
Galați: 3 sesizări din oficiu;
Iași: 10 sesizări din oficiu;
Oradea: 2 sesizări din oficiu;
Pitești: 3 sesizări din oficiu;
Ploiești: 2 sesizări din oficiu;
Suceava: 8 sesizări din oficiu;
Târgu-Mureș: 2 sesizări din oficiu;
Timișoara: 2 sesizări din oficiu;

ANEXA NR. 5

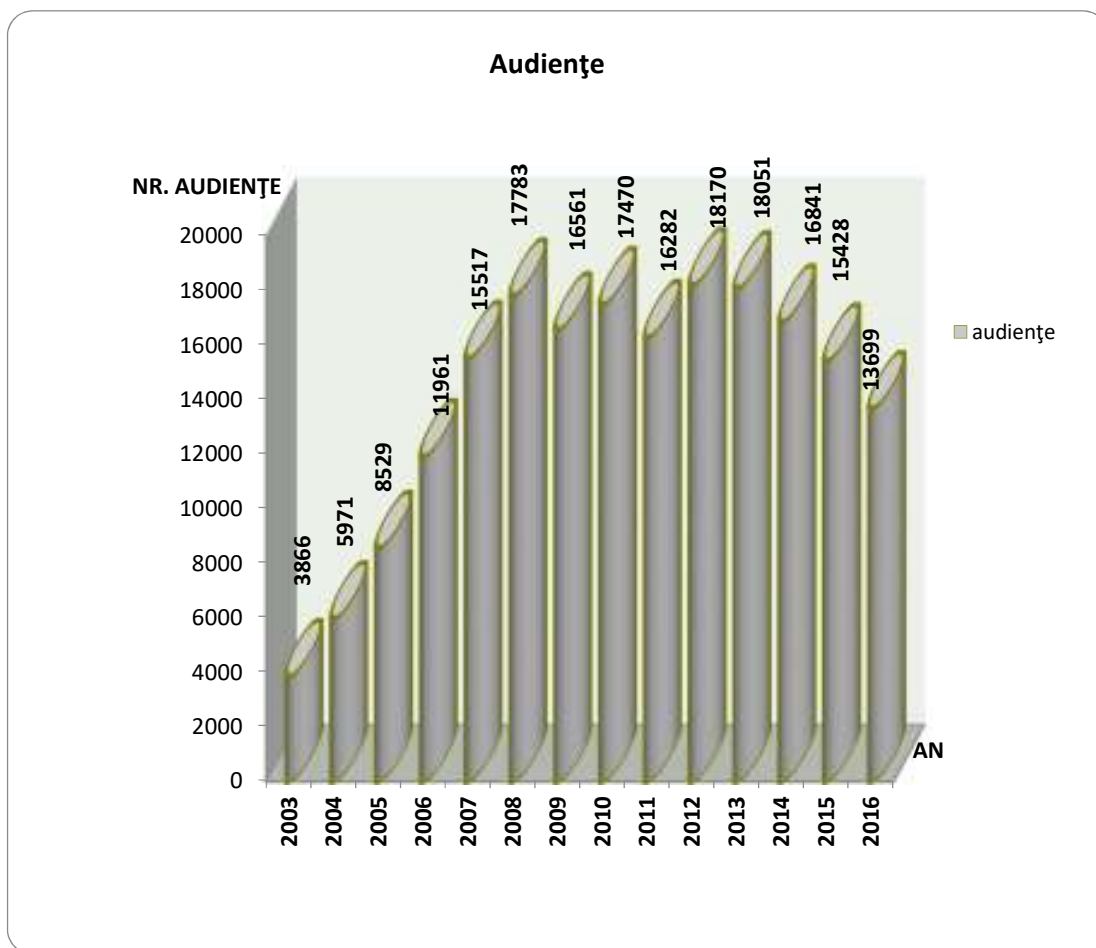
**ACTIVITATEA CENTRELOR ZONALE ALE DOMENIULUI PRIVIND
PREVENIREA TORTURII ÎN LOCURILE DE DETENȚIE**

Nr. crt.	Centru zonal	Vizite efectuate	Petiții înregistrate	Anchete efectuate	Sesizări din oficiu	Activități informative
1.	Alba-Iulia	14	36	5		- 8 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 3 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
2.	Bacău	19	20	4	9	- 9 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 9 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
3.	Craiova	17	11	25	14	- 3 emisiuni radio-tv; - 2 articole publicate în presa locală; - 2 colaborări cu ONG-uri și alte autorități; - 6 participări la conferințe, seminarii interne și internaționale.
	TOTAL:	50	67	34	23	42

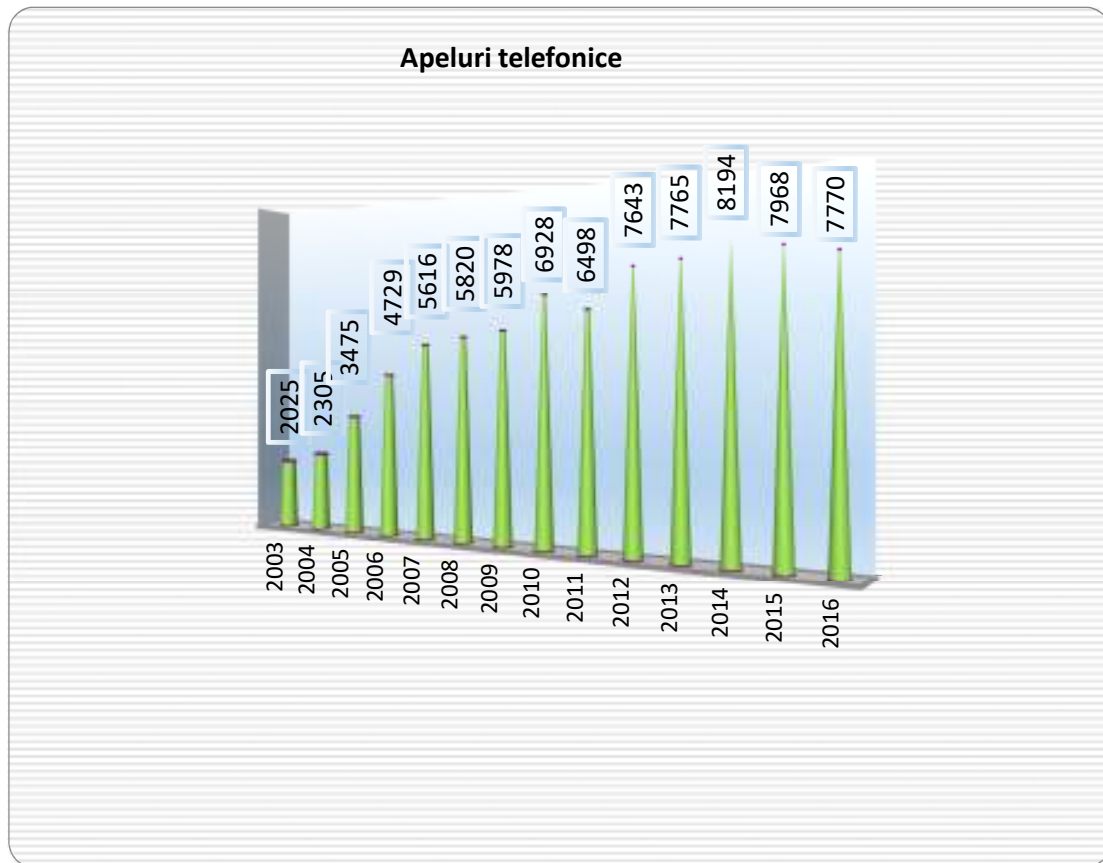
ANEXA NR. 6

**GRAFICE PRIVIND INDICATORII ÎNREGISTRAȚI ÎN ACTIVITATEA
INSTITUȚIEI AVOCATUL POPORULUI****PETIȚII ÎNREGISTRATE LA INSTITUȚIA AVOCATUL POPORULUI ȘI LA
BIROURILE TERITORIALE**

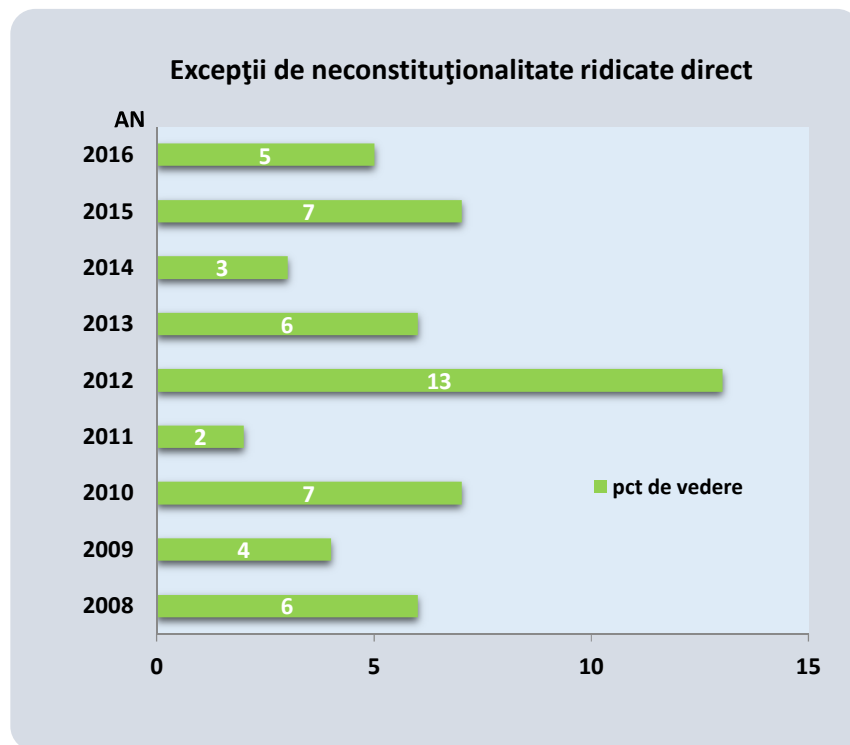
**AUDIENȚE ACORDATE CETĂȚENILOR LA SEDIUL INSTITUȚIEI
AVOCATUL POPORULUI ȘI LA BIROURILE TERITORIALE**

APELURI TELEFONICE ÎNREGISTRATE PRIN DISPECERAT LA AVOCATUL POPORULUI ȘI LA BIROURILE TERITORIALE

EXCEPȚII DE NECONSTITUȚIONALITATE RIDICATE DIRECT DE AVOCATUL POPORULUI

**PETIȚIILE ÎNREGISTRATE LA INSTITUȚIA AVOCATUL POPORULUI ȘI LA
BIROURILE TERITORIALE, ÎN FUNCȚIE DE PRINCIPALELE DREPTURI
ÎNCĂLCATE**

